Ч. 26. Львôвъ, Середа 2. (14.) Цвѣтня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

До нашихъ П. Т. Читателѣвъ!

Съ симъ Ч-ломъ розпочинаєся друге чвертьрôчье нашои часописи. Неôтстрашенѣ неôтраднымъ положеньемъ Русинôвъ, середъ найнепріязнѣйшихъ и найнекористнѣйшихъ обстоятельствъ розпочалисьмося скôлько можна ясно высказати и розвинути нашу програму и указати тіи дороги, котрыми, думаємо, можна здвигнути нашь нарôдъ зъ єго упадку до повного житя, силы и дальшого розвою. Широкій кругъ Читателѣвъ, що радôстно привитали и пôдпомогли наше выдавництво, давъ найлучшій доказъ, що огонь щирого патріотизму не выгасъ єще въ грудяхъ Русинôвъ, що не счезла єще вѣра въ будучнôсть нашого народа и що сполучаючи всѣ нашѣ силы до живои дѣятельности можемо статися дѣйстно живымъ и сильнымъ народомъ, котрого не поконає ніяка ворожа сила.

Жива участь, яку заявили многоповажнѣ патріоты своими дописами и радами для нашои часописи, улекшає намъ сповняти нашу тяжку задачу. Тожь заохоченѣ численною участію и пôдмогою нашои П. Т. Публики приступаємо смѣло до дальшого выдавництва. Хочемо, щобы всѣ щирѣ Русины, пôзнавши нашѣ дотеперѣшнѣ недостатки и хибы, почувши потребу сполученя всѣхъ нашихъ силъ, якъ одна велика родина помирились и сполучились для органичнои працѣ надъ здвигненьемъ руского народа до силы и славы. Для того ôткликаємося до всѣхъ щирыхъ Русинôвъ, щобы пôдпомагали насъ своєю численною и живою участію розпростороняючи нашу часопись въ всѣхъ рускихъ домахъ, по цѣлôмъ нашôмъ краю, а тымъ самымъ причинялись до оживленя и сполученя всѣхъ Русинôвъ въ одну цѣлôсть непобориму, дѣятельну и своєи высокои цѣли народнои свѣдому. Ôтъ тои участи нашои П. Т. Публики зависитъ дальшій розвôй якъ нашои часописи, такъ и тои програмы, котру мы поставили для нашои часописи.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ на цѣлый рôкъ 8 зр., на пôвъ року 4 зр., на чверть року 2 зр. а. в. Предплата принимаєся ôтъ кождого I-го кождого мѣсяця.

ÔТЪ РЕДАКЦІИ.

Школьнѣ свѣдоцтва.

Въ 20-ôмъ Ч-лѣ нашои часописи звѣстили мы, що родичѣ дѣтій учащаючихъ до рускои народнои школы вправъ во Львовѣ внесли до краєвои Рады школьнои просьбу, щобы свѣдоцтва для ученикôвъ тои школы выдавано на будуще въ рускôмъ языцѣ, такъ якъ сей языкъ єсть выкладовымъ языкомъ въ тôй же школѣ народнôй, а свѣдоцтва школьнѣ всюды выставляются въ тôмъ языцѣ, якій єсть выкладовымъ. Тая просьба була вже, якъ зачуваємо, предметомъ нарадъ кр. Рады школьнои. Якъ бы для нового потвердженя приповѣдки: не дай Боже зъ Ивана Пана, а зъ Русина — Поляка, повставъ дир. Зигмунтъ Савчиньскій противъ жаданя, щобы въ рускôй школѣ выдавались рускѣ свѣдоцтва. Якихъ доказôвъ и выводôвъ ужывъ п. Савчиньскій противъ рускихъ свѣдоцтвъ, незвѣстно, имовѣрно однакожь бувъ ôнъ сего разу въ повнѣ оригинальнымъ, бо о языцѣ школьныхъ свѣдоцтвъ не написавъ доси єще ни одинъ нѣмецкій педагогъ дѣла, котре п. Савчиньскій мôгъ бы бувъ для пôднесеня своєи педагогично-ученои поваги „przepolszczyć.“ Що однакожь тіи аргумента не були основанѣ на справедливости и безпристрастности, се потвердивъ найлучше П. Верещиньскій делегатъ Выдѣлу краєвого до Рады школьнои, котрый, хоть Полякъ, въ повнѣ признавъ справедливôсть за тымъ, щобы въ рускôй нар. школѣ вправъ свѣдоцтва школьнѣ выставляно въ рускôмъ языцѣ. Тожь въ великôмъ клопотѣ бувъ кс. Солєцкій делегатъ латиньскои консисторіи, завсѣгды скорый до акомпанія менту п. Савчиньскому противъ рущины. Выводы п. Савчиньского мусѣли бути на стôлько оригинальнѣ, що ихъ, по промовѣ П. Верещиньского, не мôгъ ôтновити навѣть заступникъ латиньского консистора. Вѣрный однакожь своѣй традиціи, знайшовъ кс. Солєцкій тутъ фѣрточку, щобы выминути сповненье справедливого жаданя Русинôвъ. Ото кс. Солєцкій убоявся, щобы часомъ и польска дитина учащаюча до рускои школы, крый Боже, не дôстала руского свѣдоцтва. Щось такого не далобы погодитись съ справедливостію, якъ єи понимаютъ кс. Солєцкій и З. Савчиньскій. Щобы протоє ухоронити польску хату ôтъ руского свѣдоцтва, внѣсъ кс. Солєцкій, щобы свѣдоцтва выдавано въ такôмъ языцѣ, въ якôмъ того родичѣ зажадаютъ, се значитъ, въ рускôмъ языцѣ тôлько на случай спеціяльного жаданя родичѣвъ кождои поодинокои дитины. Якъ зачуваємо, мала кр. Рада школьна прійняти се внесенье кс. Солєцкого яко ôтповѣдь Рады школьнои на просьбу о рускѣ свѣдоцтва въ рускôй нар. школѣ вправъ во Львовѣ, хоть именно въ тôй просьбѣ родичѣ жадаютъ рускихъ свѣдоцтвъ, а се значитъ кр. Рада школьна ôтповѣдає на жаданье рускихъ свѣдоцтвъ жаданьемъ новыхъ просьбъ ad infinitum!

Не новина се для Русинôвъ, що кр. Рада школьна навѣть въ такъ дрôбнôй рѣчи, якими суть свѣдоцтва, подає въ ôтповѣдь на справедливѣ жаданя Русинôвъ такій спосôбъ, якій може перетворити тѣ жаданя тôлько въ одно pium desiderium и совсѣмъ не доказує звороту сеи институціи хоть бы бодай до безсторонности супротивъ Русинôвъ. Божь, пытаємо, коли то маютъ родичѣ кождои дитины жадати руского свѣдоцтва? Чи маютъ въ тôй цѣли осôбно удаватись до дирекціи, або й ôтбувати для того осôбну подорожь и поносити ôтрубнѣ кошта? Где єсть порука, що дирекція, котрôй видимо такъ дуже немилѣ рускѣ свѣдоцтва, затямитъ собѣ чи запише таке жаданье кождого жадаючого? Где єсть порука, що дирекція просто не заперечитъ поставленя такого жаданя и не выставитъ противъ жаданя свѣдоцтво въ польскôмъ языцѣ? И яка рада противъ такого поступованя? А дальше, чижь такъ настроєна дирекція не буде ôтводитн родичѣвъ ôтъ ставленя сего впрочѣмъ саморозумѣлого жаданя и що така норма не выкличе межи дирекцією а родичами суперечностій совсѣмъ не пожаданыхъ для родичѣвъ?

Се булибы практичнѣ сомнѣнія о справедливости повысшого рѣшеня. Маємо однакожь єще и теоретичнѣ сомнѣнія. Дотеперѣшнѣ законы, правда, не установляютъ ніякого выразного припису що до языка школьныхъ свѣдоцтвъ. Не думаємо однакожь, щобы духъ уставъ школьныхъ не подававъ ясныхъ пôдставъ до рѣшеня въ тôй справѣ. Выкладовый языкъ — языкъ науки въ кождôй школѣ єсть заразомъ єи урядовымъ языкомъ, а то для того, що выкладъ, наука єсть головною цѣлію и сущностію школы и творитъ єи характеръ публичного заведеня. Если учителѣ включно съ дирекцією обовязанѣ урядувати с. є. научати ученикôвъ въ рускôмъ языцѣ (бо въ научаню почиває ихъ урядованье), то ніякъ не можна поняти, для чого маютъ они противъ припису закона змѣняти характеръ и спосôбъ свого урядованя въ тôй хвили, коли выпытавши ученика квалификуютъ єго ôтповѣдь яко добру або злу, коли клясфикуютъ науку и поступъ ученика и выставляютъ на тоє свѣдоцтво? На якій же жь, якъ не на тôй самôй пôдставѣ выставляются свѣдоцтва въ нѣмецкôй гимназіи по нѣмецки, въ польскихъ по польски а въ рускôй по руски? Для чогожь въ тôмъ случаю має бути изъятіе въ користь неконсеквенціи, и яка до того пôдстава правна? Въ ничѣмъ не змѣняє рѣчи, що руска народна школа вправъ єсть приналежностію учительскои семинаріи во Львовѣ, а то по перше для того, що въ тôй школѣ языкъ рускій єсть выкладовымъ т. є. урядовымъ, по друге, що якъ освѣдчило недавно министерство просвѣты при розправахъ въ процесѣ львôв-

---

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 17.

ÔТДѢЛЪ IV.

Послѣдній зъ трёхъ духôвъ.

Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24 и 25.

Скруджь слухавъ тои розмовы съ найбôльшимъ обуреньемъ и перелякомъ. Бачучи, якъ они розбивались надъ добичію сидячи вкругъ блыкаючого каганця, здавалося єму, що то злѣ духи розшарпуютъ тѣло грѣшника.

„Ха, ха“, смѣялась трупярка, коли старый почавъ вытрясати грошѣ зъ старой мошонки, и розкладати ихъ на земли; „отъ и конець цѣлои исторіи! Коли ôнъ живъ, то боявся кождый до него приступити, а теперь якъ розбиваются люде надъ нимъ! Ха, ха!“

„Духу“, сказавъ Скруджь дрожачи мовь осика ôтъ вѣтру. „Я розумѣю вже все. Судьба того нещасливого то образъ моєи будучои судьбы. Чижь малобы такъ и моє житье закôнчитись? Справедливый Боже, а сежь знôвъ що такого?!“

Остатнѣ слова выголосивъ Скруджь голосомъ найвысшои тревоги. И не диво. Ôнъ стоявъ теперь передъ брудною постелею, опущеною, обдертою зъ завѣсъ, и покрытою вытертымъ килимомъ. Пôдъ килимомъ лежало щось скорчене, похоже на трупа людского.

Кôмната була занадто темна, щобы щось въ неи розпôзнати, хоть Скруджь розглядався пильно по нѣй, шукаючи всюда знакомыхъ слѣдôвъ. Слабоньке свѣтло, що продиралось крôзь ôкно, падало на постѣль, на котрôй середъ подертыхъ шматъ лежавъ трупъ — зимный людскій трупъ.

Скруджь глянувъ на духа. Єго рука вказовала на голову трупа. Келимъ бувъ такъ закиненый, що найменше порушенье єго могло ôтслонити лице нещастного. Скруджь знавъ о тôмъ; ôнъ чувствувавъ, що се легко зробити, хотѣвъ навѣть того, але єму забракло ôтваги, рука єго задеревѣла, цѣле тѣло почало костенѣти.

О зимна, страшна смерте, тобѣ вôльно на кождôмъ мѣстци поставити собѣ престолъ, и окружити єго своими тѣнями — на се твоя власть, се ты тôлько й можешь! Але честному чоловѣкови не вдѣєшь ты ничого бôльше; хоть рука єго задеревѣє, хоть кровь перестане кружити и серце замовкне, тоє само серце, що за житя билось для свѣта, для добра людій, тая сама рука, що недавно передъ тымъ не замикалась передъ горемъ и нуждою — то все таки добрѣ дѣла єго вырынутъ съ послѣднымъ ôтдыхомъ, выплынутъ съ послѣдными каплями крови зъ єго ранъ, рознесутся далеко-широко по свѣтѣ и будутъ вѣчно жити житьемъ незавмираючимъ, вѣчнымъ.

Такѣ гадки товпились роємъ въ головѣ Скруджа, коли ôнъ глядѣвъ на смертну постѣль. „А колибы сей трупъ нагло ожывъ?“ подумавъ ôнъ собѣ, „що булобы єго першою гадкою? — Нова жажда майна — гроша, нова скупôсть, нова закаменѣлôсть; словомъ все, що привело єго до такъ славного кôнця! славногожь бо, нема що и казати!..

Въ темнôй, пустôй кôмнатѣ лежавъ трупъ. Коло него не було ни жѣнки, ни дитины, ни друга, ни слуги, никого, ктобы мôгъ сказати: „отсей чоловѣкъ зробивъ менѣ немало доброго, для того я теперь уважаю моимъ обовязкомъ ôтдати єму послѣдну услугу. Одна лише кôтка драпалася по дверехъ, поглядаючи лакомо на щурôвъ, що ôтъ часу до часу перебѣгали зъ одного кута въ другій.

„Духу“, сказавъ Скруджь. „Се мѣстце страшне, дуже страшне. Наколи єго опущу, повѣкъ не забуду того, що я бачивъ. Наука зъ того на все для мене лишится.“

Духъ вказувавъ все єще рукою на голову трупа.

„Я розумѣю тебе,“ сказавъ Скруджь, „Я учинибы, що хочешь, але — не можу. Менѣ не стає силы, духу, сила мене опускає!“

Духъ поглянувъ на него.

„Коли єсть въ мѣстѣ хто такій“, сказавъ Скруджь, „на кôмъ смерть того чоловѣка зробилабы враженье, то покажи менѣ єго, духу, прошу тебе дуже о тое.“

Духъ розгорнувъ передъ нимъ свою чорну одѣжь широко наче простирало; а коли одѣжь назадъ опала, побачивъ Скруджь передъ собою ясно освѣчену кôмнату а въ нѣй матерь съ дѣтьми.

Она, видно, дожидала когось нетерпеливо, бо ходила неспокôйно по кôмнатѣ, наслуховала кождого шелесту, выглядала черезъ ôкно, поглядала пильно на годинникъ; що хвиля бралась за роботу и знôвъ кидала єи, наказуючи дѣтямъ, щобы сидѣли тихо и спокôйно.

Въ кôнци почула пожаданѣ кроки, а по хвили вôйшовъ до кôмнати єи мужь. Єго лице було зморщене и покрыте журбою, хоть самъ ôнъ бувъ єще молодый. Въ тôй хвили, видно, таивъ ôнъ въ собѣ якусь радôсть, котрои встыдався, и хотѣвъ єи придусити.

Ôнъ усѣвъ за стôлъ до вечери, що ôтъ кôлькохъ хвиль вже ждала на него; по добрôй хвили ôтважилась жѣнка, поспытати єго, якѣ вѣдомости приноситъ. Ôнъ довго не ôтповѣдавъ.

(Дальше буде)

ских Русинôвъ передъ державнымъ трибуналомъ о руску народну школу, — львôвска школа вправъ маѥ хоть въ части заступати недостачу звычайнои народнои школы рускои во Львовѣ, а по третѥ, що сама учительска семинарія во Львовѣ не ѥсть польскою але утраквистичною школою, не маѥ, а бодай законно не повинна мати выключного польского языка выкладового, але зарôвно польскій якъ и рускій языкъ выкладовый; отже й той характеръ учит. семинаріи въ ничѣмъ не може змѣняти рускаго характеру школы вправъ. Тымъ самымъ жаданье, щобы въ тôй рускôй школѣ выставляно свѣдоцтва по руски ѥсть такъ саморозумѣле и зъ призначеня школы выплываюче, що мы дуже цѣкавй, чимъ зволитъ кр. Рада школьна умотивовати внесенье кс. Солецкого? Для того то съ повнымъ узнаньемъ, яке все готовй мы ôтдати справедливому поступованю Поляка, пôдносимо голосъ п. Верещиньского, котрый мимо неôтрадного — если не соблазняючого — примѣру п. Савчиньского и кс. Солецкого — съ повною правотою признавъ справедливôсть по сторонѣ Русинôвъ.

Якъ небудь п. Савчиньскій и кс. Солецкій совсѣмъ не руководились прихильностію для Русинôвъ, мимо того можна сомнѣватися, чи они не пожалуютъ своѥи логики. Щожь скажутъ они на тоѥ, що, коли бы ихъ рѣшенье сталося правосильне, рускй родичѣ, примушенй посылати свои дѣти до гимназій съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, на пôдставѣ власне сего рѣшеня маютъ право жадати рускихъ свѣдоцтвъ а дирекціи тыхъ шкôлъ обовязанй выставляти рускй свѣдоцтва? Божь коли тіи панове узнали дотеперѣшнй приписы законôвъ школьныхъ о языцѣ въ свѣдоцтвахъ школьныхъ яко недостаточнй и такои интерпретаціи съ стороны рады школьнои потребуючй, то тая интерпретація очевидно розтягаѥся до всѣхъ шкôлъ и всѣ дирекціи обовязанй держатися такои инструкціи рады школьнои. Не сомнѣваѥмося, що наколи кр. Рада школьна не змѣнитъ „обоюдного“ внесеня кс. Солецкого, Русины крôмъ звычайныхъ законныхъ средствъ противъ рѣшеня кр. Рады школьнои, зможутъ дати и таку ôтповѣдь.

ЖЕНЬСКЙ ШКОЛЫ ВЪ ПЕРЕМЫШЛИ.

Допись зъ Перемышля умѣщена въ Ч-лѣ 19. „Дѣла“ подала намъ на пôдставѣ достовѣрныхъ фактôвъ сумный образъ стану, въ якôмъ находится женьска школа выдѣлова. Минувшого тыждня зъѣхала зъ иниціятивы Намѣстника гр. Потоцкого особна комисія зъ двохъ членôвъ кр. Рады школьнои (о. дир. Ильницкого и сов. Бодаковского) до Перемышля, щобы перевести слѣдство въ тôй справѣ. Переведене слѣдство сконстатовало дѣйстно дуже сумный станъ женьскои школы выдѣловои въ Перемышли; переслуханй ученицѣ выповѣли цѣлу правду и въ повнѣ потвердили факта поданй въ нашôй перемыскôй дописи. Нетактовне поступованье монахинь-Бенедиктинокъ выродило середъ учениць обохъ народностій тои школы дуже велике розъяренье, надъ котрымъ такъ въ интересѣ самои школы, якъ и въ интересѣ обохъ народностій тôлько сожалѣти можна. Лишити тую школу на дальше пôдъ вплывомъ монахинь-Бенедиктинокъ проповѣдуючихъ погорду и ненависть противъ рускои народности значилобы ôтчужити ѥи ôтъ тои цѣли, якôй маѥ служити кожда школа. Що зробитъ и якъ поступитъ кр. Рада школьна съ призбираными доказами нетактовности и соблазняючои пропаганды монахинь въ перемыскôй школѣ, не знаѥмо. Лишити и на дальше перемыску школу выдѣлову въ такôмъ станѣ, якъ доси, и не усунути съ корѣнемъ тыхъ шкодливыхъ вплывôвъ на молодѣжь такъ женьскои школы выдѣловои якъ и женьскои семинаріи, котра заселяѥся ученицями выховаными въ дусѣ монахинь-Бенедиктинокъ, значилобы солидаризоватися съ тою рускôй народности и школьнымъ цѣлямъ непріязною пропагандою и ôтдавати перемыскй школы на пропаще. А що тая справа вымагаѥ радикальнои и скорои реформы, на доказъ того най послужатъ новй факта. Зновъ звѣщаѥ намъ нашъ дописователь, що монахинѣ не перестаютъ вповати въ серця учениць самои крайнои ненависти противъ рущины. Ученицѣ подѣленй на два ворожй таборы: нападаючихъ, высмѣваючихъ, дразнячихъ Полёкъ и на высмѣваныхъ та прослѣдованыхъ Русинокъ. Денунціяціи, жалобы на рускихъ учениць задля однои ненависти противъ рущины оскверняютъ молодй души польскихъ учениць. О товарискôмъ пожитю межи ученицями не може бути и бесѣды. Дня 8. л. цвѣтня мусѣла ученица-Русинка П. выслухати зъ устъ своѥи товаришки-Польки въ присутности другихъ учениць такй слова: „.... nie bój się, nasz katecheta nie taki pies jak wasz, nasz katecheta jak aniołek“. Коли п-на И. Пел. и п-а Н. Я. розмовляли на коритари межи собою по руски, пôдслухали тоѥ три ученицѣ-Польки и побѣгли „приекаржити“ передъ учителькою: Proszę pani tam P. i Ja. swargocą między sobą po rusku.“ Учителька п. Тесіа коритъ за тоѥ п. п. П. и Я. слѣдующими словами: „Czy wy nie wiecie, że wam nie wolno mówić po rusku — tu polska szkoła? Tak samo jak Izraelitkom nie wolno mówić po żydowsku, tak i wam nie wolno po rusku mówić“. Такй то сцены стоятъ на дневнôмъ порядку въ перемыскôй школѣ женьскôй! Чижь для такои пропаганды призначенй нашй школы? Тожь бувбы найвысшій часъ приложити сокиру до корѣня зла.

Гадки Подолянина

о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Допоможи собѣ самъ!“
„Все соединеными силами всѣхъ!“

III.

(Конецъ.)

Ширшій кругъ дѣланя, та тому и троха ôтмѣнну организацію повиннйбы мати церковнй братва по мѣстахъ. Тутъ вже маѥмо крôмъ мѣщанъства такожь менше або бôльше рускои интелигенціи, отже булабы се велика хиба, колибы лишь самй мѣщане належали до брацтва, а интелигенція стояла особнякомъ. Суть вправдѣ у насъ або завязуются „общества рускихъ дамъ“, однакожь се рѣчь конечна, щобы они замѣнились въ брацтва „рускихъ сестриць“, а рôвночасно повстали такйжь брацтва „рускихъ братчикôвъ.“ Тутъ повиннй нашй мѣщане и мѣщанки пôзнати, що не тôлько они належатъ до тои вѣры, котру нынѣ хотѣлибы нашй противники загладити, що и пôдъ паньскою одежію скрываѥся много щирыхъ душь, котрымъ дорогій рускій обрядъ и рускій языкъ. То конечно ободрялобы нашого мѣщанина, твердо стояти при своѥмъ обрядѣ, не покидатися своѥи церкви, то розбудилобъ и въ нѣмъ почутье и свѣдомôсть рускости. А на ôтворотъ не одна „дама“ може прійшлабы до пôзнаня, що вже для самои соблазни низшои братіи не годится послуговатись чужимъ языкомъ, а промовляти смѣло и прилюдно языкомъ лишь своимъ, рускимъ.

Знаѥмо напередъ, що не одинъ прочитавши нашй гадки, посмѣѥсь надъ тымъ а бодай покиваѥ головою, бо якъ то можна, щобы руска „дама“ засѣдала въ товариствѣ „бабъ“ та „дѣвокъ“?! На то сказавбымъ, що тымъ то и лихо съ нами, що до нашихъ головъ заѣхавъ польскій аристократизмъ, и поки зъ него не вылѣчимось, то до суду-вѣку будемо калѣкувати въ нашихъ всѣхъ народныхъ дѣлахъ. Кто бувавъ на зборахъ нашихъ рускихъ обществъ, где побôчь селянина, мѣщанина и дяка засѣдавъ учитель, священикъ, урядникъ, где всѣ зарôвно заберали голосъ и почулися сынами однои семіи, той знаѥ, якій хосенный вплывъ маютъ такй сходины интелигенціи и простолюдинôвъ.

Отже въ кождôмъ мѣстѣ а навѣть по меншихъ мѣсточкахъ повиннй повстати такй брацтва рускихъ сестриць и братчикôвъ, а примѣръ повинно дати наше столичне „общество рускихъ дамъ“ — розширяючи свôй кружокъ и зближаючись до низшои братіи, що принеслобы великій хосенъ нашôй рускôй справѣ. Тогды не посмѣлибы Поляки торочити, що нема во Львовѣ 13.000 Русинôвъ, бо то przeważnie Polacy greckiego obrządku!

Брацтва мѣскй повиннй крôмъ повыше згаданыхъ задачь мати бачнôсть на выхованье молодежи такъ мужескои якъ и женьскои въ рускôмъ дусѣ, а щобы допомочи и менше заможнымъ тай убогимъ и сыротамъ до науки, повиннй они закладати бурсы для рускихъ хлопцѣвъ и домы выховання для рускихъ дѣвчатъ.

Згадую о тôмъ лишь коротенько, бо ширше обясню свои гадки въ слѣдующихъ статяхъ, въ котрыхъ буде мова о нашихъ потребахъ на поли руско-народного выховання, а теперь вернѣмъ до справъ церковныхъ.

Сильною опорою противъ латинизаціи може бути самъ рускій обрядъ, коли ѥго пôднесемо зъ упадку, пôддвигнемо до лѣпоты ѥму властивои. Та напередъ замѣчаю, що не думаю говорити тутъ, яко до того некомпетентный, о якôй обрядовщинѣ, лишаючи ту справу ординаріятамъ и лицямъ до того покликанымъ, бо нашимъ нервовымъ и фантастичнымъ Полякамъ моглибы приснитись заразъ и бороды и колпаки и зъявитись сама „szyzma“ in persona и они готовй съ перестраху закричати на всѣ заставки: szyzma! Moskwa! Я хочу лише гдещо сказати о справахъ, про котрй може говорити и повиненъ дбати кождый Русинъ. Передовсѣмъ треба замѣтити, що на совсѣмъ хибу и слизьку дорогу пустились гдеякй нашй священики (не хочу называти поименно), запроваджуючи по церквахъ рораты, брацтва серця Исусового, органы та таку иншу латиньску невидальщину и небувальщину, думаючи тымъ ôттягнути руске населенье ôтъ костела и латиньства!

То власне вода на млынъ латинизаторôвъ, котрй все правлятъ: To jeden Pan Bóg, to wszystko jedno!“ Хибажь нашь обрядъ не маѥ ничого красшого ôтъ латиньского, чимъ бы мôгъ до себе чоловѣка притягнути, та треба намъ ажь латиньскихъ причѣпокъ?! Колисьто послы Володимирови Великому ось що розказували о греческôмъ обрядѣ: „Придохомъ же въ Грекы, и ведоша ны, идеже служать Богу своѥму, и не съвѣмы, на небѣ ли ѥмы были ли на земли, нѣсть бо на земли такого вида ли красоты такоя, и не доумѣваѥмъ сказати, тъкъмо то вѣмы, яко онде Богъ съ чловѣкы прѣбываетъ, и ѥсть служба ихъ паче всѣхъ странъ.“ (Chron. Nestor. 66).

Тои красы нашого обряду неразъ завидуютъ намъ и ѥи признаютъ латинники, треба лишь порозумѣти значенье обряду. Отже замѣсть вводити латиньскй невидальцѣ, толкуйте народови значенье нашого обряду, поясняйте всё при кождôй случайности, а тогды нарôдъ полюбитъ свôй обрядъ, свою церкву.

Найсильнѣйшою пôдоймою до пôдненеся нашого обряду ѥсть неперечно спѣвъ. Якъ то любо примѣромъ зайти до протестантскои святынѣ, где всѣ вѣрнй, згромаджень на службу божу, спѣваютъ свои псальмы та пѣсни; ажь серце радуѥся а духъ людскій мимовôльно взносится до Всевышнёго. Николи не забуду того дня, коли я въ первый разъ зайшовъ до протестантскои святынѣ въ Прусахъ. Тогды подумавъ я собѣ: чому то и въ нашôмъ краю не всюды такъ водится, чи нашь Русинъ менше музикальный ôтъ Нѣмця? Тажь спѣвъ и музика, се друга натура Русина, безъ котрои ôнъ и жити не мôгбы! Кôлькожь то у насъ священикôвъ або учителѣвъ народныхъ обзнакомленыхъ съ хоральнымъ спѣвомъ, що моглибы въ своихъ церквахъ завести спѣвъ хоральный и тымъ пôднести красу нашого обряда? Та не одинъ замѣтитъ на то, що съ нашимъ мужикомъ не дасться ничого зробити. Не перечу, що се рѣчь не конче легка, однакъ примѣры доказуютъ, що сильна воля всѣ трудности переможе, а намъ власне того треба, коли не хочемо пропасти. Кому незвѣстный хоръ о. Левицкого зъ Нижнева? Або коли кто заѣхавъ въ Тернопôль и зайшовъ до церкви, чи не плѣнявъ ѥго милозвучный хоръ мѣщаньскихъ молодцѣвъ та дѣвчатъ? Не згадую вже тутъ о хорахъ семинаристокъ въ Львôвскôй успеньскôй церквѣ та въ Перемышли. Ба навѣть съ нашими селянами при сильнôй воли далобыся много зробити въ тôй справѣ. Передъ кôлькома лѣтами лучилось менѣ въ самй горячй жнива заѣхати на Зарѣчѥ до о. Пачовского, нынѣшного приходника Богородчанъ-мѣста; не мало я зачудовався, коли по 9ôй годинѣ вечеромъ по цѣлодневнôй тяжкôй праци збиралось кôлькохъ старшихъ господарѣвъ въ церквѣ и спѣвали зъ нотъ пôдъ проводомъ свого панъ-отця и признаюсь, що спѣвомъ ихъ не мôгъ я налюбоватися.

Та й се признати треба, що не всюда обстоятельства по тому, щобы дався завести въ церквѣ спѣвъ хоральный. Однакъ лучаѥся досыть часто, що приходники настаютъ на те, щобы всѣ вѣрнй брали участь въ спѣвѣ и съ дякомъ unisono спѣвали. Чижь не моглобы такъ бути всюда? Якъ то мило зайти до такои церковцѣ, где „всякое дыханіе хвалитъ Господа!“

Отже не можна сказати, щобы мы не мали силъ та не могли опертись грозячôй намъ латинизаціи. Ѥсть у насъ досыть силы, та богато рôвнодушности а мало сильнои воли. „Допоможѣмъ собѣ самы!“ най буде и въ тыхъ справахъ нашимъ всенароднымъ покликомъ, засновуймо брацтва, где ихъ не ма, та приладжуймо вже существуючй до нынѣшныхъ потребъ рускаго народу, поясняймо вѣрнымъ значенье обряду и бережѣмъ ѥго чистôсть ôтъ всякихъ чужихъ примѣшокъ и пôдправъ, плекаймо вроджену рускому народови способнôсть до спѣву и обертаймо ѥго до пôднесеня хвалы Божои, а тогды будемъ могли спокôйно сказати о нашôй рускôй церквѣ, що и „врата адова не преодолѣютъ ей!“

СПРАВЫ КРАЕВЙ.

(О.) **Зъ Золочѣвского.** *(Оглядачъ мертвецьвъ. Непрактичнôсть теоріи. Medicina pastoralis. Гигіеничнй ôтношеня краю. Дещо о краевôмъ пивѣ.)* — *(Конецъ.)*

Но зачепивши вже разъ за гигіеничнй нормы (хочемо властиво сказати: ненормальный станъ гигіеничный) мусимо прописати певнй мѣры, котрй бы конечно повязти потреба, а котрй выплынули у насъ зъ глубокои студіи народныхъ стосункôвъ, а не основуются на голôмъ, абстрактнôмъ, не правдивôмъ оцѣненю тыхъ ôтношень. Думаѥмо про запровадженье офиціяльне громадскихъ аптичокъ. Конституція у нашого народу звычайно сильна. Надзвычайнй слабости, компликованй слабости не выказуются. Поединчій, простый способъ житя чинитъ такй майже меможливыми. Придивившися пильно тымъ хоробамъ (розумѣѥся хоробамъ звычайнымъ, — епидеміи не вчисляѥмо), — то покажеся до якого міпітит можна ихъ звести. Якою дурницею можна бы людямъ помочи, коли бы на разъ знайшлися ôтповѣднй лѣкарства. Но такихъ не ма. Не маютъ ихъ и засобнѣйшй, а бѣднй и мати не можутъ. Коли бы санитарнй власти бодай тымъ табелямъ и доносамъ о родахъ смерти, якй уряды парохіяльнй надсылаютъ, якъ недостаточнй вже они суть, придивитися хотѣли потрохи совѣстно, такъ якъ тй всѣ рапорты служатъ на теперь однôй безплоднôй теоріи, або вѣрнѣйше сказати, для остентаціи, — то не тяжко було бы имъ розпôзнати, що паліятивнй лѣки для певныхъ околиць або мѣстцевостій суть конечнй. Тй лѣки, свѣжй, не мѣшанй, не фабрикованй, спровадженй зъ цѣлкомъ певныхъ жерелъ, при невеличкôй друкованôй инструкціи для громадъ чи то для зарядцѣвъ такихъ аптикъ, послужили бы чудно для поправленя стану здоровя и для уменшеня смертельности. Такй аптички вже бы конечне утримованй мали бути коштомъ громады, побôръ на нихъ бувъ бы выдаткомъ певне не даремнымъ, не безплоднымъ. А люде дôткненй хоробою користали бы зъ нихъ въ кождôмъ случаю безплатно, користали бы заразъ, скоро, — що властиво становило бы лѣкъ. Такй аптички могли бы мѣстити, въ такій самъ способъ, гдеякй паліятивнй лѣки для худобы. — Що для надзвычайныхъ хоробъ для епидеміи такй аптички не моглибы подати нѣякихъ улекшень або дуже илюзоричнй, се рѣчь ясна. Для такихъ надзвычайныхъ припадкôвъ, мали бы и служити надзвычайнй нормы. Передвсѣмъ найскорше прикликанье лѣкаря въ селѣ. А то выкликує конечне обостренье приписôвъ, съ певною инструкцію, що до безпроволочного донесеня дотычными органами, що появилась така епидемія.

Почавши ôтъ гигіенично-поліційныхъ справъ, хочемо на нихъ скôнчити. Ôтъ коли почала межи народомъ шири-

тися тверезôсть, консумція пива по нашихъ селахъ значно побôльшилася. Зворотъ той бувъ бы певно надъ мѣру потѣшаючимъ, позаякъ пиво дає для организму певный пожитокъ — поживленье. Но то теорія. Що инакшого практика. Те пиво, що неразъ по нашихъ селахъ приходитъ до ужитку, не лише не тримає въ собѣ ничого поживного, но єсть просто отрую. Не можемо бути въ тôмъ разѣ на тôлько кречными, щобысьмо назвали єго борщемъ, бо бы то бувъ пересадный комплементъ. Чи оно ab origine таке забовтане, чи наслѣдствомъ дальшого химичного ферменту по магазинахъ коршемныхъ, надъ тымъ не хочемо рѣшати. Досыть таке оно єсть. Конець розумѣвся такій, що бѣдному Heuerstock-ови до тои галузи пропинаціи, дôстався немилосердно по шкôрѣ. Такъ случилося недавно въ однôмъ селѣ, що молодѣжь зарядивши въ Недѣлю Мясопустну въ громадскôмъ будынку, (не въ коршмѣ) невинну забавку, для покрѣпленя (чи що тамъ) и для погощеня музикъ взяла въ коршмѣ трохи пива. Скутокъ бувъ такій, що кôлькохъ въ молодежи дôстало страшныхъ нудôвъ. А музика, чоловѣкъ цѣлковито тверезый, здався тому, що сидѣвъ, не рухався, такй дôставъ выметы, що кровъ кавалками выкидавъ, годинами робився неживый, и въ добу ôтъ нещасливого музикованя мало душу не ôтдавъ. На щастье знайшлася въ часъ єще помôчь лѣкарска, за якою житя єго ôтратувалося. Лѣпше перехваловати нашй пива сельскй вже здався не можна... Тутъ норма гигіенично-полиційна выплыває сама зъ себе. Коли пиво для тысячу-тысячъ людій єсть нынька артикуломъ потребою житя, то повинній власти санитарній подати органамъ мѣстцевымъ (взглядно начальникамъ громадъ) способы до рукъ (може якй бибометры!), щобы они надъ правдивостію чи властиво надъ фалшованьемъ пива доглядати, отже шинкарѣвъ контрольовати могли...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Загальній розправы надъ буджетомъ скôнчилися въ сей понедѣлокъ. Тй розправы дуже занимаючй вже не тôлько для того, що въ нихъ ясньйше зазначилися зъ практичной стороны рôжницѣ двохъ головныхъ сторонництвъ: автономистôвъ и централистôвъ, але й тому, що тутъ выявилися критичнй погляды на минувшôсть конституційного житя и выказано наново потребу радикальной реформы нашого державного строю. Дôткнено тутки не лише дотеперѣшнои финансовои господарки, але и державного устрою адміністраційного, множестка взростаючои бюрократіи, податковыхъ реформъ, споровъ и правъ поодинокихъ народôвъ Австріи, дôткнено такожь и заграничну политику, а зôбравши всѣ тй голосы разомъ можемо мати приближаюче представленье поглядôвъ, бажань, желаній и замѣровъ тыхъ народôвъ, котрыхъ бесѣдники выступили въ буджетовыхъ розправахъ. Тожь подаємо коротке содержанье тыхъ розправъ, о скôлько малый объемъ нашои часописи на тое позволяє, поминаючи бесѣды тôлько тыхъ послôвъ, котрй якъ п. Фуксъ и ин. ничого серіозного не сказали.

Дръ Пленеръ, котрого помовляютъ о охоту зôстати министромъ финансôвъ, напавъ вправдѣ съ великою силою на финансову политику теперѣшного министерства, але не мôгъ ôтперти замѣту Цайтгаммера, що нынѣшній дефицитъ єсть наслѣдствомъ дотеперѣшнои централистичнои политики. Бесѣдникъ указавъ на потребу переведеня реформы податковои, именно податку доходового. Указуючи на примѣръ Франціи и Нѣмеччины хотѣвъ бы бесѣдникъ, щобы и въ Австріи цѣле министерство, а не лише министеръ финансôвъ, працювало надъ приверненьемъ рôвноваги въ буджетѣ. Бесѣдникъ обговорює ôттакъ *финансову програму*. Сегорôчный недобôръ выноситъ надъ 24 міліоны. Ощадностію не дадутся, пôсля думки бесѣдника, зменшити выдатки и треба бути приготованымъ, що такій дефицитъ буде повторятися що року. Ратунку треба глядати въ побôльшеню приходôвъ, а приходы можна побôльшити лише черезъ пôдвышенье податкôвъ. Реформа грунтового податку выкаже дохôдъ 5 міліонôвъ Податокъ домовый неможна побôльшити, бо ôнъ и такъ вже дуже высокій. Головне жерело побôльшеня доходôвъ бачитъ бесѣдникъ въ реформѣ особистого податку доходового. Бесѣдникъ обчисляє прихôдъ зъ сего податку на 12 міліонôвъ, отже о 5 міліонôвъ бôльше ôтъ того, що досн дає теперѣшній податокъ доходовый. Дальше надѣся бесѣдникъ черезъ заведенье податку на цукоръ придбати для державы суму около 13·8 міліонôвъ, а такожь слѣдовалобы пôднести податокъ горѣлчаный. — Ôттакъ переходитъ бесѣдникъ до политичныхъ справъ державныхъ. Те перѣшна бôльшôсть палаты сопротивляєся переведеню реформы податкôвъ именно реформы податку доходового. Бôльшôсть палаты не высказала своихъ „финансовыхъ фундаментальныхъ артикулôвъ.“ Министерство придержуєся тои бôльшости, однакожь повинно себе снытати, що́ дасться здѣлати съ такою бôльшостію такъ въ внутреннôй якъ и внѣшнôй политицѣ? Внутренна политика бôльшости, пôсля думки бесѣдника, се розширенье автономіи и финансова безпрограмовôсть, внѣшна загранична политика се конфедерація полудневыхъ славяньскихъ народностій, а не розширенье границь Австріи. Министерство поставило собѣ три задачѣ: 1. бути коаліційнымъ правительствомъ, 2. утворити середне сторонництво, 3. правити консервативно. Коаліційный характеръ министерства не выйшовъ однакожь зъ парляменту и сполученя сторонництвъ, але зôставъ зъ горы накиненый — єсть отже неприродный и немає ніякого значеня. Такожь не удалося министерству утворити посередну партію, а що до консерватизму въ управѣ, пôсля гадки бесѣдника консерватизмъ той повиненъ такъ обявитися: пытанье народностій треба по можности устороннти, уникати суперечностій (конфликтôвъ) съ церквою и утвердити постôйнôсть державного устрою. Тымъ часомъ власне теперь розгорѣлася, пôсля думки бесѣдника, сварня межи народами Австріи, меморіялъ епископôвъ выкликує наново церковнй споры, Австрія зôйшла на поле, на яке теперь станула француска республика, а правительство немаючи ніякои финансовои програмы чинитъ на рôжнй стороны рôжнй уступства и не має ніякои будучности.

П. Германъ, Словенець, звертаєся передовсѣмъ до централистичного устрою державного, котрый нарушає историчнй права поодинокихъ краѣвъ и народôвъ. Централизмъ єсть вѣроломствомъ супротивъ краѣвъ и народôвъ и не може бути морально оправданый. Централизмъ вытворивъ въ державѣ величезный, коштовный апаратъ администраційный, страшный бюрократизмъ, писанину и крутанину бюрову, за котрою народы не можутъ отямитись. Сей хаосъ администраційный зводитъ народы до жебрачои торбы. Тôлько переведенье справедливого и совѣстного автономичного устрою державного може спасти насъ.

Пос. Менгеръ выкориставъ бесѣду Германа, щобы представити централистôвъ яко оборонцѣвъ цѣсарскихъ правъ, хоть Германъ совсѣмъ не тыкавъ правъ цѣсаря, а говоривъ о правахъ краѣвъ и народôвъ и о шкодливости централизаціи. Дальше выводитъ бесѣдникъ, що правительство не сповнило свого приреченя: не затягати новыхъ довгôвъ. Помиренье народôвъ не можливе in abstracto, оно дасться тôлько въ той способъ сповнити, щобы люде рôжныхъ народностій порозумѣвались и лучились после певныхъ пытань политичныхъ (!). Бесѣдникъ бачитъ, що Нѣмеччина въ Австріи находится въ небезпеченьствѣ. Наступає проскрипція вѣрноконституційныхъ урядникôвъ. Бесѣдникъ завзыває Нѣмцѣвъ до обороны нѣмецкого елементу и нѣмецкои идеи противъ всѣхъ ворогôвъ (славянъ).

Пос. Адамекъ представляє въ числахъ централистичну господарку финансову. Сумный станъ финансôвъ єсть наслѣдствомъ національно-економичныхъ и фискальныхъ неудачь минувшихъ правительствъ и парляментôвъ. Державнй приходы Австріи выносили р. 1800 кругло 85·9 міліонôвъ, выдатки 166·8 мил. — недобôръ 80·9 мил. Р. 1850 выносили приходы 197·4 м., выдатки 269·03 мил. — недобôръ 71·63 мил. Р. 1860 выносили приходы кругло 301·58, выдатки 344·55 мил. — недобôръ 42·97 мил. Р. 1867 выносили выдатки цѣлои державы 433,896.000 зр., приходы 407.297,000 зр. Съ рокомъ 1868 розпочинаєся дуалистичне господарство финансове. Того року выносили выдатки Австріи (Долитавіи) 320·23 мил., приходы 301·34 мил. Ôтъ р. 1868 до р. 1880 побôльшилися выдатки австрійскои половины монархіи (Долитавіи) о 102,630.000 зр. а приходы о 96,911.000 зр. Ôтъ р. 1868—1880 побôльшився прихôдъ зъ безпосередныхъ податкôвъ о 25,090.743 зр., отже майже о 40%, зъ посередныхъ о 29,746.256 зр. отже майже о 71%, зъ штемплѣвъ, таксъ и належитостій о 19,087.412 зр. с. є. о 68%. Пôсля теперѣшного буджету припадає на кожду голову зъ выдаткôвъ 20 зр. 73 кр., зъ приходôвъ 10 зр. 86 кр. Довгъ державный побôльшився ôтъ р. 1871—1879 о 500 міліонôвъ, а на одну амортизацію того довгу и оплату процентôвъ треба рôчно 113.685.340 зр., на що идутъ не тôлько всѣ безпосереднй податки але и еще сума 21,475.340 зр. зъ другихъ доходôвъ державныхъ. Коли р. 1868 выдавано на субвенцію и дотацію желѣзниць и инныхъ предпріемствъ индустрійныхъ, то тій субвенціи и дотаціи взросли р. 1880 вже ажь на 24,965.700 зр. Етатъ обороны краєвои збôльшився ôтъ р. 1868—1880 зъ 3275.815 зр. на 8,347.917 зр. отже о 157%. Мимо пôдвысшеня податкôвъ и данинъ, мимо неустаючои продажи державныхъ дôбръ покрывано доси хроничный недобôръ державный затяганьемъ новыхъ пожичокъ. Се дотеперѣшна финансова програма нашихъ великихъ державныхъ економôвъ и державныхъ спасителѣвъ! Таке державне господарство ôтбилося такожь и на приватныхъ ôтношеняхъ. Можна напевно сказати, що недвижима посѣлôсть обтяжена довгами до $^2/_3$ частій. Грунтовый податокъ съ нуб. додатками поѣдає бôльше якъ половину сконстатованого чистого доходу зъ грунту. Безпосереднй податки пôднесено до надзвычайнои высоты. Войсковôсть, легализаційный примусъ, удержованье убогихъ и т. д. побôльшуютъ тій тягары, а лихва доѣдає господарства. Самоубійства задля недостачи удержаня множатся, людноôсть що разъ бôльше вывандровує въ чужину, дохôдъ зъ нерухомои посѣлости зменшаєся, єи вартôсть упадає задля недостачи охоты до купованя. Державнй торговельнй договоры ушкодили свойску продукцію. Правительство въ такôмъ станѣ противится знесеню льотеріи, штемпля дневникарского и не може навѣть того здѣлати, що зробила у себе мала Сербія. Тôлько черезъ переведенье Арт. 19-го (рôвноуправненя), черезъ автономію и вдоволенье всѣхъ народôвъ може Австрія здвигнутися зъ своихъ клопотôвъ. — Дальшй бесѣды въ скороченю подамо въ слѣдующôмъ Ч-лѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Deutsch-russische Correspondenz подає слѣдуючій мовьбы автентичный вытягъ зъ протоколôвъ трехъ першихъ засѣдань петербурскои розпорядительнои комисіи. Ôнъ гласитъ: Предсѣдатель гр. Лорисъ Меликовъ заявляє, що комисія має на оцѣ двояку задачу, именнно: знищити анархію и выгубити революційнй елементы въ соспôльности. Въ тôй цѣли постановлено: 1) Провѣрити число увязненыхъ, выслѣдити чимъ скорше ихъ провину, засудити виноватыхъ, невиннымъ дати волю и оглянути вязницѣ черезъ членôвъ комисіи. 2) Власть полиційну сполучити въ одныхъ рукахъ, именно пôдлати институцію жандармеріи въ третôмъ ôтдѣленю пôдъ розпорядженье губернатора. 3) Пересмотрѣти законъ о ревизіяхъ, арештованю и переселеню. При тôмъ сконстатовано, що полиція дуже часто поступовала самовôльно и що заходитъ потреба право предприниманя ревизій поручити судамъ. 4) Ухвалы комисіи розпорядительнои будутъ держанй въ тайнѣ. — На другôмъ засѣданю, до котрого покликано и представителѣвъ городскои думы, прійшла комисія до пересвѣдченя, що розпорядженя генерала Гурки выкликовали лишь бôльше розъяренье жителѣвъ Петербурга. Членъ администраціи городскои Лихачевъ заявивъ, що горожане не лишь суть незадоволенй але навѣть непріязно настроєнй противъ правительства по причинѣ настановленя такъ званыхъ дворниковъ, яко органôвъ полиційныхъ, въ слѣдство чого рѣшено знести ту институцію, а за те помножити число полицистôвъ. — На третôмъ засѣданю сконстатовано число безпôдставно увязненыхъ черезъ начальника города Петербурга Журова (231 людій) и порѣшено, щобы арештованыхъ переслуховано въ протягу 24 годинъ, а обжалованье прокуратора западало найдальше до семи дней.

Князь Горчаковъ запедужавъ небезпечно на нежитъ. Легки сильно заатакованй синяютъ ôтдыхъ. Нôчь зъ 30 на 31 марта (11 и 12 цв.) перебувъ недужій дуже неспокôйно. Горячка получена съ маяченьемъ уступила доперва надъ ранкомъ. Лѣкарѣ констатуютъ велике ослабленье. По полудни недужій успокоився крыхту. Царь навѣстивъ князя и велѣвъ телеграфовати до сынôвъ єго, щобы спѣшили въ Петербургъ. Въ осени с. р. празновавбы кн. Горчаковъ 25-лѣтный ювилей свого канцлерства.

Станъ здоровля царевои лѣпшій.

Для убезпеченя своихъ интересôвъ вышле Россія небавомъ пять бôльшихъ военныхъ кораблѣвъ въ хиньскй воды.

Увязнено курієра министеріяльного за выдаванье ложныхъ пашпортôвъ. Жѣнка єго, дуже хороша невѣста, була въ порозумѣню съ революціонистами, а въ єи посѣданю придыбано 92000 рубл., побраныхъ за выдаванй пашпорты. Черезъ 8 лѣтъ выдано 1400 фальзификатôвъ.

Рада, зложена пôдъ проводомъ Валуєва, рѣшила ограничити дотеперѣшну автократичну власть генералъ губернаторôвъ, пôдчиняючи ихъ совсѣмъ пôдъ розпорядительну комисію.

Двайцятьтысячне войско китайске, котре по донесенямъ европейскихъ дневниковъ переступило границѣ Амурска, зложене переважно зъ робôтниковъ. Шефъ семирѣчиньского краю, ген. Колпаковскій одержавъ наказъ удатись зъ Петербурга на свое становище въ Азіи.

Нѣмеччина. Кризисъ съ княземъ Бисмаркомъ покôнчена. Цѣсарь не прійнявъ демисіи, ôтновѣвши слѣдуючимъ категоричнымъ письмомъ кабинетовымъ: На ваше прошенье зъ 25 марта (6 цвѣтня) заявляю Вамъ, що узнаю вправдѣ трудне положенье, въ якôмъ находитесь по причинѣ конфликту съ союзною радою, але не можу Васъ мимо того звôльнити ôтъ Вашого уряду. Натомѣсть лишаю Вамъ доволѣ здѣлати у мене и въ союзнôй радѣ предложенье, котрымъ подôбнй непорозумѣня разъ на все можнабы усунути.“ Єсть надѣя, що союзна рада ôтступитъ ôтъ давнѣйшои ухвалы.

Франція. Ватиканъ не объявивъ доси становища свого супротивъ декретôвъ правительства зъ 17. (29.) марта. Владыки ôтнеслись съ письменными представленями до Фрейсинета.

Англія. Дневники роблятъ комбинаціи що до складу нового министерства и уважаютъ Гартингтона наслѣдникомъ Биконсфильда. Побѣда либералôвъ цѣлковита. До побѣдъ помогли либераламъ именно товариства роботниковъ.

НОВИНКИ.

— **Пріѣздъ Цѣсаря до Галичины.** Львôвскій начальный генералъ зôставъ уже у р я д о в о завѣдомленый о пріѣздѣ цѣсаря, наслѣдника и 4 архикнязѣвъ до Галичины на маневры войсковй, котрй сеи осени на великй розмѣры ôтбутися маютъ межи Перемышлемъ а Ярославомъ. При тôй способности забавивбы цѣсарь 2 дни (4 и 5 вересня) у Львовѣ.

— **Церковь при „Народнôмъ Домѣ“**, якъ довѣдуємося, розпôчнеся вже будовати сего лѣта.

— **Мощи бл. п. Григорія Яхимовича** будутъ перенесенй, якъ звѣщали мы въ минувшôмъ Ч., дня 8. (20) с. м. зъ кладбища городецкого на кладбище личакôвске. Рано того дня будутъ ôтправлятися въ храмѣ св. Юрія богослуженя а похôдъ похоронный двигнеся о год. 4. пополудни. Митроп. Консисторія призове до участи всѣ приходы львôвскй и окрестнй а управляючій Совѣстъ „Народн. Дому“ всѣхъ своихъ членôвъ. Такожь запрошено Владыку перемыского и Крилошанъ. Ôткопанье мощій, построенье новои гробницѣ и т. д. ôтбудутся на коштъ фонда Григ. Яхимовича, котрымъ завѣдує „Народный Дôмъ.“

— **Митрополита буковиньского Андрієвича-Морарію** принимавъ въ довшôй авдієнціи Є. В. Цѣсарь минувшого тыждня а въ понедѣлокъ зложивъ митрополитъ на руки Монархи лично присягу вѣрности. До сего часу православнй епископы и архіепископы складали присягу черезъ ôтпоручникôвъ и ажь теперъ Цѣсарь выразно пожелавъ собѣ давный звычай занехати.

— **Зъ Снятына** одержалисьмо слѣдуючй вѣдомости: Въ тутешнôмъ ц. к. судѣ провадится справа карна противъ одному жидови, Шулимови Гибшерови о куповане голосôвъ для графа Мира, польского кандидата до думы державнои зъ курій сельскихъ. Справа єще не скôнчена. — О. Кобрыньскій, сотрудникъ въ Снятынѣ, дуже енергично занявся будовою новои церкви. Снятынъ має около 5000 гр. к. душь, а церковь парохіяльна звышь 20 лѣтъ розбрана. Теперь о. Озаркевичь выстарався, що правительство даровало Русинамъ снятыньскимъ муры спаленои великои касарнѣ на будову церкви. О. Кобрыньскій заряджує будовою. Межи людьми въ мѣстѣ велике одушевленье. Люде, не зважаючи на весняй роботы по 200 щоденно выходятъ розбирати муры и возити цеглу, щобы тôлько якъ найскорше стала церковь.

— **Зъ Станиславова** пишутъ намъ: Въ четверъ дня 15 лат. с. м. представлена буде на дохôдъ артиста руско-народного театру К. Лясковского: „Єрмакъ, завоёватель Сибиру“ трагедія въ 5 актахъ, переведена зъ россійского Келестиномъ Долиняненкомъ, съ оригинального музикою Ф. Долисты, капельмистра руско-львôвского театру.

Станиславовяне будутъ мати пріятнôсть на бенефисѣ п. Лясковского, заслуженого артиста рускои сцены, бачити по разъ першій Єрмака въ перекладѣ Келестина Скоморовского (Долиняненка), що до часу одного зъ першихъ дѣятелѣвъ на нивѣ рôднои словесности. Тожь надѣемося, що станиславôвска руска публика численною участію на завтрѣшнôмъ представленю ôтдасть повинну честь памяти Скоморовского и заявитъ узнанье заслугъ п. Лясковского для руско-народнои сцены.

— (*И.*) **Зъ Болехова** доносятъ намъ: „Урядники зъ Дирекціи лѣсôвъ и доменъ галицкихъ подали до думы державнои петицію о перенесенье Дирекціи до Львова, черезъ що наше мѣсточко дуже пôдупалобы, колибы на єи мѣстце ничого другого не прійшло!“

— **Зъ Турки** надôйшли близшй вѣсти про вымордованье жидôвъ въ коршмѣ въ Высоцку выжнôмъ. Злочинцѣвъ уже пôймано и увязнено. Жандармы пустилися въ погоню за опрышками и догонили ихъ вже за границею угорскою въ числѣ шестехъ. Ôтдано ихъ судови угорскому въ Альсо-Верецко.

— **Зъ Станиславова** доносятъ, що въ тôмже мѣстѣ зôстане заложена школа с т о л я р с т в а, т о к а р с т в а, б о д н а р с т в а и к о ш и к а р с т в а.

— **Запомога правительственна.** На внесенье репрезентаціи краєвои удѣлило министерство справъ внутренныхъ зъ кредиту признеченого для Галичины зъ д. 8. лютого с. р. 10.000 зр. яко безповоротну субвенцію на регуляцію берегôвъ Сяна и Вислы въ повѣтѣ Тарнобережскôмъ.

— **Кн. Горчаковъ** небезпечно хорый. Царь 11 цвѣтня посѣтивъ єго и велѣвъ телеграмомъ зазвати до Петербурга сынôвъ Горчакова.

— **Дръ Августъ Балязитсъ**, секретарь галицк. прокураторіи скарбу и доцентъ львôвского всеучилища именованый надзвычайнымъ професоромъ процесу цивильного на тôмже всеучилищи.

— Пересѣчно въ послѣдныхъ 10 рокахъ було: **вдôвъ по священикахъ 330, сирôтъ 310.** Тяжко означити, черезъ кôлько лѣтъ побирає одна вдовиця запомогу; въ приближеню тôлько можна поставити 20-25 лѣтъ.

— **Добра Лопатынъ** зôстали були набутй въ дорозѣ лицитаціи австрійскимъ закладомъ кредитовымъ земскимъ. Найвысшій Трибуналъ однакожь на пôдставѣ судовыхъ замѣтôвъ знѣсъ лицитацію, отже нова буде розписана. Добра лопатыньскй обнимаютъ 20.346 моргôвъ (14.000 м. лѣса, 3000 м. орного поля, 1600 м. сѣножати) и були куплены закладомъ за 700.000 зр. т. є. по 34 зр. 44 кр. моргъ, за цѣну очевидно досыть низьку.

— **Смертнôсть у Львовѣ.** Послѣдными тыжднями у Львовѣ порываютъ много жертвъ сухоты и запаленье легкихъ (плуцъ). Ôтъ 28. л. марта до 3. л. цвѣтня умерло 118 осôбъ. Обчисливши пôсля повысшои цифры число умерлыхъ на цѣлый рôкъ, то смертнôсть булабы 55 умерцѣвъ на 1000 людій. Въ мартѣ умерло 438 осôбъ, цифра велика, съ котрою дасться порôвнати тôлько смертнôсть въ першихъ мѣсяцяхъ 1873 р., коли на саму ôспу умерало мѣсячно 200 осôбъ.

Ôтозва.

Центральный комитетъ предвыборчій имѣетъ честь запросити всѣхъ Русиновъ-выборцевъ львовскихъ на собраніе дня 5. (17.) с. м. (въ субботу) о часѣ ½7-омъ вечеромъ въ великой сали Народного Дома отбытися имѣющое въ цѣли порозумѣніяся що до выбора посла въ сеймъ краевый изъ города Львова предпринятись имѣющего.

Львовъ дн. 1. (13.) цвѣтня 1880.

Отъ имени комитета:

Яковъ Шведзицкій.

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Получили презенту Вс. ОО.: Игн. Войтовичь на кап. Рокитно; Іос. Гордѣевскій на пар. Кальне; Гр. Лисъ на кап. Ивачевъ; Іоанъ Шихъ на кап. Заставна; Влад. Мартинкôвъ на пар. Сколье.

Каноничну институцію получили: Вс. ОО.: Тома Решетыловичь на пар. Росохачь дек. Жукôвского; Мих. Левицкій на пар. Вербѣжъ нижній дек. Пистыньского; Алекс. Корытко на пар. Богаткôвцѣ дек. Теребовельского.

Завôзванй до каноничнои институціи: Вс. ОО.: Лука Ярымовичь на пар. Новосѣлка Кутъ; Іос. Левицкій на пар. Ôкно; Тома Мелешкевичь на кап. Качанôвка; Петро Дольницкій на пар. Станиславчикъ.

Личный додатокъ получивъ: Вс. О. Алекс. Радзикевичь пар. зъ Ланчина.

Канонична визитація розпôчнеся въ деканатѣ Буковиньскôмъ дня 6 лат. Мая, потôмъ слѣдуютъ зъ черги дек. Снятыньскій и Жукôвскій.

Въ гр. к. Семинаріи въ Вѣдни опорожнене єсть мѣстце Докторанда св. богословія; зъ тои причины розписує Митр. Консисторія пôдъ д. 18. марта 1880 Ч. 2575. конкурсъ о тоє мѣстце, съ котрымъ получене єсть становище Префекта съ платою 120 зр. ав. и отвѣтными емолюментами. Кандидаты маютъ свои прошеня до 30. червця 1880 Митр. Консисторіи предложили.

Въ Золочевѣ завязалося брацтво св. О. Николая, котре крôмъ инныхъ цѣлій має такожь удержувати бурсу.

Бережанцѣ здаєся пôйдутъ такожь за примѣромъ другихъ нашихъ рускихъ мѣстъ, желательно тôлько, щобы якъ найскорше бралися до дѣла, бо для Руси нашои кожда хвиля дорога, не повинна бути страченою.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денницѣ** ч. 5 зъ дня 27 марта 1880. мѣститъ: Впередъ (поезія) Г., Переступникъ за для загубленои чести (повѣсть), До пѣсни родимои (поезія) Г., Замѣтки про взаємины рускаго языка и народнои литературы (продовженье), Панъ Артюрь (сатира) И. Щ., Нова електрична лямпа, Новинки.

— **„Мертвыя души“ Гоголя** въ перекладѣ на финьскій языкъ выйдутъ до осени. Два чи три роки тому выйшовъ финьскій перекладъ Гоголевого „Тараса Бульбы“.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Рухъ торговельный у Львовѣ** за минувшій тыждень ôтъ 4 до 10 цвѣтня. Торговля збôжемъ у Львовѣ дуже слаба, такъ само въ Вѣдни и Будапештѣ. Вѣроятна причина того ослабленя єсть за велика спекуляція на весну а теперь слаба консумція, досыть значнй запасы, резервованьеся властителѣвъ млынôвъ и надѣйный въ загалѣ станъ засѣвôвъ. При кôнци тыждня почався живѣйшій рухъ, однакожь все цѣна пшеницѣ була низша о 50 кр. якъ тамтого тыждня. Жито неувзгляднюване. Ячмѣнь торгуеся.

Курсъ збôжя.

Львôвъ дня 9 цвѣтня 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшениця червона	11	—	11	75
„ бѣла	11		11	75
„ жовта	11	—	11	25
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	8	25	9	—
Ячмѣнь броварный	7	75	8	50
„ паст.	7	—	7	50
Овесъ	6	75	7	-
Горохъ до варки	9	—	10	-
„ паст.	7	25	7	75
Выка	6	—	6	25
Кокорудза стара	7	25	7	50
„ нова	7	—	7	10
Рѣпакъ зимовый	11	25	11	50
„ лѣтный	11	—	11	25
Лянка	8	75	9	—
Насѣнье лянне	11	50	12	—
Конюшина	33	—	37	—
Кминъ	30	—	33	-
Анижъ	-	-	—	—
„ плоскій	38	—	42	—

Спиритусъ за 10.000 литрôвъ процентъ:

Готовый . . . . 38 зр. 25 кр.

— **Тернопôль** 9. цвѣтня. Цѣны збôжя за 100 кильо. Пшениця черв. 11·50—12; жовта 11·20—11·60; середна 10·80—11; жито прима 9·—9·15; жито середне 8·30—8·75; ячмѣнь броварный 6·80—7·50; овесъ 6·—6·40; горохъ 8.50—9; фасоля 9·—11·75; гречка 7·20—7·40; конюшина червона 28—38.

— **Вѣдень 13. цвѣтня.** На вчорашнôмъ торзѣ товару на зарѣзъ плачено ôтъ 100 килограмôвъ за волы галицкй 50—56 зр. угорскй 50—56; нѣмецкй 54—58; за коровы 50—54 зр. Галицкого товару було 851 штукъ. Цѣны пôдскочили о 2½ зр.

Курсъ львôвскій зъ дня 12. л. цвѣтня 1880.

	платятъ (безъ текучого куп.)	жадаютъ (безъ купону)
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264 50	267 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	164 50	167 50
Банку гиц. галиц. по 200 р.	296 50	299 50
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 25	98 25
„ „ „ по 4% ав.	89 90	90 90
„ „ „ по 5% ав. період.	97 25	98 25
Банку гип. галиц 6% ав.	101 65	102 65
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 -	103 30
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 -
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 30	99 30
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 50	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 -
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 46	5 56
„ цѣсарскій	5 50	5 60
Наполеондоръ	9 43	9 52
Цôвимперіялъ	9 69	9 80
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70
„ паперовый	1 24¾	1 26¾
100 марокъ нѣмецкихъ	58 15	59 —
Серебро	99 50	100 50

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 9 л. цвѣтня 1880.

Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	74.	74.15
„ „ „ серебрѣ	74.45	74.60
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	123.50	124.50
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	130.50	130.75
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	133.25	134.—
„ „ „ 1864 (съ премією) по 100 р.	174.50	175.—
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	174.—	174.50
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	—.—	29.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р 5%	146.50	147.—
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.25	101.75
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	90.05	90.20

Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)

Буковины	96.25	97.—
Галичины	98.50	99.—

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ НАСѢНЯ

ТЕОФИЛЯ ЛУЦКОГО

во Львовѣ, пляцъ галицкій Ч. 15.

въ домѣ Банку гипотечного

поручає

свѣжй насѣня

яринъ, цвѣтôвъ, конѣчинъ, люцерны, великаньскихъ бораковъ и морквы якъ и загаломъ всѣ насѣня господарскй.

Цѣнники, на жаданье, высылає franco. 3—3

Кто не одержитъ якого Ч-ла, зволитъ заразъ реклямовати. Неопечатанй реклямаціи принимаются на почтѣ безплатно.

На надходячй

СВЯТА ВЕЛИКОДНЙ!!!

поручає ТОРГОВЛЯ

КАРОЛЯ БАЛЛАБАНА

во Львовѣ

ДРÔЖДЖИ ПРАСОВАНЙ

ЗЪ СЛАВНОИ ФАБРИКИ

АД. ИГ. МАУТНЕРА и СЫНА

во Вѣдни.

Посылки почтовй совершаются якъ найскорше. 2—2

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНЙ!!

ВИНА

австрійскй
угорскй
стирійскй
французскй
реньскй
шпаньскй
шампаньскй

продае

торговля гуртова

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

во Львовѣ

улиця Собѣского ч. д. 3.

БОГДАНÔВКА

на Городецкôмъ ч. 2. и 9.

на литры
въ бутелькахъ
въ бочѣлкахъ
въ бочкахъ

Портеръ англійскій.

Цѣнникъ на жаданье 3—8

Нагородженый медалями заслуги

найдешевше

Зъ власнои фабрики

СВѢЧКИ

восковй и стеариновй

ЦЕРКОВНИ

Въ найбôльшôмъ выборѣ

ЦВѢТЫ ЦЕРКОВНЙ ДО СВѢЧОКЪ

пара по кр. 35, 50, 80 и зр. 1·20

продае ТОРГОВЛЯ

ФРИД. ШУБУТА и СЫНА

во Львовѣ вô рынку Ч. 45.

Ласкавй замовленя зъ провинціи сповняєся якъ найточнѣйше. 1—3

НА СВЯТА

ВЕЛИКОДНЙ

поручає

звѣстна зъ найлучшихъ товарôвъ и найдешевшихъ цѣнъ

ТОРГОВЛЯ

В. МАРШАЛКЕВИЧА

во Львовѣ, Краковска улиця Ч. 6.

(напротивъ реставраціи пôдъ „Грушкою“):

Цукоръ, каву, полудневй овочи, хиньску гербату (чай), Ямайскій румъ, розолисы, ликеры, вина въ великôмъ выборѣ, пиво карвиньске въ бутелькахъ и т. д.

Замовленя надъ 25 зр. за готôвку, съ выключеньемъ цукру, высылае власнымъ коштомъ до кождои стациі всѣхъ галицкихъ желѣзниць.

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

свѣчокъ церковныхъ

найлѣпшои якости

восковй 1 фт. по 85 кр.
стеариновй 1 фт. „ 60 „

Цѣнники, на жаданье, высылае franco.

3—6

На свята Великоднй!

ДИРЕКЦІЯ

ТОВАРИСТВА СПОЖИВЧОГО

во Львовѣ, пляцъ Доминиканьскій ч. 1.

доноситъ П. Т. членамъ своимъ такъ мѣстцевымъ якъ и замѣстцевымъ, що склепъ свôй заосмотрила **мукою** ч. 00, сухою, такъ званою святочною, и пшими, свѣжимъ засобомъ **розинкôвъ, дактилѣвъ, мигдалôвъ, фигъ,** однымъ лише, першои рафинады найлучшимъ **цукромъ** и розличными що до смаку и цѣны родами **кавы, гербаты и руму** и т. п.

Поручає такожь выборнй ВИНА дешевй а здоровй, якъ: угорскй,

Токай 5-лѣтный бут. по 1 зр. 20 кр.		Зеленякъ бут. по — зр. 50 кр.	
Гегіяляй „ „ „ — „ 80 „		Рустеръ „ „ — „ 90 „	
Гегіяляй „ „ — „ 70 „		Будай черв. „ „ — „ 60 „	

Французскй впростъ зъ Бордо спроваджень Chateau Lamothe, червоне, бутелька по 1 зр. 10 кр., Sauternes doux — бѣле, бут. по 1 зр 20 кр.

Горѣвки: Конякъ французскій правдивый по зр. 1.80, 1.50; Сливовиця правдиво Сирмска якъ и розолисы рожнй Гданьскй и краевй по сталыхъ цѣнахъ; чиста житнѣвка литръ 60 кр.

Масла до печева завѣгды свѣжій засôбъ; дерево зъ власного складу; ХЛѢБЪ ЖИТНЫЙ, ПШЕНИЧНЫЙ, РАЗОВЫЙ и БУЛКИ зъ власнои пекарнѣ.

БУЛЬБЫ добôрнй мѣшокъ ваги 100 Клр. по 3 зр. 50 кр. зъ ôдставою до дому.

Додати мусимо, що єсть то найдешевше жерело добôрныхъ споживчихъ товарôвъ во Львовѣ. Вписовати ся въ члены зъ опроцентовуючимъ ся удѣломъ 10 зр, могучимся сплачувати мѣсячными ратами и по 50 кр., можна щоденно. Кожда ощадна голова родины для власнои користи повинна бути членомъ єдиного на Львôвъ и окрестнôсть споживчого товариства.

Товариство купує виктуалы якъ: масло и вуджене мясо такожь ôтъ красвыхъ продуцентôвъ. — На тыждень передъ святами дôстати можна: индикôвъ, каплонôвъ, качокъ, гусокъ и т п. 3—3

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 27. Львôвъ, Субота 5. (17.) Цвѣтня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ 1 (13) цвѣтня розпочався другій кварталъ, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты на слѣдуючій кварталъ, щобы не послѣдовала ніяка перерва въ высылцѣ нашои часописи.

Ново-приступаючій предплатники одержатъ „Святый Вечеръ“ Дикенса въ особнôмъ ôтбитку безплатно.

Предплата стоитъ на кварталъ 2 зр. на пôвъ року 4 зр. на цѣлый рôкъ 8 зр. а. в.

Слѣдуюче Ч-ло вышлемо тôлько тымъ, що пришлютъ предплату.

Предплата принимаєся ôтъ кождого 1-го кождого мѣсяця.

Ôтъ Администрациі.

Русины

а политика министерства гр. Таффого.

На 70-ôмъ засѣданю рады державнои дня 1 (13) цвѣтня досыть несподѣвано спавъ тяжкій ударъ на министерство Таффого. При спеціяльныхъ обрадахъ надъ буджетомъ рада державна бôльшостію 154 противъ 152 голосôвъ не призволила на фондъ диспозиційный въ сумѣ 50,000 зр. для министерства Таффого. Призволенье фонду диспозиційного вже давно, бодай въ Австріи, перестало вважатися яко выразъ довѣрія для министерства. Призволяли на той фондъ централисты министерству Потоцкого такъ дуже имъ ненавистному, голосовали за фондомъ диспозиційнымъ Поляки и инші Славяне для министерствъ централистичныхъ. И сего разу бôльшôсть палаты послôвъ рѣшилася призволити на сей фондъ, застерегаючи лише, що тымъ не высказуе свого довѣрія для теперѣшного министерства, а якъ небудь въ другои стороны, еще передъ початкомъ буджетовыхъ розправъ, було рѣчію загально звѣстною, що централистична партія буде голосовати противъ фонду диспозиційного, то всежь таки яко меншôсть палаты послôвъ не могли централисты числити на успѣхъ въ своєи стороны. Для того то кажемо, що сей ударъ постигъ министерстно Таффого досыть неожидано, тымъ бôльше, що до сего причинилась случайна неприсутнôсть досыть значного числа послôвъ въ правицѣ. Мимо того всего самъ фактъ остаєся особливо для насъ Русинôвъ дуже многоважнымъ.

Передовсѣмъ єсть се новый доказъ, що нерѣшуча политика министерства Таффого якъ въ однои стороны не веде до пожаданого рѣшеня пытаня внутренного устрою чи перестрою державного, такъ въ другои стороны власне задля тои нерѣшимости надыбуе на неперестанній перешкоды. Недовѣріе въ стороны централистôвъ, а недостача довѣрія въ стороны автономистôвъ — се наслѣдство тои политики „по надъ партіями.“ Тымъ то и поясняєся, для чого теперѣшна бôльшôсть рады державнои не стоитъ такъ твердо при министерствѣ Таффого. Безперечно програма помиреня всѣхъ народôвъ, яку собѣ поставило министерство Таффого, знайшла щирый привѣтъ у всѣхъ народôвъ. Однакожь до доброи програмы треба ôтповѣдного переведеня, а министерство Таффого не заявило доси того способу осущеня рôвноуправненя и примиреня всѣхъ народôвъ. Тая неяснôсть що до способу переведеня рôвноуправненя єсть тою слабою стороною министерства, задля котрои оно доси калѣкуе. Єсли єсть рѣчію довголѣтными експериментами доказаною, що централизмъ не веде до осущеня програмы гр. Таффого, що надто централисты суть тымъ елементомъ ворожимъ здоровому уладженю Австріи, помиреню и рôвноуправненю народôвъ Австріи, то вжежь годѣ силитися на тое, щобы въ централистôвъ и автономистôвъ здѣлати одну державну партію, щобы централисты разомъ съ автономистами пôддержовали министерство, котре хоче впростъ противного ôтъ того, чого такъ завзято держатся централисты, а що зновъ такъ рѣшучо ôткидаютъ автономисты. Стояти „по надъ“ тыми обома партіями значитъ стояти надъ непроходимою пропастію, тожь и не диво, що министерство Таффого разъ вразъ хитаєся и грозитъ провалитися въ тую пропасть. Министерство, котре справдѣ хотѣлобы сповнити програму гр. Таффого, не може мати дѣла съ централистами, оно муситъ бути автономистичне, такъ якъ переведенье повнои рôвноправности и помиреня всѣхъ народôвъ Австріи творитъ сущнôсть автономистичного устрою державного. Доперва на поли автономіи повинно министерство угодове станути и твердо стояти „по надъ партіями“, бо именно середъ автономистôвъ маємо партіи, котрыхъ выключне пановане булобы може не менше шкодливе ôтъ самого централизму. Мы Русины въ Галичинѣ дуже добре чуємо и розумѣємо тую партійнôсть середъ автономистôвъ. Наші найблизшій сусѣды Поляки тожь само числятся до автономистôвъ, однакожь зъ всѣхъ автономистôвъ суть они якъ найменше тому прихильній, щобы для всѣхъ народôвъ дано рôвнѣ права. Правда, на внѣ суть они автомомистами, але на внутръ завзятыми централистами. А подôбнѣ ôтношеня заходятъ и въ инныхъ краяхъ, згадаємо лише про Буковину, Шлєскъ, Тироль и т. д. Тожь совсѣмъ понятно, що министерство хоть съ автономистичною програмою не може бути партійно-автономистичнымъ, але повинно стояти по надъ партіями автономистôвъ, а радше по надъ поодинокими народами. Тую поруку рôвноправного автономистичного устрою старалося министерство Гогенварта утворити въ законѣ о народностяхъ, тôй conditio sine qua non справедливого автономистичного устрою державного Австріи. Такои поруки не старалося министерство Таффого доси подати всѣмъ народамъ выжидаючимъ рôвноуправненя.

Тымъ способомъ можна собѣ пояснити, для чого народы Австріи, якъ небудь радо повитали програму гр. Таффого, безъ довѣрія приглядаются дотеперѣшнôй хитанинѣ министерства и выжидаютъ объявленя дѣлъ, для чого и послы, прихильній душею и серцемъ осущеню тои програмы, далеко стоятъ ôтъ министерства, котре не перестає кокетувати съ централистами.

На разѣ не хочемо входити въ розбôръ дальшои судьбы министерства гр. Таффого, именно чи министерство буде обходитись безъ фонду диспозиційного, чи подасться до димисіи, чи послѣдуе розвязанье палаты послôвъ (якъ того бажаютъ Нѣмцѣ). Мы хочемо звернутися єще до самого неприволенія фонду диспозиційного и пôдносимо той многоважный фактъ, що при голосованю надъ диспозиційнымъ фондомъ голосы рускихъ послôвъ, доси вповнѣ игнорованыхъ черезъ гр. Таффе, переважили на некористь министерства. Трехъ рускихъ послôвъ могло рѣшити призволенье диспозиційного фонду, — трехъ рускихъ послôвъ задало ударъ министерству. Була се вправдѣ тôлько случайнôсть, котра подала Русинамъ можнôсть заважити своими голосами въ рѣшучôй хвилѣ, однакожь и та случайнôсть була дуже поучаючою для гр. Таффого, якъ неôтповѣдною єсть єго политика забуваюча межи иншими и на рускій народъ выжидаючій переведеня рôвноправности. Середъ розправъ надъ фондомъ диспозиційнымъ забравъ голосъ п. Ковальскій и внѣсъ именемъ 3 рускихъ послôвъ слѣдуюче освѣдченье: „Въ имени нашои трôйцѣ, котра має честь въ тôй выс. палатѣ заступати рускій народъ числячій въ Галичинѣ около 3 милiонôвъ, складаю для умотивованя нашого нынѣшного голосованя слѣдуюче освѣдченье: зваживши, що Арт. 19 основныхъ законôвъ для Русинôвъ все єще остаєся мертвою буквою и тому совсѣмъ понятно, що наша терпеливôсть въ выжиданю лучшихъ ôтношень вже вычерпалася; зваживши, що наша народнôсть чуєся въ своихъ природныхъ историчныхъ и политичныхъ правахъ покривдженою, оскорбленою и угнетеною и сей сумный станъ передовсѣмъ має приписати неоправданому поступованю правительства тымъ бôльше, що тоєжь правительство не тôлько занедбуе законы такожь для Русинôвъ въ житю переводити и належно выконувати, але противно партикулярне становище нашихъ народныхъ противникôвъ очевидно на

Святый Вечеръ

(пôсля К. Дикенса). 18.

Ô т д ѣ л ъ IV.

Послѣдній зъ трёхъ духôвъ.

Гл. Ч. 2,3,5,6,7,9,10, 11, 14,15, 16, 17, 18, 19, 24, 25 и 26.

„Дôбрі, чи злі?“ спытала на ново. „Щожь, злі, неправда?“

„Злі.“

„Такъ вже нема для насъ выходу?“

„Єсть єще слаба надѣя.“

„Коли дасться змягчити, то певно, що бы еще була надѣя“, сказала она. „Але въ тôмъ власне цѣла штука! Се булобы чудо, нечуване чудо.“

„Для него вже за пôзно бавитись въ милосердіе“, сказавъ ôнъ. „Ôнъ умеръ!“

Остатне слово зъелектризовало єи. Въ першôй хвили заблысла радôсть на єи лицю; але вже въ другôй минутѣ пожалувала она тои радости, и просила Бога о ôтпущенье тои провины.

Всежь таки перше враженье выкликало радôсть.

„То, що менѣ вчора якась на пôвъ пяна жѣнка сказала“, говоривъ ôнъ дальше, „було дѣйстно правдою. Я не вѣривъ тому, думаючи, що ôнъ звычайнымъ способомъ хоче позбутися мене и голоситъ себе хорымъ; тымчасомъ ôнъ бувъ тогды вже близькимъ смерти.“

„На когожь перейде нашь довгъ?“

„Я не знаю. Але поки що, мы все можемо єще роздобути гроша; а хотьбы и нѣ, то все таки єго наслѣдникъ не буде такъ безъ серця, якъ ôнъ. Нынѣшну нôчь можемо съ спокôйнымъ серцемъ переспати, Каролино!“

И дѣйстно они повеселѣли обоє. Навѣть дѣти, котрі прислухуючись розмовѣ ничого не розумѣли зъ неи, выпогодили свои лица, и почулися щастливыми, а все — черезъ смерть того чоловѣка. Однымъ враженьемъ, яке смерть єго зробила на цѣлôй родинѣ, була — радôсть.

„Духу“, сказавъ Скруджь. „Покажи менѣ нѣжнѣйше чутье выкликане черезъ смерть, а нѣ, то буде образъ той до вѣку передъ моими очима стояти.“

Духъ повѣвъ єго улицями, черезъ котрі ôнъ неразъ досыть часто переходивъ, але теперь надармо шукавъ и оглядався за собою. Они вступили въ хату Боба Крачита, где були вже давнѣйше, и знайшли матерь, що съ дѣтьми сидѣла коло огню.

Все було тихо, спокôйно, дуже спокôйно. Крикливі малі Крачиты сидѣли мовчаливі, наче камѣннѣ на лавцѣ, и глядѣли на Петра, котрый державъ передъ собою ôтворену книжку. Мати и доньки шили. Але и они не говорили ни пôвъ слова.

„Ôнъ взявъ дитя, и поставивъ єго въ середину.“

Такі слова почувъ Скруджь, але зъ ôтки, самъ не знавъ. Хлопець мусѣвъ ихъ певно прочитати въ тôй хвили, коли ôнъ вступавъ до кôмнаты. Ôттакъ наступила зновъ тишина.

Мати положила роботу на стôлъ и приложила руку до очій.

„Свѣтло разитъ мене“, сказала она.

„Свѣтло? ахъ, бѣдный Тайни Таймъ.“

„Вже менѣ теперь лѣпше“, сказала панѣ Крачитъ. „Вже незадовго надôйде батько, а я не хочу, щобы ôнъ знавъ, що я терплю на очи.“

„А вже що ино єго не видно“, сказавъ Петро, замыкаючи книжку. „Але менѣ здаєся, що ôнъ теперь иде далеко не такъ скоро, якъ передъ тымъ.“

Они затихли зновъ. Въ кôнци промовила мати тихимъ, спокôйнымъ голосомъ, котрый тôлько одинъ разъ задрожавъ незначно:

„Я знаю, що ôнъ — я знаю, що съ Тайни Таймомъ ишовъ ôнъ дуже скоро.“

„И я такожь“, сказавъ Петро.

„И мы такожь“, сказали всѣ хоромъ.

„А якій бувъ ôнъ легкій, а якъ дуже любивъ єго нашь батько. Але отъ и ôнъ.“

Двери ôтворились и Бобъ вôйшовъ въ хату. Єму подали заразъ вечеру и всѣ товпились коло него, хотячи єму услугувати.

Ôттакъ вылѣзало двоє дѣтій єму на колѣна. Они приложили свои малі личка до єго лиця и глядѣли єму въ очи, начебы хотѣли сказати: „Не журися такъ дуже, нашь добрый батьку.“

Бобъ бувъ нынѣ дуже оживленый. Ôнъ бесѣдувавъ живо съ цѣлою родиною. Ôнъ оглядавъ роботу на столѣ, и хваливъ пильнôсть жѣнки и доньокъ.

„Вы покôнчите передъ недѣлею?“ спытавъ ôнъ.

„Передъ недѣлею? То ты бувъ нынѣ тамъ?“

„Такъ моя люба“, ôтповѣвъ Бобъ, „и хотѣвбымъ щобы и ты тамъ пôшла. Побачишь яке гарне, зелене мѣсце; та правда, ты и не разъ єго оглядати будешь. Я обѣцявъ єму, що въ недѣлю прійдемо тамъ. Моя бѣдна, дорога дитина“, зарыдавъ Бобъ. „Моє нещасливе дороге дитя!“

Ôнъ не мôгъ повздержатись довше и зарыдавъ голоснымъ плачомъ. Ôттакъ выйшовъ зъ кôмнаты и вступивъ на сходы, що вели на гору. Горѣшна кôмната була освѣчена и прибрана по святочному; на тапчанѣ лежавъ зимный трупъ Тайни Тайма. Бѣдный Бобъ клякнувъ коло него, похиливши голову; ôттакъ вставъ и зôгнувшись поцѣлувавъ зимне чоло — ôнъ не плакавъ вже бôльше, ôнъ бувъ погодженый вже съ судьбою.

(Дальше буде.)

нашу шкоду пôдперає и пôддержує (голосы зъ лѣвицѣ: слухайте!); зваживши дальше, що нашѝ найбôльше управненѝ жаданя що до шкôлъ, урядôвъ и въ загалѣ що до публичного житя въ нашôмъ краю не тôлько найменшого увзглядненя не находятъ, але навѣть съ насмѣшками, и поруганьемъ стрѣчаются (голосы: слухайте!); зваживши дальше, що се именно правительство причинилося до того тріюмфу выголошеного по кôлька разôвъ зъ найскрайнѣйшои правицѣ сеи палаты (черезъ Гавзнера, Кшечуновича, Черкавского): Галичина вже спольщена! — мыжь съ такимъ неприроднымъ и противузаконнымъ станомъ николи погодитись не можемо и не погодимося а надто противъ сего стану голосный протестъ пôднести мусимо; зважившѝ наконецъ, що пôсля загального пересвѣдченя въ нашôмъ краю такожь и при послѣдныхъ выборахъ надуживано фонду диспозиційного до выборчои борôы противъ насъ на нашу згубу, що намъ заперечено законнои охороны, що правительственнѝ органа ворожо противъ насъ выступали, нашои заглады и нашои погибели жадали, ба що бôльше, що правительство навѣть непріязно и въ тѣснôмъ союзѣ съ нашими противниками противъ насъ выступало и такимъ чиномъ насъ на ласку и неласку и на затрату нашимъ 500-лѣтнымъ ворогамъ выдає и насъ до погибели доводитъ, а черезъ тоє всяке порозумѣнье и помиренье межи нами а Поляками, єсли не чинитъ совсѣмъ неможливымъ, то по крайнôй мѣрѣ пôдрыває, — не можемо и не смѣємо ніякимъ чиномъ стояти за побôльшеньемъ тайныхъ средствъ ведучихъ насъ и нашъ народъ до моральнои, политичнои и матеріяльнои руины; противно уважаємо се нашимъ святымъ обовязкомъ голосувати противъ вставленя сумы фонду диспозиційного теперь обговореного.“

Рускѝ послы зложили своє освѣдченье совсѣмъ отрýбноôтъ освѣдченя вѣрноконституційнои партіи выголошеного др-омъ Герôстомъ а тымъ самымъ дали розумѣти, що не солидаризуются съ поглядами и цѣлями вѣрноконституційнои партіи. Пôдносячи потребу переведеня въ житье Арт. 19-го основныхъ законôвъ, згадуючи навѣть о евентуальнôмъ погодженю обохъ народностій въ Галичинѣ на пôставѣ справедливости и рôвноуправненя, дали рускѝ послы тымъ самымъ доказъ, що стоятъ за осущеньемъ програмы: рôвноуправненя и помиреня всѣхъ народôвъ Австріи. Въ короткихъ, але много высказуючихъ словахъ пригадали нашѝ послы гр. Таффому, що существує въ австрійскій державѣ рускій народъ, на котрый не можна забувати ніякому министерству, котре выголосило тую програму, тымъ бôльше министерству, котре тôлько всѣма сполучеными силами всѣхъ доси несправедливо майоризованыхъ народôвъ може остоятись и осуществити тую програму рѣшаючу о дальшôмъ успѣшнôмъ розвою Австріи. Въ своѣй промовѣ пôсля п. Ковальского, не зволивъ гр. Таффе згадати на Русинôвъ, а заразъ послѣдуюче голосованье поучило, що и трехъ послôвъ може рѣшити побѣду або програну министерства. Чи сей ударъ поверне гр. Таффого зъ блуднои дороги не знати, се певно, що тою дорогою не дôйде до вызначеноі цѣли.

Теперѣшна а будуча доля
НАШОГО ДУХОВЕНЬСТВА.

IV.

(Основы, на котрыхъ почиває правительственне предложенье о дотаціи. Звязь справы дотаціи съ маєвыми законами зъ р. 1874. Значенье тои звязи.)

Розглянувшись коротко въ исторіи такъ званого „получшеня“ дотаціи переходимо ôттакъ до розгляду самого правительственного предложеня. Щобы ясно поняти головнѝ основы, на якихъ опираєся правительственне предложенье и оцѣнити ихъ справедливôсть або несправедливôсть, мусимо попередъ придивитись тымъ головнымъ засадамъ, якими въ тôй справѣ слѣдує руководитися и тымъ, якими правительство въ своѣмъ предложеню руководится.

Пытанье дотаціи духовеньства єсть тѣсно звязане съ становищемъ самого духовеньства, съ становищемъ церкви, съ ôтношенями межи церквою а державою. Одно, друге и трете єсть почасти спôрне почасти нерозъяснене. Звѣстна рѣчь, що теологичнѝ а державно-правнѝ погляды на становище церкви въ державѣ и на ôтношеня межи церквою а державою розходятся межи собою въ найголовнѣйшихъ точкахъ першѝ приписуютъ церквѣ совсѣмъ ôтрубне и самостôйне становище, другѝ пôдклонюютъ въ бôльшôй або меншôй мѣрѣ церкву пôдъ власть державы. О скôлько се дотычитъ самыхъ чисто теологичныхъ пытань, можемо ихъ тутъ совсѣмъ поминути. Маємо розглянутись въ пытаню маєтково-церковнôмъ и для того обмежимося тôлько на матеріяльне право. Новѣйшѝ часы выкликали майже въ всѣхъ европейскихъ державахъ споры межи церквою а державою, котрыхъ загальна назва „Kulturkampf.“ Головна борба ведеся вправдѣ о бôльшу або меншу самостôйнôсть духову церкви, але разомъ съ тымъ вяжутся и споры маєтковѝ. И въ Австріи розпочалася тая борба зъ початку (1868 р.) частковымъ а ôттакъ повнымъ знесеньемъ конкордату Арт. I закона зъ 7 мая 1874 Ч. 50 Д. з. д. Законы зъ 7 мая 1874 Ч. 50 и 51 Д. з. д. завели совсѣмъ новѝ установы такъ що до ôтношень межи державою а церквою, якъ и що до стану маєткового церкви. Тіи законы пôдклонили церкву навѣть въ духовôмъ взглядѣ пôдъ надзôръ державнои власти, постановили приписы що до квалификаціи духовныхъ, ихъ настановленя а навѣть що до ихъ научаня и поступованя (§. 8 зак. зъ 7 мая 1874 Ч. 50) надаючи державѣ право мѣшатися въ церковнѝ справы, а евентуально усувати ôтъ урядованя священикôвъ, котрыхъ поступованье власть державна (политична) узнасть яко „публичному порядкови небезпечне.“ Такожь и маєтокъ церковныи въ найобширнѣйшôмъ сего слова значеню пôддано тыми законами пôдъ надзôръ и строгу контролю державнои власти, немовь санкціоновано право державы розпоряджувати фондомъ религійнымъ якъ всякимъ иншимъ фондомъ державнымъ, наложено на маєтки парохій, монастырôвъ и т. д. податокъ для фонду религійного и призначено, щобы доходы всѣхъ опорожненыхъ приходôвъ и маєтки знесеныхъ приходôвъ вплывали до тогожь фонду религійного. Фактъ посѣданя фонду религійного черезъ державу, такъ дуже правно сомнительный, а якъ пôзнѣйшѣ выкажемо, навѣть впростъ неправный, перемѣнено въ право посѣданя, завѣдуваня и роздаваня фонду религійного черезъ державу, означено фондъ религійный яко тоє загальне море завлащене державою, въ котре маютъ сплыватися всѣ струѣ, всѣ жерела церковного маєтку, а тымъ самымъ принято засаду маєтковои зверхности державы надъ церковнымъ маєткомъ. Духова и маєткова зависимôсть церкви ôтъ державы — се єсть остаточне наслѣдство маєвыхъ законôвъ р. 1874 ухваленыхъ не безъ участи нашои въ радѣ державнôй. Нынѣ видимо розходится о дальше переведенье тои засады. Правительственне предложенье говорить теперь впростъ не о полѣпшеню дотаціи духовеньства зъ державныхъ доходôвъ але о самôй „дотаціи католицкого духовеньства зъ фонду религійного“, не держава причинявся до побôльшеня дотаціи, але держава бере въ свои руки цѣлу дотацію духовеньства, постановляє нормы єи регуляціи, рѣшає о розпорядимости такъ фонду религійного, якъ и всѣхъ фондôвъ дотаційныхъ, пôдклоняє всѣ фонды и доходы дотаційнѝ пôдъ контролю и мѣру державы и рѣшенье всѣхъ тыхъ справъ церковно-маєтковыхъ и церковно-державныхъ предкладає трибуналови и выключнôй власти державного парляменту.

(Дальше буде.)

СПРАВЫ КРАЕВѢ.

(*Господарскѝ школы*). „Господарь и Промышленникъ“, выходячій въ Станиславовѣ замѣстивъ въ Ч. 10-ômъ слѣдуюче „Ôткрыте слово до нашихъ народныхъ институцій“:

„Перейдѣмся ôтъ села до села, перейдѣмъ цѣлый край нашъ Галицкій, Буковиньскій и Угорскій, а знайдемо Русина всюда привязаного до своєи землѣ, та управляючого ту свою землицю, та годуючого ту свою худôбку рôжнородну, а маленькѝ лишь изъятія, що Русинъ кинувся на иншу галузь заробку. Ôткижь то ôнъ научився управляти землю свою, худôбку свою кохати? Ôтъ тата свого. Якъ ластôвка передъ стома роками своє гнѣздо лѣпила, научившися ôтъ родичѣвъ своихъ, такъ, здаєся намъ, лѣпитъ и нынѣ, — и не потребує инакше; и мы такъ привыкли коло землѣ нашои ходити, та лишь щасливе село, въ котрôмъ священикъ бôльше господарцѣ посвящаєся, або где двôръ раціональну-розумну господарку пôддержує; селянинъ нашъ помалу переймає всѣ способы лучшои управы землѣ, годованя худобины и ôтъ чужихъ людій, ôтъ священика, изъ двора, и помалу ôттакъ одинъ ôтъ другого переймає; поступова господарка помалу ширится. Но то все за мало, за помалу поступає; до поступу въ господарцѣ треба рôжныхъ безчисленныхъ жерелъ яко средствъ помôчныхъ, а межи ними найважнѣйшѣ: школы господарскѝ, за которѝ мы голосъ до нашихъ Институцій, а передъ всѣмъ до нашого Народного Дому пôдносимо. Надъ важностію такихъ шкôлъ розводитися, злишно, бо прецѣнь кожде ремесло, кожде занятіе потребує науки, и то съ поступомъ часу, науки поступовои; зъ пôдъ того правила господарка сельска выняти не дасться, бо наука, яку получає сынъ ôтъ тата свого господаря, за слаба, щобы могли ôтповѣсти вымаганямъ, якѝ свѣтъ теперь на господарку сельску накладає. Маємъ два села громадскѝ, Бѣлку и Костенѣвъ; для чогожь не малибы они здѣлати початокъ, для чого не мали бы бути розсадникомъ поступовыхъ нашихъ и ученыхъ господарѣвъ? Народна школа господарска розбудитъ и жизнь господарску межи цѣлымъ народомъ, вытисне тую гадку нашихъ селянъ, що господарь не потребує книжки, що ôнъ лѣпше все знає, якъ кождый ученый, заохотитъ до книжокъ содержаня господарского, рушитъ литературу господарску и приспоритъ тымъ загальный поступъ въ господарцѣ сельскôй.

То суть нашѝ прошеня до представителѣвъ и Выдѣлу нашои народнои Институціи. Вопросъ той уважаємо наглящимъ, щобы чимъ скорѣйше пôднести нашу господарку сельскую, уратовати господарѣвъ нашихъ ôтъ погибели. А єсли позволите, подамо начеркъ того будущого заведеня, яке маємо на гадцѣ.

Ôтъ разу на великѝ розмѣры школу таку закладати, здаєся не въ нашихъ силахъ; но хотяйбы, якъ на початокъ, кôлька гектарôвъ орного поля ôтложити, кôльканайцять штукъ рôжного инвентару призначити, кôльканайцятёхъ хлопакôвъ на науку приняти, и поручити науку хотяйбы одному, но фаховому чоловѣкови, — то вже користь булабы для нашого краю, а выдатки на тоє все невеликѝ. Наука тревалабы два роки, а тымъ самымъ належалобы принимати хлопакôвъ вже старшихъ, по можности — укôнчившихъ кôлька клясъ шкôлъ реальныхъ,— а въ браку такихъ, впростъ изъ села, но розумѣєся письменныхъ.

Кобы ино скорше начати, мôгбы попочатокъ и такій бути; съ поступомъ часу мусѣлобы и заведенье розвинутися, устроити свою науку на взôръ чужихъ шкôлъ господарскихъ, маючи однако все на гадцѣ, щобы селяньскѝ дѣти могли господарки раціональнои выучитися зъ книжки и зъ практики, а выучившися вернули до домôвъ своихъ газдовати; школа высша господарска для насъ не отвѣтна. Пріймати повиннося переважно або выключно тыхъ, котрѝ маютъ на чѣмъ господаровати. Пожадано бы було розширити науку на три роки съ четвертымъ рокомъ приготовительнымъ, на котрый пріймалобыся тыхъ, котрѝ єще за молодѝ и не совсѣмъ до дальшихъ студій господарскихъ приспособленѝ; можебы тымъ рокомъ приготовительнымъ здѣлалося выгоду гдеякимъ родичамъ, котрѝ дѣтій до мѣскихъ шкôлъ высылати не можутъ.

Що до удержанья школярѣвъ, мусѣлобы заведенье бѣднѣйшимъ въ помôчь прійти безплатно; маючѝ могли бы гдещо доплачувати, и то въ мѣру своєи заможности; въ тôй способôвъ стали бы издержки заведеня єще меншими, а кто знає, чи съ часомъ, при добрôмъ устрою не зôйшлибы до О.

Найважнѣйша рѣчь, щобы щиро и чимъ скорѣйше взятися до дѣла, а Господь поблагословитъ. А якъ мило бы намъ колись учути, що такъ, якъ сестра при сестрѣ, и господарско-ремѣсничa школа завязалася; одна при другôй, такъ якъ въ житю разомъ конечнѝ. Поступъ самъ изъ себе выплыває, лишень початку потреба и то скорѣйшого.

Маємъ надѣю, що нашѝ газеты схотятъ насъ веперти, а Зарядъ народнои Институціи вовьме предметъ пôдъ обраду, и схоче пôднеести нашого сельского господаря изъ єго мизеріи господарскои.“

Єще обговорюючи справу выхованя рускои молодежи указали мы на потребу господарского и ремѣсничого образованя нашои молодѣжи яко на головне условіе нашого народного розвою. Тожь вповнѣ годимося съ симъ такъ практичнымъ способомъ господарско-ремѣсничого образованя молодежи, поданымъ въ „Господ. и Промышленнику“ и маємо надѣю, що нашѝ народнѝ институціи радо пріймутся за тую справу, хотьбы навѣть съ певными матеріяльными жертвами.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Давно заповѣдана змѣна въ министерствѣ спôльныхъ финансôвъ послѣдовала минувшого тыждня. На мѣсце уступившого бар. Гофмана именованый министромъ вспôльн. финансôвъ Іосифъ Слави, Угоръ. Яко причину сеи змѣны подали пôвурядовѝ дневники, що по уступленю гр. Андрашого показалася потреба для пріѣднаня Угрôвъ повѣрити одно министеріяльне крѣсло въ спôльнôмъ министерствѣ Угрови. Бар. Гофманъ зôставъ генеральнымъ интендантомъ придворныхъ театрôвъ.

По укôнченю генеральныхъ *розправъ буджетовыхъ* приступлено дня 1 (13) цвѣтня на 70-ômъ засѣданю рады державнои до спеціяльныхъ розправъ надъ буджетомъ. Чотыри першѝ роздѣлы: на двôръ цѣсарскій 4,650.000 зр., на цѣсарску канцелярію 69.500 зр., на раду державну 1,478.100 зр., на державный судъ 21.000 зр., принято пôсля внесеня комисіи безъ розправы. Дальше прійнято пятый роздѣлъ: президія рады министрôвъ 146.300 зр. При другôмъ ôтдѣлѣ: диспозиційный фондъ 50.000 зр. ôтчитавъ дръ Гербстъ въ имени цѣлои вѣрноконституційнои партіи освѣдченье, що лѣвиця (вѣрноконституційнѝ) выдячи въ акціи министерства *небезпеченьство для конституціи* теперѣшнои высказує своє недовѣріе для министерства и ôтмовляє призволеня на фондъ диспозиційный. Потôмъ освѣчивъ п. Грохольскій именемъ Полякôвъ, що будутъ голосувати за фондомъ диспозиційнымъ, черезъ що однакожь не высказуютъ свого довѣрія для министерства. Дальше ôтчитавъ п. Ковальскій освѣдченье рускихъ послôвъ, котре на вступѣ подаємо пôсля справозданя вѣденьскихъ и праскихъ дневникôвъ. Мин. Таффе освѣдчивъ, що жадає диспозиційного фонду не зъ титулу довѣрія але яко средства до правленя, яко конечнôсть для державы. При поименнôмъ голосованю *не призволено* на фондъ диспозиційный 154 голосами противъ 152. Сего разу рѣшили отже голосы рускихъ послôвъ (пп. Ковальского, Кулачковского и о. Озаркевича), котрѝ голосували противъ фонду диспозиційного, пораженье министерства. При дальшôмъ роздѣлѣ: на урядовѝ часописи 566.000 зр. зажадавъ п. Ковальскій указуючи на упослѣдженье Русинôвъ, щобы министерство постаралося о руску урядову часопись. Се внесенье ôтступлено буджетовôй комисіи. Дальше прійнято титулъ четвертый: администраційный трибуналъ 128.400 зр. Министеръ просвѣты внѣсъ додатковый кредитъ 20.086 зр. а именно межи тымъ для Галичины 1470 зр. на клясы паралельнѝ во Львовѣ.

Министерство *не повзяло* доси еще ухвалы, чи має податися до димисіи въ наслѣдство непризволеня фонду диспозиційного. Ширше обговорюємо тую справу на вступѣ. Понижше подаємо дальшѝ бесѣды зъ генеральныхъ розправъ буджетовыхъ.

Пос. Берг стараєся выказати безвинновôсть вѣрноконституційнои партіи въ теперѣшнôмъ дефицитѣ. Ôтъ р. 1865 працювала вѣрноконституційна партія надъ тымъ, щобы привернути ладъ въ державныхъ финансахъ. Вправдѣ побôльшилися кошта цивильнои администраціи зъ 53 на 91 міліонôвъ, але такъ сталося и въ другихъ державахъ, бо такого побôльшеня вымагає культурный розвôй державъ. Найважнѣйше жерело недобору се выдатки на войско, а такожь выдатки на окупацію Босніи и Герцоговины. Дальшѝ жерело недобору се выдатки на запомоги для желѣзниць, для фондôвъ краевыхъ и т. д. Якъ небудь запомоги для желѣзниць берутъ свôй початокъ зъ часôвъ такъ званого періоду систованя конституціи, однакожь треба признати, що тіи выдатки не суть безкористнѝ. Найлѣпшій доказъ, що зъ теперѣшныхъ выдатковъ не дасться ничого ощадити, маємо теперь. Найважнѣйшѝ реферата буджетовѝ находятся

въ рукахъ бôльшости, а предсѣ ни одинъ референтъ не мôгъ перевести значнѣйшихъ ощадностій. Се рѣчь певна, що автономична администрація дуже значно побôльшає кошта цѣлои администрації. Ôтъ р. 1862—1878 взросли додатки до податкôвъ безпосередныхъ о 125·5%. Зъ безпосередныхъ податкôвъ припадає въ Австріи пересѣчно на голову 4 зр. 50 кр. Але инакше выглядає высокôсть податку въ поодинокихъ краяхъ. И такъ припадає зъ безпосередныхъ податкôвъ на одну голову: въ долѣшнôй Австріи 12 зр. 9 кр., въ горѣшнôй Австріи 5 зр. 40 кр., въ Зальцбургу 5 зр. 20 кр., въ Чехахъ 5 зр. 10 кр., въ Моравіи 4 зр. 89 кр., въ Приморю 4 зр. 46 кр., въ Стиріи 3 зр. 97 кр., въ Шлезку 3 зр. 97 кр, въ Каринтіи 3 зр. 57 кр., въ Крайнѣ 3 зр. 30 кр., въ Галичинѣ 1 зр. 94 кр., въ Тиролю 1 зр. 82 кр., въ Буковинѣ 1 зр. 82 кр., въ Дальмаціи 1 зр. 53 кр. Єслибы отже завести автономичный устрôй, то тымъ доведенобы поодинокй краѣ до финансовои руины, бо они не булибы въ силѣ покрыти кошта власнои администрації. — Министеръ финансôвъ надѣєся богато на реформу податкову, однакожь, пôсля пересвѣдченя бесѣдника, податки ôтъ недвижимостій (Realsteuer) не дадутся вже пôдвысшити, остаєся лише податокъ особисто-доходовый. — Переходячи до ôтношень сторонництвъ пôдноситъ бесѣдникъ, що вѣрноконституційне сторонництво моглобы порозумѣтися съ галицкими послами (Поляками) и съ либеральными славяньскими послами, але не съ тыми консерватистами, котрй борются противъ новочаснои державы.

Пос. Грегеръ (провôдникъ Молодо-Чехôвъ) пôдноситъ трудности критики буджету, бо не маємо еще точнои статистики австрійскихъ буджетôвъ. Довгъ державный выноситъ 2.690 милiонôвъ. На оплату ôтсоткôвъ ôтъ того довгу платитъ Долитавія 112 милiонôвъ, а дочисливши до сего выдатки вспôльнй, цивильну листу и. т. д. маємо непродуктивныхъ выдаткôвъ 239 мил. Продуктивнй выдатки выносятъ 75 мил. Ôтъ р. 1872 зменшаєся маетокъ державный, р. 1872 о 63. мил. р. 1873 о 78. мил. р. 1874. о 78 мил. р. 1875 о 43 мил. р. 1876 о 35 мил. р. 1877 о 144 мил. р. 1878 о 60 мил. р. 1879 о 80 мил. а на рôкъ 1880 принято яко зменшенье 25 милiонôвъ. Такій взрôстъ недобору веде до руины. Такожь збôльшилося задовженье Угорщины. Зъ того не можна выратоватися пôдвысшеньемъ податкôвъ вже хочьбы для того, що податки въ Австріи, зъ изъятіемъ найбогатшихъ краѣвъ Франціи и Англіи, суть найвысшй, высшй якъ въ всѣхъ прочихъ державахъ. Щобы прійти до ладу въ державныхъ финансахъ треба дослѣдити причины финансового упадку. Тіи причины суть: блудна внутренна политика ведена не въ дусѣ австрійскôмъ але нѣмецко-народнôмъ и отвѣтна тôй политицѣ, неменше хибна политика внѣшна. Перша политика веде до утисненя австрійскихъ Славянъ, друга сопротивляючися природному розвоєви полудневои Славянщины ôтчужила намъ симпатіи полудневыхъ Славянъ и довела надто еще Австрію до великихъ безкористныхъ жертвъ въ грошахъ и крови. Бесѣдникъ вважає окупацію Босніи и Герцоговины яко противну такъ интересамъ тамошнои людности, котра радше належитъ до Сербіи або Чорногоры, якъ интересамъ Австріи, котра пôдпомагаючи верховодство нѣмецкого елементу а пригнѣтаючи Славянъ поступає на дорозѣ совсѣмъ блудnôй. Єдиноспасаюча програма для Австріи може бути: „рôвна охорона и рôвнй права для всѣхъ.“ Бесѣдникъ буде въ спеціяльныхъ розправахъ голосувати противъ ôтдѣлôвъ буджету тыхъ министрôвъ, котрыхъ урядову дѣятельнôсть уважає яко противну интересамъ державы.

Пос. дръ Магъ полемизує съ попереднымъ бесѣдникомъ и противъ закиду германизаторства пôдноситъ, що пôсля статистичныхъ датъ ôтъ цѣлого ряду лѣтъ одинъ нѣмецкій елементъ въ Австріи не побôльшаєся и не посуваєся напередъ но за свои давнй границѣ. Бесѣдникъ жадає справедливого закона о народностяхъ; министерству закидає неконсеквенцію, выказуе, що министерство не може стояти по надъ партіями, що праця парляментарна поступас дуже помало, що и праця соймôвъ спинена зъ вины министерства. Для того бесѣдникъ противный министерству.

Пос. дръ Монти (зъ Дальмаціи) пôдноситъ, що дотеперѣшнй основнй законы державнй суть недостаточнй, щобы обезпечити права и интереса народôвъ. Для того бесѣдникъ пôдноситъ потребу ревизіи конституціи и выборчихъ ординацій.

Пос. Гавзнеръ выступає противъ того, мôвбы то вѣрноконституційна партія була представителькою австрійскои идеи. Тая партія стремитъ до того, щобы нѣмецкій елементъ переважавъ все и всюды. Се єсть исторична идея державна — идея германизаціи. Тôй идеѣ треба противоставити идею философичну, идею державну будучности, котра понимає Австрію яко прибѣжище народôвъ рôжноязычныхъ потребуючихъ существованя Австріи для власного существованя. Австрія яко держава права (Rechtsstaat) положена межи двома державами силй (Россією и Нѣмеччиною) муситъ бути вѣрною своєй миссіи. Бесѣдникъ указує, що ôтъ коли заключено угоду съ Уграми, Угорщина остаєся вѣрною (?) частію Австріи. Въ Галичинѣ, пôсля гадки бесѣдника, розвинувся австрійскій (?) патріотизмъ допера ôтъ часу спольонизованя Галичины (!!). Бесѣдникъ выступає яко явный противникъ австрійско-нѣмецкого союзу. Въ способъ дотепный полемизує ôттакъ бесѣдникъ съ попередними централистичными бесѣдниками, выказує неосновнôсть голосôвъ о утисненю Нѣмцѣвъ, о розъяреню народôвъ, о реакціи. Гавзнеръ выводитъ дальше, для чого Поляки черезъ довгій часъ не могли освоитись съ австрійскимъ (и теперь еще не конче освоились, якъ пр. показує бесѣда п. Романовича держана 2 (14) цвѣтня при кандидованю на посла до сойму) патріотизмомъ. Ôттакъ звертаєся бесѣдникъ до буджету. Переглядаючи австрійскй буджета зъ послѣдныхъ 12 лѣтъ можна замѣтити чотыри добы финансовои политики: перша доба ощадностій ôтъ р. 1868 до 1871, друга доба илюзій ôтъ р. 1871 до 1873, третя доба податковои реформы ôтъ р. 1874 до 1878 и четверта доба безъôтрадного песимизму ôтъ року 1879 до 1880. Вправдѣ бачимо въ послѣдныхъ лѣтахъ, що станъ финансôвъ що-разъ погôршаєся, але не можна зновъ ôтдаватися ôтчаянню. Нашй державнй довги поѣдаютъ рôчно 28·4% ôтъ нашихъ приходôвъ, але маємо въ Европѣ еще сѣмь державъ: Туреччину, Ромунію, Португалію, Францію и Ишпанію, въ котрыхъ довгъ державный поѣдає еще бôльшй процента зъ приходôвъ. Выдатки на войско выносятъ 17·2 процентôвъ ôтъ нашихъ приходôвъ, а бôльша часть европейскихъ державъ выдає о много бôльше на войско. Тôлько кошта побору приходôвъ (Einhebungskosten) суть у насъ розмѣрно за великй. Що до высокости податкôвъ, то припадає въ Австріи на одну голову пересѣчно 15 зр. 70 кр. податкôвъ (посередного и безпосередного), але въ чотырохъ державахъ: въ Франціи (25 зр.), Англіи (20 зр. 40 кр.), Нидерляндахъ (19 зр.) и Ишпаніи (15 зр. 80 кр.) припадає на одну голову бôльше податкôвъ. Зъ того видно, що у насъ реформа податкôвъ, а именно ихъ пôдвысшенье дуже тяжке. Для того тая реформа муситъ поступати дуже новôльно и оглядно.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Въ минувшôмъ числѣ подали мы до вѣдомости розпорядженье Лорисъ Меликова, котрымъ ограничено автократичну власть генералъ-губернаторôвъ, а натомѣсть розширено компетенцію губернаторôвъ цивильныхъ. Розпорядженье се прійнято въ Россіи съ великимъ задоволеньемъ, такъ якъ тымъ способомъ знищено разъ на все самоволю тыхъ дѣйстныхъ сатранôвъ россійскихъ, котрй, посѣдаючи власть неограничену надъуживали єи надмѣрно. Досыть примѣтити, що такій генералъ-губернаторъ мавъ право, сотки найспокôйнѣйшихъ горожанъ, урядникôвъ и учителѣвъ на простый навѣть ложный доносъ полиціи або приватныхъ людій высылати якъ стôй на переселенье въ найбôльше ôтдаленй губерніи по такъ званому „административному порядку“. Административный сей порядокъ надававъ генералъ-губернатору власть, „переселяти“ навѣть такихъ мнимыхъ виноватыхъ, котрыхъ вину оправдавъ судъ звычайный.

Соціялисты женевскй звернулись до гр. Лорисъ Меликова съ ôткрытымъ письмомъ, въ котрôмъ домагаются цѣлковитого усуненя генералъ-губернаторôвъ, закрытя процесôвъ противъ членôвъ ихъ товариства, знесеня III. ôтдѣленя, свободы слова и прасы, вольныхъ зборôвъ и скликаня репрезентаціи народнои.

Станъ здоровля кн. Горчакова безнадѣйный.

Agence Russe дементує вѣсть, подану прасою европейскою, о вторгненю 20—40 тысячнои арміи въ край приамурскій.

Генералъ Скобелевъ удався по розпорядженю министерства вôйны до Туркестану, щобы тамошнй ôтношеня выслѣдити на мѣстци и предложити правительству плянъ операційный противъ Туркоманôвъ.

Пôсля Herold-a обôйме начальство надъ россійскою флотилею въ хиньскôмъ морю адмиралъ Бутаковъ. На граници туркестанъско-китайскôй громадится обсерваційный россійскій корпусъ пôдъ начальствомъ полковника Куропаткина. Въ Франціи замовило правительство 200 пушокъ найновѣйшои конструкціи, котрыхъ скорострѣльнôсть выноситъ 40 выстрѣлôвъ на минуту. Одна батерія кидає на минуту 6000 кусновъ картачевыхъ.

Франція. Кардиналъ Нина предложивъ французскому правительству протестъ папы Льва XIII. противъ декретôвъ зъ 17. (29.) марта.

На мѣстце князя Орлова сподѣются въ Парижи князя Лобанова, амбасадора россійского въ Лондонѣ. Орлова кавдидуютъ на мѣстце недужого кн. Горчакова або до Лондону.

Англія. Либералы переважаютъ доси 64 голосами сторонництво консервативне и ирляндскихъ Гомерулôвъ.

Зъ Афганистану нема важнѣйшихъ вѣстій.

Туреччина. Султанъ пôдписавъ 25. марта (6. цв.) конвенцію съ австрійскимъ правительствомъ въ справѣ упорядкованя церковныхъ ôтношень православнои церкви въ Босніи и Герцоговинѣ. Документъ конвенціи уложили екуменьскій патріархъ царгородскій съ гр. Дубскимъ, амбасадоромъ австрійскимъ въ Царгородѣ, въ языцѣ греческôмъ. По пôдписаню запросивъ патріархъ представителѣвъ австрійскои амбасады на бенкетъ, при котрôмъ сповнивъ тоастъ на честь цѣсаря. Гр. Дубскій ôтповѣвъ тоастомъ на здоровье султана. Конвенція надає право выбору епископôвъ цѣсареви, а посвященье ихъ складає въ руки патріярха карловицкого. Яко вынагороду за утраченй таксы и другй оплаты одержитъ патріархъ царгородскій рôчну суму павшальну.

Султанъ выдавъ близшй инструкціи, въ якій способъ Чорногорцямъ належитъ ôтдати ôтступленй имъ територіи въ замѣнъ за Гусинье и Пляву.

Нѣмеччина. На днахъ пôдписано продовженье договору торговельного межи Нѣмеччиною а Австрією по конецъ червця 1881 р.

Союзна рада, зложена зъ представителѣвъ всѣхъ державъ нѣмецкихъ, капитулювала передъ демисією князя Бисмарка и пристала на єго предложенье, щобы переказы почтовй пôдлягали остемпльованю. Щобы на будуще устороними подôбнй кризіи, яка найновѣйшими часами зайшла межи союзною радою а канцлеромъ нѣмецкимъ, рѣшено змѣнити регуляминъ.

НОВИНКИ.

— Пригадуємъ **Русинамъ-выборцямъ львôвскимъ**, що сегодня о ½7 год. вечеромъ ôтбудутся въ сали Народного Дому зборы въ цѣли порозумѣняся що до выбору посла въ соймъ зъ мѣста Львова.

— Перенесенье мощій бл. п. митрополита Гр. Яхимовича рѣшивъ Совѣтъ „Нар. Дому“ зъ причины перешкодъ многихъ **ôтложити на 10 (22)** цвѣтня т. є. на **четверъ** слѣдующого тыждня.

— **Впрс. Митрополитъ** намѣряє ôтправитися на посѣщеня архипастырскй дня 5 лат. мая, въ середу, пôчнымъ потягомъ до Черновець. По посѣщеню деканата Буковиньского Впр. Митрополитъ посѣтитъ деканатъ Снятыньскій.

— **Коломыйскй рускй товариства** будутъ обходити сего року величнымъ торжествомъ **день 3 мая**, день освобожденя народа ôтъ панщины. Програмъ торжества незадовго буде уложеный и обвѣщеный.

— **Зъ Коломыѣ.** Въ недѣлю дня 6. (18) цвѣтня 1880. буде дане 4. представленье рускаго аматорскаго театру въ Коломыѣ, въ сали п. М. Бѣлоуса (1 поверхъ): Верховинцѣ (Каграссу górale), народна драма въ 3 дѣйствіяхъ (9 ôтслонахъ) Корженёвского,—музика Вербицкого. Цѣны мѣстець: Крѣсло 80 кр. — въ дальшихъ рядахъ 60 кр. Партеръ 40 кр. — для ученикôвъ, гарнизону и селянъ 25 кр. Члены литерат.-драматичного общества платятъ половину цѣны на мѣстци сидячіи а на партеръ маютъ вступъ вôльный. Початокъ о год. 7 вечеромъ.

— **Зъ Станиславова** доносятъ: Полиція тутешна выкрыла, що до нашого мѣста и окрестности зъѣзджаются агенты (межи котрыми суть жиды Амстеръ зъ Черновець и Баръ зъ Коломыи) и вербуютъ сотками селянъ до Ромуніи и Болгаріи, даючи имъ гроши зъ горы и обѣцюючи добрй становища. Многихъ звербованыхъ вже вывезли яко колонистôвъ. Станиславôвске староство заборонило въ своємъ повѣтѣ такй вербованя и вывôзъ.

— **Конвиктъ для рускихъ дѣвчатъ** есть нынька, по выкрытыхъ поступкахъ монахинь-Бенедиктинокъ въ Перемышли, певне бôльше якъ коли, конечностію глубоко всѣми Русинами почутою. Длятого то всюда рускй патріоты промышляютъ надъ тымъ, якимъ чиномъ, якими средствами далабыся осуществити мысль заснованя такого конвикту для дѣвчатъ нашихъ. И въ консисторіи львôвскôй, якъ довѣдуємося, ôтбуваются теперь нарады надъ тымъ, чи не можнабы перенести Василіянки зъ Словиты до Львова и утворити пôдъ ихъ завѣдованьемъ конвиктъ дѣвочій. Выбрана анкета, котрои предсѣдателемъ есть Прсв. Епископъ-Суфраганъ, занимаєся уже тою справою.

— **Банкъ селяньскій** продавъ лицитаціями за часъ свого 11-лѣтного существованя 1852 господарствъ. За минувшій рôкъ выробивъ бувъ екзекуцію на 1151 довжникôвъ а продавъ 476 господарствъ.

— **Про школу гончарску въ Коломыѣ** пише „Русская Рада“: „Коломыйска школа гончарска, существуюча уже ôтъ 3 лѣтъ якось не поступає и не розширяє своихъ выробôвъ. Черезъ 3 роки добиравъ директоръ той школы глину, спроваджувавъ ôнъ зъ розличныхъ сторôнъ краю, пробовано на всѣ способы, але щожъ, коли выробы той школы суть далеко дорожшіи, якъ звычайно нашихъ гончарôвъ, та про тоє не може она и конкуренціи держати. Одно, що треба признати нашôй школѣ гончарскôй то буде тое, що тутешнй гончарѣ улучшили своп выробы далеко бôльше, нижели прежде, и що бôльше число начиня вышалюютъ и розвозятъ по ярмаркахъ. А есть тутъ двохъ теперь простыхъ гончарôвъ, котріи, якъ всѣ знатоки узнаютъ, о много лучшіи выробы доставляютъ, нижели сама школа гончарска.“

— **Товариство огородничо-садôвниче у Львовѣ** выслало пôдъ адресою Радъ школьн. окружныхъ въ Стрыю, Решовѣ, Гусятынѣ, Чортковѣ, Золочевѣ, Ярославлю, Тернополи, Перемышлю тысячь штукъ найкрасшихъ щепъ для безплатного роздѣленя межи тамошнй школы.

— **Посолъ Отто Гавзнеръ** выдавъ сими днями политичну брошуру „Deutschthum und deutsches Reich“, котру теперь живо розбирає вся австрійска праса, — нѣмецка дуже неприхильно.

— **На посла до сойму** зъ мѣста Львова кандидуютъ Тадей Романовичъ, редакторъ газеты „Nowiny.“ Гдеякй пôдносятъ еще кандидатуры Теофиля Меруновича, секретаря Львôвск. рады повѣтовои, автора книги „Żydzi“ и дра Алекс. Яснiньского, бувшого президента мѣста Львова.

— **Краковскій процесъ соціялистôвъ**, тягнувшійся два мѣсяцѣ, скôнчився дня (2.) 14. цвѣтня. Судіи присяжнй о год. 11. вечеромъ выдали вердиктъ увôльняючій головныхъ обвиненыхъ бôльшостію 8 голосôвъ, а прочихъ обвиненыхъ одноголосно ôтъ закиненого имъ злочиньства зъ §. 65. (забуреня спокою публичного).

— **Лицитація.** Судъ повѣтовый въ Ходоровѣ обвѣщує пôдъ д. 13. марта с. р. лицитацію реальности въ Новосѣлцяхъ Ивана Сохана поцѣнованои на **385 зр.** на заспокоєнье довгу жидôвского въ квотѣ **26. зр.**

— **Зъ Пешту** донѣсъ телеграмъ, що въ Новôмъ-Садѣ (Neusatz) арештовано бувшого архимандрита Пелягича, при котрôмъ знайдено письма, пôдбурюючй Сербôвъ австрійскихъ. Пелягича ôтставлено примусомъ до границѣ сербскои.

— **Шведскій парлямент въ Штокгольмѣ** принявъ законъ, котрымъ призначуєся обовязокъ до службы войсковои до 40. року житя.

— **Замордованье великого шерифа.** Зъ Персіи надôйшла вѣдомôсть, що великого шерифа Мекки, Гуссейна башу заштилетовавъ якійсь перскій богомолець въ хвили, коли великій шерифъ, ѣдучи зъ Мекки, переѣзджавъ верхомъ черезъ мѣсто Джяда, витаный людностію и консулями европейскими. Великій шерифъ значитъ у Туркôвъ тôлько, що у католикôвъ папа. Забитый в. шерифъ числивъ 40 лѣтъ и бувъ 39-ымъ наслѣдникомъ пророка Магомета. Єго мощи будутъ перенесенй до Мекки и зложатся коло гробу пророка.

— **До середины Африки** выбираєся нова наукова выправа зъ Бельгіи, въ котрôй берутъ участъ головно инжинеры и купцѣ. Выправа, крôмъ дослѣдôвъ науковыхъ маєеще такожь цѣль позасновувати въ тыхъ мѣстцяхъ осады торговельнй для збуваня товарôвъ белгійскихъ.

— **Отеро**, атентаторъ, стрѣлявшій на ишпаньского короля и королеву, зôставъ д. 14 цвѣтня въ Мадритѣ страченый.

— **Отжившій повѣшеникъ.** Зъ Пешту доносятъ цѣкавый случай. Въ Раабъ повѣшено розбôйника Такача за мордерство двохъ жѣнокъ сповнене 1 грудня 1878 въ Босніи. По повѣшеню лѣкарь судовый стверднвъ смерть и трупъ єго передано до секціопованя. Коли трупъ лежавъ вже на столѣ, проф. Бирбауеръ получивъ тѣло повѣшеного съ батерією електричною. Повѣшеникъ почавъ на загальне счудованье всѣхъ дыхати, храпѣти, наконецъ отворивъ очи. Имовѣрною причиною неудавшоися катовои операціи була опухлина на шіи зъ шкорбуту. Зъ сильного стисненя опухлины повѣшеникъ задеревѣвъ и на тôй пôдставѣ лѣкарь стверднвъ смерть. По ожитю повѣшеникъ внавъ въ таке сильне делиріюмъ, що мусѣли єго посторонами привязати до постелѣ. Министеръ правосудія розпорядивъ, завѣдомленый телеграфично, занехати дальшй кроки и подавъ цѣсареви нову просьбу о уласкавленье. Уласкавленье дѣйстно прійшло, але застало повѣшеника вже мертвого.

ВСЯЧИНА.

— **Трагичный случай** стався недавно въ селѣ Ольшанахъ коло Харкова. Одинъ селянинъ вернувъ домôвъ зъ торгу, где продавъ збôже за 50 рублѣвъ. Прійшовши до хаты, винявъ гроши и поставивъ двѣ 25 рублевй асигнаціи на стôлъ, а самъ выйшовъ. Сынокъ єго старшій, 3-4 лѣтный хлопчина, пô-

дойшовъ до стола, почавъ бавитися мальоваными паперами и такъ побавився, що зъ асигнацій стали дрóбонькі шматочки. Батько вернувъ въ хату и узрѣвши що зъ его грóшми сталося, не тямлячи себе ударивъ сынка такъ сильно, що сынокъ упавъ мертвый. Жѣнка селянина, котра мала на рукахъ молодшу дитинку, кинулася хутенько до старшого сынка, а дитину выпустила зъ рукъ и безпамятна не спостерегла, що дитина выпала въ цеберъ, где парилися отрубы для безрогъ. Ухватила она старшого сынка и вынесла на свѣжій воздухъ, але тое ничого не помогло, хлопчикъ бувъ умерлый. Вернувши до хаты знайшла вже меншу дитину такожь мертву, залившуся въ цебрѣ. Селянинъ не выдержавъ такого нещастя и повѣсився на бантахъ своеи хаты. Остала въ живыхъ одинока жѣнка. Якъ то легко за нещастье!

— **Проф. Норденшильдъ** (Nordenskjöld) переѣздячи въ Швецію задержався въ Лондонѣ, где его дуже сердечно принято. Шведскій газеты доносятъ, що за право выданя его справозданя зъ послѣднои експедиціи предложили ему за выданье на англійскóмъ язицѣ 10.000 фунт. штерл. (100.000 зр.), на французскóмъ 120.000 франкóвъ а на нѣмецкóмъ 60.000 марокъ.

ПОСЛѢДНІЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

О положеню министерства Таффого пише Fremdenblatt: гр. Таффе не задумуе игнорувати наслѣдствъ непризволеня диспозиційного фонду, однакожь доперва по скóнченыхъ розправахъ буджетовыхъ можна буде оцѣнити и увзгляднити парляментарне положенье. Ческа Politik пише: якъ небудь поголоски о димисіи министерства Таффого не потверджаются, то всежь таки думаємо наспѣла пора, щобы двигателѣ идеи примиреня и рóвноуправненя народóвъ приступили до реконструкціи кабинету и утворили правительство, котребы рѣшучо взялося за осущенье програмы угодовои. — Обѣгаютъ вѣсти, що правиця замѣряе при етатѣ на полицію вставити высшу суму, щобы въ сей спосóбъ нагородити министерству 50,000 зр. въ фонду диспозиційного.

Дня 2 (14) с. м. мавъ гр. Таффе послуханье у Цѣсаря, а óттакъ конферувавъ съ гр. Гогенвартомъ.

Петербургъ 3 (15) цвѣтня. Загальный станъ ослабленя кн. Горчакова незмѣненый. Въ ночи и рано появилося роздражненье съ горячкою.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вбл. Ѳ Бъл. въ Б. За ласкаве узнанье нашихъ усилій и за щирй рады наше щиросердечне Спаси Бóгъ. Пóднесенй въ Вашóмъ письмѣ справы суть для нашого народного житя справдѣ многоважній. Почасти пóднесенй они вже нашимъ дописователемъ зъ Подóля, а и зъ нашои стороны не залишимо пóдносити ихъ въ спосóбъ Вами указаный. О звѣстнóй книжцѣ, котру маємо въ нашихъ рукахъ, подамо вѣдомóсть въ найблизшихъ Ч-ахъ. *Вп. п-къ К. въ З.* Надóслана статя о „новѣйшóмъ малярствѣ французскóмъ“ есть виправдѣ дуже цѣнною и занимаючою але для публики близше обóзнанои съ новочасною штукою въ загалѣ, а съ маляретвомъ въ особенности. Такого замилованя и знакомства съ штукою новочасною не можемо жадати óтъ публики, котрои бóльша часть вже задля матеріяльнои незасóбности не могла въ своемъ житю знакомитися съ мало пристушными для „убогихъ“ творами штуки. Ваша праця булабы протое ответнѣйша для котрои зъ нашихъ поважнѣйшихъ литературно-науковыхъ часописій. Впрочемъ листовно бóльше. *Вч. о. Ц.* Замѣщаючи довшу розправу о дотаціи духовеньства мусимо на якійсь часъ здержати рóвночасне умѣщенье иншихъ донисій въ тóйже самóй справѣ, щобы дати мѣстце обговореню и иншихъ справъ нашихъ. *Вп. О. въ Т.* Зъ тои самон причины лишаємо К. на пóзнѣйше. За нами проговорили самй факта.

Черезъ Редакцію прислали: Для Просвѣты о. Ш. въ Болш. 2 зр.; для Сіона о. Л. Лев. въ Бѣл. Кам. 1 зр.; для Зорѣ о. С. І. въ Зол. 1 зр. о. І. Д. въ Тари. н. 1 зр.; о. Л. въ Осс. 1 зр; о. Л. Л. въ Бѣл. Кам. 1 зр.

Курсъ львóвскій зъ дня 15. л. цвѣтня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р	263 75	266 75
„ львóв.-черн.-яс. по 200 р.	168 50	171 50
Банку гип. галиц. по 200 р	296 -	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 20	98 20
„ „ „ по 4% ав.	90 —	91 —
„ „ „ по 5% ав. період.	97 20	98 20
Банку гип. галиц 6% ав.	101 70	102 70
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 -	103 50
3. Листы довжній за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 -
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 -
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 46	5 56
„ цѣсарскій	5 51	5 61
Наполеондоръ	9 44	9 54
Пóвимперіялъ	9 69	9 80
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70
„ „ паперовый	1 24¾	1 26¾
100 марокъ нѣмецкихъ	58 25	59 —
Серебро	99 50	100 50

безъ текучого куп. безъ куплону

ПОДЯКА.

За сиротою — Богъ съ калитою. Тую правду потвердили великодушній добродѣѣ при случаю смерти нашои дорогои сестрички Маріи, котра — яко найстарша заступала намъ матерь. Судьба хотѣла, щобы мы и тои опѣки не мали. Однакъ где нужда найбóльша, тамъ помóчь Божа найблизша — черезъ людей, стаючихся въ тóмъ разѣ ангелами-хоронителями. Такими оказалися намъ Всеч. Товариство рускихъ дамъ, Высоконр. крыл. Теоф. Павликóвъ съ Всеч. о. Лопатыньскимъ, Благороднй питомцѣ-спѣваки духовнои рускои семинаріи, Благородна госпожа Клявдія Алексевичъ и много инныхъ добродѣѣвъ, котрй не щадили ни трудóвъ ни средствъ въ цѣли улегшеня намъ знесеня удару судьбы. — Якъ всѣ тй добродѣѣ намъ безъинтересовно прислужились, такъ най нагородитъ ихъ Сердевѣдець Всемогучій; они бо сталисъ въ бѣдѣ для насъ тою калитою, котра намъ уможливила справити сестричцѣ любóй óтповѣдный хорошому обрядови нашому похоронъ. Спаси-Богъ вамъ, великодушній добродѣѣ, за Вашу повну любви братнѣи услугу для убогои сироты!

Во Львовѣ въ Цвѣтню 1880.

Антонина, Каролина и Олимпія Яновскій,
сироты по священнику.

ТОРГОВЛЯ КОРѢННАЯ

ТЕОДОРА ИВ. ДОСИНЧУКА

въ Пóдгайцяхъ,

препоручае Всепочтенной рускóй Публицѣ на свята хороше вино угорске чисте столове óтъ 50 кр. бутелька до 80 кр. и дорожшіи, якъ и шампаньске, портеръ правдивый заграничный фляшка по 55 кр., а краевый по 30 кр., прасованй свѣжй дрóжджи, свѣтло церковне и столове. Такожь за призволеньемъ власти политичнои книжки школьній и всякй другй на складѣ удержуе и все по умѣркованой цѣнѣ спродае. 1—?

Нагороженый медалями заслуги

найдешевше

Зъ власнои фабрики

СВѢЧКИ

восковй и стеариновй

ЦЕРКОВНІЙ

съ малюнками цвѣтóвъ и образкóвъ.

Въ найбóльшóмъ выборѣ

ЦВѢТЫ ЦЕРКОВНІЙ ДО СВѢЧОКЪ

пара по кр. 35, 50, 80 и зр. 1·20

продае ТОРГОВЛЯ

ФРИД. ШУБУТА и СЫНА

во Львовѣ вó рынку Ч. 45.

Ласкавй замовленя зъ провинціи сповняєся якъ найточнѣйше.

2—3

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНІЙ!!

ВИНА

австрійскій
угорскій
стирійскій
французскій
реньскій
пшпаньскій
шампаньскій

продае

торговля гуртова

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

во Львовѣ

улиця Собѣского ч. д. 3.

БОГДАНÓВКА

на Городецкóмъ ч. 2. и 9.

на литры
въ бутелькахъ
въ бочѣлкахъ
въ бочкахъ

Портеръ англійскій.

Цѣнникъ на жаданье

4—8

РУСИНКА

сирота по священику, глядитъ мѣсця до господарства або до выховуваня дѣтей, найрадше у священика. Близша вѣдомóсть въ Администраціи „Дѣла.“ 2—?

НА СВЯТА

ВЕЛИКОДНІЙ

поручае

звѣстна зъ найлучшихъ товарóвъ и найдешевшихъ цѣнъ

ТОРГОВЛЯ

В. МАРШАЛКЕВИЧА

во Львовѣ, Кракóвска улиця Ч. 6.
(напротивъ реставраціи пóдъ „Грушкою“):

Цукоръ, каву, полудневй овочи, хиньску гербату (чай), Ямайскій румъ, розолисы, ликеры, вина въ великóмъ выборѣ, пиво карвиньске въ бутелькахъ и т. д.

Замовленя надъ 25 зр. за готóвку, съ выключеньемъ цукру, высылае власнымъ коштомъ до кождои стациі всѣхъ галицкихъ желѣзниць.

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

свѣчокъ церковныхъ

найлѣпшои якости

восковй 1 фт. по 85 кр.
стеариновй 1 фт. „ 60 „

Цѣнники, на жаданье, высылае franco.

4—6

На свята Великоднй!

ДИРЕКЦІЯ

ТОВАРИСТВА СПОЖИВЧОГО

во Львовѣ, пляцъ Доминиканьскій ч. 1.

доноситъ П. Т. членамъ своимъ такъ мѣстцевымъ якъ и замѣстцевымъ, що склепъ свóй заосмотрила **мукою** ч. 00, сухою, такъ званою святочною, и иншими, свѣжимъ засобомъ **розинкóвъ, дактилѣвъ, мигдалóвъ, фигъ**, однымъ лише, першои рафинады найлучшимъ **цукромъ** и розличными що до смаку и цѣны родами **кавы, гербаты и руму** и т. п.

Поручае такожь выборнй ВИНА дешевй а здоровй, якъ: угорскій,

Токай 5-лѣтный бут. по 1 зр. 20 кр.		Зеленякъ бут. по — зр. 50 кр.	
Гегіяляй „ „ „ — „ 80 „		Рустеръ „ „ — „ 90 „	
Гегіяляй . . „ — „ 70 „		Будай черв. „ „ — „ 60 „	

Французскій впростъ зъ Бордо спровадженй Chateau Lamothe, червоне, бутелька по 1 зр. 10 кр., Sauternes doux — бѣле, бут. по 1 зр 20 кр.

Горѣвки: Конякъ французскій правдивый по зр. 1.80, 1.50; Сливовица правдиво Сирмска якъ и розолисы рожній Гданьскій и краевй по сталыхъ цѣнахъ; чиста житнѣвка литръ 60 кр.

Масла до печева завсѣгды свѣжій засобъ; дерево зъ власного складу; ХЛѢБЪ ЖИТНЫЙ, ПШЕНИЧНЫЙ, РАЗОВЫЙ и БУЛКИ зъ власнои пекарнѣ.

БУЛЬБЫ добóрнй мѣшокъ ваги 100 Клр. по 3 зр. 50 кр. зъ бдставою до дому.

Додати мусимо, що есть то найдешевше жерело добóрныхъ споживчихъ товарóвъ во Львовѣ. Вписовати ся въ члены зъ опроцентовуючимъ ся удѣломъ 10 зр., могучимся сплачувати мѣсячными ратами и по 50 кр., можна щоденно. Кожда ощадна голова родины для власнои користи повинна бути членомъ единого на Львóвъ и окрестность споживчого товариства.

Товариство купуе виктуалы якъ: масло и вуджене мясо такожь óтъ краевыхъ продуцентóвъ. — На тыждень передъ святами дóстати можна: индикóвъ, каплонóвъ, качокъ, гусокъ и т п. 4-4

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH

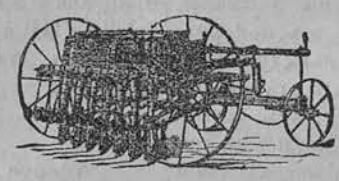
у Львовѣ при улици Городецкóй ч. 22.

поручаютъ на сегорóчный сезонъ веснянный свои пóдъ кождымъ взглядомъ знаменитй

СѢВАЧКИ РЯДКОВИ „НОВОГО МОДЕЛЮ“

сѣвачки широкометий, плуги, бороны, культиваторы и т. д.

Иллюстрованй цѣнники gratis и franco.

Репараціи совершаются як найдокладнѣйше и якъ найдешевше.

5—6

Переплетниче заведенье

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Вó Львовѣ, въ Ставропигійскóмъ Институтѣ,

принимае въ переплетъ: Напрестолній **Евангелія** óтъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, **Служебники** и другіи книги церковній, **молитвословы** іерейскій, молитвословы для **дамъ** въ аксамитъ, скóру, всякого рода англійскій полотна и пр., молитвословы другого рода, дешевшій, всѣ книги **школьній**, науковй, **цѣлй библіотеки** приватній, — тоже **брошуромаѣ Книги тверезости**, розличнй молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплетахъ и другій дешевй. **Окутья** и инній металевй **украшеня** на Евангеліяхъ очищуются, поправляются, доповняются и позолочуются пóдъ его доглядомъ. **Цѣны приступнй** навѣть для бѣдныхъ громадъ або пзодинокихъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ роботы выконуются

ТОЧНО, СОЛИДНО, СОВѢСТНО И ВЪ КОРОТКÓМЪ ЧАСѢ.

2—?

Выдае и за редакцію óтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пóдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 28. Львôвъ, Середа 9. (21.) Цвѣтня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Сумный обрядъ празнує завтра Галицка Русь въ старинномъ городѣ князя Льва. Она переноситъ на новый вѣчный супокôй дорогѣ кождому Русинови тлѣннѣ мощи свого колишнёго метрополита **ГРИГОРІЯ ЯХИМОВИЧА.** Сѣмнацять лѣтъ минуло ôтъ часу, коли вѣрнѣ сины Руси съ щирою слезою и съ кервавымъ серцемъ стояли доокола домовины, въ котру зложено первого достойника церкви нашои, ревного невтомимого дѣятеля и первого неустрашимого защитника руского народа въ Галичинѣ. Память про Него переховалась живо у груди кождого Русина. Она одушевляла и крѣпила насъ не при однôмъ дѣлѣ народнôмъ, не въ одному горю и не при однôмъ ударѣ. Память тая не выгасне николи у вдячныхъ грудяхъ кождого, кто тымъ серцемъ любитъ Русь и тыми руками заходится коло еи добра, якъ любивъ и заходився коло неи **Великій нашъ Покôйникъ!** Тожъ нынѣ коли незагоєну рану по утратѣ **Вѣкопомного Героя** приходится намъ на ново закервавити, а на Єго свѣжу могилу прикинути свѣжу грудку землѣ, голосимо Тобѣ

ОТЧЕ РУСИ

„Память Твоя да пребудетъ отъ рода въ родъ“!

Дѣло трехъ рускихъ послôвъ.

Вѣсть о найновѣйшôмъ выступленю нашихъ трехъ послôвъ рускихъ при буджетовыхъ розправахъ надъ фондомъ диспозиційнымъ приняли всѣ Русины дуже радôстно. Многоважнôсть самого потѣшаючого факту почиває не тôлько въ тôмъ, що се першій разъ удалося рускимъ посламъ въ такъ рѣшучій спосôбъ пригадати якъ правительству такъ и радѣ державнôй (а взглядно тамже заступленымъ народамъ Австріи) существованье доси запôзнаваного руского народа, але и въ самôмъ способѣ выступленя рускои тройцѣ и въ содержаню єи освѣдченя. Именно самъ спосôбъ выступленя нашихъ послôвъ и содержанье ихъ зборового освѣдченя надає ихъ побѣдѣ таку вагу, якои сама случайна побѣда николи не моглабы мати. Бо якъ небудь тôлько случайнôсть выдвигнула трехъ рускихъ послôвъ при голосованю надъ фондомъ диспозиційнымъ до рѣшаючого становища и звернула наразъ увагу правительства и рады державнои на рускій тріюмвиратъ доси игнорованый, то однакожь доперва самымъ способомъ свого заявленя здобули нашѣ послы властиву побѣду. Рускѣ послы выступили не тôлько ôтрубно ôтъ централистичного сторонництва, котре устами дра Гербста назнаменувало усилія переведеня рôвноправности всѣхъ народôвъ яко небезпеченьство для конституціи и державы, але надто рускѣ послы освѣдчили съ цѣлою рѣшимостію потребу переведеня тои рôвности, поставили на чолѣ свого заявленя артикулъ XIX основныхъ законôвъ, пôднесли програму выголошену въ мовѣ троновôй, отже станули на становищу автономистичнôмъ и на становищу тои програмы гр. Таффого, але выказали заразомъ, що министерство гр. Таффого въ своѣй дѣятельности дотеперѣшнôй далеко не було вѣрнымъ тôй програмѣ рôвноправности и указали на выдачу Русинôвъ Полякамъ такожь и черезъ теперѣшне министерство попирану яко на головный грѣхъ министерства противъ тои програмы. Кому єще пôсля бесѣды п. Ковальского при справдженю выборôвъ зъ рускои части Галичины могло здаватися, що Русины вяжутъ свои надѣи съ панованьемъ нѣмецкого елементу централизаційного въ державѣ и все готовѣ выступати лише яко appendix вѣрноконституційного сторонництва, той по освѣдченю трехъ рускихъ послôвъ при буджетовыхъ розправахъ вповнѣ пересвѣдчився, що рускѣ послы не противлятся програмѣ рôвноправности, але противлятся лише доперѣшнôй политицѣ министерства не ôтповѣдаючôй засадѣ рôвноправности, бо ôтмовляючôй Русинамъ тои самои рôвноправности. Такъ правительство, якъ особливо автономисты пересвѣдчилися теперь, що тутъ маютъ дѣло не съ ворогами рôвноуправленя всѣхъ народôвъ, але противно съ щирыми приклонниками такого рôвноуправленя, що про тоє такъ правительство, якъ и теперѣшна бôльшôсть автономистичнои рады державнои, єсли дѣйстно бажаютъ перевести програму рôвноуправленя всѣхъ народôвъ, повинни и можутъ прієднати для себе Русинôвъ а то не тôлько для того, щобы позыскати голосы теперѣшныхъ рускихъ послôвъ для побôльшеня слабои бôльшости нынѣшнои рады державнои, але, що головнѣйше, щобы и на будуще при дальшихъ выборахъ мати Русинôвъ по тôй сторонѣ, котра стремитъ до рôвноправного устрою державного. „Чисте дѣло потребує чистыхъ средствъ“, се тая пересторога пôднесена рускими послами для правительства и для всѣхъ щирыхъ автономистôвъ. Чисте дѣло рôвноуправленя не дасться перевести нечистымъ майоризованьемъ трехъ миліонôвъ Русинôвъ австрійскихъ. И кто небудь щиро бажає помиреня и добра всѣхъ народôвъ Австріи, той не може ôтмовити справедливости жаданю Русинôвъ. Въ тôмъ почиває головна вага выступленя рускихъ послôвъ. Не перецѣнюємо значеня сего факту, не ôтдаємося ніякимъ рожевымъ надѣямъ, але вѣсти, якѣ доходятъ насъ зъ Вѣдня, доказуютъ, що не зблудилисьмо, кладучи головну вагу на спосôбъ выступленя и на содержанье освѣдченя рускихъ послôвъ. „Сталося такъ“. звѣщаютъ намъ зъ Вѣдня, „що лишь голосы нашихъ рускихъ послôвъ переважили шалю, пôзнали теперь всѣ партіи, що и Русины могутъ щось здѣлати; всюда теперь бесѣда о Русинахъ, бо и Чехи говорятъ, що нынѣшна вражда межи Русинами а Поляками выходитъ на погибель не тôлько тымъ двомъ народамъ але и самымъ Чехамъ, котрѣбы радѣ мати въ Галичинѣ певныхъ приклонникôвъ. Правдоподôбно и правительство прійде до пересвѣдченя, що наспѣла пора поклопотатися и о розширеню засады рôвноправности такожь и на Русинôвъ.“

Смѣле выступленье рускихъ послôвъ при буджетовыхъ розправахъ принято въ краю дуже радôстно и не тôлько львôвскѣ Русины, але, якъ зачуваємо, такожь и на провинціи спѣшатъ Русины выказати тремъ рускимъ посламъ своє повне узнанье. Єсть се потѣшаючій доказъ, що *звязь межи послами а загаломъ Русинôвъ* стаєся о много тѣснѣйшою и живѣйшою, якъ се було давными лѣтами. Безперечно нашѣ послы попертѣ довѣріемъ загалу будутъ могли тымъ успѣшнѣйше вступатися за нашѣ права и дѣлати въ користь нашого народу. Треба однакожь, щобы Русины такожь и живою дѣятельностію на поли народного житя поперли нашихъ послôвъ, щобъ въ краю було чути дѣятельне житье Русинôвъ, а тогды и голосы нашихъ послôвъ наберутъ о много бôльшого значеня такъ передъ радою державною якъ и передъ всѣми народами.

Польскій языкъ

въ рускихъ школахъ народныхъ.

Єще въ 3-ôмъ Ч-лѣ нашои часописи згадали мы, що рускѣ громады Калуского повѣту опираючися на Арт. 19-ôмъ основныхъ законôвъ зъ 21. грудня 1867 и Арт. III. закона зъ 22. червня 1868 о языцѣ выкладовôмъ въ школахъ народныхъ, подали прошенье до кр. рады школьнои о выключенье языка польского яко выкладового и яко обовязкового зъ шкôлъ людовыхъ удержованыхъ тыми громадами. За примѣромъ тыхъ громадъ пôшли и другѣ рускѣ громады Галичины. Тіи петиціи домагалися, щобы явне а такъ рѣзке нарушенье правъ, Русинамъ такъ основными державами, якъ и краєвыми законами признаныхъ и запорученыхъ було усторонене. Здавалобыся, що въ конституційнôмъ краю вже одинъ голосъ, а не доперва ажь голосы цѣлого множества рускихъ громадъ, о такъ очевиднôмъ нарушеню конституційныхъ правъ повинень бы бути достаточнымъ, щобы власти, котрымъ поручено стерегчи и строго сповняти всѣ существуючѣ законы, а усувати всякѣ неправильности и незаконности, сей часъ устоpонили тую беззаконнôсть въ нашихъ рускихъ школахъ людовыхъ. Однакожь мимо голосу не однои, але цѣлого множества рускихъ громадъ, мимо ôтзывôвъ рускихъ часописій, минає вже бôльше якъ пôвъ року, а петиціи рускихъ громадъ внесенѣ до кр. рады школьнои остаются безъ ôтповѣди, а въ рускихъ школахъ народныхъ треває дальше дотеперѣшный станъ основнымъ державнымъ и краєвымъ законамъ совсѣмъ противный. Краєва рада школьна числитъ очевидно на ославлену терпеливôсть Русинôвъ и треба признати, що рускѣ громады оказалися доволѣ терпеливыми выжидаючи черезъ такъ довгій часъ рѣшеня на внесенѣ петиціи. Однакожь, якъ намъ доносятъ зъ провинціи, тая терпеливôсть достигла вже своихъ границь и рускѣ громады не дôждавшися доси ôтповѣди краєвои рады школьнои вносятъ до рады державнои петиціи слѣдуючого содержаня:

Высока Думо Державна!

Рада громадска села Н. староства Н., внесла була въ вересню р. 1879 до рады школьнои краєвои петицію, просячи въ нѣй о усуненье въ н...кôй людовôй школѣ обовязковои науки польского языка, а то по причинѣ, що село Н. замешкане людностію выключно рускою.

Рада громадска покликовалася въ згаданôй петиціи на законъ основный зъ дня 21. грудня 1867, котрый въ артикулѣ 19. постановляє, що жадна народнôсть не може бути примушеною до науки другого краєвого языка, — дальше на законъ въ школахъ людовыхъ зъ дня 22. червня 1868, котрый въ артикулѣ III. высказує, що тôлько въ тыхъ школахъ людовыхъ, въ котрыхъ часть учащоися молодежи уживає польского, часть же руского языка, той языкъ, котрый не єсть выкладовымъ, має бути обовязковымъ предметомъ науки. Рада громадска указовала въ кôнци на школы въ селахъ чисто польскихъ, въ котрыхъ тôлько польского языка учатъ, и домагалася застосованя того самого правила и въ своѣй рускôй школѣ.

Ôтъ внесеня тои петиціи минуло 7 мѣсяцѣвъ, а краєви рада школьна не дала ніякого отвѣта. Нашѣ дѣти примушенѣ, мѣсто чогось пожиточного учитися, тратити свои силы и дорогій часъ на науку непотрѣбного имъ польского языка.

Въ довгôмъ мовчаню краєвои рады школьнои видитъ рада громадска неприклоннôсть рады школьнои до выслуханя нашого справедливого желаня. До сего заключеня уповажняє насъ и цѣле поступованье краєвои рады школьнои, котра во всѣхъ чисто рускихъ людовыхъ школахъ завела противъ всякого права обовязкову науку польского языка.

Высока Думо Державна! Для всѣхъ народôвъ нашои державы существуютъ законы, тôлько мы Русины здаємося бути въ Австріи вынятѣ зъ пôдъ права. Рада громадска села Н. звертаєся тому до Высокои Думы Державнои стоячои на сторожи конституціи и законôвъ, съ умильнымъ прошеньемъ, о зарядженье отвѣтныхъ мѣръ, щобы законы державнѣ були и для насъ Русинôвъ застосованѣ, именно

щобы въ мысль законôвъ въ людовôй школѣ въ Н. усунено обовязкову науку польского языка.

Початокъ выйшовъ и сего разу ôтъ рускихъ громадъ Калуского и Долиньского повѣту, есть однакожь надѣя, що и другій руский громады заявлятъ неменшу старанноôсть о добро своихъ шкôлъ, о осущенье законами признаныхъ правъ руского народа и ôтнесутся съ такимижь петиціями до рады державнои на руки нашихъ рускихъ послôвъ. Теперѣшній буджетовій розправы такъ многоважній и надаючійся до пôднесеня жадань народныхъ наказуютъ спѣшити съ высыланьемъ тыхъ петицій.

Скôлько разôвъ пôдносили Русины свои жалобы и жаданя рôвного права для себе въ радѣ державнôй, часто було можна подыбати зъ польскои стороны замѣты, що Русины непотрѣбно и неôтповѣдно вытягаютъ домашнї споры въ Вѣдни. Отжежь теперь маємо на тіи замѣты найлучшу ôтповѣдь: не о признанье якихъ новыхъ правъ, але о устороненье явнои противузаконности допôмнулися рускій громады въ краю, передъ краєвою радою школьною, а и такъ малого осущеня нашихъ вже законами ясно признаныхъ правъ не можна ніякъ дôждатися! Злишнымъ булобы супротивъ такъ яскравого факту розбирати еще близше, чи таке поступованье може у Русинôвъ удержати яке небудь довѣріе до тыхъ, котрымъ поручено въ краю сторожу надъ сповненьемъ существуючихъ законôвъ. Право на паперѣ, а неправноôсть въ житю — се есть той сумный станъ, що родитъ невдоволенье народôвъ и пôдрываєвѣру въ стôйноôсть и пожиточноôсть наданыхъ законôвъ конституційныхъ. Въ интересѣ законности, въ интересѣ свого народа и цѣлои Австріи мусятъ Русины вразъ съ другими народами добиваючимися рôвноправности съ цѣлою енергіею всѣма законными средствами старатися, щобы основнї законы, запоручаючї рôвнї права для всѣхъ народôвъ сталися вже разъ дѣломъ, а не одною мертвою буквою.

Теперѣшна а будуча доля
НАШОГО ДУХОВЕНЬСТВА.

V.

(Дальшій основы правительственного предложеня. Якъ розумьє правительственне предложеньє державну пôдмогу для духовеньства? Маєтокъ церковный и маєтокъ державный. Границѣ власности. Фондъ религійный — чія бы власность?)

„Нынѣшне предложеньє представляється передовсѣмъ яко продовженье тыхъ мѣръ, якій вже въ законахъ зъ 7 мая 1874 (Д. з. д. Ч. 50 и 51) о внѣшныхъ ôтношеняхъ правныхъ католицкои церкви и о даткахъ на фондъ религійный приготовлено“, — сказано въ мотивахъ теперѣшного предложеня правительственного о дотаціи. „Въ обохъ законахъ (зъ р. 1874) мало вже правительство на оцѣ регуляцію церковнои справы дотаційнои. Законъ о внѣшныхъ ôтношеняхъ правныхъ католицкои церкви означає въ засадѣ становище державнои власти супротивъ маєтку церковного, управильняє компетенцію державныхъ органôвъ що до удержаня, обезпеченя и ôтповѣдного ужиткованя того маєтку и не нарушаючи набутыхъ правъ и загального призначеня для того маєтку для церковныхъ цѣлій установляє правила, пôсля котрыхъ маєпослѣдовати ôтповѣдный роздѣлъ церковныхъ средствъ, а особенно ôтповѣдне ужитье надвышки для найôлизше призначеної цѣли присвяченя злишнои, якъ неменше такожь якъ найôбольше облегченье фонду религійного субвенціонованого зъ загальныхъ фондôвъ державныхъ.“*) Яко цѣль закона о дотаціи духовеньства означено: 1) ревизію дотеперѣшныхъ установъ, 2) получшенье нынѣшнои квоты дотаційнои.

Само правительство признає, що теперѣшна дотація не тôлько не ôтповѣдає становищу духовеньства, але навѣть его найконечнѣйшимъ потребамъ житя, що зъ другои стороны духовеньство працює не тôлько для добра церкви але и для добра державы, що про тое удержанье духовеньства есть такимъ же самымъ важнымъ интересомъ, якъ удержанье урядникôвъ державныхъ; само правительство узнає, що держава маєобовязокъ причинятися до матеріяльного удержаня духовеньства тымъ ôбольше, що духовеньство крôмъ чинностій душпастировничихъ и церковныхъ сповняє еще чинности чисто державно-урядового характеру — мимо того всего однакожь правительство въ своѣмъ проєктѣ о дотаціи не переводитъ тыхъ консеквенцій, якій выходятъ зъ повысшихъ премисъ, не дає духовеньству помочи зъ державныхъ приходôвъ, якъ ви дає урядникамъ, або на запомогу чи то желѣзниць, чи товариствъ, чи поодинокихъ предпріємствъ, — а звертаєся до фонду религійного и до всѣхъ дотаційныхъ фондôвъ, бере тіи фонды не тôлько въ свôй зарядъ, але майже переноситъ ихъ на державну власноôсть и думає розпоряджатися ними пôсля своєи волѣ, взглядно пôсля волѣ рады державнои.

(Дальше буде.)

*) Motivenbericht zu dem Entwurfe eines Gesetzes, betreffend die Dotation der katholischen Seelsorgegeistlichkeit aus dem Religionsfonde. S. 3.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Ôтмовленье фонду диспозиційного для министерства гр. Таффого все еще обговорюється въ всѣхъ часописяхъ. Не запôзнаючи важности самого факту, котрый выявивъ непевноôсть ôтношень парляменту до министерства, зôбралися клюбы всѣхъ сторонництвъ правицѣ и ухвалили солидарно попирати министерство. Правиця маєôттеперь пильнѣйше дбати про тое, щобы бути все готовою до бою въ рѣшучôй хвили. Само министерство годится поки що съ теперѣшнымъ станомъ. Доперва по укôнченю буджетовыхъ розправъ наспѣе пора застановитися и рѣшитись на дальшу акцію бôльше позитивну, або уступити мѣстце тымъ, котрîбы могли успѣшнѣйше дѣлати для сповненя програмы высказанои въ мовѣ троновôй. — Вѣрноконституційнї дневники не перестаютъ говорити о кризѣ министеріяльнôй. N. fr. Presse голоситъ, що мин. Штремаєръ и Горстъ маютъ уступити еще передъ укôненьемъ буджетовыхъ розправъ. Але оба тіи министры суть теперь на урльопѣ, тожь можна дуже сомнѣватися о правдѣ донесень N. fr. Presse и Bohemi-и.

Спеціяльнї розправы буджетовї ведутся дальше надсподѣвано спокôйно. Автономисты, а именно Чехи выступаютъ въ своихъ бесѣдахъ дуже умѣрковано мимо вызываючихъ бесѣдъ зъ стороны вѣрноконституційныхъ.

На 71-ômъ, 72 и 73 засѣданю рады державнои велися розправы надъ буджетомъ министерства внутренныхъ справъ. Позаякъ зъ стороны автономистôвъ вже попередъ часто указовано на потребу реформъ и ощадностій въ администраціи, тожь можна було сподѣватися, що при розправахъ надъ буджетомъ министерства внутренныхъ справъ розвинеся живѣйша розправа и будутъ ухваленї ôтповѣднї резолюціи, тымъ бôльше, що вже въ справозданю буджетовои комисіи пôднесено потребу змѣнъ въ администраційнôмъ организмѣ и ощадностій въ администраціи. За реформою державнои администраціи выступили пос. Троянъ и Гевера. Троянъ жалився передовсѣмъ на тое, що политично-администраційнї урядники въ Чехахъ не умѣютъ по чески (такъ само якъ въ Галичинѣ по руски). Добро державы вымагає, щобы политично-администраційнї власти ôтносилися справедливо до всѣхъ народôвъ Австріи, чого о теперѣшныхъ властяхъ администраційно-политичныхъ сказати не можна. Пос. Гевера пôднѣсъ потребу реформы администраціи въ дусѣ автономіи. Противъ автономистичнои реформы выступали централисты дръ Люсткандль, Менгеръ, а особливо дръ Сакъ. Противъ централистичныхъ бесѣдникôвъ выступивъ гр. Генрикъ Клямъ и дуже переконуючо говоривъ за реформою администраціи въ дусѣ автономистичнôмъ. Ôттакъ прійнято титулъ: центральна управа 469.000 зр. и дальшихъ 7 титулôвъ буджету министерства внутренныхъ справъ. При §. 12-ômъ буджету министерства внутр. справъ „Галичина и Краковъ“ пôднѣсъ пос. Хамецъ потребу будовы сталого моста на Днѣстрѣ коло Залѣщикъ. — При 10-ômъ титулѣ „выдатки на списъ (конскрипцію) людности“ пôднѣсъ пос. Челяковскій въ довшôй промовѣ потребу увзглядненя народности при конскрипціи и вставленя въ тôй цѣли особнои рубрики „народноôсть“ до формулярôвъ призначеныхъ для спису людности. Пос. Сакъ внѣсъ резолюцію: „взываєся правительство, щобы передъ остаточнымъ установленьемъ принципôвъ и формулярôвъ относячихся до надходячого спису людности засягнувъ еще мнѣнія комисіи знатокôвъ“.

На 74-ômъ засѣданю 5. (17.) с. м. принято буджетъ министерства краєвои обороны. При тôй нагодѣ пôднѣсъ пос. Козловскій, що рекрутаційнї комисіи ôтбуваютъ рекрутацію звычайно въ часахъ, коли селяне зайнятї працями полёвыми, що выходитъ на шкоду селяньства. Мин. Земляковскій въ заступствѣ мин. Горста прирѣкъ, що тіи неправильности будутъ на будуще усунены. Такожь обѣцявъ министеръ вскорѣ предложити проєктъ нового закона войскового. — На тôмъ же засѣданю розпочалися розправы надъ буджетомъ министерства вѣроисповѣдань и просвѣты. Якъ вѣдомо, приняла комисія буджетова резолюцію, взываючу правительство, щобы зажадало додаткового кредиту потрѣбного на сповненье жадань ческого пропамятного письма що до шкôлъ. Гр. Рихардъ Клямъ-Мартиницъ и дръ Ригеръ выказали въ свѣтныхъ промовахъ упослѣдженье ческого елементу въ школахъ такъ ясно, що навѣть самымъ централистамъ, якъ пише N. fr. Presse, выдалися противнї выводы Чедика, Вурмбрандта и Зиса доволѣ блѣдыми. Очевидно опиралися тіи послѣдній бесѣдники на культурноôсть нѣмецкого языка и тымъ хотѣли выказати неотвѣтноôсть рôвноуправненя ческого языка въ школахъ! Однакожь бесѣда Ригера дуже зручно выказала нестôйноôсть такихъ выводôвъ, котрî суть зъ однои стороны выплывомъ германизаторского стремленя, а зъ другои стороны стаютъ власне запорою правдивого розвою культуры.

Розправы надъ буджетомъ министерства просвѣты ведутся дальше.

Пос. Найвиртъ квалификує бесѣду Гавзнера яко блискучу фразеологію. Противъ гадки, мовь бы то австрійска идея вкорѣнилася въ Галичинѣ доперва ôтъ часу ви сполонизованя пригадує бесѣдникъ, що въ Галичинѣ були и суть еще Русины, о котрыхъ забувъ п. Гавзнеръ. Ôттакъ стараєся бесѣдникъ высказати, що Галичина занимає межи всѣма австрійскими краями пôдъ взглядомъ податковости дуже користне становище, що именно Галичина причиняєся до выдаткôвъ державныхъ о 41 миліонôвъ а взглядно о 25 мил. менше, якбы тое выходило зъ ôтношеня просторони Галичины до просторони цѣлои державы. Що до просторони занимає Галичина близько $^1/_4$ часть державы. Потребы Галичины въ буджетѣ збôльшилися ôтъ ôсьмохъ лѣтъ о 62 миліоны. Дальше боронитъ бесѣдникъ вѣрноконституційныхъ противъ замѣту, що сегорôчный буджетъ есть дѣломъ еще централистичнои господарки, а ôттакъ ударяє на програму теперѣшного министерства и недостачу финансовои програмы.

Пос. Ержабекъ збиває выводы Найвирта и указує на потребу помиреня народôвъ австрійскихъ, а тогды буде Австрія и при 600.000 войска сильнѣйшою, якъ теперь, коли посѣдає 800.000 войска.

Пос. Руссъ критикує дотеперѣшне полагодженье справы о ôтмовленье фонду диспозиційного. Ôтмовленье фонду диспозиційного не есть ничимъ иншимъ, якъ вотумомъ недовѣря. Министерство не мае права ôтмовляти фонду диспозиційного, коли не ôтмовляє ему и дов

ступованье министерства яко таке, котре не може будити довѣрія.

Пос. Кшечуновичь передовсѣмъ освѣдчає, що якъ небудь не выступає съ вотумъ довѣрія до теперѣшного министерства, однакожь такъ само не має причины до недовѣрія. Бесѣдникъ выводитъ, для чого Поляки по подѣлѣ Польщи не могли набрати австрійского патріотизму. Выступаючи противъ выводовъ Найвирта, мовьбы то Галичина за мало платила податковъ, замѣчає бесѣдникъ, що податки оплачуются не по́сля просторони землѣ але по́сля ѣи продуктивности, по́сля доходовъ и по́сля консумціи, — отже по́сля силы податковои а не отъ головы и загороды. На замѣтъ посла Русса, що такъ зване Bürger-министерство упорядкувало державнѝ финансы, отповѣдає бесѣдникъ: правда, що тогды не було недобору, але только для того, що министерство тогдашне спродало добра и недвижимости державнѝ, а нынѣ не ма тыхъ добръ, отже й не можна въ такъ легкій способъ уладити финансы. Дальше розводитъ бесѣдникъ финансову програму, котра почиває въ томъ, щобы старатися о ощадности въ выдаткахъ администраційныхъ, а заразомъ перевести реформу податковъ, обнижаючи обтяжаючи подагки безпосереднѝ а по́двысшаючи податки посереднѝ. Однакожь на выдаткахъ администраційныхъ не дасться много ощадити. Безпосереднѝ податки суть дуже высокѝ и не дадутся по́двысшити. Безпосереднѝ податки выносятъ въ Франціи 14—15%, въ Англіи 11—13% а въ Австріи ажь 27% всѣхъ данинъ. Податокъ домово-чиншовый выноситъ въ Австріи $26^2/_3$% отже есть безусловно за великій; податокъ грунтовый побираеся такъ въ урожайныхъ якъ и неурожайныхъ лѣтахъ, а надто по́сля идеального а не по́сля дѣйстного доходу отъ такихъ, котрѝ можутъ мати такій доходъ, але и отъ такихъ, котрѝ такого доходу не маютъ. Додатки до податку грунтового суть о много бо́льшѝ, якъ додатки до податку домово-чиншового. По́сля думки бесѣдника слѣдувалобы обнижити грунтовый податокъ до того степени, якъ есть въ Прусахъ, т. є. щобы ѥго сума выносила 15—18 миліонóвъ, замѣсть якъ теперь у насъ 37 миліонóвъ. Нашъ податокъ грунтовый есть о $2^1/_2$ раза бо́льшій, якъ въ Прусахъ а 20 разы бо́льшій якъ въ Россіи. Такожь належалобы обнижити податокъ заробковый о 2 миліоны. Податокъ доходовый потребує лише строгого выконаня и розширеня на жерела доходу доси неоподаткованѝ. Бесѣдникъ жадає отже обниженя податковъ безпосередныхъ о менше-бо́льше 30 миліонóвъ. Недобóръ, якій черезъ тое повстає, хотѣвбы бесѣдникъ покрыти черезъ по́двысшенье податковъ посередныхъ (консумційныхъ), чи однакожь таке по́двысшенье посередныхъ податковъ (и именно котрыхъ?) есть можливе безъ шкоды найубожшои людности и въ якій способъ перевести тую реформу, сего не подавъ бесѣдникъ, хоть именно въ томъ почивалабы головна вага реформы. Бесѣда Кшечуновича була очевидно обчислена на ефектъ, але звѣстна рѣчь, що ѥго проєктъ роформы предложеный передъ ко́лькома мѣсяцями въ колѣ польскóмъ оказався совсѣмъ нестóйнымъ и по́дпавъ дуже острóй критицѣ не только Гавзнера, але и самои прасы польскои.

„Се я лежавъ на смертнóй постели? Се я той нещастливый, опущеный, забутый, се я?!!“ закричавъ Скруджь въ найвысшóй роспуцѣ.

Рука духа вказувала то на грóбъ, то на него.

„Нѣ, духу, нѣ!“

Рука не змѣняла положеня.

„Духу“, кликнувъ онъ, хватаючи за ѥго одѣжь, „я вже не той чоловѣкъ, що передъ тымъ. Я ставсѧ иншимъ чоловѣкомъ, совсѣмъ иншимъ. Для чогожь отмовляешь менѣ всяку надѣю?“

Рука духа здавалася по разъ першій дрожати.

„Добрый духу“, моливъ Скруджь, „твое власне серце промовляе за мною. Позволь менѣ, щобы я совсѣмъ иншимъ житьемъ мóгъ розóгнати сумнѝ образы моѥи будучности!“

Рука дрожала.

„Я буду почитати Рóздво въ моѣмъ серци, и буду старатися ѥго отповѣдно святкувати. Я буду жити въ минувшости, теперѣшности и будучности. Память всѣхъ трёхъ духовъ буде руководити моими дѣлами. Мое серце збереже въ собѣ вѣчно свѣжѝ ихъ науки. О, покажижь менѣ способъ уйти тои страшнои, проклятои будучности!“ Въ найвысшóй тревозѣ хативъ онъ духа за руку. Духъ старався выдертись ѥму, але Скруджь державъ сильно и моливъ ѥго горячо. Духъ сильнымъ рухомъ освободився отъ него.

Коли Скруджь вытягнувъ за нимъ руки, побачивъ, що духъ меншає чимъ разъ бо́льше. Онъ ставався чимъ разъ меншимъ и меншимъ и замѣнився въ кóнци въ галку на поручу лóжка.

(Дальше буде.)

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Програма дѣланя Лорисъ Меликова и розпорядительнои комисіи стаєсь съ кождымъ днемъ яснѣйшою и подає надѣю на цѣлковите и основне знищенье шкодливого державѣ движеня соціялистичного. Лорисъ Меликовъ зрозумѣвъ дуже добре, що причина незадоволеня, котре обгорнуло всѣ народы Россіи и поодинокѝ тыхже верствы, не спочиває выключно въ теоріяхъ соціялистичныхъ, але по бо́льшóй части въ самовóльнóмъ правленю державныхъ органóвъ, именно властій политичныхъ и полиційныхъ. Зрозумѣвши положенье рѣчій, звернувъ Лорисъ Меликовъ всѣ свои силы передъ всѣмъ противъ сеи самоволѣ и такъ якъ недавно цѣле „трете отдѣленье“ по́ддавъ по́дъ свóй безпосередный надзóръ, такъ знову найновѣйшимъ розпорядженьемъ отобравъ генералъ-губернаторамъ сатрапску ихъ власть. Годѣ намъ задля недостатку мѣстця подати згадане розпорядженье диктатора въ цѣлости, але по́дносимо, що основою ѥго есть: сцентрализованье всѣхъ политичныхъ властій въ рукахъ розпорядительнои комисіи и строгій надзóръ надъ политичными органами правительственными. Само бо собою розумѣеся, що давный ладъ, котрый кождому генералъ-губернатору надававъ необмежену а тымъ самымъ и самовольну власть надъ жителями губерніи, бувъ головнѣйшою причиною, що число мальконтентóвъ побóльшалося съ кождымъ днемъ, а значна часть тыхже переходила навѣть въ таборъ соціялистóвъ. Нынѣ причина тая усунена. Мальконтенты, въ надѣи на справедлившій хóдъ рѣчій, счезнутъ а соціялисты будутъ зъизольованѝ.

Въ слѣдъ за обмеженьемъ власти генералъ-губернаторóвъ, выдавъ Лорисъ-Меликовъ и друге розпорядженье, котрымъ наказуе предложити собѣ акта всѣхъ политичныхъ процесóвъ зъ послѣдныхъ часóвъ, засуды на переселенье, тюрмы и полиційный надзóръ. Комисія розпорядительна сконтролює ихъ имовѣрно и оправдає несправедливо засужденыхъ и покараныхъ. Сподѣватись, що черезъ три мѣсяцѣ будутъ роботы тѝ покóнченѝ, а óттакъ послѣдуе уласкавленье мнимыхъ виновникóвъ и усуненье тыхъ генералъ-губернаторóвъ, котрѝ надъуживали ѥвоеи власти. Розпорядженье те прійде по найбóльшóй части въ помóчь молодежи университетскóй, надъ котрою губерніяльнѝ сатрапы и найбóльше згнущались. Першѝ слѣды уже появились. Такъ н. пр. доносятъ зъ Харкова, що царь Александеръ на представленье Лорисъ Меликова уласкавивъ трехъ за политичнѝ переступства засужденыхъ студентóвъ черезъ тамошнего генералъ-губернатора, князя Дондукова. Другихъ знову увóльнено по высшому розпорядженю зъ по́дъ надзору полиційного, такъ якъ провѣрено, що ихъ теперѣшне захованье есть совсѣмъ правильне.

Каналъ суецкій, котрый до сего часу для Россіи мавъ лишь интересъ торговельный, набравъ, отъ коли Россія прійшла въ конфликтъ съ Китаемъ, великого политичного значеня. Якъ вѣдомо, высылає россійске правительство 12—15 кораблѣвъ военныхъ въ китайскѝ воды, щобы непокоити побережа китайскѝ на случай военнои акціи съ Китаемъ и убезпечити торговлю свою на тихóмъ океанѣ передъ ціратами китайскими. Кораблѣ тѝ выберутъ коротшу дорогу черезъ каналъ суецкій, а не доокола полудневои кончины Африки. Тому и залежати буде богато на тóмъ, щобы Англія, котра на каналѣ и въ червонóмъ мори посѣдає укрѣпленя, заховалась неутрально.

Станъ здоровя князя Горчакова не полѣпшився, противно, силы ѥго никнутъ съ кождымъ днемъ. По тóй причинѣ здержуєсь ки. Орловъ съ своимъ отѣздомъ до Парижа.

Програма дѣланя Лорисъ-Меликова стаєсь съ кождымъ днемъ явнѣйшою и ширшою и подає надѣю на цѣлковите и основне знищенье шкодливого державѣ движеня соціялистичного. Передъ всѣмъ поставивъ собѣ Меликовъ за задачу, обмежити самоволю такъ органóвъ полиційныхъ якъ и генералъ-губернаторóвъ, котрѝ безвзгляднымъ и переважно несправедливымъ поступованьемъ не только вызывали соціялистóвъ par excellence противъ себе, але були головною причиною до загального незадоволеня прочого народонаселеня. Автократизмъ сихъ органóвъ вытворювавъ бо съ кождымъ днемъ новыхъ мальконтентóвъ, котрѝ по неволи засиляли таборъ соціялистóвъ и нигилистóвъ такъ, що здавалось, будьтобы цѣла держава перенялась уже революційными теоріями послѣдныхъ. Лорисъ-Меликовъ зрозумѣвъ положенье рѣчій и, якъ мы се предсказовали, зъумѣвъ нигилистóвъ зъизольовати.

Франція. Вѣсть, подана газетою Union що папа Левъ XIII. заложивъ протестъ противъ звѣстныхъ декретóвъ, показалася предвчасною. Натомѣстъ звѣщаютъ дневники, що такій протестъ заложили деякѝ епископы.

Нѣмеччина. Рада державна прійняла уставу войскову въ третóмъ читаню по́сля предложеня комисіи войсковои. При голосованю заявляли гдеякѝ бесѣдники заедно еще, що держава нѣмецка загрожена есть такъ черезъ Россію якъ и Францію. До союза нѣмецко-австрійского годѣ привязувати велику вагу, понеже внѣшна политика Австріи може черезъ змѣну внутреннои легко звернутись противъ Нѣмеччины. На порядокъ дневный прійшла устава противъ соціялистóвъ.

Англія. Биконсфильдъ внѣсъ 7. (19.) цв. свою демиссію, котру королева прійняла. Наслѣдникомъ ѥго буде имовѣрно Глядстонъ.

Праса европейска занята заедно розборомъ цытаня, яке становище займе либеральне министерство въ политицѣ заграничнóй именно що до орієнтальнои квестіи и дѣла афганьского. По думцѣ нѣмецкихъ дневникóвъ загранична политика Глядстона не повиннабы бути инша якъ Биконсфильда, т. є. ворожа для Россіи. Либеральнѝ же дневники англійскѝ домагаются, щобы Англія передъ всѣмъ старалась позыскати для себе симпатію Балканьскихъ Славянъ и стремѣла до заснованя тамже однолитои славяньскои державы и не призволила на окупацію тыхже черезъ Австрію.

Зъ Афганистану надóйшла вѣсть, що Абдераманъ ханъ звернувся съ своими войсками на Когистанъ и що всѣ начальники племенъ афганьскихъ по́дписали письмо, котрымъ узнаютъ ѥго правнымъ суверенóмъ Афганистану.

Вóзванье.

Збóръ Русинóвъ-выборцѣвъ въ столицѣ Галицкои Руси рѣшивъ поставити свого кандидата для львóвского сойму крылошанина

Якова Шведзицкого.

Надѣючись на солидарность всѣхъ приклонныхъ нашому народному дѣлу на нашóй рускóй земли, просимо численно явитись въ **четверъ** и отдавати голосы свои лишь крылошанину

Якову Шведзицкому!

Комитетъ.

НОВИНКИ.

— **Завтра, въ четверъ**, 10. (22.) цвѣтня, будутъ перенесенѝ мощи бл. п. Яхимовича зъ кладбища городецкого на лычакóвске о год. 4. по полудни. О 8. год. рано зачнеся отправляти заупокóйне богослуженье въ архикатедральнóй церквѣ. Рóвночасно будутъ перенесенѝ мощи бл. п. митр. Спиридіона Литвиновича, епископа суфрагана Бохеньского, крылошанъ: Мартина Барвѣньского, Іоана Лотоцкого, Никиты Ижака и Андрея Дуткевича.

— Въ торжественнóмъ **перенесеню мощій** бл. п. Гр. Яхимовича возьмутъ участь всѣ рускѝ товариства львóвскѝ.

— **Зборы Русинóвъ-выборцѣвъ** мѣста Львова отбулися, якъ то було оповѣщено въ „Дѣлѣ“, 5. (17.) цвѣтня въ великóй сали Нар. Дому. Зборамъ проводивъ крыл. Шведзицкій. Выборцѣвъ явилось близько 100. Наради були дуже оживленѝ и тревали довше, якъ двѣ годины. Забирали голосъ Шведзицкій, Павликовъ, Ильницкій, Гушалевичь, Вахнянинъ, Врецёна, Барвѣньскій, Геровскій, Добряньскій, Площаньскій, Романчукъ и иншѝ. Наконецъ выборцѣ згодилися на кандидатуру крылош. **Якова Шведзицкого**, нароха церкви св. Пятниць у Львовѣ. О. Шведзицкій прийнявъ кандидатуру. Выбрано комитетъ, котрый маѥ за выборомъ принятого рускаго кандидата дѣлати.

— **Митрополичій Ординаріятъ** розóславъ духовеньству два окружники зъ дня 1 лат. цвѣтня 1880. Одным ъ окружникомъ обвѣщає духовеньству, що въ дни 18, 19, и 20 лат. мая с. р. отбудутся Зборы отпоручникóвъ фонда вдóвъ и сиротъ по священикахъ. Съ окружникомъ розóслано такожь програму Зборóвъ. Другій окружникъ дотычитъ справы получшеня дотаціи духовеньству. Кóлька деканатóвъ прислало поданя до правительства о получшенье дотаціи на руки митрополичого ординаріяту съ прошеньемъ, щобы тойже вызначивъ окрему комисію, котрабы занялася тыми поданями и тіжь въ имени митр. Ординаріяту правительству предкладала. Той способъ однакожь узнае митр. Ордин. недогóднымъ для самого духовеньства, котре мусѣлобы тую комисію, складаючуся зъ членóвъ всѣхъ деканатóвъ, удержовати, митр. Ординаріятъ отже не годится съ гадкою духовеньства. Натомѣсть Митр. Орд. лишае свободу поодинокимъ деканатамъ ухвалы духовеньства въ справѣ дотаційнóй просто черезъ котрого зъ послóвъ до Думы державнои вносити а ему тóлько вѣдомóсть подати, на чіи руки и якои основы прошенье отослано. Митр. Ординаріятъ удастся окремо отъ себе въ тóй справѣ просто до правительства.

— **Консекрація архіеп. Андреєвича** отбулася минувшои недѣлѣ передъ полуднемъ въ грч. вост. церквѣ у Вѣдни. О 9. годи. архіепископъ въ супроводѣ двохъ епископóвъ дра Кнежевича и Петрановича зóставъ торжественно повитаный архимандритомъ, цѣлымъ православнымъ духовеньствомъ вѣденьскимъ и вѣрными. Поведено ѥго до олтаря и консекрація отбулась по́сля установленыхъ правилъ. Епископску присягу, дуже обширну, отчитано въ языкахъ: греческóмъ, ромуньскóмъ и славяньскóмъ. Передъ удѣленьемъ благословенія выголосивъ Архіепископъ убраный въ инсигнія свого достоиньства, проповѣдь въ ромуньскóй мовѣ!

— **Министерство скарбу** на внесенье президіи Намѣстництва выдало минувшого мѣсяця два важнѝ рескрипта въ справѣ зарадженя нуждѣ сельского народа зъ причины тамторóчного неуроджаю. Першій рескриптъ зъ 13. марта с. р. розпоряджає, що въ громадахъ, потерпѣвшихъ минувшого року черезъ неуроджай, а теперь въ нуждѣ находячихся, поодинокимъ властителямъ малыхъ посѣлостій грунтовыхъ дозволено, въ случаяхъ на увзглядненье заслугуючихъ, продовжити сплату залеглого податку до 1 падолиста с. р. По тóмъ речинци залегла належитóсть скарбова маѥ бути сплачена въ чотырохъ рóвныхъ, безпосередно по собѣ слѣдуючихъ ратахъ квартальныхъ. Другій рескриптъ министерства скарбу зъ д. 26 марта дозволяє громадамъ гóрскимъ, дóткненымъ неурожаемъ и не маючимъ средствъ на прокормленье товару, користати зъ жерелъ сольныхъ, знаходячихся въ дѣльницяхъ тыхже громадъ ажь до кóнця жовтня с. р. по́дъ условіями, якѝ були постановленѝ въ р. 1876 при случаю такого самого добродѣйства, даного громадамъ гóрскимъ.

— **Збóръ львóвскихъ Русинóвъ-выборцѣвъ** выславъ дня 5. (17) с. м. телеграмъ высказуючій довѣріе рускимъ посламъ за ихъ послѣдне выступленье при буджетовóй дебатѣ.

— **Адресъ довѣрія и узнаня** тремъ рускимъ посламъ рѣшивъ выслати комитетъ „Рускои Рады“ на засѣданю своемъ дня 4. (16) с. м.

— **Соймъ краєвый** маѥ зобратися, по́сля найновѣйшихъ вѣдомостій, по лат. Зеленыхъ Святахъ.

— **Въ замку Градчинѣ въ Празѣ** розпóчнутся небавомъ роботы коло устроеня апартаментóвъ для Архикн. Рудольфа, ѥго жены и двору.

— **Удекорованье.** Є. В. Цѣсарь надавъ Мат. Гиршлеру, лат. епископови въ Перемышли при случаю ѥго секундиціи, орденъ желѣзнои короны другои класы.

— **Утопився** въ ставѣ Полчиньскóмъ д. 16. с. м. въ опóвночи Кароль Дверницкій, слухачь правъ на университетѣ львóвскóмъ.

— (*Г.*) **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: 6 (л. 18) цвѣтня представило литературно-драматичне товариство въ Коломыѣ въ сали п. М. Бѣлоуса народну драму І. Корженевского „Верховинцѣ.“ Ся драма вже въ польскóмъ оригиналѣ „Kaграссу górale“ зъ народного рускаго житя взята далася безъ великого труду для нашои сцены передѣлати. Языкъ въ рускóмъ перекладѣ не гладкій, подыбуемъ гдекуда польскѝ слова. Хоть штука до игры, якъ для аматорóвъ була досыть трудна, все таки въ загалѣ публику вдоволила. Съ повнымъ чувствомъ и знаньемъ правилъ сценичныхъ отограв дилетантъ Антося Ревизорчука, за що совсѣмъ справедливо удостоився громкихъ рукоплесканій. Хорошо дуже представлено мандатора. Признати треба такожь цѣлкомъ добру игру Максима Тихоньчука. Панъ аматоръ съ чистымъ рускимъ патріотизмомъ жертвуе свои силы для рускои сцены и дѣлає що разъ бо́льшій успѣхъ. Видно такожь що разъ лучшій успѣхъ на сценѣ и другихъ членóвъ товариства. Трудятся и працюютъ щиро для рускаго товариства, за що имъ правдива належится подяка отъ коломыйскои Руси. Взоромъ для рускихъ женщинъ въ Коломыйщинѣ нехай будутъ панѣ Р. и панна Р. въ своемъ совершенóмъ пожертвованю силъ для рускои сцены. Кобы то рускій патріотизмъ тыхъ двохъ достойныхъ женщинъ своимъ добрымъ примѣромъ не только бо́льше силъ женскихъ приспоривъ для рускаго драматичного товариства, но щобы такожь ними на сценѣ голошене руске слово найшло наслѣдованье въ уживаню рускаго слова межи нашими рускими женщинами дома и публично — на соромъ намъ Русинамъ Русинки дома рѣдко а публично майже николи по руски не говорятъ. Полюбивши руске слово Поляки П. С. Н. працюютъ щиро для розвою товариства рускаго и приносятъ соромъ тымъ Русинамъ, що для непонятои якоись причины працюютъ для нерускои сцены, щобы ширити неруску бесѣду въ спокон-

вѣчно-рускôмъ городѣ Коломыѣ. Саля невеликa п. Бѣлоуса була заповнена гôстьми на сей разъ можна сказати майже самыми Русинами. Жаль, що не маємо бôльшои салѣ на рускй представленя. Выдѣлъ товариства рускаго драматичного удався съ письменнымъ прошеньемъ до товариства польского драматичного, щобы сцену и салю въ касинѣ-ресурсѣ разъ на мѣсяць на рускй представленя ôтступало. По двохъ недѣляхъ доперва заразъ по вечери устроенôмъ въ честь Шевченка ôтповѣдае польске товариство неприхильно безъ подаваня поводôвъ. По хорошôмъ успѣсѣ рускаго вечера декляматорско-музикального причина сего ôтказу съ стороны польскои сцены кождому Русинови добре понятною. Поки що, товариство зневолене въ невеликихъ саляхъ давати представленя а съ часомъ постаратися о дôмъ народный съ салею театральною якъ то товариство въ статутѣ маѣ а понеже статутъ намѣстництвомъ сими днями одобрено, надѣємся, що нашй П. Т. Родимцѣ цѣлои австрійскои Руси своими щедрыми жертвами попрутъ патріотичнй намѣреня рускаго литературно-драматичного общества въ Коломыѣ.

— **Селяне рускй Волкова**, повѣту львôвского, жалуются на несправедливый роздѣлъ запомоги, удѣленои Выдѣломъ краєвымъ. Роздѣленьемъ запомоги въ тôмъ селѣ занимався тамошнй латиньскій священикъ и ôнъ роздавъ запомогу самымъ латинникамъ: вôйтови, писареви, присяжному и другимъ матадорамъ. Селяне рускаго обряду зôстали навѣть въ такôй справѣ, якъ запомога, покривджений, бо совсѣмъ неувзглядненй.

— **Зъ Станиславова** доносятъ намъ пôдъ днемъ 5. (17) с. м. про театръ руско-народный п. Т. Романовичь. „Наша трупа дасть еще въ Станиславовѣ три представленя: 1) въ суботу 17. лат. с. м. „30 лѣтъ житя шулера,“ драма обычаєва въ 6. образахъ, зъ французского, на бенефисъ Стефуракôвъ. 2) Въ недѣлю 18. с. м. на бенефисъ Маріи Романовичь „Сельскй пленипотенты,“ ориг. мельодрама Ив. Гушалевича, музика М. Вербицкого 3) Въ понедѣлокъ 19. с. м. прощальне мабуть представленье на дохôдъ бурсы брацтва им. св. о. Николая „Передъ слюбомъ,“ комедія конкурсова въ 5 акт. Залѣвского и „Простакъ,“ народна оперетка Гоголя въ 1 акт. съ музикою В. Матюка. Ôттакъ товариство выѣзджае **въ Товмачь** на 3 представленя. Именно ôтбудеся 1. предст. въ Товмачи вже вô второкъ 20. с. м. Представлено буде: „Констянтина,“ комедія въ 5 акт. Кайзера. Въ середу 21 с. м. „Галька“ мельодрама въ 4 акт. пôсля польскои оперы написавъ О. Левицкій, музика Монюшки. Въ четвер прощальне въ Товмачи представленье: „Убôга Марта“ ориг. премiована мелодрама въ 4 актахъ И. Воробкевича. По повороті зъ Товмача до Станиславова будутъ може данй еще два представленя: въ суботу 24. с. м. на бенефисъ И. Гриневецкого „Адріянна Лекувреръ,“ драма Скрибе-ого въ 5 акт. а въ недѣлю 25. с. м. прощальне представл. „Ревизоръ“ Гоголя.

Годится замѣтити, що польска станиславôвска публика абсолютно не учащала до рускаго театру. Тутешнй Поляки зробили формальный заговôръ на рускій театръ и зъ засады жаденъ Полякъ на представленяхъ не появився. До того причинилася такожь газетка станиславôвска „Kronika“ съ своєю хитро обдуманою реклямою за пріѣздомъ рускаго театру до Станиславова, написавши, що „będą grać i po polsku“, ожь въ досыть выразный способôбъ сказала польскôй публицѣ „Чекай на польскй представленя,“ котрыхъ, розумѣеся, рускій театръ не думавъ давати.

(Р.) **Зъ Станиславова** доносятъ намъ: Рада школьна окружна въ Станиславовѣ усунула зъ посады учителя школы народнои въ Пасѣчнôй, Ивана Максимчука, за тое, що ôнъ въ Пасѣчнôй, громадѣ чисто рускôй, где отже нема иншихъ дѣтій въ школѣ, якъ тôлько рускй, не учивъ польского языка.

— **Въ Себечовѣ** коло Белза въ ночи зъ 3. на 4. с. м. згорѣло приходство, будынки економичнй, орудія господарскй и хлѣбъ о. Дениса Лавровского. Крôмъ того нещастя найбôльше нещастье потерпѣвъ о. Лавровскій черезъ утрату 21-лѣтного сына, котрый спалився въ огню.

— **Професоръ магнетизму, Ганзенъ**, котрый своими представленями пописовався въ Вѣдни, Берлинѣ, Вроцлавѣ, Колоніи и всюда такъ много робивъ шуму, лежитъ въ Липску смертельно хорый Черезъ безнастанній сильній напруженя и дражненя нервôвъ потворилися у него такъ званй узлы нервовй и ôнъ, кто знае, чи выйде зъ своєи хороби, хоть найлучшій лѣкарѣ его лѣчатъ.

— **Затроєный хлѣбъ**. Зъ Парижа доносятъ, що д. 10. с. м. въ мѣстѣ Сан-Дени захоровало наразъ 150 особъ. Именно розхоровался въ однôмъ пансіонѣ дѣвочôмъ всѣ дѣвчата и зъ ôттамъ то найбôльшій перепо лохъ пôшовъ по мѣстѣ. Сконстантовано, що всѣ захоровавшй особы куповали хлѣбъ ôтъ одного пекаря. Полиція замкнула и запечетала пекарню и зарядила слѣдство. Публика удержуе, що отрута походила, якъ то вже були случаѣ, зъ насѣдаючого на печиво чаду зъ старыхъ лякерованыхъ дощокъ або балькôвъ, пекарь же складае вину на пôдозрѣного свого касіера, котрый зъ мести на майстрѣ досыпавъ до муки отруты.

— Ч. 192. **Приходы и жертвы** на руску Бурсу въ Тернополи до дня 26 марта 1880. 1. Доплаты за питомцѣвъ Бурсы 36 зр. 2. Впр. о. И. Зарицкій яко членъ 3 зр. 3. Пр. о., котрого имени не можна було прочитати, ôтъ себе 1 зр., ôтъ пр. оо. Бускаго деканата 5 зр. 4. Чиншъ найму за комнату въ официнахъ Бурсы 20 зр. 5. Впр. о. Я. Малишевскій яко членъ 3 зр. 6. Пр. о. І. Герасимовичь зъ Гнилиць яко членъ 3 зр. 7. Ôтсотки ôтъ каниталôвъ 71 зр. 19 кр. 8. Бл. п. М. Гутковскій яко членъ 3 зр. 9. Бл. п. Л. Рудницкій яко членъ 3 зр. 10. Вп. о. Г. Чубатый яко членъ 4 зр. 11. Пр. о. А. Чемерпиньскій яко членъ 3 зр. 12. Бл. п. С. Садовскій яко членъ 1 зр. **Разомъ 156 зр. 19 кр.** Натуралiями: Пр. о. Іоанъ Любовичь зъ Острова чвертку гречки.— Отъ Выдѣла рускои Бурсы. Въ Тернополи дня 26 вересня 1880. *Дръ В. Лучаковскій.*

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Похвалу получивъ: Вп. О. Ин. Дзеровичь Сов. М. Конс. парохъ въ Рогатынѣ.

Душпастырскй посады получили: Вс. ОО. Гр. Третякъ зав. Угрынова середного; Дам. Вахнякъ завѣд. въ Протесахъ; Юл. Величковскій ex curr. завѣд. Долгого; Мих. Руденьскій право управленя пар. Березôвъ; Іоанъ Любовичь зав. Розгадова; Юл. Зельскій зав. Полоничь; Илія Пиндусъ завѣд. Нивочина; Левъ Микитка завѣд. Утѣшковичь; Романъ Добряньскій завѣд. Ракôвця; Макс. Зарицкій зав. Старунѣ; Корн. Скоморовскій сотр. въ Захановѣ.

Новопоставленй пресвитеры: Пав. Козюкъ, сотр. въ Вербилôвцяхъ, Іоанъ Безушко сотр. въ Звенигородѣ, Іоаннъ Гегейчукъ сотр. въ Турôвцѣ, Ант. Левицкій сотр. въ Сновидовѣ, Мих. Бабякъ сотр. въ Тысьменичанахъ; Іоанъ Степанôвъ сотр. въ Пôйлѣ.

На конкурсъ розписанй: 1) Пар. Долга дек. Журавеньского, прив. наданя зъ реч. до 10. Червця с. р. Дотація 85 м. орн. поля, 45 м. сѣнож. и 192 зр. 75 кр. а. в.— 2) пар. Сороки дек. Щирецкого, прив. наданя зъ реч. до 17. Червня с. р. Дотація 42 м. орн. п., 6 м. сѣнож. и 198 зр. 38 кр.

Цертификатъ получивъ (на 1 р. Богословія) Вол. Котовичь.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Товариство „Просвѣта“** выдало сими днями 54. книжочку **„О корыстнôмъ ужитю неужиткôвъ“**. Написавъ И. Н*. Цѣна 12 кр. У Львовѣ, 1880. Зъ друк. товар. им. Шевченка.

ВСЯЧИНА.

— **Кôлько иде съ дымомъ.** Ôтъ сѣчня до вересня 1879. выкурено въ Передлитавіи тютюну и цигаръ за 42,427.045 зр. а т. зв. „спеціялитетôвъ“ за 1,347.534 зр. Цигаръ скурено надъ 745 милiонôвъ, кромѣ 4 милiонôвъ ввезеных зза границѣ.

— **Дорога зъ линъ дротовыхъ**, построена на гору Везувъ, сего мѣсяця буде передана до публичного ужитку. Дорога тая маѣ 900 метрôвъ довжины.

— **Похибка друку.** Въ однôй берлиньскôй газетѣ, въ статѣ про россійского амбасадора Убриля, перенесеного въ Вѣдень, вкралася така похибка друкарска: „Die Collegen, die er in Wien findet, werden ihm was Trunksucht (замѣсть: Prunksucht) anbelangt, keine besondere Concurrenz bereiten.“

— **Въ театрѣ.** Кôнчится драматъ Шекспира Одинъ паниско, котрому очивидно дуже сподобався драматъ плескаѣ та кричитъ: „Авторъ авторъ, авторъ!“ Сусѣдъ не мôгъ стерпѣти дурноты свого сусѣда по правôй руцѣ обертаѣся до сусѣдки по лѣвôй и каже: „То разъ дурный чоловѣкъ! Выкликаѣ автора а кто того не знаѣ, що Шекспиръ уже двайцятъ лѣтъ тому, якъ умеръ!“

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

На руки ред. „Дѣла“ прислали: Для Школьнои помочи П. И. К., питом. дух. гр. к. сем. 1 зр. 50 кр. Для Сіона о. А. Г. въ Гримал. 2 зр., о. И. Ч. въ Кроп. 2 зр. Для Общ. им. Качк. о. Л. Г. въ Грим. 2 зр.

Курсъ львôвскій зъ дня 19. л. цвѣтня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264 —	267 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	169 —	172 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 50	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 20	98 20
„ „ „ по 4% ав.	90 —	91 —
„ „ „ по 5% ав. період.	97 20	98 20
Банку гип. галиц. 6% ав.	101 70	102 70
Листы дов. гал. рустик. банку п. 6%	101 -	103 50
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 46	5 56
„ цѣсарскій	5 53	5 63
Наполеондоръ	9 46	9 56
Пôвимперіялъ	9 69	9 80
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70
„ „ паперовый	1 25	1 27
100 марокъ нѣмецкихъ	58 40	59 10
Серебро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

Курсъ вѣденьскій
зъ дня 16 л. цвѣтня 1880.

Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	73 10	73.25
„ „ „ серебрѣ	73.50	73.65
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	123.50	124.50
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	130.25	130.75
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	133. -	134.—
„ „ „ 1864 (съ премією) по 100 р.	174.—	174.50
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	174.—	174.50
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	—.—	29.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	146.75	147.25
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.25	101.75
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	89.30	89.45

Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)

Буковины	96.25	97.—
Галичины	98.20	98.70

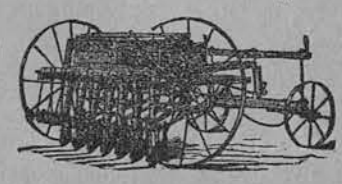
ТОРГОВЛЯ КОРѢННАЯ
ТЕОДОРА ИВ. ДОСИНЧУКА
въ Пôдгайцяхъ,
препоручае Всепочтенноôй рускôй Публицѣ на свята хороше вино угорске чисте столове ôтъ 50 кр. бутелька до 80 кр. и дорожшіи, якъ и шампаньске, портеръ правдивый заграничный фляшка по 55 кр., а краєвый по 30 кр., прасованй свѣжй дрôжджи, свѣтло церковне и столове. Такожь за призволенъемъ власти политичнои книжки школьнй и всякй другй на складѣ удержуе и все по умѣркованôй цѣнѣ спродае. 2—?

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНЙ!!
ВИНА
австрійскй
угорскй
стирійскй
французскй
реньскй
іспаньскй
шампаньскй
продае
торговля гуртова
КАРОЛЯ ВЕРНЕРА
во Львовѣ
улиця Собѣского ч. д. 3.
БОГДАНôВКА
на Городецкôмъ ч. 2. и 9.
на литры
въ бутелькахъ
въ бочѣлкахъ
въ бочкахъ
Портеръ англійскій.
Цѣникъ на жаданье
5—8

НА СВЯТА
ВЕЛИКОДНЙ
поручае
звѣстна зъ найлучшихъ товарôвъ и найдешевшихъ цѣнъ
ТОРГОВЛЯ
В. МАРШАЛКЕВИЧА
во Львовѣ, Краковска улиця Ч. 6.
(напротивъ реставраціи пôдъ „Грушкою“):
Цукоръ, каву, полудневй овочи, хиньску гербату (чай), Ямайскій румъ, розолисы, ликеры, вина въ великôмъ выборѣ, пиво карвиньске въ бутелькахъ и т. д.
Замовленя надъ 25 зр. за готôвку, съ выключеньемъ цукру, высылае власнымъ коштомъ до кождои стаціи всѣхъ галицкихъ желѣзниць.
ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ
свѣчокъ церковныхъ
найлѣпшои якости
восковй 1 фт. по 85 кр.
стеариновй 1 фт. „ 60 „
Цѣнники, на жаданье, высылае franco.
5—6

Нагородженый медалями заслуги
найдешевше
Зъ власнои фабрики
СВѢЧКИ
восковй и стеариновй
ЦЕРКОВНИ
съ малюнками цвѣтôвъ и образкôвъ.
Въ найбôльшôмъ выборѣ
ЦВѢТЫ ЦЕРКОВНЙ ДО СВѢЧОКЪ
пара по кр. 35, 50, 80 и зр. 1·20
продае ТОРГОВЛЯ
ФРИД. ШУБУТА
и СЫНА
во Львовѣ вô рынку Ч. 45.
Ласкавй замовленя зъ провинціи сповняєся якъ найточнѣйше.
3—3

!! На обливаный Понедѣлокъ !!
ШМИГУСЪ (ДИНГУСЪ)
ПЕРФУМА,
приряджена спеціяльно до обливаня на Великодный понедѣлокъ
фляконъ по кр. 25, 40, 80, и 1 зр. 40 кр.
помыслу
ИВАНА ИГНАТОВИЧА
во Львовѣ ул. Коперника Ч. 3.
При высылцѣ на провинцію о 15 кр. дорожше.
1—3

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH
у Львовѣ при улици Городецкôй ч. 22.
поручаютъ на сегорôчный сезонъ весняный свои пôдъ кождымъ взглядомъ знаменитй
СѢВАЧКИ РЯДКОВИ „НОВОГО МОДЕЛЮ“
сѣвачки широкометнй, плуги, бороны, культиваторы и т. д.
Иллюстрованй цѣнники gratis и franco.

Репараціи совершаются як найдокладнѣйше и якъ найдешевше.
6—6

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 29. Львôвъ, Субота 12. (24.) Цвѣтня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютося по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютося тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

По загальныхъ зборахъ

банку рустикального.

Въ першôй половинѣ сего мѣсяця ôтбулися загальнѣ зборы кредитового заведеня селяньского, с. є. такъ званого банку рустикального. Якъ свого часу звѣщалисьмо, велася єще завчасу передъ тыми зборами жива агитація за тымъ, щобы на загальныхъ зборахъ наклонити дирекцію сего заведеня до реформъ такъ що до администраціи якъ и статутôвъ. Именно щирецкій нотарь п. Бергардъ пôднѣсъ цѣлый рядъ реформъ необходимыхъ такъ въ интересѣ самого заведеня якъ и довжникôвъ рустикального банку, котрѣ взросли до перестрашаючого числа, єще днемъ передъ загальными зборами зôбралися делегаты зъ рôжныхъ повѣтôвъ краю и по довгихъ нарадахъ ухвалили: 1) щобы до 3 мѣсяцѣвъ були скликанѣ надзвычайнѣ загальнѣ зборы въ цѣли змѣны пережитыхъ статутôвъ, 2) щобы, выбрати зъ посередъ згромадженыхъ комисію, котрабы обдумала средства облегченя для довжникôвъ банку, 3) щобы выбрати комисію правничу и комисію администраційну, котрѣбы застановилися надъ реформою банку а особливо єго администраціи, пôсля загальныхъ голосôвъ, дуже лихои, 4) щобы дирекціи на теперь не удѣлювати абсолюторіи, але попередъ сконстатувати теперѣшный станъ банку. Дня 9. л. цвѣтня ôтбулися загальнѣ зборы рустикального банку, однакожь всѣ великѣ надѣи покладанѣ на тіи зборы счезли майже совершенно. Дирекція выказала за рôкъ 1879 чистого зыску 178.551 зр., зъ котрыхъ ôттакъ придѣлено межи иншими для завѣдуючои рады 6% с. є. 8.446 зр. а для дирекціи 4% с. є. 5.631 зр. Ухвалено дальше змѣну арт. 7. 20 и 28 статуту въ сей спосôбъ: „пожички гипотечнѣ могутъ бути удѣляни безъ рôжницѣ такъ на недвижимôсть рустикальну, якъ и вольну и яку небудь инну.“ Ôттакъ освѣдчивъ членъ дирекціи дръ Збышевскій, що ôттеперь буде кожда пожичка вышлачуватись пожичаючому безъ всякихъ обрывокъ, въ означенôй скôлькости, готôвкою, пôсля пляну амортизаційного по 10% стопѣ процентовôй числячи зъ долу, а належитости, припадаючѣ пôсля статуту титуломъ удѣловыхъ вкладокъ, рôжницѣ курсу и провизіи, буде должникъ сплачувати безъ всякого проценту черезъ часъ пожички ôтдѣльно при ратахъ. Тіи належитости будутъ выносити при пожичцѣ на 100 зр. за пôвъ року 25 кр. Що до часу пожичокъ, то дирекція вже теперь удѣлює пожички на часъ 19½ лѣтъ, якъ того жадає довжникъ, и пôсля сего буде поступати и на дальше. Всѣ жь внесеня реформовѣ ставляни дел. Вольфартомъ въ дусѣ, якъ се ухвалили делегаты день передъ зборами, навѣть не зôстали на зборахъ попертѣ а тымъ менше прійнятѣ. Дирекція сама хоче держати реформу заведеня въ своихъ рукахъ, а такъ посчезали великѣ надѣи на велику и рѣшучу реформу заведеня на користь довжникôвъ банковыхъ и на користь будучности самого банку. Зъ малыми змѣнами все остаєся по давному. Дирекція приписала вину некористныхъ поголосокъ о банку рустикальнôмъ злобѣ агитаторôвъ, постаралася о розширенье дѣятельности рустикального банку и на нерустикальнѣ грунта, перевела роздѣлъ „чистого зыску“ 178.551 зр. 68 кр. и тымъ залагодила цѣлу справу.

Великихъ надѣй на реформовôсть рустикального банку мы не мали мимо горячихъ слôвъ, съ якими п. Бергардъ такъ въ интересѣ самого банку, якъ и тыхъ 60,000 довжникôвъ банковыхъ пôдôйнявъ справу реформы сего банку. Тôлькожь мы припускали, що сама дирекція банку рустикального и люде завѣдуючѣ и надзыраючѣ за дѣятельностію банку будутъ мати стôлько прихильности для будучности своєи институціи, що прійму тся хоть троха щирѣйше за безперечно необходиму реформу банкову. Ся справа на тôлько важна для нашого народу и для нашои будучности народнои, що мы уважаємо ôтповѣднымъ додати єще кôлька увагъ, а именно застановитись надъ тымъ, чи дѣйствительно станъ банку рустикального есть такъ цвитучій, щобы супокôйно можна ôткладати єго радикальну реформу, и не журитись о долю тыхъ численныхъ тысячѣвъ єго довжникôвъ.

Се правда, що въ билянсѣ рустикального банку за рôкъ 1879 выказаный чистый зыскъ 178.551 зр. 68 кр. Тôлькожь въ тôмъ билянсѣ подыбуємо гдеякѣ позиціи межи активами, котрѣ дуже значно ослабляютъ рожевый поглядъ, якій бы можна набрати о рустикальнôмъ банку беручи на увагу тôлько самъ выказаный зыскъ. Передовсѣмъ бачимо межи активами: „належитости на набутыхъ реальностяхъ и недвижимостяхъ 197.127 зр. 16 кр.“ „Набутѣ реальности и недвижимости“ се ничого иншого, якъ тіи селяньскѣ грунта, котрѣ самъ банкъ не мôгъ на лицитаціи користно продати и м у с ѣ в ъ закупити на свою власноôсть та на нихъ поосаджувати тыхъ же самыхъ довжникôвъ яко „банковыхъ администраторôвъ.“ Банкъ закупивъ доси 1087 такихъ селяньскихъ грунтôвъ, а ихъ вартôсть має, пôсля освѣдченя дра Збышевского на загальныхъ зборахъ, выносити 207.367 зр. значитъ, на селяньскихъ грунтахъ, котрыхъ вартôсть самъ банкъ цѣнує на 207.367 зр., котрыхъ реальна вартôсть дуже взглядна, котрѣ навѣть взглядно користно (бодай на покрытье довгу) не могли бути проданѣ на лицитаціи, — на такихъ грунтахъ має рустикальный банкъ умѣщеныхъ 197.127 зр. 16 кр., се єсть, гипотека тыхъ грунтôвъ єсть обтяжена довгомъ банковымъ майже до повнои вартости тыхъ грунтôвъ, єсть отже безусловно перетяженою. Зваживши все тое разомъ, не можемо тыхъ 197.127 зр. 16 кр. выказаныхъ межи активами уважати такъ дуже дѣйстно „активными“ т. є. безпечными, а то тымъ менше, що, якъ загально вѣдомо, самъ банкъ находится въ великôмъ клопотѣ, якъ позбутися тыхъ на власноôсть закупленыхъ грунтôвъ селяньскихъ, и якъ выдобути зъ нихъ выпожиченый грôшь.

Дальше находимо въ билянсѣ межи активами: „ôтсотки бѣжучѣ ôтъ пожичокъ гипотечныхъ.... 1,574.195 зр. 95 кр. и ôтсотки бѣжучѣ ôтъ пожичокъ громадскихъ 4.826 зр. 74 кр.“ с. є. разомъ 1,579.022 зр. 79 кр. Се суть залеглѣ процента ôтъ пожичокъ, а ôтповѣдно до тои сумы залеглыхъ процентôвъ остаются такожь залеглѣ раты к а п и т а л у (пожички) около 915.000 зр. И тутъ правда, що такъ тіи залеглѣ ôтсотки, якъ и раты капиталу належатся банкови ôтъ єго довжникôвъ, що отже тую суму 1,574.195 зр. 95 кр. вставлено совсѣмъ правильно межи актива, тôлько повстає пытанье, чи и тутъ не прійдеся банкови замѣсть пожиченыхъ грошій брати на власноôсть дальшѣ селяньскѣ грунта и чи зновъ не окажеся, що тіи грунта обтяженѣ до повнои вартости, а властиво по надъ дѣйстну вартôсть, чи отже бодай певна часть тыхъ ôтсотковъ и ратъ капитальныхъ не станеся илюзоричною. До сего треба єще замѣтити, що тіи залеглости въ ôтсоткахъ зôбольшилися въ прирôвнаню до минувшого року 1878 о 55.262 зр. 56 кр., що отже банкъ не выходитъ зъ тыхъ залеглостій, але падає въ нихъ що разъ бôльше. До тыхъ залеглостій треба дочислити такожь „удѣлъ фонду асекураційного въ ратальныхъ залеглостяхъ 287.978 зр. 38 кр.“

Межи активами, дуже близько спорôднеными съ повышшими позиціями активôвъ, находимо такожь головну позицію: пожички гипотечнѣ 7,577.887 зр. 84 кр. Щобы лучше зрозумѣти тую позицію активôвъ, треба хочь коротко переглянути исторію пожичокъ рустикального банку. Ôтъ часу свого существованя до кôнця р. 1879 удѣливъ банкъ 62.972 пожичокъ въ загальнôй сумѣ 13,032.941 зр. 59 кр. Зъ того сплачено до кôнця р. 1879 амортизаційными ратами и черезъ зворотъ капиталу 5.455.053 зр. 75 кр. а лишилася повыша сума 7,577.887 зр. 84 кр., значитъ, осталася єще бôльша половина пожичокъ до сплаты. Само собою не булобы се єще ничимъ такъ страшнымъ, а навѣть моглобы доказувати о розвою банку, єслибы тая сума повставала зъ нового, совсѣмъ ничого, або дуже мало, або хочь много то совсѣмъ блудного знає о своѣмъ народѣ и о своѣй земли. Напередъ подаємо описъ Русинôвъ а ôттакъ подамо описъ Великорусôвъ. Маючи тіи два описы кождый буде мôгъ зробити собѣ зъ нихъ вывôдъ указаный фактами.

„НАРОДЫ РОССІИ“

живописный альбомъ.

Пôдъ такимъ заглавіємъ выйшла въ Петербурзѣ спора книга съ живописными картинами о народахъ Россіи. Описанѣ въ тôй книжцѣ всѣ славяньскѣ и неславяньскѣ народы Россіи. Мы не думаємо подавати описы всѣхъ народôвъ Россіи, що перейшлобы узкѣ границѣ фейлетону политичнои часописи. Мы хочемо подати тôлько голосъ великорускаго описователя Россіи о двохъ найважнѣйшихъ народахъ Россіи: Великорусахъ и Русинахъ або Малорусахъ. Въ тыхъ описахъ бачимо, що великорускій писатель совсѣмъ не беручи на увагу якѣ небудь политичнѣ взгляды, а придержуючись самыхъ фактôвъ россійскои етнографіи, выводитъ межи обома тыми народами глубоку рôжницю етнографичну, а тымъ самымъ выказує ихъ повну самостôйнôсть. Крôмъ того стоитъ придивитись, якъ представляєся нашъ народъ въ очахъ другихъ людій, якъ они подаютъ нашу народну характеристику, слѣдує придивитись тымъ описамъ, щобы поповнити велику задачу: пôзнай себе самого, — бо не можна таити, що загалъ Русинôвъ и въ тôмъ ôтношеню не далеко поступивъ, такъ що не рѣдко подыбати Русина, котрый або

Русины.

(Ихъ характеръ, мешканье и страва.)

Русины, числомъ 11,000.000 душъ, становлятъ головну масу населеня губерній: Полтавскои, Харкôвскои, Черниговскои, Волыньскои, Подôльскои, Екатеринославскои, Херсоньскои и Таврицкои. Кромѣ того живутъ они въ значнôмъ числѣ въ губерніи: Воронѣжскôй, Орловскôй, Курскôй, Могилевскôй, въ Бессарабскôмъ и Доньскôмъ повѣтѣ, а такожь въ губерніи: Саратовскôй и Самарскôй.

При словахъ „Малорусинъ“ и „край малорускій“ малюєся нашому выображеню веселый образъ богатои природы, и тихого, выгôднаго земледѣльчого житя. Малюются широкѣ степы, обширнѣ ланы, волы, що недбало волочатъ за собою плугъ, бѣлѣ, выгôднѣ хаты, украшенѣ зеленю, городы, на котрыхъ ростутъ гарбузы и иніи плоды; малюєся чудносине небо, веселѣ, своєю судьбою довольнѣ лиця молодежи и звучитъ серебриста мелодія пѣсень, котрѣ лѣтомъ роздаются по всѣй Украинѣ ôтъ зорѣ до зорѣ.

Русинъ, якъ и всѣ хлѣборобы, характеру доброго и смирного. Ôнъ дуже привязаный до своєи прекраснои родины, любитъ житя осѣле, свою урожайну землю, свои волы, своє домашне ватриско*), свôй користный трудъ и гордится тымъ, що ôнъ хлѣборобъ.

Въ загалѣ, народъ той высоко морально поставленый. Межи Русинами рѣдко встрѣчаєся злочиньство. Честнота ихъ пригадує патріярхальнѣ часы, а крадѣжь лучаєся дуже рѣдко, тому Русинъ не має властивои назвы на великоруске слово *воръ* (Dieb), а уживає лише слова *злодѣй*.

Разомъ съ забезпеченою жизнію прійнявъ Русинъ въ спадщинѣ по своихъ батькахъ рôвнодушнôсть для зыску: справдѣшный Русинъ не понимає стремленя до богацтва. Ôнъ кромѣ старинного и любимого чумацтва не знає ніякого промыслу. Ôнъ не знаєся на свѣтскихъ звычаяхъ и тому часто называютъ єго простакомъ, але несправедливо. Противно, народъ той обдарованый быстрымъ, яснымъ розумомъ, часто глубокимъ и спосôбнымъ до тревалого и мозольного труду. Єсли розумъ Русина не завсѣгды спосôбный быстро дѣлати, за то, коли ôнъ разъ порозумѣвъ яку рѣчь, то понимає вже єи ясно. Правда, що стрѣтившись съ незнакомымъ, не засыпле єго словами, не стараєся выставити на показъ весь свôй умственный запасъ, лишь буде держатись зъ далека. Але часто кôлька слôвъ докажутъ єго быстроумнôсть. Насмѣватись зъ кого, се вроджене тому народови; можна се запримѣтити навѣть у дѣтій особливо коли они забавляются (граются).

Закидуютъ Русинамъ ихъ лѣнивôсть. О нѣй розказуютъ богато анекдотъ, такъ що она досягнула въ своѣмъ родѣ знаменитости.

Не хочемо оправдовати, лишь поясимо ту лѣнивôсть. Русинъ управляє свою рôлю съ великимъ трудомъ, майже ôтъ цвѣтня до половины вересня, а позаякъ сѣє рôжный хлѣбъ, а все дозрѣває быстро, — то роботы въ поли одна за другою послѣдуютъ безъ перервы. Ôнъ не має часу, въ робочій часъ, коли ôтдохнути; ôнъ встає зъ зорею и мозолится цѣлый день безъ ôтпочинку. Тожь понимаємо, чому ôнъ любуєся задоволеньемъ неробы.

Русинъ въ загалѣ добрый и гостинный. Гостинноôсть походитъ часто ôтъ того, що ôнъ самъ любитъ забавитись. Въ осени и зимѣ, селяне губерній великорускихъ идутъ на заробокъ, але укра-

*) Feuerherd.

воудѣлюваныхъ пожичокъ. Дирекція въ своѣмъ справозданю згадує, що удѣлила р. 1879 3.234 пожичокъ въ сумѣ 597.566 зр. 56 кр., зъ котрыхъ однакожь значна часть (яка? сего не выяснила дирекція) не есть новыми пожичками але старыми и то залягаючими, перемѣнеными лише на новѣ пожички. Зважывши дальше, що мимо такои рѣкрѣчнои перемѣны старыхъ залягаючихъ пожичокъ на новѣ пожички рустикальный банкъ на 62.972 пожичокъ подавъ о примусову продажь 4.877 задовженыхъ реальностій, выходитъ, що менше бѣльше 7% довжниковъ банку есть абсолютно невыплатныхъ с. е. примусовѣй лицитаціи пѣдпадаючихъ. Пригадати такожь належитъ, що зъ другои стороны въ всѣхъ, кругло числивши, 63.000 довжниковъ ледви 4% оплачує точно припадаючѣ раты ѣтсотковъ и капиталу, що отже солидность банковыхъ довжниковъ дуже мало що подѣймався понадъ О, а що тымъ самымъ певность, а бодай плынность высше высказаныхъ пожичокъ гипотечныхъ 7,577.887 зр. 84 кр., есть въ великѣй части проблематичною. Щобы оцѣнити основно значенье сеи позиціи, требабы еще знати вартость гипотекъ, на котрыхъ тая сума пожичкова 7·5 миліонѣвъ есть убезпеченою. Въ тѣмъ однакожь взглядѣ не маємо певныхъ даныхъ. Въ своѣмъ справозданю згадує дирекція лише про вартость гипотеки пожичокъ удѣленыхъ р. 1879. Ото удѣлено 3.234 пожичокъ въ сумѣ 597.566 зр. 56 кр. на гипотеку 23.285 моргѣвъ грунту представляючихъ вартость 940.200 зр. Зъ сего моглобы здаватися, що банкъ придержуєся правила удѣлювати пожички до $^2/_3$ частій вартости гипотеки. Однакожь повстає пытанье, для чого мимо такого обезпеченя пожичокъ вартость гипотекъ а тымъ самымъ и обезпеченье пожичокъ въ случаяхъ, где банкъ мусѣвъ приступити до лицитаціи грунтѣвъ, якъ се видѣлисьмо при позиціи „набутѣ реальности и недвижимости“, — спало зъ $^2/_3$ на $^4/_4$ с. е. для чого реальна вартость гипотекъ оказалася ледви выстарчаючою на покрытье самого выпожиченого капиталу безъ ѣтсотковъ и иншихъ належитостій? Причина сего почиває, якъ вже высше згадалисьмо, въ дуже взглядной вартости селяньскихъ грунтѣвъ, такъ що й гипотека для удѣленыхъ пожичокъ оказуєся дуже взглядною. А се тымъ бѣльше, що, якъ загально вѣдомо, пожички рустикального банку вразъ съ высокими ѣтсотками и другими належитостями не можутъ бути амортизованѣ (сплаченѣ) зъ доходу задовженыхъ господарствъ. На тѣй пѣдставѣ сумного досвѣду ствердженого вже навѣть въ справозданю дирекціи рустикального банку, що селяньскѣ грунта не можутъ зъ себе выпродуковати фондѣвъ потрѣбныхъ на сплату банковыхъ пожичокъ, годѣ намъ и суму гипотечныхъ пожичокъ 7,577.887 зр. 84 кр. вважати яко совсѣмъ безпечне активумъ банку.

Крѣмъ того подыбуємо межи активами еще такѣ неяснѣ позиціи, якъ „довжники въ бѣжучѣмъ рахунку 805.188 зр. 96 кр.“ и „сальдо розличныхъ (якихъ?) рахункѣвъ 795.020 зр. 93 кр.“

Зѣбравши все тое разомъ, бачимо, що якъ небудь ѣборотъ рустикального банку простягаєся до 12 миліонѣвъ, то однакожь дуже переважаюча часть активѣвъ рустикального банку представляє дуже много сомнѣній о дальшѣмъ успѣшнѣмъ существованю сеи институціи. Именно оказуются въ значнѣй своѣй части дуже непевными 1) залеглѣ ѣтсотки ѣтъ пожичокъ — 1,529.022 зр. 79 кр., 2) належитости на набутыхъ реальностяхъ 197.127 зр. 16 кр., 3) удѣлъ асекураційного фонду въ ратальныхъ залеглостяхъ 287.978 зр. 38 кр. и 4) певна часть пожичокъ гипотечныхъ 7,577.887 зр. 84 кр. Булобы про тое рѣчію самого банку въ власнѣмъ интересѣ застановитись надъ своєю власною реформою. Однакожь еще бѣльше треба обавлятися о долю тыхъ такъ численныхъ довжниковъ рустикального банку и въ загалѣ о економичну будучность нашихъ дрѣбныхъ господарствъ. Фактомъ есть, що невыплатность довжниковъ банку рустикального що разъ бѣльше взростає, що дуже значна часть дрѣбныхъ господарствъ не будучи въ силѣ покрыти ѣтсотки и инѣй належитости банковыхъ пожичокъ зъ доходу господарства ѣтдає часть за частію свѣй коренный капиталъ с. е. землю на власность банку и що такимъ чиномъ рустикальный банкъ мимо волѣ переводитъ вывлащенье селяньства зъ его власности поземельнои. Доси заряджено такій процесъ вывлащеня противъ 4.877 господарствамъ — число на кождый случай дуже перестрашаюче. Дѣйстно вже спроданыхъ господарствъ есть 1852, а зъ тыхъ набувъ банкъ на свою власность 1313 господарствъ, такъ що лише 536 господарствъ перейшло въ руки другихъ малыхъ господарѣвъ. Чи тутъ вина по сторонѣ довжниковъ, чи по сторонѣ банку, чи по тѣй и тамтѣй сторонѣ разомъ — въ тое не входимо, але що найсумнѣйше, що передъ нашими очима ѣтбуваєся такій процесъ нищеня малыхъ господарствъ. Малѣ господарства, ихъ розвѣй и существованье — се жь головне условіе существованя нашого рѣльничого краю, то жь булабы пора застановитись надъ пытаньемъ: бути або не бути. А таке пытанье що разъ блише надходитъ и незадовго вже може буде за пѣзно братися до реформъ....

Теперѣшна а будуча доля
НАШОГО ДУХОВЕНЬСТВА.

V.

(Дальшѣ основы правительственного предложеня. Якъ розумѣе правительственне предложенье державну пѣдмогу для духовенства? Маєтокъ церковный и маєтокъ державный. Границѣ власности. Фондъ религійный — чія ѣнъ власность?)

Повстає пытанье, чи таке поступованье може бути правно управедливлене?

Не хочемо тутъ оспорювати засады принятои въ маєвыхъ законахъ зъ р. 1874, що держава має право зверхного надзору (Oberaufsicht) надъ церквою, що має право въ власнѣмъ интересѣ класти на першѣмъ мѣстци державу а доперва на другѣмъ мѣстци церкву, що може наглядати дѣятельнѣсть духовенъства, щобы тая дѣятельнѣсть не була державѣ шкодливою. Не хочемо сего оспорювати, бо власне навѣть на тѣй пѣдставѣ хочемо выказати, що правительственне предложенье въ своихъ постановленяхъ о дотаціи представляєся яко неправне. Мимо великого значеня церквы для державы остаєся кожда церковь (взглядно кожде вѣроисповѣданье) спѣлкою людій для религійныхъ цѣлій совсѣмъ ѣтрубною ѣтъ спѣлки державнои. Тымъ самымъ и маєтокъ церковный есть совсѣмъ ѣтрубнымъ ѣтъ державнои власности и державѣ не може служити ніяке бѣльше право до маєтку церковного, якъ до маєтку кождои поодинокои единицѣ, кождого товариства и кождои спѣлки. Нема найменшого сомнѣнія, що такъ фондъ религійный якъ и всѣ фонды и маєтки дотаційнѣ належатъ до маєтку церковного въ обширнѣйшѣмъ сего слова значеню. Дотаційнѣ маєтки суть власностію поодинокихъ бенефицій, церковъ, корпорацій, институтѣвъ и т. д. Фундаційнѣ маєтки суть власностію дотычащихъ фундацій. Всѣ поодинокѣ церкви (въ тѣснѣмъ значеню) и институціи церковнѣ якъ небудь маютъ ѣтрубну власнѣсть для себе, суть однакожь межи собою злученѣ спѣльною цѣлію: служити потребамъ и интересамъ церкви (въ шиокѣмъ сего слова значеню). Тая головна спѣльна цѣль зѣстає все тою самою, хотяй поодинокѣ церковнѣ маєтки можутъ мати свои рѣжнородны найблисшѣ цѣли. Зъ того выходитъ, що, коли поодинока церковь, чи поодиноке бенефиціюмъ або въ загалѣ поодинока институція церковна перестає существувати, або коли найблиша цѣль, для котрои маєтокъ церковный бувъ безпосередно призначеный, не може бути достижена, той маєтокъ церковный а взглядно маєтокъ приходскій (бенефиціюмъ) не стаєся рѣчію ничією — res nullius — але позѣстає до розпорядимости духовнои власти, котра призначає его на покревнѣ цѣли церковнѣ.*) Тожь само треба сказати и о фондѣ религійнѣмъ. Фондъ религійный въ Австріи повставъ за часѣвъ Іосифа II. зъ маєтку знесеныхъ монастырѣвъ, бенефицій, капитульныхъ пребендъ, церковъ и каплиць, котрѣ правительство, узнаючи ихъ яко злишнѣ, казало позамыкати, а такожь и зъ спродажи певнои части дорогоцѣнностій присвяченыхъ на „Боже“. Крѣмъ того побѣльшався фондъ религійный такожь зъ доходѣвъ бенефицій черезъ часъ ихъ опорожненя, зъ маєтку по корпораціяхъ и институціяхъ церковныхъ, котрѣ перестали существувати, а ѣтъ р. 1874 такожь зъ податку оплачуваного въ мысль закона зъ 7. мая 1874 (Д. з. д. Ч. 51) черезъ приходниковъ и монашескѣ корпораціи на користь фонду религійного. Не входимо въ дальше представленье судьбы и стану фонду религійного, а на теперь ствердзаємо лише, що и фондъ религійный, хоть зѣстає въ правительственнѣй администраціи, есть маєткомъ церковнымъ, до котрого держава такъ само мало має права якъ и до иншого маєтку церковного.

Чижь правительство, а взглядно держава має право орудовати тымъ маєткомъ пѣсля своєи волѣ безъ призволеня церкви, а взглядно власти духовнои, а навѣть противъ выраженои волѣ власти духовнои, противъ волѣ благодѣтелѣвъ, фундаторѣвъ и т. д.? Чи може держава мати право своєвольно переносити власность тыхъ маєткѣвъ зъ церкви на державу и обертати тіи маєтки на иншѣ цѣли ѣтъ тыхъ, на якѣ суть они призначенѣ? Чи може держава запомагатися тыми маєтками хотьбы навѣть въ тѣй цѣли, щобы въ сей способъ роздобути засобы на державну пѣдмогу для дотаціи духовенъства, котрому належится державна помѣчь?

На тіи пытаня ѣтповѣдаємо, що и найкрасша цѣль не може оправдати безаконныхъ средствъ. Скоро держава узнала церкву и признала ей право набувати власность и посѣдати маєтокъ, то не має ѣттакъ права нарушати той власности, а противно повинна ей вповнѣ шановати такъ, якъ кожду приватну власность. Вправдѣ була въ минувшѣмъ вѣцѣ вытворилася теорія найвысшои власности прислугуючои начальникови державы, такъ зване jus supremi dominii. Тая теорія надавала цѣсареви право остаточно розпоряджувати маєткомъ церковнымъ, однакожь есть се ничого иншого якъ ѣтголосъ совсѣмъ блуднои теоріи середновѣчнои, що вся земля належитъ до панующого. Тая теорія не має за собою ніякои пѣдставы правнои, а тѣлько одно право грубои силы, а вже совсѣмъ рѣзко противится она новочасному понятію державы. Правда, що на пѣдставѣ тои теоріи переведено съ кѣнцемъ минувшого вѣку, въ Австріи за часѣвъ цѣсаря Іосифа II, секуляризацію многихъ маєткѣвъ церковныхъ и самыхъ церковъ и монастырѣвъ, однакожь тая секуляризація муситъ бути признана зъ становища правного яко актъ неправный. Тымъ менше дасться зъ сего факту вывести яке небудь право державы до церковного маєтку, бо разъ здѣлана безправнѣсть не управняє до другои безправности. Приписовати державѣ яке небудь зверхне право власности надъ маєткомъ церковнымъ, значитъ нарушати право власности существуючои. Еще менше може мати держава право дѣлити маєтокъ церковный и нимъ довѣльно розпоряжатися. Таке „Vermögensvertheilung von Gesellschaftswegen“ есть ничимъ иншимъ, якъ признаньемъ теоріи комунизму и соціялизму, а соціялистичне знищенье права теперѣшнои власности не перестає бути противузаконнымъ, хотьбы его допустилася держава. Противно, по справедливости и по теперѣшныхъ правахъ повинень маєтокъ церковный остатися въ выключнѣй розпорядимости свого правного властителя т. е. церкви а взглядно власти духовнои. *(Дальше буде.)*

*) Гл. Dr. Rittner Prawo kościelne katolickie. Стр. 181. Т. II.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

На 75-ѣмъ засѣданю *рады державнои* дня 7 (19) с. м. при позиціи буджету: „потребы фонду религійного“ записалися за внесенями комисіи пп. Иречекъ, о. Озаркевичъ, гр. Гаррахъ, противъ тымже: Форрегеръ, Гальвихъ, Адамекъ sen. и Кронаветеръ. Однакожь зъ причины замкненя дискусіи и выбору генеральныхъ бесѣдникѣвъ не прійшовъ о. Озаркевичъ до голосу а ген. бесѣдникомъ выбрано Хелмецкого. Пос. Форрегеръ вноситъ резолюцію взываючу правительство, пильнувати, щобы въ наслѣдство розвязаня конгрегацій єзуитскихъ въ Франціи число Єзуитѣвъ въ Австріи не збѣльшилося черезъ поселенье французскихъ Єзуитѣвъ-емигрантѣвъ. Тую резолюцію придѣлено буджетовѣй комисіи. — Пос. Иречекъ подає короткій начеркъ исторіи фонду религійного. До р. 1811 приносивъ религійный фондъ въ ѣтсоткахъ рѣчно 1,174.000 зр., але въ наслѣдство звѣстного патенту финансового зъ р. 1811 впровадившого редукцію монеты зменшився сей дохѣдъ зъ религійного фонду вже на 234.000 зр. Зъ додатковъ державы до фонду религійного (на дотацію духовенъства), зъ процентовъ на передъ побраныхъ и зъ коштѣвъ администраціи религійного фонду повставъ довгъ сего фонду, котрый теперь выноситъ 58,620.000 зр., зъ того припадає на Галичину 27 миліонѣвъ! Сей довгъ якъ небудь зъ становища рахункового ясный, не дасться оправдати зъ становища правного и зѣ взгляду на тое, що держава уживала будинки сего фонду майже безплатно, а оста-

---

инець того не потребує. Тому то у него досыть вѣльного часу, и ѣнъ часто забавляєся. Ѣнъ уважає за святый обовязокъ обходити всѣ имянины, крестины, поминки и пр. а при такихъ способностяхъ пье звычайно богато горѣвки. Хоть жаль, але справедливѣсть наказує сказати, що піяньство сильно вкоренилось межи рускимъ людомъ; не тѣлько мущина, але и женщины а навѣть и дѣвчата запиваются; мимо того гордятъ они пяницями.

Русины дуже набожнѣ. Они свято почитаютъ всѣ приписы религіи а особливо строго обходятъ посты; маленькимъ дѣтямъ, що ино ѣтлученымъ ѣтъ грудій, не даютъ молока въ середу и пятницю; при тѣмъ они дуже забобонны. Ніякій нарѣдъ не схоронивъ такъ слѣдѣвъ поганьскихъ обычаѣвъ, якъ Русины, тымъ бѣльше, що они стоячи въ близькихъ ѣтношеняхъ до природы зѣстали ѣтъ неи щедро обдарованѣ фантазіею и поетичнымъ чувствомъ, о чѣмъ и ихъ музыкальнѣсть свѣдчитъ. Они любятъ надзвычайно спѣвати, о чѣмъ свѣдчитъ богатый запасъ ихъ пѣсень, якого у иншихъ славяньскихъ народѣвъ и въ приближеню не находимо.

Характеръ Русина ѣтзначаєся такожь привязанностію до старины, котра доходитъ до закоснѣлости. — Ѣнъ не любитъ ніякихъ новостій, а съ ними такожь и письменности.

По зверхности Русинъ похожій на азіатицкій типъ. Ѣнъ худощавый, лиця подовговатого, волосъ и очи его темнѣ, тѣло его темне. Рухи его повѣльнѣ, що походитъ по части ѣтъ климату, по части ѣтъ того, що Русины занимаются рѣльництвомъ и ховомъ товару, що не способитъ чоловѣка до рухливости. Ѣнъ не говѣрливый, особливо съ чужими людьми, часто навѣть понурый и глядитъ зъ пѣдъ лоба. Старики завсѣгды поважнѣ. Але въ кругѣ пріятелѣвъ при забавѣ, Украинець не такій; тутъ ѣнъ свобѣдно жартує съ гуморомъ и быстроумѣемъ.

Исторія Русинѣвъ представляє тяжку борбу съ Поляками и другими сусѣдами, котра выробила въ характерѣ того народа духа независимости и глубоку свѣдомѣсть чоловѣческого достоинства. Украинець гордый: ѣнъ не любитъ лизатися и низько кланятись, не зноситъ несправедливости, зухвальства, и съ упрямствомъ готовъ ѣнъ боронити своихъ правъ навѣть и тогды, коли знає, що се ему не принесе ніякои користи; але самъ ѣнъ шанує законы, що завдячити треба козацтву.

Козаки рѣшали завсѣгды свои дѣла засудомъ громады, т. е. мирского суду, котрому кождый мусѣвъ пѣддатися.

(Дальше буде.)

точно такожь зъ того взгляду, що держава спродала въ 20-ихъ и 30-ихъ рокахъ добра належачій до сего фонду майже за безцѣнъ. Дальше пôдноситъ бесѣдникъ, що додатки, якими причиняется держава до дотаціи евангелицкого и греко-всхôдного духовеньства, не вписуются яко тягарь (довгъ) на дотычащій фондъ религійный, тымъ часомъ коли такій жь самій додатки державній для католицкого духовеньства, вписуются яко тягары на кат. фондъ релегійный, а така нерôвнôсть есть очевидно несправедлива. Бесѣдникъ выказуе дальше, що доси не розъяснено природы фонду религійного и розпоряджено нимъ совсѣмъ неôтповѣдно. На тôйже хибнôй пôдставѣ заведено податокъ для фонду религійного, а и нове предложенье о дотаціи духовеньства почиває на неясностяхъ, котрй треба буде усунути при ухваленю дотычащого предложеня. Пос. Хелмецкій пôдноситъ, що державнымъ закономъ о школахъ людовыхъ постановлено, щобы духовеньство безплатно удѣляло науку религіи въ людовыхъ школахъ. Черезъ тое зôстало духовеньство такъ дуже обтяжене, що не може сповнити своихъ другихъ обовязкôвъ. Въ Вѣдни, где тое обтяженье найбôльше впадає въ око, зарадило правительство сему неотвѣтному станови въ сей спосôбъ, що зажадало фонду на ремунерацію священикôвъ за удѣляне науки религіи. Такій же некористный станъ есть и въ Галичинѣ и для того бажає бесѣдникъ, щобы правительство и въ Галичинѣ ремунеровало священикôвъ за удѣляне науки религіи въ школахъ людовыхъ. — Ôттакъ прійняла палата послôвъ внесеня комисіи буджетовои.

На 76-ômъ засѣданю рады державнои дня 8. (12.) с. м. при ôтдѣлѣ буджету: доходы зъ фондôвъ религійныхъ и загаломъ доходы на цѣли вѣроисповѣднй въ сумѣ 3,905.274 зр. забравъ голосъ пос. о. Озаркевичъ и пôднѣсъ неувзглядненье руского духовеньства при роздачѣ запомоги въ сумѣ 600.000 зр. Несправедливе упослѣдженье руского духовеньства походитъ зъ того, що намѣстництво львôвске не предкладае центральному правительству рускихъ священикôвъ заслугуючихъ на запомогу и дѣйстно потребуючихъ тои запомоги. Якъ тôлько дôйде до насъ стенографичне справозданье, подамо повне содержанье бесѣды о. Озаркевича.

Ôттакъ прійнято слѣдуючій дуже важній резолюціи:

1. взываеся правительство, предпринятй отвѣтній мѣры, щобы ясно стверджено правій ôтношеня будынкôвъ належачихъ до фонду религійного, а уживаныхъ державными властями, и щобы дохôдъ зъ тыхъ будынкôвъ ôтповѣдавъ ихъ дѣйствительнôй вартости. Выслѣдъ сего доходженя маe бути поданый въ буджетѣ на слѣдуючій рôкъ.

2. Взываеся правительство, щобы предложило радѣ державнôй точній выказы маeтку фондôвъ религійныхъ а именно що до активного и пасивного стану що найменше за послѣдныхъ 10 лѣтъ.

3. взываеся правительство, щобы предложило радѣ державнôй точне поясненье що до доходôвъ зъ податку наложеного на духовеньство католицке зъ 7. мая 1874 р. въ користь религійного фонду, а то еще передъ новымъ розкладомъ сего податку, а заразомъ, щобы правительство здало справу, въ якій спосôбъ користало зъ уповажненя удѣленого §§. 4 и 5 сего закона (о компетенціи с. е. означенье сеи части доходу священика, котрый яко для его удержаня необходимый, маe бути вôльный ôтъ податку для фонду религійного).

Вѣденьскй газеты подаютъ, що за сими резолюціями зъ лѣвицѣ голосувавъ лише о. Озаркевичъ (чижь мали бы голосувати п. Ковальскій и Кулачковскій противъ тыхъ для нашого духовеньства дуже важныхъ резолюцій? Ожидаемо выясненя. *Ред.*)..

Розправы надъ повысшими резолюціями були дуже оживленй а навѣть пôдчасъ бесѣды кн. Льобковича — бурливй. Князь Льобковичъ звертаючися до централистичнои партіи цôднѣсъ, що засада всемогучости державнои въ правѣ не дасться погодити съ правдивымъ понятьемъ права. Держачися тои всемогучости державнои можна дôйти до того, що въ законодавчôмъ тѣлѣ яка слабенька бôльшôсть двохъ голосôвъ стане накидати свои права цѣлôй суспôльности. Ся замѣтка выкликала бурю на лѣвицѣ палаты, а хоть кн. Льобковичъ освѣдчивъ, що не думавъ никого оскорбляти, значна часть нѣмецкихъ послôвъ опустила остентаційно салю. Замѣтною була критика кн. Льобковича надъ маeвыми законами зъ р. 1874. Тій законы опираются власне на высше згаданôй блудній засадѣ державнои всемогучости, котра уважае себе выключнымъ жереломъ всякого права забуваючи на то, що суть еще и иншй жерела права. Маeвй законы выйшли зъ запôзнаня власности фонду религійного. Фондъ религійный не есть власностію державы але маeткомъ церковнымъ. Право конфискованя маeтку церковного черезъ державу не дасться оправдати передъ правомъ. Законъ зъ 1874 р., котрымъ заведено податокъ въ користь фонду религійного, ôтдавъ означенье сего податку и его побиранье въ довôльну волю администраційныхъ властій. И дѣйстно маeмо множество вѣстій о тôй довôльности администраційныхъ властій. Священики, котрй не мали щастя подобатись тымъ властямъ, мусѣли зъ тои причины богато потерпѣти. Тымъ закономъ дана правительству свобода одныхъ матеріяльно нищити, а другимъ за дуже пôдозрѣлй услуги подавати помôчь. Надъ тымъ треба серіозно застановитись и запобѣгчи дальшому лиху черезъ ревизіи сихъ законôвъ. На засѣданю дня 9. (21) с. м. надъ буджетомъ университетôвъ забравъ голосъ министеръ просвѣты Конрадъ. Содержанье его бесѣды слѣдуюче: При переведеню теперь обовязуючого школьного закона оказалося много недостатковъ сего закона. На поли шкôльництва здѣлано въ Австріи дуже много, але еще позôстаe богато робити. Людноôсть жадае ôтъ шкôлъ людовыхъ и середныхъ, щобы молодѣжь научилася въ нихъ якъ можна богато пожиточного и хосенного до житя. Такожь и наука другого языка въ краяхъ съ мѣшаною людностію належитъ до такихъ користій. Але людности треба улегшати науку и треба ей якъ найбôльше образовати въ родиннôмъ языцѣ. Министеръ пôдноситъ вартôсть религійно-морального выхованя, котре въ правдѣ есть установлене въ законѣ школьнôмъ, але не всюды ôтповѣдно переведене. И не можна впрочѣмъ дивоватися, що зъ помежи 32.000 учителѣвъ не всѣ однаково понимаютъ тую задачу. Въ законѣ школьнôмъ есть еще много недостатковъ, котрй треба усунути. Примѣромъ министеръ не може съ тымъ погодитися, щобы въ людовыхъ школахъ при клясификаціи не зважано на ноту зъ науки религіи, щобы въ школахъ совсѣмъ не учено религіи, або щобы учитель бувъ иншого вѣроисповѣданя, якъ ученики. Въ тôмъ взглядѣ треба буде змѣнити законъ школьный. Министеръ прирѣкае, що буде старатися законы школьнй въ дусѣ рôвноуправненя всѣхъ народôвъ въ дѣйстности переводити. — Тую бесѣду министра просвѣты прійняли централисты дуже неприхильно.

При буджетѣ университетôвъ ухвалено резолюцію взываючу правительство, щобы зажадало кредитôвъ на утворенье ческихъ катедръ въ праскôмъ универзитетѣ. Противъ тои резолюціи горячо промовляли централисты Вурмбрандъ и Зисъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Лорисъ Меликовъ продовжае свои реформы. Въ послѣдныхъ дняхъ усунено давнѣйшого начальника бюра прасового въ Петербурзѣ, Григорієва, а поручено сей чинъ Абазѣ, дотеперѣшному губернатору рязяньскому. Григорієвъ бувъ вправдѣ лагôднѣйшій цензоръ для словесныхъ выдань чимъ его попередникъ Лонгиновъ, и не паливъ бодай конфискованыхъ накладôвъ, але насупротивъ періодичнои прасы объявлявъ себе дуже строгимъ а до того самовольнымъ. Редакторы и издателѣ не знали неразъ, на якôй пôдставѣ и за якй артикулы забирано имъ дневникъ, а певнои нормы Григорієвъ николи не подававъ, такъ що годѣ було знати, объ чѣмъ въ Россіи писати вôльно, а що зборонено. Дневники петербурскй витаютъ именованье Абазы съ надѣею на певну свободу слова.

На представленье Лорисъ Меликова зменшено або даровано кару сѣмнацятемъ политичнымъ переступникамъ, засудженымъ судомъ военнымъ въ Одессѣ.

Петербурскій кореспондентъ дневника Nord обговорюе средства, котрыми належалобы масы темного народа пôдготовити до участи въ житю публичнôмъ. Ôнъ предкладае, щобы завести институцію вандруючихъ проповѣдникôвъ, котрй малибы обовязокъ поучати селянъ о хосенности провинціональныхъ банкôвъ и о другихъ такихъ дѣлахъ. Передъ всѣмъ же жадае кореспондентъ, щобы земствамъ надано бôльшій кругъ дѣланя. — Шкода лишь, що згаданый дописователь не згапувъ про ту реакцію, котра по роцѣ 1863 наступила въ Россіи въ користь сторонництва Каткова, котрôй пôдъ той часъ пожертвовано школы народній позакладанй земствами въ Полтавщинѣ, Харкôвщинѣ и кіевскôй губерніи, понеже ляканося якого-то сепаратизма украиньского. Школы тй, основанй на народныхъ правилахъ булибы безсомнѣнно побудили народъ до самовѣжи и булобы не потреба ажь вандруючихъ учителѣвъ постановляти, котрй певно межи темными масами ничого не успѣютъ. Грѣхи караются самй собою.

Станъ здоровля кн. Горчакова полѣпшаеся ôтъ кôлькохъ днѣвъ. Горячка уступила, але силы не змоглись на стôлько, щобы недужій мôгъ працювати умыслово. Загранична праса припускае, що кн. Горчаковъ муситъ въ коротцѣ уступити, а навѣть и теперь уже справы заграничнй перейме въ свои руки першій совѣтникъ министерства, Гиръ.

Нѣмеччина. Правосильнôсть закону *противъ соціялистôвъ* продовживъ державный соймъ нѣмецкій до 30. вересня 1884, при сѣмъ сконстатовавъ министеръ Айленбургъ, що въ Нѣмеччинѣ заедно еще движенье соціялистичне треваe, задля чого не можна знести такъ званого малого стану облоги надъ Берлиномъ.

Амбасадоръ нѣмецкій въ Парижи, кн. Гогенлоге одержавъ ôтпустку, а его мѣстце займе тымъ часомъ п. Радовичъ.

Англія. Пытанье, кому королева Викторія поручитъ преміерство и зложенье нового либерального кабинету, сталось конечнымъ предметомъ дискусіи не лишь прасы англійскои, але можна сказати, прасы европейскои. Головными кандидатами до преміерствъ суть радикальный Гладстонъ и бôльше умѣреный Гартингтонъ. Всѣ дневники согласнй въ тôмъ, що новый кабинетъ змѣнитъ основно давнѣйшу политику Англіи въ справахъ европейскихъ, а именно въ справѣ орієнтальнôй и боятся, щобы Англія не схотѣла нарушити ладу, якій надано Европѣ трактатомъ берлиньскимъ. На случай, еслибы такъ дѣйстно сталось, мусѣлабы Англія выступити противъ сихъ державъ, котрй спонукали сей трактатъ и его осуществили, а тымъ самымъ мусѣлабы Англія выступити непріязно противъ Нѣмеччины и Австріи. Умѣрене сторонництво въ Англіи, ба и цѣле нѣмецке и австрійске дневникарство пôдносятъ длятого формальный протестъ противъ кандидатуры Гладстона, котрый въ своихъ кандидатскихъ бесѣдахъ на кождôмъ кроку заявлявъ велику ненависть до Австріи, а натомѣсть надъ мѣру симпатизовавъ съ балканьскими Славянами. По его думцѣ есть трактатъ берлиньскій „нездалою шматою“, котру треба чимъ скорше подерти. Полудневй Славяне повинній вытворити у себе ôтъ никого независиму державу федеративну, а Австрія довжна уступити зъ заокупованои Босніи и Герцеговины. Не диво проте, що тôйжь полудневй Славяне выслали на днихъ гратуляційнй письма до Гладстона, уважаючи его протекторомъ свобôднои балканьскои Славянщины.

И справы россійско-англійскй въ Азіи набралибы пôдъ Гладстономъ иншого виду. Гладстонъ бувъ заедно за тымъ, щобы Англія спорне пытанье въ центральнôй Азіи именно въ Афганистанѣ залагодила въ мирнôй дорозѣ, то значитъ, щобы обѣ державы подѣлились Афганистаномъ и землями розбишацкихъ Туркоманôвъ. На дняхъ появилась навѣть вѣдомôсть, що Россія радо уступитъ Англіи Кандагаръ афганьскій а Персіи Гератъ, если ей кандидатъ до престола въ Кабулю, Абдераманъ ханъ, посяде сей емиратъ. Чи дѣйстно съ преміерствомъ Гладстона надѣятись такъ далеконосныхъ змѣнъ въ Европѣ и Азіи, котрй безъ новои кервавои вôйны не далибыся перевести, покаже недалека будучнôсть. Сама Англія, не посѣдаючи значныхъ територияльныхъ силъ военныхъ, не булабы въ состояню свое намѣренье выконати, т. е. приспловати Австрію до опущеня Босніи и Герцеговины. Она мусѣлабы знайти певного союзника въ Европѣ, а понеже такимъ союзникомъ не моглабы статись Нѣмеччина, то конче мусѣлобы прійти до союза съ Россіею, съ Францією и съ иридентистами италійскими, а тымъ самымъ и до великои вôйны европейскои. Можна однакожь надѣятись, що въ виду сихъ великихъ переворотôвъ королева Викторія ôтдасть преміерство Англіи въ руки бôльше умѣреного Гартингтона.

Результатъ выборôвъ до парляменту есть пôсля Nordd. Allg. Ztg. слѣдуючій: Англія выбрала 204 консерватистôвъ, 283 либералôвъ; Шкоція 6 консерватистôвъ, 51 либералôвъ; Ирляндія — 25 консерватистôвъ, 15 либералôвъ, а 63 Home Rulers ирляндскихъ автономистôвъ. Разомъ выбрано: 235 консерватистôвъ, 349 либералôвъ, 63 Home-Rulers. Либералы переважаютъ проте 114 голосами.

НОВИНКИ.

— Въ четверъ 10. (22.) с. м. ôтбулося торжественне **перенесенье мощій бл. п. митрополита Григорія Яхимовича** а рôвночасно такожь бл. п. митр. Спиридіона Литвиновича, епископа суфрагана Бохеньского и крылошанъ Барвѣньского, Ижака, Лотоцкого и Дуткевича.

Переложенье мощій въ новй домовины на кладбищи городецкôмъ ôтбулося въ четверъ рано въ присутности делегованого лѣкаря. Давна домовина бл. п. Яхимовича була уже цѣлкомъ розсыпалась, за те мощи а именно клѣть грудна задержалися еще цѣло, хоть ризы вже совсѣмъ обветшѣли. Мощи переложено въ прекрасну металеву домовину, справлену Домомъ Народнымъ. Позаякъ домовина бл. п. митрополита Литвиновича була еще совсѣмъ неушкоджена, не розтворювано по заряженю лѣкаря а тôлько вложено ей въ нову деревяну домовину. Зъ мощій прочихъ достойникôвъ ôткопано вже самй тлѣннїи останки и переложено въ новй домовины. Домовины для бл. п. митр. Литвиновича, епископа Бохеньского и крылошанъ справила капитула власнымъ коштомъ. Домовины уставлено рядомъ близько коло входу на городецкôмъ кладбищи.

Рано ôтправлено въ Архикатедральнôй церквѣ св. Георгія поминальнй богослуженя.

Вже передъ 3 годиною зъ полудня почали зъ мѣста люде цѣлыми товпами наплывати на кладбище городецке. Передъ $^1/_2$4. годины переповнилось кладбище тысячами вѣрныхъ, котрй въ сумнôмъ настрою окружили уставленй рядомъ домовины. Замѣтилисьмо множество рускихъ дамъ, котрй не пощадили поспѣшити на кладбище, щобы взяти участь въ походѣ. Передъ 4. годиною приспѣли заступники рускихъ товариствъ Просвѣта, имени Шевченка, Руска Бесѣда, Дружній Лихварь, у Львовѣ замешкалй основателѣ вѣденьского товариства „Сѣчь“ и зложили на домовинахъ прекрасній вѣнцѣ а именно: на домовинѣ бл. п. Яхимовича Просвѣта, тов. имени Шевченка, Руска Бесѣда, Др. Лихварь, Редакція „Дѣла“ съ написами на лентахъ имени дателѣвъ и присвященя памяти „Григорію“ а на домовинѣ бл. п. Литвиновича львôвскй основателѣ „Сѣчи“ и незвѣстный почитатель покôйника.

Пôзнѣйше приспѣли такожь съ вѣнцями заступники другихъ товариствъ и институцій а именно: Ставропигіи, Дому Народного, имени Качковского, Рускихъ Дамъ, Академического Кружка, Руского Касина и т. д. Середъ глубокои торжественнои тишины розпочавъ Є. ВПрсв. Митрополитъ въ сопроводѣ Є. Прсв. Епископа Сильвестра, собору крылошанъ и численного духовеньства такъ Львôвского якъ и по-за Львôвского ôтправу панахиды. Повага сеи ôтправы и прекрасный трогаючій спѣвъ хору рускихъ питомцѣвъ тронувъ до слезъ всѣхъ численно зôбраныхъ вѣрныхъ и здавалося, мовьбы Русь не переносила мощи, але въ першій разъ прощалася съ своимъ незабутнымъ Григоріемъ и другими дорогими достойниками церкви. Давно вже Львôвъ не бачивъ такого поважного, величавого а при тôмъ глубоко трогаючого походу похоронного, якъ въ сей день. И такъ розпочався похôдъ.

Насамперед вынесли на раменахъ домовину Яхимовича питомцѣ и несли ей цѣлу довгу дорогу мѣняючися съ рускою академичною молодежію и другими почитателями покôйника. Караванъ призначеный пôдъ домовину Яхимовича украшено высше згадаными вѣнцями. Домовины прочихъ шѣсть достойникôвъ зложено на караваны. Похôдъ рушивъ. Помимо того, що комитетъ не оповѣстивъ, чи може совсѣмъ не уложивъ програмы походу, помимо того похôдъ уложився въ якъ найлучшій ладъ и порядокъ. На самый передъ ишли братства церковнй съ хоругвами въ взорцевôмъ порядку. За братствомъ ишли въ двохъ рядахъ питомцѣ духовнои семинаріи и въ групѣ хоръ спѣваковъ-питомцѣвъ. За хоромъ питомцѣвъ поступавъ хоръ бурсакôвъ. Оба хоры на перемѣну спѣвали дуже хорошо безъ перестанку цѣлу дорогу.

За хорами поступало численне священьство а ôттакъ Є. Впрсв. Митрополитъ Іосифъ и Прсв. Епископъ-суфраганъ Сильвестеръ въ сопроводѣ крылошанъ. Домовину окружали рускй академики съ червоными широкими шарфами черезъ груди, несучи вѣнцѣ „Академического кружка“ и „Дружного Лихваря.“ За домовиною поступавъ сенатъ университетскій, ректоръ университету дръ Лиске съ деканами а ôттакъ делегаты всѣхъ рускихъ институцій и товариствъ: Ставропигійского Института, Народного Дому, товариства „Просвѣта“, Рускои Бесѣды, имени Качковского, имени Шевченка, Руского касина, Рускихъ Дамъ и редакцій рускихъ часописій.

Похôдъ двигався поважно въ сумнôмъ настрою черезъ Новый Свѣтъ, улицею Коперника (Широкою). Всѣхъ сопроводжаючихъ домовины рускихъ достойникôвъ церкви не можна було и окомъ обняти а середъ тысячныхъ товпъ можна було замѣтити многихъ селянъ навѣть зъ подальшихъ селъ, що съ слезами въ очехъ поступали въ сумнôмъ походѣ.

Чимъ бôльше зближався похôдъ въ мѣсто, тымъ бôльшимъ ставався здвигъ народу. Цѣла улиця Коперника почавши ôтъ св. Лазаря була переповнена товпами народа. Найвеличественнѣйшій видъ представлявъ похôдъ на пляцу Маріяцкôмъ. Цѣлый пляцъ Маріяцкій, всѣ притыкаючй улицѣ були засѣяній народомъ. Домовину Яхимовича несли, почавши ôтъ рускои дух. семинаріи, священники въ ризахъ. Десятки тысячъ народа глядѣли съ печальнымъ серцемъ, сумнымъ лицемъ, до живого тронутй импонуючо сумнымъ походомъ. О 7 годины приспѣвъ похôдъ на кладбище лычакôвске, где въ гробовници, призначенôй для Владикъ и крылошанъ, зложено домовины. Опечаленый народъ вертавъ зъ кладбища, ôтпровадивши мощи своихъ достойникôвъ и заступникôвъ на новый, довгій, вѣчный супокôй!...

Всѣмъ Русинамъ остане торжественный день перенесеня мощій бл. п. Яхимо-

вича и другихъ достойникôвъ довго въ намяти. Того дня Русины всѣ безъ рôжницѣ однодушно и односердно звеличили своимъ згôднымъ, поважнымъ выступленьемъ память мужéвъ, многозаслуженыхъ для руского народа и церкви. Передъ тымъ згôднымъ, поважнымъ, торжественнымъ выступленьемъ Русинôвъ и цѣла польска праса, хоть якъ ѣй всякій объявъ руского солидарного выступленя, всякои манифестаціи, не милый, мусѣла признати торжество четвергове въ загалѣ дуже величавымъ актомъ, котрый зробивъ на жителяхъ Львова велике впечатлѣнье.

— **Е. В. Цѣсарь** удѣливъ зъ галицкого фонду рел. Антонинѣ Струсевичь, вдовѣ по прих. въ Малнôвскôй Воли и Юліянѣ Насальскôй, вдовѣ по прих. въ Прилбицяхъ дары зъ ласки рôчно по 60 зр. а Александрѣ Трещаковскôй, вдовѣ по прих. въ Городку рôчно 50 зр.

— **Испыта доспѣлости** въ семинаріяхъ учит. ôтбудутся сего року шк. въ Перемышли ôтъ 16 до 21 липня, въ женьскôй у Львовѣ ôтъ 22 червня до 1. липня, въ мужескôй у Львовѣ ôтъ 3 до 12 липня, въ Станиславовѣ отъ 15 до 17 липня, въ Тернополи ôтъ 19 до 21 липня.

— **Петиціи** до рады державнои въ справѣ дотаціи переслали на руки Вп. пос. о. Озаркевича слѣдуючій деканаты:

Белзъ — Ярославъ — Надвôрна — Старо-Самбôръ — Залѣщики — Тысьмяница — Олесницкій — Жукотинъ — Устрики — Судова-Вишня — Горожанка — Прухники — Сокаль — Жолкôвъ — Дукля — Перегиньскій — Ялиска — Буковиньскій — Затварницкій — Пôдгайцѣ.

— **Зъ Коломыѣ.** Дня 13 (25) цвѣтня с. р. о 5 годинѣ. по полудни ôтбудутся въ сали театральнôй (камениця п. М. Бѣлоуса) перший загальнй Зборы членôвъ першого литературно-драматичного товариства въ Коломыѣ. На порядку дневнôмъ буде: 1) Отворенье и ôтчитанье одобреного статута. 2) Справозданье зъ дѣятельности комитету товариства. 3) Справозданье касове и выбôръ комисіи до провѣреня рахункôвъ. 4) Выбôръ предсѣдателя и членôвъ Выдѣлу на р. 1880. и 5) Внесеня. Комитетъ запрошує членôвъ основателѣвъ и всѣхъ Родимцѣвъ намѣряючихъ вступити въ члены товариства, щобы зволили въ высше сказанôмъ дни явитися. Коломыя. 8. (20) цвѣтня. *Комитетъ.*

(*Т.*) **Въ Коломыѣ** ôтбулася дня 16 л. цвѣтня с. р. въ обводовôмъ судѣ головна розправа противъ Ицкови Вайзерови зъ Кутôвъ, котрого оскаржено за лихву. Рада громадска въ Кутахъ ôтмовила выдати для Вайзера свѣдоцтво моральности, але Вайзеръ получивъ его ôтъ свого кагалу, котрый выдавъ якъ найкраще свѣдоцтво, та таке, що красше бути не може. Розумѣеся, пôдписали его кôлканадцять жидôвъ и — не смѣйтесь — три священники: ks. Smagowicz (латиньскій), ks. Jakubowicz (ормяньскій) и о горе! отецъ Михаилъ К., нарохъ зъ мѣста Кутôвъ и еще якійсь нѣмець Миллеръ, може представитель нѣмецкои громады. Всѣ присутствуючій смѣялися зъ того свѣдоцтва, коли его читано въ сали розправъ, и трибуналъ мимо рекомендацій такихъ поважныхъ людій засудивъ жида на два мѣсяцѣ арешту. Не єсть же то лишь компромитація и соромъ для тыхъ людій, що выдали лихвяреви „прекрасне свѣдоцтво?“

— Пишутъ намъ **зъ Перемышля.** О скôлько намъ донесено, обжалованй нашои бенедиктиньскои школы професорки, потягненй до отвѣчальности передъ прислану комисію рады школьнои за переслѣдованье руского языка, признались по бôльшôй части до всего, а п-на Тесіа тымъ заставлялась, що ona myślała, że jeżeli zakaże mówić po rusku, to tem prędzej ich (Русинокъ) uspokoi. Теперь не тôлько що не заказує, але навѣть наказуе говорити по руски (extrema se tangunt). Всѣ учительки набрали якого-то позорного замилованя до ruskiego języka (?!), а dobrodziejka Józefa сказала въ 7. клясѣ, що мусятъ теперь забратись на остро до науки, бо доки она лагôдно поступала съ ученицями т. є. доки учила руского языка двѣ годины на курсъ, то они не мали ни граматикъ ни читанокъ. Ôтъ ôтѣзду комисіи черезъ тыждень palnęła dobrodziejka ажь 5 задачь рускихъ (добра педагогія!). Не знати лишь, якъ поступитъ собѣ dobrodziejka Stanisława, котра недавно тому дала таку дефиницію о чарôвници: Czarownica jest to stara Rusinka, która się zna z diabłem.

— **Зъ Дрогобыча** доносятъ, що кôлканайцять тамошныхъ жидôвъ напали не знати за що селянина зъ поблиського села и такъ его збили, що тойже другого дня въ тяжкихъ мукахъ умеръ. Жидова поламала селянинови жебра и щоки, словомъ, знущалася надъ нимъ такъ безсердечно, що и надъ скотиною гôрше не можна. Жиды всѣми способами стараются свое розбôйництво затерти, але власти дотычнй не схотятъ рôвнодушно гладѣти на такій збиткованя надъ христіяниномъ.

— **Посломъ до Сойму** зъ мѣста Львова выбраный **Тад. Романовичь.** Зъ 6.579 управненыхъ до голосованя ôтдало голосы 1977 выборцѣвъ. Романовичь одержавъ 1537 голосôвъ, дръ Мих. Гноиньскій (президентъ Львова) 348 голосôвъ. Впр. крыл. Яковъ Шведзицкій 79 голосôвъ. Причиною, для чого рускій кандидатъ о. Шведзицкій дôставъ въ ôтношеню такъ мало голосôвъ, було то, що много Русинôвъ задля рôвночасного торжественного перенесеня мощій бл. п. Яхимовича и другихъ достойникôвъ не могли поспѣти на часъ до голосованя.

— **Именованя.** Модестъ Пясецкій, совѣтникъ краєвого суду въ Золочевѣ именованый совѣтникомъ высшого суду кр. у Львовѣ на мѣстце перенесеного въ станъ спочинку совѣтника Леона Скурского.

— **Именованя учительскій.** Рада школьна именовала дѣйстными учителями шкôлъ етатовыхъ: Квирина Витвицкого въ Валявѣ, Павла Гулина въ Пôдгôрцяхъ, Сим. Попеля въ Буковѣ, Алекс. Тылявского въ Побережи и Валент. Милера въ Решовѣ а дѣйстными учительками шк. етат. Северину Петровску въ Іосифôвцѣ и Генрику Аронієвну въ Радомысли.

— **Конкурсъ учительскій** съ речинцемъ до кôнца мая с. р. розписуе рада шк. краєва на посаду учительки молодшои при семинаріи женьскôй во Львовѣ съ платою рôчно 800 зр. додаткомъ актив. и пятьлѣтнымъ додаткомъ по 100 зр. Межи условіями єсть такожь знанье руского языка. Учительки съ выдѣловымъ испытомъ маютъ першеньство передъ учит. съ испытомъ до шкôлъ звычайныхъ.

— **Оголошенье конкурсу.** Намѣстництво розписало конкурсъ на одну стипендію фунд. бл. п. о. Мих. Бѣлецкого, 80 зр. рôчно, съ речинцемъ до 10 мая с. р. Стипендія призначена тôлько для убогихъ ученикôвъ родомъ зъ Городка, гр. к. обряду и то для ученикôвъ 4. низшихъ шкôлъ гимн., сем. учительскои, або техники.

— **Межинародна выстава рыбъ** отворена сими днями въ Берлинѣ прускимъ престолонаслѣдникомъ въ притомности бôльшои части тѣла дипломатичного. Выстава дуже пышна, майже всѣ краѣ взяли въ выставѣ участь.

— **Въ Новôмъ Йорку** ôтбудеся 1883. р. межинародна выстава. Палата репрезентантôвъ приняла вже проектъ закона о уряженю тоижь выставы.

— **Страшный Орканъ,** якъ доносятъ зъ Нового-Йорку, починивъ великій шкоды въ державахъ заходныхъ и пôвнôчно-всходныхъ. Телеграфы и желѣзницѣ на великихъ просторахъ поруйованй. Въ Менфіельдъ бôльша часть домôвъ упала. Много мешканьцѣвъ згинуло.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Зорѣ“** письма литературно-наукового для рускихъ родинъ ч. 7. мѣститъ: Гайдуки (оповѣданье зъ житя сербского). Гальшка, княгиня Острожска (ист. оповѣд. дра Шараневича), Зъ Карпатъ коломыйскихъ (дальше) Дениса; Завѣщанье милого (поезія) Ил. Грабовича, Галицко-руска литература (дальше), Рускій лѣтописцѣ XVII. стол. (критичный розбôръ Корн. Заклиньского. Дальше), Листы артистичній (IV Рѣзьба и маляpство.) В. Д. Ст. Зъ народныхъ устъ (Гагôлки) Ст. Сапруна.

— Выйшла зъ печатнѣ нова школьна книга: **Логика,** на языкъ рускій переведена ведля **Бекка** до ужитку шкôлъ середныхъ черезъ В. И. Цѣна екземпляра 65 кр. а. в. Львôвъ. Накладомъ фонда краєвого. 1880. Зъ друк. тов. им. Шевченка. Ст. 62.

— Д-ра Франца Мочника **Геометрія** для клясъ высшихъ гимназіяльныхъ. Зъ нѣмецкого переложивъ д-ръ Е. М. Савицкій, проф. гимн. академичнои. Цѣна 1 зр. 25 кр. Львôвъ. Накладомъ ц. к. Рады школьнои краєвои. 1880. Зъ друкарнѣ товариства им. Шевченка. (Друга часть, ôтъ ст. 137—326.)

ВСЯЧИНА.

— **Выселенье въ Америку** взмоглося такъ дуже сего року въ Познаньщинѣ и загаломъ въ Нѣмеччинѣ, що правительство пруске було зневолене выдати розказъ, щобы не давати пашпорту на дорогу до Америки особамъ, котрй не выкажутся, що маютъ на дорогу 240 марокъ. Показувалося, що многй ѣхали въ Америку съ 30 марками а прочй 210 ôтробляли въ Америцѣ, якъ бѣлй мурины. А часомъ то и тыхъ 30 марокъ агенты-жиды выдирали ôтъ выселенцѣвъ и не давали имъ квитôвъ такъ що выселенець съ ничимъ ѣхавъ и кошта цѣлои дороги мусѣвъ тяженько потому ôтгорювати.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Продукція збôжя рôжныхъ краѣвъ.** Зъ побôчь поставленыхъ циферъ пересѣчныхъ зборôвъ збôжя (т. є. коли жнива „добрй“) а циферъ зборôвъ зъ 1879. р. побачимо, якъ дуже хибли майже всюда торôчнй жнива:

Назва краю:	*Пересѣчнй зборы збожя въ гектолитр.*	*Зборы збожя въ 1879. р. въ гектолитр.*
Франція	102,300.000	76,500.000
Россія	80,300.000	70,000.000
Нѣмеччина	44,000.000	40,000.000
Ишпанія	42,000.000	35,000.000
Италія	39,000.000	30,000.000
Австро-Угры	37,000.000	28,000.000
Англія	37,000.000	21,000.000
Турція евр.	15,000.000	13,000.000
Ромунія	12,000.000	10,000.000
Бельгія	8,500.000	6,500.000
Португалія	3,000.000	2,500.000
Голяндія	1,850.000	1,500.000
Греція	1,800.000	1,500.000
Сербія	1,500.000	1,250.000
Данія	1,000.000	1,000.000
Швеція	850.000	850.000
Норвегія	100.000	100.000
Инший краѣ	200.000	200.000
Сума	427,950.000	339,550.000
По за Европою:		
Соед. Держ. Ам.	150,000.000	150,000.000
Альгерія	9,000.000	7,500.000
Канада	6,000.000	6,000.000
Австралія	6,000.000	6,000.000
Єгипетъ	6,000.000	6,000.000
Инший краѣ	3,000.000	3,000.000

Недобôръ пересѣчныхъ жнивъ въ Европѣ выносивъ 1879 р. въ загальнôй цифрѣ 88,400.000 гектолитрôвъ, тымчасомъ въ р. 1878. выносивъ тôлько 20,320.000 гектл. Зъ того то и походитъ той недостатокъ въ цѣлôй Европѣ а найпаче въ Англіи.

Курсъ львôвскій зъ дня 22. л. цвѣтня 1880.

	платятъ (безъ текучого куп. кулону)	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	261 —	264 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	168 50	171 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 50	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 15	98 15
„ „ „ по 4% ав.	90 10	91 10
„ „ „ по 5% ав. період.	97 15	98 15
Банку гип. галиц 6% ав.	101 70	102 70
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 -	103 50
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 -
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги комунальнй Гал. банку рустик 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 49	5 60
„ цѣсарскій	5 56	5 66
Наполеондоръ	9 45	9 55
Пôвимперіялъ	9 69	9 80
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70
„ „ паперовый	1 24½	1 26½
100 марокъ нѣмецкихъ	58 35	59 —
Серебро	99 50	100 50

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНЙ!!

ВИНА

австрійскй
угорскй
стирійскй
французкй
реньскй
ишпаньскй
шампаньскй

продае

торговля гуртова

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

во Львовѣ

улиця Собѣского ч. д. 3.

БОГДАНÔВКА

на Городецкôмъ ч. 2. и 9.

на литры
въ бутелькахъ
въ бочѣлкахъ
въ бочкахъ

Портеръ англійскій.

Цѣнникъ на жаданье

6—8

!! На обливаный Понедѣлокъ !!

ШМИГУСЪ (ДИНГУСЪ)

ПЕРФУМА,

приряджена спеціяльно до обливаня на Великодный понедѣлокъ

фляконъ по кр. 25, 40, 80, и 1 зр. 40 кр.

помыслу

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

во Львовѣ ул. Коперника Ч. 3.

При высылцѣ на провинцію о 15 кр. дорожше.

2—3

ТОРГОВЛЯ КОРѢННАЯ

ТЕОДОРА ИВ. ДОСИНЧУКА

въ Пôдгайцяхъ,

препоручае Всепочтенній рускôй Публицѣ на свята хороше вино угорске чисте столове ôтъ 50 кр. бутелька до 80 кр. и дорожшій, якъ и шампаньске, портеръ правдивый заграничный фляшка по 55 кр., а краєвый по 30 кр., прасованй свѣжій дрôжджи, свѣтло церковне и столове. Такожь за призволенъемъ власти политичнои книжки школьній и всякій другій на складѣ удержуе и все по умѣрковановй цѣнѣ спродае. 3—?

НА СВЯТА

ВЕЛИКОДНЙ

поручаѣ

звѣстна зъ найлучшихъ товарôвъ и найдешевшихъ цѣнъ

ТОРГОВЛЯ

В. МАРШАЛКЕВИЧА

во Львовѣ, Крακôвска улиця Ч. 6.

(напротивъ реставраціи пôдъ „Грушкою“):

Цукоръ, каву, полудневй овочи, хиньску гербату (чай), Ямайскій румъ, розолисы, ликеры, вина въ великôмъ выборѣ, пиво карвиньске въ бутелькахъ и т. д.

Замовленя надъ 25 зр. за готôвку, съ выключеньемъ цукру, высылае власнымъ коштомъ до кождои стаціи всѣхъ галицкихъ желѣзниць.

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

свѣчокъ церковныхъ

найлѣпшои якости

восковй 1 фт. по 85 кр.
стеариновй 1 фт. „ 60 „

Цѣнники, на жаданье, высылае franco.

6—6

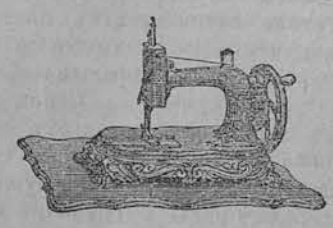
МАВРИКІЙ БАЛЛАБАНЪ

во Львовѣ, пляцъ маріяцкій Нръ 8.

поручае свôй великій складъ

МАШИНЪ ДО ШИТЯ

(Hove, Singer, Wehler и Wilson Saksonia Wanzer)

такъ нôжныхъ якъ и ручныхъ съ 5-лѣтною гваранцією. На выплату въ мѣсячныхъ ратахъ по 5 зр.

Нитки, едвабъ, олива.

Кромѣ машинъ поручаю свôй складъ полотенъ, бѣля и дрôбныхъ товарôвъ.

1—3

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 30. Львôвъ, Середа 16. (28.) Цвѣтня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

ДРУКАРНЯ ТОВАРИСТВА ИМЕНИ ШЕВЧЕНКА

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

БУДЖЕТОВѢ РОЗПРАВЫ а НАРОДЫ.

„Тіи буджетовѣ розправы суть розправами о народностяхъ“, сказавъ вѣрноконституційный посолъ д-ръ Штурмъ о сегорôчныхъ розправахъ и справдѣ выступили при сегорôчныхъ розправахъ надъ державнымъ буджетомъ майже всѣ народности съ своими жаданями передъ всѣмъ на поли школьнôмъ. На першôмъ плянѣ выступили Чехи, котрыхъ жаданя взглядомъ университету и шкôлъ середныхъ зôстали прійнятѣ бôльшостію палаты послôвъ. За ними выступили Словенцѣ, Русины, Ромуны... жадаючи для себе рôвныхъ правъ въ школахъ. Школа, тая пôдстава духовôго розвою и образованя народного, сталася першимъ степенемъ ведучимъ до дѣйствительного осущеня рôвноправности народôвъ. А якъ небудь єще не залагоджено всѣхъ жадань всѣхъ народôвъ на поли школьництва, то всежь таки дотеперѣшне поступованье бôльшости рады державнои выявило рѣшучій зворотъ въ внутреннôмъ житю народôвъ и австрійскои державы. Бôльшôсть рады державнои хоче бути вѣрною природѣ австрійскои державы — державы народностій. Составнѣ члены державы мусятъ розвиватися, щобы розвивалась и успѣвала цѣлôсть. Той природный розвôй спинявся доси на централизмѣ, нынѣ хоть мало по мало упадаютъ централистичнѣ запоры. Настає пора ôтдати справедливôсть кождому народови, положити тревалѣ основы рôвноправного, мирного и успѣшного розвою всѣхъ народôвъ. Задача сама собою надто велика, щобы могла бути осягнена ôтъ разу. Але ôтъ консеквентного постоянного стремленя до тои задачи зависитъ єи осущенье. На радѣ державнôй и на правительствѣ почиває обовязокъ остатися вѣрнымъ вызначенôй задачѣ рôвноуправненя и помиреня всѣхъ народôвъ. Однакова справедливôсть говоритъ за Чехами, Словенцями якъ и за Русинами и всѣма народами, що стремлятъ до рôвноуправненя. Ôтмовити справедливости жаданямъ котрого небудь зъ тыхъ народôвъ значилобы зломати засаду справедливости и пôдôрвати розпочате дѣло въ єго найпершихъ основахъ.

Рада державна, а взглядно єи бôльшôсть, сповнила ту свою повиннôсть взглядомъ Чехôвъ и Словенцѣвъ, приходитъ черга сповнити такужь повиннôсть взглядомъ Русинôвъ. Не хочемо судити на передъ а выжидаємо фактôвъ. Однакожь годится вже теперь пôднести поступованье нашихъ трехъ рускихъ послôвъ въ радѣ державнôй. Освѣдченье нашихъ послôвъ при розправахъ надъ диспозиційнымъ фондомъ було справдѣ политичною програмою, котра кинула ясне свѣтло на дальше поступованье нашихъ послôвъ. Ôтповѣдно до тои програмы голосували рускѣ послы за признаньемъ ческихъ жадань що до праского университету и шкôлъ середныхъ и за резолюцією жадаючою увзгляднення словеньского языка въ школахъ середныхъ, и въ загалѣ попираютъ рускѣ послы справы славяньскѣ ôтповѣдно до признанои засады рôвноправности всѣхъ народôвъ. Таке консеквентне, своєи цѣли свѣдоме поступованье нашихъ послôвъ приєднує имъ що разъ бôльше узнанье и повагу въ очахъ заступникôвъ другихъ народôвъ, а що важнѣйше, оно затерло вже у чужихъ послôвъ тіи немилѣ споминки о давнѣйшôмъ все вѣрноправительственнôмъ поступованю Русинôвъ за минувшѣ каденціи рады державнои и пересвѣдчило всѣхъ, що рускѣ послы, якъ небудь такъ малочисленнѣ, перестали бути орудіемъ въ рукахъ правительства а руководятся яснозрозумѣлою политикою народною. Голосованье рускихъ послôвъ сталося теперь предметомъ пильнои уваги всѣхъ сторонництвъ и можна сказати, що руска трôйця выдобулась зъ стадіюмъ запôзнаня.

При тôмъ мусимо такожь съ повнымъ узнаньемъ пôднести, що трехъ рускихъ послôвъ на кождôмъ кроку смѣло и рѣшучо та съ непоконанымъ трудолюбіемъ вступаєтся за права руского народа. Кривду и недолю нашого духовеньства основно выяснивъ о. Озаркевичь, п. Ковальскій пôднѣсъ въ ясномъ выводѣ жаданье рускихъ выкладôвъ на теологичнôмъ факультетѣ въ Чернôвцяхъ, п. Кулачковскій выказавъ вопіющу кривду Русинôвъ що до середныхъ шкôлъ, а п. Ковальскій схопивъ п. Евз. Черкавского на горячôмъ учинку баламученя опиніи рады державнои неправдивымъ представленьемъ галицкихъ ôтношень народныхъ. Якъ довѣдуємося маютъ єще забрати голосъ при етатѣ шкôлъ народныхъ нашѣ послы п. Ковальскій и о. Озаркевичь и такожь тутъ выказати нашу кривду а нашѣ справедливѣ жаданя, если тôлько замкненье дебаты, теперь за часто практиковане, не стане на перешкодѣ. Такъ отже выступаютъ нашѣ послы съ цѣлою енергією и съ великимъ трудолюбіемъ въ оборонѣ правъ руского народа и вже теперь можутъ повеличатися тымъ тріюмфомъ, що мимо такъ нещасливыхъ выборôвъ не удалося Полякамъ замкнути уста Русинамъ и вычеркнути ихъ зъ ряду народôвъ добиваючихся рôвноуправненя. Однакожь тôй живôй дѣятельности нашихъ послôвъ повинна ôтповѣдати такожь жива дѣятельнôсть нашого руского краю. Русины повиннѣ отрястися зъ малодушности и оспалости або знеохоченя а смѣло на кождôмъ поли заявляти, що жіютъ и яко Русины житн хочутъ.

ДОПИСЬ.

(Х.) **Зъ села.** Не ôтъ нынѣ пишеся та говорится у насъ о бурсахъ. Одни занимаются бурсами бôльше теоретично, другихъ притискає до того бѣда, а инни зъ щирости, зъ жертволюбія для рускои справы. Число тыхъ послѣдныхъ єсть однакожь за мале.

Нужда велика запановала межи священьствомъ. Дивимося, якъ нашѣ селяне зажичившися въ банкахъ, мусятъ выноситися зъ остатного кусника прадѣднои землѣ; дочекаємся незадовго часôвъ, що щось подôбного и съ нашимъ священьствомъ станеся.

Вже то, здаєся, така руска натура, що Русинъ много писавбы, та говоривбы, а порадити собѣ въ нуждѣ, якось не порадитъ.

Тамтого року обговорювалася тая справа о бурсахъ такъ всесторонно по нашихъ часописяхъ, гадалисьмо напевно, що найдеся чоловѣкъ щирый, котрый займеся нашою и нашои молодежи долею. Гадалисьмо, що зачнеся рôкъ шкôльный, а мы супокôйнѣ о свои дѣти, будемо могли гдесь въ бурсѣ свои дѣти умѣстити.

Рôкъ за рокомъ минав, а намъ годѣ чогось дôждатися. На початку того року умѣстивъ о. Стефановичь свою допись въ тôй такъ многоважнôй для насъ справѣ. Радитъ намъ лучитися та закладати платнѣ бурсы. Обертаємося для того до Васъ Вч. о. Стефановичь. Знаємо, що Вамъ доля Руси лежитъ на серцю, просимо Васъ умильно, займѣтся тою справою дальше. Вы першій порушили тую справу въ „Дѣлѣ“, приведѣтъ же єи въ самôй рѣчи въ дѣло.

Спосôбнôсть до того буде. На початку другого мѣсяця має ôтбутися собраніе вдовичо-сиротиньского фонда. Будутъ ôтпоручники зъ цѣлого краю, будутъ люде свѣтлѣ, запросѣтъ ихъ отже на засѣданье, уконституєся провизоричный комитетъ, а той застановится надъ способомъ, якъ во Львовѣ и по бôльшихъ мѣстахъ далабы запровадитися бурса. Тôлько троха щирои охоты, а все дасться у насъ зробити.

Бесѣда пос. о. Озаркевича

на 76-ôмъ засѣданю рады державнои дня 8. (20.) цвѣтня 1880 въ справѣ запомоги для духовеньства.

При розправахъ надъ державными выдатками министерства вѣроисповѣдань и просвѣты ôтдѣлъ 9 замкнено дискусію и я не мôгъ вже прійти до слова, щобы при тôй случайности розобрати поступованье при удѣляню запомогъ католицкому приходскому духовеньству. Тожь забираю голосъ теперь при державныхъ доходахъ и не думаю тымъ ôтступити ôтъ пред-

„НАРОДЫ РОССІИ“

живописный альбомъ.

Русины.

(Ихъ характеръ, мешканье и страва.)

(Дальше.)

Страшнѣ часы вляли такожь въ душу Украинця, принужденного вѣчно жити въ небезпеченьсввѣ и часто мовчки зносити тяжкѣ кривды, — духа недовѣрчивости и мстивости. Запытаный Украинець о що небудь, завсѣгды ôтповѣсть привѣтливо але лише: — може бути, не знаю, не можу сказати.

Для людій иншои народности єсть ôнъ не лише недовѣрчивый, але навѣть непріязный. Жидôвъ, Москалѣвъ, (такъ называютъ Великороссôвъ) Полякôвъ и Нѣмцѣвъ они не терпятъ. Жидôвъ ненавидятъ за тов, що забрали всю торговлю въ ихъ краю, и тымъ самымъ угнетаютъ мужика. Нѣмцѣвъ не любятъ правдôподôбно тому, що Нѣмцѣ для нихъ „нѣмѣ“, съ ними не жіютъ и тôлько посередъ себе жіють. Що они Великороссамъ непріязнѣ, доказуютъ ихъ поговорки*):

„Мутитъ (баламутитъ), якъ въ селѣ москаль. Коли москаль каже сухо, то пôднимайся по ухо. Съ Москалемъ говори, а камѣнь въ пазусѣ держи. Ôтъ Москаля поли врѣжъ, та втѣкай.“

Русины не люблятъ такожь Полякôвъ, котрыхъ называютъ Ляхами. Рускѣ пѣснѣ народнѣ всказуютъ намъ тѣ причины; наведемо одну зъ тысячѣвъ:

Теперь же намъ пане брате, Содома, Содома
Бо не ма въ насъ снопа жита, ни въ поли ни дома
Було въ мене трохи жита, зелене, зелене,
Да пожали вражѣ Ляхи безъ мене, безъ мене!
Ославъ на насъ Богъ правдивый тяжкую роботу,
Увесь тыждень на паньщинѣ, шварокъ въ суботу,
А въ недѣлю пораненько въ усѣ дзвоны дзвонятъ,
Асаулы съ козаками на паньщину гонятъ;
Старыхъ людій молотити, жѣнокъ, дѣвокъ прясти,
Малыхъ дѣтокъ до тютюну, у папуши класти.

Украинець недовѣрчивый для чиновникôвъ; говоритъ про нихъ: „Ангельскій голосокъ, а чортова думка.“

Русинъ не скоро займаєся пламенемъ мести. Єго глубоке чувство розгорюєся поволи, але за то разъ розбуджене переходитъ въ огненну страсть и остаєся часто на цѣле житя.

Почасти вроджена независимôсть характеру, по части и сама исторія Руси, розвинули въ Русинѣ самостôйнôсть и почутье индивидуальности, чимъ ôнъ рѣзко ôтличаєся ôтъ Великорусса. Въ селахъ великорускихъ жіютъ жонатѣ сыны завсѣгды съ отцемъ и газдуютъ разомъ. Въ Малороссіи противно, якъ скоро сынъ оженится, заводитъ ôтдѣльне хозяйство. Той обычай добрый для ôтдѣльнои жизни, бо уникаются тымъ способомъ пустѣ сварнѣ и домашнѣ гнѣвы. Въ ранныхъ лѣтахъ опинившись на „своѣмъ“ вчасно приходится молодому хозяинови боротись съ недостаткомъ, и „въ потѣ чола“ выробляти свою индивидуальнôсть.

Малорускѣ села и мѣста не подôбнѣ до великорускихъ. Положенье ихъ по бôльшôй части малёвниче. Звычайно розложенѣ они на пригоркахъ, на скалистыхъ берегахъ рѣкъ або на похилостяхъ узкихъ долинъ. Помежи хатами находятся городы, сады и выгоны, такъ що все село будьто купаєся въ зелени „якъ у вѣночку.“

Въ серединѣ села, або на горôку взносится церковь, а коло неи звычайно урядъ громадскій и школа. — За селомъ на верхахъ видно вѣтраки. Майже передъ кождою хатою знаходится городець, обведеный плотомъ. Тамъ ростутъ гвоздики, барвѣнокъ, рута, мята, рожа и инши цвѣты, а гдекуда росте бозъ.

Подвôрье огороджене плотомъ зъ прутя, лишь ворота зъ тонкихъ латъ. Рядомъ съ хатою стоятъ и господарскѣ будынки. Малорускій хозяинъ дуже шануе деревину, мовь бы въ знакъ своєи любови до природы. Єсли напр. треба єму поставити шопу въ такôмъ мѣстци, где росте деревина, ôнъ єи не зôтне, а лише обложитъ пень дошками, а галузя перепуститъ черезъ стрѣху, такъ що дерево росте въ серединѣ шопы.

Такъ роблятъ и Феллахи (египетскѣ христіяне жіючѣ надъ берегомъ Нилю) съ дактилевыми пальмами. Але плôдъ тои пальмы для Феллаха тымъ, чимъ хлѣбъ для Европейця, пôдчасъ коли Украинець кожду тополю, липу, вербу або яке небудь неплодоносне дерево щадитъ — отже чинитъ то цѣлкомъ безкористно. На дворѣ стоитъ звычайно возовня, шопа для овець обора для худобы и коній, хлѣвъ и курникъ, у заможнѣйшихъ кромѣ того стодола. Стѣны хаты роблятъ зъ битои глины. Така хата подѣлена на кôмнату, сѣни и комору. У заможнѣйшихъ єсть єще и друга кôмната (свѣтлиця). Въ сѣняхъ стоитъ плетеный коминъ, званый дымарь, котрый до верха стрѣхи сягае.

Внутро хаты удержуєся завше дуже чисто, чимъ газдинѣ величаются. Будôвля хатъ на Украинѣ дуже рôжнообразна, залежитъ ôтъ того, чи сторона богата въ матеріялъ будовляный и чи маючѣ люде. Гдекуда можна побачити обширнѣ камѣннѣ домы, подôбнѣ до хатъ тамошныхъ кольонистôвъ. Где сторона богата въ лѣсы, тамъ ставлятъ хаты зъ тертиць и не об-

*) Авторъ причинъ не наводитъ.

мету, позаякъ мои выводы опираются по бôльшôй части на позиціи: приходы зъ фонду религійного, выказанй тутъ яко покрытье. Зъ тои причины прошу высокои палаты о терпеливôсть, а хоть я приневоленый въ гдечѣмъ вернути до попереднього, то однакожь буду старатися въ короткихъ и звязлыхъ словахъ строго придержуватися предмету.

Законом зъ 3. цвѣтня 1872 (Д. з. д. Ч. 51) учинено першій крокъ державнои помочи для католицкого душпастировничого клиру. Пôсля сего закона маѥ бути зъ религійного фонду удѣлене провизоричне полѣпшенье платы въ загальнôй сумѣ 500.000 зр. тымъ приходникамъ, котрыхъ доходы не ôтповѣдаютъ потребамъ. Тоѥ полѣпшенье матеріяльного быту католицкого душпастировничого клиру означено именемъ „запомога“ и рôкрôчно выдаваными подôбными законами удѣлювано ѥи ажь до теперь. Тую „запомогу“ узнало однакожь правительство яко державну заличку удѣлену фондови религійному. Роздѣлъ кредиту на тую цѣль ухваленого бувъ ажь включно до р. 1876 такій, що для кождого краю означувано границю загального кредиту пôсля тыхъ ôтношень, на якихъ край участвовавъ въ звычайнôмъ буджетовôмъ титулѣ: „Дотаціи и запомоги католицкого духовеньства“, однакожь съ тою модификацією, що ôтъ означенои сумы кредиту ôттягано частнй сумы епископôвъ и капитулъ. Кромѣ того въ моѣмъ родимôмъ краю Галичинѣ означувано мѣстцевй доходы кождого прихода (бенефиціюмъ) въ сей спосôбъ, що ôтъ цѣлого сырого доходу зъ грунту ôттягнено кошта культуры въ высокости 50% сырого доходу а проче узнано яко чистый дохôдъ.

Коли вже податки на користь религійного фонду законом зъ 7. мая 1874 (Д. з. д. ч. 51.) заведенй вплынули, котрй то податки такожь и теперь яко покрытье суть выказанй, внесло правительство р. 1876 проѥктъ закона о регуляціи конгруы католицкого духовеньства приходского передъ Высоку Палату и не выжидаючи кôнця розправъ прійняло сей проѥктъ закона яко пôдставу для будучого вымѣру запомогъ, пôдвысшило тіи запомоги на 600.000 зр. и поручило министеріяльнымъ розпорядженьемъ зъ 12 марта 1877 ч. 3.826 всѣмъ краєвымъ начальникамъ (намѣстникамъ), щобы почавши ôтъ р. 1877 католицкому духовеньству удѣлювано запомогу, призволену зъ тыхъ податковыхъ доходôвъ религійного фонду, пôсля тыхъ правилъ, пôсля котрыхъ на случай ухваленя высше згаданого проѥкту закона о дотаціи на будучнôсть мавбы бути обчисляный мѣстцевый дохôдъ душпастырскихъ приходôвъ (бенефицій). Правила сего обчисленя були долученй до высше згаданого предложеня правительственного, яко осôбне розпорядженье. Тымъ отже декретомъ министеріяльнымъ и пôзнѣйшими розпорядженями зъ 6 липня 1878 ч. 10.697 и 23 червня 1879 ч. 9.590 заведено при удѣлюваню запомогъ тіи новѣйшй заострень правила о обчисленю доходôвъ бенефицій, якй малибы доперва вôйти въ житье разомъ съ дѣйствительною регуляцією конгруы.

Пôсля того розпорядженя министеріяльного маютъ при обчисленю доходу зъ бенефиціюмъ вчислятися всѣ съ духовнымъ обрядомъ сполученй доходы въ грошахъ и натураліяхъ, таксы столовй, записы и инній зъ парохіяльного маѥтку або зъ церковного дотаційного и запомогового фонду походячй приходы, а зъ ерекціональныхъ грунтôвъ не може бути дохôдъ означеный низше якъ 5% вартости тыхъ грунтôвъ прійнятои при вымѣрѣ еквиваленту. А зновъ жежь еквивалентъ обчисляѥся пôсля закона о належитостяхъ въ сей спосôбъ, що принимаѥся стократна сума звычайного грунтового и домового податку яко вартôсть недвижимости. А понеже при ерекціональныхъ грунтахъ по бôльшôй части такій спосôбъ вымѣру за правило принимаѥся, понеже дальше чистый дохôдъ не може бути точно дослѣдженый, то можна сôбѣ представити, скôлько совершеннымъ ѥсть тоѥ переведенье правительственнои програмы!

При новôмъ вымѣрѣ податку, котрый вразъ съ контингентованьемъ вôйде въ житье вже р. 1881 и въ котрôмъ очевидно будутъ вже обнятй теперѣшнй „Zuschlag-и“ яко звычайнй податки, не треба много клопотатися обчисленьемъ, якъ высокй маютъ бути мѣстцевй доходы бенефицій пôсля нормъ теперь вже заведеныхъ. Пôсля тои новои нормы роздѣлюются ôтъ р. 1877 запомоги католицкому духовеньству зъ загальнои сумы 600.000 зр. яко зъ кредиту податкôвъ вплынувшихъ для фонду религійного; въ дальшôмъ переведеню тои нормы означено границю запомоговои сумы до роздѣлу призначенои сорозмѣрно до выдатку необходимого пôсля потребъ того краю на получшенье дотаціи, такъ що цифра сеи границѣ стоитъ до сего послѣдного выдатку въ такôмъ ôтношеню, якъ загальна сума до роздѣлу призначена до цѣлого выдатку на получшенье дотаціи.

Пôсля проѥкту закона зъ р. 1876 о получшеню удержаня католицкого духовеньства означено конгруу для кождого краю и для кождои категоріи священикôвъ — для Галичины найменшу. Запомоги зъ приходôвъ фонду религійного маютъ покрывати недостачу теперѣшнои конгруы до ѥи вызначенои высокости. Понеже однакожь призначена на тоѥ найвыша сума грошева все ѥще не выстарчаѥ, то правительство, вчисливши попередъ якъ найстрожше въ конгруу всякй можливй мѣстцевй приходы бенефиціяльнй, покрываѥ зъ высше сказаного кредиту лише двѣ третй части доповнитися маючои сумы дотаційнои. Якъ выказуютъ урядовй дата роздѣлено въ Галичинѣ р. 1872 суму 130.135 зр. а. в., а роздѣленый процентъ выносивъ тогды 53. Р. 1879 роздѣлено лише 79.576 зр. а роздѣленый процентъ выносивъ 66. Дальше выказуѥся, що Чехи, Шлѥскъ, Истрія и Каринтія одержали тôлько не о богато менше, але за тоѥ прочй край выказуютъ о много бôльшу суму, а лише Галичина и Буковина выказуѥ ôтворотну пропорцію, именно: чимъ менша квота до подѣлу, тымъ бôльшій роздѣленый процентъ, а се выходитъ лише на користь державы але не на користь духовеньства, такъ що съ часомъ черезъ таку процедуру и тіи запомоги стаются илюзоричными.

Се одна головна засада при роздѣлюваню запомогъ. Такій спосôбъ роздѣлюваня не почиваѥ на ніякôй справедливôй и правнôй основѣ, а коли дальше зважится, що священикъ не маючи потребныхъ снарядôвъ господарскихъ не може мати зъ грунту 5% чистого доходу, коли зважится, що священикъ маючи сповняти численнй и то дуже рôжнороднй и широкй занятя свого званія не може ерекціональнй грунта, котрй майже всюда подѣленй на безчисленнй малй парцелѣ, такъ раціонально управляти, якъ кождый иншій господарь не маючій такихъ обовязкôвъ, ѥсли на конець зважится, що священикови вчисляются всѣ ѥго мнимй приходы яко сталый чистый дохôдъ и то безрозмѣрно дуже высоко, — то справдѣ треба задивуватися, якъ може правительство прикладати до тыхъ священикôвъ такій фискальный спосôбъ обчислюваня.

Другій принципъ почиваѥ въ тôмъ, що провизоричнй мѣры для запомоги, котра предсѣ маѥ на цѣли облегчити недолю и нужду, при увзглядненю потребы существованя поодинокихъ приходôвъ всежь таки переводятся министерствомъ на пôдставѣ внесень ординаріятôвъ и краєвыхъ властій пôсля того, якъ дотычащій священикъ въ державнообывательскôмъ житю заховуѥся. Сей принципъ, въ такôй формѣ, въ якôй ôнъ примѣняѥся до греко-католицкого духовеньства, ѥсть для нашого священика совсѣмъ безъôтраднымъ. Пôднесу лише двѣ стороны сего принципу, щобы ѥго лучше пояснити. Маѥмо передовсѣмъ внесеня ординаріятôвъ, але тіи внесеня звело правительство до чистои формальности, бо ординаріятъ не може фактично ніякихъ внесень робити, ѥго мнѣнія не засягаѥся на пôдставѣ ѥго компетенціи, ѥму позволено лише выповнити означену рубрику однымъ тôлько словомъ: „потребуѥ“ и „непотребуѥ“; коротко кажучи, о цѣлôй процедурѣ не завѣдомляѥся ординаріятôвъ ани передъ ани по роздѣленю запомогъ — бодай такъ не дѣѥся съ гр. кат. ординаріятами въ Галичинѣ — они не знаютъ ничого, чи запомогу удѣлено або не удѣлено сему або тому священикови, а хочь тіи запомоги удѣляются зъ доходôвъ фонду религійного а не зъ державного скарбу, они не маютъ при тôмъ ніякого рѣшаючого голосу; тожь не можутъ такъ ординаріяты якъ и священики укрыти свого сожалѣнія надъ тымъ, що запомога ôтказуѥся звычайно найбôльше потребуючимъ. А мимо того всего говорится, що запомоги роздѣлюются при содѣйствію ординаріятôвъ!

Цѣлу ту акцію взяла держава выключно въ свои руки выходячи зъ того становища, що всѣ пôдставы существованя клиру, якй теперь маютъ уладитися, почиваютъ въ рукахъ державы. А понеже пôсля того переважно державного погляду матеріяльна помôчь для клиру повинна выходити лише ôтъ державы, то и всѣ дотычащй мѣры маютъ выходити такожь лише ôтъ державы!

Однакожь въ предпринятыхъ мѣрахъ не ма ніякои ясности. Политичнымъ властямъ удѣлено тайнй инструкціи переводовй, о якихъ интересованй навѣть недогадуются. Друга сторона повысшого принципу ôтносится до того, якъ священикъ въ политично-обывательскôмъ житю заховуѥся, — и сей то взглядъ виситъ якъ мечь Дамокля надъ жонатымъ, тяжко пригнетенымъ и матеріяльно зруйнованымъ рускимъ духовеньствомъ въ Галичинѣ. Я дѣйстно не знаю, яка политична система панує въ Галичинѣ, бо хоть гр. кат. священикъ сповняѥ свои обовязки и то взорцево съ повнымъ узнаньемъ духовнои зверхнои власти, хоть день въ день бореся съ найбôльшою нуждою, съ найтяжшимъ недостаткомъ, то мимо того, якъ тôлько ôтважится ôнъ яко обыватель державы користати зъ конституційныхъ правъ, стаѥся ѥго политичне захованье вже зъ тои причины „неблагонадежднымъ“, а про тоѥ узнаѥся ѥго яко непотребуючого запомоги, хотяй ординаріятъ узнавъ, що ôнъ находится въ нужденнôмъ станѣ. А предсѣ рускій священикъ обовязаный всюда вступатися за своихъ прихожанъ и сей обовязокъ выходитъ зъ ѥго урядового званія. Якъ жежь можна узнати виннымъ и политично пôдозрѣлымъ тыхъ священикôвъ, що сповняютъ повиннôсть свого званія, що въ политично-обывательскôмъ житю заховуются примѣрно, якъ можна ихъ узнати виновными и политично пôдозрѣлыми за тоѥ, що они яко члены родинъ жіючи въ державѣ працюютъ надъ добромъ державы и служатъ державѣ? Якъ поступилобы правительство съ урядникомъ, котрый бы несповнявъ точно своѥи урядовои повинности? Але у насъ уважаѥся власне тоѥ, що не вповнѣ годится съ пануючою политичною системою, яко политично-обывательске поступованье рускога священика и ôнъ муситъ бути жертвеннымъ агнцемъ за грѣхи другихъ. Ôнъ все приходитъ въ дощу пôдъ ринву. И якимъ чиномъ маѥ ôнъ видобутися зъ тои дилемы? Коли ôнъ сповняѥ точно свои заводовй обязанности, то се значитъ, що ôнъ поступаѥ неправильно и за тоѥ стаѥся ôнъ политично пôдозрѣлымъ, а коли ôнъ несповняѥ своихъ обовязкôвъ то ôнъ по справедливости тожь заслугуѥ на кару. Се справдѣ дуже тяжка задача для рускога священика, при теперѣшнôмъ политичнôмъ гороскопѣ заслужити собѣ на назву коректного политичного поступованя и статися достойнымъ всякого увзгляднення. Вже при провѣреню выборôвъ въ тôй Высокôй Палатѣ мавъ я спосôбнôсть обширнѣйше представити пануючу политичну систему супротивъ Русинôвъ. Не тутъ мѣстце ôтновляти ѥще разъ тую справу, тожь згадаю лише коротко, що при роздѣлюваню запомогъ найревнѣйшй, найбôльше заслуженй и найбôльше потребуючй священики зôстали або совсѣмъ выключенй ôтъ запомоги або, якъ бы на смѣхъ, одержали по 1 зр. запомоги! Такъ отже дѣйстна потреба поодинокихъ священикôвъ уважаѥся чимсь пôдряднымъ и по бôльшôй части совсѣмъ не увзглядняѥся. Не годится однакожь при тôмъ забувати, що тая запомога не ѥсть ніякимъ добродѣтельствомъ правительства, не ѥсть помочію зъ державного фонду, не ѥсть милостинею, — а що се законный причинокъ до получшеня дотаціи цѣлого католицкого клиру зъ податкôвъ для религійного фонду. Власть политична не маѥ найменшого права безъ попередного поставленя доказôвъ, и не выслухавши ординаріятôвъ засѣдати потайно до суду надъ священикомъ и ѥго политично-обывательскимъ

мазуютъ ихъ глиною. Въ безлѣсныхъ сторонахъ ставлаютъ мазанки, лѣпянки; стѣны тыхъ хатъ выбѣлюютъ зъ обохъ сторôнъ. Где не ма и спосôбнои глины, якъ въ полудневыхъ сторонахъ Херсонскои губерніи, тамъ жіютъ люде въ тѣсныхъ и вогкихъ, нездоровыхъ землянкахъ (льохахъ). Хуторомъ называютъ осаду, зъ однои або кôлькохъ хатъ.

Одѣжь Русина-Украинця совсѣмъ не подôбна до одѣжи Великоруссôвъ. Навѣть чоботы иншого крою. Украинець не любитъ тѣснои одежи. Украиньска одежа широка, довга, статочна, а при тôмъ малёвнича. Украиньскій селянинъ носитъ бѣлу сорочку зъ грубого полотна, розтяту на передѣ, а не зъ боку, якъ у Великоруссôвъ, зъ вузенькимъ, стоячимъ, часто вышиванымъ ковняромъ, котрый завязуѥся гарасôвкою (червоною стяжкою). Сорочку натягаѥ пôдъ шаравары, котрй надзвычайно широкй. У заможнѣйшихъ буваютъ они пестрй, а у иншихъ полотняный; въ зимѣ носятъ суконнй. Верхнои одежи у нихъ бôльше. Найлегша называѥся юбка, зъ сивого або бѣлого сукна, вышита червоною або синёю волѣчкою, запинаѥся на скôряній гузики. Паруби и молодй женихи носятъ суконнй пôвкафтаны, а зимою коротенькій кожухъ. Поверхъ юбки, кафтана або кожуха надѣваютъ свиту, стягнену въ клубахъ скôрянымъ поясомъ, чересомъ. Носятъ такожь кирею, т. ѥ. довгу свиту съ капишономъ (богородицею). Вся рôжниця лежитъ въ украшеню; тôлько въ кôлькохъ уѣздахъ Чернигôвскои губерніи одѣваются по бѣлоруски. Заможнѣйшй носятъ часомъ дуже дорогй кожухи, зъ сивыхъ ягнячихъ шкôрокъ. Лѣтомъ и зимою носитъ украиньскій селянинъ шапку зъ чорныхъ, сивыхъ або и бѣлыхъ ягнячихъ шкôрокъ; въ гдеякихъ сторонахъ роблятъ дуже высокй шапки. Але суть такожь села, где лѣтомъ носятъ капелюхи кругли, съ широкими крисами, званй бриль. Встрѣчаются такожь соломянй брилѣ, власного выробу, сплетенй досыть штучно. Чоботы буваютъ у маючихъ сафяновй або юхтовй, у бѣднѣйшихъ зъ воловои а навѣть кôньскои шкôры. Черевикôвъ такихъ, якъ въ Великороссіи, ту не носятъ, кромѣ въ тыхъ уѣздахъ Чернигôвскои губерніи, где нарôдъ одѣваѥся по бѣлоруски. Мѣсто черевикôвъ носятъ ту постолы.

Одѣжь молодцѣвъ, кроѥмъ и украшенями ôтзначаѥся ôтъ одежи старшихъ. Мужчины, кромѣ старцѣвъ, стрижутъ волося и голятъ бороду.

Жѣноча одѣжь характеристична для Украинокъ.

Сорочки звычайно полотнянй. Дѣвчата и молодицѣ вышиваютъ ихъ красно на рукавахъ и на обшивкахъ червоною волѣчкою. Вышита обшивка называѥся ляхôвка.

Мѣсто великоруского шарафана, носятъ Украинки плахту и запаску. Поверхъ плахты надѣваютъ поясъ. Плахты и запаски роблятъ зъ вовнянои одноварвнои матеріи. Поясы вовнянй, часомъ червонй шовковй, и дуже дорогй золотыми нитками вышиванй. Такъ убираѥся Украинка лѣтомъ и то въ дома; въ иншу пору року и до выходу маѥ она иншу одѣжь. Лѣтомъ носятъ дѣвчата и молодицѣ горсетъ, короткій кафтанъ безъ рукавôвъ; зимою свиту, коротшу ôтъ свиты мущинъ. Богатй носятъ байковй свиты (баранôвки), зеленй съ червоными взорцями и суконнй. Кромѣ того носятъ и довгй свиты, вышиванй на полахъ по рогахъ синими або червоными шнурками, и кожухи съ круглымъ, заложенымъ ковняромъ. Гдекуда задержався ѥще старинный кунтушъ, котрый надѣваютъ въ свята або родиннй празники. Волося заплѣтаютъ дѣвчата въ одну косу, або кôлька меншихъ, котрй по серединѣ звязуютъ. Въ округъ головы вяжутъ стяжки; ихъ кôнцѣ спадаютъ назадъ разомъ съ косою. Особливôсть жѣночого украиньского убраня, котра доказуѥ ихъ почутье красы, становлятъ цвѣты. У великорускихъ селянъ николи не видно на головѣ дѣвчатъ цвѣтôвъ, пôдчасъ коли на Украинѣ дѣвчата не тôлько лѣтомъ украшаютъ голову цвѣтами, але и въ зимѣ, уживаючи въ ту пору штучныхъ цвѣтôвъ. Цвѣты затикаютъ за стяжку або сплѣтаютъ у вѣнки. На шіи носятъ дѣвчата богате намисто (коралѣ, пацёрки съ медальонами и монетами срѣбными або золотыми).

Жѣнки убуваютъ чоботы або черевики; богатй носятъ сапянцѣ.

Въ ѣдѣ рускій селянинъ бôльше выбôрчивый, якъ Великоруссъ. Достатокъ и рôжнороднôсть запасôвъ розвинули у него вкусъ, тому ôнъ не вдоволяѥся множествомъ, але смотритъ на якôсть стравы. Свѣжу страву варятъ и на обѣдъ и на вечеру. Русинъ любитъ усе товсте; тому у него сало така щоденна потреба якъ и хлѣбъ. Рускй національнй стравы: борщъ, галушки, пампушки, пироги, сырники и иншй. Приряджуютъ ихъ зъ сыра и пшеничнои муки и приправляютъ масломъ и сметаною. Мясо волове ѣдятъ рѣдко; уживаютъ бôльше баранины, свинины; такожь сыра, молока и жентицѣ. До питя уживаютъ часомъ татарского напою, бузу, котрый зъ муки зъ проса выробляѥся. Звычайно пьютъ яблочный квасъ або воду.

Въ газдôвствѣ маютъ все власного выробу, кромѣ кôсъ и важнои щоденнои потребы, соли. Косы купуютъ у приѣзжихъ торговельникôвъ; а сôль привозятъ зъ Крыму и Бессарабіи украиньскій чумаки.

(Дальше буде)

поступованьемъ, єго запо̂дозрѣвати и безвинно пхати єго въ пропасть голодовои смерти. Обуренье клира противъ сеи все сповнянои и дальше сповнятися маючои полицейскои контролѣ взмагаєся що разъ бо̂льше, бо така таємничо̂сть не дасться погодити съ конституційными засадами. Тожь бувъ бы вже часъ и сему станови духовному не о̂тмовляти справедливости, котра повинна бути опорою державы. Слѣдовалобы вже разъ перестати обходитись съ священикомъ якъ съ якимъ слугою, котрого хочеся позбути, а то̂лько для того єще задержуєся и панорамою блискучого становища заманюєся, понеже єще безъ него не можна обо̂йтися.

Єсли про тое высше обговорена запомога має о̂тповѣдати властиво̂й цѣли, то при то̂мъ повинни ординаріяты, яко правни заступники клира и церковного маєтку, такожь и на дѣлѣ брати дѣйствительну, а не лише формальну участь. Въ справѣ чисто-економично̂й не повинни руководити политични партійни взгляды; належитъ недолю католицкого духовеньства дѣйстно облегчити въ доходу фонду религійного належачого духовеньству, а выключный интересъ державный, котрый впрочѣмъ въ то̂мъ случаю навѣть не повиненъ братися на вагу, не може тутъ уважатися яко єдиный и єдино мѣродайный. Я по̂днѣсъ лише поодинокѣ точки взглядомъ запомоги теперь обговоренои; они не розкрываютъ для духовеньства ніякого потѣшаючого образу. Лучшу спосо̂бно̂сть до основнѣйшого представленя подадутъ обрады надъ закономъ дотычащимъ конгруы. Тутъ єще то̂лько згадаю, що такъ духовни власти начальни, якъ и цѣле духовеньство ніякъ не могутъ погодитися съ дотеперѣшнымъ поступованьемъ правительства взглядомъ духовеньства.

На хвилю звернуло правительство лучь своєи надѣи на духовеньство, щобы при єго помочи наповнити скаро̂ъ державный въ бенефиціяльныхъ доходо̂въ; однакожь духовеньство не має найменшои причины бути слѣпымъ орудіємъ, до якого єго знижило правительство конфесійнымъ закономъ въ 7 мая 1874 (Д. з. д. Ч. 50) и якимъ хоче єго мати и на дальше. Духовеньство по̂знає вже совсѣмъ ясно, що тіи глубоко обдумани, хоть теперь єще яко провизорични означени мѣры суть на дѣлѣ ничимъ иншимъ якъ нагайкою на священьство.

На по̂дставѣ тыхъ моихъ выводо̂въ о̂ткликаюся до правительства, щобы оно поступало съ духовеньствомъ о̂ткровенно и ясно, щобы бо̂льше увзглядняло становѣ и часовѣ потребы духовеньства, особливо гр. кат. духовеньства въ Галичинѣ, котре будучи заразомъ об'тяжене родинами сповняє всесторонни обовязки обывательскѣ, щобы правительство при увзглядненю матеріяльнои нужды духовеньства нашого не вязалося престрогими мѣрами, не о̂тмавляло законнои запомоги задля политичного поступованя, а щобы въ порозумѣню съ церковными властями подавало въ повно̂й мѣрѣ заслужену и правно належну помо̂чь нашому духовеньству по̂сля засадъ справедливости и ро̂вноправности.

Я вправдѣ не ставлю ніякого внесеня, маю однакожь надѣю, що высоке правительство буде старатися доходы съ фонду религійного, выказани межи доходами буджету державного, отвѣтно ихъ призначеню всесторонно уживати. (*Браво! зъ львицъ.*)

Бесѣда пос. сов. Ковальского

на засѣданю рады державнои зъ 10. (22.) цвѣтня с. р. въ справѣ заведеня руского языка выкладового на теологично̂мъ факультетѣ въ Черно̂вцяхъ.

Законъ зъ 31. марта 1875 (Д. з. д. Ч. 40), на по̂дставѣ котрого мавъ зановатися университетъ въ Черно̂вцяхъ, постановивъ въ §. 1. Alinea 2. точку основну: наука и зарядъ въ то̂мже университетѣ маютъ вестися въ нѣмецко̂мъ языцѣ. Зъ переведеня того закона въ житье выйшло розпорядженье министра вѣроисповѣдань и просвѣты зъ 30. серпня 1875 (Д. з. д. Ч. 122) и въ прилозѣ А. до того розпорядженя §. 8. надыбуємо слѣдуюче постановленье *(читає)*: „Звычайный выкладовый языкъ на теологично̂мъ факультетѣ есть, такъ само якъ на свѣтскихъ факультетахъ, нѣмецкій. Изъятіе допущене то̂лько въ практично̂й теольогіи, пасторально̂й, гомелетицѣ, катихитицѣ, литургицѣ и вправахъ до тыхже належачихъ, для котрыхъ то предмето̂въ ромуньскій и рускій языкъ буде звычайнымъ языкомъ выкладовымъ. Выимково для улегшеня переходу позволяєся, щобы на разѣ нѣмецкій выкладовый языкъ обмежився то̂лько до науки исторіи церковнои, церковного права и теольогичныхъ помо̂чныхъ предмето̂въ“.

Въ прилозѣ Б. того самого розпорядженя а именно въ §. 6. надыбуємо дальшѝ постановленя *(читає)*: „Испыта о̂то̂уваются въ то̂мъ языцѣ, котрый для дотычного предмету бувъ при науцѣ звычайнымъ языкомъ выкладовымъ“.

Хотяй отже въ основѣ було высказано, що въ университетѣ въ Черно̂вцяхъ нѣмецкій языкъ має бути выкладовымъ такожь и на теольогично̂мъ факультетѣ, то предсѣ годѣ було не пересвѣдчитися, що такій устро̂й не такъ то легко дасться перевести и що о̂нъ не о̂тповѣдає своѣй цѣли, а противно, противъ него говорила ко̂льковѣкова практика и щоденна потреба. Министерство отже мусѣло при введеню въ житье того закона почислитися съ дѣйстными обстоятельствами и о̂тношенями, именно съ тымъ обстоятельствомъ, що въ Черно̂вцяхъ и въ Буковинѣ въ загалѣ не то̂лько Нѣмцѣ мешкаютъ. Противно, по̂сля конскрипціи въ 1869 р., числитъ Буковина 494.000 душъ, а зъ того припадає 194.000 на Русино̂въ а 186.000 на Ромуно̂въ. Русины по̂сля обряду суть частію греко-католики, именно дуже малый процентъ, около 20.000 душъ, значно бо̂льшою частію греко-восточного обряду, бо 174.000 душъ. Ромуны всѣ приналежатъ греко-восточно̂й церквѣ. Такъ Ромуны якъ и Русины стоятъ по̂дъ однымъ и тымъ самымъ архипастыремъ духовнымъ, по̂дъ архіепископомъ и митрополитомъ въ Черно̂вцяхъ. Однакожь въ Буковинѣ бувъ зъ давенъ-давна обычай, що Русины служили литургію въ старославяньско̂мъ языцѣ, якъ Русины въ Галичинѣ, а Ромуны въ ромуньско̂мъ переводѣ зъ церковныхъ старославяньскихъ книгъ. Об'ѣ народности жіютъ въ краю въ мирѣ и найбо̂льшо̂й згодѣ. Ромуны ходятъ на богослуженя въ руско̂мъ, взглядно старославяньско̂мъ языцѣ, Русины на о̂творотъ на ромуньскѝ, божь въ богослужебныхъ чинностяхъ нема ніякои ро̂жницѣ.

Але позаякъ наро̂дъ въ Буковинѣ частію по руски а частію по ромуньски говоритъ, тожь треба такій ладъ ввести, котрыйбы о̂тповѣдавъ потребамъ обохъ народностій; мусится отже и богослово̂въ на теологично̂мъ выдѣлѣ и въ семинарахъ такъ выховувати, щобы они о̂тповѣдали своему духовному званію и могли задосытьучинити потребамъ обохъ краєвыхъ народностій.

Розумѣєся, що о тое дбати єсть обовязкомъ найперше ординаріату, алежь и народъ не ро̂внодушный на тую справу. Коли бы отже держатися принципу, щобы и на теольогично̂мъ выдѣлѣ въ Черно̂вцяхъ бувъ нѣмецкій языкъ выключно выкладовымъ, то мусѣлобыся до̂йти до ро̂жныхъ аномалій а слѣдствомъ того булобы загальне неудовольство. Передовсѣмъ конче треба замѣтити, що книгъ церковныхъ, уживаныхъ въ греко-восточно̂мъ обрядѣ навѣть нема въ нѣмецко̂мъ языцѣ, божь предсѣ рѣчь загально звѣстна, що Нѣмцѣвъ греко-восточного обряду совсѣмъ не ма, отже не ма и потребы писати такѝ гр. вост. книги церковнѝ. А обговорѣмъ рѣчь и зъ практичнои стороны. Все дасться высказати, правда, въ кождо̂мъ языцѣ; отже тымъ легше въ нѣмецко̂мъ, одно̂мъ зъ найбо̂льше розвиненыхъ и богатыхъ языко̂въ европейскихъ. Алежь якій хосенъ малибы буковиньскѝ богословы зъ того, якбы все выкладано имъ по нѣмецки? Вамъ панове, чей буде звѣстно, що богословъ, хоть буде по нѣмецки всѣхъ наукъ учитися, то народови не буде мо̂гъ святе письмо голосити по нѣмецки.

(Конецъ буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Рада державна. На 78. о̂мъ засѣданю рады державнои принято резолюцію: взывався правительство, щобы на видатки въ цѣли основаня медичного факультету при университетѣ во Львовѣ, а взглядно въ цѣли отворення першого року сего факультету зажадало додаткового кредиту за ро̂къ 1880 и дотычаще предложенье съ можливою скоростію палатѣ послôвъ удѣлило.

Слѣдовали дальше розправы надъ резолюцією о заведеню ромуньского языка выкладового на теологично̂мъ факультетѣ черновецкого университету. П. Ковальскій, выказує односторонно̂сть тои резолюціи и вноситъ слѣдуючу резолюцію: „взываєся правительство, щобы на греко-восточно̂мъ теологично̂мъ факультетѣ въ Черно̂вцяхъ заведло румуньскій и рускій языкъ яко выкладовы“ Тую резолюцію о̂тослано до буджетовои комисіи. Бесѣду п. Ковальского подаємо по̂сля стенографичныхъ записокъ повысше.

На 79 о̂мъ засѣданю рады державнои дня 11 (23) с. м. вноситъ мин. Земялковскій въ заступствѣ министра краєвои обороны проєктъ закона змѣняючого гдеякѝ §§. закона зъ 5 грудня 1868 о силѣ оружно̂й и проєктъ закона о краєво̂мъ рушеню (Landsturmgezetz). Властителѣ млыно̂въ въ Галичинѣ внесли петицію о наложенье цла на заграничну муку и о усуненье диференціональныхъ тарифъ на австрійскихъ желѣзницяхъ при перевозѣ краєвои а заграничнои муки. О̂ттакъ велися дальшѝ розправы буджетовѝ. П. Кронаветтеръ внѣсъ при буджетѣ шко̂лъ середныхъ слѣдуючу резолюцію: „взываєся правительство, щобы предложило проєктъ закона о вчисленю професорамъ шко̂лъ середныхъ до лѣтъ служби часу суплентуры о̂тъ хвилѣ зложеня учительского испыту, а то такъ що до квинквеналныхъ додатко̂въ якъ и що до емеритуры.“ Тую резолюцію поперту цѣлою палатою о̂тослано до буджетовои комисіи.

Прійнято резолюцію взываючу правительство, щобы въ середныхъ школахъ (Стиріи, Каринтіи и Краины) въ околицяхъ замешкалыхъ Словенцями запровадило для ученико̂въ, котрыхъ питомымъ языкомъ єстъ языкъ словеньскій тойже языкъ яко выкладовый въ мѣру существуючихъ средствъ науковыхъ. За тою резолюцією голосували такожь и рускѝ.

Такъ само прійнято резолюціи о середныхъ школахъ въ Чехахъ: взываєся правительство, щобы 1) старалося безъ проволоки помножити (на по̂дставѣ даныхъ зо̂браныхъ въ петиціяхъ и ческо̂мъ пропамятно̂мъ письмѣ) число середныхъ шко̂лъ съ ческимъ языкомъ выкладовымъ а взглядно засиляло зъ державныхъ фондо̂въ ческѝ середнѝ школы доси коштомъ громадъ удержованѝ, 2) щобы въ трембицко̂й гимназіи и въ Телчѝ заведено ческѝ паралельки. За тыми резолюціями голосували такожь и рускѝ послы.

На 80-о̂мъ засѣданю рады державнои при позиціи буджету на гимназіи и реальни гимназіи въ Галичинѣ, Краковѣ и Буковинѣ забравъ голосъ пос. Кулачковскій и на по̂дставѣ статистичныхъ датъ выказавъ грубе упослѣдженье Русино̂въ на поли школьництва. Три міліоны Русино̂въ маютъ лише одну руску гимназію!! Фактъ яскраво илюструючій галицкѝ о̂тношеня. Бесѣдникъ вноситъ слѣдуючу резолюцію: „взываєся правительство, щобы безъ проволоки выдало розпорядженье о введеню руского языка яко выкладового въ усистемизованно̂й вже науцѣ гр. кат. религіи въ гимназіи Францъ-Іосифа (такъ званно̂й польско̂й) во Львовѣ.“ Тую резолюцію поперту палатою о̂тступлено комисіи буджетово̂й. (Стенографичныхъ записокъ бесѣды п. Кулачковского єще не маємо. По ихъ одержаню подамо цѣлу бесѣду.) Пос. Евзебій Черкавскій о̂тгравъ супротивъ Русино̂въ такужь саму ролю, яку о̂тграютъ нынѣ всѣ централисты супротивъ жадань ро̂вноуправненя славяньскихъ народо̂въ, се значитъ о̂нъ заперечивъ, щобы Русинамъ дѣялася кривда!! и силився представити польскій елементъ въ Галичинѣ яко щось въ родѣ культурно-державного елементу австрійского (?!), подо̂бно якъ Нѣмцѣ славлятъ себе супротивъ Славянъ представителями „державнои идеи австрійскои“ а яко доказъ своихъ выводо̂въ подавъ, що Русинъ (лат. обряду) не розумѣє по руски, але то̂лько по польски! Се має значити, що Поляки воюютъ противъ Русино̂въ правдою!! О̂ттакъ внѣсъ п. Черкавскій резолюцію жадаючу бо̂льшого увзглядненя науки краєвои исторіи въ школахъ середныхъ и щобы въ буджетѣ вставлено о̂тповѣдну квоту на ремунерацію за научанье краєвои исторіи. Тую резолюцію переказано буджетово̂й комисіи. Для спростованя блудныхъ и съ правдою незго̂дныхъ выводо̂въ дра Черкавского взглядомъ Русино̂въ забравъ голосъ пос. Ковальскій. Противъ краєвого закона зъ 22 червня 1867 протестували Русины єще р. 1867, тожь єсть неправдою, мовбы то Русины прійняли сей законъ съ радостію. Тожь само єсть неправдою, якобы рускій языкъ не заведено яко выкладовый въ школахъ середныхъ задля недостачи рускихъ книжокъ. П. Черкавскій яко членъ рады школьнои цензуруючій рускѝ книжки школьни повиненъ знати, що Русины маютъ всѣ книжки школьни рускѝ для низшои гимназіи а для высшои тожь само майже всѣ книжки, що въ комисіи для укладу школьныхъ книжокъ рускихъ дожидаютъ печати дальшѝ рускѝ книжки школьни и що п. Черкавскій самъ ставлявъ перешкоды въ печатаню рускихъ книжокъ школьныхъ (якъ се именно сталося съ рускою хрестоматіею выготовленою єще передъ ко̂лькома роками проф. дромъ Ем. Огоновскимъ). Дальше неправдою єсть якобы Русины латиньского обряду не розумѣли по руски, божь, якъ всѣмъ вѣдомо, тіи „латинники“ Русины уживаютъ въ дома выключно то̂лько рускаго языка. Такъ само неправда, щобы рускѝ дѣти учащаючѝ до польскои гимназіи не хотѣли учитись религіи въ руско̂мъ языцѣ, божь єсть фактомъ, що родичѣ тыхъ дѣтій о̂тносилися до гр. кат. консисторіи, щобы она выеднала въ кр. радѣ школьно̂й заведенье руского языка выкладового для науки гр. кат. религіи. Слѣдуюче засѣданье рады державнои о̂тбулося въ понедѣлокъ.

Удержуєся вѣсть, що рада державна буде въ друго̂й половинѣ мая о̂троченою, почѣмъ маютъ бути скликани краєвѝ соймы.

Дня 15 (27) цвѣтня яко въ ро̂чницю обходу срѣбного весѣля ЄВ. Цѣсаря и ЄВ. Цѣсаревои о̂тбулася въ Вѣдни свѣтла овація на честь Ихъ Величествъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Нѣмецке дневникарство розносило вѣсть, будьтобы Лорисъ-Меликовъ предложивъ цареви проєктъ до примиреня Польщи съ Россіею и що въ то̂й цѣли маютъ бути покликани въ Петербургъ маркграфъ Вельопольскій, гр. Тома Замойскій, гр. Островскій и Крашевскій зъ Познаня.

Станъ здоровя кн. Горчакова получшаєся дуже поволи. Дальшѝ бюлетины не будутъ подавани до прилюдноі вѣдомости.

Чорногора. Якъ звѣстно прійшло при помочи Италіи до договору межи Чорногорою и Туреччиною, на по̂дставѣ котрого в. порта о̂тступила въ замѣнъ за Гусине и Пляву иншу територію Чорногорѣ. Зъ новыхъ сихъ територій, обсаженыхъ черезъ войска турецкѝ, мали Турки уступити и о̂тдати ихъ въ протягу 24 годинъ Чорногорцямъ. Тымчасомъ сталось такъ, що закимъ Чорногорцѣ успѣли о̂тступленѝ мѣстцевости обсадити своими залогами, напали на нихъ Альбанцѣ и взяли ихъ въ посѣданье. Межи одными а другими прійшло проте до бою, котрый прасѣ европейско̂й дае новый тематъ до найбо̂льше ро̂жнородныхъ конъектуръ.

Франція. Прогнани декретами министерства Єзуиты знайдутъ по донесенямъ N. Fr. Pr. зъ Мадриту гостинный пріємъ въ Ишпаніи. Тамошній нунцій папскій одержавъ о̂тъ министра Кановы дель Кастилльо приреченье, що Ишпанія готова певне число емигранто̂въ французскихъ помѣстити у себе съ изъятіемъ баскихъ провинцій. Видко зъ того, що Єзуиты не думаютъ ставити безвзглядну опозицію декретамъ зъ 17 марта.

Легитимисты тратятъ, солидаризуючися съ переслѣдоваными конгрегаціями, чимъ разъ бо̂льше приклонно̂сть народу, котрый розпорядженье министерства супротивъ Єзуито̂въ и конгрегацій въ загалѣ прійнявъ приклонно.

Англія. По довгихъ конференціяхъ съ Гартингтономъ и Гранвилемъ, покликала королева Гладстона до утвореня нового министерства. Гладстонъ прійнявъ мисію и поручивъ лорду Гранвилю министерство справъ заграничныхъ, Гартингтонови министерство справъ индійскихъ, Чильдерови министерство во̂йны, а Сельборнови достоиньство лорда канцлера.

О преміерствѣ Гладстона пишутъ прускѝ Grenzboten: Либералы англійскѝ винни побѣду свою завдячити не такъ незадоволеню Англіи зъ заграничнои политики Биконсфильда, якъ бо̂льше то̂й обстановѣ, що въ послѣдныхъ лѣтахъ въ Англіи взяли верхъ радикальни републиканьскѝ идеи. Тому годѣ надѣятись, що нове министерство змѣнитъ политику заграничну. Доки покликани до нового кабинету мужѣ не управляли державою, могли они стояти въ рѣшущо̂й опозиціи до политики Биконсфильда, котрои кульминаційною точкою бувъ трактатъ берлиньскій. Нынѣ не потребуютъ уже такъ горячитись и нищити поважне становище Англіи, на котре вынѣсъ єи лордъ Биконсфильдъ. Никто не ѣсть такъ горячои юшки — каже пословица — якою єи варятъ. Въ прочѣмъ радикальному Гладстону додано такихъ людій, котрѝ загорѣло̂сть єго зъумѣютъ повздержати. Гладстонъ съ своєю мрѣею о вытвореню независимыхъ державъ славяньскихъ на по̂востровѣ балканьско̂мъ похожій на знорованого коня, котрого однакожь запряжено межи двохъ другихъ коней, щобы не вывернувъ воза державного. Вывбы свo̊ко̂нчатъ Grenzboten тымъ, що Нѣмеччина на случай союза Англіи съ Россіею и Италіею зъумѣє противопоставити союзъ нѣмецко-австрійско-французскій. Програма Гладстона „Balcan Peninsula fara da se“ спровадилабы бо̂льше анархіи на сѣмъ по̂востровѣ, якъ щобы могла успокоити славяньскѝ племена.

Гладстонъ числитъ уже 70 лѣтъ. Въ 23. роцѣ житя вступивъ о̂нъ на арену политичну и стоявъ при консервативно̂мъ сторонництвѣ Торисо̂въ. Въ р. 1834, въ 26 житя, бувъ уже министромъ, до чого помогла єму передъ всѣмъ єго краснорѣчивость и глубокѝ вѣдомости торговельни. Съ пересвѣдченями религійными належавъ Гладстонъ до радикало̂въ англійскои церкви, котрѝ не можутъ похвалитись толеранцією насупротивъ другихъ вѣроисповѣданій. Въ р. 1857 зо̂рвавъ Гладстонъ съ консерватистами, а въ письмахъ своихъ попиравъ сполученье Италіи въ одну державу національну. О̂тъ сего часу имя єго сталось популярнымъ не лишь въ Англіи, але и въ Европѣ. Въ 1855 р. покинувъ Гладстонъ политичну арену и о̂тдався съ великимъ замилованьемъ фильольогіи, написавъ навѣть розправу про Гомера. Коли въ р. 1868 королева поручила преміерство Дисраелеви, Гладстонъ станувъ до него въ опозиціи и вже при ко̂нци сегожь самого року обнявъ по паденю свого

супротивника керму державы. Але черезъ часъ свого премієрства зробивъ Гладстонъ менше, якъ по нѣмъ всѣ сподѣвались. Єго обходили бôльше внутренній справы Англіи якъ политика загранична. Ôнъ знѣсъ ірійску державну церковь и на тôмъ поперестававъ. Армію и флоту зменшено за єго премієрства. Въ вôйнѣ пруско-французскôй бувъ неутральнымъ, але доставлявъ упавшôй Франціи дуже значній запасы военній зъ арсеналôвъ. Для Россіи бувъ уступчивый, навѣть въ тôмъ часѣ, коли тая держава заняла Кіяхту въ середущôй Азіи и въ перше почала грозити интересамъ англійскимъ въ Индіи и англійскôй торговли въ середущôй Азіи. Славный историкъ англійскій Макуляй писавъ о нѣмъ передъ двайцяти роками: Гладстонъ маѣ великій дарованя до фильософичныхъ слѣджень, єго духъ видитъ далеко, а діялектика єго єсть славна. Тôлько до дѣла ôнъ мало способбный. Всѣ єго змыслы гинутъ пôдъ тягаромъ пристрастій и убѣжденій.

Зъ боєвища афганьского доносятъ: Генералъ Стевартъ стрѣтивъ 7 (19) цвѣтня непріятеля въ силѣ 15000 людій ôтъ Гузни 25 миль англійскихъ на полудне. Закимъ злагодився до бою, ударило на него 3000 фанатикôвъ узброєныхъ въ мечѣ. Бôй продовжався черезъ годину. Непріятеля побито и розсыпано, однакъ кôннота не могла єго переслѣдувати, бо мусѣла закрывати возы съ багажами. По битвѣ вырушивъ Стевартъ дальше въ передъ, щобы заняти Гузни, котре есть въ посѣданю войскъ Абдеррамана хана. По англійскôй сторонѣ 17 убитыхъ, 115 раненыхъ. Непріятель утративъ до 1600 людій.

НОВИНКИ.

— **Адресъ довѣрія** рускимъ посламъ думы державнои выслали Русины станиславôвского округа съ 48 пôдписами. Адресъ пôдписали Русины всякого званія: священики, професоры, урядники, селяне, мѣщане и т. д.

— **Перемыскій Русины** выслали рускимъ посламъ у Вѣдни телеграмъ, высказуючій довѣріе и узнанье за выголошену посломъ Ковальскимъ рѣчь при дебатѣ надъ фондомъ дизпозиційнымъ.

— **О. Антоній Пашкевичь**, парохъ въ Яжевѣ старôмъ, перем. еп., упокоився въ 76 р. житя а 45 священьства. Вѣчная єму память.

— **Коломыйске литературно-драматичне** товариство им. Основяненка дасть 3. (15.) мая театральне представленье а именно мельодраму „Ольга“.

— (*Г*) **Зъ Коломыѣ** доносять намъ: „Русины коломыйскій всякихъ пересвѣдчень политичныхъ вже пôдписуютъ адресъ до нашихъ послôвъ по поводу выступленя при буджетовôй дебатѣ. Порушена „Дѣломъ“ квестія засновуваня народныхъ радъ зачинає у насъ дозрѣвати. Єще не знати коли, но здаєся, що незабавомъ таке товариство у насъ завяжеся.“

— **Руско народный театръ.** На желанье публики товмацкои задержався нашь театръ єще на два представленя въ Товмачи, именно въ суботу 24. с. м. було дане Зарученыны на селѣ, оригин. оперета въ 1 актѣ и Дядя Каспаръ и три Граціи або Сваты черезъ газеты ориг. комична оперета въ 2 акт. Из. Воробкевича, и прощальне представленье въ недѣлю 25. с. м. Галька. Въ понедѣлокъ 26. мало бути єще дане одно прощальне представленье въ Станиславовѣ Ревизоръ Гоголя. Ôттакъ выѣде театръ въ Городенку, куда вже въ пятницю 23 с. м. выслала дирекція п. Гриневецкого, свого режисера въ цѣли информаціи про тамошнѣ ôтношеня публики. Надѣємося, що Русины Городенки радо привитаютъ руско-народный театръ и дадутъ єму можнôстъ довшій часъ на однôмъ мѣстци пробути, щобъ театръ не бувъ примушеный зъ шкодою для свого успѣваня и съ шкодою для Руси бôльше въ дорозѣ бути якъ на сценѣ.

(*Д.*) **Зъ Товмача.** Непріятный дуже случай дôткнувъ дирекцію львôвского рускаго театру. Дня 20. н. с. (вô второкъ) переѣзджала труна театральна зъ Станиславова въ Товмачь на три театральні представленя. На дорозѣ межи Тысьменицею а Товмачомъ въ лѣску запалився черезъ неосторожнôсть погонича омнибусъ, вѣзшій мужчинъ акторôвъ и згорѣвъ до крихты. Огонь выбухъ зъ вязки сѣна, котра була на козлѣ коло погонича (той запаляючи собѣ цигаро двокрейцарове, кинувъ сѣрникъ замѣсть на землю по при себе на сѣно). Сильный вѣтеръ роздувъ огонь и въ однôй минутѣ станувъ цѣлый омнибусъ въ поломени. Въ омнибусѣ ѣхало 12 мужчинъ акторôвъ. Погоничь стративъ притомнôсть. Конѣ рвали, доперва кто другій задержавъ ихъ и выпрягъ. Женщины страшно перелякалися. Они ѣхали на переднôмъ омнибусѣ и въ ихъ очахъ цѣла та пригода сталася. Пакунки съ рѣчами акторôвъ, музикалія (межи иншими всѣ зъ „Гальки“), скрипки капельмайстровій и проче, все згорѣло. Не було способу выратованя, добре, що житье можь було уратовати. Огонь и такъ пообсмалювавъ акторамъ волосье. Шкода спаленыхъ движимостій выноситъ до 500 зр. На перше представленье въ Товмачи мала бути дана Галька, зъ котрои ноты стали жертвою огню. Дирекція була въ немалôмъ клопотѣ. Замѣсть нея ôтограно Капраля Тимка. Случай сей зробивъ дуже немиле впечатлѣнье на цѣлôй публицѣ товмацкôй а найбôльше на самôй трупѣ театральнôй, бо все, що кто зъ акторôвъ мавъ найлучшого, стративъ. Въ Товмачь пріѣхавъ кождый тôлько въ тôмъ, въ чѣмъ выскочивъ изъ огню.

— **Именованье.** Судія повѣтовый зъ Рогатына, Генрикъ Альшеръ, именованый совѣтникомъ суду краєвого при судѣ окружнôмъ въ Золочевѣ.

— **Князь болгарскій** женится сего лѣта съ дочкою милионера російского кн. Юсупова.

— **Зъ Станиславова** доносятъ, що дня 25. с. м. по полудни товариство рыбацке впустило иструги до Быстрицѣ тысьменецкои коло моста желѣзного. Лососѣ будутъ пôзнѣйше впущенй до Быстрицѣ въ селѣ Чернѣевѣ.

— **Выдѣлъ филіи „Просвѣты“** маѣ честь завѣдомити Вп. своихъ членôвъ, що выдана въ сѣмъ роцѣ книжочка товариства Просвѣта „О корыстнôмъ ужитю неужитковъ“ переслана для нихъ до филіи тогожь товариства, про се зволятъ єи ласкаво ôтъ заступника головы филіи О. Сидора Єзерского ôтобрати, при котрôй то способности схотятъ свои залеглости выровнати. Неменше упрашаѣ пôдписаный фил. выдѣлъ всѣхъ Вп. панôвъ, котрымъ филія наша книжочку „Лахи“ въ роспродажь переслала, щобы зволили до 15. лат. будь грошѣ будь згадану книжочку тамъ переслати.

Золочевъ дня 14 (26) цвѣтня 1880.
Выдѣлъ филіи „Просвѣты.“

Ôтозва

до всеч. рускаго клира обохъ епархій.

На дняхъ ôтбулося у Львовѣ перенесенье мощій бл. п. митрополита Григорія Яхимовича зъ кладбища городецкого на лычакôвске. Обрядъ той представивъ такъ величавый видъ, якого Львôвъ може єще ôтъ первого похорона того Владыки не видавъ. Зъ всѣхъ сторонъ краю приспѣло мимо недогôднои поры множество духовеньства; всѣ Русины безъ рôжницѣ мнѣній и партій явились въ повнôмъ числѣ на похоронѣ, щобы свому незабутному Отцеви єще разъ послѣдну прислугу ôтдати; домовина Покôйного була засыпана вѣнками зложеными черезъ всѣ рускій товариства; весь Львôвъ вырушивъ на вѣсть: „Яхимовича ховаютъ!“

Истинно, незвычайнымъ, великимъ бувъ той мужъ, котрый зъединавъ собѣ такъ загальне почитанье, котрого память въ 17 рокôвъ по смерти всѣхъ єще такъ живо порушила! Дѣйстно, ôнъ заслуживъ, щобы єго память въ серцяхъ Русинôвъ николи не згасала, щобы переходила ôтъ рода въ родъ, и загрѣвала насъ до подôбнои любови и працѣ для добра нашои церкви и народности, якою ôтзначався пок. Митрополитъ.

Многій почитателѣ бл. п. Григорія удалися до мене, щобы я яко своякъ Покойного занявся выданьемъ повнои біографіи єго. Узнаючи єи потребу и користь, пріймаю сей зазывъ и прошу умильно всѣхъ Русинôвъ, щобы менѣ всякій вѣсти зъ житя и дѣлъ пок. Митрополита надсылати зволили.

Жизнь пок. Владыки єсть надзвычайно поучительною и богатою въ важній событія. Добившися працею и праведностію свого высокого становища, бувъ ôнъ ôтъ р. 1848 ажь до смерти осередкомъ всего церковного, политичного и народного житя галицкихъ Русинôвъ. О него опиралося все, що тôлько важнѣйшого въ тыхъ часахъ у насъ дѣялося. Получивши съ собою всѣхъ Русинôвъ и зъединавши совершенне ихъ довѣріе бувъ ôнъ правдивымъ Пастыремъ и представителемъ всеи галицкои Руси. — Не менше поучительными були и єго личній свойства. Межи рускимъ духовеньствомъ жіютъ безчисленній оповѣданя о рôжныхъ дѣлахъ и памятныхъ словахъ будь прилюдныхъ будь приватныхъ, котрій кидаютъ прекрасне свѣтло на характеръ Покойного, и свѣдчатъ о надзвычайнôмъ Єго тактѣ, праведности, добротѣ и великодушности.

Многій дѣла Покойного записала уже исторія краю на своихъ картинахъ; але многій памятнѣ дѣла и слова передаются лишь устно, а съ часомъ можутъ для потомства цѣлкомъ загинути. Була бы то однакожь велика шкода, щобы памятка ихъ загинула, бо мужѣ якъ пок. Яхимовичь суть рѣдкими.

По великôмъ почитаню, съ якимъ всѣ Русины до пок. Митрополита ôтносятся, я пересвѣдченый, що всѣ священики схочутъ менѣ помочи и причинитись до выданя Єго біографіи. Кожду и найменшу звѣстку пріймуъ вдячностію и совѣстно ю зъужиткую. Особенно цѣнными були бы менѣ вѣсти ôтъ старшихъ священикôвъ, котрій Покойного лично знали, и самій не одного ôтъ него досвѣдчили або ôтъ своихъ знакомыхъ чули. Знаючи, що многимъ старшимъ священикамъ буде писанье уже утяжливымъ, заявляю, що не ходитъ менѣ о стилизацію, форму або язык, але о нагій факта. Одно кладу лишь условіе, щобы подаваній менѣ вѣсти були вѣрными, свобôдными ôтъ пôзнѣйшихъ тенденцій. Я бажаю, щобы біографія пок. Яхимовича була вѣрнымъ образомъ єго житя, дѣлъ и часу, въ котрôмъ ôнъ живъ. Гадаю, що стôйнôсть біографіи тымъ лишь зыскаѣ, и що всѣ почитателѣ пок. Митрополита на тое згодятся.

Призбираній матеріялы передамъ до обробленя котрому зъ старшихъ дѣятелѣвъ, котрыхъ дѣла пок. Митрополита и єго часы добре знаѣ. Єслибы не удалося менѣ позыскати кого до сеи працѣ, займуся въ остаточнôмъ случаю пôдъ проводомъ старшихъ людій самъ написаньемъ біографіи.

Ласкавій письма прошу адресовати до Довгого, почта Калушь, где задля поратованя слабого здоровя ажь до 1. вересня с. р. перебувати буду.

Въ кôнци прошу всѣ почт. редакціи рускихъ часописій о ласкаве оголошенье сеи ôтозвы.

Александеръ Стефановичъ
катехитъ при львôвскихъ учит. семинаріяхъ.

ВСЯЧИНА.

— **Кометъ.** Въ першихъ дняхъ лютого с. р. спостережено зъ стаціи метеорологичнои и астрономичнои въ Кордубѣ (въ республицѣ аргентійскôй, въ полудневôй Америцѣ) великого комету съ довжезною мѣтлою коло самого сонця. Першій телеграмъ, котрый свѣтъ науковый впровадивъ въ велику цѣкавôсть и накликавъ до бачнои уваги, донѣсъ: „кометъ посуваеся на полудне“, — а заразъ по тôмъ другій: „кометъ звернувся до пôвночи“. Той оборотъ въ безпосереднôмъ, хоть позôрнôмъ приближеню до сонця выкликавъ догадъ, що той гôсть небесный посувався тою самою дорогою, що и єго товаришъ зъ р. 1843. Нашій старшій родимцѣ пригадуютъ собѣ величаве зъявище комета зъ того року (1843); єго мѣтла занимала 40°—50° а єго свѣтло було такъ сильне, що було єго видко въ день коло сонця. Пôдъ взглядомъ довгости мѣтлы не устунаѣ єму и сей кометъ. Дальшій слѣдженя, роблені въ Африцѣ на розѣ „Доброи Надѣи“ потвердили догадъ пôдъ взглядомъ дороги, але и сконстатовали, що ôнъ що разъ дальше ôтъ сонця ôтдаляеся а тымъ самымъ блѣднѣе. За кôлька тыжднôвъ буде можна єго и на нашôмъ виднокрузѣ запримѣтити, але, якъ здаеся, свѣтло єго мѣтлы буде такъ слабе, що вôльнымъ окомъ не дасться навѣть достерегчи.

— **Електричне свѣтло.** Наукове товариство (Royal Society) въ Англіи робитъ досвѣдченя надъ вплывомъ свѣтла електричного на житье рослинъ. Д-ръ Сименъ, котрый передъ численною публичностію о тôмъ державъ ôтчитъ, удовôднивъ дотычній правила науковій прикладомъ, пôддавши замкненый ще пупѣнокъ тулипану пôдъ вплывъ свѣтла електричного. Въ протягу 40 минутъ розвинувся пупѣнокъ при очахъ гостій въ величавый цвѣтъ. Городники тѣшутся зъ того выслѣдку и выхôснуютъ єго для культуры цвѣтôвъ. Довѣдаємося зъ дальшихъ досвѣдôвъ, чи и о кôлько вплываѣ свѣтло блискавки, коли часомъ цѣлыми тихими ночами мовнитъ, на овочевій дерева и на збôже въ цвѣтѣ.

— **Першій цвѣтень.** Звѣстный обычай одурювати на першого цвѣтня єсть по цѣлôй майже Европѣ. Початокъ того обычаю, якъ много другихъ, губится въ далекôй старинѣ. Твердятъ, що ôнъ походитъ ôтъ римского празника въ честь божка „Смѣху“. У Англичанъ 1 цвѣтень маѣ славу дня всѣхъ дуракôвъ (all fools day), у Французôвъ ôнъ зовеся „цвѣтневою рыбою“ (poisson d' Avril), у Нѣмцѣвъ такожь зъ давныхъ давенъ єсть обычай въ день 1 цвѣтня посылати хлопчину або кого другого попросити що або подивитися на що таке, чого не можна дôстати або видѣти и то называеся у нихъ in den April schicken а жертву такои дурноты называютъ Aprilnarr. Той обычай стрѣчаеся и у славяньскихъ народôвъ. Въ Польщи и Литвѣ то звѣстне пôдъ именемъ „Primaprilis“, ясно нагадуюче свое римске походженье. У Чехôвъ и Словакôвъ доси говорятъ „poslati koho s Aprilem“. У Россіянъ той обычай стаеся исторично звѣстнымъ ôтъ часу Петра Великого и имовѣрно, ввели єго Нѣмцѣ, живший въ Москвѣ. Въ 1700. р. директоръ трупы нѣмецкихъ комедіянтôвъ въ Москвѣ оголосивъ, що на представленю влѣзе въ звычайну бутельку. На сценѣ явилася бутелька съ написомъ: „Першій цвѣтень.“

Курсъ збôжя зъ дня 25 цвѣтня 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшеница червона	10	80	11	25
„ бѣла	10	50	11	—
„ жовта	10	40	10	75
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	8	60	9	—
Ячмѣнь броварный	7	40	8	—
„ паст.	7	25	7	60
Овесъ	7	—	7	25
Горохъ до варки	9	—	10	—
„ паст.	7	40	7	60
Выка	5	75	6	—
Кокорудза стара	7	25	7	50
„ нова	6	75	7	—
Рѣпакъ зимовый	11	10	11	60
„ лѣтный	11	—	12	—
Лянка	8	80	9	50
Насѣнье лляне	11	75	13	—
Конюшина	30	—	38	—
Кминъ	30	—	34	—
Анижь	—	—	—	—
„ плоскій	38	—	40	—

Курсъ львôвскій зъ дня 27. л. цвѣтня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	259 50	262 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	168 75	171 75
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 50	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 15	98 15
„ „ „ по 4% ав.	90 10	91 10
„ „ „ по 5% ав. період.	97 15	98 15
Банку гип. галиц 6% ав.	101 70	102 70
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 —	103 50
3. Листы довжній за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 90	98 90
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 48	5 60
„ цѣсарскій	5 54	5 64
Наполеондоръ	9 46	9 56
Пôвимперіялъ	9 73	9 84
Рубель россійскій срѣбный	1 62	1 72
„ „ паперовый	1 24¼	126¼
100 марокъ нѣмецкихъ	58 45	59 25
Серебро	99 50	100 50

(безъ текущого куп. безъ купону)

!! На обливаный Понедѣлокъ !!

ШМИГУСЪ (ДИНГУСЪ)

ПЕРФУМА,

приряджена спеціяльно до обливаня на Великодный понедѣлокъ

Фляконъ по кр. 25, 40, 80, и 1 зр. 40 кр.

помыслу

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

во Львовѣ ул. Коперника Ч. 3.

При высылцѣ на провинцію о 15 кр. дорожше.

2—3

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНІ!!

ВИНА

австрійскій
угорскій
стирійскій
французскій
реньскій
ишпаньскій
шампаньскій

продае

торговля гуртова

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

во Львовѣ

улиця Собѣского ч. д. 3.

БОГДАНôВКА

на Городецкôмъ ч. 2. и 9.

на литры
въ бутелькахъ
въ бочѣлкахъ
въ бочкахъ

Портеръ англійскій.

Цѣнникъ на жадапье

6—8

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 31. Львôвъ, Субота 19. Цвѣтня (1. Мая) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Христосъ воскресъ!

Сей радôстный все оживляючій и воскрешаючій спѣвъ взносится зъ устъ милiонôвъ нашого рускаго народа, потрясаѥ своимъ величнымъ гомономъ нашу Русь страстнотерпну и вразъ съ веснянными лучами сонця будитъ нове житье, новѣ надѣи, новѣ бажаня...

Тымъ радôстнымъ „Христосъ воскресъ!“ витаємо и мы нашихъ П. Т. Читателѣвъ съ щирыми желанями всякого добра для нашихъ Землякôвъ, съ твердою вѣрою въ воскрешенье нашои святои Руси.

И наша Русь по довговѣковôй, многострастнôй борбѣ здвигаѥся до нового житя въ добрôй надѣѣ на побѣду правды и волѣ, за котру вѣками бореся нашь нарôдъ. А коли нынѣ вразъ съ новымъ житьемъ природы нова надѣя нового житя огрѣваѥ нашѣ груди, до сего воскресного спѣву лучится нова пѣснь розбудженого, хоть ѥще не воскрешеного народа руского. Се пѣснь житя нашои святои Руси. Почутьемъ нашои кривды и недолѣ чуємо наше житя, а бажаньемъ красноі долѣ здвигаємось до воскрешеня народного. Соѥдиненымъ серцемъ и соѥдинеными устами витаючи день Воскресенія, чуємо якъ сильною, якъ живою и непоборимою моглабы бути наша Русь, колибъ та згода, та однодушнôсть и та непоконана вѣра въ идеи нашои правды народнои, въ идею нашого житя народного тревало злучили и на вѣки скрѣпили милiоны серць руского народа. Въ тôмъ наша найблизша цѣль, се наше найперше бажанье и найщирше желанье. А коли грудь о грудь станутъ всѣ щирѣ Русины до народного дѣла, коли рука въ руку сполучатся всѣ нашѣ силы и народна пѣсня воскресна веснянымъ тепломъ щирого патріотизму огрѣѥ нашу душу, тогды вразъ радôстнымъ спѣвомъ

Христосъ воскресъ!

заспѣваємо воскресну пѣсню нашои Руси.

ДОПИСИ.

Зъ пôдъ Калуша. (*Въ справѣ фонда вдовичо-сиротиньского*). I. Найголовнѣйшою справою, яка въ теперѣшну пору наше духовеньство займаѥ, ѥсть реформа фонда вдовичо-сиротиньского. Такъ на соборчикахъ, якъ и приватныхъ собраніяхъ ведеся надъ симъ предметомъ дуже оживлена дискусія. Где ни собересь кружокъ священикôвъ, тôлько й чути бесѣды: що робити съ нашимъ фондомъ, и якъ ѥго уладити, щобы получшити долю нашихъ вдовиць и сирôтъ?

И не дивно! Доля вдовиць и сирôтъ, се найбольнѣйша сторона въ житю нашого духовеньства. Священикъ мусить много горя и терня перебувати, але все тое не може и рôвнатись съ гôркою судьбою ѥго родины, ѥсли не стане священика въ живыхъ. Пытаюся, ктожь зъ насъ не вздрогнеся на саму гадку о тôмъ, що сталобыся съ женою и дѣтьми, ѥслибы ôнъ розстався съ свѣтомъ?! Не дивно отже, чому справа фонда вдовичо-сиротиньского кождому зъ насъ такъ на серцю лежитъ, — длячого всѣ мы такъ горячо нею займаємось.

Жаль тôлько, що результаты тыхъ дискусій не були оголошуванѣ и не приходили до загальнои вѣдомости. Межи нашимъ духовеньствомъ находятся многѣ мужѣ, ôтличаючіся здôбностію, вѣдомостями и практичнымъ змысломъ. Безперечно повстала въ ихъ кругахъ не одна здорова гадка, котра розтолкована и обговорена въ часописяхъ могла справѣ фонда важнѣ прислуги ôтдати. По крайнôй мѣрѣ булабы справа фонда, котра теперь на порядку дневнôмъ стоитъ, трохи выяснена, — а тымъ самымъ булабы и задача загального збору ôтпоручникôвъ деканальныхъ, котрый 18, 19 и 20 мая маѥ ôтбутись, значно улегшена.

Я не можу повеличатися ани фаховыми финансовыми вѣдомостями, ани довшимъ досвѣдомъ; такъ якъ однакожь никто зъ способнѣйшихъ доси не озвався, хочу я, о скôлько се въ моихъ силахъ, надъ справою фонда застановитись.

Нѣмъ перейду до обговореня проэктованои реформы фонда, дамъ напередъ коротку ѥго исторію ôтъ початку ажь до теперь.

Гадка основаня фонда вдовичо-сиротиньского повстала ѥще при кôнци минувшого столѣтія. Рускій клиръ, — одержавши ôтъ австрійского правительства постоянну дотацію, бажавъ по примѣру другихъ станôвъ (н. пр. урядникôвъ) забезпечити такожь свои осиротѣлѣ родины. Тою справою занявся бувъ горячо тогдашній Львôвскій епископъ Николай Скородиньскій и бувъ бы ѥи певно довѣвъ до кôнця; але передвчасна смерть ѥго († 1805), а потому наполеоньскѣ вôйны, котрѣ финансовымъ предпринятямъ крайно не спріяли, перешкодили сему дѣлу. Справа стояла довго незалагодженою, ажь поки не наставъ въ Европѣ совершенный спокôй.

Велику заслугу около основаня фонда положивъ митрополитъ Михаилъ Левицкій. Видячи сумный станъ священическихъ вдовиць, взявъ ôнъ тоѥ дѣло въ свои руки и скликавъ въ тôй цѣли два синоды діецезальнѣ до Львова. На первôмъ синодѣ, 1820, обговорено вступнѣ працѣ фонда; а на другôмъ синодѣ, 1821, постановлено уже остаточно утворенье фонда и уложено статутъ.

Головнѣ основы статута зъ р. 1821 були слѣдуючѣ: Кождый священикъ означувавъ що-року самъ пôсля своихъ силъ и маѥтку вкладку до фонда; кромѣ того мавъ фондъ засилятись добровôльными дарами при случаю промоцій на лучшѣ приходы або высшѣ достоинства, легатами, и т. п. Вдовицѣ подѣлено на три клясы: до 1. клясы належали вдовицѣ живши съ своими мужами 1—10 рокôвъ, до другои клясы 10—20 рокôвъ, а до 3. клясы зверхъ 20 рокôвъ. Платню вызначено для 1. клясы вдовиць рôчно 20 зр., для 2. клясы 30 зр., а для 3. клясы 40 зр. кон. мон. Сироты хлопцѣ мали побирати 35 зр. 35 кр. до 16 року, а дѣвчата 18 зр. 30 кр. кон. мон. до 14 року житя. Выплата сихъ запомогъ мала начатись ажь тогды, коли бы фондъ таку высоту осягнувъ, щобы зъ процентôвъ ѥго могли тіи запомоги роздаватись. Тогды мали дальшѣ складки духовеньства устати. Фондомъ мала завѣдовати комисія выбрана синодомъ діецезальнымъ на три роки, и зложена зъ двохъ деканôвъ, двохъ парохôвъ одного секретаря и предсѣдателя именованого Митрополитомъ.

Дѣла фонда успѣвали зъ початку дуже хорошо. На представленье митрополита Левицкого потвердивъ Цѣсарь найвысшимъ рескриптомъ зъ дня 1. жовтня 1823 статуты фонда, пріймивъ ѥго пôдъ державну опѣку, а надто поручивъ, щобы всѣмъ, котрѣ до основаня того фонда причиняются, освѣдчено найвысше ѥго задоволенье. Въ тôмъ ѥще роцѣ (1823) постановлено провизоричну комисію, котра до слѣдуючого діецезального синода дѣла фонда вести мала. Весь клиръ обняло загальне одушевленье; зъ всѣхъ сторонъ плыли такъ обильнѣ вкладки и легаты, що уже при кôнци року 1823 выносивъ фондъ (при невеликôмъ числѣ тогдашного духовеньства) 3300 зр. кон. мон.

Але уже по не довгôмъ часѣ начали объявлятися злѣ послѣдствія довольныхъ и неозначеныхъ вкладокъ. Многѣ священики вносили лишь малѣ вкладки, а дальше цѣлкомъ перестали давати. Въ р. 1833 не складала трета часть духовеньства нічого до фонда. Митрополитъ Левицкій постановивъ тому на желаніе деканатôвъ, щобы ôтъ початку року 1834 кождый священикъ складавъ на фондъ 2% зъ рôчного свого доходу; именно же:

парохъ наукъ латиньскихъ 6 зр. к. м., парохъ наукъ рускихъ 4 зр., парохъ antiquae educationis 4 зр., капелянъ 3 зр., мѣстцевый завѣдатель парохіи 4 зр., остѣнный завѣдатель парохіи 3 зр., мѣстцевый завѣдатель капеляніи 3 зр., остѣнный завѣдатель капеляніи 2 зр., сотрудникъ 2 зр.

Тая нова установа забезпечила фондови около 5000 зр. к. м. постоянныхъ рôчныхъ вкладокъ. Розвôй фонда ставъ теперь правильнѣйшимъ, такъ що можь було бодай въ приближеню стосунокъ дальшого ѥго зросту означити. На сѣмъ то основаню обчислено и заявлено клирови, що фондъ буде уже въ состоянію въ р. 1843 половину ôтсоткôвъ и вкладокъ, а въ р. 1854 всѣ ôтсотки обернути на запомоги вдовиць и сирôтъ; кромѣ того мали въ р. 1854 вкладки клира цѣлкомъ устати.

„Та не такъ склалося, якъ ждалося.“ Фондъ осягнувъ вправдѣ въ р. 1843 ожиданую высоту, але зайшли иншѣ обстоятельства, котрѣ давнѣйшѣ надѣи завели. Именно взросло за 10 рокôвъ съ числомъ духовеньства такожь и число вдовиць и сирôтъ такъ значно, що половина ôтсоткôвъ и вкладокъ далеко не була достаточною до выплаты запомогъ. Комисія управляюча здержала тому ѥще якійсь часъ ихъ выплату. Натомѣсть выйшовъ въ р. 1845 въ цѣли збôльшеня жерелъ фонда ôтъ ординаріята припись, щобы священики приходячѣ зъ перемыскои діецезіи сплачували вкладки за всѣ попереднѣ роки свого священьства; алюмны же, котрѣ съ свѣтскими особами женятся, складали до фонда 100 зр. Ажь пôсля того зроблено по желаню и за согласіемъ клира початокъ до роздаваня запомогъ. Въ р. 1846 выплачено зъ фонда, выносячого тогды 125.852 зр. а. в. въ першій разъ вдовицямъ половину а сиротамъ цѣлу запомогу означену статутомъ зъ р. 1821.

(Дальше буде.)

Зъ Перемышля. *Про науку въ школѣ Бенедиктинокъ въ Перемышли* пишутъ намъ зъ достовѣрного жерела. Минувшои середы (21. лат. цвѣтня), були ученицѣ семинаріи женьскои въ 3. клясѣ на такъ званôй „госпитаціи.“ Пôдъ проводомъ учительки Ванды Дембковскои читано тамже уступъ зъ польскои читанки, прописаный: Litość królowej Jadwigi. По прочитаню розговорилась мовьбы для поясненя п-на Ванда дуже широко о cnotach dawnych Polaków, а ôттакъ спытала ученицю О. Г. въ слѣдуючій способъ: Czego się możemy z tego ustępu nauczyć? Учениця ôтповѣла: Z tego ustępu możemy się tego nauczyć, że powinniśmy królowę Jadwigę kochać, ponieważ ona była bardzo litościwą. — A dlaczego jeszcze powinnyśmy królowę Jadwigę kochać? Учениця не умѣла ôтповѣсти. Oto dlatego, сказала п-на Ванда, że my jesteśmy Polki, a ona była naszą królową. Учениця Русинка мусѣла тую ôтповѣдь, стилизовану черезъ самужь учительку, точно повторити и все въ тôй цѣли, щобы Русинка сказала: my jesteśmy Polki и т. д. Потому спытала п-на Ванда другу ученицю Н. К. такожь Русинку, czy powinnyśmy się uczyć historyi polskiej? Учениця притакнула. Dla czego? Учениця ôтповѣла: bo możemy się z niej wiele nauczyć. A dlaczego jeszcze? Учениця не умѣла ôтповѣсти. Втогды знову сама п-на Ванда выстилизовала ôтповѣдь: bo my jesteśmy Polki, a tak jak Francuzi mają się uczyć swojej historyi, Niemcy swojej, tak my Polki mamy się uczyć historyi polskiej. Учениця Русинка мусѣла сю ôтповѣдь знову дословно повторити и сказати о собѣ, що она ѥсть Полькою. Въ подôбный способъ перепытовано ѥще бôльше Русинокъ.

Се суть факта и мы пытаємось теперь высокихъ школьныхъ властій, що помогла комисія прислана тутъ недавно зъ краєвои рады школьнои, ѥсли такѣ п-ны Ванды до сего часу не залишили свого ремесла и школу уважаютъ за арену до политичныхъ цѣлій и народныхъ агитацій? Чи Русиномъ никто вже не буде опѣковатись? Чи можна уже навѣть въ школѣ вмовляти въ него, що ôнъ Полякомъ?

Зъ высланои комисіи всѣ dobrodziejki и nauczycielki не богато собѣ роблятъ и говорятъ голосно, що епископъ латиньскій Гирплеръ вышле лѣпшу комисію, котра зробитъ новѣ протоколы съ ученицями rusinkami, и они будутъ мусѣли все ôткликати, що давнѣйше здознали. Донесено имъ навѣть уже, якъ в. рада школьна краєва порѣшила ихъ за давнѣйшѣ справки покарати, и смѣются кождому въ очи. Coż nam zrobiono? Przysłano nagany, a dobrodziejkom tylko informacye, jak w szkole mają się zachowywać. Ото учительки, котрѣ до сего часу не розумѣли навѣть того, якъ имъ въ школѣ поступати! Права школьнѣ мабуть не для нихъ писанѣ.

Бесѣда пос. сов. Ковальского

на засѣданю рады державнои зъ 10. (22.) цвѣтня с. р. въ справѣ заведеня руского языка выкладового на теологичнôмъ факультетѣ въ Чернôвцяхъ.

(Конецъ.)

Ôнъ муситъ святе письмо учити и выяснятиъ въ языцѣ богослужебнôмъ, т. в. въ рускôмъ або ромуньскôмъ. Дальше ѥсть загально звѣстно, що всяка церковь, такъ и греко-восточна, маѥ стереотипнѣ выразы, котрыхъ не можна ôтдати вѣрно въ другôмъ якôмъ языцѣ. Нарôдъ въ Буковинѣ хоче, щобы тôлько въ ѥго языцѣ ôтправлялися богослуженя. Тожь и була тутъ цѣлѣ столѣтя практика, що ординаріятъ старався богословамъ такъ науки подавати, щобы ихъ отвѣтно званію выобразувати. Ажь наразъ маютъ они на университетѣ въ чужôмъ языцѣ своеи вѣры учитися и съ чужимъ словомъ на устахъ вертати до народу, котрый они учити маютъ, чижь не мусѣлибы они передъ народомъ онѣмити? *(Голосы: Дуже справедливо!)*

Чи зъ того бувбы якій видимый хосенъ для душпастырѣвъ самыхъ, лишаю розвазѣ всякому здорово мыслячому.

Я думаю, що тыми поглядами поводованый такожь и поважаный п. внеско-

датель внѣсъ въ комисіи бюджетовôй резолюцію, котра теперь якъ разъ есть предметомъ оговореня. Я въ основѣ годивбыся съ тою резолюцією, але предлежаче ей сформулованье не ôтповѣдає правдивымъ потребамъ краю. Поминувши тов, що въ тôй резолюціи покликуєся на найвысше постановленье зъ 5. липця 1877, котрого я не знайшовъ въ ніякôмъ дневнику законôвъ ни краєвыхъ ни державныхъ, и для того его содержаня не знаю, а котре еще може спокôйно собѣ лежитъ въ правительственнôй тецѣ, есть еще въ тôй резолюціи сказано: щобы ромуньскій языкъ яко викладовый зновъ введено, „якъ то въ давнôмъ теольогичнôмъ училищу було“.

Коли и въ якôй мѣрѣ такъ було, блише того тутъ не выяснено. Але я мушу пригадати, що ромуньскій языкъ николи не бувъ на теольогичнôмъ факультетѣ выключно уживаный; учено такожъ въ рускôмъ языцѣ. Коли отже тутъ не ма и згадки про рускій языкъ, то вже мене тов обôйти мусѣло. При такôмъ недостаточнôмъ стилизованю резолюціи не взято вѣрно на взглядъ правдивыхъ потребъ краю. Щобы отже поповнити выявленй въ резолюціи погляды п. внескодателя, позволю собѣ туюжъ резолюцію въ коротшôмъ а ясньйшôмъ стилизованю внести. Але перше мушу еще згадати, що ту надôйшла д. 4. марта с. р. ôтъ буковиньского руско-политичного товариства „Руска Рада“ петиція, написана въ тôмъ часѣ, коли часописи рознесли першу вѣсть про предлежачу, въ комисіи бюджетовôй ухвалену резолюцію.

Тая резолюція дуже занепокоила Русинôвъ — и пôсля моеи думки совсѣмъ справедливо — бо Русины, хотяй они въ Буковинѣ суть бôльшостію, наразъ побачилися упослѣджеными — забутыми. Хотяй я не думаю зъ того случаю скористати и тутъ основно обговорювати властивый предметъ а именно приписовати, якй предметы, въ якôй мѣрѣ и въ якôмъ языцѣ маютъ предподаватися на грековост. факультетѣ, але все тов мушу оставити ординаріятови, то однако гадаю, що ôтповѣмъ загальному желаню рускои народности, коли замѣсть предложеной выдѣломъ резолюціи, съ котрою я въ основѣ не годжуся, позволю собѣ внести ясньйше сформулованy резолюцію, котра звучитъ *(читає)*:

„Взываєся ц. к. правительство, щобы на греко-восточнôмъ теольогичнôмъ факультетѣ въ Чернôвцяхъ завело ромуньскій и рускій языкъ яко выкладовй.“

Бесѣда пос. Кулачковского

выголошена въ радѣ державнôй дня 12. (24.) цвѣтня при розправахъ надъ буджетомъ шкôлъ середныхъ.

Записавємься до голосу, щобы взглядомъ польскои ц. к. гимназіи Францъ-Іосифа во Львовѣ внести резолюцію. Цѣль тои резолюціи, ôтповѣсти правдивôй потребѣ рускои молодежи школьнои учащаючои до тои гимназіи, а заразомъ хоть въ маленькôй мѣрѣ дати выразъ засадѣ національнои рôвноправности такожъ и супротивъ Русинôвъ. Моя резолюція змѣряє до того, щобы вôзвати ц. к. правительство о безпроволочне зарядженье, щобы въ тôй гимназіи во Львовѣ наука гр. кат. религіи для рускои молодежи була черезъ тамже усистемизованого гр. кат. катихита предподавана не якъ теперь въ языцѣ польскôмъ, але въ языцѣ рускôмъ. Если тая резолюція буде прійнята и п. министромъ просвѣты переведена, то будьте пересвѣдченй М. П., що черезъ тое усунеся лише дуже маленька частина тои великои несправедливости, яку заподѣяно намъ Русинамъ въ такъ разячій способôъ на поли публичного школьництва. Въ цѣлôй Австріи не ма другого народа, съ котрымъ бы на поли публичного выхованя такъ по мачушиному обходженося, такъ кривджено, зъ народныхъ правъ и интересôвъ обдирано и такъ насильствовано, якъ се дѣєся съ рускимъ народомъ. Въ Австріи жіє лише около 600.000 Италійцѣвъ а предсѣ маютъ они теперь чотыри шкôлъ середныхъ съ италійскимъ языкомъ выкладовымъ. Мы Русины творимо въ Австріи народъ майже тримиліоновый, а якже то стоитъ справа съ нашими школами середными? Галичина вразъ съ Краковомъ має всего 22 гимназій и 6 шкôлъ реальныхъ; зъ сего припадає на захôдну Галичину и Кракôвъ 8 гимназій, а 14 гимназій припадає на тую переважно Русинами заселену часть Галичины с. е. на всходну Галичину; зъ шкôлъ реальныхъ припадає одна на Кракôвъ а 5 на всходну Галичину. А хоть мы Русины, якъ сказано, творимо тримиліонову силу и въ всходнôй Галичинѣ есьмо въ дома а Поляки тутъ ледви двайцяту часть населеня становлятъ, хоть въ Галичинѣ есть надъ 1400 народныхъ шкôлъ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, а Поляки маютъ ледви 1200 народныхъ шкôлъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, то предсѣ мимо того всего зъ 22 гимназій и 6 шкôлъ реальныхъ маємо всего на всего лише одну однѣсеньку гимназію во Львовѣ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, а ни однои школы реальнои! Зъ прочихъ 21 гимназій есть двѣ съ нѣмецкимъ выкладовымъ языкомъ именно одна во Львовѣ а друга въ Бродахъ. Такъ отже маютъ Поляки 8 гимназій въ захôднôй а 11 гимназій въ всходнôй Галичинѣ съ выключно польскимъ языкомъ выкладовымъ. Думаю М. П., що при такôмъ станѣ рѣчій годѣ що и говорити о народнôмъ рôвноуправненю Русинôвъ на поли школьництва. Але идѣмъ дальше. Въ 11 всходногалицкихъ гимназіяхъ учатъ еще польского языка яко обовязкового предмету. Такъ отже мусятъ всѣ Русины, що учащаютъ до тыхъ 11 гимназій, учитися польского языка яко обовязкового предмету а то безъ рôжницѣ, въ якôмъ числѣ належатъ тіи ученики до польскои або рускои народности.

Але не такъ то М. П. дѣєся съ рускимъ языкомъ. Въ тыхъ 11 всходногалицкихъ гимназіяхъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ предподаєся рускій языкъ лише яко взглядно обовязковый предметъ науки и то тôлько въ тôмъ случаю, если родичѣ дотычащихъ дѣтій за наукою рускаго языка освѣдчатся. До сего треба еще додати, що въ тыхъ 11 гимназіяхъ всходнои Галичины наука рускаго языка удѣляєся лише въ такъ званыхъ закутныхъ годинахъ ôтъ 11—12 або въ феріяльнй днѣ въ середу и суботу по полудни. Если отже руска молодѣжь тыхъ гимназій хоче учитися рускаго языка, то есть она въ прирôвнаню до польскои молодежи гимназіяльнои дуже некористно поставлена, бо она муситъ учитися еще польского языка яко обовязкового предмета науки, есть отже тымъ способомъ науками перетяженою. А що се зъ другои стороны переважно убога молодѣжь и для того муситъ шукати за приватными лекціями, котрй звычайно межи 11—12 годиною або пополудни въ середу и суботу припадаютъ, — то очевидно теряє она черезъ тое такожъ средства свого удержаня. Если отже наша по бôльшôй части убога молодѣжь хоче знайти собѣ удержанье въ приватныхъ лекцій, то при такихъ обстоятельствахъ не лишаєся ѣй ничого иншого, якъ съ важкимъ серцемъ зречися необовязковои науки рускаго языка.

Тымъ чиномъ значна часть нашои молодежи ôтчужуєся ôтъ рускаго языка, поволи ôтрываєся и ôтъ рускои народности, не можутъ выобразоватися твердй народнй характеры, надъ чимъ въ интересѣ духового розвою нашого народу тымъ бôльше сожалѣвати треба, що польскій языкъ для нашого народу не має ніякого культурного значеня.

Ото есть, М. П., якъ найкоротше представленый образъ языкового и народного рôвноуправненя Русинôвъ въ гимназіяхъ на ихъ питомôй землѣ-батькôвщинѣ! Алежъ не думайте, що такій фактичный станъ мнимого рôвноуправненя Русинôвъ пôдъ взглядомъ школьництва тôлько недавно почався. Нѣ! М. П. тое нашкицованe мною мниме рôвноуправненье Русинôвъ пôдъ взглядомъ школьництва, сотворене и утверджене закономъ краєвымъ еще зъ 22. червня 1867. (Дневникъ гал. законôвъ и розпоряджень ч. 13.). Начеркъ того закона ухвалила штучно сотворена польска бôльшôсть галицкого сойму а пôдъ правленьемъ тогдашного принятого зъ чужины министра, теперѣшного гр. Байста, стався тойже начеркъ закономъ. Коли я добре поинформованый, то нашй славяне-братя Поляки одержали той законъ о рôвноуправненю Русинôвъ въ школьництвѣ яко заплату за тое, що допомогли правительству довершити угоду съ другою половиною державы.

Якъ бы тамъ ни було, на всякій случай есть той законъ цѣкавымъ доповненьемъ до исторіи о національнôмъ рôвноуправненю Русинôвъ въ всходнôй Галичинѣ и то именно въ добу конституційрои еры въ Австріи! Тымъ краєвымъ закономъ зъ 22. червня 1867. дано Русинамъ одиноку гимназію съ рускимъ языкомъ выкладовымъ — и то первѣстно тôлько въ чотырохъ найнизшихъ клясахъ; а тымчасомъ во всѣхъ иншихъ середныхъ школахъ, котрй, якъ каже арт. V. закона, по части або въ цѣлости зъ публичныхъ фондôвъ удержуются, заведено языкъ польскій яко выкладовый. Коли я той артикулъ читаю, то на дармо пытаю себе и голову собѣ ломлю, яка малабы бути ratio juris того постановленя? Бо, дѣйстно, для мене то совсѣмъ непонятна рѣчь, якимъ чиномъ зъ обстоятельства, що яка середна школа цѣлкомъ або по части удержуєся зъ державныхъ фондôвъ, має выплывати логична конечнôсть, щобы, — кромѣ однои, — во всѣхъ прочихъ середныхъ школахъ въ рускôй части Галичины учено въ польскôмъ языцѣ?

О кôлько менѣ вѣдомо, то и Русины такожъ досыть вкладаютъ до державного мѣшка. Въ отсѣй хвили не знаю вправдѣ, яке ôтношенье заходитъ межи скôлькостію податку, оплачуваного Русинами а Поляками, але я думаю, що сума податку ôтъ Русинôвъ мабуть не буде така малозначна, коли зважити, що Русины при нормальныхъ ôтношеняхъ все таки суть въ можности выслати на всякій случай поважне число народныхъ представителѣвъ на основѣ дотычащихъ ординацій выборчихъ въ рôжнй тѣла заступничй; коли отже Русины державнй тягары такожъ поносятъ, то природно такожъ маютъ право жадати для себе повного увзглядненя своихъ жизненныхъ народныхъ интересôвъ въ науковыхъ заведеняхъ, удержованыхъ зъ средствъ державныхъ.

Менѣ можутъ зъ другои стороны (*правицъ*) сеи Высокои Палаты закинути: На що властиво жалуются Русины? Для чого они не хотятъ приняти закона краєвого зъ 22 червня 1867? Въ арт. V. букв. в. тогожъ закона, — моглибы менѣ сказати — стоитъ предсѣ, що въ середныхъ школахъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ можутъ бути заведенй побôчь выкладôвъ въ польскôмъ, такожъ выклады въ рускôмъ языцѣ. На се М. П. скажу, що тое законне постановленье має особенне значенье. Коли я блише приглянуся тому постановленю Арт. V., то я бачу въ нѣмъ таке застереженье польскихъ интересôвъ, що мы, Русины, пôсля того закона николи до свого права дôйти не можемо. Обговорюваный уступъ закона высказує передовсѣмъ тое, що въ такихъ школахъ середныхъ, где польскій языкъ есть выкладовымъ, рускй выклады можутъ бути допущенй тôлько для поодинокихъ предметôвъ. Отжежъ вже пôсля сихъ слôвъ закона о рôвноуправненю не ма и бесѣды, бо въ паралельныхъ клясяхъ въ гимназіяхъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ по руски выкладалибыся тôлько поодинокй предметы. Алежъ дальше, рускй выклады навѣть для поодинокихъ предметôвъ науковыхъ можутъ бути допущенй тôлько на поодинокій даный случай зъ окрема и то еще тôлько тогды, коли сего зажадаютъ родичѣ що найменше 25-ёхъ ученикôвъ а въ додатку еще, коли рада школьна краєва на тое пристане!

Въ виду такъ многихъ застережень и нашихъ особенныхъ краєвыхъ ôтношень нема сомнѣнія, що наведенй мною постановленя законнй про допускаємôсть рускихъ клясъ паралельныхъ для поодинокихъ предметôвъ въ школахъ середныхъ съ польскимъ выкладовымъ языкомъ для насъ, Русинôвъ, суть чисто илюзоричнй. Перешкоды до введеня паралельныхъ рускихъ клясъ все знайдутся; за тое ручитъ намъ вже анти-руска тенденція галицкои рады школьнои краєвои, котра вже разъ въ тôмъ взглядѣ навѣть въ практицѣ потвердилася.

Було то на початку року школьного 1867/68, якъ разъ коли згаданый законъ краєвый зъ 22 червня 1867 вôйшовъ въ житье. Тогды то директоръ перемыскои высшои гимназіи удався на пôдставѣ заявлень родичѣвъ 25 рускихъ ученикôвъ съ прошеньемъ до краєв. рады школьнои, щобы въ тôйже гимназіи въ мысль Арт. V. букв. в. закона зъ 22 червня 1867 утворено рускй поралельнй клясы. И щожъ зъ того выйшло? По уплывѣ довгого часу галицка рада шк. кр. завôзвали того директора, щобы ôнъ еще разъ обчисливъ, чи дѣйстно родичѣ 25 ученикôвъ жадали рускихъ выкладôвъ. Директоръ гимназіяльный предложивъ кр. радѣ школьнôй письменнй заявленя дотычныхъ родичѣвъ 25 ученикôвъ и поновивъ прошенье о введенье клясъ паралельныхъ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ. Галицка рада шк. краєва еще до нынѣ не дала ôтповѣди на жаданя родичѣвъ и прошенье директора, и такъ не прійшло, розумѣєся, до клясъ паралельныхъ въ перемыскôй гимназіи!

Не буду нынька дальше въ подрôбности запускатися, щобы выказати, якъ дуже у насъ, въ всходнôй Галичинѣ, многй органы, котрыхъ веденю и надзорови школа повѣрена, надъуживаютъ ей яко арену для политичныхъ агитацій въ хосенъ Полякôвъ, якъ часто въ всходногалицкихъ гимназіяхъ поодинокй учителѣ польскои народности оскорбляютъ ажь до обуреня наше народне чувство, и надъ языкомъ нашимъ ругаются, а то въ тôй цѣли, щобы рускôй молодѣжи науку въ рускôмъ языцѣ до крихты зъогидити, молодѣжь ôтъ неи ôтхилити и тымъ чиномъ рускій языкъ въ школы совсѣмъ выперти. То завелобы мене за далеко; але я могу, колибы котрый зъ панôвъ тымъ спеціяльно интересовався, навести множество фактôвъ, навѣть зъ найновѣйшого часу, котрй мои высказы совсѣмъ потвердятъ.

Подрôбне вычисляньe тыхъ фактôвъ оставляю на теперь тымъ радше для того, що я еще доволѣ случаѣвъ знайду той предметъ подрôбно и основно обговорити.

(Конець буде)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Рада державна. На руки рускихъ послôвъ внесли петиціи о выключенье польского предмету науки въ людовыхъ школахъ слѣдующй громады: Довге повѣту Калуского, Лолинъ повѣту Долиньского, Илеме повѣту Долиньского и Добровляны повѣту Калуского.

На 81-ômъ засѣданю зъ дня 14. (26.) с. м. придѣлено войсковôй комисіи правительственнй предложеня о змѣнѣ гдеякихъ §§. войскового закона и о краєвôмъ рушеню, а ôттакъ приступлено до розправъ надъ 17-ымъ титуломъ буджету министерства просвѣты: народнй школы. Пос. Ковальскій представляє въ довшôй бесѣдѣ сумный станъ народныхъ шкôлъ въ Галичинѣ и вопіющу кривду Русинôвъ на поли народного школьництва. Бесѣдникъ подає историчный переглядъ розвою и упадку шкôлъ народныхъ, выказує, якъ народнй школы сталися поприщемъ полонизаціи, мѣсто служити высокôй цѣли народнои просвѣты. Краєва рада школьна въ Галичинѣ поставила собѣ яко задачу не просвѣту але совсѣмъ иншй цѣли. Наслѣдствомъ того народнй школы не ôтповѣдаютъ потребамъ людности и она не видячи ніякихъ користій зъ тыхъ ополяченыхъ шкôлъ що разъ бôльше знеохочуєся до нихъ. Дальше выказує бесѣдникъ, якъ въ Галичинѣ часто настановляются на учителѣвъ люде, котрй крôмъ преданности полонизаційнôй тенденціи рады школьнои не маютъ найменшои квалификаціи до учительства. Рускій народъ бажає, щобы его дѣти учились въ школѣ народнôй практичныхъ, въ господарствѣ, ремеслѣ и промыслѣ потрѣбныхъ вѣдомостій а не польского языка, котрый ему совсѣмъ злишный. Тымъ часомъ на дѣлѣ робится совсѣмъ противно а навѣть п. министеръ просвѣты думає, що наука другого языка есть великою користію для народу. Бесѣдникъ выказує неосновнôсть сего министеріяльного погляду именно въ приложеню до народныхъ шкôлъ. Численными фактами илюструє бесѣдникъ, якъ рада школьна силомôць накидає рускимъ грома-

дамъ польскій языкъ. Коли Нѣмцѣ, Чехи, Словенцѣ и Поляки маютъ свои семинарія учительскій, одинъ Русины не маютъ ни одной рускои семинаріи учительскои. Семинарія учительскій во Львовѣ, Станиславовѣ и Тернополи повинні бути вправдѣ утраквистичными, але на дѣлѣ наука рускаго языка удѣляєся тамъ лише гомеопатично. Выходячій зъ семинарій учителѣ и учительки въ переважнôй части совсѣмъ не знаютъ рускаго языка, тожь суть они передъ рускимъ народомъ нѣмі. При такôмъ складѣ рѣчій можна собѣ представити, чи рускій народъ може пôдъ такою опѣкою образовати ся и розвиватися. Бесѣдникъ згадуе о надужитяхъ и поруганяхъ надъ рускимъ языкомъ въ перемыскôй школѣ и въ перемыскôй семинаріи, згадуе за кривду Русинôвъ во Львовѣ, котрі мимо рѣшеня державного суду не маютъ доси народнои школы рускои, за накидованье польскихъ свѣдоцтвъ въ рускôй школѣ вправъ во Львовѣ а навѣвши численнй факта беззаконностій сподѣяныхъ супротивъ Русинôвъ въ Галичинѣ вноситъ слѣдуючу резолюцію: взываєся правительство, щобы 1) основало во Львовѣ, Золочевѣ и Самборѣ учительскій семинаріи съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, 2) постаралося о точне означеньеôтповѣдно статутамъ семинарій, якій предмета науки маютъ бути предподаванй въ рускôмъ языцѣ въ учительскихъ семинаріяхъ во Львовѣ, Станиславовѣ, Тернополи и въ женьскихъ уч. семинаріяхъ во Львовѣ и Перемышли, 3) щобы въ Галичинѣ були настановленй екзаминаційнй комисіи для учителѣвъ и учительокъ народныхъ въ мысль §. 29 минист. розпоряженя зъ 5. цвѣтня 1872 (Ч. 50. Д. з. д). — Бесѣду пос. Ковальского подамо пôсля стенографичныхъ справоздань.

При тыхъ розправахъ забравъ голосъ такожь мин. Конрадъ-Айбесфельдъ, щобы успокоити обавы що до духа реформы закона о школахъ народныхъ замѣренои министромъ. Реформа послѣдуе тôлько въ тыхъ точкахъ, где сего окажеся потреба и то лише въ дусѣ педагогичнôмъ а не партійнôмъ. — Буджетъ для шкôлъ народныхъ ухвалено пôсля внесень комисіи буджетовои.

На 82-ômъ засѣданю рады державнои закôнчено обрады надъ буджетомъ министерства просвѣты. Ôттакъ приступлено до розправъ надъ проектомъ з а к о н а о в о й с к о в ô й т а к с ѣ. По загальныхъ розправахъ, въ котрыхъ забиравъ голосъ такожь мин Земялковскій въ заступствѣ мин. Горста, щобы боронити сей проектъ противъ численно и дуже справедливо пôднесенымъ замѣтамъ о его недостаткахъ и хибахъ, ухвалено 167 голосами противъ 107 приступити до спеціяльныхъ розправъ.

§. 1. сего закона постановляе:

„До оплаты войсковои таксы обовязанй:

1) тіи, що задля неспосôбности до войсковои служby зъ листы ставленя суть выкрисленй;

2) тіи, що въ послѣдньôй клясѣ ставленя або по выступленю зъ нея на основѣ §. 17. войскового закона зôстали ôтпущенй.

3) тіи, що передъ кôнцемъ служby яко неспосôбнй зôстали зъ войска ôтпущенй;

4) тіи, що передъ кôнцемъ обовязку служby войсковои зъ монархіи выселяются.

Дръ Гербстъ выказуе хибы сего параграфу и прилучаеся до внесеня пос. Гакельберга, щобы внесенй до сего § у по правки ôтослати вразъ съ проектомъ назадъ до комисіи. Бôльшôсть однакожь прійняла внесенье комисіи. Такъ само прійнято §. 2, 3, 4 и 5 сего закона.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. По донесенямъ Wiener Allg. Ztg. и Tagblatt-y думае Лорисъ Меликовъ не лишь о якôй-то угодѣ съ Польщею, але и о рôвноуправненю народу малорускаго пôдъ взглядомъ языковымъ. Якъ звѣстно, достигла политика Каткова, заключена въ словѣ „обрусѣніе“ всѣхъ народôвъ Россіи передъ чотырма роками свою кульминаційну точку. Выдано бо указъ царскій, котрый зборонивъ уживанье рускаго языка не лишь въ ученôй и краснôй литературѣ, въ школахъ и въ приватнôмъ житю, але навѣть на сценѣ и въ выданяхъ музичныхъ. Языкъ малорускій и его литературный розвôй уважано яко дѣло дуже небезпечне „для цѣлости Россіи.“ Мимо того показалась небавомъ потреба обôйти сей указъ царскій и то для самого правительства. Коли бо и въ губерніяхъ, заселеныхъ Русинами, стала ширитись нигилистична пропаганда, выдало правительство зъ конечности двѣ брошурки антинигилистичнй для поученя простого народа въ малорускôмъ языцѣ. Розумѣеся само собою, що указъ, котрый мавъ на цѣли спинити розвôй культуры малорускои, выкликавъ повсюды велике незадоволенье и огорченье. Лорисъ Меликовъ, котрого програма не маe нічого вспôльного съ мрѣями Каткова, стараeсь теперь незадоволенье те всюды усувати и намѣряе языкови рускому вернути природнй права, бодай такій, якъ за першихъ лѣтъ царствованя Александра II. Згаданй нѣмецкій дневники, за котрыми сю вѣсть повторяемо, додаютъ, що рôвноуправненье языка рускаго въ губерніяхъ волыньскôй, подôльскôй, кіевскôй и другихъ, мусѣлобы конечно выкликати змѣну политики министерства австрійскаго насупротивъ Русинôвъ галицкихъ, котрі, якъ недавно посолъ Ковальскій въ думѣ державнôй справедливо пôднѣсъ, кинень суть на поталу елементови польскому. Видимо добачаютъ дневники нѣмецкій тую евентуальнôсть, що „das Drücken an die Wand“ рускаго народонаселеня въ Галичинѣ моглобы австрійскôй державѣ выйти лишь на шкоду. Чи поголоски о тôй несподѣванôй симпатіи Лорисъ Меликова до Русинôвъ осуществлятся на дѣлѣ, годѣ предсказати и мы принимаемо ихъ съ найбôльшою резервою, такъ якъ годѣ намъ вѣрити, що часы Бахôвъ минули для Россіи.

Тымъ часомъ розпорядительна комисія веде свое дѣло дальше, переглядае акта политичныхъ процесôвъ, пересмотрюе вязницѣ, где помѣщено политичныхъ переступникôвъ и, якъ доносятъ зъ Петербурга, увôльнила доси 6000 людій зъ пôдъ надзору полиційного або навѣть зъ тюремъ.

На торжество 62 родинъ царя Александра прибули зъ Австріи ген. Рамбергъ, зъ Берлина ген. Тресковъ съ ôтручными цѣсарскими листами и желанями.

Россійска праса витае радо премієрство Гладстона. Подану самыми петербурскими дневниками вѣсть, що полиціи удалось зловити головного зачинщика експльозіи въ зимовôмъ двôрци не потверджаютъ найновѣйшій телеграмы. Увязнено лишь якого-то Шевича, на котрого паде пôдозрѣнье, що ôнъ перебраный за столяря пôдложивъ динамитъ. Agence russe называе вѣсть тую впростъ выдумкою. Другій дневники говорятъ, що годѣ провѣрити идентичнôсть особы.

Выдѣлъ маринарки мавъ порѣшити, щобы зменшити число морякôвъ въ пристаняхъ балтыцкихъ на 2900 людій. Розпорядженье те буде розширене и на пристани чорноморскій.

Чорногора. Представителѣ державъ европейскихъ предложили в. портѣ громадну ноту въ справѣ чорногорскôй и домагаются, щобы войска турецкій на ново зайняли тій мѣстцевости, до котрыхъ передъ ôтдачею Чорногорцямъ вторгнули Альбанцѣ. Вина бо, для чого такъ сталось, лежитъ на вождахъ турецкихъ. Они, уступаючи зъ поодинокихъ крѣпостій, були обовязанй повѣ домити Чорногорцѣвъ 24 годинъ въ передъ, однакожь не зробили того и подали черезъ те войскамъ Альбаньскои лиги, котра ненавидитъ Чорногорцѣвъ, можнôсть занятя тій мѣстцевости. Колижь Чорногорцѣ зблизились, розпочали Альбанцѣ стрѣльбу, при чѣмъ одного чоловѣка убито, а кôлькохъ ранено. Въ дняхъ 25. и 26. цвѣтня н. ст. прійшла Альбанцямъ значна помôчь зъ сусѣдныхъ полонинъ, а и войска турецкій лишили имъ вѣдай нарочно значній запасы стрѣльній. Порта не ôтповѣла доси на колективну ноту.

Ромунія. На добѣ перепроваджае Братіяно радикальнй змѣны въ складѣ министерства. Зъ коалиційного, якимъ було до теперь, маe выйти однолите министерство въ дусѣ либеральнôмъ.

Нѣмеччина. Кн. Бисмаркъ потерпѣвъ значне пораженье въ парляментѣ нѣмецкôмъ. Ото 15 (27) цв. ôткинено правительственне предложенье въ справѣ островôвъ Самоа и не дано запомоги въ цѣли пôддержаня торговлѣ съ сею островною громадою. И надъ внесеньемъ о монополю тютюну перейшовъ парляментъ до порядку дневного.

Франція. Подана нами въ минувшихъ числахъ вѣсть о папскôй нотѣ насупротивъ декретôвъ противъ Єзуитôвъ и конгрегацій зôстала на дняхъ зреализована. Нунцій папскій удався 10 (22) с. м. до президента республики въ Елисеюмъ и вручивъ ему власноручне письмо папы Льва XIII., въ котрôмъ св. отецъ стае въ оборонѣ переслѣдованыхъ. Тонъ письма есть дуже умѣреный, але категоричный. Папа не хоче, щобы конгрегаціи боронились нелегальными средствами, але жадае, щобы всѣ товариства религійнй боронили своихъ справъ передъ судами якъ найбôльше рѣшучо.

Въ Лиль, куды 24 цв. н. ст. удався министеръ просвѣщеня Ю. Ферри, щобы положити угольный камѣнь пôдъ будову университету медичного, зайшли значнѣйшій демонстраціи, котрі свѣдчатъ о великôмъ розъярею католикôвъ насупротивъ звѣстныхъ декретôвъ. Коли министеръ Ферри въѣздивъ до мѣста, згромадилась на пляцу de la Gare молодѣжь школы промысловои и ученики католицкого университету, котрый зôстае пôдъ управою Єзуитôвъ. Одній кликали: Vive la République, другій Vive le Sénat! Одній: най жіютъ декреты зъ 17. марта, другій: най жіютъ Єзуиты. При тôмъ спѣвано пѣсни супротивныхъ тенденцій а въ кôлькохъ мѣстцяхъ прійшло навѣть до доброи бôйки. Рôвночасно, коли посвящувано угольный камѣнь, державъ одинъ професоръ права передъ численно зôбранымъ народомъ ôтчитъ въ цирку въ оборонѣ правъ конгрегацій.

Англія. Кабинетъ Гладстона комплетуеся заѣдно. Фавцетъ именованый ген. директоромъ почтъ, Мунделля вицепредсѣдателемъ рады кабинетовои, Шамберленъ президентомъ уряду торговельного, Додсонъ администраціи льокальнои. Догадуются, що нове министерство займеся передъ всѣмъ справою ірійскою и въ тôй цѣли именовавъ Гладстонъ Виліяма Едварда Форстера секретаремъ для справъ ирляндскихъ съ достоинствомъ члена кабинету. Форстеръ належитъ до сторонництва либерального и наживъ собѣ славу ученого географа.

Дневники россійскій инавгуруютъ заграничну политику Гладстона яко таку, котра буде домагатись, щобы окупація Босніи и Герцеговины черезъ войска австрійскій задержали дотеперѣшный характеръ и щобы армія окупаційна опустила тій краj, скоро лишь усталится тамже внутрѣшный порядокъ. Лишень „Петерб. Вѣдомости“ припускаютъ, що политика Гладстона звернеся и противъ Россіи. Они кажутъ: Гладстонъ желае, щобы на пôвостровѣ балканьскôмъ не ширилось ани вліянье россійске, ани австрійске. Туреччина есть въ его очахъ мертвымъ кадаверомъ. Турки повинні вынестись за Босфоръ, а пôвостровъ балканьскій полишити жителямъ христіяньскимъ. Однакожь годѣ предвидѣти, якихъ средствъ ужіе Гладстонъ для достиженя своихъ намѣрень? Чи Англія буде въ силѣ спинити заборову политику Австріи? О скôлько звѣстно, то Австрія не такъ дуже охоча выпустити зъ своихъ рукъ добычь. Ктожь присилуе ей до того? Котра держава уступится за цѣлковитою вольностю Славянъ балканьскихъ? Тій послѣдній суть за слабій до того. Чорногора не може выдерти для себе того, що ѣй признавъ трактатъ берлиньскій. Чи Россія се зробитъ? Годѣ предсказати.

Парляментъ англійскій ôткрыто 29 цв н. ст. Бесѣда тронова буде ôтчитана доперва по справдженю выборôвъ.

Зъ судовои салѣ.

Тамтого тыждня ôтбулася въ Львôвскôмъ судѣ криминальнôмъ розправа передъ судіями присяжными противъ *Блажея Владислава Дудзиньского* о злочиньство мордерства. Обвиненый Дудзиньскій родомъ зъ Жукова, пов. Тѣшанôвского, 23 лѣтъ, жонатый, батько двомѣсячнои дитины. Скôнчивъ школу народну въ Жуковѣ, умѣе читати и писати и есть кушнѣремъ. Ходивъ ôтъ села до села направляти кожухи людемъ, гроши, якій заробивъ, пропивавъ, а бѣдна жѣнка жила на ласцѣ свого брата. Дня 28 сѣчня с. р. вôйшла одна селянка до хаты селянъ Ивана и Анны Лепакôвъ, котрі занималися збираньемъ шматъ и були въ селѣ Жуковѣ уважанй досыть заможными. Вôйшовша въ хату Лепакôвъ селянка спостерегла супругôвъ на печи, а приглянувшись близше побачила, що цѣла стѣна була обрызкана кровію а Лепаки убитій. Завѣдомила вôйта, вôйтъ жандармерію и судъ. Оглядины судово-лѣкарскій выказали слѣдуюче: Иванъ мавъ три раны, одну на заднôй части головы ôтъ сокоры и то таку тяжку, що сокира розчерепила чашку якъ кавалокъ дерева, такъ що цѣлый той кавалокъ чашки съ мозкомъ высѣвъ тôлько на скôрѣ, другій двѣ раны Ивана були ôтъ ножа по лѣвôмъ боцѣ грудной клѣтки. Анна мала тôлько одну рану ôтъ ножа по правôмъ боцѣ грудной клѣти. Въ хатѣ дѣйстно знайдено сокиру и нôжь. Догадка впала заразъ на Дудзиньского тымъ бôльше, що тойже дня 27. бувъ въ Жуковѣ а ôтъ того дня пропавъ. До того еще найдено въ шонѣ его матери полишеный капелюхъ и сукману, въ котрôй до тои поры ходивъ. Дня 5 лютого придержала жандармерія Дудзиньского коло Дахнова въ одежи замордованого Лепака. Увязненый признався заразъ. На розправѣ передъ судіями присяжными самъ Дудзиньскій такъ толкуеся: „Дня 27 сѣчня пôшовъ я зъ Жукова до Тѣшанова на ярмарокъ. Вертаючи зъ ярмарку завернувъ я до хаты Лепакôвъ. Почастовали мене горѣвкою и розповѣли, що були такожь на ярмарку за коровою, але не купили, бо мали тôлько 25 зр. Учувши, що они маютъ 25 зр. рѣшивъ я заразъ убити ихъ и ограбити. Давъ я Аннѣ 10 кр. и пôславъ по горѣвку. Выпилисьмо. Она знов менѣ дала 10 кр. и знов я другій разъ принесъ горѣвки. Выпивши Лепаки полягали на печи и борзо захрапѣли. Я лягъ пôдъ ôкномъ на лавѣ и такожь заснувъ. Але задуманый замѣръ убійства збудивъ мене борзо. Вставъ я зъ лавы, запаливъ лямпку, взявъ сокиру зъ пôдъ лавы и нôжь зъ комина и пôдôйшовъ до печи. Взявши топорище сокиры обѣручь зъ цѣлои силы „затявъ“ я Ивана въ голову. Сокира загрузла такъ глубоко въ голову, що годѣ було вытягнути. Я лишивъ сокиру въ головѣ Иванôй и накинувъ его кафтаномъ. Потому придушивемь правымъ колѣномъ плечѣ Лепаковôй и зъ цѣлои силы вбивемь нôжь въ плечѣ пôдъ праву лопатку. Нôжь натрафивъ на щось тверде и она пôднесла голову. Придушивъ я ей колѣномъ еще дужше и не выймаючи совсѣмъ ножа зъ тѣла съ бôльшою еще силою выкрутивемь нимъ въ другій бôкъ и еще глубше засадивъ, але заразъ выйнявъ я нôжь, бо Иванъ рушивъ ногами и руками, пôднѣсъ голову и зложивъ ей на колѣнахъ жѣнки. Боячися, щобы ôнъ не ôтживъ, встромивъ я ему нôжь въ груди“. Тое выголосивъ обвиненый совсѣмъ спокôйно, рôвнодушно. „По тôмъ пôйшовъ я до коморы — розказувавъ дальше — переглянувъ три скринѣ а не знайшовши тамъ грошій, вернувъ я до хаты, переглядѣвъ постѣль, шафу и ажь въ шафѣ знайшовъ 25 зр.“ На оборону свою каже, що бувъ пяный. Свѣдки ствердили, що бувъ тверезый и впрочемъ прокураторія пôднесла яко доказъ здорового ума въ хвили чину, що Дудзиньскій такъ докладно съ дрôбницями, свôй чинъ высказуе при розправѣ, отже памятавъ тымъ бôльше тогды, що чинитъ, коли теперь все памятае. Присяжній одноголосно признали обжалованого виннымъ злочиньства и на пôдставѣ того вердикту засудивъ трибуналъ Дудзиньского на смерть черезъ повѣшенье. Дудзиньскій выслухавъ засудъ съ найбôльшою рôвнодушностію.

НОВИНКИ.

— Зъ причины Святъ Великодныхъ выйде слѣдуюче Ч-ло „Дѣла“ въ суботу.

— Въ волоскôй церквѣ ôтспѣвали вчора вечеромъ бурсаки Инст. Ставропигійского при участи п. Мышуги, о. Стрыйского и др. страстній псальмы: 1) Благообразный Іосифъ, муз. Бортняньского; 2) Аминь глаголю Тебѣ, днесь со мною будеши въ раj; 3) Вскую унываeши и Предстоящи кресту; 4) Боже мой, по что мя еси оставилъ; 5) Отче, въ руцѣ твои предаю духъ мой, муз. Гайдна; 6) Поклоненіе св. кресту.

Въ недѣлю свѣтлого Воскресенія ôтправится: Утреня воскресна рано о 4 год., литургія о 8 г. вечерня о 5 год. Въ свѣтл. Понедѣлокъ и Вторникъ богослуженя якъ звычайно о 6, 10 и 4 годинѣ.

— Нынѣ, на привѣтъ 1. мая ôтограли побудку банды войсковій по улицяхъ Львова ôтъ $^1/_2$7—8 год. рано при прекраснôй погодѣ. Именно пріятне впечатлѣньe робила гучна коломыйка, ôтограна хорошо бандами рускихъ нашихъ полкôвъ.

— По хорошихъ, погôдныхъ, **правдиво весняныхъ днях** малисьмо во Львовѣ черезъ кôлька днѣвъ сего тыждня слоту и холодъ. Для хлѣборобôвъ дощь бувъ дуже потрѣбный и, якъ доносятъ, въ гдеякихъ сторонахъ ишовъ дощь кôлька днѣвъ. Сельскій метеорологи вѣщуютъ, що се лѣто буде слотливе. Побачимо! А тымчасомъ вже нынька выяснилося небо, завитала погода на Великдень — на радôсть молодымъ и старымъ, на радôсть всему рускому христіяньскому миру.

— Вчора ôтбулося на користь потерпѣвшихъ ôтъ повѣни жителѣвъ повѣта Тарнобережского представленье аматорске, получене **съ концертомъ гал. тов. музичного.** Межи иншими хоръ мужескій ôтспѣвавъ хорошу пѣсню руску нашого славного композитора Лавровского — „Красна Зоре.“

— Петиціи въ справѣ дотаційнôй на руки посла о. Озаркевича надôслали дальше деканаты: Пистынь, — Снятынъ, — Канчуга, — Ольховецъ, — Старасôль, — Кудринцѣ, — Городенка, — Жукôвъ, — Холоѣвъ, — Сколье и Самбôръ.

— Зъ Тернополя доносятъ намъ: „Пôдчасъ переѣзду черезъ мѣсточко Борщѣвъ почувъ я вѣсти, котрі засмутятъ кождого народолюбця. Черезъ загальный упадокъ шляхты ширится въ сихъ сторонахъ пролетаріятъ межи нашимъ народомъ. Люде, котрі ходятъ на щоденну роботу, якъ то они кажутъ, „до двора“ вмѣсто грошій „квитки“ поодержували. Такихъ квиткôвъ маютъ гдеякій, що працёвитій, и на 50 зр. — якъ то есть звычай въ мѣстцевости Гермакôвка. Тымъ часомъ треба платити дачки а люде не маютъ чимъ, ожь идутъ съ квитками до жида, и жидъ дае имъ $^1/_4$ часть номинальнои вартости квитка!“

— (*К*) **Зъ надъ Днѣстра** пишутъ намъ: Звѣстно цѣлому свѣтови, якъ въ Галичинѣ жиды выкручуются всѣми способами ôтъ войска. Обчислено статистично, що $^1/_2$ загальнои цифры здôбныхъ до войсковои служby жидôвъ мусятъ конечно покрыти Русины. Передъ немногими роками выкрылися въ Станиславовѣ дуже цѣкавій манипуляціи жидôвскій въ тôмъ взглядѣ а сего року знов въ Городенцѣ выявилися не менше цѣкавій поступки жидôвскій. Въ Городенцѣ ôтбувалася бранка войскова ôтъ 10 до 25 марта с. р. Жидъ зъ Городенки, Тодрусъ Кугельмасъ, перша новага межи городенецкими жидами завязавъ товариство зъ самыхъ жидôвъ, котре мало цѣль выкручовати жидикôвъ ôтъ службы войсковои. На чолѣ того товариства станувъ самъ Тодрусъ Кугельмасъ. Всѣ члены товариства ходили по мѣстѣ и вывѣдовали, котрый жидикъ маe ставатися до бранки. Знайшовши такого годилися съ нимъ, кôлько дасть за тое, щобы не бувъ

взятый до войска. Коли згодилися, то гроши несли до начальника свого Тодруса Кугельмаса. Тодрусъ половину грошій бравъ собѣ а половину роздѣлювавъ межи своихъ спôльникôвъ. Кромѣ того Тодрусъ мавъ еще комисію оплатити. Однакожь асентеровано кôлькохъ жидикôвъ и то самыхъ такихъ, котрî оплатилися Тодрусови Кугельмасови. Щожь они тîи пошкодованî роблятъ? Заскаржуютъ 14. марта поступки Тодруса Кугельмаса до Староства. Навѣть одинъ товаришъ Тодруса, котрый дôставъ бувъ ôтъ него 40 зр. зложивъ 25 зр. въ Старостве а прочихъ 15 зр. стративъ. Староство въ сей хвили арештовало Тодруса Кугельмаса а жиды мали телеграфовати де генеральнои Коменды во Львовѣ, щобы пріѣхала друга комисія и на ново предприняла асентерунокъ. (Мы цѣкавî, якъ скôнчится тая справа. *Ред.*)

— **Зъ Студѣнки** пишутъ намъ: Въ Студѣнцѣ (пов. Калуского) зъ середы на четверъ въ ночи д. 29 с. м. ударивъ грôмъ въ деревину а ôттакъ перебѣгъ на стодолу селянина, ôтъ котрои погорѣли 3 хаты, коморы, стайнѣ и шопы. Худобу и гдещо зъ надôбя выратовано. Зъ сусѣдного села Бабина приславъ Вп. п. Розвадовскій свою сикавку зъ двора, за котру то благородну помôчь погорѣлцѣ и прочî громадяне уклôнно дякуютъ. Дѣдичь села Вп. п. Скаржиньскій обѣцявъ нещастнымъ дарувати весь матеріялъ зъ свого лѣса на ôтбудованье. Страта 3000 зр. Всѣ люде зъ села ревно помагали до ратунку.

— **Пожары.** Въ селѣ Заболотовцяхъ жидачевского повѣта д. 7 (19 цвѣтня) знищивъ пожаръ 12 господарствъ. Огонь выбухнувъ въ ночи о 10 год. зъ стодолы вôйта Заболотовецкого. Огонь пôдложивъ Станиславъ Созаньскій, господарь, зъ мести за тое, що вôйтъ не поручивъ его компетентнôй власти до удѣленя ему беззворотнои запомоги. — Въ селѣ Полнатичахъ повѣту ярославского знищивъ огонь, выбухнувшій о 1 год. въ ночи, имовѣрно пôдложеный, 7 господарствъ. Шкода выноситъ до 8.000 зр.

— **Зъ Станиславова** доносятъ, що прокураторъ ôтступивъ ôтъ зажаленя неважности въ звѣстнôмъ процесѣ кс. Матковского о злочиньство морду.

— **Доля денунціянта.** Пôдчасъ розправы краковскихъ соціялистôвъ зголосився добровôльно до суду студентъ II. року медицины Лесняк и зажадавъ переслухання, кажучи, що ôнъ маѣ судови важнî ôткрытя въ справѣ обжалованого шевця Павровича подати. То вже було отже по написаню акту обвиненя. Судія слѣдчій ôтдавъ прокураторіи протоколъ Лесняка яко додатковый матеріялъ зъ слѣдства. Лесняк станувъ на головнôй розправѣ и зôзнавъ, що заходивъ до шевця Павровича, втягавъ его въ бесѣду съ собою, выпытувавъ его про всячину, и довѣдався ôтъ Павровича, що ôнъ соціялистъ, що належитъ до кружка краковскихъ соціялистôвъ, що маѣ книжки заказанî и т. д. Тая денунціяція обурила всѣхъ, а найбôльше вже обурила студентôвъ-медикôвъ, кольегôвъ денунціянта. Они не хотѣли бути разомъ съ нимъ на выкладахъ и демонстраційно вынеслись зъ салѣ, коли прійшовъ Лесняк, а ôттакъ зложили еще 50 зр. для Лесняка, на дорогу, щобы лише опустивъ Кракôвъ.

— **Баронъ Канне,** совѣтникъ львôвск. краевого суду покликаный зôставъ въ министерство правосудія для заступованя хорого на очи совѣтника секційного Лихоцкого, референта личныхъ дѣлъ въ министерствѣ правосудія.

— **Именованя учительскî.** Рада школьна именовала дѣйстными учителями шкôлъ етатовыхъ: Владислава Слезиньского въ Дмитровичахъ, Ант. Вандзиляка въ Высовôй, Ив. Шафранця въ Голини, Сим. Гницкого въ Филипкôвцяхъ, Леопольда Горошка въ Стыберôвцѣ, Войт. Матысяка въ Победрѣ, Игн. Крыжановского въ Копечинцяхъ, Вас. Комарницкого въ Прукоравѣ, Владис. Смѣловского въ Сусѣдовичахъ, Ил. Кущака въ Пôдгôркахъ, Онофр. Бойчука въ Коржеличахъ, Винк. Буцкого, Кришковичахъ, Мик. Туркова Довголуцѣ, Петра Шостака въ Хмѣльнѣ, Луку Горалюка въ Колодѣевѣ, Винк. Лабендзя въ Єлеснѣ и Лонгина Дорожиньского въ Орѣхôвци. Дѣйстными учительками шкôлъ етатовыхъ именованî: Ванда Зигадловичъ у Львовѣ, Матильда Морштадтъ у Львовѣ и Клементина Закревска въ Стрѣлковичахъ.

— **Конкурса учительскî.** Тарнôвска рада шк. окружна розписуе конкурсъ на посаду учителя старшого при одноклясовôй школѣ въ Верхославицяхъ. Рôчна плата 400 зр. Речинецъ до 15 червня с. р. — Рада шк. окр. въ Бохни розписуе конкурсъ на посаду старш. учит. при школѣ выдѣловôй въ Величцѣ. Плата 700 зр. Вымагаеся квалификаціи до шк. выдѣл. зъ предметôвъ групы II. Речинецъ до 31. мая с. р. Рада шк. окружна въ Городку розписуе дня 26. цвѣтня 1880 конкурсъ на слѣдуючî посады учительскî въ окрузѣ городецкôмъ: 1) при школахъ етатовыхъ съ платою 300 зр. рôчно и вольнымъ мешканьемъ: а) въ повѣтѣ городецкôмъ: въ Барѣ, Оброшинѣ, Родатичахъ, Ставчанахъ. б) въ повѣтѣ рудецкôмъ: Коропужу, Михалевичахъ, Новосѣлкахъ гостинныхъ. 2. При школахъ филіяльныхъ съ рôчною платою 250 зр. и вольнымъ мешканьемъ: а) въ повѣтѣ городецкôмъ, въ Лозинѣ и Рокитнѣ 5) въ повѣтѣ рудецкôмъ: въ Бѣньковôй Вишни, Пôдгайчикахъ, Погорцяхъ и Поверхавѣ. 3. На посаду молод. учит. або учительки при школѣ мѣшанôй 4 клясовôй въ Рудкахъ и Комарнѣ съ рôчн. платою 270 зр. Речинецъ подаваня до 15 червня 1880. р.

— **Карусель у Вѣдни.** Дня 17. с. м. вечеромъ розпочато на цѣли доброчинний рядъ представлень каруселю въ зимовôй цѣсарскôй уѣзджальни. Пôдъ взглядомъ лѣноты, правдиво артистичнои пышноты строѣвъ, пригадуе тая урочистôсть по части цѣсаркî урочистости ювилейнî, хотяй на меншій розмѣръ и не для такои обширнои публики. При електричнôмъ освѣтленю, въ присутности родины цѣсарскои, послôвъ, высшихъ урядникôвъ и многихъ знаменитостій зъ аристократичного свѣта розпочато представленье. Межи иншими подобався именно кадриль соколôвъ, танець съ мечами и кадриль чотырохъ герольдôвъ. Ѣзда запрягомъ парою и чотырма четвѣрнями выкликала подивъ перепыхомъ упрягу и зручностію въ поводженю кôньми. Представленье закôнчивъ турнѣй зъ ратищами а на конець похôдъ всѣхъ групъ при ôтголосѣ маршу и химну народного.

— **Наймолодшимъ офицеромъ** въ арміи австрійскôй есть сынъ арх. Кароля Людвика, князь Отто, котрый кôлька днѣвъ тому зôставъ именованый пôдпоручникомъ при уланахъ. Князь Отто маѣ 15 лѣтъ.

— **Князь Юсуповъ,** съ котрого дочкою маѣ оженитися князь болгарскій Александеръ, посѣдае обширнî добра ажь въ 15 губерніяхъ; посѣдае многî рудоконы дорогî по обохъ сторонахъ Уралю, нарештѣ численнî палаты и капиталы. Рôчного доходу маѣ $2^1/_2$ миліона рублѣвъ!

Вѣсти епархіяльнî:

Изъ епархіи Перемыскои.

Всч. О. Плато Губчакъ парохъ зъ Чертежи декан. Саноцкого получивъ позволенье на клирикальнôй одежи носити крылошаньске ôтличье.

Институцію каноничну получивъ Всч. О.: Вол. Лысякъ зъ Лелюхова на парохію Волковыя дек. Балигородского.

Презенту получивъ: Всч. О.: Шулякевичъ Александеръ зъ Ременова на пар. Бôбрка дек. Лиского.

Душпастырскî посады получили: Всч. ОО.: Симеонъ Лонцкій зъ Любичи завѣд. пар. Люблинець дек. Любачевскоко; Іосифъ Липиньскій зъ Свидника завѣдат. кап. Прислупъ дек. Высочаньского.

Въ пропозицію принятî на пар. Сѣлець Белзкій дек. Белзкого Всч. СО.: Іоанъ Козакевичь, Владыславъ Бѣрецкій, Іоанъ Лысякъ; дальше Левъ Стоцкій, Зено Крвавичь, Михаилъ Ольшаньскій, Александеръ Саноцкій, Атаназій Тустановскій, Евгеній Омеляньскій, Іосифъ Рейнаровичъ, Петръ Гиссовскій, Володимиръ Подолиньскій, Іоанъ Лукашевичъ.

Упокоився Всч. О. Антоній Мащакъ зав. кап. Токарни дек. Саноцкого дня 19. Марта с. г. — Вѣчная ему память!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денницѣ,** письма литературно-наукового ч. 6. мѣститъ: Чомъ голубко (поезія) Г., Переступникъ за для загубленои чести (повѣсть), Зъ Сонетôвъ (Одная пѣсня и Шумѣте фалѣ) Г., Замѣтки про взаемины рускаго языка и народнои литературы, О вулканахъ, Новинки, Переписка редакціи.

— Нашь землякъ **дръ Иванъ Пулюй,** доцентъ на вѣденьскôмъ Университетѣ предложивъ вѣденьскôй Академіи Наукъ свою працю: **Beitrag zur Erklärung des Zöllner'schen Radiometers.**

— Въ Парижи выйшла нова повѣсть **Сахеръ-Масоха Le Cabinet Noir de Lemberg.**

— **Zvod zakonov slovanskych.** Пôдъ такимъ заголовкомъ выйшла въ Празѣ книга дуже цѣнна для выученя славяньского права, написана дромъ Герменегильдомъ Иречкомъ. Книга роздѣлена на пять ôтдѣлôвъ. Першій ôтдѣлъ мѣститъ въ собѣ старî законы рускî и литовскî, другій сербскî, третій хорватскî, четвертый ческî, пятый польскî. Яко прилогу до збôрника славяньскихъ законôвъ обѣцюе авторъ выдати Словарь юридичныхъ терминôвъ, уложеный на основѣ всѣхъ до теперь доступныхъ жерелъ.

— „Новое Время“ почало ôтъ 16 (28) с. м. печатити рядъ фелетонôвъ пôдъ заг. **Старинные земскіе соборы** написанî Н. И. Костомаровымъ.

— **Слово** пôдъ часъ поминального богослуженя за упокôй души Р. Б. Дра. Володимира Ганкевича, Адвоката краевого въ Бучачи на дни 2. Марця 1880 въ Успеньскôй Церквѣ вô Львовѣ голошене іер. Даниломъ Танячкевичомъ душпастыремъ Закомара. Львôвъ, 1880. Зъ друкарнѣ тов. им. Шевченка ст. 8.

— Директоръ библіотеки Оссолиньскихъ у Львовѣ дръ В. Кентшиньскій выдавъ **Katalog rękopisów biblioteki zakładu narod. imienia Ossolińskich.** Zeszyt I. 1880. Ст. 320.

ВСЯЧИНА.

— **Кноты скляні** до лямпъ выроблюютъ теперь за границею. Уживаеся до того скла, такъ званого пряденого. Кноты такî маютъ бути безпечнî, даютъ свѣтло чистѣйше и яснѣйше, якъ звычайнî кноты, не выдаютъ непріятного сопуху и дуже правильно переводятъ нафту або олѣй.

— **Що дѣеся съ шпильками?** — пытае одинъ англійскій дневникъ. Само одно мѣсто Бирмингамъ выробляе на день 37 миліонôвъ шпилёкъ а другî мѣста англійскî 13 миліонôвъ, разомъ 50 миліонôвъ на день. Розходятся по цѣлôмъ свѣтѣ, але що дѣеся съ ними, где дѣваются?

— **Зеленый друкъ книжокъ** поручае одинъ англійскій дневникъ, яко добре дѣлаючій на очи. Въ Филядельфіи выходитъ вже дневникъ, печатаный темно-зелено.

— **Почтовî марки.** Всѣхъ родôвъ почтовыхъ марокъ на свѣтѣ 20.000. Цифра то поважна, майже сказочна. Парижска биржа продала недавно оденъ такій збôръ марокъ почтовыхъ за 20.000 франкôвъ.

ПОСЛѢДНІЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 30 цвѣтня. На послѣдне засѣданье кола польского прибула депутація клюбу ческого зложена зъ деп. дра Ригера, кн. Лобковича и Шрома. Дръ Ригеръ въ промовѣ по польски подякувавъ въ имени клюбу ческого посламъ польскимъ за попиранье въ думѣ державнôй ческихъ жадань въ справѣ университету и шкôлъ середныхъ. Чехи обѣцюютъ колу польскому, що и они будутъ попирати справы Галичины. На тую промову дра Ригера ôтповѣвъ дръ Грохольскій. Депутованî польскî приняли обѣ промовы сильными рукоплесканями.

Берлинъ 30 цвѣтня. Kreutzzeitung доноситъ: Цѣла Альбанія пôднесла оружіе. Альбанцѣ хотятъ не тôлько насильно опертися анексіи чорногорскôй, але намѣряютъ оружнымъ движеньемъ присиловати Европу до нового розбору и ôтмѣнного розвязаня пытаня альбаньского.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Въ О. С. въ Д. Всѣ три письма одержалисьмо, якъ то вирочѣмъ Вы самî добачите. Желанье Ваше зъ причины пôзного вже часу можна було тôлько по части сповнити, мимо найлучшои охоты зъ нашои стороны.

ПОДЯКА.

Зверхнôсть громады Слобода, повѣта Бережаньского складае симъ щиро-сердечну подяку Бл. П. Медыцкому, властителеви Александрôвки, за присланый даръ 3 корцѣ твердого збôжа т. е. 1 кор. пшеницѣ и 2 кор. жита, для убогихъ тутейшои громады на свята Великоднî. — Всевышный най надгородитъ Єму стократно.

Слобода 27. цвѣтня 1880.

Діонисъ Мандзый
начальникъ громады.

Курсъ львôвскій зъ дня 29. л. цвѣтня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку. (безъ текучого куп. безъ купону)		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	259 50	262 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	168 50	171 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 50	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 15	98 15
„ „ „ по 4% ав.	90 40	91 40
„ „ „ по 5% ав. період.	97 15	98 15
Банку гип. галиц 6% ав.	101 85	102 85
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 -	103 50
3. Листы довжнî за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизація галиц. 5% м. к.	98 15	99 15
Облиги комунальнî Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 48	5 60
„ цѣсарскій	5 54	5 64
Наполеондоръ	9 45	9 55
Пôвимперіялъ	9 73	9 83
Рубель россійскій срѣбный	1 62	1 72
„ „ паперовый	1 $24^1/_2$	$126^1/_2$
100 марокъ нѣмецкихъ	58 20	59 30
Серебро	99 50	100 50

Курсъ вѣденьскій
зъ дня 27 л. цвѣтня 1880.

Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	72.65	72.80
„ „ „ серебрѣ	73.10	73.25
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	122.75	123.25
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	130.20	130.60
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	132.25	132.75
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	173.75	174.—
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	173.50	174.—
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	—.—	29.—

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНІЙ!!

ВИНА

австрійскî
угорскî
стирійскî
французкî
реньскî
шпаньскî
шампаньскî

продае

торговля гуртова

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

во Львовѣ

улиця Собѣского ч. д. 3.

БОГДАНÔВКА

на Городецкôмъ ч. 2. и 9.

на литры
въ бутелькахъ
въ бочѣлкахъ
въ бочкахъ

Портеръ англійскій.

Цѣнникъ на жаданье

8—8

САССÔВЪ

въ нашôмъ краю найдавнѣйшій, теперь на взôръ заграничныхъ закладôвъ устроеный

Закладъ гидріятичный
(водою лѣчущій)

о милю ôтъ колѣи Кароля Людвика (стація Золочѣвъ) положеный въ пріятнôй затиши середъ прекрасного парку и шпильковыхъ лѣсôвъ.

Кромѣ лѣченя жереляною водою могутъ хорî уживати догôдно урядженыхъ рѣчныхъ купелій (въ Бугу), надто лѣченье водою може бути на случай потребы сполучене съ питьемъ жентицѣ, молока, кумысу, минеральнои воды, такожь съ лѣчущою гимнастикою, съ масажою и електротерапіею пôдъ особистымъ руководствомъ лѣкаря закладу.

Зарядъ не щадивъ коштôвъ и заходôвъ, щобы найдавнѣйшій гидріятичный Закладъ по можности поставити на рôвнѣ съ подôбными закладами сусѣдныхъ краѣвъ. Побытъ въ Закладѣ упріятняютъ: гимнастика звычайна и шведска, биллярь, кругольня, а такожь фортепянъ уставленый въ сали товрискихъ забавъ. — Аптека и почта въ мѣстци.

Въ округъ Сассова множество прекрасныхъ мѣстцевостій заманюючихъ до прогулки, якъ то: Олесько, Пôдгôрцѣ, Пеняки и т. д.

Для выгоды хорыхъ постарався Зарядъ о добру реставрацію. **Цѣны стравъ à la carte низшî якъ въ львôвскихъ реставраціяхъ. Крôмъ того можутъ гостѣ удержовати власну кухню.**

Повозы закладу и золочѣвскî фіякрî удержуютъ безперервну комуникацію Закладу съ стацією желѣзницѣ въ Золочевѣ. Замовленя помешканъ, повозôвъ принимае а заразомъ всякî выясненя удѣляе зарядъ закладу гидріятичного въ Сассовѣ.

Сезонъ розпочинаеся съ днемъ 1. мая 1880.

Лѣченье зимною водою уживаеся при недокровности, блѣдници, органичныхъ хибахъ серця, нервовыхъ хоробахъ, недугахъ хребетного стовпця, переводу корму, при недугахъ грудныхъ, слабостяхъ женьстого пола и т. д.

Лѣкарске управленье закладу обнимае:

Д-ръ Павелъ Сасъ Дубановичь по многолѣтнôй науковôй подорожи за границею и по довшôй практицѣ въ шпиталю „Charité“ въ Берлинѣ.

1—?

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 32. Львôвъ, Субота 26. Цвѣтня (8. Мая) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанâ вôльнâ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Бесѣда пос. Кулачковского

выголошена въ радѣ державнôй дня 12. (24.) цвѣтня при розправахъ надъ буджетомъ шкôлъ середныхъ.

(Конецъ.)

Сегодня я зôйшовши въ бесѣдѣ на законъ краєвый зъ 22 червня 1867, звернý увагу Єго Ексцеленціи п. министра просвѣты на тое, що тойже краєвый законъ вымагае ревизіи, позаякъ ônъ въ яскравôй суперечности стоитъ съ появившимся пôзнѣйше основнымъ закономъ державнымъ зъ 21 грудня 1867, а именно съ Арт. 19 основного закона державного про народностне и языкове рôвноуправненье кождои народности въ области публичного школьництва. Такъ н. пр. Арт. V. кр. закона зъ 22 червня 1867 оповѣщае рускій языкъ предметомъ надобовязковымъ а силуе нашу руску молодѣжь учитися польского языка; бо коли пôсля того краєвого закона въ всѣхъ середныхъ школахъ всхôднои Галичины, въ котрыхъ заведено польскій языкъ выкладовый такожь еще наука польского языка есть предметомъ обовязковымъ, то наша молодѣжь въ слѣдство того примушена въ згаданыхъ середныхъ школахъ еще польского языка, яко предмету обовязкового, учитися, що власне перечитъ Арт. 19. пôзнѣйше появившогося основного закона державного зъ 21 грудня 1867, въ котрôмъ сказано:

„Въ краяхъ, замешканыхъ кôлькома народностями, маютъ бути публичнѣ заведеня науковѣ такъ устроєнѣ, щобы не уживаючи примусу до ученя другого якого краєвого языка, кожда зъ тыхъ народностій одержала потрѣбнѣ средства до образованя въ своемъ языцѣ.“

Длятого я прошу, щобы Єго Ексцеленція силою прислугуючого ему права верховного веденя и надзору надъ цѣлымъ выхованьемъ, старався спôзнати галицкѣ школьнѣ ôтношеня и якъ найскорше выдавъ отвѣтне розпорядженье, щобы краєвый законъ зъ 22 червня 1867, котрый въ выказанôмъ мною и другихъ направленяхъ, о котрыхъ я сегодня не згадавъ, а котрѣ съ основнымъ державнымъ закономъ зъ 21 грудня 1867 не суперечитъ, ани не противитъ, нарештѣ и не шкодитъ, але напротивъ, яко законъ державный, ма перевагу надъ краєвымъ, и ôнъ ма ôдтакъ силу въ цѣлôмъ государствѣ, а не лишь въ Галичинѣ, — щобы, повторяю, краєвый законъ зъ 22 червня 1867 не былъ ани въ найбôльшôй суперечности стоятъ, пôдданый бувъ ревизіи.

Теперь вернуся зновъ до поставленои мною резолюціи и прошу, позвольте менѣ, М. П. еще гдецо навести для ея пôддержаня.

Ц. К. высша гимназія Францъ-Іосифа, до котрои ôтносится моя резолюція що до науки религіи для рускои молодежи, удержуеся коштомъ державнымъ и въ нѣй языкъ польскій есть выкладовымъ языкомъ. За побужденьемъ львôвского гр. к. ординаріяту митрополичого и за посредствомъ галицкои рады школьнои краєвои позволено на основѣ найвысш. постановленя зъ 7. липня 1871. рескриптомъ выс. министерства вѣроисповѣданя и просвѣты зъ 17 липня 1871 ч. 7510, щобы въ тôй гимназіи для гр. кат. ученикôвъ була системизована на коштъ галицкого религійного фонда окрема посада гр. к. катихита и то съ початкомъ року школьного 1871/2.

Въ слѣдство того галицка рада школьна краєва ôтнеслася въ письмѣ зъ 22. серпня 1871 ч. 6465. до гр. к. митрополичого ординаріяту, щобы ônъ предпринявъ отвѣтнѣ мѣры для замѣщеня новоосновании посады гр. к. катихита. При тôмъ однакъ рада школьна краєва рôвночасно ôтъ себе зъ власного побужденя поставила дивне домаганье, щобы ординаріятъ новопоставленому катихитови давъ инструкцію, щобы той выкладавъ религію рускôй молодежи въ польскôмъ языцѣ, руского же языка уживавъ для поясненя тôлько, где конечно булобы потреба. Тое свое домаганье мотивовала краєва рада школьна тымъ, що руска молодѣжь, посѣщаюча гимназію Францъ-Іосифа, недостаточно знае рускій языкъ. На таке дивоглядне домаганье рады школьнои краєвои ôтповѣвъ гр. к. митрополичій ординаріятъ пôдъ д. 26 серпня 1871. ч. 4808., що по его думцѣ совсѣмъ неумѣстно рускôй гр. к. молодежи вже въ горы накидати польскій выкладовый языкъ для науки религіи, позаякъ, пôсля мнѣнія ординаріяту, при теперѣшнôй организаціи народных и середныхъ шкôлъ рускій языкъ не може бути рускôй молодежи чужимъ, дальше, руска молодѣжь учится въ народныхъ школахъ религіи по руски и она приходитъ въ гимназію вже пôдъучена въ рускôмъ языцѣ и наконецъ, передъ системизованьемъ посады гр. к. катихита въ польскôй гимназіи Францъ-Іосифа руска молодѣжь тои гимназіи ходила на выклады гр. к. катихита при другôй львôвскôй гимназіи и вже тамъ училася религіи въ рускôмъ языцѣ.

Галицка краєва рада школьна видячи, що тымъ выкрутомъ не може собѣ помочи, приняла основне постановленье, що выкладовымъ языкомъ для гр. к. религіи въ польскôй гимназіи Францъ Іосифа во Львовѣ мае бути языкъ польскій— отже вже не зъ взглядôвъ утилитариыхъ, але яко принципъ — а то для того, що на гимназіи Францъ-Іосифа взѣ предметы предподаются по польски и для того языкъ польскій муситъ бути зрозумѣлый всѣмъ ученикамъ тои гимназіи, и що родичѣ, вписуючи дѣти до тои гимназіи знаютъ о тôмъ, що дѣти ихъ будутъ учитися тôлько по польски. Тое принципальне рѣшенье було удѣлене гр. к. митрополичому ординаріятови дописію галицкои краєвои рады школьнои зъ 21. вересня 1871 ч. 7495. Коли вы, М. П. тіи оба мною наведенѣ письма галицкои рады школьнои зрôвнаєте, то ледви довго будете сомнѣватися о правдивôмъ намѣреню краєвои рады школьнои!

Бо коли въ першôмъ письмѣ рада школьна ôткидае жаданье рускаго выкладового языка для науки гр. к. религіи длятого, що руска молодѣжь на гимназіи Францъ-Іосифа не розумѣе по руски, въ другôмъ письмѣ вже признаеся совсѣмъ явно и безъ обынякôвъ, що гимназія Францъ-Іосифа есть польска и для того въ нѣй не може терпѣтися наука гр. к. религіи въ рускôмъ языцѣ. Жаль великій, що безпосередный попередникъ теперѣшного п. министра просвѣты на тогдашне запытанье гр. к. Львôвского ординаріяту ôтповѣвъ рескриптомъ зъ 5 лютого 1873 ч. 13.449, що поступованье галицкои краєвои рады школьнои въ сѣмъ случаю есть правильне а именно для того, що національный характеръ сеи гимназіи есть польскій, бôльшôсть ученикôвъ належитъ польскôй народности, що польскій языкъ есть обовязковымъ для всѣхъ обовязковыхъ предметôвъ науки, отже мае бути выкладовымъ такожь для науки гр. к. религіи, позаякъ религія належитъ до обовязковыхъ предметôвъ. И при тôмъ зôстало.

Але я васъ мушу, М. П., на послѣдства такого погляду уважными зробити. Сегодня посѣщае тую польску гимназію Францъ-Іосифа во Львовѣ, якъ бачу зъ датъ, дôйшовшихъ мене, 70 ученикôвъ-Русинôвъ и тымъ гр. к. катихитъ удѣляе науку гр. к. религіи на основѣ повышого министеріяльного розпорядженя въ польскôмъ языцѣ.

Але во Львовѣ существуе одинока гимназія съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, а то гимназія академична. Въ тôй рускôй гимназіи предподаются всѣ обовязковѣ предметы въ рускôмъ языцѣ. Тая гимназія съ рускимъ выкладовымъ языкомъ мае отже пôсля слôвъ попередника теперѣшного п. министра просвѣты, народный рускій характеръ. Бôльшôсть учащихся въ тôй гимназіи Русины; але въ тôй гимназіи учится еще 11 Полякôвъ. Тыхъ 11 Полякôвъ въ рускôй гимназіи маютъ свого римско-кат. катихита и той не выкладае религіи по руски але по польски. Якъ тутъ отже дадутся погодити принципъ рôвноуправненя а поглядъ безпосередного попередника теперѣшного п. министра просвѣты? Я повздержуся о тôмъ бôльше говорити, бо то очевидячки найскравѣйшій фактъ несправедливости.

Тôлько уважавъ я потрѣбнымъ навести на умотивованье моеи резолюціи иôтчитуючи тую резолюцію еще разъ, котра такъ звучитъ (*читае*):

„Высока Палата зволитъ рѣшити:

Взываеся усильно ц. к. правительство, щобы оно безъ проволоки розпорядило, щобы въ ц. к. высшôй гимназіи

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 20.

ÔТДѢЛЪ V.

Конецъ.

Гл.Ч.2,3,5,6,7,9,10,11,14,15,16,17,18,19,24,25,26,27 и 28.

Такъ, се була галка ôтъ его постелѣ. Се була его постѣль и его кôмната, а що найважнѣйше, була еще и его будучнôсть.

„Я буду жити въ минувшости, теперѣшности и будучности“, повторявъ Скруджь, злазячи зъ постелѣ. „Всѣ три духи руководити будутъ теперь моими дѣлами. О, Якове Марли! най тобѣ Богъ вынагородитъ твôй учинокъ! Я говорю тое на колѣнахъ, мôй Якове, на колѣнахъ!“

Ônъ бувъ такъ зрушеный и такъ щасливый, що его голосъ дрожавъ безустанно, а лице его було мокре ôтъ слѣзъ, вылитыхъ въ товариствѣ духôвъ.

„Вы не поôтрываннѣ“, закликавъ Скруджь, пригортаючи до грудій завѣсы, „вы такій, якъ були перше. Вы тутъ, и я тутъ; тѣни, котрѣ я бачивъ, можутъ навернутися. Я знаю се, знаю певно.“

Ônъ почався вбирати, крутивъ одежію на всѣ боки, убиравъ на выворотъ, деръ, губивъ, не тямлячи самого себе.

„Я знаю вже, що маю робити“, говоривъ Скруджь, смѣючись и плачучи наразъ. „Я теперь легкій, якъ перо; щастливый, якъ ангелъ; веселый, якъ школяръ; запомороченый, якъ пяница. Веселыхъ святъ цѣлому свѣту! Щастливого нового року всѣмъ людямъ! Гурра! гурра!“

Ônъ скочивъ на середину кômнаты, и ставъ розглядатися на всѣ боки.

„Отъ — се миска зъ росолу! Се двери, котрыми вôйшовъ духъ Якова; се кутокъ, въ котрôмъ стоявъ духъ сегорôчного Рôздва; се ôкно, черезъ котре бачивъ я перелѣтаючихъ духôвъ! Се все було такъ, се все правда! Гурра, гурра!“

Ônъ не смѣявся такъ вже ôтъ довгихъ, довгихъ лѣтъ. Єго смѣхъ бувъ щирый, голосный; можна було назвати его ôтцемъ всѣхъ смѣхôвъ.

„Я не знаю, що нынѣ за день“, говоривъ Скруджь. „Не знаю, якъ довгій часъ бувъ я межи духами. Я не знаю нычого. Я мовь новонароджене дитя. Але се марниця — такъ добре. Менѣ все одно. Я хочу бути дитиною. Гурра, гурра!“

Єго радôстнѣ крики перервавъ голосъ дзвонôвъ; николи еще не выдався ônъ ему такъ милымъ и звучнымъ, якъ теперь. Бѣмъ-бамъ, дзень-дзелень, бѣмъ-бамъ! Ахъ, якъ гарно, якъ чудово!

Ônъ пôдбѣгъ до ôкна, ôтворивъ, и высунувъ голову на двôръ.

День бувъ ясный, веселый, зимный; сонце свѣтило такъ гарно, такъ ясно; воздухъ бувъ такъ свѣжій, такъ здоровый; голосъ дзвонôвъ такъ звучный. Ахъ, якъ гарно, якъ весело!

„Що маемо нынѣ?“ поспытавъ Скруджь хлопця, що переходивъ коло его мешканя.

„Що?“ поспытавъ хлопець здивованый.

„Що за день нынѣ, мôй хлопче?“, пытавъ Скруджь.

„Хибажь не знаете — Рôздво!“

„Рôздво“ —говоривъ Скруджь. „Такъ, Рôздво, видно, духи упорались за одну нôчь. Та правда, ихъ воля, они всё можутъ. Певно, що такъ. Ходи но до мене, мôй хлопче!“

„До васъ?“ — поспытавъ хлопець.

„Чи знаешь ты той нарôжный гандель птакôвъ на другôй улици?“

„Чомубы нѣ.“

„Жвавый хлопець“ — сказавъ Скруджь. „Славный хлопець! Не знаешь, чи великій индикъ, що тамъ висѣвъ, вже проданый? Але той великій, не той малый!“

„Що, той такій, якъ я?“ — спытавъ хлопець.

„Що за милый хлопець!“ сказавъ Скруджь. „Правдива радôсть съ нимъ говорити. Той самый, мôй дорогій!“

„Ônъ еще тамъ виситъ!“

„Такъ?“ сказавъ Скруджь. „То иди и купи его.“

„Ха, ха, ха“, засмѣявся хлопець.

„Несмѣйся, друже“, сказавъ Скруджь; „я говорю направду.“ Иди и скажи его сюды принести. Якъ повернешь, дôстанешь шилинга, а коли вернешь передъ пятьма минутами, то дôстанешь пôвъ короны.“

Хлопець полетѣвъ наче блыскавиця.

„Я пôшлю его Бобови Крачитъ“ — говоривъ Скруджь, затираючи руки. Ônъ не буде знати, кто ему его приславъ. Ônъ буде два разы бôльшій ôтъ Тайни-Тайма.“

Коли Скруджь писавъ адресу, дрожала его рука, але ônъ и не зважавъ на тое. Скôнчивши писати, зôйшовъ на долину, и ôтворивъ двери, дожидаючи хлопця съ индикомъ.

Не довго и чекавъ. Хлопець и другій еще чоловѣкъ ледви що притаскали величезного птака.

„Занести его — годѣ“ — сказавъ Скруджь, — „треба буде взяти вôзъ.“

Смѣхъ, съ котрымъ ônъ тое говоривъ; смѣхъ, съ котрымъ ônъ плативъ за индика; смѣхъ, съ котрымъ плативъ за вôзъ; смѣхъ, съ котрымъ дававъ хлопцеви пôвъ короны, бувъ тôлько дуже невыразнымъ образомъ того смѣху, котрымъ зайшовся Скруджь, вернувши до кômнаты, и кинувшися на столець. Ônъ смѣявся, мовь шаленый — до слѣзъ.

(Конецъ буде.)

Францъ-Іосифа во Львовѣ языкъ рускій бувъ введеный для „науки гр. к. религіи, тамже вже системизованои“ — прошу, щобы Вы ѥи поперли, а що дотычитъ формального трактованя, ѥи выдѣлови буджетовому для вступныхъ обрадъ и рѣшеня ôтдали. (*Браво! зъ львицъ.*)

ДОПИСИ.

(Х.) **Зъ Ярославского.** *(Запомога и позычка. Илюстрациѣ автономіи. Горда жидова. Ярославска рада мъйска. Съѣзда, независиме княжество жидôвске. Теплицъ. Русине, плати. Кто виноватый? Старый ячмѣнь.)* Запомога прійшла нашимъ бѣднымъ селянамъ якъ разъ въ пору. Не давано тутъ вправдѣ богато, ôтъ 2—3 зр., але, якъ кажутъ, bis dat, qui cito dat. Нерозумъ при роздѣлюваню грошій лежавъ хиба въ тôмъ, що списы найбѣднѣйшихъ робили самижъ вôйты громадскй або ихъ писарѣ безъ всякои контролѣ. А прецѣнь не дасться заперечити, що священики найлучше знаютъ матеріяльный станъ парохіянъ своихъ. Ихъ можна було покликати до уложеня сихъ списôвъ, тôлько нашимъ радамъ повѣтовымъ здавалось, що беручи роздѣлюванье запомогъ выключно въ свои руки, они черезъ те зыскаютъ у народа довѣрье, котрого николи не посѣдали. Запомоги роздѣлювано такожъ и въ збôжу, але яке то збôже часомъ було, пояснитъ вамъ фактъ, котрый стався въ Рудцѣ коло Сѣнявы. Рада повѣтова купила збôже у тамошного посесора Кроковского и сей роздававъ першого дня въ притомности п. Л., надлѣсничого въ добрахъ кн. Владислава Чарторыского, хорошій ячмѣнь и жито; але другого дня, коли п. Л. до Рудки не зъѣхавъ, роздавано вже такій послѣдъ, що бѣдни селяне обносили ѥго всюды, показовали и жаловались, що державна запомога дôсталась имъ въ такъ поганôмъ видѣ. Бôльша совѣстнôсть не зашкодилабы никому въ такихъ случаяхъ, а чужою кривдою, якъ звѣстно, ѥще никто не забогатѣвъ.

И позычки давано по нашихъ селахъ. Позычка безпроцентова добра рѣчь, та ѥще до того речинець до звороту ажь съ новымъ рокомъ. Тôлько знову въ тôмъ бѣда, що такй позычки, по 20 зр. навѣть, дôстались богатшимъ, а тй заразъ другого дня роздали позычень грошѣ бѣднѣйшимъ на ôтробокъ, т. е. на велику лихву. Кто чувавъ про хлопску лихву, той зрозумѣе, о скôлько неровважно и непроворно компетентнй органы при роздѣлюваню поступали.

Писано и говорено у насъ богато про автономію. Автономія не зла рѣчь, алежь се нôжь обоюдный, котрый неопытному выходитъ звычайно на шкоду. Отъ, доказы того, хочьбы лишь въ миніятурѣ. Въ Ярославли, въ мѣстѣ, що славится въ давныхъ часôвъ великою торговлею збôжемъ и деревомъ до Гданьска, жиды вбились у велику силу. До сего часу сидѣли они лишь на своихъ грошахъ, про справы громадскй не богато клопотались. Теперь инакше нагадалися. Почувши себе въ силѣ, думаютъ уже пановати и пхаются сильно до мѣйскои репрезентаціи. На 36 радныхъ маѥмо вже 17 жидôвъ. За рôкъ, за два станутъ они орудовати по своѥму, то значитъ на шкоду христіяньскихъ жителѣвъ, котрй въ ихъ очахъ те саме, що джавры въ очахъ Турка. Передъ роками рускй нашй мѣщане робили у великій четверъ болвана въ соломы, прибирали ѥго у старый жидôвскій халатъ, будьтобы Юду Искаріота, а опровадивши того кумира по мѣстѣ топили въ Сянѣ. Бувъ се поганьскій звычай топленя „Марены“ (зимы), до котрого съ часомъ примѣшалось понятье христіяньске. Щожь зробили жиды? Они выслали телеграму до тогдашного Bürger-министерства съ жалобою, що христіяне тымъ болваномъ въ соломы ихъ ругаютъ, а министерство заказало строго сей старинный, до того невинный обхôдъ.

Съ тымъ байдуже, але нашй богатирѣ жидôвскй берутъ за цѣлу руку заразъ, коли имъ подаси палець. Послухайте, що дѣеся въ Сѣнявѣ, недалекôмъ ôтъ Ярославля мѣсточку. Въ Сѣнявѣ жиды переважаютъ христіяньске народонаселенье, але мимо того и рада мѣйска и начальникъ громадскій були давнѣйшими лѣтами завсѣгды христіяне. Ôтъ 10 рокôвъ доперва почавъ елементъ жидôвскій втискатись и туды, въ початку въ малôмъ числѣ, пôзнѣйше уже бôльшою масою. Передъ осьми лѣтами на 18 радныхъ було уже 12 жидôвъ, а бурмистромъ — жидъ, Вайсъ. Жидъ сей, розпершись широко на курульскôмъ крѣслѣ, думавъ що нема уже надъ него. Уложено буджетъ. Буджетомъ признано Вайсови 200 зр., писареви такожъ 200 круглыхъ, а асесорови мабуть 120 зр. Тымчасомъ показалось по осьми лѣтахъ, коли на приватный доносъ зъѣхала контрольна комисія въ Ярославля, що панъ бурмистръ помачавъ досыть грубо свои руки въ грошахъ громадскихъ. Та ѥще якъ дотепно зъумѣвъ ôнъ зробити той невинный Geschäft! Коротко а мудро. Ôнъ плативъ писареви (христіянинови) лишень 130 зр. рôчно, а казавъ собѣ квитовати цѣлыхъ 200 зр. За 8 рокôвъ зробилось разомъ 560 зр. Мôгъ бымъ вамъ подати и другу справку Вайса, якъ то ôнъ обходився съ податкомъ заробковымъ, та годѣ менѣ тутъ компромитовати инспектора податкового, котрый до сего поганого дѣла такожъ свою руку приложивъ. Вайса усунено въ слѣдство доказанои ѥму дефравдаціи, не помôгъ ѥму навѣть такій выкрутъ, що скликавъ стару раду тай тая дала ѥму абсолюторію за веденье касы. Вайсъ толкувавъ собѣ рѣчь такъ: що кому до того, що я писаря дешевше згодивъ — що уторговавъ, то мôй зыскъ.

Передъ рокомъ бувъ выбôръ новои рады зложенои зъ 18 членôвъ. Жиды, чуючи себе въ силѣ, выбрали въ двохъ кôлцяхъ 12 своихъ, а зъ ласки 6 христіянъ. Власти не потвердили сего выбору задля певныхъ неформальностій; стара рада орудовала черезъ весь минувшій рôкъ. Теперь прійшло до нового выбору, та уже 24 членôвъ. Жиды выбрали 16 своихъ а 8 мѣсць полишили для христіянъ. На выбôръ зъѣхавъ комисарь политичный зъ Ярославля та знаѥте, якъ съ нимъ обôйшлись жиды? Тутъ комисія засѣла а жиды пôйшли собѣ здоровй до другихъ комнатъ, та радятъ тамъ, кого выбрати, черезъ добру годину. Комисарь кличе, а имъ ани гадки вертати. Христіяньскй выборцѣ ждутъ собѣ такожъ, поки панъ асесоръ жидôвскій, котрый заступовавъ усуненого бурмистра, не бувъ такій ласкавый та не *розпочавъ по* довгôй нарадѣ засѣданя. Жиды голосовали зъ ласки на 8 христіянъ, але тутъ имъ христіяньскй выборцѣ выкинули штуку немалу. Они дали свои голосы на найкрасшй ѥкземплярѣ жидôвскй и то: на двохъ рѣзникôвъ, котрй два роки тому назадъ выпровадили священикови Ярославскому коровы зъ шопы и сидѣли въ криминалѣ, на одного гандляра кожухами, Тодя, такогожъ славного чоловѣчка, піяка и на цирулика, котрый за такъ звану Curpfuscherei бувъ кôлька разôвъ караный. Скрутиніи не переведено такожъ правильно и все те зложилось на тоѥ, що можна було противъ такихъ выборôвъ запротестовати.

Цѣкава при тôмъ зайшла пригода. Зъ выбору выйшовъ такой одинъ христіянинъ, мулярь, котрый мимо пресіи зъ стороны христіяньскихъ выборцѣвъ, не хотѣвъ зречися мандату до новои рады. Щожь роблятъ христіяне? Они на наругу жидамъ берутъ моздѣры зъ костела, ставляютъ ихъ на ринку и бьютъ сальвы. Нехай жіе жидова, коли уже панує! По сальвахъ зроблено муляреви котячу музику и погримано камѣнчиками о шибы. Стара рада, щобы показати свою повагу, тягне виновникôвъ до отвѣчальности, и накладаѥ кары грошевй. Отъ, маѥте жидôвъ судіями! Засуджень рекуровали. Результатъ незвѣстный.

Въ сусѣднôмъ селѣ Теплицяхъ дѣеся не лѣпше. Тамъ ôтъ кôлькохъ лѣтъ вôйтуе и писаритъ тамошный посесоръ, котрого народъ такъ полюбивъ, що передъ кождыми выборами несе до околичныхъ священикôвъ на службу божу, щобы ино „Господь ôтмѣнивъ“. При послѣдныхъ выборахъ до рады громадскои обрушеный до крайности народъ хотѣвъ уже на серіо позбутись пана вôйта, та що въ того, коли выборы перепровадженo такъ нагло и безъ повѣдомленя выборцѣвъ, що ледви вôйшлось кôлькохъ господарѣвъ и жиды. Результатъ бувъ такій, що на 24 радныхъ въ селѣ, котре маѥ 400 чиселъ христіяньскихъ, выбрано 7 жидôвъ, а посесоръ зновь вôйтомъ. Примѣчу, що при выборахъ були жандармы ажь зъ Ярослава и навѣть самъ ц. к. староста, п. Бенешекъ.

Въ Сѣнявѣ побудовано передъ кôлькома лѣтами красну мурованy школу, при чѣмъ за дешевй грошѣ звôльнено князя Вл. Чарторыского ôтъ давнѣйшои престаціи. Будынокъ стоитъ, але на нѣмъ тяжитъ и довгъ. Мѣщане не въ силѣ ѥго сплатити; треба радити, на когобы сей тягарь розложити. И отъ, пригадано собѣ на два рускй приселки, Дыбкôвъ и Вылеву. Дарма, що дѣтямъ булобы пôвъ милѣ ходу до школы, але чому Русинъ не маѥ заплатити? За те навчимо ѥго ojczystego języka. Чи не добре?

Спытаѥте може, кто всему тому виноватый, що въ нашихъ околицяхъ такій ладъ? Виновника нема. Ц. к. староста п. Бенешекъ стараѥсь якъ може о все, обсаджаѥ дороги деревиною, роздаѥ щепы, самъ навѣть ѣздитъ на выборы громадскй до Теплиць и Сѣнявы. Щожь, коли жиды маютъ свою политику? Було, приѣхавъ панъ староста до Сѣнявы, та каже жидамъ до очій, що бурмистръ Вайсъ дефравдантъ... Але одинъ жидъ заразъ ôтрубавъ ѥму: Bitte, vergessen sie sich nicht! О, жиды чуютъ свою силу!

Въ Радымняньскôй околици роздававъ запомогу въ збôжу ц. к. адюнктъ при старостве п. Д. Збôже закуплено у Исумера Ротштейна въ Радымнѣ, та отъ на лихо показалось, що купленый ячмѣнь, на око красный, бувъ уже три лѣта старый. Селяне, що одну частину одержаного збôжа хотѣли полишити собѣ на засѣвъ, не могли сего зробити, бо въ зерно повъѣдались навѣть трохи вовчки. Панъ Д. тому не виноватый; не господарь, не знаѥсь на збôжу...

Зъ пôдъ Калуша. (*Въ справъ фонда вдовичо-сиротиньского*). II. Однакожъ мимо того, що постановлено рôчнй вкладки до фонда, и начато съ рокомъ 1846 роздавати запомоги, не успѣвавъ фондъ такъ, якбы належало. Въ клирѣ стало проявлятися певне незадоволенье зъ дѣлъ фонда, котре на ѥго розвôй дуже некористно вплывало.

Причины того сумного объяву були слѣдуючй. Напередъ мусѣвъ клиръ вносити що року приписанй вкладки, — а звѣстна рѣчь, що плаченье не ѥсть рѣчію дуже пріятною, тымъ бôльше, коли оно не „отъ избытка“, але, якъ звычайно, „отъ послѣдного кондрата“ дѣеся. Священики думали зъ разу, що вкладки лишь до якогось часу (а именно до р. 1854) платитися будутъ, и тягли тоѥ иго; тымчасомъ стало показоватись, що при збôльшенôмъ числѣ вдовиць и сирôтъ тому плаченю не такъ скоро буде конець. Зъ ôтси выродилося въ клирѣ певне (хотяй неузасаднене) роздраженье.

До сего роздраженья доливало олѣю неправильне поступованье управителѣвъ фонда. Статутъ зъ р. 1821 приписовавъ выразно, що комисія фонда мала бути выбирана черезъ діецезальный синодъ, и то лишь на три роки. Митрополитъ Левицкій, именуючи въ р. 1823 провизоричну комисію, заявивъ въ своѥмъ посланію, що чинитъ се лишь на якійсь часъ, до найблизшого синода. Тымчасомъ минали цѣлй десятки лѣтъ, а синода не скликувано. Клиръ, котрый бувъ властителемъ фонда, бувъ цѣлкомъ выключеный ôтъ заряду и контролѣ свого майна!

Се поступованье управителѣвъ фонда було великою хибою. Що вдовицѣ одержали лишь половину запомоги, що одержали ѥи въ три роки пôзнѣйше, якъ було обѣцяно, що плаченье вкладокъ продовжилось in infinitum, — се принесли съ собою обстоятельства, котрымъ комисія фонда певно не була виновата. Но щожь? Клиръ, не маючи наочнои контролѣ, ставъ посуджовати комисію о зле веденье дѣлъ.

Зъ якихъ причинъ синода діецезальнаго не скликовано, тяжко дôйти зъ актôвъ фонда. Одно тôлько посланіе зъ р. 1846 згадуе, що рôкъ той для зôзваня синода не спріявъ; але где иншй роки? Се правда, що гдеякй роки такому собранію не спріяли; але ôтъ року 1823 до 1866 були и спріяючй времена.

Наслѣдкомъ занедбаня синодôвъ було негодованье клира на комисію фонда, а дальше усуваньеся ôтъ плаченя вкладокъ. Ординаріятъ взявся до репресалій, а именно приказавъ въ р. 1858 деканамъ пôдносити фондовй довги священикôвъ въ рôчныхъ справозданяхъ и свѣдоцтвахъ моральности; але и се мало що помагало, тымъ бôльше, коли въ р. 1855 и 1856 не выплачено вдовицямъ и сиротамъ ніякои запомоги.

Въ р. 1860 вступивъ на митрополичій престолъ Григорій Яхимовичъ. Пôзнаючи въ чѣмъ лихо, приказавъ въ р. 1861 выплачовати зъ фонда, котрый до 196.047 зр. а. в. возрôсъ, цѣлу запомогу вдовицямъ, и обѣцявъ зôзвати въ коротцѣ синодъ. Къ сожалѣню, скора смерть ѥго не позволила се дѣло осуществити. Такъ ôтрочилось скликанье синода зновь на часъ неозначеный.

Негодованье клира возростало тымчасомъ все бôльше. До того прилучилось ѥще фатальне закупно каменицѣ, котра много пожирала, а мало що приносила. Крикъ ставався прилюднымъ. Въ „Словѣ“ и „Страхопудѣ“ появилися рѣчи, котрй комисію фонда страшно оскорбляли. Наслѣдкомъ того подалася цѣла комисія до димисіи. Не оставало теперь ничого иншого, якъ скликати обще собраніе ôтпоручникôвъ деканальныхъ. Митрополитъ Спиридонъ Литвиновичъ созвавъ ѥго на 24, 25, 26 и 27 цвѣтня 1866.

Ôтъ року 1866 зачинаѥся цѣлый рядъ общихъ собраній. До року 1879 ôтбулося ихъ сѣмъ, а именно въ рокахъ: 1866, 1871, 1874 (два разы), 1875, 1878 и 1879. Ожидано загально, що дѣла фонда пôйдутъ теперь быстро напередъ. Ко сожалѣню, надѣи тіи цѣлкомъ не сповнилися.

Коли переглянути дѣятельнôсть всѣхъ тыхъ собраній, то представляѥся якійсь дивный образъ. Въ тôй дѣятельности не видно ніякои провôднои гадки, системы, але збиранину найрôжнороднѣйшихъ и найсуперечнѣйшихъ проѥктôвъ и ухвалъ. Не разъ одушевленося якоюсь гадкою, постановлено конечно ѥи перевести, а въ коротцѣ забуто цѣлкомъ, кинено „до коша.“ Разъ ухвалено такъ, другій разъ инакше, — однымъ словомъ: сотворено съ ухвалъ правдивый circulus vitiosus. Дѣйстно, я приходжу въ искушенье назвати цѣлый періодъ ôтъ р. 1866 до 1879 „временемъ замѣшательства языковъ.“

Тая безпрограмнôсть мала свои причины. Клиръ діецезіи не посѣдавъ о справахъ фонда майже ніякои вѣдомости. Вся вѣдомôсть, яку ôнъ одержувавъ, ограничалася лишь на сухе справозданье управляючои комисіи о рôчныхъ приходахъ и розходахъ фонда. Що дѣялося на общихъ собраніяхъ, якй пôдношено тамъ проѥкта, якй повзято ухвалы, — все тоѥ було для загалу духовеньства незвѣстнымъ. Се було великимъ блудомъ. Духовеньство, не знаючи ничого о ходѣ дѣлъ, не могло справами фонда основно заниматись. Всѣ дотычнй обрады на соборчикахъ деканальныхъ були лишь „переливаньемъ зъ пустого въ порожне“ и кôнчилися звычайно стереотипнымъ порученьемъ делегатови, щобы старався о зменшенье вкладокъ рôчныхъ, а збôльшенье запомоги вдовичо-сиротиньскои. Якъ се мало статись, не говоривъ никто, — тымъ мавъ делегатъ журитись.

Другою причиною бувъ не завсѣгды отвѣтный выбôръ ôтпоручникôвъ деканальныхъ. Щобы ôтпоручники могли своѣй задачи ôтповѣсти, повинни бути не тôлько людьми правыми, але ôтлича-

тися здо́бностями, розумѣтися на финансовыхъ дѣлахъ, и повнити довжно́сть делегата постоянно. Ко сожалѣню, дуже мало деканато́въ зважало на тое правило. Многи́ деканаты высылали кождого разу иншого о́тпоручника, отже съ ходомъ дѣлъ цѣлкомъ не обзнакомленого. Инши́ деканаты поручали се дѣло якому нибудь священикови, котрый случайно въ своихъ власныхъ справахъ ѣхавъ у Львово́въ, — безъ взгляду на его способности. Не разъ случалося менѣ бачити во Львовѣ о́тпоручнико́въ, котри́ стрѣтившися съ собою передъ засѣданьемъ пытали одинъ другого: що буде на собранію и що властиво мають они тамъ робити? Чуючи таку бесѣду, я дѣйстно не знавъ, чи плакати надъ ними, чи смѣятись. И щожь зъ такихъ о́тпоручнико́въ. Вправдѣ буквѣ статута удовлетворено: о́тпоручника выслано; але чи бувъ зъ него якій пожитокъ?

Не дивно отже, що при совершенно́мъ незнаню дѣлъ фонда и не завсѣгды отвѣтно́мъ выборѣ многихъ о́тпоручнико́въ деканальныхъ выходили на общихъ собраніяхъ ухвалы и проекты дорывочни́, не маючи́ ніякои системы и не стоячи́ съ собою въ ніяко́й звязи.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Помимо всѣхъ усилій *рада державна* певно не буде могла упоратися съ своими працями до лат. зеленыхъ святъ. Кромѣ буджету палата послово́въ маѣ еще залагодити слѣдуючи́ справы: уставу о сербскихъ желѣзницяхъ, предложеня о управильненю о́тношень торговельно промысловыхъ съ Нѣмеччиною, о оборонѣ при ублагороднюваню выробо́въ и продукто́въ торговельныхъ, о плавбѣ на Ельбѣ, уставу о таксахъ войсковыхъ и выборы до делегацій. Правдоподо́бно зако́нчатся засѣданя рады державнои коло 22. с. м. Правиця желаѣ, щобы рада державна не була о́трочена, але таки урочисто замкнена и, якъ кажутъ, тая гадка знайшла прихильне принятье въ кругахъ правительственныхъ.

Комисія буджетова приняла резолюціи: Дунаєвского въ титулѣ: музей для штуки и промыслу, Пфлигля о заснованю выдѣлу медичного въ Зальцбургу. Въ справѣ резолюціи Ковальского о введеню руского языка выкладового на теологично́мъ факультетѣ въ универзитетѣ черновецко́мъ рѣшено завѳзвати правительство, щобы застановилося надъ тою справою въ порозумѣню съ Архіепископомъ и съ увзглядненьемъ языка богослужебного. До порядку дневного перейшла комисія надъ резолюціями: Кронаветтера въ справѣ выконуваня закона о стоваришеняхъ и зборахъ и Фореггера въ справѣ средствъ зарадчихъ противъ переношеняся Єзуито́въ зъ Франціи въ Австрію.

На 83 засѣданю рады державнои велася спеціяльна дебата надъ *законо́мъ о войсково́й такси*. Дръ Гербстъ въ саркастично́й промовѣ выказавъ неясно́сть §. 1. предложеного проекту тогожь закона въ такихъ важныхъ пытаняхъ, якъ тое, кто властиво маѣ платити таксу, позаякъ по́сля предложеня въ загалѣ заходитъ сомнѣніе, чи обовязаный до войсковои службы самъ маѣ ей платити, чи его родичѣ, взглядно дѣдъ и бабка маютъ бути потяганѣ до плаченя таксы, кто въ перше́й линіи обовязаный платити и т. д. Такожь до́ткнувъ дръ Гербстъ пытаня, котрый зъ трехъ старостъ, чи мѣстця побору, чи приналежности, чи замешканя, есть компетентный оцѣнювати тую таксу. Дръ Гербстъ поперъ длятого внесенье Гакельберга, щобы §. 1. о́тослано назадъ до комисіи. Тое внесенье однакожь ухилено въ поименно́мъ голосованю бо́льшостію 8 голосо́въ. Зъ вѣрноконституційнои партіи хибувало 21 послово́въ на засѣданю. Зъ рускихъ послово́въ голосовали Кулачковскій и Озаркевичь за внесеньемъ Гакельберга (Гербста). Посолъ Ковальскій не бувъ въ Вѣдни. §. 2. принято безъ дебаты. §. 3. постановляючи́й, кто есть освободженый о́тъ таксы, принято съ поправками. §. 4 принято безъ дебаты. Надъ дальшими §§-ами розвязалася жива дискусія. §. 5. постановляе, на що дохо́дъ зъ таксъ войсковыхъ маѣ бути призначеный а именно: 1) на лучше заосмотренье инвалидо́въ войсковыхъ; 2) на пенсіи для вдо́въ и сиро́тъ по офицерахъ и жовнѣряхъ, полягшихъ въ бою або умершихъ зъ ранъ; 3) на по́дмогу роднинъ, котри́ въ случаю мобилизаціи арміи и покликаня до оружія резервисто́въ або ляндверносто́въ, остались безъ удержаня або потребуютъ помочи. Пос. дръ Веберъ выступивъ въ бесѣдѣ противъ министра Горста, внесшого той проектъ, именно за §§. 6 и 7 закона, где постановляѣся, що право розпоряджуваня войсковымъ фондомъ зъ таксъ маютъ министры скарбу и обороны краєвои. Веберъ бачитъ въ то́мъ именно обмежуванье компетенціи рады державнои въ правахъ буджетовыхъ. Веберъ ставитъ длятого внесенье, щобы §§. 5, 6 и 7 були назадъ о́тосланѝ до комисіи, щобы она тіи такъ змѣнила, що рада державна установляе що року выдатки зъ войскового фонду зъ таксъ.

На *84 засѣданю* о́тповѣдавъ министеръ Земялковскій на закиды посла Вебера. По промовѣ еще ко́лькохъ послово́въ рѣшено о́тослати §. 5, 6 и 7 назадъ до комисіи. Черезъ принятье того внесеня звернено до комисіи такожь §§ 8—15. Дискусія розвязалася ажь надъ §. 16 установляючимъ такеу войскову по́сля 10 клясъ: 100, 80, 60, 40, 20, 10, 5, 3, 2, 1 зр. ро́чно. Той §. 16 о́тослано такожь назадъ до комисіи съ многими поправками.

На *85 засѣданю* рады державнои бувъ дальше на порядку дневно́мъ законъ о таксѣ войсково́й. Посолъ Клямъ-Мартиницъ зложивъ рефератъ Тильзерови, котрый въ наслѣдство новыхъ обрадъ комисіи предложивъ радѣ державно́й 3 пытаня, на котри́ рада державна згодилася и въ голосованю приняла. Тіи пытаня були: Чи рада держ. годится, 1) щобы доходы зъ таксы войсковои, о ко́лько перевысшаютъ умовлену съ Уграми квоту 1,142.530 зр. були трактованѝ въ спосо́бъ текучихъ доходо́въ державы; 2) щобы по́дпомаганье зъ скарбу потребуючихъ помочи роднинъ осо́бъ покликаныхъ було означене по́дъ взглядомъ мѣры и часу окремымъ законо́мъ, 3) щобы до оплаты таксы войсковои були субсидіярно зобовязанѝ родичѣ такъ довго, доки маютъ обовязокъ цѣлкомъ або частію удержовати сына, обложеного таксою? На внесенье Дунаєвского вызначено комисіи тыждень часу до предложеня змѣненои уставы. На то́мъ зако́нчилася спеціяльна дебата надъ законо́мъ о таксѣ войсково́й.

На порядокъ дневный прійшло продовженье спеціяльныхъ дебатъ буджетовыхъ, а именно етатъ министерства торговлѣ. На то́мже засѣданю о́тчитано еще интерпеляцію Вольфрума до министра справъ внутренныхъ: 1) Чи дѣйстно выдано розпорядженье въ дѣлѣ языка въ Чехахъ? 2) Яки́ були до того поводы? 3) Якъ думае правительство погодити тое розпорядженье съ основными законами державными?

На *86 засѣданю* рады державнои велася дальше спеціяльна дебата надъ етатомъ выдатко́въ министерства торговлѣ. При титулѣ 1 §. 2: выдатки на школы дро́бного промыслу, на стипендіи и урядженя для нихъ и т. д. 220.800 зр. забравъ голосъ межи иншими пос. Вайгель, выказуючи велике упослѣдженье Галичины по́дъ взглядомъ шко́лъ промыслу дро́бного и взываючи правительство, щобы въ буджетѣ на будущій ро́къ вызначило для Галичины щедрѣйшу на тую цѣль суму. Въ §. 3 ухвалено заличку зворотну для комисіи до регуляціи Прута 9280 зр. Титулъ 5 призначае на почты 14,400000 зр. а тит. 6 на телеграфы 3,538.700 зр.

Посолъ Озаркевичь при ко́нци засѣданя промовлявъ за реорганизацію урядо́въ почтовыхъ и телеграфичныхъ, щобы запобѣгчи дефицитови, якій ро́кро́чно въ о́тдѣлѣ: телеграфы показуеся. Бесѣду посла Озаркевича подамо по́зднѣйше въ цѣло́й ей основѣ.

Палата панво́въ приняла законъ о желѣзници арлетаньско́й, законъ о фабрикаціи винъ штучныхъ и законъ о желѣзницяхъ локальныхъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Хотяй вся Европа, а именно свѣтъ славяньскій, дуже нетерпеливо выжидае основныхъ реформъ зъ рукъ Лорисъ Меликова, а въ найдро́бнѣйшо́мъ его розпорядженю добачае уже завдатокъ на свободу конституційну, однакожь уплыне имовѣрно богато еще воды, закимъ теперѣшна Россія съ своимъ системомъ полицейскимъ, автократизмомъ генералъ-губернаторо́въ и спродайностію властій судейскихъ на сто́лько о́тновится, щобы була въ состояню прійняти и зъужити конституційну вольно́сть. Того пересвѣдченя есть мабуть нынѣшній диктаторъ и для того не важився о́нъ доси на поле реформъ конституційныхъ, лишь вдоволяесь зъ конечности тымъ, щобы передъ всѣмъ понищити тѣ жерела, зъ котрыхъ плыла самоволя, загальна деморализація и цѣлковита майже анархія. Въ то́й цѣли обмеживъ о́нъ власть третого о́тдѣленя и губернаторо́въ, усунувъ давнѣйшого цензора прасы, велѣвъ розсмотрити всѣ политичнѝ процеса, облегчивъ сумну долю политичныхъ вязнѣвъ, пустивъ множество мнимыхъ переступнико́въ на волю, а нынѣки уже приступае и до певныхъ реформъ на поли школьництва. Найновѣйша бо вѣсть, котру подавъ телеграфъ Европѣ есть тая, що гр. Толстой, министеръ просвѣщеня, подався доброохотно(?) до демисіи, котру царь прійнявъ, а на его мѣстце вступае Побѣдоносцевъ яко старшій прокураторъ, а Сабуровъ яко министеръ просвѣты. Не знаемо сихъ личностій и годѣ надѣятись, щобы люде тѣ, зъ котрыхъ послѣдный бувъ доселѣ кураторомъ Дорпатского университету, попровадили школу въ дусѣ либерально́мъ и увзглядняли потребу ученя кождого народа въ языцѣ материно́мъ. Годѣ такожь предвидѣти, яки́ реформы предпрійме Побѣдоносцевъ, по́дъ котрого управою яко старшого прокуратора зо́стае св. синодъ, але мимо того можна вносити, що ново покликанѝ люде не належатъ до закостенѣлои бюрократичнои Россіи, котра въ централизаціи школьно́й видѣла спасенье державы. Гр. Толстой, посѣдаючи славу ученого, положивъ вправдѣ великѝ заслуги, але не такъ для школьництва въ Россіи, якъ бо́льше для своеи приватнои библіотеки, въ котро́й нагромадивъ велике множество рускихъ рѣдкостій библіографичныхъ.

Царь прійматъ 17. (29.) цв. въ день своихъ (62) родинъ желаня дворо́въ австрійского и берлиньского зъ устъ генерало́въ Рамберга и Трескова въ торжественно́й авдіенціи. Праса европейска коментовала фактъ сей згадкою про союзъ трохъ цѣсарѣвъ, здаѣсь нарочно, щобы почути мнѣнье прасы англійскои и нового кабинету и не ошибнулась въ своихъ надѣяхъ, бо въ ко́лька день потомъ заявивъ молодшій секретарь справъ заграничныхъ кабинету англійского, Шарль Дильке, слѣдуюче: „Англія постараесь о точне выконанье трактату берлиньского. Въ радѣ европейско́й стане она по сторонѣ тыхъ, котри́ стоятъ въ оборонѣ вольности, а пытанье орієнтальне постараеся рѣшити при помочи Франціи и Италіи въ той спосо́бъ, що вытворитъ конфедерацію вольныхъ державъ межи Дунаемъ а морями адрійскимъ и греческимъ. Англія буде наставала на скоре полагодженье квестіи греческои и не допуститъ на по́востровѣ балканьско́мъ переваги россійскои ани австрійскои. Боснія и Герцеговина не могутъ належати ани до Порты, ани до Россіи, ани до Австріи Турки будутъ вправдѣ выгнанѝ зъ Европы, але не черезъ Россію. Можна засновати державу греческу съ Царгородомъ яко центральною точкою. Панславизмъ есть утопіею, держава деспотична съ 120 міліонами жителѣвъ и Царгородомъ яко престольнымъ мѣстомъ сталабыся небезпечною для цѣлого свѣта. Всѣ Англичане суть того мнѣня, що Россія не може посягнути за Царгородомъ“.

Берлиньска National Ztg. подае вѣсть, що Россія рѣшилась вступити въ во́йну съ Китайцями. Значни́ силы военни́ выходятъ надъ рѣку Амуръ. „Моск. Вѣдом.“ доносятъ знову, що 8000 новобранцѣвъ высылае Россія до Туркестану для скрѣпленя тамошныхъ залогъ.

Чорногора. Якъ звѣстно, заняли Альбанцѣ насильно тѝ мѣстцевости въ Кучи-Краинѣ, котри́ по уступленю войскъ турецкихъ мали заняти Чорногорцѣ въ замѣнъ за Гусинье и Пляву. Вина лежала на турецко́мъ военачальнику, котрый, уступаючи зъ надъ рѣчки Сему, ледви на 7 годинъ передъ тымъ повѣдомивъ воеводу чорногорского о своѣмъ выходѣ. По фактѣ то́мъ зробили амбасадоры шести державъ европейскихъ, гварантовавшихъ выконанье трактату берлиньского, устне представленье Портѣ, въ котро́мъ домагалися, щобы турецкѝ войска власными силами выперли Альбанцѣвъ назадъ а о́ттакъ заняту територію по формѣ о́тдали Чорногорѣ. Порта не увзгляднила однакожь сего представленя и о́тперла о́тъ себе всяку вину. На се dictum acerbum о́тповѣли представителѣ европейскихъ державъ нотою подо́бнои основы, але в. Порта вымовилась еще разъ тымъ, що годѣ ѣй выступати збройно противъ власныхъ по́дданыхъ. На сѣмъ станула справа и Чорногорцямъ не лишаесь друга дорога, якъ то́лько съ оружьемъ въ рукахъ брати для себе те, що ѣй признала вся Европа въ договорѣ берлиньско́мъ.

Симъ часомъ донесли дневники, що Альбанцѣ ани не думаютъ о уступленю. Надъ Семомъ, черезъ котрый веде мо́стъ, розтаборились они въ велико́й силѣ и взносятъ окопы. Роботами правитъ италійскій инжинеръ, а оружіе и приборы военни́ походятъ, якъ сконстатовано уже, такожь зъ арсенало́въ италійскихъ. Альбанцѣ вывѣсили на прапорѣ своѣмъ вольно́сть и независимо́сть и стремлятъ до заснованя двохъ независимыхъ княжествъ, католицкого и могаметаньского, по́дъ протекторатомъ Италіи. Вѣдай справа Альбаньска набавитъ Европу новыхъ клопото́въ, а кто може запоручити, чи нею не розпо́чнеся новый кровавый драматъ на по́востровѣ балканьско́мъ?

Нѣмеччина. До давнѣйшихъ пораженъ князя Бисмарка въ парляментѣ прибули два новѝ, именно о́ткинено проектъ до уставы стемплёвои, однолитои для всеи державы нѣмецкои и предложенье, щобы передмѣстье Гамбургу св. Павла и Альтону влучено въ цлову область нѣмецку. До пораженя причинилась головно жидо́вско-либеральна клика по́дъ проводомъ Ляскера и Бамбергера, котро́й не суть на руку реформы канцлера на поли торговельно́мъ. Въ слѣдствіе того повстали поголоски о близько́мъ розвязаню парляменту нѣмецкого. На сихъ же засѣданяхъ принято договоръ торговельный съ Австріею и уставу противъ соціялисто́въ въ трето́мъ читаню.

Франція. Републиканьске правительство, высвободивши середни́ и высшѝ школы зъ по́дъ вліянія духовеньства, приступае до реформы шко́лъ народныхъ въ подо́бно́мъ дусѣ. Юл. Ферри выступитъ небавомъ съ проектомъ, щобы знести всякѝ оплаты школьни́, завести повсюды школьный примусъ и всѣ школьни́ заведеня увольнити зъ по́дъ вплыву духовеньства.

Англія. Кабинетъ доповнився уже до числа 14 членово́въ. Президентомъ новои палаты послово́въ выбрано Бранда. Сторонництво ирляндскихъ Гомерулово́въ заняло мѣстця опозиційни́. Королева не присутствовала о́ткрытю парляменту, задлячого и не о́тчитано мовы троновои. Лордъ Гранвиль принимавъ яко министеръ справъ заграничныхъ всѣхъ представителѣвъ державъ европейскихъ и запоручивъ, що новый кабинетъ не змѣнитъ давнѣйшои политики Англіи и додержитъ всѣхъ договоро́въ, заключеныхъ его попередниками. Англія удержитъ съ континентальными державами европейскими пріязни́ о́тношеня и не буде вступати въ жадни́ союзы. Въ слѣдствіе того освѣдченя замовкла тая часть прасы европейскои, котра до министерства Гладстона навязувала надѣи на великѝ переворо́ты въ орієнтѣ. Въ справѣ чорногорско-турецко́й покликався Гладстонъ такожь на берлиньскій договоръ.

Зъ Кабулю надо́йшла вѣсть о капитуляціи Абдурамана, котрый, якъ звѣстно, одинокій еще тревоживъ Англичанъ въ Афганистанѣ. Есть поголоска, що Англія готова узнати его претенсіи до престола афганьского и що въ то́й цѣли выславъ генералъ Стевартъ посольство до Кундуцъ, где Абдураманъ пробуваe, щобы съ нимъ навязати переговоры. Сконстатовано при то́мъ, що выправа англійска до Афганистану стояла до сего часу чотыри міліоны ст. бо́льше надъ прелиминовану буджетомъ суму.

Італія. Кабинетъ Кайролёго подався до демисіи. Розписано такожь новѝ выборы до парляменту въ надѣи, що зъ новыхъ выборо́въ выйде значна однолита бо́льшо́сть, на котро́й будуще министерство зможе сильнѣйше опертися и занятись внутреннымi реформами державы. Опозиційне сторонництво зложило комитетъ предвыборчій, въ котро́мъ начальство обняли Криспи, Никотера и Занардели.

НОВИНКИ.

— **Цѣсарскѝ дары.** Є. В. Цѣсарь удѣливъ зъ приватныхъ своихъ фондо́въ запомоги на будовы новыхъ церковъ: 200 зр. комитетови церковному въ Игровицяхъ пов. терноно́льского а 100 зр. громадѣ Остро́въ пов. перемыского.

— **Желѣзниця Архкн. Альбрехта** змѣнила порядокъ ѣзды.

— **Трамвай** львовскій розпочавъ 5. мая правильный рухъ за билетами зъ площади цловои до касарнѣ Фердинанда. Що 9 минутъ о́тъѣздитъ вагонъ зъ передъ касарнѣ. Пять вагоно́въ о́тбувати буде ѣзду 19 разо́въ черезъ день, отже 95 разо́въ можутъ всѣдати пасажеры на стаціяхъ, где задержуеся вагонъ. Першихъ днѣвъ всѣ вагоны трамваю були о всякій порѣ дня биткомъ повни́. Розумѣеся що найбо́льше всѣдано для проѣздки зъ цѣкавости.

— **Выдѣлъ краєвый** на засѣданю 4. мая роздѣливъ межи повѣты всю решту, яка доси остала була зъ фонда по́вмиліонового на засѣвы.

— Въ мѣсяци цвѣтню с. р. вплынули на руки посла **Василія Ковальского** до державнои Думы въ Вѣдни слѣдующѝ петиціи:

а) о́тъ деканато́въ Бѣчьского, — Дрогобыцкого, — Коссо́вского, — Кросняньского, — Олеского, — Стрыйского и Угно́вского — якъ и о́тъ о. Григорія Воднара, приходника въ Золото́мъ Потоку о по́двышенье конгруы;

б) о́тъ громадъ Долге и Новиця, калуского повѣта о выключенье польского языка яко обовязкового предмета изъ тамошныхъ народныхъ шко́лъ;

в) о́тъ громады Доброто́въ Надво́рняньского повѣта о свобо́дне побиранье сыровицѣ изъ сольныхъ жерелъ, находячихся на ей грунтахъ;

г) о́тъ п. Иліи Фиткала ц. к. войскового пенсіониста о наданье посады дорогомистра.

— **Фалшивѝ пятьдесятки** появилися въ обѣгу въ Вѣдни. Дня 30 цвѣтня о́тдано вѣденьско́й полиціи вже четвертый екземпляръ фальсификату. На першій поглядъ не можна запримѣтити, що пятьдесятка по́дроблена, але близше приглянувшися побачится,

що пôдписъ директора касы невыразный и письмо на банкнотѣ въ загалѣ неправильне.

— **Перемѣны въ приналежности громадъ.** Ôтъ 1 липня 1880. *вылучен*ѝ: А) зъ округа суду повѣтового въ Висневчику 1)громады Романôвка и Могильница 2) громады Доброполе съ Матеушôвкою 3) громады: Брыкуля стара, Дарахôвъ, Хмелѣвка, Брыкуля нова, Пантелиха и Тюткôвъ Б) зъ окр. суду повѣтового въ Козовѣ: громады Маловоды, Соснôвъ и Тудынка 5) громады Увсье, Теляче и Щепанôвъ, В) зъ о. суду пов. въ Будзановѣ и зъ округа стăроства въ Теребовли 6) громада Звинячь — а *прилучен*ѝ: Громады пôдъ А) 1) до окр. суду повѣт. въ Будзановѣ, гро. пôдъ А) 2) до суду пов. въ Бучачи, гро. пôдъ А) 3) до суд. пов. въ Теребовли, гром. под. Б) 4) окр. суд. пов. въ Висневчику, гром. пôд. В) 5) до окр. суду пов. въ Пôдгайцяхъ, павпослѣ громада пôдъ В) 6) до суду пов. и староства въ Чортковѣ.

Рôвночасно громада пôдъ А) 2) Доброполе съ Матеушôвкою вылучаєся зъ окр. суду окружного въ Тернополи а прилучаєся до суду окружн. въ Станиславовѣ пôдъ Б) 4) громады Маловоды, Соснôвъ и Тудынка зъ окр. суду окружного въ Золочевѣ до суду окружного въ Тернополи.

— **Коломыйска рада мѣска** выделеговала бурмистра и двохъ радныхъ до Львова для привитаня повертаючого зъ Босніи полку Парма до Львова и вызначила на угощенье зъ фондôвъ мѣскихъ 200 зр. а комитетъ для пôдмоги оставшихъ жѣнокъ и дѣтій, покликаныхъ резервистôвъ въ часѣ мобилизаціи, ôтъ себе зъ складокъ 300 зр.

— **Полкъ Парма** прибуде до Львова въ партіяхъ. Одна прибуде дня 9. друга 10, трета 14. с. м.

— **Именованье.** Дръ Валерій Дзеровичь именованый адюнктомъ трибуналу судового въ Вѣдни.

— **Зъ Тарнова** доносятъ, що спавшій сномъ летаргичнымъ жидъ, про котрого свого часу була згадка въ „Дѣлѣ“, пробудився въ 13 тыждни свого незвычайного сну. На пытаня, чи знає, що такъ довго спавъ, где знаходится, що єму снилося? и. т. д. ôтповѣдавъ, що совсѣмъ ничого не знає. На розпытуваня про ôтношеня домашнѝ дававъ ôтповѣди зрозумѣлѝ, не ставало єму тôлько памяти именъ и чиселъ. Другого дня по пробудженю зачавъ вже самъ ѣсти и ôтъ того часу перестали впроваджовати єму поживу до жолудка руркою, якъ то 6 тыднѣвъ чотыри разы на день роблено. Съ поворотомъ силъ прибуває и память хорому такъ, що за пару тыднѣвъ цѣлкôмъ здоровъ опуститъ шпиталь.

— **Зарядъ ôтдѣлу Чорногорского** тов. Татряньского устроює для членôвъ товариства и ширшои публики дводневу товариску екскурзію до Делятына и Микуличина. Въ недѣлю, 16 л. мая, рушатъ участники екскурзіи зъ Коломыѣ о год. 6 рано своими пôдводами до Делятина, где буде ôтпочинокъ и обѣдъ спôльный. Слѣдуючій ôтпочинокъ буде надъ водопадомъ Пруту за селомъ Дора. Въ Микуличинѣ пôчлѣгъ. 17. мая съ поворотомъ въ Делятынѣ обѣдъ а въ вечерь будутъ вже въ Коломыѣ. Члены товариства платятъ на спôльнѝ кошта 1 зр. ôтъ особы, не-члены 2 зр.

(Ц.) **Зъ Солотвиньского** пишутъ намъ: Въ нашôмъ кутѣ не можемо сподѣватися добрыхъ жнивъ, бо хоть озимина выйшла не найгôрша зъ пôдъ снѣгу, то пôдтяло и высушило єи мартове голоморозье и студеный, пôвнôчный вѣтеръ такъ сильно, що треба було єи черезъ половину переорювати и поле на-ново яриною засѣвати. Передновокъ однаковожь у насъ не тяжкій а кобы не старѝ довги и не жидôвска лихва, можна бы сказати, що таки легкій. Заробокъ есть великій, особливо въ нашôмъ скарбѣ, чи то при рубаню колодъ въ глубокихъ горахъ (до того спровадивъ зарядъ скарбовый до 300 робôтникôвъ зъ угорскои Руси), чи при шлюзахъ на Гутѣ, чи при сплавлюваню дерева (колодъ, брусôвъ и дощокъ) до Маріямполя на Днѣстрѣ. Плоти идутъ теперь три разы на тыждень, коли ставъ спускаютъ. Нашѝ люде выбераются якъ вѣдомо, що року около св. Петра на выженъ або на Подôлье, або ажь до Россіи, або до Угорщины на сѣнокосы; сей рôкъ принѣсъ нашимъ гуцуламъ кромѣ того еще одну несподѣванку. Въ половинѣ марта появилися тутъ економы зъ паньскихъ латифундій въ россійскôй Бесарабіи и забрали зъ нашого кута около 200 робôтникôвъ. Умова, списана черезъ обѣ стороны въ канцеляріи нотаря въ Солотвинѣ, буде, якъ здаєся, для нашихъ людій користна. Старшѝ люде дôстаютъ помешканье, харчь — въ скоромнѝ дни навѣть мясо, але горѣвки не буде, — и 10 зр. а. в. за 30 робучихъ днѣвъ, — меншимъ хлопцямъ, жѣнкамъ и дѣвкамъ даютъ кромѣ кватиры и харчу 7 зр. а. в. за такѝже часъ. Кождый обовязався робити тамъ черезъ 6 мѣсяцѣвъ (по 30 робучихъ днѣвъ) и одержавъ 10 або 7 зр. на руку, — а родинамъ тыхъ, що пôйшли на роботу, вылачено тутъ другій разъ таку суму, але доперва тогды, коли прійшла телеграфична вѣсть зъ границѣ буковинсько-россійскои, що робôтники уже прійшли на мѣстце. На граници держали ихъ за-для якоись карантаны 14 днѣвъ на коштъ двору, теперь роблятъ уже на мѣстци або въ лѣсахъ, або въ поли або при винницяхъ. По святахъ має друга така пайка зъ ôтси ити на такійже самый часъ на роботу до тыхъ самыхъ добръ а въ червню еще одна, т. є. трета дружина, а всѣ пôдъ тыми самыми условіямн, такъ що двôръ въ часѣ жнивъ буде мати найбôльше робôтникôвъ, а ôттакъ по жнивахъ, въ мѣру, якъ будутъ тіи чергою до дому вертатися, що разъ менше; до ломаня кукурудзы и до виноборôвъ лишатся отже тôлькǫ тіи, котрѝ туды доперва въ червню пôйдутъ.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

— **Высокопреосвященый Митрополитъ** выѣхавъ сегодня рано поспѣшнымъ потягомъ въ сопроводѣ Впр. Крылошанъ оо. Сѣнгалевича, Ю. Сембратовича и Вс. О. Дроня, якъ капеляна на осмотръ каноничный деканата Буковиньского — въ Чернôвцѣ. Въ недѣлю Томину ôтправится тамже Архіерейска Служба Божа въ сослуженю Вп. ОО. Крылошанъ: Жуковского, Величка [котрѝ еще вчера рано поспѣшнымъ потягомъ въ въ Чернôвцѣ для приготовленій съ капел. Ихъ Впреосв. О. Калинцемъ ôтѣхали], Сѣнгалевича и Ю. Сембратовича, пôдъ часъ котрои питомцѣ тутешнои дух. семинаріи спѣвати будутъ. По осмотрѣ дек. Буковиньского намѣряє ВПреосв. посѣтити деканаты Снятиньскій и Жукôвскій.

Именованѝ. Вс. ОО. М. Галиковскій зъ Порогôвъ — мѣсто деканомъ Богородчаньскимъ Х. Колянковскій зъ Велдѣжа мѣстодеканомъ Перегиньскимъ.

ВСЯЧИНА.

— Въ Франціи выконавъ Романъ Цѣховскій модель **новои бороны**, такъ званои клявишовои а славный конструкторъ французскій Пелзіе въ Парижу зробивъ дѣйстно пôсля того моделю таку борону. Правительство англійске надало уже Цѣховскому на тоє патентъ; першѝ пробы, роблені на фôльваркахъ англійскихъ удалися дуже добре. Борона тая має таку конструкцію, що кождый зубъ есть окремо рухомый, и въ мѣру, якъ при волоченю натрафляє зъ однои стороны на груды и скибы а зъ другои на долинки або ямки, пôдносится або спускаєся въ долину, такъ однаковожь, що завсѣгды зъ рôвнымъ натискомъ на кождôмъ мѣстци ораницѣ спочиває. Пробы выказали, що тою бороною можна и глубше идучѝ корѣнцѣ рослинъ, н. пр. перѣю вытягнути. Розумѣєся, що така борона вымагає сильныхъ боронякôвъ.

— **Въ Катенавъ** (въ Всхôдн. Прусахъ, на области рѣки Прегель), и въ цѣлôй окрестности, далося видѣти 27-го марта с. р. особливше зъявище природы. Пôвъ годины передъ всходомъ сонця появився на полудневôмъ виднокрузѣ цѣлый рôй малыхъ свѣтячихъ тѣлъ небесныхъ, зъ котрыхъ найбôльшѝ доходили до позôрнои великости волоскихъ орѣхôвъ, иншѝ же були значно меншѝ и похожѝ на искры, вылѣтаючѝ зъ розпаленого желѣза въ кузни, коли єго клевцемъ бьєся. Цѣла тота громада аеролитôвъ посувалася поземо въ напрямку зъ всходу на захôдъ, мовьбы на шнурѣ ключемъ 3 метры довгимъ а $^2/_3$ м. широкимъ, розъяснивши потемне ще небо на всѣ стороны свѣтлою зарею.

— **Кречный судія.** Въ однôмъ угорскôмъ мѣсточку судія засудивъ недавно одну хорошу молодичку за якесь переступленье на 24-годинный арештъ, котрый засуджена не ôтсидѣла навѣть въ арештѣ, але — въ мешканю самого судіи.

— **Цѣсарь мароканьскій** даровавъ недавно президентови Французскои республики девятеро коній. Въ Парижи здивовалися, якъ мôгъ цѣсарь такѝ лихѝ конѣ въ дарунку прислати. Тымчасомъ показалося, що тѝ конѣ въ дорозѣ ажь два разы на пôдлѣйшѝ вымѣняно.

— **Пожаръ** знищивъ 30 цвѣтня въ вечерь по представленю театръ мѣскій въ Темешварѣ. Будынокъ бувъ обезпеченый на 250.000. зр.

Зингеръ (Singer) въ Трієстѣ. Тую фирму поручаємо нашимъ читателямъ яко одну зъ найзнатнѣйшихъ и найбогатѣйшихъ въ Трієстѣ. Она высилає для выгоды своихъ П. Т. Купователѣвъ пачки ôтъ $4^3/_4$ кильо франко и вôльно ôтъ цла. Можемо всякому дорадити, щобы присылкою на пробу переконався о незвычайнôй дешевости и дуже добôрнôй якости рôжныхъ родôвъ кавы. Впрочôмъ ôтсылаємо нашихъ читателѣвъ еще на анонсъ въ части инсератовôй, а тутъ еще тôлько замѣтимо, що фирма на жаданье служитъ спеціяльнымъ цѣнникомъ.

Курсъ львôвскій зъ дня 5. л. мая 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн Кар. Людв. по 200 р.	265 —	268 —
„ львôв.-черн.-ясс. по 200 р.	168 75	171 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96 90	97901
„ „ „ по 4% ав.	90 40	91 40
„ „ „ по 5% ав. період.	96 90	97 90
Банку гип. галиц 6% ав.	102 10	103 10
Листы дов. гал. рустик. банку п. 6%	101 —	103 50
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галип. 5% м. к.	98 10	99 10
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 47	5 57
„ цѣсарскій	5 53	5 63
Наполеондоръ	9 45	9 55
Пôвимперіялъ	9 73	9 83
Рубель россійскій срѣбный	1 62	1 72
„ „ паперовый	1 $24^1/_2$	$126^1/_2$
100 марокъ нѣмецкихъ	58 20	59 10
Серебро	99 50	100 50

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 3 л. мая 1880.

Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	73 —	73.15
„ „ „ серебрѣ	73.60	73.75
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	122.75	123.—
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	130.20	130.50
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	132.25	133 20
„ „ „ 1864 (съ премією) по 100 р.	173.50	174.—
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	173.25	173 75
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	—.—	29 —
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	147.—	147.50
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.—	101 25
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	88.90	89. 5
Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)		
Буковины	97.25	97.75
Галичины	98.50	99.—
Акціи.		
Банкъ Англо-австр. 200 р. емит. р. 189	145.75	146.—
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	276.80	277.-
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	790.	800. —
Галиц. банку гипот. по 200 р.	—.—	—.—

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

вô Львовѣ при улици Копернika Ч. 10

має честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою

РОБôТНЮ

МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, Упрашаючи яко Русинъ о ласкавѝ взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовенъства поручаєся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавѝ замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ.

5—12

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручає

КАВУ

включно съ цломъ и онакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣлатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр. 2.—		
1а великозерниста Куба	„	1.90
1а арабска правдива Мокка	„	1.70
1а найлучша Ява	„	1.55
1а досконала Ріо	„	1.35
1а найлучша Порторико	„	1.70
1а Ст. Доминго	„	1.55
1а найлучша Сантосъ	„	1.50

Въ пачкахъ à ¾ кило нетто.

Г. Зингеръ, Трієстъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный **цѣнникъ** (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 1—10

Купельный Закладъ

ТРУСКАВЕЦЬ

отворюєся 20-го мая 1880 року.

Купелѣ солоно-сѣрчанѝ и желѣзисто-солоно-сѣрчано-шлямовѝ, солоно-алькаличнѝ жерела до питя. Жерело такъ назване „нафта“, загально звѣстне зъ свого помôчного дѣланя.

Жентиця ôтъ овець, засобы лѣчебныхъ водъ зъ другихъ закладôвъ, реставрація и цукорня.

Закладъ ôтдаленый ôтъ желѣзничои стаціи Дрогобычь одну милю.

На двôрци суть повозки всякого рода; дирекція закладу принимає такожь замовленя на тіпжь.

Аптика, почта и телеграфъ въ мѣстци.

Лѣкарь закладу **Дръ З. Ригеръ**, членъ краєвого совѣта санитарного.

Замовленя на помешканя можутъ о тôлько увзгляднятися, о кôлько надôсланый завдатокъ часъ найму забезпечитъ.

1—4 **ЗАРЯДЪ.**

САССÔВЪ

въ нашôмъ краю найдавнѣйшій, теперь на взôръ заграничныхъ закладôвъ устроеный

Закладъ гидріятичный

(водою лѣчущій)

о милю ôтъ колѣи Кароля Людвика (стація Золочевъ) положеный въ пріятнôй затиши середъ прекрасного парку и шпильковыхъ лѣсôвъ.

Кромѣ лѣченя жереляною водою могутъ хорѝ уживати догôдно урядженыхъ рѣчныхъ купелій (въ Бугу), надто лѣченье водою може бути на случай потребы сполучене съ питьемъ жентицѣ, молока, кумысу, минеральнои воды, такожь съ лѣчущою гимнастикою, съ масажою и електротерапією пôдъ особистымъ руководствомъ лѣкаря закладу.

Зарядъ не щадивъ коштôвъ и заходôвъ, щобы найдавнѣйшій гидріятичный Закладъ по можности поставити на рôвнѣ съ подôбными закладами сусѣдныхъ краєвъ. Побытъ въ Закладѣ упріятняютъ: гимнастика звычайна и шведска, биллярь, кругольня, а такожь фортепянъ уставленый въ сали товарискихъ забавъ. — Аптека и почта въ мѣстци.

Въ округу Сассова множество прекрасныхъ мѣстцевостій заманюючихъ до прогулки, якъ то: Олесько, Пôдгôрцѣ, Пеняки и т. д.

Для выгоды хорыхъ постарався Зарядъ о добру реставрацію. **Цѣны стравъ à la carte низшѝ якъ въ львôвскихъ реставраціяхъ. Крôмъ того можутъ гостѣ удержовати власну кухню.**

Повозы закладу и золочѣвскѝ фіякрѝ удержуютъ безперервну комуникацію Закладу съ стацією желѣзницѣ въ Золочевѣ. Замовленя помешкань, повозôвъ принимає а заразомъ всякѝ выясненя удѣляє зарядъ закладу гидріятичного въ Сассовѣ.

Сезонъ розпочинаєся съ днемъ 1. мая 1880.

Лѣченье зимною водою уживаєся при недокровности, блѣдниці, органичныхъ хибахъ серця, нервовыхъ хоробахъ, недугахъ хребетного стовпця, перѣводу корму, при недугахъ грудныхъ, слабостяхъ женьстого пола и т. д.

Информацій що до указательствъ удѣляє: **Дръ Видманъ** примарь головного шпиталю — въ своѣмъ помешканю во Львовѣ ул. Доминиканьска Ч. 4 ôтъ годины 3—4 по полудни.

Лѣкарске управленье закладу обнимає:

Д-ръ Павелъ Сасъ Дубановичь по многолѣтнôй науковôй подорожи за границею и по довшôй практицѣ въ шпиталю „Charité“ въ Берлинѣ.

2-?

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 33. Львôвъ, Середа 30. Цвѣтня (12. Мая) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ОКРУЖНѢ ИНСПЕКТОРЫ **шкôлъ народныхъ.**

Краєвый законъ зъ дня 25. червня 1873 ч. 255. Д. з. кр. постановляє въ §. 31-ôмъ: „для кождого округа школьного именує министеръ вѣроисповѣдань и просвѣты на пôдставѣ терна, черезъ краєву раду школьну предложеного, осôбного окружного инспектора, а на случай потребы двохъ або бôльше инспекторôвъ; инспекторы маютъ бути звычайно покликанѣ на сей урядъ зъ помежи учителѣвъ.“ Ôтъ часу, коли сей законъ вôйшовъ въ житье, именовано у насъ доси окружныхъ инспекторôвъ два разы провизорично на три лѣта. Причина такого провизоричного а не сталого именованя окружныхъ инспекторôвъ має бути чисто финансова, именно ощаднôсть въ выдаткахъ на плату инспекторôвъ. Сего року кôнчится трилѣтный часъ провизоричного урядованя окружныхъ инспекторôвъ и наспѣває пора именувати новыхъ.

Користаємо зъ тои нагоды, щобы указати на гдеякѣ неправильности и недостатки, якѣ выявились при дотеперѣшнихъ именованяхъ окружныхъ инспекторôвъ, ихъ квалификаціи и самого урядованя. Буде се тôлько слабымъ выразомъ загальнои опинiи краю а именно Русинôвъ, коли скажемо, що институція окружныхъ инспекторôвъ и ихъ дотеперѣшне дѣланье не має симпатiи у загалу всѣхъ тыхъ людiй, котрѣ радѣбы видѣти нашѣ школы народнѣ вôльными ôтъ всякихъ постороннихъ, политичныхъ чи полонизаційныхъ вплывôвъ а призначеными выключно для правдивои науки и просвѣты молодого поколѣня нашого народа. Не можемо и въ приближеню перечислити всѣхъ тыхъ численныхъ жалобъ, котрѣ зъ рôжныхъ сторôнъ нашого краю ôтъ часу заведеня окружныхъ инспекторôвъ ажь дотеперь пôдносились и доси безперервно пôдносятся зъ причины неправильностiй, якихъ допускаются многѣ окружнѣ инспекторы шкôлъ народныхъ. Высше згаданый законъ краєвый назначивъ окружнымъ инспекторамъ въ §. 32 дуже широкiй кругъ дѣланя: надзôръ надъ переведеньемъ въ народныхъ школахъ пляну наукъ, науковои методы, контроля цѣлого правного, економичного и наукового организму шкôлъ народныхъ, словомъ власть окружного инспектора тыкає всего и руководитъ всѣмъ тымъ, що може довести до упадку або до розвою, до тенденційного схибленя або до правильного пôднесеня народнои школы. Тожъ и згаданѣ жалобы обнимаютъ цѣлу скалю можливыхъ неправильностiй а навѣть беззаконностiй въ тôмъ такъ широкôмъ крузѣ дѣланя окружныхъ инспекторôвъ. Що многѣ, а навѣть мало що не всѣ окружнѣ инспекторы не знаютъ руского языка, отже й тымъ самымъ не можутъ выповняти своєи повинности надзору наукъ въ рускихъ школахъ Галичины, се єсть совсѣмъ звычайнымъ недостаткомъ нашихъ окружныхъ инспекторôвъ. Злишнымъ булобы єще говорити о тôмъ, яке направленье можутъ дати нашимъ народнымъ школамъ инспекторы совсѣмъ незнаючѣ руского языка, якъ и годѣ дивуватися надъ тымъ, що власне ôтъ часу заведеня окружныхъ инспекторôвъ разъ вразъ множатся жалобы на взростаючу полонизацію нащихъ рускихъ шкôлъ народныхъ и на ôтчуженье народныхъ шкôлъ ôтъ ихъ властивои задачи. Пригадаємо лише, що въ часѣ послѣдныхъ выборôвъ до рады державнои функція гдеякихъ окружныхъ инспекторôвъ сталася однозначною съ агентурою польского комитету выборчого! Зъ тыхъ причинъ мусимо радуватись, що доси именованя окружныхъ инспекторôвъ були тôлько провизоричнѣ, бо головне жерело тыхъ неправильностiй на поли окружного инспекторства почиває именно въ особистôй квалификаціи чи радше неквалификаціи дуже переважнои части теперѣшныхъ окружныхъ инспекторôвъ, такъ, що именованьемъ ôтповѣдно квалификованыхъ инспекторôвъ, а именно инспекторôвъ знаючихъ рускiй языкъ и щиро ôтданыхъ школьництву та правдивôй просвѣтѣ народа можна усунути головне жерело высше згаданыхъ непорядкôвъ и зъ того выходяче незадоволенье людности. Не сомнѣваємося, що межи учителями найдеся потрѣбне число ôтповѣдно квалификованыхъ кандидатôвъ на инспекторôвъ, треба тôлько усунути дотеперѣшнiй неправильный способъ, въ якiй ôтбувалося именованье. Кр. рада школьна не розписувала доси конкурсôвъ на тiи посады инспекторôвъ окружныхъ, якъ се повинно дѣятись при обсадѣ кождого мѣстця учительского, а тôлько пôсля свого добромнѣнiя укладала зъ помежи учителѣвъ терна, котрѣ ôттакъ предкладались министерству. Рѣчь ясна, що тымъ способомъ кр. рада школьна могла принимати до терна тôлько такихъ учителѣвъ, котрѣ були єи звѣстнôй системѣ найбôльше приклоннѣ, и укладати поодинокѣ терна такъ, щобы министеръ просвѣты заименовавъ власне того инспектора, котрого кр. рада школьна хотѣла. Инакше стояли бы рѣчи, єсли бы розписовано конкурса, на котрихъ потребу указує вже самъ §. 31 высше згаданого закона и всѣ законы дотычащѣ замѣщеня урядовыхъ посадъ. Тогды мусѣлобы бути постановлено въ условiяхъ розписаного конкурсу, що о инспекторску посаду въ округахъ всхôднои части Галичины и въ мѣшаныхъ округахъ захôднои Галичины могутъ убѣгатися тôлько такѣ кандидаты, котрѣ маютъ квалификацію необходиму до того, щобы совѣстно сповняти обовязанности въ §. 32-ôмъ означенѣ, отже кандидаты съ педагогично-учительскою квалификацiею и съ докладнымъ знаньемъ руского языка. На пôдставѣ такъ розписаныхъ конкурсôвъ и вслѣдъ за ними предложеныхъ тернъ мôгбы доперва министеръ просвѣты выбрати зъ помежи зголосившихся кандидатôвъ найôтповѣднѣйше уквалификованыхъ, а не лише однымъ неяснымъ добромнѣнiемъ кр. рады школьнои порученыхъ. Тогды можнабы оминути такѣ дивоглядности, що на инспекторôвъ часами настановляются люде, котрѣ черезъ цѣле своє житя не мали нiякого дѣла съ педагогiєю и школою, котрѣ въ зубъ не знаютъ руского языка и доси повнили службу доминикальныхъ управителѣвъ, а що найбôльше приватныхъ гувернерôвъ.

Тожъ звертаємо увагу такъ Є. Екс. п. министра просвѣты якъ и кр. Рады школьнои на ту многоважну для нашого краю справу окружныхъ инспекторôвъ, щобы бодай сего разу застосовано приписы законôвъ и розписано конкурса на посады окружныхъ инспекторôвъ увзглядняючи при тôмъ такожъ головно приписы о выкладовôмъ языцѣ въ галицкихъ школахъ народныхъ. Жадаємо лише строгои законности и усуненя неправильностiй, пôдкопуючихъ значенье и повагу шкôлъ народныхъ.

ДОПИСЬ.

Зъ пôдъ Калуша. (*Въ справѣ фонда вдовичо-сиротиньского*). III. Приступаю теперь до подрôбного обговореня головнѣйшихъ фактôвъ сего перiода.

Перше обще собранiе (въ р. 1866) узнало давный статутъ зъ р. 1821 перестарѣлымъ и неотвѣтнымъ, и рѣшило єго доповнити. Головнѣйшѣ ухвалы, якѣ тогды въ справѣ статута запали, були слѣдуючѣ: Фондъ вдовичо-сиротиньскiй має остати и на дальше тôлько фондомъ з а п о м о г и. Жерелами єго суть: а) ôтсотки ôтъ коренного капиталу, б) рôчнѣ вкладки духовеньства, выносячѣ 4% ôтъ пенсiи и додатку особистого, в) 10 зр. ôтъ новопоставленыхъ пресвитерôвъ, г) 100 зр. ôтъ пресвитерôвъ оженившихся съ особами мiрскими, д) 20 зр. ôтъ институючихся на парохiю, а 10 зр. на капелянiю, ж) 30 зр. при увôльненю ôтъ конкурсу. Зъ тои сумы має выдѣлюватися що року 2000 зр. до коренного фонда, а проче ити въ рôвныхъ частяхъ на вдовицѣ и сироты. Рôжниця вдовиць що до клясъ, и сирôтъ що до пола зносится. Комисiя складаєся въ предсѣдателя, именованого митрополитомъ, и зъ 12 членôвъ, именно: зъ 6 со-

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 21.

Ô т д ѣ л ъ V.

Конецъ.

Гл. 2,3,5,6,7,9,10,11,14,15,16,17,18,19,24,25,26,27,28и32.

Ôттакъ почався Скруджь голити. Се не було такъ легке дѣло, якъ здаєся, бо єго рука дрожала все єще сильно, а бритва могла що хвиля скалѣчити тѣло. Але єму було байдуже и про те. Наколи бы навѣть ôттявъ бувъ собѣ кôнчикъ носа, то прилѣпивбы бувъ англiйскiй пластеръ и дальше бувбы дуже вдоволеный и веселый.

Ôнъ убрався по святочному и выйшовъ на улицю. Люде выходили громадами зъ хатъ; Скруджь глядѣвъ кождому весело въ очи. Ôнъ бувъ такiй веселый, що гдеякѣ люде не могли повздержатися, щобы єго не поздоровити словами „Добрыдень“, „Щасть Боже со святами“, а Скруджь розказувавъ опôсля, що нiякiй голосъ николи не бувъ для него такъ пожаданый, якъ тѣ привѣты.

Уйшовши кôлька крокôвъ побачивъ Скруджь того самого пана, котрый попередного дня бувъ въ єго конторѣ, збираючи датки для убогихъ. Єму зробилося дуже немило, ôнъ жалувавъ сердечно свого вчорашного поступку.

„Честный пане“, сказавъ ôнъ приступаючи до него, якъ Вамъ ведеся? Надѣюсь, що вчорашный день бувъ спрiяючiй для вашого честного дѣла. Щасть вамъ Боже! Веселыхъ святъ, Добродѣю!“

„Се вы говорите, пане Скруджь?!“

„Я“, ôтповѣвъ Скруджь. „Я знаю, що вамъ тоє дивнымъ выдаєся. Позвольте менѣ направити мôй вчорашный поступокъ“, и при тыхъ словахъ почавъ щось шептати єму до уха.

„Чи може бути?!“ ажь скрикнувъ панъ здивованый. „Чи се тôлько не жарты, пане Скруджь?“

„Найщирѣйша правда. Ани одного шилинга менше. Я и такъ дуже богато вамъ обовязаный. Прошу дуже, не ôткажѣтъ менѣ тои ласки.“

„Честный чоловѣче“, сказавъ панъ, беручи Скруджа за руку, „я не знаю, якъ маю цѣнити таке велике добродѣйство.“

„Ани слова бôльше“, сказавъ Скруджь. „Зробѣть ласку, ôтвѣдайте мене.“

„Дуже радо.“

„Дякую вамъ сердечно. Я дуже вамъ обовязаный. Дякую вамъ тысячь разôвъ. Де побаченя, бувайте здоровенькѣ!“

Ôттакъ пôшовъ Скруджь до церкви. Идучи улицямя, обдаровувавъ жебракôвъ, гладивъ дѣти пôдъ бороду, усмѣхався весело до перехожихъ, словомъ, выглядавъ на дуже щастливого чоловѣка. Пôсля обѣду выбрався ôнъ въ гостину до свого сестрѣнця.

Бôльше якъ десять разôвъ перейшовъ Скруджь мимо єго дверiй, закимъ зôбрався на ôтвагу застукати до нихъ.

„Чи въ дома твôй панъ, моя дорога?“ спытавъ ôнъ служачои. „Що за хороша дѣвчина. Справдѣ!“

„Въ дома, пане.“

„Где именно?“

„Въ ѣдальнôй кôмнатѣ, разомъ съ панею. Я васъ тамъ заведу, коли хочете.“

„Дякую, дякую, моя мила“, сказавъ Скруджь, кладучи руку на клямку. „Я пôду самъ до нихъ.“

Ôнъ ôтворивъ двери, и всунувъ крадкома голову до середины. Сестрѣнець стоявъ съ жѣнкою коло стола, прибраного съ великою выставою, и оглядали пильно, чи все въ належнôмъ порядку.

„Фрицъ!“ — кликнувъ Скруджь.

Сестрѣнець обернувся.

„Милый Боже, а се що сталося?!“ закликавъ ôнъ.

„Се я, твôй вуйко Скруджь, приходжу до тебе на свята. Чи пріймешь мене?“

Тоє пытанье було злишнымъ. Сестрѣнець мало не задусивъ єго зъ радости. За пять минутъ бувъ ôнъ ту совсѣмъ домашнымъ, своимъ чоловѣкомъ. А якъ радо привитала єго гарна сестрѣнниця! А панъ Топперъ; а сестра сестрѣнницѣ и въ загалѣ всѣ гостѣ, що опôсля посходились! Скруджь не мôгъ ними налюбоватися. Що за гарне товариство, що за веселѣ забавы, що за чудова сердечнôсть!!

Скруджь бавився съ ними ажь до бѣлого дня.

Але на другiй день бувъ ôнъ вже дуже рано въ своѣй конторѣ. Єму хотѣлося доконче выловити Боба, коли той прiйде за пôздно. И штука вдалася єму надеподѣвано добре! Годинникъ выдзвонивъ девяту. Боба нема? Чверть на десяту — Боба не ма! Ôнъ прiйшовъ о ôсѣмнайцять и пôвъ минуты за пôздно, и заразъ кинувся на столець и розпочавъ роботу.

„Пане Бобъ“, — почавъ Скруджь, наслѣдуючи скôлько мôгъ, свôй давный сухiй голосъ. „Що то значитъ, що вы такъ пôздно приходите?“

„Дуже менѣ прикро, но я мусѣвся нынѣ спôзнити!“

„Добре, що хоть признаєте самѣ, що не выповняєте своихъ обовязкôвъ. Ану, ходѣть лишень близше!“

„Се тôлько разъ въ рôкъ“, лебедѣвъ Бобъ. „Сего вже николи не буде. Я бувъ вчора трохи пôдъ охотою.“

„Ну, а я вамъ кажу, що такъ дальше бути не може. Для того“, сказавъ

вѣтникôвъ комисіи, 3 фаховыхъ мірскихъ людій, 2 префектôвъ касы и секретаря.— Новй ухвалы, заключенй въ 39 параграфахъ и змѣняючй существенно давный статутъ, не поставлено однакожь формально яко новый статутъ, але принято лишь яко регуляминъ.

Въ роцѣ 1871 внесено на общôмъ собранію дуже важнй проекты, котрй намѣряли выеки потяганй ôтъ Русинôвъ черезъ чужй товариства финансовй обернути на користь фонда вдовичого. Именно предложено тогды: 1) призначити одну часть фонда на основанье пожичкового банку въ родѣ ôрменьского pii montis, 2) завязати при фондѣ общество асекураційне, въ котрôмъ духовеньство и церковнй будынки забезпечувалибыся. — Къ сожалѣню внесеня тіи, принятй въ першôй хвили такъ симпатично, пропали гдесь безелѣдно; на слѣдующихъ собраніяхъ не було о нихъ уже и згадки!

Кромѣ того запали на сѣмъ собранію численнй ухвалы яко додатокъ до регуляминy зъ р. 1866. До сего додатку прійшовъ въ р. 1871 новый додатокъ, до того додатку въ р. 1874 знов додатокъ,— и такъ ишли додатки до додатковъ дальше безъ кôнца. Я не хочу наводити бодай важнѣйшй ухвалы заключенй въ тыхъ додаткахъ, бо се мене дуже далеко завелобы; я скажу лишь, що тіи додатки стояли до статута зъ р. 1821 або навѣть до регуляминa зъ р. 1866 въ такôй самôй пропорціи, якъ австрійскй Zuschlag-ы податковй до властивого податку. Тыхъ додатковъ намножилося тôлько, що мало кто посѣдавъ точну ихъ вѣдомôсть. Надармо усиловавъ нашь заслуженый о. Озаркевичь запобѣгчи сему злому черезъ выготовленье нового статута (въ р. 1874), — его статутъ мимо дуже цѣнныхъ сторôнъ не прійшовъ навѣть пôдъ обрады. Общимъ собраніямъ було, здаеся, за тяжко, забратися до основнои працѣ статутовои, — имъ було легше обертатися въ лябиринтѣ урывочныхъ и довольныхъ ухвалъ. Кто знае, где булибы мы съ тыми додатками опинилися, коли не зайшлибы були пригоды, котрй имъ nolens volens конець положили.

Тіи пригоды були слѣдующй:

Въ роцѣ 1872 основано во Львовѣ зъ рускои стороны „Общое рôльничо-кредитовое заведеніе для Галичины и Буковины.“ Нове общество потребувало заразъ зъ початку свого существованя закладового капиталу и удалося съ симъ дѣломъ до комисіи фонда вдовичо-сиротиньского. Не знаю, якъ се сталося, досыть: комисія, не зважаючи на тое, що нове кредитове заведенье не давало ви такои гипотеки, якои давный статутъ и регуляминъ зъ р. 1866 жадали, выплатила заведеню 75.000 зр.

Сей поступокъ комисіи вызвавъ въ клирѣ дуже велике негодованье. Обще собраніе ôтбувшеся въ цвѣтню 1874 уневажнило той актъ и жадало зверненя вложеного капиталу до кôнця червня т. р. Сповненье сего рѣшеня булобы однакожь убійствомъ для кредитового заведеня; ужито тому всякихъ способôвъ, щобы клиръ ôтъ того постановленя ôтвести; его манено перенятьемъ цѣлого кредитового заведеня на рѣчь фонда, надѣю на одержанье 7 членôвскихъ мѣсць въ управляючôмъ совѣтѣ заведеня и т. под. играшками, котрй николи не вôйшли въ житье. Наслѣдкомъ, того, а може еще бôльше ex mala necessitate, ôткликало обще собраніе фонда въ липню 1874 (мимо загального незадоволеня клира) свое попереднe рѣшенье и оставило 75000 зр. на дальше въ кредитовôмъ заведеню. Тая справа зôстала однакожь бôльною стороною фонда и приходила тому на всѣхъ общихъ собраніяхъ на ново пôдъ обрады. Ажь въ р. 1879 ухвалило обще собраніе пôдъ напоромъ правительства рѣшучо ôтобрати свои грошѣ. Но коли тое наступитъ, не знати. Въ лютôмъ бо сего року звѣстила управляюча комисія (гл. „Сіонъ“ Ч. 3. стор. 91.), що дирекція общого рôльничо-кредитового заведеня зробила ôтдачу капиталу 75000 зр. зависимою ôтъ призволеня емисіи листôвъ заставныхъ черезъ министерство! Що бôльше, управлаюча комисія, хотячи прійти до своихъ грошій, мусить теперь сама вставлятися до правительства о выданье згаданого призволеня. Чи се не забавне?

Не хочу глубше входити въ тую дражливу справу. Не хочу такожь розсуджати, чи кред. заведенье дѣйстно такою цѣнною институцією народною, чи може лишь другимъ выданьемъ старого банку рустикального. Стоячи выключно на становищу интересôвъ фонда вдовичого констатую, що тогдашна комисія фонда поступила неправно, противъ статута, и не може бути ніякъ оправданою.

Незадовго потому послѣдовало друге лихо: непорядки въ касовôмъ ôтдѣлѣ фонда. Рôжнй люде судятъ рôжно о тôй справѣ; я скажу однакожь, що вина того лежитъ по части такожь и на насъ самыхъ. Правду сказати, у насъ уже така поведѣнка, що выбираемо кôлькохъ людій и робимо собѣ зъ нихъ агнцѣвъ жертвенныхъ, передаючи имъ всѣ а всѣ нашй справы безъ взгляду, чи будутъ они въ состояню всѣ тіи обовязки выповнити. Такъ чинимо мы въ „Народнôмъ Домѣ“, „Матици“, „Рускôй Радѣ“ и др.,—всюды ставимо одныхъ и тыхъ самыхъ людій, а потому негодуемо, що тіи институціи такъ мало объявляютъ житя. Колижь тымъ людямъ все тое робити? Чому общества „Просвѣта“ и „Качковского“, котрй добираютъ собѣ людій, обовязками не дуже обтяженыхъ, при незрôвнано меншихъ фондахъ, розвиваютъ такъ хорошу дѣятельнôсть? — Такъ само передали мы тяжке дѣло касіера чоловѣкови, котрый и такъ уже великй мавъ довжности. Надармо просився той по кôлькохъ рокахъ, щобы его звôльнено, що не въ состояню всему удовлетворити, — обще собраніе не розумѣло сего и накинуло ему знов par force тую довжнôсть. Пôсля того не повинно насъ дуже удивляти, що въ касовй дѣла начався вдирати напередъ меншій неладъ, потому бôльшій, а въ кôнци не стало рахункôвъ зъ пару рокôвъ. Щастье наше, що фондъ не понѣсъ еще великихъ стратъ!

Тіи неправильности и непорядки непокоили тяжко нашь клиръ, а по части пôдорвали его довѣріе до управляючои комисіи. На соборчикахъ деканальныхъ и на общихъ собраніяхъ фонда приходило до бурливыхъ сценъ. Въ р. 1877 появився отвертый листъ до Впр. о. Сѣнгалевича, предсѣдателя комисіи, жадаючій выясненя справы. Въ кôнци дôйшло до того, що правительство видѣлося примушенымъ въ силу своеи опѣкуючои власти вглянути въ дѣла фонда, щобы ухилити непорядки и фондъ ôтъ можливого паденя ратовати. Кажутъ, що самй священики, не могучи на общихъ собраніяхъ зле усунути, просили о тое правительство. Якъ нибудь се сталося, въ р. 1878 зажадало львôвске Намѣстництво ôтъ ординаріята, щобы давъ справозданье зъ дѣлъ фонда, начавши ôтъ р. 1869, и щобы выяснивъ, на якôй основѣ заведено ôтъ р. 1868 безъ вѣдомости Намѣстництва новый регуляминъ, и умѣщено 75000 зр. въ рôльничо-кред. заведеню безъ пупилярнои гипотеки, тымъ бôльше, що се заведенье перемѣнилося въ товариство съ неограниченою порукою. Даный отвѣтъ не мôгъ задоволити Намѣстництво. Оно выразило свое негодованье за неправильне веденье дѣлъ фонда, делеговало въ р. 1879 на обще собранье свого комисаря, и велѣло вернути до статута зъ р. 1821 и ôтобрати капиталы вложенй въ кред. заведеню.

Въ наслѣдство сего обще собраніе рѣшило ôтобрати 75000 зр. зъ рôльн. кред. заведеня, уконституовало нову управляючу комисію тымчасомъ пôсля статута зъ р. 1821, а для уложеня порядочного нового статута выбрало осôбну анкету.

Такъ вмѣшанье правительства зробило конець анормальнымъ ôтношенямъ фонда, котрй его такъ довго точили и приготовило дорогу новому порядочному дѣловодству. Одно лишь непріятне впечатлѣнье остало въ цѣлои аферы, що Впреосв. Митрополитъ тронутый тыми непорядками зложивъ покровительство. Щастье, що въ найприкрѣйшôй хвили найшовъ фондъ другого щирого и вліятельного покровителя въ особѣ Преосв. Епископа-суфрагана. Такъ маемо надѣю, що дѣла фонда вступлятъ незабавомъ на нову порядочну дорогу.

(Дальше буде.)

котрй однакожь пôзнѣйше пôдъ чужимъ панованьемъ знидѣти мусѣли, а если пос. д-ръ Дунаевскій новѣйшими часами на засѣданю зъ 21. с. м. обороняючи свôй польскій языкъ въ школѣ и урядѣ, положивъ велику вагу на тое, що польскій языкъ въ школѣ и урядѣ есть навѣть старшимъ, якъ нѣмецкій, то мушу ему на тое пригадати — если зъ сего маютъ бути справедливй консеквенціи потягненй —, що рускій языкъ есть еще о много старшій и що особливо Поляки такожь и зъ сего жерела дуже много черпали и свою литературу скарбами нашои литературы лише обогатили. Если про тое кто, то передовсѣмъ мы, що маемо о много чистѣйше жерело языкового скарбу, можемо съ повнымъ правомъ домагатися для насъ образованя въ нашôмъ рôднôмъ материнôмъ языцѣ и жадати, щобы нашъ языкъ бувъ въ нашихъ школахъ чисто збереженый.

Але якужь користь маемо М. П. зъ теперѣшныхъ школъ, хоть бы мы для нихъ не знати якъ одушевлялися? У насъ существовали вже школы еще передъ 1848 р. Въ першôй половинѣ 50-ихъ рокôвъ малисьмо надъ 2000 рускихъ школъ народныхъ и тогды моглисьмо мати повну надѣю, що при дальшôмъ природнôмъ розвою нашого школьництва дôйдемо до замѣреного уморальненя и образованя нашого народа и що положимо твердй основы народного добробыту. Зъ цѣлои души стремѣли мы до сего. Въ нашôмъ краю кожда единиця, цѣлй громады съ найбôльшою радостію жертвовали матеріяльнй средства до пôднесеня школьництва; але, жаль сказати, школьнй власти робили съ нами всѣлякй експеримента; ставляно намъ всѣлякй перешкоды, ба они убоялися навѣть, що громады нашй оказалися такъ дуже жертволюбными и охочими школы зъ власныхъ средствъ закладати. Въ школахъ народныхъ кишѣло дѣтьми, руске слово, руске письмо отверало собѣ поле и мы мали справдѣ крѣпку надѣю, що нашй пôзнѣйшй поколѣня будутъ о много щасливѣйшй ôтъ давнѣйшихъ. Ажь тутъ наразъ знищено намъ тую надѣю, настала у насъ, якъ вамъ вѣдомо, краева рада школьна галицка, котра поставила собѣ всякй иншй цѣли, тôлько не цѣль образовати и просвѣщати. (*Зъ львиця: слухайте!*). Мы маемо служити лише числовою силою для тенденційныхъ замѣрôвъ, дати пôставу и помôчь чужостороннымъ статистичнымъ дѣламъ, щобы опôсля можна було для штучно выдуманои единои народности въ задуманôмъ направленю тымъ легше сего або того домагатись и на дѣлѣ добиватись. А сего не можна було скорше осягнути, ажь поки насъ зъ першу не змайоризовано а ôттакъ не спольонизовано. Хочь перше на позорѣ осягнено, то другого не осягнеся николи, бо и Русинамъ дороге и святе свое *я* (*Голосы: браво!*). Мы маемо сотки тысячь дѣтій способныхъ до школы, маемо школы нашими громадами дотованй, але понеже школы не подаютъ дѣтямъ тыхъ користій, якихъ родичѣ ожидати маютъ право, то и примусъ школьный не помагае богато и дѣтій не можна сило-мôць впыхати до чужои школы. Мы маемо законы и можнабы думати, що они все нормуютъ. Оно и справдѣ такъ повинно бути — але тôлько для другихъ, а не для насъ, бо мы мусимо стояти поза приписами и охороною законôвъ. И чижь маемо мы все тое терпѣти и переносити на собѣ, що кому подобаеся съ нами робити? У насъ николи не увзглядняно правдивыхъ потребъ краю. Тôлько въ дуже рѣдкихъ случаяхъ наставлювано у насъ учителѣвъ, котрй бы ôтповѣдали свому званію; по бôльшôй части постановляются у насъ люде, котрй лише постороннымъ цѣлямъ ôтповѣдаютъ! Мы маемо въ нашихъ школахъ учителѣвъ, котрй ледво що умѣютъ по руски читати а по руски писати лише на стôлько, що съ бѣдою можутъ по руски пôдписати свое имя на благожелательнôмъ листѣ въ день имянинъ руского катихита або котрого другого Русина-учителя. И такй то учителѣ съ такими вѣдомостями на-

---

Скруджь, прискакуючи до Боба и тручаючи его такъ сильно, що ôнъ ажь до стѣны покотився, „для того пôдвышаю вамъ вашу плату.“

Бобъ остовпѣвъ. Зъ початку думавъ, що Скруджь ошалѣвъ, и хотѣвъ вже кликати о помôчь, но опôсля, почувши таке незвычайне слово, станувъ наче скаменѣлый.

„Щасть вамъ Боже съ святами, пане Бобъ“, говоривъ Скруджь вже цѣлкомъ поважно. „Веселыхъ вамъ святъ и щастливого нового року. Я пôдвышаю вамъ плату, и буду старатися помагати вашôй родинѣ. Нынѣ поговоримо о тôмъ бôльше при вазѣ горячого пончу, а теперь идѣтъ и купѣтъ дровъ, щобы вамъ тепло було сидѣти въ конторѣ.“

Скруджь бувъ лѣпшій, якъ его слова. Ôнъ робивъ бôльше, якъ обѣцявъ; а для Тайни-Тайма, котрый дѣйстно не умеръ, бувъ ôнъ другимъ ôтцемъ. Ôнъ стався такимъ добрымъ и сердечнымъ чоловѣкомъ, якого другого було пошукати не то въ Цити, а въ кождôмъ иншôмъ мѣстѣ. Гдеякй люде смѣялись, бачучи таку змѣну, але Скруджь не звертавъ на тое уваги. Ôнъ знавъ, що не ма на свѣтѣ доброго дѣла, зъ котрогобы гдеякй люде не посмѣхалися, а впрочѣмъ волѣвъ, щобы зъ него люде смѣялися, якъ, щобы мали на него криво дивитись. Его серце смѣялось такожь, и ему було съ тымъ весело — ôнъ бувъ щастливый.

Съ духами не мавъ ôнъ вже бôльше встрѣчи, але они жили вѣчно въ его памяти, и не було никого, ктобы мôгъ сказати, що Скруджь не почитае належно святъ. Кôнчимо словами Тайни-Тайма: „Щасть Боже всѣмъ намъ и кождому.“

— **Спѣвъ рыбъ.** Датскій природознавець Сорейсенъ, проживши довгій часъ въ Америцѣ съ цѣлію, выучити розличнй роды рыбъ, доказавъ на перекôръ звычайнôй дотеперѣшнôй думцѣ про безголоснôсть рыбъ, що гдеякй роды рыбъ выдаютъ дуже рôжнй звуки. При дослѣдахъ надъ бôльшимъ числомъ тыхъ рыбъ показалося, що звуковый апаратъ мѣстится въ одинокôмъ воздушнôмъ резервуарѣ, котрый маютъ рыбы а именно въ плавальнôмъ мѣхурѣ, котрый у тыхъ родôвъ рыбъ представляе справдешный голосовый органъ. На поверхности плавального мѣхуря находятся мускулы, котрй можутъ корчитися; въ серединѣ его находятся плѣвки, творячй перегородки, котрй лишаютъ межи собою тôлько узкй шпарочки для переходу воздуха. У гдекотрыхъ родôвъ рыбъ Сорейсенъ найшовъ навѣть части похожй на дрожачй струны. Черезъ скорченье внѣшныхъ мускулôвъ и передвиженье воздуха у внутри мѣхуря, повстаютъ звуки, котрй выходячи ротомъ даютъ голосъ тымъ рыбамъ.

Бесѣда п. сов. В. Ковальского

на 81-ômъ засѣданю рады державнои дня 14. (26.) цвѣтня 1880 надъ буджетомъ школъ народныхъ.

Высока Палато! Вже статистичнй выказы даютъ намъ дуже сумный образъ страшно занедбаного стану загального образованя Галичины. Але и въ тôй Выс. Палатѣ высказано многократно сожалѣніе надъ тымъ, що въ нашôмъ краю ани торговля, ани ремесла, ани промыслъ не процвитаютъ, що навѣть рôльництво еще до того степени не розвинулося, щобы ôтповѣдало высшимъ требованямъ. Марна надѣя на тое, що всѣмъ тымъ недостаткамъ предсѣ разъ рѣшучо зарадитъ образованье школьне. Зъ давенъ давна никто не бувъ такъ дуже одушевленый справою школъ и просвѣты якъ народъ, котрого тутъ заступати честь маю, с. е. Русины. Коли въ исторіи записовано рôкъ тысячный, то у насъ були вже порядочнй школы,

ставляются въ рускихъ школахъ! Та не досыть на тôмъ, що учителѣ не ôтповѣдаютъ требованямъ що до управы школою! Навѣть драконьскѝ законы ухваленѝ кр. соймомъ р. 1867 що до языка выкладового въ галицкихъ школахъ народныхъ не выповняются у насъ. Противно, якъ се можу доказати, тіи законы ажь надто часто совсѣмъ невыповняются и противъ нихъ дуже рѣзко грѣшитъ — кто? — краєва рада школьна!

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Рада державна. На 87-ôмъ засѣданю дня 22 цвѣтня (4 мая) ôтчитано рядъ петицій, межи котрыми находится петиція повѣтовои рады въ Турцѣ о знесенье податку ôтъ спадщины въ всходячôй и сходячôй линіи. Дальше приступлено до буджетовыхъ розправъ надъ 7 титуломъ: администрація скарбовыхъ желѣзниць 2,235.000 зр. Буджетова комісія зменшила позиціи на желѣзницю Тарнôвско-Лелюховску о 17,000 зр. а на Надднѣстряньску о 29.000 зр. Титулъ 7, 8 и 9 прійнято пôсля внесеня комисіи. Дальше послѣдували розправы надъ буджетомъ министерства рôльництва. Пос. Тавше запытуе министра о выясненье програмы що до пôднесеня продукційнои силы у сельскои людности, котра ніякъ не може выдержати конкуренціи съ американьскою продукцією. Министеръ Фалькенгайнъ ôтповѣдае, що вважае пôднесенье рôльництва головною задачею министерства рôльництва, такъ якъ ôтъ розвою рôльництва залежитъ у насъ розвôй промыслу и торговлѣ.

На 88-ôмъ засѣданю рады державнои ôтповѣвъ мин. Штремайеръ на интерпеляцію посла Вольфрума и 137 товар. що до розпорядженя министерства внутренныхъ справъ и справедливости о языцѣ въ судахъ и политичныхъ урядахъ Чехіи и Моравіи, — окричаного централистами яко „Sprachenzwangsverordnung.“ Подаемо ту ôтповѣдь мин. Штремайера, щобы она була заразомъ напôмненьемъ и для нашихъ судôвъ и краєвыхъ властій такъ политичныхъ якъ и автономичныхъ, котрѝ у насъ, мимо существующихъ приписôвъ дотычащихъ руского языка, дуже часто занедбуютъ придержоватися засады Арт. XIX и згаданыхъ розпоряджень о рôвноуправненю языка руского и о тôмъ, що власти на рускѝ поданя маютъ выдавати сторонамъ ôтповѣди въ рускôмъ языцѣ. Мин. Штремайеръ признае, що згадане розпорядженье зôстало выдане для Чехъ и для Моравіи. Несправедливо пôднято крикъ о языковôмъ примусѣ, бо се розпорядженье дотычитъ власне свободы языка. На замѣтъ, що въ тôмъ случаю требабы доперва ôтповѣднои змѣны конституціи а не министеріального розпорядженя ôтповѣдае министеръ, що Арт. XIX основныхъ законôвъ державныхъ совсѣмъ ясно говоритъ о рôвноуправненю и що протоє министры выдаючи згадане розпорядженье держалися сего артикулу и не постановили ничого нового, але пригадали лише властямъ тое, що такъ въ тôмъ артикулѣ якъ и въ давнѣйшихъ розпорядженяхъ есть вже постановлене. Именно выказуе министеръ Штремайеръ, що навѣть безъ взгляду на Арт. XIX вже на пôдставѣ давнѣйшихъ приписôвъ законныхъ власти повинны выдавати сторонамъ ôтповѣди въ языцѣ поданя, що протоколы належитъ списовати въ языцѣ, въ якôмъ ôтповѣдае переслуханый, що карнѝ розправы маютъ бути ведены въ языцѣ обжалованого, що въ тôмъ же самôмъ языцѣ маютъ бути выдаванѝ засуды (выроки) и що тожь само ôтносится такожь до вписôвъ гипотечныхъ. На тôй пôдставѣ и зъ тыхъ причинъ выдало министерство высше згадане розпорядженье. Се розпорядженье не тыкае языка внутреннои службы урядôвъ и судôвъ, такъ сказати администраційнои стороны языковои.

Тая ôтповѣдь министра Штремайера вызвала очевидно невдоволенье въ лонѣ централистôвъ, котрѝ зажадали, щобы отворено дискусію надъ нею, до чого однакожь бôльшôсть палаты не прихилилась.

На тôмже засѣданю вывязалась горяча дискусія межи централист. пос. Мавтнеромъ а министромъ рôльництва гр. Фалькенгайномъ. Мавтнеръ закинувъ министровi, що ôнъ занедбуе промыслъ и ставляючи рôльництво высше австрійского промыслу пôдкопуе розвôй промыслу. Мин. Фалькенгайнъ середъ голосныхъ крикôвъ централистôвъ выясняе, що совсѣмъ не выступавъ противъ промыслу и щиро бажае его розвою, але думае, що Австрія вже задля свого географичного положеня есть и муситъ остатися переважно рôльничымъ краємъ и въ рôльництвѣ шукати добробыту. Австрійскій промыслъ не може розвинутись до такого степени якъ въ захôдноевропейскихъ краяхъ, где вже само географичне положенье причиняєся до промыслового розвою. Въ кôнци боронится министеръ противъ нападôвъ Мавтнера на его особу. Ôттакъ прійнято всѣ позиціи буджету министерства рôльництва пôсля внесень комисіи. При розправахъ надъ буджетомъ министерства справедливости выступили централисты съ жалями на „языковый примусъ“ и пôднесли застою въ реформахъ судôвництва яко ознаку бездѣльности теперѣшнои бôльшости рады державнои. Именно пос. Промберъ вычисляе цѣлый рядъ хибъ и недостатковъ теперѣшного судôвництва вымагаючихъ конечныхъ реформъ. Пос. Мадейскій пôднѣсъ неотвѣтнôсть теперѣшнои судовои пертрактаціи спадщинъ и приписôвъ о опѣкахъ и курателяхъ. На 89-ôмъ засѣданю обрадовано надъ буджетомъ министерства финансôвъ. При позиціи: кошта екзекуціи податкôвъ 306.000 зр. забравъ голосъ пос. о. Озаркевичъ. Бесѣдникъ пôдно ситъ, що правительственнѝ органа при переведеню законôвъ не руководятся духомъ законодателя, але поступаютъ совсѣмъ пôсля своеи самоволѣ. Черезъ те спадаютъ величезнѝ тягары на убогу людноôсть именно въ такъ матеріяльно зруйнованôмъ краю, якимъ есть Галичина, а наслѣдствомъ того пхаєся людноôсть въ руки лихвярôвъ. Головна и єдина цѣль правительственныхъ органôвъ, щобы тôлько выдусити податокъ! Всюда обявляєся тôлько строго фискальный интересъ. Правительство безперестанно заневняе о тôмъ, що хоче вырôвнаньемъ податкôвъ облегчити загальнѝ тягары, але на дѣлѣ робитъ впростъ противно. Кошта екзекуцій податкôвъ ростутъ рôкрôчно, а людноôсть пôдъ гнетомъ податковои шрубы доходитъ вже до ôтчаяня. Сельска людноôсть Галичины вздыхае вже ôтъ многихъ лѣтъ за обменшеньемъ податкôвъ, що „Zuschlag-ами“ доросли вже до кульминаційнои точки; она поручае своимъ посламъ, щобы представили въ мѣродайнôмъ мѣстци нужду нашого галицкого селяньства и зажадали, щобы хоть ôтъ части облегшено непереносимѝ тягары. Але мимо обѣцянокъ правительства все новѝ и новѝ выдумуются податки, старѝ додатки (цушляги) перемѣнюются въ податки звычайнѝ, той самъ предметъ оподатковуєся по кôлька разôвъ *и я яко посолъ сельскихъ громадъ совсѣмъ не можу одушевитись для всѣхъ податковыхъ предложень внесеныхъ въ тôй палатѣ и для того пôсля моеи совѣсти и по повинности вложенôй на мене моими выборцями голосувавъ я противъ новели о грунтовôмъ податку, надъ котрою обрадовано тутъ сеи вже сесіи.* Не хочу входити въ подрôбности поодинокихъ податкôвъ, але укажу лише на гдеякѝ факта. Они ствердятъ повну правду моихъ выводôвъ. Въ табеляхъ предкладаныхъ громадамъ черезъ ц. к. уряды податковѝ передъ терминомъ оплаты податкôвъ панує найбôльшій хаосъ. Тутъ можна межи властителями обовязаными до оплаты податкôвъ дуже часто вычитати давно помершихъ, тутъ кажутъ оплачувати податокъ за реальноôсть чоловѣкови, котрый еи давно вже не посѣдае и се тôлько изъятіе, що гдекуда удержана евиденція (прогляднôсть) змѣнъ въ посѣданю. Просьбы о переведенье сеи евиденціи внесенѝ до податкового уряду еще р. 1867 остаются доси незалагодженѝ! Але се ничого не обходитъ фискусъ. Єму ходитъ лише о тое, щобы податокъ бувъ заплаченый. А зъ сего выходитъ, що податки часто здираются зъ тыхъ, котрѝ совсѣмъ необовязанѝ ихъ платити. Най тутъ робитъ заатакованый чоловѣкъ, необовязаный до оплаты податку, не знати що хоче, най протестуе и плаче, най кличе, що ôнъ не маe платити податку, що се несправедливо — все ничого не поможе, а еще ему зашкодитъ бôльше. „Секвестраторъ“ зъѣздитъ красного поранку, звычайно въ недѣлю або свято и забираe все, що попаде, безъ взгляду на тое, чи секвестрованый буде мавъ зъ чого дальше прожити, чи нѣ. А се цѣлкомъ природно, бо секвестраторови припадае яко вынагородженье за стяганье податкôвъ такожь частина зъ того заграбленого добра бѣднякôвъ и неповинныхъ. Бесѣдникъ наводитъ фактъ, якъ въ Росохачу (нов. Турка) секвестраторъ пôдчасъ службы божои грабивъ тамошныхъ селянъ и зъ заграбленыхъ рѣчій заплативъ до податкового уряду 71 зр. 76 кр. а собѣ зачисливъ и побравъ за свôй трудъ 35 зр.!

(Конецъ буде.)

На 91-ôмъ засѣданю закôнчено буджетовѝ розправы. По тôмъ обрадовано надъ конвенцією о желѣзнôй дорозѣ съ Сербією и надъ предложенями о пожичкахъ на регуляцію Адиги и для посѣдателѣвъ заляныхъ копальнь Дуксъ-Оссегъ.

Сесія рады державнои маe бути, пôсля новѣйшихъ вѣстій, дня 2 (14) с. м. ôтрочена. Соймы краєвѝ маютъ бути скликанѝ на 24 мая (5 червня).

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Демисіонованый Лорисъ Меликовомъ цензоръ Григоріевъ мавъ въ цѣлôй Россіи славу „истребителя“ per excellence и чоловѣка, котрый поклонявся системѣ централизаційнôй на поли литературы и строго выконувавъ указъ царскій, збороняючій выдавництво малорускихъ сочиненій. Съ демисією его повинна була система тая упасти и дѣйстно надôйшли зъ Кіева вѣсти, що по шести тяжкихъ лѣтахъ призволено въ першій разъ на початанье поезій Руданьского и тогожь перекладу Гомеровои Иліяды на малорускôмъ языцѣ. Се рѣчь великои ваги, такъ якъ исторія послѣдныхъ десятилѣтій поучае, скôлько свѣтла и животворного духа внесла Украина межи темнѝ масы народа зъ того часу, коли ѣй хочь въ маленькôй части дано свободу плекати и розвивати рôдный свôй языкъ. Уступившій же министеръ просвѣщеня, гр. Толстой, бувъ строгій филологъ, а яко такій вѣрившъ, що лишь клясичнѝ науки можутъ спасти Россію. Прецѣнь говорено и писано по битвѣ пôдъ Садовою и по капитуляціи Седаньскôй дуже голосно въ цѣлôй Европѣ, що слабенькѝ Прусы лишь филологіи завдячуютъ свою великôсть, такъ якъ филологія побѣдила Австрію и Францію. До того бувъ гр. Толстой простымъ автоматомъ въ рукахъ Каткова, а паденье его значитъ те саме, що паденье вліяня Каткова на справы просвѣщеня народôвъ россійскихъ.

„Новое Время“ пише въ тôмъ предметѣ слѣдуюче: „Вѣсть о назначеню Сабурова министромъ народного просвѣщеня повинна всѣхъ розрадовати, кому судьба науки въ Россіи лежитъ на серцю. Пôдъ его управою процвитала клясична система въ въ дорпатскôмъ окрузѣ и нема сомнѣня, що тая система, вкоренена глубоко въ теперѣшнôй Россіи, не захитаeся въ своихъ основахъ. Противно система тая може розвиватись и скрѣплятись дальше, але рядомъ съ еи розвоемъ повинно ити и процвѣтанье наукъ реальныхъ и реальныхъ середнихъ и высшихъ училищъ. Доступъ до университетôвъ буде имовѣрно облегченый и не лишь для одныхъ клясикôвъ.“

„Молва“ знову пише выразно: Николи еще не обходила Россія такъ весело святъ воскресеньскихъ, якъ нынѣшного року, коли Лорисъ Меликовъ замѣстъ писанки подаровавъ ѣй демисію гр. Толстоя. Сабуровъ предложивъ царю програму реформъ на поли школьництва въ цѣлôй державѣ.

Министерство для справъ заграничныхъ выслало ноту до єгипетского правительства, въ котрôй домагаeся участи всѣхъ державъ европейскихъ въ ликвидаційнôй комисіи. При тôмъ заповѣдае нота, що Россія предложитъ зъ своеи стороны гдеякѝ застереженя. Замѣтно, що министерство выступило съ нотою по паденю Биконсфильда и що рôвночасно съ высылкою ноты ôтплывъ россійскій панцирный корабель до пристани Александрійскои.

Хотяй, якъ доносила праса европейска, вôйна межи Россією и Китаемъ есть фактомъ рѣшенымъ, то мимо того надôйшла вѣсть, що до новыхъ переговорôвъ съ Китаемъ въ справѣ Кульджы назначено генерала Игнатіева. Китайскій посолъ, Маркисъ Ченгъ, прибуде до Петербурга 16. (28.) мая.

Чорногора. Въ двохъ нотахъ, котрѝ правительство предложило представителямъ державъ гваранційныхъ, домагаeся Чорногора: 1) Ôтдачи признаныхъ ѣй в. Портою земель. 2) Звороту понесеныхъ коштôвъ новои мобилизаціи войскъ. 3) Предпрійнятя ôтповѣдныхъ мѣръ, щобы узброенѝ Альбанцѣ выйшли мирно зъ занятыхъ насильно територій. Обсерваційный корпусъ чорногорскій складаeсь съ 18 баталіонôвъ.

Зъ Скодры доносятъ до Pol. Corr., що князь Мириditôвъ, Пренкъ Бибъ Дода, прибувъ туды съ 2600 збройными Мириditами. Пренкъ есть претендентомъ до независимого престола альбаньского и пôдносивъ свое оружье неразъ противъ Порты. Воюючи нещастливо, попався въ руки турецкихъ войскъ, бувъ черезъ довгій часъ интернованый въ Скодрѣ, пôзнѣйше же выпущеный на волю. Царгородскій Vakit дементуе однакожь вѣсть, що Альбанцѣ стремлятъ до освободженя себе зъ пôдъ власти турецкои. Пôсля сего дневника праса европейска пôдсуваe лишь Альбанцямъ такѝ нельояльнѝ намѣреня. О скôлько въ тôмъ правды турецкои, свѣдчитъ найлучше кореспонденція зъ Скодры, помѣщена въ Tagblatt-ѣ, котрои авторомъ есть католицкій священикъ Донъ Сціянтоя. Отъ еи содержанье въ скороченю: Въ суботу, 5. (17.) цв. розôйшлася по Скодрѣ вѣсть, що до валёго Изета башѣ прибувъ прибочный адютантъ султаньскій съ ферманомъ, въ котрôмъ султанъ наказуе тремъ племенамъ альбаньскимъ пôддатись Чорногорѣ. На тую вѣсть зôбрались товпы народа передъ домомъ Изета и жадали поясненя. Изетъ сховався, писарь его не умѣвъ ôтповѣсти, ажь доперва другій достойникъ Азисъ бей успокоивъ стревоженый народъ. Толпа хотѣла убити Изета, глядала за нимъ, однакожь не знайшла. Еще тои самои ночи выслано зъ Скодры послôвъ на всѣ стороны въ горы, щобы всѣхъ дооколишныхъ жителѣвъ скликати на нараду. Нарада ôтбулась на другій день передъ палатою Ески-Сарай. Пôдъ балькономъ засѣли на вывысшенôмъ мѣстцю архіерей Потенъ, муфта зъ Скодры Гафисъ Ефенди, а межи сими духовными молодый, красный мужчина, богато прибраный, князь Мириditôвъ Бибъ Пренкъ Дода. Дальше сидѣли директоръ полиціи старый Годо бей и консуль италійскій Зербони. Народу зôбраного було доокола надъ 2000 людей, епиротскѝ музельманы въ широкихъ шапкахъ и просторыхъ богатыхъ одежахъ, люде зъ Призреня въ червоныхъ кафтанахъ золотошитыхъ, а доокола Пренка чорно прибранѝ Мириditы.

Посередъ гробнои тишины забравъ голосъ старый Годо бей. Жовте его лице, пооране глубокими шрамами ôтповѣдало дуже до атлетичнои будовы тѣла. „Башкини Скипетарисъ!“ почавъ старый герой. Такъ бо называютъ себе сполученѝ въ лигу Альбанцѣ. „Министры, зôбранѝ въ Берлинѣ, не знаючи нашого краю, або не хотячи знати, перешахровали насъ дикимъ гôрнякамъ (Чорногорцямъ), що жіютъ заєдно зъ выжебранои милостинѣ у князёвъ европейскихъ. Мы, потомки въ простôй линіи короля Арнавтôвъ Искендера (Александра Велпкого), опущенѝ черезъ свѣтъ, окруженѝ чередою голодныхъ вовкôвъ, здужаємо себе оборонити, а гробы нашихъ батькôвъ устерегчи передъ наругою. Переболѣли мы тяжкій жаль, якъ нашихъ братôвъ въ Пôдгорици и Спужу ôтдавано ворогамъ, але теперь не уступимо ни на крокъ. Завтра маютъ знову ôтдати на ласку неласку нашихъ братôвъ Готтôвъ, Кастратôвъ и Кельменôвъ. Чи хочете того сорому? Зъ тысячи грудей вырвався окликъ: Йо! (нѣтъ). Годо правивъ дальше: Отже и я сего не хочу. Я служивъ черезъ 50 лѣтъ вѣрно пяти султанамъ, але ôтъ часу, колимъ достерѣгъ намѣреня теперѣшного султана, ôтказуюся его и не знаю вже ани султана ани Стамбулу. При сихъ словахъ здеръ Годо всѣ ордеры султаньскѝ зъ своихъ грудей, а за его примѣромъ зробили те саме 150 турецкихъ официрôвъ и потоптали ихъ ногами. По тôмъ скинено прапоръ султаньскій зъ балькону, а застромлено прапоръ народный, представляючій льва альбаньского на червонôмъ поли. Гурра! далось чути зъ грудей всѣхъ, по чѣмъ Годо выложивъ шансы новои войны. Зброи у насъ богато и людей до бою не мало: припасôвъ стрѣльныхъ выстане на кôлька лѣтъ, а грошей достарчатъ намъ нашѝ купцѣ, на день по 500 наполеондорôвъ. Ôттакъ прійшло до выборôвъ вождôвъ. Католики выбрали кн. Пренка, могамедане бесѣдника, старого Года, котрый заявивъ, що заразъ завтра съ своими людьми пôйде въ помôчь Готтомъ противъ Чорногорцѣвъ.

Англія. Кабинетъ приготовляe окружну ноту до державъ европейскихъ, завзываючи ихъ до участи, щобы невыконанѝ доси точки трактату берлиньского впровадити въ житье. Англія не хоче изольованои акціи на орієнтѣ (Россіи и Австріи). Она не може довше дивитись, якъ султанъ зъ даныхъ приречень вывязуeся. Концесіи, выданѝ в. Портою, суть литень позорнѝ. — Якъ видко, кабинетъ Гладстона не бере уже Туреччины въ опѣку, якъ се робивъ упавшій Биконсфильдъ, спиняючи дѣло освободженя Славянъ зъ пôдъ ярма турецкого; противно хоче ôнъ до выконаня сего гуманного дѣла брати навѣть иниціятиву.

Новый посолъ англійскій въ Стамбулѣ Гешенъ, котрый першій выкрывъ грошевѝ *неправильности въ господарцѣ детронизованого теперь вицекороля Египту,* одержавъ знову слѣдуючѝ инструкціи зъ рукъ нового кабинету. Ôнъ маe домагатись у Порты побôльшеня Чорногоры, ôтступленя Епиру и Тесаліи до Греціи, вынесенье Македоніи на становище независимои провинціи на ладъ всходнои Румеліи и реформъ для Ôрменіи, именно освободженя тамошныхъ христіянъ ôтъ гнету религійного. Гранвиль покладае надѣю, що Австрія и Нѣмеччина не супротивлятся симъ домаганямъ.

НОВИНКИ.

— **Министерство просвѣты** завôзвало раду мѣста Львова, щобы обдумала способъ, въ якійбы якъ найскорше основано на коштъ громады мѣста руску народну школу во Львовѣ, въ мысль рѣшеня державного трибуналу.

— **Пріѣздъ Цѣсаря до Галичины.** Зô Львова одержала Neue freie Presse телеграмъ, що, пôсля слôвъ Намѣстника, Цѣсарь цѣлкомъ рѣшучо заповѣвъ передъ колишнымъ маршалкомъ краєвымъ гр. Владиміромъ Дѣдушицкимъ свôй пріѣздъ до Львова въ мѣсяци вересни с. р. Выдѣлъ краєвый маe длятого въ соймѣ поставити внесенье о призволенье отвѣтныхъ сумъ грошевыхъ на урочисте принятье.

— **Соймы краєвѝ** маютъ бути скликанѝ не 25 мая, але **5 червня.**

— **Цѣсарь** удѣливъ зъ приватнои касы 100 зр. запомоги громадѣ Бовдуры пов. Бродского на реставрацію церкви.

— **Зъ Черновець** доносятъ, що Вирсв. Митрополитъ Іосифъ, прибувши въ Чернôвцѣ, бувъ на двôрци привитаный бурмистромъ мѣста, гр. к. духовеньствомъ и депутаціями ôтъ вѣрныхъ. Ôттакъ торжественно въѣхавъ въ мѣсто середъ множества народа, посѣтивъ ормяньскій костелъ и гр. кат. церковь.

— **Зъ Черновець.** Дня 9 мая ôтбулася въ катедральнôй церквѣ въ Чернôвцяхъ торжественна инсталяція архіепископа Андрієвича Морарію черезъ намѣстника краю, барона Алезани. Церемонія тревала 3 годины. Вечеромъ прислана зô Львова войскова музика дала въ резиденційнôмъ парку концертъ. Въ резиденційнôй палатѣ отбувся за той часъ великій пиръ для достойниковъ духовныхъ, свѣтскихъ и войсковыхъ. На конець ôтбувся похôдъ съ факлями, въ котрôмъ взяла участь музика и товариство музичне.

— **Руски священики** стрыйского, долиньского, скольского и болехôвского повѣта внесли до думы державнои петицію о перемѣненье школы реальнои въ Стрыю на гимназію.

— **Страшный пожаръ** знищивъ мѣсточко Бурштынъ д. 9. мая. Жертвою огню впало 64 хатъ а 72 роднъ остало безъ майна. Шкода выноситъ надъ 80.000 зр. Намѣстництво выслало заразъ запомогу на перші потребы погорѣлцѣвъ.

— **Зъ Коломыѣ** доносятъ намъ: Литературно-драматичне товариство коломыйске устроює 3 (15) мая с. р. **народный фестинъ**. Програмъ: 1) О $10^1/_2$ передъ полуднемъ поминальне богослуженье за упокôй души имп. Фердинанда I. 2) Ôтъ 5—8 год. фестинъ въ огородѣ на Вербѣжи. Музика мѣска ôтограе народні утворы. При кôнци фестина огнѣ бенгальскі. 3) О 8 год. вечеромъ аматорске представленье въ сали Вербѣжскôй. Дана буде „**Наталка Полтавка**“ оперетка Котляревского.

— **Зъ Надвôрнои** звѣщаютъ, що въ Пасѣчнôй, мѣстцевости гôрскôй, 13 километрôвъ ôтъ Надвôрнои ôтдаленôй ôткрыто досыть значне жерело нафты.

— **Полку Парма** першій баталіонъ прибувъ зъ Босніи до Львова въ недѣлю о год 8 рано. На двôрци ожидали прибутя єго цѣла генералиція, президентъ мѣста Львова дръ Гноиньскій, бурмистръ мѣста Коломыѣ дръ Трахтенбергъ и множество публичности. Президентъ Львова повитавъ промовою до полковника повернувшій на родину полкъ. Бурмистръ Коломыѣ подавъ въ имени тогожь мѣста полкови лавровый вѣнець и 500 зр. Вѣнцемъ пріокрашено фану полкову. При ôтголосѣ двохъ бандъ войсковыхъ, при множествѣ народа, увôйшовъ баталіонъ до мѣста. Въ понедѣлокъ рано прибувъ другій баталіонъ.

— **Личный додатокъ руского священика** передъ найвышшимъ Трибуналомъ администраційнымъ. О. Іоанъ Дуркотъ, парохъ Новои веси еп. перемыскои дек. мушиньского одержавъ бувъ 1874. р. личный додатокъ 100 зр. на три лѣта зъ фонда религійного. Ц. к. Дирекція скарбу въ Сончи почислила сей додатокъ до конгруы и зажадала, щобы о. Дуркотъ платившъ еквивалентъ, бо єго дохôдъ парохіяльный выноситъ 415 зр. На замѣтъ о. Д., що додатокъ єсть личный, Дирекція скарб. въ Сончи не зважала, дозволила тôлько рекурсъ до Дирекціи скарбовои во Львовѣ. Тая послѣдна такожь орекла въ дусѣ Дирекціи ск. въ Сончи. О. Дуркотъ подавъ рекурсъ черезъ Дир. ск. во Львовѣ до министерства скарбу а кромѣ того прошенье до министерства справъ внутренныхъ, щобы тоєжь орекло, чи личный додатокъ єсть добровôльный даръ правительства, чи пôдноситъ парохію до высшои категоріи. Минист. справъ внутр. ôтповѣло, що личный додатокъ не може вчислятися до конгруы. Министерство же скарбу по 8 мѣсяцяхъ звернуло ему рекурсъ не увзгляднены. О. Дуркотъ внѣсъ жалобу противъ министерства скарбу до найвысшого Трибуналу in duplo, корамизовану черезъ адвоката. Була назначена розправа передъ Трибуналомъ. О. Дуркотъ самъ на розправѣ не явився, але всѣ акта переславъ др-ови Дунецкому, послови до думы державнои и той станувъ на розправѣ. Найвысшій Трибуналъ по переведеню розправы рѣшивъ въ користь о. Дуркота, т. є. увôльнивъ єго ôтъ еквиваленту. Рѣшенье найв. Трибуналу єсть важне для тыхъ священикôвъ, котрі зъ того самого титулу, що о. Дуркотъ платятъ еквивалентъ. Можутъ они за примѣромъ о. Д. и вже на пôдставѣ рѣшеня найв. Трибуналу адм. подавати прошеня до Дирекціи скарбу о выписанье того еквиваленту, а въ случаю неувзглядненя въ Дир. скарбу, вносити жалобы до найв. Трибуналу во Вѣдни.

— **Зъ пожички на засѣвы** одержали наконець еще повѣты: Яворôвъ 4000 зр., Ярославъ 4700, Сянôкъ 6895, Львôвъ 4000, Решôвъ 550, Рава 1880, Долина 400, Рудки 4000, Перемышль 5000, Горлицѣ 8000, Золочѣвъ 2204, Добромиль 750, Жидачѣвъ 400, Жовкôвъ 200, Бôбрка 31 зр.

— **Зъ Станиславова** доносятъ: Дръ Орестъ Шепаровичъ, адвокатъ краевый въ Станиславовѣ, умеръ 7-ого мая с. р. въ 38 роцѣ житя. Покôйный бувъ Русинъ, признавався къ рускôй народности и рускому обряду, але въ житю публичнôмъ не выступавъ николи, хотяй по свому независимому становищу мôгъ выступати явно и смѣло и придучитися до нечисленнои громадки тыхъ независимыхъ свѣтскихъ Русинôвъ, котрі можутъ стояти на сторожи и въ защитѣ правъ народныхъ нашихъ.

— **Минувшои пятницѣ** падавъ въ Грацу чверть годины градъ величины голубячихъ яецъ а въ Прешбургу того самого дня градъ величины курячихъ яецъ. Той величезный градъ потовкъ зъ-ôтъ пôвнôчнои стороны ôкна, подѣравивъ дахи, поушкоджувавъ страшно деревье и убивавъ птаки въ воздусѣ.

— **Въ захôдныхъ краяхъ** Австріи и въ захôднôй Угорщинѣ спали страшні градобои. Температура значно обнижилась.

— **Устнѣ испыты доспѣлости** въ школахъ середныхъ розпôчнутся въ текущôмъ роцѣ: 1) въ гимназіи Бродскôй 31. липня, 2) въ гимназіи Бережаньскôй 23. липня, 3) въ гимназіи Дрогобыцкôй 11 липня 4) въ школѣ реальнôй въ Ярославю 3 липня, 5) въ гимн. Ясельскôй 8 липня 6) въ гимн. Коломыйскôй 20 червня 7) въ гимназіи академичнôй во Львовѣ 13 липня, 8) въ гимназіи II во Львовѣ 25 червня, 9) въ гимн. Францъ-Іосифа во Львовѣ 14 червня, 10) въ гимназіи IV во Львовѣ 7 червня, 11) въ школѣ реальнôй во Львовѣ 15 червня, 12) въ гимн. въ Новôмъ Сончи 14 липня, 13) въ въ гимн. Перемыскôй 28 червня, 14) въ гимн. Решôвскôй 22. червня, 15) въ гимн. Самбôрскôй 8 липня, 16) въ гимн. Станиславôвскôй 26 червня, 17) въ школѣ реальнôй Станиславôвскôй 2 липня 18) въ школѣ реальнôй Стрыйскôй 9. липня 19) въ гимн. Тернопôльскôй 23 липня.

— **Письменный испытъ доспѣлости** въ академичнôй гимназіи во Львовѣ вызначеный на часъ ôтъ 14 до 19 червня с. р. Абитурієнты мусятъ передъ письменнымъ испытомъ конче зложити приписану таксу и 1 зр. на стемпель.

— **Львôвска рада мѣска** ухвалила по довгихъ дебатахъ оставити новому президентови таку пенсію, яку мавъ єго попередникъ. Президентъ Львова побирає отже рôчно 4000 зр. пенсіи, 2000 зр. додатку, 1000 зр. на канцелярію, вольне помешканье, опалъ и повôзъ съ кôньми.

— **Густавъ Фльоберъ**, одинъ зъ найзнаменитшихъ теперѣшныхъ французскихъ повѣстеписателѣвъ умеръ передвчера въ 58 р. житя.

— **Бельгія** обходитъ сего року пятьдесятій роковины оголошеня своєи независимости. Торжественный той обхôдъ буде тревати ôтъ 15 червня до 18 серпня.

— **Програма выставки господарско-промысловои филіи общества имени Михаила Качковского въ Коломыѣ.** Выставка ôтбудеся въ городѣ Коломыѣ въ дняхъ ôтъ 16 лат. до 30 лат. вересня сего року, а обнимати буде слѣдующій ôтдѣлы:

I. Земледѣлы. а) рослинні: 1) Збôже въ зернѣ, якъ: пшениця, жито, кукурудза, овесъ, ячмѣнь, горохъ, сочевица, гречка, рѣпакъ и пр. 2) Огороднина: гарбузы, бураки, бруква, морковь, капуста, калярепа, петрушка, салеры, редьковь, рѣпа, пастернакъ, цебуля, чесникъ, огôрки, карафіолы, шпинакъ, картофля и пр. 3) Садовина: груши, яблока, бросквинѣ, сливки (свѣжі и сушені), терносливы, малины, трускавки, виноградъ. 4) Пастевні рослины: конюшина, люцерна, ленча и проч. пашня. 5) Промыслові рослины: тютюнъ, ленъ, коноплѣ и пр. 6) Цвѣты огородові и вазонові. б) копалины. Руда желѣзна, гипсъ, вапно, нафта въ природѣ, вôскъ земляный, крейда, кремѣнь, уголь камѣнный, глина жовта, бѣла, червона и чорна, торфъ, камѣнь, олово и проч.

II. Снаряды. 1) Господарскі: бороны, плуги, рала, рухадла, возы, вôзки ручні, косы, сѣчкарнѣ, млынки, тачки, сани, ношѣ, ярма, серпы, рыскалѣ, саны (мотыки), граблѣ, цѣпы, вила, серпы и проч. 2) Домові: жорна, маглѣ, пральники, коловоротки, ступы, сокиры, клѣщѣ, свердлы, пилы и проч. 3) Садôвничі: ножѣ, пилки, ножицѣ, праса, сушарня, драбинки. 4) Пчѣлничі: уліи, медометы, гачки, прасы, машинки до выкурюваня, до робленя улiѣвъ, рамы, маты, сѣтки, ножѣ и проч.

III. Промыслъ домовый. а) съѣстні: а) зъ набѣла: молоко, масло, сыръ, брындзя, вурда, гуслянка и проч.; б) зъ мяса: сальцесоны, шинки, солонина, вудженицѣ розличного рода, маринаты и проч.; в) зъ рослинъ: повила, гогоцы, грибы, рыжки, конфитуры, консервы и проч. б) напитки: меды, дереняки, малиняки, сливовицѣ, вишнякъ, березовиця и проч. в) рукодѣльні: а) изъ вовны и прядива: полотна, сукна, коцы, диваны, скатерти, обрусы, бесаги, дзюбенки, опенки, поясы, запаски, перемѣтки, обгортки, фоты, капелюхи, шапки, рукавицѣ, вереты, пôдколѣнники (пончохи), сердаки, каноты, опанчѣ, сермяги, холошнѣ и проч.; б) изъ шкôры: чоботы, ременѣ, чересы, кожухи, паски, шапки, клепанѣ, киптарѣ, табалы и проч.; в) изъ дерева: барылки, коновки, ложки, виделки, варехи, боклаки, пôдсвѣчники (лѣхтарѣ), друшляки, скринѣ, кошѣ, кобѣлки, крѣсла, канапки, столы плетені и зъ дерева роблені, топорки, палицѣ, цыбухи, люльки (файки), трембѣты, скрипки, сопѣлки, фуярки, лѣры и проч.; г) зъ соломы: кошѣ, кошики, гнѣзда, маты и проч.; д) горнчарство: горшки, миски, збанки, пôдсвѣчники, тарелѣ, вазоны и проч.

IV. Животній. 1) дрôбъ домовый: куры, гуси, качки, индыки, пантарки, павы, голубы и проч.; 2) худоба домова: конѣ, коровы, быки, ялôвки, телята, безроги,ôвцѣ, козы, бараны, крôлики и проч.

V. Искуство (штука). 1) малярство: образы на полотнѣ, деревѣ, блясѣ и шклѣ мальованѣ, — портреты; 2) типографія, литографія и фотографія; книги, книжки, брошуры, газеты и проч., — образы на паперѣ чорнѣ и красками выдѣланѣ, — фотографіи лиць, окрестностій и зданій и проч.; 3) переплетництво: оправа въ папѣрь, полотно, сукно и шкôру, — рамы, пуделка и проч.; 4) рѣзбярство: пôдсвѣчники, тацы, рамы и всякі украшеня, статуи, патерицѣ,— ручнои роботы деревянѣ черенки типографичнѣ и орнамента (оздобы) розличного рода и проч.; 5) женьскі ручні выробы: мережки, гафты, вышиваня, цвѣты зъ паперу и розличнѣ украшеня, уставки, коронки и проч. 6) шкôльництво: рысунки, писанье и проч.

Вѣсти епархіяльнѣ:

Изъ Епархіи Львôвскои.

Каноничну институцію получили: Вс. ОО. И. Левицкій на прих. Гостôвъ; Лука Ярымовичь на прих. Новосѣлка-Кутъ; Дим. Рубчакъ на прих. Сѣхôвъ дек. Болех.; И. Матковскій на прих. Свидова; Игн. Войтовичь на прих. Рокôтно; Петръ Дольницкій на прих. Станиславчикъ.

Душпастырскі посады получили: Вс. ОО. Ив. Воляньскій сотр. въ Городку, Ал. Заячкôвскій сотр. въ Бучачи, Никол. Кумановскій сотр. въ Глибоцѣ дек. Буковин., Н. Галущиньскій сотр. въ Збаражи, Юстинъ Дворянинъ завѣд. въ Милошовичахъ, Іос. Цегельскій завѣд. въ Бани Березôвскôй, Ст. Царъ сотр. въ Калуши, Ив. Гордѣевскій прив. сотр. въ Ягольници, Пав. Дурбакъ завѣд. Посѣча, Порф. Ступницкій завѣд. Долгого, Ром. Добряньскій завѣд. Ракôвця, Макс. Зарицкій сотр. въ Старуни, Ив. Бирчакъ завѣд. Бытькова, Л. Микитка завѣд. Утѣховичь.

Въ пропозицію принятій: на прих. Нѣневъ дек. Болех. Вс. ОО. Леонтій Любѣнецкій, Іос. Медвецкій. Ип. Богачевскій.

На конкурсъ розписаній: 1. *Кап. Шишкôвцъ* дек. Залозецкого, прив. наданя, съ реч. до 3. Липця; дотація: 37 морг. орн. п., 12 м. сѣнож. и 142 зр. 16 кр.; 2. *кап. Покропивна* дек. Бережан., прив. наданя, съ реч. до 8 липця; дотація: 42 м. орн. п., 11 м. сѣнож. и 55 зр. 52 кр.

Кто не одержитъ якого Ч-ла, зволитъ заразъ реклямовати. Неопечатанѣ реклямаціи принимаются на почтѣ безплатно.

Курсъ львôвскій зъ дня 10. л. мая 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	263 —	266 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	168 75	171 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 80	97 80
„ „ „ по 4% ав.	90 40	91 40
„ „ „ по 5% ав. період.	96 80	97 80
Банку гип. галиц 6% ав.	102 10	103 10
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	102 -	103 50
3. Листы довжні за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 10	99 10
Облиги комунальні Гал. банку рустик 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 47	5 57
„ цѣсарскій	5 53	5 63
Наполеондоръ	9 46	9 56
Пôвимперіялъ	9 73	9 83
Рубель россійскій срѣбный	1 62	1 72
„ „ паперовый	1 $24^1/_2$	$126^1/_2$
100 марокъ нѣмецкихъ	58 45	59 15
Серебро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

Оповѣстка.

Зъ Вѣдня. Незабаромъ выйде зъ друку другій рôчникъ „Славяньского Альманаха.“ За стараньемъ комитета будутъ въ сѣмъ рôчнику заступленѣ и тотій ôтдѣлы, котрі хибували въ тогôднôмъ выданю, а именно ôтдѣлъ польскій и ôтдѣлъ лужицко-сербскій. Помимо того зôстає цѣна „Славяньского Альманаха“ тота сама, що тамтого року, т. є. 1 зр. 20 кр. Цѣна книгарска буде 1 зр. 60 кр.

Поки печатанье не закôнчится можна заєдно присылати предплату и то або на руки выдавця, або на руки котрого зъ редакторôвъ руского ôтдѣлу.

За комитетъ:
Выдавець
Радивой Позникъ
VIII Florianigasse Nr. 17.
Редакторы руского ôтдѣлу:
Ярославъ Окуневскій, Евгеній Озаркевичь
IX Allgemeines Krankenhaus.

Для консументôвъ и торговельникôвъ
поручає
КАВУ
включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.—	
1а великозерниста Куба	„ 1.90	
1а арабска правдива Мокка	„ 1.70	
1а найлучша Ява	„ 1.55	Въ пачкахъ à $4^3/_4$ кило netto.
1а досконала Ріо	„ 1.35	
1а найлучша Порторико	„ 1.70	
1а Ст. Доминго	„ 1.55	
1а найлучша Сантосъ	„ 1.50	

Г. Зингеръ, Тріестъ.
(G. Singer, Triest.)
Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 2—10

САССÔВЪ
въ нашôмъ краю найдавнѣйшій, теперь на взôръ заграничныхъ закладôвъ устроеный
Закладъ гидріятичный
(водою лѣчущій)
о милю ôтъ колѣи Кароля Людвика (стація Золочѣвъ) положеный въ пріятнôй затиши середъ прекрасного парку и шпильковыхъ лѣсôвъ.

Кромѣ лѣченя жереляною водою могутъ хорі уживати догôдно урядженыхъ рѣчныхъ купелій (въ Бугу), надто лѣченье водою може бути на случай потребы сполучене съ питьемъ женцицѣ, молока, кумысу, минеральнои воды, такожь съ лѣчущою гимнастикою, съ масажою и електротерапією пôдъ особистымъ руководствомъ лѣкаря закладу.

Зарядъ не щадивъ коштôвъ и заходôвъ, щобы найдавнѣйшій гидріятичный Закладъ по можности поставити на рôвнѣ съ подôбными закладами сусѣдныхъ краєвъ. Побытъ въ Закладѣ упріятняютъ: гимнастика звычайна и шведска, биллярь, кругольня, а такожь фортепянъ уставленый въ сали товарискихъ забавъ. — Аптека и почта въ мѣстци.

Въ округъ Сассова множество прекрасныхъ мѣстцевостій заманюючихъ до прогулькы, якъ то: Олесько, Пôдгôрцѣ, Пеняки и т. д.

Для выгоды хорыхъ постарався Зарядъ о добру реставрацію. **Цѣны стравъ à la carte низшій якъ въ львôвскихъ реставраціяхъ. Крôмъ того можутъ гостѣ удержовати власну кухню.**

Повозы закладу и золочѣвскі фіякрі удержуютъ безперервну комуникацію Закладу съ стацією желѣзницѣ въ Золочевѣ. Замовленя помешкань, повозôвъ принимає а заразомъ всякі выясненя удѣляє зарядъ закладу гидріятичного въ Сассовѣ.

Сезонъ розпочинаєся съ днемъ 1. мая 1880.

Лѣченье зимною водою уживаєся при недокровности, блѣдници, органичныхъ хибахъ серця, нервовыхъ хоробахъ, недугахъ хребетного стовпця, переводу корму, при недугахъ грудныхъ, слабостяхъ женьстого пола и т. д.

Информацій що до указательствъ удѣляє: **Дръ Видманъ** примарь головного шпиталю — въ своѣмъ помешканю во Львовѣ ул. Доминиканьска Ч. 4 ôтъ годины 3—4 по полудни.

Лѣкарске управленье закладу обнимає:
Д-ръ Павелъ Сасъ Дубановичь по многолѣтнôй науковôй подорожи за границею и по довшôй практицѣ въ шпиталю „Charité“ въ Берлинѣ.

2—?

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 34. Львôвъ, Субота 3. (15.) Мая 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютося по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютося тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Третій май!

Наша Русь святкуе нынѣ пропамятне свято 32-ихъ роковинъ знесеня панщины. Се справдѣ народне свято наше. Рôкъ 1848 засвѣтивъ намъ новою зорею народнои свободы. Впали вѣковѣ оковы зъ нашого панщизняного люду и свѣтло свободы, за котру вѣками боровся нашъ рускій парôдъ, засвѣтило наконець и въ нашихъ убогихъ селяньскихъ хатахъ надѣю нового житя народного. Мовъ веснянымъ тепломъ огрѣла и оживила свобода нашу Русь и рôкъ 1848 ставъ рокомъ народного ôтродженя Русинôвъ въ Австріи. Выросло и змужнѣло вже нове поколѣнье свобôдныхъ селянъ. Згадки тяжкои панщины якъ давный тяжкій сонъ заховались въ памяти старечихъ головъ на тое, щобы внукамъ и правнукамъ передати пересторогу передъ колишними томителями и переказати велику науку свято дорожити великимъ добромъ свободы.

Нынѣ, коли святкуємо день высвободженя нашого селяньства и день ôтродженя Русинôвъ въ Австріи, годилобыся оглянутись на тую вже бôльше якъ трійцятилѣтну минувшôсть нашого нового житя. Рôкъ рôчно святкуючи день свободы повинни мы въ тôмъ дни здавати собѣ справу зъ того, що зробили мы для нашого селяньства, сеи головнои основы нашои народности. По довгихъ лѣтахъ пересвѣдчились мы, що тутъ жерело нашои жизненности. Мало однои голои свободы, щобы наше селяньство здвиглося до розвою и поступу. Вѣкова неволя лишила свои слѣды на панщизняныхъ людяхъ. Довго, довго треба було ждати, нѣмъ затерлися тіи слѣды а людъ почувъ свою волю и зрозумѣвъ свои права. Чижь дуже то богато причинилась наша интелигенція до того, щобы розбудити тое самопôзнанье народне? Удармося въ груди и скажѣмъ собѣ щиру правду, що майже ничого не робилось а и теперь не богато що въ тôмъ взглядѣ робится. Доперва по двайцяти майже лѣтахъ ôтъ часу знесеня панщины почала наша интелигенція поважно думати надъ тымъ, щó се такого просвѣта народна а ôтъ не богато бôльше якъ десять лѣтъ почали у насъ засновуватись просвѣтнѣ товариства, выдаватись популярнѣ часописи и книжочки для народа. Але хоть на тôмъ поли много у насъ теперь робится, то якъ жежь незрôвнано бôльше есть еще до роботы! Исторична минувшôсть наша остаеся еще по бôльшôй части совсѣмъ заслоненою передъ нашимъ народомъ; почутье народности мало чимъ бôльше скрѣплене въ масахъ народныхъ надъ тое, що лишилось въ тыхъ масахъ незартертого зъ народнои традиціи и историчного житя; переважна часть правъ не розъяснена такъ, що наше селяньство и не може думати користатись тыми конституцією надаными але ему незнаными або незрозумѣлыми правами. Чижь можемо при такôмъ станѣ рѣчій жадати ôтъ нашого люду, щобы ôнъ съ повною свѣдомостію своеи народности, съ яснымъ почутьемъ своихъ народныхъ правъ и съ рускимъ патріотизмомъ середъ безчисленныхъ непріязныхъ вплывôвъ смѣло остоювавъ тіи права и боронивъ свою народнôсть? Не деморализуймося прикладомъ Полякôвъ, котрѣ за шумомъ своеи высокои реставраційнои политики занедбуютъ свôй людъ, а йдѣмъ радше за примѣромъ Чехôвъ, котрѣ широкою народною просвѣтою сталися непоборимымъ народомъ. Якъ довго нашѣ масы народнѣ останутся безъ народнои просвѣты, такъ довго мы Русины будемо безсильными а всякѣ патріотичнѣ порывы нашои интелигенціи останутся безплодными.

Не инакше маеся у насъ и съ народнымъ добробытомъ. Знесенье панщины дало нашому селяньству свободу, але не дало ему опѣки и охороны передъ вызискованьемъ. Селянинъ остаеся безъ проводу и науки въ господарскôмъ житю. Довгѣ вѣки панщизнянои опѣки убили въ нѣмъ чувство самостôйного господаря и охоту господарности. Зъ дѣда прадѣда навыкъ ôнъ уважати свое убожество яко найлучшу еще охорону противъ двôрскихъ здирствъ и самоволѣ; панщина перетворивша селяньство въ робочій инвентаръ двôрскихъ обшарôвъ забила въ нѣмъ охоту до працѣ и выродила лѣнивство, а вѣкова панщизняна безправнôсть пôдôрвала у люду понятье всякого права и вытворила тую традиційну податливôсть нашого селяньства, яку еще и нынѣ дуже часто можна замѣтити въ дѣлахъ нашого селяньства. Либеральнѣ експлюататоры обсѣли комашнею наше вызволене селяньство и користаючи зъ его непорадности, совсѣмъ природнои въ першихъ початкахъ нового малолѣтного житя на свободѣ, выссали зъ него найкрасшѣ соки жизненнѣ, лихва розточила молодѣ силы селянъ и довела ихъ до крайнои недолѣ. Селяньскѣ землѣ роздробленѣ до микроскопичности а обдовженѣ до невыносимости. Ремесла и промыслъ остаются и доси въ сповитю, а коли тымъ часомъ публичнѣ тягары ростутъ до безконечности а давнѣ жерела економичного житя вычерпуются — селяньство наше опиняеся передъ страшною пропастію загальнои руины.

Справдѣ, поглянувши на тое бôльше якъ трійцятилѣтне минувше житье нашого люду на свободѣ, дуже значно зменшаеся наша радôсть зъ тои свободы. Потреба основныхъ реформъ въ цѣли охороны нашого селяньства передъ свобôднымъ вызискованьемъ сталася теперь вже наглящою справою нашого дальшого существованя. Тіи реформы повинни усунути дотеперѣшнѣ непрактичнѣ нормы приватно-правнѣ, якъ пр. розтяглѣ пертрактаціи спадковѣ, коштовну тяганину по судахъ, подѣльнôсть грунтôвъ до микроскопичности и т. д. Реформы мусятъ сотворити здорове житя нашихъ сельскихъ громадъ, мусятъ высвободити наше селяньство и маломѣщаньство зъ страшно гнетучихъ довгôвъ, мусятъ подати охорону противъ експлюатаціи и положити головнѣ основы розвою народного добробыту. Руска интелигенція съ патріотизмомъ взялася основувати пожичковѣ касы, организовати селяньскѣ господарства, тверезити попадаючихъ въ піяньство. Але при тôмъ все таки треба памятати, що вся тая праця нашои интелигенціи надъ нашимъ селяньствомъ далеко еще недостаточна. Она еще не обняла всѣхъ сторонъ нашого краю и всѣхъ пекучихъ справъ народныхъ, а що головне, она не маѣ належнои организаціи и есть бôльше приватною якъ соспôльною працею цѣлои нашои интелигенціи. Инакше и не може бути а то такъ довго, якъ довго сама руска интелигенція буде межи собою розôрвана, подѣлена, незорганизована. Нынѣ повинни мы всѣ згадати, що живѣ потребы нашого народа наказуютъ намъ лучити всѣ нашѣ силы до спôльнои працѣ надъ добромъ нашого народа, надъ будучностію нашои рускои ôтчины. Руска интелигенція святкуючи нынѣшне свято повинна зрозумѣти свое становище въ народѣ и отрястися вже разъ зъ своеи дотеперѣшнои розсѣянности.

ДОПИСЬ.

Зъ пôдъ Калуша. (*Въ справѣ фонда вдовично-сиротиньского*). IV. Анкета, выбрана до уложеня статута, поручила се дѣло напередъ о. Танячкевичови, капелянови Закомаря. Выробленый нимъ проектъ статута выдався однакожь анкетѣ занадто смѣлымъ и далеко идучимъ. Она поручила тому уложенье другого проекту въ духу бôльше консервативнôмъ о. деканови Меруновичови. Такимъ чиномъ маемо теперь два проекта статутовѣ: оо. Танячкевича и Меруновича.

Оба проекта заслугуютъ на пильне студіованье и всесторонне обговоренье. Жаль тôлько, що не маю уже ни мѣстця ни часу до того; до общого бо собранія выйде одно лишь число „Дѣла.“ По неволѣ змушеный я ограничитись на обговоренье тыхъ проектôвъ лишь въ найголовнѣйшихъ зарысахъ.

Особенно замѣчательнымъ есть проектъ о. Танячкевича, котрый ставитъ дальше веденье фонда вдовичого на совершенно новыхъ основахъ. О. Танячкевичь зглубивъ и пôзнавъ своимъ великимъ талантомъ всѣ ôтносины и потребы нашого духовеньства такъ основно, якъ мало кто другій; ôнъ загадавъ повести фондъ вдовичій въ той способôъ, щобы фондъ не тôлько вдовицямъ и сиротамъ бôльшѣ користи приносивъ, але будучи власностію клира заразомъ и другимъ потребамъ духовеньства отвѣчавъ. Свои глубоко обмысленѣ погляды на тую рѣчь выложивъ о. Танячкевичь въ цѣлôмъ рядѣ артикулôвъ, помѣщеныхъ въ „Рускôмъ Сіонѣ“ зъ р. 1879: „Крайна пора“ (Ч. 9) „Характеръ нашихъ будучихъ асоціяцій“ (Ч. 11 и 12), „Самоубійство“ (Ч. 17), „Першѣ башты“ (Ч. 21). Тіи артикулы служатъ до близшого выясненя и зрозумѣня его проекту, и заслугуютъ тому на найбôльшу увагу; безъ нихъ тяжко бы було и цѣлый проектъ добре порозумѣти.

О. Т. видитъ причину всего лиха (политичного, національного и соспôльного) въ лихôй господарцѣ, въ нашôй економичнôй нуждѣ. Мы Русины посѣдаемо въ загалѣ лишь малѣ капиталы, котрыми роздроблено ничого въ нынѣшнôмъ свѣтѣ зробити не можна. Нашимъ стремленьемъ повинно бути, лучити (по примѣру другихъ народôвъ) тіи капиталы до вспôльныхъ финансовыхъ предпринятій, щобы тою дорогою доступати великихъ выскôвъ, якѣ великій капиталъ съ собою несе. Мѣсто того ôтдаемо мы не тôлько нашѣ малѣ особистѣ маетки, але и значнѣ народнѣ (институтскѣ, стипендійнѣ) чужимъ капиталистамъ, котрѣ ôтступаючи намъ незначный процентъ нашими грôшми великѣ интереса роблятъ. Такимъ чиномъ приносятъ нашѣ капиталы не намъ хосенъ, але чужимъ елементамъ, котрѣ нашою кровавою працею приходятъ до силы и переваги надъ нами. — О. Т. радитъ, щобы мы фондъ вдовичій, котрый значну суму творитъ, не ôтдавали на цѣли спекуляційнѣ Нѣмцямъ, Жидамъ, Полякамъ и др., але получивши съ нимъ нашѣ осôбистѣ капиталы, обернули ихъ переважно на ужитокъ нашихъ власныхъ людій а особенно священикôвъ, — щобысьмо основали свои власнѣ предпринятя, и тіи великѣ зыски, якѣ дотеперь чужѣ зъ нашихъ грошій потягали, собѣ привернули. Тымъ способомъ и фондъ вдовичій буде быстро взростати, и мы не даючи другимъ выкористоватись и пôдпомагаючи своихъ людій матеріяльно подвигнемося.

Отвѣтно тому предкладае о. Т. основати „Товариство взаимнои запомоги гр. к. священьства Галичины и Буковины“, и отворити въ нѣмъ съ поглядомъ на важнѣйшѣ потребы клира чотыри головнѣ ôтдѣлы: 1. ôтдѣлъ фонда запомоги вдôвъ и сирôтъ; 2. ôтдѣлъ убезпеченій; 3. ôтдѣлъ кредиту; 4. ôтдѣлъ запомоги для священикôвъ.

Якъ видно зъ самыхъ назвъ, ôтносятся поодинокѣ ôтдѣлы того товариства до такихъ потребъ, котрѣ кождого священика дотыкаютъ або легко дôткнути можутъ. Проектоване товариство малобы на цѣли, всѣмъ тымъ потребамъ, въ котрыхъ мы до чужихъ консорцій удаемося и грубо оплачуемося, у себе въ дома удовлетворити. Въ сѣмъ дѣлѣ не выходилобы товариство на вызысканье наше, (якъ се въ теперѣшныхъ банкахъ и асекураціяхъ дѣеся), але велобыся чисто гуманитарными засадами; асекурація, кредитъ и т. д. приходилибы намъ тому значно дешевше якъ где инде, а до того припадавъ бы и весь чистый зыскъ въ нашу користь. Въ кôнци малобы товариство можнôсть, тыхъ священикôвъ, котрѣ яко вдôвцѣ и бездѣтнѣ въ фондѣ вдовичôмъ ніякого интересу не маютъ, другими интересами звязати.

Если застановимося коротко надъ поодинокими ôтдѣлами, то видимо, що ôтдѣлъ первый обнимае фондъ вдовичо-сиротиньскій. Той ôтдѣлъ бувъ бы, якъ и кождый инный, окремо ôтъ другихъ администрованый. Ôнъ ôтступавъ бы вправдѣ якуюсь часть своихъ капиталôвъ другимъ ôтдѣламъ до ужитку, але за тое одержувавъ бы кромѣ звычайныхъ ôтсоткôвъ часть ихъ чистого зыску. Такимъ способомъ фондъ вдовичій не тôлько ничого бы не стративъ, але много бы еще выскавъ.

Другій ôтдѣлъ дотычитъ асекураціи священикôвъ, церквей и т. д. Якъ вѣдомо, находится въ нашôмъ краю множество асекурацій зъ рôжныхъ сторонъ свѣта: зъ Лондона, Вѣдня, Трієсту и др.; всѣхъ ихъ привлекае сюды не яка идеальна любôвь ко намъ, але великѣ зыски, якѣ зъ такихъ предпринятій плывутъ. О. Т. намѣривъ черезъ утворенье сего ôтдѣлу улегшити духовеньству и церквамъ забезпеченье, а зъ другои стороны зыски потяганѣ черезъ чужѣ общества задержати для насъ самыхъ. Гадка отвореня въ нашôмъ фондѣ ôтдѣлу асекураційного, не есть нова; она була пôднесеною еще въ р. 1868 черезъ нашу консисторію, а потому творила головный предметъ обрадъ загального собранія зъ р. 1871, — но къ сожалѣню опôсля гдесь заснѣтилася.

Третій ôтдѣлъ дотычитъ удѣлюваня пожичокъ для потребуючихъ священикôвъ. Умѣщенье сего ôтдѣлу въ проектѣ статутовôмъ есть дуже на часѣ. Кождый зъ насъ може прійти черезъ слабôсть або инѣ нещастя въ тое положенье, що потребуе грошевого засилку; цѣлкомъ природно, щобы мы находили кредитъ въ своѣй власнôй грошевôй институціи и не потребовали удаватись до лихвярôвъ. Майже кождый станъ маѣ нынѣ свое товари-

ство заличкове, где въ потребѣ заратовуеся. Такъ мають урядники свое товариство, котре дуже хорошо стоитъ и въ свѣтѣ финансовôмъ добру славу маѥ. Тôлько мы священики не можемо спромогчиеся на подôбну институцію, котра намъ такъ дуже потрѣбна. Кажутъ, що священикъ не маючи власнои землѣ не даѥ ніякои гваранціи; но чижь урядники, а навѣть возьнй (котрй въ залич. товариствѣ урядникôвъ такожь до первыхъ зачисляютеся) даютъ бôльшу гваранцію ôтъ священикôвъ? Єсли товариство урядникôвъ найшло способы ухороняючй єго ôтъ стратъ, то и мы зможемо найти средства, котрй нашу институцію охоронятъ. Средства такй подаѥ впрочѣмъ о. Т. въ своѣмъ проєктѣ статутовôмъ и въ артикулѣ „Перший баштыˮ (Сіонъ, 1879, Ч. 21). — Гадка поданя духовеньству кредиту такожь не нова. Уже въ р. 1875 загадавъ бувъ о. деканъ Меруновичь заложити осôбне товариство кредитове для священикôвъ; але бракъ членôвъ, а може и довѣрія въ финансовй операціи, не позволивъ вôйти єму въ житье. Теперь уже крайна пора осуществити давный плянъ. Хотяйбы статутовый проєктъ о. Т. и не бувъ принятый, ôтдѣлъ кредиту въ якôй нибудь формѣ муситъ бути конечно ухваленый. Лучше прецѣнь, щобы нашими капиталами мы самй запомагалися, якъ чужй!

Четвертый ôтдѣлъ маѥ задачу подавати запомоги священикамъ, котрыхъ тяжке нещастье постигло, або котрй въ крайнôй нуждѣ находятся. Щось подôбного существуѥ уже у лат. клира инныхъ краѣвъ. Тамъ суть товариства, котрй за малою рôчною вкладкою даютъ священикамъ въ слабости всякій ратунокъ, а въ глубокôй старости спокôйне удержанье.

Якъ видимо, заключенй въ тыхъ ôтдѣлахъ предложеня не суть цѣлкомъ новыми, — они находятся въ другихъ краяхъ и станахъ. Заслугою о. Танячкевича єсть, що ôнъ власне тіи потребы, котрй намъ долягаютъ, выбравъ и до нашихъ спеціяльныхъ ôтносинъ приноровивъ. Праця тая, оперта на основныхъ студіяхъ всѣхъ асоціяцій во всѣхъ краяхъ и станахъ, була великаньска, за котру о. Танячкевичови всяка честь и признанье належится.

Однакожь мимо цѣнныхъ сторонъ того проєкту не надѣюся, щобы ôнъ теперь уже въ цѣлости бувъ принятый. Проєктъ о. Т. занадто новый, а до того появився занадто нагло, щобы нашь клиръ мôгъ такъ скоро на него рѣшитися. Подôбно якъ анкета буде и бôльшôсть загального зôбраня побоюватися вступити заразъ на тую совершенно нову дорогу. И цѣлкомъ природно! Такй важнй рѣчи не дѣются нагло, але розвиваются поволи, постепенно. Мы вступаѥмо теперь въ періодъ статутовый, котрый довгй роки тягнутися буде. Я увѣреный, що геніяльна мысль о. Танячкевича буде що разъ бôльше входити въ житье, ажь поки цѣлкомъ не воплотится.

Признаючи велику стôйнôсть працѣ о. Танячкевича, не хочу тымъ сказати, що она уже совершенною. Въ частяхъ пôдрядныхъ, въ переведеню поодинокихъ ôтдѣлôвъ находятся многй рѣчи, съ котрыми не кождый згодится и котрй въ своѣмъ часѣ певно улягнутъ значнымъ перемѣнамъ.

Надъ проєктомъ о. Меруновича не буду розводитися длятого, що не заключаѥ ôнъ въ собѣ много нового. О. Меруновичь зъужитковавъ проєктъ о. Озаркевича и цѣлый рядъ ухвалъ, котрй ôтъ р. 1866 до 1879 на общихъ собраніяхъ запали. Єго заслугою єсть, що ôнъ весь той матеріялъ спровадивъ въ системъ и надавъ єму певну цѣлôсть.

V. Приступаю до обговореня гдеякихъ подробныхъ рѣчій такъ зъ проєкту о. Танячкевича якъ и о. Меруновича.

Оба тіи Отцы лишаютъ въ своихъ проєктахъ кождому священикови свободу: належати до фонда вдовичого або нѣ. Съ симъ предложеньемъ не можу ніякъ згодитися; противно єсьмо того мнѣнія, щобы кождый священикъ ex officio до фонда належавъ. Не хочу никого оскорбляти, але скажу, що мы повинній съ слабыми сторонами нашихъ людій числитися. Нынѣ платятъ священики до фонда, не разъ зъ послѣдного, бо знаютъ, що заплатити мусятъ. Єслижь оставимо кождому свободу, належати до фонда або нѣ, то ручу, що бôльша половина священикôвъ усунеся. Одній будутъ потѣшатись, що може-може не буде имъ того потрѣбно; другй, що лучше асекуроватись (чого, розумѣеся, не учинятъ); третй будутъ съ вступленьемъ до фонда зъ року на рôкъ ôттягати и т. д. Конець тои теоріи буде такій, що останеся множество вдовиць и сирôтъ, котрыхъ мужѣ и отцѣ до фонда не належали. Не маючи ніякои запомоги спадутъ они тымъ бôльшимъ тягаремъ для своихъ родинъ (отже для священикôвъ), або пôйдутъ въ поневѣрки на ганьбу и соромъ цѣлому духовеньству. Щобы не допустити до тои евентуальности, мусимо конечно дотеперѣшну установу задержати: щобы кождый священикъ бувъ обовязаный до фонда вдовичого належати.

Другою важною справою суть вкладки до фонда. Дотеперѣшна практика складаня рôчныхъ вкладокъ показалася цѣлкомъ недостаточною. Многй священики спôзняются съ платою, другй залягаютъ ôтъ довгихъ лѣтъ, инній говорятъ явно, що не хотятъ дальше платити и т. д. Лихо тоѥ прибрало послѣдными роками затревожаючй розмѣры. На всю дієцезію одинъ тôлько деканатъ городеньскій ничого не виненъ до фонда; всѣ другй выказуютъ бôльшій або меншій залеглости, въ загальнôй сумѣ до 20.000 зр. Зъ рôчныхъ вкладокъ не вплываѥ и половина правильно. Надаремными суть всѣ завôзваня и пресіи ординаріята, надаремными незавидній усилія деканôвъ; ничо не може того сумного стану направити. Але на сѣмъ єще не конець. Чимъ дальше, буде се лихо єще бôльше взростати. Съ пôдупаданьемъ матеріяльного быту духовеньства будутъ и залеглости убôльшатись. Застановѣмося, куды се зайде, на чѣмъ се скôнчится! Єсли теперь зъ причины тыхъ неточностій вдовицѣ и сироты не побираютъ запомоги въ своѣмъ часѣ и не въ такôй сумѣ, якъ бы належало, щожь буде тогды? Крайна тому пора обдумати радикальнй средства, котрй бы убезпечили запомогу нашимъ вдовицямъ, и не робили ю непевною и залежною ôтъ рôжныхъ случайностій.

Єдинымъ средствомъ, котре ту помочи може, єсть складанье при ординаціи певнои одноразовои сумы, котра бы за всѣ вкладки стала. Внесенье таке зробивъ бувъ уже давнѣйше о. Озаркевичь, а теперь поновивъ въ своѣмъ проєктѣ о. Меруновичь. Єго мусимо конечно приняти, єсли хочемо, щобы въ нашôмъ фондѣ наставъ разъ порядокъ и доля нашихъ осиротѣлыхъ родинъ получшилася.

Годячись цѣлою душею на предложенье о. Озаркевича и о. Меруновича, мушу однакожь сказати, що при всякôмъ почитаню, яке для тыхъ Отцѣвъ маю, не можу згодитися на проєктованй ними квоты.

О. Озаркевичь жадавъ, щобы кождый новопоставляѥмый пресвитеръ плативъ до фонда разъ на завсѣгды 360 зр. Єсли возьму тôлько 6% ôтъ ста, то одержувавъ бы фондъ не тôлько 21 зр. 60 кр. рôчныхъ ôтсоткôвъ, але до того єще и самъ капиталъ! Се трохи за высоко. О. Озаркевичь хотѣвъ тымъ способомъ пôднести запомогу вдовиць и сирôтъ принаймѣй на 100 зр. рôчно (Сіонъ, 1880, ч. 7). Вправдѣ намѣренье тоѥ дуже красне, але мусимо брати взглядъ такожь и на матеріяльный станъ клира. Гдеякій священики моглибы таку суму зложити, але незрôвнано бôльше найшлобыся такихъ, котрй бы не подолѣли. Загалъ духовеньства жалуеся, що уже дотеперѣшнй вкладки за высокй. Въ виду того о побôльшеню вкладокъ нема що и говорити!

О. Меруновичь ставитъ въ своѣмъ проєктѣ 200 зр. Новопоставляѥмй пресвитеры мали бы цѣлу тую суму при ординаціи зложити, давнѣйшій же священики лишь доповнити. Обчисленье о. Меруновича выдаеся менѣ трохи поверховнымъ, а черезъ тоѥ и несправедливымъ: ôнъ жадаѥ ôтъ новыхъ пресвитерôвъ за много, а ôтъ старшихъ за мало. Доказати менѣ не тяжко.

Я пріймаю за норму, що священикъ жіѥ въ душпастырствѣ пересѣчно 30 рокôвъ и платитъ черезъ весь той часъ по 12 зр. (взглядъ на категорію пароха, капеляна и сотрудника пропускаю цѣлкомъ). Єсли новый пресвитеръ складаѥ при ординаціи на рѣчь фонда 200 зр., то побираѥ фондъ зъ тои сумы не тôлько 12 зр. ôтсоткôвъ (рахуючи 6% ôтъ ста), але приходитъ єще по 30 рокахъ въ посѣданье самого капиталу. Се очевидно кривда для новыхъ пресвитерôвъ. Єсли капиталъ по 30 рокахъ не звертаеся сторонамъ, то повиненъ а м о р т и з о в а т и с ь, въ той способ, щобы въ 30. роцѣ бувъ цѣлкомъ з ъ а м о р т и з о в а н ы й. Такъ рахуючи прійшло бы мѣсто 200 зр. платити тôлько 164 зр. Додавши до того 10 зр., котрй пресвитеры до теперь при ординаціи платили, то буде 174 зр. Тую суму можна (зъ взгляду, що числилисьмо за всѣ роки высшу вкладку пароха) заокруглити на 170 зр. Такъ мали бы пресвитеры пôсля справедливости платити при ординаціи всего 170 зр.

Зъ другои стороны єсть квота 200 зр. для старшихъ священникôвъ до доповненя за мала. Я беру зновъ за пôставу мого обчисленя повышшу норму, що священикъ урядуѥ пересѣчно 30 рокôвъ и платитъ рôчно 12 зр. За весь той часъ заплатитъ ôнъ въ рôчныхъ ратахъ 360 зр. Старшій священикъ мавъ бы отже доповняти не до 200 зр. але до 360 зр. Розумѣеся въ случаю одноразового зложеня цѣлои недостаючои сумы пріймло бы єму значне зменшенье черезъ амортизацію.*)

Гадаю, що таке обчисленье буде справедливе, бо оперте на цифрахъ.

Дальше предкладаѥ о. Меруновичь, щобы новй пресвитеры складали призначену суму або заразъ при ординаціи, або въ 6-процентовыхъ ратахъ выносячихъ рôчно що найменше 16 зр.

Я бувъ бы того мнѣнія, щобы кождый пресвитеръ заразъ при ординаціи цѣлу суму, безъ всякихъ ратъ, заплативъ. Квота 170 зр. не такій великій маѥтокъ, щобы не мôгъ єго кождый зложити. Тôлько гроша найде єще отець кождои невѣсти, щобы дати своѣй дитинѣ яке-таке забезпеченье на чорную годину. Єсли до недавна кождый пресвитеръ мусѣвъ передъ ординацією всѣ свои довги выплатити, котрй неразъ великй сумы творили, то можемо теперь на смѣло жадати зложеня 170 зр., тымъ бôльше, що се єсть для добра єго родины. Таке кадегоричне поступованье забезпечитъ фондъ разъ на завсѣгды ôтъ всякихъ непорядкôвъ. Призволенье тоѥ на раты потягне за собою (помимо деклярацій) такій самй послѣдствія, якй видимо нынѣ при рôчныхъ сплатахъ. Тôлько въ случаю якогось дуже надзвычайного убожества (н. пр. сироты не маючои близшои родины) позволивъ бымъ на выставленье векелю, але пôдписаного черезъ двохъ ручителѣвъ.

Доповненя старшихъ священикôвъ повинній бы прійматився або одноразово (съ отвѣтною амортизацією) або въ дотеперѣшныхъ ратахъ. Побираню ôтсоткôвъ при сплачуваню ратами бувбымъ противный (се вызвалобы межи старшимъ клиромъ велике негодованье); за тоѥ вносивбымъ, щобы по смерти священика ôттягнено єго родинѣ тую суму, яку ôнъ до 360 зр. єще не доплативъ.

Примѣчу, що дотеперѣшній таксы при увôльненю ôтъ конкурса, при женитьбѣ съ свѣтскими невѣстами, при институціи осталибы и на дальше.

Ходитъ єще о тоѥ, яка квота приходилабы що року до коренного фонда. Я гадаю, що до него повинній ити всѣ вкладки складанй черезъ новопоставленыхъ пресвитерôвъ. Се цѣлкомъ природно. Тіи вкладки не суть однорочными датками, але ложенй за цѣле житье; они не повинній тому въ однôмъ роцѣ зъупотребитись, але остати въ фондѣ и тôлько ôтсотки ôткидати на текучй потребы. Єсли возьму, що кождого року высвячуеся пересѣчно 30 пресвитерôвъ, то одержувавъ бы коренный фондъ (рахуючи на кождого 170 зр.) рôчно 5.100 зр. — Всѣ ôтсотки и надзвычайнй датки ишлибы на запомоги.

Мавбымъ єще много увагъ поробити надъ проєктами нового статута; та жаль, що короткій часъ и бракъ мѣстця въ часописи не позволяѥ менѣ того. По неволѣ мушу на сихъ увагахъ закôнчити.

Такъ подавъ я коротку исторію фонда и высказавъ гдеякй мои гадки о будучôмъ єго устрою. Може бути, що гдекому выдалася исторія фонда занадто темно представленою. Скажу тому, що совсѣмъ не запôзнаю многихъ свѣтлыхъ сторôнъ въ исторіи фонда. При фондѣ трудилися по всѣ часы щирй и совѣстнй мужѣ, котрымъ належится ôтъ насъ всяка вдячнôсть; найлучшимъ свѣдоцтвомъ для нихъ єсть тоѥ обстоятельство, що фондъ (съ выняткомъ кôлькохъ рокôвъ) безперестанно взроставъ и осягнувъ нынѣ колосальнои сумы. Однакожь моимъ намѣреньемъ не було, воспѣвати фондови похвальнй пѣнія, але обговорити реформу єго. Въ тôй цѣли пôдносивъ я умысно що було въ фондѣ злого, хибного або недостаточного, щобы выснути науки на будучнôсть. Наша пословиця каже: „не ма ничого злого, що бы на добре не выйшло.ˮ Такъ смотрѣвъ и я на рѣчи. Мы зробили съ нашимъ фондомъ не одинъ прикрый досвѣдъ, але того не маѥмо жаловати, — оно маѥ для насъ такожь вартôсть. Зроблений досвѣды поучили насъ лучше всѣхъ теорій, якъ маѥмо дальше дѣлати и чого выстерѣгатися, щобы нашь въ будуще хорошо розвивався. Отъ яка була моя цѣль!

На закôнченье подаю єще переглядъ зросту нашого фонда.

Въ роцѣ 1823 выносивъ фондъ 3.300 зр. **кон. мон.**; въ р. 1833, 29.000 зр. к. м.; въ р. 1844 (въ падолистѣ) 111.691 зр. 32½ кр. к. м.; въ р. 1846, 125.573 зр. 42½ кр.; въ р. 1853, 149.793 зр. 37 кр. к. м.; въ р. 1854, 156.351 зр. 7½ кр.; въ р. 1855, 159.188 зр. 49¾ кр. к. м.; въ р. 1856, 163.136 зр. 55¾ кр. к. м.; въ р. 1857, 173.487 зр. 8¾ кр. в. а.; въ р. 1858, 186.164 зр. 20 кр. к. м.; въ р. 1859, 177.113 зр. 32½ кр. **австр. вал.** и камяница куплена за 23.107 зр. 7½ кр.; въ р. 1860, 184.166 зр. 69 кр. а. в. и камениця; въ р, 1861, 196.047 зр. 64 кр. а. в. и кам.; въ р. 1862, 199.511 зр. 60½ кр. а. в. и кам.; въ р. 1863, 203.693 зр. 46½ кр. а. в. и кам.; въ р. 1864, 207.107 зр. 38½ кр. а. в. и кам.; въ р. 1865, 208.649 зр. 54 кр. а. в. и кам.; въ р. 1866, 211.598 зр. 7 кр. а. в. и кам.; въ р. 1867, 197.695 зр. 7 кр. а. в. и кам. (въ сѣмъ роцѣ обчисленье трохи неясне); въ р. 1868, 199.695 зр. 7 кр. а. в. и кам.; въ р. 1869, 204.433 зр. 34½ кр. а. в. и кам.; въ р. 1870, 234.704 зр. 31½ кр. а. в. (въ сѣмъ роцѣ продано камяницю за 24.936 зр. 61 кр.); въ р. 1871, 245.848 зр. 41 кр. а. в.; въ р. 1872, 250.460 зр. 61½ кр. а. в.; въ р. 1873, 257.988 зр. 87 кр. а. в.; въ р. 1874, 261.738 зр. 37 кр. а. в.; въ р. 1875, 265.571 зр. 87 кр. а. в.; въ 1876, 267.309 зр. 46 кр. а. в.; въ р. 1877, 259.488 зр. 95 кр. а. в.; въ р. 1878, 250.003 зр. 06½ кр. а. в.; въ р. 1879, 258.327 зр. 53½ кр. а. в. — Тіи цифры представляютъ вартôсть номинальну. При нынѣшнôмъ однакожь высокôмъ курсѣ паперôвъ буде рôжница межи реальною и номинальною вартостію не велика.

---

*) Н. пр. ктось зложивъ уже до фонда 240 зр.; маѥ отже доповнити єще 120 зр. Єсли зложитъ тіи грошѣ, котрй бы ôнъ ратами черезъ 10 рокôвъ плативъ, заразъ то пріймло бы єму въ дорозѣ а м о р т и з а ц і и (с. є. амортизуючи тую суму) платити мѣсто 120 зр. тôлько 82 зр.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Рада державна. 89 засѣданье дня 6. н. с. мая. О екзекуціяхъ податкôвъ говоривъ пос. о. Озаркевичь такъ дальше: Бѣдный оподаткованый може задля несправедливого

побраня податку не знати якъ жалитись, плакати и ридати, може указовати, що черезъ тое доведено єго до матеріяльнои нужды — все, все тое ничого не поможе! На все тое дôстає ôтповѣдь: такъ стоитъ въ выказахъ або въ табеляхъ, податокъ треба стягнути и за проволоку треба заплатити, хоть дуже часто вина сеи проволоки на правительственныхъ органахъ! Плати небоже — се цѣла ôтповѣдь, а внесе покривдженый рекурсъ, то такй рекурса остаются по бôльшôй части незалагоджен. Для оподаткованого николи не ма утѣшаючого выгляду, тожь часто муситъ ôнъ въ такôй своєй нуждѣ, щобы уратовати свôй послѣдный статокъ, бѣгчи до все услужного жида и тамъ за высокй процента выдобути ôтъ него грошѣ на податокъ. А що ôнъ ôттакъ ніякимъ чиномъ не може выплатитися зъ тои лихвы, то єго саморозумѣло вывлащуютъ зъ батькôвскои землѣ. Я такожь мавъ въ моєй громадѣ одинъ примѣръ такои податковости. Року 1877 доручено моєй громадѣ наказъ заплаты домового податку около 360 зр. Тая сума податку ôтъ хатъ давно вже не существующихъ мала бути стягнена ôтъ поодинокихъ членôвъ громады и заплачена до податковои касы, що однакожь въ наслѣдство рѣшучого выступленя вôйта оказалося яко неправдиве. Въ иншихъ сторонахъ мимо того екзеквуются такй незаконнй жаданя. Такъ само дѣеся съ податкомъ заробковымъ и доходовымъ. Наказы заплаты сего податку доручаются такимъ громадянамъ, котрй николи не занималися нiякою заробковою професiею. Податокъ доходовый вымѣрюеся неправно и неправно екзеквуеся. Въ моємъ повѣтѣ есть много касъ пожичковыхъ. Тымъ касамъ накладаєся значный податокъ а наказы заплаты доручаются ôтъ разу за три або чотыри лѣта. Громады рекуровали еще 1878 на пôдставѣ §. 8. цѣс. патенту зъ 29. жовтня 1849 Ч. 439 понеже цѣлый рôчный дохôдъ не переноситъ 300 зр. Тiи рекурса мимо численныхъ ургенсôвъ еще до нынѣ не залагоджен, але за тое податокъ вже давно выекзеквованый! Мало сего! Одному вôйтови наложено еще кару порядочну; ôнъ рекуровавъ противъ сего, сей рекурсъ такожь гдесь до нынѣ спочиває въ кошѣ, вôйтъ умеръ и се не помогло, установлено секвестратора и кару стягнено ôтъ вдовы разомъ съ екзекуцiйными коштами. Тожь не ма що дивоватися, що доходы зъ податковыхъ екзекуцiй прелиминованй на сей рôкъ въ сумѣ 410.000 зр. въ прирôвнаню до тамтогорôчнои сумы 263.000 зр. на дѣлѣ выказуютъ надвышку 519.288 зр. Р. 1868 выносили доходы зъ податковыхъ екзекуцiй лише 82.600 зр. —а такъ страшный взрôстъ тыхъ чиселъ кидає дуже сумне свѣтло. Невтаємничен не знаютъ, чи се походитъ зъ пересадноi службовои ревности податковыхъ инспекторôвъ, чи зъ высшого наказу, але я знаю съ певностiю, що податковый инспекторъ мого повѣта екзеквуе незапамятнй и съ намѣромъ выдуманй належитости и тымъ выкликуе загальне обуренье и пôдкопуе повагу законôвъ въ всѣхъ верствахъ. Булабы послѣдна пора, щобы правительство мало на оцѣ не лише державну торбу але и долю оподаткованыхъ, щобы настояло на скорше рѣшанье рекурсôвъ, щобы предсѣ устали разъ тiи непереносимй тягары и щобы добробытъ мôгъ вже разъ розвиватвся а не упадати. Для того не можу рѣшитись вступатися за выдатками на податковй екзекуцiи и для того буду голосувати противъ нихъ.

Палата послôвъ прiйняла финансовый законъ на рôкъ 1880 въ третôмъ читаню. Велику горячку розбудила въ обозѣ централистôвъ справа затвердженя трехъ выборôвъ зъ горѣшно-австрiйскихъ великихъ посѣлостiй грунтовыхъ. Цѣла справа ось яка. Въ выборахъ до рады державноi р. 1879 зъ вел. пос. въ горѣшнôй Австрiи взяло участь всего 120 выборцѣвъ. Зъ тыхъ 66 голосовало и яко бôльшôсть голосуючихъ выбрало трехъ вѣрноконституцiйныхъ послôвъ Дене, Гроса и бар. Ганделя, 54 выборцѣвъ голосовало на автономист. кандидатôвъ. Противъ выборôвъ внесено протестъ зъ тои причины, що межи 66 голосуючими за вѣрноконституцiйными кандидатами було 43 такихъ выборцѣвъ, котрй опираютъ своє право голосования на посѣданю домôвъ побудованыхъ на доминикальнôмъ грунтѣ, оплачуючихъ домового податку вправдѣ бôльше якъ 100 зр., бо разомъ 18.064 зр. 93 кр., але всего лише 96 кр. грунтового податку. Розходилося отже о тое, чи посѣдателѣ домôвъ на доминикальнôмъ грунтѣ не оплачуючй податку грунтового а тôлько податокъ домовый можутъ бути уважанй яко великй посѣдателѣ (Grossgrundbesitzer) чи нѣ? Бôльшôсть рады державноi ôтмовила тымъ 43 посѣдателямъ домôвъ права выбору и уневажнила самъ выборъ, що страшно розъярило лѣвицю. Сама правна сторона була меншои ваги, а головно ходило о тактъ политичный и о тое, щобы меншôсть палаты послôвъ зменшити о три вѣрноконституцiйнй голосы. Рускй послы голосовали за важностiю выборôвъ здаєся для того, щобы позыскати собѣ голосы Нѣмцѣвъ до уневажненя выбору кн. Пузыны зъ округа Станиславôвъ-Товмачь.

На 93-ôмъ засѣданю рады державноi прiйнято новопереробленый проектъ закона о войсковôй таксѣ. Ухвалено цѣлый законъ пôсля внесень комисiи съ малыми поправками. На 94-ôмъ засѣданю прiйнято сей законъ въ третôмъ читаню и приступлено до розправъ надъ договоромъ межи Австрiею а Нѣмеччиною що до продовженя торговельного трактату. По ухваленю дотычащого предложеня розправляно надъ цловo-политичными предложенями. При кôнци засѣданя усунено на внесенье пос. Дунаєвского зъ дневного порядку засѣданя 94-го на пятницю назначеного перше читанье внесеня пос. Вурмбрандта о узнаню нѣмецкого языка яко державного (Staatssprache) въ Австрiи и внесеня пос. Гербста о придѣленье ôтповѣди Штремайера що до розпорядженя о языцѣ въ урядахъ и судахъ Чехъ и Моравii — особнôй комисii. Оба тiи централистичнй внесеня мали на цѣли выкликати тôлько бôльшу бурю въ радѣ державнôй и живѣйше розгорячити Нѣмцѣвъ противъ угодовои програмы рôвноуправненя всѣхъ народôвъ Австрiи. При именнôмъ голосованю усунено оба тiи внесеня зъ дневного порядку 158 голосами противъ 143. Пос. Ковальскiй голосовавъ зновъ за централистами. Пос. о. Озаркевичь и Кулачковскiй не брали удѣлу въ голосованю.

(*Выборъ кн. Пузыны.*) Легитимацiйна комисiя обрадувала дня 30 цвѣтня (11 мая) надъ выборомъ кн. Пузыны. Противъ сего выбору внесено чотыри протеста. Нѣмецкй дневники подаючи коротеньке содержанье тыхъ протестôвъ пишутъ, що волосье стає, читаючи вонiющй надужитя при тыхъ выборахъ наведенй въ протестахъ. Мы додамо, що факта въ протестахъ наведенй совсѣмъ правдивй. Задля недостачи мѣстця не можемо въ нынѣшнôмъ Ч-лѣ подати содержаня тыхъ протестôвъ. Згадаємо лише, що легитимацiйна комисiя зарядила була слѣдство що до тыхъ фактôвъ. Але слѣдство поручено, мимо жаданя выборцѣвъ, тымъ самымъ властямъ, котрй допустились надужитя! Саморозумѣло, що слѣдство буде не о богато бôльше легально и строго переведене якъ самй выборы. Всежь таки сконстатовано, що листа выборцѣвъ въ Богородчанахъ була уложена неправильно, бо на пôдставѣ сôймовои а не райхсратовои ординацiи выборчои. Акта слѣдства вже надôйшли до комисii и справоздатель пос. Веберъ взявъ ихъ до перегляду. Выбôръ кн. Пузыны прiйде пôдъ обрады ажь по новôмъ отвореню рады державноi.

(*Мин. Земляковскiй и министеръ Кригсавъ.*) Въ часѣ ферiй рады державноi має гр. Таффе приступити до реконструкцii габинету. Маютъ уступити мин. Кригсавъ задля слабости и мин. Земляковскiй задля своєи всесторонноi непопулярности — якъ доноситъ Politik. Вже навѣть польске коло знеохотилось до мин. Земляковского. Єго уступленье булобы для Русинôвъ дуже пожадане.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россiя. Сабуровъ выбераєсь въ подорожь по Россiи, щобы о станѣ школъ всюды наочно пересвѣдчитися.

Вѣсть о навязованю переговорôвъ черезъ Лорисъ Меликова съ гдеякими знаменитшими личностями польскими заперечили официяльнй органы правительства.

Чорногора. Порта ôтповѣла 12. (24) цв. на громадну ноту представителѣвъ гваранцiйныхъ державъ въ справѣ чорногорскôй, однакожь ôтповѣдь єи не вдоволила тыхже и тому зажадали амбасады въ окремôмъ письмѣ, щобы султанъ безъ проволоки и категорично заявивъ, чи войска єго займутъ назадъ тi мѣстцевости въ Альбанiи, котрй по ихъ ôтходѣ попались въ руки альбаньскои лиги? — Письмо, якъ видимо, просте и коротке, лишь годѣ ôтгадати, яке становище займе Европа, єсли в. Порта коротко ôтповѣсть, що нѣ?

Зъ Скодры доносятъ пôдъ днемъ 28 цв. (10 м.) що Альбанцѣ не думаютъ на теперь о офензивѣ противъ Чорногоры, але мимо того громадятъ заєдно свои силы на пограничю. 3000 Маридитôвъ прибуло (9. м.) пôдъ начальствомъ Пренка до Туси, а 6000 Альбанцѣвъ вторгнуло до Скодры. Изетъ баша тамошный губернаторъ турецкiй замкнувся въ акрополидѣ и выжидає помôчныхъ войскъ противъ ворохобникôвъ. Силу военну Альбаньскои лиги обчисляютъ на 15000 людей, противъ котрыхъ Порта ледви година поставити 10000.

Пôсля донесень зъ Вѣдня, має Италiя промовляти за мѣшаною окупацiєю Альбанiи въ користь Чорногоры. Комисiя европейска делимитацiйна зôбралась 1 мая въ Рагузѣ, однакожь чорногорскй повномочники заявили, що при теперѣшнôмъ складѣ рѣчей годѣ имъ брати участь въ єи нарадахъ.

Pol. Corr. доноситъ, що Альбанцѣ не хотятъ выломитися зъ пôдъ верховноi власти султана, лишень стараются устроити автономичне княжество альбаньске съ Али башею яко княземъ на чолѣ.

Нѣмеччина. По довгôй ôтсутности, котрои причиною було слабе здоровье, зъявився кн. Бисмаркъ 26 цв. (8 мая) въ парлямантѣ нѣмецкôмъ, щобы взяти участь въ дебатѣ о устроєню новои цловои граници на рѣцѣ Лабѣ понизше Гамбурга и своєю бесѣдою вилынути на опозицiйный центръ палаты, котрый, зложеный зъ (клерикальныхъ) консерватистôвъ, Полякôвъ и (жидôвскихъ) поступовцѣвъ, посѣдає числову бôльшôсть и на послѣдныхъ засѣданяхъ головно причинився до згаданыхъ нами поражень правительственныхъ внесень и цловои политики желѣзного канцлера. Гамбургъ, до сего часу вольне мѣсто торговельне, завдячовавъ привилей свôй на вольну плавбу на долѣшнôй Лабѣ тому окремому становищу, яке до недавна займали всѣ городы ганзiйскй. Становище те повинно було однакожь уступити иншому порядку, вже заразъ тогды, коли Нѣмеччина по вôйнѣ съ Францiею сконсолидовалась въ однолиту державу. Мимо того справа знесеня вольноi плавбы на долѣшнôй Лабѣ ждала на полагодженье вже ôтъ року 1874, а и теперь ôтрочено єи на неограниченый часъ черезъ ôтосланье предложеня назадъ до комисii. Головнымъ бесѣдникомъ опозицii бувъ деп. Дельбрикъ, а за нимъ стояла жидôвска фалянга Рихтерôвъ, Вольфсонôвъ, Ласкерôвъ и Бамбергерôвъ, котрй радйбы торговельну вольнôсть Гамбурга выкористовати съ шкодою для прочои Нѣмеччины. Инакшого пересвѣдченя пôдъ симъ взглядомъ єсть кн. Бисмаркъ, котрый жадає, щобы цловй границѣ совпадали съ границями державными, а нѣмецка торговля оберталась внутрь цѣсарства на пôдставѣ рôвныхъ правъ. Кн. Бисмаркъ, вдавшися въ дискусiю, заперечивъ передъ всѣмъ, будьтобы правительство не було компетентне знести привилей Гамбурга безъ окремои уставы парляменту нѣмецкого и не порозумѣвшися съ самымже Гамбургомъ. Ôнъ уважає справу Гамбурга яко договоръ, котрый заключає цѣсарь, а парлямент єго лишь прiймає. По довшихъ выводахъ звернувся остаточно желѣзный канцлеръ до опозицiйного центра и прочитавъ ему настоящe „отче нашъ.“ Отъ єго слова: „Минувшого року опустивъ я парлямент съ тымъ пересвѣдченьемъ, що центръ палаты (именно клерикальне сторонництво) зближився до правительства. Длятого навязавъ я скоро потôмъ переговоры съ Римомъ. Я помылився въ надѣяхъ. Опозицiйне становище центра супротивъ нѣмецкого и пруского правительства буде проте для мене мѣриломъ, якй интенцiи має Римъ и барометромъ, котрый докладно показуе, чого ôтъ Риму надѣятись можемо.“ Звернувшись до жидофильскихъ поступовцѣвъ, сказавъ кн. Бисмаркъ: „Нынѣшна засада ваша и спортъ кождого нѣмця есть боротись всѣми средствами противъ правительства. Але така система выйде лишь на шкоду державѣ, котра не єсть на стôлько сильна, щобы выдержала такй експеримента партикулярныхъ стремлень. Я зъявився нынѣ въ палатѣ, бо хочу еще разъ въ моємъ житю зъ сего мѣстця поглянути на парлямент, до него проговорити и поставити доказъ, що мое стремленье має на цѣли скрѣпленье народного чувства противъ партикулярныхъ тенденцiй.“ Въ дальшôй бесѣдѣ сказавъ кн. Бисмаркъ: „Я вже не молодый, я живъ и любивъ такожь. Одно, що мене неволитъ позôставати на моємъ становищи, то воля цѣсаря, котрого не мôгъ я опустити на єго старй лѣта. Але я умученый и то на смерть умученый. Якъ уступлю и засяду межи вами, то уступаючи пораджу цѣсареви, щобы членôвъ до будучого кабинету выбиравъ въ тôй сферѣ, где есть можнôсть, щобы желаня центра погодити съ желанями консерватистôвъ.“

Гробова тишина залягала комнаты палаты, коли желѣзный канцлеръ съ всею рѣшимостiю ударивъ на супротивникôвъ своихъ. Доперва по єго ôтходѣ зголосилось кôлькохъ членôвъ до слова, щобы запротестовати, будьтобы ихъ сторонництва стремѣли до партикуляризму. Мимо того не принято предложеня правительственного, а звернено єго комисii. Нынъки парлямент уже замкненый и догадуются, що або канцлеръ уступитъ, або прiйде до розвязаня палаты. Борба однакожь не устала. Она перенеслась въ шпальты дневникôвъ берлиньскихъ и стаєся чимъ разъ бôльше завзятою. Органъ кн. Бисмарка, Nordd. Allg. Ztg., ударивъ заразъ у вôвторокъ на жидôвъ и ставитъ питанье, для чого жиды нѣмецкй, котрй найбôльше зыскали на объединеню Нѣмеччины, стаютъ заєдно на чолѣ кождои опозицii противъ правительства. Они, посѣдаючи значну частину прасы, суть першй тамъ, где розходится о пôдкопанье поваги правительства. Въ Россiи засиляютъ собою навѣть нигилистôвъ, а въ Францiи и Англiи не належатъ лишь для того до революцii, бо боятся утратити свои маєтки. Стоялобы проте sine ira et studio розôбрати питанье жидôвске въ Европѣ.

Въ вôвторокъ посѣтивъ цѣсарь князя Бисмарка и забавивъ у него цѣлу годину. Члены опозицii зôбрались знову на политичне засѣданье, а деп. Рихтеръ ударивъ дуже сильно на особу князя, пôдносячи, що на желѣзного канцлера окрôмъ самого цѣсаря не посѣдає никто нiякого вплiяня. Лишень цѣсареви повелось — казавъ бесѣдникъ — ôтрочити второкъ вôйну межи Нѣмеччиною а Россiею.

Англiя. Великого розголосу набравъ листъ Гладстона, писаный до амбасадора австрiйского въ Лондонѣ, гр. Кароliого, котрымъ нынѣшный премiеръ формально ôткликує всѣ замѣты и образливй выраженя, якихъ уживъ пôдчасъ кампанiи выборовои противъ Австрiи. Основа єго въ скороченю слѣдуюча: Передъ всѣмъ болѣе Гладстонъ надъ тымъ, що Єго Вел. цѣсареви австрiйскому вложивъ ôнъ въ уста слова, котрыхъ цѣсарь австрiйскiй николи не сказавъ. Въ дальшихъ уступахъ лагодитъ ôнъ свою ненависть до Австрiи и запоручає, що живитъ у груди своєй велике пошанованье для намѣрень цѣсарскихъ, щобы сконсолидовати австрiйску державу. Ôнъ признає, що въ часѣ, коли Австрiя вступила въ акцiю на пôвостровѣ балканьскôмъ, єго обняла тревога, чи не схоче тая держава ôтограти непрiязну ролю для вольности высвобожденыхъ народôвъ. Тревога тая опиралась однакожь на пôдрядныхъ доказахъ. Теперь, коли гр. Кайролiй запоручивъ, що Австрiя не розширитъ своихъ правъ поза границѣ договору берлиньского, Гладстонъ ôткликує торжественно давнѣйшй пôдозрѣня и жалує, що давнѣйше уже не посѣдавъ такого запорученя. Такъ якъ обвиненя кинувъ Гладстонъ прилюдно на Австрiю, то хоче ôнъ, щобы и ôткликанье дôйшло до вѣдомости всеи Европы. — Листъ Гладстона єсть формальною капутуляцiєю, нечуваною и небувалою въ свѣтѣ дипльоматичнôмъ. Завзятый радикалъ англiйскiй промахнувся грубо на свои старй лѣта и не легко мабуть прiйшло єму рѣшитись на тй смиренй перепросины. На листъ сей ôтповѣвъ гр. Каролiй тымъ, що 1 мая зъявився у лорда Гранвиля, яко министра справъ заграничныхъ и освѣдчивъ рѣшучо, що цѣли и намѣреня порозумѣня межи Австрiею и Нѣмеччиною суть лишь покоєвй и не заключаютъ въ собѣ ничого такого, що моглобы оскорбляти интересы британскй.

НОВИНКИ.

— Зъ причины **зборôвъ деканальныхъ ôтпоручникôвъ** припадаючихъ вже на вторникъ мусѣли мы умѣстити цѣлу допись о фондѣ вдовично-сиротиньскôмъ. Се зайняло стôлько мѣстця, що мы мусѣли иншй статiи именно о „рускôй урядовôй газетѣ“ пос. Ковальского и дописи ôтложити до слѣдуючихъ ч-елъ.

— Выборы **управляючого выдѣлу въ Ставропигiйскôмъ Институтѣ** на часъ ôтъ Томинои недѣлѣ 1880 до тоиже недѣлѣ 1881 ôтбулися д. 27 цвѣтня (9 мая). Выбранй пп.: Ковальскiй сенiоромъ, Децикевичь и Гавришкевичь мѣстосенiорами, а до выдѣлу: Герасимовичь, Геровскiй, Клемертовичь, Площанскiй, Полянскiй, Савицкiй, Савчиньскiй, Сивулякъ, Сушкевичь, Чайковскiй, Черлюнчакевичь и Яновскiй. Членами контрольнои комисii выбранй пп.: Вѣленькiй, Вѣлорускiй, Стебельскiй.

— Въ цѣли порозумѣняся дотычно **дѣлъ соймовыхъ**, треваня и роботы сесiи соймовои, выѣхали до Вѣдня сими днями: Намѣстникъ Галичины, вицепрезидентъ намѣстництва Ф. Залескiй и маршалокъ гр. Водзицкiй.

— Якъ довѣдуются польскй газеты **сесiя соймова** буде тревати почавши ôтъ 5 червня тôлько 3 недѣлѣ.

— **Новый проєктъ желѣзницѣ.** Въ Бережанщинѣ пôднесли гадку будовы другоряднои желѣзницѣ зъ Бережанъ до Красного або Задвôря.

(*Гр.*) **Зъ Бережанъ** доносятъ намъ: Бережаньскй Русины подали дня 11 лат. мая с. р. черезъ мѣстцеве Староство до Выс. ц. к. Намѣстництва статуты: „Руска бурса въ Бережанахъ“ до затвердженя. Статутъ пôдписало высше 40 лиць зъ округôвъ: Бережаньского, Пôдгаєцкого, Рогатыньского и Перемышляньского. Патрiотичнымъ а заразомъ гуманитарнымъ тымъ дѣломъ занимався провизоричный комитетъ, складаючiйся изъ Впр. оо. Глебовицкого, Соневицкого, Гургаля, пп. проф. Виновского и Волчука. За пôдставу принято съ малыми змѣнами и додатками статутъ бурсы тернопôльскои, а не Станиславôвскои, якъ то мыльно було донесено въ 21 ч. „Дѣла.“ Вже передъ 20 лѣтами т. є. тогды, коли еще нигде у насъ не було рускихъ бурсъ, то въ Бережанахъ такожь основали и управляли тогдашнй ревнй патрiоты оо. Цыбыкъ и Дячанъ и хотяй „Народный Дôмъ“ безплатно удѣлявъ помешканье для питомцѣвъ, то однакъ по причинѣ лихои администрацii пôзнѣйшихъ нашихъ передовыхъ мужѣвъ — упала. Але дасть Богъ, що съ осенiю 1881 р. вôйде она зновъ въ житье и якъ найкрасшй плоды

для нашого народа принесе. Всякі рѣшеня высшихъ властій, якъ и въ тôмъ взглядѣ повзятій ухвалы, дотыкаючій бурсы, въ своѣмъ часѣ донесемъ.

(*И*). **Зъ Стрыя** пишутъ намъ: Вчера повернула депутація, ѣздивша до Вѣдня въ справѣ переиначеня тутешнои школы реальнои на гимназію. Всюда принято депутатôвъ дуже жичливо и пріобѣцяно вдоволити желанямъ мѣста и окрестности, наколи тôлько Рада шкôльна выскажеся прихильно дотычно проектованои замѣны закладу. Позаякъ послѣдна пріобѣцяла не ставити ніякихъ перепонъ, но противно оказалась прихильною, есть надѣя, що таки съ будущимъ рокомъ школьнымъ отворена буде I кляса. — Въ окрестности Стрыя и въ самôмъ мѣстѣ проявилась епидемично шкарлятина именно помѣжь жидовою. Зъ сеи причины замкнено на неозначеный часъ людову школу тутешню такъ мужеску якъ и жѣночу. — Въ недѣлю похоронено тутка мѣщанина Маслянку, що честною працею та запобѣгливостію доробився гарного маєтку, будучи початково зарôбникомъ. Послѣдною волею вызначивъ покôйный 500 зр. на церковь, котрои будова розпочата передъ кôлькома лѣтами поступае дуже звôльна задля убогихъ средствъ. Вѣчная ему память.

(*Д.*) **Отъ Маріямполя** пишутъ намъ: „Послѣдства сегорôчного выливу Днѣстра, котрый дуже дôткнувъ Маріямпôль и гдеякі села, еще и теперь болюче даются чути народови. Перша страта зъ причины выливу Днѣстрового була тая, що люде, выбираючися зъ пôдтопленыхъ своихъ осадъ, не могли забрати наши и гдечого иншого, отжежь вода забрала, дальша страта була въ тôмъ, що черезъ розкиненье крыги, котра довго стояла, опôзненье въ роботахъ наступило а нарештѣ въ хатахъ, котрі були позатоплюваній, прокидаеся теперь зъ причины сильнои вогкости слабôсть, найбôльше тифусъ. Здалобыся подумати надъ регуляціею нашого Днѣстра. У насъ довгій часъ не було дожджу, озимины для того дуже потерпѣли, жита позаострювалися и теперь вже сказати можна, що годѣ собѣ робити надѣю на озимину. Черезъ сильній холодній вѣтры утерпѣла и ярина. Тамтой рôкъ бувъ тяжкій, була надѣя на сей рôкъ, — показуеся, що и сей рôкъ не буде урожайный и не выдвигне хотяй по троха нарôдъ зъ нужды. На всякій способъ передъ бѣдою не утечемо!“

(*И.*) **Чернôвцѣ** — (Томина недѣля). День нынѣшный подвôйно важный для Черновець зъ причины подвôйного торжества, т. е. инсталяціи Впрсв. Андрієвича на престолъ гр. вост. митрополичій черновецкій и визитаціи гр. кат. парохіи черновецкои черезъ Впрсв. Сембратовича.

Обава, щобы зъ поводу колизіи такихъ двохъ торжествъ въ мѣстѣ, въ котрôмъ гр. вост. религія пануюча, не зайшли які неприятности и друга обава, щобы гр. катол. обрядъ не зôставъ по при гр. восточный пониженый, совсѣмъ счезли.

Въ суботу, выѣхавъ ВПрсв. митр. Іосифъ поспѣшнымъ потягомъ въ супроводѣ крылошан. Сѣнгалевича, пароха зъ Галича, Копыстяньского и пароха зъ Коломыѣ, крыл. Кобыляньского. На двôрци Снятынъ-Залуче ожидало численно згромаджене духовеньство, мірска интелигенція и селяне пріѣзду Владыки. Зарядъ желѣзницѣ учинивъ всѣ можливій улегшеня для торжественного повитания. При прекраснôмъ спѣвѣ „Христосъ воскресе“ вступили Є. Впрво. до салѣ, выслухавши коротку промову о. Коржиньского, декана Снятыньского и посла соймового, удѣлили всѣмъ присутнымъ архіерейске благословеньство, почѣмъ послѣдовало представленье всѣхъ присутствующихъ. Зъ Снятына прилучилося еще кôлькохъ духовныхъ и свѣтскихъ людій до суспроводу.

На двôрци черновецкôмъ зауважали мы съ прикрымъ чувствомъ, що зъ стороны правительства не заряджено жадного принятя. Лишь горстка Русинôвъ и мѣске товариство стрѣлецке пôдъ комендою нотаря Векслэра прибули на привѣтъ.

Передъ лат. парохіяльнымъ костеломъ ожидали полученй процесіи вѣрныхъ и клира трехъ катол. обрядôвъ. ВПр. Митрополитъ высѣвъ зъ повозу и при краснôмъ спѣвѣ питомцѣвъ львôвскои, семинаріи съ конвоемъ мѣскои полиціи и стоваришеня стрѣлцѣвъ, посѣтивъ костелъ латиньскій, въ котрого дверехъ прійнявъ его бурмистръ мѣста Черновець, костелъ ôрменьскій, въ котрôмъ привитавъ обыватель Пассакасъ въ имени кат. Ôрменъ и церковь греч. кат., передъ котрою одинъ зъ братства церковного державъ привѣтну бесѣду.

Улицѣ и площѣ всѣ були заповненй вѣрными и цѣкавыми, межи котрыми велике число жидôвъ любуючихся краснымъ спѣвомъ питомцѣвъ.

Нынька, въ недѣлю ôтправили Є. Врсв. цѣле богослуженье, почавши ôтъ Литіи. Церковь була переповнена, однакъ зъ стороны правительства и уряду громадского явилось лише 10 полиціянтôвъ, придѣленыхъ удержати ладъ.

Церковъ и дôмъ приходскій були украшенй зеленими фестонами, вѣнцями и хоругвами барвъ державныхъ, краєвыхъ и рускихъ. Є. Впрсо. мавъ проповѣдь а по вечерни катихизацію. Прекрасный спѣвъ и повага обряду пôднесли свѣтнôсть торжества. Дався чути тôлько бракъ комитету, котрыйбы пôсля уложеного зъ горы пляну державъ порядокъ, особливо въ принятю чужихъ гостій, котрі прибувши въ цѣли пôднесеня торжества, не знакомі въ мѣстѣ блукаютъ по кутахъ и навѣть по готеляхъ станціи не можутъ знайти.

На торжество инсталяціи Є. Впрва Митрополита гр. вост. Андрієвича вырушила вся аристократія, уряды, корпораціи и войско съ музикою, нарочно зô Львова спровадженою, стоваришенье ветеранôвъ съ музикою и охотнича стражь огнева съ своєю музикою.

Катедра була подôбно удекорована, якъ гр. кат. церковь, однако съ прикростію замѣтили мы, що ани однои хоругви съ рускими барвами не выставлено, пôдчасъ коли половина хоруговъ була ромуньскихъ барвъ. Чижь Русины православній не булибы въ силѣ о се упôмнутися? Чи може для рôжницѣ обряду боялися признатись до рускости?

Говорятъ що инсталяція була первѣстно на Свѣтлый четверъ призначена та що Ромуны нарочно перенесли тое торжество на Томину недѣлю, щобы Русинôвъ-уніятôвъ спаралижовати. Коли се правда, то ихъ намѣренье не удалося. Чи не лучше булобы замѣсть обрядового антагонизму, щиро взятися за пôднесенье страшно занедбаного народу въ Буковинѣ и то спôльною працею?

ВПрсв. Сембратовичъ зробили въ суботу по полудни визиты: президентови краю, суду и комендантови войскъ, були такожь у парохôвъ римско-и ôрменьско-католицкихъ. У Впрсв. Митрополита Андрієвича не були а то зъ тои справедливои причины, що Митр. Андрієвичъ, переѣжджаючи недавно тому черезъ Львôвъ и задержавшися во Львовѣ, не уважавъ потрѣбнымъ представитися Є. Впр. киръ Іосифови.

— **Снѣгъ** упавъ сими днями въ Альпахъ въ окрестностяхъ Семеринга Райхенау и Глогницъ.

— **Зъ выгнаныхъ Єзуитôвъ** зъ Франціи 90 маѣ прибути до Кракова, якъ доноситъ краковскій кореспондентъ до „Gaz. Narodow.“ Маютъ для нихъ закупити каменицѣ и добра земній.

— **Краєва рада санитарна** рѣшила удатися до Намѣстництва съ прошеньемъ о ôткрытье ветеринарнои школы во Львовѣ, котра для Галичины принеслабы велику користь.

— **Именованя и перенесеня.** Мин. справедливости перенѣсъ повѣтового судію С. Черлюнчакевича зъ Бѣлы до Добчиць а судового адюнкта Б. Вольфа именовавъ суд. пов. въ Домбровôй. Мин. справедл. позволивъ перенестися нов. судіямъ: В. Головацкому зъ Борщева въ Олесько, Ф. Зелескому зъ Янова въ Броды, С. Данку зъ Заболотова въ Куты, дальше перенѣсъ повѣт. судію М. Ходынецкого зъ Скалата въ Борщѣвъ — именовавъ повѣт. судіями адюнктôвъ: дра Т. К. Позняка въ Жовквѣ, І. Ильницкого въ Сѣнявѣ, Ф. Клосса въ Скалатѣ, М. Хоржемского въ Заболотовѣ, Р. Дилля въ Рогатынѣ и В. Луцкого въ Яновѣ.

— **Екскурзія** до Делятына и Микуличина, котра мала ôтбутися 16. и 17. мая зôстала ôтложена зъ причины слоты на пôзнѣйше.

— **Памятникъ Богдана Хмельницкого.** На заводѣ Берда въ Петербурзѣ окôнчено недавно ôтлывку статуи гетмана украинъского Богдана Хмельницкого. Рисунокъ и модель дѣло звѣстного артиста Микѣшина, пріятеля Шевченкового и автора згадки про Шевченка помѣщенои въ выданю праскôмъ „Кобзаря“. Статуа призначена для Кіева. Гетманъ сидитъ на кони и круто спявъ свого коня. Въ однôй руцѣ у него поводы у другôй протягненôй и показуючôй булава. Лице гетмана гарно выкôнчене, представляе типъ правдивого козака-Украинця. Одѣжь такожь богата и гарна, збиранки одежи скусно ôтданй. Скала, на котрôй статуа буде поставлена, буде выкована зъ граниту и буде мати форму троха подôбну до скалы памятника Петра Великого, але скала буде еще бôльше спадиста. Сей памятникъ повиненъ пригадати такожь и тіи права автономіи Руси-Украины, на якій присягали россійскій царѣ ôтъ р. 1654.

— **Столѣтнй роковины** знесеня пôддaньства вл. невôльництва цѣсаремъ Іосифомъ II задумуютъ селяне гдеякихъ краѣвъ обходити дня 1 падолиста 1881 дуже торжественно. Цѣлі депутаціи маютъ прибути до Вѣдня поздоровити цѣсаря Францъ Іосифа и зложити вѣнцѣ на домовину Іосифа II. Въ гдеякихъ громадахъ будутъ ставляні памятники въ честь освободы селянъ.

Чи не слѣдовалобы и намъ Русинамъ въ ответный способъ увѣковѣчнити тіи памятнй роковины. Не маємо тутъ на гадцѣ остентаційного торжества, або каменныхъ памятникôвъ, але гадаємо, що можнабы выкористати тую нагоду до бôльшого оживленя нашого селяньства, до розбудженя самопôзнаня черезъ выданье популярныхъ книжокъ выясняючихъ значенье людскихъ правъ приверненыхъ рускому селяньству черезъ знесенье неволѣ. Дальше можнабы устроити народній митинги и въ живыхъ словахъ, въ ôтчитахъ пояснити важнôсть людскихъ правъ, ихъ розвôй, будущій розвôй селяньства и. т. д. Чи не годилобыся подумати надъ тымъ особливо нашимъ просвѣтнымъ товариствамъ?

Вѣсти епархіяльній.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Именованй титулярными совѣтниками: въ дек. Скальскôмъ: 1) Вс. оо. Ем. Брылиньскій дек. Скальскій, 2) Келест. Костецкій парохъ въ Скалѣ; въ дек. Бродскôмъ Вс. о. Мих. Лотоцкій дек. и парохъ въ Бродахъ.

Посады душпастырскій получили: Вс. оо. Евгеній Шухевичь сотр. въ Березовѣ великôмъ съ правомъ управленія, Волод. Брылиньскій сотр. въ Нараєвѣ, Іоанъ Билинкевичь сотр. въ Толмачику, Діониз. Балицкій зав. въ Битковѣ.

Завôзваный до кан. институціи: На Ляшки гôрнй дек. Ходор. О. Волод. Дылиньскій.

Выставленй на конкурсъ слѣдуючій приходы: 1) Быткôвъ дек. Надвôрняньского, 2) Шляхтиньцѣ дек. Тернопôльского, 3) Борки малй дек. Скалатского, 4) Грынôвцѣ дек. Толмацкого, 5) Мартинôвъ новый дек. Журавеньского, 6) Тязôвъ дек. Галицкого, 7) Коржеличѣ дек. Нараєвского, 8) Озеряны дек. Скальского, 9) Покропивна дек. Бережаньского, 10) Ушковичѣ дек. Уневского, 11) Тростянецъ дек. Болехôвского, 12) Сушно дек. Холоевского, 13) Бабиньцѣ дек. Кудрынецкого, 14) Руда дек. Стрыйского.

ПОСЛѢДНІ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 1 (13) мая. Въ палатѣ послôвъ выбрано делегатôвъ до спôльныхъ делегацій. Президентъ палаты освѣдчае, що, понеже засѣданя палаты будутъ сего тыждня ôтроченй, день будучого засѣдания подасть письменно до вѣдомости послôвъ.

Вѣдень 2 (14) мая. Вѣсть дневникôвъ, що оголошено независимôсть Альбаніи, оказуеся неправдивою.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Ôтъ Администраціи: П. Т. пренумерантôвъ, котрі за 2 чвертьрôкъ остаются еще въ рестанціяхъ, просимо о якъ найскорше надôсланье предплаты, а сихъ, котрыбы „Дѣла“ на 2 чвертьрôкъ предплачовати не хотѣли, щобы се число намъ звернули.

Вп. Бор. въ Граббовцъ. Чвертьрôчна предплата на „Дѣло“ выноситъ 2 зр., тому прійде намъ ôтъ Васъ еще 50 кр. до 2 чвертьроку. — *Вс. Д. Т. въ Мик.* Всѣ 4 числа выслано Вамъ вчера по другій разъ — видко ктось Вамъ зъ почты въ Щур. забирае. — *Вп. С. Юркев. въ Урлевъ.* Чи посылати Вамъ и на 2 чвертьрôкъ „Дѣло?“

Черезъ ред. „Дѣла“ прислали: для Батькôвщины о. Б. П. въ В. 5 зол.; для Просвѣты Вп. А. Б. въ К. 1 зол., В. Ст. въ Рож. 1 зол., Т. Г. въ Кол. 1 зол.

Курсъ львôвскій зъ дня 13. л. мая 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	262 25	265 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	166 50	170 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 70	97 70
„ „ „ по 4% ав.	90 40	91 40
„ „ „ по 5% ав. період.	96 70	97 70
Банку гип. галиц. 6% ав.	102 10	103 10
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	102 —	103 50
3. Листы довжній за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 10	99 10
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 47	5 57
„ цѣсарскій	5 52	5 62
Наполеондоръ	9 45	9 56
Нôвимперіялъ	9 73	9 83
Рубель россійскій срѣбный	1 62	1 72
„ „ паперовый	1 24½	1 26½
100 марокъ нѣмецкихъ	58 45	59 15
Серебро	99 50	100 50

(Безъ текучого куп. безъ купону)

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.—	Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.
1а великозерниста Куба	„ 1.90	
1а арабска правдива Мокка	„ 1.70	
1а найлучша Ява	„ 1.55	
1а досконала Ріо	„ 1.35	
1а найлучша Порторико	„ 1.70	
1а Ст. Доминго	„ 1.55	
1а найлучша Сантосъ	„ 1.50	

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный **цѣнникъ** (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 3—10

ОБВѢЩЕНЬЕ.

Маю честь запросити Пречестныхъ Отцѣвъ обохъ нашихъ рускихъ галицкихъ діецезій на зôбранье для Тыхже єдино приступне, котре ôтбудеся на дни 19. Мая н. с., се єсть въ середу (по Недѣли Мироносниць) въ сали касина „Бесѣда Руска“, ул. Краковска ч. 14. на I-ôмъ поверсѣ о год. 7-ôй вечеромъ.

Предметъ нарадъ:

1. Заложенье взаимного товариства асекураційного ôтъ огню съ найблизшимъ призначеньемъ для нашихъ рускихъ церковъ и евентуального уповажненя выбраного ad hoc комитету тою справою займатися маючого.
2. Становище и засады, якихъ нашь галицкій рускій Клиръ при проектованôй регуляціи конгруы придержуватися маe, щобы така конгруа его особливщимъ потребамъ ôтповѣдала, и застановленьеся надъ мѣрами для получшеня нашого матеріяльного быту конечными, котрыхъ бы въ законодавчôй дорозѣ потому добиватися належало.

Думаю, що предметы призначенй на то зôбранье до нарадъ, суть такъ важній и такъ близько насъ обходячій, що не тôлько пречестній ОО. Ôтпоручники на засѣданя фонда вдовичо-сиротиньского, котрі въ тыхъ днехъ ôтбуватися будутъ, но и кождый зъ Пречестныхъ Братій (обохъ діецезій), котрому часъ и обставины позволятъ, найраднѣйше въ тôмъ зôбраню участь приняти схоче.

Въ решѣ и нарады въ справѣ фонда вдовичо сиротиньского, принятй въ програму для сегорôчныхъ засѣдань, суть для нашого Архідіецезального Клиру такого великого интересу, що и безъ того Пречестній Отцѣ хочь бы и не въ характерѣ Отпоручникôвъ при тыхъ притомными бути схочутъ, чому ни статутъ дотенерѣшный, ни практика не противится.

Закомаръ дня 9. Мая 1880.

іер. *Данило Танячкевичь*,
рускій душпастыръ, членъ анкеты для выробленя статутôвъ, ôтпоручникъ деканата Олеського на найблизшій засѣданя фонда вдовичо-сиротиньского.

МАВРИКІЙ БАЛЛАБАНЪ

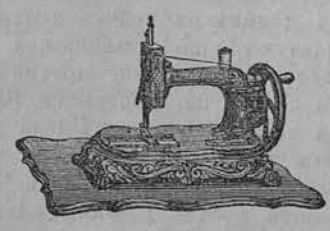
во Львовѣ, пляцъ маріяцкій Иръ 8.

поручае свôй великій складъ

МАШИНЪ ДО ШИТЯ

(Hove, Singer, Wehler и Wilson Saksonia Wanzer)

такъ нôжныхъ якъ и ручныхъ съ 5-лѣтною гваранцією.

На выплату въ мѣсячныхъ ратахъ по 5 зр.

Нитки, едвабъ, олива.

Кромѣ машинъ поручаю свôй складъ полотенъ, бѣля и дрôбныхъ товарôвъ.

2—3

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 35. Львôвъ, Середа 7. (19.) Мая 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ овятъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Урядова часопись.

Пôдчасъ буджетовыхъ розправъ на памятнôмъ 70-ôмъ засѣданю рады державнои зъ дня 1. (13.) цвѣтня, коли то голосами рускихъ послôвъ вычеркнено зъ буджету фондъ диспозиційный 50.000 зр., забравъ голосъ при позиціи: „урядовѝ часописи“ пос. сов. Ковальскій и пôднѣсъ потребу рускои урядовои часописи. Чи потребує тримиліонова руска людностъ такожъ урядовои рускои часописи? пытає бесѣдникъ. Во Львовѣ выдаєся „Gazeta lwowska“ въ польскôмъ языцѣ и не ôтповѣдає нашимъ потребамъ, бо она печатана латиньскими буквами а не кирилицею и подає звычайно лише тое, що Полякôвъ интересує. Ôтъ часу до часу появляются въ єи урядовôй части такожъ статіи рускими буквами печатанѝ, але тôлько тогды, коли треба розписати податки або оголосити побôръ рекрутôвъ. Такъ отже признаєся потреба рускои урядовои часописи, але тôй потребѣ не зараджено доси. Въ нашôмъ краю выходитъ теперь сѣмнацять рускихъ часописій и бесѣдникъ думає, що знайшлобыся еще мѣстце для урядовои часописи, котрабы могла выповнити не одну недостачу. Булобы се дуже користно, говоритъ бесѣдникъ, подати такожъ и Русинамъ можнôсть, въ найкоротшôй дорозѣ одержовати вѣдомости, котрѝ ихъ дотычатъ, вліяти въ нихъ властивый розумъ и розбудити въ нихъ бôльшій интересъ для права. Для того упрашає бесѣдникъ, щобы правительство розважило, чи не булобы вже разъ на часѣ засновати руску урядову часопись. Колибы правительство въ тôмъ взглядѣ до будущого буджету ничого не рѣшило, бесѣдникъ або кто зъ єго товаришівъ выступитъ съ ôтповѣднымъ внесеньемъ. Се менше бôльше головна основа бесѣды пос. сов. Ковальского.

Мы хочемо вѣрити, що п. сов. Ковальскій думавъ тутъ говорити въ користь рускои справы и зъ тои причины забравъ голосъ при титулѣ: урядовѝ часописи. Однакожь мы сподѣвалися почути щось совсѣмъ иншого.

Мы думали, що п. сов. Ковальскій схоче пôднести справу, дѣйстно немаловажну для насъ, именно справу урядовои але теперѣшнои часописи именно „Gazety lwowskiej“. Ся справа, якъ кажемо, не маловажна для насъ. Звѣстнажъ рѣчь, що урядова газета выписуєся у насъ не тôлько всѣми урядами, але яко часопись, зъ помежи всѣхъ щоденныхъ часописій найдешевша, дуже значнымъ числомъ приватныхъ людій. Читателѣ ôтносятся до неи якъ до часописи урядовои. Они думаютъ, що урядова газета повинна бути репрезентанткою правительства и то центрального правительства и ôтноситись до обохъ народностій въ Галичинѣ на стôлько безсторонно, на скôлько се годится органови правительства. Они думаютъ вычитати въ урядовôй хочь въ польскôмъ языцѣ выдаванôй газетѣ бôльше обєктивнои правды якъ въ другихъ щоденныхъ газетахъ польскихъ, звѣстныхъ зъ своєи тенденційности супротивъ Русинôвъ.

Але кто пильно переглядавъ „Gazet-y lwow.“, сей мусѣвъ дуже розчаруватися о єи урядовôмъ характерѣ. Возьмѣмъ хотьбы лише новѣйшій часы. Всѣмъ Русинамъ а певно и сов. Ковальскому вѣдома рѣчь, що въ Gaz. lwow. бувъ умѣщеный выборчій манифестъ польского комитету повный ненависти супротивъ Русинôвъ. Въ Gaz. lwow. періодично оголошуются оригинальнѝ комуникаты польского кола въ радѣ державнôй, такъ що єи можна справедливо уважати офиціяльнымъ органомъ польскои делегаціи. Въ Gaz. lwow. печатаются въ повнôмъ текстѣ всѣ бесѣды польскихъ послôвъ, въ котрыхъ доказуєся потреба реставраціи старои Польщи а не скрѣпленя Австріи? Въ Gaz. lwow. печатаются бесѣды польскихъ кандидатôвъ посольскихъ, такъ пр. новѣйшими часами бесѣда п. Романовича, въ котрôй бесѣдникъ дуже ясно высказавъ идею польску: byliśmy państwem, nie jesteśmy państwem, państwem być chcemy, а зновъ дуже саркастично ôтнѣсся до такъ званого австрійско-польского патріотизму. А чи була хочь одна бесѣда руского посла подана въ Gaz. lwow.? Въ Gaz. lwow. пильно згадуєся про всѣ polskie matrony, про кождого weterana wojsk polskich, про кождѣсенькій обявъ польского патріотизму, за те промовчуєся пильно все, що моглобы ослабити тую велику идею польску, якъ пр. новѣйшими часами Gaz. lwow. навѣть не згадала про велику брошуру hr. Moszyńsk-ого выдану въ Краковѣ, накликаючу Полякôвъ, щобы покинули свои воздушнѝ идеалы старопольскѝ а повернулись до дѣйстности и щиро прихилились до Австріи. Кажемо, навѣть польска пропаганда австрійского патріотизму не має мѣстця въ Gaz. lwow., бо се булобы противне польскôй традиційнôй идеѣ, котру заступає Gaz. lwow. Здаємо справедливôсть редакціи Gaz. lwow. и признаємо, що она переводитъ свою польску задачу дуже зручно — по майстерски, якъ ни одна друга польска независима газета. Она не крикомъ, але фактами, систематичнымъ впоюваньемъ въ своихъ читателѣвъ всего, що польске, а систематичнымъ промовчуваньемъ всего, що не годится съ ультра-польскимъ патріотизмомъ, дуже зручно веде польску пропаганду.

А якжежь поступає Gaz. lwow. съ Русинами? О нихъ ани згадки, хиба що вже крайна нужда приневолює до ляконичнои або такои згадки, котра тôлько може понижити Русинôвъ. Такъ пр. коли в с ѣ рускѝ товариства тамтого року выслали зъ причины цѣсарского срѣбного весѣля депутацію до Намѣстника съ адресою пôдписаною репрезентантами всѣхъ рускихъ товариствъ, Gaz. lwow. вычисляючи рôжнѝ депутаціи написала, що се була депутація gr. kat. metr. kapituły, якъ бы нарочно на тое, щобы мѣродайнѝ сферы не знали ничого о Русинахъ и повѣрили баснямъ, що вся австрійска Русь „wysyła adresy do białego cara.“ За тое, коли р. 1878 во Львовѣ вразъ съ Поляками Ястрембскимъ и Котурницкимъ увязнено кôлькохъ рускихъ академикôвъ, Gaz. lwow. заразъ выписала „ruscy socyaliści“, щобы впоити въ мѣродайнѝ сферы, що социялизмъ тôлько межи Русинами ширится, значитъ: дусѣтъ Русинôвъ, бо они всѣ соціялисты! Выключно польскѝ соціялисты въ Краковѣ — назывались за тое лише „krakowscy socyaliści“. При случайности ювилея Крашевского замѣстила Gaz. lwow. рускій стихъ (очевидно польскими буквами) написаный на честь Крашевского и сказала, що сей стихъ написаный „w wołyńskiem narzeczu“! О житю Русинôвъ, о рускихъ товариствахъ, о рускихъ часописяхъ и книжкахъ ни словомъ не згадуєся въ Gaz. lwow., хочь за тое дуже широко розказуєся, що роблятъ Поляки въ Ромуніи, въ Рапперсвилю, а навѣть въ Америцѣ и въ Азіи. Такихъ примѣрôвъ моглибы мы начислити дуже а дуже много.

Думаємо, що се все звѣстне п. сов. Ковальскому, такъ якъ о тôмъ неразъ писалось вже въ рускихъ часописяхъ. Мы сподѣвались, що п. сов. К. пôднесе власне тую сторону урядовои часописи для насъ Русинôвъ справдѣ дуже шкодливои. Русины маютъ повне право жадати, щобы урядова газета була строго урядовою а не пропагаторкою польского шовинизму.

Не можемо згодитись и съ выводами пос. сов. Ковальского що до спасенного вплыву рускои урядовои часописи на Русинôвъ. Вѣдома рѣчь, що першою задачею урядовои часописи боронити кождочасного правительства и вдержувати у людности прихильнôсть для державы. Що до сего послѣдного, то се совсѣмъ злишна рѣчь, такъ якъ о льояльности Русинôвъ для династіи и державы не можна ніякъ сомнѣватись. Чижь хотѣвъ може Вп. бесѣдникъ тымъ сказати, що помовки ворогôвъ Руси о якôйсь неавстрійскій гравитаціи гдеякихъ Русинôвъ суть правдивѝ? Щожь до обороны интересôвъ кождочасного правительства, то не потребуємо говорити, якій хосенъ може

Czego jeszcze możemy się nauczyć z tej polskiej historyi?

(Въ воскресный вôвторокъ.)

Коли я — Вашь панно Вандо въ Перемышли, тихій почитатель, читаю ôтъ довшого часу въ „Дѣлѣ“ описуванѝ Вашѝ и Вашихъ польскихъ товаришокъ богатырскѝ подвиги противъ рускои народности, репрезентованои въ Вашôй школѣ кôлькома, напевно въ лѣтахъ молодшими, Вашôй дисциплинарнôй власти пôддаными дѣвчатами, — то и мене, розумѣєся, рôвно якъ всѣхъ другихъ читателѣвъ „Дѣла“, дотыкає се бôльше, чимъ звычайнѝ школьнѝ задырки, якѝ случаются и въ иншихъ, не тôлько польскихъ школахъ.

Але есть що до моеи особы еще одна причина така, за для котрои менѣ тая справа показуєся въ яснѣйшôмъ еще свѣтлѣ, чимъ єи можутъ бачити многѝ другѝ читателѣ „Дѣла“, не жіючѝ въ тôмъ самôмъ положеню, що Вашь пôдписаный слуга; — и то мене осмѣлює, до нынѣшнои особистои апострофи, мене, повторяю, Вамъ совсѣмъ незнакомого, тихого Вашого почитателя.

Я, мимо власнои волѣ, жію въ п о л ь с к ô й, чистопольскôй, части Галичины; на польскôй земли, такъ якъ Вы на р у с к ô й.

Рôжница тôлько тая, — на мою очевидно некористь въ порôвнаню съ Вашимъ положеньемъ, — що я не можу навѣть до никого ôтозватися по руски, бо никто еще ту не присилувавъ Полякôвъ, научитися говорити або розумѣти руску мову, — и, въ Бозѣ надѣя, — не найдеся и на будуще никто на стôлько безрозумный або безсовѣстный; — рôжница еще и тая, що я нынѣ, въ рускій Великдень, мѣсто, якъ Вы на свôй Великдень, святкувати, ôтдаюся звычайнôй заводовôй працѣ, — стосуючися въ тôй рѣчи до окружаючои мене соспôльности; — бо не выпадає менѣ святкувати двоякихъ святъ,— а въ польскѝ не выпадає працювати, щобы симъ не оскорбляти природного религійного и національного чувства тои соспôльности, середъ котрои жію.

Тая рôжница на мою некористь моглабы мене — въ прирôвнаню до Васъ далеко бôльше противъ мому положеню, огôрчити, и наслѣдствомъ того зродити у мене ярôсть противъ тои соспôльности, посередъ котрои мене поставлено противъ моеи волѣ. Не булобы се абсолютно справедливо, се знає кождый честный человѣкъ, — але завсѣгды, въ порôвнаню съ перемыскими сестрами милосердія и цѣломудрія, а особливо съ „tą starą czarownicą, co się zna z diabłem“, — булобы взглядно-б ô л ь ш е оправдане.

Ничого такого и слѣду не ма межи нами Русинами жіючими середъ польского народу, на польскôмъ грунтѣ; коли на мое слово не повѣрите, — то читайте всѣ польскѝ газеты, котрыхъ есть безъ порôвнаня бôльше ôтъ рускихъ, и лѣпше поинформованыхъ, и котрѝ ничого подôбного певно бы не замовчали: чи найдете хочь якій маленькій слѣдъ нетактовного поступленя такого Русина супротивъ польскои народности або польскои вѣры. Моглибысьте сю чемнôсть нашу назвати малодушностію, и закинути, що мы н е с м ѣ е м о, въ подôбный Вамъ способ, накидатися съ нашимъ національнымъ шовинизмомъ польскôй соспôльности, т ô л ь к о д л я т о г о, бо польска соспôльнôсть знайшлабы сама у власнôй силѣ способ, не ôткликуючися до публичнои власти, — замкнути намъ нашѝ, надто захланнѝ уста. Але знаємо предсѣ, що и руске населенье, середъ котрого п о л ь с к ѝ пропагаторы жіютъ, — тѣшится рôвно здоровою физичною силою. Якъ скорожъ тое руске населенье помимо тои силы дало и дає постоянно доказы своеи довготерпеливости, и и не обявило николи забагôвъ до такои нелегальнои с а м о п о м о ч и, — то не ма причины до страху, щобы и польске населенье не заховалося рôвно супокôйно, якъ заховуєся руске, — въ повнôй свѣдомости о своѣй незмѣреннôй высшости по надъ такѝ шпильковѝ зачѣпки цѣкавѣйшихъ учителѣвъ и учительокъ.

Але, закинете дальше, щобы такимъ цѣкавымъ Русинамъ сказали школьнѝ и другѝ публичнѝ власти! Чи бы они хоть мали часъ загрѣти мѣсця на своихъ посадахъ?

О, се вже совсѣмъ друга рѣчь; — се вже належитъ власне до нашого наголовного тематy: czego możemy się jeszcze nauczyć pod tem panowaniem nad nami, św. królowej polskiej? О тôмъ поговоримо низше. Тутъ запытаємо тôлько: яка наука выходитъ зъ того, высше описаного поступованя Русинôвъ-емигрантôвъ на п о л ь с к ô м ъ грунтѣ?

Скажу отверто: Для Васъ, Полякôвъ-емигрантôвъ на р у с к ô м ъ грунтѣ, — жадна.

Вы належите до и з б р а н н о и есенціи и з б р а н н о г о народа, того самого народа, котрого исторію читаємо въ монографіяхъ Калицкого, Яблоньского, Спасовича и Калинки, редукуючихъ cnoty dawnych Polaków до звычайныхъ всѣмъ народамъ, а „cnoty“ пануючои шляхетскои верствы до дуже незвычайныхъ, але негативныхъ розмѣрôвъ.

Вы учились исторіи того „Вашого“ народу зъ „Wieczorów pod Lipą“, зъ книжокъ п. радцѣ шк. Г. Шмита, зъ львôв-

зъ того выйти для Русинôвъ. Се булабы проповѣдь политики: скачи враже якъ панъ каже. Руске независиме дневникарство, котре и безъ того мусить боротись съ превеликими перепонами, дуже тяжко выдержалобы конкуренцію съ урядовою газетою засиляною зъ державныхъ фондôвъ, оно може бы мусѣло и совсѣмъ знидѣти, такъ само якъ упала „Галицка Зоря“ въ наслѣдство конкуренціи урядового „Вѣстника“, и руска публика осталабыся пôдъ выключнымъ руководствомъ урядовои часописи. Руска урядова часопись поучалабы тогды Русинôвъ, що все добре, що робить кожде правительство чи централистичне, чи федералистичне, що краєва рада школьна якъ найлучше дбав про рускѝ школы, що Бенедиктинки поступаютъ въ Перемышли якъ не можь бôльше взорцево, и т. д. — словомъ, що все у насъ благодать, що Русинамъ ничого бôльше жадати, а тôлько съ заложеными руками ждати всего спасенія ôтъ правительства. Ба, тогды руска урядова газета назвалабы була выступленье трехъ рускихъ послôвъ противъ министерства а взглядно противъ диспозиційного фонду неôтповѣднымъ, якъ и неôтповѣдными назвалабы всѣ тіи бесѣды рускихъ послôвъ противъ податковыхъ екзекуторôвъ, кр. рады школьнои и т. д. Русь заколысалабыся тогды до глубокого сну вѣрноправительственности и потерявши всяке власне житя и силу власнои иниціативы йшлабы слѣпо за кождымъ правительствомъ, якъ се давнѣйше робили гдеякѝ послы. Мы моглибы еще розумѣти, колибы п. сов. Ковальскій бажавъ для Русинôвъ якого заступника въ радѣ министрôвъ, але жаданя, щобы урядова газета учила Русинôвъ розуму, политично-народного житя и будила бôльшій интересъ для справедливости — сего не можемо зрозумѣти, якъ и не можемо зрозумѣти, якъ можна було безпосередно по зложеню звѣстного освѣдченя трехъ рускихъ послôвъ противъ фонду диспозиційного ôтъ министерства, до котрого не маєся довѣрія, жадати урядовои часописи! Мы думаємо, що Русинамъ передъ всѣмъ треба розвивати свои силы и власными силами двигатись на передъ, а якъ найменше сподѣватись зъ чужои ласки. Коли Русины въ Австріи будутъ твердо стояти о своихъ силахъ и якъ одинъ мужь боронити своихъ правъ, тогды, будьмо певнѝ, правительство и безъ нашои просьбы а навѣть противъ нашои волѣ поставитъ свôй рускій органъ. На теперь мы повиннѝ передъ всѣмъ жадати, щобы урядова газета не пропагувала польского шовинизму на нашôй Руси и не выслуговалась польскимъ комитетамъ.

скои „Исторіи Польщи, Литвы и Руси“, и може зъ додатковъ властителя „Польскои книгарнѣ“ до польского выданя Шлоссера, зъ котрыхъ певно довѣдались-теся, що лѣтопись Нестора приналежитъ до 16-го столѣтя польскои исторіи литературы, и що польского поета Зиморовича весѣльнѝ пѣсни „i dotąd śpiewa lud ruski w Galicyi“; а въ Шайнохи „Ягелла и Ядвиги“ припала Вамъ очевидно до серця тôлько тая христолюбива оповѣсть, якъ Ягелло, вертаючи зъ Городеньскои уніи и ставши на попасъ въ Перемышли, „na poczekaniu“ казавъ выкинути рускихъ попôвъ и хлопôвъ зъ рускои церкви и высвятивъ ею на польскій костелъ, щобы присутного папского легата не лишити въ сомнѣнію, въ якій спосôбъ ôнъ тую „унію“ буде додержувати.

Васъ, конець кôнцемъ, обовязуютъ совсѣмъ иншѝ правила морали и приличности и Вы тамъ въ Перемышли и въ иншихъ подôбныхъ школахъ не потребуєте ôтъ насъ Русинôвъ на Мазурахъ того учитися. Вы можете смѣло намъ ôтповѣсти: Co wolno panu, to chłopu zasię, — и не прогрѣшите тымъ навѣть противъ защепленои Вамъ, тыми Вашими „учителями народôвъ“ — историками — національнои логики. Вы ани не забудете, ани не научитеся ничого.

Але яка се цѣнна наука для насъ?

Бесѣда п. сов. В. Ковальского

на 81-ômъ засѣданю рады державнои дня 14. (26.) цвѣтня 1880 надъ буджетомъ шкôлъ народныхъ.

(Дальше.)

За призволенъемъ п. предсѣдателя ôтчитаю лише одинъ артикулъ наведеного мною закона зъ 22. червня 1867 Ч. 13 дневника краєвыхъ законôвъ. Артикулъ 3 звучитъ такъ *(читає)*: „Въ кождôй народнôй школѣ, въ котрôй часть учащаючои молодежи уживає польского, а друга часть рускаго языка, має бути той языкъ, котрый не єсть выкладовымъ, въ отвѣтныхъ границяхъ школы обовязковымъ предметомъ науки“. Сей параграфъ має отже обовязуючу силу для мѣшанои людности; тожь понятно, що єсли межи учениками народнои школы єсть часть Русинôвъ а часть Полякôвъ, Русины мусятъ учитись такожь по польски; але се такожь не менше ясно, що тая засада повиннабы такожь мати вагу и въ противнôмъ случаю. Прошужь менѣ теперь указати хоть одну школу въ захôднôй Галичинѣ, гдебы се постановленье закона було отвѣтно переведене? Краєва рада школьна завела въ всхôднôй Галичинѣ въ всѣхъ школахъ польскій языкъ яко обовязковый предметъ науки безъ взгляду на тое, чи до школы учащає где польска дитина, чи нѣ. Имовѣрно надѣются, що, хоть теперь ніяка польска дитина не ходитъ до рускои школы, за якихъ пять, десять або й сто лѣтъ знайдеся яка польска дитина; тожь готовлятся на передъ, щобы ею достойно повитати! Для тои то причины рускѝ дѣти вже въ початку мусятъ заниматися польскою бесѣдою. Але громады не годятся съ такимъ станомъ. Вправдѣ недавно сказавъ тутъ Єго Екселенція панъ министеръ просвѣты, що се не зашкодитъ народови, єсли ônъ учится другого языка. Се й справедливо, тôлько не въ народныхъ школахъ; не въ народнôй школѣ, котрôй лишаєся лише не много часу до розпорядимости, божь мусите М. П. памятати, що у насъ народнѝ школы по бôльшôй части лише двоклясовѝ. Щобы отже дитина щось вынесла зъ школы, слѣдує дуже бережно выкористувати часъ школьный, не треба всего и то наразъ учити, щобы дитина ôттакъ не вернула зъ школы до дому безъ всякихъ вѣдомостій, якъ се власне у насъ звычайно дѣєся.

Понеже высше покликаный Арт. 3. краєвого закона зъ р. 1867 єсть такъ ясно уложеный, то многѝ нашѝ громады ôтнеслися до краєвои рады школьнои съ просьбою, щобы она бодай сей драконьскій законъ отвѣтно выповняла а не выходила ажь поза него. Але краєва рада школьна закрылась туманомъ шляхотного мовчаня. Сими днями внесли мы тутки кôлька петицій громадъ Новиця, Добровляне, Довге, Илемє и Лолинъ, и всѣ тіи громады жалятся и кажутъ, що понеже они суть выключно рускѝ громады и до ихъ школъ учащаютъ лише рускѝ дѣти, то нема найменшои потребы для нихъ, учитися польского языка въ школахъ и що се марна розтрата дорогого часу. На дармо просили они досѣ кр. раду школьну, щобы залишила силовати ихъ дѣтій чогось учитися, що не має для нихъ найменшои користи, и щобы тôлько застосовано приписъ закона.

На дармо звертаются съ просьбами до кр. рады школьнои. Супротивъ Русинôвъ остаєся она глухою, бо и до нынѣ єще не застосовано порушеного закона. Се най послужитъ п. Черкавскому. Ônъ же жь недавно ôтповѣвъ п. Кулачковскому: не штука говорити и утверджати, треба дати и доказы. Ну теперь має ônъ оттутъ и доказы и єще не одно почує. Пять громадъ петиціоновало о выключенье польского языка яко обовязкового предмету науки зъ ихъ народныхъ школъ, до котрыхъ учащаютъ выключно лише рускѝ дѣти. Осудѣтъ самѝ М. П., чи се не єсть справедливо и слушно?“ П. Дунаєвскій кликнувъ на засѣданю зъ 21 с. м. Нѣмцямъ, щобы они спробували выражатись въ чужôмъ языцѣ, а пôзнаютъ якѝ при тôмъ трудности. Се правда. Але чижь думає п. Дунаєвскій, що Русинамъ такожь такъ дуже легко ôтъ разу вывчитись польского языка безъ науки и чи думає ônъ, що се такъ легко говорити языкомъ, котрого николи не училося? Вправдѣ звычайно говорится, що Русинъ знає и польскій языкъ, отже може учитись такожь въ польскôмъ языцѣ. Але коли се правда, то тогды не потребує ônъ учитись польского языка а особенно въ народнôй школѣ! Єсли єго образуєся природно с. е. въ єго матернôмъ языцѣ, тымъ бôльше, що ônъ не такъ то легко стыкаєся съ людностію мѣшаного або чужого языка, и єсли въ тыхъ 3 чи 4 лѣтахъ народнои школы остаєся єще вôльный часъ, то чомужь не ужити сего дорогого часу на тое, щобы научити дѣтій чогось пожиточного и для чого власне силовати ихъ до науки того, безъ чого они такъ дуже легко можутъ обôйтися?

Тіи панове въ правицѣ все вступаются тутка за автономію. Мои Панове! Я такожь не ворогъ автономіи, кобы лише я мôгъ ею побачити у себе въ краю. (Голосы: *слухайте!*). Але тіи панове, що такъ много говорятъ о автономіи, суть лише тутка автономистами, — въ дома они найзавзятѣйшѝ централисты! — бо за своими ляцкими деревами не бачатъ они рускаго лѣса. Хочете розвивати автономію, добре, мы подаємо вамъ руку въ дома, але дайте намъ автономію! А зробити насъ своими пôддаными, чижь се автономія? Се тиранія! (Голосы: *совсѣмъ справедливо!*) И чижь дасться се погодити съ основными законами державными? Звольте самѝ розсудити!

(Дальше буде.)

СПРАВЫ КРАЄВѝ.

Також справа войскова. Пôдъ такимъ заголовкомъ оголосивъ п. Теофиль Меруновичь, звѣстный авторъ многоцѣнной книги „Żydzi“, статю въ 101. ч. Gazet-ы Narodow-ои, въ котрôй взыває послôвъ галицкихъ во Вѣдни, щобы въ радѣ державнôй пôднесли голосъ въ справѣ справедливого роздѣлу контингенту рекрутôвъ на всѣ верствы людности.

Що теперь не ма такои справедливости при поборѣ рекрутôвъ, свѣдчатъ урядовѝ жерела. Зъ урядовыхъ Militärstatistische Jahrbücher наводитъ п. Меруновичь слѣдуючѝ цифры, пôдтверджуючѝ яскраво фактичну несправедливôсть въ роздѣлѣ податку кровію, податку живыми людьми. И такъ:

1. Поляки становлятъ въ державѣ 68%, въ войску 76%.
2. Русины становлятъ въ державѣ 85%, въ войску 90%.
3. Жиды становлятъ въ державѣ 40%, въ войску 19%.

На кожду 1000 людности даютъ отже рекрутôвъ бôльше до числа людности: Поляки о 8 per mille, Русины о 5 per mille, Жиды же менше о 21 per mille. Въ прирôвнаню отже съ Жидами Поляки даютъ о 29‰, Русины о 26‰ бôльше людій до войска. На 5,418.016 людности дає Галичина пôсля розпорядженя министерства обороны краєвои щорôчно при звычайнôмъ поборѣ 14.763 людій, отже галицка жидôвска людность, котра числитъ надъ 600.000 душъ повинна пôсля того розмѣру давати надъ 1.600 рекрутôвъ, а въ дѣйстности дає ледво 700—800. То значитъ, що другихъ 700—800 рекрутôвъ даютъ що року на мѣстце Жидôвъ христіяне! Осьмь тысячь христіянъ зъ самои тôлько Галичины а близько 20.000 христіянъ зъ цѣлои монархіи служитъ въ арміи австрійскôй замѣсть Жидôвъ. Въ цѣлôй монархіи даютъ христіяне на кожду тысячку душъ по 14 людій бôльше, анѣжь кожда тысячка жидôвъ!

Причина такого несправедливого роздѣлу податку крови, котра дає можность однôй части людности такъ систематично и на такъ великій розмѣръ усуватися ôтъ обовязку службы войсковои съ кривдою иншихъ клясъ, послушныхъ законови, есть недокладность въ укладаню листъ поборовыхъ и недостаточна контроля надъ тіо тожностію лицъ, представленыхъ комисиасентерункôвôй. Всѣ власти компетентнѝ годилися на тую причину. И такъ заразъ першого року по оголошеню закона войскового ôтъ першого разу д. 6 грудня 1869 ч. 12712 до послѣдного д. 14 цвѣтня 1878 ч. 8900 домагався Выдѣлъ краєвый допущеня совѣстнои контролѣ властій автономичныхъ надъ чинностями рекрутацій-

---

Тутъ я, мимо вродженои для всѣхъ женщинъ въ загалѣ, а Перемыскихъ учительокъ особенно, чемности, ôтвертаюся ôтъ того цѣлого шановного корпусу учительского, и стаючи лицемъ до всхôднои Галичины ôтзываюся вже тôлько до самои рускои соспôльности.

Не єсть то, — на першій позôръ, велика рѣчь, що учителькамъ, якъ звычайно женщинамъ, а еще до того въ школѣ такъ тѣсно, якъ Перемыска, съ монастиремъ, (значитъ прибѣжищемъ старшихъ въ лѣтахъ, незамужныхъ панянокъ) полученôй, збираєся иногды на „секованье“ пôданыхъ ихъ абсолютнôй власти, значно въ лѣтахъ молодшихъ, може навѣть троха ôтъ нихъ красшихъ дѣвчатъ? Выглядає то зразу на обявъ природного, старопанянского гумору, знайшовшого въ припадковôй антитезѣ двохъ народностій пожаданый предметъ, а властиво позôръ до тои секатуры, заступаючои всяку иншу емоцію.

Отже, приглянувшися рѣчи близше, бачимо тутъ щось совсѣмъ иншого, якъ таку невинну забавку.

Справа Перемыскои школы обговорюєся хочбы въ „Дѣлѣ“ вже ôтъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ, и не можливо, щобы се доселѣ остало тайною передъ котрою небудь зъ Перемыскихъ учительокъ. А у женщинъ предсѣ, хочбы навѣть и нельокъ, — похвала и догана суть одными изъ найважнѣйшихъ моторôвъ дѣланя.

Пôйдѣмъ дальше: Неприхильный для того русоѣдского поступованя судъ „Дѣла“, мусѣвъ ôтбитися бодай на малôмъ кружку перемыскихъ читателѣвъ тои часописи, и успособити такимъ чиномъ противъ тыхъ учительокъ бодай тую малу частину опиніи соспôльности, середъ котрои они обертаются въ щоденнôмъ житю. Колибы никто жадною навѣть хмаркою на чолѣ не давъ доселѣ жаднôй зъ нихъ пôзнати того неприхильного осуду, то на тое женщина єсть женщиною, а до того еще Полькою, въ своѣй дуже розвиненôй сензитивности — чуткою на кожде, хочьбы тôлько въ гадцѣ укрыте, незадоволенье, въ своѣй любôй, жѣночôй жадобѣ приподобатися — такъ довго не утихомиреною, — доки всѣми доступными способами не удасться ѣй, ôтхилити изъ окружаючои атмосферы всяку тѣнь и всяку причину того, завсѣгды прикрого для неи, незадоволеня.

Чи учительки Перемыскои школы малибы пôдъ тыми взглядами становити выимокъ цѣлого женьского роду; чи малибы бути обголоченѝ зъ тои найкрасшои и найлюбѣйшои власности польскои женщины? — Нѣ, такъ зле не можемо думати о паннѣ Вандѣ, анѣ о паннѣ Тецѣ, анѣ о жаднôй зъ Перемыскихъ учительокъ польскои школы. Innaturale, ergo absurdum. — А предсѣ? предсѣ можливе, бо якъ чуємо, дѣєся и до теперь.

Що бôльше. Знаємо зъ „Дѣла“, що ѣздила комисія, писала протоколы — рѣчь сама собою для женщины страшна! — А щожь доперва устнѝ выговоры, писемнѝ информаціи, наганы!

Кожда зъ нихъ безъ сомнѣву училася, горювала и працювала тяжко, абы доборотися до независимого теперѣшного свого становиска, до кавалка хлѣба, котрымъ може дѣлитися съ матерію, съ родиною; бо знаємо, що не заможнѝ панночки, тôлько бѣднѣйшѝ дѣвчата, найчастѣйше сироты и дѣти численноголовыхъ родинъ, идутъ въ учительки.

Чижь можливе, щобы тымъ дѣтямъ власнои працѣ, — забаглося наражати на замкненье всѣхъ дальшихъ выглядôвъ бодай на квинквеннія (якѝ дôстаютъ учительки тôлько по „безнаганнôй“ 5лѣтнôй службѣ), ба на утрату гôрко заробленого удержаня?

Неможливо, quia nihilominus absurdum.

А предсѣ, якъ чуємо, такъ дѣєся.

(Конець буде.)

ными. Соймъ краєвый такожь два разы а то: пôдчасъ сесіи 1873 и 1878 домагався того самого въ резолюціяхъ. Правительство на тіи меморіялы и резолюціи не зволило навѣть ôтповѣсти.

П. Меруновичь домагався справедливо контролѣ, котрои доси, якъ показуютъ дата статистичнѝ и якъ впрочѣмъ всякій въ досвѣду знає, при поборѣ до войска нема. „Новѣйше законодавство, мовитъ п. Меруновичь, обдумує дуже старанно скомбинованѝ апарата для контролѣ надъ розкладомъ рôжнородныхъ податкôвъ грошевыхъ, — тôлько той податокъ, котрый оплачуєся людьми живыми, зданый до крихты на совѣстнôсть и дискрецію урядникôвъ политичныхъ! Божь, чи то рѣчь така маловажна, коли тая або инша родина утратитъ сына або кормителя свого, якъ его несправедливо возьмутъ до войска замѣсть другого, котрый неправымъ способомъ ухилився ôтъ обовязку ставленяся передъ ц. к. комисіею асентерунковою?“

До теперь пôсля закона войскового въ 1868 р. громады маютъ гдеякѝ чинности при асентерункахъ. Але надъ тыми чинностями громадъ не ма ніякои контролѣ а „необмеженымъ паномъ свободы и житя всѣхъ попысовыхъ въ цѣлôмъ окрузѣ политичнôмъ першои инстанціи (староства або магистрату) есть одинъ тôлько чоловѣкъ: референтъ рекрутаційный староства або магистрату.“ Той одинъ референтъ маєвсю роботу, а не маєчасу и можности провѣрити тотожнôсть осôбъ и ôтношень попысовыхъ.

Вже сего року трійцять и одинъ радъ повѣтовыхъ зажадали ôтъ послôвъ, щобы въ радѣ державнôй поставлено внесенье ревизіи приписôвъ рекрутаційныхъ. П. Меруновичь кôнчитъ вôзваньемъ, щобы послы галицкѝ поставили въ радѣ державнôй жаданье, *щобы рады повѣтовѝ мали право такои самои контроли надъ чинностями, поручеными властямъ громадскимъ съ справахъ рекрутаційныхъ, яке маютъ высшій власти автономичнѝ надъ справами власного объєму дѣланя громадъ.*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна*). На 95ôмъ засѣданю палаты послôвъ прійнято безъ розправъ правительственне предложенье о частнôй реформѣ податку ôтъ цукру. Такожь прійнято правительственне предложенье о змѣнахъ въ округахъ выборчихъ Галичины. Онôсля слѣдовали выборы до вспôльныхъ делегацій. При тôй нагодѣ Нѣмцѣ пôмстились на Чехахъ. Позаякъ депутатôвъ до вспôльныхъ делегацій выбираютъ послы кождого краю осôбно бôльшостію голосôвъ, а Нѣмцѣ межи послами зъ Чехъ маютъ бôльшôсть, тожь не выбрали они ни одного Чеха до спôльныхъ делегацій, а выключно самыхъ Нѣмцѣвъ. Се маєбути ôтплата за тое, що автономисты маючи бôльшôсть въ палатѣ послôвъ не допустили до розправъ надъ ôтповѣдею мин. Штремайера на интерпеляцію Нѣмцѣвъ о мин. розпорядженю що до языка въ урядахъ и судахъ Чехъ и Моравіи. Ôттакъ ôтрочено засѣданя рады державнои. Урядове обвѣщенье ôтроченя сесіи рады державнои послѣдуєдоперва пôзнѣйше, якъ палата панôвъ, котра збираєся еще въ сѣмъ тыждни до обрадъ надъ буджетомъ и иншими въ палатѣ послôвъ ухвалеными предложенями, покôнчитъ свои працѣ.

(*Прощальнѝ бенкеты послôвъ*). Послы рады державнои выправили на прощанье бенкеты. Централистичнѝ послы зôбрались въ своѣмъ кружку, такъ само зновъ ческѝ послы осôбно, партія права (начальникъ гр. Гогенвартъ) и польскѝ послы, кождѝ зъ осôбна. На бенкетахъ выголошено всѣлякѝ бесѣды о парляментарнôй дѣятельности. Бесѣды централистôвъ вызначалися великимъ розъяреньемъ. Пос. дръ Гербстъ говорившправдѣ такъ, якъ бы въ Австріи настала пора переслѣдованя Нѣмцѣвъ. Пôсля думки пос. Гербста Нѣмцѣ клопоталисьдоси лише о цѣлости державы (!), теперь пора подумати имъ о собѣ самыхъ. Гербстъ заповѣвъ позапарляментарну акцію Нѣмцѣвъ, щобы противодѣйствовати теперѣшному направленію правительства до згоды всѣхъ австрійскихъ народôвъ. На бенкетѣ партіи права ôтповѣвъ гр. Гогенвартъ на тоє взыванье нѣмецкои людности до ненавистнои акціи противъ рôвноуправненя народôвъ. „На позапарляментарнѝ заявленя, сказавъ гр. Гогенвартъ, єсть лише одна ôтповѣдь: будемо боронити нашого переcвѣдченя на законнôмъ полѝ, а на взыванье до позапарлямнтарнои демонстраціи ôтповѣдятъ тіи, котрыхъ задачею дбати о ладъ въ державѣ (правительство).“ Всѣ партіи автономистôвъ выправили гр. Гогенвартови овацію дякуючи ему за провôдъ автономистôвъ и узнаючи его душею и начальникомъ цѣлои автономистичнои партіи. Члены партіи права, ческого клюбу и польского кола такожь попрощались сердечно съ собою. Тôлько не всѣ Поляки вдоволенѝ зъ сего.

(*Голосы часописій*). Нѣмецкѝ часописи пôднимаютъ такій крикъ о утисненю Нѣмцѣвъ (sic) и пишутъ такъ вызываючо, що дѣйстно сумъ бере читати тіи тенденційно выдуманѝ крики о угнетеню Нѣмцѣвъ въ Австріи. Цѣль тутъ надто видима, выкликати якъ найбôльше розъяренье нѣмецкои людности противъ рôвноуправненя всѣхъ народôвъ, котре нѣмецкѝ дневники злобно перевертаютъ въ угнетенье нѣмецкого елементу. Що така улична агитація неправдою не доведе до ничого доброго, се бôльше якъ певно, бо вже и теперь замѣтне досыть велике розъяренье людности рôжнои народности, а коли вмѣшаютъся пристрасти до политики, то очевидно дôйдеся до дуже сумныхъ результатôвъ. Вже маємо одинъ прикладъ сего. Нѣмецкѝ професоры ческого университету удаются на „кнайповѝ“ зборища нѣмецкихъ студентôвъ и тамъ выголошуютъ провокаційнѝ бесѣды противъ рôвноуправненя Чехôвъ! Ческѝ студенты выправили ректорови и кôлькомъ професорамъ за такѝ бесѣды котячу музику и выбили ôкна. Теперь зновъ забираются нѣмецкѝ послы скликати своихъ выборцѣвъ и передъ ними „освѣчувати“ теперѣшну ситуацію. До чого се доведе легко догадатись.

(*Змѣна министерства*). Пôсля новѣйшихъ вѣдомостій маєцѣле министерство податись до димисіи, почѣмъ гр. Таффе напевно одержитъ порученье утворити нове министерство. Уступити маютъ мин. Штремайеръ, Горстъ и Кригсавъ. Чи такожь и Земляковскій, не згадуютъ часописи.

(*Зъ Вѣдня*). Зъ добре поинформованыхъ сферъ пишутъ намъ: Рада державна ôтрочена и рускѝ послы придержуючись самостôйнои политики, а не слѣпои вѣрноправительственности, лучше выйшли съ тою политикою, якъ рускѝ послы попереднои сесіи. Нынѣ роздивляются всѣ партіи въ своѣмъ положеню и оглядаются за союзниками. Такожь и партія автономистôвъ видитъ, що еще не сконсолидовала и не зôбрала всѣхъ силъ якѝ можнабы зôбрати для дѣла рôвноправного перестрою державы. Тожь увага звертаєся и на Русинôвъ, котрѝ оказалися прихильными засадѣ рôвноуправненя народôвъ. Ческа Politik указує на потребу зôбрати и сконсолидовати всѣ силы автономистичнѝ. Може недалека будучнôсть принесе въ тôмъ взглядѣ користнѣйшѝ результаты, якъ дотеперѣшне занедбанье Русинôвъ, бо всѣ партіи прихильнѝ рôвноуправненю, бачатъ теперь ясно, що и съ Русинами треба такожь уладитись.

(*Галицкій Соймъ*). Пôсля новѣйшихъ, хоть еще не урядовыхъ, вѣдомостій маєгалицкій соймъ зôбратись 8 л. червня.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Лорисъ Меликовъ не устаєвъ працѣ около обновленя Россіи и усуненя елементôвъ не схожихъ съ его внутренною политикою. Уступити зъ своихъ становищъ маютъ передъ всѣмъ генералъ Котцебуе, дотеперѣшный генералъ-губернаторъ въ Варшавѣ и бурмистръ Петербурга, Зуровъ. Дневники россійскѝ не подаютъ причины, задля котрои ген. Котцебуе подався до демисіи, загранична же праса губится въ найрôжнороднѣйшихъ догадахъ. Наслѣдникомъ его маєстати гр. Шуваловъ, котрый однакожь мавъ поставити, якъ пише „Czas“, певнѝ условія въ справѣ вольности религійнои (?) въ конгресовôй Польщи. Зурова маєзаступити генералмайоръ Янковскій, дотеперѣшный губернаторъ Бессарабіи.

Въ Москвѣ повстаєпо донесеню вѣденьскои Allg. Ztg., гимназія славянска, въ котру буде принимана лишь молодѣжь зъ земель австрійскихъ и зъ пôвострова балканьского. Плянъ науки потвердивъ министеръ просвѣты Сабуровъ порозумѣвшись съ Лорисъ Меликовомъ. Московскій ген. губернаторъ кн. Долгоруковъ станувъ на чолѣ комитета субскрипційного, а складки вплываютъ численно. Доси зôбрано 120.000 рубл. Съ 13 верес. гимназія буде ôткрыта. Учителями будутъ въ малôмъ числѣ Россіяне, бôльшу частину покличе министеръ зъ Чехъ и Сербіи. Надѣются при помочи стипендій, въ сумахъ 300—370 руб., знадити сюды богато молодежи и поробити зъ нихъ добрыхъ ревнителѣвъ панславизма. Покликаный недавно на становище найвысшого шефа цензуры прасовои, Абаза, заявивъ въ прощальнôй бесѣдѣ своѣй до пôдвластныхъ въ Рязани слѣдуюче: „На моѣмъ новôмъ становищу постараюся о те, щобы праса россійска съ всею свободою могла говорити о потребахъ державы и тіи розбирати. Неменше постараюсь о двигненье литературы, котра по моєму мнѣнію матеріялъ свôй повинна брати зъ житя народôвъ россійскихъ и свобôдно безъ всякого обмеженя голосити правды науки.“

Daily Telegraf подаєвѣсть, що кабинетъ россійскій въ справѣ чорногорско-альбаньскôй зробивъ предложенье другимъ кабинетамъ, щобы противъ в. порты ужити рѣшучихъ средствъ. Европа однакожь хоче передъ тымъ пробовати залагодженя спорнои справы въ дорозѣ мирнôй. Въ звязи съ сею вѣстію стоитъ друга, подана черезъ Europe Diplomatique, именно, що Россія прійняла прихильно окружне письмо Гранвиля, въ котрôмъ Англія домагаєся, щобы для остаточного выконаня поодинокихъ точокъ берлиньского договору европейскѝ державы зложили нову конференцію.

Князь Горчаковъ, котрого сими днями царь лично посѣтивъ, выѣздитъ для поратованя здоровля до Баденъ-Баденъ, черезъ зимовѝ же мѣсяцѣ пробуде въ Парижи. Кн. Орловъ удався уже въ подорожь до Парижа, котрый опустивъ по аферѣ съ Гартманомъ.

Якъ звѣстно, засудивъ царь Китайскій давнѣйшого посла свого въ Петербурзѣ, Чунгова, на смерть за те, що ôнъ зложивъ такъ дуже некористный для Китаю договоръ съ Россіею въ справѣ Кульджи. Кара смерти маєбути сими днями выконана въ Пекингу. Въ слѣдствіє того телеграфуютъ зъ Петербурга до N. Fr. Pr. пôдъ днемъ 3 (15) мая, що россійске правительство порѣшило на случай выконаня засуду ôткликати свого посла зъ двору китайского, а пôдданыхъ россійскихъ поручити опѣцѣ представителя американьскихъ союзныхъ державъ. Чи ôткликанье посла буде заразомъ casus belli съ Китаємъ, годѣ предвидѣти.

Чорногора. Справа альбаньско-чорногорска набрала уже значеня питаня европейского и єсть нынѣ предметомъ дискусіи не лишь всеи прасы, але и всѣхъ интересованыхъ кабинетôвъ. На громадну ноту амбасадорôвъ, котрѝ запытали в. порту дуже категорично, чи она занятѝ насильно Альбанцями землѣ надъ Семомъ думаєна ново обсадити своими войсками, ôтповѣвъ султанъ дуже выминаючо и зажадавъ зложеня якои то новои комисіи, котрабы на мѣстци провѣрила, чи замѣты зроблены Чорногорою суть правдивѝ. Видимо, хоче султанъ немилу тую справу ôтрочити ad calendas graecas. На ôтповѣдь султаньску выславъ однакожь лордъ Гранвиль окружне письмо до гварантуючихъ договоръ берлиньскій кабинетôвъ, въ котрôмъ вноситъ, щобы Европа зложила нову конференцію для рѣшеня справы. Конференція тая малабы постановити, якихъ средствъ належалобы ужити противъ Альбанцѣвъ и самоижъ Туреччины. Письмо Гранвиля пріймили всѣ кабинеты, не выключаючи Россіи, дуже прихильно, але чи мирнѝ средства будутъ достаточнѝ, щобы землѣ надъ Семомъ ôтдати Чорногорѣ, се дѣло дуже загадочне.

Тымъ часомъ громадятъ Альбанцѣ безперестанно свои силы на границяхъ Чорногоры и не хотятъ ани чути о мирнôмъ уступленю зъ занятои територіи. Міліонный сей народъ зможе въ короткôмъ часѣ поставити и 30000 армію, съ котрою Туреччина не въ силѣ такъ легко упоратись, наколибы присилована конференціею европейскою выступила збройно противъ власныхъ пôдданыхъ. До того не єсть вôйна съ Альбанцями популярною въ Стамбулѣ, бо значна частина (900.000) жителѣвъ Альбаніи исповѣдуєвѣру пророка. Въ прочѣмъ порта сама выкликала збройне выступленье Альбаніи. Предвиджуючи теперь неминуєму свою смерть, граєона дволицеву политику. Єсли удасться ѣй позорною енергіею бодай хвилево заимпоновати Европѣ — то добре; єсли не удасться, то и такъ не станесь ѣй ничого гôршого, якъ те, що она упаде. Англія, котра до сего часу одна еще вѣрила въ жизненнôсть отоманьскои державы, переcвѣдчилась сама, що „недужій чоловѣкъ“ попавъ уже въ агонію, що хвилѣ его житя почисленѝ и способится на похороны, а радше на одробинки мизернои спадщины. Такъ а не инакше дасться вытолковати загадочне питанье, що Англія, котра заєдно боронила цѣлости Туреччины, взяла теперь ініціятиву до посмертнои секціи отоманьскои державы. Она боится, щобы розборомъ Туреччины не вбилась занадто въ силы ани Австрія ани Россія и длятого пôддаєЕвропѣ плянъ, щобы на пôвостровѣ балканьскôмъ засновати независнмѝ державы.

При тôмъ насуваєсь однакожь еще одно дуже важне питанье, именно, кому треба буде поручити выконанье точокъ берлиньского договору, єсли в. порта не схоче або не зможе сама присиловати Альбанцѣвъ до уступленя зъ Кучи-Краины? Кто на тогды буде выбирати горячѝ каштаны зъ жару? Австрія не зробитъ сего безкористно, якъ то сталось уже въ Босніи и Герцоговинѣ. Тому то выступаєна видъ Италія пôдъ позоромъ, будьтобы ѣй такъ дуже на серцю лежала доля альбаньскихъ католикôвъ, котрыхъ число доходитъ до 120000. Италія посылала сюды давнѣйше своихъ мисіонарôвъ, а теперь италійскѝ охотники несутъ уже збройну помôчь повстаню альбаньскому. Зъ Цетиніи приходятъ знову вѣсти, що кн. Никита робитъ великѝ приготовленя военнѝ, а єсли до сего часу не вступивъ въ акцію военну, то причина лежитъ въ тôмъ выключно, що Чорногорцѣ не упоралисьеще съ польныки роботами. Судьба Туреччины рѣшена майже, але чи поминки по нѣй ôтбудутся безъ кервавого пиру, не можна надѣятись.

Италія. Выборы до нового парляменту — отъ дѣло, котре абсорбує всѣ силы Италіи. На взôръ Англіи ôтбуваютъся повсюды митинги, на котрыхъ кандидаты боронятъ своихъ програмъ политичныхъ. Борба о посольскѝ крѣсла розвиваєсь досыть завзято. Гдеякѝ дневники выдаютъ формальнѝ списы проскрипційнѝ тыхъ людей, котрыхъ не хотятъ мати въ новôй палатѣ посольскôй. Замѣтно при тôмъ, що гдеякѝ бесѣдники говорятъ явно о Италіи республиканьскôй. До 6 (18) мая выбрано 112 кандидатôвъ конституційныхъ, 144 министеріяльныхъ, а 94 диссидентôвъ.

Чи Италія возьме чинну участь въ альбаньскôй справѣ, на се пытанье ôтповѣдаєОріпіове негативно. Дневникъ сей каже: До рѣшеня справы альбаньско-чорногорскои потрѣбне есть призволенье Италіи, але наша держава не вмѣшаєсь до неи такъ брутально, якъ собѣ гдеякѝ кабинеты европейскѝ представляютъ. Пріязнѝ ôтношеня до Альбаніи и Чорногоры суть намъ дуже дорогѝ и потрѣбнѝ и най проте сама Европа дбае, якимбы свѣтомъ спôръ альбаньско-чорногорскій полагодити.

Франція. Кабинетъ Фрейсинета ôтнѣсъ сими днями дуже слабеньку побѣду надъ радикалами, котрѝ радѝбы повести республику французку на дорогу охлократіи. Розходилось о уставу о згромадженяхъ а именно о §. 19., котрый мавъ означити власть правительственного комисара супротивъ зборôвъ и бесѣдникôвъ. Радикалы домагались, щобы власть представителя рядового зредуковати ad minimum и ôтобрати ему право розвязовати зборы на случай потребы. Предложенье министра справедливости, Казота, порѣшено остаточно, щобы комисарь правительственный мавъ лишь право триразового упôмненя бесѣдника. Єсли мимо того предсѣдатель зборôвъ не ôтбере бесѣдникови голосу, натогды бере ôнъ на себе всю отвѣчальнôсть. Право розвязовати зборы (якъ се у насъ буває) ôтобрано компсареви правительственному.

Дотеперѣшный президентъ сенату Мартель уступивъ, на его мѣстце прійде имовѣрно Юл. Симонъ, голова сторонництва консервативного, котре знесло §. 7 школьнои уставы. Выборъ Симона бувбы немилою демонстраціею для нынѣшного кабинету.

Министеръ справъ внутренныхъ, Леперъ, взявъ демисію, понеже его устава о згромадженяхъ (именно §. 10.) не перейшла въ палатѣ послôвъ пôсля его мысли. На его мѣстце покликавъ президентъ републики Константа.

Туреччина. Доходятъ вѣсти, що порта выслала на усмиренье Альбанцѣвъ 20 таборôвъ до Скодры. Вали Изетъ баша скрѣпивши свою залогу 4 таборами, котрѝ наспѣли 2. (14.) мая до Скодры, покинувъ акрополиду, въ котрôй замкнувся передъ войсками лиги и перенѣсся до своеи палаты. Въ самôмъ мѣстѣ супокôй.

Agence russe доноситъ зъ Петербурга: Понеже ôтповѣдь порты на другу ноту амбасадорôвъ не єсть задоволяюча, то державы европейскѝ порозумѣлись уже въ справѣ дальшихъ мѣръ.

До надзорованя администрациі турецкои возьме иниціятиву Франція на желанье другихъ державъ европейскихъ. Надзорованье буде поручене окремôй межинародноѝ комисіи.

НОВИНКИ.

— **Списъ петицій** ôтъ 7. жовтня 1879 до 13. мая 1880 включно до рады державнои на руки посла **о. Озаркевича** поданыхъ:

Громада гр. кат. Маріямноля дотычно церкви въ мѣстци, щобы до єи потребы позôставленою була.

Громады: Лдзяне, Топôльско, Рôвня, Слобода Рôвняньска и Камѣнь о побôръ сыровицѣ.

Рада Руска зъ Черновець о позôставленье языка рускаго на выдѣлѣ богословскôмъ въ Чернôвцяхъ.

О. Поляньскій Атанасій гр. кат. парохъ зъ Яблôнки (зъ Перемыского) о пôдвышенье конгруы.

О. Плошевскій Іосифъ, гр. кат. парохъ зъ Залужа, о удѣленье запомоги.

Громада Крамарôвка (коло Ярославля) о спомогу въ цѣли удаленя надужить зъ поводу права полѣвого на членахъ дѣланыхъ.

Въ справѣ пôдвышеня дотаціи для духовеньства: Деканаты: Белзъ — Ярославъ — Надвôрна — Старо-Самбôръ — Залѣщики — Тысьмениця — Олесничѣ — Жукотынъ — Устрики — Судова Вишня — Горожанка — Порохники — Сокаль — Жолква — Дукля — Перегиньско — Яслиска — Буковина — Лиски — Затварницкій — Кунчуга — Ôльховець — Старасôль — Снятынъ — Пôдгайцѣ — Кудринцѣ — Городенка — Жукôвъ — Холоѣвъ — Сколье — Самбôръ — Пѣстинь — Журавно — Высочанка — Калушъ — Уневъ — Устье.

— Вчера розпочалися засѣданя **загального Збору Отпоручникôвъ** вдовичо-сиротиньского фонда. По ôтправѣ Богослуженія въ Архикатедральнôмъ храмѣ ôткрыто о 10. год. рано засѣданье.

— **Зъ Рожнѣтова.** Теперѣшныхъ листôвъ фрахтовыхъ въ рускôмъ язычѣ не можь напытати. „Провôдна адреса“ звучитъ намъ лучше нѣжъ adres przewodny — маложь бы ц. к. министерство торговлѣ запôзнати потребу того друку почтового, коли всѣ иншій друки почтовій каже зготовляти? Chacun veut avoir son compte, та бодай въ тôй дрôбницы нехай дѣесь по справедливому.

Одинъ изъ многихъ.

— **Изъ Увся** доносятъ до „Р. Рады,“ що въ селахъ Новосѣлка и Бѣлокерниця залицитовано въ мѣсяци цвѣтню с. р. грунту громадского и селяньского надъ 300 моргôвъ поля. До лицитаціи приступили самі свреи, котрі по 2—3 зр. за моргъ на 20 лѣтъ заплатили.

(*Д.*) **Богородчаны.** До Выдѣлу нашои Рады повѣтовои прислав сими часами урядъ громадскій въ Журакахъ предложенье взглядомъ попровадженя дороги повѣтовои, котра провадитъ зъ Богородчанъ до Солотвины въ тôмъ селѣ правымъ берегомъ Быстрицѣ, до чого треба бы бôкъ скалистои горы, котру тая рѣка пôдлизує на якихъ 40—50 сяжнѣвъ порохомъ або динамитомъ розсадити. Ôтъ непамятныхъ часôвъ до нынѣ провадитъ тая дорога зъ Богородчанъ на Забрôдье въ Журакахъ до Быстрицѣ; тутъ урываєся она и кождый ѣде куди єму подобаєся, одинъ въ право, бо коли ѣхавъ послѣдный разъ въ лѣво, бѣдувавъ тамъ на бродахъ або на зарѣнкахъ, а другій на лѣво, бо мавъ пригоду, коли ѣхавъ на право. Найбôльше уживана дорога веде тамъ черезъ три воды, съ широкими, камѣнистыми зарѣнками и бродами, засыпаными великаньскими камѣнями и плытами. Колижь прійде повѣнь, тогды устає всякій рухъ на тôй дорозѣ, а кто хоче дôстатися въ той кутъ муситъ на Старуню або ажь на Росôвну объѣздити. Тота дорога лучитъ съ гостинцемъ 1 мѣсточко (Солотвину) и 11 селъ, положеныхъ надъ Быстрицею. Кождый, що видѣвъ кôлько люде и худоба набѣдуются на тôй дорозѣ, особливо коли вода прибуде, або коли ставъ въ горахъ спускаютъ або коли зимою вода при берегахъ замерзне а серединою лишится струя не покрыта ледомъ — а що найважнѣйше, кто знає, кôлько людій паде въ Журакахъ жертвою збуреныхъ филь водныхъ, той не може ôтмовити заслуженои похвалы п. Весельому, властителеви бôльшихъ посѣлостій и вôйтови въ Журакахъ, ôтъ котрого то выйшовъ той плянъ попровадженя дороги скалою. Щожь дѣеся? Выдѣлъ повѣтовый ôтнѣсся до староства, а староство удѣлило тоє предложенье всѣмъ 12 интересованымъ громадамъ, а громады ôтповѣли — „нема грошей и на щожь намъ иншои дороги, коли мы уже до сеи увыкли“. Такъ зновъ застрягло все на консерватизмѣ и непорадности нашихъ селянъ, и готово упасти дѣло такъ хосенне, мимо того, що тягарь зъ причины будовы тои дороги бувбы дуже малый, бо Выдѣлъ краевый не ôтмовивбы певно запомоги (глядн Газета львôвска зъ 27. цвѣтня с. р. Ч. 96, где єсть вычисленыхъ 13 выдѣлôвъ повѣтовыхъ, котрымъ Выдѣлъ краевый удѣливъ на таку саму цѣль 500—3000 зр. запомоги), мимо що скарбъ солотвиньскій причинивбыся щодрою жертвою до будовы, такъ що на кожду громаду припалобы доложити може 50—80 зр. безъ всякого шарварку, отже суму, котра громадѣ въ однôмъ року выплатилабыся. Знаючи правôсть, сильну волю и вытревалôсть п. Веселього, сподѣваємося, що ôнъ тымъ першимъ неповодженьемъ не ôтстрашится, що переломитъ тотй леды за помочію священикôвъ и що потрафитъ наклонити всѣ громады до перепровадженя того дѣла, котре такъ дуже въ ихъ власнôмъ интересѣ лежитъ. Мы маємъ пересвѣдченье, що коли дорога стане готова, люде нашій будутъ зъ поколѣня въ поколѣнье славити и благословити вôйта журацкого. Вжежь то така наша прикмета: коли прійдеся щось нового хоть доброго робити, то пôдносимо крикъ, гнѣваємося, лаємо, — а коли уже дѣло готове и зъ него уже хôснуємо, тогды величаємо мудрі головы и кажемо: „дай имъ Боже здоровя.“

— **Зъ Судовои Вишнѣ** доносятъ, що одинъ тамошный мѣщанинъ выкопавъ въ своѣмъ огородѣ д. 14. с. м. 18. срѣбныхъ полумискôвъ, оздобленыхъ пôвмѣсяцемъ съ вырытымъ написомъ року: 1723.

— **Слюбный бенефисъ Антонія Людкевича и Маріи Лапиньскои.** Въ четверъ дня 20. с. м. ôтбудеся въ Городенцѣ слюбный бенефисъ симпатичного оперетового співака и заслуженого артиста нашои сцены Антонія Людкевича и Маріи Лапиньскои, молодои еще артистки, котра однакожь совѣстною працею, съ якою ôтдаеся сценѣ, зъєднала собѣ щиру симпатію у публики. —Представлено буде: **Ксантипа зъ надъ Полтвы** характеристична комедія со співами въ 5 образахъ, зъ нѣм. Кайзера, перевôдъ Льва Наторского.

— **Зъ Добротвору** одержали мы ôтъ провизора церковного до помѣщеня въ „Дѣлѣ“ письмо, въ котрôмъ провизоръ въ имени громады жалуеся, що черезъ часте ôтправлюванье Богуслуженя не въ Добротворѣ, але въ другôмъ селѣ, милю ôтъ Добротвору ôтдаленôмъ, парохіяне много на моралности теряютъ и зъ тои причины голосы невдовольства пôдносятъ. „Въ мѣсточку нашôмъ єсть число Русинôвъ велике“ пише провизоръ церковный зъ Добротвору, „майже цѣла рада громадска складаеся зъ Русинôвъ. Але при тôмъ єсть высше 20 шинкôвъ жидôвскихъ. Нарôдъ замѣсть третёго дня Великодныхъ святъ ити на Богуслуженье на друге село, где оба священики народови ити казали, поволочився по шинкахъ. Замѣсть на Богослуженію нарôдъ перепровадивъ цѣлый день на шіятицѣ. Такъ то Русинови всюда бѣда и. т. д.“ Подаємо сей голосъ въ тôй добрôй думцѣ, що для дотычныхъ священикôвъ буде користнѣйше дôзнатися про невдоволенье межи прихожанами, коли оно еще въ зародѣ, анѣжь щобы оно мало тлѣти тайно, и що на кождый случай булобы порадно причину сего невдоволеня якъ найскорше усунути.

— **Подорожь примусову зъ Стрыя до Трієсту** ôтбувъ листъ по руски найвыразнѣйшимъ письмомъ адресованый до Сѣнявы, мѣсточка въ Галичинѣ, наданый въ урядѣ почтовôмъ въ Стрыю дня 21 грудня 1879. Листъ той мусѣвъ ити до Сѣнявы на Трієстъ, хоть якъ єму не по дорозѣ було, и бувбы певно не зайшовъ до призначеной своєи меты т. є. до Сѣнявы, якбы не тая щаслива пригода, що въ Трієстѣ урядникъ почтовый умѣючій читати по руски, выручивъ свого кольегу зъ рускои части Галичины, написавши на ковертѣ листа червонымъ атраментомъ: Sieniawa, Galizien. Листъ via Вѣдень вернувъ назадъ въ Галичину. До Сѣнявы прибувъ листъ, якъ свѣдчитъ печать почтова ажь семого дня по наданю въ Стрыю т. є. ажь 27 грудня. Якбы такъ кожду руску адресу мали почтовій урядники всхôдно галицкі посылати для прочитуваня ажь до Трієсту, то розумѣеся, Русинамъ надто дорого приходилобы адресованье листôвъ „ruskimi hieroglifami.“

— Въ многихъ сторонахъ Галичины упали сими днями **грады.** Ôтъ позавчера наразъ постуденѣло. Вчера рано малисьмо у Львовѣ 2° Р.

— **Выдѣлъ товариства рускихъ Дамъ** рѣшивъ устроити сеи весны або съ початкомъ лѣта маёвку съ фантовою лотерією. Чистый дохôдъ буде оберненый на запомогу бѣдныхъ дѣвчатъ-учениць.

— **Пожаръ** навѣстивъ дня 11. мая село Коростовичѣ пôдъ Бурштыномъ якъ разъ тогды, коли люде були на ярмарку въ Бурштынѣ. Згорѣло 11 господарствъ 20 штукъ худобы, орудія господарскій и т. д.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ, що минувшого тыждня повѣсився на стрѣльници въ Коломыѣ **Чарнолѣскій**, коломыйскій секвестраторъ, жонатый, пропивши впередъ 33 зр. изъ зôбраныхъ на секвестраціи грошій.

— **Загальній зборы тов. педагогичного** ôтбудутся сего року въ Дрогобычи въ дни 21, 22 и 23 липня. Дня 21. по полудни выѣдутъ участники зъѣзду желѣзницею до Борыслава для посѣщеня копалень нафты и земного воску. Дня 22. екскурзія до фабрики чищеня воску земного Гольдгамера. Дня 23. о год. 7 рано посѣщенье жупъ сольныхъ въ Дрогобычи, а о год. 4. по полудни екскурзія до Трускавца, купельного мѣстця, миля ôтъ Дрогобыча. Крôмъ того охочій можутъ єще посѣтити прехорошій окрестности Урича, копальнѣ соли въ Стебнику и палату гр. Тарновскихъ въ Воробльевичахъ.

— На знаменитôмъ **бенкетѣ межинародного товариства литературного,** ôтбувшôмся дня 24 цвѣтня с. р. въ Парижи, на котрôмъ бувъ межи иншими Викторъ Гюго, министеръ Лєперъ, гдеякій чужоземній послы и до 50 дневникарôвъ и литератôвъ парискихъ, выголосивъ дотепну промову гр. Байстъ „Дипломація — вповѣвъ ôнъ — не має права засѣдати побôчь литературы, бо межи ними єсть контрастъ. И такъ, коли писатель довершивъ дѣла, котре пôсля єго думки єсть добре, оголошує єго заразъ; а зновъ коли дипломатъ здобудеся на дѣло пôсля єго понятя дуже деликатне, тогды стараєся що можь закрыти єго передъ очима простыхъ грѣшникôвъ. Коли писатель що вынайшовъ, то цѣлый свѣтъ користае зъ того; а зновь коли дипломатъ що вынайде — а то лучаєся дуже рѣдко—то выкликае звычайно загальне невдовольство. Впрочѣмъ дипломація буває часомъ провидѣньемъ народôвъ, але писано єсть, дороги провидѣнія суть темній и т. д.“

— **Львôвске товариство ветеранôвъ войсковыхъ** праздновало 5. (17.) мая крестины своєи хоругвы. Актъ той мавъ ôтбутися на яблоновскôмъ оболоню, але зъ причины непогоды ôтбувся въ лат. катедрѣ. Днемъ впередъ прибули ôтъ такихъ же товариствъ зъ Черновець и Кракова депутаціи съ своими хоругвами. Тогожь дня вечеромъ ôтограла капеля товариства ветеранôвъ серенаду передъ намѣстникомъ и кондеруючимъ. Пôдчасъ крещеня хоругви въ катедрѣ стояло въ двохъ рядахъ до 300 ветеранôвъ умундурованыхъ съ своєю капелею. По скôнченôй церемоніи въ катедрѣ наступила дефиляда ветеранôвъ съ окрещеною хоругвою передъ Намѣстникомъ и генералицією.

— **Зъ вѣденьского каруселю** було приходу 30.000 зр. а зъ выдавництва Vindobona 10.000 зр. Тая сума 40.000 зр. була призначена на пôдмоги краєвъ, терплячихъ голодъ. На Галичину припало 7.400 зр.

— **Стражь охотнича пожарна въ Ярычевѣ** именовала п. Єм. Сигерича повномочника банку „Славія“ своимъ почетнымъ членомъ. Стражь пожарна въ Ярычевѣ єсть перша, котра має характеръ переважаючо рускій. До завязаня єи головно причинився п. Сигеричь.

— **Зъ Сераєва** доносятъ, що цѣсарь велѣвъ тамъ власнымъ коштомъ быбудовати католицкій костелъ, приходство и замокъ епископскій и на тую цѣль призначивъ суму 200.000 зр.

— **Выстава Собѣского.** Княгиня Зузанна Чарторыйска задумала устроити въ двосотнѣ роковины битвы пôдъ Вѣднемъ выставу предметôвъ ôтносячихся до особы и часу короля Яна III въ Сукенницяхъ въ Краковѣ. Въ тôй цѣли удалася она насамперед до Вѣдня, щобы вышукати такій памятки у особъ приватныхъ та въ музеяхъ и выклопотати ôтъ тыхже позволенье, щобы тѣ памятки могли бути на выставѣ краковскôй. Ôттакъ удалася она до Дрездна. Именно въ Вѣдни удалося єи много цѣнныхъ рѣчій пригôдныхъ для задуманои выставы познаходити.

— **Дръ Голубъ,** славный подорожникъ по Африцѣ, зъ роду Чехъ, устроивъ теперь у Вѣдни выставу полуденно-африканьскихъ предметôвъ, котра дуже заняла вѣденьску публичнôсть. Выстава дра Голуба подѣлена на 6 ôтдѣлôвъ: зоологичный, ботаничный, минералогичный, старинностій, етнографичный и промысловый.

— **Про страшенный голодъ** въ Малôй Азіи и Перзіи надходятъ до насъ що разъ сумнѣшій вѣдомости. Люде мрутъ на улицяхъ або троятся, щобы не гинути тяжкою голодовою смертію. Родичѣ продаютъ свои дѣти, надѣючися, що чей купцѣ накормятъ ихъ и спасутъ ôтъ смерти.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Сими днями появилася въ Коломыѣ зъ друкарнѣ М. Бѣлоуса книжочка пôдъ заг. **„Нисколько русскихъ и ромуньскихъ грамотъ древныхъ господарей молдавскихъ“** выдавъ Т. Бѣлоусъ. Цѣна одного екземпляра 60 кр.

— **Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom** von Dr. Julian Pelesz II. B. Wien 1880 Mechitaristen-Buchdruckerei VII. 4. (W. Heinrich) стор. XXIV + 1096. Важне тоє для нашого священьства и нашои исторіи дѣло можна дôстати у самого накладця Heinrich a по цѣнѣ 7 злр. за оба а 4 злр. за одинъ томъ. По тôй самôй цѣнѣ набути можна дѣло тоє и въ торговли М. Дымета въ Львовѣ. Належитôсть можна сплачовати и ратами.

— Товариство Просвѣта выдала сими днями 55. книжочку п. заг. **На досвѣткахъ** *Казки А. Переплиса.* Цѣна 10 кр. У Львовѣ, 1880. Зъ друк. тов. им. Шевченка. Стор.55.

— Тôлько що выйшла брошура: **Хто и чому дефравдувавъ кассу консисторску?** — Свѣжа илюстрація до дикости нашихъ церковно-народныхъ стосункôвъ. — Додатокъ до студій О. Обачного. Львôвъ. 1880. Зъ друкарнѣ тов. им. Шевченка.

Курсъ збôжя зъ дня 14. мая 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшеница червона	10	50	11	10
„ бѣла	10	50	11	10
„ жовта	10	40	11	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	8	60	9	10
Ячмѣнь броварный	8	50	9	—
„ паст.	7	50	8	—
Овесъ	7	—	7	25
Горохъ до варки	8	25	9	75
„ паст.	7	75	9	—
Выка	6	50	7	—
Кокорудза стара	6	75	7	50
„ нова	—	-	—	—
Рѣпакъ зимовый	11	—	11	60
„ лѣтный	—	—	—	—
Лянка	9	—	10	—
Насѣнье лняне	12	50	13	—
Конюшина	30	—	35	—
Кминъ	30	—	33	—
Анижь	—	—	—	—
„ плоскій	37	—	41	—

Курсъ львôвскій зъ дня 15. л. мая 1880.

	платятъ р	платятъ кр.	жадаютъ р.	жадаютъ кр.
	австр. валютою			
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	263	50	266	50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	165	—	168	—
Банку гип. галиц. по 200 р.	296	—	300	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96	70	97	70
„ „ „ по 4% ав.	90	40	91	40
„ „ „ по 5% ав. період.	96	70	97	70
Банку гип. галиц 6% ав.	102	10	103	10
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	102	-	103	50
3. Листы довжній за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97	90	98	90
Облиги комунальній Гал. банку рустик 6%	98	—	100	—
Пожички кр. въ р. 1873 по 6%	100	—	102	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	25	22	—
„ „ Станиславова	25	—	27	50
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	47	5	58
„ цѣсарскій	5	53	5	63
Наполеондоръ	9	44	9	55
Пôвимперіялъ	9	73	9	83
Рубель россійскій срѣбный	1	62	1	72
„ паперовый	1	24½	1	26½
100 марокъ нѣмецкихъ	58	30	59	—
Серебро	99	50	100	50

АНТОНІЙ КОЖЕЛЮЖЕКЪ

во Львовѣ — Рынокъ ч. д 29.

(въ переходнôй каменици Андріоллёго)

ФАБРИКА

и головный складъ капелюхôвъ мужескихъ и дамскихъ

всякого рода, якъ: цилиндры фильцовій, матеріяльній; черевики, мешты и пôдошевки фильцовій. Принимае такожь до праня, прасованя и фарбованя капелюхи мужескій и дамскій.

Замовленя выконуются въ якъ найкоротшôмъ часѣ, по найумѣреннѣйшихъ цѣнахъ.

САССÔВЪ

въ нашôмъ краю найдавнѣйшій, теперь на взôръ заграничныхъ закладôвъ устроеный

Закладъ гидріятичный

(водою лѣчущій)

о милю ôтъ колѣи Кароля Людвика (стація Золочѣвъ) положеный въ пріятнôй затиши середъ прекрасного парку и шпильковыхъ лѣсôвъ.

Кромѣ лѣченя жереляною водою могутъ хорій уживати догôдно урядженыхъ рѣчныхъ купелій (въ Бугу), надто лѣченье водою може бути на случай потребы сполучене съ питьемъ женицѣ, молока, кумысу, минеральной воды, такожь съ лѣчущою гимнастикою, съ масажою и електротерапією пôдъ особистымъ руководствомъ лѣкаря закладу.

Зарядъ не щадивъ коштôвъ и заходôвъ, щобы найдавнѣйшій гидріятичный Закладъ по можности поставити на рôвнѣ съ подôбными закладами сусѣдныхъ краєвъ. Побытъ въ Закладѣ упріятняютъ: гимнастика звычайна и шведека, билляръ, кругольня, а такожь фортепянъ уставленый въ сали товарискихъ забавъ. — Аптека и почта въ мѣстци.

Въ округъ Сассова множество прекрасныхъ мѣстцевостій заманюючихъ до прогульки, якъ то: Олесько, Пôдгôрцѣ, Пеняки и т. д.

Для выгоды хорыхъ постарався Зарядъ о добру реставрацію. **Цѣны стравъ à la carte низшій якъ въ львôвскихъ реставраціяхъ. Крôмъ того можутъ гостѣ удержовати власну кухню.**

Повозы закладу и золочѣвскій фіякрій удержуютъ безперервну комуникацію Закладу съ стацією желѣзницѣ въ Золочевѣ. Замовленя помешкань, повоздвъ принимае а заразомъ всякій выясненя удѣляе зарядъ закладу гидріятичного въ Сассовѣ.

Сезонъ розпочинаєся съ днемъ 1. мая 1880.

Лѣченье зимною водою уживаеся при недокровности, блѣдници, органичныхъ хибахъ серця, нервовыхъ хоробахъ, недугахъ хребетного стовпця, переводу корму, при недугахъ грудныхъ, слабостяхъ женьского пола и т. д.

Информацій що до указательствъ удѣляе: **Дръ Видманъ** примарь головного шпиталю — въ своѣмъ помешканю во Львовѣ ул. Доминиканьска Ч. 4 ôтъ годины 3—4 по полудни.

Лѣкарске управленье закладу обнимае:

Д-ръ Павелъ Сасъ Дубановичъ по многолѣтнôй науковôй подорожи за границею и по довшôй практицѣ въ шпиталю „Charité“ въ Берлинѣ.

3—?

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 36. Львôвъ, Субота 10. (22.) Мая 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Выборы повѣтовыхъ радъ.

Зъ тиха переводятся теперь приготованя выборôвъ до радъ повѣтовыхъ, котрѣ правдоподôбно ôтбудутся въ слѣдуючôмъ мѣсяци. Рады повѣтовѣ не тѣшатся популярностію у насъ. Вже самъ складъ и устрôй радъ и выдѣлôвъ повѣтовыхъ и ихъ неприродне малосильне становище въ краю попри правительственныхъ властяхъ ôтбираѥ имъ головну основу успѣшного розвою. Не можемо ніякъ сказати, щобы теперѣшнѣ рады повѣтовѣ були дѣйстно высшимъ здоровымъ организмомъ соспôльнымъ по надъ нашими громадами. Довголѣтный досвѣдъ поучивъ, що рады а взглядно выдѣлы повѣтовѣ остаются по бôльшôй части затоплены въ бездѣльности и не вплываютъ користно на житя нашихъ громадъ. Рады и выдѣлы повѣтовѣ ôтчуженѣ по бôльшôй части ôтъ нашого житя громадского. Въ нихъ переважаѥ елементъ чужій нашому народови и для того часто буваѥ, що они, замѣсть розвивати, спиняютъ дѣятельнôсть нашихъ громадъ. Зъ того однакожь выходитъ конечнôсть дбати о можливу реформу радъ повѣтовыхъ. Одна часть тои реформы може бути переведена тôлько дорогою законодательною: ôтповѣдною змѣною закона о радахъ повѣтовыхъ и ординаціи выборчои повѣтовои. Якъ ни малѣ могутъ бути теперь надѣи на переведенье такои змѣны, всежь таки не повинны мы въ интересѣ нашого народа и въ интересѣ розвою правдивого автономичного житя — зрѣкатися тои реформы и не переставати пôдносити ѥи потребу. Друга часть тои реформы почиваѥ въ самыхъ выборахъ до радъ повѣтовыхъ. Всѣма силами повинны мы старатися, щобы до радъ повѣтовыхъ вôйшло по можности якъ найбôльше нашихъ людій щироприхильныхъ добру нашого народа. Не можна намъ ôттягатися ôтъ выборôвъ, бо треба памятати, що рады повѣтовѣ мимо всѣхъ своихъ слабыхъ сторôнъ суть все певною немаловажною силою въ нашôмъ автономичнôмъ житю и що дуже небезпечно лишати ихъ выключно въ чужихъ рукахъ. Тожь звертаѥмо увагу нашихъ Родимцѣвъ на надходячѣ выборы до радъ повѣтовыхъ. Стережѣмо нашихъ правъ, дѣлаймо, а не ôтдаваймося рôвнодушности.

VETO.

Ѥще николи ôтъ часу существованя вдовичо-сиротиньского фонду не розбудивъ загальный збôръ деканальныхъ ôтпоручникôвъ такихъ надѣй середъ загалу священикôвъ, вдôвъ и сирôтъ, якъ сего року. Недавно ôтбутый процесъ наглядно выказавъ кождому наглячу потребу упорядковати всѣ справы фонда вдовичо-сиротиньского. Вдовы и сироты по священикахъ не одержали ѥще за сей рôкъ запомоги, а вѣсти, що вдовамъ и сиротамъ дôстанеся сего року небôльше якъ 24 зр., розбудили всюда глубокій жаль, коли не ôтчаянье. Мимоволѣ насувалось пытанье, для чого перше ставало на тую милостиню для вдôвъ и сирôтъ, хоть по 50 зр., а сего року хоть фондъ маѥ бути ненарушеный, не стаѥ? И силомôць насувались думки, що предсѣ муситъ бути щось тамъ „нездорового.“ Бôльше якъ ôтъ року дискутуѥся се пытанье на всѣ боки приватно и публично, проѥкта новыхъ статутôвъ фонда предложенѣ о. Меруновичомъ и о. Танячкевичомъ давно звѣстнѣ всѣмъ интересованымъ, анкета и посторонній люде высказали свои гадки о тыхъ проѥктахъ — словомъ, починенѣ великѣ, дуже великѣ приготовленя и можна було сподѣгатись по крайнôй мѣрѣ бодай бôльше якъ — ничого. Якъ и могли розходитись гадки въ поодинокихъ точкахъ, що до бôльше абô менше широкои реформы, — але въ однôмъ годились всѣ голосы, що не може остатись при старôмъ, — скажѣмъ отверто — неладѣ. Дневный порядокъ загальныхъ збôрôвъ деканальныхъ ôтпоручникôвъ обвѣщеный за спôвудѣломъ и призволеньемъ гр. кат. мит. ординаріяту содержавъ на першôмъ плянѣ розправы надъ проѥктами статутôвъ выроблеными о. дек. Меруновичомъ и о. Танячкевичомъ. Въ вторникъ розпочалися загальнѣ збôры деканальныхъ ôтпоручникôвъ пôдъ проводомъ Ѥго Впр. епископа Сильвестра а при спôвудѣлѣ членôвъ комисіи и ординаріяту и по уконституованю и роздѣлѣ працѣ приступлено на повнôмъ засѣданю передовсѣмъ до нарадъ надъ проѥктомъ статутôвъ о. дек. Меруновича, позаякъ о. Танячкевичъ узнаючи самъ свôй проѥктъ яко на теперь за далеко идучій ôтступивъ ôтъ него. Черезъ пополудне вторника и черезъ цѣлу середу неутомимо велися нарады надъ проѥктомъ статутôвъ. Передискутовано найголовнѣйшѣ основы реформы фонду, означено характеръ и категоріи членьства, прійнято высокôсть вкладки на 250 зр. и цѣлый статутъ съ многими поправками ажь до §. 41. Спôвудѣлъ правительственного комисаря сов. намѣст. Децикевича упевнивъ присутныхъ, що ихъ нарады не будутъ безплоднѣ и що не зайдутъ перешкоды въ затвержденю статутôвъ зъ стороны правительства. Въ четверъ мали закôнчитися нарады надъ остаючими ѥще §§-ами статутôвъ, почѣмъ ôтпоручники намѣряли приступити до другихъ точокъ дневного порядку, а именно выслухати справозданя рахунковои комисіи, означити высокôсть сегорôчнои запомоги для вдôвъ и сирôтъ и нарадитись надъ техничнымъ убезпеченьемъ вдовичо-сиротиньского фонду. Въ четверъ рано явився однакожь Впр. офіціялъ Малиновскій и освѣдчивъ зборови деканальныхъ ôтпоручникôвъ, що гр. кат. ординаріятъ не годится на змѣну статута вдовичо-сиротиньского фонду ухвалювану теперь зборомъ и не призволитъ на таку змѣну хотьбы ѥи збôръ декан. ôтпоручникôвъ ухваливъ, а то по тôй причинѣ, що давный статутъ призначаѥ фондъ для запомоги всѣхъ вдôвъ и сирôтъ по гр. к. священикахъ, коли тымъ часомъ, пôсля нового проѥкту, запомогу малибы побирати тôлько вдовы и сироты по членахъ товариства с. ѥ. по священикахъ, котрѣ уплативши статутомъ означену вкладку (250 зр., до чого вчисляѥся такожь всѣ дотерѣшнѣ оплаты) тымъ самымъ стаются членомъ сего товариства. Наслѣдствомъ сего такъ неожиданого освѣдченя крыл. Малиновского цѣла справа задуманои реформы дôстала въ лобъ, або, якъ урядово говорится, зôстала знов вложена до актôвъ. Якъ намъ звѣщаютъ, огорчило се освѣдченье всѣхъ зôбраныхъ ôтпоручникôвъ. Не хотячи цѣлои справы доводити до крайности, ухвалили ôтпоручники задля недостатку часу до основного рѣшеня всѣхъ справъ тымъ освѣдченьемъ выкликаныхъ ôтрочити дальшѣ обрады надъ проѥктомъ статута до мѣсяця жовтня сего року, коли то ôтпоручники деканальнѣ малибы знов зôбратись. Ôтпоручники приступили ôттакъ до дальшихъ точокъ дневного порядку, межи иншими означили высокôсть сегорôчнои запомоги для вдôвъ и сирôтъ на 50 зр. и скôлько можна було, залагодили справы найбôльше наглячѣ. Тымъ не менше однакожь остались зôбранѣ ôтпоручники пôдъ вплывомъ такъ несподѣвано выкликаного дуже немилого чувства и съ такимъ чувствомъ розъѣхались домôвь.

Можна мати рôжнѣ погляды на справу реформы устрою вдовичо-сиротиньского фонда. Деканальнѣ ôтпоручники а и цѣле духовеньство совсѣмъ не мали на цѣли противодѣйствовати ординаріятови, противно они надѣются, що и самъ ординаріятъ мусѣвъ вже пересвѣдчитись о крайнôй потребѣ реформы. И ординаріятъ и управляюча фондомъ комисія узнавали на дѣлѣ тую засаду, що тôлько вдовы и сироты по священикахъ платившихъ вкладки до фонду маютъ побирати запомогу. Теперь ходило лише о тое, щобы тую здавна практиковану засаду яснѣйше сформуловати. Се очевидно не супротивлялося протекторатови ординаріятскому, котрого границѣ впрочѣмъ досыть неозначенѣ, а тымъ самымъ и сомнительнѣ. Институтъ вдовичо-сиротиньского фонда такъ въ минувшости якъ и въ теперѣшности маѥ переважный хоть неясно спрецизованый характеръ стоваришеня, а не якои то фундаціи, тожь совсѣмъ природ-

Czego jeszcze możemy się nauczyć z tej polskiej historyi?

(Въ воскресный вôвторокъ.)

(Конецъ.)

Тутъ муситъ отже дѣйствувати якась высша сила, перемагаюча всѣ высше приведенѣ природнѣ мотива, vis major, силуюча до мовчаня всѣ высше наведенѣ объявы благородного чувства; конечно не самъ простый жѣночій упôръ ани соломяный огникъ особистого патріотичного шовинизму; сказано, перемагаюча, сила и така, передъ котрою не ухиляются навѣть благороднѣ характеры, пôддаючись ѣй, и узнаючи ѥи законнôсть.

А такою силою — никто не може, здаѥся, заперечити тои конечнои конклюзіи,—не ѥсть и не може бути ничого иншого, якъ тôлько — чувство заводового, педагогичного обовязку. Конечно, обовязку фалшиво понятого, але обовязку признаваного яко такій навѣть учительками благородного характеру.

И тутъ приходимо до самого осередка рѣчи, до корѣня зла, — до фалшивои системы нашои теперѣшнои педагогіи, до цѣлои системы науки, яка очевидно заволодѣла галицкими научными заведенями, а именно учительскими семинаріями.

Учительки выходятъ зъ семинарій, и тамъ, въ учительскихъ семинаріяхъ, до того тôлько и призначеныхъ, приготовляются до свого будущого заводу, роблятся тымъ, чимъ опôсля суть, насякаютъ тымъ всѣмъ, що опôсля узнавати и почувати мусятъ яко свôй педагогичный обовязокъ, ôтъ котрого пôдъ затратою *своѥи совѣсти, своѥи* учительскои чести, ôтступити не смѣютъ, и ôтъ котрого не датись ôтклонити — ани соспôльнымъ мнѣніємъ, ани комисіями, ани наганами, уважати мусятъ и уважаютъ дѣломъ благороднымъ.

Шукаймо отже жерела всего зла не где инде, тôлько въ учительскихъ семинаріяхъ, а певно знайдемо.

Авторъ сего письма не знаѥ устрою теперѣшныхъ семинарій, ихъ наукового пляну, ихъ учительскихъ тѣлъ и духа, якимъ они суть наповнѣ; для того близшій подрôбности того фалшивого направленя выткнути, лишаѥ фаховымъ перамъ. Але мимо того прійшовъ дорогою стислои анализы до повысшого высльдку, а думаю, сь нимъ такожь и читателѣ, и бувбы щастливымъ, колибы кто знаючій дѣло основнѣйше, мôгъ опрокинути ѥго высше поданый вывôдъ. А тымчасомъ повторяю, що:

скоро такѣ учительки въ Галичинѣ находятся, и такъ поступаютъ, то мусѣли такими выйти зъ семинарій; а скоро такими зъ нихъ выйшли, то мусѣли ихъ такими зробити тѣ семинаріи, котрѣ власне маютъ ѥдине призначенье, зъ молодыхъ людій, рôжного, хочбы навѣть непригôдного попередного выхованя, зробити педагогôвъ, значитъ: выкоренити зъ нихъ всѣ фалшивѣ направленя, пересвѣдченя, забаги, а защепити въ нихъ все тоѥ, въ чого складаѥся той педагогичный обовязокъ, учительскій завôдъ.

Скоро отже суть въ Галичинѣ учителѣ и учительки, котрѣ съ поругою цѣлои половины краєвого населеня, съ поругою публично высказованого соспôльного суду, на перекôръ навѣть своѣй дисциплинарнôй власти, и, — задаючи ложь природному свому людскому чувству, — згнущаются (збыткуются) надъ рускою народностію, репрезентованою слабосильными супротивъ нихъ дѣтьми, — то згнущатися въ той непедагогичный, неблагородный, негôдный, нелюдяный спосôбъ надъ рускою народностію и надъ рускими дѣтьми, научилися тôлько тамъ, зъ ôтки выйшли, въ учительскихъ семинаріяхъ.

Хотѣвши — якъ сказало колись „Дѣло“, — сокиру приложити до корѣня зла, треба ѥи не прикладати до поодинокихъ учительокъ, и не до поодинокои перемыскои школы, и не въ формѣ протоколôвъ, наганъ, а хочбы навѣть ôтсуненя поодинокихъ надто заавантурованыхъ политиканокъ, але до всѣхъ учительскихъ семинарій, и въ видѣ безвзгляднои ихъ реформы, котрабы зъ теперѣшныхъ закладôвъ de propaganda polonica fide не лишила камѣня на камени.

Чижь описуванѣ въ кореспонденціяхъ зъ Перемышля яскравѣ сцены малюютъ цѣле зло, яке ракомъ точитъ цѣле зôпсоване тѣло? Сежь тôлько одинокій симптомъ хоробы. Се тôлько чистый припадокъ, що найшлися власне въ однôй школѣ учительки досыть незручнѣ, котрѣ до порученого имъ дѣла взялися надто рѣзко и не умѣли своимъ ученицямъ свою страву подати въ принаднѣйшôмъ сосѣ; а другій припадокъ, що власне въ тôй, такими незручными учительками обсадженôй школѣ найшлося кôлька рускихъ дѣвчатъ, на стôлько ôтважныхъ, що не затаили тыхъ пакостій передъ своєю родиною дома. А кôлькожь муситъ бути зручнѣйшихъ учительокъ, смирнѣйшихъ, бо застрашеныхъ або незначно пôдманеныхъ и отуманеныхъ дѣтій?

Отъ того власне можемося ѥще научити зъ лекціи о польскôй исторіи п-ны Ванды зъ Перемышля. *В.*

но, що стоваришенй маютъ повне право свою недовершену организацію зробити совершеннѣйшою. Такъ отже ни зъ ієрархичного ни зъ правного становища не дається пôднести ніякого замѣту противъ замѣренои реформы вдовичо-сиротиньского фонду, тымъ бôльше, що тая реформа наслѣдствомъ недавноминувшихъ дуже сумныхъ событій сталася заразомъ пытаньемъ удержаня поваги и чести самого духовеньства.

Але хотьбы на тую справу дивитись совсѣмъ инакше, хотьбы повысшй выводы були совсѣмъ блудній, а проєктъ о. дек. Меруновича, взглядно гадка асоціяційного зреформованя фонду, совсѣмъ неможливй, то всежь таки насувается пытанье, для чого тое veto противъ задуманои реформы послѣдовало такъ пôзно и такъ неожидано? Предсѣ цѣла справа не ôтъ нынѣ стоитъ на дневнôмъ порядку, проєктъ о. Меруновича бувъ давно въ „Сіонѣ“ и осебно выпечатаный, отже и ординаріятови а именно крыл. Малиновскому звѣстный, гадка давно обговорювалася всесторонно по часописяхъ а навѣть на зббраняхъ, дневный порядокъ обрадъ ôтпоручникôвъ обнимаючій на першôмъ плянѣ ухваленье новыхъ статутôвъ фонду на строго асоціяційнôй пôдставѣ (пôсля предложеныхъ 2 проєктôвъ) — бувъ уложеный за вѣдомостію и призволеньемъ ординаріяту — тожь совсѣмъ справедливо можна спытати, чомужь то вчаснѣйше, именно передъ зъѣздомъ декан. ôтпоручникôвъ ординаріятъ не высказавъ тои своєи непризволяючои гадки? Може бути тогды булабы повстала яка нова гадка реформы, а бодай не требабы було выдавати тысячь кôлькасотъ зр. а. в. на кошта высыланя ôтпоручникôвъ. Для чого остаточно не заявлено сего заразъ въ першій день нарадъ, а тогды моглибы були ôтпоручники бодай иншимъ справамъ фонда посвятити бôльше часу и свого труду? Впрочѣмъ, чи не було отвѣтно въ такъ важнôй справѣ засягнути рады и призволеня Впреосв. Митрополита и Преосв. Епископа и Архипресвитера, маючихъ по свому становищу першій голосъ въ ординаріятѣ и чи крыл. Малиновскій буде мôгъ подати основнй мотива предметовй свого супротивленя и погодити се выступленье хотьбы съ добре зрозумѣлою волею цѣлого ординаріяту? Якась сумна дисгармонія пробивается зъ цѣлои тои справы а ôтпоручники можутъ справедливо жаловатись, що мимо великихъ надѣй на сегорôчнй зббры вертаютъ нынѣ съ ничимъ до дому.

ДОПИСЬ.

Зъ Черновець. *(Перешкоды просвѣты рускаго народа на Буковинѣ).*

Треба правительству ôтдати повну справедливôсть за тое, що позакладало въ Буковинѣ достаточне число середныхъ и высшихъ шкôлъ, вывѣновало ихъ добре и що стягнуло до нихъ добрй силы учительскй. Не можна однакожь того самого сказати що до шкôлъ такъ званыхъ „народныхъ“, а особливо сѣльскихъ. Найлѣпшій доказъ на се, що и теперь єще можна подыбати села, где школа вже ôтъ 20 лѣтъ, а ни одинъ селянинъ не знає ни читати ни писати! Що тому за вина, чи система така, где кромѣ рускаго читаня (я говорю лишь о сихъ сторонахъ въ Буковинѣ, где жіютъ Русины) учатъ єще руску дитину по нѣмецки, чи учителѣ не завдаютъ собѣ працѣ, чи дитина укôнчивши школу не маєщо читати и забуває й того трохи читаня, що научилася, досыть, належитъ ствердити сей фактъ, що се велика рѣдкôсть на Буковинѣ, щобы мужикъ умѣвъ читати. Належитъ дальше пôднести сей фактъ, що о добробытъ и просвѣту рускаго мужика въ Буковинѣ никто не дбає, ни дотычній власти, ни духовеньство, ни интелигенція. Бук. Духовеньство покликане въ першôй линіи працювати для морального й матеріяльного добра народа майже цѣле съ поодинокими лишь вынятками глядитъ совсѣмъ апатично на добро народа и ани разъ не дбає о той народъ. Интелигентне товариство — совсѣмъ не маєякои нибудь высшои идеи, въ котрôй бы чоловѣкъ живъ, котра бы его облагородняла и плекала въ нѣмъ божу искорку. Тымъ бôльше треба дивоватись, що тутъ помимо всего того стався фактъ межи сельскимъ народомъ на Буковинѣ, котрый заслугує на загальне оголошенье и выяснитъ, що мужикъ рускій на Буковинѣ спосôбный до образованя, що ôнъ спосôбный станути на рôвнѣ въ просвѣтѣ а дасть Богъ и въ матеріяльнôмъ бытѣ съ другими щаслившими народами въ Австріи. Сей фактъ пояснитъ дальше, якъ може поганый користолюбный егоизъ и никчемнôсть людій шкодити такому святому многозначному дѣлу, якъ просвѣта народа.

Въ селѣ Раранчи въ Черновецкôмъ повѣтѣ лучилося, що два селяне Стефанъ Гудзоватый Мелетіевъ и Илія Дутка Стефанôвъ не тôлько що научилися и не забули читати, але вже ôтъ 2—3 лѣтъ читаютъ нашй рускй книжочки, котрй выдали для просвѣты народа „Товариство Просвѣта“, „общество им. Качковского“, друкарнѣ М. Бѣлоуса въ Коломыѣ и Петровского въ Чернôвцяхъ. Треба признати тымъ двомъ селянамъ тую заслугу, що они самй — въ Буковинѣ нечувана се рѣчь — просили письменныхъ людій о книжки; а тымъ людямъ, котрй тіи книжки дали, належитъ также честь ôтдати. Суть то Стефанъ Павловичь, дякъ въ Раранчи, Михайло Сташникъ, учитель тамже, о. Теодоръ Тарнавскій, прав. парохъ тамже, Яновичь, учитель въ Старои Зучки, Данилевичь, учитель въ Слободзіи-Раранча и др. Зъ початку читали сй два селяне лишь для себе. Але якъ засмаковали въ сихъ книжкахъ, почали и другимъ читати. Люде почали мало помалу въ свобôдный ôтъ роботы часъ въ недѣлѣ и свята а неразъ въ буддень по вечерѣ то въ Стефана Гудзоватого, то въ Стефана Дутки, отця Иліи Дутки, дуже честного и маючого господаря, котрый съ цѣлою душею занявся читаньемъ сихъ спасенныхъ книжочокъ, то въ лѣтѣ на поли або на пасовиску сходитися и читати пильно и пильно слухали книжки. Найшлися поволи єще и другй Раранецкй люде, котрй на голосъ другимъ читали, а то Иванъ Чеховскій, Илія Житарюкъ, Георгі*) Требичь Думітрашôвъ и згаданый вже высше Стефанъ Павловичь.

По уплывѣ двохъ лѣтъ тои честнои роботы коло просвѣченя себе и своихъ братей показалися вже спасеннй плоды. Ото тіи селяне, що пильно читали и слухали книжки, перестали самй ôтъ себе безъ жаднои чужои намовы горѣвку пити. А въ Буковинѣ пютъ страшно горѣвку. Якъ въ селѣ храмъ (празникъ), такъ пютъ цѣлый тыждень; гостѣ-селяне приѣзжаютъ зъ другихъ селъ въ гостину.— До часу, коли селяне не пôдупали такъ дуже черезъ лихву а особливо до часу заведеня уставъ о піяньствѣ и о частковôмъ внесеню лихвы, бувъ загально звычай, що найбѣднѣйшій господарь, що кромѣ хаты й кусничка города ничого бôльше не мавъ, бравъ у жида-арендаря одно вѣдро горѣвки на боргъ. Маючй господарѣ брали до 12 вѣдеръ горѣвки, а гдекотрй и до 20. — Неимовѣрно, но се чистй факта. Такъ належитъ постанова Раранецкихъ селянъ „не пити горѣвки“, повзята выключно черезъ нихъ самыхъ, яко геройзмъ въ своємъ родѣ уважати.

Та ктобы се гадавъ, що сй селяне найдутъ собѣ задля читаня книжокъ и непитя горѣвки страшныхъ ворогôвъ, а то въ жидахъ Раранецкихъ, котрыхъ єсть въ селѣ богато, межи котрыми єсть дуже маетнй и дуже вплывовй посессоры села Раранча, одного зъ найбôльшихъ селъ Буковиньскихъ, числячого до 900 осадъ, пахтуючй такожь и пропинацію ôтъ дѣдича князя Стурдзи, — межи котрыми єсть такожь много богатыхъ жидôвъ, що пропинацію ôтъ посессорôвъ ôтпахтовуютъ. Однаковожь никто бы не подумавъ, що власне люде, що найперше покликанй за добро громады а не пропинаціи дбати, суть найлютѣйшими ворогами тыхъ людій въ Раранчи, що читаютъ и не пютъ. Суть то: двôрникъ*) Грігорі Красовскій и писарь громадскій Іоанъ Обенгруберъ.

Лишень чинность сихъ двохъ людій належачихъ до громады хочемо тутъ въ справѣ просвѣты, уморальненя и двигненя людій въ матеріяльного упадку описати.

(Дальше буде.)

*) Таке имя нигде въ Галицкôй, Угорскôй и Украиньскôй Руси нечуване. На Буковиньскôй Руси не кажутъ Юрій, тôлько Ґеорґі або Ердокі; Григорій = Ґріґорі; Дмитро = Думітрашъ, Думітро; Михайло = Мігай, Міхалюца, Міхалякі; Александеръ = Сандулъ; Маря = Маріца, Марюка; Анна = Анница; Парашка = Параскіца; Евдокія = Докіца и т. д. Єсть то наслѣдокъ дуже давного стараня священикôвъ, усему въ православнôй церквѣ Буковиньскій дати барву волоску.

*) „Двôрниками“ зовутъ на Буковиньскôй Руси начальникôвъ громадскихъ.

Бесѣда п. сов. В. Ковальского

на 81-ôмъ засѣданю рады державнои дня 14. (26.) цвѣтня 1880 надъ буджетомъ шкôлъ народныхъ.

(Дальше.)

Дальше жалуєся дуже много громадъ на тое, що въ народныхъ школахъ не увзглядняєся рускій языкъ. Дотычащй жалобы залягаютъ ôтъ кôлькохъ лѣтъ въ кр. радѣ школьнôй и тамъ може собѣ ихъ п. Черкавскій легко прочитати. Се суть громады: Долины, Шклярки и Надѣя въ горлицкôмъ повѣтѣ, громады съ выключно рускою людностію, котрй доси все мали рускй народнй школы. Ажь наразъ внесено тіи рускй школы и придѣлено школьну молодѣжь до школы въ Шембергъ, где учатъ тôлько по польски. (Голосы зъ лѣвицѣ: *слухайте!*). Тіи громады жалуются, вносятъ жалобы: ôтдайтежь намъ назадъ нашй школы! На що намъ платити грошѣ за чужу школу, и посылати нашй дѣти такъ далеко? Мы жертвуємо все, щобы лише нашй дѣти выховувались въ дома. Але нѣ! Кр. рада школьна не рѣшає сеи справы, а декретує єще тую жалобу: Панови окружному инспекторови школьному до розваги и оцѣнки. Окружный инспекторъ ôтступає єи радѣ повѣтовôй знова до справозданя и тяганина продовжаєся роками. А тымъ часомъ силуютъ дѣтій ходити до чужои школы. Коли дѣти не ходятъ до тои школы, то саморозумѣло ихъ родичѣвъ обкладаєся карами и не тôлько загрожуєся екзекуцією але грабится ихъ послѣдна свитина и за безцѣнъ продаєся на покрытье задиктованои кары грошевои — а се все лише для того, що они ôтважились не посылати свои рускй дѣти до польскои школы. (Голосы зъ лѣвицѣ: *слухайте!*). Акта сеи справы єще не замкненй и може тутъ поможе що п. дръ Евзебій Черкавскій. Ônъ жежь єще недавно всѣхъ насъ потѣшавъ, що правительство — а пôдъ симъ розумѣвъ ônъ такожь и правительственнй органа, краєвй власти школьнй — скоро лише що замѣтитъ противузаконного, заразъ се устороннтъ. Ось теперь надаєся до сего найлучша спосôбнôсть. Най жежь краєва рада школьна тутъ чимъ скорше зарадитъ. Утисненй громады радо скажутъ єи за се: Спаси-Бôгъ.

Але не досыть на тôмъ, що законы не заховуются, якъ слѣдує, хоть тіи законы, якъ сказано, дуже строгй супротивъ насъ. Погляньмо, якими силами учительскими засиляютъ насъ? Чи можемо мы въ загалѣ мати добрыхъ учителѣвъ безъ попереднього образованя, безъ ôтповѣдного устрою мужескихъ и женьскихъ семинарій учительскихъ?

Въ кождôмъ короннôмъ краю Австріи суть самостôйнй учительскй семинаріи мужескй и женьскй ôтповѣдно до потребъ людности. Такъ для Чехôвъ, Нѣмцѣвъ, Словенцѣвъ и другихъ, тôлько не для насъ Русинôвъ, хоть тутъ певно єсть бôльша потреба, якъ где инде. Але я мушу вамъ тую потребу троха близше выяснити. Пôсля справозданя галицкои кр. рады школьнои зъ року 1876/77 було въ Галичинѣ девять учительскихъ семинарій а именно всѣ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ. Зъ шкôлъ народныхъ було 1213 польскихъ, то значитъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, а рускихъ 1403 и 252 такъ званыхъ утраквистичныхъ, се значитъ такихъ, въ котрыхъ учится по руски и по польски. Самостôйного наукового заведеня для образованя учителѣвъ и учительокъ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ не ма до нынѣ въ Галичинѣ, хотяй правительство въ тôмъ дѣлѣ кôлька разôвъ було интерпельоване и дотычнй резолюціи высока палата ухвалила. Мы маємо тôлько во Львовѣ, Тернополи и Станиславовѣ учительскй семинаріи съ такъ зваными клясами паралельными або радше съ утраквистичною наукою.

Щожь то єсть тая утраквистична наука? Маю пôдъ рукою справозданье о учительскôй семинаріи во Львовѣ. Не буду васъ нудити дрôбницями зъ того справозданя. Але коли передивитеся въ клясахъ и рубрикахъ, то побачите, що на курсѣ приготовавчôмъ выкладаются въ рускôмъ язычѣ тôлько религія и рускій языкъ; на першôмъ курсѣ науку господарства пытаютъ по руски або по польски, пôсля того, якъ кто желає, а на другôмъ и трéтôмъ курсѣ тое дѣєся тôлько при предметахъ геометріи, аритметики и исторіи природничои. Наша краєва рада школьна совсѣмъ о тое не дбає, въ якôмъ выкладовôмъ язычѣ маются предподавати поодинокй предметы, она не хоче на себе брати отвѣчательности але лишає все директорамъ, а тіи вже знаютъ, якъ они маютъ собѣ починати, щобы радѣ краєвôй школьнôй приподобатися.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Нѣмецкй дневники не перестаютъ пôдбурювати людности криками и стонами о угнетеню нѣмецкого елементу. Kundgebungen gegen die Sprachenzwangs-Verordnung — се стала рубрика тыхъ дневникôвъ. Мимо то вже й середъ самыхъ Нѣмцѣвъ озываются голосы умѣрености. Бôльше розважливй головы понимаютъ, що если Нѣмцѣ хотятъ и на дальше творити въ Австріи державну партію, то имъ не можна придержоватися Гербстôвского поклику: пора дбати о собѣ самыхъ, що се булобы рôвнозначне съ резигнацією на перевагу въ державѣ, котрои они такъ горячо добиваются. Нѣмцѣ мусятъ числитися съ тымъ фактомъ, що Австрія не єсть нѣмецкою державою и що скрайно-нѣмецкй аспираціи дуже близько граничатъ до прусофильства совсѣмъ немилого въ мѣродайныхъ сферахъ. Presse подає вѣсть, що цѣсарь маєсъ початкомъ червня удатись до Чехъ, именно до Праги а ôттакъ до Кенигрецу, Іозефштату и Терезіенштату. Ся подорожь очевидно не буде лишена внутрѣшнополитичного характеру и успокоитъ умы розгорячень безнôдставною агитацією нѣмецкихъ дневникôвъ противъ рôвноправности Чехôвъ.

(Будучнôсть политики гр. Таффого.) Якъ мы вже звѣщали, заявили всѣ три клюбы (партіи права, Чехôвъ и польского кола) при прощальныхъ бенкитахъ свою згоду що до головныхъ точокъ внутрѣшнои политики австрійскои. Се объединанье автономистôвъ скрѣпило становище гр. Таффого. Якъ небудь гр. Таффе змѣнитъ складъ свого теперѣшного министерства, то все таки останеся незмѣненою его дальша дѣятельнôсть въ цѣли постепенного переведеня рôвноуправненя всѣхъ народôвъ Австріи. Гр. Таффе маєповне довѣріє короны и буде дальше удержоватись „по надъ партіями“. Однакожь дальше переведенье признаванои засады рôвноуправненя вымагаєдѣлъ бôльше рѣшучихъ, якъ дотеперѣшній. Суть и другй народы выжидаючй переведеня рôвноуправненя. Се, що дотеперь робилося, не єсть єще ніякимъ рѣшучимъ перестроємъ анормальныхъ ôтношень межинародныхъ въ Австріи. Тожь, хоть гр. Таффе лишався и на дальше, тымъ єще не рѣшена будучнôсть переведеня рôвноуправненя.

(Палата панôвъ.) Засѣданя палаты панôвъ єще не закôнченй. Буджетова комисія выготовила справозданье и буджетъ прійде сими днями пôдъ обрады повнои палаты. Комисія була вставила межи ншими въ буджетъ такожь фондъ диспозиційный 50.000 зр. вычеркненый палатою послôвъ, але гр. Таффе освѣдчивъ, що министерство не жадаєвже на р. 1880 диспозиційного фонду. Буджетовй розправы зачинаются нынѣ.

(Соймъ краєвый.) Выдѣлъ краєвый всѣма силами спѣшитъ приготовити своє

справозданье и иншій предложеня для сойму. Межи иншими приготовлено такожь предложенье о змѣнѣ закона о дорогахъ. Часъ тревания сесіи соймовои еще незвѣстный.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. На днякъ ратификовало правительство актъ комисіи, котра занималась означеньемъ границь политичныхъ Болгаріи супротивъ всходнои Румелии, Македонии, Сербіи и отъ стороны Дуная, якъ и другій актъ, котрымъ розграничено Сербію отъ Туреччины. Сподѣватись, що и другій державы и порта приступлятъ до ратификаціи.

На предложенье Лорисъ Меликова назначено до Варшавы въ мѣстце Котцебуе генерала Альбединьского, дотеперѣшного генералъ-губернатора въ Вильнѣ, а на мѣстце тогожь генерала Тодлебена. Дрентеленъ прійде имовѣрно до Одессы.

Англія. Либеральный кабинетъ Гладстона може повеличатись першимъ важнѣйшимъ успѣхомъ дипльоматичнымъ. На ноту бо Гранвиля въ справахъ Туреччины поспѣшила Австрія перша съ отповѣдею, котрою годится на зложенье конференціи европ. державъ въ спорномъ питаню межи Альбанією и Чорногорою. Дневники уважаютъ сей объявъ яко актъ куртоазіи за те, що Гладстонъ откликавъ замѣты свои противъ Австріи, выголошеній при выборахъ до англійского парляменту. По нашому мнѣнію однакожь, объявъ сей маѣ далеко большу вагу и значитъ только, що Австрія згодившись въ цѣлости на политику Гладстона на орієнтѣ, освѣдчила тымъ самымъ готовость, на случай поперти Англію збройною силою, еслибы Туреччина не була въ состоянію усмирити Альбанцѣвъ. Австрію, яко найбольше интересовану державу на повостровѣ балканьскомъ належалося навѣть посытати о мнѣнье передъ тымъ, закимъ министерство англійске свой проектъ могло предложити и другимъ кабинетамъ не такъ безпосередно интересованымъ. Можна навѣть догадоватись, що Италія буде выключена отъ збройнои участи въ Альбаніи, яко така, котра незадоволеныхъ Альбанцѣвъ подъущовала до повстания.

Зъ Кабулю доносятъ подъ дн. 1 мая, що Абдураманъ, посѣвши весь край на повночь отъ горъ Гинду, навязуе мирній отношеня съ Англичанами въ Афганистанѣ.

Туреччина. Якъ звѣстно, не вдоволились державы европейскій отповѣдею порты на громадну ноту, котру ихъ амбасадоры вручили султанови. Головною бо тенденцією сеи отповѣди було, щобы справу альбаньско-чорногорску отложити на лѣпшій часы и тымъ способомъ выкрутитись зъ немилои колизіи. Вже то не першій разъ жадае султанъ рожныхъ мѣшаныхъ комисій до залагодженя спорныхъ питань съ Европою, пересвѣдченый, що мѣшанй комисіи нычого не успѣютъ. Еслибы сталось по его воли, то можна напередъ бути певнымъ, що закимъ така комисія змоглабы на мѣстци всѣ факты провѣрити, справа альбаньско-чорногорска вступилабы вже въ нову фазу, именно поступилабы такъ дуже на передъ, що европейскій комисарѣ, выбранй ad hoc, не уважалибы себе компетентными ей рѣшати. Имовѣрно не обчислився султанъ съ найновѣйшимъ успособленьемъ кабинетовъ европейскихъ для орієнтального питаня, не обчислився съ тымъ, що не стало уже прихильного ему Биконсфильда, котрого консерватизмъ ишовъ такъ далеко, що казавъ вѣрити Европѣ въ жизненность струнѣшѣлои Туреччины. Нынѣ повѣяло въ Англіи совсѣмъ противнымъ духомъ, а для Туреччины европейскои подписаный уже декретъ смерти. Доказомъ такого складу рѣчій есть фактъ, що ноту Гранвиля, въ котрой кабинетъ англійскій пропонуе зложенье конференціи европейскихъ отпорученикивъ для остаточного выконаня невыконаныхъ доси точокъ берлиньского договору, прійняли всѣ державы трактатовій прихильно. Австрія була до того першою, котра въ засадѣ пристала на пропозицію Англіи. Россія не може не згодитись на предложенье англійске, бо оно сходится очевидно съ ей давнѣйшою уже програмою; прочій же державы европейскій суть або больше индифферентній для всеи справы, якъ Нѣмеччина, або вступлятъ охотно въ акцію, понеже сподѣются при евентуальномъ подѣлѣ Туреччины потягнути для себе не малій зыски.

О скольке до теперь звѣстно, то кабинеты европейскій конферуютъ о томъ межи собою, гдебы будуща конференція мала зобратися, чи въ Царгородѣ, чи въ Атинахъ, чи въ Парижи? Предметомъ нарадъ ей булабы не лишь альбаньско-чорногорска справа, але и спорне граничне питанье греческо-македоньске и справа утисненыхъ христіянъ орменьскихъ. До того финансове положенье Туреччины есть такъ безотрадне, що и подъ тымъ взглядомъ требабы прійти до якогось порозумѣня. Вся захидна Европа, а именно Англія и Франція, маютъ тамъ свои капиталы на пожичкахъ, котрыхъ не думаютъ утратити. Рѣвночасно проте домагаются тѣ державы, щобы завести контрольну комисію европейску въ Стамбулѣ, котрій прислуговалобы право, наглядати администрацію Туреччины.

При всѣмъ томъ насуваесь однакожь еще питанье, якихъ средствъ винна Европа ужити въ цѣли перепровадженя сихъ намѣренъ? Ноты и представленя не злагодятъ дѣла, бо Туреччина хоче еще жити, хочьбы и найкоротшій часъ и зъумѣе выкручоватись, якъ се доси робила. Треба проте ужити репресалій, а тыми есть одна збройна окупація. Тое знае Европа зъ досвѣдченя и того средства ужіе она по отбутой новой конференціи. Тольокожь годѣ предсказати, кто и якими силами предприйме актъ окупаційный и чи буде онъ зборовымъ, мѣшанымъ, чи поручитъ его Европа одной або другой державѣ. Питанье се обговорюютъ вже нынѣ офиціяльній дневники, а безсомнѣнно дотыкае оно найбольше Австрію и Италію, яко найблизшихъ сосѣдовъ балканьского повострова. Австрія посѣдае готовій военній силы надъ Лимомъ и въ ей интересѣ булобы взяти въ свои руки усмиренье повстаня альбаньского. Вторгнувши такъ глубоко въ давній землѣ турецкій, не може и не повинна она допустити, щобы подъ ей бокомъ повстала хочьбы и независима держава альбаньска при помочи Италіи. Италія бо съ своею irredente, вступивши разъ на побережа адрійского моря, не уступилабы зъ отси такъ легко. То ей старориmскій край, старинна Илирія. Якъ впрочемъ моглабы Австрія стерпѣти, щобы тая сама держава, котра робитъ собѣ претенсіи до Тріесту, Дальмаціи и Тренденту скрѣпилась такъ значно подъ ей бокомъ? Належитъ проте предвиджовати, що нова конференція державъ трактатовыхъ наложитъ на Австрію новый податокъ имѣня и крови.

О военныхъ предпринятяхъ Альбанцѣвъ противъ Чорногоры не ма доси позитивныхъ вѣстій.

Италія. Выборы до парляменту еще не покончень, на кождый однакожь случай партія министеріяльна буде мала лишь релятивну большость насупротивъ сторонництва либерального и дессидентовъ. Такій станъ рѣчи не може бути на руку Италіи въ хвили, коли въ сосѣдній Альбаніи готовится акція военна.

Нѣмеччина. Урядовій дневники ударяютъ заедно дуже сильно на Дельбрика, проводиря поступовцѣвъ, за справу Гамбурску. Справу ту предложитъ кн. Бисмаркъ союзній радѣ нѣмецкій до рѣшеня. Скликано уже соймъ прускій на дорочне засѣданье.

НОВИНКИ.

— **Снѣгъ** съ дощемъ падавъ во Львовѣ въ середу и четверъ сего тыждня. Зъ Коломыѣ доносятъ, що тамъ еще во вторникъ рано падавъ снѣгъ платами черезъ три годины а въ середу съ дощемъ черезъ цѣлый день. Въ Петербурзѣ сыпавъ снѣгъ кольке днѣвъ безъ перестанку. Въ загалѣ, сегорочный май не только въ Галичинѣ, але всюда „мокрый“ и надто „холодный.“

— **Выдѣлъ Ставропигійского Института уконституовався** дня 7 (19) мая вечеромъ. Выбранй: настоятелями церкви Площаньскій и Савчиньскій, бурсы Поляньскій и Савицкій, касы и магазиновъ Сивулякъ и Черлюнчакевичь, домовъ Гавришкевичь и Чайковскій, книгарнѣ Яновскій и Клемертовичь, архива и библіотеки Яновскій и Поляньскій, референтами дѣлъ фундаційныхъ: Герасимовичь, Геровскій и Сушкевичь, секретаремъ Клемертовичь. Дръ Добряньскій засѣдае все въ выдѣлѣ яко синдикъ Института.

— **Письменній испыты зрѣлости** въ тутешній семинаріи учительскій зачнутся дня 14. червня с. р. Кандидаты-приватисты маютъ внести поданя до дирекціи сем. уч. до дня 1. червня.

— Нову **пріятну несподѣванку** Русинамъ зробило въ найновѣйшихъ часахъ министерство просвѣты, заименовавши на предложенье рады школьной паню Karolin-у Ost, Польку, дѣйстною учителькою для дѣвчатъ 5 клясы въ рускій школѣ во Львовѣ и то **безъ розписаня конкурсу.** Именованье безъ конкурсу належитъ до дуже рѣдкихъ выпадковъ, только въ случаяхъ надзвычайной заслуги на поли учительства. Именована учителька була передъ тымъ помочницею при кляшторныхъ школахъ съ платою 100 зр. Намъ не ходитъ о ей теперѣшну плату 780 зр., але намъ жаль того, що на посаду учительки въ рускій школѣ не розписано конкурсу, бо въ томъ случаю певно булабыся знайшла заслужена учителька-Русинка, котра булабы съ замилованьемъ, съ любовію до рускаго рѣдного слова отдавалася науцѣ рускихъ дѣвчатъ...

— **Зъ Коломыѣ** доносятъ, що рада школьна краева заказала брошурку „Посланникъ Сладчайшого Исуса“. Жаденъ учитель ани ученикъ не смѣе посѣдати тую руску брошурку.

— **Въ громадѣ Застѣночу,** пов. теребовельского згорѣла церковь. Огонь повставъ, якъ здаеся, отъ непогашеныхъ лямпъ. Шкода неубезпечена выноситъ 8000 зр.

(*Г*) Чи наши **уряды податковй** съ такою скоростію стягаютъ податки, якъ неправно стягненій отдаютъ? На тое отповѣдае одинъ интересованый Русинъ львовскій, що наши уряды податковй при стяганю податковъ выявляютъ велику енергію а при звертаню неправно стягненыхъ поступаютъ совсѣмъ отворотно. Русинъ згаданый подавъ въ першихъ дняхъ жовтня 1879 прошенье до уряду податкового львовского о зворотъ заплаченого неправно податку доходового за мѣсяцѣ вересень и жовтень. Доси, а вже дальше скончится май, не одержавъ ніякои вѣдомости. На допыты его въ дотычныхъ бюрахъ, що сталося съ его прошеньемъ, доставъ тую потѣшаючу отповѣдь, що поданье гдесь есть, вправдѣ не знати где, але певно гдесь есть!

— **Про школу гончарску въ Коломыѣ** пишутъ зъ отти слѣдуюче: „Въ Коломыѣ радость зъ того, що рада мѣста Львова хоче собѣ забрати нашу школу гончарску до Львова. Въ нашой школѣ маемо щось ажь 8 ученикивъ, зъ котрыхъ ажь 4 до школы ходятъ. За таку мудру штуку муситъ мѣсто платити 800 зр. пенсіи директорови, муситъ давати дерево, помешканье и т. д. И яка зъ того користь? Кобы хоть той директоръ, Нѣмець, умѣвъ учити по польски або по руски, то и сыны мѣщанъ бралибыся до науки а такъ, якъ теперь есть, то годѣ чого доброго надѣятися.“

— **Товариство литературно-драматичне** въ Коломыѣ завѣдомляе, що заповѣдженый на день 3 (15) мая фестинъ зъ причины непогоды отложеный на 11 (23) мая 1880. О ½8 год. вечеромъ представленье театральне. Дана буде „Наталка Полтавка“ Котляревского. — Дня 4 (16) червня дасть товариство драматичне представленье „Маруся“, драму перероблену зъ повѣсти Основяненка.

— **Плавба паровыми кораблями на Днѣстрѣ.** Якійсь инжинеръ саксоньскій строитъ на коштъ кольких интересованыхъ властителѣвъ добръ надъ Днѣстромъ, именно же графа Б., малій паровій кораблѣ, щобы на Днѣстрѣ а именно отъ Галича до т. зв. „Оконовъ св. Тройцѣ“ открыти парову плавбу. Кораблями паровыми маѣ перевозити головно дерево и уголь.

(Кр..) **Зъ Городенки** пишутъ намъ зъ дня 13. мая: Отъ Великодныхъ святъ гоститъ у насъ руско-народный театръ подъ дирекціею п. Теофили Романовичь и даѣ представленя въ локалю „подъ Рожею“. Въ свѣтлый вторникъ д. 22. цв. (4. мая) дано на перше представленье двѣ повній дотепу и гумору пьесы: „Перше повмерали а опѣсля ся побрали“ и оперетку Данила Млаки: „Каспаръ Дядя и Три граціи“. Дня 5. мая дано „Двѣ сироты“, 8. мая „Угорскій охотникъ“, 9. мая „Галька“, 11. мая „Женихи на выборъ“ и „Цыганъ сватомъ“, 13. мая „Изъ стенени на стенень“. Мусимо признати, що нашъ народный театръ съ кождымъ рокомъ розвиваеся и тутешна публика не може нахвалитися загально хорошои игры артистовъ и артистокъ, добрныхъ штукъ и прехорошои гардероби. До доброго и пріятного враженя, яке публика наша выноситъ зъ театру, причиняеся такожь немало и музика, стало заангажована Дирекціею, котра стараеся заповнити интермецца найновѣйшими утворами музичными. До театру учащаютъ Русины и Поляки досыть численно. Сама поважнѣйша публика зобралася на представленю „Двѣ сироты“ — тожь и не жаловала сего, бо игра перевышила ихъ ожиданя а много поучаючій образы зъ житя, вѣрно и правдиво отданій, тронули глубоко всѣхъ слухачѣвъ.

Зъ окрестности бачили мы досыть гостій, але священикивъ нашихъ, зъ выняткомъ трехъ або чотырехъ, не бачилисьмо въ театрѣ. На представленю „Галыки“ бачили мы селянъ, навѣть зъ далека, а именно учитель зъ Стрѣльча привезъ на двохъ возахъ 10 легинівъ и 10 дѣвчатъ, учитель зъ Городницѣ 5 селянъ а учитель зъ Сорокъ 2 селянъ, представникивъ рады школьной мѣстцевои. Въ суботу, 15 мая въ рочницю снесеня панщины представлено буде: „Капраль Тимко,“ на котре то представленье учителѣ зъ окрестности пріобѣцяли Дирекціи привезти съ собою много селянъ. Въ недѣлю 16 мая „Убога Марта,“ Данила Млаки. Въ загалѣ можна сказати, що театръ нашъ тутъ не буде примушеный боротися съ нуждою, коли такъ дальше пойде, якъ доси. Не можемъ не отозватися на конецъ до нашого священьства, щобы оно хоть трохи схотѣло вспирати нашъ театръ, бо даютъся чути голосы зъ стороны Полякивъ: „Księża bardzo apatycznie odnoszą się do teatru, a to przecież ich instytucya! Gdyby polska publiczność nie uczęszczała, to by próżnie były na przedstawieniach....“ И цѣлкомъ справедливо. Въ цѣлій Городенцѣ не начислится и 10 интелигентныхъ Русиновъ, а мѣщане въ піяньствѣ и довгахъ жидовскихъ пропадаютъ и имъ цѣлкомъ не до того, щобы вспирати театръ... Дирекція якъ довѣдуемося, намѣряе лише коротко еще забавити въ Городенцѣ, опѣсля отѣзджае зъ отси мабуть въ Залѣщики такожь лише на кольке представленъ, тожь щиро бажаемъ, щобы нашій родимцѣ користали зъ сеи нагоды, отвѣдували якъ найчисленнѣйше нашъ театръ и селянъ спонуковали до численнѣйшои участи. Теперь роботы въ поляхъ и коло господарства переважно вже укончень, тожь найлучша догодность.

(*С.*) **Зъ Станиславова.** Хотяй надармо перегомонюютъ голосы о нашихъ кривдахъ народныхъ такъ въ Радѣ державной якъ и во всѣхъ урядахъ, таки наша совѣсть горожаньска и обуренье всякого чувства людского не позволяютъ намъ мовчати. И такъ до нашихъ жалобъ на управу семинаріи учительскои въ Станиславовѣ, умѣщеныхъ въ попередныхъ чч. Вашои вельми цѣнной часописи, просимо приняти еще и тую: По довгихъ и тяжкихъ усиліяхъ нашихъ послобъ отворило министерство передъ 3 ма роками клясу паралельну при учительскій семинаріи съ рускимъ выкладовымъ языкомъ. Именованый зоставъ для той клясы учителемъ п. Пельвецкій, честный Русинъ и одинъ зъ найздобнѣйшихъ учителѣвъ, посѣдаючій практику многолѣтну и певну заслугу литературну. Такъ була тая посада въ дуже добрыхъ рукахъ: кляса руска успѣвала прекрасно, на утѣху всѣхъ Русинобъ, котрій жертвували свой заходъ, щобы що до числа ученикивъ залагодити засторогу министеріяльну. Но недовго тревала радость зъ того тяжкого добутку. П. Пельвецкій пойшовъ на посаду инспектора окружного до Надворнои, а на его мѣстце ставъ учителемъ въ рускій клясѣ п. К. К. Все пошло теперь иншымъ ладомъ. За короткій часъ ставъ п. К. К. заступати въ клясѣ рускій языкъ выкладовый языкомъ польскимъ, гдесь колись пробовкуючи отъ напасти яке слово руске поломане. Теперь вже и наука языка нѣмецкого, ведена учителемъ п. Штайсингомъ отбуваеся въ тойже „рускій“ клясѣ лише по польски. Исторіи рускои не учитъ п. К. К. совсѣмъ, не учитъ и рускихъ пѣсень спѣвати, ни побожныхъ, якъ колядъ и т. п. ни свѣтскихъ. Все тое устало съ опущеньемъ тои клясы черезъ п. Пельвецкого. Родичѣ кривдуютъ собѣ дуже; нигде ихъ голосу, ихъ жалю не хотятъ выслухати. Дирекція семинаріи учительскои робитъ що захоче! Що до п. М..... Б..... учителя на курсахъ нашои семинаріи учительскои довѣдалисьмося еще, що онъ заборонюе молитися въ клясахъ по руски, а на конференціи учительскій назвавъ рускій буквы „гіероглифами.“ Коли разъ тому буде конець?

— **Именованя.** Министеръ-президентъ именовавъ секретаря намѣстництва Іос. Менсовича и министер. вице-секретаря Валерія Бараньского старостами повѣтовыми а комисарѣвъ повѣт. Людвика Герстмана и Стан. Реваковича секретарями намѣстництва въ Галичинѣ.

— **Привилей. Мих. Янковскій,** инжинеръ въ Долинѣ одержавъ отъ министерства торговлѣ привилей на инструментъ до мѣреня довольныхъ отдалень на протягъ одного року.

— Мѣстце пок. професора петербурского университета **Ив. Изм. Срезневского** займе, якъ доноситъ „Нов. Время“ професоръ берлиньского университета **Ягичь,** бувшій професоръ въ университетѣ новороссійскомъ (въ Одесѣ.)

— **Памятникъ Александра С. Пушкина,** знаменитого россійского поета, маеся торжественно открыти въ Москвѣ дня 26. мая (7. червня).

— **Громъ ударивъ въ потягъ особовый** д. 12. с. м. при въѣздѣ до одной станціи на дорозѣ межи Брестьемъ а Кіевомъ. Одинъ возъ, наложеный деревомъ, запалився, але хутко огонь придушено. Машинистъ, котрый якъ разъ гамувавъ локомотиву, упавъ сконтуженый на землю, але небавомъ прійшовъ до себе.

— **Въ Коломыѣ** умеръ сими днями **Антоній Агопсовичь** властитель добръ, въ 72. р. житя.

— **Дивною смертію** умеръ въ Береговѣ пов. Турчаньского 22-лѣтный мельникъ, Стефанъ Кузиновскій. Онъ упавъ зъ неосторожности до коша съ грисомъ и въ грисѣ задушився.

— **Рада мѣста Парижа** въ порозумѣню съ директоромъ „Запомоги публичной (Assistance publique)“ ухвалила заказати процесіи по улицяхъ Парижа въ свято Божого тѣла, а натомѣсть устроити того дня представленье театральне на доходъ шпиталѣвъ и убогихъ мѣста Парижа.

— **Ужгородскій епископъ Іоанъ** пожертвовавъ, якъ пише „Карпатъ“, при случаю свѣтлого праздника Пасхи 500 зр. на будову т. зв. „пѣвцеучительского алюмнея,“ а 100 зр. для роздѣленя межи убогихъ. Кромѣ того родина и дѣти епископа роздѣлили на подворію епископскои палаты высше 300 убогимъ пасхальній ѣдженя.

Вѣсти епархіяльній:

Изъ АЕпархіи Львовскои.

Похвальній грамоты одержали: Вс. оо. Ник. Чарнецкій, Петро Мицковскій, Іоанъ

Мочульскій, Петро Гиль, Іоанъ Михалевичь пар. въ Лисôвцяхъ, Викторъ Чернявскій 1вый вицедеканъ Бродскій, Іоанъ Сѣрко 2ый вицедеканъ Бродскій, Леонардъ Куницкій, Іосифъ Авдыковичь, Алекс. Глѣбовицкій, Евг. Лотоцкій.

Изъ епархіи Перемыской.

Слѣдуючій 16 парохій и 36 капеляній суть выставленій на конкурсъ съ речинцемъ по 19. Червця с. р.

1. Береги горѣшній дек. Затварницкого, над. прив.; 2. Брухналь дек. Яворôвского над. прив.; 3. Бѣльче дек. Дрогобыцкого; 4. Гочевъ дек. Балигородского над. прив.; 5. Воробликъ королевскій дек. Сяноцкого; 6. Вороблевичи дек. Дрогоб. над. прив.; 7. Дашôвка дек. Устрыцкого над. прив.; 8. Жегестôвъ дек. Мушиньского над. цѣсарс.; 9. Курилôвка дек. Каньчуцкого над. прив.; 10. Мѣликъ дек. Мушинь. над. цѣсарс.; 11. Мокряны дек. Мокряньского надъ прив.; 12. Мостиска дек. Мостиского над. прив.; 13. Новиця дек. Бѣчского над. прив.; 14. Радоцина дек. Дуколского няд. прив.; 15. Старево дек. Мостиского над. прив.; 16. Чашинъ дек. Ольховецкого над. прив.

Капеляніи: 1. Баниця дек. Мушинь. над. цѣсарс; 2. Бѣличь горѣшный дек. Старосамбôрского над. прив.; 3. Войткова дек. Мушинь. над. цѣсарс.; 4. Беньова дек. Высочаньского над. прив.; 5. Ветлина дек. Балигородского над. прив.; 6. Гвоздець дек. Жукотыньского над. прив.; 7. Гирова дек. Дукольского над. прив.; 8. Грозьова дек. Добромыльского над. прив.; 9. Днѣстрикъ дубовый дек. Жукот. над. прив.; 10. Долины дек. Бѣчского над. прив.; 11. Криве дек. Балигород. над. прив.; 12. Камяна дек. Мушинь. над. цѣсарс.; 13. Крамарôвка дек. Порохниц. над. прив.; 13. Липье дек. Жукот. над. прив.; 15. Лобозва дек. Устрицк. над. прив.; 16. Лѣпинка мала дек. Старосам. над. прив.; 17. Лопушанка Хомина дек. Старосамб. над. прив.; 18. Лещовате дек. Мушинь. над. цѣсарс.; 20. Мигова дек. Добромыль. над. цѣсарс.; 21. Мѣлькôвъ дек. Олешиц. над. прив.; 22. Поворозникъ дек. Мушинь. над. цѣсар.; 23. Порѣче грунтъ дек. Горожань. над. прив.; 24. Прислопъ дек. Высоч. над. прив.; 25. Розтока велика дек. Мушинь. над. прив.; 26. Рыхвальдъ дек. Бѣчск. над. прив.; 27. Свидникъ дек. Старосамб. над. прив.; 28. Татары дек. Мокрянь. над. прив.; 29. Токарня дек. Сяноц. над. прив.; 30. Хмѣль дек. Затварниц.; 31. Шумачь дек. Высочань. над. прив.; 32. Яворникъ дек. Ясиск. над. прив.; 33. Ясѣль дек. Ясиск. над. прив.; 34. Раббы дек. Балигород.; 35. Ростайне дек. Дуколь. над. прив.; 36. Чорнорѣки дек. Короон. над. прив.

— Загальній зборы ôтпоручникôвъ деканальныхъ вдовичо-сиротиньского фонда. Во вторникъ по Богослуженю о 10 год. рано зôбрались ôтпоручники на засѣданье и запросили Прсв. еп. Сильвестра на предсѣдателя. Епископъ отворивъ засѣданье вступнымъ словомъ и покликавъ до веденя протоколу о. дек. Стеткевича и о. Давидяка. Ôттакъ ôтчитано справозданье зъ дѣлъ комисіи за часъ ôтъ послѣдного збору. По сѣмъ наступило справозданье касіера о маєтку фонда.

Зъ справозданя показалося, що приходу за р. 1880 було 12.153 зр. $9^1/_2$ кр.

Теперь анкета статутова предложила проєкта статутôвъ о. Данила Танячкевича. Зборъ принимае начеркъ статутôвъ предложеный анкетою. О. Танячкевичь заявивъ однакожь, що уважае статутъ о. Меруновича бôльше на часѣ, практичнѣйшимъ а свому начеркови признае вартôсть для будучности.

О. Красицкій вноситъ, щобы статута заразъ взяти пôдъ обрады, безъ ôтсылки ихъ до комисіи. — Тое внесенье о. Красицкого, поперте о. Галькою принято.

Наступили выборы до комисіи шконтра касы. Выбрано оо. Гойдана, Заячкôвского, и Каратницкого, котрого по ôтъѣздѣ заступавъ Церкевичь.

До ком. петиційной выбрано оо. Гальку, Стеткевича и Борисикевича.

Головна дебата во вторникъ и середу велася надъ проєктомъ статута. Зъ важнѣйшихъ внесень, поставленыхъ при тôй дебатѣ було внесенье о. Красицкого, щобы яко вкладку приняти квоту 250 зр. Принято 22 голосами противъ 20. По принятю 41 §§-ôвъ зъ проєкту статутового перервано дебату надъ дальшими §§-ами зъ причины освѣдченя Впр. о. Малиновского, котре мы въ окремôй статѣ въ „Дѣлѣ“ розбираемъ.

Справозданье комисіи шконтруючои подамо пôзнѣйше. Теперь тôлько подамо, що *фондъ коренный* выноситъ 258.427 зр. $53^1/_2$ кр. а *фондъ оборотовый* 29.845 зр. $82^1/_2$ кр. *Цѣлый маєтокъ фонда* выноситъ отже 288.273 зр. $35^1/_2$ кр.

Комитетъ поставивъ Зборови слѣдуючій внесеня:

1. Наведенй въ справозданю цифры фонда коренного суть переважно номинальнои вартости папероôвъ. Щобы отже ихъ вартôсть реальну въ будущихъ рахункахъ означити, вноситъ, щобы въ тіи вставляти курсъ цѣнныхъ папероôвъ зъ 31. грудня кождого календарского чи административного року, або щобы выказы тіи були опертй на пôдставѣ цѣны купна папероôвъ. (*Принято.*)

2. Щобы набувати цѣнній паперы въ бôльшôй вартости, бо ту єсть надѣя скоршого вильосованя (т. е. ôтъ 5000 зр. въ гору). (*Принято.*)

3. Щобы бôльшй сумы коренного фонда завинкульовати, а менчй постягати на бôльшй (5000). (*принято*).

4. Щобы Збôръ ухваливъ абсолюторію комисіи за 1879 р. съ подякою предсѣдателю тоиже. (*принято.*)

5. Щобы зъ депозиту ренты серебр. о. Центелевича купоны зреализовати (*принято*) съ додаткомъ о. Стеткевича, щобы и паперы пôдняти и до касы щадничои вложити.

6. Щобы 75.000 зр. въ ролън. кред. заведеню заинтабульовати на камяници заведня.

О. Грабиньскій противится внесеню комисіи, а вноситъ, просити Ординаріятъ и Намѣстництво о позволенье, щобы справа съ тыми 75.000 зр. остала такъ дальше, якъ єсть теперь.

О. Левицкій вноситъ просити правительство, щобы тоежь подало способъ пупилярно забезпечити той капиталъ 75.000 зр.

Въ кôнци ôтнѣсся збôръ до Завед ролън. кред. съ запытаньемъ, що оно гадае робити въ тôй цѣли, щобы фондъ одержавъ назадъ свои грошѣ?

Заведенье дало декларацію на письмѣ, що оно тогды сплатится, коли правительство дасть єму концесію на емисію листôвъ довговыхъ.

Впр. Еп. Сильвестеръ вноситъ, щобы донести правительству, якй кроки пôдняла комисія дотычно убезпеченя тыхъ 75.000 зр. и просити о дальшй директивы въ тôмъ дѣлѣ. (Тое внесенье *принято* 29 голосами противъ 4.)

7. Щобы суму 27.858 зр. 50 кр. призначити до роздачи на вдовы и сироты. Внесенье комисіи, щобы роздати по 46 зр. упало.

8. Щобы призначити касіерови 400 зр. за 1879 — а контрольорови 200 зр. (*принято.*)

Въ рахунку друкôвъ выказано тôлько 17.692 зр. 43 кр. до роздачи вдовамъ и сиротамъ. Выпадалобы отже по 20 зр. Але вдовы вже побрали на сей рôкъ 624 зр., тожь съ выказаными въ рахункахъ чинитъ то: 18.842 зр. 43 кр., додавши до того наросты ôтъ капиталôвъ въ щадници помѣщеныхъ 800 зр. буде разомъ 19.642 зр., с. є. около 2000 зр. бôльше, якъ комисія въ своихъ рахункахъ предкладала.

Щобы же доповнити квоту 50 зр. яко датокъ на особу, постановивъ комитетъ, въ виду того, що залеглй раты на гипотекахъ 11.448 зр. безъ % проволоки выносятъ, а зъ тыхъ значнѣйша часть, коли не все, сего року стягнене бути муситъ, зъ вилынувшихъ сего року вкладокъ 12153 зр. 39 кр. тôлько $^3/_4$ на роздачу для вдôвъ и сирôтъ взяти, а $^1/_4$ на всякій случай оставити.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Денницѣ ч. 7. мѣститъ: Коріоланъ (стихъ) Л., Перестушникъ за для загубленои чести, Перекл. зъ Шиллера И. В. (докôнченье), зъ бѣлоруского и живше серце бьеся (тріолетъ) Г., Замѣтки про взаемины рускаго языка и народнои литературы (продовженье), О вульканахъ (Продовж.) Новинки. На особенну увагу заслугуе статія: замѣтки о взаеминахъ рускаго языка, много поучаюча для розъясненя нашихъ справъ литературно-народныхъ.

ВСЯЧИНА.

— Доказъ зъ св. письма. „Пôзнай чоловѣче,“ наказувавъ ктось піяка — „що горѣвка, то твôй найбôльшій ворогъ!..“ А піякъ на тое: „Ба, а чи письмо святе не приказуе намъ любити ворогôвъ?“

— Для журавлѣвъ, якъ доноситъ „Саратовскій листокъ“, була сегорôчна весна дуже нещаслива. Бѣднй птаки прилетѣли въ знакомй имъ стороны въ звычайну пору, але замѣсть травистыхъ лугôвъ застали рôвнины снѣгу. Обезсилень журавлики зъ довгого перелету и голоду стадами насѣдали береги рѣкъ, на лучавшихся теплечинахъ, и селяне сотнями забирали ихъ руками. Множество погибло зъ голоду. То дѣялося якъ разъ на великоднй свята. Люде съ журавлями носилися, а проѣзжй чужинцѣ думали, що въ тыхъ сторонахъ, где то дѣялося, есть звычай на свята витатися радôстнымъ „Христосъ воскресъ“ съ журавлемъ пôдъ пахою.

— Якъ можна було тое забути? Въ однôмъ сельци въ Ломбардіи умерла жѣнка. Мужь єи такъ дуже болѣвъ за нею, що мусѣли єго на часъ похорону вывести зъ дому. За той часъ поховали єго жѣнку на цвинтарю. У вечерь приходитъ тужащій вдовець домôвь и застае свою жѣнку дома, на постели! Давъ ôнъ заразъ о тôмъ знати властямъ, але всюда взяли єго за збожеволѣвшого. Но нарештѣ переконалися, що дѣйстно єго жѣнку забули вложити въ трунву. Якъ можна було тое забути?

— Сталй цѣны. Прійшовъ мужикъ на желѣзницю до касы куповати билетъ. Урядникъ зза краты повѣдае: 1 зр. 50 кр. Мужикъ повѣдае: 1 зр. рôвно. Урядникъ каже: у насъ цѣны сталй. Мужикъ розгнѣвався, иде пѣшки. Тôлько що ôтойшовъ такъ зъ сто крокôвъ а локомотива почала свистати. Мужикъ еще дужше розлюченый обернувся тай кричитъ: „Свищи, не свищи, вже не вернуся; було брати тогды, якъ я дававъ, теперь вже и риньского не дамъ!“

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ

Вѣдень 8 (20) мая До Wiener Abendp. доносятъ: передъ магистратомъ въ Травнику зôбрався численно народъ, увôльнивъ 19 Боснякôвъ увязненыхъ за ексцесы, потовкъ шибы и кидавъ камѣнемъ на мѣску патроль и на жандармôвъ. Одинъ полиціянтъ и одинъ зъ ворохобникôвъ ранений. Войско привернуло порядокъ. Увязнено 4 начальникôвъ ворохобнѣ.

— На цѣли **товариства „Школьнои Помочи“ во Львовѣ** жертвовали въ р. 1880 слѣдуючй нашй П. П. народолюбцѣ и добродѣ (*дальше*): П. Т. пресвитерѣ духовнй: Заячкôвскій Алексей 1 зр. 8 кр., Балицкій Діонисій 1 зр. 7 кр., Брылинскій Володиміръ 1 зр., Левицкій Антоній 1 зр., Билинкевичь Иванъ 20 кр., Гегейчукъ 50 кр., Волянскій 25 кр., Степанôвъ 20 кр., Безушко 25 кр., Бабякъ Михаилъ 20 кр., Козюкъ Павелъ 25 кр. — разомъ 6 зр.

Надѣючися на дальшй патріотичнй жертвы въ користь убогихъ ученикôвъ и учениць єдинои руско-народнои школы во Львовѣ, складае Выдѣлъ сего товариства народолюбнымъ добродѣямъ своимъ щиро-руске Спаси-Бôгъ.

Отъ выдѣлу товариства „Школьна Помôчь“.

Курсъ львôвскій зъ дня 20. л. мая 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264 25	267 25
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	166 —	169 —
Банку гип. галиц. по 200 р	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 70	97 70
„ „ „ по 4% ав.	90 40	91 40
„ „ „ по 5% ав. період.	96 70	97 70
Банку гип. галиц 6% ав.	102 10	103 10
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	102 -	103 50
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 --	94 -
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизацін галиц. 5% м. к.	97 40	98 40
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Ножички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 --
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 46	5 58
„ цѣсарскій	5 52	5 62
Наполеондоръ	9 41	9 52
Нôвимперіялъ	9 70	9 80
Рубель россійскій срѣбный	1 62	1 76
„ „ паперовый	— —	— —
100 марокъ нѣмецкихъ	58 20	59 —
Серебро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

ПОДЯКА.

Дирекція львôвского руского народного театру складае прилюдно подяку Свѣтлому товариству литературно-драматичному имени Григорія Квѣтки-Основяненка въ Коломыѣ за пожертвованыхъ 25 зр. изъ фондôвъ тогожь товариства по поводу значнои шкоды, яку рускій театръ потерпѣвъ черезъ пожаръ, случившій ся на дорозѣ изъ Станиславова въ Товмачъ. Щире ôтъ серця Спаси-Бôгъ!

Городенка дня 12 мая 1880.

Т. Романовичь.

ОГОЛОШЕНЬЕ

конкурсу на драматичнй творы.

Наслѣдствомъ рѣшеня выдѣлу первого руского литературно-драматичного товариства въ Коломыѣ зъ дня 27 цвѣтня 1880 розписуеся симъ конкурсъ на написанье оригинальныхъ творôвъ драматичныхъ, именно комедій одно- или двоактовыхъ, отвѣтныхъ до представленя на рускôй сценѣ.

Зъ установленыхъ 2 премій вызначаеся перша на 50 злр., а друга на 30 злр. а. в.

Пôсля § 14 статута товариства: всѣ творы драматичнй конкурсовй, комисіею оцѣненй, а именно преміованй, будутъ на сценѣ представлятись и окремо коштомъ товариства печататись, а иннй, которй премій не удостоятся, а будутъ до представленя на сценѣ комисіею поручений, оголосятся печатію въ однôй изъ литературныхъ часописій.

Речинець конкурса означаеся до кôнця р. 1880, „въ котрôмъ то часѣ зволятъ авторы свои творы пересылати franco на руки секретаря общества п. Теофиля Грушкевича, ц. к. професора гимназіяльного въ Коломыѣ, не пôдписуючи на творѣ свого имени, а долучаючи єго окремо въ опечатанôмъ листѣ.

Такожь оголошуеся симъ, що для нашого аматорского театру суть потрѣбнй добрй переводы комедій и образôвъ народныхъ съ снѣвами або безъ.

Авторы изволятъ прото свои переводы въ кождôмъ часѣ на руки директора театру п. Исидора Трембицкого, редактора „Весны“ въ Коломыѣ, переслати и подати цѣну, яку за перевôдъ жадаютъ.

Ôтъ выдѣлу первого руского литературно-драматичного товариства.

Въ Коломыѣ дня 1 мая 1880.

Р. Перфецкій, предсѣдатель. **Грушкевичь,** секретарь.

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.—	Въ пачкахъ à $4^3/_4$ кило netto.
1а великозерниста Куба	„ 1.90	
1а арабска правдива Монка	„ 1.70	
1а найлучша Ява	„ 1.55	
1а досконала Ріо	„ 1.35	
1а найлучша Порторико	„ 1.70	
1а Ст. Доминго	„ 1.55	
1а найлучша Сантосъ	„ 1.50	

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 4—10

АНТОНІЙ КОЖЕЛЮЖЕКЪ

во Львовѣ — Ринокъ ч д 29.

(въ переходнôй каменици Андріоллёго)

ФАБРИКА

и головный складъ капелюхôвъ

мужескихъ и дамскихъ

всякого рода, якъ: цилиндры фильцовй, матеріяльнй; черевики, мешты и пôдошевки фильцовй. Принимае такожь до праня, прасованя и фарбованя капелюхи мужескй и дамскй.

Замовленя выконуются въ якъ найкоротшôмъ часѣ, по найумѣреннѣйшихъ цѣнахъ. 2—3

Кушельный Закладъ

ТРУСКАВЕЦЬ

отворюеся 20-го мая 1880 року.

Купелѣ солоно-сѣрчанй и желѣзисто-солоно-сѣрчано-шлямовй, солоно-алькаличнй жерела до питя. Жерело такъ назване „нафта“, загально звѣстне въ свого помôчного дѣланя.

Жентиця ôтъ овець, засобы лѣчебныхъ водъ зъ другихъ закладôвъ, реставрація и цукорня.

Закладъ ôтдаленый ôтъ желѣзничои стаціи Дрогобычь одну милю.

На двôрци суть повозки всякого рода; дирекція закладу принимае такожь замовленя на тіжь.

Аптика, почта и телеграфъ въ мѣстци.

Лѣкарь закладу **Дръ З. Ригеръ,** членъ краєвого совѣта санитарного.

Замовленя на помешканя можутъ о тôлько увзгляднятися, о кôлько надôсланый завдатокъ часъ найму забезпечитъ.

2—4 **ЗАРЯДЪ.**

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 37. Львôвъ, Середа 14. (26.) Мая 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ÔДОЗВА до ц. к. РАДЫ ШК. КРАЄВОИ.

Зъ Жовкôвского. Пôсли розпоряджения министерства просвѣты зъ дня 3. цвѣтня 1875 ч. 4162 маютъ инспекторы окружнѣ обовязокъ що 5 лѣтъ позбирати даты статистичнѣ о станѣ шкôлъ народныхъ и переслати ихъ центральнôй комисіи статистичнôй. Въ тôй цѣли присылає министерство готовѣ формуляры печатанѣ въ ц. к. накладѣ книжокъ шк. въ Вѣдни до выповненя на поставленѣ пытаня. Одинъ зъ тыхъ формулярôвъ, именно форм. B., маютъ учителѣ самѣ выповнити и съ кôнцемъ липця с. р. ôтослати. Сей формуляръ B. печатаный въ обохъ краєвыхъ языкахъ польскôмъ и рускôмъ. Ясно отже, що тымъ самымъ позволено зъ горы выповняти тіи формуляры по польски або по руски. Пытаємось теперь, якимъ правомъ могла окружна рада шкôльна въ Жовквѣ розсылати формуляръ B. съ наказомъ выповняти єго ино по польски? Въ обѣжнику тоижь окружнои рады шк. до всѣхъ шкôлъ народныхъ жовкôвского округа шкôльного зъ дня 21 цвѣтня 1880 ч. 81 читаємо при кôнци слѣдуючій указъ: „Ponieważ c. k. Rada szkolna okręgowa jest przekonaną, że pp. nauczyciele żółkiewskiego okręgu władają językiem polskim, przeto dla ułatwienia dalszej manipulacyi z przedłożonemi napowrót kwestyonaryuszami wypełnią udzielone im arkusze językiem polskim.“ W Żółkwi 21. kwietnia 1880. Przewodniczący. Geringer mp.

Якажь то пôдстава сего розпоряджения? Чи учителѣ жовкôвского округа не умѣютъ и не повиннѣ умѣти по руски? А если не умѣютъ, то чи можутъ они бути учителями въ рускихъ школахъ? Чи може окружна рада шк. выказатися чимъ, що єи министерство просило о таке ułatwienie manipulacyi. Певно, що нѣ; бо инакше булобы прислало dla ułatwienia manipulacyi нѣмецкѣ: Fragebogen über den Bestand der Volksschulen für das Jahr 1880. Отже такои прислуги министерство не жадало а окружна рада шк. самовôльно накинула польскій языкъ, и нарушила права руского языка.

Проте ôтносимось до высокои ц. к. рады шкôльнои краєвои съ просьбою, щобы зарядила выповненье тыхъ формулярôвъ въ такôмъ языцѣ, якого уживає школа яко выкладового. Єсли ц. к. рада шк. кр. выразно такъ не зарядитъ, то учителѣ зъ страху выповнятъ формуляры по польски. При сѣй способôности домагаємось ôтъ высокои ц. к. рады шк. кр., щобы постаралася для шкôлъ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ о рускѣ акта, якѣ школа пôсля §. 44 регулямину для шкôлъ народныхъ мати повинна, о рускѣ формуляры на свѣдоцтва и на всѣлякѣ выказы. Се все належитъ до внутренного дѣловодства школы и повинно въ такôмъ языцѣ провадитися, якій єсть въ школѣ выкладовый. Того домагается сама справедливôсть и арт. XIX. основ. державного закона и такъ поступаютъ въ всѣхъ иншихъ провинціяхъ Австріи, удовлетворяючи кождôй народности; ба навѣть въ рускôй гимназіи въ Львовѣ всѣ каталоги, дневники, свѣдоцтва, протоколы конференціѣнѣ, всякіи выказы пишутся по руски, и такъ писанѣ ôтсылаются до самои ц. к. рады шк. кр. Чижь въ Австріи ино мы Русины, маючи право за собою, будемо все вынятѣ зъ пôдъ того права або чи маємо заєдно въ найдрôбнѣйшихъ рѣчахъ удаватися до найвысшого Трибуналу о признанье и выконанье обовязуючихъ правъ? При такихъ обстоятельствахъ не дивуймось дуже, що починаютъ ширитися засады анархистичнѣ, если люде, котрыхъ обовязкомъ єсть перестерѣгати право, самѣ допчутъ єго ногами и допускаются безправя. — Такъ въ мысль арт. III. закона зъ дня 22 червця 1867 наука другого языка краєвого єсть предметомъ обовязкового въ мѣстцевостяхъ о людности мѣшанôй пôдъ взглядомъ языка. Тымчасомъ въ цѣлôмъ жовкôвскôмъ округѣ шкôльнôмъ въ всѣхъ рускихъ школахъ въ мѣстцевостяхъ заселеныхъ народомъ чисто рускимъ и говорячимъ ино по руски учатъ польского языка яко предмету обовязкового. Єсьмо певнѣ, що учителѣ не впровадили єго зъ власнои волѣ ино по указу зъ горы. Поминаємо увагу, якъ се безхосенно для самои просвѣты народнои, якъ се деморализує и пôдкопує довѣріе народа до школы, якъ впрочѣмъ ображає чувство народне, але трудно намъ поняти, якъ може окружна рада шк. такъ запôзнавати и не шановати обовязуючихъ правъ и законôвъ. Можебы кто думавъ, що самѣ громады жадаютъ, щобы учено по польски. Совсѣмъ нѣ. Громада Гôйче жовкôвского округа шкôльного въ актѣ фундаціѣнôмъ выразно застерегла собѣ, щобы въ школѣ ино по руски учено. Але на се никто не зважає и учитель ломитъ языки хлопцямъ надъ польскимъ букваремъ и оповѣданями о Вандахъ и Косцюшкахъ. (Въ однôй школѣ жовк. округа сказавъ хлопець на испытѣ съ кôнцемъ року на пытанье, кто бувъ Косцюшко, такъ: „Kościuszko to był biłyj kóń“).

Въ грудню 1879 р. подала громада Гôйче письмо до Рады шк. кр. о усуненье польского языка зъ школы, такъ якъ до тои школы ходятъ самѣ Русины. Сумно то, але правда, що се поданье спочиває въ коши Рады шк. и до нынѣ нема ніякои ôтповѣди.

Въ гимназіяхъ решôвскôй, ясѣльскôй, новосандецкôй сягає число ученикôвъ греческого обряда рôчно до 30, але мимо того не святкуютъ тѣ школы святъ греч. обр. и рôкъ шкôльный кôнчится 30 червця. Противно въ школахъ народныхъ округа жовкôвского майже всѣ школы святкуютъ латиньскѣ свята, если ино 1 ученикъ лат. обр. находится въ школѣ и рôкъ шкôльный кôнчится 15 липця. Не помылимося, если скажемо, що тіи беззаконія дѣются по всѣхъ школахъ всходнои Галичины. Теперь жежь терпеливôсть наша дôйшла вже до крайности. Єсли высока ц. к. Рада шкôльна краєва тыхъ всѣхъ надужитій не усуне и не постараєся о точне выконуванье законôвъ шкôльныхъ, то ôтнесемося въ тыхъ справахъ до власти высшои, хотяйбы и до найвысшого Трибуналу, котрый намъ напевно справедливôсть вымѣритъ. Тогды не буде никто мôгъ насъ посудити, що выволѣкаємо умысне скарги до Вѣдня и не стараємось домашныхъ справъ дома залагодити.

Въ кôнци звертаємось до нашого посла въ радѣ державнôй п. Федоровича, щобы схотѣвъ даного слова*) дотримати и станути въ оборонѣ правъ руского народа. Справа єсть слѣдуюча. Ц. к. Рада шк. окружна въ Жовквѣ розôслала регуляминъ для Радъ шкôльныхъ мѣстцевыхъ ухваленый въ Жовквѣ 21 цвѣтня 1879. Въ § 3. того регулямину написано: Urzędowym językiem Rady szkolnej miejscowej jest język polski. (Rozporządzenie Wys. c. k. Ministerstwa o języku urzędowym z dnia 4 czerwca 1869 dzien. ust. i rozp. l. 24). Такъ якъ Рада шкôльна мѣстцева не має характеру ц. к. уряду державного, лише єсть урядомъ автономичнымъ, тожь не можна єи приписовати, якого языка має уживати въ урядованю. Дальше не находимо сего розпоряджения, на котре Рада шк. окр. покликуєся, въ Handbuch der Reichsgesetze und Ministerialverordnungen über das Volksschulwesen in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern. Wien. 1878. Зволитъ отже п. Федоровичь постаратися въ дорозѣ парляментарнôй о

*) устно въ Сокали, Равѣ и Жовквѣ и письменно въ друкованôй проклямаціи, котру навѣть ц. к. начальникъ судовый въ Равѣ роздававъ селянамъ правыборцямъ, заохочуючи ихъ до голосованя за п. Федоровичемъ.

Историчный причинокъ

до нашои мартирологіи и рицарскои славы.

Высокѣ роды мали всюды своихъ кобзарѣвъ, чи бардôвъ, чи то трубадурôвъ, ба навѣть лѣтописцѣвъ, що ихъ рицарскѣ дѣла величали и вѣрно, часто навѣть съ пересадою потомству передавали. Тымъ самымъ способомъ кладено и рицарскѣ подвиги можныхъ достойникôвъ и гетманôвъ польскихъ на высокій пьедесталь славы а хоть лиця тыхъ мужѣвъ не выступаютъ на тлѣ темныхъ масъ такъ выразно, въ такихъ ляпидарныхъ нарисахъ якъ гомеричнѣ королѣ, всежь таки суть то найлучшѣ, найшляхотнѣйшѣ и найхоробрѣйшѣ межи дуже добрыми, дуже шляхотными и дуже хоробрыми братами. Про „wielkie czyny zacnych rodów“ було кому и въ Польщи писати и спѣвати. Клямки паньскои, якъ вѣдомо, придержовалися не тôлько легіоны зъубожѣлыхъ „braci“, але и мужѣ ученѣ, сильнѣ перомъ и словомъ, — про славу герôованыхъ писали окремѣ лѣтописцѣ, исторіографы, єи величали проповѣдники, надъ нею розводилися писателѣ въ широкихъ панегирикахъ, розправахъ и біографіяхъ.

Ктожь мавъ донести потомкамъ вѣсть про славу и подвиги рицарскѣ народа рускаго, змушеного н. пр. въ половинѣ вѣка XVII гнетомъ такъ пôдъ взглядомъ политичнымъ якъ и соціяльнымъ до повстаня цѣлыми масами и до кровавои, завзятои вôйны съ рѣчипосполитою польскою? Але и мы не можемо нарѣкати на недостатокъ богатыхъ и докладныхъ жерелъ историчныхъ, бо маємо кромѣ историчныхъ устныхъ передань и своихъ власныхъ густо по цѣлôй Руси розсыпаныхъ лѣтописій зъ того часу богатый дуже, може и найбогатшій матеріялъ историчный въ польскихъ, спôвчасныхъ письмахъ, всякого рода лѣтописяхъ, хроникахъ, реляціяхъ, актахъ соймовыхъ, ба навѣть грамотахъ. Правда, що польскѣ писателѣ пишутъ о повстаняхъ козакôвъ въ такій самый способъ, якъ то писавъ н. пр. Ливій о страшныхъ повстаняхъ невôльникôвъ або глядіяторôвъ противъ маєстату римского або Тукидидъ о повстаню союзныхъ мѣстъ грецкихъ противъ гегемоніи атеньскои; они доносятъ намъ о „rozjuszonej czerni“, о „rozbestwionem chłopstwie“, чинъ героичный называся що найкраще „ślepą zapamiętałością“, акта жорстокои нелюдскои дикости зовутся въ стороны рускои „zabójstwa, morderstwa“, а такѣ самѣ зъ стороны польскои: „poskromienie“ або „zasłużona, przykładna kara“. Засада того ось яка: невôльникъ не має исторіи, не має правъ, хиба єму ласка паньска якѣ надасть, тожь кождый єго порывъ, щобы стрясти тяжке ярмо, єсть бунтомъ. Одно тôлько право признаєся єму безъусловно, хотяй дуже нерадо, але зъ конечности, т. є. jus fortioris. Хотяй отже жерела до нашои исторіи по найбôльшôй части начертанѣ такими красками, не перечимо однаковожь, що знаходятся межи польскими писателями и такѣ, котрѣ стараются подѣи свого часу совѣстно и безсторонно объяснити и зъ причины объективного представленя рѣчій заслугуютъ на найбôльшу вѣру и поважанье. Конець кôнцемъ, матеріялу историчного до найточнѣйшихъ слѣджень тыхъ ôтношень, якѣ заходили межи тогдашною Польщею а Русею єсть подостаткомъ.

Инакше рѣчь маєся що до нападôвъ татарскихъ. Вправдѣ голосятъ нашѣ жерела о кождôмъ появленю Татаръ, говорятъ докладно и широко, куды ихъ войска чи кошѣ заганялися, якѣ мѣстцевости занимали и палили, якими слѣдами дикого варварства значили они шляхи за собою, ба навѣть, кôлько народа христіяньского съ собою до Орды кождымъ разомъ уводили. Про дальшу долю нашихъ невольникôвъ, про тое, що съ ними въ ясирѣ роблено, куды ихъ вывожено, на якихъ торговицяхъ азійскихъ и африканьскихъ и по чому спродавано, о тôмъ маємо уже тôлько дуже недостаточнѣ вѣсти. Книга исторіи нашихъ найбôльшихъ страдань и мукъ майже незаписана, лише тутъ або тамъ зазначено якусь подѣю великои ваги, котра хоть зъ коса кидає свѣтло на долю чи недолю нашихъ прадѣдôвъ въ тôй тяжкôй добѣ. А кôлькожь то мусѣло бути порывôвъ героичныхъ зъ стороны тыхъ нещасливыхъ, щобы выйти на свободу, кôлько то мусѣло розвинутися важныхъ и цѣкавыхъ чинôвъ, повныхъ житя драматичного, кôлько то сценъ, роздираючихъ серце, подалабы намъ исторія нашои неволѣ, котрабы намъ ôткрыла цѣле житье нашихъ бранцѣвъ, ихъ скарги и жалѣ, ихъ сумъ и плачь, а може гдеколи ихъ щастье и надѣи, почавши ôтъ краснои рускои бранки, що сталась царицею гарему и заняла серце мурзы чи хана чи навѣть самого султана, ажь до тыхъ нещасливыхъ, що окованѣ, въ кайданахъ дожидали на торговицяхъ мало-азійскихъ, кто ихъ купитъ и где имъ прійдеся кости зложити.

Для того то мы утѣшилися дуже, коли намъ довелося въ библіотецѣ Оссолиньскихъ прочитати актъ, розвиваючій передъ нашими очима одну таку сцену зъ житя рускихъ невольникôвъ. Число того акту єсть 967; ôнъ повстає зъ 8 картокъ in 4-o, а письмо єго походитъ зъ початку вѣка 18. Зъ двохъ статій, котрѣ тая рукопись въ собѣ мѣститъ, носитъ перша (стор. 1—5) таку надпись: „Relacya albo Nowiny o poymaniu przedniej Galery Carogrodzkiej pod władzą wielkiego Antybaszy Margota z wybawieniem 207 niewolników Chrześcjan z Rusi Królewstwa Polskiego i 70 drugich Chrzescjan różnych narodów. Także opisanie dostatków bogatych, które się w niej znalazły, pojmania 40 Turczynów, 4 bogatych kupców żydów z zabiciem pomienionego Antybaszy i innych wiele Turczynów. W Rzymie wydrukowano

знесенье сего розпоряджења що до Радъ шкôльныхъ мѣстцевыхъ а тымъ самымъ не бу́де мавъ § 3. регуляминy жаднои ваги. Наспѣла пора, щобы п. Федоровичь додержавъ даного слова.

ДОПИСЬ.

Зъ Черновець. П. *(Перешкоды просвѣты рускаго народа на Буковинѣ).*

Тіи люде, що читали и не пили, постановили, дня 5. грудня 1879 наняти въ Раранчи соборну Службу Божу, щобы Бôгъ ихъ въ ихъ добрôмъ предпринятю удержавъ, утвердивъ и имъ помôгъ, — и постановили, по Службѣ Божôй ôтъ горѣвки присягнути. Дня 4. грудня 1879 являеся двôрникъ Красовскій у высше згаданого Стефана Гудзоватого й каже ёму: „Тыми, що бу́дуть на горѣвку присягати, — то ажь ся позасмерджують (sic) криминалы."

Дня 5. грудня ôтправлено соборну Службу. По Службѣ хотѣло 16 людій присягнути, но парохъ о. Тарнавскій боявся ихъ заприсягати (на обколо него сидятъ жиды и ôнъ боится, щобы ёго не пôдпалили) и радивъ имъ, що досыть буде, якъ они постановлятъ собѣ лишень: „не пити". Якъ люде були въ церквѣ, прійшовъ жандармъ зъ Боянъ на патролю въ село Раранче. Двôрникъ Красовскій конче домагався ôтъ него, щобы пôшовъ до церкви и заборонивъ людямъ ôтъ горѣвки присягати, чого однакожь жандармъ не зробивъ. Тымъ не менше, не переставъ двôрникъ оказовати своеи злобы дальше. Коли люде выйшли зъ церкви, стрѣтили двôрника Красовского и привитавши ёго хотѣли по народному звычаю въ руку поцѣловати. Але двôрникъ не привитався съ ними и съ найбôльшимъ обуреньемъ офукнувъ ихъ: „идѣтъ гетъ!" Кажуть, що явилася ôттакъ фалшива денунціяція въ ц. к. староствѣ Черновецкôмъ, що утворилося въ Раранчи товариство нигилистичне и що читаютъ тамъ заказанѣ и небезпечнѣ для державы книжки. Кто авторомъ сеи денунціяціи, документно не знаємо, бо то тайна урядова, але загальна опинія въ Раранчи вказуе на двôрника и писаря.

Въ слѣдъ за тымъ въ кôлька день по 5. грудню 1879 являеся двôрникъ Красовскій съ жандармомъ, ведучи съ собою высше згаданого Илію Дутку мовъ арештанта — въ хатѣ Стефана Гудзоватого, — и грôзно пытае: „Где тотѣ книжки ôтъ 13-ои вѣры (sic)?" — желаючи, щобы Ст. Гудзоватый выдавъ всѣ книжки, котрѣ наказало ц. к. староство бе́зъ проволоки собѣ предложити. По забраню книжокъ каже Красовскій до Стеф. Гудзоватого: „Бобымъ узявъ васъ обохъ (ёго и Илію Дутку) заразъ до арешту; але позамерзаете въ арештѣ; я покажу вамъ читати! Завтра абысь бувъ въ канцеляріи (громадскôй), бо прійде комисія." Ôттакъ повѣвъ Красовскій съ жандармомъ Илію Дутку до канцеляріи, — а то для того, щобы всѣ видѣли, якъ ôнъ ёго якъ злочинцю водитъ, щобы боялися приставати до тыхъ, що читаютъ и не пютъ. Жидыпропинаторы и арендарѣ рôвночасно розповѣдали людямъ: „позабирали книжки — будутъ еще у криминалахъ сидѣти" (т. е. тѣ, у котрыхъ забрали и котрѣ слухаютъ сихъ книжокъ).

На другій день станули пôсля розказу двôрника въ канцеляріи громадскôй до комисіи: Стефанъ Гудзоватый, Илія Дутка и Стефанъ Дутка. Комисіи жаднои не видѣли, лишь бувъ тамъ писарь Обенгрубе́ръ, котрый всѣми способами старався застрашити селянъ и вмовити въ нихъ, що они „бунтуются противъ царя". Тымчасомъ зôйшлися люде, жиды й на кôнци двôрникъ, а сей завôзавъ писаря, щобы скôнчивъ вже справу съ Дуткою.

Писарь зновъ почавъ инквизицію съ Стефаномъ Дуткою, мовбы тутъ справдѣ ходило о якій бунтъ, а не о читанье книжокъ для просвѣты призначеныхъ и всему свѣту знаныхъ. Писарь списавъ щось, здаеся якійсь нѣмецкій протоколъ, котрый певне съ забраными книжками до ц. к. староства пôславъ и Бôгъ знае якъ зложивъ. Забрано всего 7 тыхъ небезпечныхъ державѣ (sic) книжокъ а то: одинъ томъ „Науки" о. Ивана Наумовича, 4 книжки зъ товариства „Просвѣта" и 2 книжки выданя друкарнѣ Петровского въ Черновцяхъ.

На Іорданъ (18. сѣчня) 1880 вернули зъ ц. к. староства черезъ урядъ громадскій всѣ забранѣ книжки назадъ. Щобы не бути бôльше у тôмъ дѣлѣ на самоволю двôрника Красовского и писаря Обенгрубе́ра наражены́мъ,заложивъСтефанъ Дутка головно за порадою и помочею пана Ивана Тыминьского, одного зъ найревнѣйшихъ патріотôвъ православныхъ Русинôвъ Буковиньскихъ, читальню въ Раранчи и завѣдомивъ о тôмъ выс. рядъ краевый въ Черновцяхъ, котрый предложенѣ статута принявъ до вѣдомости и тов на однôмъ примѣрнику статутôвъ, звернено́мъ Стефанови Дутцѣ черезъ ц. к. староство черновецке, пôдъ днемъ 4. лютого 1880 ч. 874. посвѣдчивъ.

Читальня могла отже правно свою чинно́сть розпочати. Треба еще зауважати, що въ §. 5. тыхъ статутôвъ выразно стоитъ, що членомъ сеи читальнѣ може бути кождый бе́зъ рôжницѣ вѣка, стану, пола, обряду, зъ Раранча чи въ по за Раранча.

Стефанъ Дутка завѣдомивъ ц. к. староство черновецке въ своемъ часѣ, що 21. лат. марта 1880 ôтбудеся загальный збôръ читальнѣ, щобы могла уконституоватися. Але ви вороги не спали и въ послѣдно́й хвили 20. марта с. р. вечеромъ принѣсъ двôрникъ Красовскій съ однимъ изъ радныхъ (зауважаємо, що цѣла рада громадска складаеся зъ прихильникôвъ двôрника и пропинаторôвъ — и читальнѣ противна) письмо изъ черновецкого ц. к. староства, въ котрôмъ стояло, що ц. к. староста именуе двôрника Красовского и писаря Обенгрубе́ра заступниками ц. к. ряду на загальнôмъ зборѣ читальнѣ.

Дальше стояло въ тôмъ письмѣ, що лишь тѣ люде могутъ брати удѣлъ въ зборахъ, котрѣ 24 лѣтъ маютъ и котрѣ читати и писати умѣютъ; а тѣ люде, котрѣ не маютъ 24 лѣтъ и не знаютъ читати и писати не могутъ пôдъ жаднымъ условіемъ до збору бути допущенѣ. Въ кôнци напоминае письмо дуже остро двôрника, щобы ôнъ сего розпоряджења якъ найострѣйше придержовався.*)

Отжежь такъ выходитъ: читальня лишень для тыхъ, що умѣютъ ч и т а т и и п и с а т и, а тѣ, що не вмѣютъ, не маютъ николи свѣтла Божого прозрѣти; тѣ засуджены́ на духову смерть.

Кождому понятно, що для священика, учителя и дуже маленького числа прочои интелигенціи въ Раранчи не треба читальнѣ, бо кождый може собѣ дома читати, що тутъ власне ходило о масу тыхъ селянъ, котрѣ читати не знаютъ а котрѣ предсѣ хотѣли зъ книжки хôсновати и гдещо научитися. Повыше розпоряженье рôвналося очевидно цѣлковитому заказови загального збôраня, позаякъ окрôмъ Стефана Гудзоватого, Стефана Павловича и Георгого Требича не умѣе никто бôльше въ селянъ Раранецкихъ и читати и писати. Такъ отже цѣль ворогôвъ була ося-

*) Дословне: „..Ich mache strenge den Ortsvorstand hiefür verantwortlich, falls sich bei den Generalversammlung Leute betheiligen würden, die nicht 24 J. alt sind und die nicht lesen und schreiben können..."

гнена, щобы спинити такъ користне для просвѣты народа дѣло, якъ читальню.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Буджетовѣ розправы въ палатѣ панôвъ.) Въ вторникъ розпочалися буджетовѣ розправы въ палатѣ панôвъ. Въ хвили, коли пишемо сей переглядъ, не маемо еще ніякихъ вѣстій о першôмъ дни розправъ. Але зъ того, якъ централистична праса на всѣ голосы взывала палату панôвъ до борбы противъ мин. Таффого и бôльшости палаты послôвъ, и зъ послѣдныхъ нарадъ централистичныхъ членôвъ палаты панôвъ ôтбутыхъ въ понедѣлокъ, можна вносити, що розправы буджетовѣ будутъ дуже оживленѣ. Зъ стороны централистôвъ маютъ забрати голосъ: Кайзерфельдъ, кн. Аверспергъ, кн. Шенбургъ, Пленеръ, Гефлеръ, дръ Унгеръ (був. министеръ,) Гаснеръ (був. мин.) и Шмерлингъ. Зъ помежи федералистôвъ заберутъ голосъ кн. Кароль Шварценбергъ, гр. Левъ Тунъ, Фалькенгайнъ, кардиналъ Шварценбергъ и правдоподôбно Габѣтинекъ. Гр. Таффе возьме такожь участь въ буджетовыхъ розправахъ.

(Нѣмецка борба противъ рôвноуправненя ческого языка.) Нѣмецкѣ дневники и нѣмецкѣ централистичнѣ послы розвели живу агитацію противъ звѣстного розпоряджења министеріяльного о языцѣ въ Чехахъ и Моравіи. Нѣмецкѣ громады высылаютъ протеста, мовбы тутъ ходило о угнетенье нѣмецкого языка. Судъ въ Егеръ ôткинувъ скаргу писану въ ческôмъ языцѣ поклику́ючись на §. 13. загаль. процедуры суд., котрый власне постановляе, що стороны можутъ уживати „der landesüblichen Sprache". А понеже ческій языкъ есть дѣйстно „landesüblich" въ Чехахъ, то нема сомнѣнія, що се рѣшенье суду есть несправедливе. Сумно то, коли вже и судіи руководятся пристрастію а не духомъ закона.

(Подорожь Цѣсаря до Чехъ.) Пôсля повѣйшихъ вѣдомостій маe Цѣсарь забавити въ Празѣ кôлька (а не одинъ) день. Всюда приготовляются до свѣтлои встрѣчи Цѣсаря. N. Fr. Presse звѣщае, що пôсля пôвурядовыхъ вѣдомостій маe Цѣсарь пріѣхати такожь до Галичины. Часъ цѣсарского пріѣзду еще не означеный. N. Fr. Presse додае, що ся подорожь такъ до Чехъ якъ и до Галичины не буде мати ніякого политичного характеру, позаякъ никто зъ министрôвъ не буде въ супроводѣ.

(Соймъ краевый.) Намѣстники всѣхъ краевъ удалися до Вѣдня, щобы засягнути информацій до надходячои сесіи соймôвъ. Зô Львова телеграфуютъ до N. fr. Presse: щобы не выкликати противнои демонстраціи зъ стороны Русинôвъ, задумуютъ польскѣ провôдники политичнѣ понехати въ соймѣ дискусію надъ политичнымъ положеньемъ и ограничитися лише на обговореню сеи справы въ польскôмъ клюбѣ(?!). — Польскѣ

---

po polsku Gryguianiego 1647 a teraz znowu na polskie przetłómaczone." Друга статія (стор. 5—8), котрою тутъ заниматися не будемо, мѣститъ въ собѣ знанѣ рады гуманиста Калимаха (Филипа Буонакорзы).

Акція, описана въ тôй „Relacy-и" ôтгрывався въ р. 1647, отже 9 лѣтъ пôсля неудачного повстаня козакôвъ пôдъ проводомъ Острянина и Гунѣ, — а одинъ рôкъ передъ тымъ, нѣмъ Богданъ Хмельницкій козачину и цѣлый народъ рускій до оружія противъ нечуваному деспотизмови шляхты польскои покликавъ. Покоритель козачины, Николай Потоцкій, котрый ôтпоручникамъ козацкимъ, що прійшли були до ёго табору на „Масляно́мъ бродѣ" сказавъ тяжкѣ слова: „Victor dat leges", зломавъ и сокрушивъ силу и организацію козакôвъ — хоть не знищивъ самои козачины. Мы понимаємо совсѣмъ, що, коли занято Запороже, попалено чайки и судна козацкѣ, заказано козакамъ вплывати на море Руске (Чорне), коли пôднято зъ руины крѣность Кудацку и заложено ёи войскомъ польскимъ, коли ôтобрано козакамъ оружіе и до роботы на паньскихъ земляхъ змушено а реестровымъ дано мѣсто гетмана ôтъ теперь шляхтича-комисаря за начальника, що тогды и Татарва могла безкарно на рускѣ землѣ налѣтати и вязницѣ свои тысячами рускихъ невольникôвъ заповняти. Николи може не було за границями на торговицяхъ такъ богато народа руского въ кайданахъ, якъ тогды. Теперь сама рѣчь, якъ ёи Relacya представляе:

Рускій капитанъ Иванъ Семеновичь проживавъ ôтъ давна вже съ великимъ множествомъ своихъ земляко́въ въ неволи татарскôй. Ôтъ трёхъ лѣтъ продумовавъ ôнъ, якбы высвободитися. Въ листопадѣ р. 1647 находився ôнъ на адмиральскôмъ кораби, котрымъ доводивъ самъ турецкій антибаша, жоретокій Маріотъ. Капитанъ Семеновичь порозумѣвся тайно съ гдеякими товаришами неволѣ и умовлено заговоръ. Зъ замку „Асахъ" зносивъ Семеновичь тайкомъ въ ворочкахъ стрѣльный порохъ и дававъ ёго до переховку Русинови „Микулѣ" (Микола?), котрого антибаша поставивъ на кораблѝ шафаремъ своимъ якъ и цѣлои турецкои корабельнои залоги и всѣхъ невôльникôвъ. Микула умѣвъ собѣ зъединати ласку и довѣріе у антибаши до того степени, що въ день ходивъ совсѣмъ свобôдно и неокованый и лише на нôчь заковували ёго въ кайданы. Порохъ, котрый ёму капитанъ по трохи назносивъ — 40 фунтôвъ ваги — ховавъ ôнъ межи сухарѣ. Зъ Чорного моря вплынула галера разомъ съ иншими, котрыхъ було 6 до Царгороду; зъ однои утѣкъ одинъ Грекъ, такожь невôльникъ и давъ знати султанови, що мимо того, що пôсля умовъ и договорôвъ не вôльно було Грекôвъ въ неволю брати (чи тому, що були турецкѣ пôдданѣ?), антибаша везе съ собою такожь 40 невольникôвъ зъ роду Грекôвъ. Султанъ наказавъ ихъ заразъ выпустити, але зухвалый антибаша не зважавъ на приказъ свого пана, и выплынувъ о нôвночи зъ 9 на 10 листопада въ Босфоръ съ замѣромъ, доплыети до Неаполю, тамъ перезимовати и съ купцями порозумѣтись. Въ слѣдъ за тою адмиральскою галерою выслано въ погонь тамтыхъ 6 кораблѣвъ.

Се була для невôльникôвъ хвиля спосôбна сповнити замѣрене дѣло. Галера була вже ôтдалилася на двѣ милѣ зъ Царгороду, она плыла Босфоромъ сама одна, бе́зъ сопроводу иншихъ турецкихъ кораблѣвъ!

Заговорщики удѣлили свôй замѣръ всѣмъ невôльникамъ. Всѣ узброилися въ камѣнье, лопаты, топоры, а гдеякимъ достарчивъ навѣть шабель Италіянець зъ Ливорна Сильвестеръ, ренегатъ турецкій, котрый однакожь въ сердцю зôставъ вѣрнымъ христіянству и такожь до заговору належавъ. Тихцемъ принесено порохъ въ шафарнѣ и зложено ёго пôдъ каюту, въ котрôй турецкѣ жовнѣры, числомъ 37, спали. Капитанъ Иванъ, котрый сидѣвъ въ кайданахъ въ першôй лавцѣ, зачавъ люнтомъ порохъ пôдпаляти; одинъ зъ товаришѣвъ закрывавъ ёго. На нещастье змокрѣвъ бувъ порохъ и не запалився а одинъ зъ 6 турецкихъ жовнѣрôвъ, котрѣ держали сторожу, побачивъ огонь у него и запытався, що ôнъ робитъ? Капитанъ ôтповѣвъ, що тютюнъ до люльки бере. Прикладае другій разъ люнтъ, а порохъ еще не имився! Въ тôй критичнôй хвили прирачкувавъ до него одинъ молодець, такожь Русинъ и подавъ ёму жарючій уголь въ шматѣ. Капитанъ кинувъ ёго на порохъ и въ однôй хвили вылетѣла каюта а съ нею 28 спячихъ Туркôвъ въ воздухъ. Запаленѣ бальки и вѣтрила падали на тыхъ бисурманъ, що лишилися и змусили ихъ або въ море скакати або межи невôльникôвъ утѣкати. Антибаша лишився живый на кораблѝ. Ôнъ хотѣвъ бунтъ своимъ грôзнымъ словомъ успокоити, скочивъ на середину корабля и крикнувъ сильнымъ голосомъ: „Собаки христіяньскѣ, зрадники, сидѣтъ тихо, не рухайтеся." Семеновичь кидаеся на него, и забиває Турчина, хоть самъ дôстае на тѣлѣ и въ одну руку тяжкѣ раны. На утомленого съ встеклостію мечеся другій старый Турокъ, та въ самъ часъ прискочили свои и одинъ зъ нихъ пробивъ лютого бисурманина копіемъ. Огонь дôстався до складу оружія и попаливъ тятива турецкихъ лукôвъ, такъ що останки залоги мусѣли здатися на ласку и неласку невôльникамъ. Окованѣ порозбивали кайданы а заковали Туркôвъ.

(Конецъ буде.)

— **Особливе село.** Скажѣтъ менѣ, друже, — пытавъ подорожный селянина, — чому у васъ такій малый цвинтарь? — Ба, бо мы бôльшого не потребуємо, у насъ рѣдко кто въ селѣ вмерае.

— А, муситъ бути дуже здорова сторона.

— Е нѣ, не то... але людищѣ найбôльше въ мѣстѣ вмираютъ... въ криминалѣ.

дневники протестуютъ противъ ухваленю буджету краєвого за два лѣта с. е. за р. 1880 и 1881, а то зъ тои причины, щобы черезъ те не подати правительству можности скоротити соймову сесію.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Въ найновѣйшихъ часахъ розносла праса европейска вѣсть, будьтобы Англія старалась усильно, злагодити непорозумѣнье межи Россіею и Китаємъ въ справѣ Кульджи Предложенье англійске намѣряло присиловати Китай до заплаченя значнои сумы грошевои за Кульджу, котру Россія малабы назадъ звернути. Вѣсть тая не потвердилась. Journal de St. Petersbourg дементує ей офіціяльно, добавляючи, що вôйна, котру Россія розпôчне съ Китайцями, принесе великій хосенъ всѣмъ европейскимъ державамъ. Жадна сторона не просила о медіяцію Англіи, тому и не мôгъ британській кабинетъ посередничити. Россія не выдасть жителѣвъ Кульджи на месть правительства китайского. Певною рѣчею есть при тôмъ, що Россія на случай вôйны съ Китаємъ, буде бльоковати торговельнѣ пристани китайскій, въ чѣмъ, по донесеню Weser Ztg., малибы ѣй помôчными бути два панцерній кораблѣ нѣмецкій.

Зъ Туркестану, где Россія акцію военну въ послѣдныхъ часахъ мовьбы прикоротила, доносятъ, що недавно тому зажадала армія россійска надъ Терекомъ (рѣкою, котра впадас ôтъ всходу до каспійского моря и розграничае посѣлости россійскій ôтъ Персіи) ôтъ Туркоманôвъ пôдвластныхъ Персіи, доставы значного числа верблюдôвъ, имовѣрно въ цѣли новыхъ предпринять военныхъ. Туркомане за порадою Персіи не супротивились сему жаданю.

Станъ здоровя царевои погôршився значно.

Англія. Головнѣйшій точки троновои бесѣды ôтчитанои въ парляментѣ англійскôмъ, суть слѣдуючій: 1) Ôтношеня Англіи до прочихъ державъ европейскихъ суть пріязнѣ и сердечнѣ. 2) Англія має надѣю, въ порозумѣню съ Европою выконати якъ найскорше всѣ точки договору берлиньского, именно на поли реформы и рôвноуправненя, якъ и спорныхъ справъ граничныхъ. Выконанье трактату берлиньского буде порукою тревалого мира на орієнтѣ. 3) Для приготовленя акціи выслано до Царгороду окремого посла (Гешена, на мѣстце уступившого Лиярда). 4) Англія не хоче забору Афганистану и вытягне зъ ôт тамъ свои войска, скоро престолъ въ Кабули одержитъ сталого емира. 5) Англія годится на устроєнье федерації державъ въ полудневôй Африцѣ, а трансвальскихъ боерôвъ надѣлитъ автономичными свободами. 6) Королева констатуе радо, що торговля Англіи въ послѣдныхъ часахъ розвивалась правильно. 7) Правительство не ôтновитъ предложеня въ парляментѣ, щобы продовжати станъ облоги въ Ирляндіи, котрого речинець кôнчится съ днемъ 1 липня, але королева має надѣю, що и Ирляндцѣ перестанутъ мутити внутренный супокôй державы.

Въ обохъ палатахъ розпочались дебаты надъ адресою до королевои, при чѣмъ упавше сторонництво Биконсфильда ударяло сильно на политику нового кабинету, хотяй безуспѣшно.

Всѣ державы трактатовій згодились на предложенье кабинету англійского, заключене въ окружнôмъ письмѣ лорда Гранвиля (зъ 6 л. мая), щобы громадною нотою завôзвати в. порту до остаточного выконаня трактату берлиньского. Такожь прійнято внесенье англійске, щобы справу греческу предложити конференціи амбасадорôвъ, єслибы порта не потвердила граничнои линіи, котру межинародна комисія має означити на пôдставѣ договору берлиньского. Громадна акція державъ розпôчнеся съ приѣздомъ Гешена въ Царгородъ. Гешенъ навѣстивъ по дорозѣ Фрейсинета и бр. Гаймерле во Вѣдни. Fremdenblatt, подаючи вѣсть о конференціяхъ Гешена съ австрійскимъ министромъ справъ заграничныхъ, каже, що погляды амбасадора англійского рôжнятся въ значнôй части съ засадничими поглядами австрійскими въ справѣ удержаня status quo на балканьскôмъ пôвостровѣ. Гешенъ повторивъ при тôмъ слова Гладстона, выреченій въ парляментѣ, що Англіи не залежитъ на удержаню отоманьскои державы.

Где конференція амбасадорôвъ зберется, доси не означено, хотяй имовѣрно засяде она въ Берлинѣ пôдъ проводомъ кн. Бисмарка. Конференцію тую уважаютъ въ загалѣ яко додаткове зôбранье до конгресу берлиньского. Порта не буде мати однакожь участи въ парадахъ на пôдставѣ 24 §. згаданого трактату.

Нѣмеччина. Рада союзна прійняла внесенье кн. Бисмарка и влучила Альтону въ цловѣ границѣ Гамбурга. Якои пресіи уживъ при тôмъ желѣзный канцлеръ на представителѣвъ пôодинокихъ державъ нѣмецкихъ, свѣдчитъ фактъ, котрый лучився межи княземъ Бисмаркомъ, а баварскимъ посломъ Рудгардомъ котрый хотѣвъ забавитись въ опозицію. Кн. Бисмаркъ сказавъ Рудгардтови: „Не думайте, що я стерплю вамъ, щобы вы конспировали съ Гамбурскими жидами противъ Прусъ. Заразъ пишу до вашого короля, поясню ему ваше захованьеся и попрошу, щобы васъ ôткликано.“ Не дивно, що за такою пресіею прочій ôтпоручники державъ нѣмецкихъ прихилились до внесеня канцлера.

Сôймъ пруский, скликаный сими днями, буде обрадовавъ надъ певнымъ modus vivendi съ католицкою церквою. Давнѣйшій Kulturkampf вѣдай наскучився князю Бисмарку, а по крайнôй мѣрѣ не принѣсъ для Прусъ сподѣваныхъ овочѣвъ. Строгій законы маєвій, при котрыхъ помочи католицкій клиръ пôднавъ цѣлковито пôдъ власть правительства свѣтского, маютъ бути змодификованій въ основнôй части. Содержанье правительственного предложеня еще не звѣстне и годѣ догадоватись, ôтъ котрыхъ точокъ кн. Бисмаркъ намѣряє ôтступити, щобы внутренный религійно политичный роздоръ полагодити. Не звѣстно такожь, яке становище займе клерикальне сторонництво въ тôмъ дѣлѣ и чи другій сторонництва, розъярені Гамбурскою справою, попрутъ намѣреня правительства. Въ центрѣ верховодятъ двѣ гадки. Одній суть того пересвѣдченя, що буде можна прійняти предложенье правительственне съ модификаціями; другій домагаются безусловного ôткиненя новои уставы. Католики не попрутъ предложеня. Они, якъ пише Germania, не вѣрятъ, щобы хвилеве усуненье гдеякихъ §§. законôвъ маєвыхъ, спасло католикôвъ. Доки правительство не надастъ церквѣ католицкôй становища ясного и добре уставами обезпеченого, доти не можна мати надѣи на полагодженье такъ званого Kulturkampf-у. Католики въ прочѣмъ не пôйдутъ за своимъ внутреннымъ пересвѣдченьемъ, але будутъ выжидати розказу зъ Риму. Köln. Ztg. доноситъ навѣть, що папа ôткинувъ уже предложенье религійно-политичне Прусъ. Либеральнѣ дневники знову, згадуючи о намѣреняхъ кн. Бисмарка, щобы черезъ часткове усуненье маєвыхъ законôвъ позыскати для себе сторонництво клерикальне, уважаютъ сей крокъ канцлера яко неудалу „подорожь до Каноссы.“ Якъ вѣдомо, кн. Бисмаркъ пôднѣсъ въ послѣдныхъ часахъ въ парляментѣ нѣмецкôмъ грозьбу, що противъ непослушныхъ его розказамъ сторонництвъ, либерального и поступового, ôнъ опреся на клерикалахъ.

Франція. Президентомъ сенату выбрано Сейя, котрый выбôръ прійнявъ. Сей стався досыть популярнымъ яко медіяторъ до заключеня нового договору торговельного межи Францією и Англією.

Англійска бесѣда тронова не зробила тутъ великого вліяня. Дневники не бачатъ значнои рôжницѣ межи политикою орієнтальною Биконсфильда и Гладстона. Политика послѣдного ôтзначаєся лишь бôльшою рѣшимостію и скоростію.

Гешенъ, котрый въ переѣздѣ на посаду амбасадора до Царгороду навѣстивъ Фрейсинета, заявивъ ôткровенно, що Англія єсть мнѣня, що лишь регенерація администраційна Туреччины єсть условьемъ загального мира. Теперѣшна Туреччина съ своимъ здеморализованымъ правительствомъ грозитъ Европѣ заэдно вôйною.

Пôсля телеграмы Pol. Corr. заключаєся мисія Гешена въ слѣдуючихъ точкахъ: 1) Вытворенье межинародноі комисіи финансовои. 2) Вытворенье доброи, правильно плаченои жандармеріи для удержаня публичного безпеченьства. 3) Вытворенье нового габинету. 4) Администраційна автономія въ Альбаніи, Тесаліи, Епирѣ, Македоніи и въ вилаетѣ адріянопольскôмъ. На случай, єслибы Абдулъ Гамидъ опирався симъ реформамъ, то Англія малабы бути готовою приложити свою руку до его детронизаціи. — Телеграму тую належитъ однакожь прійматы съ великою резервою.

НОВИНКИ.

— **Поминальне Богуслуженье** за упокôй бл. п. Еп. **Михаила Куземского**, першого предсѣдателя бувшои комисіи „Народного Дому,“ якъ и за всѣхъ упок. членôвъ и благодѣтелѣвъ „Нар. Дому“ ôтправится въ четверъ 15 (27) мая 1880 о год. 10 рано въ церквѣ волоскôй.

— **О. Павло Леонтовичь**, звѣстный галицко-рускій писатель и многозаслуженый народолюбець, приходникъ въ Рудѣ монастырскôй, перемыскои еп. упокоився въ середу минувшого тыждня въ 55. р. житя. Вѣчная ему память!

— **О. Андрей Грабовичь**, священикъ ювилатъ, выслуженый деканъ збараскій, парохъ въ Лубянахъ выжныхъ упок. 10 (22) мая въ 87 р. житя, а 60 священьства. Вѣчная ему память!

— **Ювилей Впр. проф. дра Фр. Костека.** На день 7 п. с. жовтня (октобра) с. р. припадае двайцятьпятьлѣтный ювилей вступленя Впр. проф. дра Фр. Костека на професорску катедру львôвского универзитету. Середъ нашого духовеньства, котре завдячуе Впр. Ювилятови выхованье цѣлого нового покôлѣня священикôвъ — 800 ученикôвъ Ювилята находится нынѣ въ станѣ священичôмъ —, повстала гадка свѣтло празнувати день ювилейный. Двайцятьпятьлѣтный свѣтлый провôдъ учащоися молодежи теологичного факультету, неутомима а все щира, кождому прихильна и кождого огрѣваюча опѣка ôтцѣвска надъ молодыми серцями, повсечасна дбалôсть о добру долю своихъ выхованцѣвъ и цѣлого клиру рускаго, незвычайно рѣдка тактовнôсть въ сполученю настоятельскои поваги съ батькôвскою старанностію и прихильностію, приступнôсть для всѣхъ и завсѣгды, такъ рѣдка у достойникôвъ, а навѣть жертволюбнôсть для добра и охороны рускаго священьства — все тое зъєднало Ювилятови здавна надзвычайну популярнôсть и любовь у всѣхъ. Тожь маємо надѣю, що всѣ тѣ чувства вдячности за довголѣтнѣ труды и заслуги знайдутъ въ день ювилея живый выразъ середъ загалу священьства и слетятся въ добре заслуженый вѣнець славы всѣма любленого Ювилята. Крыл. Вл. Бачиньскій ректоръ семинаріи и крыл. Величко станули на чолѣ комитету, котрый занимаєся вже завчасу приготовленями до свѣтлого обходу ювилейного. Сюда можутъ удаватись всѣ, що бажаютъ взяти участь въ тôмъ обходѣ.

Позаякъ рускій питомцѣ не наспѣютъ єще на 7 жовтня до семинаріи, про тое будутъ обходити сей ювилей вже 18 руск. (30) мая с. р. дуже свѣтло. Якъ зачуваємо, має бути въ семинаріи устроєна въ той день вечеромъ торжественна овація въ честь Ювилята.

— **Дирекцію почтъ во Львовѣ**, смѣсмо просити о выясненье слѣдуючого факту: До редакціи „Дѣла“ надôйшовъ зъ Велдѣжа переказъ почтовый 16 мая до Львова а дорученый зôставъ ажь 22 мая. На рецеписѣ переказу почтового були печатки зъ 16 17 и 20 мая. Черезъ таке опôзнюване доручене переказу почтового тратитъ и редакція и передплатникъ часописи, позаякъ той послѣдный безъ вины редакціи не одержуе черезъ 7 днѣвъ предплаченои часописи. Число рецепису переказу почтового 64—8032.

— **Управляючій Совѣтъ „Народного Дому“** застановляеся теперь на своихъ засѣданяхъ надъ будовою другои приходскои церкви побôчь „Народного Дому.“ Въ основѣ двѣ точки однодушно принято а то, що церковь муситъ бути величава и якъ найскорше построєна. Членъ совѣта инжин. Гаврышкевичь предложивъ плянъ церкви о 5 копулахъ, потвержденый вже магистратомъ. Въ справѣ пляну були гадки подѣленій. Ходило именно о тое, чи церковь має строитися пятикупольна чи трикупольна. Друга коштовалабы о 50.000 зр. дешевше. Того пытаня остаточно еще не рѣшено.

— **Громада Ожидôвъ**, пов. Золочѣвского одержала ôтъ Цѣсаря 100 зр. запомоги на будову школы.

— **Зъ Стрыя** пишутъ намъ: „У насъ тихо, супокôйно. Жіемо мовь въ раю. Народъ мовчитъ на всѣ заставки, спитъ ажь любо. Було, правда, у насъ проєктôвъ що не мѣра: касино руске, и филія „Просвѣты“ и политичне товариство... Та все тое скôнчилося на проєктахъ. Нема чоловѣка, що бувбы въ силѣ зворушити сплящихъ та пôпхнути до якого дѣла. А серце болитъ дивитися, якъ наше численне мѣщаньство сходитъ на бездорожe, нидѣе духомъ и матеріяльно. Молодій сотрудники моглибы тутки знайти собѣ користне поле до дѣланя, они моглибы найлегше вплывомъ своимъ ратовати потопающихъ. Єстъ у насъ зновъ новый проєктъ завязаня „брацтва“, та здаєся и ôнъ остане тôлько проєктомъ...“

— **Зъ пôдъ Букачовець** пише намъ одинъ господарь: „Ажь жаль серце краe дивитися на тѣ шкоды, якій наробили въ нашôй сторонѣ тамтотыждневій морозы. Озимина и такъ у насъ хибла. Богато мусѣлося переорювати. Теперь добивъ морозъ. Кукурузу зваривъ морозъ до крихты, а бульбы, що подекуда вже добре була пôдросла, такъ ажь гейбы осмаливъ, гичечка счорнѣла на уголь.“

— **Зъ Черновець** пишутъ намъ: Недавно доносила урядова черновецка газета, що полиція выловила въ Чернôвцяхъ ворожбита, котрый заробивъ на своѣмъ ремеслѣ, якъ сконстатовано судомъ, тôлько 14.000 зр. Ворожбитъ не хотѣвъ датися взяти и боронився тымъ, що ôнъ ничь злого не робитъ, тôлько людямъ помагае, на свою оборону навѣвъ такожь фактъ, що ôнъ и теперѣшному правосл. митрополитѣ, Андрѣевичу, допомôгъ зôстати митрополитою и получивъ ôтъ него за тую прислугу 1000 злр.! Мимо того бѣдного ôтдали до суду.

Якъ Андрѣевича инстальовали на митрополиту, була въ Чернôвцяхъ не менша утѣха, якъ въ Бевзѣ на судный день. Однакожь вѣрній инакше до того ôтносятся, якъ видно зъ слѣдуючого факту. Вчера, въ недѣлю о розслабленôмъ, пріѣхавъ новый митрополитъ Андрѣевичь до катедры на службу, на котрôй мавъ поставити Исидора Воробкевича на протоєрея. Коли убравшись пишовъ зъ трону до священодѣйствія, приступае якійсь православный парафіянинъ, ловитъ митрополита крѣпкою мужичою рукою за бороду и закидаючи ему якусь крадѣжь, ставъ плювати архіереєви въ лице. Виновника заразъ запровадили до криминального суду и спровадили лѣкаря, щобъ сконстатовавъ, чи ôнъ при здоровôмъ умѣ. — Скоро судъ оба тѣ факта пояснитъ, подамо обширнѣйшѣ вѣсти.

— **Нечувана рѣчь.** Рускій катихитъ при школѣ św. Marcina одержавъ сими днями на власне прошенье, за 7лѣтне удѣлянье науки религіи, зъ рады мѣскои одноразову ремунерацію въ сумѣ 150 зр. а. в. Якъ розказуютъ, причиною давнѣйшои неблагосклонности репрезентаціи мѣскои для рускихъ катихитôвъ бувъ предсѣдатель V. секціи, кс. Форманіюшь. Прошенье руского катихита школы św. Marcina попиравъ, якъ зачуваємо, ks. Stojałowski.

— **Выдѣлъ Львôвскои комнаты адвокатôвъ** на своѣмъ засѣданю освѣдчився за безвзглядною свободою адвокатуры а противъ всякому обмеженю тоижь свободы и противъ обмеженю числа (numerus clausus).

— **Конкурса учительскій.** I. Рада школьна окружна въ Ярославлю розписуе д. 9 с. м. конкурсъ на посаду учителя старшого при 2-клясовôй школѣ въ Ольшанахъ съ платою 450 зр. Речинець подаваня до 20 червня с. р. II. Рада шк. окружна въ Мостискахъ конкурсъ на посаду управляючого учителя въ 4-клясовôй школѣ мужескôй въ Мостискахъ съ рôчною платою 450 зр. а за управу 50 зр. и вольне мешканье. Речинець подаваня до 5 липня 1880.

— **Именованя учительскій.** Рада школьна краєва именовала тымчасовыхъ учителѣвъ школъ етатовыхъ, Владислава Тарасовича въ Чайковицяхъ, Станислава Токарского въ Туховѣ и Петра Смолика въ Лежайску.

— **Неудавшійся жидôвскій пôдступъ.** Передъ кôлькома тыжднями знайдено въ лѣсѣ коло одного мѣсточка угорского тѣло замордованого чоловѣка. Лице убитого було якъ найнемилосерднѣйше покалѣчене, порѣзане. Зъ одежи и письмъ, знайденыхъ при трупѣ, заразъ дôйшли, що замордованый жидъ, Самуель Гринбаумъ, купець худобы. Жѣнка Гринбаума пôзнала въ трупѣ свого чоловѣка, але другій люде знавшій Гринбаума сомнѣвалиея, и не могли на певно вповѣсти, чи то Гринбаумъ, лѣкарѣ такожь не добачали подобы межи лицемъ живого Гринбаума а мертвого. Але Гринбаумъ бувъ заасекурованый на житье въ двохъ товариствахъ асекураційныхъ, въ однôмъ на 10.000 зр., въ другôмъ на 5000 зр. на користь своеи жѣнки. Тѣ товариства опираючися на сомнѣннôмъ ореченю лѣкарѣвъ не хотѣли забезпеченыхъ сумъ позбставшôй вдовѣ выплатити. А тымчасомъ заряджено тайне слѣдство, котрому удалося дôйти, що Гринбаумъ жіе гдесь схованый, ба дальше ôтнайдено его въ поблизькôмъ мѣсточку и арештовано. Хитрый жидюга убивъ якогось чоловѣка въ лѣсѣ, лиця его покалѣчивъ, щобы никто не пôзнавъ зъ лица, що то за чоловѣкъ, перебравъ трупа въ свои одежи, всунувъ ему въ кешеню свои паперы а то все здѣявъ въ тôй цѣли, щобы жѣнка взяла зъ асекурацій 15.000 зр. Тогды ôнъ замысливъ перебратися съ грôшми въ далеку сторону, переиначивши собѣ прôзвище.

— **Въ Gazet-ѣ Narodow-ôй**, ч. 117 зъ 23 с. м. читаємо слѣдуючій дуже справедливій, цѣнній замѣтки: „Więc w środku cywilizowanej Europy, w różnoludowej Austryi, pomimo konstytucji i jej §. 19. napotykamy w krainie fakt, któryśmy dzisiaj chyba tylko w Moskwie za możliwy uważali, t. j. że w szkołach religię wykładają w języku obcym, nie macierzystym.“ А низше называе той фактъ „nadużyciem wołającem do nieba o pomstę! А еще низше выкрикае честна Gaz. Nar. съ патосомъ, що то єсть „rozbójnictwo ubrane w formy i frazesy wolnościowe. Все то свята правда, що либеральна Gaz. Nar. написала при случаю найновѣйшого розпорядженя министеріяльного, впровадившого языкъ словеньскій на мѣсце нѣмецкого для науки религіи въ семинаріи учительскôй въ Краинѣ. Одинъ замѣтъ тôлько годится еще зробити Gaz-ѣ Nar-ôй, а именно той, що такій самый фактъ выкладаня религіи въ языцѣ “obcym nie macierzystym,“ таке саме „nadużycie wołające do nieba o pomstę“ подыбуємо кромѣ Краины не „chyba tylko w Moskwie“ але еще въ Галичинѣ, въ Львовѣ, въ 3 и 4 львôвскигъ гимназіяхъ! „Правда въ свѣтѣ нѣвечитея, а все таки вызначится!“ каже наша народна пословиця. Тѣ честній, повній справедливого гнѣву замѣтки Gaz. Nar. про науку религіи въ Краинѣ мовь нарочно написаній (хоть троха спôзнено) въ науку Радѣ шк. краєвôй по резолюціи посла Кулачковского въ радѣ державнôй, домагаючôйся, щобы на польскихъ гимназіяхъ во Львовѣ знести науку религіи для Русинôвъ въ польскôмъ языцѣ, а завести ей въ рускôмъ. Въ Краинѣ впрочѣмъ вже тое „nadużycie“ усунено на Moskw-у не маємо надѣи, Moskwa „bar-

barzyńska,“ але коли вже разъ що буде съ цольскими гимназіями во Львовѣ?

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Станъ засѣвôвъ** озимыхъ и ярыхъ въ всхôдноî Галичинѣ за май 1880. Станъ воздуху въ першôй половинѣ мая с. р. бувъ досыть некористный и не поправивъ плохои озимины. По горячихъ дняхъ въ цвѣтню въ першй 3 дни мая були приморозки, котрй въ гдекотрыхъ окрестностяхъ зварили ранну ярину. До 9 мая ôттакъ пановала посуха и холодный воздухъ, такъ що хлѣборобы почали боятися, щобы черезъ тую посуху, колибы она довго тревала, ярй засѣвы не пропали. Ôтъ 9 мая почали падати въ цѣлôмъ майже краю дощѣ, часто навальнй, съ бурями и градомъ, але въ загалѣ не шкôдний. Такій станъ погоды не мôгъ поправити озимины и въ загалѣ станъ засѣвôвъ озимыхъ въ всхôднôй Галичинѣ сумный и тôлько гдесьнедесь, именно на Подôлю, суть окрестности, где есть надѣя на лучшій урожай. Найлѣпше еще показуе пшениця; жито и рѣпакъ пôвъ на пôвъ выгинули. Що до ярины, то хотяй о нѣй теперь еще ничого рѣшучого сказати не можна, однакожь, якъ доносятъ найсвѣжшй вѣсти, по послѣдныхъ маёвыхъ дощахъ значно поправилася и вызирае досыть добре. Наведемо кôлька примѣрôвъ стану засѣвôвъ въ окрестностяхъ всхôднои Галичины.

Зъ гористои окрестности Балигороду доносятъ: Селяне мало сѣютъ, бо не маютъ ни насѣня, ни грошій купити. Въ многихъ селахъ мало посѣяно; буде недостатокъ. Зарôбку не ма; збôже дороге; жито 8—9 зр., овесъ 4 зр., бараболя 2 зр. 80 кр. за польскій корець. О ярынѣ годѣ еще що вповѣсти.

Зъ окрестности Городка. Жита по бôльшôй части переорано, пшеницѣ, що зъ зимы були добрй выйшли, зрѣдли зъ мартовыхъ морозôвъ и посухи. Ярины не найлучшй. Садженье бараболь и буракôвъ вже скôнчене. Конюшина и трава на лукахъ низько тримаются. Робôтникъ таный. Селянскихъ пôль богато облогуе за для браку насѣня. Въ яринахъ кидаеся дуже хопта. Пшеницю вже полятъ.

Зъ окрестности Калуша. Жита злй або ніякй, богато переорано. Ярина або не сходитъ, або дуже рѣдко и нерôвно, для того всѣ боятся, щобы въ додатку еще и ярина не хибла.

Морозъ въ дняхъ 17 и 18 мая поробивъ въ много окрестностяхъ дотклива шкоды именно на яринахъ и деревахъ.

Ôтъ Устрикъ дольныхъ доносятъ, що тамже въ ночи зъ 17 на 18 мая морозъ дуже ушкодивъ бараболю, конюшину а навѣть кôнцѣ колосôвъ починаючого сыпатися жита. Такй самй вѣсти надôйшли зъ окрестностій Сѣнявы, Тернополя, Букачовець (гл. Новинки) и др.

Курсъ львôвскій зъ дня 24. л. мая 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264 25	267
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	165 —	168 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 70	97 70
„ „ „ по 4% ав.	90 40	91 40
„ „ „ по 5% ав. період.	96 70	97 70
Банку гип. галиц. 6% ав.	102 25	103 —
Листы дов. гал. рустик. банку п. 6%	102 50	103 50
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% досов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 25	98 25
Облиги комунальй Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	24 50	26 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 46	5 58
„ цѣсарскій	5 51	5 60
Наполеондоръ	9 38	9 48
Пôвимперіялъ	9 70	9 80
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 70
„ „ паперовый	1 24	1 26
100 марокъ нѣмецкихъ	58 —	58 75
Серебро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

— **Поправка.** Въ Ч. 35 просимо справити похибку друкарску на стор. 2 въ 1 шпальтѣ фелетону: Городеньскои уніи — на: Городельскои.

Оповѣстка.

Утворившійся комитетъ въ дѣлѣ основаня руско-народнои школы во Львовѣ маe честь запросити всѣхъ Русинôвъ Львôвскихъ на день 15 (27) мая 1880 въ Четверъ о 6 годинѣ вечеромъ до салѣ „Народного Дому“ въ цѣли принятя дальшихъ мѣръ въ тôмъ дѣлѣ.

Львôвъ дня 10 (22) мая 1880.

Въ имени комитета:

Яковъ Шведзицкій
предсѣд. комит.

Димитрій Вѣнцковскій
секрет. комит.

Ц. к. упривилеёваный галицкій

Акційный Банкъ Гипотечный

рѣшивъ удѣляти

пожички на добра земскй

такожь въ 5% Преміованыхъ Листахъ гипотечныхъ.

Пожички удѣленй въ 5% листахъ гипотечныхъ звертаются въ 79 пôврôчныхъ ратахъ.

Пôврочна рата выноситъ 3 3/10 % ôтъ капиталу пожичкового, зъ чого 3% припадае на ôтсотки.

5% Преміованй Листы гипотечнй

будутъ выльосованй въ протягѣ 40 лѣтъ. Льосованье ôтбуваеся що пôвъ року.

За кождый выльосованый 5% листъ гипотеч. выплатитъ Банкъ капиталъ

съ премією 10 процентовою
то есть за 100 зр. а. в. по 110 зр. а. в.

Пожички **въ 6% Листахъ гипотечныхъ** будутъ якъ доси и на дальше удѣлюватися.

5% Преміованй Листы гипотечнй

суть, рôвно якъ 6-процентовй, найпригôднѣйшй для **умѣщеня капиталу** и можутъ пôсля закона зъ д. 2. липня 1868, Д. з. д. XXXVIII. Ч. 93. бути ужитй на умѣщенье капиталôвъ фондовыхъ, на умѣщенье капиталôвъ заведень нубличныхъ, пôдъ надзоромъ правительства стоячихъ, на умѣщенье капиталôвъ пупилярныхъ, фидеикомисовыхъ и депозитовыхъ, якъ такожь, въ наслѣдство найвысшого рѣшеня зъ д. 17. грудня 1870, на забезпеченье кавцій супружескихъ войсковыхъ, а по курсѣ гелдовôмъ на кавціи службовй и вадія.

Загальна сума въ обѣгу находячихся листôвъ гипотечныхъ не може николи перевысшати суму рôвночасныхъ вѣрительностій гипотечныхъ, не може бути высша надъ двацятиразову суму капиталу акпійного, дѣйстно вплаченого.

Купоны платнй д. 1. марта и 1. вересня кождого року, якъ такожь листы гипотечнй выльосованй послѣднёго лютого и послѣднёго серпня кождого року, такъ одній якъ другй не пôдлягаючй ніякому оподаткованю, выплачуютъ безъ всякои ôтшибки:

во Львовѣ, головна каса Банку гипотечного и Филіи тогожь въ **Краковѣ, Чернôвцяхъ и Тернополи;**
въ Вѣдни, канторъ вымѣны банковои низшо-австр. Товариства есконтового;
въ Празѣ, Ческій Union-Банкъ и Ческій Банкъ есконтовый;
въ Бернѣ, Филія Банку Англо-австрійского;
въ Линцу, Банкъ для горѣшнои Австріи и Сольногороду;
въ Берлинѣ, S. Bleichröder;
въ Варшавѣ, Варшавскій Банкъ дисконтовый;
въ Сольногородѣ, Karol Steininger;
въ Грацу, Poldenegg & Czernadak;
въ Трієстѣ Филія Union-Банку;
въ Бѣльску, Bielitz-Bialaer Handels und Gewerbe-Bank. (1—3)

(Передрукъ не буде плаченый.)

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ
ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи
ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

ЦѢННИКЪ
Водъ минеральныхъ
природныхъ краєвыхъ и заграничныхъ
НА РôКЪ 1880.

		зр. кр.
Мала бутел.	Bilin	— 28
„ „	Ems, Kränchen i Kesselbrunn	— 28
„ „	Ems Victoria	— 34
„ банька	Fachniger	— 26
„ бутел.	Franzensbad-Eger, Franzensbr. Salzquelle u Wiesenquelle	- 29
„ „	Friedrichshaller Bitterwasser	— 39
„ „	Giesshübler	— 28
„ „	Gleichenberg	— 30
„ „	Haller Jodwasser	— 40
„ „	Hunyadi-Janos	— 30
„ „	Ивоничъ	— 32
Цѣла бутел.	Karlsbad, Sprudel, Mühlbr. и Schlossbrunn	— 36
„ „	Kissinger Rakoczy	47
Мала „	Кринница	— 28
„ „	Marienbad, Kreutzbrun. и Ferdinandsbr.	- 30
„ „	Ofner Königs Bitterwasser	— 30
„ „	„ Viktoria „	— 30
„ „	Францъ-Іосифъ	- 30
„ „	Orezza	— 85
„ банька	Püllnau	— 23
„ бутел.	Pyrmont	- 48
„ „	Rohitscher Sauerbr.	— 30
„ банька	Saidschitz	— 24
„ бутел.	Schleisischer Obersalzb.	— 59
„ „	Schwalbach Stalquelle & Weinbr.	— 32
Мала бутел.	Selters	— 27
„ банька	„	— 23
„ бутел.	Щавница (Іосифины, Магдалены и Стефана)	— 28
„ „	Vichy, grand Grill, Celestin	— 53
„ „	Wildunger	— 50
„ „	Жегестôвъ	— 28

Кумысъ.

Цѣла бутелька Кумысу звычайного	— 60
„ „ „ желѣзавого	— 70
„ „ „ вапняного	— 70
Корокъ до питя Кумысу	— 80

Соли жерельй.

Франценсбадска	Кильо	— 85
Гальска до купели	„	8 -
Ивоницка	„	1 95
Кальсбадска въ слоикахъ по 1/4 и 1/8	„	9 60
Маріенбадска	„	9 60
Морска	„	— 32
Лугъ зъ Kreutzenach, бляшанка 12 1/2 Кильо	„	10 80
Сѣрка до купели	„	- 70

Опакованье: 100 бутельокъ 1 зр. 50 кр.
50 „ — „ 90 „
30 „ — „ 60 „
10 „ — „ 30 „

Информація для піючихъ воды минеральнй.

Бутельки съ водами минеральными треба переховувати въ пивници, поземо на пѣску поукладавши. По ôткоркованю бутельки треба єи новымъ коркомъ заткати и коли вода маеся на два дни подѣлити, то треба фляшку горѣ дномъ звернену держати, щобы газъ зъ неи не выходивъ.

Воды минеральнй найбôльше пются на-тщо въ ôтступахъ 15- або 30-минутныхъ. За той часъ треба проходжуватися на вольнôмъ воздусѣ, однако не щобы ажь змучитися, въ мѣсцяхъ отѣненыхъ але не вохкихъ.

Воды минеральнои не песя наразъ бôльше, якъ 250 грам. т. є. 1/4 литра и песя єи поволи. Одягатися пôдчасъ проходу треба легко, тепло, общеплено, але и выгôдно; треба дуже стеречися замочити ноги и застудитися.

При питю водъ стравы мусятъ бути свѣжй, легко стравнй, нетовстй, некорѣннй и борше не можна ихъ споживати, ажь въ пôвъ годины по выпитю воды.

Огрѣванье водъ минеральныхъ карльсбадскихъ ôтбуваеся найлучше въ слѣдуючій способъ: До тонкои склянки або бутельки налити тôлько воды, кôлько на одноразове спожитье потрѣбно и бутельку вставити на 5 минутъ до кипячои воды.

Одержана температура буде отвѣтна температурѣ при жерелѣ.

Воды, котрои по ôткоркованю чути зôпсоваными яйцями, абсолютно не треба пити. (1—12)

„СЛАВІЯ“
банкъ взаимныхъ обезпеченій въ Празѣ

обезпечае

плоды польни и огородовину противъ градобитя.

Яко пôставу до обчисленя шкоды принимаются пôдъ всякими обстоятельствами цѣны поодинокй убезпеченыхъ плодôвъ — якъ скоро они не перевысшаютъ кождоразовыхъ цѣнъ на мѣстцевыхъ торгахъ, **а шкода вынадгороджаеся тогды на основаню тыхъ цѣнъ безъ укороченя.**

Єсли премія убезпечительна зôстала заплачена готôвкою зъ горы, **вынадгороджаe банкъ кожду шкоду въ продовженю днѣвъ 14. по єи ликвидаційнôмъ переведеню; банкъ платитъ дальше кожду шкоду въ тôмъ самôмъ часѣ навѣть тогды — а въ такомъ случаю ôттягаются ôтсотки, означенй управляючою радою, — єсли убезпечительна премія буде зложена на дни 30. вересня с. р.** хотяй въ тôмъ случаю вынадгородженье ажь съ кôнцемъ жовтня платитись повинно.

Премійна стопа остала тôлько для тыхъ громадъ пôдвысшеною, котрй пôсля досвѣду въ протягу послѣдныхъ лѣтъ съ кождымъ рокомъ на бôльшу опасность выставленй остаютъ.

Пôднесеня шкодъ дѣются въ присутности мужѣвъ довѣрія, которыхъ выбôръ убезпеченымъ самымъ оставляеся.

Банкъ „Славія“ ôтъ часу свого существованя уплативъ за шкоды градовй вже значну квоту бо 874.881 зр. 73 кр. а.в.

Премія маюча платитися, зôстае все та сама, безъ взгляду на то, чи убезпеченье заключене зôстало заразъ въ початку сезона лѣтного, чи ажь при грозячôй вже опасности, хоть въ послѣднôмъ случаю обявленье приступленя до убезпеченя буваe дуже часто безъ цѣли и звычайно приноситъ тôлько непріятности такъ внескодателю якъ и банку понеже черезъ градъ вже пошкоджень плоды тымъ самымъ ôтъ убезпеченя остаютъ выключенй.

Понеже на пôставѣ высше высказаного, убезпеченье и безъ совремнного зложеня готôвки може бути заключенымъ, то маемо честь П. Т. почтеныхъ господарѣвъ а именно нашихъ п. членôвъ запросити до безпловолочнои участи въ нашôмъ банку.

Генеральна Репрезентація „Славіи“ въ Львовѣ
улиця Коперника Ч. 10.

(1—3)

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 38. Львôвъ, Субота 17. (29.) Мая 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Бесѣда п. сов. В. Ковальского

на 81-ôмъ засѣданю рады державнои дня 14. (26.) цвѣтня 1880 надъ буджетомъ шкôлъ народныхъ.

(Дальше.)

Въ загалѣ сказавши, всѣ заведеня для ôбразованя учителѣвъ маютъ бути польскй, а що до рущины, то достаточно, коли ѳи гомеопатично буде удѣлятися. Думаютъ, що доволѣ буде тôлько на тое обмежитися, познакомити кандидатôвъ и кандидатокъ стану учительского тôлько съ техничными выразами въ рускôмъ язычѣ. И съ такими вступными вѣдомостями маютъ ôттакъ добрѝ учителѣ появлятися въ нашихъ школахъ!

Позаякъ часто жалованося на недостатокъ рускихъ учителѣвъ, то краєва рада школьна наразъ рѣшила основати катедры для рускаго языка въ Краковѣ и Решовѣ, отже въ захôднôй Галичинѣ. Тамошнѝ кандидаты маютъ вже въ того, що въ тыждни разъ абô два рускому языкови прислуховалися, выучитися рущины и ôттакъ настановлятись учителями въ нашихъ школахъ. Тому то й ясно, для чого тіи нашѝ учителѣ передъ нашими дѣтьми, такъ сказати, нѣмѝ. Такѝ Поляки-учителѣ, вынѣсши въ дому бесѣду мазурску а руску знаючи тôлько въ слуху пяте черезъ десяте, розмовляютъ съ нашими дѣтьми все тôлько по польски и одно тôлько ѳсть ихъ стремленье, щобы нашѝ дѣти переполячити. Прійде такій школярикъ до родичѣвъ до дому и хоче по польски калѣчити, то ѳго всѣ звычайно высмѣютъ, — тому то й не дивниця, що нашѝ дѣти не маютъ и охоти до школы съ такимъ учителемъ.

Зъ сего можете порозумѣти, чи у насъ може розвиватися школьне ôбразованье нашого народу?

Я мушу згадати ѳще гдѣщо про женьску семинарію во Львовѣ. Въ тôй женьскôй учительскôй семинаріи наука маѳ бути утраквистична.

На засѣданю въ 19. цвѣтня м. р. я внѣсъ тутъ въ имени рускаго народу жалобу на тое, що въ женьскôй учительскôй семинаріи во Львовѣ, помимо того, що она ѳсть ѳдина наша такъ звана утраквистична школа учительокъ, рущины совсѣмъ не учатъ а тôлько колись гдесь колись для жарту абô радше и въ ирониі — бо не можу того инакше назвати — однôй абô другôй ученици скажутъ щось по руски пересказати, що по польски выкладалося. Въ тôй школѣ на тôмъ и кôнчится наука рускаго языка. Я дуже жалѣвъ тогды надъ тымъ сумнымъ станомъ въ женьскôй учительскôй семинаріи.

Ѳго Ексцеленція попередный панъ министеръ просвѣты зацытькувавъ мене тымъ, що, мовлявъ, вы маѳте предсѣ инспектора школъ краєвыхъ Русина и Ѳго Екц. въ предложеныхъ ѳму справоздань совсѣмъ що иншого довѣдався. Я не хотѣвъ тымъ справозданямъ вѣру дати и уважавъ все тôлько злобною грою.

Теперь въ слѣдуючого побачите, якои хитрои штучки вхопленося по моѣй бесѣдѣ въ палатѣ: Ледво я слова мои тутъ вырѣкъ, заразъ во Львовѣ тихцемъ кивнули учителямъ на лобъ на шію учити рущину. То дѣялося въ другôй половинѣ цвѣтня а взглядно въ початку мая минувшого року. Почали именно якъ найквапнѣйше диктувати техничнѝ назвы въ гдеякихъ предметôвъ въ рускôмъ языцѣ, котрѝ кандидатки на учительокъ мали выучувати на память. Въ три чи чотыри дни являвся краєвый школьный инспекторъ, держитъ испытъ, знаходитъ все въ порядку и здаѳ зъ того справу. Такѝ штучки чей не приносятъ чести!

Разъ таку саму штуку представлено передъ нашимъ министромъ - rodak-омъ. Ѳго Екц. п. д-ръ Земялковскій ôтвѣдавъ передъ кôлькома роками Галичину и забажавъ такожь навѣдатися до учительскои семинаріи во Львовѣ. Всѣмъ було звѣстно, що панъ министеръ хоче такожь переконатися, чи выповняются законы, якъ належитъ. Ледво о тôмъ довѣдалися, заразъ професоръ К., котрого цѣлымъ именемъ не хочу назвати, подиктувавъ ученикамъ семинаріи кôлька техничныхъ назвъ по руски и на тôмъ бувъ конець.

Панове кандидаты запамятали собѣ тіи назвы, Ѳго Ексцеленція являѳся, каже пытати и знаходитъ все въ порядку. *(Кликы: Слухайте! Слухайте!)*

(Конець буде.)

ДОПИСЬ.

Зъ Черновець. III. *(Перешкоды просвѣты рускаго народа на Буковинѣ).* (Конець.)

Такъ то вороги просвѣты народа не побоялися пôдступомъ и неправнымъ обмеженьемъ права участи въ зôбраню ударемнити першѝ зôборы читальнѣ въ Раранчи. Заборона зборôвъ послѣдовала такъ пôзно, що о нѣй не можна було завѣдомити всѣхъ интересованыхъ. Всѣ приготованя до зборôвъ були вже починенѝ, гостѣ позапрошуванѝ и дуже легко моглобы було прійти до непріятностій, особливо при звѣстнôй злобѣ двôрника, колибы не гôсть п. Т. Реваковичь, интелигентный и всѣма дуже поважаный человѣкъ, котрый умѣвъ зôбранымъ розтолковати, задля чого зборы не можутъ ôтбутися, а заразомъ пояснивъ, що читальня не ѳсть ничого противузаконного. Стефанъ Дутка не одержавши ніякои ухвалы на завѣдомленье о замѣреныхъ загальныхъ зборахъ читальнѣ удався ôттакъ вразъ съ пятьма членами читальнѣ и съ п. Ив. Тыминьскимъ до краєвого президента бар. Алезанѣго съ письменною жалобою противъ высше згаданого розпоряженя староства, при чѣмъ п. Тыминьскій пояснивъ президентови устно, якъ то читальню всѣма способами хотятъ згнести и якъ ѳи переслѣдуютъ. Показалося, що не староста але комисарь Штокера бувъ авторомъ сеи забороны. Самъ староста Цукеръ вôзвавъ за кôлька день до себе Ст. Дутку и похваливъ ѳго за заложенье читальнѣ та призволивъ на зборы. Такъ то по довгихъ короводахъ ôтбулися наконець зборы читальнѣ дня 11. цвѣтня. Явилося 124 членôвъ-селянъ Раранецкихъ, а кромѣ того много другихъ селянъ яко гостѣ и п.п. Тыминьскій, Т. Реваковичь и хоръ спѣвакôвъ товариства „Союзъ“ въ Чернôвцяхъ. Ѳще въ послѣднôй хвили ширивъ двôрникъ Красовскій вѣсть, що зборы таки не можутъ ôтбутися. — Загальнѝ зборы ôтворивъ Ст. Дутка ôтповѣдною промовою. Дуже красну бесѣду о просвѣтѣ народа мавъ членъ Павловичь. Тожь само дуже красно говоривъ о просвѣтѣ народа п. Тыминьскій. При сальвахъ зъ моздѣрôвъ взнесено окликъ „Многая лѣта“ на честь Цѣсаря. Иванъ Фольваркôвъ говоривъ о тôмъ, якъ читальня маѳ ôтзвычаити нарôдъ ôтъ коршемъ. Дальше перечитано и пояснено статутъ, а потôмъ выбрано выдѣлъ. Головою читальнѣ выбрано Ст. Дутку, ѳго заступникомъ Павловича, секретаремъ Ст. Гузоватого а скарбникомъ Дм. Бѣлого. Въ кôнци забравъ голосъ Т. Реваковичь и пôднѣсъ въ довшôй промовѣ важнôсть сего дня для Раранчанъ, завзывавъ ихъ пильно читати й слухати книжки, напоминавъ тыхъ, котрѝ противнѝ читальнѣ, щобы отямилися и добру громады не противилися, подяковавъ Стефанови Дутцѣ и Ивану Тыминьскому за ихъ захôдъ и труды и сказавъ всѣмъ членамъ на прощанье щире: Помагай Бôгъ. Зôборы закôнчилися краснымъ спѣвомъ хору „Союзанъ“. — Треба було тамъ бути, щобы видѣти тѝ розъясненѝ радостію лиця Раранецкихъ людій, треба було чути тѝ съ глубокимъ чувствомъ выповѣдженѝ слова подяки сивоволосыхъ Раранецкихъ людій, щобы набрати непоколебимого пересвѣдченя, що многѝ зъ тыхъ людій почули потребу й пожитокъ зъ просвѣты и що для добра нашого селяньского народа стоитъ працювати и найôбльшѝ офѣры понести.

На закôнченье треба ѳще згадати о дальшôмъ дѣланю ворогôвъ читальнѣ. Ѳще на мѣсяць передъ зборами була рознеслася вѣсть, що людямъ належачимъ до читальнѣ, будутъ... конѣ красти. И справдѣ скраджено въ ночи зъ 11. на 12. цвѣтня членови читальнѣ Тарнавскому пару дуже красныхъ коней. На другій день по загальнôмъ зôбраню дня 12.

Историчный причинокъ

до нашои мартирологіи и рицарскои славы.

(Конець.)

Теперь треба було чимъ скорше натягнути вѣтрила и взятися до веселъ, бо могли сподѣватися, що за антибашою, отже за ними, жене въ погонь 6 турецкихъ кораблѣвъ. Пôдтягаючи вѣтрила, чуютъ великій тягаръ, смотрятъ и знаходятъ тамъ кôлька живыхъ Туркôвъ, котрѝ тамъ въ часѣ ворохобнѣ схоронилися. Пôйманѝ просили о ласку. Ихъ заковано въ кайданы. На мори крутився човенъ, на котрôмъ уратовалося 8 Туркôвъ съ сыномъ антибаши; човенъ набравъ воды, крутився и мусѣвъ затонути, якъ догадуѳся „Relacya“. Ратунокъ свôй завдячували „śmieli i mężni Ruśniacy“ своѣй ôтвазѣ и хоробрости, ихъ цѣла страта була: 1 забитый а надъ 20 раненыхъ и обсмаленыхъ. Число освобожденыхъ подаѳ „Relacya“ на „250 wybornej młodzi grzecznych i zacnych żołnierzy chrześcijańskich.“ Жваво взялися всѣ до веселъ, вѣтеръ мали добрый. Рѣшено стремѣти до Корвіето въ Калябріи (въ полудневôй Италіи), а зъ ôттамъ до Риму и дарувати тамъ папѣ Урбанови VIII. галеру. По дорозѣ подыбали одну чужу, турецку фолюку (великій човенъ), въ котрôй сидѣло 8 Туркôвъ. Одинъ Русинъ зъ галеры перебрався за Турка, выхилився до переѣжджаючихъ и запросивъ ихъ на галеру „на прохолоду“, запевняючи ихъ, що они такожь Турки и що на галерѣ „niemasz wiary chrześcijańskiej.“ Тіи повѣрили, Русины приняли ихъ съ смѣхомъ и увязнили. Осьмои днины подорожи здôйнялася такъ велика буря, що имъ 17 веселъ поломала а навѣть головный бальокъ пукъ на галерѣ. Се змусило ихъ вилынути въ портъ Лепанто (Lepanto, давный Ναύπακτος, лежитъ въ Греціи на вступѣ до коринтского заливу; въ Relacy-и“ стоитъ: do Klepancy). Тутъ подѣлилися всѣ добычею. На галерѣ, котра була межи всѣми турецкими суднами найкраша, бо навѣть була ôббита бляхою „złocist-ою“, знаходилося отъ що: 34 невôльникôвъ Туркôвъ (якъ здаѳся, кромѣ кôлькохъ жовнѣрôвъ, сама турецка служба корабельна), 2 невôльницѣ, 3 хлопцѣ, двохъ муринôвъ, 4 жиды, купцѣ, котрѝ за 20.000 скудôвъ выкупилися; дальше: 15 вѣтрилъ, 18 линвъ, 3 великихъ а 12 меншихъ, мосяжныхъ арматъ, 250 мушкетôвъ, велике число шабель, межи тыми 20 высадженыхъ золотомъ и срѣбломъ, 2 золотѝ уздечки, одна золота булава, высаджена дорогимъ камѣньемъ, одинъ рôгъ однорожця, на той часъ рѣчь дуже цѣнна, 60 кôрцѣвъ зôбжа, 20 красныхъ, дорогихъ хоругвъ, дуже много краснои, бѣлои одежи, сукна подвôйнои краски на 250 жовнѣрôвъ, 15 красныхъ диванôвъ, кождый вартости 150 скудôвъ, дуже много адамашку „i niepoliczonych bogactw kupieckich“ а въ кôнци подостаткомъ дровъ и цѣлый деревяный и желѣзный матеріялъ, приготовленый на будôвлю новои галеры. Въ касѣ було готовыми грôшми: 8000 талярôвъ, 600 угорскихъ червôнцѣвъ и 300 кавалкôвъ ломаного срѣбла, котрѝ загаломъ за 300 талярôвъ важили.

На тôмъ кôнчится наша „Relacya“; о кôлько знаѳмо, не була она у насъ ѳще друкована, хоть подаѳ намъ дуже цѣкавый а навѣть досыть важный епизодъ до нашои исторіи. Не чули мы такожь ничо о первотворѣ тои „Relacyi“, друкованôмъ, якъ видко зъ ѳи надписи, въ Римѣ. Зъ точного и подрôбного вычисленя всѣхъ предметôвъ, котрѝ на кораблі знаходилися, и зъ докладного опису цѣлои подѣи видко, що авторомъ того, въ Римѣ друкованого перетвору, зъ котрого наша „Relacya“ ѳсть тôлько короткимъ вытягомъ, мусѣвъ бути ктось зъ тыхъ освобожденыхъ христіянъ, — може самъ Сильвестеръ зъ Ливорны, — абô такій, що чувъ цѣле се оповѣданье ôтъ очевидця.

Чижь не милый то для Русина образъ поважного капитана Ивана Семеновича, нашого Горація-Коклеса?

Ся „Relacya“ дуже живо нагадуѳ народну думу историчну про Самôйла Кôшку — одну зъ найдовшихъ, бо 390 стихôвъ обнимаючу. Справдѣ гомеричнымъ складомъ оспѣване тутъ тожь само вызволенье христіянъ-невôльникôвъ зъ турецкои неволѣ. Содержанье сеи думы народнои ôтмѣнне ôтъ факту описаного въ „Relacy-и“.

Ой изъ города изъ Трапезонта выступала галера,
Трема цвѣтами процвѣтана, малёвана,
Ой первымъ цвѣтомъ процвѣтана
Златосиньми кындяками*) побивана;
А другимъ цвѣтомъ процвѣтана —
Гарматами рештована;
Третѣмъ цвѣтомъ процвѣтана —
Турецкою бѣлою габою покровена.
То въ тôй галерѣ Алканъ-Паша,
Трапезоньскее княжя гуляѳ,
Избраного люду собѣ маѳ:
Сѣмсотъ Туркôвъ, Яничарь чотыриста
Та бѣдного невольника пôвчвартаста
Безъ старшины войсковои.
Первый старшій мѣжь ними пробуваѳ
Кôшка Самôйло, гетьманъ Запороскій;
такъ розпочинаѳся народна дума. Вôдтакъ описуѳся, якъ Алканъ-Паша у городъ Козлôвъ со всѣмъ войскомъ завернувъ до „Дѣвки Санджакôвны“ — дочки турецкого губернатора „въ залёты поспѣшивъ“, якъ дѣвка Санджакôвна ѳго „за бѣлу руку брала, у свѣтлицѣ-камяницѣ зазывала,

*) Стяжками, лентами.

цвѣтня с. р. наказавъ двôрникъ Красовскій — хоть не була пора потому, бо було велике болото — дорогу въ Раранчи робити и притягавъ до тои роботы особливо тыхъ, що до читальнѣ належать. Не досыть на тôмъ! Коли не можна було вже забити читальнѣ, то нуже недопускати до неи книжокъ и часописій. Такъ надôйшла 15/2 1880 ажь до Топорôвцѣвъ, послѣднёи почты до Раранча, „Наука“ съ рускою адресою: „Почтенна Громада Раранче.“ Писарь Обенгруберъ пише на адресѣ: „Ne umijemo po rusku cetaty, dla toho cessu knesku vidoslate, Grigori Krasowski g. naczalnek. Retur.“ Сю книжку ôтослано до Черновець до „Рускои Бесѣды“ а зъ ôттамъ дôсталася до Читальнѣ Раранецкои; повысшій клясичный документъ есть зложеный въ Биóліотецѣ Читальнѣ, щобы колись посвѣдчити, якъ двôрникъ, котрый иншого слова не знае крôмъ рускаго, рускимъ книжкамъ противився...

Такй то перешкоды мусить поконувати нашъ нарôдъ бажаючій просвѣты, а правду сказавши, рѣдко кто зъ интелигенціи помагае ёму двигатись на передъ. Пора, пора, щобъ пробудилась Буковина!

Що пишутъ газеты?

Що пишутъ газеты? Много и ничого! Пишутъ о великôй политицѣ — день въ день; знаютъ, що робитъ Бисмаркъ, що снится Глядстонови, що пів царь, якъ спала царева; пишутъ о Хинахъ, о Америцѣ, ба й о Японіи, словомъ о всѣмъ, о всѣмъ, що хочете и не хочете знати. Не вжежь думаете, що мы будемо вамъ все тое пересказувати? Много, много пишутъ газеты, они, бачте, що день выдаютъ великй листы печатнй, кудажь намъ все тое розказувати въ „Дѣлѣ.“ Въ нашôмъ „Дѣлѣ“ хотѣлиóы мы подавати щось бôльше такого, що справдѣ пôдходитъ до дѣла с. е. що дѣлаеся, що и якъ у насъ робится, а бодай що и якъ повинно робитись. Ось и за тымъ довго-довго глядали мы по газетахъ. Та якъ сказано, много пишеся у насъ по газетахъ, много и — ничого. Отъ якъ ôткинешь всю ту велику политику, ту Хинщину, Японщину и всѣ тй дипломатичнй здогады чи сны, а спытаешь, що такого робится у насъ, що думае а бодай о чѣмъ снитъ наша суспôльность и що о тôмъ всѣмъ пишесь въ газетахъ, такъ и выходитъ, що — ничого. Здаеся, що бѣда доскулила всѣмъ и вся до послѣднёго. Одинй жиды не чуютъ бѣды, они посѣли мало що не всѣ великй капиталы, взяли въ свои руки торговлю и великій промыслъ и що-бôльшй банки — и сидятъ супокôйно. Всѣ жь другй жалятся на бѣду и на бѣдѣ все кôнчится. Та звѣстно, слёзами бѣды не ôтмолишся. До дѣла жь якось не ма охоты. Та й комужь тутъ дѣлати? Рада державна мирится и не може помиритись съ народами. Спôльнй делегаціи клопочутся бôльше о Босніи и Герцеговинѣ, якъ о „Галиціи и Лодомеріи.“ Соймъ краевый не обрадуе, а хочь збереся то хиба на кôлька мѣсяцѣвъ, щобъ ухвалити буджетъ и найпильнѣйшй справы. Комужь тутъ думати о загальныхъ справахъ краевыхъ. Лишаются самй громады и рады повѣтовй. Але у нихъ не богато житя. Доперва надходячй выборы до радъ повѣтовыхъ звернули на нихъ увагу. Оттеперь то хоть ôтъ часу до часу озвеся якій голосъ въ газетахъ. Послухайможь, що пишутъ газеты о нашихъ громадахъ и радахъ повѣтовыхъ. Gaz. Nar. выписала статю, где указуе на важнôсть радъ повѣтовыхъ. Рады повѣтовй маютъ „masy ludowe poddać przywództwu moralnemu duchem narodowym natchnionych klas oświeceńszych: „Rady powiatowe mocą ustawy, oficyalnie, działają w kierunku wskazanym — i działają z dobrym skutkiem.“ Въ чѣмъ сей „dobry skutek“ обявляеся? „Доказомъ сего — говоритъ дальше Gaz. Nar. — суть найновѣйшй выборы до Сойму и до рады державнои, доказомъ сего суть теперѣшнй начальники громадъ и теперѣшнй репрезентаціи громадскй — z pewnością szlachetniej i rozsądniej pojmujące obowiązki swoje niż dawniejsze opiłe, systematycznie demoralizowane gromady!“ Отъ куда заѣхали нашй szlachetni przywódzcy ludu! Що нашй громады теперь mniej opiłe, се рѣчь звѣстна, але позволятъ собѣ сказати нашй „шляхетнй“, чи шляхотскй проводирѣ, що се не ихъ заслуга, а заслуга нашого рускаго священьства, що довгй лѣта мимо опозиціи и неласки а навѣть мимо „przeciwnych prądów opilstwa“ проповѣдало тверезôсть, заслуга дальше нашихъ просвѣтныхъ товариствъ, що неутомимою працею мимо заказôвъ „окружныхъ и краевыхъ радъ школьныхъ“ десятки тысячь книжокъ популярныхъ розкинули межи нарôдъ, позавязовали читальнѣ, касы и т. д. — А якъ „спасительно“ вплываютъ „szlachetni przywódzcy natchnieni duchem narodowym“, на доказъ сего позвольте пригадати собѣ тй пиятики устроюванй для выборцѣвъ голосувавшихъ за польскими кандидатами, тіи нагороды для szlachetniej pojmujących obowiązki swoje въ асигнаціяхъ на литры горѣвки до пропинаціи in Grodek и т. д. Пригадайте собѣ цѣлу недавну исторію выборôвъ до рады державнои, а вы будете знати, кто „деморализуе и упиваe нарôдъ.“

„Головною задачею радъ повѣтовыхъ — пише дальше G. N. — доглядати урядованя громадскихъ зверхностій и сторожити надъ правильнымъ зарядомъ маетковъ громадскихъ. Армія 6000 радъ громадскихъ и 6000 вôйтôвъ заправляеся до администраційныхъ чинностій и до иншои службы публичнои пôдъ проводомъ тыхъ працёвитыхъ (!) и розумныхъ obywateli, що двигаютъ на своихъ баркахъ тягаръ урядованя повѣтовыхъ репрезентацій.“ Страхъ, якъ гарно сказано. Ктобы повѣривъ тымъ словамъ, мôгъ бы думати, що наша автономія цвите повнымъ цвѣтомъ, що у насъ 6000 армія начальникôвъ громадскихъ заправляеся справдѣ до автономичнои а не до „иншои“ службы, що нашй выдѣлы повѣтовй перетяженй працею. Ну, звольте жь теперь заглянути хотьбы лише до выказôвъ статистичныхъ Выдѣлу краевого о дѣяльности радъ повѣтовыхъ, а побачите, що на 73 повѣты 20 радъ повѣтовыхъ навѣть не выказало своихъ чинностій (здаеся для того, що не було що выказувати), що дальше въ прочихъ 53 повѣтахъ бôльша часть радъ повѣтовыхъ навѣть не ôтбувала уставою приписаныхъ засѣдань минимальныхъ! А теперь послухаймо кôлька фактôвъ о „спасительнôмъ вплывѣ.“ „Въ всѣхъ майже гôрскихъ громадахъ (коссôвского повѣту) господарюютъ зъ давна панове писарѣ громадскй, вызискуючи на кождôмъ кроку темноту люду, накладаючи самовольно всѣлякй тягары, не разъ по кôльканайцять зр. рôчно на одного бѣдного Гуцула“, такъ пише дописователь Dziennika Pol. зъ Коссова. „Одинъ такій „панъ“-писарь розтягнувъ свое пановане ôтъ 15 лѣтъ ажь на три громады, а въ однôй зъ нихъ есть заразомъ самъ вôйтомъ. Пôсля довгихъ жалобъ громадянъ по довгихъ, довгихъ лѣтахъ ôтбулася наконець ревизія фондôвъ тыхъ трехъ громадъ, и показалося, що цѣла каса пожичкова гдесь пропала безъ слѣду. Минае вже четвертый мѣсяць ôтъ часу, якъ се выкрылося и якъ се звѣстно радѣ повѣтовôй, а сей писарь урядуе дальше не тôлько яко писарь и вôйтъ але и яко секвестраторъ податковый въ кôльканайцяти громадахъ зъ рамени ц. к. уряду податкового! Говорятъ, що тутешній староста мавъ запевнити сему писареви свои „względy“ въ замѣнъ за ôтданй услуги... О тôмъ знае добре и маршалокъ повѣтовый — всѣ знаютъ и мовчатъ, бо „ów pisarz gminny jest nieocenionym agitatorem (при выборахъ до сойму и рады державнои) i usłużnem narzędziem policyjnem.“ Такъ пише Dz. Pol. Nr. 114. Отъ якъ выглядае та „иншa служба публична“, до котрои заправляеся армія 6000 начальникôвъ громадскихъ! А треба знати, що коссôвска рада повѣтова належитъ еще до найбôльше дѣяльныхъ, що пôсля справозданя Dz. Pol. о дѣяльности сеи рады повѣтовои (Nr. 119) „вся майже интелигентна людность повѣту поспѣшала на кожде вôзванье рады пов. съ обывательскою пôдмогою“, що тая рада повѣтова мала часъ заниматися навѣть такою марницею, якъ перемѣною старыхъ печатокъ громадскихъ на новй z herbem krajowym и що урядове справозданье выразно хвалится: „miano szczególniejsze oko na pisarzów gminnych!“ Послухаймо еще дальшого урядового справозданя. Пôдъ зарядомъ сеи рады повѣтовои остаеся такожь повѣтова каса пожичкова. При ликвидаціи сеи касы выкрыто „ubytki kasowe (що за деликатный выразъ!) spowodowane przez byłych urzędników wydziału powiatowego w kwocie łącznej 1178 złr. 11½ ct.“ Рада повѣтова коссôвска маe такожь пôдъ своимъ зарядомъ фондъ для убогихъ. Отъ р. 1874 (отже ôтъ 6 лѣтъ) счезъ бувъ гдесь дотычащій касовый дневникъ и доперва недавно его ôтшукано — z wykrytych przytem ubytków (новъ сей деликатный выразъ) pokrył jeden z urzędników wydziału powiatowego część w kwocie 246 złr. 91 ct., а що до решты 200 зр. ôтнёеся выдѣлъ до прокураторіи celem wdrożenia śledztwa przeciw niewiadomemu sprawcy.“ Цѣлый фондъ для убогихъ выносивъ 972 złr. 88 ct. — отже майже половину сего фонду вкрадено! Отъ куда идутъ кары грошевй стяганй зъ нашихъ бѣдныхъ Гуцулôвъ! А се все дѣеся не въ „opiłych gromadach“, але въ радѣ повѣтовôй, однôй, якъ сказано, еще зъ найбôльше дѣятельныхъ. Такъ то сповняютъ рады повѣтовй свои „найголовнѣйшій задачѣ.“

Якйжь зъ того консеквенціи? Маемо факта много высказуючй и поучаючй, требабы тôлько потягнути зъ нихъ консеквенцію. Вина зла, якъ бачимо, не въ народѣ, але троха выше, тожь и ясно, где переводити реформу. Але нашй польскй политики маютъ свою логику. „Dzwonię zawsze na to, że bez wójtów, przez Rady powiatowe mianowanych, wszelka krzątanina jest próżna“, пише якійсь Rusin-obywatel A. G. зъ Борщôвского до Gaz. Nar. „Chłop mianowany, a więc na włosku wiszący, byłby zupełnie innym!“ Отъ вамъ и рада! А чи тіи урядники радъ повѣтовыхъ, що поробили „ubytki“ въ касахъ, не именованй радою повѣтовою, чи не рада повѣтова передержуе на урядѣ сего писаря, що осуществивъ такъ релѣфно проэктъ о „połączonych gminach“ и черезъ 15 лѣтъ такъ славно кумулюе уряды писаря, вôйта и секвестратора и „гдесь заподѣвъ“ цѣлу касу пожичкову?! Отъ вамъ „именованй хлопы и урядники“, они противъ волѣ громадъ именованй и они дѣйстно „zupełnie inni“ ôтъ того, чого домагаются нашй громады ôтъ евого начальства!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Палата панôвъ*). Дня 12 и 13 мая велися въ палатѣ панôвъ розправы буджетовй. Централисты выступали надъ сподѣванье досыть умѣрковано. Такъ Гаснеръ згадуючи о языковôмъ розпорядженю министерства признавъ, що оно не противится ніякимъ законамъ а що оно лише не на часѣ! Гаснеръ и Шмерлингъ въ своихъ промовахъ выступали бôльше ôтпорно с. з. они боронили централистôвъ противъ замѣту, мовбы то централисты були ворогами правъ народôвъ. Була се дуже слаба оборона централизму, котрый предсѣ опираеся на супремаціи нѣмецкого елементу въ Австріи. Кн. Сапега, котрый першій разъ промовлявъ въ палатѣ панôвъ, выступивъ противъ того, що централисты все представляютъ себе яко оборонцѣвъ цѣлости Австріи. Цѣлôсть Австріи не менше дорога и другимъ народамъ австрійскимъ, але народы хочутъ видѣти Австрію сильною, а сильною станеся она, коли вдоволитъ всѣ народы. Гр. Таффе рѣшучо выступивъ въ оборонѣ своеи политики помиреня народôвъ Австріи и застерѣгся противъ замѣту, мовбы то министерство концесійками для поодинокихъ партій хотѣло здобути собѣ бôльшôсть въ радѣ державнôй не вдоволивши на дѣлѣ никого. Гр. Таффе хоче замирити всѣ народы и ихъ разомъ зъеднати до працѣ для добра державы. Секційный шефъ Сакенъ боронивъ въ заступствѣ Штремайера розпорядженя о языцѣ въ Чехахъ и Моравіи. Его бесѣда не вдоволила ческу прасу, позаякъ Сакенъ высказавъ гадку, що се розпорядженье ôтносится лише до способу, въ якій суды и уряды маютъ залагоджувати подания внесений до судôвъ и урядôвъ, а не до того, въ якôмъ языцѣ тіи поданя можутъ бути вношенй. — Буджетъ ухвалено въ палатѣ панôвъ безъ змѣны. По выборѣ членôвъ до спôльныхъ делегацій обвѣстивъ гр. Таффе урядово, що сесія рады державнои ôтрочена.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Kölnische Ztg. зъ 24. мая поясняе дѣло реформъ Лорисъ Меликова въ слѣдующій способъ: „Загальна тревога передъ кервавыми марами, штилетами и динамитомъ, анархія, недостатокъ довѣря въ хосенность старинныхъ формъ правленя — все те счезло нынѣ мовьбы на замову якого чародѣя, а Петербургъ розпочавъ давнѣйше веселе свое житье. Ôгъ зимового двôрця почавши до пôддашнои комнатки нигилиста — всюды заволодѣвъ ниший ладъ, все обновилось и перестроилось. Самый царь навѣть здаеся не вѣрити въ дальшй заговоры противъ своеи особы, чуеся безпечнѣйшимъ и интересуеся видимо реформами, котрй пôдъ его очами выконуе смѣливый и оглядный диктаторъ. Нынѣшна Россія зложила судьбу свою въ руки Лориса Меликова, пріймае смиренно всѣ его розпорядженя, выконуе ихъ безъ ропоту и чувствуе себе чимъ разъ щасливѣйшою. Меликови не недостае ани розтропности ани рѣшимости, а що найголовнѣйше, то его политика не кôнчится на слѣдженю за нигилистами, противно маe она на цѣли регенерацію державы и есть либеральною. Головна зброя, котрою ôнъ побѣджае нигилистôвъ, есть справедливôсть и лагôднôсть. Лорисъ Меликовъ займае противъ нихъ становище строгого батька, котрый справляе блудного сына. Не малу вагу прикладае ôнъ такожь до пытаня національного въ Россіи, въ чѣмъ попираютъ его и поважнѣйшй дневники. Есть рѣчію певною, що Лорисъ Меликовъ носится съ гадкою знести указъ царскій, котрый зборонивъ печатанье малорускихъ писемъ. Передъ десяти роками(?) звела надмѣрна ревнôсть руссофильска все дѣло до того, що заказано уживати языка малорускаго якъ передъ тымъ литовскаго а по части польскаго и нѣмецкаго. Малороссы розвинулись ôтъ часу полученя свого въ минувшôмъ вѣку пôдъ взглядомъ языковымъ совсѣмъ самостôйно и уважаютъ себе окремымъ народомъ насупротивъ Великороссôвъ. Они посѣдаютъ своихъ поетôвъ и писателѣвъ и почитаютъ свого Шевченка рôвно высоко, якъ Великороссы свого Пушкина. До того не умѣли и не умѣютъ они языка великорускаго. Тымъ часомъ зборонено имъ выдаванье книжокъ въ ихъ языцѣ, щобы ихъ присиловати до закиненя своеи литературы а принятя великорускои. Кôльканайцять милiонôвъ жителѣвъ утратило наразъ свôй словесный языкъ. Тымъ бôльше дивно стае теперь кождому, що треба було ажь Ôрменина, котрый тяжку кривду, нанесену Русинамъ соплеменниками, маe теперь вынагородити. Що Меликовъ ôтважився въ такій способѣ выступити противъ такъ званого „московского сторонництва“ (се есть сторонництва Каткова. Прим. Редакціи), фактъ сей свѣдчитъ не лишь о его самостôйности, але и бодрости, рѣшимости и широкôмъ поглядѣ на внутренній справы Россіи.“ Въ дальшихъ уступахъ розводитъ Köln. Ztg. рѣчь о становищу Полякôвъ до Лориса Меликова и заявляе надѣю, що и съ ними диктаторъ вôйде въ переговоры. Артикулъ кôнчится словами: „Не реакціи, але енергичныхъ ре-

---

за бѣлу скаму сажала, дорогими напитками наповала, а вôйско середъ ринку сажала“, якъ тымъ часомъ козаки-невôльники вызволитись задумали, якъ турецкій повѣрникъ, Ляхъ-Потурнакъ, що козакôвъ невôльникôвъ доглядавъ и въ кайданахъ крѣпко державъ, „такъ напився, що зъ нôгъ звалився“, якъ тогды Самôйло Кôшка „угадавъ, Ляха-Потурнака до лôжка вмѣсто дитяти спати поклавъ, самъ ôсѣмьдесятьчотыри ключѣ зъ-пôдъ головъ выймавъ“, козакамъ кайданы ôтмыкавъ и перехитривши турецку сторожу козакôвъ зъ неволѣ вызволивъ и галерою турецкою щасливо до „острова Тендрова“ доплывъ, на святу землю христіяньску, руску вернувъ, якъ его вольнй козаки Запорожцѣ витали, „изъ семипядныхъ пищалей гремали.“

„Здоровъ, кажутъ, здоровъ Кôшко Самôйлу,
Гетьмане Запороскій,
Не загинувъ еси у неволи,
Не загинешь и зъ нами козаками по волѣ!“
Правда, панове, полягла
Кôшки Самôйлы голова,
Въ Кіевѣ — Каневѣ монастырѣ...
Слава не вмре, не поляже!
Буде слава славна:
Помѣжь козаками,
Помѣжь друзями,
Помѣжь лицарями,
Помѣжь добрыми молодцями
Утверди Боже, люду козацкого
Народу христіяньского
Вôйска Запороского,
Доньского,
Съ сіею черню Днѣпровою
Низовою
На многая лѣта
До кôнця вѣка!

Такъ кôнчится дума про славну освободу козакôвъ зъ неволѣ турецкои.

Намъ приходитъ еще на гадку одно мѣстце зъ діярія польского историка зъ тыхъ часôвъ, Семена Окольского, котрый бувъ товаришомъ гетмана Миколая Потоцкого. Нажаловавшися, що хоробрй козаки за Павлюка я Остряница такй тяжкй удары задали Польщи, дорѣкае ôнъ самôй шляхтѣ, що вôйнѣ съ хлопами жаднои ваги не давала, называючи козакôвъ паньскими ôвчарями и рѣзниками и зневажаючи славу тыхъ, що ихъ побивали. „За тое Богъ насъ покаравъ,“ — пише дальше Окольскій, — „бо хотяй межи козаками не ма ни сенаторôвъ ни воеводъ, хоть они хлопы, але за тое такй, котрымъ вартъ бути бы и Квинтами — Цинцинатами, колиóы право contra plebeos имъ не шкодило.“ др *Ц.*

формъ въ либеральнôмъ дусѣ належится сподѣвати зъ рукъ Меликова, до чого роблятся повсюды приготовленя, именно въ найвысшой розпорядительнôй комисіи. Если проворному нôдъ кождымъ взглядомъ Меликовъ удасться мимо ворогуючихъ на него реакційныхъ елементôвъ, удержатися на чолѣ державы, то сей чужинець зробитъ бôльше добра для Россіи, якъ передъ кôлькома мѣсяцями можна було надѣятися.“ — Рожевй погляды Kölnische Ztg. на замиренье всѣхъ мешканцѣвъ Россіи, на спасаючй реформы Лорисъ Меликова а особенно на будущу судьбу языка нашого въ Россіи пріймаємо однакожъ съ великою резервою а навѣть съ невѣрою. Вже бо не першій разъ читаємо подôбнй вѣсти въ дневникахъ нѣмецкихъ, а мимо того не видко царскихъ указôвъ, котрй хочь по части утвердилибы въ насъ пересвѣдченье, що теперѣшный диктаторъ намѣряє направити давне зло, котре дѣйстно було результатомъ надмѣрнои ревности Каткова e tutti quanti. Розумѣємо, що до приготовленя широкихъ реформъ конституційныхъ потреба довшого часу, але не можемо зрозумѣти, щобы до знесеня указу царского зъ р. 1876 о языцѣ малорускôмъ потреба такихъ довгихъ приготовлень. До того выстарчає, щобы цензура выпустила лишь зъ своихъ рукъ те множество готовыхъ матеріялôвъ словесныхъ (якъ: великій словарь, етнографичнй розправы, повѣсти, популярнй книжки и др.), котрй, якъ знаємо зъ певныхъ жерелъ, лежатъ тамъ сконфискованй еще ôтъ 1874. року.

Нѣмецка Petersburger Ztg. доноситъ, що въ Петербурзѣ нôдъ проводомъ генерала Тодлебена нараджуєсь комисія, зложена зъ войсковыхъ авторитетôвъ, надъ пляномъ стратегичнымъ на случай вôйны Россіи съ Китаємъ. Догадуются, що начальство обнявбы самъ Тодлебенъ, а до помочи придановы ему Скобелева, котрый стоитъ надъ Терекомъ противъ Туркменôвъ и князя Емеритиньского яко шефа генерального штабу.

Загранична политика Россіи въ теперѣшнôй хвили заключаєся по мнѣню прасы европейскои въ тыхъ словахъ: Россія бажає супокою въ Европѣ, щобы всею силою кинутись на Азію.

Англія. О мисіи Гешена до Цареграду ходятъ найрôжнорôднѣйшй толки, котрй опираются лишь на догадахъ. Слабе свѣтло кинувъ однакожъ сими днями самъ Глядстонъ въ палатѣ послôвъ. Гешенъ мавбы нопри другихъ справахъ сконстатовати на мѣстци надужитя, якихъ допущенося на могаметанахъ въ Кидіяли и Айдосъ. Англійске правительство, говоривъ Глядстонъ, не знає рôжницѣ межи музулманами а христіянами.

Всѣ державы европейскй згодились на те, щобы переслати портѣ идентичну ноту въ спорныхъ справахъ на балканьскôмъ нôвостровѣ, по нѣмъ малабы зôбратись конференція амбасадорôвъ въ Берлинѣ. Предметомъ нарадъ конференціи малабы бути лишь квестія греческа.

Выдатки на вôйну афганьску выносятъ доси 7,154.000 фунтôвъ штерлинговъ. Въ Афганистанѣ находится 60.000 войска англійского.

Франція. Леонъ Сей, нововыбраный президентъ сенату, одержавъ 147 голосôвъ противъ 121. На его мѣстце, яко амбасадора въ Лондонѣ, прійде имовѣрно Вадингтонъ, бувшій министеръ справъ заграничныхъ. Сей выбраный на рôкъ.

Франція, приступивши до орієнтальнои политики Глядстона, порушила гадку, щобы не складати окремои комисіи до означеня границь греческо-турецкихъ, лишь щобы ôтъ разу скликати додаткову конференцію амбасадорôвъ. Англія и гдеякй другй держады пристали, якъ доноситъ телеграмъ зъ Парижа, на предложенье французского кабинету.

Въ рôчницю кровавого покараня комунарôвъ черезъ войска републиканьскй 11. (23.) мая сподѣванось въ Парижи великихъ демонстрацій. Дѣло однакожъ покôнчилось на тôмъ, що въ згаданый день невеличке число людій зôбралось на пляцу Бастилѣ и на кладбищи, где похоронено тѣла розстрѣляныхъ комунистôвъ, съ вѣнцями, але скоро на зазывъ полиціи розôйшлось. Увязнено лишь кôлькохъ ексцедентôвъ и то чужинцѣвъ зъ сусѣднои Голяндіи, котрыхъ правительство безъ проволоки видалитъ зъ краю.

НОВИНКИ.

— **Єго Вел. Цѣсарь** має, нôсля донесень вѣденьскихъ газетъ, 5 вересня с. р. пріѣхати до Кракова а зъ ôттамъ до Львова на часъ короткій. Зô Львова назадъ повернє въ Кракôвъ.

— Урядова газета принесла вчера **патентъ цѣсарскій** зъ дня 26 мая 1880, скликуючій соймы краєвй на 8. н. с. червня с. р.

— **Поминальне Богослуженье** за бл. п. Еп. Михаила Куземского ôтправилося сего четверга при великôй участи вѣрныхъ, по-

читателѣвъ покôйного, въ успеньскôй церквѣ. Службу соборну ôтслуживъ Впр. о. дръ Делькевичъ.

— **Зôбранье Львôвскихъ Русинôвъ** для нарады въ дѣлѣ основаня руско-народнои школы во Львовѣ, ôтбулося сего четверга въ сали „Народного Дому“, при участи що найменше 300 осôбъ. На четверговôмъ зôбраню явилися именно мѣщане и передмѣщане Львова по першій разъ дуже численно и тымъ заявили, що они значна сила во Львовѣ, съ котрою треба числитися. Поважными, рѣшучими, съ одушевленьемъ выголошеными бесѣдами своими показали они, що свѣдомй приналежныхъ имъ правъ та що почуваютъ и записуютъ собѣ кождукривду вдѣяну имъ а взглядно всѣмъ Русинамъ. Для того тоє зôбранье Русинôвъ львôвскихъ выступленьемъ рускаго мѣщанства, рускихъ ремѣсникôвъ, торговельникôвъ, робôтникôвъ характеристичне а для насъ дуже важне и нôддвигаюче. Львôвске руске мѣщаньство нôднесло свôй голосъ, запротестовало противъ насилій и кривдъ дѣланыхъ Русинамъ именно въ области школьництва.

О. крыл. Шведзицкій, яко президентъ тымчасового комитету, ôткрывъ зборы ôтповѣдною промовою. Референтъ справы школы рускои адв. дръ Добряньскій выяснивъ цѣле дѣло рускои школы народнои во Львовѣ. Читателямъ „Дѣла“ тая справа школы добре звѣстна зъ попередныхъ Ч елъ и для того не потребуємо єи на ново представляти. Теперь розходится о осущенье права львôвскимъ Русинамъ державнымъ трибуналомъ признаного.

Тымчасовый комитетъ обрадувавъ надъ сею справою и порѣшивъ скликати зборъ всѣхъ львôвскихъ Русинôвъ, котрый бы розглянувшись въ тôй справѣ выбравъ зъ помежи себе сталый комитетъ зъ 15 членôвъ, уповажненый заступати львôвскихъ Русинôвъ; сей комитетъ мавбы на нôдставѣ высшезгаданого рѣшеня державного Трибуналу въ имени львôвскихъ Русинôвъ ôтнестися съ новымъ прошеньемъ до рады мѣста Львова, до кр. Рады школьнои и до ц. к. министерства просвѣты о утвореньe во Львовѣ рускои школы народнои. Таке було внесенье тымчасового комитету. Референтъ п. адв. дръ Добряньскій представивъ зôбранымъ цѣлый дотеперѣшный хôдъ справы о руску народну школу во Львовѣ, однакожъ за коротко дôткнувъ справы теперь найважнѣйшои, що именно тутъ вже не ходитъ ни о узнанье права ни о узнанье потребы такои школы, лише о введенье въ житье вже признаного права и ствердженои потребы руско-народнои школы во Львовѣ, словомъ о екзекуцію права Русинамъ львôвскимъ въ державнôмъ трибуналѣ признаного. Черезъ тоє ôтходила бôльша часть бесѣдникôвъ ôтъ головного предмету и доказувала потребу руско-народнои школы и право львъ. Русинôвъ на таку школу, що доказувати було зô взгляду на рѣшенье державного трибуналу и численнй попереднй петиціи львôв. Русинôвъ совсѣмъ злишнымъ. Зъ другои однакожъ стороны совсѣмъ понятно, що пытанье екзекуціи признаного Русинамъ права на случай, колибы рада мѣста Львова мимо рѣшеня державного Трибуналу не хотѣла основати рускои школы, есть пытаньемъ строго правничимъ и оно не могло бути основно розбиране въ зôбраню такъ широкôмъ и дуже переважно зъ неправникôвъ зложенôмъ. Для того бесѣдники обмежалися на указаню директивъ для будучого комитету. Такъ нôднѣсъ проф. Вахнянинъ, щобы о тôмъ зôбраню львôвскихъ Русинôвъ и о комитетѣ зъ того зôбраня выбранôмъ завѣдомити такожъ окружну раду школьну, щобы она знала, куда удаватись о потребнй информаціи що до жаданя львôвскихъ Русинôвъ, якъ и где основати таку школу. Зôбранй Русины высказали дальше свою однодушну гадку, що найлучше булобы, щобы руску школу утворено въ середмѣстю. Внесено дальше, щобы будучій комитетъ зрѣло застановився, якъ можнабы осуществити признане Русинамъ право на руску народну школу во Львовѣ на случай, колибы рада мѣста Львова добровôльно не хотѣла утворити такои школы. Всѣ тіи и дальшй внесеня переказано комитетови до розваги и увзглядненя, а принято высше згадане внесенье тымчасового комитету и выбрано сталый комитетъ зъ 15 членôвъ уповажненый дѣлати въ имени львôвскихъ Русинôвъ все, що для введеня въ житя рускои школы народнои во Львовѣ буде потрѣбне. До того комитету выбранй оо. крыл. Шведзицкій, Павликôвъ, Юл. Сембратовичъ и Величко (4 приходники львôвскй) о. Костекъ, о. Сарницкій, Ковальскій, Добряньскій, Корн. Сушкевичъ, Барвѣньскій, Геровскій, Дыметъ, Сножарскій, Щерба, Мартинôвъ.

О. Марко Петрасевичъ, приходникъ въ Радиховѣ, Холоєвского дек. упокоився въ 63 р. житя а 36 священьства. Вѣчная ему память!

— **О. Антоній Мащакъ** администраторъ въ Токарни, сяноцкого дек. упокоився въ 32 р. житя а 4 священьства. Вѣчная ему память!

— **Фондъ стипендійный въ память 3 мая**, призначеный для ученикôвъ селяньского роду, умѣщеный въ листахъ довговыхъ и вкладковôй книжцѣ Общого рôльничо-кредитового заведеня выноситъ теперь, якъ обвѣщає Совѣтъ „Народного Дому“, 1122 зр. 17 кр.

— **Старинный ратушъ въ Бучачи** реставруєся коштомъ бучацкого властителя гр. Потоцкого.

(*Г.*) Зъ **Коломыѣ** пишутъ намъ: Въ недѣлю дня 11 (23) мая по полудни ôтбувся въ Коломыѣ на Вербѣжи въ огородѣ фестинъ народный въ память наданя свободы дня 3 мая 1848. О осьмôй годинѣ дало драматичне товариство въ сали броварнôй представленье театральне „Наталка Полтавка.“ Въ огородѣ ôтъ 5—8 год. грала музика мѣйска нôдъ проводомъ п. Книпля, начинаючи имномъ народнымъ по бôльшôй части творы народнй. Въ часѣ гры музики и представленя театрального дано кôлька выстрѣлôвъ моздѣровыхъ. Вечеромъ освѣтлено при входовôй брамѣ транспарентъ представляючій австрійского цѣсарского орла — нôдъ орломъ написано великими рускими буквами: „Въ память 3 мая 1848.“ Гостей було бôльше нѣжь по причинѣ непостоянности погоды надѣятися можна було; — на представленье театральне всѣ билеты розпродано.

(*Е*) **Зъ Равского** повѣту пишутъ намъ: Нема вѣрнѣйшихъ обывателѣвъ державы, якъ суть селяне, котрй всѣ наложенй на нихъ обовязки и тягарѣ державнй точно выповняютъ и поносятъ. Властителѣ каменицъ по мѣстахъ, капиталисты, промысловцѣ и лихвярѣ не платятъ тыхъ податкôвъ, якй платити повиннйбы нôсля свого доходу. Они маютъ тысячнй дороги, щобы усунутися ôтъ тыхъ обовязкôвъ и оминути тягарѣ. Коли же часомъ кто ôткрыє тіи надужитя, то такого крику и шуму нароблятъ, що мовбы имъ яка велика кривда дѣялась. За те нашъ селянинъ, хочь єму накостники неразъ велику кривду роблятъ, не умѣє навѣть пожаловатись и не знає дороги, котра до обороны веде. Такъ въ повѣтѣ равскôмъ въ селахъ: Гôйче, Голе, Камѣнка волоска, Вôльки мазовецкй въ протягу послѣдныхъ 5 мѣсяцѣвъ выкрала шайка злодѣѣвъ (жидôвъ) селянамъ до 100 коней. До сего часу ани одного коня никто не ôтпытавъ. Чи сторожа безпеченьства (ц. к. жандармерія) спитъ, чи ихъ силы за слабй. Мабуть одно и друге. Уже давно годилося було въ Вôлькахъ стацію жандармеріи утворити, где звышь 20 коней въ короткôмъ часѣ украдено. Vox populi въ селѣ показує на тыхъ злодѣѣвъ, але жадного не зловлено за руку. Що гôрше, злодѣѣ посунули свою зухвалôсть до того, що приходятъ до хаты куповати конѣ (щобы оглянути добре обôйстье), подаютъ цѣну дуже низьку, съ додаткомъ: „Продай, бери грошѣ, бо ся довго конемъ не потѣшишь.“ Звертаємось проте до ц. к. властій, щобы схотѣли якъ найскорше сему запобѣгчи и бѣдныхъ селянъ ôтъ коноводôвъ оборонити.

— **Зъ Велдѣжа** (Долиньского повѣта) пишутъ намъ: Въ нашôмъ селѣ сталася така пригода: Жена тутешного учителя школы етатовои приняла агентуру асекураціи „Слявія“ и тоє обвѣстила вывѣскою въ рускôмъ языцѣ. Але Велдѣжскій почмайстеръ Кристманъ принявъ агентуру кракôвскои асекураціи и хоть навѣть добре по польски бесѣдовати не знає, хоче для зыску ролю Поляка грати. И дѣєся такъ, що коли тôлько зъявилася руска вывѣска агентуры на хатѣ учителя, заразъ пріѣхавъ повѣтовый лѣкарь, д-ръ Кр., яко делегатъ рады повѣтовои и велѣвъ въ тôй хвили руску вывѣску зняти. Не знати, чи тоє булобыся стало въ тôмъ случаю, якбы въ Велдѣжи вывѣска агентуры кракôвскои асекураціи не находилася на Кристмана хатѣ, але на хатѣ учителя? Мы дуже сомнѣвамося.

— **Зъ справозданя комисіи шконтруючои**, ôтчитаного на загальныхъ зборахъ ôтпоручникôвъ деканальныхъ вдовичо-сиротиньского фонда. Комисія шконтруюча знайшла всѣ рахунки въ порядку, кромѣ однои позиціи въ дневнику выдатковъ оборотового фонда, а именно суму 321 зр. вписану ошибочно въ выдатки того фонда, коли тымчасомъ она въ загалѣ до того фонда не належитъ, а єсть выдаткомъ за правне переведенье обнятя фондомъ вдовичо-сиротиньскимъ легату бл. п. Федоровича, зъ котрого она и сплачена. Тая сума належитъ про тоє до фонда коренного.

Нôсля книгъ касовыхъ *фондъ коренный* выноситъ 258.427 зр. 53½ кр. Збôльшився про тоє даткомъ благодѣтеля, що не вылявивъ имени свого о 100 зр. *Фондъ оборотовый* выноситъ 29.845. зр. 82½ кр. побôльшився про тоє сплатами довгôвъ гипотечныхъ и звычайными датками ôтъ часу печатаня рахункôвъ о 12.153 зр. 39 кр. Маетокъ цѣлый фонда выноситъ отже 288.273 зр. 36 кр.

Въ касѣ нôдручнôй знайдено банкнотами 66 зр., срѣбромъ 7 зр. дрôбными 61. зр., разомъ 73 зр. 61. кр.

Пересмотрено касу головну, умѣщену въ скарбници престольнои церкви и знайдено въ тôйже:

1. Записи довгу на гипотеки а) реальностій и б) дôбръ, еще не уплаченыхъ а то въ сумѣ 156.220 зр. 99. кр.

2. Грамоту заведеня рôльничо-кредитового зъ сѣчня 1879, потверджаючу зложенье въ тôмже заведеню 5% листôвъ заставныхъ товариства кредитового земского въ номинальнôй вартости 75.000 зр.

3. Въ цѣнныхъ паперахъ съ купонами: а) ренты срѣбнои 14 штукъ а 1000 зр.= 14.000 зр. б) 5% листы заставнй товар. кредитов. земского 4 штуки á 1000 зр, 1 штука á 500 зр. а 4 штуки á 100 зр. разомъ 4900 зр.

4. Книжку галицкои касы щадничои на 2000 зр, на 1100, на 1108·20, на 2000, на 1735, на 30·57 на 270 и на 330.

5. Книжку щадничу заведеня рôльничо кредитового на 2620 зр. 2298, на 7091·67 на 7764, на 782, на 1150, на 3225, на 650, на 376·27, на 1330·60, на 1890 и на 227·28. Разомъ 288.199 зр. 23 кр.

— **Про Русинôвъ въ Цириху** находимо въ „Зорѣ“ слѣдуючу допись: Въ грудню минувшого року завязалось у насъ литературне товариство „Славія“. Всѣ славяньскй народности, съ выємкою Полякôвъ, заступленй въ тôмъ товариствѣ. Русинôвъ-Галичанъ єсть въ нашôмъ мѣстѣ бôльше, але до „Славіи“ вписалося доси тôлько двохъ: В. Нагôрный, архитектъ мѣйского „Hochbaubureau“ и Семечко, укôнченый агрономъ. Але хотяй насъ мало, а все таки репрезентуємо нашъ народъ хорошо и, правду сказати, непослѣдну ролю тутъ граємо. В. Нагôрный выбраный въ мартѣ сего року предсѣдателемъ товариства и єсть въ великôй чести и повазѣ у тутешныхъ членôвъ-Славянъ. Мы кождои суботы сходимось на вспôльнй вечерницѣ и майже на кождыхъ сходиахъ читаются рефераты. Семечко уже два разы читавъ зъ рускои исторіи и буде свои ôтдиты зъ нашои исторіи еще дальше продовжати. Маємо такожъ читальню и библіôтечку невелику. Въ читальни єсть до 30 гасетъ, межи тыми и „Дѣло“, давнѣйше було еще „Слово“ и „Руская Рада“, але теперь не знаємо для чого не присилаютъ, а грошевй ôтношеня молодого товариства на пренумерованье газетъ еще не позволяютъ. Поминки про Тараса Шевченка святкували мы дуже поважно. Удѣлъ въ вечерѣ брали всѣ народности и всѣ якбы рôднй Русины-братя старалися, щобы народне руске свято выпало скôлько можь велично. Продукцій музичныхъ було кôлька и всѣ выпали такъ гарно, що дѣйстно не знатв, котрôй дати перше мѣсце. Часть тутешного городского оркестра безплатно ôтограла 5 ôтповѣдныхъ композицій музичныхъ, котрй всѣхъ присутныхъ до живого тронули. Нагôрный мавъ прехорошій ôтчитъ о Тарасѣ Шевченку. Зôбраныхъ осôбъ було высше 80. — Зъ литературы малорускои майже ничого не маємо тутъ въ читальни, а члены хотѣлибы читати. Такожъ и словарь здавбыся намъ, а нема єго. Здоровимо васъ и надѣємось на помôчь въ книжкахъ и загетахъ ôтъ товариствъ рускихъ въ Галичинѣ.

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Кан. институцію получили Всч. оо. Григ. Лисъ на кап. Ивачѣвъ; Влад. Мартинкôвъ на пар. Сколье тогожь деканата.

Завѣдательство Кошиловець получивъ о. Юстинъ Дворянинъ.

Личный додатокъ получивъ О. Григ. Левицкій, приходникъ въ Ходоровѣ.

Упокоився о. Андрей Грабовичъ, нарохъ въ Лубянкахъ.

Речинець до испыту конкурсового розписаный на 29 и 30 червця с. р. Желаючй нôддатися испытови маютъ дотычнй поданя внести найдальше до 16. червця с. р.

На конкурсъ розписанй: 1) Парохія Тысьмяница дек. Тысьмяницкого и 2) Пôдгайчики дек. Уневского съ речинцемъ до 12 серпня с. р. 3) Кап. Шишкôвцѣ дек. Залозецкого над. прив. реч. до 3 липця с. р.; 4) Кап. Покропивна дек. Бережаньского, над. прив., реч. до 8 липця с. р.; 5) кап. Вашкôвцѣ дек. Буковиньского; 6) пар. Хмелѣвка дек. Теребовельского; 7) пар. Завадка дек. Калуского; 8) пар. Бѣлоберезка дек. Коссôвского; 9) кап. Дебеславцѣ дек. Коломыйского; 10) кап. Млыниска дек. Журавеньского; 11) Воля Задеревацка дек. Болехôвского. Речинець поданя (чч. 5—11) до 26 августа с. р.

Зъ причины, що многй священики рускй, пустивши въ непамять обѣжникъ Митр. Консисторіи, котрымъ обвѣщено було, що языкомъ урядовымъ такъ Митроп. Консисторіи якъ и нôдчиненыхъ урядôвъ деканальныхъ и парохіяльныхъ єсть языкъ рускій, уживаютъ въ кореспонденціяхъ своихъ съ властями языка чужого, то Митроп. Консисторія обновила высше згаданый обѣжникъ, а при тôй способности потягнула виновникôвъ до отвѣчательности.

Въ церкви престольн. св. Юра принявъ минувшои недѣлѣ (23 с. м.) св. крещенье еврей Мойсей Маєръ Генигъ, родомъ зъ Бережанъ, корчмарь изъ Залужа пôдъ Рогатыномъ. Св. крещенье совершивъ о. дръ Крыжановскій. Неофиту учивъ вѣры о. И. Огоновскій. Тойже обучає теперь въ вѣрѣ двѣ еврейки готовячîся до св. крещенья. 1) Тавба Кацъ зô Сушна, має лѣтъ $14^1/_2$. 2) Малка Гохберґъ зъ Мушиловичь коло Яворова була тутъ на городецкôмъ въ службѣ, має 20 лѣтъ.

Обновленье и малёванье церкви престоль. св. Юра вже укôнчене. Теперь вмуровуются [въ поодинокî филяры] портреты малёванî нашихъ Владикъ. Доси вмуровано портреты Владикъ: Левицкого, Ангеловича Антонія и Льва Шептыцкого. Маютъ еще уставитися портреты Яхимовича, Литвиновича и статуа бл. п. Пія IX.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Сими днями выйшовъ зъ литографіи Института Ставропигійского твôръ музичный пôдъ заг. **Думки и Коломыйки** на фортепіянъ, выдавъ Николай Кумановскій. Дохôдъ на бурсу въ Станиславовѣ. Цѣна 45 кр. Львôвъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Всч. о. І. Сох. въ Стоян. Предплаты на 2 кварт. до сегодня мы не одержали. *Вп. К. зъ Г.* О обѣцювану допись просимо.

ÔТЪ АДМИНИСТРАЦИИ.

Просимо о якъ найскорше выpôвнанье всѣхъ залеглостій въ передплатѣ. Тымъ, що не заплатятъ своихъ залеглостій, не будемо дальше высылати нашои часописи.

АНТОНІЙ КОЖЕЛЮЖЕКЪ

во Львовѣ — Ринокъ ч. д. 29.

(въ переходнôй каменици Андріоллёго)

ФАБРИКА

и головный складъ капелюхôвъ

мужескихъ и дамскихъ

всякого рода, якъ: цилиндры фильцовî, матеріяльнî; черевики, мешты и пôдошевки фильцовî. Принимає такожь до праня, прасования и фарбованя капелюхи мужескî и дамскî.

Замовленя выконуются въ якъ найкоротшôмъ часѣ, по найумѣреннѣйшихъ цѣнахъ.

3—3

Курсъ львôвскій зъ дня 26. л. мая 1880.

	платятъ (без текущого куп.)	жадаютъ (без купону)
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	263 —	267
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	165 —	168 —
Банку гип. галиц. по 200 р	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 70	97 70
„ „ „ по 4% ав.	90 40	91 40
„ „ „ по 5% ав. період.	96 70	97 70
Банку гип. галиц 6% ав.	102 05	103 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	102 —	103 50
3. Листы довжнî за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 50	98 50
Облиги комунальнî Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. въ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	24 50	26 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 46	5 58
„ цѣсарскій	5 51	5 60
Наполеондоръ	9 36	9 45
Пôвимперіялъ	9 65	9 76
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 70
„ „ паперовый	1 $24^1/_2$	1 $26^1/_2$
100 марокъ нѣмецкихъ	57 80	58 60
Серебро	99 25	100 25

Подяка.

Тяжке горе, яке по стратѣ найдорожшого ôтця нашого бл. п. Павла Леонтовича, приходника въ Рудѣ манастырскôй, нами заволодѣло, якже много улекшила участь, яку при его похоронѣ дня 10 (22) мая с. р. ôтбувшôмся, брали Впр. Отцѣ духовнî зъ далека и зъ близька такъ численно съ родинами прибувшî, Благороднî Сусѣды и Честнî Парохіяне.

Сердечна и николи неугасима вдячнôсть наша за тое, именно: Впр. Деканови Іоану Гавришкевичови, Гавріилу Паславскому, Іоану Калитовскому, Іоану Гриневецкому, Тадею Минчакевичови, Петру Боровцеви; проповѣдникамъ: Корнилу Саикъ и Іоану Козакевичови, Впр. Емиліяну Яремкевичови, Петру Решетыловичови, Іоану Борысевичови, Андрею Кибузиньскому, Іоану Лазоръ, Іоану Данилôвъ, Діонисію Лапицкому, Емиліяну Пясецкому, Луцѣ Лысякъ, Сильвестру Стецякъ, Иліи Крайчикъ, Константину Чеховичови, Андрею Тымкевичови, Іосифу Плешкевичови, Симеону Лонцкому, Алексію Кунцѣвъ, Андрею Чарнецкому, Василію Цюкъ, Володимиру Манастырскому, Емиліяну Гриневецкому, Максимиліяну Артимовичови и другимъ Ôтцямъ духовнымъ, котрыхъ дорогî имена въ серцяхъ нашихъ записанî.

Иванъ и Марія Леонтовичь

своимъ и цѣлои родины именемъ.

ПЕРШИЙ ЗАКЛАДЪ

ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи

ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручає

свôй богатый складъ

всѣхъ водъ минеральныхъ

природныхъ краєвыхъ и заграничныхъ

якъ такожь кумысъ и соли жереляній

НА РôКЪ 1880. (2—12)

МАВРИКІЙ БАЛЛАБАНЪ

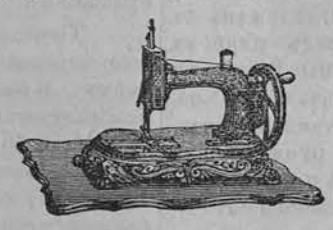
во Львовѣ, пляцъ маріяцкій Нръ 8.

поручає свôй великій складъ

МАШИНЪ ДО ШИТЯ

(Hove, Singer, Wehler и Wilson Saksonia Wanzer)

такъ нôжныхъ якъ и ручныхъ съ 5-лѣтною гваранцією.

На выплату въ мѣсячныхъ ратахъ по 5 зр.

Нитки, едвабъ, олива.

Кромѣ машинъ поручаю свôй складъ полотенъ, бѣля и дрôбныхъ товарôвъ.

3—3

„СЛАВІЯ“

банкъ взаимныхъ обезпеченій въ Празѣ

обезпечає

плоды польни и огородовину противъ градобитя.

Яко пôдставу до обчисленя шкоды принимаются пôдъ всякими обстоятельствами цѣны поодинокî убезпеченыхъ плодôвъ — якъ скоро они не перевышаютъ кождоразовыхъ цѣнъ на мѣстцевыхъ торгахъ, **а шкода выпадгороджаеся тогды на основаню тыхъ цѣнъ безъ укороченя.**

Єсли премія убезпечительна зôстала заплачена готôвкою зъ горы, **вынадгороджає банкъ кожду шкоду въ продовженю днѣвъ 14. по ей ликвидаційнôмъ переведеню; банкъ платитъ дальше кожду шкоду въ тôмъ самôмъ часѣ навѣть тогды — а въ такомъ случаю ôттягаются ôтсотки, означенî управляючою радою, — єсли убезпечительна премія буде зложена на дни 30. вересня с. р.** хотяй въ тôмъ случаю вынадгородженье ажь съ кôнцемъ жовтня платитись повинно.

Премійна стопа остала тôлько для тыхъ громадъ пôдвышеною, котрî пôсля досвѣду въ протягу послѣдныхъ лѣтъ съ кождымъ рокомъ на бôльшу опасность выставленî остаютъ.

Пôднесеня шкодъ дѣются въ присутности мужôвъ довѣрія, которыхъ выбôръ убезпеченымъ самымъ оставляєся.

Банкъ „Славія“ ôтъ часу свого существованя уплативъ за шкоды градовî вже значну квоту бо 874.881 зр. 73 кр. а.в.

Премія маюча платитися, зôстає все та сама, безъ взгляду на то, чи убезпеченье заключене зôстало заразъ въ початку сезона лѣтного, чи ажь при грозячôй вже опасности, хоть въ послѣднôмъ случаю обявленье приступленя до убезпеченя буває дуже часто безъ цѣли и звычайно приноситъ тôлько непріятности такъ внескодателю якъ и банку понеже черезъ градъ вже пошкоджень плоды тымъ самымъ ôтъ убезпеченя остаютъ выключенî.

Понеже на пôдставѣ выше высказаного, убезпеченье и безъ современного зложеня готôвки може бути заключенымъ, то маємо честь П. Т. почтеныхъ господарѣвъ а именно нашихъ п. членôвъ запросити до безплатной участи въ нашôмъ банку.

Генеральна Репрезентація „Славіи“ въ Львовѣ

улиця Коперника Ч. 10.

(2—3)

Ц. к. упривилеёваный галицкій

Акційный Банкъ Гипотечный

рѣшивъ удѣляти

пожички на добра земскî

такожь въ 5% Преміованыхъ Листахъ гипотечныхъ.

Пожички удѣленî въ 5% листахъ гипотечныхъ звертаются въ 79 пôврôчныхъ ратахъ.

Пôврочна рата выноситъ $3\,^3/_{10}$ % ôтъ капиталу пожичкового, зъ чого 3% припадає на ôтсотки.

5% Преміованî Листы гипотечнî

будутъ выльосованî въ протягѣ 40 лѣтъ. Льосованье ôтбуваєся що пôвъ року.

За кождый выльосованый 5% листъ гипотеч. выплатитъ Банкъ капиталъ

съ премією 10 процентовою

то єсть за 100 зр. а. в. по 110 зр. а. в.

Пожички **въ 6% Листахъ гипотечныхъ** будутъ якъ доси и на дальше удѣлюватися.

5% Преміованî Листы гипотечнî

суть, рôвно якъ 6-процентовî, найпригôднѣйшî для **умѣщеня капиталу** и можутъ пôсля закона зъ д. 2. липня 1868, Д. з. д. XXXVIII. Ч. 93. бути ужитî на умѣщенье капиталôвъ фондовыхъ, на умѣщенье капиталôвъ заведень нубличныхъ, пôдъ надзоромъ правительства стоячихъ, на умѣщенье капиталôвъ пупилярныхъ, фидеикомисовыхъ и депозитовыхъ, якъ такожь, въ наслѣдство найвысшого рѣшеня зъ д. 17. грудня 1870, на забезпеченье кавцій супружескихъ войсковыхъ, а по курсѣ гелдовôмъ на кавціи службовî и вадія.

Загальна сума въ обѣгу находячихся листôвъ гипотечныхъ не може николи перевышати суму рôвночасныхъ вѣрительностій гипотечныхъ, не може бути высша надъ двацятиразову суму капиталу акційного, дѣйстно вплаченого.

Купоны платнî д. 1. марта и 1. вересня кождого року, якъ такожь листы гипотечнî выльосованî послѣднёго лютого и послѣднёго серпня кождого року, такъ однî якъ другî не пôдлягаючî ніякому оподаткованю, выплачуютъ безъ всякои ôтшибки:

во Львовѣ, головна каса Банку гипотечного и Филіи тогожь въ **Краковѣ, Чернôвцяхъ и Тернополи;**

въ Вѣдни, канторъ вымѣны банковои низшо-австр. Товариства есконтового;

въ Празѣ, Ческій Union-Банкъ и Ческій Банкъ есконтовый;

въ Бернѣ, Филія Банку Англо-австрійского;

въ Линцу, Банкъ для горѣшнои Австріи и Сольногороду;

въ Берлинѣ, S. Bleichröder;

въ Варшавѣ, Варшавскій Банкъ дисконтовый;

въ Сольногородѣ, Karol Steininger;

въ Грацу, Poldenegg & Czernadak;

въ Трієстѣ Филія Union-Банку;

въ Бѣльску, Bielitz-Bialaer Handels und Gewerbe-Bank. (2—3)

(Передрукъ не буде плаченый.)

Переплетниче заведенье

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Вô Львовѣ, въ Ставропигійскôмъ Институтѣ,

принимає въ переплетъ: Напрестолнî **Евангелія** ôтъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, **Служебники** и другіи книги церковнî, **молитвословы** іерейскî, молитвословы для **дамъ** въ аксамитъ, скôру, всякого рода англійскî полотна и пр., молитвословы другого рода, дешевшî, всѣ книги **школьнî**, науковî, **цѣлî библіотеки** приватнî, — тоже **брошурованье** всякого рода сочиненій въ всякихъ объемахъ и въ найбôльшôмъ числѣ. На складѣ має **Книги тверезости**, розличнî молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплетахъ и другîи дешевî. **Окутья** и нинî металевî **украшеня** на Евангеліяхъ очищуются, поправляются, доповняются и позолочуются пôдъ его доглядомъ. **Цѣны приступнî** навѣть для бѣдныхъ громадъ або поодинокихъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ роботы выконуются

ТОЧНО, СОЛИДНО, СОВѢСТНО И ВЪ КОРОТКôМЪ ЧАСѢ.

3—?

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 39. Львôвъ, Середа 21. Мая (2. Червня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Бесѣда п. сов. В. Ковальского

на 81-ôмъ засѣданю рады державной дня 14. (26.) цвѣтня 1880 надъ буджетомъ шкôлъ народныхъ.

(Конецъ.)

Въ Перемышли существуе такожь женьска семинарія, еще не вповнѣ зъорганизована. Держава субвенціонуе ей кôлькома тысячами зр., а такъ само и громада. Єсть тамъ такожь публична школа, до котрои учащае зверхъ 1000 дѣвчатъ. О тôмъ, що дѣвчата тамъ учатся есть тôлько одна гадка именно та, що они властиво ничого не научатся. Бувôы справдѣ часъ, щобы Є. Екс. п. министеръ просвѣты зайнявся сею школою троха основнѣйше. Не досыть що тамъ святкуеся недѣлѣ и свята, мусятъ тамъ еще святкуватись имянины директора, настоятельки монастыря, ба навѣть кождои учительки — кождый день монастырскихъ екзерцицій надае причину святкувати. Прошужь М. П. все тое счислити, а вы пересвѣдчитеся, скôлько то лишаеся дѣтямъ, щобы въ такôй школѣ щонебудь стôйного научитися. Недавно с. е. 4, 5 и 6 цвѣтня ôтôувалась въ Перемышли езуитска мисія. Отже жь замѣсть того, щобы дѣти пôшли до школы, мусѣли они ити до церкви участвувати въ тыхъ мисіяхъ. (Голосы: *слухайте*!) Я одержавъ шѣсть листôвъ зъ Перемышля о тôмъ; можу ихъ предложити. Маю дальше въ руцѣ часопись, котра росказуе о тôй мисіи щось такъ огидного, такъ обурюючого, що я во взгляду на чувство моральности узнаю неприличнымъ тутъ тое повторити, що езуиты тамъ публично проповѣдували! (Голосы: *слухайте*!) Тая езуитска мисія выкликала загальне обуренье и згôршенье, тожь совсѣмъ понятно, що дѣти тымъ способомъ совсѣмъ не могли скрѣпитись въ религіи и въ образованю. Але чижь може намъ се бути обоятно, що щось подôбного у насъ дѣеся и терпится? До чого се веде? Мы жь жіемо въ часахъ, где религійнôсть досыть пôдкопана у народа. Єсли вѣрный мае статися невѣрнымъ, то най ôнъ пôйде лише на таку проповѣдь, а певне втеряе послѣдну окрушину своеи религійности. Тожь требабы зрѣло розважити, чи така семинарія учительска, що належно не доглядае молодежи школьнои, повинна въ загалѣ еще дальше существовати? Въ часописи „Слово“ подано такожь, що одна учителька впростъ заказуе рускимъ дѣтямъ въ иншôмъ якъ польскôмъ языцѣ бесѣдовати, а то для того, що ся школа то польскій закладъ! Се саморозумѣло дотычитъ такожь Нѣмцѣвъ и Жидôвъ. Кождôй Русинцѣ, котрабы ôтважилася, говорити не по польски, грозятъ навѣть арештомъ! (Голосы: *слухайте*!) И чижь дасться все тое погодити съ правдивымъ шкôльництвомъ? Не знаю, чи правительство маe вѣдомôсть о тôмъ всѣмъ, що я тутъ теперь напровадивъ, але вже и рада школьна остовпѣла почувши о тыхъ надужитяхъ. Зô Львова выслано комисію и она, якъ читаю нынѣ въ рускôй часописи „Дѣло“, знайшла, що поданѣ факта надужитя и непорядкôвъ дѣйстно правдивѣ. Теперь жежь сподѣюся, що кр. рада школьна зарядитъ потрѣбнѣ мѣры, щобы зарадити такому сумному станови, божь предсѣ комисія була выслана зъ еи лона и ствердила потребу, щось зробити. Буду сего терпеливо дожидати. Але и мы не були бездѣльнѣ, щобы причинитися до уладженя шкôльництва у насъ. За вашою пôдмогою ухвалено тутъ передъ двома роками на наше внесенье резолюцію, щобы во Львовѣ, где жіе 13,000 Русинôвъ, утворено хочь одну народну школу съ рускимъ языкомъ выкладовымъ. Въ наслѣдство сеи резолюціи ôтнѣся министеръ просвѣты до рады шкôльнои, рада шкôльна до рады мѣста Львова, котра однакожь ôтповѣла, я не можу, чи я не хочу! Кр. рада школьна освѣдчила, що она годится съ ухвалою мѣскои рады, щобы рускій языкъ не бувъ заведеный ни на однôй зъ бôльшеклясовыхъ шкôлъ народныхъ во Львовѣ, а министерство, котрому повѣрено найвысше руководство и найвысшій надзôръ надъ шкôльництвомъ ôтповѣло Русинамъ, що не може наклонити рады мѣста Львова до иншои ухвалы. Мы однакожь не заспали и удалися съ нашою жалобою до ц. к. державного суду. Сей орѣкъ рѣшеньемъ зъ 19 сѣчня 1880 Ч. 2 выразно, що министеріяльнымъ розпорядженьемъ выданымъ въ найвысшôй инстанціи нарушено нашѣ народнѣ права. Выс. судъ державный мотивовавъ свôй вырокъ тымъ, що правительство, котре маe переводити такъ краевѣ якъ и державнѣ законы, може переводити кождый законъ тôлько въ границяхъ всѣхъ другихъ законôвъ, а такъ само и краевый законъ; а если сей кр. законъ суперечный съ основными законами, то есть се обовязкомъ правительства внести ôтповѣдне предложенье, щобы тую суперечнôсть усунути. Однакожь, хочь маемо рѣшенье выс. державного трибуналу, то не маемо мимо того доси еще школы. Вправдѣ существуе во Львовѣ руска школа вправъ, котра уважаеся яко неôтлучна часть тамошнои семинаріи учительскои. Тою школою вправъ думали вже насъ совсѣмъ заспокоити и нашѣ давнѣ справедливѣ жаданя залагодити. Передъ двома роками указавъ я тутъ на тое, що властиво не маю довѣрія, щобы павѣть тая школа вправъ остоялася въ тыхъ розмѣрахъ, якѣ ей назначило министерство просвѣты. Теперь жежь маются сповнити мои обавы. Якъ довѣдуюся зъ рускихъ часописій, выдавъ министеръ просвѣты до кр. рады шкôльнои розпорядженье, щобы въ тôй школѣ вправъ звинути паралельки для дѣвчатъ. Такъ отже ни въ однôмъ ни въ другôмъ взглядѣ не хотятъ намъ ôтдати справедливости. Родичѣ дѣтей учащаючихъ до сеи школы вправъ звернулися до кр. рады школьнои новѣйшими часами съ прошеньемъ, щобы шкôльнѣ свѣдоцтва для ихъ дѣтей були выдаванѣ въ рускôмъ языцѣ. И тутъ не сповнено нашихъ жадань, а заряджено, щобы въ тôмъ взглядѣ рѣшано надъ кождочаснымъ жаданьемъ родичѣвъ ôтъ случаю до случаю. Се противорѣчитъ обвѣщеню кр. рады школьнои зъ 24 сѣчня 1868 Ч. 189 (К. З. и Д. Р. Ч. 8), где сказано (*читае*): „на основѣ закона о выкладовôмъ языцѣ въ середныхъ и народныхъ школахъ королевства Галичины и Володимиріи зъ 22 1867 (К. З. Ч. 13) роспоряджуеся, що почавши ôтъ II курсу 1867/68 школьнѣ свѣдоцтва маютъ выставлятися въ тôмъ языцѣ, якій есть выкладовымъ въ дотычащôй школѣ.“ По щожь маютъ еще родичѣ удаватися о тое до кр. рады школьнои и якъ могла кр. рада школьна розпорядити, що въ тôмъ взглядѣ маеся рѣшати ôтъ случаю до случаю? Предсѣ она сама выдала сей законъ. Але законы существуютъ и обовязуютъ всюда и всѣхъ, не ма ихъ тôлько, коли ходитъ о ихъ выконанье взглядомъ Русинôвъ (*Браво! Браво! зъ лъвицъ.*)

М. П.! Вы чули наведеный мною арт. III. закона зъ р. 1867. Куда веде сей артикулъ? Ото до консеквенціи, що у насъ испытовѣ комисіи ни троха такъ не зложенѣ, якъ властиво пôеля закона повинны бути. Бо именно, ôтъ кождого Русина вымагаютъ, щобы здававъ испытъ въ языцѣ польскôмъ, а ôтъ Поляка не вымагаютъ руского языка, хотяй ôнъ маe бути призначеный для рускои школы. Противъ такого стану кôлька разôвъ вже навѣть самѣ члены испытовои комисіи замѣты чинили, але никто не хотѣвъ на нихъ зважати.

Я подыбую зновъ розпорядженье министра вѣроисповѣдань и просвѣты зъ 5 цвѣтня 1872 (Ч. 50. Д. з. д.), котрого §. 29. выразно постановляе, чого можна и треба вымагати ôтъ кандидата, коли ôнъ маe въ утраквистичнôй школѣ учити. Єго можна, правда, ôтъ письменного испыту зъ другого выкладового языка увôльнити, але николи ôтъ устного. Я бажабы, щобы той параграфъ наведеного закона найшовъ застосованье такожь въ Галичинѣ, тымъ бôльше, що той законъ о испытовыхъ комисіяхъ введеный съ выключеньемъ Галичины. Для Галичины все муситъ бути щось окремого, щобы тôлько не тое, що загально обовязуе, кождый законъ муситъ все бути для Галичины такъ прикроеный, якъ однôй партіи въ краю власне найвыгôднѣйше, якъ ѣй подобаеся. (*Голосы зъ лъвицъ: Чиста правда!*)

Листы зъ Буковины.

I.

Красна то, красна тая Буковина наша и зелеными горами и быстрыми рѣками и пашнистыми полями. Любо поглянути на тіи горы лѣсами повитѣ, любо послухати, якъ шумитъ Черемошъ, любо ступати по тôй правѣчнôй рускôй землицѣ богатôй, шовковыми травами та пашнями покытôй, любо згадати колишну нашу славу, якъ тутъ нашь лицарь Тимôшъ Хмельницкій съ козаками гуляв посылаючи сватôвъ до гарнои Домны Розанды, якъ за славу лицарску свою козацку голову поклавъ. Не дармо жь то нашѣ поэты Д. Млака тай Ю. Федьковичь тую Буковину такъ оспѣвали, на весь свѣтъ звеличали. Нѣ, нѣ — справдѣ славна наша Буковина. Ось прим. якъ спѣвае Д. Млака „на чужинѣ“:

„Буковино моя мила
Мôй солодкій раю...
Якбы крильця соколовѣ
Мавъ я сиротина,
Полетѣвъ бымь, де зелена
Люба Боковина,
Де Прутъ, Черемшъ, де Быстрица,
Де горы Карпаты.
Въ Буковинѣ мило жити
Мило й умирати,
Въ Буковинѣ мило, любо
Наче въ божôмъ раю.“

Однакъ пригляньмося близше тому „божому раю, где мило жити, мило й умирати“, чи то справдѣ такъ, чи то справдѣ Буковина для насъ божій рай, тай чи мило тамъ вже хоть жити нехотячи умирати. Може бути, що оба поеты нашѣ увзгляднили лишь красоту природы въ Буковинѣ; може бути, що той синій Прутъ, рвуча Быстрица, крутоберегій Черемошъ съ своими розлогими зелеными берегами на нихъ такъ повліяли. Але чи таке то гарне житье въ тôмъ божôмъ раю? Охъ, тое житье представляеся менѣ тутъ цѣлкомъ инакше. Оно совсѣмъ не красне, не веселе, оно сумне, дуже сумне, може й тому такъ дуже сумне, що такою мертвотою ôтôиваe ôтъ тои живои, гарнои природы. Наша буковиньска Русь въ дуже сумнôмъ станѣ. Хоть насъ тутъ никто не утискае, хоть мы тутъ не маемъ навѣть съ кимъ боротися, все таки Русь наша въ страшнôмъ положеню. За народъ сельскій не буду ничого писати, бо все я еще близше не пôзнавъ его нужденного стану, хоть бувъ я въ гдеякихъ буковиньскихъ селахъ, говоривъ съ нашими людьми, и придивлявся ихъ житю. Жаль бере дивитись на тіи нужденнѣ, змарнѣлѣ лиця нашихъ мужикôвъ, ихъ обдерту одѣжь, ихъ темноту, — отъ и все, що на теперь скажу о селянахъ. Звернуся до нашои интелигенціи. Она то головно винована за наше безôтрадне положенье. Вжежь що хочь говори, а треба признати, що нашѣ люде дуже способнѣ, дуже даровитѣ, и то до всего, але недостае имъ твердости чи постôйности характеру, смѣлости йти на передъ. Тутешный интелигентный Русинъ не знае дорожити своею народностю, не розумѣе ей ваги, не розумѣе навѣть красы свого рôдного языка, надъ котрого богатствомъ, милозвучностію, поетичностію умѣютъ уноситися тôлько чужосторонѣ ученѣ, але не свои. Тутешный интелигентный Русинъ пересѣчный знае все, все що есть у другихъ народôвъ доброго и красного, не знае тôлько своеи власнои народности, своеи словесности рускои, своеи рôднои исторіи. Отъ чому горнутся нашѣ интелигентнѣ Русины до волощины, хочь Волохи не можутъ Русинамъ на дѣлѣ ни силою, ни высшимъ образованьемъ, ни словесностію, ни исторіею своею заимпонувати. Цѣлу волоску народнôсть представляютъ тутъ зъ изъятіемъ кôлькохъ волоскихъ боярôвъ, межи котрыми подыбаешь однакъ не одно волоске имя якъ Василько, еще тôлько саме духовеньство. Русины жь, по крайнôй мѣрѣ по имени, суть заступленѣ въ кождôмъ тôмъ станѣ, а кромѣ того еще и въ судѣ и въ школѣ найдешь нашихъ людій. Русины въ священичôмъ станѣ занимаютъ вправдѣ перший мѣсця; але чи тіи перший Русины-священики суть еще Русинами? Цѣла пр. консисторія съ митрополитомъ на чолѣ складаеся зъ самыхъ майже Русинôвъ, котрѣ навѣть не умѣютъ добре по волоски, але мимо того они вже Волохи! Чому? — я не знаю. Рѣдко где подыбаешь въ якôмъ где закутку сельскôмъ священика, що признаеся до Русинôвъ и такихъ людій можешь на палцяхъ почислити. Погляньмо въ дух. семинарію. Тамъ кромѣ кôлькохъ съ чисто волоскимъ именемъ, всѣ прочѣ на в и ч ь и е к і й а однакъ тіи в и ч и и е к і и то не нашѣ. Впрочѣмъ дôйдѣмъ ажь до рускихъ товариствъ въ нашôмъ раю, где бы повинны всѣ нашѣ силы бути сполученѣ, чи хочь тамъ добачимо того духа рускаго все огрѣваючого и оживляючого? Литературне товариство „Руска Бесѣда“, котрого дѣятельнôсть литературна ограничаеся въ досыть лихо редагованôмъ календарѣ, не маe найменшои жизненнои силы; число членôвъ есть дуже скупе, а и то майже самѣ Русины-Галичане. Впрочѣмъ якъ то выглядае въ тыхъ товариствахъ? Отець предсѣдателемъ рускаго товариства, а дѣти членами волоскаго; отець членомъ рускаго товариства, а дѣти учатся въ школахъ религіи по волоски, хотяй есть осôбный катихитъ для Русинôвъ. Що на тое сказати? — Въ товариствѣ рускихъ

Для чого выймати насъ зъ пôдъ закона, або по що для насъ законъ давати, на котрый опôсля никто не зважае? Мы предсѣ не жадаємо ничого иншого, якъ тôлько того, щобы разъ вже и для насъ, Русинôвъ, законный станъ бувъ введеный. Бо у насъ на законы державнй не зважаютъ, законôвъ краєвыхъ не выповняютъ, якъ то вы достаточно пересвѣдчилися зъ приведеныхъ мною примѣрôвъ.

Кôнчу мои выводы и прошу высоку палату, мою резолюцію, котру я сегодня внести намѣряю, поперти а евентуально до выдѣлу буджетового ôтослати и свого часу єи ухвалити.

Моя резолюція звучитъ (*читае*):

„Высока Палата зволитъ ухвалити:

„„Взываєся ц. к. правительство:

1. Засновати учительскй семинаріи съ рускимъ языкомъ выкладовымъ во Львовѣ, Золочевѣ и Самборѣ;
2. Постаратися, щобы въ мужескихъ семинаріяхъ учительскихъ во Львовѣ, Станиславовѣ и Тернополи, якъ такожь въ женьскихъ учит. семинаріяхъ во Львовѣ и Перемышли ôтповѣдно до статуту для семинарій було вызначено, котрй предметы науковй маются выкладати въ язычѣ рускôмъ и
3. щобы такожь въ Галичинѣ испытовй комисіи для учителѣвъ и учительокъ шкôлъ народныхъ були впроваджень въ мысль §. 29. розпоряджденя зъ 5. цвѣтня 1872 (Д. з. д. Ч. 50.)““

Я мушу єще коротко сказати, для чого я мусѣвъ внести тую резолюцію. Якъ я сказавъ, для насъ не ма ни одной самостôйной семинаріи ни для учителѣвъ ни для учительокъ. До того єще, въ захôднôй Галичинѣ єсть сорозмѣрно бôльше учительскихъ семинарій якъ въ всхôднôй, бо въ рускôй части одна семинарія припадае ажь на чотырнацять рускихъ округôвъ шкôльныхъ съ 194 квадрат. милями и надъ 610.314 жителями, въ польскôй же части припадае одна семинарія вже на сьмь польскихъ округôвъ школьныхъ съ 95 квадр. милями и 466.600 жителями. Для того жадаю по перше помноженя самостôйныхъ учит. семинарій; бо заведенй клясы паралельнй або утраквистична наука дуже мало що помогли. По друге, жадаю призначеня, котрй предметы маются выкладати по руски, щобы не зависѣло все ôтъ самоволѣ директорôвъ, якъ доси було, и щобы черезъ тое не выходили учителѣ и учительки, по правдѣ сказавши, безъ жадныхъ вѣдомостій; нарештѣ що до третои точки, думаю, що найсправедливѣйше буде законъ о испытовыхъ комисіяхъ, обовязуючій цѣлу Австрію, такожь и у насъ примѣнити.

Прошу єще разъ умильно, высока палата зволитъ тую резолюцію поперти и свого часу ухвалити. *(Браво! зъ лѣвицѣ).*

Политика въ школахъ.

Не ôтъ нынѣ пôдносятся справедливй жалѣ на тое, що нашй школы суть далеко частѣйше полемъ розвою политичныхъ тенденцій, якъ закладами для науки и выховання молодѣжи. Новѣйшй факта зъ Перемышля, поданй свого часу въ нашôй часописи, представили сумный образъ такого политичного агитаторства въ школахъ. Майже неперестанно доходятъ насъ зъ рôжныхъ сторôнъ нашого краю вѣсти о неустаючихъ агитаціяхъ политичныхъ по школахъ, мѣстцевыхъ и окружныхъ радахъ школьныхъ, такъ що справедливо можна сказати: не маємо шкôлъ, маємо тôлько политичнй арены, въ котрыхъ наше молоде поколѣнье вынародовляєся и до польского патріотизму заправляєся. До звѣстныхъ вже фактôвъ прибуваютъ новй. Ôтъ коли министерство просвѣты вôзвало раду мѣста Львова, щобы ôтповѣдно до рѣшеня державного трибуналу постаралася во Львовѣ утворити руску народну школу, розпочалася въ львôвскихъ школахъ якась нова мовбы пôдземна агитація. Директоры львôвскихъ шкôлъ народныхъ выпытуютъ рускихъ дѣтій, чи они Русины, чи Поляки, якъ говорятъ въ дома, якъ говорятъ съ гостями и т. д. Що за цѣль маютъ тіи слѣдства? Видима зъ нихъ тôлько одна тенденція: вмовити въ дитину, що она не рускои а польскои народности, що языкъ польскій єсть єи коли не рôднымъ то бодай далеко дорожшимъ ôтъ рôдного руского языка. Ось що доносятъ намъ зъ дуже достовѣрного жерела про одну сцену такого политичного слѣдства въ школѣ.

Директоръ однои зъ женьскихъ шкôлъ выдѣловыхъ во Львовѣ приходитъ до VI. клясы и пытае одну ученицю-Русинку: jakiej jesteś narodowości? Ученица: ruskiej. Директоръ: A jak mówią w domu, po polsku czy po rusku? Ученица: po rusku. На тое ôтзываєся учителька п-на С. (занята тогды въ VI. клясѣ): Ale jak goście przyjdą, to wtedy mówisz po polsku? Ученица: Nie, po rusku. Учителька: Ale jak się czujesz: Polką czy Rusinką? Ученица: Rusinką. Учителька: Ale więcej ci serduszko bije na słowo Polska aniżeli Ruś. Ученица: Nie, na słowo Ruś! На се ôтказуе учителька конвульсійно затиснувши руки: a tegom się po tobie nie spodziewała! По тôмъ велося такежь слѣдство политичнои вѣры съ другими ученицями Русинками, а коли наконець одна зъ трусливыхъ пôдъ перекрестнымъ огнемъ сихъ пытань и намовы учительки и директора дала въ себе вмовити, що она Полька, п-на учителька съ одушевленьемъ кличе: a no, przecież się jedna znalazła!

Ото суть факта и мы теперь пытаємо, кто не обурится до крайности на такй сцены ôтграванй въ нашихъ школахъ тыми, котрымъ повѣрено научати и образувати молодѣжь? Можнажь повѣрити, що нашй школы суть дѣйстно школами, а такй директоры и учительки не политичными агентами? А коли зважится, що все тое дѣєся во Львовѣ пôдъ окомъ самои кр. рады школьнои, що подôбнй факта дѣются и въ другихъ школахъ нашого краю, и то мимо жалобъ зъ стороны Русинôвъ,— то справдѣ не знаємо, чому бôльше дивуватися, чи довготерпеливости Русинôвъ, чи дуже вымовному мовчаню кр. рады школьнои на всѣ тй надужитя, чи безстыдности людій, котрй въ такій спосôбъ оскверняютъ школы, повагу науки и становище учителя.

Злишнымъ булобы тутъ говорити о нашихъ чувствахъ. Мы звертаємось до Є. Ек. министра просвѣты и до кр. Рады школьнои съ пытаньемъ, чи такій станъ нашихъ шкôлъ и таке поступованье учительства въ нашихъ школахъ дасться погодити вже не съ рôвноуправненьемъ Русинôвъ, але хочьбы лише съ призначеньемъ школы и съ повагою науки, та чи довго то такій станъ буде єще тревати мимо неустаючихъ жалобъ Русинôвъ?

ДОПИСЬ.

(§) **Зъ Вѣдня**. (*Отроченье рады державнои. Рускій тріюмвиратъ посольскій и положенье Русинôвъ. Потреба организаціи и безпосередного зношеня послôвъ съ народомъ. Выборы до радъ повѣтовыхъ и оспалôсть Русинôвъ.*)

По ôтроченю засѣдань рады державнои наступила для кождои партіи пора рефлекеіи, пора обрахунку осягненыхъ въ политицѣ результатôвъ, пора огляду на теперѣшне положенье въ державѣ. Тожь совсѣмъ природно, коли и мы Русины оглянемось на дотеперѣшну дѣятельнôсть нашого тріюмвирату посольского и розважимо наше положенье въ державѣ.

Вже въ 35 Ч. згадавъ кореспондентъ „Дѣла“ съ признательностію, що рускй послы перестали бути слѣпымъ орудіемъ правительственнымъ и пôднялись до становища менше-бôльше самостôйного. Поступованье се безперечно зробило миле враженье въ Галичинѣ помѣжъ Русинами, а зъ другои стороны не позôстало безъ певного вплыву на тутешнй мѣродайнй сферы. То одно лише замѣтити належитъ, що наша делегація руска робилабы тымъ сильнѣйшій ефектъ, колибы послы нашй во всѣхъ точкахъ були прійшли до порозумѣня и потôмъ згôдно поступали, а не доводили до того, щобъ при голосованю обявлялись три рôжнй мнѣнія. Позволимо собѣ додати, що то давна навычка вѣрноправительственности або вѣрноконституційности була причиною того обяву; та можна надѣятись, що и то устане.—Мимо того однакъ, нигде правды дѣти, нынѣшне положенье Русинôвъ австрійскихъ дуже сумне и трудне. Ôтъ централôвъ Русины ничого не дôстали, коли они єще верховодили въ Австріи, а теперь ихъ партія упадае, показавшись въ своѣй политицѣ бозплодною; єи теперѣшнй порывы — то послѣдне конвульсійне киданье. Идучи ôтъ 1861 р. съ централами, наразили собѣ Русины Чехôвъ, котрй мусятъ дôйти до вплыву и значеня въ Австріи. Зъ давнѣйшого користного положеня не умѣли Русины хôсновати, а коли Bürgerminister-ство ôтдало ихъ въ руки Полякамъ, не могли остоятись въ борбѣ съ Поляками и упали нынѣ такъ низько. Поступованье нынѣшныхъ послôвъ рускихъ заслугуе на признательнôсть, однакъ не можна допускати, щобы Чехи або партія Гогенварта ихъ подвигнула, позаякъ обѣ тй партіи въ радѣ державнôй єще за слабй и въ борбѣ съ централами мусятъ оглядатись на Полякôвъ, котрымъ централы дали вырости ажь „до неба.“ Тожь треба Русинамъ передовсѣмъ скрѣпити своє становище въ дома, перевести у себе организацію, щобъ на случай новыхъ выборôвъ выйшло инше число рускихъ послôвъ. Очевидно, що скрѣпити своє становище, перевести организацію народно-политичну буде Русинамъ теперь труднѣйше, якбы то могли були зробити въ часахъ, коли имъ обстоятельства бôльше спріяли. Треба лишь, щобы взялися до дѣла люде съ розумомъ и сильною волею и енергіею.

Звѣстна рѣчь, що теперѣшна сумна доля Русинôвъ розрухала и ширшй круги въ дотеперѣшнои бездѣльности. Належалобъ отже сей интересъ для справъ публичныхъ у рускои публики пôддержувати и дальше плекати. Дуже много помоглобъ въ тôмъ взглядѣ, якбы нашй послы скликали своихъ выборцѣвъ и здали передъ ними справу зъ своєи дотеперѣшнои дѣятельности въ радѣ державнôй. Такй безпосереднй зношеня послôвъ съ рускою публикою вліялибъ дуже хосенно на Русинôвъ и ихъ житье политичне въ однои стороны, а посламъ въ можливыхъ интерпеляціяхъ и дискусіяхъ надъ рускими справами розъяснявбыся виднокругъ рускихъ потребъ, они черпалибы инструкціи що до поступованя въ радѣ державнôй безпосередно зъ жерела и чулибы потôмъ справдѣ певну пôставу, на котрôй операются. Наступаютъ выборы до радъ повѣтовыхъ въ Галичинѣ. Gaz. Narodowa вже напередъ звертае увагу своихъ людей, щобъ занялись приготовленями до того и перевели по єи смыслѣ. Чижь маємо мы приглядатись тому рôвнодушно? Мы повиннй власне насамперед въ малыхъ стычкахъ заправлятися до выборовои кампаніи, щобъ набравши виправы и силы въ малôмъ, могли тымъ певнѣйше выступити въ кампаніи выборовôй до сойму и показати, що Русины хотятъ жити, хотятъ розвиватися и не дадутся заколысати. Читалисьмо вже давнѣйше въ „Дѣлѣ“ статіи „Гадки Подолянина“, где указовано на потребу такои систематичнои организаціи и акціи, однакъ не вычитуємо ніякои вѣстки, чи що въ тôмъ взглядѣ робится въ Галичинѣ. Якужь прислугу робилибъ такй рускй рады народнй повѣтовй чи деканальнй при зближаючихся выборахъ до радъ повѣтовыхъ! Тожь берѣмся вже разъ до дѣла, бо часъ минае и не вертае, а що иншй народы зроблятъ въ часѣ нашои бездѣйности, то выйде лишь на нашу шкоду!

акад. „Союзъ“ число членôвъ не досягае тожь навѣть до 30, а межи ними бôльша половина Галичанъ. А политичне товариство „Руская Рада“? Що о нѣмъ сказати? Лучше ничого!—Отъ и цѣла Русь наша! Никто й не повѣритъ, що у насъ такъ бѣдно выглядае. Але гдежь, дѣваются нашй люде? Я вже за старшихъ не говорю, бо не знавбымъ навѣть що сказати; менѣ видится, ихъ вже нема, але що до молодшихъ, то найти ихъ можна въ кождôмъ товариствѣ досыть, почавши ôтъ интернаціональныхъ корôвъ, нѣмецкого національного товариства „Арминія“ а скôнчивши на волоскихъ акад. товариствахъ „Жунимеа“ и „Буковина“. Ходѣмъ теперь до шкôлъ середныхъ и тамъ почуємо ту саму пѣсню на сумну ноту, що намъ люде нашй зъ дня на день пропадаютъ и никнутъ. Въ програмахъ находимо єще много именъ, що признаются до рускости, але на дѣлѣ они вже не Русины. Ажь сумъ збирае на такій видъ! А що тому за причина, никто до теперь надъ тымъ не застановився, тай никто не старався усунути злого. Причина злого лежитъ въ самыхъ интелигентныхъ Русинахъ, въ ихъ выхованю и образованю, въ ихъ недостачѣ національного почутя рускаго. Щобы теперь пояснити близше тую рѣчь, я зачну ôтъ шкôлъ. Въ всѣхъ школахъ учатъ, правда, рускаго языка, але якъ учатъ, то пожалься Боже надъ такою наукою. Цѣла мудрôсть, що тамъ почуешь, въ прочитаню кôлькохъ уступôвъ зъ прастарои книжки о литературѣ Шевырева! Можнажь собѣ зъобразити, яка то наука литературы рускои. Кто знае сю давно перестарѣлу книжку о старинной литературѣ, той зрозумѣе, що молодцѣ не можутъ зъ такои науки вынести не то знаня усеи литературы рускои, але навѣть знаня рускаго языка, що се просто иронія учити такъ молодѣжь питомои словесности. А гдежь наука середнои и новѣйшои литературы? Якъ познакомится ученикъ съ новыми писателями рускими? Виджу страшнй наслѣдства такои недбалости и мене серце болитъ на саму гадку и на споминъ, що нашй учителѣ никого зъ своихъ учениковъ не научили навѣть за тôлько лѣтъ по руски писати. И якжежь може молодый чоловѣкъ полюбити свою народность, свôй языкъ, если ôнъ єго майже цѣлкомъ не знае, якъ ôнъ зможе єго въ припадку боронити, не знаючи властиво що? Що принесе котрый зъ пôдъ соломянои стрѣхи, тое забувается помалу пôдъ вплывомъ нѣмецкого и волоского языка, для котрыхъ ôтповѣднй професоры докладаючи всѣхъ старань умѣютъ взбудити интересъ у молодыхъ людій. У нашихъ же священикôвъ, навѣть у тыхъ, которыхъ я ôтважився почислити до Русинôвъ, говорится майже всюда лишь по нѣмецки, а ихъ дѣти ничимъ не замилованй и не привязанй до своєи народности, ничимъ не огрѣтй для рускаго патріотизму, на университетѣ вписуются або въ нѣмецкй або въ ромуньскй товариства. Такъ малѣе наше число и мы вынародовляемося! Я не жадаю, щобы професоры бавилися въ школѣ въ политику, але щобы они выповняли свôй обовязокъ, допровадили своихъ учениковъ до пôзнаня рôдного языка, его литературы, до національнои свѣдомости, до любви свого. На тую рѣчь повиннй мы дуже уважати, бож вѣдомо, якй наслѣдства приноситъ для народа незнанье своєи литературы и своєи исторіи, тыхъ двигателѣвъ людскости. Они то приводятъ народъ до самопôзнаня, они можутъ збудити заумершій духъ народа и привести до того, що народъ пôзнавши ихъ разъ, згадавши на свою старину буде домагатись неустрашимо своихъ природныхъ правъ, свого житя.

Справдѣ невѣдомостію и несвѣдомостію нашои историчнои минувшости, хоть такъ трагичнои, але такъ глубоко людскои, невѣдомостію о скарбахъ нашои устнои и письменнои словесности, такъ богатои въ поетичну красу, въ наскрôзь гуманный свѣтоглядъ и правдиво гуманнй порывы, несвѣдомостію нашихъ силъ — пропадаємо и упадаємо.

И день иде и нôчь иде
И голову схопивши въ руку
Дивуюся, чому не йде
Апостолъ правды и науки?

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Значенье подорожи Цьсаря.*) Подорожъ Цѣсаря до Чехъ а ôттакъ до Галичины, маe значенье политичне. Се вже признаe и N. fr. Presse, котра зъ першого разу ôтмовляла тôй подорожи всякого значеня. Именно подорожь до Чехъ маe велику вагу для вну-

трѣшной политики австрійскои. „Есть се доказомъ рѣдкои ласки и надзвычайного довѣрія для гр. Таффого — пише N. fr. Presse, — если Монарха такъ сильно вступаєся за его политикою и спѣшитъ ей помогчи своимъ величезнымъ вилывомъ. Навѣть слаба управа державна стаєся сильною, если ей приходитъ въ пôдмогу така сила.“ Така отже подорожь Цѣсаря до Чехъ, зъ ôтки Нѣмцѣ доси такъ сыпали протестами противъ политики гр. Таффого, есть ничимъ иншимъ, якъ скрѣпленьемъ тои политики помиренья и рôвноуправненя всѣхъ народôвъ Австріи. Дня 1 н. с. червня прибувъ Цѣсарь до Праги, а вся людноôсть ентузіястично повитала Монарху. Голова мѣста привитавъ Цѣсаря насамперед чеcкою а ôттакъ нѣмецкою промовою. Цѣсарь ôтновѣвъ по нѣмецки и по чески. Политичне значенье може мати такожь подорожь Цѣсаря до Галичины. Польскѝ дневники вже теперь высказуютъ обаву, щобы Русины не выступили осôбно витати Цѣсаря. Польскѝ дневники кинулись теперь докидати пôдпалу до партійнои незгоды межи Русинами, щобъ бодай тымъ способомъ замутити воду. Однакожь, якъ интереса всѣхъ можливыхъ партій Русинôвъ супротивъ Полякôвъ однаковѝ, то не ма обавы, щобъ замѣры польскихъ дневникôвъ осягнули свою цѣль. Русины повитаютъ свого Монарху яко Русины и тымъ дадутъ и передъ цѣсарскимъ тропомъ доказъ свого существованя.

(*Соймъ красвый.*) Вже за тыждень розпôчнеся сесія соймова. Справдѣ дуже много можна бы сказати на тему соймовыхъ праць, коли бы не тое обстолтельство, що часъ соймовои сесіи буде и сего разу правдоподôбно дуже короткѝ. Вчорашна N. fr. Presse дôстала вѣдомôсть, що соймова сесія малабы скôнчитися вже въ початкахъ липня. Одинъ мѣсяць — се справдѣ дуже короткѝ часъ для соймовои працѣ въ прирôвнаню до тыхъ справъ, якѝ дожидаютъ соймъ ôтъ довгихъ лѣтъ. Якъ жежь въ такôмъ часѣ залагодити такъ важнѝ справы, якъ пр. о краєвôмъ банку, о реформѣ закона о дорогахъ, громадского закона и т. д., коли сей часъ ледво що выстане на ухваленье буджету? Тожь очевидно, що при такôмъ складѣ рѣчей годѣ укладати яку небудь програму соймовыхъ праць. И мы Русины маємо дуже богато жадати ôтъ сойму. Тымъ часомъ пôсля всякои правдоподôбности ледво при буджетѣ будутъ могли рускѝ послы выступити съ своими жаданями. Дѣйстно, сумно съ нашою краєвою автономіею.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Новый амбасадоръ россійскій, гр. Новиковъ, наспѣвши въ Царгородъ, бувъ прійнятый султаномъ въ окремôй авдіенціи, на котрôй запоручивъ в. портѣ, що Россія готова заховати добрѝ ôтношеня лишь пôдъ тымъ условьемъ, єсли султанъ пріймеся рѣшущо за переведенье потрѣбныхъ реформъ въ своѣй державѣ. Въ тôй справѣ пише „Новое Время“ зъ 16. (28.) мая: „Наша дипльомація заявляла завсѣгды велику терпеливôсть для турецкого правительства. Мимо того мусѣла Россія въ протягу трійцяти лѣтъ два разы вести вôйну съ портою и кождый разъ захôдна Европа станула по сторонѣ Туреччины. Нынѣ часъ и намъ заняти инше становище супротивъ непоправнои порты, часъ показати, що Туреччина не може безперестанно лявировати межи россійскимъ посольствомъ зъ однои стороны, и захôдными посольствами зъ другои. Гр. Новиковъ муситъ доказати портѣ, що ôнъ не менше рѣшущо, якъ надзвычайный англійскій посолъ Гешенъ, буде жадати ôтъ порты выконаня всѣхъ тыхъ обовязкôвъ, котрѝ наложивъ на ню трактатъ берлиньскій. При всѣмъ тôмъ однакожь готова есть Россія лишити Туреччинѣ повну державну самостôйнôсть, чого Англія видимо не хоче. Посолъ бо англійскій зъѣздитъ въ Царгородъ на те, щобы устроити и финансову и въ загалѣ административну опѣку „межинароднои комисіи“ надъ Туреччиною. Средствомъ до цѣли будутъ полученѝ ескадры державъ въ морѝ Мармара. Якоюжь дорогою хоче Туреччина ити? Єсли она не супротивится желаню Европы и впровадитъ реформы въ цѣли устороненя злоупотребленя, то Россія буде ѣй въ тôмъ предпринятю помôчна и буде пôддержовати ей самостôйнôсть бодай бы лишь въ азійскôй ей половинѣ. Єсли же Туреччина пôйде давною дорогою лявированя, если въ слѣдствіе того послѣдуе въ Царгородѣ такій переворотъ, якій лучився съ Абдулъ-Азисомъ и Кедивомъ египетскимъ, если ескадры державъ перейдутъ черезъ Дарданелѣ, тогды и Россіи не лишится друга дорога, якъ прилучитись до програмы Англіи. Тогды для Туреччины настане конець, а на ей руинахъ повстане кôлька меншихъ державъ.“ — Зъ артикулу сего выходитъ ясно, що Россія зъ своеи стороны рôвно рѣшущо выступае противъ Туреччины, що однакожь не хоче она уже теперь паденя державы турецкои и — Англичанъ въ Царгородѣ и Дарданеляхъ. Англія бо моглабы спиняти вольну плавбу Россіи на Чорнôмъ морѝ, а еще бôльше на Босфорѣ и въ Дарданеляхъ и длятого запоручае гр. Новиковъ в. портѣ независимôсть, если она выконае лишь условія трактату берлиньского.

По донесенямъ сегожь дневника „Новое Время“, обнялабы будуща межинародна комисія формальну опѣку надъ турецкимъ правительствомъ, а въ програму ей входилибы не лишь финансы Туреччины, але вся управа державы. Султанови лишилабыся лишь власть надъ войскомъ и фльотою, прочѝ же министерства, якъ финансôвъ, администрація почтъ и телеграфôвъ, полиціи, жандармеріи, юстиціи, торговлѣ и другихъ прійшлибы въ руки европейскои комисіи. Начальниками сихъ министерствъ будутъ лица назначенѝ европейскими правительствами. Розсмотривши доходы и розходы державы члены комисіи зложатъ буджетъ. Султанъ одержитъ сталу рôчну платню, 8 миліонôвъ замѣсть 60. Комисіа настановитъ своихъ урядникôвъ администраційныхъ въ цѣлôй державѣ. Неменше постараєсь она о те, щобы Туреччина могла правильно сплачовати давнѣйшѝ свои заграничнѝ ножички. Не легка се справа и не дастьея такъ скоро покôнчити. Треба буде доконче помножити доходы державнѝ. — „Новое Время“ кидае по нашôй думцѣ найлучше свѣтло на намѣреня Англіи и поѣздку Гешена до Царгороду.

Зъ Туркестану надôйшла по довгôй перервѣ вѣсть, що ген. Скобелевъ прибувъ до Чигисляру, державъ пересмотръ тамошныхъ воєнныхъ силъ и въ коротцѣ вырушитъ противъ Туркменôвъ.

Министеръ просвѣты Сабуровъ велѣвъ представити собѣ всѣхъ професорôвъ университету петербурского и заявивъ имъ, що кождого часу охотно видѣти ихъ буде у себе. До бувшого министра, гр. Толстоя, професоры не мали приступу. Сабуровъ одержавъ такожь до пересмотру проектъ до реформъ всѣхъ университетôвъ, котрый бувшій министеръ просвѣты гр. Толстый предложивъ бувъ радѣ державнôй и въ котрôмъ вносивъ, щобы всеучилищамъ ôтобрати право вольного научаня.

Кн. Орловъ наспѣвъ уже до Парижа и представився президентови республики въ окремôй авдіенціи. Орловъ принѣсъ Гревіому поздоровленье ôтъ Александра и заявивъ желанье царске, щобы ôтношеня обохъ державъ лишились завсѣгды щирѝ и сердечнѝ.

Чорногора. За порадою австрійского кабинету сконцентровала Туреччина противъ Альбанцѣвъ, стоячихъ въ силѣ 9000 людій коло Туси, кôлька таборôвъ турецкихъ коло Скутари. Симъ способомъ думае порта убезпечити границѣ Чорногоры противъ инвазіи альбаньскои и приготовити мирне розвязанье справы альбаньско-чорногорскои.

Англія. По донесенямъ Daily News зъ Кабулю, жертвовало англійске посольство ханови Абдураману достоинство емира въ Афганистанѣ безусловно. Результатъ еще незвѣстный.

Колективна нота державъ европейскихъ до в. порты буде уложена доперва по пріѣздѣ Гешена въ Царгородъ, ôттакъ предложена державамъ до одобреня и доперва втогды предложена султанови. Єсли порта ôткажеся ôтъ обовязкôвъ на ню вложеныхъ, тогды збереся конференція амбасадорôвъ въ Берлинѣ и обдумае средства репресійнѝ.

О политицѣ Глядстона пише Temps: Глядстонъ силуе Туреччину до выконаня невыконаныхъ точокъ берлиньского договору, понеже знае, що Туреччина не єсть въ станѣ ихъ выконати. Єго укрытый плянъ стремитъ до того, щобы Царгородъ выдерти Туреччинѣ, але не дати єго ани Россіи, ани Австріи, ани навѣть Англичанамъ (?), лишень федерациі дунайскôй, зложенôй зъ Волощины, Сербіи, Болгаріи и Греціи. — Есть то нова, оригинальна гипотеза.

Альбаньска лига выслала телеграму до Глядстона съ просьбою о оборону цѣлости Альбаніи и правъ народныхъ.

Греческій король прибуде въ Лондонъ зъ Парижа, где находится, щобы позыскати кабинетъ англійскій для справы греческои.

Нѣмеччина. Въ соймѣ прускôмъ ведутся дуже горячѝ розправы надъ предложеньемъ правительственнымъ о modus vivendi съ католицкимъ клиромъ. Римъ и партія клерикальна жадаютъ цѣлковитого устороненя звѣстныхъ маєвыхъ законôвъ, коли противно кн. Бисмаркъ жадае для себе и правительства лишь модификаціи и дискреціональнои власти. Законы маєвѝ лишилибыся пôсля внесеня правительственного въ повнôй силѣ, але правительству прислуговалобы право не выконувати ихъ на случай потребы. Судьба прав. предложеня доси не звѣстна. Оно перейшлобы, если центръ сойму або попре єго або ôттягнеся ôтъ голосованя. Сторонництво народно-либеральне пôдъ проводомъ д-ра Фалька прійме предложенье лишь съ поправками. Консерватисты будутъ голосовати противъ предложеня, еслибы центрови удалось змѣнити єго въ користь церкви католицкои. Кн. Бисмаркъ обвѣстивъ всѣ переговоры, якѝ въ тôмъ дѣлѣ ôтъ довшого часу провадивъ посолъ прускій въ Вѣдни, кн. Рейсъ, съ нунціемъ папскимъ Якобинимъ. Обвѣщенье се причинилось дуже до розъяреня опиніи публичнои противъ церкви католицкои. Стало бо явно, що причиною неудачѣ до зложеня якого-то modus vivendi була упертôсть куріи римскои, котра домагалась цѣлковитого знесеня маєвыхъ законôвъ. Кн. Бисмаркъ рѣшився уступити въ гдеякихъ точкахъ безъ взгляду на те, чи Римъ прійме єго умѣренôсть або нѣтъ.

Италія. Результатъ выборôвъ до парляменту слѣдуючій: Зъ 506 крѣселъ посѣдае правиця 164, лѣвиця 344. Зъ сихъ послѣдныхъ належатъ 126 до опозиціи, 218 суть министеріяльнѝ, такъ що правиця и опозиція (диссиденты) числятъ разомъ 290 голосôвъ. Єсли пôйдутъ разомъ, тогды партія министеріяльна лишаєся въ значнôй меншости, а министерство буде мусѣло уступити.

Президентомъ палаты выбраный Фарини зъ сторонництва министеріяльного; чотыри вицепрезиденты выйшли зъ опозиціи.

НОВИНКИ.

— **О выключенье польского языка** зъ школъ внесли петиціи до думы державнои на руки нашихъ послôвъ слѣдуючій чисто рускій громады повѣта калуского и долиньского: Новиця, Велдѣжь, Новошинъ, Липовиця, Струтинъ выжній, Княжôвске, Янôвка, Ясеновець, Перегиньско, Дуба, Ропне, Лецôвка, Дубшара, Ольхôвка, Рышняте, Цѣнева, Лопянка, Грабôвка, Илеме, Лолинъ.

— **Громада Ляшки**, пов. мостиского, одержала въ даре ôтъ Цѣсаря 100 зр. запомоги на докôнченье школы.

— **Въ Черновцяхъ** ôтбуваются сегодня (2. н. с. червня) загальнѝ зборы товариства „Руска Рада“ въ комнатахъ „Рускои Бесѣды“.

— **Испыты письменнѝ** пôдъ клявзурою для кандидатôвъ на учителѣвъ гимназіяльныхъ розпôчнутся 11 (н. с.) червня. Опôсля будутъ ôтбуватися испыты устнѝ.

— **Министерство скарбу** выдало рескриптъ, розширяючій удѣлену горскимъ громадамъ концесію користаня зъ жерелъ соляныхъ такожь и на тіи громады, въ котрыхъ обрубѣ вправдѣ не ма жерелъ, але суть въ сусѣдствѣ, а въ котрыхъ черезъ тогорôчный неурожай не було нашѣ для худобы. Користанье зъ жерелъ сусѣдныхъ буде тревати до кôнця жовтня с. р.

— **Именованя**. Цѣсарь именовавъ надзвычайного професора пасторалнои теологіи на университетѣ львôвскимъ, дра **Людвика Кльосса**, звычайнымъ професоромъ тогожь предмету. — Министеръ правосудія именовавъ адюнкта львôвского суду краєвого **Зигм. Зминковского** заступникомъ прокуратора державного во Львовѣ.

— (*Г.*) **Зъ Любачева** доносятъ намъ о пожарѣ, котрый въ ночи 28 с. м. знищивъ 6 хатъ въ тôмъ мѣсточку; хаты були неасекурованѝ. Огонь выбухъ зъ неосторожности; кажутъ, що одинъ господарь приправлявъ собѣ „горѣвку съ медомъ“. Щастье, що не було вѣтру, бо въ мѣсточку, где стрѣха стрѣхи дотыкае, не такъ тано пожаръ обходится. Мѣска стражь пожарна много причинилася до спиненя огню.

— **Мѣсточко Рыманôвъ** навѣстивъ пожаръ дня 28 мая по обѣдѣ. Згорѣло 30 домôвъ.

— **Въ Отиневичахъ**, въ ходорôвскôмъ, погорѣло приходство. О. Николай Коцовскій, тамошный приходникъ, потерпѣвъ велику страту. Кромѣ господарскихъ будынкôвъ згорѣло кôлькасотъ кôрцѣвъ всякого збожя, кôльканацять штукъ худобы и господарскѝ орудія. Шкода выноситъ кôлька тысячь.

— **Маѣвку** устроюе *стражь охотнича въ Ярычевѣ* въ Недѣлю дня 25. мая (6. червня) с. р. и запрошуе до участи всѣхъ львôвскихъ и околичныхъ Русинôвъ. Ѣхати слѣдуе полудневымъ потягомъ желѣзницѣ зъ Пôдзамча до стаціи Борыничѣ, где будутъ дожидати численнѝ пôдводы до Ярычева. Вступъ на маѣвку 50 кр. ôтъ особы. Всѣ приготовленя до свѣтлости и пріятности маѣвки починено. На случай непогоды ôтбудеся маѣвка слѣдуючои недѣлѣ 1. (13.) червня.

— **Комитетъ пятьнацятехъ**, котрому послѣдне зôбранье львôвскихъ Русинôвъ поручило дбати о заснованье рускои головнои школы во Львовѣ, уконституовався вчера на першôмъ своѣмъ засѣданю въ слѣдуючій способъ. Предсѣдателемъ выбраный о. крыл. Шведзицкій, заступникомъ предсѣдателя д-ръ Добряньскій, секретаремъ Вол. Барвѣньскій. По довшихъ оговорахъ надъ способомъ переведеня ухвалъ загального зôбраня выбрано пôдъ-комитетъ зъ 3 членôвъ: пп. Добряньского, Ковальского и Корн. Сушкевича а крыл. Костека яко заступника, котрый то комитетъ мае выпрацювати три прошеня а именно насамперед до рады школьнои краєвои, взглядно до Намѣстника, ôттакъ до рады мѣста Львова а нарештѣ до министерства просвѣты и тіижь прошеня якъ можна найскорше предложити повному комитетови.

(*О.*) Въ Недѣлю дня 30 мая ôтбувся въ тутешнôй гр. к. семинаріи **вечеръ декляматорско-музикальный**, урядженый питомцями въ честь Вп. о. Дра Фр. Костека.

Въ гарно прибранôй сали музеумъ зôбрались на тоє торжество майже всѣ духовнѝ достойники Митр. Консисторіи, професоры университету всѣхъ выдѣлôвъ съ сенатомъ академичнымъ на чолѣ, и велике число иншихъ свѣтскихъ осôбъ. Межи гостями видѣлисьмо такожь кôлькохъ священикôвъ зъ провинціи. Вечеръ розпочавъ п. Чикалюкъ сл. IV р. Богословія промовою.

Ôттакъ наступила часть музикальна, котра складалась зъ 5 хорôвъ, ôтспѣваныхъ съ повною прецизією самыми питомцями и принятыхъ публикою довгими и гучными оплесками. Особливо ôтзначились що до выконаня двѣ пѣсни: „Ой чого ты почорнѣло зеленеє поле“ слова Т. Шевченка, муз. Морозенка, и „Жовнѣрь“ слова Федьковича, муз. Вербицкого.

Кромѣ того мали входити въ програму вечера деклямаціи, именно „Стихъ въ честь ВП. Ювилята“, уложеный п. Турулою, питомцемъ IV р. и „Сонъ“ Шевченка. Першу деклямацію выголосивъ авторъ съ повнымъ чувствомъ. Другои деклямаціи не чулисьмо, хоть належитъ она безперечно до найкрасшихъ творôвъ Шевченковои музы, и моглабы була немало причинитись до пôднесеня свѣтлости цѣлого вечера. Вечеръ закôнчивъ Впр. о. дръ Костекъ промовою, выражаючи подяку аранжерамъ сего торжества, и заохочуючи своихъ слушателѣвъ до вытревалои працѣ въ хосенъ церкви и народа.

Въ часѣ вечера надоспѣло 9 телеграмôвъ, именно ôтъ деканатôвъ: Бобрецкого, Болехôвского, два зъ Збаража, ôтъ Вѣденьскихъ и Перемыскихъ питомцѣвъ, зъ Делятына, зъ Черновець, зъ Бережанъ и ôтъ о. Строцкого. Въ имени деканата Стрыйского промавлявъ о. Филиповскій.

Якъ зачуваємъ, намѣряе старшій клиръ обохъ епархій обходити ювилей сей въ властивôмъ часѣ, т. є. 7 жовтня с. р.

— **Зъ Коломыѣ** доносятъ, що тамошне литературно- драматичне товариство дасть 1 (13) червня, въ недѣлю, нове театральне представленье въ сали бровару въ Вербѣжи. Представленѝ будутъ: „Женьскѝ тайны,“ комедія въ 1 актѣ и „Жидъ въ бочцѣ,“ комична оперетка въ 1 актѣ.

— **Заборона польского молитвослова.** Впр. еп. Ступницкій заборонивъ Русинамъ уживати польского молитвослова пôдъ заг. „Różne nabożeństwa od św. ojców złożone ze słowiańskiego, na polski język przetłumaczone. Przemyśl, z drukarni gr. kat. kapituły 1872.

— **Посломъ до рады державнои** выбрала Львôвска торговельно-промыслова комната дра Клеменса Рачиньского, адвоката въ Вѣдни.

— **Газомъ удушилися** два хлопцѣ въ скленѣ золотника Циппера въ ринку во Львовѣ. Золотникъ рано о год. 8 ôтчинивъ склепъ и заставъ хлопцѣвъ нерухомыхъ. Одинъ бувъ вже совсѣмъ мертвый, другій объявлявъ еще знаки житя.

— **Зъ Теребовлѣ** доносятъ про непорядки, якѝ зайшли въ житю автономичнôмъ того мѣста и котрѝ сумне кидаютъ свѣтло на „nasz samorząd“. Мѣсто Теребовля давна „królewszczyzna“ маe значный маетокъ зъ капиталôвъ, права пропинаціи, грунтôвъ и лѣсôвъ, котрыхъ есть до 3000 моргôвъ. Лѣсы тіи, моглибы при добрôй господарцѣ великѝ доходы мѣсту приносити. Але рада громадска Теребовельска ôтъ довшого часу вела зле господарку и выдѣлъ краєвый задля многихъ жалобъ зôславъ до Теребовлѣ комисію для выслѣдженя поступкôвъ жидôвскои рады громадскои. Комисія зъ выдѣлу краєвого потребовала ажь 8 мѣсяцѣвъ до своеи працѣ, бо администрація була въ найбôльшôмъ неладѣ, и знайшла зъ самого лѣса недобору на 8000 зр. Велика часть капиталу громадского залягала въ самыхъ радныхъ та ихъ заушникôвъ, залягали такожь державнѝ податки. Зъ причины такого неладу розвязало ц. к. намѣстництво въ порозумѣню съ выдѣломъ краєвымъ раду громадску и ôтдало комисареви правительственному зарядъ громадою, ажь поки не зачне урядувати нововыбрана рада.

— **Въ Станиславовѣ** въ судѣ мѣскôмъ делегованôмъ ôтбулася розправа въ процесѣ о выбитье шибъ директорови гимназіяльному и двомъ професорамъ черезъ студентôвъ. Въ осени м. р. рано выбито у директора и двохъ професорôвъ шибы. Пôдозрѣнье впало на двохъ студентôвъ, котрѝ дôстали злѝ клясы. Дирекція завѣдомила прокураторію. Прокураторія выточила противъ двомъ студентамъ слѣдство о злочиньство забуреня публичного. Тоє слѣдство однако зôстало занехане а ôтступлено справу судови мѣско-делегованому. Судъ отже обвинивъ студентôвъ тôлько о переступки зъ §. 468. з. к.

и засудивъ одного на 8, другого на 3 дни арешту. Адвокаты внесли рекурсъ.

— **Вôзъ трамваєвый перекхавъ** въ пятницю 12 лѣтного хлопця, котрый зъ неосторожености упавъ пôдъ колеса. Тяжко ушкодженого ôтдано до шпиталю.

— **Зъ славнои громады Побережа,** однои зъ першихъ громадъ, що приняли „тверезôсть,“ одержали мы пріятну допись, пôдписану кôлькома поважными господарями. Допись тая дѣлится съ нами пріятною вѣдомостію, що громада Побереже теперь вже майже вся отверезилася. Котрѣ зъ селянъ-газдôвъ були еще до недавна противниками тверезости прійшли до опамятаня и перемѣнилися въ найзавзятѣйшихъ ворогôвъ горѣвки и піяньства. Послюбовавшихъ ôтъ горѣвчаныхъ напитковъ есть сегодня выше 500 людій. „Арендарь нейса рве — ай вай Суре, бѣда!“ стоитъ въ дописи. Онъ вже ôтпродуе грунта и утѣкае зъ села. Ревнй поборники и проповѣдники тверезости стягаютъ на себе ненависть и клеветы, але устоюютъ твердо при своѣмъ спасительнôмъ намѣреню. По прочитаню тои радôстнои дописи ôтъ Побережанъ, мимохôть вырвеся зъ грудій бажанье: кобы то на нашôй галицкôй Руси много такихъ громадъ якъ Побереже!

— *(Кр.)* **Зъ Городенки** доносятъ намъ про руско-народный театръ п-ѣ Романовичь пôдъ днемъ 26 н. с. мая. Въ попереднôй моѣй дописи до „Дѣла“ (гл. ч. 36) выповѣвъ я, що нашь театръ не буде примушеный боротися съ нуждою въ Городенцѣ, коли и дальше такъ симпатично буде ôтносится до него мѣстцева и окрестна публика. Нынѣ пріятно менѣ ствердити, що высказана догадка дѣйстно сповнилася. На недѣльне представленье 16 мая, „Убога Марта,“ зъѣхалося много священикôвъ и учителѣвъ зъ окрестности, и попривозили съ собою надъ 100 селянъ. Штука выпала дуже добре. Именно подобалися спѣвы, котрй по кôлька разôвъ выкликуванй артисты мусѣли повторяти. Въ четверъ 20 мая, дано на слюбный бенефисъ п. Людкевича и п. Лапиньскои „Ксантипу зъ надъ Полтвы.“ Помимо студени и слоты публики було досыть. Въ недѣлю же 23 мая, на представленю „Повстанье въ Герцоговинѣ“ театръ бувъ такъ набитый, що ажь замкнено продажь билетôвъ. Помимо того стискъ бувъ страшный. Штуку ôтограно съ повнымъ артизмомъ. Вô второкъ, 25 мая, ôтограно на дохôдъ п. Стечиньского „Чорный Матвѣй.“ Публики було доволѣ. Въ грѣ именно вызначилися п. Стечиньскій въ роли Чорного Матвѣя, п. Гриневецкій въ роли економа и п. Стефуракъ въ роли респиціента. Въ недѣлю буде представлена „Ольга.“ Коли погода буде спріяти, то селянъ можна надѣятися що найменше тôлько, кôлько було на „Убогôй Мартѣ.“

Въ загалѣ сказати треба, що тутешнôй публицѣ дуже пришала до вподобы гра акторôвъ и добôръ штукъ. Зазначити такожь годится, що акторы цильно выучуютъ свои ролѣ, такъ що суфлера майже не чути. Не мала заслуга такожь припадае п. Гриневецкому, котрый яко режисеръ щиро стараеся о пôднесенье сцены. Въ попереднôй нашôй дописи жаловатися намъ приходило на рôвнодушнôсть нашого священьства для рускоro театру; теперь жежь мусимо признати, що священьство пôзнѣйше почало дуже численно помимо зимна и слоты до театру учащати. Учителѣ зновъ пѣшки приходятъ [сказати безъ пересады] на представленя и приводятъ съ собою селянъ. Особливе узнанье въ тôмъ взглядѣ належится учителеви зъ Городницѣ, котрый по кôльканайцять осôбъ до театру съ собою веде и вступъ, якъ треба, платитъ. При сѣй нагодѣ вспôмну съ похвалою про тутешного доктора Рауха, котрый не тôлько що самъ съ цѣлою родиною кождого представленя буваѣ въ театрѣ, але еще два разы заплативъ билеты для 20 ученикôвъ.

Дирекція теперь въ немалôмъ клопотѣ. П-а Марія Романовичь перестудилась пôдчасъ послѣднои студени на сценѣ и лежитъ хора на запаленье горла. П. Стечиньскій ôтходитъ 1 червня до вправъ войсковыхъ а п. Плошевскій, по 5 лѣтахъ працѣ на рускôй сценѣ ôтѣздитъ 1 червня до Кракова.

— **Зъ Добротвору.** Отвѣтъ а властиво поясненье на допись, помѣщену въ 35. ч. „Дѣла“. Почтенна Редакціе! Мы, пôдписанй провизоры церкви Добротворскои освѣдчаемо, що мы жаднои дописи до „Дѣла“ ни въ имени нашôмъ ни громады не подавали и не жалуемося на ôтправлюванье богослуженя въ прилученôй церквѣ Стриганцѣ, бо оно ôтъ р. 1864 все третого дня Рôздва, Воскресенія и Зеленыхъ Святъ въ тôйже церквѣ правится, кромѣ днѣвъ недѣльныхъ, коли на Стриганцѣ служба припаде. Мы тамъ дуже радо поспѣшаемъ, бо по ôтправѣ можемо нашимъ кревнымъ и знакомымъ веселыхъ святъ при посвященôмъ яйци пожелати. Стриганцѣ тôлько пôвъ мильки ôтъ Добротвору ôтдаленй а попередный дописователь пораховавъ ажь цѣлу милю. Такожь застановляе насъ, якъ мôгъ ôнъ, пишучи о богослуженю, о радныхъ и о такъ великôмъ числѣ шинкôвъ писати. Упрашаемъ почт. Редакцію наше совѣстне донесенье въ новинкахъ своеи часописи ласкаво помѣстити. Добротвôръ 17. (29.) мая 1880. *Иванъ Борыкайло, Василь Маикъ, провизоры церкви въ Добротворѣ* (пôдписанй одною рукою). — Редакція радо помѣщае повысше поясненье съ примѣткою, що допись зъ Добротвору, помѣщена въ 35. ч. „Дѣла“, була пôдписана власною рукою одного зъ членôвъ добротворскои громады и провизора цер. и для того правдивôсть самои дописи не може бути оспорювана. Нынѣшне намъ прислане поясненье принимаемо тôлько яко утѣшаючу для насъ вѣдомôсть, що устороненa вже причина невдоволеня, чого мы власне жадали замѣщаючи першу допись.

— **Емиграція народу до Америки** зъ окрестностій Тарнова росте съ кождымъ днемъ. Нема дня, щобы по кôльканацять родинъ не опускало родиннои землѣ а навѣть часомъ дворець желѣзничій набитый цѣлыми сотками родинъ. Впередъ Мазуры емигровали до Сербіи, але теперь вже перестали, ба навѣть много выемигрувавшихъ повертае назадъ до краю.

— **Зъ Перемышля** доносятъ слѣдующій трагичный случай. Два хлопцѣ, одинъ 14-лѣтный, Савицкій, сынъ вдовы по урядникy судовôмъ, другій 11-лѣтный, Гащицъ, сынъ антикваря жили съ собою въ великôй пріязни. Роздобувши кôлька шѣстокъ купили собѣ ковбасы и горѣвки а розохотившися ввôйшли до комнаты старшого брата Савицкого и почали тамъ бушовати. Въ столику знайшовъ С. револьверъ и утѣшеный почавъ клапати куркомъ, поки револьверъ, набитый тôлько однымъ набоемъ, не выпаливъ. Гащицъ дôставъ кулю въ саму скрань и впавъ мертвый ани ойкнувши.

— **Кровавый драматъ.** Пештяньскй газеты подали сензаційный случай, якій стався въ однôй угорскôй мѣстцевости. Передъ 15 лѣтами вывандровавъ зъ ôттамъ до Америки молодый чоловѣкъ, лишивши въ дома матѣрь и двохъ братôвъ. Вѣсть про него загинула, листы ôнъ него не приходили. Думка була: умеръ. Ажь сего року, въ половинѣ мая зъявився ôнъ въ Уграхъ и ôтпытавъ своихъ обохъ братôвъ. Братя утѣшилися дуже тымъ бôльше, коли повернувшій братъ въ великôй радости освѣдомивъ ихъ, що ему въ Америцѣ пощастилося такъ, що везе съ собою до дому 300.000 зр. Всѣ братя урадили зробити матери несподѣванку и рѣшили, щобы братъ-гôсть пôйшовъ напередъ самъ до матери, не дався ѣй ôтъ разу пôзнати а они оба на другій або на третій день за нимъ прибудутъ. И такъ сталося. Сынъ зъ Америки прійшовъ пôдъ вечерь до матери, и упросився на нôчлѣгъ. Нѣмъ пôшовъ спати давъ матери своѣй гроши черезъ нôчь переховати. Въ ночи мати, злакомившися на грошѣ, зарѣзала сына и спрятала трупа до пивницѣ. На третій день прійшли братя и пытаютъ матѣрь, где подорожный, котрый до неи бувъ зайшовъ. Мати дôзнавшися, що то бувъ еи сынъ, заразъ призналася и сама ôтдалася въ руки судови.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денницѣ** 8. ч. мѣститъ: Думка, Г.; Пôрване дитя, Розказъ зъ житя Цыганôвъ; Два дзвоны (стихъ), Данила Млаки; Замѣтки про взаємины рускаго языка и народнои литературы, (Продовженье); Иванъ у ворожки (стихъ) И. Щ.; Екскурсія на гадюки-сорокулѣ, И. В.; О вульканахъ (Продовженье); Всячина.

ВСЯЧИНА.

— **Зъ добрыхъ англійскихъ часôвъ.** Король Англіи першій разъ въ р. 1234. спавъ на сѣннику, до того часу на голыхъ дошкахъ. Въ р. 1246. були домы переважно соломою крытй а въ р. 1300 въ Лондонѣ не знано коминôвъ, не згадувати вже о печахъ. Вино продавалося яко лѣкарство по антикахъ. Возôвъ не знано. Достойники и вельможѣ ѣздили кôнно, дамы саджали за собою. Въ р. 1340. выносили податки 30.000 не фунтôвъ штерлингôвъ, але мѣхôвъ вовны. Судіямъ и адвокатамъ плачено цинамономъ и перцемъ. Въ р. 1343 першій разъ появилися шпильки. Въ р. 1344 першій разъ бито въ Англіи грôшь. Першй шовковй панчохи убрала королева Елисавета 1561 р. коли король Франціи тіи въ року 1547 въ моду вировадивъ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Зъ захôднои Галичины и Угоръ** доносятъ телеграмы, що озимина въ послѣднихъ дняхъ поправилася.

— На коломыйску **господарско-промыслову выставу** призначивъ управляющій совѣтъ „Народного Дому“ зъ тогожь фондôвъ 50 зр.

Курсъ збôжя зъ дня 22. мая 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшениця	10	25	11	50
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	8	40	9	50
Ячмѣнь	7	40	9	—
„ паст.	—	—	—	—
Овесъ	6	80	7	25
Горохъ до варки	8	75	10	25
„ паст.	—	—	—	—
Выка	5	25	7	—
Кокорудза стара	6	75	7	50
„ нова	6	50	6	75
Рѣпакъ зимовый	11	—	12	—
„ лѣтный	11	—	11	25
Лнянка	9	—	10	—
Насѣнье лняне	12	25	13	25
Конюшина	28	—	46	—
Кминъ	30	—	33	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	40	—	42	—

Курсъ львôвскій зъ дня 31. м. мая 1880.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264	—	267	
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	164	50	167	50
Банку гип. галиц. по 200 р.	297	—	301	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96	70	97	70
„ „ „ по 4% ав.	90	40	91	40
„ „ „ по 5% ав. період.	96	70	97	70
Банку гип. галиц. 6% ав.	102	—	103	—
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	102	—	104	—
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97	50	98	50
Облиги комунальнй Гал. банку рустик 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	—	102	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	25	—	27	
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	42	5	54
„ цѣсарскій	5	46	5	56
Наполеондоръ	9	34	9	44
Пôвимперіалъ	9	65	9	75
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	67
„ „ паперовый	1	24	1	26
100 марокъ нѣмецкихъ	57	60	58	40
Серебро	99	50	100	50

(Курсъ текучого куп. безъ купону)

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.—		
1а великозерниста Куба	„	1.90	
1а арабска правдива Мокка	„	1.70	
1а найлучша Ява	„	1.55	
1а досконала Ріо	„	1.35	
1а найлучша Порторико	„	1.70	
1а Ст. Доминго	„	1.55	
1а найлучша Сантосъ	„	1.50	

Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.

Г. Зингеръ, Трієстъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 5—10

ПЕРШИЙ ЗАКЛАДЪ

ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи

ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручає

свôй богатый складъ

всѣхъ водъ минеральныхъ

природныхъ краєвыхъ и заграничныхъ

якъ такожь кумысъ и соли жереляній

НА РÔКЪ 1880. (3—12)

Ц. к. упривилеёваный галицкій

Акційный Банкъ Гипотечный

рѣшивъ удѣляти

пожички на добра земскй

также въ 5% Преміованыхъ Листахъ гипотечныхъ.

Пожички удѣленй въ 5% листахъ гипотечныхъ звертаются въ 79 пôврôчныхъ ратахъ.

Пôврочна рата выноситъ 3 3/10 % ôтъ капиталу пожичкового, зъ чого 3% припадае на ôтсотки.

5% Преміованй Листы гипотечнй

будутъ выльосованй въ протягѣ 40 лѣтъ. Льосованье ôтбуваеся що пôвъ року.

За кождый выльосованый 5% листъ гипотеч. выплатитъ Банкъ капиталъ

съ премією 10 процентовою

то есть за 100 зр. а. в. по 110 зр. а. в.

Пожички **въ 6% Листахъ гипотечныхъ** будутъ **якъ доси и на дальше удѣлюватися.**

5% Преміованй Листы гипотечнй

суть, рôвно якъ 6-процентовй, найпригôднѣйшй для **умѣщеня капиталу** и можутъ пôсля закона зъ д. 2. липня 1868, Д. з. д. XXXVIII. Ч. 93. бути ужитй на умѣщенье капиталôвъ фондовыхъ, на умѣщенье капиталôвъ заведень публичныхъ, пôдъ надзоромъ правительства стоячихъ, на умѣщенье капиталôвъ пупилярныхъ, фидеикомисовыхъ и депозитовыхъ, якъ такожь, въ наслѣдство найвысшого рѣшеня зъ д. 17. грудня 1870, на забезпеченье кавцій супружескихъ войсковыхъ, а по курсѣ гелдовôмъ на кавціи службовй и вадія.

Загальна сума въ обѣгу находячихся листôвъ гипотечныхъ не може николи перевысшати суму рôвночасныхъ вѣрительностій гипотечныхъ, не може бути высша надъ двацятиразову суму капиталу акційного, дѣйстно вплаченого.

Купоны платнй д. 1. марта и 1. вересня кождого року, якъ такожь листы гипотечнй выльосованй послѣднёго лютого и послѣднёго серпня кождого року, такъ однй якъ другй не пôдлягаючй ніякому оподаткованю, выплачуютъ безъ всякои ôтшибки:

во Львовѣ, головна каса Банку гипотечного и Филіи тогожь въ **Краковѣ, Черновцяхъ и Тернополи;**

въ Вѣдни, канторъ вымѣны банковои низшо-австр. Товариства есконтового;
въ Празѣ, Ческій Union-Банкъ и Ческій Банкъ есконтовый;
въ Бернѣ, Филія Банку Англо-австрійского;
въ Линцу, Банкъ для горѣшнои Австріи и Сольногороду;
въ Берлинѣ, S. Bleichröder;
въ Варшавѣ, Варшавскій Банкъ дисконтовый;
въ Сольногородѣ, Karol Steininger;
въ Грацу, Poldenegg & Czernadak;
въ Трієстѣ Филія Union-Банку;
въ Бѣльску, Bielitz-Bialaer Handels und Gewerbe-Bank. (3—3)

(Передрукъ не буде плаченый.)

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 40. Львôвъ, Субота 24. Мая (5. Червня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

ДРУКАРНЯ ТОВАРИСТВА ИМЕНИ ШЕВЧЕНКА

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Соймъ краєвый.

Пôсля новѣйшихъ вѣдомостій соймова сесія маѣ тревати до половины липня н. с., а ôттакъ послѣдуѣ перерва на часъ жнивъ, почѣмъ мавбы соймъ наново зôбратися и обрадувати черезъ мѣсяць.

На кождый случай, чи тіи вѣдомости правдивѝ, чи нѣ, вже зъ самои потребы скликаня рады державнои въ осени, а спôльныхъ делегацій єще передъ осенію можна вносити, що соймова сесія сегорôчна буде взглядно досыть короткою такъ, що соймъ ледви чи зможе залагодити хочьбы важнѣйшѝ проєкта предложенѝ Выдѣломъ краєвымъ до ухваленя. Якѝбы и були погляды на становище краєвого сойму, на єго складъ и дотеперѣшну дѣятельнôсть, кождый муситъ жалѣти надъ тымъ, що краєвый соймъ задля що разъ коротшого часу своихъ сесій не може ніякимъ чиномъ сповнити задачи зазначенои єму въ нашôй конституціи. Дѣйстно, маємо дуже богато справъ и потребъ спеціяльно краєвыхъ, котрыхъ ніякъ не можна лишити облогомъ. Досыть тôлько пригадати собѣ нужденный станъ нашои повѣтовои и громадскои автономіи, досыть згадати о застрашаючôмъ упадку нашого селяньства, о що разъ бôльше взростаючôмъ пановаю жидôвства а що разъ сумнѣйшôмъ упадку нашои краєвои торговлѣ, ремесництва и промыслу, — а кождый муситъ признати, що тутъ треба дуже много працѣ, рѣшучихъ и скорыхъ реформъ законодательныхъ и администраційныхъ. Намъ Русинамъ бажаючимъ добра нашого рускаго краю не може бути рôвнодушнымъ, чи и въ якій спосôбъ тіи реформы осуществлятся. Русины не суть и не могутъ бути противниками розвою краєвои автономіи. Русины протестували и протестуютъ лише противъ схибленя сеи автономіи, противъ несправедливыхъ ординацій выборчихъ, противъ ничимъ неоправданои переваги однои клясы и однои народности надъ значною бôльшостію краєвого населеня рускаго. Нынѣ самѝ противники нашѝ мусятъ признати, що тіи протеста суть вповнѣ оправданѝ. Ктожъ, якъ не польска бôльшôсть соймова, сотворивъ дотеперь обовязуючѝ законы о радахъ повѣтовыхъ, двôрскихъ обшарахъ и громадахъ? Кто выдавъ що ино вызволеныхъ, панщиною забитыхъ селянъ на безграничне вызыскуванье лихвярôвъ и всякихъ шахраѣвъ? Зъ чіеи то стороны велася свого часу такъ горяча пропаганда за рôвноуправненьемъ „bracі mojżeszowego wyznania“? Кто позволивъ середъ нашихъ громадъ организоватися самостôйнымъ, никимъ не надзорованымъ громадамъ жидôвскимъ? А въ конець, чія то вина того сумного стану нашихъ шкôлъ, цѣлого упадку нашого краю, о котрôмъ нынѣ вже всѣ говорятъ и плачутъ? Нынѣ бôльшôсть соймова єсть о богато сильнѣйшою и зъ однорôдныхъ собѣ елементôвъ зложена якъ давнѣйше. Послѣднѝ выборы до сойму закôнчилися тріюмфомъ, що соймъ позбувся „балясту хлопства и попôвства“. А предсѣ мимо того станъ рѣчій не змѣнився и совсѣмъ не получшало. Переважна часть тыхъ проєктôвъ Выдѣлу краєвого се нічого иншого якъ признанье неôтповѣдности и безхосенности, або й шкодливости тыхъ порядкôвъ, якѝ завела та сама польска бôльшôсть соймова за попередніе часы нашого конституційного житя въ нашôмъ краю.

Однакожъ, хоть польска бôльшôсть соймова пересвѣдчилася о недостачахъ и хибахъ теперѣшного устрою автономичного нею самою сотвореного, всежъ таки не заносится въ проєктованыхъ реформахъ на лучше. Головнѝ хибы остаются ненарушенѝ, причина зла не усуваеся, а даеся тôлько инша форма теперѣшнымъ порядкамъ чи властиво безпорядкамъ. „Именованѝ“ начальники громадъ, „именованѝ“ писарѣ громадскѝ, „именованѝ“ зъ горы мѣстцевѝ рады школьнѝ, и т. д.— словомъ „mianowany chłop“ — се єсть покликъ, якій теперь выходитъ зъ табору польского, се основа, на котрôй маѣ опертися наша автономія! Такихъ поглядôвъ на реформу нашого автономичного устрою не можутъ подѣляти Русины, бо сежъ єсть не розвôй а знищенье автономіи, се значилобы передати цѣле наше житье краєве въ руки однои клясы „именуючихъ“ и наново привернути, хоть въ иншôй формѣ, давный станъ пôдданьства нашихъ громадъ. Мы бажаємо житя, правдивои автономіи нашихъ громадъ, а не знищеня ихъ автономіи.

Межи проєктами, приготовленными кр. Выдѣломъ для обрадъ въ соймѣ, занимаѣ одно зъ першимъ мѣсць проєктъ о утвореню краєвого банку для пôддвигненя людности зъ лихвы. Въ статіи „Нашѝ довги“ выказали мы головнѝ недостачѣ и хибы сего проєкту, котрый якъ зъ однои стороны не зараджуе дальшому упадкови нашихъ малыхъ господарствъ, такъ зъ другои стороны опираючи краєву организацію кредитову на централизаціи, тымъ самымъ нищитъ и не даѣ розвинутись єдино ôтповѣдноôй у насъ организаціи кредитовôй опертôй на организаціи громадскôй, на громадскихъ касахъ пожичковыхъ, доси вже въ значнôй части нашихъ громадъ существуючихъ. Не меншои ваги суть такожъ и прочѝ проєкта якъ пр. законъ о дорогахъ, о промыслѣ домовôмъ, о школахъ и надзорахъ школьныхъ, о закладахъ краєвыхъ и т. д.

Всѣ тіи справы не можутъ бути маловажнѝ для Русинôвъ. Для насъ не може бути рôвнодушнымъ, въ якій спосôбъ тіи справы будутъ рѣшенѝ. Булобы се для нашого народа и для розвою нашои автономіи дѣломъ дуже некористнымъ, колибы важнѣйшѝ зъ высше згаданыхъ справъ, якъ пр. справа банку краєвого, реформа уставы громадскои, реформа надзорôвъ школьныхъ, законъ о дорогахъ, — були ухваленѝ а ôттакъ въ житя введенѝ по мысли предложеныхъ проєктôвъ. Щожь мають дѣлати Русины? Число рускихъ послôвъ въ соймѣ єсть такъ мале, що ледви чи можна навѣть що думати о якôй позитивнôй дѣятельности нашихъ заступникôвъ въ соймѣ. Они можутъ высказувати нашѝ жаданя, заносити нашѝ протеста. Щобы однакожъ такъ тіи жаданя якъ и тіи протеста мали свою вагу, потреба двохъ головныхъ рѣчій. Передовсѣмъ тіи жаданя повинніѝ бути не тôлько негативнѝ але по можности позитивнѝ, с. є. они повинніѝ высказувати, якихъ и въ якій спосôбъ переведеныхъ реформъ жадаємо мы въ нашôмъ краєвôмъ житю, а особенно въ справахъ пôднесеныхъ кр. Выдѣломъ передъ соймомъ. Зъ другои стороны голосъ нашихъ послôвъ повиненъ бути выразомъ о скôлько можна цѣлого рускаго населеня нашого краю. Годѣ жадати, щобы маленьке число нашихъ соймовыхъ послôвъ всѣ высше згаданѝ справы всесторонно высвѣтило и въ всѣхъ тыхъ справахъ свои проєкта предложило. Єсть се праця дуже тяжка, многихъ силъ и рôжнородныхъ вѣдомостій фаховыхъ вымагаюча. Така праця потребуе спôвудѣлу далеко ширшого круга свѣтлыхъ Русинôвъ. Тутъ треба, якъ мы вже не разъ пôдносили, организаціи всѣхъ Русинôвъ, котрабы основно роздивилась въ всѣхъ нашихъ народныхъ справахъ и ихъ опрацювала и въ той спосôбъ ставляла постепенно правдиво народну програму. Такои организаціи нема доси межи Русинами. Отже чого мы можемо домагатись ôтъ нашихъ послôвъ, се єсть, щобы они зробили початокъ до такои организаціи. Въ якій се спосôбъ перевести? Найновѣйшѝ факта зъ житя львôвскихъ Русинôвъ показуютъ до того ясну дорогу. И львôвскѝ Русины не мали доси ніякои органичнои звязи межи собою. Они блукались самопасомъ и никто не звертавъ на нихъ уваги. Нынѣ однакожъ, коли львôвскѝ Русины зôбралися разомъ, разомъ застановились надъ своими справами и постановили свôй екзекутивный комитетъ, справы нашѝ взяли совсѣмъ иншій оборотъ. Зле закрывана злôсть польскихъ дневникôвъ єсть найлучшимъ доказомъ важности сеи организаціи львôвскихъ Русинôвъ. Такъ слѣдовалобы по-

Листы зъ Буковины.

II.

Такъ то сумно на нашôй славнôй Буковинѣ. А годѣ сказати, щобы вина сего сумного стану почивала на нашихъ ворогахъ. Нѣ! удармося въ груди и скажѣмъ собѣ щиру правду въ очи, що вина въ насъ самыхъ. Не ма тутъ такъ непріязныхъ обстоятельствъ и такъ завязтыхъ ворогôвъ, якъ въ Галичинѣ. Щожь, чи опустити намъ руки и съ похиленою головою ждати нашои заглады? Нѣ! Мы єще не пропали! Намъ тôлько треба лучше зъорганизоватися, а тогды побѣда по нашôй сторонѣ, хотяй дуже много рускихъ дѣтій ôтъ народа ôтцуралося и гôрше врага „свои дѣти свою матѣрь розпинаютъ“, хотяй наше число невеличке и силы нашѝ незначнѝ. Тѝ всѣ ошибки треба усунути и часъ бы уже разъ розпочати працювати на рôднôй нивѣ. Насамперед треба бы въ тôмъ дусѣ дѣйствовати, щобы Русины, котрѝ єще лишилися пôсля тои епидемичнои слабости, перестали вже разъ говорити съ собою выключно тôлько по нѣмецки, а привитали въ дома сердечно свôй рôдный рускій языкъ. Якѝ жь то лихѝ наслѣдства выходятъ зъ того! Знаю много родинъ рускихъ, отцѣвъ и матерей, которѝ маютъ єще по крайнôй мѣрѣ почутье національности а именно почутье, що они Русинами. Але чи ихъ дѣти будутъ вже почуватися до рускои народности? Дитина промовила перше свое слово въ чужôмъ языцѣ, ви никто не давъ пôзнати свою рôдну мову, никто не вщепивъ въ молоде серце любови до рôдного, никто не давъ ѣй навѣть пôзнати що рôдне, а она выростае въ повнôй рôвнодушности до свого и стаеся потому отцемъ родины не рускои але якоись космополитичнои, або и чисто ворожои. Особенно же не могу тутъ поминути, щобы не згадати за нашѝ дѣвчата. Они граютъ найважнѣйшую ролю въ національнôмъ житю. Єсли они не Русинки, то можемо набезпечно сказати, що Русь безъ жѣноцтва не подвигнеся. Бо ктожъ выховуе дѣти народа? Кто маѣ бôльшу спосôбнôсть вполити зъ малу въ душу малои дитини любовь до свого? Тожь доти будемо мати ôтступникôвъ народныхъ и ренегатôвъ, доки выхованье нашихъ дѣвчатъ не буде стояти на чисто народныхъ пôдставахъ. Єслижь того не даютъ намъ школы, то обовязкомъ нашихъ єще живучихъ щирыхъ рускихъ батькôвъ и матерей було бы научити самымъ того своихъ дѣтій, щобы не сталися послѣдными Русинами зъ свого роду. Треба розпочати будити народне житье почавши ôтъ родины. Безъ такого житя родины нема житя суспôльного и народного.

Ледви кто догадуеся, яку важну ролю можѐ и повинно ôтограти наше руске жѣноцтво въ народнôмъ житю. А чому? По перше для того, що мы (с. з. интелигенція) ôторвались ôтъ существуючои вже пôдставы народнои, ôтъ духа нашои рускои народности, якъ ôнъ пробиваеся въ устнôй словесности и въ историчнôмъ житю народа. Устнои словесности мы майже совсѣмъ не знаємо, мы нею навѣть погорджуємо, яко чимсь простацкимъ. Въ нашихъ интелигентныхъ кружкахъ далеко частѣйше можна почути якѝ нѣмецкѝ „Trinklieder“ або й „Kneiplieder“, скорше можна почути польску спѣванку, нѣжь руску пѣсню народну. А предсѣ ледви чи есть на свѣтѣ другій народъ, котрый бы мавъ таке богацтво народныхъ, прекрасныхъ пѣсень, кажу прекрасныхъ, бо они краснѝ не тôлько мельодіею, мотивомъ, але и складомъ слôвъ, поезією. А особливо велике, превелике богацтво и незвычайна краса такъ званыхъ жѣночихъ пѣсень, въ котрыхъ вылываеся найнѣжнѣйше чувство жѣноче такою поезією, яку можна подыбати тôлько у найперших поетôвъ европейскои славы. Слѣдуе тôлько пригадати собѣ ту цѣлу скалю на скрôзь нѣжного чувства жѣночого серця выспѣваного въ нашихъ пѣсняхъ, почавши ôтъ першого гомону першои любови розбудженои въ дѣвочôмъ серцю, ажь до ви найпотужнѣйшого розросту, ôтъ тои тихои пѣсоньки: „по садочку похожаю, сама себе розважаю“ ажь до трагичныхъ мотивôвъ: „ой умру я, мôй миленькій, умру, збудуй менѣ, мôй миленькій, кидрову труну“, треба згадати тіи безчисленнѝ рускѝ колыбельнѝ пѣснѣ незвычайнои, ледви у другихъ народôвъ подыбуванои нѣжности материньскои, якъ пр. всѣмъ звѣстна пѣсня: „ой ходитъ сонъ коло ôконъ“... такѝ пѣснѣ и по мотиву и по словахъ незрôвнанои деликатности якъ пр. „ой по малу — малу чумаченьку грай, не врази мого серденька въ край“, пѣснѣ глубокои поетичности якъ пр. „Чи я въ лузѣ не калиною цвила?“ и т. д., а кождый муситъ признати, що маємо правдивѝ, предорогѝ скарбы народнои поетичности, народнои музики, котрыми можемо смѣло величатись передъ цѣлымъ свѣтомъ, ними всѣхъ до себе притягати, причаровувати. Одинъ россійскій музикъ, Сѣровъ коментуючи кôлька народныхъ пѣсень украиньскихъ въ петербурскôй „Основѣ“ сказавъ о нихъ, що такъ краснѝ, чудовѝ мотива якъ въ тыхъ пѣсняхъ можна найти тôлько у найперших клясикôвъ музики якъ у Бетговена, Моцарта. Чужѝ музики перероблюютъ нашѝ народнѝ пѣснѣ, щобы ними попысатись передъ свѣтомъ на концертахъ; чужѝ народы одушевляются нашими

ступити и въ всѣхъ справахъ народно-политичныхъ. Найбы нашѝ послы взяли иниціятиву въ скликаню всѣхъ Русинѡвъ зъ всѣхъ сторѡнъ не замыкаючи никому приступу, найбы зборы ѡтбулися не тѡлько во Львовѣ але и въ другихъ мѣстцяхъ нашого краю, найбы на нихъ выбрано комитеты, котрѝ розглянувшись въ поодинокихъ справахъ народныхъ предложилибы ѡттакъ наново скликанымъ зборамъ Русинѡвъ свои рефераты о тыхъ справахъ, на пѡставѣ котрыхъ загалъ Русинѡвъ мѡгбы высказати свои гадки, а тогды не тѡлько нашѝ послы малибы певну пѡставу, якъ слѣдує имъ поступати, чого жадати и чого держатися, але и нашѝ противники совсѣмъ инакше числилибыся съ прилюдною опинією всѣхъ Русинѡвъ и съ голосами нашихъ послѡвъ вправдѣ малочисленныхъ але репрезентуючихъ бѡльшѡсть краєвого населеня руского.

Першѝ працѣ соймовѝ будутъ правдоподѡбно ограничатися на справы буджетовѝ и другѝ справы бѣжучѝ. Тожь нашѝ послы будутъ могли еще завчасу застановитися надъ тымъ, що и якъ слѣдовалобы имъ здѣлати въ интересѣ руского народа. Маємо надѣю, що бодай гадка нами пѡднесена не останеся безъ уваги и зрѣлои розваги.

Гадки Подолянина

о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Поможи собѣ самъ!“
„Все соединеными силами всѣхъ!“

III.

Съ важкимъ серцемъ приступаємо до огляду нашихъ народныхъ потребъ на поли выховання и шкѡльництва; тутъ бо кождый Русинъ муситъ добачати, якъ сокира прикладаєся до самого кореня нашого народного существованя, нашои русконароднои ѡтрубности и самостѡйности. Выховань народне и шкѡльництво назвалисьмо коренемъ нашои ѡтрубности національнои и самостѡйности, бо єсли удасться нашимъ противникамъ взяти цѣлкомъ въ свои руки выхованье нашого молодого поколѣня и повести єго дальше на тѡй дорозѣ, якъ доси, то въ недалекѡй будучности утратитъ руска народнѡсть свою найсильнѣйшу пѡставу, а по крайнѡй мѣрѣ до того степени обезсилится, що буде мусѣла уступити до цѣлковитои пасивности.

Не маємо тутъ замѣру обговорювати и розбирати неотвѣтности плянѡвъ науковыхъ въ нашихъ школахъ и въ загалѣ нынѣшнои системы школьнои, понеже не мѣстце до того въ политичнѡй часописи; не хочемо такожь пѡдносити рекриминацій противъ властямъ и органамъ школьнымъ и выказувати надуживанье законѡвъ, упослѣдженье рускаго языка и народности въ нашихъ школахъ, понеже стѡлько вже въ тѡмъ взглядѣ въ часописяхъ рускихъ и брошурахъ нагромаджено матеріялу, що можнабъ выдати спорый томъ яко причинокъ до мартирольогіи Русинѡвъ. Придержуючись строго поставленои на чолѣ нашихъ статій темы, намѣряємо, констатуючи факта дотычащѝ выхованя молодого руского поколѣня, подати кѡлька гадокъ, якбы Русины самѝ въ себе могли выдобути потрѣбнѝ средства и силы, щобъ въ борбѣ, до котрои и на тѡмъ поли вызвали насъ Поляки, удержатись бодай на ѡтпорнѡмъ становищи, — якбы ми могли власными силами, своєю помочію подвигнути занедбане національне выхованье нашого молодого поколѣня и тымъ приготовити рускѡй народности въ Галичинѣ красшу будучнѡсть и певне становище, яке ей числовѡй перевазѣ въ краю приналежитъ.

Починаючи ѡтъ найвысшихъ институцій науковыхъ, не будемо дотыкати ѡтношень политехники, понеже руска молодѣжь дуже мало посвящаєся студіямъ техничнымъ, не добачаючи въ нихъ певного забезпеченя удержаня на будуще, однакъ низше высказанѝ погляды можна въ части ѡтнести и до политехники; обернемося впростъ до львѡвского университету, где находимо вже поважне число Русинѡвъ-студентѡвъ, хочь совсѣмъ не таке, якебы повинно бути, ѡтповѣдно до потребъ нашого народа и численности руского населеня въ Галичинѣ. Згадавши першѝ лѣта существованя львѡвского университету именно пѡдъ взглядомъ выкладового языка, а порѡвнавши нынѣшнѝ интелектуальнѝ силы Русинѡвъ галицкихъ съ тогочасными, треба лишь сожалѣвати надъ теперѣшнымъ упослѣдженьемъ рускои народности. Поминувши то обстоятельство, що выдѣлы правничій и философичный спольонизовано, а теольогичный злятинизовано, та що маємо еще надѣю дѡстати польскій выдѣлъ медичный, досыть згадати, що въ колегіяхъ професорѡвъ засѣдаютъ д-ры Евс. Черкавскій, Лиске, Билиньскій и т. п. а можемо вже мати понятье, якій духъ вѣє въ тѡмъ университетѣ, та якъ выховуєся и трактуєся тамъ руска молодѣжь. Рускѝ професоры лишь въ незначнѡмъ числѣ примѣстились попри Полякѡвъ и то еще въ часахъ, коли сенатъ академичный бувъ вложеный переважно зъ Нѣмцѣвъ, бо теперь певно не такъ легко допустилибъ засѣсти на катедрѣ Русинови, хоть найшлисьбы у насъ потрѣбнѝ силы, котрѝ займаютъ поважне становище въ строгѡй науцѣ або на иншихъ университетахъ австрійскихъ примѣщуются.

На юридичнѡмъ факультетѣ маємо вправдѣ три рускѝ катедры, однакожь жалувати треба, що они доси не системизованѝ, чого причина лежитъ, здаєся, не такъ може въ неохотѣ правительства для Русинѡвъ якъ скорше може въ Ersparungsrücksichten тогожь. Отже й не диво, що нема охочихъ убѣгателѣвъ о тѝ катедры, бо ктожь схоче посвятити працю строго наукову за 600 р. университетскои суплентуры. Належалобъ отже, щобъ нашѝ послы домагалися системизованя тыхъ посадъ, а найдутся и потрѣбнѝ до ихъ обсадженя силы науковѝ.

На выдѣлѣ фильософичнѡмъ маємо крѡмъ катедры рускаго языка и литературы такожь катедру австрійскои исторіи обсаджену професоромъ Русиномъ, котрый однакожь муситъ выкладати по польски. Давнѣйше выкладавъ еще д-ръ И. Шараневичь яко доцентъ исторію краєву въ язычѣ рускѡмъ, та зъ незвѣстныхъ намъ причинъ ѡтъ якогось часу залишивъ тѝ прелекціи.

Понеже обсадженье катедръ богословскихъ не має такъ безпосереднього для насъ значеня, тожь не розводимось близше о тѡмъ, лишь се замѣтити мусимо, для чого нашѝ ординаріяты не домагаются приверненя языка рускаго на выдѣлѣ богословскѡмъ? Очевидно правительство такожь тому може опералобся aus Ersparungsrücksichten, але чи не можнабъ перевести реформы тои въ сей способѡбъ, щобъ рускимъ богословамъ читѡно прелекціи по руски въ семинаріи, въ такъ званыхъ музеяхъ?

Розглянувшись въ дѣятельности рускои академичнои молодежи, приходимо до того сумного пересвѣдченя, що житье русконародне межи нею дуже слабе, що съ дуже немногими изъятіями молодѣжь наша посвящаєся лишь такъ званому Brotstudium а для розвою питомои науки майже ничого не робится. Въ тѡмъ власне причина, що руска исторія (хочбы лишь галицка) не оброблена а навѣть не выслѣджена и не угрупованѝ матеріялы; за географію, етнографію, митологію рускою дармобысьмо глядѣли, — исторія рускои словесности, граматика ѡтповѣдна теперѣшному станови науки, словарь — такожь остаютъ все яко pia desideria, а навѣть мало кто дбає о працѣ до того пѡдготовляючѝ, бытъ нашого народа пѡдъ взглядомъ економичнымъ не выслѣдженый — словомъ майже ничого у насъ на тѡмъ поли не робится.

Не знаємо, чи всѣ на нашъ поглядъ згодятся, однакожь причины того слабого удѣлу рускои молодежи академичнои въ працяхъ науковыхъ, а радше сказатибъ, въ працяхъ приготовительныхъ до науковыхъ дослѣдѡвъ, добачаємо мы въ тѡмъ, що такъ мало у насъ звертаєся бачнѡсть на національне выхованье. Хочемо троха лучше пояснити, о скѡлько ту засаду бажалибысьмо видѣти приложеною и до студій на университетахъ, где вже наука трактуєся для самои науки. Двѣ катедры университетскѝ суть въ тѡмъ взглядѣ великои ваги для нашои молодежи, именно катедра рускаго языка и литературы, котра обсаджена якъ не можь лучше и катедра исторіи краєвои, котрои вправдѣ не ма, але моглабы бути заступлена доцентурою. Сказалисьмо, що не звѣстно намъ, зъ якихъ причинъ проф. дръ Шараневичь залишивъ прелекціи краєвои исторіи, чи може занадто занятый своими прелекціями зъ австр. исторіи, и працями историчными, думаємо однакъ, що предметъ сей такъ важный для Русинѡвъ, що до него конечно повиненъ ктось габилитуватися доцентомъ и розпочати прелекціи, а потѡмъ вже можнабъ домагатися у правительства систомизованя тои катедры. Найотвѣтнѣйшимъ до того кандидатомъ бувбы пѡсля нашои гадки Дръ Ю. Целѣвичь, проф. рускои гимназіи, котрый повиненбы пѡднятись того пожертвованя, щобъ крѡмъ своихъ гимназіяльныхъ годинъ, читавъ еще лекціи краєвои исторіи на университетѣ.

Отже тѝ двѣ катедры повиннѝ бути тыми огнищами, тыми ватрами, около котрыхъ молодѣжь руска всѣхъ факультетѡвъ повиннабы загрѣватися любовію до рускаго слова, языка, литературы, исторіи, щобъ добившись своими строгими студіями становища въ суспѡльности служила рускому народови на тѡмъ становищу съ свѣдомостію, съ почутьемъ приналежности до того народу и съ охотою пожертвованя для него. То далобыся осягнути легко, єслибъ студенты всѣхъ факультетѡвъ крѡмъ своихъ заводовыхъ прелекцій слухати такожь прелекцій тыхъ двохъ предметѡвъ. Для того ординаріяты рускѝ повиннѝ не тѡлько позволити, але офіціяльно наказати, щобъ богословы зъ всѣхъ 4-хъ рокѡвъ не лишь записувалися на тѝ предметы и ихъ слухали, але щобъ були обовязанѝ робити зъ нихъ курсовѝ кольоквія, а тогды малибысьмо священикѡвъ зъ иншимъ духомъ, якъ нынѣ гдекуда маємо. Черезъ чотыри роки мѡгбы богословъ перейти, такъ сказати, цѣлый курсъ литературы и исторіи питомои, а тогды хочбы се и правда була, що рускій нарѡдъ — лишь chłop i pop, то нарѡдъ той мавбы сильну пѡдпору. Такъ якъ нынѣ есть, що лишь богословамъ 4-го року дозволено ходити на выклады рускаго языка и литературы и лишено се волѣ добрѡй кождого — се ничого не значитъ и не може нашѡй народности принести ніякого хѡсна! Маємо надѣю, що Впр. Епископъ-суфраганъ схоче вглянути въ ту справу и предложити ей Впр. Митрополиту до одобреня и предпринятія потрѣбныхъ мѣръ съ слѣдующимъ рокомъ школьнымъ.

Легко дасться ту справу перевести съ богословами, бо то залежитъ ѡтъ ординаріятѡвъ, котрѝ повиннѝ уважати свѧтымъ своимъ обовязкомъ, щобъ дати будущимъ священикамъ таке образованье, яке потрѣбне рускимъ душпастырямъ. Не такъ легко се перевести на выдѣлахъ фильософичнѡмъ и правничѡмъ. Правда, що й такъ многѝ слухалибъ и слухаютъ такихъ прелекцій, але треба дбати, щобъ не тѡлько якъ найбѡльше громадилось пасивныхъ слухачѣвъ, та щобъ они разомъ съ дотычными професорами причинялись до двигненя нашои питомои науки, були такъ сказатибъ помѡчниками въ ихъ науковыхъ працяхъ и слѣдженяхъ.

(Дальше буде.)

СПРАВЫ КРАЕВІ.

(*Г*) **Зъ Снятына**. (*Якъ понимаютъ у насъ рѡвноуправненье въ школьництвѣ?*) Якъ у насъ, „na kresach“ — насамѡмъ пограничу земель, до котрыхъ стара Польща „ѡтъ моря до моря“ пѡдноситъ претенсіи, на граници Буковины менше бѡльше въ $^2/_3$ частяхъ рускои а $^1/_3$ части волоскои, Поляки стараются на кождѡмъ кроку Польщу утверждати, помимо що мешканцѣвъ лат. обряду выказуе статистика у насъ лишь 1% — отже Полякѡвъ и псеудо-Полякѡвъ ледво $^1/_4$% — бо всѣ селяне и мѣщане лат. обряду суть або златинизованѝ Русины, або Нѣмцѣ, доказомъ того може послужити слѣдующій фактъ. Нѣмъ однакожь єго розкажу, мушу нагадати, що въ мѣстѣ Снятынѣ жіе зверхъ 10 тысячь людій, межи ними около 5,000 гр. кат. вѣры, 4,000 жидѡвъ, 1,800 рим. кат. и гдещо евангел. вѣроисповѣданя, ормянъ и др. Зъ помежи 1,800 римско-католикѡвъ ледво $^1/_3$ часть умѣе говорити по польски, а лишь кѡлканацять родинъ зайшлихъ ремесникѡвъ и урядникѡвъ говорятъ межи собою звычайно по польски, прочѝ же лишь однѝ молитвы умѣютъ змовити по польски, а дальше ани въ зубъ. Жиды и Нѣмцѣ, всѣ говорятъ по руски, по польски же ледво гдекотрый. Рѣчь ясна, що при такѡмъ станѣ рѣчій не ма тутъ поля до ширеня аспираторскихъ идеалѡвъ польскихъ.

Однако, — поправдѣ не знаю, якъ то могло статися, але сталося — для 5% по польски говорячого населеня заложено шестиклясову школу выдѣлову съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, и такъ строго перестерѣгано правъ языка польского и хоронено єго ѡтъ покривдженя, що навѣть учителямъ Русинамъ грожено дисциплинарными карами, єслибы котрый зъ нихъ до ученика або другого учителя на коритори заговоривъ по руски. Для охороны правъ польского языка здѣлано у насъ, що лише далося зробити, лишено навѣть 95% по руски говорячого народонаселеня безъ ніякои школы, мовбы на доказъ, що школы не заводятся у насъ

пѣснями — тѡлько наша руска интелигенція або совсѣмъ ихъ не знає, або навѣть съ замѣромъ ихъ цураєся и стыдаєся — задля фалшивого аристократизму. Руска мати не заколыше своєи дитины рускою пѣснею, руска дѣвчина не заспѣвае „простои“ пѣснѣ, а молодець не выразитъ свого чувства рѡднымъ словомъ — мы интелигентнѝ Русины мусимо все перше дожидати чужого патенту для нашои пѣснѣ, поки намъ кто зъ чужихъ композиторѡвъ не напише сего патенту сальоновости: Chansons — Variations — sur un thême russe composées або sul Tema originale Russo и т. д. — тогды тѡлько можна надѣятися, що гдесь колись и до нашои интелигентнои хаты закрадеся така патентована але не разъ тымъ патентомъ и поисована руска пѣсня.... безъ слѡвъ! Збѡрники нашихъ пѣсень, якъ Лисенка, Балинои, Карпенка, Рубця и т. д. — все тое у насъ совсѣмъ незвѣстне, бо то свое. Не инакше дѣєся у насъ и съ нашою литературою и исторіею. Кто зъ нашихъ интелигентныхъ женщинъ знае нашу литературу и нашу исторію? Въ найлучшѡмъ случаю знаєся лише, що була колись якась Русь, що ей окрестивъ св. Володимиръ, що були якѝсь князѣ, котрыхъ очевидно вже не ма — и на тѡмъ вся исторія кѡнчится. А о литературѣ вже й ничого говорити. Ктобы спытавъ руску интелигентну женщину, чи она читала „Чорну Раду“, „Дѣвоче серце“, „Сердечну Оксану“, „Причепу“, „Хмары“, „Месть Верховинця“, „Любу-Згубу“, и т. д. — сей образивбы нашу интелигентну Русинку. Якжежь такѝ люде можутъ выховувати нове патріотичне, а бодай своєи народности свѣдоме поколѣнье?

Нашѝ образованѣйшѝ люде, нашѝ священики, урядники, учителѣ, звычайно все чуже знаютъ, тѡлько свого дасть Богъ. Кождый знае на пальцяхъ нѣмецку або польску або въ кѡнци и волоску литературу, але о своєй стѡлько якъ о китайскѡй.

Тому то у насъ подыбаємо такъ мызьнѝ понятя о нашѡмъ народѣ, о єго литературѣ, въ того то походятъ такожь гдеякѝ разячѝ споры взглядомъ литературы, въ котрыхъ такѝ люде навѣть до тои степени посуваются, що заперечаютъ майже всяку самостоятельнѡсть нашого народа, и шкодятъ намъ тымъ въ страшенный способѡбъ. Такимъ людямъ навѣвъ бымъ тѡлько слова нашого Тараса:

Учѣтеся браты мои
Читайте, думайте
И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь...

Пѡзнанье своєи исторіи и литературы то початокъ и перше условіе нашого народного образованя, бо безъ нихъ мы для нашого народа пропали!

для просвѣты и образованя науки, але для пôддвигненя и скрѣпленя польского елементу.

Въ такôй самôй цѣли заложивъ тутешный лат. парохъ и деканъ, членъ рады шкôльнои окружнои и предсѣдатель шк. рады мѣстцевои — ôтдѣлъ педагогичного товариства, въ котрôмъ заразъ зволивъ дати обратися на презеса. Однако бѣда! Въ Снятынѣ годѣ було позбирати ôтповѣдне число Полякôвъ, щобы ôтдѣлъ утримався, и патріоты мусѣли послуговатися такожь и Русинами. Прійшло до того, що на минувшій рôкъ придѣлено кс. презесови одного зъ найревнѣйшихъ Русинôвъ за секретаря, що кс. презеса такъ зъиритовало, що цѣлый рôкъ волѣвъ залишити всю дѣятельнôсть въ ôтдѣлѣ педагогичного товариства, а постаравшися о перенесенье того члена зô Снятына, упросити новый выдѣлъ, щобы зновъ Поляка зробивъ секретаремъ, нѣжь щобы мавъ хотьбы найменшій крокъ здѣлати пôдъ бачнымъ окомъ секретаря Русина.

Дня 27 мая с. р. ôтбувавъ ôтдѣлъ свои загальнй зборы. Членъ Г. выступивъ съ внесеньемъ, въ котрôмъ звертаючи увагу ôтдѣлу на поголоску, що сего року має будоватися друга школа на передмѣстю „Балки“, на котрôмъ вже жадныхъ не ма Полякôвъ и никто по польски не говоритъ, (не дотыкаючи такои аномаліи, якъ школа польска въ чисто рускôмъ мѣстѣ, лишь зô взглядôвъ педагогичныхъ и въ малôй мѣрѣ зô взглядôвъ справедливости) и вноситъ, щобы зарядъ ôтдѣлу старався вплынути на тое, щобы у тôй школѣ введено языкъ рускій яко выкладовый. Було видѣти и чути, якій ефектъ выкликало се несподѣване внесенье на присутныхъ Полякôвъ. Зразу замовкли, не могучи прійти до себе зъ переляку, чи въ подиву, — ôттакъ зашипѣли, якъ пчолы. Комисарь правительственный освѣдчивъ выразно, що на пôдставѣ регулямину не допуститъ дискусіи надъ тымъ внесеньемъ, а ц. к. инспекторъ окружный п. Г. сказавъ на голосъ: Jeżeli by się ten wniosek utrzymał, odłoży się budowę szkoły ad calendas graecas.

Такихъ фактôвъ, гадаю, найдеся богато по нашôй широкôй Руси, и протое думаю, що есть обовязкомъ кождого Русина подавати подôбнй рѣчи до публичнои вѣдомости.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Цѣсарь въ Чехахъ.) Въ нѣмецкихъ дневникахъ пробиваєся видиме невдоволенье зъ подорожи Цѣсаря до Праги. Зъ цѣсарскихъ слôвъ высказаныхъ до поодинокихъ членôвъ рôжныхъ депутацій вытягаютъ здогады, що цѣсарска подорожь має на цѣли скрѣпити становище министерства гр. Таффого и его политику помиреня народôвъ. Такъ до Иречка сказавъ Цѣсарь, що рада державна сего року „зробила дуже много“, що очевидно може ôтноситися не до скôлькости але до якости сеи працѣ т. є. до звороту працѣ рады державнои до помиреня народôвъ. Ригеръ згадуючи за „горячй головы“ (гдеякихъ нѣмецкихъ послôвъ) сказавъ, що Чехи стараются прійти до згоды съ Нѣмцями, на що ôтповѣвъ Цѣсарь, що треба терпеливо стремити до сеи цѣли, а за примѣръ терпеливости най берутъ собѣ зъ него. Ческй овацiи для Цѣсаря були дуже ентузіястичнй. Цѣсарь не прійнявъ однакожь депутацiи ческихъ маршалкôвъ радъ повѣтовыхъ, котрй хотѣли просити Цѣсаря о переведенье языкового рôвноуправненя. Нынѣ опускае Цѣсарь Прагу.

— Вѣсти о змѣнѣ министерства зновъ затихли.

(Соймъ краевый.) Дневный порядокъ першого засѣданя сойму галицкого назначеного на вторникъ обнимае кромѣ звычайного ôткрытя, выбôръ 4 секретарѣвъ, 4 квесторôвъ и 12 ревидентôвъ, такожь перше читанье всѣхъ предложень кр. Выдѣлу.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Князь Горчаковъ обвѣстивъ окремымъ письмомъ въ Journal de St. Petersbourg свôй выѣздъ за границю, а бюро министерства для справъ заграничныхъ перейшло въ руки Гирса. Дневники европейскй догадуются, що канцлеръ россійскій заявивъ симъ листомъ свое уступленье, а Гирсъ не бувбы проте заступникомъ его, але наслѣдникомъ.

Министеръ внутренныхъ дѣлъ, Маковъ, удався 21. мая (2. черв.) на объѣздку всходныхъ губерній, подôбно якъ Сабуровъ, министеръ просвѣты выѣхавъ на осмотръ университетôвъ.

Начальство надъ россійскою ескадрою въ китайскôмъ морю поручено вице-адмиралови Шестакову.

„Новое Время“ въ кореспонденціи зъ Царгороду, згадуючи о сподѣванôмъ пріѣздѣ Гешена, представляє слѣдуючій мнимый планъ акціи турецкого правительства противъ новѣйшои политики Глядстона и европейскихъ державъ: „На двôрци Ильдизъ-Кіоскъ роблятся великй приготовленя на пріемъ Гешена. Екипажѣ, конѣ, рôжнородній подарки и численна служба — все уже готове, щобы съ найбôльшою почестю стрѣтити надзвычайного посла королевои Викторіи и заразъ на вступѣ ономороčити страшного гостя. Султанъ призвавъ Мусуруса-пашу, лондоньского свого посла и англичанина Санда нарочно въ Царгородъ, бо думае, що при помочи сихъ двохъ проворныхъ людей упорается съ Гешеномъ. Головно ходитъ ему о те, щобы всю справу проволочи, а тымъ часомъ постаратись, щобы державы европейскй нынѣ солидарнй въ справѣ орієнтальнôй, розôйшлись въ своихъ интересахъ. Султанъ пересвѣдченый, що европейскй державы попристанутъ на пустословнôй грозьбѣ, а Россія и Нѣмеччина готовй навѣть выступити въ оборонѣ цѣлости Туреччины, еслибы проча Европа задумала ужити репресалій для перепреваджения своихъ намѣрень. Дневники стамбульскй высказуютъ знову пересвѣдченье, що за дорогими подарками, екипажами, табакерками съ брилянтами и обѣдами, и при помочи красныхъ черкесокъ, Гешенъ черезъ двѣ недѣлѣ стане такимже туркофилемъ, якимъ бувъ уступившій зъ амбасады Лярдъ.“ — Кореспонденція тая, если ѣй можна дати вѣру, малюе дуже докладно, о скôлько серіо думае султанъ о реформахъ, до впровадженя котрыхъ силуютъ его европейскй державы.

Петербургъ 22 (3 червня) мая въ полудне: Царева россійска нынѣ умерла.

Англія. Въ синôй книзѣ оголошуе министерство депешу сиръ Генри Ляярда до маркиза Салисбурого зъ дня 31 марта, въ котрôй бувшій амбасадоръ стамбульскій повѣдомивъ кабинетъ Биконсфильда о надъужитяхъ, якихъ допустилась милиція всходнои Румеліи надъ жителями могаметанъскими въ повѣтѣ Кирджали. — Якъ звѣстно, надъужитя тй суть такожь предметомъ мисіи Гешена.

Гешенъ прибувъ въ пятницю до Царгороду, однакожь не бувъ еще на авдіенціи у султана.

Идентична нота до порты есть по донесеню Стандарта уже зредагована и буде вручена султанови съ кôнцемъ сего тыждня.

Конференція амбасадорôвъ збересь имовѣрно еще въ червню въ Берлинѣ. Въ нѣй возьмутъ участь такожь окремй делегованй трактатовыхъ державъ европейскихъ и члены техничнои комисіи, котрй по конференціи займутся выконаньемъ всѣхъ рѣшень. Предметомъ нарадъ буде выключно справа греческо-турецка. Кн. Бисмаркъ має ôткрыти засѣданя, почѣмъ передасть предсѣдательство въ руки кн. Гогенлоге.

Зъ Лондону телеграфуютъ до N. Fr. Pr.: Прелиминарія для конференціи берлиньскои уложенй. Запрошенье до державъ выйде ôтъ Нѣмеччины.

Сторонництво Вигôвъ объявляе велике незадоволенье зъ именованя Рипона вице-королемъ индійскимъ и що кабинетъ Глядстона задержавъ на становиску намѣстника Капляндіи сторонника министерства Биконсфильда, сиръ Фрериого. — Дневники опозиційнй говорятъ уже о можливôмъ паденю нового министерства.

Лига альбаньска вручила европейскимъ посламъ въ Скодрѣ меморіялъ, въ котрôмъ жалуеся на постановленя договору берлиньского въ загалѣ, именно же на недавну ухвалу дворôвъ европейскихъ въ справѣ ôтступленя повѣтôвъ племенъ Готôвъ и Грудôвъ. Альбанія — каже меморіялъ — не стерпитъ, щобы ей землями торговано и не узнаеть власти славяньскои Чорногоры надъ собою. Права народній святй кождому Альбанцеви и ни одноп пяди землѣ не уступитъ Альбанія Чорногорѣ. Десять тысячь борцѣвъ посвятятъ охотно свое житье. Мы держимось въ дефенсивѣ, але довго не стерпимо. — Пôсля найновѣйшихъ донесень же, зайняла лига альбаньска опущенй черезъ Чорногорцѣвъ укрѣпленя коло Гуси. Чорногорцѣ розтаборились и укрѣпилися пôдъ Голососницями и порѣшили розпочати рѣшущій бôй. Миридиты задумали Пренка Доду оголосити княземъ Альбанiи и жадаютъ помочи.

Нѣмеччина. Правительственне внесенье на модификацію маєвыхъ законôвъ ôтослано по першôмъ читаню до окремои комисіи. Сподѣются, що кн. Бисмаркъ возьме участь въ дебатахъ комисійныхъ и лично выступитъ въ оборонѣ нового закону въ соймѣ.

Праса католицка называе новый проектъ правительства „гостинцемъ Данаѣвъ“ и утверджае, що модифікованый законъ подасть властямъ еще бôльшу способнôсть до самовольного трактованя католицкого клиру. Римскій дневникъ Journal Voce della Verità пише въ тôй справѣ: „Если перегоры межи ватиканомъ а берлиньскимъ правительствомъ були безъуспѣшнй, то ватиканъ въ сѣмъ не виноватый. Папа хотѣвъ уступити, але лишь до певнои границѣ. Концесіи, пороблені въ новôмъ предложеню, суть не лишь позорнй, але признаютъ высшимъ президентамъ и министрамъ ширшу навѣть власть надъ духовеньствомъ. Протестанты самй признаютъ, що поступованье правительства есть повне злобы.“ Другй дневники огорченй тымъ, що кн. Бисмаркъ оголосивъ переговоры князя Рейса съ папскимъ нунцiемъ въ Вѣдни и заповѣдаютъ подôбну публикацію изъ стороны ватикану. Князю Бисмарку инсинуютъ стремленье до диктатуры въ справахъ церкви католицкои и додаютъ, що Римъ лишь втогды подасть руку до згоды, если желѣзный канцлеръ похилитъ мечь свôй передъ мечемъ головы церкви, котрымъ есть крестъ.

Італія. Правительству удалось навязати переговоры съ сторонництвомъ диссидентôвъ противъ конституціоналистôвъ, черезъ що одержало значну бôльшôсть и зложило комисію будже-тову по своѣй мысли. Въ нагороду за те вôйдутъ три диссиденты въ складъ нового министерства. Конституціоналисты ôтклонились ôтъ голосованя. Чи диссиденты, на котрыхъ чолѣ стоятъ властилюбивй Крисни и Никотера — кандидаты до текъ министеріяльныхъ — пôйдутъ и дальше съ правительствомъ, годѣ сподѣватись. Ôтнесена побѣда есть проте дуже ефемерична.

Туреччина. Standard доноситъ, що въ програму Гешена входитъ такожь категоричне жаданье, щобы султанъ впровадивъ въ житье конституцію Мидгада-пашѣ, ôтъ котрои, якъ звѣстно, самовольно ôтступивъ. Скликаный парлямент бувбы хочь по части забороломъ противъ злои господарки и марнотравности султана и его фаворитôвъ.

Въ Мезопотамiи прійшло до значного повстаня арабского племени Мунтефикôвъ. Выслане туды войско окружено и заполонено. Одинъ зъ шейкôвъ (магнатôвъ) намѣряе проклямовати зложенье султана зъ достоиньства калифа.

Зъ Ôрменiи доносятъ о великôмъ голодѣ и жестокихъ нападахъ могаметанъскихъ Курдôвъ на христіянами заселенй мѣстцевости. — Справа ôрменьска есть, якъ звѣстно, предметомъ идентичнои ноты.

НОВИНКИ.

— **На принятье Цѣсаря въ Галичинѣ** Выдѣлъ краевый має запропоновати Соймови 80.000 зр. Соймъ має выслати депутацію, котра запроситъ Цѣсаря до Галичины. Депутація не буде ждати ажь Цѣсарь поверне до Вѣдня, але поѣде чи до Чехъ, чи до Моравы. Депутація має такожь запросити Цѣсареву, щобы и она першій разъ ôтвѣдала Галичину.

— **Рада мѣста Львова** ажь тогды займеся приготованями до принятя Цѣсаря, коли соймова депутація верне съ рѣшучою цѣсарскою обѣцянкою пріѣзду до Галичины, взглядно до Львова.

— **Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Шоломинцѣ, нов. рудецкого 50 зр. а громадѣ Перенôвка нов. богородчаньского 100 зр. запомоги на докôнченье церковъ.

— **Директоръ руху желѣзницѣ** Кароля Людвика, п. Слядковскій, удався до Вѣдня въ цѣли информацій до ôтповѣдныхъ заряджень на желѣзници пôдчасъ пріѣзду Цѣсаря до Галичины.

— **Зъ побыту Цѣсаря въ Чехахъ**. Коли Цѣсарь ôтвѣдавъ анатомичный институтъ, ненавидженый ческими студентами ректоръ Махъ выступивъ съ нѣмецкою бесѣдою. Студенты ческй пôдняли крикъ: „По чески говорити!“ и заглушили кликами „Na zdar“, „Slava“ и бесѣду и нѣмецкй клики „Hoch“. При самôмъ вступѣ Цѣсаря до института протиснулися ческй студенты на передъ и кликнули въ голосъ: „Slava našemu českemu králi!“

(*C*) **Грôмъ** вдаривъ дня 31. л. мая с. р. въ Бѣлôвцяхъ (коло Оконôвъ) въ дôмъ селянина Андрея Ивасюка, убивъ сего господаря и спаливъ цѣле обôйстье вразъ съ худобою. Огонь бувъ такъ сильный, що мимо уливного дощу всякій ратунокъ бувъ надаремный. Остался три малй сироты безъ отця и матери, котра передъ мѣсяцемъ померла.

— **Зъ Ярычева** доповняютъ оповѣщенье въ послѣднôмъ ч. „Дѣла“ о маєвцѣ, тамже устроится маючôй тымъ, що таяжь маєвка ôтбудеся въ поблизкôмъ лѣсѣ чверть милѣ ôтъ стаціи Борщовичѣ, (не Бориничѣ, якъ черезъ похибку въ минувшôмъ числѣ напечатано.)

— **О. Аркадій Чуперковичь** именованый архимандритомъ греч. вост. консистора въ Чернôвцяхъ.

— **Снѣги** на ново упали послѣдными вже днями въ вышинахъ Альпъ.

— **Спека несказана** пануе теперь въ Америцѣ на побережахъ Атлянтику. Въ четверъ минувшого тыждня, якъ доноситъ телеграмъ зъ Филядельфіи, въ самôмъ Новôмъ Іорку було 32 выпадкôвъ удару сонѣчного а зъ тыхъ 6 случаѣвъ смертельныхъ. Въ Филядельфіи такожь умерло зъ удару сонѣчного кôлька осôбъ.

— **Удачнй фотографіи** рускихъ львôвскихъ церковъ: Волоскои и св. Юра появилнсь на выставѣ склепу Козловского на галицкôй улици межи фотографіями многихъ иншихъ видôвъ львôвскихъ. Фотографіи походятъ зъ роботнѣ фотографа Едера и маютъ форматъ габинетовый. Церковь св. Юра знята зъ стороны политехники а Волоска зъ стороны Валôвъ.

— **Львôвска комната адвокатôвъ** ухвалила 22 голосами противъ 20, щобы число адвокатôвъ обмежено (numerus clausus) и має выбрати комитетъ для уложеня внесеня до министерства, котре запытало всѣ комнаты адвокатôвъ о мнѣніе въ тôмъ взглядѣ. Выдѣлъ львôвскои комнаты адвокатôвъ бувъ противный, якъ мы свого часу доносили, тому обмеженю, але повна комната по пятигодиннôй горячôй дебатѣ рѣшила инакше.

— **Дiеты посольскй.** Рада кабинетова думае о проектѣ замѣны 10-риньсковыхъ дiетъ послôвъ до рады державнои рôчною пенсiею 1200 зр. На тую замѣну мусѣлабы згодитися палата послôвъ.

— **Перегоны кôннй** во Львовѣ ôтбудутся въ дни 27 и 29 червня.

— **На 90 мѣстъ и 208 мѣсточокъ** Галичины тôлько 64 мѣстъ и 45 мѣсточокъ удержуе своихъ власныхъ лѣкарѣвъ мѣскихъ. Намѣстництво запытало Выдѣлъ краевый о мнѣніе, чи не булобы добре, щобы законъ краевый силовавъ всѣ мѣста и мѣсточка удержовати власныхъ лѣкарѣвъ. Выдѣлъ зъ причины убожества громадъ мѣскихъ не прихилився до того внесеня намѣстництва.

— **Зъ Болехова.** Урядники дирекціи доменъ и лѣсôвъ внесли петицію до министерства рôльництва о перенесенье дирекціи зъ Болехова до Львова. Жителѣ Болехова довѣдавшися о тôмъ выслали 5 мая с. р. депутацію до министра съ прошеньемъ о неувзглядненье петиціи урядникôвъ. Якъ справа скôнчится еще не звѣстно.

— **Конкурса учительскй.** Рада шк. окружна въ Тарновѣ розписуе конкурсъ пôдъ ч. 678 на двѣ посады учительскй въ выдѣловôй женьскôй школѣ: а) директора, съ рôчною платою 800 зр. а 200 зр. за управу и вольнымъ мешканьемъ; б) старшои учительки до предметôвъ групы I. съ платою 800 зр. Речинець поданя до 15 липня.

— **Именованя учительскй.** Рада школьна именовала Ив. Пôдгородецкого дѣйстнымъ учителемъ управляючимъ а Ив. Орловского, дѣйстнымъ старшимъ учителемъ школы етатовои въ Жидачевѣ.

— **Стипендію** зъ фундаціи **Каролины Глинецкои** рôчно 105 зр. надало Намѣстництво на порученье Института Ставропигійского Станислав. Червиньскому сл. 4 року правъ во Львовѣ, сынови незаможного, 6-ма дѣтьми обтяженого гр. к. пароха въ Поморцяхъ, дек. бучацкого.

— **Выстава штукъ красныхъ** во Львовѣ буде отворена 6. н. с. червня. Доси надôслало 35 артистôвъ 62 дѣлъ штуки.

— **Магистратъ Львова** розписуе конкурсъ на будову 30 передвижныхъ баракôвъ для 1500 жовнѣрôвъ, котрыхъ при сегорôчныхъ осѣнныхъ вправахъ войсковыхъ не можна вже буде по квартирахъ розмѣстити.

— **Зъ Бережанъ** доносятъ, що на грунтахъ громады Козлова ôткрыто поклады торфу, зъ котрыхъ громада користае.

— **Процесъ Веймара** одинъ зъ найцѣкавѣйшихъ процесôвъ политичныхъ въ Россіи, скôнчився недавно въ петербурскôмъ военно-окружнôмъ судѣ. Обвинений були: надворный совѣтникъ докторъ Орестъ Веймаръ; сынъ титул. совѣтника Михайловъ; сынъ надворного совѣтника Сабуровъ; технологъ Бердниковъ; студ. моск. универз. Левенталь; студ. имп. медичнои академіи Булановъ; дворянинъ Трощанъскій; мѣщанка Колѣнкина; дочка поручника Малиновска; жѣнка студента Натансонъ и вдова по губернскôмъ секретарю Витаньева. Всѣ обвинялися о належанье до тайного товариства званого россійскою-соціялистичною, революційною партією. Крôмъ того Михайловъ, головный убвиненый, 27-лѣтный, обвинявся еще о убійство генер. Мезенцева яко головный участникъ. Ôнъ бувъ кучеромъ повозки, на котрôй утѣкъ убійникъ Мезенцева. Д-ръ Веймаръ, другій обвиненый числитъ 35 лѣтъ, докторъ медицины, маючій чоловѣкъ, поважаный, здôбный, участвувавшій въ вôйнѣ россійско турецкôй и надѣленый кôлькома ордерами. Веймара обвиняли: 1) що ôнъ роздобувъ зъ оружного магазину револьверъ и давъ Соловеву, котрый 2. цвѣтня м. р. стрѣлявъ на особу Государя; 2) що давъ Соловеву отруту въ орѣховôй лупинѣ; 3) що ôнъ давъ коня пôдъ дорожку, на котрôй умчавъ убійникъ Мезенцева; 4) що мавъ сношеня съ найбôльшими дѣятелями соц. пропаганды. Прочй обвинений числятъ ôтъ 22—30 лѣтъ. По переведеню розправы засудивъ судъ военный Михайлова и Сабурова на смерть

черезъ повѣшенье; Трощаньского на 20; Веймера и Бердникова на 15 лѣтъ каторги въ рудникахъ; Колѣнкину на 15 лѣтъ на заводахъ; Левенталя на 10 л. каторги въ крѣпостяхъ; Натансонову на 6 лѣтъ каторги въ заводахъ; Витаньеву на тужъ кару на 4 роки; Малиновску съ лишеньемъ правъ и Буланова безъ лишеня правъ на ссылку въ Тобольску губернію. Царь змягчивъ засудъ: Михайлови ссылкою въ каторгу въ рудникахъ на 20 а Сабурову на 15 лѣтъ; Трощаньскому на ссылку въ рудники а Веймарови въ крѣпостнй роботы обомъ на 10 лѣтъ; Колѣнкинѣй, Бердникови и Левенталеви — на заводы на 10, 8, и 6 лѣтъ; Натансоновѣй и Витоньевѣй на поселенье въ Сибири; Малиновскѣй на житье въ Тобольскѣй губ. безъ утраты правъ. Змягченье засуду въ Веймаровскѣмъ процесѣ, где обвинялося о убійство Мезенцева, свѣдчитъ, що въ царствѣ россійскѣмъ нема вже того тероризму, якій до недавна тамъ пановавъ, що вже полекшало значно.

— **Зъ Мѣлця** доносятъ, що въ Вадовицяхъ гѣрныхъ два побережники, схопивши селянина на крадежи лѣса, завдали ему такй тяжкй раны на головѣ и хребтѣ, що той житье скѣнчивъ.

— **Правительство хиньске** замовило недавно значный запасъ оружя въ австрійскѣй фабрицѣ въ Steyr, где незабавомъ маютъ въ тѣй цѣли зъѣхати хиньскй комисарѣ.

— **Довгій вѣкъ.** Въ Боршовѣ, Мѣньскои губерніи, умерла недавно жидѣвка, прожившй 115 лѣтъ. Здорова и дужа еще булабы довше жила, якбы не тифусъ, котрого жертвою впала. Умерша оставила по собѣ, не богато, тѣлько 200 головъ потомства.

— **Велика конкуренція.** Въ Монахіи катъ зѣйшовъ зъ розуму. Розписано конкурсъ и подалося на опорожнену посаду 240 кандидатѣвъ, межи иннми кравець дамскѣй, шинкарь и молодый фризіеръ.

— **Голосный поєдинокъ** ѣтбувся въ Пештѣ межи гр. Викторомъ Зичи-Феррарисъ и гр. Стефаномъ Каролій. Причина поєдинку була звѣстна афера Зичи, широка обговорювана въ газетахъ минувшого року. Гр. Зичи закинено яко секретарови министерства нечестнй поступки и перекупства задля личного збогаченя. Зичи бувъ приневоленый податися до димисіи и зѣставъ выключеный зъ пештяньского шляхоцкого клюбу. За тую наругу вызвавъ гр. Зичи одного зъ найбѣльшихъ своихъ противникѣвъ въ клюбѣ гр. Каролія на поєдинокъ. Стрѣлялися на 10 крокѣвъ. Графа Зичи куля влучила въ груди и выйшла нѣдъ лѣвою пахою. По кѣлькохъ дняхъ страшнои муки умеръ.

— **Додатокъ до справозданя комисіи шконтр. касу вдов. сир. фонда**: Вч. о. касіеръ проситъ насъ спростувати: Въ ч. 38. „Дѣла“ — въ справозд. ком. шконтр. вмѣсто „.... суму 321 зр. вписану **ошибочно**....“ мае бути „.... вписану **неправильно.**“

Вс. о. касіеръ передавъ намъ такожь слѣдуюче спростованье:

„Сума 321 зр. не єсть неправильно вписана — якъ тоє комисія шконтр. въ своѣмъ справозданю высказала. Ком. шк. хотѣла мати квоту тую вписану въ книзѣ выдаткѣвъ корен. фонда. Понеже однакожь такои книги не ма и бути не може зъ причины, що фондъ корен. єсть ненарушимый, про тоє квоту тую вписано въ книгу выдаткѣвъ фонда оборотового. О. касіеръ объяснивъ тую рѣчь на загальнѣмъ засѣданю ѣтпоручникѣвъ и ѣтклонивъ той выразъ „неправильно.“

Зъ нашои стороны мусимо додати, що ужили мы выразу „ошибочно“ яко ѣтновѣднѣйшого бо деликатнѣйшого замѣсть „неправильно“ вже дла того не отвѣтного, що такихъ правилъ, где, що и якъ маѣ вписуватися въ книги рахунковй, — о скѣлько знаемо, не ма доси для веденя рахункѣвъ фонду вдов. сиротиньского.

Що до дальшого поясненя, якъ небудь оно ѣтносится до самого справозданя шконтруючои комисіи, мусимо замѣтити, що не годимося съ поглядомъ мовбы то для фонду коренного не могла бути книга выдаткѣвъ а властиво книга рахункова съ habet и debet. Въ всѣхъ институціяхъ финансовыхъ кождый фондъ коренный муситъ мати таку книгу, инакше не можна вести правильно тыхъ рахункѣвъ. Ненарушимѣсть фонду совсѣмъ на тоє не вилыває, а въ вдов. сир. фондѣ еще тымъ менше, що предсѣ зъ коренного фонду удѣлюются пожички гипотечнй, закуповуются облигаціи и т. д. що все повинно бути выказане въ книзѣ рахунковѣй. Такъ пр. при закупнѣ облигацій повинна бути вставлена готѣвка выдана на закупно въ выдатокъ а облигаціи закупленй въ прихѣдъ; подѣбно и при пожичкахъ гипот. *Пр. Ред.*

— **На бѣдныхъ учениковъ** рускои львѣвскои гимназіи прислав В. П. Лучаковскій зъ Куликова 5 зр. ѣтъ слѣдуючихъ почтенныхъ народолюбцѣвъ: Виктора Лучаковского, Юліяна Кашубиньского и Сконовского. Спасибѣгъ Вамъ рускй обывателѣ за Ваше благородне дѣло. *Василь Ильницкій.*

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львѣвскои.

Министерство вѣроисп. и просвѣты призволило надати О. Д. Рожеевскому на часъ его слабости сотрудника платного зъ фонда религійного.

Личный додатокъ получивъ о. Сильв. Вербяньскій кан. въ Чанижи.

Завѣзвано до институціи кан.: о. Іос Гордѣевского на прих. Кальне дек. Нѣдгаецкого.

Получивъ завѣд. Милошовичь дек. Щирецкого о. Іос. Домбчевскій, завѣд. въ Радеховѣ дек. Холоевского о. Изидоръ Давидовичь, сотруд. въ Сассовѣ дек. Олеского о. Іос. Цегельскій, завѣд. въ Лубянкахъ дек. Збараского о. Теодозій Строцкій.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Правды**, письма для словесности, науки и политики выйшовъ выпускъ I, II и III за мѣсяцѣ Сѣчень, Лютый и Марець въ VIII-ку, стор. 112 и мѣститъ въ собѣ: Фавстъ, трагедія Ивана Вольфг. Гете, переклавъ *Иванъ Ф.* (ѣтъ стор. 1—24.); Филъзофія штуки Г. Тена, професора въ школѣ штукъ красныхъ въ Парижи. Подавъ перекладомъ *Александеръ Барвиньскій.* (Часть перша. Про истоту твору штуки.) (24—36.); Чорногорцѣ въ Герцоговинѣ. Записки украиньского добровольця въ Герцоговинѣ. Частина перша. *Софрона Крутя.* (37—49); Шевченко и его сучасна критика. Критичный етюдъ *Гр. Цеглиньского.* Ѣгчитъ на вечерѣ въ пам. Т. Шевченка (49—56); Сучасна лѣтопись (56—74); Згадка про И. И. Срезневского, *К.* (74—77); Вѣтраки. Ѣтповѣдь „Дрѣбнѣй Библіотецѣ“ на статю: Редакція „Правды“ въ борбѣ съ вѣтраками. (77—98); Министерство графа Д. А. Толстого. (Допись зъ Камянця-Подѣльского) (98—103), Библіографія; Вѣсти и замѣтки. Цѣна выпуска для непредплатникѣвъ 1 зр. 20 кр. Адресъ: Редакція „Правды“ ул. Краковска, ч. 14.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Товариство убезпечень „Azienda Assicuratrice въ Трієстѣ“** обвѣщуе газетными анонсами свою фузію съ другимъ товариствомъ, котрого назвати не може. Пѣсля вѣродостойныхъ вѣденьскихъ вѣдомостій тая фузія маѣ бути вже неможливою. Наслѣдкомъ того булабы очевидно ликвидація. Убезпечена публика дуже займаѣся сею справою и клопочеся якъ забезпечити свои интереса.

☞ Просимо о якъ найскорше выровнанье всѣхъ залеглостій въ предплатѣ. Тымъ, що не заплатятъ своихъ залеглостій, не будемо дальше высилати нашои часописи.

Голосы зъ Публики.

Грабѣвка пѣдъ Калушемъ.

По выборахъ посла до сойму въ Калуши явилась зъ ѣттамъ допись въ „Словѣ“ ч. 35, въ котрѣй п. Дописователь подае: „ О. Бородайкевичь не явился совсѣмъ къ голосованю, ибо, якъ жиды говорятъ, обѣцялъ при склянцѣ пива одному помѣщику на отца Наумовича не голосовати“. Слова тіи дописи оскорбляютъ мою честь, длятого отвѣчаю на нихъ. Якъ зъ дописи видно, донесенье ваше, п. Дописователю, почиваѣ на пѣдставѣ „якъ жиды говорятъ.“ Єсть то дуже плоха пѣдстава, то плохій буде и будынокъ. Кажете: „ибо далъ одному помѣщику слово неголосовати...“ Не навелисьте ани имени помѣщика, котрому будьтобы було дане слово, не навелисьте ани дня, котрого, ани мѣстця, где тоє слово дане було. Отже найголовнѣйшого доказу того всего хибуе, божь годѣ було вамъ вже и тоє выдумати; а коли, якъ самй бачите, найголовнѣйшого доказу у васъ нема, то можна допись вашу jure merito до небылицъ почислити. И въ истинѣ, п. Дописователю, тая ваша допись здаеся бути уложеною въ сонной фантазіи, въ жидѣвскѣй атмосферѣ, („якъ жиды говорятъ“)...

Коли вы, п. Дописователю, хотѣли знати причину, длячого я яко выборець до голосованя не явився, то лучше було удатися до селянъ изъ поблизькихъ сторѣнъ Грабѣвки, а тіи булибы вамъ сказали, що Грабѣвка лежитъ въ такѣй окрестности, где кождого року на веснѣ, коли леды пускаютъ и въ пѣзнѣй осени, коли вода замерзае, комуникація съ Грабѣвки до Калуша довше або коротше, якъ до року, або цѣлкомъ перервана або зъ небезпеченьствомъ сполучена. Нерозумно булобы въ тѣй такъ небезпечнѣй порѣ выставлятися на небезпеченьство утраты жизни и ставати до борбы съ трема водами гѣрскими, а то Луквою, Бережницею и Лѣмницею, котрй Грабѣвку ѣтъ Калуша дѣлятъ. Тая була причина, що я зъ Грабѣвки до Калуша до голосованя не мѣгъ явитися.

О. Бородайкевичь.

Курсъ львѣвскій зъ дня 3. л. червня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн Кар. Людв. по 200 р.	262 50	265 50
„ львѣв.-черн.-яс. по 200 р.	163 50	166 50
Банку гип. галиц. по 200 р	297 —	301 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96 70	97 70
„ „ „ по 4% ав.	90 40	91 40
„ „ „ по 5% ав. період.	96 70	97 70
Банку гип. галиц 6% ав.	101 80	102 80
Листы дов. гал. рует. банку п. 6%	102 —	104 —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 50	98 50
Облиги комунальнй Гал. банку руетик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 42	5 52
„ цѣсарскій	5 45	5 55
Наполеондоръ	9 33	9 43
Нѣвимперіялъ	9 60	9 72
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 63
„ „ паперовый	1 24	1 26
100 марокъ нѣмецкихъ	57 60	58 40
Серебро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

П. Т. Симъ маю честь донести, що перенѣсмь мою ѣтъ десяти лѣтъ истнуючу канцелярію адвокатску до **Золочева.**

Съ поважаньемъ

Дръ М. БРАВНЪ

адвокатъ краєвый.

1—3

Значно

ПОДЕШЕВѢЛИ

найлучшй

ЦЕРКОВНИ СВѢЧКИ

въ торговли корѣнныхъ товарѣвъ

ІОСИФ. ПАДЕВСКОГО

во Львовѣ, рынокъ Ирѣ 13.

☞ Для церковныхъ братствъ при закупнѣ бѣльшои кѣлькости опускаеся ѣтновѣдный процентъ.

Цѣнники (рускй або польскй) на желанье франко.

1—4

Книгарня

О. ЦУКЕРКАНДЛЯ и СЫНА

въ Золочевѣ

напротивъ церкви Воскресеньскои

достарчуе на замовленье всѣлякихъ дѣлъ зъ краєвои и загранична литературы, такожь въ краю и за границею выходячихъ дневникѣвъ и писемъ періодичныхъ по найумѣренѣйшѣй цѣнѣ.

Поручае свѣй **складъ книжокъ школьныхъ**, добѣрну свою читальню польску и нѣмецку и **всѣлякй друки для урядѣвъ парохіяльныхъ и школьныхъ.**

Пріймае замовленя на **визитовй билеты** въ языцѣ рускѣмъ и иншихъ якъ и цѣлу фирму на листовѣмъ паперѣ.

☞ На складѣ книжки товариства „Просвѣта“.

„СЛАВІЯ“

банкъ взаимныхъ обезпеченій въ Празѣ

обезпечае

плоды польни и огородовину противъ градобитя.

Яко пѣдставу до обчисленя шкоды принимаются пѣдъ всякими обстоятельствами цѣны поодинокй убезпеченыхъ плодѣвъ — якъ скоро они не перевышаютъ кождоразовыхъ цѣнъ на мѣстцевыхъ торгахъ, **а шкода выпадгороджаеся тогды на основаню тыхъ цѣнъ безъ укороченя.**

Єсли премія убезпечительна зѣстала заплачена готѣвкою зъ горы, **вынадгороджаѣ банкъ кожду шкоду въ продовженю днѣвъ 14. по еи ликвидаційнѣмъ переведеню; банкъ платитъ дальше кожду шкоду въ тѣмъ самѣмъ часѣ навѣть тогды — а въ такомъ случаю ѣттягаются ѣтсотки, означенй управляючою радою, — єсли убезпечительна премія буде зложена на дни 30. вересня с. р.** хотяй въ тѣмъ случаю вынадгородженье ажь съ кѣнцемъ жовтня платитись повинно.

Премійна стопа остала тѣлько для тыхъ громадъ пѣдвышеною, котрй пѣсля досвѣду въ протягу послѣдныхъ лѣтъ съ кождымъ рокомъ на бѣльшу опаснѣсть выставленй остаютъ.

Пѣднесеня шкодъ дѣются въ присутности мужѣвъ довѣрія, которыхъ выбѣръ убезпеченымъ самымъ оставляеся.

Банкъ „Славія“ ѣтъ часу свого существованя уплативъ за шкоды градовй вже значну квоту бо 874.881 зр. 73 кр. а.в.

Премія маюча платитися, зѣстае все та сама, безъ взгляду на то, чи убезпеченье заключене зѣстало заразъ въ початку сезона лѣтного, чи ажь при грозячѣй вже опасности, хоть въ послѣднѣмъ случаю обявленье приступленя до убезпеченя буває дуже часто безъ цѣли и звычайно приноситъ тѣлько непріятности такъ внескодателю якъ и банку понеже черезъ градъ вже пошкоджень плоды тымъ самымъ ѣтъ убезпеченя остаютъ выключенй.

Понеже на пѣдставѣ выеше высказаного, убезпеченье и безъ современного зложеня готѣвки може бути заключенымъ, то маемо честь П. Т. почтеныхъ господарѣвъ а именно нашихъ п. членѣвъ запросити до безпловолочнои участи въ нашѣмъ банку.

Генеральна Репрезентація „Славіи“ въ Львовѣ

улиця Коперника Ч. 10.

(3—3)

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ

ХЕМИЧНО - КОСМЕТИЧНО - КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи

ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручае

СВѢЙ богатый складъ

всѣхъ водъ минеральныхъ

природныхъ краєвыхъ и заграничныхъ

якъ такожь кумысъ и соли жереляней

НА РѢКЪ 1880. (4—12)

Выдае и за редакцію ѣтновѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пѣдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 41. Львôвъ, Середа 28. Мая (9. Червня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Примусова продажь

селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ.

Ôтъ кôлькохъ лѣтъ що разъ частѣйше пôдносятся у насъ голосы, що лихвярство въ спосôбъ застрашаючій пôдкопуе бытъ селяньскои и маломѣщаньскои людности нашого краю. Селянинъ пожичае маленьку суму, а за якійсь часъ задовжуеся безъ ратунку, щобъ оплатитися лихвяреви. На самъ передъ позбуваe свои рухомѣ достатки, опôсля свою худобу а ôттакъ и свôй грунтъ будь зъ вольнои руки, будь въ наслѣдство судовои екзекуціи. Звычайно купуе грунтъ самъ лихвярь на третôмъ речинци лицитаціи за безцѣнъ. Такъ вывлащуются нашѣ селяне и маломѣщане. А се не значитъ, що тутъ послѣдуе лише змѣна властителя, сего вывлащеня не можна легко важити ни зъ становища економичного ни зъ становища соспôльного и морального. Тутъ переходитъ земля зъ рукъ рôльника не въ руки другого рôльника, але въ руки лихвяра, котрый не любитъ, не умѣе и не хоче працювати коло землѣ. Ни своеи працѣ ни свого капиталу не вложитъ ôнъ въ землю. Ôнъ осѣдаeся на тôй земли лише для того, щобы дальше розпустити свои лихвярскѣ загоны, щобы закинути свою сѣтку на своихъ сусѣдôвъ, на ихъ маeтокъ и землю, щобы выссати цѣлу околицю, где ôнъ оселився. Проворнôсть и хитрôсть нового властителя не збôльшае такимъ чиномъ краeвого богацтва, але творитъ деморализуючій и здеморализованый пролетаріятъ, ôтъ котрого ôттакъ выходитъ заохота и початокъ до всякого злодѣйства. Дуже часто лишае такій новый властитель-лихвярь свого давнѣйшого довжника на грунтѣ якъ свого паруôка за певною заплатою, щобы працювавъ за него. Тымъ способомъ повстае **новый рôдъ панщины** тымъ гôршій ôтъ давнои, що неозначеный ніякими приписами и що новый февдализмъ грошевый легко переносячійся зъ мѣстця на мѣстце не маe ніякого интересу дбати о своихъ невôльникôвъ, о ихъ матеріяльне и моральне добро. Такій упадокъ розпочався ôтъ р. 1868 с. е. ôтъ часу знесеня закона противъ лихвы и призволеня на подѣлъ и безгранично свобôдный оборотъ селяньскихъ грунтôвъ, хоть гдеякѣ причины сего упадку почивали вже въ самôмъ спосôбѣ вызволеня селянъ, а именно въ тôмъ, що ихъ лишено безъ всякои охороны и безъ проводу въ новôмъ житю економичнôмъ.

Сумный станъ матеріяльный нашого селяньства и маломѣщаньства що разъ погôршаeся, хоть вже маeмо законъ противъ лихвы. Неразъ вже пôдносили мы потребу основныхъ реформъ а именно потребу позитивнои помочи для нашого селяньства и маломѣщаньства а то черезъ организацію здорового кредиту селяньского и черезъ выкупъ задовженыхъ грунтôвъ.

„Єсли кождый слѣдующій рôкъ почавши ôтъ р. 1874 буде высказувати $1^2/_3$ разъ тôлько лицитацій що рôкъ попередный, якъ се було р. 1873—1874 и 1867—1868, то **потринайцяти лѣтахъ всѣ селяньскѣ и маломѣщаньскѣ посѣлости будутъ злицитованѣ**“, сказано въ „статистичныхъ вѣдомостяхъ“ выданыхъ краeвымъ выдѣломъ за р. 1874. Теперь прибуваютъ новѣ матеріялы статистичнѣ, котрѣ вповнѣ оправдуютъ тую обаву. Очевидно не йде тутъ о 2—3 лѣта бôльше або менше, але о тоe, що зôбранѣ статистичнѣ вѣдомости о примусовыхъ лицитаціяхъ вповнѣ стверджаютъ страшный, що разъ взростаючій упадокъ нашого селяньства и маломѣщаньства. Проф. д-ръ Т. Пилятъ подаe въ „Wiadomościach statystycznych“ переглядъ примусовыхъ лицитацій селяньскихъ грунтôвъ за лѣта 1875—1879 включно с. е. за пять послѣдныхъ лѣтъ. На кругло 800.000 селяньскихъ и маломѣщаньскихъ посѣлостій*) выноситъ сума лицитацій выказаныхъ за пять лѣтъ 10.512. Такъ отже припадала на кождыхъ сто такихъ посѣлостій за послѣднѣ пять лѣтъ бôльше якъ **одна лицитація** (1·30%). На 171 судôвъ повѣтовыхъ и мѣско-делегованыхъ (въ котрыхъ переводятся лицитаціи селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ) — половина судôвъ не розписувала р. 1867 еще ніякихъ лицитацій, коли тымъ часомъ въ послѣдныхъ трехъ лѣтахъ 1877—79 подыбуeмо вже лише **одинъ** такій судъ, що не розписавъ ніякои лицитаціи селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ. Тожь можна сказати, що примусовѣ *лицитаціи селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ лучаются теперь повсюду въ цѣлôй Галичинѣ.* При тôмъ однакожь замѣтнѣ певнѣ стороны нашого краю, що найбôльше пôдпадаютъ примусовому вывлащеню землѣ. И такъ групуются передовсѣмъ повѣты захôднои Галичины: Кенты и Макôвъ выказуючѣ по 7, Бяла и Милôвка по 6, Слемень, Андрыхôвъ, Освецимъ, Хшанôвъ по 2 и Кшешовичѣ по 3 лицитацій на одну мѣстцевôсть (громаду). Дальше йдутъ повѣты захôднои Галичины Ряшôвъ и Ясло выказуючѣ по 4, Соколôвъ по 3, Радомысль, Демôница, Стржижôвъ и Тычинъ по 2 лицитацій на одну громаду. Въ привисляньскôй части краю почавши ôтъ повѣту Боxеньского (выключивши тôлько Радомыскій, Тарнôвскій и Ясельскій повѣтъ, где лицитаціи частѣйшѣ) примусовѣ лицитаціи значно меншѣ, бо ледви одна лицитація припадае на одну громаду въ тыхъ повѣтахъ. Такъ само цѣле Сандецке и дальше Пôдгôрье ажь по Балигородъ выказуютъ такожь менше якъ по однôй лицитаціи на одну громаду за послѣдныхъ пять лѣтъ. Доперва надъ Сяномъ зновъ бôльшае число лицитацій, а именно повѣты Уляновъ, Нисько, Лежайскъ, Переворскъ выказуютъ по 2 лицитаціи въ однôй громадѣ, а Сенява ажь 4. Зъ ôтси иде „лицитаційна чума“ въ двохъ направленяхъ: 1) на пôвнôчный всхôдъ Галичины, где повѣтъ Любачевъ выказуe по 3 лицитацій въ однôй громадѣ, повѣтъ Рава ажь по 5, а повѣты Угновъ, Немировъ и Жовква по 2 лицитаціи на одну громаду, — 2) на полудне, где ажь 21 повѣтôвъ пôдпало вжѣ тôй лицитаційнôй чумѣ. Въ тôй групѣ выказуютъ лицитацій на одну мѣстцевôсть повѣтъ Радымно 6, Перемышль 2, Нижанковицѣ 5, Старасôль 7, Добромиль 2, Устрики 2, Балигородъ 4, Яворôвъ 2, Судова Вишня 2, Рудки, Городокъ, Самбôръ, Лука, Меденичѣ, Пôдбужь, Турка по 3, Стрый, Комарно, Львôвъ, Бôберка по 2, Щирець по 6 (лицитацій на одну громаду). Дальше множатся лицитаціи селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ на полудневôмъ всходѣ нашого краю. Одинъ лише Снятиньскій повѣтъ (въ котрôмъ существуe вже много громад. касъ пожичковыхъ) выказуe по 2 лицитаціи на одну громаду; за те выказуютъ повѣты: Богородчаны, Надвôрна, Делятынъ, Коломыя и Куты за 5 послѣдныхъ лѣтъ по 3 лицитаціи на одну громаду, повѣты Болехôвъ, Долина и Коссôвъ по 4, Рожнятôвъ по 6, Печенѣжинъ по 7, а Заболотôвъ ажь по 8 лицитацій на одну громаду с. е. найвысшу цифру лицитацій въ цѣлôмъ краю. Въ позôстаючôй части краю обнимаючôй повѣты Подôля и Покутя, всхôдна часть жовкôвского повѣту выказуютъ вже тôлько що найбôльше по двѣ лицитаціи на одну громаду. Тôлько въ повѣтѣ Бускъ припадае за 5 послѣдныхъ лѣтъ 3 лицитацій на одну громаду, а въ повѣтахъ Сокаль, Радехôвъ, Броды, Ми-

*) Тôчне число сихъ посѣлостій доси еще не звѣстне, бо не покôнченѣ книги грунтовѣ и ихъ выказы. Пôсля давного катастру було р. 1868. 793.970 рустикальныхъ (селяньскихъ) посѣлостій, а р. 1820—519.292 селян. посѣлостій въ Галичинѣ.

Балканьскій пôвостровъ.

Якъ звѣстно, политика Глядстона на орієнтѣ заключаeся въ девизѣ: **Балканьскій пôвостровъ належитъ до балканьскихъ народôвъ.**

Гордійскій узолъ, котрого розвязанье стôлько працѣ стояло дипльомацію европейску, а Славянъ майна и крови, мавбы по думцѣ Глядстона за сею девизою самъ ôтъ себе розвязатись. Красна надѣя! — а засада поставлена Гладстономъ ажь надто гуманна, щобы не бажати ей осущеня. До того, девиза тая оперта на идеи 19. вѣку, идеи народности, котра всѣмъ хочьбы найменшимъ народамъ признае самоуправленье и самовласть. Идея тая сполучила Италію и Нѣмеччину въ могучѣ державы и выродила понятье о панславянизмѣ.

Тôлькожь до зреализованя ей на балканьскôмъ пôвостровѣ не такъ близенько, якъ зъ першого погляду выдаeся. Рôжнородностъ народонаселеня не спыняe вправдѣ осущеня девизы Глядстоновои, бо рôжнородни а навѣть суперечни интересы поодинокихъ народôвъ балканьскихъ можнабы пôддати пôдъ норму suum cuique, а хотяйбы прійшлося весь пôвостровъ дѣлити на части и еще разъ рвати на кусни, вытворюючи тымъ самымъ дрôбненькѣ независимѣ державы, то зробленье таке не противится програмѣ поставленôй Глядстономъ, що **балканьскій пôвостровъ належитъ до балканьскихъ народôвъ.** Трудностъ, зреализовати девизу Глядстона, спочивае однакожь въ чѣмсь другôмъ.

Ото, балканьскѣ народы, хотяй мало культурнѣ, перейняли ôтъ вельми культурнои Европы, якъ тѣ добрѣ школярѣ, невгасиму жажду, пановати надъ сосѣдами. До ряду тыхъ добрыхъ школярикôвъ належитъ такъ само сильнѣйша Грецiя якъ и слабенька Чорногора. Добрый психіятръ мôгбы навѣть провѣрити на мѣстци, що въ державныхъ чашкахъ такъ Славянъ якъ и Грекôвъ розгостилась и удомашнилась манія якогось „великодержавія“, а тая манія есть и буде головною перешкодою до зреализованя девизы Глядстона. Придивѣмся лишь близше **заграничнôй** политицѣ существующихъ уже державъ на балканьскôмъ пôвостровѣ и розберѣмъ, якѣ намѣреня и стремленя всѣ они скрываютъ супротивъ себе и тыхъ племенъ, котрѣ по кервавôй тучи, що недавно перейшла понадъ державою великого пророка, лишились мовь розбитки на океанѣ и котрыхъ судьбы не порѣшивъ доси договоръ берлиньскій.

Придивѣмся заграничнôй политицѣ Чорногоры.

Чорногора заселена племенемъ сербскимъ. Берлиньскій трактатъ признавъ ѣй въ послѣдныхъ часахъ крѣпость Никсичъ на пôвнôчновсхôдныхъ ей границяхъ и Пôдгорицю на полудневыхъ съ окрестностями. Що схôснувала Чорногора черезъ тую даровизну? Отто, що твердиню Никсичъ удалося ѣй зайняти, але Пôдгорицю съ Гусиньемъ и Плявою оборонила для себе лига альбаньска, яко землѣ заселенѣ переважно племенемъ не сербскимъ а альбаньскимъ. Тогды выступила Италія съ проэктомъ, щобы въ замѣнъ за тѣ землѣ надѣлити Чорногору краиною, заселеною такожь альбаньскими родинами Кучевъ, Клементôвъ и Готтôвъ. Проэктъ сей прійняла и Чорногора и Европа, але результатъ выйшовъ такій, що нынѣ 10.000 Альбанцевъ стануло съ оружьемъ въ рукахъ надъ скодарскимъ озеромъ, а Чорногорцѣ не чуются на силахъ, щобы признану собѣ землю посѣсти. Альбанцѣ ненавидятъ Чорногорцевъ яко Славянъ, а причиною ненависти есть головно исторична кровава месть, такъ звана **бесса**, ôтъ котрои обѣ стороны не такъ легко ôтступлятъ. До того, окрестности скодарского озера, богатѣ въ добрѣ пасовиска и урожайнѣ поля, вяжутъ до себе рôвною мѣрою такъ Альбанцевъ якъ и сынôвъ „чорныхъ гôръ“. Чижь при такôмъ складѣ рѣчій можна сподѣватись, що справа альбаньско-чорногорска буде въ мирнôй дорозѣ и скоро полагоджена? Племенна ненависть есть и буде сильнѣйшою ôтъ рѣшень амбасадъ европейскихъ за зеленымъ столикомъ. Тажь и въ забранôмъ Никсичи прійшло недавно тому до заворушень, котрѣ кн. Никита устороничъ лишь силою, выволѣкши зъ краю кôлька знаменитыхъ родинъ альбаньскихъ и поинтерновавши ихъ въ Цетиніи.

Сербія одержала трактатомъ берлиньскимъ крѣпости Нижь съ виляетомъ и au-dela Mitrovitza. Краина тая, рôвно якъ скодарскѣ стороны, есть власностію племенъ альбаньскихъ. Мимо того пôддалась она пôдъ власть Серôбовъ, але годѣ сподѣватись чи добычь тая буде тревала. Признанѣ княжеству повѣты **Врания** и **Куршумля** революютъ уже нынѣ, тôлько урядовѣ сербскѣ справозданя маскуютъ дѣло тымъ, що революту тамошныхъ Альбанцевъ представляютъ очамъ Европы яко напады шаекъ розбишацкихъ, а Европа — она вдоволяeся сими ложными донесенями. Чижь при такихъ обставинахъ можна сказати, що сербско-альбаньске дѣло остаточно полагоджене?

Сербія и Чорногора заселенѣ однороднымъ племеномъ сербскимъ и здавалобыся, що обѣ тѣ держави повиненъ лучити одинъ интересъ національный. Такъ однакожь не есть. Въ послѣднôй вôйнѣ о независимôсть Сербія не ишла рука въ руку съ Чорногорою. Кожда зъ сихъ державъ ôтбивалась ôтъ турецкихъ войскъ пôсля окремого пляну своими лишь силами и безъ всякого стратегичного порозумѣня. Коли турецкѣ войска вернулись въ саме внутро Чорногоры пôдъ проводомъ Муктара-пашѣ, Сербія захована неутрально. Такъ индиферентною объявилась Чорногора, коли турецкѣ войска побѣджену Сербію кинули пôдъ ноги султата и ишли скорыми походами на Бѣлгородъ. Обѣ державы имовѣрно не симпатизуютъ съ собою? А може и ненавидятъ себе взаимно? Такъ и есть! Се рѣчь певна, а причина ненависти лежитъ въ окремыхъ династичныхъ интересахъ обохъ владѣтелевъ. Князь Никита походитъ зъ родины Негушь, котра въ традиціи Чорногорцевъ призначена есть, щобы „молодымъ соколамъ“ выбороти колись панующе становище надъ балканьскими Сербами. Девизою князя Никиты есть нынѣ хотяйбы и съ конечности: Вольне княжество сербске ôтъ адрійского моря по Балканъ. Єслибы князь Никита сеи мисіи зрѣкся, то Чорногорцѣ готовѣ его въ тôй самôй хвили детронизовати.

Рôвнѣ аспираціи великодержавнѣ живитъ въ своемъ серци и кн. Милянъ Обреновичь. Ôнъ въ понятію народа есть тымъ борцемъ, котрый воскреситъ царство Душана и розширитъ его по Адрію. Сербія винна запановати и надъ Боснією и Герцеговиною, и надъ Чорногорою и тому то витаe она такъ нерадо всѣ змаганя Чорногоры до розширеня власти. Отъ партійнôсть славяньска **nec plus ultra!**

Старый Глядстонъ думае, що якбы

кулинцѣ, Будзанôвъ и Залѣщики припадаѥ по 2 лицитаціи на одну громаду.

(Конецъ буде.)

Гадки Подолянина

о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Поможи собѣ самъ!“
„Все соединенными силами вспять!“

III.

(Дальше.)

Рускй институціи, именно же Дôмъ Народный и Ставропигійскій Институтъ розпоряджаютъ досыть значными стипендійными фундаціями або роздаютъ щорôчно запомоги и пôддержки Русинамъ-академикамъ. Не маѥмо въ тôй хвили пôдъ рукою справозданя Института Ставропигійского, але въ справозданю Дому Народного за 1879 р. (котрого розбôръ обширнѣйшій лишаѥмо на пôзнѣйше) находимо, що въ тôмъ роцѣ роздано титуломъ беззворотныхъ запомогъ и пôддержокъ досыть значну суму 348 зр. помеже 29-хъ студентôвъ академичныхъ (тутъ поминаѥмо запомоги удѣленй ученикамъ, о чôмъ низше поговоримо), а 4-омъ академикамъ стипендіи або стипендійнй запомоги въ рôчнôй сумѣ 400 зр., разомъ отже всёго роздавъ Совѣтъ Нар. Д. **748** зр. а. в. Не знаѥмо однакъ якихъ мотивôвъ придержовався Совѣтъ Нар. Д. при роздачи сеи значнои сумы; якъ изъ справозданя вносити можна було майже выключно убожество або сирôтство головнымъ рѣшаючимъ до надѣленя мотивомъ, бо лишь того рода примѣтки находимо при дотычныхъ именахъ наведенй. Два тôлько вынятія находимо, а именно одному надано 16 зр. для поратованя здоровля, а Володимирови Щавиньскому 25 зр. „въ уваженіи на его труды на поли рускои словесности.“ Хочь переглядалисьмо всѣ тогочаснй выданя рускй и часописи, однакъ окрôмъ запрошеня до предплаты на географію не стрѣчалисьмо ніякихъ словесныхъ трудôвъ п. Щавиньского и не знаѥмо навѣть, чи Совѣтъ Нар. Д. мавъ бодай въ рукахъ рукопись тои географіи и чи дававъ ѥи, якому фаховому професорови до оцѣнки. Бачимо отже, що рôчно досыть значна сума рускаго гроша розходится зъ самого Нар. Дому на пôддержанье акад. молодежи, а не знати навѣть, чи надѣлованй тыми грôшми выказуются бодай хорошими результатами своихъ студій. Припустѣмъ однако, що всѣ надѣленй ôтличаются въ наукахъ, то все ѥще користь зъ нихъ для рускои народности дуже сомнительна, мы не маѥмо поруки, що они яко молодцѣ на стôлько скрѣпилися рускимъ духомъ, щоъ потôмъ добившись становища въ соспôльности, не тôлько называлися Русинами, але для подвигненя рускои народности щось дѣлали. Отже пôсля нашои гадки повинн бы рускй институціи ôтъ академикôвъ надѣлованыхъ рускими стипендіями и пôддержками вымагати, щоъ они окрôмъ своихъ заводовыхъ прелѥкцій слухали такожъ прелѥкцій рускаго языка и литературы (въ Львовѣ и Чернôвцяхъ, а въ Вѣдни прелѥкцій проф. Миклосича, ôтносячихся до рускаго языка) и исторіи краѥвои въ рускôмъ языцѣ во Львовѣ (якбы ктось розпочавъ прелѥкціи того предмету), дальше щоъ тй академики выказувались не тôлько хорошими свѣдоцтвами зробленыхъ кольоквій и испытôвъ зъ своихъ, але и зъ выше згаданыхъ предметôвъ, инакше бо надѣляючи лишь убогихъ а съ мѣрными способностями академикôвъ выховаѥмо науковый пролетаріятъ, котрый слабодушностю, лизуньствомъ и покôрностю буде старався добиватись выгôдныхъ становищъ, а праця для рускои народности буде для него байдужною. (О скôлько знаѥмо, „Дôмъ Народный“ вымагаѥ ôтъ стипендистôвъ учащаня на выклады рускаго языка и словесности и колокв. свѣдоцтвъ. *Пр. Ред.*)

Та тымъ лишь въ части зарадимо потребамъ рускаго народа, ѥсли згаданымъ способомъ придбаѥмо щирыхъ, характерныхъ и неустрашимыхъ Русиновъ професорôвъ, урядникôвъ, адвокатôвъ, лѣкарѣвъ, — словомъ ѥсли сотворимо самовѣжу руску интелигенцію, съ почутьемъ и пожертвованьемъ для рускои справы. Мы повинн такожъ о тоѥ дбати, щобы наша питома наука розвивалась, щобы наша интелигенція мала на чѣмъ покрѣпити свого рускаго духа, на котрого шкодливо ôтдѣливаѥ заводова праця въ сполонизованôй Галичинѣ; щобы наша интелигенція не потребувала загодовлюватись нѣмецкими та польскими выданями и не теряла почутя народного набутого за молодыхъ лѣтъ. Инакше муситъ наша интелигенція знидѣти и на то маѥмо нынѣ вже численнй доказы: рускй адвокаты забуваютъ руску мову до того степени, що не въ силѣ навѣть на жаданье рускихъ партій вести справъ по руски, многй рускй судіи ледво и поточною бесѣдою слабо владѣютъ, рускй учителѣ забуваютъ навѣть правопись, а рускй лѣкарѣ до того сходятъ, що хиба въ некрольогахъ о нихъ згадаютъ, що були рускаго походженя! Отъ чому мы домагаѥмось, щобъ рускй академики всѣхъ выдѣлôвъ слухали ѥще и повысше згаданыхъ прелѥкцій, щоъ они цѣлковито овладѣли невычерпаными скарбами рускаго языка, а потôмъ будутъ уздôбенй, кождый въ своѣмъ заводѣ, плекати и двигати пôсля можности науку въ рускôмъ языцѣ.

Тому-то рускй институціи повинн розбудити мѣжь академичною молодѣжію охоту до праць письменныхъ науковыхъ чи популярныхъ, ремунеруючи такй працѣ оцѣненй осôбными до того зложеными комисіями. Най тй працѣ будутъ невеличкй, але оригинальнй, а послужатъ приготовительнымъ матеріяломъ для мужѣвъ науки. Найбы примѣромъ слухачѣ-историки подавали малй монографійки до рускои исторіи або опису нашого краю и народу, фильологи найбы примѣромъ слѣдили мѣстцевй говоры рускаго языка, громадили словарный матеріялъ, або бралися до иншихъ подôбныхъ праць, студенты природныхъ наукъ популяризовали новѣйшй дослѣды для интелигенціи або народу, правники поясняли уставы, збирали и розвивали терминологію юридичну або бралися до изслѣдованя правничихъ памятникôвъ рускихъ, якъ Руска Правда, Статутъ Литовскій и п., медики найбы достарчали розправъ гигіѥничныхъ, физіольогичныхъ и т. д. Може кто подумати, що то пуста фантазія и не дасться зреализовати. Та въ тôмъ бѣда, що мы лишь тымъ тѣшимось и уважаѥмо се вже великимъ успѣхомъ, якъ рускій академикъ укôнчитъ студія и зôстане професоромъ, адъюнктомъ и т. д.

Въ Краковѣ, якъ случалось намъ читати, ѥсть на университетѣ towarzystwo wzajemnej pomocy, котре въ той способъ стараѥся заправити молодѣжь до працѣ литературнои и за подôбнй працѣ нагороджуѥ по 25—50 р. ав. Чижь не моглибъ нашй институціи и товариства взяти собѣ зъ того примѣръ. Маѥмо крôмъ двохъ вже згаданыхъ институтôвъ такожъ грошовиту „Матицю“, „Просвѣту“; тіи моглибъ розписувати конкурсъ на працѣ популярнй, котрй опôсля моглибъ выдати своимъ накладомъ. Тогды будемо мати поруку, що грôшь зароблены въ потѣ чола и зôбраный по довголѣтнôмъ трудѣ рускимъ народомъ не выкидаѥся марно, а причиняѥся до умноженя капиталу морального, приносячи значнй моральнй ôтсотки. Такимъ способомъ зможемо вытворити власными силами валъ охоронный, зъ за котрого наша молодѣжь академична буде успѣшно опиратись тому антирускому духови, якій вѣѥ зъ нашихъ университетôвъ, а въ такôй ôтпорнôй борбѣ заправится она до будущихъ своихъ становищъ въ соспôльности, щобъ и тамъ служити лишь справамъ и добру рускаго народа.

(Конецъ буде.)

Альбанцямъ признати независимôсть ôтъ зледащѣлого Царгороду, то лига альбаньска зложилабы оружье. Думка хороша, тôлько Глядстонъ призабувъ собѣ, що жителѣ Альбанiи исповѣдуютъ ажь три рôжнй вѣры, могаметаньску, православну и католицку, а ненавидятъ себе такъ зъ легонька, якъ на пр. Поляки-католики православну, шизматицку Россію. Якбы нынѣ повстала независима Альбанія, то завтра вже требабы ѥи дѣлити на три ôтъ себе независимй державы. Вже нынѣ видимо на чолѣ войскъ лиги двохъ начальникôвъ, старого Доду, могаметанина и Пренка, вожда католицкихъ Миридитôвъ, а оба кандидуютъ до скиптра Искандера — Александра Великого.

Може кто скаже, що Болгарія освободжена кровію Россіи, вдоволена новою судьбою? Она посѣдаѥ свого князя, та ѥще въ добавокъ конституцію... Mein Liebchen, wass willst du noch mehr? Мы того не скажемо, бо знаѥмо, що Болгарія, чи скорше чи пôзнѣйше готова посягнути за всхôдною Румелією, котра на нещастье ѥсть бôльше могаметаньскою и не узнаетъ панованя креста надъ пôвмѣсяцемъ для красныхъ очей Глядстона. Отъ и нова квестія орієнтальна. До того треба додати, що вже нынѣ панове Болгаре обходятся такъ чемненько съ пôдвластными собѣ могаметанами, що тіи заѥдно пôдносятъ револьту. Але Европѣ представлено рѣчи такъ, що то лишь якйсь бриганты турецкй громадятся на полудневыхъ границяхъ Болгаріи и тревожатъ щасливе панованье Александра I.

Якй ôтношеня пануютъ въ всхôднôй Румеліи, котрою правитъ Алекопаша, то найлѣпше поясняютъ намъ ихъ факта случившйеся въ Кидіяли и Айдосъ межи христіянами и могаметанами и жалѣ Лаярда передъ Европою на переслѣдованье сихъ послѣдныхъ. И тутъ, якъ видко, не усталився супокôй домашный, хотяй гдекто такъ богато по конференціи берлиньскôй сподѣвався.

Грецiя маѥ свою бѣду съ означеньемъ границь пôвнôчныхъ противъ Туреччины въ Тессаліи. Грецiя не вдавалась въ послѣдну вôйну, але дипльомацією и грозьбами стремѣла до розширеня власти. Зеленый столикъ въ Берлинѣ признавъ ѣй гдещо, але жителѣ Тессаліи, не Греки, супротивились постановленямъ трактату. Якій конецъ похвалитъ дѣло, учуемо небавомъ, коли збереся додаткова конференція въ Берлинѣ.

Въ однôй Босніи и Герцоговинѣ нынѣ благополучно... Чому? Напытанье те най ôтповѣдятъ пушки Ухатія и карабины Верндля. Возьмѣтъ ихъ, а завтра розгорится вôйна домашня, на котру знову треба буде третои додатковои конференціи въ Берлинѣ, бо и тамъ жіютъ попри Сербахъ Альбанцѣ, а и тй признаются то до православнои, то католицкои, то могаметаньскои вѣры.

Такій то гаразд представляѥся намъ на пôвостровѣ балканьскôмъ, а за тымъ гаразд годѣ сподѣватись, щобы ненависть и нетолеранція религійна, получена съ жаждою и стремленями до великодержавія, уступили холоднокровнôй розвазѣ, яку инсинууѥ Глядстонъ народамъ балканьскимъ, поставивши для ихъ спасеня выше згадану девизу: Балканьскій пôвостровъ належитъ до балканьскихъ народôвъ.

Доходы и выдатки краєвй.

(Буджетъ краєвый на рôкъ 1880.)

Пôсля краєвого буджету предложеного Выдѣломъ краєвымъ на рôкъ 1880 маютъ выносити сегорôчнй краєвй выдатки 2,571.177 зр. а. в., а доходы фонду краєвого 269.697 зр., отже недобôръ выноситъ **2,301.480 зр.** Сей недобôръ маѥ бути покрытый додатками до безпосередныхъ податкôвъ державныхъ. Понеже пôсля выказôвъ ц. к. краєвои дирекціи скарбу безпосереднй податки выносятъ 7,113.250 зр., а ôтъ сеи сумы слѣдуѥ ѥще ôттягнути суму 213,250 зр. въ причины елементарныхъ шкôдъ и неможности стягненя, протоѥ позôстаѥ властива сума безпосередныхъ податкôвъ 6.900.000 зр. Кр. Выдѣлъ вноситъ, щобы на покрытье недобору фонду краєвого на р. 1880 наложити додатокъ до сталыхъ податкôвъ вразъ съ додаткомъ $^1/_3$ части — по 34 кр. ôтъ кождого золотого а. в., с. ѥ. тôлько, кôлько выносивъ дотеперѣшный додатокъ до податкôвъ на краєвй потребы. Въ той способъ выносилабы сума додаткôвъ до безпосередныхъ податкôвъ на краєвй потребы **2,346.000 зр.** Ôттрунувши ôтъ сеи сумы додаткôвъ до податку высше згадану суму недобору 2,301.480 зр. остаѥся надвышка **44.520 зр.** а. в. Выдѣлъ краєвый вноситъ, щобы соймъ уповажнивъ ѥго ужити сеи надвышки на иншй потребы краєвй на случай недостачи прелиминованыхъ сумъ буджету.

Въ сей способъ однакожъ незаспокоенй ѥще всѣ потребы краєвй. Именно жадаѥ ѥще кр. Рада школьна додаткового кредиту за р. 1879 въ сумѣ 30,000 зр., слѣдуѥ такожъ покрыти додатковй кредита за р. 1877—1879 ухваленй соймомъ але доси ѥще не покрытй, неменше такожъ надзвычайнй выдатки за рôкъ минувшій и решту коштôвъ будовы соймового будынку. Що до способу покрытя сихъ выдаткôвъ предкладаѥ кр. Выдѣлъ осôбнй внесеня.

Выдатки краєвого фонду въ тѣснѣйшôмъ значеню обнимаютъ слѣдуючй головнѣйшй позиціи: I. Кошта репрезентаціи краю (сюда належатъ кошта подорожи и дієты послôвъ, наѥмъ соймовои салѣ, соймовй друки, стенографы, сойм. библіотека) 106.200 зр. — о 35,900 менше якъ р. 1875. II. Кошта заряду (пенсіи маршалка, членôвъ и урядникôвъ выдѣлу кр., канцелярійнй выдатки, наѥмъ дому для кр. Выдѣлу) 224.179 зр. — о 8.299 зр. бôльше якъ р. 1875 а о 5.367 зр. бôльше якъ р. 1879. III. Публичне безпеченьство (жандармерія и кошта шупасництва) 94.076 зр. — о 36.757 бôльше якъ р. 1875, а именно побôльшилися кошта шупасництва въ пятеро. IV. Дороги краєвй 826.943 зр. и водній будовы (на Днѣстри и Свѣчи) 7.143 зр. — разомъ 834.086 зр. — о 207.026 менше якъ р. 1875 а о 120.014 зр. бôльше якъ р. 1879. V. Здоровье и доброчинностъ 827.261 зр. Въ тôй позиціи збôльшилися кошта лѣченя убогихъ о 30,000 зр. зъ причины щоразъ бôльшого числа убогихъ хорыхъ, що указуѥ межи иншими такожъ на упадокъ краю. Надвышка выдаткôвъ сеи позиціи въ прирôвнаню до тыхъ же выдаткôвъ зъ р. 1875 выносятъ 284.549 зр. VI. Просвѣта (выдатки на школы народній, субвенціи для науковыхъ заведень, театрôвъ, музей, выдавництвъ) 453.212 — о 12.174 зр. менше якъ р. 1875. VII. Рôжнй выдатки 32.163 — о 26.936 зр. бôльше якъ р. 1875.

СПРАВЫ КРАЕВЙ.

Зъ пôдъ Калуша. Нашй противники страшно затревожилися петиціями рускихъ громадъ о усуненье польского языка въ школахъ людовыхъ. Они розвинули були уже на добре польску пропаганду въ нашихъ селахъ и тѣшилися, що ажь теперь удасться имъ спольщенье рускаго народа; наразъ загрожень всѣ ихъ змаганя, цѣла ихъ праця. Зъ початку тероризовали они вôйтôвъ, щобы ôткликали внесенй петиціи; але вôйты заявили, що не маютъ права того учинити, бо не вôйты, але рады громадскй выслали протеста. По сѣй неудачи взялися нашй Поляки иншихъ способôвъ. Видячи, що громады мусятъ тую справу выграти, ѥсли не въ теперѣшнôмъ министерствѣ то напевно въ найвышшôмъ трибуналѣ, стараются они законы школьнй перекручувати и представляютъ: що у нихъ нема чисто рускихъ селъ, що въ кождôмъ селѣ суть латинники, а тымъ самымъ ѥсть людность мѣшана (руска и польска). Розумѣѥся, що выкрутъ той не маѥ ніякои пôдставы, и обчисленый тôлько на нашу невѣдомôсть законôвъ. Дотычный бо законъ приказуѥ вправдѣ учити въ мѣшаныхъ селахъ обохъ краєвыхъ языкôвъ, але мѣшаными уважаѥ лишь такй села, въ котрыхъ людность ѥсть рôжною пôдъ взглядомъ языка, а не обряда. Тымчасомъ звѣстно, що у насъ латинники звычайно лишь по руски говорятъ, и фактично суть Русинами.

Найбôльше смѣху наробивъ однакожъ въ нашихъ сторонахъ помыслъ лат. пароха зъ Калуша, котрый вѣрный преданіямъ польского духовенъства ѥсть завзятымъ ворогомъ рускаго клира и народа. Дôзнавшися о петиціи села Новицѣ, внѣсъ ôнъ до властій школьныхъ представленье, що тоѥ село не ѥсть чисто рускимъ, бо въ нѣмъ мешкаѥ 5 полякôвъ (на 2400 рускихъ душъ!). Ѥсли уже сама цифра наглядно выказуѥ абсурднôсть того мнѣнія, то ѥще бôльше абсурднымъ выдастся оно, ѥсли зважится, якй то суть тіи Поляки. Жаденъ зъ нихъ не знаѥ одного слова польского, — всѣ они говорятъ тôлько по руски, ходятъ правильно до рускои церкви, обходятъ рускй свята и суть такъ привязаными до рускаго обряда, що ѥслибы не деликатнôсть рускаго пароха, були бы вже давно на рускій обрядъ перейшли. Найлучшою илюстрацією до сего послѣ-

дного най послужитъ слѣдуючій фактъ, за котрый недавно я чувъ. Передъ кôлькома роками умерла одному латинникови въ Новици дитина; ôнъ пôйшовъ до Калуша и просивъ свого пароха, щобы по давному звычаю мѣстцевый рускій священикъ ѳи поховавъ. Але лат. парохъ ставъ говорити: що рускій священикъ єго зôдре, а ôнъ безплатно поховае, най тôлько прийде конѣ. На дармо представлявъ селянинъ, що рускій священикъ никого не здирае, що найменье коней буде єго бѣдного далеко бôльше коштовати; ничого не помогло. Въ означенôмъ дни пріѣхавъ лат. священикъ, а не хотячи рускаго пароха о отворенье церкви просити, ôтпровадивъ тѣло впростъ до гробу, Селянинъ просивъ на цминтари о ôтправленье парастаса, але священикъ ôтповѣвъ, що ôнъ не знае ніякихъ парастасôвъ, най собѣ хлѣбы забирае, — опôсля ôтчитавъ коротку молитву и ôтъѣхавъ. По хвили прибѣгъ селянинъ съ плачемъ до рускаго священика и ставъ голосити: „Єгомость! ôтъ коли жію, не видѣвъ я такого похорону, не бравъ тѣла до церкви, не ôтправивъ парастаса, щось помуркотѣвъ, и велѣвъ мовъ скотину дитину мою закопати; змилуйтеся, пôйдѣтъ и ôтправте похоронъ по христіяньски.“ Ôнъ не переставъ просити, ажь поки рускій священикъ не пôйшовъ на грôбъ и не ôтправивъ парастаса. Въ пару мѣсяцѣвъ пôзнѣйше народилася тому селянинови друга дитина. Ôнъ прійшовъ до рускаго священика и благавъ на колѣнахъ, щобы ѳи „на руске“ окрестивъ. На силу тôлько вытолковавъ єму священикъ, що не може того безъ позволеня власти церковнои учинити. — Отъ видити, якихъ то Полякôвъ маѳ лат. парохъ въ Новици! Нема що казати, маѳ чимъ повеличатися! И такого то оружія уживаютъ нашѝ Поляки противъ намъ, — а въ первôмъ рядѣ стоитъ польске духовеньство.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Загальна увага звертаѳся теперь на *сесіи краевыхъ соймôвъ*, котрѝ роспочались вчера. Въ звязи съ угодовою политикою гр. Таффого стоитъ пытанье, чи правительство внесе въ ческôмъ соймѣ проектъ змѣны соймовои ординаціи выборчои. Змѣна несправедливои соймовои ординаціи выборчои есть однымъ зъ найголовнѣйшихъ жаданъ Чехôвъ и, якъ голосятъ, мали Чехи межи условіями вступленя до рады державнои свого часу поставити такожъ змѣну ординаціи выборчои. Тымъ часомъ бôльшôсть ческого сойму есть теперь нѣмецка и нема надѣи, щобы перейшовъ проектъ змѣны ординаціи выборчои. Тожъ цѣкава рѣчь, чи гр. Таффе внесе ôтповѣдный проектъ и буде старатись позыскати собѣ бодай якусь часть зъ нѣмецкои бôльшости а евентуально чи на случай непріймятя проєкту розвяже ческій соймъ, чи противно буде иншимъ способомъ старався вдоволити Чехôвъ.

(Адреса Чехôвъ до Гладстона.) Якъ звѣщае Wiener Allg. Ztg. выслали Чехи (якѝ?) Глядстонови адресу довѣрія за єго выступленье пôдъ часъ выборôвъ до англійского парляменту въ дусѣ прихильнôмъ для Славянъ. „Parlamentär“ подае, що ся адреса выйшла ôтъ одного ческого политичного товариства и немило вразила найвысшѝ сферы, такъ якъ Глядстонъ своими бесѣдами пôдъ часъ выборôвъ дôткнувъ особы Цѣсаря.

(Дѣла Угорщины.) Угорскѝ справы принимаютъ щоразъ сумнѣйшій видъ. Угорскій парляментаризмъ зводится на нинащо. Бôльшôсть парляменту угорского, котра творитъ партію правительства, оказалася совсѣмъ несносôбною, щобы перевести якѝ небудь бôльше рѣшучѝ реформы въ администраціи краевôй страшно пôдупалôй и здеморализованôй. Замѣсть законодательныхъ реформъ почали Угры бавитись шкандалами и поединками, котрымъ нема кôнця. Се очевидно мусѣло пôдкопати повагу министерства Тисы, котрый ніякъ не може утворити сильнои партіи правительственнои, котра моглабы полишити шкандалы а взятися щиро до переведеня реформъ. Новѣйшими часами прибуваѳ єще одна трудноôть. Бар. Шенией и Коломанъ Сель, противники Тисы, порозумѣваются съ собою, щобъ зъ части опозиціи и зъ части дотеперѣшнои партіи правительственнои утворити одну сильну партію опозиційну. Можна дуже сомнѣватись, чи Тиса устоится противъ такои партіи, тымъ бôльше, що оба згаданѝ противники маютъ въ Угорщинѣ єще добру славу, чого годѣ сказати о котрôй небудь иншôй значнѣйшôй личности политичнôй въ Угорщинѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Торжественне перенесенье мощей царевои до петропавловского храму ôтбулось въ понедѣлокъ, похороны ôтбуваются нынѣ. На похороны прибули зъ Нѣмеччины престолонаслѣдникъ, зъ Австріи архикнязь Вильгельмъ, зъ Болгаріи самъ князь Александеръ I., зъ Франціи генералъ Шанои.

Новиковъ, вручаючи султанови свою кредитиву, промовивъ: „Môй суверенъ поручивъ менѣ мисію покоєву. Сподѣюсь, що пріязнѝ ôтношеня обохъ державъ будутъ тревалѝ, а незалагодженѝ пытаня при помочи Вашого Величества рѣшенѝ къ задоволеню обохъ сторôнъ.“ Султанъ ôтповѣвъ: „Сумую дуже надъ тымъ, що гдеякѝ пытаня еще не полагодженѝ, але постараюсь о ихъ выконанье и справедливо можете на мене числити.“ — Промова амбасадора россійского рôжнится значно ôтъ слôвъ, якими представився Гешенъ султанови минувшои суботы и котру подаємо низше. Дневники догадуются еще заедно, що Россія готова не во всѣмъ солидаризоватись съ политикою Гляд стона на орієнтѣ и миссією Гешена.

Англія. Гешенъ представився по ôтъѣздѣ Ляярда султанови минувшои суботы, передъ симъ однакожъ зажадавъ султанъ, щобы новый амбасадоръ предложивъ ему дословный текстъ своеи промовы. Заходила бо непевноôть, чи Гешенъ не схоче заразъ на вступѣ порушити рѣчій немилыхъ суверенови турецкому именно, чи не упôмнеся въ имени свого правительства о те, щобы султанъ ôтновивъ дану Туреччинѣ конституцію и згодився на установленье якои то межинародноі комисіи, контролюючои администрацію державы. Въ промовѣ заявивъ Гешенъ, що першимъ єго обовязкомъ буде сповнити мисію свою къ задоволеню королевои. Пріязнѝ ôтношеня межи Туреччиною и Англією зъобовязуютъ єго, показати себе хосеннымъ султанови и народови турецкому. Ôнъ пересвѣдченый, що султанъ горячо бажае поправити судьбу своихъ пôдданыхъ безъ рôжницѣ на племеннôсть и вѣру и убезпечити загальне ихъ успѣванье. Такожъ заявивъ Гешенъ, що мисія єго есть лишь часова. По офиціяльнôмъ пріємѣ мавъ Гешень приватну авдієнцію, котра тревала три чверти годины.

Идентична нота єще не вручена, а вже розбираѳ праса европейска ôтповѣдь, котру имовѣрно дасть султанъ державамъ трактатовымъ. Передъ всѣмъ ôтопре в. порта претенсію Европы мѣшатись въ внутренній справы отоманьскои державы, а тымъ менше мниме право до установленя контрольноі комисіи надъ финансами. До того маютъ бути въ ôтповѣди вычисленѝ тѝ всѣ точки договору берлиньского, котрыхъ не сповнила Европа, именно же, що не розрушено крѣпостій наддунайскихъ, що просмыки балканьскѝ не ôтдано въ руки войскъ турецкихъ, що не дано рôвноуправненя могаметаньскимъ жителямъ въ Болгаріи и въ всхôднôй Румеліи, що пристань Батумъ не оголошено лишь портомъ торговельнымъ и що Болгарія удержуе на Дунаю флотилю военну.

Вѣденьскѝ дневники выступаютъ завзято противъ пропонованои Глядстономъ конфедераціи балканьскихъ державъ, утверджаючи, що кабинетъ вѣденьскій не може николи желати собѣ осуществленя тои програмы, понеже згадана конфедерація малабы переважно славяньскій характеръ и ôтчинилабы широкѝ ворота для панславяньскихъ стремлень Россіи. Глядстонъ противно есть пересвѣдченый, що балканьска федерація спинилабы и навѣть розрушила вліянье Россіи на балканьскихъ Славянъ.

На додатковôй конференціи берлиньскôй буде рѣшати бôльшôсть голосôвъ. Кабинетъ англійскій есть певный того, що Франція, Италія и Россія пôйдутъ съ нею одномысленно въ справѣ греческôй. Кабинетъ Фрейсинета дивится такъ само симпатично на Грецію, якъ Ваддингтонъ пôдчасъ першои конференціи въ Берлинѣ. Тиссо, амбасадоръ французскій въ Царгородѣ одержавъ инструкціи попирати въ цѣлости Гешена.

Туреччина. Держава великого пророка нажила собѣ новыхъ клопотôвъ въ Мезопотаміи. Арабове, племени Мотефикъ, незадоволенѝ зъ именованя нового шерифа въ Меццѣ, пôднесли оружье въ области Шатъ ель-арабу до Бассоры. До повстаня причинились здиротва и спродайнôсть губернатора вилаєту бассорского, Нассиръ-пашѣ. Начальникъ войскъ турецкихъ въ Багдадѣ одержавъ наказъ вырушити въ поле противъ ворохобникôвъ. Ôтъ сего часу однакожъ не маѳ порта вѣстій зъ надъ Евфрату, понеже Арабове поперерывали телеграфичну комуникацію. Ворохобня готова обняти всю Арабію т. е. захôдне побереже, котре есть въ посѣданю Туреччины. Независимый Имамъ зъ Маскату на полудневсхôднôй кôнчинѣ Арабіи) робитъ собѣ претенсіи до посѣданя всеи Арабіи. Довгій часъ укрывано сумный станъ рѣчи, доки австрійскій посолъ гр. Дубскій не повѣдодивъ министерство Гаймерлёго о небезпечнôмъ движеню Мотефикôвъ.

Нѣмеччина. Комисія зъ 21 послôвъ не покôнчила еще дебатъ надъ маєвыми законами.

Додаткова конференція въ справѣ греческôй скликана на 15 червня н. ст. до Берлина. Всѣ амбасадоры повѣдомленѝ. Греціи ходитъ межи иншими справами такожъ о ôтступленье Янины въ Тессаліи.

НОВИНКИ.

— **Про пріѣздъ Цѣсаря въ Галичину** подыбуємо телеграмъ въ Presse: Цѣсарь поѣде въ Галичину не въ вересню, але вже около 21 серпня и забавитъ въ Галичинѣ 3 тыждня. Ôтвѣдае по ряду: Кракôвъ, Бохню, Тарнôвъ, Львôвъ, Броды, Перемышль. Въ окрестностяхъ надсяньскихъ ôтбудутся маневры. Въ половинѣ вересня выѣде Цѣсарь до Геделлье.

— **Передъ отвореньемъ Сойму** ôтбулося о год. 10. рано богослуженье въ костелѣ архикатедральнôмъ и въ Волоскôй церквѣ. Богослуженю въ церквѣ присутствовали рускѝ послы. Пôзнѣйше прибули такожъ намѣстникъ, маршалокъ сойму и кôлька польскихъ послôвъ.

— **У намѣстника, гр. Потоцкого,** сегодня о год. 9. вечеромъ принятье, на котре запрошено кромѣ соймовыхъ послôвъ дуже много иншихъ гостій, межь иншими такожъ наше Львôвске высше духовеньство.

— **Президентомъ суду краєвого во Львовѣ** именованый на мѣстце бл. п. Тарнавского дотеперѣшный совѣтникъ двору при найвысшôмъ трибуналѣ судовôмъ и касаційнôмъ Іосифъ Піонтковскій.

— **Совѣтъ Народного Дому** рѣшивъ заразъ приступити до будовы другои городскои церкви пôсля одобреного пляну инжинера Гаврышкевича.

— Дня 13 л. червня (въ Недѣлю) о год. 4 по пол. при ул. Галицкôй (кам. Орловск.) уряджуе **Выдѣлъ филіи тов. „Просвѣты“ въ Станиславовѣ выклады популярнѝ,** на котрѝ всѣхъ членôвъ тов. запрошуе.

— **Испыты** клявзуровѝ для кандидатôвъ на учителѣвъ шкôлъ реальныхъ ôтбудутся д. 17 и 19 червня ôтъ год. 9. рано въ политехницѣ во Львовѣ.

— **Похоронъ царицѣ** ôтбуваѳся сегодня. Царь Александеръ II есть ôтъ 200 лѣтъ пѣршимъ царемъ, котрый пережилъ жену.

— **Президентомъ мѣста Кракова** выбраный 6. червня на ново д-ръ Зыбликевичъ.

— **Дирекція трамваю львôвского** заказала на порученье Магистрату палити цигара въ вагонахъ.

— **О. Амброзій Шанковскій,** професоръ черновецкои гимназіи именованый консисторскимъ совѣтникомъ.

— **Епископъ пряшевскій,** Николай Товтъ, пожертвовавъ, якъ доноситъ „Карпатъ“, для побôльшеня алюмнея епархіи пряшевскои 6000 зр. За короткого свого правленя епархією пожертвовавъ ôнъ на всякѝ благородній цѣли надъ 30.000 зр.

— **Въ Gazet-ѣ Narodow-ôй** ч. 129. читаємо слѣдуюче донесенье: „Въ Старôмъ Селѣ, нов. Бобрецкого, Русины належачѝ до парохіи въ Шоломыѣ, будучи кôлька лѣтъ въ процесѣ съ парохомъ..... хотѣли перейти на обрядъ римско-кат. Коли имъ въ тôмъ ставляно перешкоды, перейшли они на протестантскій обрядъ, щобы по приписанôмъ часѣ перейти на обрядъ римско-католицкій.“ Кôлько въ тôмъ донесеню правды, поки що, не знаємо.

— **Льосованье** чотырохъ премій для ремѣсникôвъ на 840, 700, 560 и 420 зр. зъ фундаціи Пониньского ôтбудеся дня 19 н. с. липня с. р.

— **Цѣсарева Евгенія** прибула вже 28 мая до землѣ Зулюсôвъ близько того мѣстця, где минувшого року 1 червня полягъ ѳи сынъ въ вôйнѣ Англіи съ Зулюсами.

— **Одинъ зъ найбôльшихъ дзвонôвъ** на свѣтѣ, дзвôнъ „Трехъ королѣвъ“ въ храмѣ кольньскôмъ, пукъ недавно пôдчасъ дзвоненя.

— **Дръ Разлягъ,** провôдникъ словеньсконародного сторонництва, умеръ 6 червня въ Штиріи.

— **Женщины яко урядники министеріяльнѝ.** Угорске министерство финансôвъ розпорядило, що ôтъ 1 липня с. р. можутъ бути въ бухгальтеріи занятѝ женщины при численю купонôвъ. На першій разъ именовано 12 женщинъ.

— **Зъ Перемышля** пишутъ намъ: П-ны Бенедиктинки не устаютъ въ своемъ дѣлѣ. Якъ перше наглядали уважно, щобы Русинки не говорили межи собою по руски, такъ теперь наглядаютъ пильненько, щобы дѣвчата рускѝ не ходили въ будній днѣ до церкви. Коли катихитъ рускій поручивъ симъ послѣднымъ, окрôмъ недѣль приходити такожъ що дня на утренній молитвы въ церковь, єсли имъ тое не робитъ великихъ трудностій, то заявила на се panna Wanda, що ученицѣ винній ходити лишь до костела и повѣдомила о сѣмъ дирекцію заведеня. Яко причину подала ся ревна борителька, що до церкви ходятъ въ будній днѣ такожъ студенты, (а до костела нѣ?), а она не въ силѣ надзоровати ученицъ. Дальше оповѣстила всѣмъ ученицямъ, що дасть кождôй другу клясу зъ предмету, єслибы котра важилась переступити заказъ и що въ тôй цѣли зъявится колись несподѣвано въ церквѣ. — Се суть вѣрнѝ факта и мы дивуємось, якъ пôдъ окомъ ординаріяту епископского, єсли ся рѣчь вѣдома всѣмъ, може розростатись такій тероризмъ религійный? Чижь не перестанутъ насъ оскорбляти и кривдити, чи все мусимо заносити жалѣ на несправедливôсть и нетактовнôсть нашихъ учительокъ?

При тôй нагодѣ пригадуємо и давнѝ факта нами пôднесенѝ. Була у насъ комисія зъ ц. к. Рады школьнои, она знайшла, що поданѝ факта надужитя совсѣмъ правдивѝ, бо се потвердили всѣ переслуханѝ ученицѣ, але доси не видко ніякого слѣду, ніякои поправы — и все остаеся по старому. Чути лише, що учительки-монахинѣ мали дôстати нагану, але чижь то есть сатисфакція за образу рускои народности и чи педагогичнѝ взгляды позволяютъ понерестати на такихъ слабенькихъ, дуже слабенькихъ мѣрахъ дисциплинарныхъ? Чижь що разъ новѝ факта неноправности не выказуютъ потребы рѣшучихъ мѣръ, бодай такихъ, якихъ уживаѳся противъ Русинôвъ — не за доказану вину — але за одно лише пôдозрѣнье — за „неблагонадежнôсть?“

— **Зô Львова** пишутъ намъ: Подаю до вѣдомости публики и Дирекціи почтъ во Львовѣ фактъ надужитя урядового, покривдившій мене а посередно и руску народнôсть. Кривда, котру я хочу обвѣстити, сталася менѣ въ институціи державнôй — въ головнôй почтѣ во Львовѣ. Публика руска начиталася досыть зъ нашихъ часописій найрôжнороднѣйшихъ жалобъ на почтовѝ уряды на провинціи. Теперь вже послѣдными часами менше надыбаемо жалобъ, и здавалобся, що вже мабуть нема причинъ жалуватися — але мы маємо пôдставу догадуватися, що тое замовчанье Русинôвъ походитъ зъ того, що вже имъ навкучилося разъ-разъ жаловатися та нарѣкати. Божь коли надужитя дѣются на львôвскôй головнôй почтѣ, при боцѣ самого п. наддиректора почтъ галицкихъ, то певно не обôйдеся безъ нихъ и „na kresach“. Дня 5 (н. с.) червня с. р. я ôтсылавъ пакетъ, заадресованый докладно, але по руски. Слуга почтовый, чи урядникъ (не знаю, якъ єго назвати), що важитъ и обзыраѳ посылку и ôтъ котрого ѳи принатье зависитъ, зажадавъ ôтъ мене, щобъ я давъ докладный адресъ, щобъ я написавъ послѣдну почту. Я попросивъ кречно того пана, щобы зволивъ собѣ ѳи перечитати. Aboż to my jesteśmy zobowiązani Pan Bóg wie jakie pisma czytać“! — ôтказавъ менѣ съ обуреньемъ сей панъ, обзыраючи пакунокъ на всѣ боки, чи не дасться що закинути пакункови. Я не разъ и того досвѣдчивъ, що мусѣвъ по трічи пакувати посылку, а тôлько для того, що була по руски адресована. Коли я освѣдчивъ панови обзырателеви пакунку, що ôнъ обовязаный пріймати по руски адресовану посылку, то єго злôсть и притація перейшли въ жарты и посмѣшки зъ мене въ присутности многихъ людій. Менѣ здаеся, що почтовый урядникъ, чи „пôдурядникъ“ обовязаный умѣти хоть перечитати рускій адресъ. Годилобыся, щобъ п. наддиректоръ ц. к. почтъ галицкихъ при принятю урядника чи „пôдурядника“ до обовязку почтового зажадавъ ôтъ него кромѣ вѣдомостій манипуляційныхъ еще и вѣдомости тыхъ двацять кôлькохъ буквъ рускихъ! Тогды не булобы ній того, що по руску адресованѝ листы идутъ замѣсть до Сѣнявы до Трієсту, ни не мавбы Русинъ, надаючій по руски адресовану посылку на головнôй почтѣ Львôвскôй, тôлько короводôвъ а въ додатку еще бувбы свобôдный ôтъ химеръ такого пана, що важитъ посылку и рѣшае о ѳи принятю!

Б. М.

— **Спростованье.** Свѣтла Редакціе! Въ справозданю загальныхъ зборôвъ ôтпоручникôвъ до фонда вдовичо-сиротиньского, поданôмъ въ ч. 36 „Дѣла“ сказано, яко бы я заявивъ, що статутъ Анкеты (о. Меруновича) уважаю бôльше на часѣ и бôльше практичнѣйшимъ. Освѣдчаю: що я того не говоривъ. Я казавъ: „Хочь я авторъ особного проєкту статутового, буду голосовати на теперь противъ принятя мого проєкту за основу нарадъ, а обставати за проєктомъ цѣлои Анкеты. Чиню се зъ мого обовязку яко ôтпоручникъ. Наша институція фонду вдовичо сиротиньского находится въ такôмъ анормальнôмъ положеню, носитъ такій характеръ неозначеный пôдъ взглядомъ правнымъ, що позôставати ѣй въ такôмъ станѣ дальше, не тôлько згубно но и небезпечно. Треба якъ найскорѣйше стати на грунтѣ правнôмъ. Проектъ Анкеты основуючійся на законѣ о товариствахъ зъ 15-го листопада 1867 дае намъ можноôть якъ найхутнѣйше то осягнути, бо не потребуе особного призволеня. Môй проектъ, обôймаючій и асекураціи, муситъ опинитися о министерство и потребуе при звычайнôмъ толкованю, пôсля §. 93 закона зъ 9. цвѣтня 1873 „о спôлкахъ заробковыхъ и господарскихъ“ особного потвердженя министеріяльного. До того môй проектъ потребуе богато пôдготовленя... За тымъ та такъ конечна и на-

гла справа регуляціи нашого фонда мусѣла бы проволочися, що все лише на некористь фонда выйти бы мусѣло. Зъ тыхъ причинъ голосую за проєктомъ Анкеты, помимо того, що уважаю єго якъ найменше обмѣреныма пôсля нашихъ потребъ и безъ вартости тревалои для будучности. Що такъ єсть, докажу, коли буду мати честь при кôнци проєкту Анкетового предложити додатокъ въ статутѣ, котрый отворитъ дорогу и для мого проєкту. Для того застерегаю собѣ въ тôмъ мѣсци голосъ. Зôрваній нарады въ тôмъ предметѣ не дозволили менѣ вывязатись зъ мого обовязку. Не позôстає менѣ ничого инакшого до роботы, якъ цѣлу справу реформы нашого фонда пôддати основнôй дискусіи въ публицистицѣ, послугуючися головно стислымъ математичнымъ обрахованьемъ. Сподѣюся въ часописи „Дѣло“ знайти прихильне мѣсце для такои розправы. Остаюся съ поважаньемъ. — *Данило Танячкевичъ.*

Соймъ краєвый.

Перше засѣданье дня 27. мая (8. червня) 1880.

Поôтправѣ богослуженя въ волоскôй церквѣ и лат. кат. костелѣôтворивъ маршалокъ красвый гр. Людв. Водзицкій трету сесію четвертого періоду галицкого сойму о год. 12. въ полудне. На секретарѣвъ покликавъ послôвъ: Войт. гр. Дѣдушицкого, Пилята, Романовича и Туряньского. Въ своѣй промовѣ высказавъ маршалокъ жаль, що соймъ буває скликуваный на часъ дуже короткій и то въ порѣ якъ найменше ôтповѣдноѣ до нарадъ, черезъ що соймъ не може ôтповѣсти своѣй задачѣ. Минувшого року совсѣмъ не скликано сойму, тожь и не ухвалено навѣть буджету. Такъ отже нарушаєся одно зъ найважнѣйшихъ правъ конституційныхъ. Крôмъ того не предкладаются законы ухвалений соймомъ до найвысшои санкціи а то власне законы дотычащй найживотнѣйшихъ справъ краєвыхъ. Не досыть на тôмъ! Причины, для чого тіи законы не предкладаются до санкціи, подає правительство звычайно доперва передъ самою сôймовою сесією, такъ що нема вже часу приготовити новй проекта. Маршалокъ пôдноситъ дальше, що всяка законодательна иниціятива зъ стороны правительства въ краєвôмъ законодавствѣ устала майже совсѣмъ, такъ що видимо ходитъ о тоє, щобы обезсилити соймы, ôтняти имъ всяке значенье и ослабити ихъ повагу. Ôттакъ выказує маршалокъ прихильнôсть для теперѣшного правительства (гр. Таффого) и вѣру въ єго програму оповѣщену въ троновôй мовѣ и жадає, щобы правительство поширало розвôй краєвои автономіи. Съ одушевленьемъ пôдноситъ маршалокъ гадку децентрализаціи державы и повстає противъ централизмови. Попеже соймъ зôбрався такъ пôзно и кр. Выдѣлъ предкладає ажь два буджеты, протоє кр. Выдѣлъ не може на разѣ вносити зъ своєи стороны много проектôвъ. Изъятіе становитъ предложенье о гипотечнôмъ банку краєвôмъ и финансовй предложеня змѣряючй до привернення рôвноваги въ выдаткахъ и приходахъ краєвыхъ. Згадавши за ювилей цѣсарского срѣбного весѣля и за заручины Архикн. Рудольфа съ Княг. Стефанією кôнчитъ маршалокъ окликомъ: „най жіе Цѣсарь Ф. Іо. І.!“, що палата три разы повтаряє. Ôттакъ забравъ голосъ Є. Е. намѣстникъ гр. Потоцкій и згадивши о неурожаю и залывахъ въ краю выказує, якъ правительство старалося зарадити загальнôй нуждѣ удѣленьемъ голодовои пожички 250.000 зр. и пожички на засѣвы 500.000 зр. Зъ справъ индемнизаційныхъ остаєся незалагодженыхъ еще 26, а зъ сервитутовыхъ, котрыхъ зголошено 29.796, еще 58 незалагодженыхъ. Справъ о выкунъ права пропинаціи зголошено доси 5.797. Шкôлъ публичныхъ въ краю есть 2.769, въ котрыхъ працює надъ 4.000 силъ учительскихъ. Будынкôвъ школьныхъ прибуло р. 1879 всего 145. Одиакожь выспленя краю въ тôмъ ôтношеню дôйшли вже до остаточности. Задовженье селянъ звернуло вже на себе увагу правительства и довело до обрадъ надъ дешевымъ кредитомъ селяньскимъ. Въ кôнци представивъ Намѣстникъ вицепрезидента намѣстництва Залеского яко комисаря правительственного.

Ôттакъ послѣдувавъ выбôръ секретарѣвъ; выбрано: Ясиньского, Стадницкого, Чайковского Альфонза и Туряньского. Референтъ кр. Выдѣлу дръ Верещиньскій ôтчитавъ рядъ финансовыхъ предложень: о буджетѣ на р. 1880, справозданье о заключеню рахункôвъ за р. 1877 и 1878, справозданье о зарядѣ пропинаційного фонду, справозданье о утвореню другои посады адъюнкта при лѣсовôй школѣ во Львовѣ; справозданье о замѣренôмъ утвореню школы ветеренаріи во Львовѣ. Всѣ тіи справозданя ôтослано до комисіи. Референтъ Петрускій вноситъ справозданье зъ дѣятельности кр Выдѣлу за часъ ôтъ 1 червця 1878 до 31 грудня 1879 и справозданье о будынку соймовôмъ и инній справозданя финансовй. Референтъ гр. Баденѣ вноситъ справозданье о законѣ дорожнôмъ и инныхъ справахъ дорожныхъ. Референтъ Подлевскій вноситъ справозданя о перенесеню гдекотрыхъ судôвъ повѣтовыхъ.

Друге засѣданье сойму ôтбуваєся нынѣ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Станъ засѣвôвъ** въ всходнôй части Галичины ôтъ 15 до 31 мая пôсля справозданя товариства господарского. Въ другôй половинѣ мая, ôтъ 16 до 25 бувъ два разы межи 17 а 22 мая досыть крѣпкій до 2°R доходячій морозъ, падавъ снѣгъ, дощѣ съ бурями и градомъ и въ загалѣ воздухъ бувъ прикро холодный. Погода и тепло настали ажь ôтъ 25 мая. Той анормальный станъ воздуха въ другôй половинѣ мая дуже некористно вплынувъ на засѣвы, именно весняній и досыть наробивъ шкоды. Въ многихъ окрестностяхъ змерзли раній бараболѣ, кукурудза, бураки, фасоля, капуста и рана гречка такъ, що въ друге мусѣлося садити чи сѣяти. Пшеница, овесъ и горохъ менше потерпѣли; жито, котре вже высыпалося, такожь дуже зôстало ушкоджене. Тоє можна вповѣсти о цѣлôй всходнôй Галичинѣ. И такъ зъ окрестностій Устрикъ долѣшныхъ доносятъ, що 19 мая снѣгъ падавъ черезъ цѣлый день и цѣлу нôчь такъ, що 20 рано кôлькоцалева верства снѣгу лежала и худоба мусѣла въ хлѣвахъ оставати. Снѣгъ згинувъ ажь 21 въ полудне. Озимина середна. Жита въ $^1/_4$ части люде переорали. Зъ окрестностій Ярославля зъ правого берега Сяну доносятъ, що 16 и 17 мая въ ночи бувъ морозъ до 2°R. и ушкодивъ значно ярину — бараболѣ до крихты змерзли; ячмѣнь и пшеница озима зжовкли, помарнѣли и зрѣдли. У селянъ тяжкій передновокъ, и здаєся, на будущій рôкъ буде еще бôльша нужда якъ сего року. Садовина такожь обмерзла. Зъ окрестностій Тѣшанова доносятъ, що жито хибло такъ, що и на насѣнье не выстане — пшеница добра, але ôтъ морозôвъ утерпѣла; ярина плоха, бараболѣ змерзли — не велика надѣя на ярину. Зъ окрестности Камѣнки Струмиловои. 16 мая велика буря съ тучею и градомъ тревали пôвтора годины! Въ кôлькохъ селахъ вода втискалася ажь до хатъ такъ, що люде утѣкали на поля. Що градъ не вытовкъ, то замулила вода. Озимина поправилася — ячмена и ôвсы марній. Зъ окрестностій Бережанъ: Морозъ 22 мая въ ночи ушкодивъ жита, бараболѣ, кукурудзу и гречку. Зъ окрестностій Черемхова на Покутю подôльскôмъ: Морозъ 21 мая зморозивъ виноградъ и волоскй горѣхи. Цвѣту зъ садовины до $^9/_{10}$ частій облетѣло. Потому наступила посуха и такъ закрѣпила землю, що кукурудза и бараболѣ не сходятъ.

Пануючй въ маю морозы и холоды тоє одно добро вчинили, що вынищили много щкôдныхъ овадôвъ по поляхъ и огородахъ. Хрущѣвъ маєвыхъ и доси не ма.

— **Торгъ худобы въ Вѣдни.** Дня 7. червня телеграфуютъ зъ Вѣдня, що на тамошнôмъ торзѣ межи 3040 штукъ волôвъ было 1086 галицкихъ. Цѣны пôшли въ гору о 2 зр. Плачено за галицкй 52 до 52.50 зр.; за угорскй 52—57; за нѣмецкй 53—59 ôтъ 100 кил. мертвои ваги.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

О. Д. Е. въ Тр. Жаданй числа по другій разъ выслалися Вамъ вчера; видко на почтѣ въ Залôзцяхъ пропадаютъ, бо зъ ôтси все точно высылано; *о. А. Т. въ Нов.* Вамъ выслано въ своѣмъ часѣ всѣ числа ôтъ 1., видко пропали на почтѣ, но менше о те; присланй теперь 2 зол. до кôнця Липня; *Вп. И. В. въ Стр., Л. Ш. въ Т.* и *Т. Г. въ К.* просимо о присылку за червень; *о. Ю. Г. въ Л.* выдѣлъ „Просвѣты“ постарався о стосовне оправленье радою школьною препорученыхъ книжочокъ свого выдавництва на преміи для дѣтей. Зволѣтся просто до центр. выдѣлу „Просвѣты“ удати.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали для „Сіона“ о. А. Т. въ Н. 6 зол., для „Батькôвщины“ о. А. Т. въ Н. 1 зол. 30 кр. — Для товариства им. Качковского: о. Петро Гиль въ Шершенôвцяхъ 1 зол., Андрѣй Василишинъ пѣвець церк. въ Шершенôвцяхъ 1 зол., Войтѣхъ Вавришинъ пѣвець церк. въ Олексинцяхъ 1 зол.

Курсъ збôжя зъ дня 29. мая 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшеница	11	—	12	—
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	8	80	9	90
Ячмѣнь	7	50	9	—
„ паст.	—	—	—	—
Овесъ	6	90	7	50
Горохъ до варки	9	—	10	50
„ паст.	—	—	—	—
Выка	—	—	—	—
Кокорудза стара	7	75	8	—
„ нова	—	—	—	—
Рѣпакъ зимовый	—	—	—	—
„ лѣтный	—	—	—	—
Лянка	9	—	10	—
Насѣнье лляне	—	—	—	—
Конюшина	30	—	46	—
Кминъ	—	—	—	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	—

Курсъ львôвскій зъ дня 7. л. червня 1880

	платятъ (австр. валютою) р.	кр.	жадаютъ (австр. валютою) р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264	50	267	25
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	164	—	167	—
Банку гип. галиц. по 200 р.	297	—	301	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96	70	97	70
„ „ „ по 4% ав.	90	40	91	40
„ „ „ по 5% ав. період.	96	70	97	70
Банку гип. галиц. 6% ав.	101	90	102	90
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	102	—	104	—
3. Листы довжній за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97	50	98	50
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	—	102	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	25	—	27	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	43	5	54
„ цѣсарскій	5	46	5	55
Наполеондоръ	9	32	9	42
Пôвимперіялъ	9	60	9	72
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	68
„ „ паперовый	1	24	1	26
100 марокъ нѣмецкихъ	57	50	58	35
Серебро	99	50	100	50

ПОДЯКА.

Выдѣлъ филіи тов. „Просвѣта“ въ Станиславовѣ заявляє належну подяку Вп. п. Володимирови Лукичови Левицкому за повторне дарованье до библіотеки филіи 24 цѣнныхъ рускихъ книжокъ.

О. Левицкій секретарь Ф. **Е. Желехôвскій** голова Ф.

Значно

ПОДЕШЕВѢЛИ

найлучшй

ЦЕРКОВНИ СВѢЧКИ

въ торговли корѣнныхъ товарôвъ

ІОСИФ. ПАДЕВСКОГО

во Львовѣ, рынокъ Иръ 13.

Для церковныхъ братствъ при закупнѣ бôльшои кôлькости опускаєся ôтповѣдный процентъ.

Цѣнники (рускй або польскй) на желанье франко.

2—4

П. Т. Симъ маю честь донести, що перенѣсемь мою ôтъ десяти лѣтъ истнуючу канцелярію адвокатску до **Золочева.**

Съ поважаньемъ

Дръ М. БРАВНЪ

адвокатъ краєвый.

2—3

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

вô Львовѣ при улици Коперника Ч. 10 має честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою

РОБôТНЮ

МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, Упрашаючи яко Русинъ о ласкавй взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовеньства поручаєся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавй замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ.

6-12

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подає до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенй Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленй, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця краковска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Повѣстки для дѣтій	30	кр.
Перекотиполе и Салдацкій патретъ (разомъ)	35	„
У пропасть дорога ховска	33	„
Сестра, Ластôвка, Добре роби добре буде (разомъ)	37	„
Розказы про силы природы ч. І. и Оповѣданя про св. мученикôвъ Бориса и Глѣба (разомъ)	35	„

Замовленя почтовй выконуются скоро и точно.

(1—?)

Подяка.

Выдѣлъ товариства „Сѣчь“ въ Вѣдни складає Всч. о. Александру Сабатови сердечну подяку за присланье **50 зр.** на цѣли товариства.

Отъ выдѣлу тов. „Сѣчь“.

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручає

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣпатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.	—
1а великозерниста Куба	„	1.90
1а арабска правдива Мокка	„	1.70
1а найлучша Ява	„	1.55
1а досконала Ріо	„	1.35
1а найлучша Порторико	„	1.70
1а Ст. Доминго	„	1.55
1а найлучша Сантосъ	„	1.50

Въ пачкахъ à $4^3/_4$ кило netto.

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 6—10

Товариство „Просвѣта“

має великій запасъ формулярôвъ для касъ кредитовыхъ сельскихъ и продає ихъ по дуже низькôй цѣнѣ. (1—?)

ПЕРШИЙ ЗАКЛАДЪ

ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи

ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручає

свôй богатый складъ

всѣхъ водъ минеральныхъ

природныхъ краєвыхъ и заграничныхъ

якъ такожь кумысъ и соли жереляній

НА РôКЪ 1880. (5—12)

Ч. 42. Львôвъ, Субота 31. Мая (12. Червня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютося по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютося тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Самоволя.

Якъ вже свого часу звѣщалисьмо, вôзвало ц. к. министерство просвѣты кр. раду школьну, щобы постаралася въ мысль рѣшеня державного Суду завести во Львовѣ руску школу народну. Въ наслѣдство сего ôтнеслася въ тôй справѣ краєва рада школьна до львôвскои окружнои рады школьнои, котра въ мысль §. 27 уступъ 2 и 3 закона краєвого зъ дня 25. червня 1873 (Ч. 255 Д. к. з.) маєдбати о переведенье законôвъ и розпоряджень, не менше такожь вести пертрактаціи що до управильненя и розширеня школъ существуючихъ, якъ и що до закладаня новыхъ школъ. Вже тое одно, що въ тôмъ случаю ажь найв. державный трибуналъ признавъ право Львôвскимъ Русинамъ на руску школу народну, що дальше Львôвскѣ Русины стôлько разôвъ ôтносилися до властій школьныхъ о заведенье рускои школы, що вконець фреквенція а радше переповненье школы вправъ рускими дѣтьми наглядно выказуєнеобходиму потребу заведеня рускои школы — вже тое одно, кажемо, повинно було наклонити окружну и краєву раду школьну до якъ найскоршого переведеня рѣшеня державного Суду. Словомъ, самъ взглядъ на повагу высшихъ властій и на интереса школьнои науки наказувавъ радѣ окружнôй осуществити такъ тяжко выборотеправо львôвскихъ Русинôвъ. Однакожь если треба бы илюстраціи на тое, якъ нашѣ галицкѣ Поляки засѣвши где въ якихъ радахъ школьныхъ чи повѣтовыхъ ногами топчутъ всяке право, основнѣ законы державнѣ, законы краєвѣ ними самыми ухвалюванѣ, якъ они навѣть за нищо не маютъ такъ высокого уряду якъ найв. державный Судъ, якъ упôмиенье министерства — то таку илюстрацію польскои самоволѣ, свавольного бунту противъ правосильного рѣшеня державного Суду подала львôвска окружна рада школьна, котра на вôзванье ц. к. министерства и кр. рады школьнои ôтповѣла, що во Львовѣ нема потребы заводити рускои школы народнои. Рѣшенье се запало въ неприсутности Впр. крыл. Сембратовича и зôстало выслане до кр. рады школьнои яко ôтповѣдь на вôзванье министерства просвѣты що до заведеня рускои школы народнои во Львовѣ. Отсе образъ, якъ понимаєся у насъ справедливôсть, якъ шануются у насъ права и законы, якъ пôдвладнѣ органы повстаютъ противъ рѣшень и розпоряджень найвысшихъ властій школьныхъ! Справдѣ супротивъ такихъ фактôвъ самоволѣ не стає слôвъ, щобы назнаменовати ôтповѣдно таке поступованье. Мимо волѣ здаєся, мовбы то мы жили єще за часôвъ старои рѣчи посполитои, где своєвольна шляхта ногами топтала права надаванѣ и заприсяганѣ королями для рускогонарода, мимоволѣ воскресаютъ споминки перебутои недолѣ и не хочеся вѣрити, що мы Русины галицкѣ жіемо єще въ Австріи. Предсѣ недавно подали мы вповнѣ достовѣрнѣ факта, якѣ то инквизиціи ôтбувалися съ Русинами по львôвскихъ школахъ народныхъ, якъ тамъ вмовлялося и на силу впиралося въ рускихъ дѣтій, або й въ прикликаныхъ рускихъ родичôвъ (котрѣ совсѣмъ не знали о що ходитъ при тыхъ инквизиціяхъ), що они хоть Русины але все таки „właściwie Polacy“! На пôдставѣ тыхъ противъ всякихъ правилъ совѣстности и приличія веденыхъ тенденційно укрытыхъ инквизицій львôвска рада окружна пôдноситъ бунтъ противъ рѣшеня державного Суду.

Отже львôвскѣ Русины пригадуютъ тымъ панамъ, що мы єще жіемо въ Австріи а не въ рѣчи-посполитôй, що у насъ належитъ слухати законôвъ и рѣшень найвысшихъ властій. Русины постараются о выекзеквованье признаного имъ права, якъ постаралися о єго признанье, але най сей соромный фактъ послужитъ передъ цѣлымъ свѣтомъ славянскимъ явнымъ доказомъ, якъ нашѣ галицкѣ Поляки навѣть яснопризнаного права не хотятъ осуществити для Русинôвъ.

Примусова продажь

селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ.

(Дальше.)

Єще не давно, а то пôдчасъ зборôвъ галицкого товариства господарского, коли то межи иншимъ зôйшла бесѣда такожь на задовженье селянъ, багато панôвъ подавало за причину сего задовженя лѣнивство и неробство селянъ, именно всхôднои Галичины, с. е. рускихъ селянъ. Подаючи свого часу справозданье зъ тыхъ зборôвъ пôднесли мы, що такій поглядъ совсѣмъ блудный. Тіи паны навыкли нарѣкати на нашихъ селянъ здаєся лише задля плыткости погляду або й для того, що теперь самѣ они не маютъ зъ селянъ такого даремного зыску, якъ за панщизняныхъ часôвъ. Дата статистичнѣ повиннѣ ихъ поучити чогось лучшого. Зъ поданыхъ въ попереднôмъ Ч-лѣ датъ мы бачимо, що „лицитаційна чума“ займае не тôлько землю заселену Русинами, але й землю чисто польску пôдъ Краковомъ и на самыхъ захôдныхъ границяхъ Галичины. Такъ выказуютъ найдальше на захôдъ высуненѣ повѣты Кенты, Макôвъ по 7 (лицитацій на одну громаду), Бяла и Милювка по 6 л., такожь майже саму найвысшу скôлькôсть лицитацій якъ нашѣ полуднево-всхôднѣ повѣты: Рожнятôвъ по 6, Печенѣжинъ по 7 а Заболотôвъ по 8 лицитацій на одну громаду. Требажь додати, що господарка на заходѣ далеко бôльше розвинена, бôльше интензивна, що и нарôдъ коло Бялои багато вже дечого перейнявъ зъ захôднои просвѣты и въ тôмъ взглядѣ находится въ корыстнѣйшихъ условіяхъ ôтъ нашого покутского селянина. Порôвнавши такожь иншѣ повѣты захôднои а всхôднои Галичины бачимо, що „лицитаційна чума“ зарôвно хапаєся польскихъ якъ и рускихъ селянъ, не єсть отже наслѣдствомъ „lenistwa ruskiego chłopa“, якъ звычайно у насъ говорится. Дальше треба замѣтити, що „лицитаційна чума“ не стоитъ въ ніякôй звязи съ плодностію землѣ. И такъ хочь въ захôднôй Галичинѣ повѣты: Кенты, Макôвъ, Бяла и Милювка выказуютъ найбôльше число лицитацій, то зновъ пôдъ взглядомъ плодовитости землѣ належатъ они до найпершихъ повѣтôвъ. Пôсля урядового клясованя грунтôвъ переведеного найновѣйшими часами занимаютъ пôдъ взглядомъ плодовитости землѣ повѣты Бяла и Кенты межи всѣма повѣтами захôднои Галичины зъ ряду четверте мѣстце (дохôдъ зъ морга землѣ пересѣчно 2·76 зр.), Милювка 18 мѣстце, (дохôдъ зъ морга землѣ пересѣчно 1·07 зр.), Ясло 13 мѣстце (дохôдъ зъ морга пересѣчно 1·67 зр.), Ряшôвъ 11 мѣстце (дохôдъ зъ морга 1·86 зр.), тымъ часомъ коли оба послѣднѣ повѣты выказуютъ по 4 лицитацій на одну громаду. Зновъ жежповѣтъ Лиманôвъ стоячій зъ всѣхъ повѣтôвъ захôднои Галичины пôдъ взглядомъ плодовитости землѣ (пересѣчный дохôдъ зъ морга 0.57 зр.) на послѣднôмъ мѣстци належитъ до повѣтôвъ, котрѣ выказуютъ найменше число лицитацій.

Тое саме спостерѣгаємо и въ всхôднôй Галичинѣ. Такъ примѣромъ повѣтъ Заболотôвъ выказуючій въ цѣлôй Галичинѣ найбôльше число лицитацій (8 на одну громаду) занимае межи 59 повѣтами всхôднои Галичины пôдъ взглядомъ плодовитости землѣ 6 мѣстце (пересѣчный дохôдъ зъ морга 3·12 зр.), а повѣтъ Печенѣжинъ выказуючій по 7 лицитацій на одну громаду занимае 19 мѣстце що до плодовитости (пересѣчный дохôдъ зъ морга 2·04 зр.). Въ загалѣ можна сказати, що бôльша або менша плодовитôсть землѣ совсѣмъ не вплывае на число лицитацій.

Жалуємо дуже, що въ выказахъ статистичныхъ не подано, кто лицитуе нашѣ селяньскѣ грунта. Якъ небудь самъ переглядъ урядового дневника показуе, що головнѣ лицитанты: банки и жиды, то однакожь точный выказъ въ тôмъ взглядѣ бувбы все многопожаданый. На пôдставѣ такихъ точныхъ датъ можнабы числами

Огнева сторожа.

(На нуту: „Пречистая Дѣво мати“).

Небесная помôчь Божа,
Будь теперь при насъ!
Мы — огневая сторожа,
У важкій намъ часъ.

Заярились нашѣ хаты,
Бердо! братя, часъ не спати
Острожне съ огнемъ!

Одна намъ осталась хата,
Вже послѣдная;
Неприбрана, небогата,
Але — рôдная.

Намъ противный вѣтеръ дуе,
Ворогъ съ ватрою чатуе:
Чи мы не заснемъ!

Не спалитъ намъ хлань ворожа,
Послѣдне майно;
Устереже сила Бôжа,
Що — стережено.

Лишь подаймо собѣ руки,
Всѣ ôтъ плуга, ôтъ науки, —
Разомъ встережемъ.

Небесная помôчь Божа
Будь усе при насъ!
Мы — огневая сторожа,
У важкій намъ часъ.

Заярились нашѣ хаты, —
Бердо! братя, часъ не спати,
Острожне съ огнемъ.

„Щобы уволити загально почуванôй потребъ“, (якъ каже звѣстный, стереотипный вступъ до кождого нового выданя нѣмецкого), — доконечне єсть, утворити таку, або подôбну пѣсню. Єсть се моя гадка и проектъ, и я подавъ высше заразъ щось въ такôмъ родѣ, щобы мои понизшѣ гадки, черезъ тую илюстрацію, зробити лекше зрозумѣлыми, — а борони Боже не на тое, щобы таки заразъ тую мою „поезію“ зроблено рускою марсиліянкою.

Кождый часъ, въ котрôмъ нарôдъ, т. е. маса народна, звычайно мовчалива, — просится до голосу, — чи то (кажучи парляментарно), самъ „заберае голосъ“, вымагае такои пѣснѣ, — не такъ высоко поетичнои, навѣть недоконче стисло логичнои, въ загалѣ не твору надзвычайного артизму, якъ бôльше коротки, легко зрозумѣлои, ядернои, доброи до спѣву и до запамятаня, бо тôлько така може перейти въ масы, и въ всѣхъ верствахъ народныхъ принятися. Єсть така пѣсня символомъ почутои єдности народу, и синтезою того, що не поодинокій люде, але всѣ разомъ чуютъ, а, щобы выразити, потребувалибы дуже богато слôвъ, якихъ не у одного недостае. Такожь и пѣсня така не може того всего выразити, але и не потребуе, будучи тôлько якбы знакомъ пôзнаня и маючи до помочи музику, котра выражае все то, чого тысячами слôвъ не можна бы выказати. Она муситъ для того по необходимости обертатися якъ въ найбôльшихъ загальникахъ, а коли єсть у якогось народу якѣ загально уживанѣ выразы, або гасла, (якъ на примѣръ по моѣй думцѣ, всюды у насъ звѣстнѣ и що ночи по селахъ повторюванѣ „осторожно съ огнемъ“ и „бердо“), — то они повиннѣ вôйти въ таку пѣсню, хочьбы имъ навѣть що до чистоты языка неодно було закинути.

То суть конечнѣйшѣ рѣчи, якъ поезія. Ани авторъ „der Wacht am Rhein“, ани „Jeszcze Polska nie zginęła“, ани навѣть „Wo ist des Deutschen Vaterland“, не вспоминаючи автора марсиліянки, не були великими поетами, а предсѣ тѣ пѣснѣ сталися були въ певнôмъ властивôмъ часѣ доконечнымъ елементомъ народного житя и сусѣднѣ народы видячи, яка въ тыхъ простыхъ пѣсняхъ крыеся сила, пробували часто такѣ пѣснѣ, розумѣеся звычайно совсѣмъ безуспѣшно, — собѣ присвоити; безуспѣшно, бо щожь такій плôдъ такъ выключно для свого, одного, народу призначеный, мôгъ мати для другого народу за вартôсть? — Такъ примѣромъ и у насъ пѣсня „Ще не вмерла Украина“ (невластиво Шевченкови приписувана), мала очевидно за взôръ „Jeszcze Polska nie zginęła“, — и для того николи масы народнои не загрѣла.

Лучше повелось ческôй „Kde domov muj, kde vlasti ma“, — утворенôй, здаєся менѣ, за взоромъ „Wo ist des Deutschen Vaterland.“ Але тутъ, о колько можу судити, становивъ не текстъ, тôлько власна, народна, ческа мельодія того ческого наслѣдованя; певно для того, що у Чехôвъ, народу, въ котрôмъ музика єсть такъ популярна, мельодія становила все, а текстъ дуже мало.

У насъ, въ своѣмъ часѣ, була така пѣсня, о. Гушалевича, „Миръ Вамъ братя“, — и она запевно колись въ ôтповѣднôмъ часѣ, зновъ верне до давнои чести, бо маѣ всѣ власности, якихъ такій пѣснѣ вымагаютъ, навѣть поединчу, кождому легко понятну мельодію; тôлько що Русинови любуючомуся въ пѣсняхъ, и маючому тôлько безчисленныхъ а богато красшихъ мельодій, не мусѣла дуже подобатись, — и для того, якъ и для змѣненыхъ обстоятельствъ, пѣсню тую майже совсѣмъ залишено.

Отже єсть у насъ така, прегарна, а якъ спѣваєся въ масахъ, — импозантна, и промовляюча до серця кождого Русина мельодія: „*Пречистая Дѣво мати рускогокраю*“, о котрôй сказано гдесь навѣть, що англійскій гимнъ народный єсть чистымъ ви плягіятомъ. Не знаю, о колько се може бути правда, але то знаю, що Русинамъ непотрѣбно шукати иншого гимну народного, маючи тую

выказати розтягло́сть дѣятельности обо́хъ тыхъ руйнуючихъ факторо́въ. Поро́внавши однакожь ско́лько́сть лицитацій припадаючихъ въ певно́мъ повѣтѣ пересѣчно на одну громаду съ процентомъ людности жидо́вскои тогожь повѣту можна вже и теперь сконстатувати тѣсну звязь высокости лицитацій съ высокостію процентy жидо́вскои людности заселяючои нашу всхо́дну Галичину. Тутъ очевидно треба вылучити повѣты Броды и Терно́поль, въ котрыхъ по бо́льшо́й части въ причинѣ торговельныхъ натовпилась людно́сть жидо́вска представляюча найвыстій процентъ населеня жидо́вского въ краю, именно: въ Бродщинѣ 21·7% а въ Терно́польщинѣ 16·8% всеи людности. Поминувши тіи два повѣты всюды стрѣчаємо велике число лицитацій селяньскихъ грунто́въ въ повѣтахъ выказуючихъ найбо́льшій процентъ жидо́вскои людности. Изъятіе творятъ лише тіи повѣты, где новъ рустикальный банкъ переводитъ вывлащуванье якъ пр. въ повѣтахъ Рудки, Турка, въ котрыхъ цѣлій масы селянъ вже господарують на колисьто своихъ грунтахъ лише яко наймиты банку.

Якъ ростутъ лицитаціи селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунто́въ наглядно показуєся въ слѣдуючихъ датъ статистичныхъ, выказуючихъ ко́лько судо́въ и въ ко́лько мѣстцевостяхъ розписувало лицитацій селяньскихъ грунто́въ рокъ-ро́чно въ лѣтахъ 1867—1868. и 1873—1879 включно.

Ро́къ	число судо́въ	число мѣстцевостій (громадъ)	число лицитацій
1867	85 розписало въ	130	164
1868	101 „	187	271
1873	121 „	409	614
1874	147 „	633	1026
1875	152 „	740	1326
1876	155 „	885	1433
1877	167 „	1209	2139
1878	170 „	1347	2450
1879	168 „	1493	3164

Съ сего выказу выявляєся, що число лицитацій селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунто́въ почавши о́тъ 1873 за два лѣтъ (р. 1875) взросло о́тъ 614 на 1326 отже бо́льше якъ два разы, за чотыри лѣтъ (р. 1877) на 2139 отже майже чотыри разы, а за шѣсть лѣтъ (р. 1879) на 3164 отже менше якъ шѣсть а бо́льше якъ пять разо́въ, що про тов взро́стъ лицитацій досягає майже аритметичной прогресіи що два лѣта. Єли до того увзглядньмо, що банкъ рустикальный має около 60.000 задовженыхъ селянъ, котрыхъ грунта доси вправдѣ еще не выставлено на лицитаціи, котрыхъ однакожь треба вважати яко „лицитаційною чумою“ зараженыхъ, то на смѣло можна сказати, що *въ нашо́мъ краю число лицитацій, отже й вылащенье селянъ и маломѣщанъ поступае зъ року на ро́къ въ аритметично́й прогресіи, що коли такъ дальше по́йде, то за ко́льканайцять лѣтъ не будемо вже мати нашого селяньства и маломѣщаньства.* Коли р. 1867 лицитаціи лучалися доперва въ кожно́й 50 мѣстцевости, то въ р. 1874 появлялись они вже въ кожно́й 10, а въ р. 1879 въ кожно́й 4 мѣстцевости нашого краю. Зъ загального числа 171 повѣтовыхъ и мѣйско-делегованыхъ судо́въ выказуе за послѣдныхъ пять лѣтъ по 5 або и бо́льше лицитацій на одну мѣстцево́сть 10 судо́въ с. е. около 6%, по 2—5 лицитацій на одну мѣстцево́сть 58 судо́въ с. е. около 33%, по 1—2 лицитацій на одну мѣстцево́сть 45 судо́въ с. е. около 26%, а менше якъ одну лицитацію на одну мѣстцево́сть выказує то́лько 58 судо́въ с. е. 35% всѣхъ судо́въ.

(Конецъ буде.)

Гадки Подолянина

о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Поможи собѣ самъ!“
„Все соединенымъ силами всѣхъ!“

III.

(Дальше)

Перейдѣмъ теперь до середныхъ шко́лъ, съ котрыми будемо також разомъ трактовати и семинаріи учительскій, понеже и въ тыхъ маємо дѣло съ дорослѣйшою молодѣжію (хочь официяльно зачисляютъ ихъ часомъ до шко́лъ народныхъ).

Въ гимназіяхъ и школахъ реальныхъ ущасливлено насъ выключно польскимъ языкомъ выкладовымъ, яко языкомъ культурнымъ и по́сля гадки горячихъ польскихъ школьнико́въ єдино спосо́бнымъ до того, противъ чому однакъ стоитъ єдина руска гимназія яко рѣшучій протестъ.

Языкъ польскій накинено діяметрально противно засадѣ §. 19 законо́въ основныхъ яко обовязковый для всѣхъ и призначено на его науку безпотрѣбно велике число годинъ, коли тымчасомъ рускій языкъ выперто до ряду гимнастики (т. з. взглядно-обовязковый предметъ) и призначено на его науку тыжднево по 3, въ гдеякихъ мѣстцяхъ лишь по 2 годины и то звычайно годины наконечній о́тъ 12—1 або о́тъ 5—6, коли молодѣжь вже надмѣрно умучена тамтыми предметами або муситъ глядѣти для себе удержаня въ приватныхъ лекціяхъ. Очевидно має то на цѣли о ско́лько можна утруднити и такъ вже обтяженой молодежи науку ро́дного языка и физично примусити ей до занедбаня тои науки. Однакъ що мимо того все еще досыть значне число ученико́въ горнеся до тои науки, отже польскимъ духомъ перенятій „grona nauczycielskie“, переважно засиленій въ нашо́й части Галичины зъ ласки Рады школьнои культурными елементами мазурскими, рѣзко впадаючими въ око вже своею „нецивилизованою“ поверховностію, умѣютъ и морально змусити нашу молодѣжь, занехати науку рускаго языка, въ той спосо́бъ, що нота зъ рускаго языка совсѣмъ не увзглядняєся при льокованю клясификаційно́мъ ученико́въ и такъ рускій ученики, хочь учатся одинъ предметъ бо́льше, находятся въ некористнѣйшо́мъ положеню о́тъ иншихъ. При тако́мъ складѣ нижь треба еще розводитися о то́мъ, якій духъ теперь вѣе въ нашихъ гимназіяхъ и школахъ реальныхъ? Се рѣчь неперечна, що школа стала теперь ареною политики польскои до того степени, що не то́лько предметы, якъ языкъ польскій, исторія всемирна и географія служатъ догодным полемъ до wpajania patryotycznych uczuć, але навѣть фильольогія клясична уживаєся до того, щобъ сего або того польского лицаря назвати польскимъ Ахилемъ и т. п. и при то́мъ заразъ навязати свои енунціяціи патріотичній, котрыми заповняются часто цѣлій годины школьній. На додатокъ того всѣго умѣли нашій польскій „патріоты“ обернути для своихъ цѣлій три-чотыри роки тому назадъ по гимназіяхъ и школахъ реальныхъ заведену зъ розпоряджения министерского исторію краєву (Landesgeschichte). Єсть она de jure предметомъ надобовязковымъ, однакъ de facto стала предметомъ обовязковымъ, бо кождый ученикъ муситъ ей учитись, инакше наразивбы собѣ дотычного учителя исторіи. Отже не досыть того, що въ учебникахъ историчныхъ Пица въ другто́мъ и третто́мъ томѣ (для высшои гимназіи) займає тенденційно написана исторія Польщи Татомира майже по одно́й третинѣ (такъ що навѣть Рада шк. видѣлася змушеною „страха рады министерского“ заказати „на папери“ (!) уживанье 2-го выпуска IIIго тому въ школѣ), мимо того, якъ справедливо ктось интерпелювавъ въ „Дѣлѣ“, наши професоры толкуютъ собѣ и трактуютъ „исторію краєву“ яко исторію Польщи, очевидно по́сля польскои льогики, що Галичина то край польскій!*) При науцѣ исторіи краєвои послугуются учителѣ звычайно книжкою Татомира выданою второ́къ по́дъ з. „Dzieje Polski, podręcznik dla szkół średnich i seminaryów nauczycielskich“, котра еще бо́льше тенденційна и некритична, якъ высше згадане доповненье Пица, мимо позору, що она „opracowana na podstawie źródeł.“ Сильнымъ огнищемъ польонизаціи суть також школьній библіотеки для молодежи, повѣренй дирекціями звычайно учителямъ перенятымъ сильнымъ патріотизмомъ. Въ „Дѣлѣ“ бувъ вже поданый выказъ рускихъ книжочокъ, дозволеныхъ для читаня молодежи, мусимо до того лишь додати, що хочь въ загалѣ дуже скупо були библіотеки школьній заосмотренй рускими книжками, тай тій, що еще за еры передъ настаньемъ Рады шк. попались въ библіотеки, поспрятувано до учительскои библіотеки — бо где лишь находится що небудь о Руси о ей исторіи, то все уважаєся небезпечнымъ, бо або шкодливымъ уніи, або ображаючимъ нѣжній чувства патріотичній польскій або въ конець „неморальнымъ“, хочь дозваляєся а навѣть накидаєся молодежи до читаня „Dziady“, звѣстній своими анти-христіяньскими поглядами, фривольній „Komedye Fredry“, и по́дсуваєся тенденційній панегирики исторіи польскои, ображаючій чувства справедливости. Такій рѣчи par force вкладаєся въ руки молодежи, а рускій книжки тримаєся въ безпечно́й крыѣвцѣ, щобъ и до решты не пощезали и выпожичаєся лишь на усильне домаганье читаючихъ.

Рѣчь очевидна, що при такихъ обстоятельствахъ, при такихъ атакахъ польонизаційныхъ молодѣжь руска, нынѣ фактично лишена всякои по́дмоги духовои зъ стороны Русино́въ, мусить занидѣти и що Поляки справедливо можутъ надѣятись, ареализувати свое **desiderium „nasze szkoły — nasza przyszłość“**, якъ мы такъ дальше бездѣльно будемо тому приглядатись. **Єдиными заборолами для нашои** молодежи въ гимназіяхъ и школахъ реальныхъ можутъ бути на теперь лишь гуманній катехеты и учителѣ рускаго языка, котрій стаючи въ оборонѣ рускихъ ученико́въ старались и своими предметами и способомъ научуваня привязати молодѣжь до себе, що въ гдеякихъ школахъ съ пріятностію сконстатувати можна, але зъ другои стороны мусимо також домагатись, щобъ Русины посылаючій своихъ дѣтій до шко́лъ вспирали тыхъ оборонцѣвъ рущины и не ставили имъ новъ своихъ дикихъ претенсій!

Пригадуємо собѣ съ пріятностію зъ лѣтъ гимназіяльныхъ, якъ нынѣшный директоръ Т. Бѣлоусъ рускихъ ученико́въ бо́льше строго клясификувавъ, якъ иншихъ, мовлячи: „най Русинъ еще бо́льше учится“ и мы тымъ не зражувалися.

Теперь мы до́йшли до того, що священикъ рускій, членъ „Рус. Рады“, претендує для свого сына, (котрый не умѣе ко́лька сло́въ правильно по руски написати), добру ноту зъ рускаго языка зъ того титулу, що ученикъ есть сыномъ рускаго священика!

Признаємо, що становище катехито́въ рускихъ дуже трудне, але трудно́сть ту моглибъ имъ улекшити ординаріяты, постаравшись о то́тповѣдньйшій учебники для религіи, котрій и ско́лькостію матеріялу и способомъ виложеня повинній́бъ рожнитись о́тъ нынѣшныхъ.

Що до учителѣвъ рускаго языка, то съ жалемъ мусимо сконстатувати, що на пальцяхъ одной руки можнабъ счислити дѣйстно квалифікованыхъ до той науки. Нынѣ поручаютъ дирекціи науку рускаго языка людямъ, котрій хиба въ рускомъ кружку маютъ о́твагу признатися Русинами, але о языцѣ рускомъ, яко науцѣ — не маютъ понятя, ба, лучаєсь навѣть, що не вмѣютъ ніякои правописи и тому до коректуры задачь послугуются учениками. Отже тому-то також мы повыше такъ наставали на се, щобъ академики всякихъ заводо́въ а именно слухачѣ всѣхъ предмето́въ выдѣлу фильософичного слухали прелекцій рускаго языка и литературы и опо́сля кро́мъ испыто́въ заводовыхъ робили також додатковій зъ языка рускаго и то не лишь яко выкладового, але яко осо́бного предмету.

Поки бо выборемо для рускаго языка приналежне єму становище межи предметами шко́лъ середныхъ, мусимо пильно о тов дбати, щобъ и при нынѣшно́мъ станѣ осягнути користнѣйшій результаты, якъ фактично осягаємо.

Розгляньмо теперь станъ нашихъ семинарій учительскихъ, а маємо на увазѣ именно Терно́польску, Станиславо́вску, двѣ Льво́вскій и Перемыску, котрій заложенй въ рускій части Галичины и тому призначенй головно, достарчати учителѣвъ и учительокъ уздо́бненыхъ до научуваня въ рускихъ школахъ. Вже при само́мъ обсадженю посадъ директорскихъ и професорскихъ мала Рада шк. напередъ вытыченый плянъ, въ яко́мъ дусѣ маютъ бути веденй тій школы, бо двохъ чи трохъ Русино́въ якимсь лишь случайнымъ способомъ попались въ складъ збо́ро́въ учительскихъ въ семинаріяхъ и фигуруютъ тамъ мовбы „на показъ“. Буквально такъ само обсадженй також посады при школахъ вправъ. Кождому Русинови еще живо стоитъ въ памяти афера проф. Згарского съ директурою Станиславо́вскою, на котру вже бувъ призначеный, а потомъ безъ поводу усуненый! Именно добре позаходилась Рада шк., щобъ женьске поколѣнье взяти цѣлкомъ въ польску опѣку та натхнути польскимъ духомъ и для того повышуковала на посады при женьскихъ семинаріяхъ такихъ людій (звычайно поль. емигранто́въ), котрій не то́лько ани „въ зубъ“ рускаго языка не вмѣютъ, але тымъ еще величаются и позваляютъ собѣ всякихъ притинокъ о рущинѣ. Справы тій були вже часто пору-

---

пѣсню; а то́лько престарѣлый, и впрочѣмъ надто спеціяльно-церковный текстъ, треба щось троха змѣнити, бо не можна такого тексту при ро́жныхъ свѣтскихъ торжествахъ спѣвати, якъ того вымагае така національна пѣсня. Зъ другои стороны, не можна также тои торжественнои, поважнои и довгими вѣками освященои мельодіи, въ очахъ народа профанувати текстомъ, неповажнымъ и безрелигійнымъ.

Отже пожаръ, по моѣй думцѣ, есть однымъ зъ тыхъ рѣдкихъ, свѣтскихъ тематовъ, котрый можна яко мотивъ до тексту такои пѣснѣ ужити; для того, що пожаръ есть „допустъ божій“, кара, на котрои споминку наро́дъ заразъ взываєБожои помочи, — такъ що ни пожаръ, ни Боже провидѣнье, полученй въ одно́й пѣсни, съ тою освященою мельодією, не може противитись народному чувству.

Дѣйстній слова, якій я уживъ въ высше поданомъ стиху, — то, якъ повторяю, то́лько илюстрація до мого письма — а мене то́лько случай, существованье сторожи огневои въ Ярычевѣ, напровадивъ на тое, впровадити до пѣсни „огневу сторожу“, яко дѣлаючу особу.

Не приписую тому текстови жаднои вартости, а противно виджу за кождымъ его словомъ и въ стилизаціи дуже великій недостатки, якій въ проектованой мною пѣсни не повинній знаходитися.

Стихъ той має то́лько то призначенье, и тую цѣль, що и цѣле моє нынѣшне письмо, т. е. заохотити когось здо́бного, по́дъ кождымъ взглядомъ спосо́бного, щобы до мельодіи „Пречистая Дѣво мати“ (бо не знаю, чи мо́гбы кто о́тповѣднѣйшу мельодію найти, — вынявши, розумѣєся, геніяльнои, власнои композиціи) утворивъ таку національну пѣсню съ проведеною доконечною цѣхою.

Не потребую додавати ширше, що не мавбымъ ничого противъ чести, на случай колибы дотычный авторъ зъ высше поданого тексту взявъ цѣлу мысль, поодинокій мотивы, слова або въ загалѣ що небудь и до якого небудь ужитку; бо на то оно и написано, а польска пословиця (найлѣпша, яку маютъ Поляки) каже „kęp ten co daje więcej, aniżeli ma.“ — Я бо́льше не маю. *Описимъ.*

— **Месть жѣнки.** Въ Франціи одна жѣнка, належача своимъ родомъ и образованьемъ до высшои верствы товариства, матѣрь четверохъ дѣтій, довѣдалася, що ей мужъ веде романсъ съ хорошою, молодою дѣвчиною. Здраджена жѣнка рѣшила по́мститися на своѣй розлучници и по́мстилася — витріолемъ облила дѣвчинѣ лице. Жѣнку местницю увязнено але краса дѣвчины пропала на завсѣгды.

---

*) Дивує насъ, що тои справы никто зъ нашихъ послово́въ не порушивъ при дебатѣ надъ буджетомъ школьнымъ! *Авт.*

шенй не лишь въ рускихъ и въ нѣмецкихъ дневникахъ, але и въ радѣ державнôй, однакъ всё на дармо або лишь съ хвилевымъ успѣхомъ. При такихъ обстоятельствахъ законъ о викладовôмъ языцѣ рускôмъ въ семинаріяхъ и такъ званый утраквизмъ суть лишь иронією, наука рускаго языка занедбана, а именно въ женьскихъ семинаріяхъ не выходитъ по за межѣ слабого читаня, писаня и калѣченого оповѣданя, та тôлько „страха рады министерского“ при инспекціяхъ и испытахъ доспѣлости вымагався „для формальности“ ôтповѣди одного або другого пытаня по руски, щобъ заявити „bieg głość w obu językach krajowych“ и выставлявся хочбы per vota majora такимъ языковымъ калѣкамъ квалификаціи „z językiem wykładowym polskim i ruskim“. До библіотекъ, котрй и такъ надѣленй скупыми датками, закуповуєся всякй можливй рѣчи, лишь щобы не рускй, наука спѣву церковного и хорального обмежався звычайно на выученю „Многая лѣта“ (sic!) и „Боже буди покровитель“, и то все суть педагогично-дидактичнй факторы, котрй мають выобразовати учителѣвъ для рускихъ школъ! За то не брякъ пôдсычованя patryotycznych uczuć при кождôй способности: при науцѣ польского языка, надѣленого щедро по 4 год. тыжднево въ кождôй клясѣ (для рускаго 3!), есть широке до того поле, еще ширше при historyi krajowej на курсахъ приготовительныхъ, где трактуєся per extensum исторію польску, додавши пôдъ конець „dla zamydlenia oczu“ гдещо о Маріи Терес̀ѣ, о Іосифѣ II. та о теперѣшнôмъ монарсѣ, въ библіотекъ щедро обдѣляютъ кандидатôвъ и кандидатокъ комплетными выданями Mickiewicza, Słowackiego, Fredry, Szajnochy, Morawskiego etc., лишь борони Боже Шевченка або що иншого рускаго — бо то hajdamacki, socyalistyczny, niereligijny, — а до науки спѣву якось найдеся доволѣ „religijnych i patryotycznych śpiewów“, бо „ruskich odpowiednich niema!“

Колижь до того всего еще зважимо, що семинаріи учительскй рекрутуются пересѣчно зъ мѣрныхъ ученикôвъ, рѣдко дуже зъ уздôбленыхъ а часто и зъ дуже слабыхъ головъ, и що ôтобравши въ такôмъ дусѣ образованье въ семинаріяхъ приходятъ пôдъ инспекторôвъ окружныхъ, котрй суть піонерами польскои идеи*), чижь можемо мати надѣю, щобъ такй силы учительскй не стали слѣпыми орудіями тои идеи и не пôдлягали покôрно противузаконнымъ наказамъ инспекторôвъ и радъ окружныхъ, вымѣренымъ противъ рускои народности и языка?!

(Конець буде.)

*) Нагадуємо звѣстный фактъ, що Тернопôльскій староста Ляховскій выслалъ инспектора окружного Ем. Михаловского перепроваджувати правыборы въ роцѣ минувшôмъ!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Подорожь Цьсаря.*) Звѣдавши Іозефштатъ, Кенигрецъ, Преравъ, удався Цѣсарь дня 29 мая (10 червня) до Вайсенбургу а ôттакъ до Берна столицѣ Моравіи, всюды витаный якъ найсердечнѣйше людностію.

Соймъ галицкій маѣ выслати депутацію, щобъ запросити Цѣсаря до пріѣзду въ Галичину. Таяжь депутація маѣ удатись и до Вѣдня, щобы запросити Цѣсареву.

(*Соймы краєвй.*) Отворенье всѣхъ 17 соймôвъ краєвыхъ ôтбулося съ звычайными формальностями совсѣмъ спокôйно. Крôмъ промовы галицкого маршалка краєвого гр. Водзицкого ôтзначалися такожь промовы моравского маршалка краєвого бар. Видмана и буковиньского маршалка Кохановского духомъ автономистичнымъ по програмѣ гр. Таффого. Замѣтна такожь рѣчь, що коли намѣстники краєвй въ ческôмъ дальматиньскôмъ и краиньскôмъ соймѣ витали соймъ въ обохъ краєвыхъ языкахъ, коли дальше навѣть въ буковиньскôмъ соймѣ заступникъ маршалка краєвого выголосивъ привѣтну бесѣду въ румуньскôмъ языцѣ, то въ галицкôмъ и буковиньскôмъ соймѣ никто ни зъ правительственыхъ ни автономичныхъ репрезентантôвъ не зволивъ озватися по руски, хотяй и въ Галичинѣ и въ Буковинѣ бôльшôсть населеня творятъ Русины! Въ Буковинѣ Румуны озываются своимъ рôднымъ языкомъ, а Русины говорятъ по — нѣмецки! Именно складавъ посолъ Лукасевичь приреченье въ буковиньскôмъ соймѣ по нѣмецки, а Архіепископъ Андрієвичь по румуньски!

(*Змѣна ординаціи выборчои въ Чехахъ.*) Въ ческôмъ соймѣ внесло правительство проєктъ змѣны ординаціи выборчои зъ бôльшихъ посѣлостій. Проєктъ придержуючися высокости податкôвъ маѣ на цѣли усунути несправедливу перевагу вѣрноконституційного (нѣмецкого) елементу въ бôльшихъ посѣлостяхъ. По ухваленю змѣны перевага Чехôвъ въ соймѣ булабы заневнена. Нѣмцѣ постановили однодушно голосувати противъ сеи змѣны. Проєктъ переказано особнôй комисіи.

(*Протестъ Словенцевъ.*) Словеньскй послы будучй теперь въ меншости въ краиньскôмъ соймѣ зложили при отвореню сойму освѣдченье, где протестуютъ противъ несправедливого покривдженя словеньского народа ординацією выборчою и рѣшучо домагаются ôтъ правительства змѣны ординаціи выборчои и обезпеченя свобôдного выконуваня права выборчого.

ЗАГРАНИЦЯ.

Туреччина. Идентична нота европейскихъ державъ до порты, о котрôй мы згадували въ послѣднôмъ Ч-лѣ, все еще не вручена а навѣть еще не уложена. До Pol. Correspond. телеграфуютъ зъ Царгороду, що ôтъ двохъ день ôтбуваются нарады амбасадорôвъ надъ уложеньемъ идентичнои ноты. Вчера мала зновъ ôтбутися така нарада, але гдекотрй амбасадоры не одержали еще инструкцій ôтъ своихъ правительствъ. Тымъ часомъ пôсля другихъ вѣдомостій причиною сеи нерѣшимости маѣ бути зворотъ Австріи и Нѣмеччины. Австрія и Нѣмеччина не хотѣлибы такъ рѣшучо наставати на Туреччину, якъ тое предкладала Англія и Франція, и жадаютъ модификаціи гдеякихъ рѣзкихъ точокъ идентичнои ноты. Въ звязи съ тымъ здаєся стояти найновѣйша змѣна министерства въ Царгородѣ. На мѣстце уступившого Сандъ-Паши и Савасъ-Паши именованый Кадри-Паша першимъ министромъ а Аббединъ-Паша обнявъ министерство заграничныхъ справъ. Туреччина хоче правдоподôбно показати передъ свѣтомъ, що готова взятися до внутренныхъ реформъ и до полагодженя альбаньско-чорногорскои и греческои справы. Говорятъ такожь о покликаню Мидгата-Паши. Нота турецкого двору, переслана недавно европейскимъ державамъ тожь само пôдноситъ готовôсть Туреччины до реформъ, колибъ тôлько ей лишено свободу (!) и крôмъ тягарôвъ берлиньского трактату переведено такожь съ стороны европейскихъ державъ користнй для Туреччины условія тогожь трактату. Однакожь згадана змѣна министерства въ Царгородѣ ледво чи указуе на таку прихильнôсть Туреччины до сповненя берлиньского трактату, позаякъ новоименованый Аббединъ-Паша єсть Альбанцемъ и навѣрно не буде совсѣмъ попирати ôтступленье Превезы Греціи.

Франція. Министерство внутренныхъ справъ выдало для префектôвъ инструкцію, щобы дня 29. н. с. червня вôзвали Єзуитôвъ до замкненя своихъ закладôвъ, а колибы Єзуиты сего не послухали, щобы взяти заклады въ секвестръ. Єзуиты перенесли свои маєтки на приватнй особы, котрй маютъ протестувати противъ секвестру.

Нѣмеччина. Комисія 21 послôвъ для новелѣ о змѣнѣ маєвыхъ (церковныхъ) законôвъ ôткинула цѣлу новелю въ третôмъ читаню 13 голосами противъ 8. До ôткиненя новелѣ причинилися послы зъ центрумъ. Кн. Бисмаркъ маѣ бути въ наслѣдство того дуже зъритованый. Пôвурядовй дневники грозятъ, що на случай, колибы ôткинено новелю въ повнôмъ парляментѣ, кн. Бисмаркъ доведе до повного знищеня центрумъ и внесе на взôръ закона противъ соціялистôвъ проєктъ закона заказуючого письма и стовариженя католицкй.

Кард. Якобини мавъ одержати порученье зъ Риму вступити въ новй переговоры съ берлиньскимъ дворомъ.

НОВИНКИ.

— **На принятю у Намѣстника** було кôлькасотъ особъ. Представителѣ властій правительственныхъ и достойники двору мали на собѣ жалобу по поводу смерти царицѣ.

— Завтра, въ недѣлю ôтбудеся **принятье** у маршалка соймового, гр. Водзицкого.

— **Зъ Праги.** Цѣсарь жертвовавъ для убогихъ мѣста Праги 5000 зр. а при дорученю ему выдани „Narod sobe“ 1000 зр. на фондъ будовы театру.

— **Трамвай львôвскій** пôчне ѣзду на цѣлôй линіи ôтъ площади Цловои до двôрця желѣзницѣ Кароля Людвика съ днемъ 16. с. м. а зъ площади Голуховского до двôрця желѣзницѣ Бродскои и рогатки жовкôвскои съ днемъ 1. липня.

— Вчера о год. 7. рано **страчено черезъ повѣшенье** во Львовѣ Владислава Дудзиньского, засудженого на смерть за злочиньство скрытоубійства и розбôйничого морду, сповненого 28 сѣчня с. р. на супругахъ Аннѣ и Иванѣ Лепакъ въ Жуковѣ. Въ четверъ оголошено ему ухвалу на кару смерти. Выслухавъ ей рôвнодушно. Пôсля закона кара смерти выконуеся на другій день рано по обвѣщеню ухвалы, въ внутри вязничныхъ мурôвъ при комисіи судовôй зложенôй зъ 3 членôвъ трибуналу и протоколянта, прокуратора, лѣкаря судового и священника. Кромѣ того можутъ еще присутными бути: начальникъ и члены рады громадскои, урядники суду, прокураторіи державнои и полиціи и кревнй засудженого а о кôлько есть мѣстце и другй мужѣ поважанй. Для вчорашнои екзекуціи спроваджено ката зъ Берна.

— **Въ справѣ Черляньскои фабрики паперу.** Въ львôвскôмъ карнôмъ судѣ провадится вже ôтъ року слѣдство о обманьство при кридѣ противъ двохъ послôвъ до рады державнои сойму Смаржевского и президента комнаты торговельнои Симона, котрй передъ десять лѣтами належали яко члены завѣдуючою рады до акційного товариства черляньскои фабрики паперу, пôдъ той часъ въ ликвидаціи зôстаючого. Пôзнѣйше розширено слѣдство еще на бувшого директора тогожь товариства Котковского. Прозидентъ и основатель того товариства, кн. Сапѣга умерь еще перетъ розпочатымъ слѣдствомъ. Слѣдство веде судія слѣдчій Силавскій, яко публичный обвинитель выступаѣ заступникъ прокуратора Гиртльеръ. Министерство справедливости зôстало о заряженю слѣдства повѣдомлене.

— **Дирекція лотеріи** остро заказала колектантамъ кредитовати ставки або жичити грошей на ставки, публичнôсть же остерѣгаѣ, щобы сама наглядала, чи колектантъ записуѣ вѣрно нумера, бо скарбъ лотерійный не отвѣчаѣ за ніяку похибку.

— **Градъ** и злывы наробили сими днями много шкоды въ кôлькохъ громадахъ равского повѣта.

— **Зъ Калуша** доносятъ „Dziennik-ови Polsk-ому“: Выбраный посломъ до сойму п. Франц. Вольфартъ, судія повѣтовый зъ Войнилова, не ухибнувъ денунціяціи, бо обвинено єго о рôжнй надужитя. Зъ тои причины судъ высшій во Львовѣ зôславъ на мѣсце комисію въ цѣли стверженя надужить, котрй показались совсѣмъ фалшивыми. Яко головный свѣдокъ въ тôй справѣ фигировавъ гр. к. нарохъ.

Донесенье въ Dzien. Polsk-ômъ не говоритъ певно, чи слѣдство зъ высшого суду стоитъ въ звязи съ выборомъ п. Вольфарта до сойму, хотяй зъ першихъ слôвъ догадуватибыся выпадало. Ожидаємо въ тôмъ дѣлѣ близшихъ поясненъ.

— **Зъ Буковины.** На мѣстце Офенгайма, котрый бувъ выбраный на посла до рады державнои зъ груны мѣстъ Сучава-Серетъ и Радôвцѣ, а котрого выбôръ палата послôвъ уневажнила, кандидуе совѣтникъ двору при министерствѣ дѣлъ внѣшныхъ **Каролъ Вольфартъ.**

— **Зъ Рудокъ** доносятъ, що властителѣ меншихъ(?!) посѣлостій въ Рудкахъ и вôйты зъ окрестности подали на руки посла соймового, п. Янка, многими пôдписами заосмотрену петицію, щобы соймъ удався до правительства о ôткликанье министеріяльного розпорядженя зъ дня 16 мая с. р. ч. 964 пôсля котрого блянкеты для аркушикôвъ индивидуальныхъ для меншихъ посѣлостій въ всѣхднôй Галичинѣ маютъ бути выключно рускй. Петиція повѣту рудецкого жадаѣ, щобы тіи блянкеты для меншихъ посѣлостій Галичины були а б о (sic!) польскй и рускй.

— **Испыты учительскй.** Министерство змѣнило послѣдными часами приписы о испытахъ учительскихъ. И такъ межи иншими постановляѣ, що до выроблюваня письменныхъ домашныхъ задачъ маѣ кандидатъ 6 мѣсяцевъ часу а речинець той тôлько въ дуже рѣдкихъ случаяхъ, на увзглядненье заслугуючихъ, може бути продовженый на 9 мѣсяцевъ. Задача домова тратитъ значенье, коли кандидатъ написавши ей до 2 лѣтъ не пôддасться испытови клявзуровому и устному Коли кандидатъ упаде при устнôмъ испытѣ, то комисія заразъ зъ горы орѣкаѣ, чи при другôмъ испытѣ маѣся его по части або и цѣлкомъ ôтъ домовои письменнои задачи увôльнити. Выкладъ пробный совсѣмъ ôтпадаѣ.

— **Въ войску австр. въ Босніи** розгостився дуже сильно шкорбутъ зъ причины вогкихъ мешкань и одностайнои ѣды. Вояки все ѣдятъ тôлько рижь та мясо, ярины ніякои. Головна команда въ Сераєвѣ представила министерству конечнôсть частои змѣны гарнизону новыми полками. Передъ мѣсцемъ, якъ звѣстно, змѣнено гарнизонъ а въ осени маѣ наступити нова змѣна.

— **Зъ губерній польского царства** емиграція селянъ що разъ збôльшаѣсь. Именно зъ келецкои губерніи переселяѣся народъ въ Волыньску губернію въ окрестности мѣста Ровно.

— **Ôткрытье памятника Пушкина** въ Москвѣ ôтложено по причинѣ смерти царевои на 4. (16.) с. м. Памятникъ представляѣ поета въ старшôмъ вже вѣку въ стоячôй поставѣ съ закиненымъ на плечи плащемъ и капелюхомъ въ руцѣ. На торжество ôткрытя памятника маѣ прибути до Москвы Тургеневъ, котрый теперь пробуваѣ въ Петербурзѣ, ученый италійскій Губернатисъ и многй другй знаменитй ученй и литераты.

— **Зъ Москвы и Петербурга** маютъ сего лѣта, пôсля донесень россійскихъ часописій, выбратися коштомъ приватнымъ експедиціи науковй до славяньскихъ земель австроугорскихъ и балканьскихъ. Цѣль експедиціи пôзнанье ôтношень Славянъ въ ихъ теперѣшнôмъ житю домашнôмъ и ихъ ôтношень до Россіи. На чолѣ петербурскои експедиціи ставъ проф. Ламанскій а московскои проф. Иловайскій. Въ експедиціи, котра буде звѣдувати краѣ Австріи, маѣ взяти такожь участь Аксаковъ.

— **Бар. Іоркашь**, президентъ краєвои дирекціи скарбу выѣхавъ на кôлькотыждневе пробуванье до гидріятичного закладу въ Сассовѣ. Управляющимъ лѣкаремъ въ закладѣ сассôвскôмъ есть Русинъ, дръ Дубановичь.

— **Комната адвокатôвъ** въ Краковѣ освѣдчилася 18 голосами противъ 7 за введеньемъ numerus clausus, а въ Тарновѣ спротивилася такому новому ладови. Характеристичный фактъ що за обмеженьемъ свободы адвокатуры були во Львовѣ и Краковѣ наймолодшй адвокаты, не давно вписанй въ листу адвокатôвъ. Старшй же адвокаты предкладаютъ инчй способы, щобъ запобѣгчи великому наплывовы адвокатôвъ въ бôльшихъ мѣстахъ, якъ нр. Львôвъ, Кракôвъ, а то межи иншими н. пр. такій проєктъ: щобы кождый адвокатъ нѣмъ розпôчне практику во Львовѣ, впередъ 3 роки урядувавъ при якômсь судѣ повѣтовôмъ на провинціи. Тогды не одинъ адвокатъ, котрому буде добре вестися на провинціи, понехаѣ думку, переноситися до бôльшого мѣста, Львова чи Кракова.

— **Зъ Коломыѣ** доносятъ, що Иванъ Франко, увязненый три мѣсяцѣ тому пôдчасъ переѣзду черезъ повѣтъ коломыйскій, зôставъ сими днями ôтъ слѣдства увôльненый и пущеный на волю.

— **О саранчѣ**, перелѣтаючôй многй окрестности Россіи, зô всходу на захôдъ, подыбуємо частй тревожнй доносы до россійскихъ часописій. Такъ недавно ранкомъ одного дня надтягла саранча до Саратова и полетѣла дальше на захôдъ. Черезъ Миньскъ прелѣтаючи въ великôй масѣ насѣла на огороды и съ незвычайною скоростію пожирала всѣ огородины. На щастье въ слѣдующій день упавъ градъ и наставъ холодъ и саранча цѣлкомъ выгинула. Въ Галичинѣ такожь передъ кôлькома тыжднями занепокоились були хлѣборобы гдеякихъ сторôнъ перелѣтаючими масами насѣкомыхъ. Зъ газетъ вѣдомо, що тй насѣкомй появились були въ окрестностяхъ захôднои Галичины, Перемышля Львова и Городка. Однакожь на щастье переконанося, що то не була саранча, але рôдъ т. зв. важокъ.

— **Остра сегорôчна зима** и недостатокъ наши много шкоды натворили въ губерніи Оренбурскôй и Туркестанѣ. Въ округѣ тургайскôмъ н. пр. зъ 860.000 штукъ худобы перезимовало ледви 50.000. Киргизъ продававъ коня за кôлька рублѣвъ. Въ округѣ Павлогородскôмъ упало въ зимѣ: 1000 верблюдôвъ, 6000 штукъ худобы, 26.500 коней и 51.000 овець. Въ иншôмъ округѣ згинуло въ однôй заметѣли снѣжнôй до 200.000 овець.

Соймъ краєвый.

Бесѣда Намѣстника при отвореню сойму выкликала дуже пристрастну критику зъ стороны Dzien. Polsk., якъ легко догадатись пера помôчника Dziennika Pol. а теперь нововыбраного посла до сойму зъ мѣста Львова. Найбôльше немило вразили Dziennik Pol. слова, що „высиленье народа въ закладаню новыхъ школъ доходитъ майже до крайности и що оглядноôсть наказуе числитись на дальше съ силою людности и съ мѣстцевыми ôтношенями и що головну увагу треба звернути на матеріяльный упадокъ народа.“ Скôлько ни красныхъ слôвъ намоловъ Dziennik Pol. на тему народнои просвѣты и важности школъ народныхъ, всежь таки признати належитъ, що бôльше реалънои правды въ высше наведеныхъ словахъ, якъ въ теоретичнôй деклямаціи Dzien. Pol. и що тіи слова Намѣстника выйшли зъ здорового погляду на нашй ôтношеня краєвй. Слѣдуе тôлько поповнити слова Намѣстника и подати властиву причину, для чого не можна дальше высиляти силъ народа на закладанье школъ, котрй якъ зъ однои стороны не ôтповѣдаютъ реальнымъ потребамъ просвѣты народа, такъ зъ другои стороны представляются переважно яко средство полонизаціи нашого народа. Намъ Русинамъ

певно бôльше залежитъ на народнôй просвѣтѣ, якъ польскимъ реставраторамъ, але рускій народъ хоче мати школы для науки и економичного розвою, а не для политичнои пропаганды польскои. Система, яка направляє теперь нашими школами народными, доводитъ до того, що ни учителѣ ни школы не можутъ а навѣть подекуда не смѣютъ сповняти своєи властивои задачи: просвѣты народа. Що разъ бôльше взростаючій упадокъ народа мимо взросту числа шкôлъ есть найлучшимъ доказомъ, що нашій галицкій польскою системою перейнятій школы совсѣмъ не усуваютъ темноты и нужды народа, що про тое справдѣ слѣдувалобы застановитись надъ тымъ, чи можна дальше еще высысати силы народа на пôддержанье сеи системы и чи не булабы крайна пора передовсѣмъ выратовати народъ зъ єго страшного упадку матеріяльного, зъ рукъ лихвярôвъ, жидôвъ и банкôвъ, дати єму перше кусень хлѣба, а потôмъ садити за школьну лавку. Дѣйстно велика се иронія силомôць черезъ жандарма тягнути голодну и голу дитину руску до школьнои лавки и тамъ казати єи учитися — польского языка або польскои тенденційно перекученои исторіи о Косцюшкахъ и Вандахъ. Булабъ, якъ кажемо, крайна пора для панôвъ краю Dzien. Pol., Gazety Nar. и часу пôзнати, що така система есть справдѣ варварство, а не просвѣта, що черезъ таку систему упадає нашъ народъ и що се справдѣ варварство ôтъ голодного и голого селянина выдирати послѣдный грôшь на скрѣпленье и розрôстъ сеи системы полонизаціи нашихъ шкôлъ. Тожь справдѣ треба згодитись съ Намѣстникомъ въ тôмъ, що дальше вже не можна выдушувати силъ народа на таку цѣль, котра впрочѣмъ совсѣмъ противна просвѣтѣ народа зъ єго матеріяльного упадку. Мы не думаємо щобы Намѣстникъ бувъ противъ просвѣты народа, якъ се хоче представити Dzien. Polski; намъ здаєся, що Намѣстникъ узнає вповнѣ вагу просвѣты народа, тожь слѣдовалобы, щобы Намѣстникъ яко предсѣдатель кр. рады школьнои старався такожь усунути тую систему, яка зробила зъ нашихъ шкôлъ народныхъ поле для политичныхъ тенденцій а не для просвѣты народа, систему, котра, жаль сказати, навѣть въ переважнôй части членôвъ кр. Рады школьнои має много прихильникôвъ.

Друге засѣданье сойму дня 28 мая (9 червця). По ôтчитаню петицій приступлено до выбору 6 комисій. Выбраній до комисіи администраційнои: Черкавскій, Бартманьскій, Грохольскій (на купеляхъ), Янко Козебродскій, Щасн. Лось, Мадейскій, Порфирій Мандычевскій, Пашковскій, Дунаєвскій, Пилятъ, Живицкій, Павелъ Попель, Чайковскій Ив. и Ромеръ; до комисіи буджетовои: Зыбликевичь, Цукеръ, Ген. Водзицкій, Хшановскій, Гольдманъ, Гавзнеръ, Рапапортъ, Романовичь, Смаржевскій, Бавмъ, Тадей Дѣдушицкій, Скалковскій, Сціпіо, Черкавскій, о. Качала и Ром. Михаловскій; до комисіи люстраційнои: Билиньскій, Круковецкій, Матковскій, кс. Сава, Василевскій, Еразмъ и Миколай Воляньскій, Вайсманъ, Дыдыньскій, Франц. Ясиньскій, Верницкій и Менциньскій; до комисіи дорожнои: Абрагамовичь, Альфонсъ Чайковскій, Глоговскій, Гоппенъ, Менциньскій, Торосевичь, Аполинаръ Яворскій, Іочь, Корнилій Мандычевскій, Мохнацкій, Мыцельскій и Иванъ Стадницкій; до комисіи культуры краєвои: Чарторыскій, Горайскій, Гросъ, Поляновскій, Рациборскій, Рей, Иванъ Стадницкій, Єнджеєвичь, Михаловскій, Зброжекъ, Сангушко, Слонецкій и Шуманьчовскій; до комисіи правничои: Заторскій, Весоловскій, Фрухтманъ, Іосифъ Ясиньскій, Силавиньскій, Ковальскій и Вайгартъ.

Трете засѣданье сойму ôтбуваєся нынѣ. На дневнôмъ порядку читанье справозданя кр. Выдѣлу о затягненôй пожичцѣ ½ миліоновôй, о змѣнѣ часу урядованя повѣтовыхъ репрэзентацій зъ 3 на 6 лѣтъ и о поборѣ мытъ. Выбôръ комисіи банковои и петиційнои.

ВСЯЧИНА.

— **Такожь Бисмаркъ!** Дѣялося то въ Вѣдни пôдчасъ судовои розправы о побитье. Одна дѣвчина, яко свѣдокъ, складаючи зôзнанье, почала ни зъ сего ни зъ того: „Я чула, якъ они оба (обвиненій) змовлялися: мы мусимо нагаратати Бисмарка!“ Судія здивовався, що то значитъ, що до такои дрôбнои справы замѣшаный Бисмаркъ. Але выяснилося, що то „побитого“ ôтъ часу француско-прускои вôйны никто иначе не назве, якъ тôлько „Бисмаркомъ“, а то для того, що „все съ кимсь бôйку точитъ и щодня газеты читає.“

— **Запомога для театрôвъ въ Франціи.** Въ французскôмъ буджетѣ штукъ красныхъ назначено 4 народнымъ театрамъ слѣдуючій запомоги: оперѣ 800.000 франкôвъ, Théâtre-Francais 240.000 фр., Opéra Comique 300.000 фр. и Одеонови 100.000 фр. Комисія, выбрана палатою послôвъ, котра переглядала той буджетъ, поставила яко условіе выданя запомоги театрамъ, щобы театры давали въ роцѣ кôлька представлень безплатныхъ або хоть по дуже низькихъ цѣнахъ, такъ, щобы и бѣдный мавъ можнôсть хоть разъ въ рôкъ бути въ театрѣ. Театръ має призначенье облагороднятн людій а тіи люде именно, котрій такого облагороднюваню потребуютъ, суть ôтъ него выключенй.

— **Телеграфъ.** — „Що той професоръ физики рады собѣ не може дати съ тымъ телеграфомъ!“ — критикувавъ одинъ студентъ, — „кленче въ школѣ разнаразъ про скорôсть телеграфу, про негадану, незмѣрковану скорôсть. Най кто другій вѣритъ тому, але я переконався, що то чисте баламутство. Я, вже шѣсть недѣль минуло, якъ телеграфовавъ до старого, щобы ми прислявъ 50 срѣбла, а до сегодня еще й шелюга не дôставъ! И вѣрь же ту въ незмѣрковану скорôсть телеграфу!

— **Паленье трупôвъ въ Италіи.** Въ Медіолянѣ ôтбувся зборъ членôвъ товариства паленя трупôвъ, въ котрôмъ участь взяло такожь богато женщинъ. Якъ справозданье дѣятельности товариства показало, спалено ôтъ завязаня товариства, т. є. ôтъ 1876 р. 79 трупôвъ а то 65 въ Медіолянѣ а 14 въ Лоди. Зъ заграницѣ привезено до спаленя 10 трупôвъ и на желанье родины попѣлъ зъ 6 трупôвъ ôтослано назадъ за границю. Кошта спаленя тѣла: оплата на товариство 30 лиръ, такса громадска 10 лиръ, попелница 4 лиры, 50 центимôвъ, нарештѣ оплата за умѣщенье въ колюмбаріи 3 лиры, коли въ спôльнôмъ мѣстци а 50 лиръ, коли въ окремôмъ криптѣ.

☞ Просимо о якъ найскорше выρôвнанье всѣхъ залеглостій въ передплатѣ. Тымъ, що не заплатятъ своихъ залеглостій, не будемо дальше высылати нашои часописи.

Курсъ львôвскій зъ дня 10. л. червня 1880

	платятъ	жадаютъ	
	австр. валютою		
	р. кр.	р. кр.	
1. Акціи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	267 50	270 50	безъ текучого куп.
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	163 —	166 —	
Банку гип. галиц. по 200 р.	299 —	303 —	
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 90	97 90	
„ „ „ по 4% ав.	90 90	91 90	
„ „ „ по 5% ав. період.	96 90	97 90	
Банку гип. галиц 6% ав.	102 —	103 —	
Листы дов. гал. рус. банку п. 6%	102 —	104 —	
3. Листы довжній за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94	
4. Облиги за 100 р.			
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 50	98 50	
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —	
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	102 —	
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —	
„ „ Станиславова	25 —	27 —	
6. Монеты.			
Дукатъ голендерскій	5 43	5 53	
„ цѣсарскій	5 47	5 57	
Наполеондоръ	9 33	9 43	
Пôвимперіялъ	9 58	9 70	
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 68	
„ „ паперовый	1 24	1 26	
100 марокъ нѣмецкихъ	57 50	58 30	
Серебро	99 50	100 50	

Товариство „Просвѣта“
має великій запасъ формулярôвъ для касъ кредитовыхъ сельскихъ и продає ихъ по дуже низькôй цѣнѣ. (2–?)

Значно
ПОДЕШЕВѢЛИ
найлучшій
ЦЕРКОВНИ СВѢЧКИ
въ торговли корѣнныхъ товарôвъ
ІОСИФ. ПАДЕВСКОГО
во Львовѣ, рынокъ Нрô 13.
Для церковныхъ братствъ при закупнѣ бôльшои кôлькости опускаєся ôтповѣдный процентъ.
Цѣнники (рускій або польскій) на желанье франко.
3—4

Купельный Закладъ
ТРУСКАВЕЦЬ
отворюєся 20-го мая 1880 року.

Купелѣ солоно-сѣрчанй и желѣзисто-солоно-сѣрчано-шлямовй, солоно-алькаличнй жерела до питя. Жерело такъ назване „нафта“, загально звѣстне зъ свого помôчного дѣланя.
Жентиця ôтъ овець, засобы лѣчебныхъ водъ зъ другихъ закладôвъ, реставрація и цукорня.
Закладъ ôтдаленый ôтъ желѣзничои стаціи Дрогобычь одну милю.
На двôрци суть повозки всякого рода; дирекція закладу принимає такожь замовленя на тіижь.
Аптика, почта и телеграфъ въ мѣстци.
Лѣкарь закладу **Дръ З. Ригеръ**, членъ краєвого совѣта санитарного.
Замовленя на помешканя можутъ о тôлько увзгляднятися, о кôлько надôсланый завдатокъ часъ найму забезпечитъ.
5—4 ЗАРЯДЪ.

Загальный Банкъ взаимныхъ убезпечень
„ТРАНССИЛЬВАНІЯ“
основаный въ р. 1868.
Убезпечає ôтъ огню всякй будынки, запасы товарôвъ, збôжье и всякй движимости, такожь принимає убезпеченя на житье людске, убезпечає капиталы, стипендіи и посаги малолѣтныхъ.
Головне заступництво для Галичины и Буковины во Львовѣ ул. Галицка ч. 36.
ЗАСТУПНИКЪ В. БУДИНА.
Здôбнй и зарекомендованй аенты на провинцію будутъ принятй за ôтповѣдну провизію. (1—?)

Ц. к. упривилеёваный галицкій
АКЦІЙНЫЙ БАНКЪ ГИПОТЕЧНЫЙ
рѣшивъ удѣляти
пожички на добра земскй
такожь въ 5% Преміованыхъ Листахъ гипотечныхъ.
Пожички удѣленй въ 5% листахъ гипотечныхъ звертаются въ 79 пôврôчныхъ ратахъ.
Пôврочна рата выноситъ 3 3/10 % ôтъ капиталу пожичкового, зъ чого 3% припадає на ôтсотки.
5% Преміованй Листы гипотечній
будутъ выльосованй въ протягѣ 40 лѣтъ. Льосованье ôтбуваєся що пôвъ року.
За кождый выльосованый 5% листъ гипот. выплатитъ Банкъ капиталъ
съ премією 10 процентовою
то єсть за 100 зр. а. в. по 110 зр. а. в.
Пожички **въ 6% Листахъ гипотечныхъ** будутъ **якъ доси и на дальше удѣлюватися.**
5% Преміованй Листы гипотечній
суть, рôвно якъ 6-процентовй, найпригôднѣйшй для **умѣщеня капиталу** и можутъ пôсля закона зъ д. 2. липня 1868. Д. з. д. XXXVIII. Ч. 93. бути ужитй на умѣщенье капиталôвъ фондовыхъ, на умѣщенье капиталôвъ заведень публичныхъ, пôдъ надзоромъ правительства стоячихъ, на умѣщенье капиталôвъ пупилярныхъ, фиденкомисовыхъ и депозитовыхъ, якъ такожь, въ наслѣдство найвысшого рѣшеня зъ д. 17. грудня 1870, на забезпеченье кавцій супружескихъ войсковыхъ, а по курсѣ гелдовôмъ на кавціи службовй и вадія.
Загальна сума въ обѣгу находячихся листôвъ гипотечныхъ не може николи перевысшати суму рôвночасныхъ вѣрительностій гипотечныхъ, не може бути высша надъ двацятиразову суму капиталу акційного, дѣйстно вплаченого.
Купоны платнй д. 1. марта и 1. вересня кождого року, якъ такожь листы гипотечнй выльосованй послѣднёго лютого и послѣднёго серпня кождого року, такъ однй якъ другй не пôдлягаючй ніякому опôдаткованю, выплачують безъ всякои ôтшибки:
во Львовѣ, головна каса Банку гипотечного и Филіи тогожь въ **Краковѣ, Чернôвцяхъ и Тернополи;**
въ Вѣдни, канторъ вымѣны банковои низшо-австр. Товариства есконтового;
въ Празѣ, Ческій Union-Банкъ и Ческій Банкъ есконтовый;
въ Бернѣ, Филія Банку Англо-австрійского;
въ Линцу, Банкъ для горѣшнои Австріи и Сольногороду;
въ Берлинѣ, S. Bleichröder;
въ Варшавѣ, Варшавскій Банкъ дисконтовый;
въ Сольногородѣ, Karol Steininger;
въ Грацу, Poldenegg & Czernadak;
въ Трієстѣ, Филія Union-Банку;
въ Бєльску, Bielitz-Bialaer Handels- und Gewerbe-Bank.
(Передрукъ не буде плаченый.) (4—?)

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ
ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ
ИВАНА ИГНАТОВИЧА
хемика и магистра фармаціи
ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.
поручає
СВôЙ богатый складъ
всѣхъ водъ минеральныхъ
природныхъ краєвыхъ и заграничныхъ
якъ такожь кумысъ и соли жереляній
НА РôКЪ 1880. (6—12)

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Косоакъ.**
Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 43. Львôвъ, Середа 4. (16.) Червня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Примусова продажь

селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ.

(Конецъ.)

Якъ вже выказано, выставлено на лицитацію въ протягу послѣдныхъ пять лѣтъ въ Галичинѣ 10.512 селяньскихъ господарствъ, а въ лѣтахъ ôтъ 1867—1868 и ôтъ 1873—1874—2.075 такихже господарствъ. Важными суть такожь дата що до вартости господарствъ на лицитацію выставленыхъ и що до скôлькости и высокости довгôвъ задля якихъ тіи грунта выставлено на лицитацію. Вартôсть грунтôвъ на лицитацію выставленыхъ представляє екзекуційне оцѣненье. При тôмъ треба замѣтити, що вартôсть въ екзекуційнôмъ оцѣненю выказана бувае звычайно низша ôтъ правдивои вартости. Подаючи отже на пôдставѣ екзекуційного оцѣненя вартôсть селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ на лицитацію выставленыхъ можемо смѣло сказати, що подаємо скорше за малу, нѣжь за велику суму вартости нашихъ вывлащеныхъ маєткôвъ.

Рôкъ	число посѣлостій на лицитацію выставленыхъ	сума довгôвъ въ зр.	сума вартости въ зр.
1867	164	105·884	251.958
1868	271	87·854	301.446
1873	614	153·808	621.535
1874	1.026	289·851	1,109.931
1875	1.326	371·179	1,297.419
1876	1.433	462·301	1,463.708
1877	2.139	494·972	1,800.760
1878	2.450	771·918	2,732.325
1879	3.164	979·986	3,212.723

Тіи числа наглядно выказуютъ страшный, що разъ бôльшій упадокъ нашихъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ господарствъ. Взрôстъ довгôвъ въ р. 1878 выказуе 55% въ приростваню до року попереднього, а поясняється тымъ, що р. 1877 вôйшла въ житье нова устава противъ лихвы и кождый лихварь спѣшився еще въ р. 1877 передъ входомъ нового закона починати всѣ приготованя выставити грунтъ на лицитацію.

Однакожь що важнѣйше для насъ, то ôтношенье межи сумою довгôвъ а сумою вартости задовженыхъ грунтôвъ. Се ôтношенье важне именно зъ того взгляду, що сума довгôвъ, задля котрыхъ лицитуются грунта, есть на дѣлѣ сумою всѣхъ довгôвъ обтяжаючихъ селяньскій и маломѣщаньскій грунта, позаякъ малій посѣлости въ переважнôй части не маютъ еще книгъ табулярныхъ, отже й въ лѣтахъ, про котрій бесѣда, сума довгôвъ, задля котрыхъ лицитовано, есть заразомъ сумою всѣхъ довгôвъ обтяжаючихъ нашій малій посѣлости выставлюванѣ на лицитацію. Зъ того ôтношеня межи сумою довгôвъ а вартостію задовженыхъ грунтôвъ можна вывести ôтповѣдь на пытанье: чи можна бы у насъ выкупити задовженѣ грунта зъ ихъ довгôвъ, отже, чи можна бы выратувати наше задовжене селяньство и маломѣщаньство? Се пытанье важне зо взгляду на представленый кр. Выдѣломъ проєктъ банку краєвого, для того, щобъ осудити вартôсть сего проєкту. Въ статіи: „Нашій довги“ показали мы, що если хочемо уратовати наше селяньство и маломѣщаньство, то не можна переставати на такôмъ банку краєвôмъ, якъ собѣ думае кр. Выдѣлъ въ своѣмъ проєктѣ, — на банку, котрый навѣть малымъ посѣлостямъ дрôбнѣйшимъ (низше вартости 1.000 зр.) хочь незадовженымъ, не подае помочи, але треба перевести просто выкупъ нашого селяньства и маломѣщаньства о скôлько се тôлько дасться сповнити.

Отжежь приглянувшись повышшимъ числамъ сумы довгôвъ а сумы вартости, бачимо, що пересѣчно сума довгôвъ маєся до сумы вартости грунтôвъ на лицитацію выставленыхъ якъ 1 : 3 с. з., що вартôсть тыхъ грунтôвъ перевышае три разы высокôсть довгôвъ, задля котрыхъ лицитовано тіи грунта. И такъ р. 1873 вартôсть лицитованыхъ грунтôвъ бôльша ôтъ сумы довгôвъ бôльше якъ чотыри разы, р. 1874 майже пять разы бôльша, р. 1875 майже чотыри разы бôльша, р. 1876 бôльше якъ три разы, р. 1877 майже чотыри раз. бôльша, р. 1878 майже чотыри раз. бôльша, а р. 1879 бôльше якъ три раз. бôльша якъ сума довгôвъ. При грунтахъ дае $^2/_3$ части вартости пупилярне безпеченьство. Тожь ясна рѣчь, що тутъ можнабы навѣть дуже легко перепровадити выкупъ нашихъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ зъ ихъ довгôвъ, колибъ була тôлько въ нашôмъ краю така кредитова организація ôтповѣдна до властивостій и потребъ нашого народа, котрабы могла и хотѣла перевести сей выкупъ народа зъ довгôвъ. Довги лицитованыхъ селяньскихъ грунтôвъ за послѣднѣ сѣмь лѣтъ выносили разомъ 3,524.015 зр., а вартôсть лицитованыхъ грунтôвъ выносила що найменше 12,228.401 зр. **За 3·5 миліонôвъ довгу выставлено на лицитацію селяньскои землѣ за 12·2 миліонôвъ.** Справдѣ не треба лучшои илюстрації нашихъ економичныхъ ôтношень. Цѣла интелигентна соспôльнôсть рôвнодушно придивляється такому процесови марнотравства и експлюатації народного майна! Зваживши, що лицитованій грунта селяньскій йдутъ на лицитаціи за безцѣнъ, ледви за таку цѣну, щобъ вѣритель (лихварѣ: жиды и банки) не втративъ своѣи вѣрительности, що отже сума 3·5 миліона представляе менше бôльше приближаючу цѣну, за котру продано у насъ селяньскои землѣ вартости 12·2 миліонôвъ, — можна сказати, що наше селяньство и маломѣщаньство заплатило **за 3·5 мил. довгу 12·2 миліонôвъ,** а се значитъ оплатило **нечувану лихву 300—400%!!**

Кажемо, що наше селяньство и маломѣщаньство оплатило таку лихву, бо есть се також лихва, коли не простый рабунокъ, якъ власнôсть вартости що найменше 12·2 миліонôвъ продаютъ примусово за 3·5 миліона. Тôлько такъ апатична и до всякои позитивнои, правдиво хосеннои дѣятельности неспособна соспôльнôсть, якъ галицка, може рôвнодушно съ загнеными руками придивлятись такому такъ страшно руйнуючому и такъ страшно несправедливому вывлащуваню нашихъ селянъ и маломѣщанъ и при такôй нуждѣ пописоватись въ Вѣдни выставными строями, бавитись въ высоку политику и за тыми марнотравными вытребеньками не бачити такъ кольосального упадку власного краю.

Многоважными суть такожь даты що до вартости поодинокихъ лицитованыхъ грунтôвъ. Зô взгляду на проєктъ кр. Выдѣлу о краєвôмъ банку, котрый мае удѣлювати пожички лише на реальности вартости що найменше 1.000 зр., ôтповѣдно приняти подѣлъ вартости лицитованыхъ грунтôвъ на грунта вартости надъ 1000—5000 зр. и пониже 1000 зр. Отжежь зъ помежи лицитованыхъ грунтôвъ було:

року	вартости надъ 5,000 зр.	вартости ôтъ 1000—5000 зр.	вартости низше 1000 зр.
1875	3%	20%	77%
1876	3%	23%	74%
1877	2%	18%	80%
1878	3%	20%	77%
1879	2%	22%	76%

Отже жь лицитаціи грунтôвъ вартости низше 1000 зр. творили въ послѣдныхъ лѣтахъ $^3/_4$ до $^4/_5$ всѣхъ лицитацій. Проєктъ кр. Выдѣлу о краєвôмъ банку, котрый, якъ сказано, ôтмовляе кредиту реальностямъ вартости низше 1000 зр., лишае такимъ способомъ кредиту найбôльше потребуючу часть селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ, отже й тымъ самымъ вже не зараджуе головнôй потребѣ нашихъ кредитовыхъ ôтношень.

Въ конецъ слѣдуе еще згадати за высокôсть поодинокихъ сумъ довжныхъ, задля котрыхъ выставляются нашій грунта селяньскій на лицитацію. И въ тôмъ взглядѣ подыбуемо страшно сумнѣ примѣры. Такъ выставлено на лицитацію селяньскій посѣлости въ Войниловѣ задля 5 зр., въ Дубецку задля 1 зр. 60 кр., въ Кросцѣнку задля 1 зр. 36 кр., въ Яворовѣ задля 3 зр. 80 кр., въ Городенцѣ задля 2 зр., въ Заболотовѣ задля 5 зр., въ Буску задля 4 зр., въ Збаражи задля 5 зр., въ Лежайску задля 4 зр., въ Стрыжовѣ задля 4 зр., въ Саноку задля 3 зр., въ Милôвцѣ задля *1 зр.*, въ Станиславовѣ задля *1 зр.*, въ Печенѣжинѣ задля 4 зр., въ Микулинцяхъ задля 5 зр., въ Комарнѣ задля 3 зр., въ Меденичахъ задля *1 зр.*, въ Сокали задля 5 зр., въ Буску задля 3 зр., въ Золочевѣ задля 5 зр., въ Бѣрчи задля 5 зр., въ Нижанковичахъ задля 3 зр., въ Маковѣ задля 2 зр. въ Висничу задля 5 зр. и т. д. Можнажь собѣ теперь представити що за страшно нужденный станъ, яка несправедливôсть, яка десорганизація нашои соспôльности, яка безсовѣстнôсть лихварôвъ, яке здирство и шахрайство, коли нашихъ селянъ вывлащуютъ зъ землѣ задля 5 зр., 4 зр. 3 зр. 2 зр. а навѣть 1 зр.,—сума котра може бути напевно заспокоина безъ продажи грунту при якôй такôй охоронѣ селянъ противъ самоволѣ лихварѣвъ. Що разъ взростаюче число такихъ микроскопичныхъ довгôвъ, задля котрыхъ лицитуются нашій селяньскій грунта показуе наглядно, якъ пôдступно замотуе лихварство нашихъ селянъ въ свои пута, якъ обезсилюе ихъ въ борбѣ и навѣть за 1 зр. выдирае имъ найдорожшій бо послѣдный кусень землѣ. Супротивъ такихъ разячихъ фактôвъ булабы крайна пора взятися до рѣшучихъ реформъ нашихъ, господарскихъ и кредитовыхъ ôтношень и чимъ скорше ратувати потопаючій народъ зъ его матеріяльного упадку. Сумно, сумно, що доперва такъ пôзно звертаеся у насъ на тое увага, але лучше пôзно якъ николи.

ДОПИСЬ.

Зъ Черновець.

Якось то дивно выглядае, що до недавна еще зъ Буковины голосъ до Галичины майже не доходивъ, а теперь йде одна вѣсть за другою такъ, що може небавомъ не стане для насъ въ Вашôй часописи мѣстця. Однакожь мы просимо Васъ увзгляднити и тую часть Руси, бо наша справа дуже важна*). Галичане думали до недавна, що Буковина — то справдѣшне руске ельдорадо, то край, въ котрôмъ Русинъ не потребуе трудитися, бо мае готовій яблока и грушки та може споживати ихъ до волѣ. Доказомъ того були самій Галичане, котрій перенеслися на Буковину и ту упокоювалися, если не сномъ, то житьемъ блаженныхъ, та приходили до себе по тяжкихъ переслѣдованяхъ польскихъ. Тымъ часомъ рѣчь маєся цѣлкомъ инакше: нашій выходцѣ мовчали тôлько для того, що змучилися(!) були дуже борбою съ Поляками та боялися новои борбы, котра могла статися для нихъ межи Волохами и Нѣмцями о много бôльше непріятною, якъ межи Поляками. Намъ здаеся, еслибы они такъ льояльно були заховувалися пôдъ rządem polskim, якъ заховуются гдеякій ту противъ Волохôвъ, Нѣмцѣвъ и жидôвъ, то булибы въ Галичинѣ певно не гôрше стояли. Справедливо нарѣкае авторъ „листôвъ зъ Буковины“, що Русь т. е. ей интелигенція вынародовляется, а велика часть тои вины спадае на тутешныхъ Галичанъ, — бо й правда. Если Polak mądry po szkodzie, то о нашихъ Русинахъ треба сказати, що они и по шкодѣ не дуже приходятъ до розуму. Еслижь коли, то нынѣ прійшовъ для насъ часъ взятися добре до дѣла, бо нынѣ Волохи думаютъ, що поросли въ пѣрье и дѣйстно не тôлько перечатъ все, що руске, та не хотятъ о тôмъ и чути, але навѣть выступаютъ всѣми имъ прислугуючими средствами противъ Руси та тероризуютъ и безъ того не дуже ôтважныхъ буковиньскихъ Русинôвъ. Факта пояснятъ наше положенье лѣпше. Въ городскôй думѣ обговорюютъ теперь будучій имена улиць и тримаются того, щобы старій имена ажь тогды переиначовати, коли покажутся совсѣмъ неумѣстными. Есть ту також „улиця руска“, не для того такъ названа, що провадитъ до рускои церкви, але для того, що веде до украиньскои Руси. Тая назва очевидно лишилася. Внесли потôмъ Волохи, щобы теперѣшну низшу паньску улицю назвати волоскою; — внесенье упало. Тогди встае прав. парохъ Попескулъ и жадае, щобы вычеркнути и руску улицю, коли волоскои не буде! И тое внесенье упало, але свѣдчитъ достаточно, о що Волохамъ ходитъ. Теперь повиннібы, здаеся, пôзнати нашій Русины, якъ дуже они провинили, що маючи Руску Бесѣду и Руску Раду не постаралися хотяйбы о кôлькохъ радныхъ; але у насъ такъ дѣеся: той що не мае надѣи перейти при выборахъ, той радо бувбы раднымъ, а той, що може перейти легко, не прійме на себе того уряду, щобы не задертися съ Волохами. Така доля наша! Нынѣ довѣдуемося зъ достовѣрного жерела, що предсѣдатель Рускои Бесѣды — товариства литературного — прав. свящ. Коморошанъ не тôлько подяковавъ за предсѣдательство, але навѣть выступивъ зъ товариства; другіи православнѣ на теперь заповѣли лише, що не будутъ мѣшатися въ дѣла товариства; що се значитъ? Цѣлый той оборотъ заходитъ съ именованьемъ Андрѣевича митрополитою на Буковинѣ. Русины могутъ бути вдячніи министерству Таффого, котре знало, що Андрѣевичь

*) Все якъ найраднѣйше витаемо всякій вѣсти зъ Буковины. Щиро бажаемо, щобы съ взростомъ тыхъ вѣстій росло також и житя нашихъ буковиньскихъ Русинôвъ.

Пр. Ред.

волоскій фанатикъ, а яко ренегатъ русоѣдъ, а однакъ єго именовало. Мы могліби подати достовѣрну житьепись митрополита, котра не тôлько потвердилабы наше мнѣніє и булабы самому митрополиту менше пріятною, якъ біографія, подана въ черновецкôй газетѣ; но на теперь єще здержимося и просимо єго, змѣнити свôй плянъ. Мы пригадуємо єму, що передъ єго именованьемъ голосы въ министерствѣ дуже важилися и що ôнъ для того тôлько вôставъ именованый, бо ôтповѣдный на тую важну посаду єще — случайно — не посвященый; що правительство жаднымъ способомъ не хотѣло именовати єго правои руки, перекинчика Calinescu, recte Калиновского, архимандритою, а именовало нимъ до теперь честного Чуперковича; що новопоявившаяся газета „Oesterreichische Provinzial-Revue“ не безъ причины ôтзываєся до него: Wir wollen uns der beruhigenden Hoffnung hingeben, dass das neue Diöcesanoberhaupt nicht nur auf dem Gebiete der Kirche, sondern auch auf dem der polit. Entwickelung des Landes nur den wohlthätigsten Einfluss ausüben und eingedenk seiner Mission als Apostel des Friedens und der Liebe, die in polit. Richtung bisher obwaltenden Missverständnisse auszugleichen sich bestreben wird. (N. 1.). Нехай митр. Андрѣевичь не думає, що заимпровизованый храмъ на Крещатику, на котрый умысно выславъ Русина, такъ дуже обезсилитъ Русинôвъ, такъ само, якъ три недѣлѣ пôзнѣйше явившійся, очевидно пріятелями высланй депутаціи, не затрутъ безчестія, нанесенного совсѣмъ безъ участи уніятôвъ! Чи топорôвска громада такожь за намовою уніятôвъ явилася колись до архимандр. Андрѣевича и просила, щобы взявъ свого сына, инакше она переходитъ на унію? Русины не маютъ намѣреня, переводити когось на унію: то вже люди 19. вѣка; они не намѣряютъ такожь ставати за унію до бôрбы*); но єсли митроп. Андрѣевичь выкликає ихъ на поле битвы, то они, почекавши троха, чи не вышумитъ загаръ зъ головы, пôйдутъ противъ Волохôвъ, но не за религію, але за національность, и можемъ напередъ сказати, що выйдутъ побѣдоносно, а митрополитъ потѣшится, що ôнъ, епископъ, засѣявъ роздоръ! Русины, навѣть простй мужики, якъ мы чули зъ ихъ устъ выразно, знаютъ, куда стежка въ горохъ. Митр. Андрѣевичь хоче зволошити Русинôвъ, та користає зъ способности, що львôвскій митрополитъ пріѣздивъ на Буковину, запроважовати унію; съ унією на устахъ, а съ цѣлкомъ иншыми плянами въ головѣ, хоче ôнъ отже сфанатизовати православныхъ Русинôвъ для волоскои справы. Чижь то такій мудрый плянъ? Мы жадаємъ ôтъ митроп. Андрѣевича, поставленого для рускаго и волоского православного народа, и радимъ єму яко обывателеви австрійскому, щобы не дражнивъ и не переслѣдовавъ своеи рускои паствы, а просимо, щобы не сѣявъ незгоды тамъ, где она дуже пошкодити може. Пытаємося такожь, чи руске духовеньство довго чекати буде, щобы хотяй одинъ Русинъ бувъ совѣтникомъ консисторскимъ? Намъ вѣдомо, що єще при номинаціи Чуперковича одинъ умѣркованый Русинъ мавъ найлѣпшу квалификацію; не знаємо, що намѣряє зробити съ нимъ теперь митроп. Андрѣевичь.

Наконець доносимо потѣшный фактъ, що наша „Руска Рада“ починає приходити до силы: недавно ôтбулися загальнй зборы, на котрй межи иншими прибуло около 100 селянъ; двохъ зъ нихъ выбрано навѣть до выдѣлу.

---

*) Мы въ загалѣ не можемо понятй того роздѣлюваня на уніятôвъ и православныхъ — въ справахъ народныхъ. Унія не творитъ ніякои цѣхи народности рускои, такъ якъ значно бôльша часть Русинôвъ признаєся до православія. Въ справахъ народныхъ мусимо совсѣмъ абстраговати ôтъ нытаня обрядового, бо инакше выкличемо въ лонѣ самого рускаго народа фанатизмъ обрядово-религійный, котрый єще бôльше причинивбыся до нашого роздробленя. *Пр. Ред.*

Гадки Подолянина

о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Поможи собѣ самъ!“
„Все соединенными силами всѣхъ!“

III.

(Конецъ.)

Щожь намъ почати при такôмъ станѣ рѣчій? Чи заложивши руки спокôйно сидѣти и лишь нарѣкати, що Поляки всему виннй и жалуватися на те, що правительство насъ оставило, якъ то гдеякимъ политикамъ такъ дуже выгôдно приходитъ. Нѣ! Мы напротивъ бачимо, що нашй люде розглянувшись въ уставахъ починаютъ противъ дотеперѣшному станови рѣзко выступати и выкрывати безпощадно нашй кривды въ часописяхъ, брошурахъ и въ парляментахъ. Се вже добрый знакъ, бо видно, що терпеливому Русинови добре вже заляли горячого сала за шкôру, коли ôнъ обрушився и смѣло домагається пошанованя своихъ правъ и вымѣру справедливости. Се доказъ, що єще жіє въ насъ рускій духъ, бье въ жилахъ нашихъ руска кровь, що наша народность єще не пропала, бо розбудилась въ насъ свѣдомôсть и почутье народне, котре ôтзываєся и въ ширшихъ кругахъ. Однакъ се лишь починъ доброго, а того єще мало! Мы можемо и повиннй добиватися привернення нашихъ правъ, вымѣру справедливости нашому народови всякими можливыми легальными способами. Та „поки сонце зôйде, роса очи выѣсть!“ Сферамъ мѣродайнымъ не конче пильно буде дѣялось и намъ подати якій кусень тои „рôвноправности“, бо они єще все потребуютъ нашихъ противникôвъ для своихъ цѣлій. Отже придержуючись засады „das Eine thun und das Andere nicht unterlassen“, мы повиннй такожь о собѣ дбати и самй собѣ помагати, взятись до дѣла и не допускати польонизаціи нашихъ дѣтій. Тою власною помочію можемо скрѣпитись, а тогды и мѣродайнй сферы насъ собѣ нагадаютъ.

Єсли мы говорячи о академичнôй молодежи пôднесли потребу національного выхованя, то єще въ бôльшôй мѣрѣ и съ бôльшимъ натискомъ радй-бысьмо ту засаду приложити до шкôлъ середныхъ и семинарій учительскихъ, бо лекше нахилити до простого росту молоде деревце, а засады вповнй въ молодецкй серця зôстаютъ до глубокои старости. Очевидно, що нынѣшнй власти замуровали вступъ для рускаго духа до шкôлъ, где учится тôлько рускихъ дѣтій, однако маємо своôоду поза школою вплывати въ національнôмъ дусѣ на молодѣжь. Рускй бурсы най перестанутъ бути лишь кормниками для молодцѣвъ рускихъ, рускй институціи най не запомагаютъ рускихъ хлопцѣвъ грôшми лишь за тое, що оии ходятъ до школы и посуваются зъ клясы до клясы, рускй батьки най не вызволяютъ своихъ сынôвъ ôтъ науки рускаго языка и не посылаютъ до чужихъ шкôлъ, маючи ôтповѣднй рускй заклады; рускй товариства литературнй най перестанутъ дрѣмати и подумаютъ такожь о книжочкахъ для школьнои молодежи. Ось въ загальныхъ чертахъ способы, якихъ можемо ужити, щобъ вырвати нашихъ дѣтій зъ пôдъ вплыву польонизаційного. Позаякъ призначенье нашихъ бурсъ дуже важну ôтграє ролю въ выхованю рускои молодежи, то надъ тою справою застановимося обширнѣйше въ дальшôй статіи, а теперь хочемо показати, якій вплывъ на національне выхованье моглибъ мати рускй институціи, котрй надѣляютъ такожь молодѣжь середныхъ шкôлъ стипендіями и запомогами; маємо на думцѣ тутъ передовсѣмъ Дôмъ Народный и Институтъ Ставропигійскій. Высше наведене справозданье Совѣта Нар. Д. за р. 1880 выказує, що въ р. шк. 1878/9 користувалось удержаньемъ въ бурсѣ Нар. Д. 26 а въ р. шк. 1879/80 27 ученикôвъ шкôлъ середныхъ. Зъ першого числа припадає 18 на ученикôвъ нѣмецкои (!), а 6 на уч. рускои гимн. а 2 на семинарію учит., зъ другого числа 16 на ученикôвъ нѣмецкои, а 5 на ученикôвъ рускои гимназіи, 1 на семинарію (при пятёхъ не выказано, до якои школы вписанй).

Ученикамъ середныхъ шкôлъ роздавъ Совѣтъ Нар. Д. запомогъ грошевыхъ по 3—8 р. ав. за 1879 р. въ скôлькости 150 зр., а кандидатамъ и кандидаткамъ семинарій по 3—10 зр. а. в. въ скôлькости 103 зр. а. в. Стипендій и стипендійныхъ запомогъ надано 5 ученикамъ зъ нѣмецкои, 5 зъ рускои, а навѣть 2 въ *польскои* гимназіи въ скôлькости 225 р. а. в. Счисливши всё разомъ, бачимо, що самъ Дôмъ Народный окрôмъ удержаня рускихъ ученикôвъ въ бурсѣ роздавъ въ однôмъ роцѣ межи ученикôвъ шкôлъ середныхъ, кандидатôвъ и кандидатокъ учительскихъ суму **478** зр. а. в.

Щожь можемо добачити въ тыхъ числахъ? Передовсѣмъ впадає рѣзко въ очи протегованье ученикôвъ учащаючихъ до нѣмецкои гимназіи, ба навѣть спомагається ученикôвъ *польскои* гимназіи, бо Русины въ своёй може помѣститися не можутъ?! Подôбну увагу мусимо зробити и що до Института Ставропигійского, котрый своихъ бурсакôвъ нарочно посылає переважно до нѣмецкои гимназіи, хочь не можемо выказати цифрами, не маючи въ тôй хвили справозданя того пôдъ рукою.

Чижь єще потреба того, щобъ мы самй на себе батôгъ крутили и подавали єго въ руки нашимъ противникамъ, котрй при кождôй способности намъ тымъ докучаютъ? Якжежь можна тогды сподѣватися по Русинахъ приватныхъ, щобъ они посылали дѣтій до рускихъ шкôлъ єсли бачатъ, що передовй рускй институціи кажутъ своимъ ученикамъ учитись понѣмецки або *по польски*, лишь щобъ не по руски! Най тамъ собѣ кто говоритъ, що хоче, але *интересъ народный повиненъ мати верхъ надъ поглядами партійными*. Колибъ мы були не руководилися поглядами партійными а старались всѣхъ рускихъ ученикôвъ зôбрати въ рускôй гимназіи, мы бъ нынѣ мали двѣ рускй гимназіи во Львовѣ, а такъ допомогли-сьмо Полякамъ, що ихъ гимназія подвоилася! — Дальше бачимо, що Совѣтъ Д. Н. не жалувавъ запомогъ, але пôсля нашои думки, то єще не досыть, щобъ рускй институціи сповняли милосердній дѣла христіяньскй для тѣла ближнёго, одѣвали, кормили и запомагали, треба выховувати и то выховувати въ національнôмъ дусѣ рускôмъ. Треба дбати, щобъ рускй ученики вже замолоду переймалися тымъ духомъ народнымъ, котрый ихъ яко мужѣвъ має опôсля крѣпити до дѣлъ. Отже нашй институціи повиннй поставити собѣ яко кардинальну засаду, що въ Львôвскихъ ученикôвъ лишь тй могутъ убѣгатися о примѣщенье въ бурсахъ институтскихъ, о запомоги и стипендіи, котрй учащаютъ до рускихъ шкôлъ и выкажутся крôмъ того хорошими успѣхами въ науцѣ, именно же зъ рускаго языка. Ученики зъ провинціи повиннй выказатися хорошими успѣхами въ науцѣ, а передовсѣмъ такожь въ рускôмъ языцѣ а митроп. Консисторія повинна вымагати ôтъ убѣгаючихся о принятье до семинарій духовнои, щобъ выказалися фреквентацією и добрымъ успѣхомъ зъ руск. языка въ гимназіи.

Що при обсаджуваню мѣстць въ бурсахъ и при роздаваню запомогъ и стипендій повиннйсьмо уважати крôмъ убожества и повыше наведеныхъ обстоятельствъ такожь на здôбности ученикôвъ — о тôмъ не треба богато розводитися — божь рускй институты не суть домами убогихъ, а запомоги не маютъ значеня милостинѣ. Вложеный капиталъ повиненъ принести въ будущинѣ для народу рускаго значнй моральнй ôтсотки, а принесе лишь тогды, якъ буде вложеный въ продуктивнй силы, — розданый межи уталантованыхъ молодцѣвъ. Съ сожалѣньемъ однакъ мусимо сконстатувати, що на пôдставѣ выказôвъ класификаційныхъ бурсъ Львôвскихъ, Станиславôвскои и Коломыйскои, приходимо до переcвѣдчення, що заряды тыхъ бурсъ не зважаютъ на повышу засаду, бо успѣхи ученикôвъ въ нихъ умѣщеныхъ переважно лишь статочнй; ученики ôтличнй, то щось дуже рѣдкого. Отже або не зважаєся при принятю на здôбности, лишь выключно на убожество, що есть зле, — або нема доброго догляду, що єще гôрше. Одна лишь Тернопôльска бурса выказала хорошй успѣхи своихъ ученикôвъ. Въ бурсѣ Дому Нар. въ 26 ученикôвъ въ р. 1878/9 лишь 4 було ôтличныхъ, а 5 мало льокацію 10 або высше тоижь; всѣ иншй мали значно низкй льокаціи (н. пр. 20 л. на 25 уч., 17 л. на 25 уч., 14 л. на 21 уч., 17 на 28 уч., 17 на 27 уч., 20 на 38 уч., 24 на 32 уч.), 2 поправки, а 5 ученикôвъ мусѣвъ зарядъ по першôмъ курсѣ усунути зъ поводу недостаточныхъ успѣхôвъ!

Однакъ чи то вже буде досыть здѣлано для національного выхованя, єсли рускй институты будутъ придержоватись повыщихъ засадъ и будутъ давати добрый примѣръ рускимъ родителямъ (bo exempla trahunt!)? Нѣ, и того єще мало! Плеканье національного выхованя съ пôдмогою бурсъ обговоримо въ статіи о бурсахъ, а тутъ лишь звернемо увагу на иншій способъ, котрый може причинитися до розбужденя народного почутя у рускои молодежи. Маємо тôлько пѣсень, казокъ, приповѣдокъ, загадокъ, повѣрій розсѣяныхъ въ устахъ народу, такй рôжнородній звычаѣ, обряды, одѣжи и т. и. таке лексикальне и граматичне богатство языка, тôлько могилъ, урочищъ и памятникôвъ давнои бувальщины по селахъ и мѣстахъ, — найбы тй рускй молодцѣ користаючй изъ удержаня, запомогъ и стипендій, ôтповѣдно до програмы и инструкціи ясно выложенои особною до того зложеною комисією, записували въ часѣ святъ рôздвяныхъ и великодныхъ або вакацій хочь по троха и тй свои невеличкй труды складали яко слабу ôтплату за одержану пôдмогу. Допускаємо навѣть, що тй записки не малибъ великои вартости для етнографа, историка, фильольога и т. д. Однакъ можемо утверджати, що для тыхъ молодцѣвъ принеслибъ они велику користь, задивляючись именно на рѣчь зъ точки національного выхованя. Насампередъ набиралибъ неустаннои вправы въ уживаню языка, котрый пôзнавалибы у самого жерела, а що єще важнѣйше, стыкаючись съ народомъ простымъ, познакомлялись бы съ нимъ и єго поглядами та потребами, выроблявбыся у нихъ даръ помѣчуваня властивостій рускаго народа и мимовольно съ часомъ выродилось бы у нихъ замилованье до певнои галузи зъ наукъ, въ котрыхъ рамы входятъ згаданй записки. Кто въ своёмъ житю займався хочьбы зъ дилетантства подôбными записками, той потвердитъ нашй допущеня, а не дасться заперечити, що записки старшихъ ученикôвъ моглибъ навѣть послужити матеріяломъ для нашои питомои науки. Придивляючись зъ близька народови, молодцѣ пôзналибъ добре вже зъ малку и полюбили той народъ, котрого заступниками и оборонцями малибъ стати опôсля.

Найважнѣйшимъ способомъ національного выхованя рускои молодежи булобъ выдаванье ôтповѣднои рускои библіотеки для молодежи, приступнои для неи такъ цѣною якъ и языкомъ и способомъ выкладу. Не тутъ теперь мѣстце подавати програму такого выдаваня, досыть указати на подôбнй выданя нѣмецкй н. пр. Bibliothek für die Jugend, nach pädagogischen Grundsätzen herausgegeben v. S. Heller. Wien, bei A. Hölder, або Hölder's historische, geographische, naturwissenschaftliche etc. Bibliothek. Такими выданями очевидно повиннй займатися товариства (а не люде приватнй), котрй повиннй уложити при помочи педагогôвъ ôтповѣдну програму, розписувати конкурсы и давати ремунераціи за добрй працѣ, а особливу увагу повинно таке выдавництво звернути на женьску молодѣжь. Не потреба казати, що фонды до того знайшлись-бы при добрôй воли, бо у жадного народу не призбирано тôлько гроша, котрыйбы такъ непродуктивно бувъ умѣщеный, якъ у насъ.

Въ дальшихъ статіяхъ поговоримо

о бурсахъ, ихъ значеню для Русинôвъ и потребѣ ôтповѣднои организаціи, та о школахъ народныхъ, котрыхъ пôднесенье стоитъ въ тѣснôй звязи съ ôтродженьемъ рускаго учительства народного.

Соймъ краєвый.

Третье засѣданье дня 31. мая (12. червця) 1880.

Початокъ засѣданя о 1/4 12 год. Пос. Рапапортъ предкладае внесенье: Высокій Соймъ зволитъ ухвалити: 1) Соймъ взываe правительство, щобы по можности спиняло взростаюче переселенье селяньскои и маломѣщаньскои людности краю до Америки; 2) Соймъ поручае Выдѣлови краєвому, щобы дослѣдивъ причины сего сумного зъявища и представивъ соймови ôтповѣднй внесеня.

Уконституовалися комисіи: буджетова (предсѣдатель Генрикъ гр. Водзицкій, заступникъ Смаржевскій, секретарь Скалковскій), администраційна (пред. Грохольскій, заст. Бартманьскій, секр. Мадейскій), для краєвои культуры (пред. Юрій кн. Чарторыскій, заст. Шуманьчовскій, секр. Рациборскій), люстраційна (пред. Іосифъ Ясиньскій, заст. Дыдыньскій, секр. кс. Сава), правнича (предсѣдатель В. Ковальскій, заст. Вайгартъ, секр. Заторскій). Зъ многочисленныхъ петицій важнѣйшй: петиція меншихъ посѣдателѣвъ грунту зъ Рудокъ въ справѣ аркушѣвъ индивидуальныхъ. (Въ тôй справѣ маємо дописъ, котру замѣстимо въ слѣдуючôмъ Ч-лѣ *Ред.*); зарядъ рыбацкого товариства въ Ярославю — о выданье закона о рыболовли; начальники громадъ Бурштына, Букачовець, Стрѣлискъ, Рогатына и Стратына о заведенье польского языка въ торговельно-промысловôй комнатѣ въ Бродахъ; филія товариства педагогичного въ Перемышли о сталу субвенцію для промысловои школы товариствомъ удержованои. Выдѣлъ повѣтовый въ Хшановѣ о выданье аграрного закона на знищенье ростины „канянка“ званои. Тойже самъ выдѣлъ о новелю до закона школьного зносячу кару арешту за неносыланье дѣтій до школы. Выдѣлъ господарского товариства белзкосокальского ôтдѣлу о докôнченье будовы краєвои дороги зъ Крыстинополя до Сокаля. Громада Угорники нов. Товмацкого о запомогу на будову школы. Громада Борыславъ о утворенье ц. к. суду повѣтового въ Борыславѣ. Рада повѣтова въ Городенцѣ о модификацію закона дорожного.

Ухвалено выбрати осôбну комисію громадску зъ 12 членôвъ и комисію школьну зъ 9 членôвъ.

Слѣдовало дальше перше читанье справозданя Выдѣлу краєвого о пожичцѣ на засѣвы и о змѣнѣ закона о повѣтовыхъ и громадскихъ репрезентаціяхъ що до змѣны часу ихъ дѣятельности зъ 3 на 6 лѣтъ. Перше справозданье переслано комисіи буджетовôй, а друге комисіи правничôй.

Безъ дискусіи призволено на побôръ мыта повѣтовымъ выдѣламъ, громадамъ и двôрскимъ обшарамъ въ Пôдгайцяхъ, Дрогобычи, Куткорѣ, Войниловѣ, Маріямполи, Велдѣжи, Лисôвцяхъ, Борку старôмъ, Могилѣ, Лежайску, Красѣчинѣ и Буску.

До комисіи банковои выбранй: Абрагамовичъ, Бавмъ, Белиньскій, Горайскій, Яворскій, Кешковскій, Пилятъ, Рапапортъ, Ген. Водзицкій.

До комисіи петиційнои выбранй: Голеевскій, Кучковскій, Тышковскій, Замойскій, Тышкевичъ, Ленартовичъ, Корытовскій, Чайковскій, кс. Китрысъ, Вольфартъ, Добриньскій, Плавицкій, Воляньскій, Зборовскій, Ан. Лукасевичъ, Ясеницкій, Гарбачиньскій, Гедаль, Максъ, Ковальскій, Охрымовичъ, Лазарскій, Мих. Попель, Симонъ, Водзиньскій.

П. кс. Хелмецкій предкладае внесенье о регуляціи платнѣ катихитôвъ за науку религіи въ людовыхъ школахъ.

Четверте засѣданье дня 2. (14.) червня.

Початокъ о год. 1/2 11.

Уконституовалися комисія дорожна (предсѣдатель Яворскій, заступникъ гр. Мыцельскій, секретарь Абрагамовичъ), петиційна (предс. гр. Голеевскій, заступникъ Чайковскій, секр. Ленартовичъ, заст. секр. Вольфартъ), банкова (предс. Бавмъ, заст. Яворскій, секр. Пилятъ).

Секретарь Альф. Чайковскій читае ôтозву президіюмъ ц. к. суду краєвого карного о выточеню слѣдства карного противъ двомъ посламъ соймовымъ Смаржевскому и Симонови (директорови галиц. Банку кредитового), въ котрôй судъ упрашае соймъ о призволенье вести пôдчасъ соймовои сесіи слѣдство противъ тыхъ послôвъ. На внесенье д-ра Зыбликевича и гр. Круковецкого выбрано для сеи справы осôбну комисію зъ 5 членôвъ и поручено ей съ помининьемъ звичайныхъ формальностій предложити якъ найскорше своє внесенье въ тôй справѣ.

Зложено до рукъ маршалка правительственне предложенье о заключеню рахункôвъ фондôвъ индемнизаційныхъ.

Межи внесеными петиціями важнѣйшй: Петиція громадъ Неслухôвъ и Ванюнинъ що до направленя дороги зъ Камѣнки до Львова. Поль. товариство академичне братнѣи помочи о запомогу 500 зр. Выдѣлъ повѣтовый въ Пôдгайцяхъ о ухваленье закона о примусовôй асекураціи селяньскихъ и маломѣщаньскихъ будынкôвъ. Головный зарядъ педагогичного товариства о пôдвышенье запомоги для женьскои школы въ Коломыѣ и Стрыю. Дирекція „Towarzystwa oświaty ludowej“ о запомогу 500 зр. на закупно машинъ рôльничихъ и книжокъ „людовыхъ“ для рôльничихъ кôльцятъ селяньскихъ. Выдѣлъ повѣтовый въ Сяноку о заведенье колегіяльного суду въ Сяноку. Выдѣлъ повѣтовый въ Величцѣ о змѣну §. 2, 95 и 96 громадского закона. Громада Остра буч. повѣту о придѣленье еи до суду, староства и Рады повѣтовои въ Товмачи. Выдѣлъ повѣтовый въ Калуши о придѣленье Калуша и Войнилова до суду повѣтового въ Станиславовѣ.

Зъ дневного порядку вноситъ пос. Верещиньскій въ першôмъ читаню справозданя кр. Выдѣлу о станѣ фондôвъ краєвыхъ за р. 1877—1880, о буджетѣ краєвôмъ на р. 1881 и о потребѣ пôдвысшити кредита въ гдекотрыхъ рубрикахъ преліминаря фонду краєвого на рôкъ 1880. Справозданя ôтослано безъ розправы до комисіи.

Пос. Абрагамовичъ мотивуе свое внесенье проекту закона дорожного. Бесѣдникъ пôдносутъ, що такъ теперѣшный законъ якъ и проектъ кр. Выдѣлу не ôтповѣдаютъ справедливости и потребамъ краю. Се приневолило бесѣдника предложити свôй проектъ закона дорожного. Въ тôмъ проектѣ змѣрявъ бесѣдникъ до справедливого роскладу тягарôвъ на всѣ верствы, до увзглядненя матеріяльныхъ силъ краю и до простого способу переведеня закона.

Внесенье пос. Абрагамовича переказано комисіи дорожнôй.

Дальше приступлено до выбору комисіи громадскои; выбранй: Дунаєвскій, Грохольскій, Гошенъ, Каминьскій, Дѣдушицкій, Фрухтманъ, Коржиньскій, Ленартовичъ, Максъ, Мыцельскій, Пав. Попель, Смаржевскій.

До комисіи едукаційнои выбранй: Майеръ, епис. Ступницкій, Шуйскій, Савчиньскій, Стан. гр. Тарновскій, Ант. Малецкій, еп. Дунаєвскій, дръ Лѣске и Пашковскій. Ôттакъ слѣдовало справозданье администраційнои комисіи о внесеню кр. Выдѣлу будовничого закона для мѣскихъ громадъ: Бяла, Бохня, Броды, Бережаны, Бучачь, Дрогобычь, Горлицѣ, Городокъ, Ярославъ, Ясло, Коломыя, Новый Сончъ, Пôдгôрье, Перемышль, Ряшôвъ, Самбôръ, Снятынъ, Станиславôвъ, Стрый, Тарнôвъ, Тернопôль, Вадовицѣ, Золочѣвъ и Жовква.

Проєктъ сего закона предложеный еще р. 1878 кр. Выдѣломъ пôдлягъ значнымъ змѣнамъ въ комисіи администраційнôй. На пôдставѣ сихъ змѣнъ опрацювавъ кр. Выдѣлъ сей законъ на ново.

Въ загальнôй розправѣ забираe голосъ п. Ковальскій и освѣдчае, що въ загалѣ годится съ поправками починеными администраційною комисією; радбы лише, щобы сего закона не розтягано на гдекотрй менший мѣста зъ помежи высше вычисленыхъ. Заразомъ заповѣдае бесѣдникъ кôлька поправокъ, котрй внесе при спеціяльнôй розправѣ. Въ кôнци пôдноситъ сомнѣнье, чи той законъ, а именно въ точкахъ о вывлащеню, не входитъ въ колизію съ компетенцією рады державнои, що близше поясниттъ при спеціяльнôй розправѣ. — Пос. Романовичъ заповѣдае поправку до вступу закона въ тôй мысли, що сей законъ маe бути такожъ розтягненый на иншй мѣста на жаданье ихъ репрезентаціи. Спеціяльнй розправы ôтрочено на пôзнѣйше, именно ажь до вылитографованя поправокъ.

Призволено на побôръ высшихъ додаткôвъ до податкôвъ громадамъ: Сянокъ, Колачицѣ, Куты, Ряшôвъ, Жовкôвъ и на оплаты ôтъ нафты для громадъ Жовкôвъ, Бôберка и Щирець, вконець на оплату ôтъ напоѣвъ спиритусовыхъ для громадъ Самбôръ и Дрогобычь. До комисіи для справы пос. Смаржевского и Симона, противъ котрымъ выточено вступне слѣдство за злочиньство обманьства зъ §. 197 и 201 бук. д)., выбрано: кн. Чарторыского (предсѣдатель), др. Черкавского (заступ. пр.) и Ковальского (секретарь), Голеевского и дра Зыбликевича.

Пяте засѣданье ôтбуваeся нынѣ. На дневнôмъ порядку: перше читанье внесеня кс. Хелмецкого, друге читанье проекту закона будовничого и провѣренье выборôвъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Вôйна съ Китаємъ есть майже рѣшеною рѣчію. Войска россійскй громадятся въ Амурску. Китайцѣ приготовляютъ нападъ на Кульджу.

Туреччина. Амбасадоры вручили 1 (13) червня идентичну ноту в. портѣ. Именованье Аббедина-пашѣ членомъ нового кабинету маe пôсля догадôвъ заграничнои прасы означувати, що султанъ не пристане николи на ôтступленье Янины въ користь Греціи.

Повстанье Арабôвъ въ Мезопотаміи ширится съ кождымъ днемъ и обняло собою и захôдне побереже Арабіи. Порта выслала сюды войска зъ Багдаду.

Альбаньска лига упадае на силахъ. Зôбранй пôдъ Туси таборы Альбанцѣвъ розходятся, щобы покôнчити роботу въ поли. Духъ воєнный ныдѣe. Жителѣ объявляютъ велике незадоволенье по причинѣ высокихъ контрибуцій, котрй наложивъ на нихъ воєнный комитетъ альбаньскои лиги.

Король греческій вышле по своѣмъ поворотѣ зъ Англіи значнй силы воєннй на границѣ Епиру и Тесаліи и удасться лично туды, щобы наглядати рухи воєннй.

Нѣмеччина. Конференція амбасадорôвъ збереся сими днями въ Берлинѣ. Предметомъ дискусіи буде лишь справа греческа. Въ конференціи возьмутъ участь зъ стороны Австріи амбасадоръ гр. Шехеній съ техничными делегатами Звединкомъ и Сиденгорстомъ; зъ стороны Нѣмеччины кн. Гогенлоге и полковникъ Блюме; зъ стороны Франціи амбасадоръ гр. Вилієръ и полковникъ Періеръ; зъ стороны Италіи амбасадоръ гр. Лявнай и генералъ Сирони; зъ Россіи амбасадоръ Сабуровъ и полковникъ Бобриковъ; зъ Англіи амбасадоръ лордъ Одо Руссель и ген. Линборнъ Симмонсъ.

Рада союзна прійняла звѣстне предложенье кн. Бисмарка въ справѣ Гамбурга въ першôмъ читаню.

Модификованй маєвй законы не прійшли еще на порядокъ дневный въ соймѣ прускôмъ.

Франція. На мѣстце Сея назначеный амбасадоромъ въ Лондонѣ Шальмель-Лякуръ. Министерство Фрейсинета предложитъ небавомъ парляментови внесенье на амнестію всѣхъ комунардôвъ. Буде то найбôльше уступство принесене въ жертвѣ радикальному сторонництву.

Англія. Войска англійскй маютъ въ короткôмъ часѣ опустити Афганистанъ.

Въ парляментѣ стоитъ на порядку дневнôмъ буджетъ державный.

На бенкетѣ торговельникôвъ рыбами заявивъ Гранвиль надѣю, що миръ европейскій дасться удержати въ порозумѣню съ Европою. Хотяй державы симпатизуютъ съ рôжнородными интересами, однакожъ всѣ хотятъ супокою. Не лучилось ничого такого, котре моглобы спровадити воєннй замѣшаня. Єслибы вспôльна акція не удалась, Англія не буде сему винна.

НОВИНКИ.

— **Тысячлѣтный ювилей** церковнославяньского языка будутъ торжественно обходити въ Вѣдни славяньскй студенты 15 (27) червня с. р.

— **Вечеръ музикально-декляматорскій** въ честь памяти поета **Маркіяна Шашкевича** ôтбудеся дня 22 л. червня въ великôй сали „Народного Дому“ заходомъ товариства „Акад. Кружокъ.“ Програма вечера: *Вступна рѣчь*, п. П.; *„Чи я въ лузѣ,“* музика Н. В; *„Весна“*; *„Куда плывешь ты,“* стихъ Гушалевича, музика Вербицкого; *Ой зазуле-зазуленько,“* музика Вербицкого; *„Бандуристъ,“* поезія Маркіяна Шашкевича — деклямація; *„Цвѣтка дрôбная,“* стихъ М. Шашкевича, музика Матюка, ôтспѣвае п. М. *Сольо* баритонове, ôтспѣвае п. И. Окрôмъ спѣву буде еще гра на фортепянѣ. Дохôдъ зъ вечера призначеный на бѣдныхъ академикôвъ и ученикôвъ.

— **На будову школы** одержала громада Красне, пов. золочѣвского, даръ ôтъ Цѣсаря въ квотѣ 100 зр.

— **Стипендію** зъ фундаціи бл. п. Павла Черлюнчакевича, рôчно 100 зр. надавъ управл. совѣтъ „Народного Дому“ Петрови Буглеви, слух. IV р. правъ во Львовѣ.

— **Комитетъ пятнацяти,** выбраный львôвскими Русинами, одобривъ на засѣданю въ понедѣлокъ дня 2 (14) с. м. проєктъ прошеня до кр. рады школьнои въ справѣ заведеня рускои школы народнои во Львовѣ — предложеный субкомитетомъ а заразомъ рѣшивъ внести пропамятне письмо о надужитяхъ, якй дѣются въ львôвскихъ школахъ взглядомъ Русинôвъ. Принято, на внесенье дра К. Сушкевича, щобы въ пропамятнôмъ письмѣ пôднести дивоглядный окружникъ Львъ. школьнои рады окр. до дирекцій о доходженю, якъ львôвскй Русины „въ дома говорятъ“, и не менше разячій фактъ, що учителька К. учитъ въ рускôй школѣ вправъ рускихъ дѣтій спѣвати польскй пѣснѣ. Такъ прошенье якъ и пропамятне письмо маe осôбна депутація вручити Є. Ек. Намѣстникови.

— (*Н.*) **Зъ пôдъ Заболотова** пишутъ намъ: Окружна рада школьна въ Снятынѣ закупила исторію „Польщи, Литвы и Руси“, латиньскими черенками печатану, и наказала зъ тои книжки учити по селахъ. Такій одинъ примѣрникъ бачивъ я въ ужитю въ школѣ Заболотôвскôй. Тая исторія „Польщи, Литвы и Руси“ выйшла въ перекладѣ зъ польского оригиналу въ подвôйнôмъ выданю: латиньскими и рускими черенками въ р. 1879 накладомъ „Drukarni Ludowej“. Вже при першôмъ появленю тои исторіи вся руска печать звернула увагу на еи тенденційнôсть а догадуючися цѣли выданя тои исторіи, руска печать ударила рѣшучо противъ еи пригôдности до ужитку въ школахъ народныхъ. Въ „Исторіи Польщи, Литвы и **Руси**“, обнимаючôй 196 сторôнъ говорится о исторіи Руси тôлько на 3 несповна сторонахъ! За тое же исторія Польщи трактуеся дуже обширно и тенденційно ажь до „Истребленя уніи въ епархіи холмскôй въ 1875 р. и депутаціи до папы Пія IX 1877. р.“ Межи множествомъ илюстрацій не бачимо ни однои зъ рускои исторіи а межи польскими илюстрацій: „бѣлого орла на червонôмъ поли“, „добру и красну Ванду“ съ пѣснею:

„Ванда лежитъ въ польскôй земли,
Що не хтѣла Нѣмця,
Всегда лучше мати свого,
Нежели иностранця,“

„Килиньского,“ „Косиньера зъ повстаня Костюшки,“ навѣть „грѣшъ (sic!) зъ повстанья Костюшки“! Въ тôй исторіи славословлятся повстаня польскй вже и зъ новѣйшихъ часôвъ зъ рр. 1831, 1846, 1848, и 1863; одинъ роздѣлъ маe надпись: „Нещастья Польщи, Литвы и **Руси** (!!) по упадку повстаня 1831 р.“ Таку исторію приписуютъ ц. к. рады школьнй для школъ народныхъ! Зъ такои исторіи учити — то значитъ пôдготовляти новыхъ „Косиньерôвъ“ и„ Килиньскихъ“ за стару Польщу и забивати всяке почутье самостôйности рускаго народу, єго правдивои, мартирологичнои исторіи и єго рôвноправности поручь съ иншими народностями въ Австріи.

— **Маневры въ Галичинѣ** ôтбудутся, пôсля найновѣйшихъ донесень, въ часѣ ôтъ 4—8 вересня с. р. межи Перемышлемъ а Ярославомъ. Уряджень будутъ магазины, пекарнѣ, почты и телеграфы польнй. Львôвска дирекція телеграфôвъ высылае чотыри групы урядникôвъ для повненя польнои службы. Оперуючй ôтдѣлы будутъ складатися зъ чотырохъ дивизій пѣхоты и однои дивизіи кавалеріи, котрй зô Львова и Кракова посуваючися противъ себе, зôткнутся надъ Сяномъ. Головнымъ вождомъ буде арх. Альбрехтъ. По маневрахъ ôтвѣдае Цѣсарь Львôвъ а имовѣрно такожъ Чернôвцѣ.

— **Питомцѣ III. року** духовнои семинаріи зложили въ день ювилея дра Костека 32 зр. въ користь руского дѣвочого воспиталища въ Перемышли и переслали тую квоту на руки дра Антоневича.

— **Въ Станиславовѣ** засуджено селянина зъ повѣта галицкого, Илька Шевчука за скрытоубійство на смерть черезъ повѣшенье.

— **Зъ Тернополя** пишутъ намъ, що на тамошнôй почтѣ мимо частыхъ упôмнень годѣ дôстати рускихъ почтовыхъ переказôвъ. Такъ само не можна тыхже дôстати и въ книгарни Круликовского, котра тожь розпродуe марки и друки почтовй, а то по тôй причинѣ, що начальникъ тернопôльскои почты не выдае рускихъ почтовыхъ друкôвъ и звиняeся тымъ „ruskie przekazy wyszli“! Звертаємо увагу Дирекціи почтъ на тіи безпорядки и просимо ихъ якъ найскорше усунути.

— **Банкъ селяньскій и стопа процентова.** Банкъ селяньскій удався до ц. к. суду мѣского делегованого въ Краковѣ, щобы признавъ ему ôтъ одного селянина-довжника кромѣ капиталу еще 12% и 3% ôтволоки. Судъ ухвалою зъ д. 18 цвѣтня 1880 ôтмовивъ жаданю Банку и ограничивъ стопу процентову на 8% рôчно. Мотива рѣшеня судового такй: Банкъ жадае 15% рôчно; судъ зъ уряду знижае на 8% на основѣ §§. 1, 4, 6 и 7 закона зъ 19 липня 1877 ч. 66 Д. з. д. Судъ належно и совѣстно розглянувши справу пересвѣдчився, що 12% и 3%, разомъ 15% не тôлько може спровадити экономичну згубу недосвѣдченого довжника, але зô взгляду, що дохôдъ довжника-хлѣбороба при найкористнѣйшихъ для него обстоятельствахъ принесе 6% (а щожь допервa минувшого року), то конечно згубу спровадити муситъ. Покликаный §. закона ôтносится и до институцій кредитовыхъ и коли законъ збороняe пôдъ загрозою неважности правного акту приватнымъ особамъ побирати высокй ôтсотки, то не стерпитъ и не узаконитъ самъ того, що въ загалѣ кары достойнымъ признавъ. Длятого судъ мѣско-дел. въ Краковѣ признаe Банкови замѣсть 15% законный процентъ т. є. 6% съ додаткомъ 2% на кошта администраціи — разомъ 8%.

— (*Д.*) **Львôвскій руско-народный театръ,** пôдъ дирекціею Т. Романовичъ переѣздитъ вô второкъ т. є. 15. л. Червня с. р. зъ Городенки въ **Бучачь** — где еще въ сѣмъ тыждни зачне давати цикль представлень. Дни представлень въ Бучачи будутъ звычайнй т. є: четверъ, субота, недѣля и второкъ въ

тыждни. Дирекція задумує лише короткій часъ, 2 найбôльше 3 недѣлѣ пробути въ Бучачи — тожь надѣятись, що публика бучацка и зъ окрестности скористає зъ побыту нашого театру и збереся численно на тыхъ кôлька представлень тымъ бôльше, що теперѣшный репертуаръ выказуе найновѣшій и найлучшій штуки.

— **Смерть и похоронъ царицѣ.** Смерть царицѣ заповѣдали вжеôтъ давна, а тôлько штука надворного лѣкаря, дра Боткина, удержала ей якійсь часъ при житю. Передъ кôлька мѣсяцями привезено тяжко хору царицю зъ Каннъ въ Франціи; кажутъ що чи то царь чи сама она бажала, житье скôнчити въ Россіи. Вскорѣ по ей прибутю въ Петербургъ выбухъ динамиту нôдъ зимовымъ двôрцемъ. Царица въ сильнôмъ летаргичнôмъ снѣ єго не чула. Царица була дочкою вел. кн. Геского. Имя ей було: Марія Максимиліяна Вильгельмина Августа Софія; уродилася 8 серпня 1824, выйшла за царя Александра 28 цвѣтня 1841 принявши религію православну а съ нею имя Маріи Александровои. Царица умерла въ четверъ 3. с. м. Въ суботу 5. въ полудне перенесено мощи царицѣ зъ комнаты въ котрôй умерла до церкви въ самôйже палатѣ. Покрывало трумны, золототкане и выкладане футромъ гермелиновымъ. Трумну несли члены царскои родины: у головахъ царь и престолонаслѣдникъ, а зъ правои и лѣвои стороны великій князѣ. За трумною ишла сопруга престолонаслѣдника и инчій великій княгинѣ. Трумну зложено на катафальку, покритôмъ пурпурою и оздобленôмъ золотомъ. По ôтправѣ Богослуженя митрополитомъ розпочалася печальна церемонія прощи: родина царска поодинока приступала до трумны, царь бувъ блѣдый, опечаленый и взрушеный, престолонаслѣдникъ не мôгъ повздержати слезъ. По ôтходѣ царскои родины и прочимъ присутнымъ дозволено поцѣловати руку царицѣ. До сторожи почестнои при трумнѣ призначено двѣ „гофдамы,“ двѣ „фрейлины“ и офицерôвъ ôтъ кирасiерôвъ. На слѣдуючій день перевезено мощи зъ палаты до церкви Петро павлоскои. На улицяхъ, куды похôдъ ишовъ, бальконы були чорнымъ сукномъ крытій. Похôдъ похоронный страшно довгій, обнимавъ 88 групъ поступаючихъ въ приписанôмъ порядку. Передъ трумною ишовъ сповѣдникъ царицѣ. Караванъ бувъ формально золотомъ обсыпаный, балдахинъ зъ бѣлого шовку. Трумна була закинена тяжкою матерією золотого брокату, шнуры и кутасы капали ôтъ золота, а надъ бальдахимомъ сіяла велика золота корона. Караванъ тягло осьмеро коній. За караваномъ ѣхавъ царь на кони, обвитый въ плащь, побôчь него зъ правои и лѣвои руки ишли пѣшки царевичь и вел. кн. Николай. Заразъ за царемъ ѣхавъ кôнно нѣмецкій престолонаслѣдникъ а ôттакъ и инши князѣ. Пôдчасъ походу, котрый посувався дуже поволи, гремѣли безнастанно гарматы зъ валôвъ крѣпости Петро павловскои и зъ кораблѣвъ царскихъ, стоячихъ на Невѣ. На Петропавловскôй крѣпости здвигнено чорну хоругов; во всѣхъ церквахъ дзвонили глухо дзвоны. Ôтъ зимового двôрця до Петропавл. крѣпости похôдъ тревавъ цѣлу годину. Коло крѣпости царь злѣзъ зъ коня. Передъ церквою знято трумну зъ воза; царь, великій князѣ россійскій и заграничній внесли ей до церкви, где положено ей на катафальку. Митрополитъ ôтправивъ торжественне Богуслуженье и трумну зложено до гробовницѣ.

— **Дирекція желѣзницѣ** I угорско-галицкои доноситъ намъ, що хотячи улегшити публичности звѣдованье найкрасшихъ окрестностій Карпатъ, знижила въ порозумѣню съ иншими интересоваными желѣзницями цѣну билетôвъ на ѣзду зô Львова, Перемышля, Тарнова, Жегестова, Мушины-Криницѣ до Попрадъ-Фелька и Igló Lócse тамъ и назадъ съ важностію 45-дневною. Билетъ н. пр. зô Львова до Попрадъ Фелька и назадъ коштуе II. клясою 26 зр. 74 кр., III. клясою 15 зр. 10 кр. Билеты въ высше згаданыхъ стаціяхъ будутъ выдаватися ôтъ 15 червня до кôнца вересня с. р.

— **Конкурса учительскій.** Залѣщицка рада шк. окр. розписуе нôдъ ч. 869. конкурсъ на посады учительскій: а) при школахъ етат. съ платою 450 зр. на двѣ посады въ Скалѣ и одну въ Тлустôмъ. б) съ платою 300 зр. въ Буракôвцѣ, Червоногородѣ, Дзвинячи, Добровлянахъ, Иваню пустôмъ, Лосячи, Новосѣлцѣ костюковôй, Садкахъ, Сѣньковѣ, Цитовцяхъ, Торскôмъ и Винятинцяхъ. в) при школахъ филіяльныхъ съ платою 250 зр. въ Бѣлôвцяхъ, Борышкôвцяхъ, Бурдакôвцяхъ, Щыганахъ, Хмелевôй, Густынѣ, Иваню, Латачи, Попôвцяхъ, Зазулинцяхъ. г) при школахъ кôлько класовыхъ съ рôчн. плат. 270 зр. на посаду молодш. учителя або учительки въ Борщовѣ; молодшого учит. въ Залѣщикахъ. — Речинець подання до 15. липня 1880.

— **Именованя и перенесеня урядникôвъ.** Мин. правосудія именовавъ суд. адъюнкта К. Коцовского адъюнктомъ трибуналу и перенѣсъ єго зъ Теребовлѣ въ Золочевъ. Дальше именовавъ суд. адъюнктами А. Завадского въ Бережанахъ, В. Снавста въ Ярославѣ, Г. Круликовского въ Перемышли, — а перенѣсъ на власній просьбы ад. суд. В. Франка зъ Камѣнки струмиловои до Ярослава, А. Годлевского зъ Винникъ до Жовквы, І. Фогля зъ Конычинець до Теребовлѣ, М. Любовича зъ Нового Села до Винникъ а Е. Абрагамовича зъ Рудокъ до Винникъ, — наконець именовавъ адъюнктами авскультантôвъ: С. Бахмана въ Товмачи, К. Правецкого въ Бережанахъ, Е. Мадейского въ Новôмъ Селѣ, Р. Стебельского въ Ходоровѣ, С. Прилуского въ Конычинцяхъ, Т. Адамяка въ Камѣнцѣ струм. В. Димля въ Ярославѣ и В. Яновского въ Рудкахъ.

Вѣсти епархіяльній.

Изъ Аепархіи Львôвскои.

Именованый совѣтн. митр. конс. о. Амвросій Шанковскій, проф. при ц. к. гимназіи въ Чернôвцяхъ. О. Левъ Шанковскій, завѣд. дек. Стрыйского именованый дѣйстнымъ деканомъ.

Душпастырскі посады получили: оо. Мих. Вагилевичь дотыхчасовый кап. Гозѣева парохію regiae collationis въ Княжолуцѣ; Ант. Ульваньскій завѣд. въ Лѣсникахъ; Андр. Качала сотр. въ Лубянкахъ; Діонизій Балицкій завѣд. Быткова; Вл. Бурачиньскій сотруд. въ Серафинцяхъ; Мих. Руденьскій завѣд. Банѣ Березôвскои.

До испыту конкурсового принятій: оо. Іоанъ Величковскій, Іоанъ Стоцкій, Ант. Желехôвскій, Волод. Голѣнатый, Іоанъ Дудыньскій.

Презенту получили: И. Лукашевичь на прих. Сѣлець белзкій и Гр. Войтовичь на прих. Яворець.

На конкурсъ розписаній: 1) прих. Загôрье дек. Залозецкого над. прив. дот. 40 морг. орн. 10 сѣн. 193 зол. 14 кр.; 2) прих. Угрынôвъ середный дек. Калускаго, над. цѣсар. дот. 21 м. орн. 26 сѣн. и 264 зол. Речинець до 26 серпн. с. р.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Повѣсть **К. Дикенса: Святый вечеръ** выйшла въ передруку зъ фейлетону „Дѣла“. Стор. 147. Цѣна 30 кр., съ пересылкою почтовою 35 кр. Набути можна въ Администраціи „Дѣла“ и книгарни „Ставропигійского Института.“

— **Денницѣ** ч. 9. мѣститъ: На дарабѣ, поезія Данила Млаки; Пôрване дитя, розсказъ, продовженье; Геть печалѣ! и Разъ тôлько (тріолетъ) Г.; Замѣтки про взаемины рускаго языка и народнои литературы (дальше); О вулканахъ (продовженье); Всячина.

— **Зорѣ** ч. 11 (въ 2 аркушѣ) мѣститъ: Гайдуки (повѣсть — конець) пôсля сербского нап. П. Скобельскій; На котрôмъ мѣсци нынѣшного Галича и єго окрестности стоявъ старорускій княжій городъ Галичь? Дра Из. Шараневича; На Днѣпровѣ пороги! (Зъ записокъ Я. Новицкого) подавъ Василь Лукичь; Зъ житя артистки, оповѣданье, Денниса; Письма рускихъ Галичанъ до Мих. Петр. Погодина въ лѣтахъ 1836—1861, Ив. Ем. Левицкого; Ерикъ Норденшильдъ; Образъ „Страшного Суду“, причинокъ до исторіи руского малярства въ XVI вѣку Евг. Желехôвского; Зъ народныхъ устъ; Замѣтки и вѣсти литературній; Листокъ школьный.

— Въ Бернѣ, въ Швайцаріи, появилися недавно перші выпуски великого лексикографичного выданя нôдъ заг. **„Grosses Wörterbuch der modernen europäischen Sprachen.“** Той словарь обнимае 20 языкôвъ въ слѣдуючôмъ порядку: нѣмецкій, французкій, англійскій, россійскій, угорскій, ческій, польскій, сербскій, хорватскій, словацкій, словеньскій, волоскій, италіяньскій, ишпаньскій, португальскій, нидерляндскій, шведскій, датскій, новогрецкій и латиньскій. Цѣле выданье буде обнимати 60 выпускôвъ дрôбнои печати in quarto.

ВСЯЧИНА.

— **Противъ одиночному запираню въ вязницяхъ** выступивъ въ ôтчитахъ одинъ россійскій професоръ душевныхъ болѣзній, доказуючи, що одиночне запиранье переступникôвъ дуже причиняеся до розвитя душевныхъ болѣзній. Сидящій въ одиночнôмъ запертѣ заразъ въ першихъ дняхъ починае розстроюватися умственно. Передовсѣмъ шкôдливо вплываe одиночне запертье на людій привикшихъ до безнастаннои кипучои чинности и на людій, котрыхъ гризе и мучитъ совѣсть. Душевный розстрôй такого чоловѣка зачинаеся звычайно галюцинаціями. Глуха тишина келіи, неможнôсть уживати бесѣды спроваджуютъ найбôльше галюцинаціи слуха. Запертому причуваются именно нôчною порою якійсь шелесты, плачѣ, стогнаня, и запертый, неразъ и интелигентный чоловѣкъ, встаe зô свого ложа и оглядаеся по келіи, чи нема кого або чого. Зъ тыхъ галюцинацій переходитъ запертый до мелянхоліи и паралитичного слабоумія, котре наконець убиваe всѣ єго душевній силы. Професоръ выступивъ противъ одиночному заключеню, котре ôтнимае чоловѣкови не тôлько свободу, але и высшій душевній способности.

— **Надôслане.** Звертаемо увагу ВП. Читателѣвъ на умѣщеный въ инсератахъ нашои часописи анонсъ фабричного складу церковныхъ орнаментôвъ ит.д. Кароля Фрица и Сº въ Вѣдни съ тою увагою, що повищу фирму поручаютъ Всечь. Духовенъству Всч. ОО. Ректоръ и Спиритуальный вѣденьского рускаго сѣменища.

☞ Просимо о якъ найскорше выровнанье всѣхъ залеглостій въ передплатѣ. Тымъ, що не заплатятъ своихъ залеглостій, не будемо дальше высылати нашои часописи.

Курсъ львôвскій зъ дня 14. м. червня 1880

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	273 50	276 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	169 —	172 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	299 —	303 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 —	98 —
„ „ „ по 4% ав.	91 15	92 15
„ „ „ по 5% ав. період.	97 —	98 —
Банку гип. галиц. 6% ав.	102 —	103 —
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	102 —	104 —
3. Листы довжній за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 50	98 50
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Ножички кр. зъ р. 1873 по 6%	101 —	103 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 42	5 54
„ цѣсарскій	5 46	5 56
Наполеондоръ	9 30	9 40
Нôвимперіялъ	9 58	9 70
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 68
„ „ паперовый	1 24½	1 26½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 40	58 20
Серебро	99 50	100 50

(Ціны безъ текучого куп. безъ купону)

П. Т. Симъ маю честь донести, що перенѣсемь мою ôтъ десяти лѣтъ истнуючу канцелярію адвокатску до **Золочева.**

Съ поважаньемъ

Дръ М. БРАВНЪ

адвокатъ краевый.

3—3

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подаe до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки въ накладу товариства, призволенй Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленй, можна набути въ канцелярiи товариства, улиця кракôвска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Повѣстки для дѣтій	30 кр.
Перекотиполе и Салдацкій патретъ (разомъ)	35 „
У пропасть дорога ховска	33 „
Сестра, Ластôвка, Добре роби добре буде (разомъ)	37 „
Розказы про силы природы ч. I. и Оповѣданя про св. мученикôвъ Бориса и Глѣба (разомъ)	35 „

☞ **Замовленя почтовій выконуются скоро и точно.**

(2—?)

Товариство „Просвѣта“

маe великій запасъ формулярôвъ для касъ кредитовыхъ сельскихъ и продаe ихъ по дуже низькôй цѣнѣ. (3—?)

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ

ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи

ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручаe

свôй богатый складъ

всѣхъ водъ минеральныхъ

природныхъ краевыхъ и заграничныхъ

якъ такожь кумысъ и соли жереляній

НА РôКЪ 1880. (7—12)

Фабричный Складъ

церковныхъ орнаментôвъ и посуды зъ хиньского серебра

КАРОЛЯ ФРИЦА и Сº ВЪ ВѢДНИ

(Carl Fritz & Cº, Wien, Stadt, Bauernmarkt Nr. 4.)

поручаe найбогатѣйшій выбôръ своихъ **власныхъ выробôвъ:** всякого рода **посудъ церковныхъ** зъ гарантованого правдивого **хиньского серебра, ризъ священическихъ, понтификальныхъ предметôвъ, бѣля церковного** и всякихъ для украсы церковъ и дѣйствъ церковныхъ ôтносячихся предметôвъ такъ для римско и **греческо-католического,** якъ такожь для **греческо-восточного обряду** по найдешевшихъ сталыхъ фабричныхъ цѣнахъ.

Рисунки и моделѣ всякого рода на жаданье у насъ выготовляются и всякій порученя якъ найстараннійше, найточнѣйше и найсолиднѣйше выконуются.

Такъ само принимае фабрика безъ трудностій свои посылки назадъ, колибы случилася яка недогода для купившого.

Опираючись на широкôй, хвальнôй звѣстности нашои фирмы просимо и на дальше о ласкаве довѣрье, котре мы зъ своеи стороны все достойно цѣнити будемо. (1—?)

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ НАСѢНЯ

ТЕОФИЛЯ ЛУЦКОГО

во Львовѣ

при плацу Галицкôмъ ч. 15, въ каменици Банку гипотечного

поручае на теперѣшній засѣвы

Насѣнье **турнипсу** (англійскои рѣпы на пашу) 1 кил. по 1 зр.

Насѣнье **рѣпы стерневои** бѣлои, круглои и довгои 1 кил. по 80 кр.

Выдаe и за редакцію ôтповѣдаe: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, нôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 44. Львôвъ, Субота 7. (19.) Червня 1880. **Рочникъ I**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Якій панъ — такій крамъ!

Свого часу звѣщалисьмо, що родичѣ и опѣкуны дѣтій учащаючихъ до рускои школы вправъ во Львовѣ внесли до кр. рады школьнои жалобу противъ того, що въ рускôй школѣ съ выкладовымъ языкомъ рускимъ выдаются ученикамъ свѣдоцтва школьнѣ въ польскôмъ языцѣ. Въ наслѣдство сеи жалобы розпорядила кр. рада школьна дня 5. цвѣтня 1880 до Ч. 2865, що на будуще школьнѣ свѣдоцтва въ рускôй школѣ вправъ во Львовѣ маютъ выдаватися въ польскôмъ або въ рускôмъ языцѣ „ôтповѣдно до жаданя сторôнъ, въ якôмъ языцѣ желаютъ собѣ мати свѣдоцтва для своихъ ученикôвъ“. Тоє розпорядженье кр. рады школьнои подала дирекція учительскои семинаріи обвѣщеньемъ зъ дня 1. л. червня ч. 30 до вѣдомости „stron interesowanych“ за кратками въ польскôмъ языцѣ. Управитель рускои школы вправъ прибиваючи тоє обвѣщенье за кратками дня 15. л. червня с. р. додавъ до него зъ своеи стороны дописку тожь въ польскôмъ языцѣ, въ котрôй взыває „интересованѣ стороны“ щобы „w powyższym celu“ заявили своє желанье передъ управителемъ школы а то найдальше до кôнця сего мѣсяця!

Маємо отже передъ собою двѣ разячѣ неправильности. Передовсѣмъ супротивляєся высше згадане розпорядженье кр. рады школьнои зъ 5. л. цвѣтня 1880 до Ч. 2865 выразному розпорядженю тои самои кр. рады школьнои зъ дня 24. сѣчня 1868 Ч. 189 (К. З. и Д. Р. ч. 8): „на пôдставѣ закона о выкладовôмъ языцѣ въ середныхъ и народныхъ школахъ королевства Галичины и Володимиріи зъ 22. червня 1867 (К. З. Ч. 13) розпоряджаєся, що почавши ôтъ II. курсу 1867/8 школьнѣ свѣдоцтва маютъ выставлятися въ тôмъ языцѣ, якій єсть выкладовымъ въ дотычащôй школѣ“. По друге, высше згадана дописка управителя рускои школы вправъ до розпорядженя кр. рады школьнои додана супротивляєсь томужь розпорядженю кр. рады школьнои, понеже ограничає и змѣняє содержанье розпорядженя кр. рады школьнои, котре, приписуючи, що на будучнôсть маютъ школьнѣ свѣдоцтва выдаватись въ польскôмъ або рускôмъ языцѣ пôсля желаня сторôнъ, не ограничає того права нiякимъ речинцемъ. Коли пôсля розпорядженя кр. рады школьнои свѣдоцтва школьнѣ на будучнôсть малибыся все выдавати въ польскôмъ або рускôмъ языцѣ ôтповѣдно до кождоразового желаня сторôнъ, управитель своєвольно єще ограничає тоє право назначаючи речинець для жаданя о рускѣ свѣдоцтва и приписує єще навѣть годины, въ котрыхъ можна тоє желанье заявити! Такъ то бôльшає кругъ тои самоволѣ въ управѣ нашихъ шкôлъ. Навѣть власнѣ розпорядженя выданѣ давнѣйше кр. радою школьною не заховуются, скоро йде о охорону рускои народности. Краєва рада школьна, такъ строго перестерѣгаюча правъ своєи власти супротивъ министерства, протестуюча противъ всякого ограниченя єи „круга дѣланя“ зъ стороны министерства — позволяє робити „управителеви“ школы вправъ ограниченя, додатки и поправки до свого розпорядженя. А якже жь то єще буде выглядати съ тыми поправками и додатками въ практицѣ! Розпôчнеся зновъ инквизиція подôбна до недавно перебутои и покажеся, що хочь родичѣ и опѣкуны упоминались о рускѣ свѣдоцтва у кр. рады школьнои — „ale właściwie nikt nie żądał ruskich świadectw.“ Отъ и осягнеся властива цѣль! Вже то давно можна було замѣтити въ поступованю рады школьнои дивовижну „Zwiespalt der Natur“. Дуже строга и скора, скôлько разôвъ ходитъ о заказъ рускои книжки, або рускои часописи (пригадаємо лише новѣйшѣ факта за Газету Школьну и за „Посланникъ Сладчайшого Исуса“), являєся она дуже повôльною и лагôдною скоро ходитъ о напады якихъ тамъ Бенедиктинокъ на рущину, о надужитя и кривды въ школахъ супротивъ Русинôвъ поповнюванѣ, о усуненье неправно заведенои науки польского языка въ рускихъ школахъ и т. д. Въ рускихъ школахъ учатъ спѣвати не рускѣ а польскѣ пѣснѣ, въ рускихъ школахъ заказуютъ говорити по руски, въ утраквистичныхъ семинаріяхъ перехвалюются учителѣ передъ директоромъ, що мимо выразного розпорядженя министеріяльного не будутъ учити по руски вызначеныхъ предметôвъ, въ школахъ учатъ „краєвои“ исторіи на косинерахъ и революціяхъ porozbiorowych, въ рускихъ школахъ пріучуютъ дѣтій, щобъ „czulej biło serduszko na słowo Polska od morza do morza“ — словомъ все те и тому подôбне дѣеся — мимо приписôвъ, розпоряджень и законôвъ. Кр. рада школьна мовчитъ на тоє, хотяй жалобы зъ дня на день множатся. Пôдвластнѣ учителѣ орієнтуются пôсля добре имъ знаного вѣтру, котрый все дує зъ горы ôтъ моря до моря. Побôчь писаныхъ розпоряджень, правъ и законôвъ выробляєся якесь право звычаєве, котре має силу деригуючу въ случаяхъ, где ходитъ о руску народнôсть тымъ звычаєвымъ правомъ переспектовану.

Єслибы существовала премія за довготерпеливôсть — она певно припалабы галицкимъ Русинамъ. Галицкій Русинъ въ тôмъ взглядѣ має безперечне первеньство передъ всѣма народами. Не думаємо однакожь, щобы Русины львôвскѣ мали сего разу охоту убѣгатися о таку премію. Добро австрійскои державы, повага школы, будучнôсть молодого поколѣня важнѣйшѣ и дорожшѣ имъ ôтъ такихъ премій. Зваживши, що въ рускôй школѣ вправъ во Львовѣ рускій языкъ єсть выкладовымъ, що отже свѣдоцтва школьнѣ въ мысль розпорядженя кр. рады школьнои зъ 24. сѣчня 1868 Ч. 189 (К. З. и Д. Р. Ч. 8) въ тôй школѣ повинны выдаватись выключно въ рускôмъ языцѣ тымъ бôльше, що тая школа пôсля освѣдченя заступника министерства просвѣты при розправѣ передъ державнымъ судомъ має по можности заступати львôвскимъ Русинамъ руску школу народну, зваживши дальше, що повысшѣ оголошеня дирекціи и управителя школы вправъ якъ не менше и само рѣшенье кр. рады школьнои зъ дня 5. цвѣтня 1880 Ч. 2865 супротивляются обовязуючимъ законамъ и роспорядженю зъ 24. сѣчня 1868 Ч. 489 — львôвскѣ Русины задумуютъ ужити всѣхъ законами указаныхъ способôвъ, щобы устоpонити сей неправный станъ въ рускôй школѣ вправъ и щобы привернути повагу законôвъ и науки такъ въ львôвскихъ якъ и въ всѣхъ галицкихъ школахъ. Маємо надѣю, що комитетъ пятнайцяти, выбраный львôвскими Русинами, и въ тôмъ взглядѣ поспѣє ревно съ своєю пôдмогою и починитъ ôтповѣдни мѣры.

ДОПИСЬ.

Зъ Рудокъ.

(*Агитація противъ рускаго языка.*)

Nulla dies sine linea — не ма дня, ни годины, щобъ не почути где на нашôй Руси о якôй кривдѣ, о надужитяхъ, о гордôй буйности нашихъ ворогôвъ. Не досыть того! Где єще хоть крихта осталась нашого рускаго духа, нашого житя, тамъ добираются нашѣ вороги. Видно заходятся, щобы вже, якъ то кажутъ въ казкахъ, и рускимъ духомъ не пахло на нашôй земли. Та єще й якъ заходятся! Не дармо ховалися они въ єзуитскôй школѣ! Мы добродушнѣ Русины и не помѣчаємо часто куда стежка въ горохъ, ажь коли заведутъ насъ у пропасть, отъ тогды и бачимо, що горе, горе, та вже хоть кайся, не кайся а вернутися никуда. Справдѣ хитрôсть у нашихъ противникôвъ не абы-яка. Отъ роскажу вамъ найновѣйшій фактъ. Вы вже добре знаєте якого то крику наробили польскѣ газеты, за тоє, що мало выйти министеріяльне розпорядженье, щобы уряды податковѣ выставляли аркушѣ индивидуальнѣ для малыхъ посѣлостій по руски. Справа здаєся такъ ясна и проста, що противъ неи не ма що и казати. Предсѣ всѣмъ вѣдома рѣчь, що въ всходнôй Галичинѣ всѣ

ДО ДѢЛА!

По выборахъ, такъ до сойму краєвого, якъ до рады державнои пôдношено голосы: „Зъорганизуймося, инакше бо не двигнемося зъ упадку.“

Голосы тіи ôтозвалися єще сильнѣйше передъ остатнымъ зборомъ Рады рускои, они повторяются и нынѣ, однакожь все єще на дармо, навѣть выразне порученье „примиреня партій“ дане зборомъ выдѣлови Рады рускои зôстає безъ послѣдства.

Одинъ тôлько крокъ, здавалося, учинено къ зближеню, що до комитету, котрый має старатися о школу народну въ Львовѣ съ выкладовымъ языкомъ рускимъ, выбрано людій обохъ партій. Придивившися однакожь близше и той крокъ видится бути бôльше хвилево утилитарнымъ.

Не хочу я ту пôдносити жалобъ, або входити нынѣ въ причины, для якихъ выдѣлъ Рады рускои ôткинувъ многихъ, котрѣ приступленьемъ до Рады рускои подавали руку до примиреня и реорганизаціи; але часъ бы разъ застановитися, где завела дотеперѣшна политика, и чи маємо дальше на тôй самôй дорозѣ поступати?

Признати однакожь належитъ, мы прійшли до такого стану, що усомнѣватися потреба, чи и организація, а властиво реорганизація нынѣ що поможе, а єсли и помочи змоглабы, то напевно не хутко. Дотеперѣшна политика привела насъ до такого застою, а можна сказати, до упадку, що где глянути, всюда знеохоченье, опущенье рукъ, сомнѣнье, невѣра въ свои силы, деморализація, а навѣть гниль. Говори н. пр. кôлько хочешь: „Поданя до урядôвъ пишѣтъ по руски“ — а многожь то поможе? Не одинъ въ очи буде тобѣ потакувавъ, а въ кôнци зробитъ по свому.

Мы скаржимося на тіи наслѣдства, пытаємо зъ ôтки така апатія, той упадокъ духа у интелигенціи, и бракъ почутя народного у селянъ нашихъ? Тôлько не пôзнаємо, чи признати не хочемо, що дотеперѣшна политика и не ôтповѣдна праця наша привели насъ до стану такого.

Народне чуство будится розказами зъ рускои исторіи, хорошими картинами зъ народного житя и повѣстями, основаными на дѣяхъ народныхъ. Гдежь они?

Алежь скажутъ: Якже! Маємо товариства Качковского и Просвѣты, видаєся до 12 часописій рускихъ, а въ нихъ не троха пожиточного для народа, чогожь єще потреба?

Правда, але въ тôмъ що робилося и робится при такъ великôмъ напорѣ зъ противнои стороны не було ни потрѣбного порядку, ни належитои пôдставы. Кождый писавъ що хотѣвъ и такѣ книжочки подавалися народови. При тôмъ одно товариство уважає себе за лѣпше и знати не хоче за друге. Въ часописяхъ выказуємо нашѣ потребы, подаємо неразъ хорошѣ проекта, но никто не береся ихъ переводити. У насъ єще завсѣгды много слôвъ а мало дѣла. Вылываємо плачѣ и жалѣ съ заложеными руками.

До того часописями, така моя гадка, не дôйдемо до пожаданои цѣли. Селянинъ до передплаты не скорый, она для него за высока, хотяйбы квартальными ратами, великого розширеня часописи не осягнутъ. Нашъ чоловѣкъ борше дасть пару крайцарôвъ за книжочку, колибы тую у кольпортера увидѣвъ. Въ часописяхъ, хоть суть неразъ повѣсти добрѣ, они подаются розôрвано — одно забуваєся закимъ за день 14. продовженье наступитъ, а такъ цѣлый ефектъ тратится. Скорше цѣль осягнулабыся малыми, таными книжочками, гдебы рѣчь на разъ предкладалася. Розумѣєся, повторяю, що требабы выробити собѣ позволенье розсылати письма кольпортерами.

Помимо тôлько нашихъ газетъ народъ сельскій, а навѣть не троха зъ интелигенціи рускои не знає, якѣ суть головнѣ основы єго становища въ державѣ, якѣ права имъ нынѣ прислугуютъ, т. є. що имъ вôльно а що не вôльно. И ту далобыся бôльше зробити ôтповѣдною книжочкою о правахъ — ясно и приступно хоть коротко написаною.

Наша дотеперѣшна литература по бôльшôй части подôбна до тои, ôтъ якои остерѣгавъ Костомарôвъ въ „Основѣ“ за май 1862 р. где призывавъ рускихъ писателѣвъ невдоволятися дильетантизмомъ, писаньемъ н. пр. стишкôвъ на ладъ мужицкій, а ити на практичну помôчь народови. „Соловья, мовлявъ ôнъ, баснями не кормлятъ“. Такъ и народа не насытишь повѣстями и стишками, єму потрѣбна сильна, поживна страва знаня и образованя; а для образованя потрѣбнѣ книжки практичнѣ въ єго языцѣ... Доки того не буде, до тои поры всѣ нашѣ усилія на тôмъ языцѣ, то блистящій пустоцвѣтъ — потомки назвутъ ихъ выплывомъ охоты для забавы, и припишутъ ихъ бôльше модѣ на народнôсть, чѣмъ любови до народа... Въ сферѣ народного слова мы не можемо бути пожиточными ничимъ другимъ, якъ тымъ, що будемо уживати того слова яко орудія загально людского образованя. Народъ повиненъ учитися, народъ хоче учитися; если мы не дамо єму средствъ и способôвъ учитися на своѣмъ языцѣ, ôнъ стане учитися на

дрôбнй посѣдателѣ грунтôвъ то самй Русины, а якъ гдекуда лучатся якй нѣмецкй колонисты, або зновъ такъ званй Мазуры, то они жіючи довго середъ рускаго народа дуже добре розумѣютъ по руски. Тожь ничого справедливѣйшаго, якъ тое, щобы аркушѣ индивидуальнй для малыхъ посѣлостій въ всхôднôй Галичинѣ були выдаванй по руски. Впрочѣмъ треба замѣтити, що у насъ вже зъ давна були такъ званй сумаричнй вытяги катастральнй въ рускôмъ языцѣ, вже жь не на що инного, якъ на тое, щобы ихъ выставляти по руски, хоть очевидно сего у насъ, якъ богато иншого закономъ приписаного, не роблено, а бодай дуже рѣдко. Отже й се було сôлею въ очахъ нашихъ противникôвъ. Имъ конче захотѣлося тутъ выкорѣнити до крихты рущину. До сего взялися они ось якои хитрости. Въ мысль нового закона зъ 6 цвѣтня 1879 мали печататись формуляры аркушѣвъ грунтовои посѣлости. Якъ сказано, вже одна справедливôсть наказувала, щобы такй аркушѣ грунтовои посѣлости для рускои всхôднои Галичины були въ рускôмъ языцѣ. Крôмъ самои строгои справедливости промавляє еще одинъ дуже важный взглядъ за тымъ. Именно находится въ тыхже аркушахъ одна рубрика „назва нивы (поля)“, въ котру вписуєся якъ яке поле называєся. Отже всѣ такй назвы суть въ нашôй всхôднôй Галичинѣ чисто рускй, иногды такй, що въ иншôмъ а именно польскôмъ языцѣ навѣть не дадутся вѣрно написати. Щобы отже тіи назвы були вѣрно записанй, треба ихъ конечно по руски записати, инакше може повстати велика мѣшанина, а зъ того неменшй непорозумѣня и споры. Тожь якъ кажу, не тôлько сама справедливôсть але и практична потреба наказуе, щобы тіи аркушѣ були въ рускôмъ языцѣ выставлюванй. Щожь робится? Въ Вѣдни друкуютъ тіи аркушѣ, але якъ бы на тое лише, щобы насмѣятись надъ рускимъ языкомъ. Маю формуляръ такого аркуша и читаю въ нѣмъ на горѣ по польски на долѣ по руски: Нръ участка (парцелѣ), число вкладки въ грунтовôй книзѣ (число выказу гипотечного) названіе устороньня (назва поля), объемъ плоскости (объемъ поверхнѣ грунту) очеркъ (обчисленье) помѣру въ цѣли поданія возваженій и т. д. Такй то аркушѣ печатаются! А що дѣєся дальше. Ото панове Поляки пôдôймаютъ крикъ противъ тыхъ аркушѣвъ рускихъ, для того, що они повинні бути польскй (!?!) а коли не маютъ въ рускôй Галичинѣ Полякôвъ-посѣдачѣвъ малыхъ грунтôвъ, починаютъ они вдаватись до рускихъ селянъ и тамъ ось що имъ правлятъ: читаютъ имъ напередъ такъ: *Очеркъ памеру и оцѣненія въ цѣлѣ наданія возражоній* а потôмъ по польски: wyciąg obliczenia pomiaru — potrzebny do podawania reklamacyj — и пытаютъ селянъ: „а що вы лѣпше розумѣєте — чи перше, чи друге, чи хочете, щобы вамъ такъ выдавали аркушѣ?“ Совсѣмъ природно, що селяне ничого не розумѣютъ зъ першого и такъ Поляки свого допинаютъ: они збираютъ ôтъ рускихъ селянъ въ той пôдступный способ протеста противъ того, щобы аркушѣ индивидуальнй не були по руски! Оттеперь буде кождому ясно, куда стежка въ горохъ. Мы не знаємо напевно, кто то такъ уложивъ тіи формуляры рускй, але кождый, кто ихъ бачивъ, скаже, що певне не Русинъ. Вжежь Русинъ не буде силився на тое, щобы поле або ниву, слова старорускй переводити на устороньe, що у насъ означае совсѣмъ що иншого. Такъ само возваженіе не означае реклямаціи але тôлько що рѣзка ôтповѣдь, Entgegnung, Replik. Плоскôсть означае Flachheit але не поверхню — Oberfläche. Вкладка означае Einlage але не выказъ; вносъ може означати тôлько що народне приносъ, датокъ, вкладка, але не означае нѣмецкого Fürtrag. Зновь жежь увага єсть совсѣмъ руске слово и на него не треба кувати иншого выразу. Грунтовый участокъ не означае: грунту, але часть грунту. Очеркъ значитъ тôлько що нарысъ, але не означае польского слова obliczenie, на що Русины маютъ слово: обчисленье. Зваживши, що цѣлый аркушь грунтовои посѣлости обнимае въ собѣ ледви 20 слôвъ, то кождый муситъ признати, що тôлько и такъ грубыхъ ошибокъ не мôгъ зробити Русинъ, що тутъ съ замѣромъ покалѣчено рускій языкъ, щобы мати опôсля добре орудіе до агитаціи противъ аркушѣвъ индивидуальныхъ въ рускôмъ языцѣ, що єсть се по просту пôдступъ противъ справедливого жаданя Русинôвъ. Однакожь Русины вже нынѣ на стôлько выросли, що розумѣются на такихъ пôдступахъ справдѣ езуитскихъ. Пригадаю лише, що такимъ же покалѣченымъ языкомъ печатаются рускй оголошеня въ Gaz. lwowskiej, справозданя Выдѣлу краєвого (перекладанй Полякомъ на рускій языкъ) и Вѣстника законôвъ державныхъ. Зъ того однакожь слѣдуе не тое, чого домагаются Поляки с. е. усуненье рускаго языка, але противно потреба привернути чистоту рускаго языка, потреба повѣреня рускихъ толкованъ урядовыхъ Русинамъ знаючимъ рускій языкъ, а не якимъ недоукамъ або емигрантамъ, шукаючимъ въ Галичинѣ ласкавого хлѣба за рускй грошѣ. Поляки совсѣмъ даремно кричатъ тутъ о якôйсь „moskiewszczyznie“, котрои они самй авторами, бо тіи похибки, якй я высше пôднѣсъ, ясно указуютъ, що авторъ перекладу высшезгаданыхъ формулярôвъ не знае ни рускаго ни россійскаго языка. Тожь мы Русины пôзнавши „куды стежка въ горохъ“, повинні рѣшучо допоминатись, щобы рускй формуляры аркушѣвъ индивидуальныхъ були въ нашôмъ рускôмъ, народови зрозумѣлôмъ языцѣ напечатанй и щобы тіи аркушѣ були въ рускôй Галичинѣ выставляні черезъ уряды лише въ рускôмъ языцѣ. Такъ само повинні мы допоминатись, щобы и Вѣстникъ законôвъ держ. и справозданя соймовй и выдѣлу краєвого були печатанй въ чистôмъ рускôмъ языцѣ, бо тôлько въ той способ ominemo ту хитру агитацію, що выкористуючи ледачй переклады урядовй въ рускôмъ языцѣ на нашу некористь, впихае народови рускому замѣсть рускихъ — польскй письма. Памятаймо, що маємо дѣло не тôлько съ сильными але и дуже хитрыми противниками нашои народности. Думаю, що сказане мною не єсть такъ дуже маловажне зô взгляду на агитацію, яку ведутъ у насъ теперь Поляки противъ рускихъ аркушѣвъ индивидуальныхъ. Най се послужитъ за информацію нашимъ посламъ въ соймѣ, где, якъ чую, вносятъ якйсь протеста якихсь „малыхъ посѣдателѣвъ“ противъ рускихъ аркушѣвъ.

ГАЛИЦКІЙ СОЙМЪ КРАЄВЫЙ.

Пяте засѣданье въ середу дня 4. (16.) червця.

Зъ ряду перше се засѣданье, на котрôмъ никто зъ послôвъ не просивъ о ôтпустку. — Пос. Тышкевичь предкладае два внесеня: 1) Соймъ зволитъ вôзвати правительство, щобы списы маєтковй и опечатуваня въ случаяхъ смерти лише тогды пôдлягали въ мысль §. 27 нотаріяльнои тарифы оплатѣ таксы нотаріяльнои, если вартôсть спадщины по потрученю всѣхъ до инвентаря поданыхъ довгôвъ выноситъ що найменше 300 зр. 2) Соймъ поручае кр. Выдѣлови, щобы въ порозумѣню съ правительствомъ дослѣдивъ, чи и о скôлько законъ зъ дня 1. листопада 1868 Ч. 25 Д. з. д. (о подѣльности селяньскихъ грунтôвъ) вплынувъ на зъубоженье людности рôльничои и предложивъ результатъ своихъ дослѣдôвъ а евентуально внесенье до змѣны згаданого закона о подѣльности грунтôвъ — соймови на слѣдующôй сесіи.

Д-ръ Мадейскій предкладае внесенье о знесеню права пропинаціи во Львовѣ.

Зъ помежи надôсланыхъ петицій, котрыхъ доси надôйшло до сойму надъ 130, важнѣйшй: петиція повѣтового Выдѣлу въ Теребовли о выданье закона призволяючого громадамъ, котрй не числятъ бôльше якъ 100 посадъ, лучитися съ бôльшими громадами. Товариство польскихъ природоспытôвъ о запомогу для часописи Kosmos. Польска акад. молодѣжь во Львовѣ о заведенье системизованои катедры польского права въ львôвскôмъ университетѣ. Громада Судова Вишня о запомогу 2000 зр. на закупно будынку на школу. Громада Дережець о звороту пожичку и запомогу на будову церкви. Громада Горбаче пов. рудецкого о придѣленье до староства львôвского а суду повѣт. въ Щирци. Выдѣлъ повѣтовый въ Величцѣ о ограниченье подѣльности селяньскихъ грунтôвъ. Гр. кат. комитетъ парохіяльный въ Бучачу о запомогу 1500 зр. на ôтновленье иконостасу въ церквѣ св. Миколая. Выдѣлъ повѣтовый въ Ланцутѣ о законъ водный. Ланцутско-Ярославскій ôтдѣлъ товариства господарского о запомогу на выданье популярного дѣльця о рôльництвѣ для малыхъ посѣлостій. Замѣтна рѣчь, що коли зъ польскои стороны надходятъ безчисленнй найрôжноднѣйшй петиціи навѣть въ такôмъ родѣ якъ о запомогу на машину до „wyrabiania pończoch“, на науку спѣву, на рôжнй патріотичнй цѣли, популярнй выданя и т. д., — зъ стороны Русинôвъ не стрѣчаємо майже ніякихъ петицій.

Зъ дневного порядку пос. кс. Хелмецкій мотивуе свое внесенье, щобы вôзвати правительство о щорôчне вставлюванье въ буджетъ религійного фонду сумы 24.000 зр. на ремунерацію для катихитôвъ, а то такъ довго, доки ôтповѣднй змѣны законодавства не зроблятъ сеи запомоги злишною. Внесенье переказано комисіи едукаційнôй.

Ôттакъ приступлено до спеціяльнои розправы надъ проектомъ закона будовничого для 24 мѣстъ и мѣсточокъ въ Галичинѣ. Розправа велася тôлько надъ тыми §§.-ми закона, до котрыхъ зголошено поправки.

Всѣ §§-ы закона прійняти съ малозначными змѣнами пôсля внесень комисіи.

Надъ вступомъ до закона, постановляючимъ якй мѣста и мѣсточка пôдлягаютъ приписамъ сего закона, розвелася довша розправа. Пос. Бѣлиньскій жадае розширеня сего закона на Сянокъ, пос. Поляновскій на Сокаль, пос. Дыдыньскій на Величку, пос. Лукасевичь на Кросно. Пос. Рожанковскій супротивляєся внесеню пос. Поляновского, щобы сей законъ розтягнено и на Сокаль, понеже єсть бôльше велике село якъ мѣсто, и задля приписôвъ будовничого закона моглобы много потерпѣти въ своѣмъ розвою.

По довшôй розправѣ ухвалено, що новый законъ будовничій обовязуе мѣста и мѣсточка: Бѣлу, Бохню, Броды, Бережаны, Бучачь, Дрогобычь, Горлицѣ, Городокъ, Ярославъ, Ясло, Коломыю, Новый Сончь, Пôдгôрье, Перемышль, Рящôвъ, Самбôръ, Снятынъ, Станиславôвъ, Стрый, Тернопôль, Тарнôвъ, Вадовицѣ, Золочѣвъ, Жолкôвъ, а такожь Сянокъ, Величку, Сокаль, Залѣщики и Кросно.

СПРАВЫ КРАЕВЙ.

Зъ Равского.

Не крыйтеся злодѣѣ-коноводы! не лѣсами, манôвцями въ ночи, но въ бѣлый день битымъ шляхомъ ведѣтъ конѣ, никто васъ не спинитъ! Такъ можемо смѣло сказати, коли бачимо, якъ свобôдно, мовъ птахи по воздусѣ, гуляютъ у насъ коноводы. И чомужьбы имъ не гуляти, коли промыслъ ихъ и легкій и интратный и неоподаткованый? Вправдѣ законъ карный и жандармы стоятъ на завадѣ. Но передъ першимъ нôчь-мати все покрые и заслонитъ, а другій пѣшій коня не здогонитъ.

Въ „Дѣлѣ“ ч. 38 була згадка зъ Равского про крадѣжь коней. Мы можемо запевнити, що се єсть ино одно кôльце великого ланцюха злодѣйского, котрый опоясуе повѣты Тѣшанôвскій, Мостискій, Городецкій, Жовкôвскій, Каменецкій, Равскій, Сокальскій и Яворôвскій. Ôнъ давитъ такъ немилосерно и такъ безкарно селяньство цѣлого округа землѣ сягаючои ôтъ Сяна ажь поза Бугъ а на пôвнôчь до россійскои границѣ, що муситъ съ часомъ довести людій до економичнои руины. Положѣмъ ино по 20 коней (Вôльки мазов. п. Равского) рôчно выкраденыхъ зъ села и переведѣмъ сей убытокъ на чистй грошѣ, то вынесе 800 злр. (злодѣй краде шо лѣпшй конѣ). Єли ино 20 селъ с. е. четверта часть кождого повѣта таку страту понесе, то цѣлый убытокъ дасть суму 128.000 злр. рôчно. И щожь ту поможе всяке накликуванье селяньства до тверезости, ощадности и працёвитости, коли єго такъ безкарно обкрадаютъ? Чогожь може оно колись доробитися своимъ кровавымъ трудомъ?

Мѣсточка Крукеничи п. Мостискаго, Магерôвъ п. Равского, Кристинопôль п. Сокальского (40 коноводôвъ знаныхъ и караныхъ), Холоѣвъ, Радехôвъ, Виткôвъ п. Каменецкого славятся такъ злодѣями-коноводами, якъ примѣромъ Куликôвъ, Угнôвъ своими шевцями. Въ тыхъ мѣсточкахъ ôтбуваются часто ярмарки на конѣ. На такôмъ ярмарку мѣняются властиво злодѣѣ тутешнй съ россійскими крадеными кôньми. А скоро разъ перевели коня за границю, то й слѣдъ загине и кôнь пропавъ разъ на все. Майже въ кождôмъ селѣ тыхъ повѣтôвъ жіе конокрада. Сей краде въ селѣ и сейчасъ передае чужому злодѣеви коня найдорожше за 5 злр., хочьбы ôнъ не знати якои бувъ вартости. Краденый кôнь переходитъ такимъ танымъ купномъ неразъ черезъ 5 рукъ злодѣйскихъ, закимъ переведутъ єго за границю. Всѣ маютъ межи собою таку умову, що, єслибы котрого переловили, то той бере всю отвѣчальнôсть на себе. Се розумѣеся такъ, що злодѣй пôйманый съ конемъ не выдасть того, котрый властиво зъ стайнѣ або зъ пасовиска укравъ анѣ навѣть другого, третого, ôтъ котрого купивъ.

чужôмъ съ шкодою народности власнои...“

Такъ говоривъ Костомарôвъ въ 1862 р. до писателѣвъ Украины; слова тіи дуже ôтповѣднй и до насъ. И мы коли хочемо дôйти до цѣли розбудити народнôсть и бути въ пожитокъ народови, мусимо вступити на тую дорогу и майже все ôтъ початку розпочинати. Завсѣгды булобы лѣпше въ нашôмъ положеню мати менше газетъ але добрыхъ а за тое бôльше книжочокъ потребамъ ôтповѣдныхъ.

Такъ належалобы старатися:

1. О книжочки розбуджуючй почутье народне, въ котрыхъ помѣщалибыся:

а) повѣсти основанй на дѣяхъ народныхъ,

б) розказы зъ рускои исторіи,

в) хорошй картины зъ народного житя.

2. Потребабы написати книжочку, а въ нѣй выложити народови коротко але ясно головнй основы єго становища въ державѣ; єго права политичнй, щобы ôнъ знавъ, що єму вôльно а чого не вôльно.

3. Въ конець рôвночасно, хоть поволи знакомити народъ съ природою, природною исторіею, выясняти появы природы, познакомляти съ поступовымъ господарствомъ.

Часъ бы разъ покинути безплоднй споры кто зъ насъ лучшій, и взятися всѣмъ просто до працѣ. Тогды той буде лучшій, кто бôльше причинится до добра народа.

Добребы було, щобы мы порозумѣвшись, знали одинъ за другого, одинъ другому помагали.

Но понеже у насъ люде здôбнй въ великôй части змушенй боротися о хлѣбъ насущный и обавлятися можна, щобы справа ôтъ котрои зависитъ наша будущнôсть, не осталася, якъ звычайно, занедбаною, належалобы розписувати конкурсы и подумати о средствахъ для надгороды праць добрыхъ. Не часъ до скаргъ и жалѣвъ, ту треба пожиточнои працѣ. Не знайдутся люде до працѣ, то скарги и жалѣ не помогутъ. До дѣла!

Ст. Качала.

— **Статистика** австрійскихъ народностій **въ войску.** Въ р. 1875 на загальне число арміи австрійскои: *872.616* людій припадало по народности на Нѣмцѣвъ 238.145, на Чехôвъ, Моравянъ и Словакôвъ 166.781, на Мадярôвъ 154.271, на Русинôвъ *78.466*, на Полякôвъ 66.722, на Румунôвъ 61.593, Кроатôвъ 40.433, Словенцѣвъ 31.015, Сербôвъ 27.137, Италіянôвъ 7.702, Болгарôвъ 352. До кавалеріи даютъ Русины *15.223* людій, 170 на 1000 кавалеристôвъ. Въ Львôвскôй генеральнôй комендѣ на 1000 воякôвъ тôлько 146 есть письменныхъ.

Такъ частѝ и численнѝ майже не до увѣреня крадежи свѣдчатъ, що злодѣѣ суть ôтважнѝ, смѣлѝ и безпечнѝ, не лякаются жаднои перешкоды. То могутъ посвѣдчити жандармы Равскѝ и Холоѣвскѝ, котрымъ якось трудно приходитъ коноводу зловити. Ба що гôрше, злодѣѣ посунули свою зухвалôсть до того, що ходятъ въ день по пасовиску, оглядаютъ и полохаютъ коней, пытаются пастухôвъ, чій той або сей кôнь? По селѣ пôйде поговôрка, що нынѣ жиды приглядалися Ивановому або Стефановому коневи. Иванъ и Стефанъ носятся съ гадками продати добрѝ конѣ а гôршѝ купити. На такѝ злодѣй не злакомится. Але закимъ они надумались и гадку въ дѣло перевели, злодѣѣ вже конѣ украли. Тогды Иванъ або Стефанъ муситъ продати зо двѣ коровы, а якъ тыхъ не маѥ, пожичити грошѣ у жида и купити конѣ, бо инакше не обробить рôлѣ. Жида, що приглядався твому коневи и его полохавъ пробуючи, чи быстрый, чѣпати не можешь, бось его за руку не зловивъ, якъ кранъ. Якъ же ѯь зачепишь, то тя запôзве до суду о образу чести хочь вже за крадѣжь коней сидѣвъ.

Не одинъ запытаѥся: А гдежь власти безпеченьства? Суть и не ма, ôтповѣмо. Людій умундурованыхъ и узброеныхъ, золотоковнѣрыхъ або и съ мосяжными бляхами на грудехъ здаѥся досыть, бо часто спотыкаѥшься съ ними. Но ихъ кругъ дѣланя муситъ бути такъ обширный, такъ розляглый, що обезпека житя и майна спокôйныхъ и точно платячихъ податки обывателѣвъ лишаѥся на послѣднôмъ плянѣ. Вжежь то не мала робота для ц. к. жандармеріи и не мало часу вымагаюча уганятися за самыми жебраками, слѣпцями, калѣками и иншими волоцюгами. Що жандармы ихъ добре пильнують, може кождый о тôмъ въ дни праздничнѝ коло церкви переѥвѣдчитися або й часто жандарма на дорозѣ съ жебракомъ спôткати. Немало часу, силъ и „быстроумія“ спотребуютъ органы безпеченьства при всякихъ выборахъ, котрѝ у насъ дуже часто повтаряются. Въ кôнци ходити по селахъ, звѣдуватись за людьми читаючими и маючими у себе книжочки „Просвѣты“ або „Ôбщества Качковского“ а ôттакъ ту цѣлу библіотеку селянина двигати до мѣста, се такожь не абы яке дѣло! Поминаючи еще много иншихъ дрôбныхъ справъ входячихъ въ кругъ дѣйства ц. к. органôвъ безпеч. стане кождому ясно и понятно, що тая сторожа безпеченьства не маѥ ани часу ани силы гонити и ловити коноводôвъ, тымъ бôльше що таке дѣло въ натуры рѣчи не легке а трудне.

Немало причиняѥся до пташои свободы нашихъ коноводôвъ и лагôднôсть судового поступованя съ коноводами практикована иногды Львôвскими присяжными судіями.

Третою причиною зухвалости злодѣйскои ѥсть оспалôсть и непорадноôсть вôйтôвъ и радъ громадскихъ. Право польове и полиційне совсѣмъ по селахъ не выконуются, хоть громады оплачуютъ и польовыхъ и полицаѣвъ. А се тому, що ани они ани вôйты не знаютъ, якій ѥсть ихъ кругъ дѣйства и не ма кому ихъ поучити. Священики майже совсѣмъ ôттягнулись ôтъ всякихъ справъ громадскихъ заховуючи свою честь и своѥ становище, котре люде покликанѝ и непокликанѝ заѣдно пôдкопуютъ. Старосты не поучуютъ, бо не маютъ часу. Въ нашихъ сторонахъ заледво разъ на 2 або 3 мѣсяцѣ ѣдутъ вôйты на „цесію“ до староства и то звычайно передъ якими выборами, коли предметомъ поясненъ суть иншѝ рѣчи. Староста въ Р. уважавъ за дуже спасенну рѣчь для громады поучити вôйта, що священикъ стоитъ пôдъ властію вôйта и вôйтови выключно прислугуѥ зарядъ громады, а священикови тому а заразомъ радному громадскому сказавъ съ незадоволеньемъ: „Księża mięszają się w sprawy gromadzkie!“ Такъ нехай всѣ мыслячѝ люде въ громадѣ позакладаютъ руки и на все стискаютъ раменами, вôйты нехай не наглядаютъ ани права польового, ани полиційного ани закона противъ піяньства, але за тоѥ нехай коноводы окрадаютъ нашихъ селянъ!

Подавши причины широко розвиненого коноводства подаѥмо и способôъ, якъ сему зарадити и звертаѥмось до нашихъ послôвъ съ просьбою, щобы надъ тымъ подумали и ôтповѣднѝ кроки здѣлали. Нехай разъ и мужицка худобина знайде своихъ оборонцѣвъ, якихъ знайшли свистаки татряньскѝ, козицѣ, воробцѣ, соловѣѣ и иншѝ звѣрята. Передовсѣмъ повинно правительство поручити старостамъ высше наведеныхъ повѣтôвъ выготовити докладный списъ коней скраденыхъ въ протягу послѣдныхъ 3 рокôвъ. Въ мѣру тыхъ выказôвъ помножити силы жандармеріи, а навѣть на якійсь часъ, поки зло не выкоренится, запровадити кôнну жандармерію, бо прѣцѣнь пѣшій жандармъ кôнного злодѣя не здогонитъ. По друге въ цѣлôй Галичинѣ завести пашпорты для коней (для роговои худобы существуютъ вже ôтъ кôлькохъ лѣтъ). Тогды продаючій не мôгбы коня безъ пашпорту на торзѣ продавати. Купившій коня мавбы вразъ съ продаючимъ удатися до ôтповѣдного уряду (магистрату, жандармеріи або ad hoc установленого урядника), щобы купно на пашпортѣ печатію и пôдписомъ потвердити. Ôттакъ мусѣвбы новый властитель коня зложити сей пашпортъ въ своѣмъ урядѣ громадскôмъ до перехованя. Продаючого безъ пашпорту мавбы жандармъ право придержати такъ довго, поки бы не сконстатовано, що ôнъ ѥсть дѣйстнымъ властителемъ коня. Такѝ пашпорты и такѡ поступованье не тôлько запобѣглибы крадежи, але надто улекшилибы слѣдство въ случаю крадежи и улекшили бы правительству и статистичнôй комисіи щорôчну конскрипцію коней. Ѥслибы ктось купивъ и привѣвъ до села коня безъ пашпорту на имя попереднього властителя або съ пашпортомъ безъ потвердженя купна, тогды вôйтъ мавбы обовязокъ коня задержати до справдженя власности. Само собою розумѣѥся, що на ухиляючихся ôтъ того повинна бути наложена кара.

Въ кôнци треба выѣднати у правительства, щобы ôтнеслось до правительства россійского и предприняло мѣры, котрыми бы можна спинити коноводôвъ обохъ державъ ôтъ взаимного передаваня собѣ коней краденыхъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Дѣятельнôсть Соймôвъ*). Всѣ соймы занятѝ еще приготовительными працями въ комисіяхъ. Тожь мало що можна сказати о ихъ дѣятельности. Одно лише можна пôднести, що всѣ соймы сего року выразно и доволѣ рѣзко ужалялись на короткôсть соймовыхъ сесій, такъ що правительство на будуще ледви чи схоче выкликовати подôбнѝ протеста и жалѣ. Пôсля донесень Politik правительство не постановило еще певного речинця для закôнченя соймовыхъ сесій, а лишитъ соймамъ ôтповѣдный часъ до працѣ. Бôльша часть соймôвъ малабы покôнчити свои працѣ около половины липця; тôлько галицкій соймъ маѥ по перервѣ на часъ жнивъ розпочати на ново свои працѣ около половины серпня.

Комисія чеcкого сойму для реформы ординаціи выборчои ухвалила 13 голосами противъ 7, щобы надъ предложеньемъ правительственнымъ о змѣнѣ ординаціи выборчои (зъ бôльшихъ посѣлостій) перейти до дневного порядку.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. О сподѣваныхъ реформахъ Меликова и слухи загинули, за те выступаѥ на перше мѣстце евентуальна вôйна съ Китаемъ. Ôтношеня межи обома державами принимаютъ острый характеръ. Зъ Туркестану шлются вѣсти, що китайске войско многочисленне и добре узброене громадится на границяхъ. Сподѣются, що Китайцѣ безъ всякихъ дипльоматичныхъ нотъ и ультиматôвъ нападутъ на Кульджу. Посолъ россійскій въ Пекингу дармо навязовавъ переговоры, а и сподѣваный до переговорôвъ въ Петербурзѣ Маркизъ Ценгъ не зъявився доси. Нѣмеччина и Франція попирали мирнѝ намѣреня Россіи въ Пекингу, але Китайцямъ не ходитъ такъ дуже о Кульджу, якъ бôльше о те, щобы державу свою высвободити разъ на все ôтъ всякого постороннього вліяня. Се початокъ великои вôйны, котра за якійсь часъ звернеся противъ Франціи и Англіи такъ само, якъ нынѣ звернулась противъ Россіи. Найгôрше выйде при тôмъ Англія, котра съ Китаемъ удержуе значну морску торговлю. Купцѣ россійскѝ перервали свои торговельнѝ ôтношеня съ Пекингомъ.

Франція. Министерство ôтбуло довшѝ нарады въ справѣ удѣленя амнестіи всѣмъ комунардамъ, однакожь не рѣшилось поставити дотычного внесеня въ парляментѣ по причинѣ, що нема певности, чи то внесенье зыскалобы для себе бôльшôсть, а ôттакъ апробату сенату. Правительство не буде однакожь противитись, ѥслибы внесенье на амнестію выйшло зъ посередъ парляменту самого.

Туреччина. Въ Царгородѣ зôбралась и уконституовалась на дняхъ интернаціональна комисія для реформъ. Представителѣ державъ европейскихъ згодились на те, щобы рѣшеня западали бôльшостію голосôвъ. Предсѣдателемъ выбрано делегата порты Ассимъ-пашу. Комисія не покôнчитъ своеи працѣ скорше якъ черезъ три мѣсяцѣ.

Султанъ ôтповѣвъ уже по части на идентичну ноту, котру вручили ему недавно амбасадоры европейскѝ пôдъ проводомъ Гешена. Султанъ заявляе, що зôбранье конференціи въ Берлинѣ повитавъ дуже радо, понеже лишь въ сей способôъ дасться полагодити пытанье греческе. Всѣ дотеперѣшнѝ пробы, порозумѣтись съ Грецією, розбились о надмѣрнѝ претенсіи сеи державы. Султанъ пригадуе, що посередництво, котре застерегли собѣ державы въ 24 артикулѣ договору берлиньского, не повинно и не може нарушати независимости Туреччины и ея свобôднои децизіи. Порта пріймe волю конференціи до вѣдомости и улегчитъ ея задачу.

Нѣмеччина. Конференцію амбасадорôвъ въ Берлинѣ ôткрывъ 4. (16.) с. м. князь Гогенлоге о 2. годинѣ зъ полудня. Поодинокѝ репрезентанты трактатовыхъ державъ представились взаимно, по чѣмъ ухвалено держати обрады въ тайнѣ. Конференція маѥ передъ собою богатый матеріялъ проѥктôвъ до означеня границь греческо-турецкихъ. Головно розходится о прилученье Янины и Превезы до Греціи, съ чимъ всѣ державы годятся. Конференція ôтбуде кôлька засѣдань, рѣшитъ справу греческу въ засадѣ, по чѣмъ зберутся делегаты техничноі комисіи и выроблятъ точный плянъ до означеня пôвнôчныхъ границь Греціи. Ôттакъ удасться технична комисія на мѣстце до Тесаліи, а имовѣрно доперва въ осени зберес на ново конференція амбасадорôвъ, щобы постановленя комисіи одобрити.

Чи конференція сповнитъ свою задачу, о тôмъ не можна сомнѣватись. Державы бо европейскѝ порозумѣлися еще передъ зôбраньемъ конференціи, котрыми територіями належитъ Грецію надѣлити. Труднѣйше дѣло до сповненя буде мати однакожь комисія технична, котрôй слаба Туреччина не въ силѣ запоручити навѣть личне безпеченьство въ Тесаліи. Такожь не ма певности, чи Туреччина схоче постановленя конференціи точно выконати и чи буде она въ состоянію своими органами дѣло розграниченя перевести? Ѥсли Туреччина не змогла присиловати альбаньску лигу до ôтступленя територій надъ Скодарскимъ озеромъ въ користь Чорногоры, то якимъ свѣтомъ зможе она негреческихъ жителѣвъ Янины и Превезы наклонити до пôдданяся Греціи?

Kölnische Ztg. пише въ сѣй справѣ слѣдуюче: Франція попираѥ жаданя греческѝ не такъ зъ симпатіи для Греціи якъ бôльше въ своѣмъ интересѣ. Глядстонъ бувъ завсѣгды слабымъ приклонникомъ Туреччины и не буде ея боронити. Италія готова ôтступити Греціи все, чого тая держава забажаѥ. Австрія не симпатизуе надмѣрно съ народами балканьскими и радше видѣлабы крѣпшу Туреччину якъ Грецію. О Нѣмеччинѣ не можна ничого позитивного сказати, а Россія не выдаѥсь дуже прихильною для великодержавныхъ аспирацій короля Георгія.

Амбасадоры и делегаты техничноі комисіи були 4 (16) на обѣдѣ у князя Бисмарка, 5 (17) на обѣдѣ у цѣсаря.

Англія. Войскамъ англійскимъ въ Афганистанѣ не ведеся найлучше. Генералъ Гилль телеграфуе зъ долины Логаръ, що нарôдъ заворушеный стрѣляѥ на переднѝ сторожѣ. Повстанцѣ стоятъ еще заѣдно въ поли готовѝ до бою. Абдураманъ роздае подарки межи начальникôвъ; въ Афганистанѣ именовавъ ôнъ вождомъ Могамета-Джана. Times доноситъ зъ Кабулю, що Абдураманъ не хоче зъ рукъ Англичанъ пріймяти достоинъство емира Афганистану.

Соймъ краєвый.

Шесте засѣданье въ суботу 6 (18) червця.

Пос. Володиславъ Воляньскій предкладаѥ внесенье: взываѥся правительство, щобы при новôмъ оподатковаю предложило радѣ державнôй новый законъ постановляючій увôльненя ôтъ податку въ случаяхъ елементарныхъ шкôдъ а то увзглядняючи всѣ роды тыхъ шкôдъ якъ пр. неурожай, морозы и вѣтры, засухи и т. д. доси не увзгляднюванѝ.

Пос. Ер. Воляньскій предкладаѥ внесенье: Поручаѥся кр. Выдѣлови повздержати будову дороги краевои въ направленю зъ Хоросткова до Сухоставу ажь до дальшого зарядженя (зо взгляду на замѣрену будову желѣзницѣ).

Межи петиціями важнѣйшѝ: Теофиль Меруновичь, авторъ брошуры Żydzi, о автентичный перекладъ законодавчихъ книгъ жидôвскихъ и о выданье закона зносячого дотеперѣшну свободу арендарѣвъ корчемъ ôтъ данинъ и конкуренцій на цѣли громадскѝ, школьнѝ и дорожнѝ; о контролю надъ доставою попысовыхъ до асентерунку и надъ тожсамостію ихъ особъ; о реорганизацію жидôвскихъ метрикъ и о знесенье таксъ ôтъ спадщинъ а о оподатковане гелды и оборотôвъ банковыхъ. Галицкѝ єписконы латъ змѣну арт. 14 закона зъ 2. мая 1873 о ôтношеняхъ правныхъ учительского стану. Катихиты выд. шкôлъ тернопôльскихъ о ремунерацію за науку религіи въ тыхже школахъ. Выдѣлъ повѣтовый въ Перемышли о зарядженье средствъ противъ вылащуваню селянъ черезъ банкъ селяньскій.

До послѣднои петиціи заберае голосъ гр. Круковецкій и жадае, щобы для сеи справы выбрано особну комисію зъ 5 членôвъ, бо тая справа ѥсть дуже важна а комисіи банкова и администраційна маючи иншѝ дѣла не будутъ могли ей основно розглянути. Мимо справедливости сего жаданя ôткинено внесенье гр. Круковецкого 45 голосами противъ 39, — бо „на тоѥ не выстарчаѥ силъ“ въ соймѣ! Пос. Рапапортъ мотивуе своѥ внесенье о средствахъ противъ переселюваню селянъ захôднои Галичины до Америки. Внесенье переказано комисіи администраційнôй.

Затверджено выборы послôвъ: Гавзнера, Гроса, Шуйского, Кешковского, гр. Сципіона, Михаловского Романа и Іосифа и Романовича.

Слѣдуюче засѣданье ажь во вторникъ.

НОВИНКИ.

— **Свѣдоцтва школьнѝ** для шкôлъ народныхъ въ рускôмъ языцѣ выйшли вже зъ печати накладомъ товариства „Школьнои Помочи“. Набути ихъ можна у касіера тогожь товариства п. Гр. Врецьоны, въ Народнôмъ Домѣ. Молодѣжь Львôвскои взорцевои школы народнои съ великою радостію оглядаѥ рускѝ свѣдоцтва и жадаѥ тôлько рускихъ свѣдоцтвъ.

— **Рада школьна краєва** поручила книжку товариства „Просвѣта“: **„Звѣрята шкôднѝ и пожиточнѝ**, Романа Заклиньского“ на преміи въ школахъ народныхъ и до библіотекъ школьныхъ.

— **Комисія соймова** въ справѣ слѣдства судового противъ послôвъ Симона и Смаржевского ухвалила бôльшостію чотырохъ голосôвъ противъ одному не призволити на слѣдство пôдчасъ сесіи соймовои.

— **ВПр. Митрополитъ** скôнчивши архіерейскій осмотръ деканата Буковиньского переѣхавъ въ тôй же цѣли въ деканатъ Снятыньскій.

— **Громада Острôвъ**, пов. рудецкого, одержала на внутренне устроенье церкви 50 зр. даромъ ôтъ цѣсаря.

— Въ **школѣ глухонѣмыхъ** во Львовѣ ôтбудеся 24 червня ôтъ год. 9—12 рано испытъ всѣхъ ученикôвъ и учениць. Вступъ свобôдный.

— **Закладъ жереляный въ Криници** мавъ въ року 1879. доходу 46.328 зр. а именно: за наѥмъ мешкань 9.691 зр., за купелѣ боровиновѝ и минеральнѝ 26.968. зр., зъ продажи воды минеральнои 8.810 зр., зъ рôжныхъ иншихъ доходôвъ 859 зр. Въ 1878 р. бувъ дохôдъ о 3 и пôвъ тысяча меншій. Выдаткôвъ мавъ закладъ въ 1879 р. 37.577 зр. Чистій дохôдъ иде на амортизацію и опроцентованье капиталу 300.000 зр. выданого на устроенье закладу.

— **Комната адвокатôвъ** въ Бернѣ освѣдчилась за обмеженьемъ свободы адвокатуры.

(*М.*) **Станиславôвъ** 1 (13) червня 1880. Нынѣшный *зборъ членôвъ Станиславôвскои филіи „Просвѣты“* вынавъ пôдъ кождымъ взглядомъ удачно. При красноôй погодѣ зôбралося до 50 членôвъ переважно зъ селъ околичныхъ. П. проф. И. Верхратскій державъ выкладъ „о ужахъ и гадинахъ.“ Съ надзвычайною ясностію и живостію слова выложивъ прелегентъ становище и призначенье сихъ животинъ въ природѣ, оказавъ живѝ, свѣжо зôбранѝ оказы краевѝ, и беручи взглядъ на народнѝ выображеня о будовѣ и природѣ тыхъ животинъ выказавъ, о скôлько и которѝ суть пожиточнѝ, кôнчаючи поученьемъ, якъ лѣчити чоловѣка або и худобу на вкушенье гадюки ѣдовитои. Въ прелегентѣ повитали притомнѝ нову для тут. филіи силу, а кругъ его близшихъ знакомыхъ сконстатовавъ съ радостію, що п. Верхратскій, редакторъ тутейшои „Денницѣ“, звѣстный ôтъ давна зъ праць литературно-науковыхъ, за симъ разомъ такожь яко взорцевый популяризаторъ науки объявився. По тôмъ выкладѣ наступили, якъ звычайно, вплаты давныхъ и вписы новыхъ членôвъ. Другій выкладъ мавъ держати п. проф. О. Левицкій „о паровôй машинѣ“ съ експериментами. Слабого прелегента заступивъ голова п. проф. Желехôвскій выкладомъ „о власноôй помочи“, ведля Смайльса, выказуючи, якъ добивалися люди и народы, не спускаючися ни на кого, добра и славы и силы, черезъ вытревалôсть желѣзну. Кôлька житьеписій мужѣвъ, выйшовшихъ зъ селяньского стану, зазнавшихъ крайного убожества, розказавъ прелегентъ — пôдносячи ихъ жажду неугасиму науки, ихъ вытревалôсть въ працѣ, ихъ подвиги похвальнѝ, зъ котрыхъ выйшла користь для ихъ народу и цѣлого людского роду. Говорячи о Валентинѣ Дувалю — згадавъ похвально о бл. п. Сильвестрѣ Метеллѣ, котрый яко семинаристъ великѝ поступы зробивъ въ науцѣ астрономіи и книжку популярну „Свѣтъ Божій“ въ рускôмъ языцѣ выдавъ. Прелегентъ звертавъ увагу присутныхъ на тоѥ, якъ тымъ славнымъ мужамъ просвѣчувала

завсѣгды гадка загального добра громадского. Въ найблизшôмъ часѣ, на всякій случай еще передъ жнивами, ôтбудеся слѣдуючій збôръ, до которого выклады уже приготованй.

— **На львôвскôй техницѣ** зайшли сими днями непорозумѣня межи студентами и професоромъ Бизанцомъ. Въ наслѣдство того 3-ій рôкъ техники зôставъ замкненый. Студенты выправили въ своѣй справѣ депутацію зложену зъ 3 членôвъ студентôвъ (по одному зъ 2, 3 и 4 року) до Вѣдня.

(*Гр.*) **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: Дня 1 (13) Червня дало литературно-драматичне товариство въ Коломыѣ въ броварнôй сали на Вербѣжи представленье театральне. Ôто грано одноактову комедію зъ польского: „Женьскй тайны“ и комичну оперетку въ однôмъ актѣ: „Жидъ въ бочцѣ.“ Публика не зôйшлася такъ численно якъ на попереднй представленя. Байдужôсть Русинôвъ мѣстцевыхъ симъ разомъ примѣтити можна було — именно зъ духовеньства мѣстцевого кромѣ о. катихита гимназіяльного никого въ театрѣ не бачилисьмо а предсѣ зъ окрестности старець священикъ ôсѣмдесятьлѣтный съ своєю старенькою сопругою не жалѣли труда прибути на руске представленье. Игра аматорôвъ була въ всѣхъ частяхъ и всѣхъ безъ изъятія дуже хороша. Симъ разомъ новй аматоры выступили именно въ женьскихъ роляхъ, выстудіовали добре свои ролѣ и перенялися игрою совсѣмъ. За труды складаємъ всѣмъ панамъ и панямъ щире руске спасибôгъ.

— **Не мавъ чимъ та лыкомъ.** Отъ така пословиця впала намъ на гадку по прочитаню кроникарского донесеня „Dziennika Polsk“-ого, що зъ ôконъ „Народного Дому“, зъ того niemiecko-ruteńskiego dziwoląga, якъ єго добре выхованый кроникарь зволивъ назвати, стрѣливъ ктось въ комнату дра К. кулею, котра провертѣвши шибу загрязла въ фотелю, на котрôмъ др. К. сидѣвъ. Кроникарь жалуеся ôттакъ, що ц. к. полиція не выслѣдила атентатора, а лишь коротко ôтповѣла, що атентатъ сей не бувъ выконаный зъ ôконъ „Народного Дому“, понеже школьнй комнаты vis-a-vis дому дра К. о тôмъ часѣ були позамыканй и атентаторъ ео ipso не мôгъ тамъ укрытись. — Чіяжь правда теперь и скôлько правды мѣстится въ злобнôмъ донесеню „Dz. Polsk“-ого? Передъ всѣмъ фактомъ єсть, що ктось ударивъ и розбивъ шибу въ комнатѣ дра К., коли сей сидѣвъ за столомъ чи пульпитомъ при працѣ и що якійсь проектиль влетѣвъ на середину комнаты. Тôлько *не була се* смертоносна куля а простый камѣничикъ великости бобу, киненый якимсь уличникомъ мабуть зъ катапульты. Мы бачили сю кулю кроникаря „Dz. Polsk-“ого, якъ ей въ офиціяльнôй жмени носивъ органъ безпеченьства ажь на третій поверхъ „Дому Народного“, где велено ему знайти виновника. Бачилисьмо такожь, якъ сей органъ лишь усмѣхнувся, змѣривши окомъ тую просторонь, яка дѣлитъ третій поверхъ „Народного Дому“ ôтъ ôконъ дра К. Вѣдай набувъ ôнъ пересвѣдченя, що тутъ до киненя камѣничика великости бобу требабы не катапульты але доброи стрѣльбы. Зъ ôтки при такôмъ фактичнôмъ станѣ рѣчій кроникарь „Dz. Pol.“ мôгъ сплести небылицю о атентатѣ на особу дра К. мы не въ силѣ догадатись, але розумѣемо добре тенденцію тои ординарнои ложи.

— **Зъ Станиславова** доносятъ, що тамошный бурмистръ, пос. д-ръ Игн. Каминьскій, вернувши зъ Брукселѣ, предложитъ соймови внесенье дотычно будовы новои желѣзницѣ. Головнй точки внесеня слѣдуючй: Край маѣ дати безплатно бельгійскому товариству грунтъ нôдъ будову желѣзницѣ зъ Гусятына до Станиславова, зъ Загôря до Грибова и зъ Нового Сонча до Живця. Кошта выкупна грунтôвъ поноситъ въ однôй половинѣ край въ другôй интересованй повѣты по мѣрѣ оплаты безпосередного податку. Выкупно грунтôвъ маютъ перевести дотычнй рады повѣтовй. Соймъ маѣ уповажнити Выдѣлъ краевый затягнути отвѣтну пожичку, котрои половину съ процентомъ будутъ сплачувати интересованй повѣты.

— **Зъ Дрогобыча доносятъ**, що въ поблизкихъ селахъ Михалевичахъ и Соблоньску упавъ сими днями тяжкій градъ и поробивъ страшнй шкоды на царинахъ и огородахъ.

— **Конкурса учительскй.** Рада школьна окружна розписуе конкурсъ на слѣдуючй посады съ выкладовымъ языкомъ рускимъ: 1) при школѣ двоклясовôй въ Тыличу посада молодш. учит. съ платою 200 зр.; 2) при школахъ етатовыхъ съ платою 300 зр. въ Лаговôй, Новôйвеси, Поворознику, Верхомли великôй и Жегестовѣ; 3) при школахъ филіяльныхъ съ платою 250 зр. и мешканьемъ або вынагородою за тоежъ: въ Андреѣвцѣ, Ястрембику, Лелюховѣ, Мушинцѣ и Ростоцѣ великôй.

— **Страшна буря съ градомъ** въ окрестности Темешвару наробила въ сихъ дняхъ шкоды въ засѣвахъ на бôльше якъ пôвъ миліона зр.

— **Po polsku!** Въ костелѣ Єзуитôвъ во Львовѣ єсть зъ давна звычай, що кождои другои недѣлѣ говорится проповѣдь по нѣмецки. Минувшои недѣлѣ, коли Єзуитъ зъ проповѣдницѣ почавъ проповѣдь словами: „Geliebte Brüder in Christo Jesu!“ ставъ якійсь паниско кричати: „Po polsku mówić, po polsku!“... Въ костелѣ зробився заколотъ, Єзуитъ злѣзъ зъ проповѣдницѣ а паниска вывели съ честію зъ костела.

— **Старостово въ Загребѣ** (Аграмъ) взываѣ нôдофицерôвъ резервы австрійскои, знающихъ языкъ славяньскій (сербскій), щобы убѣгалися на посады учительскй въ Босніи и Герцоговинѣ. Удержанье учителя: мешканье, огородъ и 150 зр. Прошеня маются вносити до 25 с. м. до старостова въ Загребѣ.

— **Памятникъ Пушкина** коштовавъ, якъ пишутъ дневники россійскй, 83.645 рублѣвъ.

— **Для товариства „Школьна Помôчь“** переславъ Всч. деканатъ Товмацкій черезъ о. Калинця складку 4 зр. 50 кр., за котру Выдѣлъ „Школьнои Помочи“ складае щиро-руске „спаси Бôгъ“ въ надѣи, що потрѣбне тое товариство знайде мимо тяжкихъ часôвъ добродѣѣвъ-патріотôвъ памятаючихъ, що цѣль сего товариства єсть: нести помôчь найнужденнѣйшимъ и найубожшимъ ученикамъ и ученицямъ одинокои руско-народнои школы во Львовѣ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Кайдашева семя (родина)**, повѣсть **Ивана Левицкого (Нечуя)** зыйшла зъ печати окремою книжкою въ VIII-цѣ, стор. 141. Цѣна 80 кр., съ пересылкою почтовою 85 кр. Набути можна черезъ администрацію „Дѣла.“

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Станъ засѣвôвъ въ Австріи** при кôнци мая нôсля справозданя министерства рôльництва. Въ другôй половинѣ мая погода була непостоянна. Въ цѣлôй майже монархіи такъ обнижилася около 17 и 18 мая температура, що ночами бували приморозки, котрй тревали ажь до 24 мая. Приморозки тіи доходили часто высоты—3 до 5°C. а коло Грацу навѣть 7°C. На Уграхъ бувъ приморозокъ на нôвночи на нôдгôряхъ Карпатъ и Альпъ въ малôй низинѣ угорскôй и въ нôвночôй части великои низины угорскои, на полудни Угоръ тôлько гденегде. Въ краинахъ Карсту не було морозу але температура спала була до зера и пановавъ страшно вихорный борей. На нôвночных склонахъ Карпатъ надали въ тыхъ дняхъ мая снѣги а мѣсцями навѣть великй н. пр. нôдъ Радôвцями на рôвнинѣ лежавъ снѣгъ 10 центиметрôвъ а въ горахъ 30 центм. въ высоту. Такожь въ Чехахъ въ повѣтѣ таборскôмъ упали великй снѣги. На малôй низинѣ угорскôй пановали зливы; грады являлися въ всѣхъ краяхъ Австро-Угоръ. Ôтъ 22 настало 6—7 днѣвъ теплыхъ — въ полудн. Тиролю и въ малôй низинѣ угорскôй тепло сягало 32°C. въ тѣни. Въ послѣдныхъ дняхъ мая зновъ повторилися въ цѣлôй монархіи бурѣ и зливы при зниженю температуры; въ полудн. Тиролю навѣть снѣгъ упавъ бувъ. Загальный станъ урожаѣвъ такій: *Жито* въ многихъ окрестностяхъ власне цвило якъ настали снѣги и морозы и для того значно потерпѣло; найменше потерпѣло жито въ Галичинѣ и на Шлезку, понеже ще совсѣмъ не цвило въ тую пору, або тôлько рѣдко где. *Пшеницѣ* не зашкодили морозы — противно, розвивався красно. Найплохѣйшй пшеницѣ зъ цѣлои Монархіи въ Галичинѣ и Дальмаціи. *Ячмена* въ загалѣ добрй; утерпѣли много ôтъ приморозкôвъ въ Галичинѣ, Чехахъ и на Шлезку. *Овесъ* всюда дуже хорошій, вынявши нôвнôчно-захôдный Шлезкъ. *Бараболѣ* померзли въ Галичинѣ такъ, *що або ничо зъ нихъ* не буде або мусятъ бути переоранй и на ново обробленй. Крôмъ того въ многихъ повѣтахъ всходнои Галичины кертицѣ и медведюхи починили много шкоды въ бараболяхъ. *Бураки* не зле удалися въ Галичинѣ, Австріи нижшôй и краяхъ альпейскихъ. *Хмѣль* вдоволяючій въ Чехахъ и Галичинѣ.

Спростованье.

„Ôтъ львôвскои репрезентациі товариства убезпечень „Azienda Assicuratrice“ въ Трієстѣ одержалисьмо письмо, въ котрôмъ Дирекція тогожь товариства заявляе, що „поголоски о предстоячôй ликвидациі Азіенды Ассик. въ Трієстѣ суть совсѣмъ ложнй и що всѣ напады на тое товариство суть тôлько ощирствомъ и выверненьемъ правдивого стану рѣчій.“

До сего спростованя мусимо замѣтити, що въ ч. 40 „Дѣла“ подана була лише позитивна вѣдомôсть о замѣренôй фузіи Азіенды съ другимъ товариствомъ, котрого имя доси незвѣстне, а дальше було згадано про вѣсти зъ Вѣдня, що тая фузія маѣ бути вже неможливою, и що наслѣдствомъ того булабы ликвидація. Отже жь супротивъ того представляеся нынѣшне спростованье дуже ляконичнымъ и мы якъ и сама интересована публика надѣялись ôтъ Дирекціи бôльше ясного и позитивно успокоюючого представленя самои справы. Тожь въ тôмъ предметѣ замѣстимо въ найблизшихъ ч-лахъ зъ нашои стороны близшй поясненя. Само собою розумѣеся, що якій бы ни бувъ станъ товариства, все жь таки неплаченье ратъ не приспоритъ интересованымъ особамъ ніякои користи, а противно потягае за собою шкоду застережену въ условіяхъ убезпеченя.

Курсъ львôвскій зъ дня 17. *л.* червня 1880

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	275 —	278 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	168 —	171 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	300 —	304 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 20	98 20
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	97 20	98 20
Банку гип. галиц 6% ав.	102 30	103 30
Листы дов. гал. рус. банку п. 6%	102 —	104 —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 50	98 50
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	101 —	103 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 41	5 52
„ цѣсарскій	5 45	5 55
Наполеондоръ	9 28	9 38
Пôвимперіялъ	9 56	9 68
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 68
„ паперовый	1 24	1 26
100 марокъ нѣмецкихъ	57 20	58 —
Серебро	99 50	100 50

Курсъ готовкою, куп. безъ куповання.

Зингеръ (Singer) въ Трієстѣ. Тую фирму поручаємо нашимъ читателямъ яко одну зъ найзнатнѣйшихъ и найбогатѣйшихъ въ Трієстѣ. Она высылае для выгоды своихъ П. Т. Купователѣвъ пачки ôтъ $4^3/_4$ кило франко и вôльно ôтъ цла. Можемо всякому дорадити, щобы присылкою на пробу переконався о незвычайнôй дешевости и дуже добôрнôй якости рôжныхъ родôвъ кавы. Впрочôмъ ôтсылаемо нашихъ читателѣвъ еще на анонсъ въ части инсератовôй, а тутъ еще тôлько замѣтимо, що фирма на жаданье служитъ спеціяльнымъ цѣнникомъ.

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зôближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подае до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенй Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленй, можна набути въ канцеляріи товариства, улица краковска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Повѣстки для дѣтій . . .	30 кр.
Перекотиполе и Салдацкій патретъ (разомъ) . .	35 „
У пропасть дорога ховска .	33 „
Сестра, Ластôвка, Добре роби добре буде (разомъ) .	37 „
Розказы про силы природы ч. I. и Оповѣданя про св. мученикôвъ Бориса и Глѣба (разомъ) . .	35 „

Замовленя почтовй выконуются скоро и точно.

(3—?)

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

повѣсть

К. Дикенса

(передрукъ зъ фейлетона „Дѣла“).

Можна набути въ Администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй по цѣнѣ 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову станію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.—	Въ пачкахъ à $4^3/_4$ кило netto.
1а великозерниста Куба „	1.90	
1а арабска правдива Мокка „	1.70	
1а найлучша Ява „	1.55	
1а досконала Ріо „	1.35	
1а найлучша Порторико „	1.70	
1а Ст. Доминго „	1.55	
1а найлучша Сантосъ „	1.50	

Г. Зингеръ, Трієстъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный **цѣнникъ** (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 7—10

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ НАСѢНЯ

ТЕОФИЛЯ ЛУЦКОГО

во Львовѣ

при плацу Галицкôмъ ч. 15, въ каменици Банку гипотечного

поручае на теперѣшнй засѣвы (2—?)

Насѣнье **турнипсу** (англійскои рѣпы на пашу) 1 кил. по 1 зр.

Насѣнье **рѣпы стерневои** бѣлои, круглои и довгои 1 кил. по 80 кр.

Загальный Банкъ взаимныхъ убезпечень

„ТРАНССИЛЬВАНІЯ“

основаный въ р. 1868.

Убезпечае ôтъ огню всякй будынки, запасы товарôвъ, збôжье и всякй движимости, такожь принимае убезпеченя на житье людске, убезпечае капиталы, стипендіи и посаги малолѣтныхъ.

Головне заступництво для Галичины и Буковины во Львовѣ ул. Галицка ч. 36.

ЗАСТУПНИКЪ В. БУДИНА.

Здôбнй и зарекомендованй аенты на провинцію будутъ принятй за ôтповѣдну провизію. (2—?)

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ

ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи

ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручае

СВôЙ богатый складъ

всѣхъ водъ минеральныхъ

природныхъ краевыхъ и заграничныхъ

якъ такожь кумысъ и соли жереляной

НА РôКЪ 1880. (8—12)

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товарыства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 45. Львôвъ, Середа 11. (23.) Червня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке чиоло стоитъ 10 кр. а. в.

Краєвый банкъ гипотечный.

I.

Майже ôтъ десяти лѣтъ говорится у насъ о недолѣ селянъ и о поправѣ стану економичного; ôтъ кôлькохъ лѣтъ занимаєся Выдѣлъ краєвый збираньемъ датъ о розмѣрахъ и причинахъ економичного упадку и приготовляє ôтповѣднѣ законы; дôждалисьмося наконець офіціяльныхъ, хотяй не въ кождôмъ взглядѣ повныхъ датъ о примусовôмъ вывлащуваню нашихъ селянъ — и — появився остаточно довго выжиданый проєктъ „краєвого банку гипотечного“ выпрацюваный кр. Выдѣломъ а взглядно анкетою. Чимъ бôльше проминуло лѣтъ ôтъ першихъ покликôвъ о „органичнôй працѣ“, чимъ частѣйше и голоснѣйше величались панове верховодячѣ въ Галичинѣ, що они предсѣ разъ вже щиро починаютъ думати о долѣ нашого селяньства, съ чимъ бôльшою яскравостію выступала рôкъ за рокомъ загальна недоля селянъ, — съ тымъ бôльшимъ правомъ можна було ожидати ôтъ сойму и кр. выдѣлу дозрѣлого проєкту ратунку зъ економичного упадку. Маючи теперь передъ собою проєктъ кр. Выдѣлу о кр. банку гипотечнôмъ — сей овочь „многолѣтнои зрѣлои розваги найсвѣтлѣйшихъ краєвыхъ економистôвъ, финансієрôвъ и господарѣвъ“ — здивованѣ пытаємо себе: чижь то має бути сей лѣкъ на економичну недолю нашого селяньства? Чижь ажь тôлько треба було лѣтъ, тôлько шуму и галасу, щобъ ущасливити нашь край новою, незнаємо вже котрою зъ ряду, копією здавна существуючого кредитового товариства земского? Чи сей проєктъ має служити доказомъ економичного розуму нашихъ верховодячихъ, интелигентныхъ господарѣвъ краєвыхъ? Чи се має бути ôтплата нашимъ селянамъ за „лѣсы и пасовиска“, ратунокъ ôтъ лихвы, дорога до поправы и розвою економичного? Для когожь то має настати та нова институція кредитова зъ *фондôвъ краєвыхъ* збираныхъ зъ нашого народу?

На всѣ тѣ пытаня можна бы ôтповѣсти приповѣдкою: зъ великои хмары буває малый дощъ, колибъ не тоє, що тутъ нема и малого дощу, малои помочи для нашои економичнои недолѣ. Але пригляньмося близше самому проєктованому статутови нового банку.

§. 1. Репрезентація королевства Галичины и Володимиріи съ вел. княж. кракôвскимъ ухвалила заложити кредитове заведенье не обчислене на зыскъ пôдъ назвою „Галицкій краєвый закладъ гипотечный“. Головне сѣдалище закладу есть во Львовѣ.

§. 2. Фондъ краєвый королевства Галичины и Володимиріи съ вел. княж. кракôвскимъ ôтповѣдає за всѣ зъобовязанности закладу.

§. 3. Закладъ розтягає свою дѣятельнôсть на королевство Галичину и Володимирію съ великимъ княжествомъ кракôвскимъ и має право заниматися слѣдующими чинностями: a) удѣлювати гипотечнѣ пожички, b) набувати гипотечнѣ вѣрительности, c) набувати и продавати власнѣ листы заставнѣ и облигаціи краєвѣ, d) ескомтувати власнѣ листы выльосованѣ и купоны ôтъ тыхъ листôвъ, e) удѣлювати пожички (залички) на урядово нотованѣ листы заставнѣ, листы существующихъ въ краю закладôвъ гипотечныхъ, на краєвѣ облигаціи, а такожь на державнѣ паперы, f) ескомтувати векслѣ, а особенно реескомтувати векслѣ предложенѣ черезъ заличковѣ товариства або кредитовѣ кола, g) принимати готôвку на книжочки щадничѣ, асигнаты касовѣ и бѣжучій рахунокъ, h) удѣлювати пожички (залички) на рôльничѣ плоды на пôдставѣ складовыхъ листôвъ (warrants); удѣлювати пожички громадамъ и повѣтамъ.

II. Пожички гипотечнѣ.

§. 4. Краєвый закладъ гипотечный удѣляє пожички: 1) на земскѣ маєтности въ Галичинѣ и въ вел. кн. кракôвскôмъ положенѣ, записанѣ въ книги гипотечнѣ; 2) на мурованѣ домы мешкальнѣ записанѣ въ книгахъ гипотечныхъ въ мѣстцевостяхъ пôдлягаючихъ податкови домово-чиншовому, котрѣ означитъ кр. Выдѣлъ. Пожички можутъ бути удѣлованѣ тôлько на гипотеки, котрыхъ вартôсть пôсля §. 7 обчислена выноситъ що найменше 1.000 зр. а.в.

§. 5. Закладъ тôлько тогды може удѣлити пожичку, если она есть гипотечно убезпечена въ той способъ, щобы пожичка вразъ съ тягарами ей попереджаючими мѣстилась въ *первôй половинѣ* гипотеки. Пôдъ тыми самыми условіями може закладъ набувати существующѣ вже вѣрительности гипотечнѣ.

§. 6. Домы и будынки господарскѣ, на котрѣ закладъ удѣляє пожички, мусятъ бути убезпеченѣ ôтъ огня въ закладѣ *указанôмъ* черезъ кр. Выдѣлъ.

§. 7. Закладъ оцѣняє вартôсть гипотеки, котра має бути пôдставою пожички, увзглядняючи стократный податокъ грунтовый, катастральнѣ оцѣненя доходу, контракты купна и т. д. судове оцѣненье а въ кôнци такожь на пôдставѣ власного оцѣненя зарядженого на жаданье и на коштъ пожичаючого.

Близшѣ приписы що до поступованя при оцѣненю вартости гипотекъ заключаются въ регуляминѣ.

§. 8. До поданя о пожичку належитъ прилучити: a) доказъ, що просячій о пожичку есть властителемъ гипотеки, b) вытягъ зъ книгъ гипотечныхъ о станѣ тягарôвъ гипотеки, c) вытягъ зъ актôвъ грунтового катастру.

§. 9. Помимо предложеня сихъ доказôвъ и мимо достаточности гипотеки — закладъ *може ôтмовити пожички безъ поданя причинъ.*

(Дальше буде.)

ДОПИСИ.

Зъ Снятына. *(О нашихъ школахъ.)* У Снятынѣ есть 6-тиклясова школа выдѣлова мужеска. О тôй школѣ далобыся тôлько написати, що якъ то кажутъ, и на воловôй шкôрѣ не списати, та мы опишемо Вамъ тôлько гдеякѣ факта, що важнѣйшѣ. Третій рôкъ дивимось на тое, якъ панове Поляки въ тôй снятыньскôй школѣ учителѣвъ Русинôвъ и языкъ рускій переслѣдуютъ и надѣя въ насъ була, що тіи насиля предсѣ колись устанутъ. Але годѣ! Противно, съ кождымъ днемъ иде до гôршого.

Въ р. 1877. прійшовъ до Снятына на посаду инспектора окружного п. И. Рожаловскій, учитель семинаріи учительскои въ Станиславова. П. Рожаловскій почавъ заразъ ôтъ першихъ хвиль свого приходу полонизовати тую школу, а якъ Вп. читателѣ „Дѣла“ довѣдались зъ дописи зъ Снятына помѣщенои въ 40 ч., Полякôвъ въ Снятынѣ нема, хиба гдесь не гдесь якій захожій ремѣсникъ та урядникъ. До инспектора Рожаловского приставъ до помочи въ полонизаціи рускои школы латиньскій парохъ и деканъ, кс. Нивиньскій, а понеже два то еще слаба сила, прибрали вже оба собѣ третого товариша для свого спасенного дѣла, учителя Польоньчика, patriot-у зъ 1863. року. Въ рр. 1877 и 1878. було при школѣ выдѣловôй въ Снятынѣ пятёхъ учителѣвъ Русинôвъ. Польоньчикъ бувъ ворогъ директорови, хотяй директоръ Полякъ чистои крови, а тôлько бувъ для Русинôвъ толерантнѣйшій, нѣжь другій патріоты-загорѣльцѣ. Ставъ Польоньчикъ доносити инспекторови и деканови, що пôдъ дирекцією выдѣловои школы снятыньскои ширится „москва“ и такій иншій чуда. И такъ въ р. 1878. дня 6. цвѣтня директоръ зъ иниціятивы инспектора *заборонивъ учителямъ наукритари говорити по руски*, о чѣмъ можна пересвѣдчитися зъ протоколу конференціи учительскои ôтбутои дня 6. цвѣтня 1878. р. Въ тôмъ самôмъ роцѣ въ маю бувъ розписаный конкурсъ на сталу посаду учителя при тôйже школѣ. Подалися два кандидаты а именно: Дмитро Тарновецкій, Русинъ и I. Пфавъ, споляченый Нѣмець. Въ вересню 1878. зôбралася мѣстцева рада школьна, щобы выбраному кандидатови пôдписати презенту. §. 13. закона школьного зъ 1. грудня 1870 повѣдає, що коли 3 члены притомнѣ, то ухвала западає бôльшостію голосôвъ. На тôмъ засѣданю було 5 членôвъ а шестый кс. Нивиньскій, яко предсѣдатель. Тарновецкій дôставъ 3 голосы а Пфавъ 2. Тогды кс. Нивиньскій, не маючи голосу, тôлько въ случаю рôвности голосôвъ, рѣшає за котрымъ ôнъ кандидатомъ. Кс. Нивиньскій негує законъ и дає ôтъ себе голосъ на Пфава. Членъ рады, жидъ Германъ запротестовавъ противъ такои противузаконнои ухвалы и заложивъ рекурсъ до краєвои рады школьнои. Въ кôлька днѣвъ

Дальшій причинокъ
до исторіи нашои мартирологіи.

Въ ч. 37 такъ радо у насъ читаного „Дѣла“ явилась дуже цѣкава розправа въ фельетонѣ пôдъ заголовкомъ „Историчный причинокъ до нашои мартирологіи.“ Тутъ росказує дръ Ц. про славу и подвиги рицарскѣ народа рускаго особливо въ половинѣ вѣка XVII. и каже, що матеріялу историчного до ôтношень межи Польщею а Русею есть подостаткомъ. Дальше же говоритъ: „инакше рѣчь маєся що до нападôвъ татарскихъ. Вправдѣ голосятъ нашѣ жерела о кождôмъ появленю Татаръ,.. ба навѣть, кôлько народа християньского съ собою до Орды кождымъ разомъ уводили. Про дальшу долю нашихъ невôльникôвъ, про тое, що съ ними въ ясирѣ роблено, куды ихъ вывожено, на якихъ торговицяхъ азійскихъ и африканьскихъ и по чому спродавано, о тôмъ маємо уже тôлько недостаточнѣ вѣсти. Книга исторіи нашихъ найбôльшихъ страдань и мукъ майже незаписана, лише тутъ або тамъ зазначено якусь подѣю великои ваги, котра хоть въ коса кидає свѣтло на долю чи недолю нашихъ прадѣдôвъ въ тôй тяжкôй добѣ.“

Случайно прійшовъ я до вѣдомости жерела, котре прямо и укôсно о нашихъ невôльникахъ въ Италіи говоритъ, и менѣ пріятно подѣлитись съ родимцями тою вѣсткою. Вправдѣ каже Софокль въ однôй зъ своихъ трагедій, що вѣщунъ злого не есть пожеланый, але дума наповняє нашу душу на згадку, що наша исторична минувшôсть наповнена порывами правдиво гуманными, що нашѣ прадѣды знаючи якъ трагична судьба ихъ чекає въ разѣ неудачи, все таки боролися о свободу и волю, и що мы були забороломъ середнои Европы ôтъ Татаръ и Туркôвъ.*)

Реляція въ Римѣ 1647 друкована, о котрôй въ ч. 37 „Дѣла“ говорится, доноситъ, що зухвалый антибаша мавъ на адмиральскôмъ кораблі невôльникôвъ, съ котрыми мимо заказу султана и мимо пôсланыхъ за нимъ кораблѣвъ турецкихъ выплынувъ въ Босфоръ съ намѣромъ доплысти до Неаполю, тамъ перезимовати и съ купцями порозумѣтись.

Мы видимъ тутъ яко головный мотивъ непослухъ баши турецкого задля користолюбія, котре есть загальнымъ грѣхомъ Туркôвъ. Народнѣ пѣснѣ хорошо той мотивъ пôдносятъ н. пр. въ думѣ историчнôй о поединку козака Голоты съ Татариномъ (Записки о Ю. Руси, Кулѣшъ I, 14—19) Пѣсни истор. малор. народа Вл. Антоновича и М. Драгоманова, Кіевъ 1874, Т. I. стр. 168 сл.)

Тамъ читаємъ:

„То козакъ Голота добрымъ конемъ гуляє.
(На тое Турокъ:)
Я его хочу живцемъ въ руки взяти
Да въ городъ Килію запродати,
Ще жь нимъ передъ великими панами
башами выхваляти,
За его много червоныхъ не лѣчачи брати;
Дорогіи сукна не мѣрячи пощитати.“

Южна Русь була съ кôнцемъ XV вѣка и въ бôльшôй половинѣ XVI. вдячнымъ полемъ облавъ невôльникôвъ черезъ Татаръ, а Крымъ стався тогды однымъ изъ найголовнѣйшихъ рынкôвъ середного вѣку, где рускѣ и другихъ народôвъ невôльники продавалися Татарами.*) Если спытаємъ, кто то були тіи купцѣ-душегубцѣ, то довѣдаємося, що се Турки, Греки, навѣть християне Италійцѣ именно Венеціяне, Ливорняне, Неаполитанчики, Генуезцѣ и и. а такожь и Ишпанцѣ.**) Hammer, (Geschichte des Osman. Reiches, Wien 1828, III, стр. 596) подає, що, коли Ишпанцѣ и Италіянцѣ въ залывѣ Лепанто („Klepancya“ въ реляціи) побѣдили Туркôвъ, удалося имъ взяти въ полонъ 130 галеръ турецкихъ, и освободити 3468 невôльникôвъ-каторжникôвъ, але они подѣлилися ними и ужили ихъ яко веслярôвъ до своихъ галеръ; притôмъ увôльнили еще 15.000 християнъ зъ кайданъ. Але тое увôльненье стався дуже проблематичнымъ, если читаємо, що християньскѣ правительства куповали до веселъ военныхъ галеръ у розбôйникôвъ морскихъ мальтійскихъ и венеціяньскихъ полоненыхъ Туркôвъ, у Туркôвъ же полоненыхъ християнъ, взятыхъ пôдчасъ нападôвъ на окраины Польщи и Руси.*) М. Бѣльскій (Kronika, 582) говоритъ о Кафѣ (Теодосіи) яко мѣстѣ торгуючôмъ невôльниками; о торговлѣ тôй нещастнôй въ Крымѣ въ XVI в. говоритъ очевидецъ Михалонъ Литвинъ (Архивъ Калач. Кн. II, II, ôтрывки Михалона 21—25, — по выд. въ Базелѣ 1615 р. Michaloni Litvani de moribus Tartarorum, Litvanorum et Moschorum, Fragmina X etc.) „невôльники продавались въ дорозѣ лицитаціи,.. при чѣмъ выкриковано голосно, що то рабы новѣ, простѣ, безъ хитрощѣвъ, тôлько що привезенѣ зъ народу королѣвъ-

*) Зр. Истор. пѣсни малоруск. народа Антоновича и Драгоманова. Т. I. 175 и Кулѣшъ въ газ. „Вѣстникъ Европы“, 1874, Апрѣль стр. 530.

*) Зр. Объясненя Антоновича и Драгоманова до Пѣсней ист., котрѣ въ тôмъ взглядѣ дуже суть поучительнѣ.

**) Зр. Szajnocha: Sław. niewol. w Hiszpanii.

*) Зр. Loiseleur „Les crimes et les peines dans l'antiquité et dans les temps modernes“ Paris 1863, стр. 256 сл.

ôтповѣла краєва рада школьна, що предсѣдатель не має права голосовати, що выбраным ъ єсть уч. Тарновецкій и наказала до 3 днѣвъ пôдписати томужь презенту. Зôбралася зновъ рада шк. мѣстцева и пôдписала презенту Тарновецкому. Тымчасомъ кс. Нивиньскій внѣсъ протестъ противъ тому до краєвои рады школьнои. Кр. рада шк. ôтповѣла за якійсь часъ вже совсѣмъ инакше, якъ попереду. Она уневажняє свое розпорядженье и каже: понеже не було при першôмъ голосованю 7 членôвъ, то мѣстцева рада шк. єще разъ нехай скличе засѣданье и на ново голосує. Кс. Нивиньскому удалося семого члена спровадити, котрый давъ голосъ на Пфава. Тарновецкій дôставъ 3 а Пфавъ 3 гол. кс. Н. яко предсѣдатель прихилився на бôкъ Пфава и пôдписано Пфавови презенту. Членъ рады о. Ганкевичь внѣсъ противъ тои ухвалы и рѣшеня кр. рады шк. жалобу до министерства просвѣты и до нынька нема жаднои ôтповѣди! О кôлько знаємо, кр. рада шк. єще й доси держитъ у себе тую жалобу. Тарновецкій уже два роки повиненъ букъ бути на посадѣ и кто знає, що съ нимъ станесь, бо кс. Нивиньскій все хвалится, що шп. Мандыбуръ и Савчиньскій єго кольеги, та що ôнъ схоче то такъ и станесь!

Ôтъ того часу почавъ кс. Нивиньскій съ п. инспекторомъ єще дужше прослѣдувати Русинôвъ. У Снятынѣ єсть каса щаднича. Ôтъ завязаня тои касы бувъ безплатнымъ касієромъ учитель Іосифъ Мушиньскій, Русинъ. О тôмъ знавъ передъ трема роками самъ краєвый инспекторъ п. Мандыбуръ и дуже бувъ зъ того радъ, що учителямъ повѣряютъ такій рѣчи якъ грошѣ, значитъ, учителѣ маютъ честь и довѣрье. Навѣть разъ учитель зъ Тулукова, Харкевичь, прійшовъ бувъ до инсп. Рожаловского съ просьбою, чи не мôгбы дôстати запомогу або заличку, то Рож. ôтповѣвъ, що ни одно ни друге не дôстане, але най иде до Мушиньского, то може той єму выклопоче якъ пожичку. И такъ сталося. Въ р. 1879. хотѣли Поляки а именно кс. Нив. и Польоньчикъ ôтобрати Мушиньскому касієрство а дати Пфавови, бо той „patriota". Замахъ не удався и збôръ выбравъ на ново касієромъ п. Мушиньского. Але що не удалось тымъ двомъ добродѣямъ, то мусѣло удатись п. инспекторови. Ото на засѣданю рады шк. окр. вноситъ п. Рож., щобы Мушиньскому дати писемну нагану за касієрство. Однакожь на внесенье одного члена не дано писемнои наганы тôлько черезъ уста директора, котрый сказавъ Мушиньскому, що коли не зречеся касієрства, то съ нимъ буде зле. Муш. мусѣвъ зречися. А треба знати, що

ского, а не московского, котрый уважано за пôдступный, обманчивый и тому танший. Той товаръ цѣнився дуже докладно и куповався дорого чужоземными купцями для продажи по цѣнѣ єще бôльшôй далекимъ народамъ чорного племени: Сарацинамъ, Персамъ, Индійцямъ, Арабамъ, Сирійцямъ и Ассиріянамъ." Хартахай (Истор. судьба крымск. Татаръ. Вѣстн. Евр. 1867, стр. 174) говоритъ, що въ Кафѣ було всегда до 30,000 невôльникôвъ, и що крымскій ханъ побиравъ податокъ ôтъ кождого купленого невôльника. Нашій невôльники були отже по просту артикуломъ торговельнымъ, котрымъ очевидно въ тыхъ вѣкахъ неволѣ занималися всѣ купецкій народы а затымъ и Италіяне поводованій зыскомъ, якъ до недавна єще торговля Неграми въ Америцѣ удержовала въ оборотѣ миліоны грошій и выживляла своимъ зыскомъ дуже много людій.

Такъ глубоко вкоренилося тое варварство давнѣйше въ восточнôй части Европы а въ нашихъ часахъ въ Америцѣ, що було потрѣбно ажь сильныхъ переворотôвъ политичныхъ и соціяльныхъ, щобы тая соромна нелюдска галузь торговлѣ устала.

(*Конецъ буде.*)

учитель тои самои школы, Польоньчикъ, єсть секретаремъ при тôй касѣ и доси, а єму никто наганы не дає, хоть ôнъ бере 50 зр. платы.

Теперь Польоньчикъ кинувся на инше поле. Зачавъ ходити по пôдъ двери школьній и наслуховати, що на годинѣ учителѣ Русины учатъ, а якъ зачувъ, що учитель говоривъ по руски, хотяй на годинѣ рускаго языка, то доносивъ заразъ инспекторови и кс. Нивиньскому, а тіи заразъ вмовляли въ директора, що учителѣ „propagują moskwę"! Одного разу учит. Тофанъ мавъ въ 6. клясѣ каллиграфію руску и говоривъ до дѣтій по руски. Польоньчикъ пôдслухавъ пôдъ дверми и нужь до инспектора и кс. Нив. Наслѣдствомъ того було, що директоръ заказавъ Тофанови говорити по руски! Въ тôмъ самôмъ часѣ учувъ Польоньчикъ ученикôвъ розмавляючихъ по руски. Зачавъ заразъ на ученикôвъ кричати, щобы бôльше тои мовы не чувъ, бо ту школа польска! На тое встає ученикъ Проскурницкій и каже: „Proszę pana profesora, dla czego nam nie wolno mówić po rusku, kiedy ja czytał, że to ruska ziemia". Пол. зганьбивъ добре ученика и заказавъ разъ на завсѣгды говорити по руски, бо коли „coś podobnego" учує, буде остро карати. О тôмъ дôзналися и инсп. Рож. и кс. Нив. а предсѣ Польончикови ничого за тое не було.

Въ р. 1879. учивъ спѣву учит. Крушельницкій, Русинъ. Межи иншими научивъ ôнъ дѣтій спѣваночку хорошу въ „Пôдгôрянъ" о. Гушалевича „Мы въ лугъ пôдемъ всѣ съ косами" а до того переробивъ третю строфку, где приходитъ згадка за Олю. Польоньчикъ донѣсъ инспекторови и кс. Нив., що учит. Крушельницкій учитъ дѣтій „Гейже братя въ руки коси! На Ляхôвъ!" До того пôдмовивъ Пол. мѣщанъ, и тій неодинъ и незнаючи „що творитъ" скаржили за тую спѣванку Крушельницкого до окружнои рады школьнои. Скаргу писавъ самъ Польоньчикъ. Въ наслѣдство того зажадавъ инспекторъ, щобы учит. Круш. предложивъ окружнôй радѣ шк. всѣ пѣснѣ, якій спѣває съ дѣтьми. Такъ сталося, и о кôлько знаємо, инспекторъ ничого не знайшовъ супротивного науцѣ школьнôй.

Наконецъ сказавъ п. инспекторъ, що мусить всѣхъ Русинôвъ учителѣвъ порозганяти зô Снятына. Закинути не мôгъ никому ничого, бо всѣ честній робôтній и здôбній. П. инспекторъ такъ собѣ порадивъ. Въ справозданю до краєвои рады шк. донѣсъ, що учителѣ Снятыньскій завязали „ruskie kółko", котрого призначенье: „wszczepiać nienawiść między dziećmi". Кр. рада шк. ôтповѣла що „ubolewa nad tem, że nauczyciele śniatyńscy czegoś podobnego dopuszczają się i poleca radzie szk. okręgowej, by w tę sprawę wglądnęła i złemu zaradziła". Щожь було радити на таке, чого совсѣмъ не було. Инспекторъ зарадивъ ось якъ: 30. серпня о 8. год. вечеромъ переноситъ учителя Крушельницкого до Завалля а ôтти въ 5 день пôзнѣйше до Городенки „ze względów służbowych" и съ меншою платнею. Рôвночасно перенесено и инспектора до Станиславова. Але оставъ кс. Нивиньскій, котрый дальше веде дѣло.

Съ початкомъ року шк. 1880. ишли ученики коритаремъ и розмовляли по руски. Надôйшовъ на тое Польоньчикъ и ударивъ хлопця въ лице. О тôмъ фактѣ свого часу була интерпеляція въ „Словѣ" и въ грудню прiѣхавъ краєв. инсп. Мандыбуръ, заѣхавъ до кс. Нивиньского, а Польончикови и волосъ не злетѣвъ зъ головы за таке надужитье. На конференціи, котру Мандыбуръ державъ съ учителями, запытався о. Кобрыньскій тамошный катихитъ, чи єсть где яке право, котре заказовалобы учителямъ говорити по руски, то п. Мандыбуръ и новый инсп. окр. Говорка ôтповѣли, що не ма. Дальше пытався о. Кобр. на якôй пôдставѣ заказано въ Снятынѣ учителямъ и дѣтямъ говорити по руски а нарештѣ, якъ мôгъ бувшій инспекторъ Рожаловскій доносити кр. радѣ шк., що тутешній учителѣ пропагуютъ „moskwę", що завязали якесь тайне „kółko" и т. д. Дальше просивъ о. Кобрыньскій, щобы п. Мандыбуръ теперь самолично выслѣдивъ, о кôлько въ тôмъ всѣмъ правды и винныхъ укаравъ. На тое ôтповѣвъ п. инсп. Мандыбуръ, що ôнъ не має „polecenia" зъ краєвои рады шк. Учителѣ Русины, кождый зъ осôбна дôстали „burę" ôтъ п. Мандыбура, а учителеви Тарновецкому ôтобравъ п. М. четверту клясу, якобы не бувъ въ станѣ учити — диво тôлько, що передъ двома роками той самъ инспекторъ дуже похваливъ єго!

По ôтъѣздѣ п. Мандыбура перенесено учителя Тофана не знати за що до Заболотова съ пенсією о 90 зр. меншою а на єго мѣсце принято учительку, котра по руски навѣть читати не умѣє...

Минувшого року просивъ самъ инсп. Рожаловскій о. Кобрыньского, щобы учивъ спѣву. О. Кобрыньскій помимо того, що дуже занятый школою и церквою, яко спѣвакъ и композиторъ зъ замилованя, принявъ науку спѣву безплатно. Всѣ тѣшилися такимъ учителемъ, якъ о. Кобрыньскій. О. Кобр. зачавъ учити спѣву— але по руски. Horrendum! Польоньчикъ съ инспекторомъ въ раду — и постановляютъ: Понеже въ четверъ година спѣву, то хлопцѣ занедбуются, не приносятъ цѣлый тыждень задачь до школы — отже заказуєся о. Кобрыньскому учити спѣву!

На закôнченье єще одинъ характеристичный фактъ якъ то ведеся наука въ школѣ снятыньскôй. Сего року передъ Великодными святами говоривъ Польоньчикъ въ 6 клясѣ, що радній мѣста Снятына то драбы, бо ôнъ якъ що потребує, щобы було въ радѣ, то за келишокъ горѣвки має всѣхъ радныхъ и що схоче зробитъ. Не завидуємо Полякамъ такихъ учителѣвъ, котрій съ радными піютъ келѣшки горѣвки, тôлько того намъ жаль серце крає, що то дѣеся на нашôй батькôвщинѣ земляци рускôй, що за тій келишки...., отъ, радше не казати!.. Ученикъ Козилькевичь приходитъ до дому и оповѣдає батькови, радному мѣста, чого ôнъ нынѣ въ школѣ научився ôтъ Польоньчика... Радный Козилькевичь чоловѣкъ честный. А тій самій радній мѣста Снятына дали Польоньчиковому сынови мѣску стипендію, хоть єи й не заслуживъ...

При школѣ о котрôй мова, не ма учителя, котрый бы учивъ руского языка. Ученикъ укôнчивши 6. клясу не єсть въ станѣ пôдписатися по руски. Не диво жь, що мѣщаньство не хоче посылати дѣтій до школы, а навѣть старається усильно, щобы тую школу знести, бо и якажь зъ неи користь, хиба що дѣти научатся кôлька королѣвъ польскихъ та довѣдаются, що Снятынъ то не земля руска але „ziemica króla Kazimierza." Ой, марно, марно идутъ тій грошѣ и не малій бо 4000 зр., котрій платитъ наше руске мѣщаньство собѣ на шкоду. Мы бажалибы, щобы краєва рада шк. вглянула въ нашій ôтношеня школьній и имъ зарадила. Однако не покладаємо надѣи, бо рада школьна въ найлучшôмъ разѣ выпле п. инсп. Мандыбура,.. и учителѣ єще бôльше утерплятъ, якъ доси терпѣли! Я подавъ до „Дѣла" гдеякій факта, свѣтъ най судитъ! Та вже и зъ тыхъ гдеякихъ фактôвъ можна собѣ уробити судъ о нашôмъ нужденнôмъ положеню середъ полонизаційныхъ могучихъ елементôвъ!... Коли така сама исторія дѣеся по цѣлôй рускôй Галичинѣ, якъ въ Снятынѣ, то незавидна наша доля народна!

Зô Львова.

(*Именованье учительки безъ конкурсу и безъ квалификаціи.*)

Рескриптомъ зъ дня 3. цвѣтня 1877 Ч. 5281 креовало в. министерство при ц. к. учительскôй семинаріи во Львовѣ школу вправъ съ рускимъ языкомъ и съ початкомъ шк. року 1877/8 заименовало 5 сталыхъ учителѣвъ. А що тутъ принимались дѣти обого пола и вписалось надъ 70 дѣвчатъ, тожь для женьскихъ роботъ выключно именовала Рада шк. краєва п. Каролину Остаповичь означивши ѣй 200 зр. ремунераціи. По §. 49 зъ 14 мая 1869 зак. шк. держ. всяке провизоричне або тымчасове замѣщенье мѣсць прислугує Радѣ шк. краєвôй.

Въ тôмъ характерѣ служила п. К. Остаповичь ажь до 10 сѣчня 1878. Того дня роздѣлено I. клясу, въ котрôй до теперь учивъ п. Врецьона, 53 хлопцѣвъ и 44 дѣвчата разомъ на окремій клясы паралельній, и передано на разѣ п. Остаповичь веденье I. клясы дѣвчатъ и розумѣеся пôдвысшено платню.

Коли вже въ лютôмъ, отже въ несповна мѣсяць потôмъ, инспекторъ краєвый п. Мандыбуръ визитовавъ тую школу, не мôгъ утаити того сумного явленя, що згадана учителька не ôтповѣдає своѣй задачѣ, що дѣвчатъ I. кляеы, хоть они ледви тôлько мѣсяць ôтъ хлопцѣвъ ôтдѣленій, неможь съ тыми хлопцями навѣть порôвнати. Всѣ гадали, що вже для самои святои цѣли науки учителька така не позôстане и хвильки довше, а назначится на тое мѣстце ктось иншій и лучшій. Но такъ не сталось хоть не знаємъ зъ якои причины.

Прійшли и вакаціи. По вакаціяхъ вписалось до школы єще бôльше дѣтій, а межи ними оказалось майже два разы тôлько дѣвчатъ, якъ въ першôмъ роцѣ, и було треба дальше клясы дѣлити. На диво, мы зобачили зновъ тую учительку, яко заступницю съ 60% жалованя. Дано ѣй отже 480 зр. и поручено вести II. клясу дѣвчатъ, отже мала вести своє бѣдацтво — недоучкôвъ дальше. И зновъ съ кôнцемъ сѣчня 1879 являєся тамъ тойже инспекторъ Мандыбуръ, и зновъ выявляєся, що дѣвчата пôдъ проводомъ п. К. О. лишились занедбанѣ въ наукахъ.

Мимо того всего съ днемъ 17 цвѣтня 1880 заименовано безъ розписаня конкурсу отже противъ закона п. К. О. учителькою при рускôй школѣ вправъ. Мы пытаємо теперь, чимъ можна оправдати таке поступованье? Мы не будемо входити въ тое, що п. К. О. вже задля своеи физичнои квалификаціи не надаєся на учительку, мы звернемо лише увагу на тое, що п. К. О. не має ніякои квалификаціи на учительку въ рускôй школѣ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, а тымъ менше такои квалификаціи, котра бы могла управняти до єи заименованя учителькою безъ попередно розписаного конкурсу, на що въ найлучшôмъ разѣ моглабы заслуговати лише яка наукова и педагогична знаменитôсть, але не кандидатка навѣть безъ звычайнои квалификаціи.

До сего часу п. К. О. була, правда, гдесь помôчницею при школахъ приватныхъ, але не при школахъ публичныхъ и клясы николи не вела, тымъ менше клясы высшои. А вжежь до школы вправъ, и єще до того съ рускимъ выкладомъ она абсолютно не квалификувалась. Впрочѣмъ пригадаємо слова теперѣшного министра просвѣты высказанѣ при буджетовôй дебатѣ, що учителѣ повинній бути по можности тои самои народности якъ ученики. Для чогожь тутъ власне заименовано Польку безъ конкурсу и безъ квалификаціи?

Єслибы Рада шк. краєва схотѣла була добре въ справѣ роздивитися и конкурсъ на посаду пôсля припису оголосити, то напевно знайшлибыся були Русинки вповнѣ квалификованѣ и бôльше образованѣ. Но тутъ ани на законъ, ани на справедливôсть, ани на педагогично-дидактичну сторону не зважано.

Въ кôнци зауважаємо, що для чотырехъ клясъ мужескихъ суть тамъ стало заименованѣ мужескѣ силы, що про тое п. К. О. малабы обовязокъ вести V и VI. клясу дѣвчатъ, отже клясы, якихъ она николи не то не учила, але и сама не кôнчила.

Пытаємось, чи тое дасться погодити съ законами школьными и съ интересами правдивои науки?

Тожь звертаємо увагу такъ кр. рады школьнои якъ и нашихъ рускихъ послôвъ въ соймѣ. Пора разъ вже положити конецъ такимъ неправнымъ и анормальнымъ ôтношенямъ, пора усунути политику зъ

шкôлъ а зробити ихъ святинею науки. Мы Русины бажаємо мати въ школахъ правдивыхъ учителѣвъ и учительокъ народа, а не проповѣдникôвъ полонизаціи.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Нѣмеччина. Конференція амбасадорôвъ прійняла за пôдставу до нарадъ давнѣйшій проектъ Ваддингтона, котрый долины рѣкъ Салямбріи и Калямаса пріймае яко пôвнôчнй границѣ для Греціи съ малыми змѣнами внутръ краю. Трактатовй державы угруповались такъ, що по однôй сторонѣ станула Англія, Франція и Италія, по другôй — Россія, Австрія и Нѣмеччина. Угрупованье се не выключае однакожь можности порозумѣня.

Туреччина залила себе прихильною для евентуальныхъ постановлень конференціи, однакожь уважае ихъ лишь яко медіяцію, але не яко мандатъ зъ рукъ Европы.

Технична комисія ôтбуває правильно свои засѣданя.

Берлиньскій кореспондентъ до N. Fr. Pr. илюструе становище конференціи до порты въ сей способъ: Рѣшеня конференціи не будутъ ани мандатомъ ани вердиктомъ, котрый Туреччина безусловно малабы сповнити, але простою радою. Конференція буде старатися помирити природнй желаня Греціи съ интересами Туреччины. Державы не заявляютъ охоты вымогчи на портѣ выконанье постановлень своихъ силою збройною. Греція одержитъ границѣ, користий для дефензивы, не для офензивы. — Сподѣются, що конференція покôнчитъ свои роботы черезъ тыждень.

Правительственне внесенье на модификацію маєвыхъ законôвъ упало при першôмъ читаню въ соймѣ прускôмъ. Не можна однакожь сказати на певно, чи въ другôмъ и третôмъ читаню модификаціи не удержатся.

Франція. За стараньемъ Гамбеты повѣяло въ кабинетѣ Фрейсинета прихильнымъ вѣтромъ для амнестіи комунардôвъ. Гамбета зъумѣвъ позыскати проводирôвъ поодинокихъ сторонництвъ въ палатѣ послôвъ и въ сенатѣ и улегчивъ дѣло правительству. На днях предложитъ Фрейсинетъ дотычне внесенье парляментови. Амнестуючи комунардôвъ Франція поставила доказъ, що сей елементъ для неи уже не есть небезпечный.

Генералъ Шанси буде ôткликаный зъ посады амбасадора въ Петербурзѣ, его мѣстце займе Альбертъ Греви, братъ нынѣшного президента Франціи.

Чорногора. Межи кабинетами европейскими ведутся переговоры, щобы въ замѣнъ за скодарску краину надѣлити Чорногору окрестностію Дульциніо и Бояны. Австрія, найбôльше тою справою интересована, мала уже згодитись на сей проектъ пôдъ условьемъ, що ѣй прислуговати буде право на пôдставѣ 29. артикулу договору берлиньского удержувати контролю надъ побережемъ чорногорскимъ, пристанею антиварскою и повѣтомъ Дульциніо. Окрестности Дульциніо и Бояны суть заселенй Славянами, котрй радо получилибыся съ Чорногорою. Замѣтно при тôмъ, що Россія зробила те предложенье уже въ договорѣ санстефаньскôмъ.

Англія. Предложена англійскому парляменту „сиия книга“ заключае въ собѣ акта поясняючй мисію Гешена. Найголовнѣйшій уступъ, котрый ясне свѣтло кидае на нову англійску политику орієнтальну, гласитъ: Туреччина посѣдае бôльше елементôвъ христіяньскихъ якъ могаметаньскихъ, евентуальнй реформы повинна проте до того стремѣти, щобы христіяньскôй бôльшости запоручити пановане на орієнтѣ. Се цѣль ясна, до котрои идемо смѣло и певно. Жерело всего зла въ бôльшôй части шукати въ самôмъ Царгородѣ. Султаномъ правитъ темне и фанатичне сторонництво, котре противится всякимъ розумнымъ реформамъ и провадитъ державу до певнои руины.

Зъ Афганистану доносятъ: Намѣреня Абдурра-паши, котрый съ значною силою иде на Кабуль, не звѣстнй. Розôйшлись поголоски, що ôнъ не выступитъ противъ Англичанъ, але племена афганьскй готовлятся видимо до вôйны религійнои. Индійске правительство выслало Абдурраманови ультиматъ, въ котрôмъ выраженй условія, пôдъ котрыми Англія готова признати ему достоиньство емира въ Кабули.

Соймъ краєвый.

Семе засѣданье дня 10 (22) червця 1880.

Мин. Земялковскій завѣдомляе, що задля министеріяльныхъ праць прибуде доперва за кôлька день до сойму. Пос. дръ Малецкій интерпелюе правительственного комисаря, для чого краева дирекція скарбова уживае нѣмецкого языка, хотяй урядовымъ языкомъ есть языкъ польскій? На руки маршалка зложено правительственне предложенье въ справѣ выкладового языка въ Бродахъ. Пос. Макъ предкладае внесенье що до перенесеня торговельнои комнаты зъ Бродôвъ до Тернополя. Пос. Гавзнеръ предкладае внесенье що до перенесеня зарядôвъ желѣзниць зъ Вѣдня до краю. Зъ помежи численныхъ петицій замѣтнѣйшй: Петиція Т. Меруновича о правну опѣку надъ удѣлованьемъ пожичокъ на заставы. Комитетъ етнографичнои выставы въ Коломыѣ о запомогу 2,000 зр. Громадяне Устя Зеленого, Межигôря, Луки, Бобровника, Ляцкого, Комарôвки и Тростянця о позôставленье ихъ при судѣ пов. въ Монастырискахъ и при староствѣ въ Бучачу. Повѣтовый Выдѣлъ въ Теребовли о безпроцентову пожичку 20,000 зр. на будову дороги зъ Теребовлѣ до границѣ будзанôвскои. Громада Камѣнка Струмилова о будову дороги Львôвъ-Камѣнка-Стоянôвъ. Громада Лисôвцѣ залѣщицкого повѣту о пожичку 1800 зр. на будову школы. Громада Пôдгôрье о увôльненье ôтъ дорожнои престаціи. Учителѣ самбôрского округа шкôльного о правильне выплачуванье пенсій. Пов. выдѣлъ въ Бродахъ о заложенье въ Бродахъ филіи австрійско-угорского банку. Пов. рада въ Товмачи о реформу выробу и продажи соли въ Галичинѣ. Громада мѣста Сокаль о будову дороги зъ Крыстынополя до Сокаля. Громада и обшаръ дворскій въ Долинѣ о залишенье стягненя кары 190 зр. 25 кр. за кôлькалѣтнй, непр. интеркалярія школьнй.

Маршалокъ пригадуе громадскôй комисіи, що доси еще не уконституовалася, хочь минуло вже 2 недѣль ôтъ ея выбору.

Пос. Петрускій яко справозд. кр. Выдѣлу вноситъ справозданье о утвореню трехъ посадъ асистентôвъ манипуляційныхъ при рôвночаснôмъ звиненю двохъ посадъ канцелистôвъ при кр. Выдѣлѣ.

Пос. Верещиньскій вноситъ справозданье въ справѣ краевыхъ школъ рôльничихъ въ Дублянахъ и о потребѣ розширеня будынку краевои школы господарства лѣсового во Львовѣ.

Пос. Мадейскій мотивуе свое внесенье о знесеню права пропинаціи во Львовѣ.

Пос. Еразмъ Воляньскій мотивуе свое внесенье о вздержаню будовы дороги зъ Хоросткова до Сухоставу и ганитъ поступованье кр. Выдѣлу. Пос. Вл. Воляньскій мотивуе свое внесенье о опустѣ податкôвъ на случай шкôдъ елементарныхъ.

До комисіи для внесеня гр. Круковецкого о задовженю селянъ выбранй: гр. Круковецкій, Сплавиньскій, гр. Ромеръ, Опышкевичъ, Кешковскій.

Пос. Качала яко справоздав. комисіи буджетовои здае справу въ предметѣ удѣленя пожички 8000 зр. парохіяльному комитетови лат. обряду въ Сяноку. Комисія вноситъ удѣленье пожички. Внесенье прійнято.

Справозданье о петиціяхъ не могло бути предложене, хочь стояло на дневнôмъ порядку засѣданя, а то зъ тои причины, що комисіи не приготовили майже ніякихъ матеріялôвъ.

Ôттакъ слѣдувало справозданье комисіи выбранои для справы Симона и Смаржевского. Пос. Ковальскій, котрый бувъ первѣстно справоздавцею, зложивъ рефератъ зъ причины рôжницѣ въ поглядахъ. П. Ковальскій хотѣвъ ограничитись въ справозданю лише на формальнй мотива въ ôтмовленю призволеня на слѣдство судове, коли тымъ часомъ комисія вôйшла бôльше въ саму рѣчь и ухвалила ôтмовну ôтповѣдь въ части мотивувати такожь тымъ, що не бачитъ въ удѣленыхъ комисіи актахъ пôдставы до судового слѣдства. Рефератъ обнявъ ôттакъ дрѣ Зыбликевичъ и здавъ справу на повнôмъ засѣданю вносячи, щобы не призволити на веденье слѣдства вступного противъ Смаржевского и Симона и що тымъ посламъ служитъ право выповняти посольскй функціи.

Противъ внесеня комисіи промовляе гр. Круковецкій и вноситъ, щобы надъ внесеньемъ комисіи перейти до порядку дневного и щобы судови дати свободу вести слѣдство.

При поименнôмъ голосованю удержалось внесенье комисіи всѣма голосами противъ 2 (гр. Круковецкого и Романовича).

Слѣдуюче засѣданье въ четверъ.

НОВИНКИ.

— **Ректоромъ львôвского универзитету** выбраный на слѣдующій шкôльный рôкъ д-ръ Клеменсъ Сарницкій. Деканомъ богословского факультету выбрано д-ра Делькевича.

— **Памятникъ Маркіяна Шашкевича.** Вп. директоръ Ѳ. Вѣлоусъ пôдноситъ въ письмѣ до насъ писанôмъ прекрасну гадку здвигненя памятника въ честь Маркіяна Шашкевича. Въ тôй цѣли звертае увагу нашь многозаслуженый неутомимый патріотъ на вчерашный вечеръ устроеный рускою академичною молодежію въ честь Маркіяна Шашкевича и вноситъ, щобы якусь частину зъ доходу зъ того вечера, хотяйбы и дрôбну (5—10 зр.) ôтложити на тойже памятникъ. Съ гадкою увѣковѣченя памяти першого нашого Галицко-руского поета Маркіяна Шашкевича всякій кто Русинъ, безъ сомнѣня згодится, ходитъ тôлько о тое, якъ, чимъ увѣковѣчнити Маркіянову память. Памятникъ, розумѣеся бувбы найôтповѣднѣйшій, але о кôлько намъ звѣстно, по Маркіянѣ Шашкевичу не остало ніякого портрету, котрыйбы мôгъ послужити яко модель для памятника. Той замѣтъ подаемо пôдъ розвагу честныхъ читателѣвъ, примѣчаючи, що всякй близшй поясненя и погляды въ тôмъ взглядѣ знайдутъ мѣсце въ нашôй часописи.

— **Зъ вчерашного вечера** музик.-декл. въ память Марк. Шашкевича прибуло до касы надъ 110 зр. По заспокоеню рôжныхъ выдаткôвъ лишится около 50 зр. чистого доходу, призначеного для бѣдныхъ академикôвъ и ученикôвъ.

(*И.*) **Зъ Стрыя** пишутъ намъ: Поспѣшаемо васъ увѣдомити, що справу перемѣны тутешнои школы реальнои на гимназію можь уважати вже яко рѣшену. Съ будущимъ рокомъ школьнымъ будѐ отворена перша кляса гимназіяльна. — Сезонъ купелевый розпочався вже на добре. Гостѣ сего року не будутъ мати причинъ жалуватись на недостатокъ мешкань. Уланы опустили наше мѣсто — одинъ баталіонъ гарнизону иде въ Болехôвъ, — а незабавомъ выѣдутъ и техники, що були занятй при будовѣ мостôвъ при желѣзници. До одинацять вже теперь пусто стоячихъ помешкань прибуде для того еще не мало.

— **Стипендію имени Бѣлецкого** надала митр. Консисторія Емил. Яникевичови. Другу стипен. одержавъ Грабовиньскій.

— **Єзуиты** выгнанй зъ Франціи купили въ Празѣ каменицю 3-поверхну за 53.000 зр.

— **Мисія оо. Єзуитôвъ** ôтбудеся въ великихъ розмѣрахъ въ селѣ Майданѣ въ повѣтѣ Ярославскôмъ 23. с. м. Цѣлію мисіи, якъ намъ доносятъ, есть розбудженье католицкого духа въ епархіи холмскôй, зъ ôтки по давному звычаю велике множество народа давнѣйше уніятского нынѣ же православного переходитъ границю галицку и бере участь въ латиньскôмъ ôтпустѣ въ костелѣ майданьскôмъ.

— **Стаціи телеграфичнй** заложенй 1) въ Роздолѣ съ службою тôлько дневною и 2) въ Улашкôвцяхъ на часъ сегорôчнои ярмарки такожь съ обмеженою дневною службою.

— **Ôтзывъ россійскои газеты** о пріѣздѣ цѣсаря Францъ-Іосифа въ Галичину. Зô всѣхъ газетъ россійскихъ одинъ „Одесскій Вѣстникъ“ послѣдными часами найбôльше интересуеся австрійско-угорскими Русинами, стараеся основно поинформовати-сь о рускихъ дѣлахъ (що есть дуже рѣдкою рѣчію въ россійскихъ редакціяхъ), и при кождôмъ важнѣйшôмъ случаю въ нашôмъ народно-рускôмъ житю выказуе все симпатично для насъ и съ розумѣньемъ становища нашого свои погляды и рады. Въ ч.129. пише „Од. В.“: „Зъ Чехъ цѣсарь Францъ Іосифъ поѣде въ Галичину, где пробуде, якъ пишутъ, 20 днѣвъ. Жителѣ Галичины безъ сумнѣву пріймутъ его не менше сердечно якъ Чехи. Тôлькожь стрѣтитъ ôнъ тамъ еще рѣзчй національнй роздоры якъ въ Чехахъ. Два братнй племена, Поляки и Русины, ніякъ не можутъ порозумѣтися съ собою. Але надѣя, що при нормальнôмъ соціяльнôмъ розвою и тамъ наконець повиненъ водворитися миръ. Причина ненормальныхъ ôтношень межи Поляками а Русинами лежитъ зъ однои стороны въ надмѣрныхъ претенсіяхъ галицкихъ Полякôвъ а зъ другои стороны въ апатичности Русинôвъ. Чимъ дѣятельнѣйшй будутъ Русины, тымъ бôльше уступчивй будутъ мусѣли стати Поляки и зъ тои взаимнои борбы выйде наконець пожадана рôвновага силъ. Впрочѣмъ въ послѣдни часы Галицкй Русины показуютъ яку таку дѣятельнôсть. Звѣстный п. Ковальскій внѣсъ въ радѣ державнôй резолюцію, щобы во Львовѣ, Золочевѣ и Самборѣ були заложенй учительскй семинаріи съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, та щобы въ уч. семинаріяхъ во Львовѣ, Станиславовѣ, Тернополи и Перемышли гдеякй предметы выкладалися по руски.“

— **Нова самоволя.** Министеръ просвѣщеня Штремайеръ выдавъ въ своѣмъ часѣ розпорядженье, нормуюче дуже точно и ясно, котрй дни въ роцѣ такъ въ середныхъ якъ и низшихъ школахъ належитъ празднувати въ цѣлôй всходнôй Галичинѣ безъ рôжницѣ. На пôдставѣ сего розпорядженя суть ученики вôльнй ôтъ школы одинъ день передъ и одинъ день по зеленыхъ святахъ такъ латиньскихъ якъ и рускихъ. Розпорядженье се министеріяльне закомуниковала рада школьна краєва всѣмъ дирекціямъ и учителямъ шкôлъ народныхъ. Мимо того однакожь сталося, якъ намъ доносятъ зъ Голоска пôдъ Львовомъ, що тамже въ суботу, передъ рускими зелеными святами держано дѣтій въ школѣ черезъ цѣлый день, а интерпельованый въ тôй справѣ учитель тамошный ôтповѣвъ, що зробивъ се зъ выразного наказу окружного инспектора, пана Керікіярта. Єсть се рôдъ новои самоволѣ и мы осмѣляемось запытати в. раду шкôльну краеву, чи она о тôмъ розпорядженю окружного инспектора знае, и въ якій способъ поучитъ его, щобы министеріяльнй розпорядженя и сего пана на будуче обовязували. Замѣтимо при тôмъ, що передъ латиньскими зелеными святами въ суботу школы на Голоску не було.

— **Именованя.** Львôвскій высш. судъ краевый именовавъ безплатными авскультантами практикантôвъ судовыхъ: Аристарха Пацлавского, Ф. Дрекслера, Веніям. Шварца, Іоахима Лысяка, Іос. Огановича, Теоф. Тенчу и Ивана Воляника.

— **Декорація.** Пенсіонованый адъюнктъ ур. податкового Іосифъ Яворницкій въ Жовквѣ одержавъ золотый крестъ заслуги.

— **На школу господарства** во Львовѣ рѣшило правительство пожертвовати 20.000 зр. на докупно грунту, потрѣбного для розширеня закладу.

— **Загальнй зборы** львôвского ôтдѣлу тов. господарского галицкого ôтбудутся дня 27 н. с. червня о год. 3 по полудни въ закладѣ Оссолиньскихъ (1 поверхъ). На порядку дневнôмъ межи иншими справами такожь: справа селяньскихъ кружкôвъ рôльничихъ.

— **Угорско-руска газета** — наймичка угорского правительства. Коли Русины галицкй борются всѣми можливыми способами за свое народне существованье, коли въ кождôмъ числѣ майже кождои часописи неустрашимо и рѣшучо упоминаются о своѐ найбôльше и найкрасше добро, о рускій языкъ въ школахъ и урядахъ — угорскй интелигентнй Русины не то не упоминаются о свои народнй права, о свôй языкъ, але еще всякими можливыми способами навѣть тираньскими и нечестными, выдираютъ простому народови послѣдне его добро, питомый, рôдный, рускій языкъ а накидаютъ ему угорскій. Чи може бути що нечестивѣйшого и менше тираньского, якъ розпорядженье угорско-руского епископа взываюче священикôвъ поучати и назырати на нарôдъ, щобы ôнъ не витався при встрѣчи рускимъ „Слава Исусу Христу“ але угорскимъ? Чи може бути що бôльше пôдлого, якъ тое, що руска газета „Карпатъ“ въ рускôй мовѣ угорско-руского простого народа бачитъ зраду и причину упадку „отечества-Magiarorsag-у“? Послухайте, що пише „Карпатъ“ (ч. 23.) въ статѣ „Мадярскій языкъ съ взглядомъ на нашъ русскій языкъ“: „Многіе утверждаютъ, что знаніе мадярскаго языка есть для русскаго народа (*имѣя въ виду особенно нашь простый народъ — бо интеллигентное сословіе уже готово съ вопросомъ мадярскаго языка, котораго лучше знаетъ нежели своего матернаго русскаго*), живущаго въ нашемъ отечествѣ нужнымъ. Иные полагаютъ, что языкъ сей для нашего народа есть только полезнымъ. Я утверждаю (*Редакторъ „Карпата“*) что онъ есть не только нужнымъ и полезнымъ, но — по всеобщимъ понятіямъ отечественнаго единства — даже необходимымъ. Тѣ времена минулися, когда *нѣкіе мечтали* (Адольфъ Добряньскій, о. Духновичъ (*Ред.*) о конфедераційной системѣ разноговорящихъ народовъ австрійско-угорской державы. Можетъ быти народностей колько нибудь въ государствѣ: всетаки сіи народности составляютъ только единъ народъ, какъ едно государственное единство, безъ котораго держава существовати не можетъ. Изъ сего точнозрѣнія (sic!) произсходитъ разсужденіе и о едномъ государственномъ языкѣ, — которымъ управляется, управлятися имѣетъ держава и которымъ пользоватися имѣютъ всѣ народности державы. Ежели не такъ: то держава перестала быти государствомъ, и раздѣлена по народностямъ, по языкамъ — распадется, и станетъ жертвою сосѣдныхъ могуществъ. Чтобъ сіе не прислучилося: всѣ державы установили единство управляющаго, правительственнаго, государственнаго языка, которымъ всѣ народности пользоватися имѣютъ не только, но она (*кто?*) пользоватися и принуждена изъ точки-зрѣнія самосодержанія, иначе рубаютъ дерево подъ собою (*що ôнъ плете?*) и падутъ въ низъ, подкнутся, и останутъ безъ отечества, похищены тѣмъ, кто больше хитрымъ, либо сильнымъ подвергнути ихъ своей власти и своему могуществу. Сія есть практичная консеквенція того теоретическаго положенія, что государство, еще и противно требованіямъ народностей, мечтающимъ о собственныхъ языкахъ — принуждено установити единъ языкъ.... Наше историческое право перестало, — онаго почти и не было, бо мы никогда не составляли отличный народъ, — наши князи остались въ сосѣдной Галичинѣ — и тѣ потеряли могущество, — остались историческими именами: но народъ ихъ сталъся составляющею частью польскаго, — а въ послѣдствію Австрійскаго государства.“ То суть точно ôтписанй слова зъ „Карпата“, органа епархіяльного и общества св. Василія Великого. Коли всѣ наро-

дности пôдъ угорскою властію, Сербы, Хорваты, Словаки, Нѣмцѣ и т. д. выступаютъ противъ мадяризаціи, одинъ Русинъ тôлько еще помагае Мадярови послѣдну сорочку зъ нужденной своей матери здерти! На тое здôбный тôлько „Карпатъ“—бôльше никто въ свѣтѣ. Але мы маємо надѣю, що угорскорускому змадяризованому духовенъству не удасться вырвати у рускаго простого народа рôдный языкъ, его вѣкове батькôвске добро. Рускій языкъ, руске „Слава Исусу Христу“ чей перестоитъ цѣло и щасливо и опреся тому злорадному, фанатичному, мадяризаційному вихрови, котрый уперто, заслѣплено дуе зъ епископскихъ палатъ, епархіяльныхъ правительствъ, зъ общества св. Василія и т. д.

— **Крути-верти....** „Dziennik Polski“ зъ 22 с. м. зволивъ звернути увагу своихъ читателѣвъ на допись „зъ Рудокъ“ помѣщену въ послѣднôмъ Ч-лѣ „Дѣла.“ Обернувъ ôнъ ей туды, що немовь то и „Дѣло“ признае, що языкъ аркушикôвъ индивидуальныхъ есть незрозумѣлый рускому народови, — и Dz. Pol. хоче зъ того вывести, що не треба рускихъ аркушикôвъ, але польскихъ! Тымчасомъ въ головнôй основѣ допись повыша власне доказала потребу и конечнôсть рускихъ аркушикôвъ для дрôбныхъ рускихъ посѣлостій. Тое „Dziennik polski“ совсѣмъ промовчавъ. Дописователь нашъ зъ Рудокъ застановлявся дальше надъ тымъ, що за причина того незрозумѣлого, покалѣченого языка на аркушикахъ и догадався, зъ ôтки то вѣтеръ вѣе... „Dzien. p.“ перечитъ тому, мовьбы то Поляки нарочно рускій языкъ калѣчили, щобы потому кричати про „moskiewszczyzn-y“ и т. д. — тожь мы скажемо „Dziennik-ови p.“ et omnibus hujus generis, що то не тôлько така думка нашого дописователя зъ Рудокъ и Редакціи „Дѣла“, але всѣхъ Русинôвъ галицкой Руси. Божь и не диво! Кождый що дня маe доказы того передъ очима. О языцѣ прекраснôмъ нашôмъ, калѣченôмъ въ письмахъ, походячихъ ôтъ властій чи то ц. к., чи автономичныхъ, кождый Русинъ муситъ съ болемъ серця сказати: „Мученичe нашь языче, великій страстотерпче, кто тебе не мучитъ?“ „Dziennik p.“ скаже: правда, мучится калѣчится рускій языкъ, але безъ цѣли, отъ такъ собѣ, „od niechcenia.“ На тое мы мусимо ôтповѣсти, що где якъ где а въ тôмъ офиціяльнôмъ калѣченю есть все цѣль, дуже часто укрыта, далека, але все есть. Зъ того калѣченя нашого языка выходятъ для насъ найрôжнороднѣйшй шкоды. „Dz. p.“ найлучше пересвѣдчився въ случаю аркушикôвъ индивидуальныхъ. Ôнъ повѣдае, що то Поляки не приложили своей руки до калѣцтва языка въ тыхъ аркушикахъ. Але мы приведемо „Dz-ви pol-му“ еще кôлька не менше важныхъ прикладôвъ. Недавно въ урядовôй „Gazet-ѣ Lw.“ подыбали мы оголошенье зъ ц. к. Намѣстництва зъ дня 21 мая 1880. Тое оголошенье мовь нарочно длятого по руски напечатано, щобы на смѣхъ выставити рускій языкъ и руску правопись. Выпишемо кôлька абсурдôвъ зъ тогожь оголошеня: письменную просьбы (acc. sing. — prośbę); до соучлтія; сыроты (nom. pl.) не знаходящійся... а хотящій брати...; передъ тягненьемъ льосивъ... представитися лично комисій (dat). льосованіемъ керующой въ вакладѣ (?!)...; припущени дѣвчата... лѣтъ числящій; въ великимъ княжествѣ кракôвскимъ, и т. д.“ Чижь можна бôльше мучити, калѣчити, поганити языкъ? А можна! Въ „справозданю Выдѣлу краевого до ч. в. 6740/79“ находимо на кôлькохъ сторонахъ печати такй чуда: *збадати*; *тьсне збаданье*; *завъданье* (?); *уможебленя*; анкета *зальцяе* (поручае) выдѣлови; протокôлъ; *зальцяный* меморіялъ; *пункъ опреня* = точка опору; *выцафанй*; *завергôвъ* = замѣтôвъ; фактомъ *непорьчимимъ* = незаперечнымъ; *всяко* въ знач. wszak; *естнъючихъ* = истнуючихъ; *удосычинитъ*, *удосычиняючи* = zadość czyniąc; *звлаща въ лици* факту; *переджайшій*, *неблаженнй* (sic!) *обстояня*; опинію *спорѣкаючу* и т. д. безъ кôнця-мѣры. Нехай жежь теперь „Dziennik p.“ скаже, чи въ Намѣстництвѣ и Выдѣлѣ краевôмъ такожь Нѣмцѣ покалѣчили, почудачили рускій языкъ? Чи и тутъ Поляки не приложили своей руки? Певно, що коли посада переводчика рускаго не даеся Русинови, знаючому живый языкъ, граматику и правопись, але чоловѣкови иншой народности, правда, може бôльше zasłużonemu „ojczyźnie“, то розумѣеся, чинится тое съ добре обдуманымъ покривдженьемъ рускаго языка, рускои народности. Неодинъ яко воякъ на „polu bitwy“ може „cuda waleczności“ доказувати, але при переводахъ на рускій языкъ не маe „*пункту опреня, звлаща въ лици* факту, що хотѣвши переводити таки конче граматику и правопись треба *тьсно збадати*!“ Мы въ ôтповѣдь „Dziennik-ови p.“ et tutti quanti такожь *зальцяемо тьсно збадати* справу калѣцтва рускаго языка, тогды певно *удосычиняючи* правдѣ, *выцафае* „Dz. p.“ свôй *переджайшій заверг*ъ, що то Нѣмцѣ виннй *неблаженнымъ обстоянямъ* рускаго языка...

— Такъ Москва якъ и Петербургъ празновали **ôткрытье памятника Пушкина**, поставленого въ Москвѣ, дуже торжественно. По богослуженю заняли князь Петро Ольденбурскій съ генералъ-губернаторомъ Москвы, сыномъ покôйного поета и другими знаменитыми гôстьми мѣсця свои на естрадѣ насупротивъ памятника. По ôтданю памятника мѣсту, повитавъ начальникъ города Третяковъ князя промовою; о $12^1/_2$ год. упала ослона, и народъ пôднѣсъ грôмке гурра. Ôттакъ зложили рôжнй товариства и депутаціи хорошй вѣнки у стôпъ бронзового памятника. Вечеромъ ôтбулись бенкеты и музикально-литературнй сходины. По причинѣ жалобы за царевою не було илюминацій ани гальовыхъ представлень въ театрахъ. — Въ Петербурзѣ ôтправлено поминальне богослуженье въ соборѣ Изааковôмъ, по чѣмъ читано въ сали педагогичного музея о Пушкинѣ. На бенкетахъ взношено тоасты въ честь царя, свободы прасы и словесности и щобы идеалы Пушкина осуществились по всѣй Россіи.

— **Пожаръ** страшный дôткнувъ 16 с. м. угорске мѣсточко Гомонну, лежаче при желѣзници Лункôвскôй. Згорѣло 66 мешкань. Кôлькасотъ осôбъ остало безъ даху и ремесла. Вихоръ страшный кинувъ головню на дворець желѣзницѣ и згорѣло надъ 4000 метрôвъ куб. дерева опалового, власности приватной, призначеной для перевозу. Горячо було таке велике, що ажь шины покривилися и попукали. Будынки желѣзницѣ спасено. Потягъ выйшовшій зъ Перемышля стоявъ кôлька годинъ передъ стацією, не могучи въѣхати. Въ огню 7 осôбъ пострадало житье.

— **Въ Перемышли** повѣсився въ гостиници „пôдъ Дубомъ“ димисіонованый учитель гимн. зъ Самбора Едм. Гирзикъ, 35 лѣтъ, жонатый, батько трое дѣтій.

— **Обхôдъ ювилейный** копаленъ живого срѣбла въ Идріи ôтбуваеся 21 и 23 с. м. Въ тôмъ обходѣ взявъ участь такожь министеръ рôльництва гр. Фалькенгайнъ. На выдатки обходу призначило министерство рôльництва 1000 зр.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ епархіи Перемыскои.

Именованый II. ордин. комисаромъ школьнымъ о. Гисовскій, парохъ въ Журавцяхъ дек. Потелицкого. О. Александеръ Гелитовичь сотр. въ Самборѣ имен. заступникомъ професора религіи при Самбôрскôй гимназіи въ мѣстце о. Павла Ясеницкого, ôтъѣхавшого дня 7 Червня н. с. до сойму краевого во Львовъ. О. Викторъ Матюкъ новоност. презвитеръ им. сповѣдникомъ при катедральнôмъ храмѣ въ Перемышли съ рôчною платою 315 зр. зъ рентъ капитульныхъ.

Презенту получили оо. І. Лукашевичь зав. пар. въ Сѣльци белзкôмъ дек. Белзкого на туюжь парохію; Гр. Войтовичь завѣд. пар. въ Яворци дек. Балигородского на туюжь пар.

Увôльненье ôтъ испыта конкурсового получивъ о. Маркилъ Мигуловичь пар. въ Чорнôй и завѣд. декан. Затварницкого.

Испыта конкурсовй ôтбудутся І. 29. 30. Червня и 1 Липня; II. 28. 29 и 30. Вересня т. р. н. с.

Упокоився дня 19. Мая о. Павелъ Леонтовичь пар. въ Рудѣ Монастирскôй, дек. Потелицкого. Вѣчная ему память!

ВСЯЧИНА.

— **Американьска рекляма.** Одинъ властитель менажеріи оповѣстивъ величезными афишами, що на представленю его слонь буде грати на фортепянѣ, нарочно спровадженôмъ зъ парискои фабрики. Розумѣеся що тое оповѣщенье згорнуло на представленье тôлько народа, що годѣ було настарчити билетôвъ. При кôнци представленя дѣйстно внесено новый фортепянъ, ôткрыто вѣко... на сали запановала глубока тишина, кождый ждавъ побачити чудо... Впроваджено слоня. Слонь розклонився на всѣ стороны звычаемъ правдивыхъ виртуозôвъ, наближився до фортепяну и пôднѣсъ величезну, нескладну лапу... Нагле зарычавъ страшенно, немовъ заплакавъ, ажь публика перелякалася.. Властитель менажеріи прибѣгае хутко до него, починае его утихомирювати и всуваe голову въ слоневу пащу, щобы слоня зрозумѣти... По хвили высуваe голову зъ пащи и показуючи такій видъ, що немовъ вже порозумѣвъ, що то съ слонемъ сталося, каже слоня выпровадити зъ арены а самъ обвѣщае зôбранôй публицѣ, що „слонь не може грати на тôмъ фортепянѣ, бо дуже зрушився, пôзнавши на окладинкахъ клявишôвъ зъ слоневои кости зубы своей покôйнои рôднои матери!“

— **Крокодиль** молодый, доперва три стопы довгій, утѣкъ бувъ недавно зъ проѣзжои менажеріи въ однôмъ ческôмъ мѣсточку. Шукали его заразъ во всѣхъ поблизькихъ багнищахъ, але годѣ було ôтнайти. Думано, що згинувъ зъ голоду и холоду. Въ чотыри недѣлѣ по тôмъ приключеню коваль зъ того мѣсточка вертавъ до дому зъ поблизького села и спостерѣгъ въ ровѣ придорожнôмъ якесь рухаючеся тѣлище; коваль думавъ, що піякъ якій упавъ въ рôвъ та въ калюжи тонится. Приступивъ близше и ажь зъумѣвся, побачивши крокодиля, що вже мѣсяць тому утѣкъ зъ менажеріи. Принѣсъ отже посторонокъ, зашморгнувъ нимъ смирного крокодиля за шію и привѣвъ до дому. А що не звѣстно, где менажерія пробуваe, то крокодиль у коваля свобôдно лазитъ по дворѣ коло хаты.

— **Чотыри найбôльшй богачѣ** на свѣтѣ. Найнижше мѣсце межи ними маe князь Вестминстеръ, найбогатшій на цѣлу Англію, бо маe надъ 8 миліонôвъ зр. рôчного доходу, отже може денно 25.000 зр. выдати. Другимъ богачомъ бôльшимъ по нѣмъ есть сенаторъ и дѣдичь пôвнôчноамериканьскій Jones зъ Невады, бо маe вже 10 миліонôвъ зр. доходу на рôкъ. Третымъ есть шефъ дому Ротшильдôвъ, маючій 22 миліонôвъ рôчного доходу. Четвертымъ найбôльшимъ богачемъ, королемъ всѣхъ Крезôвъ есть Американець Mackey, котрый маe рôчного доходу 30 миліонôвъ зр. Передъ трицять лѣтами безъ шелюга прибувъ зъ Ирляндіи до Сполученыхъ Державъ Американьскихъ, где по кôлькохъ щасливо переведеныхъ банкрутствахъ дôйшовъ до такого величезного маетку.

— **Сензаційный процесъ** скôнчився сими днями передъ судіями присяжными въ Трієстѣ. Яко обжалована ставала 26-лѣтна вдова по уряднику Llojd-a, Дальколь, замордовавша на початку цвѣтня с. р. въ приступѣ шалу заздрости и жалю молоду вдову по уряднику, Пелиззари, любовницю ей мужа, за для котрои ôнъ опустивъ ей съ кôлькома дрôбными дѣтьми. При розправѣ Дальколь призналася, що своѣй розлучници завдала 19 ранъ ножемъ, коли тая якъ разъ вертала зъ сходинъ съ ей мужемъ але заперечила бутьтобы она съ тымъ намѣреньемъ зъ дому выйшла. Она два разы передъ тымъ просила Пелиззари, щобы не розлучовала съ нею и съ дѣтьми ей чоловѣка. Але ничо не помогли ей просьбы. Тымчасомъ мужь ей совсѣмъ ставъ рôвнодушный для неи и дѣтій, такъ що дѣти не мали що ѣсти, въ хоробѣ не було за що купити лѣкôвъ, а ôнъ марно тративъ грошѣ гуляючи съ любовницею. По трагичнôй смерти любовницѣ панъ Дальколь на другій день застрѣлився на цвинтари. Свѣдки потвердили правду поданыхъ зôзнань обжалованои и судъ присяжныхъ одноголосно ей увôльнивъ. Цѣлый Трієстъ тымъ вердиктомъ присяжныхъ дуже вдоволеный и урадованый.

— **Оригинальный тестаментъ.** Передъ двома роками умеръ въ Вѣдни купець Генрикъ Люстигъ и записавъ громадѣ вѣденьскôй 30.000 фр. съ такимъ условіемъ: записана сума маe бути зложена въ першôй австрійскôй щадници и процентоватися такъ довго, поки рôчный дохôдъ зъ запису не буде выносити 5 миліонôвъ фр. Пôсля обчисленя вѣденьского магистрату тое наступитъ ажь по 230 лѣтахъ. Вѣденьска рада громадска приняла той оригинальный записъ.

— **Отроѣньe кавою.** Въ однôмъ товариствѣ въ Берлинѣ ишла бесѣда о кавѣ. Одни казали, що кава отрута, другй перечили тому. Одинъ зъ притомныхъ, будôвничій, заявивъ, що ôнъ готовъ стрѣбовати на собѣ дѣланя кавы. Въ очахъ цѣлого товариство прилагоджено ему зъ пôвъ фунта найлѣпшои Мокка невеличку филижанку мôцнои чорнои кавы, котру ôнъ охочій выпивъ. По 10 минутахъ выступили наглядно проявы отроѣня. Насамперед взяла будôвничого блювота, потому очи вылѣзли зъ головы, зъ посинѣлыхъ устъ поплыла пѣна, цѣле тѣло почало мовь въ пропасници дрожати и ударивъ студеный пôтъ. Закликаный лѣкарь объявивъ станъ хорого небезпечнымъ, — що хвиля можна було надѣятись апоплексіи. По кôлькогодиннôмъ ратунку ледво удалося при помочи сильныхъ антидотôвъ ухоронити хорого ôтъ смерти, однако кôлька тыжднѣвъ мине, закимъ до здоровля верне, бо кафеина сильно нарушила его организмъ.

Товариство „Просвѣта“

маe великій запасъ формулярôвъ для касъ кредитовыхъ сельскихъ и продаe ихъ по дуже низькôй цѣнѣ. (4—?)

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зôближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подаe до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенй Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленй, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця кракôвска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Повѣстки для дѣтій и Байки Павла Свого (разомъ) .	42	кр.
Перекотиполе и Салдацкій патретъ (разомъ) . .	35	„
У пропасть дорога ховска .	33	„
Сестра, Ластôвка, Добре роби добре буде (разомъ) .	37	„
Розказы про силы природы ч. I. и Оповѣданя про св. мученикôвъ Бориса и Глѣба (разомъ) . .	35	„

Замовленя почтовй выконуются скоро и точно. (4—?)

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

повѣсть

К. Дикенса

(передрукъ зъ фейлетона „Дѣла“).

Можна набути въ Администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй по цѣнѣ 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	**2.—**	Въ пачкахъ à $4^3/_4$ кило netto.
1а великозерниста Куба „	**1.90**	
1а арабска правдива Мокка „	**1.70**	
1а найлучша Ява „	**1.55**	
1а досконала Ріо „	**1.35**	
1а найлучша Порторико „	**1.70**	
1а Ст. Доминго „	**1.55**	
1а найлучша Сантосъ „	**1.50**	

Г. Зингеръ, Трієстъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 8—10

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ

ХЕМИЧНО - КОСМЕТИЧНО - КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи

ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручае

свôй богатый складъ

всѣхъ водъ минеральныхъ

природныхъ краевыхъ и заграничныхъ

якъ такожь кумысъ и соли жереляній

НА РôКЪ 1880. (9—12)

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 46. Львôвъ, Субота 14. (26.) Червня 1880. **Рочникъ I**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ овятъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ЧИТАЛЬНЯ ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

Бачнôсть!

Львôвска урядова газета звѣщаѥ, що д-ръ Дворскій дотеперѣшный посолъ до рады державнои зъ выборчого округа Перемышль-Городокъ зложивъ свôй посольскій мандатъ. Тую вѣдомôсть походячу зъ урядового жерела можемо уважати совсѣмъ правдивою и можна надѣятись, що незадовго будутъ въ Перемышли-Городку розписанѣ новѣ выборы посла до рады державнои. Здавалобыся, що на важнôсть нового выбору посла до рады державнои не треба звертати уваги загалу нашихъ Русинôвъ такъ якъ тутъ самъ фактъ повинênбы бути достаточнымъ напôмнênьемъ. Поученѣ однакожь сумнымъ досвѣдомъ при выборахъ посла на мѣстце бл. п. Як. Кульчицкого, мы завчасу звертаѥмо увагу Перемыскихъ и Городецкихъ Русинôвъ на предстоячій въ недалекôй будучности новый выбôръ посла до рады державнои. Годѣ закрывати, що одною зъ важнѣйшихъ причинъ нашихъ дотеперѣшныхъ неудачь при выборахъ була недостача живои организаціи межи Русинами, оспалôсть въ агитаціи и неприготованôсть до борбы съ противниками, котрѣ николи не залишатъ своихъ пôдступôвъ и насилій, якъ довго по сторонѣ Русинôвъ не почуютъ силы и однодушности. Хоть Русины пôзнали до чого веде ихъ така байдужнôсть и дезорганизація, то всежь таки можна обавлятися, що нашѣ старѣ грѣхи можутъ статися и сего разу причиною нашои неудачи, а то тымъ бôльше, що межи перемыскими Русинами — жаль сказати — и доси не бачимо нового, живѣшого руху народного такъ необходимого для пôддвигненя нашои народности. Колишня столиця рускихъ князѣвъ, до недавна ѥще первостепенный осередокъ нашого народного житя въ Галичинѣ, славный городъ Снѣгурскихъ и Яхимовичѣвъ — почиваѥ пынѣ мовьбы глубокимъ сномъ повитый.

Нынѣ поученѣ сумными послѣдствіями такои оспалости повиннѣ Перемыскій Русины здвигнутись зъ своѥи апатіи. Булобы, думаѥмо, дуже на часѣ, щобы такъ Перемыскій якъ и Городецкій Русины не дожидаючи постороннои инициятивы самѣ межи собою зъорганизовались, хочбы на взôръ львôвскихъ Русинôвъ, склицали у себе передвыборчѣ зборы, порозумѣлись що до особы кандидата, настановили свôй рускій якъ найобширнѣйшій комитетъ и всѣми способами старалися ôтзыскати для Русина неправно утрачене мѣстце посольске. Якъ небудь рада державна на внесенье пос. о. Озаркевича ухвалила резолюцію взываючу правительство перестерѣгати, щобы органа правительственнѣ не мѣшались до агитацій выборовыхъ, — то всежь таки не можна намъ успокоюватись благими надѣями на совѣстнôсть нашихъ ворогôвъ, а слѣдуѥ станути до выборовои акціи въ повнôй силѣ организаційнôй, съ повною свѣдомостію нашихъ цѣлій и съ повнымъ приготованьемъ до ôтпору всякихъ беззаконій и насилій. Тожь проснѣмся зъ нашого сну и стережѣмъ нашихъ правъ и нашои свободы.

Краєвый банкъ гипотечный.

II.

Мы подали важнѣйшѣ §§-ы статуту „банку краєвого“ означаючій ѥго цѣль и кругъ дѣйствія. Бачимо передъ собою справдѣ проѥктъ нового банку доволѣ коротко и ясно уложеный. Новый банкъ краєвый рôжнится ôтъ существуючого галицкого банку гипотечного лише тымъ, що не маѥ бути банкомъ акційнымъ, але банкомъ засилянымъ зъ краєвыхъ фондôвъ, банкомъ, за котрого обовязаннôсть „ôтповѣдаѥ фондъ краєвый.“ Чи однакожь дѣловодство въ проѥктованôмъ банку краєвôмъ на коштъ „краєвого фонду“ буде на стôлько оглядне и раціональне, якъ банку гипотечного, — въ тоѥ не хочемо на разѣ входити, хочь, судячи по дотеперѣшнôй господарцѣ кр. Выдѣлу, и о тôмъ можнабы дуже сомнѣватися. Ôтъ звѣстного галицкого товариства кредитового земского удѣляючого пожички для бôльшихъ посѣлостій рôжнится банкъ краєвый тымъ, що не маѥ характеру стоварищеня, розтягаѥ свою дѣятельнôсть и на малѣ посѣлости, ескомтуѥ векслѣ и даѥ пожички на плоды рôльничѣ. Ѥще далеко менша рôжниця заходитъ межи проѥктованымъ банкомъ краєвымъ а народнымъ банкомъ австрійско-угорскимъ, скоро зважится, що народный банкъ маючи свои филіи въ краю при бôльшôмъ выпосаженю тыхъ своихъ филій и при невеликôмъ розширеню круга своѥи дѣятельности дуже легко мôгбы сповняти тую саму задачу, яку зазначено „краєвому банкови“. Коли порôвнаѥмо всѣ тіи банки съ проѥктованымъ банкомъ краєвымъ, такъ побачимо, що тутъ кромѣ слова „краєвый“ не маніякои существеннои рôжницѣ, не ма отже й причины творити новый банкъ, скоро ему назначаѥся менше-бôльше такій самъ кругъ дѣйствія, якій маютъ дотеперѣшнѣ банки, а навѣть организацію съ характеромъ централистичнымъ, дуже зблизкену до организаціи банку народного и гипотечного. Тожь думаѥмо, що тутъ сама назва „краєвый“ якъ и охота сотворити кôлькохъ новыхъ „краєвыхъ“ директорôвъ и радцѣвъ банковыхъ ніякъ не може бути справедливымъ мотивомъ утвореня т а к о г о банку краєвого та ѥще зъ фондôвъ краєвыхъ. Намъ здаѥся, що коли не соймъ и кр. Выдѣлъ, то бодай цѣлый край выжидавъ совсѣмъ иншого проѥкту „банку краєвого.“ На щожь збиравъ кр. Выдѣлъ дата статистичнѣ о економичнôмъ упадку? Предсѣ и безъ тыхъ датъ можна було зложити зручну компиляцію статуту зъ дотеперѣшныхъ статутôвъ другихъ банкôвъ. Властивый замѣръ всѣхъ тыхъ заходôвъ около статистики „нужды на Руси“, всѣхъ тыхъ голосôвъ о економичнôмъ упадку и покликôвъ о потребѣ — бувъ, щобы выкликати таку институцію, котрабы зарадила тôй нуждѣ економичнôй и выдвигнула наше селяньство зъ ѥго упадку а именно зъ рукъ кредиту неôтповѣдаючого потребамъ и отношенямъ нашихъ малыхъ господарствъ селяньскихъ.

Якъ жежь скориставъ кр. Выдѣлъ зъ датъ статистичныхъ нимъ самымъ призбираныхъ? Ото кр. Выдѣлъ постановляѥ въ своѥмъ проѥктѣ, що всѣ посѣлости селяньскѣ низше вартости 1000 зр. а. в. суть выключенѣ ôтъ кредиту въ „краєвôмъ банку“. Якъ жежь та постанова буде выглядати въ практицѣ? Пôсля урядовыхъ датъ статистичныхъ кр. Выдѣлу о примусовôй продажи селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ творили грунта вартости понизше 1000 зр. $^3/_4$—$^4/_5$ всѣхъ грунтôвъ выставлюваныхъ на лицитацію, грунта вартости 1000—5,000 зр. творили пересѣчно 20% всѣхъ лицитованыхъ грунтôвъ, а грунта вартости надъ 5000 зр. творили вже лише пересѣчно 3%. Такъ отже належатъ грунта вартости низше 1000 зр. до найбôльше потребуючихъ ратунку и кредиту, а то тымъ бôльше, коли зважится що ихъ часто лицитуютъ за 1, 2, 3 и 5 зр.! Пôсля статистики (Rapacki: Ludność Galicyi — Lwów 1874 стор. 112.) припадаѥ въ Галичинѣ пересѣчно на одного сельского господаря сѣмь моргôвъ землѣ. Припустивши отже, щобы навѣть роздробленье селяньскихъ грунтôвъ въ послѣдныхъ рокахъ не збôльшалося, — хоть якъ загально вѣдомо, противно дѣѥся — то на певно можна сказати, що *майже всъ сельскій господарь, вынявши немногихъ богатшихъ* (звычайно называныхъ „громадскими меценасами“) *непотребуючихъ кредиту — выключенѣ ôтъ участи въ помочи „краєвого банку.“* Проѥктованый „банкъ краєвый“ ничимъ не ратуѥ нашихъ селянъ, ôнъ вже тою одною постановою своихъ статутôвъ ôтгороджуѥся хиньскимъ муромъ ôтъ нашого селяньства и полишаѥ ѥго дальше на паству експлюатаціи дотеперѣшныхъ банкôвъ селяньскихъ и лихвярѣвъ. Для чого кр. Выдѣлъ прійнявъ таку постанову до проѥктованыхъ статутôвъ банку, мы справдѣ не можѥмо вгадати и о тôмъ не ма слова згадки въ мотивахъ кр. Выдѣлу. Можна догадуватись, що кр. Выдѣлъ руководився

Дальшій причинокъ
до исторіи нашои мартирологіи.

(Конецъ.)

Кромѣ Туркôвъ, котрѣ ôтвозили невольникôвъ на торговицѣ захôднои Европы, були также могущѣ тогды Італіяне, (якъ уже въ реляціи высше упоминався о Італіянцю Сильвестрѣ зъ Ливорна, ренегатѣ) купцями невôльникôвъ; особливо було то легко Генуенцямъ (Хартахай, Вѣст. Евр. 1867, II. 137 сл.). Кафа (Теодосія) належали имъ, неменше бувъ Азовъ въ XV. в. будучи ѥще въ посѣданю Генуенцѣвъ рынкомъ невôльничимъ. (зр. Брунъ, О поселеніяхъ итальянскихъ въ Газаріи, Москва, 1872, стр. 30 сл.) У мене ѥсть также мала картина живописця Гайера представляюча замки генуезкихъ вельможъ на берегахъ Чорного Моря; они оточенѣ муромъ и заосмотренѣ стрѣльницями (зр. Payne's Universum und Buch der Kunst, Bd. VII. стр. 33, englische Kunstanstalt, Leipzig-Dresden). Якъ великои ваги суть для насъ по тôй причинѣ жерела италійскѣ покажу лише на примѣрѣ двохъ историкôвъ, то ѥсть Hammer'a, котрый говорячи о Украинѣ въ III и IV T. (Geschichte des Osm. Reiches) всылався на турецкѣ и венеціяньскѣ жерела и Ranke, котрый всылався на донесеня венецкѣ (Fürsten und Völker von Süd-Europa im 16 und 17 Jahrhundert. Berlin 1837. I Bd.). Кромѣ того були Венеціяне въ найтѣснѣйшихъ ôтносинахъ съ Турками и для того подаютъ причинки дуже цѣкавѣ до исторіи руского невôльництва (зр. Relazioni degli Ambasciatori Veneti al senato, Firenze, 1840, особ. Serie III, 1.).

Особливо Флоренція для насъ тымъ важна, що въ р. 1877 выдавъ тамъ Цезарь Гуасти 71 листôвъ фамиліи Строцци зъ вѣку пятнацятого, котрыхъ оригиналы въ архивѣ мѣскôмъ въ Флоренціи находятся. Листы тѣ на око не маютъ для насъ спеціяльного значеня и можутъ для того легко уйти навѣть оку историка фахового. Хотѣвбымъ для того звернути увагу ласкаву спеціялистôвъ на тую книжку, бо и тамъ споминаѥся о рускихъ невôльникахъ. Титулъ тои книжки ѥсть: Alessandra Macinghi negli Strozzi. Lettere di una gentildonna fiorentina del secolo XV, ai figliuoli esuli, pubblicate da Cesare Guasti. Firenze, Sansoni 1877.

Читаючи на примѣръ „Essays H. Grimm, Hannover 1859“, розправку о артистѣ Мичель-Анджели и домѣ на стôлько прославившôмся Медицеѣвъ або другіи культурно-историчнѣ описы зъ часôвъ ôтродженя наукъ и штукъ (renaissance), то хочеся майже вѣрити, що Італіянцѣ того часу, спôвчаснѣ и вспôвобывателѣ братôвъ Космоса и Лаврентія Медичи не занимались ничимъ бôльше якъ тôлько читаньемъ старинныхъ клясикôвъ, выкопуваньемъ старожитныхъ статуй, замавляньемъ образôвъ у малярѣвъ, складаньемъ сонетôвъ, комедій або повстаючихъ тогды новель. Тымчасомъ они хорошенько працювали, вели точно обрахунки купецкѣ, зарабляли и складали грошѣ. Книжка нами наведена мало занимаѥся греческими рукописями, плятоньскою филозофіѥю и жѣнками по латиньски говорячими. Тутъ житье ростуче, взмагаючеся, зарабляюче видимъ въ образѣ фамиліи Строцци; и тая сама палата, котру скромный купець флорентиньскій Строцци 16 серпня 1489 р. о годинѣ астрологами точно означенôй зачавъ ставити, належитъ теперь ѥго потомкамъ князямъ Строцци, дукамъ Баньольо. Я жалую, що мавши тую книжку вже давнѣйше въ рукахъ я поробивъ лише малѣ въ неи нотатки безъ выразнои цѣли и для того мало помню подрôбностій, але вбилося менѣ то въ память, що тѣ люде на такъ идеальныхъ вышинахъ въ нашихъ очахъ стоячѣ, прадѣды теперѣшнои шляхты флорентиньскон трудились купецтвомъ пôсля нашихъ понятій часто непочестнымъ и куповали невôльникôвъ приходячихъ кораблями зъ Чорного Моря.

Такъ пише наша Александра Строцци, роджена Macinghi, вдова, мати шестеро дѣтій до своихъ сынôвъ прогнаныхъ Медицеями зъ Флоренціи а живущихъ и купецтвомъ занимаючихся въ Неаполю, розличнѣ листы, межи котрыми найбôльше насъ обходятъ листы о невôльникахъ. Якъ здаѥся, уживали тогды по найбôльшôй части невôльницѣ за покоевѣ и боны, бо въ листахъ много жалобъ на нихъ якъ и теперь у нашихъ газдинь на вôльнѣ слуги. Такъ гнѣвався панѣ Строцци, прабабка князѣвъ и дукôвъ, разъ на невôльницю „Cateruzzia“ (Катруся?), але не хоче ю дальше ôтпродати поки не выдастъ доньки замужь по причинѣ ѥи острого языка. Такожь жили сыны ѥи безженно и мали кôлька невôльниць; мати пише длятого разъ до нихъ: „Матвѣй муситъ мати яко надзиратель невôльниць досыть занятя; муситъ то тамъ бути хороше товариство у васъ.“ Иногды замовляѥ невôльницю зъ Неаполю и пише: „Татарка найлѣпша бы для мене була, бо они працюютъ крѣпко; Черкески также суть сильнои крови, р у с к ѣ н е в ô л ь н и ц ѣ с у т ь д е л и к а т н ѣ й ш ѣ и к р а с н ѣ й ш ѣ, але мимо то я волю Татарку“ (зр. Истор. пѣсни малор. нар. Антоновича и Драгоманова I стр. 263, где говорится о татарскихъ невôльницяхъ въ службѣ на Украинѣ). Треба знати, що такъ пôдлестный судъ о красотѣ нашихъ невôль-

мотивами анкеты, котра узнала господарства вартости понизше 1000 зр. за недостаточно безпечнй для кредиту. Блудность сего погляду выказали мы въ статіи „Нашй довги“, где мы указали також на тов, що непевность удѣлюваныхъ селянамъ пожичокъ и невыплатность довжниковъ походитъ зъ одной стороны зъ превеликихъ процентовъ непокрываныхъ доходами господарствъ, а зъ другой стороны зъ неотвѣтной организаціи кредитовыхъ институцій неприступныхъ для нашихъ селянъ и совѣмъ ненаглядаючихъ надъ ихъ господарскимъ поведеньемъ. Познѣйше выкажемо, що и проектованый банкъ краевый мае тій двѣ головнй хибы въ своѣмъ устрою, а тутъ лише укажемо, що поглядъ анкеты о недостаточности, взглядно непевности гипотеки при селянскихъ посѣлостяхъ понизше вартости 1,000 зр. також и на подставѣ зобраныхъ датъ статистичныхъ оказуеся неправдивымъ. И такъ сконстатовано, що на посѣлостяхъ вартости що найменше 12·2 милионовъ було довгу лише 3·5 милионовъ, значитъ, що для довговъ була аж надто повна обезпека, а причина ихъ злицитованя лежала лишь въ анормальности нашихъ кредитовыхъ отношень и въ безпомочности нашихъ селянъ. Колибъ була институція, котрабы знала була прійти въ помочь тымъ нашимъ селянамъ съ дешевымъ кредитомъ и заразомъ розтягнула свою опѣку надъ ихъ гоподарствомъ въ способъ указаный нами въ статіи „Нашй довги“, нынѣ булобы спаслося 12,000 сельскихъ господарѣвъ отъ цѣловитой руины. Такъ само маеся и съ большою частію тыхъ 60,000 селянъ, задовженыхъ въ селяньекомъ банку, що не могучи оплачувати 15% въ користь банку, выжидаютъ нынѣ тожь своей економичной смерти. Всѣхъ тыхъ и имъ подобныхъ селянъ лишае проектъ „краевого банку“ безъ всякой помочи на поталу лихвы.

(Дальше буде.)

ДОПИСЬ.

Зъ Цѣшановского. *(Гдещо о выхованю женщинъ.)* Богато патріотичныхъ проектовъ и зазывовъ можь вычитати въ „Дѣлѣ“ и по инныхъ часописяхъ, но рѣдко котрй выконуются. Усе йде тяжко якъ зъ камѣня, много плачу и жалѣвъ а роботы мало. А для чого? Понеже кромъ невеликого числа людій, котрй щиро працюютъ и добиваются нашихъ правъ, загалъ чи такъ скажу наша интелигенція спитъ, такъ що безпечно можнабы уложити пѣсню на тему: „Заспала Русь“... Тожь зле Вы назвали тов мовчанье нашихъ Русиновъ на кривды намъ нанощенй довготерпеливостію. Есть се байдужность до крайной степени, байдужность до не дарованя. Знаю, и Вы такъ гадаете, але хотѣлисьте деликатно поступати гадаючи, чи тымъ способомъ не порушите нашихъ сплячихъ Русиновъ. Нѣтъ, то за далека дорога, закимъ сонце зойде, роса очи выѣсть. Намъ треба рѣзко взятися до дѣла, та при працѣ и другихъ всѣми силами побуджовати. Не доганяю Вамъ честнй патріоты, Вы бо досыть дѣлали и здѣлали, але о скольконенѣ видится на одно мало уваги звертали, а тымъ есть наше жѣноцтво*). Наше жѣноцтво зостало дуже занедбане, до недавна лишене майже цѣлкомъ образованя, а отъ якогось часу образоване въ чужихъ школахъ цѣлкомъ збаламучене. Чужій имъ народный патріотизмъ, они стыдаются рускаго языка (не всѣ, *пр. Ред.*), а если его умѣютъ и нимъ говорятъ, то ино для того, що мусятъ стыкаючися все съ простымъ людомъ, але щобы его розумѣли и его любили, о томъ не ма гадки. Тожь и не диво, що и выховуютъ подобныхъ собѣ дѣтій, и що число отступниковъ, або впростъ сказавши перекиньчиковъ що рокъ то больше взростае. Тожь треба доконче больше занятися нашими женщинами, а по крайной мѣрѣ дѣвчатами, щобы они отъ своеи народности не отчужувалися, а въ томъ взглядѣ до сего часу мало що зроблено. Роблено доси пробы, выдавано часописи для женщинъ, но тій пробы не удавалися и то або зъ причины, що не можна було имъ до смаку подойти, а найбольше, що батьки волѣли що чужого для нихъ предплачувати. Тожь и тая дорога хибила, а вороги не спали, позакладали польскй школы, рущину выключили, такъ що теперь мало котра и вмѣе по руски читати, и подобна проба майже неможлива. Для того гадавъ бы я инакше взятися до дѣла и о скольконе можна, для дѣвчатъ рускй школы закладати. Скажете: легко тое сказати, але тяжко зробити! Правда, але хотя початокъ тому зробити, а при помочи Божой, ачей бы дальше якось пойшло. Отъ маемо двѣ школы дѣвочй, котрй звутся рускими, утримованй Русинками Ч. Василіянками, одна въ Яворовѣ, а друга въ Словитѣ, но жаль, що перша лише

*) Якъ небудь наша часопись выходитъ доперва несповна повъ року и конечно въ такъ короткомъ часѣ не могли мы порушити всѣхъ справъ народныхъ, то всежь таки супротивъ замѣту Вп. дописователя мусимо указати, що пытанье выхованя женщинъ, хотяй доволѣ побѣжно, було вже въ „Дѣлѣ“ поднесене въ кольконенѣхъ статяхъ; згадаемо лише статіи про бурсы и выхованье молодежи, „гадки Подолянина“, дописи зъ Перемышля, листы зъ Буковины.

Пр. Ред.

по имени той характеръ носитъ, а на дѣлѣ не есть такою якъ повинна бути. Прійдетъ подивѣтся, а побачите только, що дѣвчата не до костела але до церкви ходятъ, впрочемъ выкладъ польскій, бесѣда поточна польска, а Ч. Т. Василіянки и не гадаютъ и не ломятъ собѣ головы надъ тымъ, щобы въ своихъ выхованкахъ любовь до Руси взбудити, якъ тое роблятъ Бенедиктинки. Тожь и дѣвчата не учатся тамъ кромѣ религіи ничого по руски. Така школа наша повинна мати характеръ чисто рускій. Ч. Василіянки повинній постаратися о учителѣвъ Русиновъ, котрй бы не только по руски выкладали, але и своими выкладами любовь до отчины и до всего, що руске впоювали. Тожь здвигнѣмъ женьску школу чест. Василіянокъ до такои организаціи школы а будемо мати одну, зъ котрои рочно може кольканайцятъ честныхъ и щирихъ Русинокъ выйти. У Словитѣ не знаю якъ поводится, але сомнѣваюся щобы на селѣ мали Чест. Василіянки подостаткомъ вспомагаючихъ учительскихъ силъ. Тожь спасительну гадку повзявъ преосв. Сильвестеръ перенести монастырь до Львова, а тамъ моглабы школа найкрасше розвиватися. Тожь радй бы мы, щобы преосв. епископъ въ томъ дѣлѣ якй мѣры предпринявъ, бо тогды малибысьмо другу нашу школу дѣвочу. — О третой есть вже давно чутка, що Впр. о. крылошанинъ Левъ Кордасевичь въ Перемышли загадавъ основати, и зобиравъ складки на дѣвоче воспиталище. Маемо надѣю, що Впр. крыл. Кордасевичь осуществитъ свою гадку. Такимъ чиномъ малибысьмо хоть 3 рускй школы а надѣятися, що и иншй благодѣтельнй мужѣ пойшли бы за примѣромъ Впреп. о. Льва и основували бы въ другихъ мѣстахъ такй школы, въ чѣмъ ихъ подперати повинно бы бути головною задачею нашихъ товариствъ. Не лишаймо хотя тое наше дѣвоче поколѣнье безъ опѣки, тажь они колись будутъ матерями, они колись будутъ выховувати нове поколѣнье и отъ нихъ зависитъ духовый настрой тогожь. Межи старшими женщинами повинно бы товариство рускихъ дамъ у Львовѣ розбудити патріотизмъ притягаючи до себе всѣ львовскй Русинки, основуючи филіи на провинціи, отчиты, товарискй забавы и т. д. Пишу тое, бо думаю, що поки не розбудимо чувства патріотизму въ нашихъ женщинахъ, доти все будемо попадати въ рознодушность и оспалость, а молоде поколѣнье буде отчужуватись отъ нашои народности. Тожь кончу покликомъ: памятаймо о нашихъ женщинахъ!

ниць не значитъ що небудь въ устахъ панѣ Строцци. Въ кождомъ майже листѣ той кореспонденціи фамилійной читаемъ о проектахъ оженення ей сыновъ; желала она собѣ хорошихъ сыновыхъ, на вѣно не клала такои ваги и знаючись на красѣ жѣночой точнѣсько кожду дѣвчину описуе. Всѣ майже дорослй дѣвчата флорентиньскй описуе она по черзѣ и представляе ихъ яркими барвами, а разъ представляючи сынови отдаленому одну дѣвицю яко кандидатку на жену пише „она точно такъ хороша якъ княжна Иполита Сфорца, а ты не потребуешь мати краснѣйшои жены якъ сынъ короля Неаполитаньского.“ (зр. Истор. пѣсни Антоновича и Драгоманова I, 236 сл. где три прекрасній Русинки були женами улюблеными трехъ царѣвъ турецкихъ, котрй достаючи зъ численныхъ походовъ воинныхъ многй що найкраснѣйшй бранки певно мали въ чѣмъ выбирати, и при выборѣ лише красотою бранокъ руководились). — Точне обознанье съ тою кореспонденціею фамилійною булобы для насъ немалои ваги, бо въ нихъ отбиваеся точность купецка въ записованю всѣхъ дробницъ; такъ довѣдуемось, що ей зять купивъ женѣ своѣй для убраня кольконавыхъ перъ, кольконерелъ, що коштуе жѣночій поясъ золотомъ вышиваный и зеленй френалѣ у ей сукнѣ.“ Для докладности примѣчаю еще, що внукъ одного зъ сыновъ панѣ Строцци, сынъ маючого купця Пилипа написавъ біографіи свого отця и тая выйшла въ Флоренціи въ р. 1851. Братя же мужа Александры нашои Яковъ, Пилипъ и Николай Строцци були банкирами и мали филіи и агентуры въ Неаполю, Барцелонѣ, Римѣ и Brügge въ Бельгіи.

Еслибы менѣ больно було яко не спеціялисту историку зробити зъ высше наведеного заключенье, то гадавбымъ, що матеріялу до исторіи мартирологіи нашихъ прадѣдовъ можна ожидати численного, хотя не личности оговорюючого. Належалобы для того пересмотрѣти татарскй, турецкй и арабскй жерела и не оминати дальше въ Азіи слѣдити за кровавою дорогою нашихъ мученековъ-борцевъ за волю и свободу. Дальше въ Египтѣ въ Александріи и на повночныхъ берегахъ Африки рочно и греческй, италійскй библіотеки, именно архивы мѣскй въ Неаполю, въ Ливорнѣ, Римѣ, Флоренціи, Венеціи и Генуи; дальше въ Марсиліи, въ ишпаньскихъ прибережныхъ мѣстахъ (зр. рукопись ишпаньского священика Otavio Sapiencia о Турціи и козакахъ въ Истор. пѣсн. Антоновича и Драгом. стр. 203) а навѣть Бельгію и Нидерляндію не належалобы опускати задля ихъ живого купецкого руху съ Италіею. — Часомъ совсѣмъ несподѣвано кидае дробница ярке свѣтло на подѣ, такъ на примѣръ находимъ въ запискахъ монастыря Санктъ Галленъ, що плѣненыхъ Гунновъ, Аваровъ або Агарянъ крещено силомъ и осаджувано (... baptizatus uxorem duxit, filios genuit. Ekkeh. IV. casus S. Galli c. 3. зр. Pertz, Monum. Germ. hist. II. 110).

Такимъ способомъ поступаючи зобереся съ певностію численный матеріялъ до исторіи рускихъ слезъ и жертвъ за волю нашого народу.

Стефанъ Коцюба.

— **Розность обовязковъ.** Подчасъ недавнои подорожи Цѣсаря по Чехахъ въ Кенигрецу витали Цѣсаря рожнй депутаціи. Подчасъ розмовы Цѣсаря съ членами депутаціи селянъ, одинъ селянинъ осмѣлився и почавъ при наручной хвили просити Цѣсаря, щобы его сына убольнивъ отъ войска. „Маю только двохъ сыновъ“, говоривъ селянинъ, „одинъ оженився, вже на себе робитъ, менѣ не поможе, а другій мае ити до войска...“ Цѣсарь усмѣхнувся на тое и сказавъ: „Бачите и я маю сына и то только одного; онъ теперь женится, а я его мушу лишити при войску.“

— **Въ судѣ.** Судія до обжалованого: „Я не розумѣю, якъ ты могъ самъ такй грубй дверѣ и краты выломати!“ Ба, розумѣеся, що то не такъ легко, якъ писати та бѣдныхъ арештантовъ судити. У насъ хотѣвши въ свѣтѣ щось значити, то треба больше розумѣти!“

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Змѣны въ министерствѣ.) Вѣсти о змѣнахъ и доповненю министерства гр. Таффого выступаютъ сего разу далеко численнѣйше и больше позитивно. Передвчорашна Gaz. Narod. принесла навѣть телеграмъ, що др Дунаевскій професоръ економіи въ Краковѣ зоставъ именованый министромъ финансовъ и що номинація мала бути вже въ вчорашной урядовой часописи обнѣщеною. Тымчасомъ вѣдомость тая доси не потвердилася о столько, що не обвѣщено еще официяльно сеи номинаціи. Се однакожь маe бути рѣчію певною, що др-ви Дунаевскому буде повѣрена тека министеріяльна а то або министерства скарбу або мин. торговлѣ. Тожь само всѣ дневники вѣденьскй звѣщаютъ, що министры Штремайеръ, Горстъ и Корбъ маютъ уступити и що на ихъ мѣстце войдутъ новй министры зъ лона автономистовъ. Dz. pol. выступае противъ д-ра Дунаевского яко належачого до „краковской партіи“ и дуже хиткого въ поглядахъ политичныхъ. Dz. pol. радитъ Полякамъ лучитись съ партіею вѣрноконституційныхъ. — При той реконструкціи габинету стараеся однакожь гр. Таффе заховати характеръ коалиційный. Яко кандидатовъ вычисляютъ генер. Вельзергайма на мѣстце Горста, Штрайта, президента апеляціи въ Бернѣ на мѣстце Штремайера, а дръ Дунаевскій мавбы заняти мѣстце Кригсава. Дръ Земялковскій лишаеся и на дальше министромъ безъ теки.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Хотяй конференція берлиньска всякй свои рѣшеня держитъ въ великой тайнѣ, мимо того выходитъ на явъ, що Франція, Англія и Италія идутъ больше солидарно съ собою и попираютъ желаня Греціи въ справѣ отступленя Янины. Янина есть имовѣрно головною точкою розправъ конференційныхъ. Найбольше неясне становище зайняла при томъ Россія. Она, давнѣйше такъ ворожо успособлена противъ Туреччины, отгриваe нынѣ ролю пріятеля, а навѣть покровителя отоманьскои державы. О скольконевъ томъ взглядѣ можна здатися на судъ прасы европейскои и вѣрити ей на слово, то Россія маe дорадживати султанови, щобы онъ на случай признаня Греціи Янины супротивився постановленямъ конференційнымъ. Повурядовый россійскій дневникъ Nord, пишучи о дѣлахъ конференціи, вытягнувъ въ той цѣли давне меморандумъ графа Нессельроде и стараеся доказати свѣту, що Россія завсѣгды старалась удержати Туреччину сильною и независимою отъ державъ европейскихъ. Недалека будущность розъяснитъ намъ политику Россіи на конференціи берлиньской може въ дуже цѣкавый способъ.

„Вѣстникъ Европы“ поддае подъ строгу критику дотеперѣшну самоволю администраційныхъ властій супротивъ россійскои прасы. Власти тй терроризовали формально прилюдный голосъ россійского дневникарства, коли на чолѣ трибуналу прасового стоявъ еще звѣстный професоръ Григорієвъ. Безъ всякого мотивованя конфисковано поодинокй артикулы або и цѣлй дневники, давано пересторогы, спиняно видавництво на довшій або коротшій часъ, заказовано приймати инсераты и друте таке, а все дѣялось на подставѣ sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas. Отъ 6. цвѣтня 1865 р., коли выдано новый законъ прасовый, до 1. сѣчня 1880 удѣлено 167 пересторогъ, завѣшено 512 часописій разомъ на 131 лѣтъ и 9 мѣсяцевъ и т. д. Россійска праса стогне подъ тягаромъ самоволѣ администраційныхъ властій, именно губернаторовъ сатраповъ. Коли Лорисъ Меликовъ на становище начальника трибуналу прасового покликавъ Абазу, розбудились въ цѣлой Россіи великй надѣе, але до сего часу не предприйнято никихъ мѣръ, щобы россійскому дневникарству облегчити тяжку его судьбу. Вѣстникъ Европы не маe надѣе, щобы новый шефъ бюра прасового зрозумѣвъ свое становище и розпорядивъ що небудь въ дусѣ либеральномъ.

Франція. Дневникъ Figaro, органъ прогнаныхъ зъ Франціи Езунтовъ, здемаскованъ на дняхъ тайнй заходы сторонництва роялистичного въ Франціи, заявляючи прилюдно, що се сторонництво по смерти Людвика Наполеона, полягшого въ краю Зулюсовъ, збираe великій фондъ (13 милионовъ фр.) на цѣли агитаційнй антиреспубликаньскй. Допустившись такои недискреціи на своихъ дотеперѣшныхъ пріятеляхъ, даe Figaro комитетови роялистичному раду, ужити зобраный фондъ въ користь переслѣдованыхъ религійныхъ товариствъ.

Фрейсине предложивъ лично палатѣ словъ правительственне внесенье на загальну амнестію комунардовъ и мотивовавъ его наглость. Парламентъ прійнявъ предложенье министерства 333 голосами противъ 140.

Въ сенатѣ велися сими днями горячй дебаты надъ знесеньемъ институціи

войсковыхъ капеляновъ. Мимо опозиціи зъ стороны клерикального сторонництва, внесенье перейшло.

Англія. Недобитки сторонництва Биконсфильда стараются при кождой нагодѣ спиняти политику Глядстона на орієнтѣ. Въ послѣдныхъ часахъ поставивъ въ той цѣли якійсь Барклетъ въ парляментѣ англійскомъ интерпеляцію до премієра нового кабинету, въ котрой жадає пояснення, о сколько правительство намѣряє ввести въ житье постановленя берлиньского договору, обовязуючій Россію, именно хоче Барклетъ знати, чи правительство королевои Викторіи приспилує Россію до здемольованя наддунайскихъ крѣпостій, до усуненя россійско-болгарскои фльотилѣ на Дунаю, до откликаня россійскихъ официровъ зъ болгарскои арміи, чи и коли балканьскій просмыки прійдутъ въ посѣданье турецкихъ залогъ и чи могаметаньскимъ жителямъ буде подана можность вернути до Болгаріи и всходнои Румеліи? Въ отповѣди на интерпеляцію поставився Глядстонъ на становище берлиньского договору, заявляючи, що Англія завсѣгды старалася о точне выконанье всѣхъ постановлень згаданого договору, однакожь до теперь правительство англійске не має доказовъ въ рукахъ, будьтобы Россія стремѣла до знищеня берлиньского мира.

Туреччина. Комисія для реформъ, засѣдаюча въ Царгородѣ уконституовалась уже минувшои середы, выбрала секретарѣвъ, уложила порядокъ дневный и регуляминъ, на подставѣ котрого большость голосовъ рѣшає.

Італійске посольство поднесено до достоиньства амбасады. Першимъ амбасадоромъ въ Царгородѣ именованый гр. Корти.

Жителѣ окрестности Янины выслали на конференцію берлиньску петицію, подписану 200 нотаблями, въ котрой жадаютъ прилученя до Греціи.

Нѣмеччина. Конференція и технична комисія працюютъ заєдно надъ означеньемъ границь турецко-греческихъ. Вѣрныхъ даныхъ о результатѣ нарадъ нема до сего часу. Рѣвно годѣ догадатися, чи по закрытю конференціи, делегаты технични комисіи удадутся до Тесаліи и Епиру, щобы точно означити граничну линію. Догадуются, що Туреччина ино на той случай членамъ комисіи запоручитъ безпеченьство особъ, если гранична линія выпаде по ей мысли. Имовѣрно перейде проєктъ француско-англійскій. Нова граница починалабыся при горлѣ рѣки Калямасъ, влучилабы Янину, Мецово и частину околицѣ Загоры до Греціи и кончилабыся при новѣчныхъ обногахъ Олимпу надъ егейскимъ моремъ.

Соймъ краєвый.

Осьме засѣданье дня 12. (24.) червця 1880.

Пос. Романовичь интерпелює правит. комисаря, для чого правительство доси не завѣдомило краєвого Выдѣлу, що постановило взглядомъ 10 проєктовъ законовъ и резолюцій ухваленыхъ соймомъ еще р. 1878? Комисія громадска и кредитова уконституовалися. Въ комисіи громадской выбрано предсѣдателемъ Грохольского, заступ. Попеля, секретаремъ Макса. Въ кредитовой комисіи выбрано предсѣдателемъ Кешковского, заступникомъ гр. Круковецкого, секретаремъ гр. Ромера.

Пос. гр. Менциньскій предкладає слѣдуюче внесенье: „Супротивъ грозячого небезпеченьства, що наслѣдствомъ клясификаційнои тарифы запроєктованои черезъ центральну комисію до регуляціи грунтового податку, сей податокъ у насъ бувбы значно подвысшеный и допровадивбы край до неминучои руины, — соймъ выбере комисію зъ 7 членовъ до розпознання сеи справы и представитъ соймови якъ найскорше отповѣдній внесеня въ цѣли усуненя грозячои несправедливости и непохибного зубоженя.“

Ухвалено наглость внесеня, но чѣмъ внескодатель мотивує своє внесенье. (Въ той справѣ подамо особну статю. *Пр. Ред.*)

Межи численными петиціями замѣтнѣйшій: Выдѣлъ повѣтовый въ Скалатѣ и рада громадска въ Тернополи о перенесенье торговельнои комнаты зъ Бродовъ до Тернополя. Учителѣ школъ въ Перемышли о получшенье матеріяльного быту. Громада мѣста Бжозовъ о реформу школъ середныхъ. Выдѣлъ повѣтовый въ Ланцутѣ о ограниченье подѣльности грунтовъ. Учителѣ школъ мѣста Тернополя о зачисленье Тернополя до I. класы подъ взглядомъ платы учителѣвъ. Рада повѣтова въ Лиску о заведенье ощадности въ краєвыхъ выдаткахъ. Выдѣлъ повѣт. въ Ярославѣ попирає петицію громады Замѣховъ о запомогу на будову церкви. Софія Шеховичь вдова по литератѣ о запомогу. Выдѣлъ товариства им. Качковского о запомогу на цѣли выставы коломыйскои. Выдѣлъ пов. въ Городку въ справѣ реформы середныхъ школъ. Громада Боберка о безпроцентову пожичку 4000 зр. на будову школы. Рада школьна въ Боберцѣ о подвысшенье платы учителя на 450 зр. Громада мѣста Яворова о запомогу и безпроцентову пожичку въ сумѣ 10.000 зр. на будову женьскои школы.

Пос. Максъ мотивує своє внесенье о перенесеню комнаты торговельнои зъ Бродовъ до Тернополя. Внесенье отослано до комисіи администраційнои.

Пос. Гавзнеръ мотивує своє внесенье о перенесеню зарядовъ желѣзниць краєвыхъ зъ Вѣдня до краю. Внесенье отослано до комисіи администраційнои.

Дальше слѣдовало справозданье комисіи петиційнои. Для вдовы по стенографѣ Олевиньскомъ признано пенсію. Петицію артистки М. Залеской отступлено кр. Выдѣлови. Призволено бурсѣ св. Казимира на сплату пожички 2000 зр. ратами. При розправѣ надъ петицією Жебровского о запомогу 100 зр. подносить д-ръ Зыбликевичь, що справозданя о справахъ грошевыхъ супротивъ парляментарнои практики не суть печатанй, черезъ що послы не можутъ отповѣдно поінформуватися. Маршалокъ признає, що се дѣеся черезъ похибку противъ ухвалы соймовои и прирѣкає усунути тую неправильность. Наслѣдствомъ того усунувъ маршалокъ зъ дневного порядку дальшій справозданя о петиціяхъ, щобы попередъ пересортувати петиціи, о котрыхъ справозданье повиннобы бути печатане.

Слѣдуюче засѣданье отбуваєся нынѣ. На дневномъ порядку: справозданье о петиціяхъ; друге читанье справозданя о отлученю колькохъ громадъ отъ суду въ Нижанковичахъ; друге читанье справозданя о регуляціи Днѣстра и справозданье о призволенню на побиръ высшихъ додатковъ до податковъ.

НОВИНКИ.

— **Цѣсарскій запомоги** одержали громады: Зарудье нов. збараского 100 зр. а Боберка 200 зр. на будовы школъ.

— **Деканами на универзитетѣ львовскомъ** выбранй на слѣдуючій рокъ школьный дръ Станецкій для выдѣлу филозофичного а дръ Тадей Пилятъ для выдѣлу правничого.

— **Бронславъ гр. Лось**, староста станиславовскій, шамбелянъ, и посолъ до сойму краєвого зъ меншихъ посѣлостій станиславовского округа, зять бувшого намѣстника гр. Голуховского, умеръ на сухоты дня 25 червня во Львовѣ, еще въ досыть молодомъ вѣку. По причинѣ его смерти будутъ розписанй новй выборы посла до сойму въ станиславовскомъ округѣ.

— **Іосифъ Конопка**, властитель добръ, бувшій посолъ до сойму краєвого и думы державнои умеръ въ 62 роцѣ житя.

— **Въ коломыйскій реальн. гимназіи** маютъ бути, пошля розпорядженя ц. к. министерства просвѣты зъ 4. червня 1880, постепенно знесенй чотыри высшій клясы, почавши отъ року школьного 1880/81. Съ початкомъ отже сего року школьного буде замкнена 5 кляса.

— **Рускій языкъ выкладовый „на папери“.** Одинъ учитель народный зъ Тернопольщины просить насъ о замѣщенье слѣдуючои вѣстки: Въ моей школѣ пошля приписовъ має бути (и есть означеный „на папери“) рускій языкъ выкладовый. Однакожь хочь всѣ дѣти въ школѣ рускй, я мушу учити по польски, бо инакше стягнувбымъ на себе „нагану“ инспектора окружного п. М., противъ котрои нигде нема апеляціи. Прошу то подати до публичнои вѣдомости, най свѣтъ знає, подъ якимъ терориэмомъ жіютъ рускй учителѣ и якъ шануютъ уставы нашій власти школьній.

(*К*) **До вѣдомости ц. к. Дирекціи почтъ во Львовѣ.** *Зъ подъ Стрыя.* Осмѣляюся въ имени рускихъ жителѣвъ окрестности стрыйскои просити пана Директора почтъ во Львовѣ, щобы бувъ ласкавъ зарядити на почту стрыйску высылку рускихъ почтовыхъ друксортовъ. Цѣле мѣсто минувшого четверга я сходивъ за кореспонденткою съ рускимъ написомъ тай таки не роздобувъ ни одного хотьбы на показъ! „Takich u nas nie ma“ — бувъ всюда короткій ответъ.

— **Зъ Станиславова** доносятъ, що трибуналъ апеляційный потвердивъ актъ обвиненя противъ двомъ жидамъ зъ Товмача, купувавшимъ голосы для кн. Пузины подчасъ послѣдныхъ выборовъ до рады державнои въ окрузѣ меншихъ посѣлостій Товмачь-Надворна-Богородчаны.

— **Испытъ въ львовскомъ закладѣ глухонѣмыхъ** отбувся 23 червня при великой участи гостій. Въ той школѣ удѣляєся наука отъ недавного часу въ новой методѣ, опертой на вымавляню, читаню и познаваню мовы зъ устъ. Якъ выявилося на испытѣ, гдеякй ученики зъумѣютъ зъ руху устъ не только порозумѣти кожде запытанье, але и на тоежь льогично и зрозумѣло звуково отповѣсти. На закончене испыту глухонѣмый ученикъ 5 клясы отмовивъ „Отче нашъ“ и „Богородице Дѣво“ докладно и зрозумѣло. Кромъ учениковъ питомцѣвъ закладу доходило еще 10 зъ дому до школы. По испытѣ гостѣ оглядали дѣвочій роботы и выробы хлопячій въ роботняхъ закладу, шевскій и кравецкій. Тіи роботнѣ покрываютъ самй всѣ потребы одѣжи и обуви для всѣхъ выхованковъ закладу.

— **Въ Коломыі**, якъ звѣстно, сего року въ другій половинѣ вересня отбудутся двѣ выставы. Одна выстава господарско-промыслова филіи товариства им. Качковского, другая етнографична чорногорского отдѣлу товариства Татрянского. Въ одній вѣденьскій газетѣ появився недавно телеграмъ доносячій, бутьтобы етнографична выстава отдѣлу чорногорского мала бути отворена вже 1 вересня а не 15, якъ було постановлено, а то зъ тои причины, що подчасъ переѣзду Цѣсаря черезъ Галичину желѣзницію льовско-черновецкою до Черновець, могбы Цѣсарь вступити по дорозѣ оглянути выставу въ Коломыѣ. Тую вѣсть однако, хотяй она здавалась вѣроятною, заперечивъ комитетъ выставы етнографичнои, остане отже при перше повзятомъ плянѣ, т. е. обѣ коломыйскій выставы будутъ отворенй на другу половину мѣсяця вересня. Комитеты обохъ выставъ внесли до сойму петиціи о запомогу (комитетъ выставы отдѣлу чорногорского о 2000 зр.). Надѣятися належитъ, що соймъ увзгляднитъ обѣ петиціи и отповѣдно до потребы подпоможе обѣ выставы.

— **Цѣль нашихъ школъ.** До священика въ Городку прійшовъ съ орудкою рускій хлопчина-школярикъ выдѣловои школы и почавъ цвенькати по польски. Священика смѣхъ взявъ зъ тои нещасливои покалѣченои польщины въ устахъ школярика, тожь спытавъ хлопчину, длячого онъ не по руски говоритъ, такъ якъ его мати научила. На тое бѣдненькій выхованокъ нынѣшнои системы школьнои и очевидно великій ей приклонникъ дальше уперто отповѣдає по польски: „Nam w szkoli nakazali, coby szyćki szkolarży inacy ne gadali a no tylo po polśki — taj my gadamo“. Правда, що хорошо „gadamo“?! Правда, „cel nie chyba ony“! Що за поступъ, яка просвѣта, якій розумъ!!

(*И.*) **Зъ Стрыя** пишутъ намъ: Про доконечну потребу гарного церковного спѣву высказавъ Вп. „Подолянинъ“ въ „Дѣлѣ“ здоровй гадки. Зерно кинене пало на землю плодющу — бо ото не въ довзѣ мѣсто наше буде въ силѣ повеличатись гарнымъ нотнымъ спѣвомъ, подносячимъ красоту нашого обряда. Не задовго, кажу, позаякъ наука уже розпочалась на добре и поспѣшає скоро на передъ. Серце радуесь дивитися, якъ що недѣлѣ и свята по вечерни поспѣшає мале и велике, молоде и старе, дѣвчата и хлопцѣ, молодицѣ и поважне мѣщаньство и юрбою залягає хату, щобъ обзнакомитись подъ проводомъ учителя п. Г. съ азбукою нотного спѣву. Сердечне спасибогъ належится за се катихитѣ школы реальнои Всч. О. Федусевичови, що взявъ иниціятиву до сего дѣла, пересвѣдчивъ комитетъ церковный о его хосенности и зобравъ потрѣбнй средства на закупно приборовъ та ренумерацію сталу для учителя. Гденещо жертвовала скарбона а решту покрываютъ мѣсячнй датки вспомагателѣвъ, помѣжь котрыми можь подыбати гдеякихъ зъ заможнѣйшихъ мѣщанъ (пр. п. Красиньскій) съ большими квотами. Всѣ выдатки рѣвно не переходятъ сумы 200 зол. Чей въ слѣдъ за Стрыемъ поспѣшатъ и иншій нашй мѣста!

— **Явна зневага за жаданье рускаго почтового друксорту.** На якй непередвиджений непріятности, оскорбленя чести и уличнй зневаги выставленый Русинъ, котрый жадає сповненя законами признаного ему права, нехай послужитъ слѣдуючій, письменно самымъ оскорбленымъ доставленый намъ фактъ:

„Въ трафицѣ п. Antoniny Kirschner во Львовѣ, (ул. Крута ч. 1, близько готелю Жоржа) зажадавъ я рускаго друксорту. Панъ трафикантъ (мужь властителькы) счервонѣвся, схонився, показавъ менѣ дверѣ — и начавъ кричати: „Idź Rusinie, psie, zapytaj się na poczty czemu nie wydają.“ Самъ выбѣгъ на улицю и начавъ выкрикувати на мене послѣдными словами такъ, що не лишь лично оскорбивъ мою особу, але найсвятѣйшій чувства кождого Русина покривдивъ, кидаючи загаломъ на Русиновъ болотомъ нечестя. „Moskale! Moskale!“ верещавъ розъюшеный трафикантъ, показуючи за мною. — Люде почали збѣгатись, а я вернувся къ нему, бо боявся, щобы народъ въ погоню за мною не погнавъ, не знаючи о що дѣло ходитъ. Стоячи середъ товпы людій якъ якій виновникъ, мусѣвъ я терпеливо слухати пѣсній похвальныхъ для мене и Русиновъ-„kowbasiuków“, спѣваныхъ Kirschner-омъ а второваныхъ шевчикамы. На се суть свѣдки и въ коротцѣ судъ буде рѣшати мою зневагу. А подаю сей, хоть якъ огидный и немилый для мене фактъ до явной вѣдомости, щобы звернути увагу ц. к. Дирекціи почтъ на неотвѣтность повѣрюваня розпродажи друковъ почтовыхъ въ руки людій ворожо успособленыхъ для Русиновъ и маю надѣю, що Дирекція почтъ отбере трафикантцѣ Ант. Киршнеръ позволенье продажи знаковъ и друксортовъ почтовыхъ тымъ больше, що о колько я познѣйше довѣдався, подобна зневага въ згаданой трафицѣ уже не одного Русина здыбала.“ *Т. К.*

— **Справу ощадности въ школьництвѣ** нашомъ, поднесену п. Намѣстникомъ въ бесѣдѣ при откритю сесіи соймовои розбираютъ всякй газеты всяко. Часопись „Nowiny“ подає въ той справѣ цѣкавй замѣтки: „Щадити при нынѣшномъ задовженю краю и при щорочныхъ недоборахъ въ буджетѣ рады школьнои краєвои — конче потреба. Питанье: на чѣмъ щадити? Розумѣеся, що щадити на платни учителѣвъ або на придбаню школьныхъ приборовъ конечныхъ для наглядноі науки (мапъ зъ географіи, наукъ природничихъ, мѣръ и вагъ) булобы не розумно, але въ чѣмъ можнабы щадити, то въ будынкахъ. Гдекотрй старосты думаютъ, що тымъ найбольшу ревность о дбанье школъ покажутъ, коли въ ихъ повѣтахъ станутъ по селахъ будынки школьній мовь якй дворы. И такъ одна громада, числяча 100 нумеровъ построила школу за 11.000 зр.! Платитъ отже рочно 500 зр. рочно въ податку за школу.“ Подобныхъ примѣровъ, хоть може не такъ яркихъ, можнабы много подыбати.

— **Для участниковъ IV-го загального зъѣзду тов. педагогичного** въ Дрогобычи знижили заряды желѣзниць Кароля Людвика, львовско-черновецкои, перемыско-лупковскои, тарновско-лѣлюховскои, архкн. Альбрехта и днѣстряньскои цѣну ѣзды II. и III. клясою на половину а новночнои Фердинанда о одну третю часть, на часъ отъ 15—31 липня с. р. Речинець зголошень кончится съ днемъ 3. липня.

— **Зъ Мѣлця** доносятъ, що въ селѣ Тушинѣ весѣльнй гостѣ подъохотившися добре пошли до коршмы и тамъ подчасъ дальшои забавы войта на смерть убито а войтового сына небезпечно ранено.

— **Жертвы повѣни.** Въ горныхъ Лужичахъ саксоньскихъ въ окрестности Бернштадтъ утратило житье въ повѣни дня 14. л. с. м. 63 особъ. Повѣнь повстала зъ навалныхъ злывъ. Всѣ тй нещастнй численнй жертвы похоронено въ спольной могилѣ при величезной участи окрестныхъ жителѣвъ.

— **Зъ голоду** упавъ на улици въ Оломунци ученикъ семинаріи учительскои, три дни ничо не ѣвшій. Добрй люде скинувшися для него на ѣду спасли отъ голодной смерти.

— **Откритье памятника Пушкина въ Москвѣ.** По церемоніи самого откритя памятника, о котрой була згадка въ послѣднемъ ч-лѣ „Дѣла“, перенѣсся центръ торжества въ универзитетъ, где въ пристроенной просторой сали о 2 годинѣ зобралися запрошенй гостѣ числомъ 600 особъ. Перше мѣстце занявъ принцъ Ольденбурскій а председательство министеръ просвѣты Сабуровъ. Ректоръ Тихонравовъ вступивъ на катедру и отчитавъ именованье почетными членами московского универзитета при случаю сего торжества: Я. К. Грота, П. В. Анненкова, біографа Пушкина, и И. С. Тургенева. Коли проголошене зостало имя Тургенева, рукоплесканямъ не було конця. Министеръ Сабуровъ три разы уцѣловавъ Тургенева. Ректоръ Тихонравовъ въ своей бесѣдѣ вызначивъ становище Пушкина въ росс. литературѣ, подносячи той взглядъ, що Пушкинъ помимо всеволодѣючого на заходѣ реакційного романтизма ставъ реалистомъ и выдвигнувъ въ поезіи замѣсть оды бытъ и языкъ народный. Безъ Пушкина не булобы Гоголя. Тихонравовъ скончивъ свою промову выкликомъ: „Здорове будь сонце, щезай тьмо!“ День закончився литературно-музикально-драматичнымъ вечеромъ. Музикальну часть обнявъ славный Рубинштайнъ. Многй знаменитй писателѣ и ученй прочитували выимки зъ творовъ Пушкиновыхъ. Бюстъ Пушкина бувъ убраный въ цвѣты и освѣтленый електричнымъ свѣтломъ. На другій день отбулося засѣданье товариства любителѣвъ россійскои словесности. Перше слово по председателю тогожь товар. дано депутатови французского министерства просвѣты, Люи Леже (Léger.) Леже выголосивъ промову въ россійскомъ языцѣ. Секретарь прочитавъ гдеякй привѣтнй телеграмы. На руки Тургенева прислали письма поеты: Викторъ Гуго и Теннисонъ и повѣстеписатель Авербахъ. Телеграмы надойшли: зо Львова отъ рускихъ Галичанъ, отъ краковскои академіи наукъ, котра взыває до духовного единьства подобно якъ Пушкинъ бувъ одно съ Мицкевичемъ, отъ югославяньскои академіи наукъ, зъ Бѣлгорода, зъ Пильзна, зъ Праги отъ ческихъ артистовъ и писателѣвъ и много телеграмовъ и письмъ зъ внутра Россіи. На слѣдуючій день отбувся обѣдъ даный товариствомъ любит. росс. слов., на котромъ зновъ много хорошого говорено. Торжество закончилося откритьемъ складокъ на памятникъ Гоголя. Заразъ зобрано 3000 рублѣвъ.

ПОСЛѢДНЇ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Берлинъ 13 (25) червня. Кн. Гогенлоге мавъ довшу конференцію съ Садулягъ-бевмъ. Турецкій повномочникъ узнававъ прихильнôсть нѣмецкого правительства для Туреччины. Тôй прихильности слѣдує приписати тое обстоятельство, що конференція поперестала на самôмъ пытаню греческôмъ и що усунено гадку войсковои окупаціи. — Кн. Гогенлоге освѣдчивъ, що не може ручити, чи на случай опору Туреччины не буде ужита грôзна пресія, щобы перевести конференційнѓ ухвалы. Грецію старалабыся всѣма силами съ оружівмъ въ рукахъ заняти те, що ви признано а Франція и Англія поперлибы ви матеріяльно. Садилягъ-бейôтповѣвъ, що если Грецію пôднесе бунтъ въ турецкихъ краяхъ, порта не залишитъ ôтперти своими силами чужого нападу. Кн. Гогенлоге замѣтивъ, що не сомнѣвався о збройнôй силѣ Туреччины, але муситъ указати на можливôсть новои вôйны на всходѣ выкликанои пытаньемъ греческимъ, а та вôйна моглабы закôнчитись дуже нещастливо для Туреччины, тожь слѣдує ви оминати розумною улеглостію. Садулягъ-бей замѣтивъ, що Европа одержитъ доказы уступчивости Порты, котра ôтступитъ Греціи Янину, Епиръ и Тесалію, если одержитъ гваранцію, що Грецію буде умѣренною. Однакожь дати Греціи тое, чого она жадає и чого домагався для неи Франція, значилобы перемѣнити грецке пытанье въ вѣчный спôръ. Туреччина надто сильна, щобъ мала усомнѣватися о самôй собѣ!

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Станъ засѣвôвъ въ всхôднôй части Галичины** ôтъ 1 до 15 червня пôсля справозданя гал. тов. господарского: Пшеница въ тôмъ часѣ значно поправилася, впрочемъ пшениця о много лучша зъ зимы выйшла, якъ жито. Можна отже числити въ загалѣ на середнѓ жнива пшеницѣ. Добрѓ пшеницѣ въ окрестностяхъ Бирчи, Хирова, Турки, Старого мѣста, Сѣнявы, Бôбрки, Куликова, Бурштына, Камѣнки струмиловои, Золочева, Сокаля, Заболотова, Литвинова въ Пôдгаецкôмъ, Збаражи, Копечинцяхъ, Бучачи, Городку и Покутю Подôльскôмъ — въ прочихъ сторонахъ середнѓ. — Жита плôхшѓ. Поправилися троха подекуда, але все таки жнива выйдутъ дуже мѣрнѓ. Про добрѓ жита доносятъ тôлько зъ окрестностій Турки, Куликова и Сокаля въ прочихъ окрестностяхъ они або мѣрнѓ або просто хиблн. — Ячмѣнь въ загалѣ добрый. — Овесъ съ выняткомъ кôлькохъ околиць добрый або и дуже добрый. — Горохъ дуже добрый. — Гречка добра. — Конюшина хиба, выняткова тôлько въ кôлькохъ околицяхъ добра, переважно же середна або мѣрна. Мѣшанки за тое майже всюда добрѓ. — Ленъ и коноплѣ дуже хорошѓ. — Бараболѣ загально добрѓ. Зъ окрестности Коломыѣ тôлько нищутъ, що середнѓ. — Капуста переважно добра, а то и середна. — Сѣножати зъ причины довгои студени въ цвѣтню и маю не обѣцюютъ богатыхъ зборôвъ сѣна.

Въ захôднôй Галичинѣ засѣвы въ загалѣ а озимина именно о много лучшѓ якъ у всхôднôй.

ДЕПУТАЦІЯ ЛЬВÔВСК. РУСИНÔВЪ
у Є. Е. Намѣстника.

Нынѣ о год. 11. передъ полуднемъ представилась Є. Е. Намѣстникови депутація львôвскихъ Русинôвъ въ дѣлѣ рускои школы народнои во Львовѣ. Предводитель депутаціи крыл. Я. Шведзицкій представивъ въ короткôй промовѣ Єго Екселенціи жаданя львôвскихъ Русинôвъ що до переведеня права на руску школу народну во Львовѣ признаного львôвскимъ Русинамъ державнымъ Трибуналомъ и вручивъ дотычаще прошенье уложене комитетомъ пятнайцяти въ имени всѣхъ львôвъ. Русинôвъ. Дальше звернувъ крыл. Шведзицкій увагу Єго Екселенціи такожь на надужитя такъ львôвскои школьнои рады окружнои якъ и низшихъ органôвъ школьныхъ во Львовѣ, котрѓ въ способъ противузаконный ведутъ агитацію противъ введеню рускои школы народнои во Львовѣ и вручивъ Є. Екселенціи пропамятне письмо львôвскихъ Русинôвъ о надужитяхъ въ львôвскихъ школахъ народныхъ. Єго Екселенція гр. Потоцкій ôтповѣвъ менше бôльше слѣдующими словами: „Панове знаєте, що я завсѣгды бувъ того пересвѣдченя, що Русинамъ належится во Львовѣ руска школа народна и зъ моеи стороны старавемся и стараюся, щобы тому праву було задосыть учинено. Ходитъ именно о тое, щобы рада мѣста Львова добровôльно прихилилась до заведеня рускои школы во Львовѣ. Власне нынѣ есть сесія кр. рады школьнои и хочь сей предметъ не стоитъ на дневнôмъ порядку, я пôднесу єго на засѣданю.“ О окружнику львôвскои рады школьнои окружнои заряджаючôмъ допытуванье дѣтій и родичѣвъ якъ говорится въ дома — чи по польски, чи по руски — и о збираню такихъ датъ въ сей способъ — выразився Є. Екец. Намѣстникъ, що „таке поступованье есть совсѣмъ невластиве и неправильне и прирѣкъ тую справу тожь само пôднести на засѣданю кр. рады школьнои. По представленю поодинокихъ членôвъ депутаціи складаючоися зъ крыл. д-ра Костека, крыл. Павликова, Волод. Барвѣньского, Юліяна Геровского, и мѣщанъ Мартынова, Спожарского и Щербы допытувався Є. Екец. Намѣстникъ еще подрôбно о станѣ львôвскихъ школъ народныхъ въ загалѣ а о рускôй школѣ вправъ въ особенности и спытавъ, въ котрôй части мѣста жичилибы собѣ Русины мати школу. Крылошанинъ Павликовъ пояснивъ, що львôвскѓ Русины, якъ то ухвалено на загальнôмъ зôбраню, хотѣлибы мати руску школу въ середмѣстю Львова, дальше представивъ, якъ гдеякѓ учительки и учителѣ школъ народныхъ съ погордою ôтносятся до всего, що руске и тую погорду для рущины стараются вщепити въ дѣти. Крыл. дръ Костекъ звернувъ увагу Є. Екселенціи такожь на гдеякѓ факта разячого надужитя въ школахъ и що тіи факта подрôбно були представленѓ въ часописи „Дѣло“ и „Grenzboten“. Звернено увагу Єго Екселенціи такожь на тое, що въ рускôй школѣ вправъ выдаются свѣдоцтва по польски, що хочь кр. рада школьна выдала розпорядженье, щобы выдавати свѣдоцтва по польски або по руски пôсля волѣ родичѣвъ, що впрочемъ тожь не годится съ законами такъ якъ свѣдоцтва повинны выдаватись выключно по руски — „управитель“ школы вправъ ограничивъ еще тое розпорядженье назначеньемъ термину доки можна жадати рускихъ свѣдоцтвъ. Єго Екселенція видимо здивувався, що щось подôбного може дѣятись и сказавъ: „не розумѣю, якъ можна ôтмавляти Русинамъ того, що имъ правно належится и чого они правно домагаются.“ Запевнивши, що въ всѣхъ тыхъ справахъ близше розглянеся Єго Екселенція запросивъ депутацію, щобы слѣдуючои суботы еще разъ прійшла на авдієнцію и тогды дасть остаточну ôтповѣдь.

(Надôслане.)

Ц. к. прив.

АЦІЄНДА АССИКУРАТРИЧЕ ВЪ ТРІЄСТѢ.

Окружне письмо

до пп. заступникôвъ ц. к. прив. Ацієнды Ассикуратриче.

Трієстъ въ червню 1880.

Появляючѓся, а особенно въ послѣдныхъ часахъ, напады на наше Заведенье, миналисьмо до теперь завсѣгды мовчкомъ, понеже тіи николи зъ кругôвъ нашихъ забезпечуючихся партій и не ôтъ нашихъ другôвъ походили. Тое моглисьмо дѣлати, понеже черезъ тіи наша репутація не терпѣла шкоды и понеже мы все въ теченю 58-лѣтнои дѣятельности справедливѓ желаня нашихъ партій кождого часу съ найбôльшою охотою заспокоювали.

Зъ того, що мы не зважали на тѓ, зъ нечистого жерела походячѓ напады, набирала тая конкуренція, котра въ найновѣйшихъ часахъ на своемъ прапори выписала: „Цѣль освящає кожде средство“ и есть виновницею тыхъ публицистичныхъ произведень, за посредствомъ котрыхъ зухвало печатію органы и клієнтôвъ другихъ обществъ пôдбурювати, ихъ довѣрье всколибати и зъ того хосенъ для себе тягнути старався.

Передъ кôлька мѣсяцями появились — зъ нечистого жерела походячѓ — плохѓ брошуры противъ Трієстеньскихъ заведень, а початокъ здѣлала ворожа брошура на товариство Generali.

Такъ якъ згадане заведенье тіи напады безъ ответа лишило, такъ само и мы не можемъ запускатись въ полемику враждебну, а то тымъ менше, коли мы власне стоимо передъ тогорôчнымъ генер. зôбраньемъ, котре Вамъ такъ якъ всѣмъ безстороннымъ судіямъ, дасть повне заспокоенье. При сѣй случайности заявляємо, що Ацієнда такъ якъ въ минувшихъ 58 лѣтахъ своеи спасительнои дѣятельности, такъ и дальше при всѣхъ обстоятельствахъ здѣланѓ зъобовязаня реально выповнитъ, и свою дотыхчасову славу и дальше усправедливитъ, тому пп. Заступники не маютъ найменшои причины обавлятись, щобы ихъ ôтношеня съ товариствомъ Ацієнда зôрванѓ зôстали.

Ожидаємъ ôтъ Вашои приклонности, що Вы не дасте агитаційными средствами враждебнои конкуренціи обаламутитись и все на будущнôсть такъ якъ до теперь съ рôвною ревностію дѣла нашого Заведеня заступати будете.

Съ принадлежнымъ почтеньемъ

ДИРЕКЦІЯ

ц. к. прив. Ацієнда Ассикуратриче въ Трієстѣ.

К. Ф. Бургеръ с. р. **Карль Голдшмидъ** с. р.
А. де Вардакка с. р.

Подяка.

Комитетъ занявшійся устроєньемъ декляматорско музикального вечера въ память незабутого Маркіяна Шашкевича має честь заявити симъ публичну подяку всѣмъ въ обходѣ тôмъ взявшимъ удѣлъ, особенно же: Пану проф. Вахнянину, за єго трудъ около артистично-музикальнои части, Панямъ Є. Ч., О. О. и М. П. за деклямацію и гарну гру фортепянову, якъ и всѣмъ панамъ выступавшимъ въ хорахъ мужескихъ.

Ôтъ комитету занимавшогося устроєньемъ дек. муз. вечера въ память М. Шашкевича.

Матѣевъ Юл. предсѣд. — *Заревичъ Юл.* секретарь.

Курсъ львôвскій зъ дня 24. л. червня 1880

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	278 —	281 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	166 50	169 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	300 —	304 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 50	98 50
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	97 50	98 50
Банку гип. галиц 6% ав.	102 30	103 30
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	102 —	104 —
3. Листы довжнѓ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 60	98 60
Облиги комунальнѓ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	101 —	103 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 50	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 42	5 53
„ цѣсарскій	5 45	5 56
Наполеондоръ	9 30	9 40
Цѣкимперіялъ	9 56	9 68
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 68
„ „ паперовый	1 24½	1 26½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 35	58 10
Серебро	99 50	100 50

(Безъ текучого куп. безъ купону)

Значно
ПОДЕШЕВѢЛИ
найлучшѓ
ЦЕРКОВНИ СВѢЧКИ
въ торговли корѣнныхъ товарôвъ
ІОСИФ. ПАДЕВСКОГО
во Львовѣ, рынокъ Ирô 13.

Для церковныхъ братствъ при закупнѣ бôльшои кôлькости опускаєся ôтповѣдный процентъ.

Цѣнники (рускѓ або польскѓ) на желанье франко.

4—4

ПАВЛО БАЛАНДЮКЪ
испытованый пѣвець церковный
глядає мѣстця на **дяка и писаря громадского.** При тôмъ есть здôбный до господарства, умѣє робити фелоны, хоругви и т. ин. церковнѓ рѣчи. Есть членомъ тверезости и пригôднымъ до службы дяка и писаря громадского. Близшѓ вѣсти можна получити у **О. Гарасевича въ Козарѣ, почта Букачôвцѣ.**

Товариство „Просвѣта“
має великій запасъ формулярôвъ для касъ кредитовыхъ сельскихъ и продає ихъ по дуже низькôй цѣнѣ. (5—?)

Купельный Закладъ
ТРУСКАВЕЦЬ
отворюєся 20-го мая 1880 року.

Купелѣ солоно-сѣрчанѓ и желѣзисто-солоно-сѣрчано-шлямовѓ, солоно-алькаличнѓ жерела до питя. Жерело такъ назване „нафта“, загально звѣстне зъ свого помôчного дѣланя.

Жентиця ôтъ овець, засобы лѣчебныхъ водъ зъ другихъ закладôвъ, реставрація и цукорня.

Закладъ ôтдаленый ôтъ желѣзничои стациі Дрогобычь одну милю.

На двôрци суть повозки всякого рода; дирекція закладу принимає такожь замовленя на тіижь.

Аптика, почта и телеграфъ въ мѣстци.

Лѣкарь закладу **Дръ З. Ригеръ**, членъ краєвого совѣта санитарного.

Замовленя на помешканя можутъ о тôлько увзгляднятися, о кôлько надôсланый завдатокъ часъ найму забезпечитъ.

4—4 **ЗАРЯДЪ.**

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ НАСѢНЯ
ТЕОФИЛЯ ЛУЦКОГО
во Львовѣ
при пляцу Галицкôмъ ч. 15, въ каменици Банку гипотечного
поручає на теперѣшнѓ засѣвы (2—?)
Насѣнье **турнипсу** (англійскои рѣпы на пашу) 1 кил. по 1 зр.
Насѣнье **рѣпы стерневои** бѣлои, круглои и довгои 1 кил. по 80 кр.

Загальный Банкъ взаимныхъ убезпечень
„ТРАНССИЛЬВАНІЯ“
основаный въ р. 1868.
Убезпечає ôтъ огню всякѓ будынки, запасы товарôвъ, збôжье и всякѓ движимости, такожь принимає убезпеченя на житье людске, убезпечає капиталы, стипендіи и посаги малолѣтныхъ.
Головне заступництво для Галичины и Буковины во Львовѣ ул. Галицка ч. 36.
ЗАСТУПНИКЪ В. БУДИНА.
Здôбнѓ и зарекомендованѓ аєнты на провинцію будутъ принятѓ за ôтповѣдну провизію. (3—?)

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 47. Львôвъ, Середа 18. (30.) Червня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ овятъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1. (13.) липня розпочинаєся другій пôврôкъ, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты, щобы завчасно могли мы означити число примѣрникôвъ и щобы не послѣдовала ніяка перерва въ высылцѣ нашои часописи.

На опаскахъ означено кождому зъ Вп. Читателѣвъ нашихъ, доки предплата заплачена, тожь просимо пôсля того надсылати дальшу и залягаючу предплату.

Рôвночасно просимо о якъ найскорше вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Въ слѣдуючôмъ пôвроцѣ розпôчнемо печатати въ фелетонѣ нашои часописи **нову оригиналъну повѣсть.**

Предплата стоитъ на чверть року 2 зр., — на пôвъ року 4 зр. а. в.

Новый выбôръ посла до сойму.

Черезъ смерть Бр. гр. Лося бувшого посла соймового зъ малыхъ посѣлостій выборчого округа станиславôвского зновъ опорожнилося одно крѣсло посольске, котре повиненъ заняти Русинъ. Надѣємося, що Русины станиславôвского округа выборчого, котрѝ съ такою неустрашимостію перебули страшно завзяту борбу при послѣдныхъ выборахъ до рады державнои, и сего разу выступлятъ съ цѣлою енергіею при выборахъ нового посла соймового. Много залежитъ тутъ ôтъ скорого дѣланя и завчаснои организаціи всѣхъ силъ. Противники нашѝ не сплятъ. Можемо бути приготованѝ, що поновлятся недавно практикованѝ пôдступнѝ агитаціи и насилія, тожь слѣдує вчасно приготовитись до борбы съ всякими суперлегальными и нелегальными противностями. Тôлько солидарне, неустрашиме сполученье всѣхъ Русинôвъ станиславôвского округа выборчого може здобути Русинамъ побѣду. Тожь взываємо до живои, здоровои и однодушнои дѣятельности всѣхъ Русинôвъ. При тôмъ позволимо собѣ звернути увагу такожь на тоє, що для успѣшного дѣланя Русинôвъ въ соймѣ треба старатися о кандидатôвъ о скôлько можь обôзнаныхъ съ економичными и правничими дѣлами народными. На дневнôмъ порядку соймовыхъ праць стоятъ найважнѣйшѝ справы економичныхъ и правныхъ реформъ, въ котрыхъ рускѝ послы соймовѝ повиннѝ взяти живу участь, щобы недопустити до запропащеня долѣ нашого сельского и маломѣщаньского люду. Задача соймового посла стаєся що разъ тяжшою и вымагає найкрасшихъ силъ интелигентныхъ. Русины маютъ посередъ себе много мужѣвъ высокои интелигенціи, неутомимои працѣ и найлучшои волѣ служити добру народа руского. Тожь треба старатись, щобы до сойму и до рады державнои входили якъ найкрасшѝ силы Русинôвъ, щобы ôттакъ рускѝ послы, если не числомъ, то интелигенціею, глубокимъ знаньемъ и щирою працею перевысшили нашихъ противникôвъ. Такъ и при надходячихъ выборахъ треба памятати передовсѣмъ такожь и на ôтповѣдну квалификацію кандидата посольского. Тôлько неутомима праця, неустрашима енергія сполучена съ глубокимъ знаньемъ державного и краєвого устрою политично-правного, тôлько свѣтлôсть нашихъ поглядôвъ и ясна ціль можуть привернути намъ повагу въ очахъ противникôвъ а народови указати ясну дорогу успѣшного розвою.

Чи буде що зъ того?

Якъ зачуваємо, поручила краєва Рада школьна на ново львôвскôй окружнôй радѣ школьнôй вступити въ переговоры съ львôвскими Русинами що до заведеня рускои школы народнои во Львовѣ. Єсть се посередна нагана удѣлена окружнôй радѣ школьнôй за ои послѣдне справозданье „що нема потребы заводити во Львовѣ руску школу народну.“ Тожь маємо надѣю, що львôвска шк. рада окружна бодай теперь схоче пôдклонитися приказамъ министерства просвѣты и кр. рады шк. и поступитъ такъ, якъ того вымагає справедливôсть и дбалôсть о правдиву просвѣту народну. Мы пригадаємо львôвскôй окружнôй радѣ школьнôй, що львôвскѝ Русины вже дуже значно облегшили ои задачу указану кр. радою школьною. Львôвскѝ Русины опираючись на рѣшеню державного Суду поновили своє жаданье о заведенье рускои школы народнои во Львовѣ и освѣдчили такъ въ своємъ прошеню до кр. рады школьнои якъ и устно черезъ своихъ повномочникôвъ передъ Є. Ексц. Намѣстникомъ, що хотѣлибы мати руску школу народну въ середмѣстю Львова. Супротивъ такъ ясного заявленя позôставалобы отже львôв. окр. радѣ школьнôй сповнити еще тôлько приписъ §. 27 закона зъ 25. червня 1873 (Ч. 255) уложити буджетъ для рускои школы народнои, порозумѣтися съ радою мѣста Львова що до мѣстцевостій на умѣщенье тои школы, наклонити раду мѣста Львова до вставленя въ мѣскій буджетъ ôтповѣднои сумы на удержанье рускои школы, а взглядно починити ôтповѣднѝ внесеня до кр. рады школьнои. Не знаємо, чи львôв. окружна рада школьна и рада мѣста Львова сповнятъ добровôльно свою повинnôсть. Думаємо однакожь, що сама повага и тактъ политичный, котрыхъ не повинна лишатися репрезентація столицѣ краю, наказуютъ не доводити справы до крайности, не будити бôльшого роздражненя межи Русинами и не допускати до того, щобы справедливе право Русинôвъ ажь примусово було вымушене у тыхъ, котрѝ першѝ покликанѝ довести Русинôвъ и Полякôвъ до мирного и успѣшного житя и розвою въ краю.

Краєвый банкъ гипотечный.

III.

(Конецъ.)

Неприступнôсть банкôвъ селяньскихъ призначеныхъ для поратованя нашихъ малыхъ господарствъ, єсть по при высокости побираныхъ процентôвъ одною зъ найголовнѣйшихъ причинъ, для чого нашѝ банки стаются шкодливыми для нашого селяньства. Ни одинъ банкъ въ нашôмъ краю не має такои организаціи, котрабы ôтповѣдала станови просвѣты и потребамъ нашого народа. Селянинъ, щобы добитись до банку и тамъ выєднати для себе потрѣбну пожичку, муситъ попереду оплачуватись всѣлякимъ посередникамъ, писарямъ, факторамъ, возьнымъ и т. д. такъ, що єму остаточно зъ пожички не лишаєся и половина грошей. Тая недостача организаціи кредитовои єсть такъ загально звѣстна и була стôлько разôвъ обговорювана, що кр. Выдѣлъ не мôгъ єи ніякимъ чиномъ поминути, если хотѣвъ хочь по части увзгляднити въ своємъ проєктѣ дѣйстнѝ ôтношеня нашого краю и нашого селяньства. Однакожь приглянувшись блише проєктови о „краєвôмъ банку“ бачимо, що кр. Выдѣлъ и пôдъ взглядомъ организаціи кредитовои якъ неможь бôльше прогрѣшився противъ дѣйстныхъ потребъ нашого краю. Замѣсть широкои всѣмъ селянамъ приступнои организаціи банковои предкладає кр. Выдѣлъ для цѣлои Галичины одну центральну институцію во Львовѣ съ однымъ и то єдинымъ ôтдѣломъ въ Краковѣ. До утвореня иншихъ филій „краєвого банку“ постановляє дальше проєктованый статутъ — потреба ажь осôбнои ухвалы сойму! Пригадайможь собѣ теперь, що всѣ просьбы о пожички зъ „краєвого банку“ маютъ бути вношенѝ письменно и то съ письменными прилогами: (a) доказъ, що просячій о пожичку єсть властителемъ грунту, b) вытягъ зъ книгъ гипотечныхъ, c) вытягъ зъ актôвъ грунтового катастру), а будемо мати образъ тои неприступности проєктованого банку краєвого для нашихъ селянъ. Кр. Выдѣлъ видимо держится засады, що нашъ селянинъ має свого адвоката, котрый єму напише поданье и выдобуде всѣ высше згаданѝ документа!

§. 66. проєктованыхъ статутôвъ постановляє: „щобы улекшити гипотечнѝ чинности, може закладъ настановити въ рôжныхъ околицяхъ краю „комитеты посередництва“, зложенѝ зъ 3 членôвъ и 2 заступникôвъ. Членôвъ комитету и заступникôвъ именує кр. Выдѣлъ на предложенье дирекціи зъ межи осôбъ въ мѣстци замешкалыхъ а знаныхъ зъ честноты, образованя и знаня мѣстцевыхъ ôтношень“, с. є. зъ помежи властителѣвъ бôльшихъ дôбръ. Тіи комитеты ничимъ не причинятся до бôльшои приступности краєвого банку для селянъ, — божь не потреба много поясняти, якій продѣлъ существує межи селяниномъ потребуючимъ пожички а обывателемъ „поважнымъ.“ Такѝ комитеты не зближатъ „краєвого банку“ до селянъ, але они можутъ прибрати совсѣмъ иншу ролю. Мы хочемо вѣрити въ добру волю найвысшои автономичнои власти мимо многихъ сумныхъ досвѣдôвъ. Мы не припускаємо, щобы при утвореню „краєвого банку“ ходило о нову институцію агитаційну, якъ то почасти було замѣрено при закладаню сумнои памяти „кредитового товариства мѣского“. Однакожь поученѝ досвѣдомъ знаємо, що навѣть Выдѣлы повѣтовѝ не могли ухоронитись ôтъ скрайнои агитаціи при выборахъ на некористь Русинôвъ, що многѝ повѣтовѝ маршалки, замѣсть дбати о повагу автономіи въ очахъ народа, станули на чолѣ противународнои агитаціи. На пôдставѣ тыхъ фактôвъ зъ минувшости можемо припускати, що и тіи „комитеты посередництва“ будутъ сповняти такожь мисію при помочи обѣцянокъ „посередничити“ въ банку краєвôмъ о пожичку, а припускаємо тоє съ тымъ бôльшою певностію, що власне тіи комитеты малибы въ мысль статуту высказувати дирекціи банку свою гадку о потребѣ пожички и о тôмъ, чи пожичку удѣлити або не удѣлити (§. 67.). Якъ отже зъ однои стороны такѝ комитеты вже своимъ складомъ не надаются до властивои цѣли зробити банкъ краєвый бôльше приступнымъ для народу такъ зъ другои стороны можутъ они бодай въ певнôй порѣ пр. пôдъ часъ выборôвъ и т. д. статися комитетами агитаційными засиляными зъ „Фонду краєвого“ але дѣлаючими въ интересахъ скрайно партійныхъ и клясовыхъ, противныхъ добру нашого народа. Кто знає исторію, якъ роздѣлювалися у насъ межи селянъ пожички и запомоги голодовѝ, пожички краєвѝ, запомоги на засѣвы и т. д. сей конечно муситъ намъ признати, що нашѝ обавы опертѝ на давнôмъ досвѣдѣ нашои автономичнои минувшости не суть безъ пôдставы. Можна напевно сказати, що колибы тôлько проєктъ „краєвого банку“ вôйшовъ въ житье, повсюду въ краю потворятся такѝ „комитеты“ зъ „поважныхъ обывателѣвъ“, тымъ бôльше, що сей урядъ комитетового якъ небудь гоноровый, всежь таки сполученый съ певными матеріяльными выгодами якъ пр. побиранье дієтъ, коштôвъ подорожи и иншѝ „шпортлѣ“ — „które mogą być przyznane członkom komitetu.“ Тутъ видима цѣль завести опѣку надъ нашимъ селяньствомъ—опѣку далеко не природну и интересами селянъ выкликану, але опѣку съ цѣлями постороннными. Се мусятъ о собѣ сказати и самѝ „верховодячѝ автономисты краєвѝ“, що они не доросли еще до того, щобы пытаня економичнѝ ôтрубно трактувати ôтъ пытань политично-партійныхъ. Полѣпшенье стану економичного, поправа школьництва, економичне житье громадъ, пытаня дорожнѝ и конкуренційнѝ въ загалѣ — все тоє мѣрится у нихъ не пôсля строгихъ взглядôвъ економично-народныхъ, але пôсля взглядôвъ партійно-политичныхъ и притôмъ выключно кастовыхъ. Погляду широкого, обнимаючого добро цѣлого краю, погляду справедливого и для народа щиро прихильного — мы не стрѣчаємо въ сферахъ нашихъ верховодячихъ автономистôвъ. Однымъ зъ численныхъ доказôвъ сего єсть статутъ проєктованого „банку краєвого.“

Статутъ проєктованого „банку краєвого“ выключає ôтъ участи въ дешевôмъ кредитѣ найбôльшу часть нашихъ селянъ и маломѣщанъ, а для прочихъ селянъ и маломѣщанъ перетворює „краєвый банкъ“ въ неприступну институцію. Пôдъ взглядомъ своєи организаціи не має „банкъ краєвый“ навѣть тыхъ добрыхъ сторôнъ, якѝ подыбуємо въ институціяхъ кредитовыхъ вже доси существующихъ, а пôдъ взглядомъ финансового заряду можна навѣть сомнѣватися, чи достигне ôнъ хочь звычайного совершеньства. Тожь и годѣ дивоватися, що сей проєктъ вся праса прійняла дуже неприхильно и що ни одинъ публичный голосъ не озвався въ єго користь. Не безъ причины пытаютъ, яка цѣль має бути сего банку? Що ôнъ совсѣмъ не ôтповѣдає потребамъ нашого селяньства и маломѣщаньства, се выказали мы вже попередъ и не першій разъ въ нашôй часописи. Для великихъ посѣлостій существує „товариство кредитове земске“ дуже ôтповѣдне и совсѣмъ выстарчаюче для потребъ великои посѣлости. Въ лонѣ самои анкеты скликанои кр. Выдѣломъ повстали численнѝ голосы, що новои институціи кредитовои для великихъ посѣлостій не треба. Для чогожь мимо того має здвигнутись нова институція гипотечна? Ото задовжена посѣлôсть велика має еще певну часть землѣ звычайно „пустками“ называнои, — землѣ не доминикальнои але рустикальнои, доси еще не обтяженои довгами такъ якъ тая земля не вчисляєся въ посѣлôсть табулярну. Новый „банкъ“, котрый не розрôжняє межи посѣлостями доминикаль-

ными а рустикальными мавбы отже тутъ подати руку до вадовженя и хвилевои „меліорації“ обывательскихъ финансовъ. Може бути, що тымъ взглядомъ руководилась певна часть анкеты и кр. Выдѣлу, бо справдѣ годѣ додуматись иншои причины, для чого малабы повстати така нова институція кредитова. Не треба много доказовъ на тое, що дальше задовжуванье великихъ посѣлостій доведе только до еще бо́льшои руины великій посѣлости и що только змѣна дотеперѣшного способу житя и господарства моглабы поддвигнути великихъ посѣдателѣвъ въ ихъ неминучого упадку. Исторія довговъ затяганыхъ въ товариствѣ кредитовомъ земскомъ есть найлучшою илюстрацією того и только легкодушность могла выродити гадку спасати велику посѣлость „краєвымъ банкомъ“. Всѣ сколько небудь поважнѣ голосы освѣдчились рѣшучо противъ такихъ експериментовъ и тому навѣть значна часть польскихъ послобъ совсѣмъ не прихиляєся на сторону проектованого „банку краєвого“.

Зобравши все тое разомъ, думаємо, що есть святымъ обовязкомъ нашихъ послобъ рѣшучо выступити въ соймѣ противъ проектованого кр. Выдѣломъ „банку краєвого“. Не тяжко булобы нашимъ посламъ, хоть малочисленнымъ, приєднати для такого выступленя и значну часть польскихъ послобъ. Сумный станъ економичный нашого краю наказуе съ цѣлою енергією и совѣстностію взятися до дѣла поратованя нашого селяньства и маломѣщаньства. Банкъ краєвый повиненъ подати помочну руку нашимъ селянамъ и маломѣщанамъ, онъ повиненъ основуватися на здоровомъ економичномъ житю нашихъ громадъ и розвивати а не убивати существуючи вже зароды кредитовои организации въ нашихъ сельскихъ и маломѣщаньскихъ громадахъ. Краєвый банкъ повиненъ опиратися на кредитовой асоціяції громадъ и вразъ съ кредитовою организацією переводити цѣлу (економичну) организацію нашихъ селяньскихъ господарствъ. Краєвый банкъ повиненъ перевести, о скольо можна, выкупъ селяньскихъ господарствъ зъ ихъ дотеперѣшнихъ довговъ и положити конець дальшому експлюатованю селянъ черезъ лихвярѣвъ и такъ званій „банки селяньскій“. Разомъ съ пытаньемъ краєвого банку повинна бути злучена справа поднесена гр. Круковецкимъ о вывлащуваню селянъ зъ землѣ черезъ банкъ рустикальный, съ справою ограниченя подѣльности грунтовъ и съ справою усуненя шкодливого вплыву жидовского елементу на нашихъ селянъ. Безъ основного рѣшеня тыхъ пытань всякій усилія надъ поправою економичныхъ отношень нашого селяньства будутъ въ найлучшомъ случаю недостаточній, отже й не осягнутъ замѣренои цѣли. На томъ полю подаєся перша случайность сполучити всѣ здоровомыслячій елемента соймy до спольнои акціи для добра краю.

ДОПИСЬ.

(М.) **Зъ Тернополыцины.** *(Справы тернополъскои семинаріи учит. до вѣдомости нашихъ послобъ.).* Чотыри роки тому назадъ выдала рада шк. кр. на подставѣ рескрипту министерства просвѣты розпорядженье, щобъ въ тернополъскій семинаріи учительскій заведено при школѣ вправъ рѣвнорядну клясу съ языкомъ выкладовымъ „przeważnie ruskim“, коли зголосится хочь 12 рускихъ хлопцѣвъ. Зголосилось число потрѣбне ученикобъ и такъ вбйшла въ житье перша кляса рѣвнорядна школы вправъ. Тутъ заразъ ударяе та неопредѣленбсть въ розпорядженю що до выкладового языка и мимовольно треба запытатись, якъ то маєся розумѣти той „język wykładowy przeważnie ruski?“ Коли не постановлено въ розпорядженю, якій именно предметы маютъ удѣлятися въ рускомъ языцѣ, то ктожь маe рѣшати сю неневнбсть, чи дирекція, чи учитель тои клясы? Чи така довольнбсть лишена учителеви дотычному, щобъ мавъ поле зобрати собѣ заслуги тымъ, що не буде наставати на ту перевагу языка рускаго въ выкладѣ? Та идѣмъ дальше за розвоемъ сеи школы. По уплывѣ року здавалось кождому зъ насъ невтаємниченыхъ въ педагогичній засады, що буде вже съ слѣдуючимъ рокомъ двѣ клясы рѣвнорядній рускій, именно перша и друга такъ що до 4-хъ лѣтъ буде 4-клясова руска школа вправъ. Однакъ на диво — перша кляса щезла а появилась лишь друга. Третого року бачилисьмо лишь трету клясу а сего року лишь четверту. На слѣдуючій рокъ, коли не щезне такъ звана руска паралелька (може зо взгляду, що gr. kat. ludność więcej ma szkół ludowych ruskich, jakby stosunkowo mieć powinna, якъ то голосить урядовый референтъ рады шк. кр. въ Gaz. Lwow.), то можна допустити, що буде лишь перша кляса руска, котра буде вновъ, здаєсь, отбувати такій circulus vitiosus въ чотырохъ отмѣнахъ, подобно якъ и мѣсяць маe чотыри отмѣны, що все повторяются. Не маємо приступу до порогобъ семинаріи, щобъ вглянути въ результатъ клясифякаціи тои рускои паралельки, а за урядовымъ справозданьемъ дирекціи надармо допытувалисьмося. Однакъ допустѣмъ, що котрый небудь зъ ученикобъ I. кл. рускои вправъ тогды не узыскавъ промоціи, гдежь онъ мавъ удатись, щобъ науку отбуту въ уплывшомъ роцѣ повторяти? Очевидно до такоижь клясы вправъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, отже науку ту саму мусѣвбы отбувати вновъ въ языцѣ польскомъ. Та менша еще о тое, бо онъ вновъ зачне съ початку, то се ему не дѣлае може великихъ трудностій. Але допустѣмъ случай, що въ 2, 3, або 4-ій клясѣ останутъ такъ званій репетенты, якъ жежь они дадутъ собѣ раду съ повторяньемъ науки, котру доси переходили въ языцѣ „przeważnie“ рускомъ? Чи не буде то для нихъ марною стратою часу на языкову гимнастику, котра може имъ задати столько роботы, що они вновъ зарепетуютъ? Чижь можна дивуватися, що руске мѣщаньство съ рѣвнодушіемъ дивится на ту руску „концесійку“ и радше посылае дѣтій до головнои школы якъ щобы мало поддавати свои дѣти подъ вправу въ метаморфозахъ? И мы не можемо поняти такои льогики и смѣемъ запытатися, для чого именно такъ маe интерпретуватися розпорядженье рады шк. кр., чи може лишь дирекція его такъ интерпретуе на шкоду дѣтій рускихъ? Здаєся, п. Ковальскому не звѣстній були тій обстоятельства, бо певно бувбы поднѣсъ таке curiosum педагогичне въ радѣ державной при дебатѣ буджетовой, бо щось подобного може случитись лишь въ Галичинѣ! — Выпадалобы отже при даной случайности заинтерпелювати п. министра просвѣты, чи то ему звѣстно и чи на будуще думае зарадити тому, щобъ рускій ученики не потребували бути експериментомъ дивныхъ интерпретацій и обертатися въ такомъ непедагогичномъ circulus vitiosus. Такужь интерпеляцію повиннібы внести нашій послы и въ соймѣ.

Отъ кольохъ лѣтъ за натискомъ рускихъ послобъ приказала рада шк. кр. наслѣдствомъ министерского рескрипту, ввести въ семинаріяхъ львовскій муж., станиславовскій и тернопольскій, выкладовый языкъ въ гдекотрыхъ предметахъ для кандидатобъ учительскихъ. Если не ошибаємось, то въ Тернополи учатся кандидаты курсу приготовительного и першого року всѣхъ предметовъ въ языцѣ польскомъ, вынявши религію и языкъ рускій. На другомъ же и третомъ роцѣ допущеный языкъ рускій до выкладу господарства, натуральнои исторіи и математики. Не входимо на теперь въ то, чи и о сколько то розпорядженье выконуеся и не хочемо тыкати особистости, однакъ мимовольно насуваєся пытанье, для чого власне въ тыхъ предметахъ заведено языкъ выкладовый рускій, до котрыхъ призначенй професоры Поляки, и Полякамъ поручено вправляти ученикобъ въ рускомъ языцѣ? Чи не въ той цѣли и не въ той надѣи, що професоры Поляки не будутъ такъ квапились переводити того розпорядженя въ житье, а скоро перемине отгомонъ интерпеляційный рускихъ послобъ, то все вновъ верне zum Alten!

Поминаємо вже курсъ приготовительный, а пытаємося, коли вже допущено рускій языкъ до выкладу господарства, математики и натуральнои исторіи (чому вже не для всѣхъ наукъ природныхъ загаломъ?) на курсахъ кандидатобъ учительскихъ, для чого той експериментъ выкладовый починаєся доперва съ другимъ рокомъ?

Дальше насуваєся еще пытанье, котрого никто здаєся не тыкавъ, для чого въ плянѣ наукъ приписано для польского языка 4 годины тыжднево, а для рускаго лишь 3? Тажь языкъ польскій есть выкладовымъ въ переважномъ числѣ предметобъ, то ученики семинаріи и такъ вже набуваютъ въ нѣмъ большои вправы, якъ въ рущинѣ. Коли вже не противно (4 для рущины, а 3 для польщины) то бодай по рѣвномъ числѣ годинъ повинно бъ бути призначено для обохъ языкобъ.

Наконець позволяємо собѣ задати еще одно пытанье, котрого доси такожь никто не подносивъ, а именно, коли вже лишь тій три предметы (господарство, математика, природна исторія) маютъ выкладатись по руски, то для чого кандидаты не уживаютъ до тыхъ предметобъ учебникобъ рускихъ? Що до господарства моглибъ закинути, що не ма отповѣдного учебника рускаго (хочь книжочки господарскій п. Бичая, якъ не ошибаємось, препорученй навѣть Радою шк. кр. до ужитку школьного), але жь до математики и натуральнои исторіи маємо рускій учебники, а кандидаты маютъ въ рукахъ книжки польскій. Чи въ томъ есть льогика? Якбы напримѣръ то выглядало, колибъ до предметобъ, котрій выкладаются по польски, дано подручній учебники рускій? Або що сказалабъ Рада кр. шк., якбы довѣдалась, що учитель до предмету съ польскимъ языкомъ выкладовымъ каже уживати кандидатамъ учебникобъ рускихъ? Отже въ томъ на позборъ маловажномъ обстоятельствѣ спочиває велика вага. Передовсѣмъ, що поки кандидаты маютъ польскій учебники, доти выкладъ буде польскій въ тыхъ предметахъ и лишь отъ часу до часу поеля потребы буде пускатися Русинамъ тумана, а розпорядженье остане на папери. По друге, польскимъ авторамъ учебникобъ и накладцямъ достарчаєся тымъ значного доходу и подносится школьну литературу польску, коли тымъ часомъ рускій учебники по за муры рускои гимназіи не розходятся и руска литература школьна лишь съ трудомъ двигаєся. Отже лежитъ се вже въ интересѣ комисіи для укладаня рускихъ учебникобъ, котрои предсѣдатель есть членомъ рады шк. кр., щобъ постаратись о введенье учебникобъ рускихъ для предметобъ, котрій въ названыхъ трохъ семинаріяхъ выкладатись маютъ по руски, а въ томъ будемо мати такожь хочь сякутаку гаранцію, що звѣстне розпорядженье не остане лишь на папери. Сей малый образець най послужитъ доказомъ, якъ у насъ зважаютъ на переведенье розпорядженъ министерскихъ, може и п. Е. Черкавскій перестане голосити въ радѣ державной, що Русинамъ не дѣеся ніяка кривда!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Змѣна въ министерствѣ гр. Таффого.) Вѣденьска урядова газета обвѣстила вже цѣсарскій отручній письма о змѣнѣ въ министерствѣ австрійскомъ. Министеръ справедливости дръ Штремайеръ, министеръ краевои обороны бр. Горстъ, министеръ торговлѣ бр. Корбъ и министеръ финансовъ бр. Кригсавъ одержали прошену димисію а на ихъ мѣстце именованій: бр. Штрайтъ министромъ справедливости, гр. Вельзергаймбъ министромъ краєвои обороны, Кремеръ министромъ торговлѣ, а дръ Дунаевскій министромъ финансовъ. Кромѣ дра Дунаевского знаного зъ своеи дотеперѣшнои парляментарнои минувшости, всѣ прочій ново именованій министры совсѣмъ незнаній доси на поли политичномъ. Димисія Штремайера, Горста и Корба уважаєся загально яко майже совершенне зорванье звязій министерства съ партією вѣрноконституційною. О новой реконструкціи министерства пише „Presse“: „Министерство перестало бути коалиційнымъ, за тое муситъ старатися бути „неутральнымъ.“ Министерство не поповнилось зъ мужевъ парляменту але зъ поза парляменту. Министерство не може йти дорогою правицѣ, оно не хоче йти дорогою лѣвицѣ, тожь мусить поступати своею дорогою помежи обома партіями.“ „Fremdenblatt“ подносить, що уступленье Штремайера, Горста и Корба, репрезентувавшихъ гадку помиреня министерства Таффого съ партією лѣвицѣ, доказуе невозможность такого помиреня. Freb. маe однакожь надѣю, що ново перестроене министерство ухоронитъ Австрію отъ федерализму! Ческа „Politik“ витаe нову змѣну въ министерствѣ досыть здержано, только именованье Дунаевского, котрого величаe яко „превосходного провобника партіи польскои“, принимаe майже съ радостію. Зъ сего можнабы вносити, що Чехи дуже много стараются о взгляды Полякобъ и боятся ихъ союзу съ централистами. Зъ дотеперѣшнихъ министробъ належатъ гр. Фалькенгайнъ, дръ Пражакъ, дръ Земялковскій и дръ Дунаевскій до партіи правицѣ и уходятъ у Нѣмцевъ за „федералистобъ.“ Прочій министры не маютъ характеру политичного, хочь гдеякій зачисляютъ Конрада-Айбесфельда и дра Штрайта до вѣрноконституційныхъ хиба для того, що они були высокими урядниками за часобъ панованя партіи вѣрноконституційныхъ.

(Соймъ ческій). Въ соймѣ ческомъ по довшихъ розправахъ откинула нѣмецка большость внесену правительствомъ змѣну ординаціи выборчои 135 голосами противъ 79 голособъ ческихъ. Цѣкава рѣчь, що зробитъ правительство, чи розвяже соймъ, чи отречеся реформы ординаціи выборчои и постепенного переведеня жаданъ ческихъ?

ЗАГРАНИЦЯ.

Конференція берлиньска.

Минувшои пятницѣ полагодили амбасадоры трактатовыхъ державъ граничну справу греческо-турецку въ меритричной части майже остаточно. Гранична линія починаєся на заходѣ при горлѣ Каламаса, поступаe горѣ рѣкою до жерелъ зъ отси звертаєсь простою линією въ направленю полудневовсходномъ зъ жерелъ Салямбріи такъ, що окрестность Загоры лишаєсь при Туреччинѣ, Янина же и Мецово припадалибъ Греціи. Дальше, ажь до моря егейского, становлятъ границю хребты Олимпа. Проектъ француско-англійскій удержався проте майже въ цѣлости. Конференція збереся еще на одно засѣданье, щобы подписати остаточный протоколъ своихъ постановлень, почѣмъ поодинокій кабинеты въ окремой нотѣ закомуникуютъ такъ в. портѣ якъ и правительству греческому всѣ ухвалы конференціи. Иниціятива до зредагованя такои идентичнои ноты выйде имовѣрно отъ Англіи, такъ якъ Англія дала иниціятиву до скликаня конференціи берлиньскои.

Не треба однакожь думати, що конференція берлиньска полагодила остаточно и разъ на все спорній пытаня на орієнтѣ. Трактатовій державы приступили до сеи акціи лишь длятого, бо имъ на подставѣ 24. артикулу берлиньского договору прислуговало право, выступити въ роли медіятора межи спорючою Грецією и Туреччиною. Медіяція тая однакожь не есть ани мандатомъ ани вердиктомъ для отоманьскои порты, а лишь простою радою, котру тая держава поеля своеи уподобы може выконати або и откинути. Греція, котра при томъ дѣлѣ лишь зыскуe, прійме постановленя берлиньскои конференціи съ отвертыми раменами але про Туреччину сего позитивно сказати не можна. Репрезентантъ ей въ Берлинѣ, Садулягъ-бей, заявивъ на дняхъ князю Гогенлоге дуже откровенно, що султанъ лишь тогды прійме постановленя конференціи, если тій постановленя не нарушатъ жизненыхъ интересовъ его державы. Змыслъ сихъ словъ дуже широкій.

Праса европейска не прикладаe проте въ загалѣ великои ваги до конференціи берлиньскои и губится въ комбинаціяхъ на случай, если в. порта откине евентуальну ноту кабинетовъ трактатовыхъ. Праса нѣмецка и австрійска, больше консервативна и прихильна Туреччинѣ, уважаe постановленя берлиньскои конференціи не яко ultimatum, але лишь яко матеріялъ чи субстратъ, выробленый амбасадорами до дальшихъ переговоровъ съ отоманьскою портою. Совсѣмъ ясно, що тій переговоры можутъ потревати in dulce infinitum. Праса англійска, попираюча политику Гляд стона, радабы бачити Англію въ союзѣ съ Францією и Италією, щобы при помочи ескадръ воєнныхъ въ егейскомъ мори при-

силовати Туреччину до точного выконаня постановлень конференційныхъ. Праса тая догадуєся навѣть, що англійскій кабинетъ навязавъ уже вспôльну военну акцію съ кабинетомъ французскимъ. Праса россійска предкладае знову, щобы Греція ôтступленй ёй територіи безпроволочно обсадила своими войсками. Въ звязи съ симъ суть вѣсти, що Греція на дѣлѣ концентруе значнй силы военнй на пôвнôчныхъ границяхъ. Плянъ акціи бувбы проте такій, що союзна фльота захôдныхъ державъ европейскихъ закрывалабы побережя греческй противъ военныхъ кораблёвъ турецкихъ, а тымъ часомъ послѣдовалабы окупація новои границѣ черезъ сухопутнй силы самоижъ Греціи. Замѣтно лишь, що Франція въ послѣдныхъ дняхъ здаеся умывати руки ôтъ такого дѣла и не заявляе ни найменшои охоты селидаризоватися съ Англіею. Дневникъ Фрейсинета, Temps, говоритъ ôткровенно: „Англія есть авторомъ концерту берлинъского, станула на чолѣ новои политики орієнтальнои, то найбы почулася до обовязку выконати загадане дѣло.“

Не менше важною справою есть компензата для Туреччины за ôтступленй територіи. Отоманьска бо держава посѣдае въ ôтступленыхъ земляхъ значнй коронний и церковнй посѣлости, за котрыхъ выданье жадати буде вынагороды. До того прилучаеся и тая обстанова, що могаметанъскй житель заявляютъ охоту, выселитись зъ признаныхъ Греціи краёвъ на територію турецку и що и имъ належится правно певна компензата. Повстае проте питанье о высокости компензаційнои сумы и кто ей понесе? Кто въ прочёмъ сплатитъ тй надмѣрнй довги, котрй тяжатъ на частинахъ ôтступленого Епиру и Тесалій? Дневники европейскй займаются вже нынѣ дуже живо сею справою и думаютъ, що Европа, котра есть великимъ вѣрителемъ Туреччины, подаритъ ёй яко вынагороду за утраченй землѣ якусь частину довгôвъ въ своихъ банкахъ. Зъ всего однакожъ выходитъ те, що спôръ греческо-турецкій находится доперва въ першôмъ стадіюмъ полагодженя.

Россія. Праса европейска алярмуе Европу розпорядженьемъ министра вôйны и указомъ царскимъ, котрый постановивъ, щобы на сей рôкъ выбрано 250.000 новобранцёвъ (рекрутôвъ). Єсть то пôсля ей думки дуже высоке число въ сорозмѣрности до давнѣйшихъ лѣтъ 1874 и 1876 въ котрыхъ выбрано 150—196.000. Ходятъ такожъ слухи, що Россія думае на серіо о убезпеченю своихъ захôдныхъ границь, котрй еще за часôвъ напôлеоньскихъ були для неи пятою Ахиля. Укрѣпленй царемъ Николаемъ Динабургъ, Берестъ литовскій и Ивангородъ не ôтповѣдаютъ нынѣшнимъ потребамъ. Именованье гр. Тодлебена генералъ-губернаторомъ Вильны стоитъ въ сполученю съ розпорядженьемъ, котре выйшло ôтъ министерства вôйны до варшавскои военнои комисіи пôдъ проводомъ генерала Обрущева, щобы чимъ скорше укрѣплятй захôдну границю. Петербурскй Вѣдомости, згадуючи о тôмъ, запоручаютъ съ певною иронією, що натогды миръ европейскій буде бôльше усталеный якъ до теперь.

Франція. На порядку дневнôмъ внутренныхъ дѣлъ Франціи есть справа амнестіи комунардôвъ въ сенатѣ. Чи сенатъ, зложеный зъ бôльше консервативныхъ елементôвъ, пріймe правительственне предложенье въ цѣлôй основѣ, якъ то сталось въ парламентѣ, рѣчь еще дуже непевна. Правительственне внесенье ôтослано на разѣ до комисіи.

Не менше важными були розправы въ сенатѣ надъ петиціями поодинокихъ церковныхъ конгрегацій, котрй протестовали противъ звѣстныхъ декретôвъ мартовыхъ. Надъ петиціями перейшовъ сенатъ до порядку дневного. Члены конгрегацій, зъ котрыхъ жадна не просила доси о авторизацію, будутъ проте съ днемъ 30. л. червня мусѣли розбйтися, а правительство приступитъ зъ конечности до репресалій. Найбôльше потерпляятъ на сѣмъ Єзуиты, котрй будутъ мусѣли покинути Францію. Гдекій высшй урядники прокураторіи державнои, котрй не хотѣли прикладати рукъ своихъ до выконаня мартовыхъ декретôвъ, подалися до демисіи. Ихъ становища обсадило правительство своими сторонниками.

Нѣмеччина. Соймъ прускій розночавъ въ суботу трете читанье церковнои новелѣ. Якъ звѣстно, то ани въ першôмъ ани въ другôмъ читаню предложенье правительства не перейшло въ цѣлости. Поодинокй сторонництва поробили рôжнородній поправки до поодинокихъ параграфôвъ, або ôткинули ихъ. Имовѣрно и въ третôмъ читаню не позыскае новеля бôльшости голосôвъ, а єсли перейде, то съ значными, навѣть есенціональными змѣнами.

Туреччина. Султанъ ôтповѣвъ на другу точку идентичнои ноты Гешена, именно ôтклонивъ ôнъ ôтъ себе отвѣчальнôсть за те, що Чорногора не зайняла въ своёмъ часѣ ôтступленй землѣ надъ скодарскимъ озеромъ такъ, що тй попались въ руки альбаньскои лиги. Вина спочивае пôсля розумѣня султана на начальнику войскъ чорногорскихъ, котрый стоявъ въ Пôдгорици бездѣльно, коли войска турецкй уступали. Султанъ заявляе при тôмъ охоту, полагодити распру чорногорско-альбаньску въ дорозѣ мирнôй, жадае однакожъ довшого часу на зреализованье своихъ плянôвъ. Се значитъ тôлько, пôсля нашои думки, що справа чорногорско-альбаньска ôтложена знову ad calendas graecas.

Англійскій консуль Гринъ, высланый своимъ правительствомъ до лиги Альбаньскои съ мисіею, щобы помирити Альбанцёвъ съ Горногорою, вернувъ до Скодры не успѣвши ничого. Альбанцѣ стоятъ на грунтѣ народности своеи и готовлятся до вôйны на случай навѣть, еслибы Европа показала охоту ôторвати окрестности Дульцинія и Бояны въ користь Чорногоры, якъ се намѣряла зробити Австрія.

Интернаціональна комисія для введеня реформъ въ Туреччинѣ нараджуеся надъ проектомъ статуту провинціонального.

Стандартъ дуноситъ, що султанъ носится съ гадкою скликати парляментъ турецкій въ вересню.

Соймъ краєвый.

Девяте засѣданье дня 14. (26.) червця 1880. — Початокъ о год. ½ до 12.

Посолъ о. Ясеницкій интерпелюе правительственного комисаря, якимъ правомъ накидае ц. к. староста въ Турцѣ громадамъ писарёвъ громадскихъ противъ обовязуючого закона громадского. — Пос. Савчиньскій предкладае внесенье взываюче правительство, щобы установленй були для кождои учительскои семинаріи въ краю осôбнй катихиты и щобы тымъ катихитамъ була признана така сама платня якъ и другимъ учителямъ семинарій. Зъ помежи численныхъ петицій важнѣйшй: Петиція выдѣлу повѣтового въ Пôдгайцяхъ о ощаднôсть въ краєвôмъ буджетѣ. О. О. Игнатій Левицкій и Северинъ Навроцкій просятъ о ремунерацію за душпаторництво при тернопôльскôмъ шпитали. Товариство „Руска Бесѣда“ во Львовѣ о пôдвышенье запомоги для руского театру. Рада повѣтова въ Богородчанахъ попираe петицію политехничного Товариства въ справѣ реформы шкôлъ середныхъ. Таяжъ сама рада повѣтова о ограниченье подѣльности селяньскихъ грунтôвъ. Рыбацке товариство въ Станиславовѣ о урегульованье рыболовлѣ въ дорозѣ законодавства. Учителѣ народныхъ шкôлъ коломыйского округа о регуляцію платы, о признанье пятилѣтного додатку и зменшенье лѣтъ служby на 30. Головный зарядъ педагог. товариства во Львовѣ о вызначенье бôльшои сумы на запомогу для учителёвъ. Громада Добротôвъ о выеднанье у правительства безплатного побору солянки. Выдѣлъ повѣтовый въ Теребовли о реформу шкôлъ середныхъ. Правничe товариство во Львовѣ о катедру польского права въ львôвскôмъ университетѣ. Громада Мокротынъ о заведенье одноклясовои школы етатовои. Татряньске товариство о выданье закона о рыболовли. Учителѣ I. школы етатовои въ Станиславовѣ о признанье пятилѣтя або дорожняного додатку. Громада Коломыя о удержанье гимназіи въ Коломыѣ. Маршалокъ подае до вѣдомости послôвъ, що посолъ и староста Брон. гр. Лось умеръ. Палата ôтдае честь памяти покôйника черезъ повстанье. Дальше слѣдовало справозданье о кôлькохъ менше важныхъ петиціяхъ. Довша дискусія велася надъ петиціею гимнастичного товариства „Sokół“ о пожичку 4000 зр. При именнôмъ голосованю ôткинено петицію бôльшостію одного голосу. Рускй послы голосували противъ увзглядненя петиціи.

Десяте засѣданье дня 14. (28.) червця 1880.

Початокъ о год. ½ до 12.

Пос. Шуманчовскій предкладае внесенье о змѣнѣ гдеякихъ приписôвъ закона о конкуренціи церковнôй и парохіяльнôй. Пос. Іос. Тышковскій предкладае внесенье, щобы вôзвати правительство о уложенье закона заводячого або суды мировй або бодай колегія лавникôвъ при ц. к. судахъ повѣтовыхъ и мѣйско-делегованыхъ для справъ карнои полиціи и для справъ багательныхъ.

Зъ помежи внесеныхъ петицій замѣтнѣйшй:

Петиція центр. галицкого товариства пчôльничо-огородничого во Львовѣ о запомогу 1000 зр. Петиція громады Смеречна о запомогу 622 зр. 30 кр. на будову церкви. Гмытрикъ Илярій, катихитъ въ Ярославѣ, проситъ о ремунерацію за науку религіи. Выдѣлъ повѣтовый въ Домбровѣ о заведенье школьныхъ радъ повѣтовыхъ въ мѣстце дотеперѣшныхъ радъ окружныхъ. Выдѣлъ брацтва св. Николая въ Станиславовѣ о запомогу для бурсы тогожъ брацтва. Выдѣлъ повѣтовый въ Самоку о ограниченье подѣльности селяньскихъ грунтôвъ. Горальники краю просятъ о заведенье школы горальнянои въ Тычинѣ. Шимонъ Борысъ господарь въ Ветлинѣ о пожичку 2000 зр. на заплату лихварскихъ довгôвъ.

Комисія для справы грунтового податку уконституовалась и выбрала предсѣд. Грохольского а секретаремъ Альфонза Чайковского.

На внесенье комисіи правничои неувзгляднено петиціи громадъ Худновичѣ, Тышковичѣ, Храплицѣ, Поповицѣ и Плешовицѣ о прилученье ихъ до суду повѣтового въ Перемышли.

Пос. Иванъ Стадницкій въ имени комисіи для краєвои культуры предкладае справозданье о регуляціи Днѣстра. Комисія вноситъ: I. удѣлити кр. Выдѣлови кредитъ 6000 зр. на доповненье техничныхъ студій потрѣбныхъ щобы выпрацювати остаточный проектъ регуляціи горѣшного Днѣстра и его доплывôвъ; II. признати 1000 зр. на устроенье стацій метеорольогичныхъ и водосказôвъ; III. вôзвати правительство 1) о удѣленье державнои запомоги 6000 зр. на покôнченье техничныхъ студій; 2) о скоре переведенье регуляціи долѣшного Днѣстра понизше Журавна; 3) о признанье зъ державного скарбу ⅔ частій коштôвъ регуляціи Днѣстра межи Надытычами а Журавномъ въ цѣли переведеня сеи регуляціи найдальше до 6 лѣтъ; 4) о предложенье соймови на найблизшôй сесіи ôтповѣдныхъ внесень и програмы регуляціи галицкихъ рѣкъ за спôвудѣломъ державного скарбу.

По довшôй розправѣ, въ котрôй забирали голосъ Грохольскій, Баденѣ, Майеръ, Хшановскій, Гросъ, Круковецкій, — прійнято внесенье комисіи.

НОВИНКИ.

— **На принятье Цѣсаря** розпочато въ палатѣ Намѣстника реставрацію мешканя на першôмъ поверсѣ.

— **Зъ причины маневрôвъ** сегорôчныхъ архкн. Альбрехтъ прибувъ до Галичины для зрекогноскованя терену межи Судовою Вишнею а Мостисками.

— **Новй министры** 1) Дръ Юліянъ Дунаєвскій новый министеръ финансôвъ, родився 1822 р. По скôнченю наукъ правничихъ зôставъ 1852 р. доцентомъ економіи политичнои на универзитетѣ краковскôмъ, зъ ôтки перенесено его до Прешбурга а въ року 1860 до Львова. Въ 1861. повернувъ до Кракова и яко ректоръ въ рр. 1864 и 1868 бравъ участь въ сесіяхъ соймовихъ. Ôтъ р. 1870 належитъ до сойму яко посолъ зъ мѣста Сонча а ôтъ р. 1873 до рады держав. яко посолъ зъ округа мѣстъ Бѣла, Н. Сончъ, Величка. Дръ Дунаєвскій есть однымъ зъ першихъ бесѣдникôвъ. Бесѣда его ôтзначуеся сарказмомъ та дотепными и быстроумными афоризмами. Ôнъ належитъ до партіи т. зв. Краковскои и бувъ проводиремъ тоиже партіи въ колѣ польскôмъ. Пôдъ взглядомъ квестій финансовыхъ естъ ôнъ прихильникомъ побôльшеня выдаткôвъ на цѣли продукційнй и есть за прогресивнымъ податкомъ. 2) Альфредъ Кремеръ фонъ Авенроде, новый министеръ торговлѣ, не бравъ доси участи въ житю парляментарнôмъ, але звѣстный есть зъ праць литературныхъ и науковыхъ. Родився 1828 въ Вѣдни. По скôнченю академіи орієнтальнои вступивъ ôнъ до службы правительственнои яко переводчикъ при генер. конзулятѣ въ Каиро. Пôзнѣйше зôставъ именованый конзулемъ и бувъ въ тôмъ достоинствѣ въ Каиро, въ Галацу и Байрутѣ. Въ р. 1872. покликаный до министерства дѣлъ заграничныхъ зôставъ референтомъ торговельно-политичного денартаменту. Для дѣлъ торговельныхъ есть мин. Кремеръ, дуже ôтповѣднымъ фаховымъ чоловѣкомъ. 3) Дръ Маврикій Штрайтъ-Фрай (Streit-Frey), министеръ правосудія, бувъ президентомъ апеляційного суду въ Бернѣ, не маe за собою ніякои политичнои дѣятельности и есть надовсе урядникъ. Зъ переконань есть ôнъ централистъ, не долюблюваный Чехами. 4) Зенонъ гр. Велзергаймбъ, министеръ обороны краєвои, родився 1835 р. и есть однымъ зъ наймолодшихъ генераловъ австрійскихъ. Служивъ въ генеральнôмъ штабѣ и вызначився яко здôбный офицеръ. Вымову маe легку, поведенье пріятне.

— **Вп. сов. Вас. Ковальскій** зôставъ покликаный на референта при найвышшôмъ трибуналѣ судовôмъ въ Вѣдни на мѣстце сов. Піонтковского именованого президентомъ льв. суду краєвого. Вѣсть несе, що сов. Ковальскій маe бути въ короткôмъ часѣ именованый совѣтникомъ двору.

— **Вprсв. Митрополитъ** по укôнченю архіерейского осмотру деканатôвъ снятиньского и жукôвского 9. л. линия удасться въ тôйже цѣли въ деканатъ устецкій.

— **Забава съ першою рускою фантовою льотерією** ôтбудеся 6. л. линия заходомъ товариства „Рускихъ Дамъ“ въ городѣ Стрѣльницѣ

— **Зъ Черновець** доноситъ, що ректоромъ тамошного универзитета на слѣдуючій рôкъ шкôльный выбравъ сенатъ академичный професора теольогіи, Евзевія Поповича.

— **Директоръ почтъ Шифнеръ**, обходивъ сеи недѣлѣ 25-лѣтный ювилей вступленя до урядовои службы. П. Шифнеръ бувъ перше старостою въ повѣтахъ: жидачôвскôмъ и городецкôмъ. Въ день ювилейный урядники дирекціи при пожеланяхъ вручили директорови хорошу памятку (тягарець зъ маляхиту и серебра, представляючій кулю земну съ почтовыми звязями, на кули зъ верха почтильонъ на кони). Товариство почмайстрôвъ установило на памятку того дня ювилейного фондъ стипендійный имени Шифнера съ дотыхчасовымъ капиталомъ 1000 зр. Крôмъ того зложили свои желаня п. Шифнерови лично и телеграмами всѣ уряды почтовй въ Галичинѣ. — Мы ôтъ себе додамо, що п. Шифнеръ, яко директоръ почтъ, все справедливо ôтносится до нашихъ такъ часто урядниками почтовыми неперестерѣганыхъ правъ руского языка въ почтовыхъ дѣлахъ.

— **Доповняючй выборы трехъ членôвъ** до рады мѣста Львова ôтбуваются сегодня. Комитетъ передвыборчій представивъ на кандидатôвъ: д-ра Леона Билиньского, проф. економіи на универзитетѣ, Мих. Дымета, купця и дра Теоф. Герстмана, професора. Пôдносятся такожъ голосы за кандидатурами: Кар. Громана и проф. Феликса Стшелецкого.

— **Именованя.** Львôвскій ц. к. судъ высшій именовавъ практиканта судового, Атаназія Скобельского безплатнымъ авскультантомъ.

— **Декорація.** Професоръ львôвскои политехники Юл. Захарієвичъ надѣленый ордеромъ жел. короны 3. клясы и пôднесеный до шляхотства съ гербомъ „Lwigrod.“

— **Депутація зъ 5 селянъ-гôрнякôвъ** зъ повѣта ново-торгского удалася дня 25. с. м. съ посломъ Плавицкимъ до Є. Е. маршалка краєвого съ жалобою на комисію, зôслану Выдѣломъ краєвымъ въ справѣ лѣсôвъ до громады належачихъ. Комисія тая непотрѣбно тревала 9 мѣсяцёвъ, а кошта еи тяжкимъ тягаремъ, кôлькома тысячками зр., упали на громаду. Надѣятися, що Выдѣлъ краєвый зверне увагу на надужитя комисарёвъ, котрй высланй на комисіи дуже часто дармуютъ та роботу розволѣкаютъ, щобы тôлько легкимъ коштомъ дiеты побирати.

— **Въ рускôй львôвскôй духъ. семинаріи** водится зъ давенъ красный звычай, що питомцѣ семинаріи, маючи яке-таке удержанье, не забуваютъ на молодшихъ звычайно студентôвъ, „на свѣтѣ“ остаючихъ, ôтнимаютъ собѣ ôтъ устъ часть одержуваной стравы и надѣляютъ нею бѣдныхъ голодуючихъ молодшихъ товаришёвъ. Звычай то вельми похвальный, повну честь приносячій нашôй духовнôй семинаріи, практикуеся не ôтъ нынѣ а повставъ ôнъ зъ порозумѣня питомцями, такожъ звычайно за студентскихъ часôвъ голодувавшими, заповѣдь братнёи помочи и любови: споможи въ потребѣ, накорми голодного. Давнѣйше питомцѣ дôставали бôльше стравъ, тожъ удержанье т. зв. „емпирикôвъ“ було много лекше; пôзнѣйше пôдкроeно значно стравунокъ питомцёвъ, а помимо того питомцѣ, якъ сказано, не занехали того правдиво христіяньского, дружелюбного звычаю, оставляти частину своихъ стравъ для бѣдныхъ студентôвъ и захôвуютъ его и до сего дня. Однакожъ були и суть еще при тôмъ гдякій неправильности. Одна головна неправильнôсть естъ тая, що не ма контролѣ, чи студентъ, користаючій зъ „емпиріи“ есть молодцемъ щирого руского серця; бували случаѣ, що выкормленый „емпирією“ студентъ встыдався ôттакъ говорити по руски. Друга неправильнôсть лежитъ въ тôмъ, що „емпирики“ доси споживали полишенй имъ на обѣдъ стравы ажь по обѣдѣ питомцёвъ и то на пôвъ крадки, разомъ съ прислугою, що все для молодшои „братіи“ мусѣло бути досыть упокоряючимъ. Тымъ отже головнымъ неправильностямъ рѣшили запобѣгчи теперѣшній питомцѣ-семинаристы въ той способôбъ, щобы емпиріями надѣляти тôлько ученикôвъ зъ рускои (академичнои) гимназіи та щобы емпирикамъ ôтступити одну комнату, въ котрôйбы они рôвночасно съ питомцями прилично до обѣду засѣдали. Що до першои точки пôдносилися и противнй голосы, домагаючйся, щобы право до емпиріи розтягнути и на студентôвъ нѣмецкои гимназіи. Однако намъ здаеся тая гадка невластивою, разъ для того, що въ никотрôй львôвскôй гимназіи нема такихъ вже убогихъ ученикôвъ, якъ въ академичнôй, а друге, що выхованье въ рускôй гимназіи въ рускôмъ дусѣ може бути одинокою певною запорукою, що выкормленй емпирією молодцѣ станутъ дѣйстно щирыми добрыми Русинами.

— **Пытанье протекційности и непотизму** въ Выдѣлѣ краєвôмъ. Въ однôй львôвскôй польскôй газетѣ подыбуемо слѣдуючу интересну интерпеляцію, споводовану выголошенымъ на однôмъ зъ засѣдань соймовыхъ выреченьемъ, що мовьбы то въ Выдѣлѣ кра-

євôмъ не було ніякихъ протекцій и непотизму. Згадана газета пытає: а) по якомужь то дѣеся, що Выдѣлъ краєвый взявъ на діурниста чоловѣка, котрый, правда, занимавъ высоке становище соспôльне, але мусѣвъ задля певныхъ немилыхъ дѣлъ зрезигновати зъ всякого довѣрія, а сегодня, не знати зъ якои розумнои причины, ôнъ побирає яко діурнистъ 5 зр. денныхъ дієтъ, коли тымчасомъ много, премного здôбныхъ и чистои славы людій мре зъ голоду; б) по якомужь то дѣеся, що графъ старець, отець маючого обывателя и посла на соймъ краєвый, до того еще калѣка, принятый за діуриста Выдѣлу краєвого. Чи Выдѣлъ краєвый має давати синекуры такимъ людямъ, для котрыхъ призначена єсть фундація гр. Скарбка въ Дроговыжи; в) по якомужь то дѣеся, що збанкрутованій княжатка, програвшій на рулетѣ въ Монако значнѣ капиталы, котрѣ увивалися по Львовѣ съ стрѣлцями та льокаями, теперь въ бюрахъ Выд. краєвого маютъ выгôднѣ синекуры-діурны?“ Такъ говоритъ польска газета о протекційности и непотизмѣ въ Выдѣлѣ красвôмъ, маючи навѣрно in petto имена тыхъ графôвъ и княжатокъ діурнистôвъ. — Щожь моглибы до сего еще додати Русины?!

— **Еще гдещо про Пушкинове торжество въ Москвѣ.** Межи численными добôрными гостями на зôбраню въ универзитетѣ, находився такожь льокай Пушкинôвъ, вже 83-лѣтный старець, котрый до 1832 р. бувъ на службѣ у Пушкина. Ôнъ розказувавъ про свого знаменитого пана, про его жѣнку, знакомыхъ та про его щоденнѣ привычки. — Велике враженье зробила депутація московского юридичного товариства, а то тымъ, що представителемъ тои ученои депутаціи явилася женщина, панѣ Євреинова — докторъ правъ липского универзитета и предсѣдателька одного ôтдѣлу московского правничого товариства. — На обѣдѣ, данôмъ мѣстомъ въ сали дворяньского зôбраня, бувъ такожь звѣстный Катковъ, зненавидженый редакторъ „Московскихъ Вѣдомостій“. Завѣдуючій обѣдомъ „зная отношеніе издателя „Моск. Вѣдомостій“ къ представителямъ литературы и печати“ (слова росс. газетъ), вызначили ему мѣстце гетъ-далеко „въ глухôмъ кутѣ“. Але Катковъ сѣвъ собѣ противъ Тургенева и коли участники обѣда промовляли и Катковъ пôднѣсся и пôдчасъ глухои тишины ставъ говорити „лестну рѣчь“. „Сегодня єсть день, въ котрый всего умѣстнѣе поднять бокалъ за забвеніе прошлаго“ говоривъ Катковъ и укôнчивъ свою бесѣду словами: „На праздникѣ Пушкина нѣтъ соперниковъ— одни союзники“, пôднявъ „бокалъ“ — — але ни одна рука не протягнула свого бокала, не черкнула о єго. Катковъ сѣвъ, не знайшовши за свое „двадцатилѣтнее предательство“ ни одного союзника!...

— **Въ Днѣпрѣ** недалеко Кременчука знайшли рыбаки величезну долѣшну щоку передпотового звѣря. Щока тая 199 центиметрôвъ довга, 52 широка а 39 груба важитъ 2 пуды. Въ щоцѣ доховалися 2 зубы, глубоко осаджені, формы елипсы, котрои ôсь мала выноситъ 6 а велика 10 центиметрôвъ.

— **Выбôръ президента въ Сполученыхъ Державахъ.** Въ републицѣ Сполуч. Державъ американьскихъ готовлятся до выбору нового президента, котрый то выбôръ припадае на 2 падолиста с. р. Напротивъ себе стоятъ два сторонництва: демократичне и републиканьске. Републиканьске має надѣю побѣды. Зъ початку здавалося, що давнѣйшій президентъ, генералъ **Грантъ**, котрый недавно скôнчивъ подорожь доокругъ землѣ, має найбôльше прихильникôвъ межи републиканцями, що ôнъ отже выйде зъ выбору. Тымчасомъ на недавно ôтбутыхъ зборахъ републиканôвъ въ Чикаго вызначено на кандидата сенатора Джемса **Гарфієльда**. Цѣкава житепись будущого президента. Гарфієльдъ родився 1831 въ Огіо. Батько єго бувъ хлѣборобомъ, мавъ тôлько маленьке рôльниче господарство. По єго вчасноô смерти оставъ малый Джемсъ и бѣдноô вдовѣ-матери помагавъ въ господарствѣ, зъ дитины вже працюючи на кусникъ насущника. Пôзнѣйше покинувъ материньске господарство и нанявся погоничемъ коній тягнучихъ човны въ каналѣ Огіо. Зъ погонича выйшовъ на керманича, але уперта пропасница не дала ему остати корабельникомъ. Тогды ôнъ подумавъ о образованю. Кôлька лѣтъ працювавъ яко тесля а въ зимѣ ходивъ до сельскои школы. Поволи выучився на тôлько, що зôставъ принятый до высшихъ шкôлъ а съ часомъ одержавъ степень доктора. Пôзнѣйше бувъ професоромъ латиньского и грецкого языка въ Огіо. Въ численныхъ домашныхъ вôйнахъ американьскихъ служивъ ôнъ яко генералъ и такъ ôтличився, що земляки выбрали єго 1862. до конгресу а въ сѣчню с. р. сенаторомъ въ Огіо.

— **Пошести въ Галичинѣ** въ першоô половинѣ червня. Ôспа панує тôлько въ захôдноô Галичинѣ; тифусъ жолудковый панує ôтъ довшого часу въ Кальноô пов. долиньского, въ Угерцяхъ и Стодолкахъ пов. городецкого, въ Островѣ пов. ярославского, въ Волчищовичахъ, пов. мостиского и въ Артасовѣ, пов. жовкôвского. Тифусъ плямистый выбухъ въ Устрикахъ гôр., въ Бережницѣ нижноô, въ Гориславичахъ пов. мост., въ Лисятичахъ пов. стрыйского, — панує довше въ Горожанѣ, пов. рудецкого, Рогознѣ, пов. самб. и въ Матковѣ пов. турчаньского. Задавка (дифтеритъ) зновъ троха розширилась. Панує теперь: въ Пѣстини, пов. коссôвского, Бовшовѣ, пов. рогатыньск., въ Довгôмъ и Дѣдушицяхъ вел. пов. стрыйского, въ Товстолугу пов. тернопôльского, въ Братишовѣ пов. товмацкого и въ Поморянахъ та Ольшаници пов. золочѣвского. Шкарлятина панує въ 9 громадахъ.

— **Дивна претенсія!** Якій дивнѣ, (або еще лучше сказавши) „дикѣ“ претенсіи приходятъ часомъ нашимъ Полякамъ до головы, нехай послужитъ слѣдующа статья зъ перемыскои газетки „San“ (ч. 26). Читаємъ: „Перемыска руска катедра, ôтобрана во время оно цѣсаремъ Іосифомъ II. ôтъ оо. Доминиканôвъ и дарована рускôй капитулѣ, черезъ довгій часы ничимъ не рôжнилась ôтъ многихъ латиньскихъ костелѣвъ. Построена въ формѣ креста съ одною головною и двома бôчными навами въ стилю „ôтродженя“, поисованôмъ бароковыми прикрасами, своею формою колола она очи пурификаторôвъ обряда рускаго. Щобы отже єи зрусификувати насаджено передъ кôлькадесятьма лѣтами на дахъ деревяну копулу, а на тôйже здвигнено „potrójny krzyż“. Але при нынѣшныхъ понятяхъ и того було еще за мало. Взялися отже передъ трома тыжднями до знадвôрнои перебудовы. Фронтонъ переробляютъ, а якъ довѣдуємось, замѣсть однои, маютъ посадити на даху ажь три копулы, щобы тымъ чиномъ змѣнити характеръ будовы. Колибы тутешнѣ исповѣдники рускаго обряда ставляли нову церковь, не малибы ми ничого противъ того, нехайбы собѣ клали и десять копулъ *(що за особливѣ взгляды!)*, але противъ змѣны характеру будовы давного костела, противъ затираню слѣдôвъ єго повстаня мусимо протестовати. Сомнѣваємося, щобы о перебудовѣ катедры мавъ вѣдомôсть консерваторъ памятокъ историчныхъ и щобы давъ на тоєжь позволенье, бо сподѣваємось, що ôнъ бы того не допустивъ“. Чи не лучше булобы „San-ови“ дбати о консервацію здорового розуму?

— **Въ высшôй гимназіи въ Коломыѣ** маютъ бути, якъ звѣстно, чотыри высшій клясы замкненѣ. Рада мѣста, котра власне черезъ неплаченье зъобовязаныхъ грошій на удержанье школы, выкликала повысше минист. розпорядженье, стараєся теперь повысше лихо, упавше зъ єи причины на мѣсто и окрестнôсть, ôтвернути. Выправила она депутацію (бурмистра дра Трахтенберга и радного о. крыл. Кобляньского) до Намѣстника, яко предсѣд. рады шк. кр. Нам. обѣцявъ, що усильно буде старатись, щобы министерство свое розпорядженье ôткликало. Кромѣ того внесла рада петицію въ тôйже справѣ до сойму. Дивна въ Коломыѣ господарка! Мѣсто має надъ 80.000 зр. рôчного доходу а не може додати на удержанье школы и попало въ довги. Причину того нужденного стану выясняє по части коломыйска „Руская Рада“. Пише: Якъ була рада мѣщаньска, то тогды основано гимназію и 3 народнѣ школы, побудовано гимназ. будинокъ и ратушь. Але тогды бурмистръ бравъ 600 зр. теперь 1.500 зр. тогды одинъ асесоръ бравъ 300 зр. — теперь 2 берутъ по 800 зр. а одинъ 300, тогды були 4 урядники магистратскій — теперь єсть ихъ 11 и плата ихъ сягає до 900 зр. и. т. д.

— **Конкурса учительскій** оголошує Самбôрска рада школьна окружна до ч. 685 а) при одноклясовыхъ етат. школахъ съ платою рôч. 300 зр. и вôльнымъ мешканьемъ: 1) въ Бабинѣ 2) Билинѣ 3) Бѣличу 4) Берестянахъ 5) Билицяхъ 6) Дублянахъ 7) Ôльшанику 8) Райтаровичахъ 9) Раковѣ 10) Стрѣльбичахъ 11) Ступници 12) Угорцяхъ заплатыньскихъ и 13) Волютичахъ; б) при шк. филіяльныхъ съ рôч. платою 250 зр. и вольнымъ мешк: 1) въ Быковѣ 2) Гуменци 3) Конёвѣ 4) Лютовискахъ 5) Рогознѣ 6) Торгановичахъ и 7) въ Зарайску; в) при двоклясовôй школѣ на передмѣстю самбôрскôмъ „Долина“ посада молодшого учит. съ рôчн. пл. 360. зр. г) при двокляс. шк. въ Бисковичахъ посада молодшого учит. съ рôчн. платою 240 зр. Для кандидатôвъ и кандидатокъ речинець подаваня до 15 серпня. 1880.

Вѣсти єпархіяльнѣ.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Получили личный додатокъ: ОО. Ант. Струтыньскій, прих. въ Ямници; Ярымовичь прих. зъ Ôльхôвця Мих. Вагилевичь кап. въ Гозѣвѣ, Михаилъ Зельскій, Іоанъ Кучиньскій и Ник. Винницкій.

Именованый: О. Ник. Устыяновичь вицедеканомъ Буковиньскимъ.

Въ пропозицію принятѣ: на пар. 1) Виноградъ дек. Тысьмяницкого оо. Теоф. Бородайкевичь, Титъ Яворовскій, Пав. Майковскій, Марк. Соневицкій и Андр. Яворскій зъ Тухлѣ; на пар. 2) Раковець дек. Богородчаньского: Порф. Руденьскій, Алекс. Заклиньскій, Еман. Скоробогатый, Ром. Добряньскій, Евст. Цурковскій зъ Маріямполя, Евг. Сѣминовичь, І. Шихъ, Мих. Руденьскій.

Позволено поддатися испытови конкурсовому (дальше): ОО. Ник. Грибовичови, Мих. Шведицкому, Ант. Билинкевичови, Иляр. Алексіевичови, Діон. Бачиньскому, І. Щуровскому, І. Стоцкому, Вол. Глиньскому, І. Токарови, Викт. Чаплиньскому, Іоа. Черепашиньскому, Аполинар. Филиповскому, Теод. Дикому, Тим. Кекишови, Мел. Дзеровичови, Мелет. Лотоцкому, Ем. Яворовскому, І. Сподарикови, Алекс. Темницкому, Юл. Войнаровскому.

Завôзваный до институціи кан. О. Теодоръ Величковскій на пар. Вишнѣвъ дек. Журавеньского.

О. И. Однорôгъ сотруд. изъ Тиссова получивъ сотруд. въ Брязѣ cum jure directionis.

Пенсію дефиціента получивъ О. Ант. Максимовичь.

Умеръ: О. Іоанъ Лукавецкій пар. въ Гарасимовѣ дек. Жукôвского.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денницѣ** ч. 10 мѣститъ: У Кіевѣ, стихъ Данила Млаки; Пôрване дитя, оповѣданье; на Чорногорѣ (сонетъ), Г.; Замѣтки про взаємины рускаго языка и народнои литературы (дальше); Зъ жизни дитины; О вулканахъ (докôнченье); Всячина.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вч. о. Л. въ К. Якъ самій замѣтилисьте, допись въ ôтповѣдь Dz. pol. на нападъ противъ лит. товар. була вже запôзнена, тожь мы єи не мѣстили, тымъ бôльше, що колом. дописователь Dz., якъ доказавъ своєю кореспонденцією, не дуже обôзнаный съ рускою азбукою и правилами логики. *Вп. п-ть К. въ З.* Рукопись передалисьмо пôсля порученя редакціи „Зорѣ.“ *Вп. дописователеви зъ Равского.* Понеже Вы еще не мали проекту банку кр., тожь заступили мы Вашу допись обговореньемъ самого статуту банку кр. Зъ цѣнныхъ увагъ скористаємо. О дальшій дописи просимо. *Вч. о. Ц.* Щира правда въ Вашôй допися, однакожь для порушеныхъ Вами сферъ такъ терпка, що мы придержуючись засады „вмерлому и кадило не поможе“ выбираємо другу альтернативу, на котру Вы певно згодитесь, с. є. лишаємо „усопшихъ“ въ мирѣ и вѣчнôмъ супокою. Бôльше листовно. *Вч. о. Я.* Тôлько дописи на певныхъ доказаныхъ фактахъ опертій знаходятъ мѣстце въ нашôй часописи. Тожь просимо перше о факта и доказы, а потôмъ о выводы.

— **Надôслане.** Звертаю увагу Почт. Родимцѣвъ, котрій свои доньки въ слѣдующôмъ шкôльнôмъ роцѣ до женьскои учит. семинаріи записати намѣряютъ, на мою допись помѣщену передъ рокомъ въ „Рускôмъ Сіонѣ.“ Теперь додаю, що ученицѣ мусятъ записатися вже 28 л. серпня (можь и черезъ кого иншого) а 1 вересня явитися самій до вступного испыту. Раджу присвоити собѣ до того испыту основнѣйшій вѣдомости, зъ причины, що наплывъ кандидатокъ буде великій, а лишь означене число, отже лучшій ученицѣ будутъ принятѣ. Слабшій ученицѣ зроблятъ тому добре, коли приготовлятся черезъ феріи, взявши собѣ до помочи укôнченого кандидата мужескои уч. семинаріи або кандидатку зъ 3 або 4 курсу. О тыхъ треба однакожь скоро старатись, бо конець курсу вже наближаєся. — Довге, 7 рускаго червня 1880. *Александеръ Стефановичь*, катихитъ при львôвскихъ учит. семинаріяхъ.

Курсъ львôвскій зъ дня 26. л. червня 1880

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	281 —	284 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	166 50	169 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	300 —	304 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 70	98 70
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	97 70	98 70
Банку гип. галиц. 6% ав.	102 25	103 25
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	102 —	104 —
3. Листы довжнѣ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 50	98 50
Облиги комунальнѣ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	101 —	103 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 50	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 42	5 54
„ цѣсарскій	5 45	5 55
Наполеондоръ	9 30	9 40
Пôвимперіялъ	9 56	9 68
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 68
„ „ паперовый	1 24½	1 26½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 25	58 —
Серебро	99 50	100 50

(безъ текущого куп. безъ купону)

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подає до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенѣ Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленѣ, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця краковска ч. 14. по слѣдующôй цѣнѣ:

Повѣстки для дѣтій и Байки Павла Свого (разомъ)	42 кр.
Перекотиполе и Салдацкій патретъ (разомъ)	35 „
У пропасть дорога ховска	33 „
Сестра, Ластôвка, Добре роби добре буде (разомъ)	37 „
Розказы про силы природы ч. I. и Оповѣданя про св. мученикôвъ Бориса и Глѣба (разомъ)	35 „
Зоря и Байки Павла Свого (разомъ)	39 „
Звѣрята шкôднѣ и пожиточнѣ	45 „
Оповѣданя М. Вовчка III. т.	47 „

Замовленя почтовѣ выконуются скоро и точно.

(5—?)

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручає

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.—	Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.
1а великозерниста Куба	„ 1.90	
1а арабска правдива Мокка	„ 1.70	
1а найлучша Ява	„ 1.55	
1а досконала Ріо	„ 1.35	
1а найлучша Порторико	„ 1.70	
1а Ст. Доминго	„ 1.55	
1а найлучша Сантосъ	„ 1.50	

Г. Зингеръ, Тріестъ.
(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 9—10

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ
ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ
ИВАНА ИГНАТОВИЧА
хемика и магистра фармаціи
ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручає

свôй богатый складъ
всѣхъ водъ минеральныхъ
природныхъ краєвыхъ и заграничныхъ
якъ такожь кумысъ и соли жереляній
НА РÔКЪ 1880. (10—12)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 48. Львôвъ, Субота 21. Червня (3. Липня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1. (13.) липня розпочинаєся другій пôврôкъ, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты, щобы завчасно могли мы означити число примѣрникôвъ и щобы не послѣдовала ніяка перерва въ высылцѣ нашои часописи.

На опаскахъ означено кождому зъ Вп. Читателѣвъ нашихъ, доки предплата заплачена, тожь просимо пôсля того надсылати дальшу и залягаючу предплату.

Рôвночасно просимо о якъ найскорше выpôвнанье всѣхъ залеглостій.

Въ слѣдующôмъ пôвроцѣ розпôчнемо печатати въ фелетонѣ нашои часописи **нову оригинальну повѣсть.**

Предплата стоитъ на чверть року 2 зр., — на пôвъ року 4 зр. а. в.

Бôльше працѣ и свѣтла!

Съ великою надѣею повитано сегорôчну сесію соймову. Черезъ довгій часъ, въ котрôмъ не скликувано сойму, назбиралося богато многоважныхъ справъ выжидаючихъ скорого рѣшеня. Жалѣ на короткій часъ сесій соймовыхъ були совсѣмъ справедливѣ и можна було надѣятись, що галицкій соймъ забереся съ цѣлою енергіею до залягаючихъ справъ такъ жизненныхъ для нашого краю. Минає однакожь вже цѣлый мѣсяць ôтъ часу, якъ скликано нашь соймъ галицкій, а надармо глядаємо за слѣдами єго дотеперѣшнои дѣятельности. Кромѣ закона будôвничого и кôлькохъ менше важныхъ дрôбниць, кромѣ выбору комисій и ихъ уконституованя не бачимо ніякои важнѣйшои працѣ соймовои. Засѣданя соймовѣ ôтбувалися доси доволѣ рѣдко и не тревали николи бôльше надъ двѣ годины. Мимо того видно були вже объявы якогось умученя чи знеохоченя многихъ послôвъ, мовбы сесія соймова обезсилила ихъ тягаремъ працѣ; справоздань комисійныхъ много послôвъ не хотѣло навѣть слухати такъ що маршалокъ мусѣвъ черезъ квесторôвъ прикликати послôвъ зъ сусѣдныхъ комнатъ, або зновъ взывати до полишеня голосныхъ розговорôвъ заглушуючихъ голосы справоздавцѣвъ. Краєвый маршалокъ бувъ такожь приневоленый пригадати гдекотрымъ комисіямъ, щобы бодай уконституовалися и взялися до працѣ, а кôлька засѣдань сойму не назначувано лише для того, що не було приготованыхъ предметôвъ до нарадъ. Справдѣ неутѣшаючій се образъ житя нашого сойму. Здаєся, що черезъ мѣсяць пôдъ вплывомъ горячого сонця и добрыхъ надѣй на красный урожай забулисьмо на недавно пôдношенѣ жалѣ, що соймъ „не має часу“ взятися до працѣ, що повага нашои краєвои автономіи упадає зъ вины правительства, що мимо найлучшои волѣ заступники краю не можутъ ничого здѣлати для добра краю и народа. Такъ довго выжидана соймова сесія перестала будити живый интересъ загалу. Въ послѣдныхъ дняхъ оживились вправдѣ соймовѣ засѣданя, але вже нынѣ можна сказати, що мимо того соймъ не залагодитъ навѣть найважнѣйшихъ справъ краєвыхъ. И такъ пытанье краевого банку, єсли не лишится непорѣшенымъ, то напевно не буде рѣшене въ спосôбъ для нашого селяньства и маломѣщаньства користный. Тожь само можна сказати о справѣ задовженя селянъ въ банку рустикальнôмъ пôднесенôй гр. Круковецкимъ. Проєктъ змѣны закона дорожного, якъ звѣщає добре поинформованый кореспондентъ Czas-у, навѣть не має прійти сеи сесіи пôдъ обрады повного сойму, а о реформахъ закона громадского, закона о повѣтовôй репрезентаціи и т. д. навѣть нема бесѣды. Тожь само годѣ що сказати, чи соймъ зможе що небудь учинити для пôднесеня и розвою промыслу и ремесництва и вытворити якѣ небудь новѣ жерела для економичного розвою нашого краю, божь треба памятати, що соймъ на першôмъ пляцѣ має обговорити и ухвалити два буджета краєвѣ за р. 1880 и р. 1881. До того всего єще численнѣ петиціи наплываючѣ безъ перервы до сойму розкрываютъ широке поле для соймовои працѣ, згадаємо лише про петиціи о ограниченю подѣльности селяньскихъ грунтôвъ, о реформѣ шкôлъ народныхъ и середныхъ, о змѣнахъ судоводства утяжливого и шкодливого для нашихъ селянъ. Словомъ, где ни глянути, всюда оказуеся потреба основныхъ реформъ, поправы, неутомимои працѣ надъ двигненьемъ краю. А тымъ часомъ глубока апатія чи анемія обявляєся въ найвысшôмъ житю автономичнôмъ. Давнѣйше складано вину на „балястъ селянъ“, нынѣ однакожь и тымъ звинятись не можна и кождый муситъ признати, що головна вина того загального застою въ житю автономичнôмъ почиває въ недостачи людій охочихъ до працѣ. Задача соймового посла стала теперь о много тяжшою. Лавры славы не можна збирати одными цвѣтистыми бесѣдами о борбѣ краєвои автономіи съ центральною властію, але треба здобувати ихъ важкою працею и глубокимъ знаньемъ потребъ и ôтношень краю. Нынѣшный соймъ, въ котрôмъ зредуковано число рускихъ послôвъ до минимумъ, витала польска праса съ одушевленьемъ яко нову еру „органичнои працѣ“. Досвѣдъ поучає, що правдива жизненна „праця органична“ въ нашôмъ краю не може ôтбуватись безъ спôвудѣлу руского елементу. Удалось Полякамъ выперти Русинôвъ зъ ихъ законнои репрезентаціи, але неудалось завести красшого житя и выказати злишнôсть руского елементу. Безплоднôсть нашого теперѣшного житя автономичного єсть найлучшимъ доказомъ необходимости спôвудѣлу Русинôвъ въ тôмъ житю.

Єще съ бôльшимъ жалемъ приходится намъ говорити о нашихъ рускихъ послахъ соймовыхъ. Мале число рускихъ послôвъ зменшилося єще черезъ покликанье сов. Ковальского до Вѣдня. Пос. о. Качала задля недуги тôлько на силу и съ шкодою свого здоровля може ôтдаватись теперь соймовымъ працямъ. Увзглядняючи всѣ тіи обстоятельства не можемо жадати ôтъ нашихъ послôвъ широкои всесторонноі акціи въ соймѣ. Однакожь доси внесли рускѣ послы тôлько одну интерпеляцію, п. п. Рожанковскій, Ясеницкій и Красицкій забирали голосъ въ розправахъ надъ законом будовничимъ, надъ поодинокими петиціями и надъ буджетомъ школьнымъ. Се єсть менше бôльше цѣла дотеперѣшна дѣятельнôсть рускихъ послôвъ, хоть правду сказавши, що ино згаданѣ послы выступали бôльше зъ своєи индивидуальноі иниціятивы, якъ въ наслѣдство зборовои, напередъ обдуманои акціи всѣхъ рускихъ послôвъ. А предсѣ существує „клюбъ рускихъ послôвъ“ и мы булибъ дуже радѣ побачити знакъ житя сего клюбу. Не запôзнаємо некористного становища рускихъ послôвъ выплываючого зъ ихъ малочисленности, але чижь и при тôй малочисленности не далабыся розвинути бôльша дѣятельнôсть? Дати знакъ житя Русинôвъ, пôднести жизненнѣ справы народнѣ, указати на причины упадку краю и на наглячу потребу реформъ, пôдняти голосъ въ справахъ народныхъ, выдвигнути тіи справы передъ соймъ и дати почути рускому народови, що ôнъ має заступникôвъ щиро дбаючихъ о єго добро и будучнôсть — се може бути менше бôльше задача нашихъ рускихъ послôвъ соймовыхъ, котру они моглибы сповняти и при своєй малочисленности. Може бути, що значна часть внесень рускихъ послôвъ не булабы достаточно поперта, що много ихъ голосôвъ не знайшлобы прихильности у польскои стороны, але треба пробувати, треба мимо неудачь разъ вразъ констатувати, що голосы рускихъ послôвъ пôдôймаются за справами народу, а тогды и парôдъ пôзнавши причину тыхъ неудачь старабыся высылати своихъ послôвъ и побôльшати число рускихъ послôвъ. Доси однакожь рускѣ послы не предложили ни одного внесеня. Чижь не маємо наглячихъ потребъ народныхъ? Чижь справа задовженя селянъ мусѣла бути пôднесена ажь доперва гр. Круковецкимъ? Чи справа обтяженя народу податками мусѣла бути пôднесена доперва гр. Менциньскимъ? Чи не можна нашимъ посламъ пôднести справы коршемъ и деморализаційного вплыву жидôвъ на нашихъ селянъ? Чи не можнабы жадати вызволеня вôйтôвъ громадскихъ зъ пôдъ терористичного вплыву администраціи? Чи не можна пôднести потребу реформы пертрактацій спадщинъ доводячихъ до численныхъ процесôвъ, хоть бы въ тôй цѣли, щобы соймъ на взôръ закона о лихвѣ выкликавъ потребу змѣны дотепе рѣшныхъ неотвѣтныхъ законôвъ? Чи не можнабы поставити внесеня о зарадженю противъ крадѣжи коней въ пôвнôчнôй части Галичины и о зверненье дѣятельности жандармеріи зъ поля политичного на поле полиційного безпеченьства маєтку и особы? Чи не можнабы пôднести справы широкои организаціи касъ пожичковыхъ громадскихъ? Такѣ и тымъ подôбнѣ численнѣ справы насуваются самѣ собою — и се все суть справы, котрыхъ скорого и успѣшного залагодженя бажалибы навѣть польскѣ послы съ выключеньемъ хиба загорѣлыхъ шовинистôвъ, божь то не суть лише справы спеціяльно-рускѣ, але загально-краєвѣ, ôтъ котрыхъ рѣшеня залежитъ розвôй або упадокъ зарôвно руского якъ и польского народа. Тымъ часомъ рускѣ послы навѣть не тыкаютъ тыхъ справъ и съ глубокимъ жалемъ мусимо сказати, що навѣть интерпеляція уложена однымъ рускимъ посломъ въ справѣ крадѣжи коней и малооборотности и недостаточности силъ жандармеріи въ пôвнôчно-галицкихъ повѣтахъ Галичины — якъ несутъ вѣсти — не удостоилася пôдпису одного зъ выдатнѣйшихъ рускихъ послôвъ а то для того, що мала бути за „остра“.

Чижь можемо ôттакъ жадати, щобы нашь парôдъ середъ тысячныхъ покусъ и напастій боровся за рускими кандидатами, єсли ôнъ не чує, що выбранѣ черезъ него послы борются за єго права и добро бодай съ рôвнымъ пожертвованьемъ? Съ чимъ жежь прійдемо при новыхъ выборахъ передъ парôдъ и якѣ выкажемо єму овочѣ нашихъ трудôвъ?

Може бути, що довголѣтна негація съ стороны Полякôвъ супротивъ Русинôвъ въ соймѣ и теперѣшна малочисленнôсть рускихъ послôвъ ослабила въ нихъ вѣру въ успѣшнôсть всякои дѣятельности, якабы ни выйшла зъ ихъ стороны. Однакожь якъ бы ни сумнѣ були нашѣ надѣи теперѣшнѣ, всежь таки не годится запôзнавати змѣны стану рѣчій, яка ôтбуваєся теперь. Сумный упадокъ краю даєся чути на кождôмъ поли нашого житя автономичного. Селяне задовженѣ, громады обезсилѣ, рады повѣтовѣ бездѣльнѣ, народнѣ школы мимо превеликихъ накладôвъ ложеныхъ на ихъ реорганизацію не двигаютъ народа, не пôдносятъ просвѣты и продуктивности народнои, финансы краєвѣ погôршилися а кр. Выдѣлъ и соймъ мимо всѣхъ усилій не можутъ надати нового звороту нашому автономичному житю. Щожь сему за причина? Предсѣ соймова ординація выборча надаюча перевагу Полякамъ єсть для нихъ безперечно користною. Законы о громадахъ, о повѣтовыхъ репрезентаціяхъ, о народныхъ школахъ — се дѣло давнѣйшои польскои бôльшости соймовои, обчислене на змайоризованье фактично переважаючого елементу руского. А предсѣ мимо того всего нынѣ зъ польскои стороны пôдôймаются що разъ численнѣйшѣ голосы о потребѣ реформы на кождôмъ поли нашого автономичного житя, що єсть явнымъ признаньемъ неôтповѣдности сего устрою. Правда, многѣ зъ помежи реформаторôвъ польскихъ думаютъ оживити наше житье автономичне розширенъемъ опѣки дворôвъ надъ громадами и розширенъемъ высшихъ организмôвъ автономичныхъ на коштъ низшихъ. Не потребуємо много оспорювати тихъ замѣрôвъ реформаторскихъ, а скажемо коротко, що пôдданье громадъ пôдъ чію бы ни було опѣку, позбавленье громадъ самостôйного житя — булобы не тôлько убійствомъ громадъ, але и цѣлого житя автономичного, котре може лише при здоровôмъ житю громадъ розвиватися. Єсть однакожь вже и межи Поляками значна часть мужѣвъ, котрѣ якъ зъ одноі стороны не годятся съ такими реформаторскими плянами, такъ зъ другои стороны видятъ доволѣ ясно причину зла въ обезсиленю народа при теперѣшнôмъ устрою автономичнôмъ. Маютъ они на думцѣ передовсѣмъ економичне обезсиленье народа и стараются подати народови яку-таку помôчь економичну, такъ якъ безъ економичноі силы не можна думати о розвою народнôмъ. Алежь автономія не єсть лише житьемъ економичнымъ. Другою не менше важною складовою частію автономичного житя єсть политично-народне житье, котре рôвно якъ и економичне, єсть нынѣ обезсилене. Доперва черезъ сполученье економичного житя съ политично-народнымъ, съ обывательскимъ житьемъ народа може вытворити повне, здорове житье автономичне. Отжежь реформа политично-народного житя єсть не менше важною ôтъ реформы економичноі. Єсли два народы одного краю стоятъ въ повнôй зброѣ супротивъ себе, єсли одинъ зъ нихъ чуєся на кождôмъ поли пригнетенымъ и упослѣженымъ, єсли майже цѣле дотеперѣшне житье заключаєся лише въ завзятôй борбѣ пануючои народности противъ пригнетеноі, въ борбѣ выроджуючôй самѣ негативнѣ чувства ненависти, знеохоченя,

обуреня и ôтразы, отже въ борбѣ на кождый случай негативныхъ а тымъ самымъ шкодливыхъ результатôвъ — то житье автономичне ніякимъ чиномъ не може бути здоровымъ, оно не станеся здоровымъ навѣть по переведеню економичныхъ реформъ, бо економичне житье єсть тôлько условіємъ але не цѣлію политично-народного житя. Тую причину застою и упадку въ нашôмъ автономичнôмъ житю повинній пôзнати всѣ скôлько небудь поважно мыслячій Поляки. Рускимъ посламъ припадає задача указати на тую головну причину нашои краєвои анеміи и скôлько можна старатися пôднести потребу реформы нашого политично-народного житя въ краю. Сусѣдованье Русинôвъ съ Поляками єсть фактомъ, съ котрымъ повинній числитися зарôвно Русины якъ и Поляки. Рускій нарôдъ не дасться забити мовчаньемъ, а кожде усиліе перейти надъ нимъ до дневного порядку ôтобѣся сумными послѣдствіями въ краєвôмъ житю, чого нынѣ маємо ясній доказы. Розвôй краю може ôтбуватися тôлько при спôвудѣлѣ обохъ народôвъ, а вѣчна незгода не може будувати лише муситъ руйнувати зарôвно одныхъ якъ и другихъ. Нынѣ стоятъ Поляки на вышинѣ свого могущества, а предсѣ нынѣ бôльше якъ коли небудь передъ тымъ, всѣ чуютъ упадокъ краю выродженый головно неприроднымъ станомъ нашого политично-народного житя въ краю. Тожь думаємо, що и межи польскими послами соймовыми знайшлибыся мужѣ, котрíбы пôзнавши безмѣръ пропасти, въ котру жене насъ дотеперѣшна политика краєвои майоризаціи, для добра краю ôтвернулися ôтъ блуднои дороги, понехали слѣпу вражду противъ Русинôвъ и спôльно съ Русинами почали працювати не тôлько надъ здоровою реформою економичною, але що важнѣйше також и надъ здоровою реформою нашого политично-народного житя краєвого.

Не знаємо, чи нашь голосъ знайде послухъ въ нашихъ кругахъ посольскихъ. Передъ соймомъ указали мы способы, якимъ бы рускí послы соймовí могли оживити Русинôвъ, надати свому голосови бôльшои ваги а своѣй працѣ бôльше позитивности, нынѣ пôдносимо другу не менше важну справу, якъ бы выдобути цѣлый край зъ безôтрадного стану. Лишаємо и тіи уваги нашій до зрѣлои розваги, а що небудь станеся, въ кождôмъ случаю будемо успокоєній, що сповнилисьмо совѣстно обовязокъ, якій спочиває на часописи служачôй справѣ рускоro народа.

Голосы

о народныхъ школахъ галицкихъ.

Ôтъ кôлькохъ лѣтъ безперерывно пôдносятся въ помежи Русинôвъ численній голосы о сумнôмъ станѣ нашого краєвого школьництва народного. Єще передъ чотырма лѣтами замѣстила одна руска литературно-политична часопись выдавана во Львовѣ обширну студію о народныхъ школахъ въ Галичинѣ пôдъ заг.: „Руска народность въ школахъ галицкихъ“. („Правда“ р. 1876). Въ тôй студіи опертôй на урядовыхъ датахъ статистичныхъ указано на сумный зворотъ въ нашôмъ народнôмъ школьництвѣ, на шкодливôсть системы школьнои зверненои головно на полонизацію шкôлъ, и выказано пересторогу, що пора повернути зъ блуднои дороги, пора, щобы, якъ мовлявъ гр. Адамъ Потоцкій, „изъ всѣхъ найвыша задача — выхованье новыхъ обывателѣвъ краю и новыхъ членôвъ соспôльности — перестала бути средствомъ ведучимъ до убочныхъ цѣлій“ (до полонизаціи рускоro народа). Въ тôй же студіи выказано цифрами статистики урядовои, що тая система полонизаційна въ нашихъ народныхъ школахъ выганяє молодѣжь изъ шкôлъ на поле, до лѣса, „до худобы“ и замѣсть пôдôймати просвѣту народа, пôдрыває ей въ найпершихъ основахъ. И другій рускій часописи пôдносили численній факта о схибленю нашого народного школьництва, а рускій послы такъ въ радѣ державнôй якъ и въ соймѣ не переставали при розправахъ надъ буджетомъ школьнымъ пôдносити сеи многоважнои справы. Два лѣтъ тому назадъ пос. о. Ст. Качала, указуючи въ соймѣ при буджетовôй розправѣ на що разъ сумнѣйшій станъ нашихъ шкôлъ и нашого народа, пôднѣсъ єще одну дуже важну сторону — неôтповѣднôсть самои научнои системы въ нашихъ школахъ народныхъ. „За богато граматики — а за мало, ажь надто мало науки практичнои пригожои селянинови“ — въ тыхъ менше бôльше головныхъ словахъ мѣстився судъ о. С. Качалы о нашихъ народныхъ школахъ. П. Савчиньскій ôтповѣвъ тогды на сей замѣтъ милозвучными фразами, але тôлько поверховный теоретикъ мôгъ вдоволитись сею ôтповѣдію. Єлибы голосамъ рускихъ послôвъ и рускихъ часописій не пôдсувано лише безвзглядну опозицію противъ всего, що походитъ зъ польскои стороны, а зважано бôльше на тіи голосы, то всякій безсторонный бувбы давно пересвѣдчився, що Русины не въ партійнôй загорѣлости, але въ глубокôмъ почутю свого обовязку супротивъ краю и народа пôдносили голосы противъ блуднои системы школьнои. По кôлькохъ лѣтахъ приходятъ и поважномыслячій Поляки до такогожь сумного пересвѣдченя. На десятôмъ засѣданю сойму дня 16 (28) с. м. при справозданю буджетовои комисіи о прелиминарѣ школьного фонду краєвого забравъ голосъ пос. гр. Рей въ предметѣ нашого школьництва народного. Комисія буджетова обнижила въ буджетѣ школьнôмъ гдеякій позиціи, а именно выкреслила позицію на приборы школьній 17.932 зр., на окружній конференціи 18.195 зр. и на библіотеки окружній 5,000 зр. — разомъ 42.067 зр. Такожь выкреслила комисія суму 60,000 зр. прелиминовану на новй будынки школьній. Гр. Рей забираючи голосъ за внесеньемъ комисіи такъ ôтозвався о школахъ народныхъ:

„Забираю голосъ, щобы высказати мою гадку о цѣлôмъ системѣ науки въ школахъ народныхъ. Яко заступникъ интересôвъ малои посѣлости маю обовязокъ промовити въ тôй справѣ. Сѣмь лѣтъ минає ôтъ коли школьный законъ и съ нимъ сполученый регуляминъ школьный, пляны и инструкція — обовязуютъ въ нашôмъ краю. По семи лѣтахъ можна вже оцѣнити, чи система прійнята въ научаню має будучнôсть чи нѣ. Остаточне критеріюмъ кождого закона, кождои системы — єсть практика. Отжежь практика выказує намъ, що мусятъ бути хибы въ системѣ, коли результаты не ôтповѣдаютъ ани накладамъ ани надѣямъ нашимъ. Не маю претенсій до педагогіи, тожь и не зъ теоретичного але зъ практичного становища хочу поглянути на наше школьне законодавство, на пляны школьній и на систему школьну. Коли творено у насъ школьній законы въ мая 1873, тогды на цѣлôмъ обшарѣ нашого краю гомонѣвъ одинъ покликъ: „школы и дороги!“ Тая всемогуща мода, зарôвно деспотична на поли смаку якъ на поли идеи, не позволила тогды застановитись надъ тымъ, якои то просвѣты потреба для селянина-рôльника. И ктобы тогды хотѣвъ бувъ назначити науцѣ троха тѣснѣйшу програму, того булабы тогдѣшна всемогуща тою модою заслѣплена опинія скинула на саме дно зашкарубѣлости и реакційности. Отжежь тыхъ сѣмь лѣтъ досвѣду охолодили насъ по части: жадаємо рôвно горячо и рѣшучо просвѣты якъ давнѣйше, але при тôмъ вже пытаємо, якои то просвѣты вымагає природне становище нашого селянина-рôльника? Чи має она доторкатись краѣвъ всесторонности але бути плыткою, хочь съ шумною програмою, чи має бути свѣдома своєи цѣли, въ тѣснѣйшихъ границяхъ, але така, якои потребує нашь людъ для власного щастя и для облегченя свого власного житя. Нынѣшный плянъ науковый — се справдѣшна енцикльопедія, але розумѣєся тôлько въ (титулахъ) заголовкахъ, бо въ народныхъ школахъ учатъ слѣдуючихъ предметôвъ: религіи, граматики, языка польского взглядно рускоro, языка нѣмецкого, рахункôвъ, рысункôвъ, науки геометричныхъ формъ, поправного писаня, зоольогіи, ботаники, минеральогіи, физики, астрономіи, хеміи, географіи, исторіи краю (Польщи) и исторіи всеевѣтнои, спѣву и гимнастики. (*Веселôсть.*) Отжежь пытаю васъ панове, чи така маса предметôвъ зле выкладаныхъ — бо годѣ повѣрити, щобы були выкладанй основно и добре — може ввести ладъ до головы дитины? Пôсля моєи гадки не научится оно ничого, а налапавшись всего и ничого попаде въ якусь неозначену маячливôсть, котрои николи въ житю не побачитъ. Цѣле наше школьництво має якійсь фалшивый тонъ; зачинаєся якимсь шумнозвучнымъ акордомъ, котрый не лучится въ цѣлôсть съ житьемъ. А треба памятати, що йдемо широкимъ шляхомъ до надпродукціи интелигенціи — до вытвореня „найнещаслівѣйшого пролетаріяту интелигентного.“

Поясниви сумный станъ молодого поколѣня интелигентного повертає бесѣдникъ до обговореня науки въ школахъ народныхъ, — ôтрôжняючи ôтъ нихъ школы выдѣловй существуючій по мѣстахъ, и говоритъ дальше: „Народній школы повинній творити для себе скôнчену цѣлôсть а не бути однымъ передпокоємъ до университетôвъ. Тіи школы повинній ôтповѣдати потребамъ селянина-рôльника, котрого конституція покликує повнити обывательскй обовязки. Тожь хотѣвбы я, щобы въ народныхъ школахъ учено селянина, якй суть єго обовязки въ громадѣ, повѣтѣ и краю. Хотѣвбымь, щобы зъ шкôлъ выходили люде умѣючій бодай добре читати, писати и числити и щобы ихъ выхованю дати пôдставу моральности. Хотѣвбымь такожь, щобы ученикови въ школѣ сказано, що ôнъ єсть чоловѣкомъ свобôднымъ и що самъ має ôтповѣдати за себе, за свои дѣла и за свою будучнôсть, и що має свои права и свои обовязки и що вольно єму боронити своихъ правъ. Ôтповѣдно до такои змѣны науки въ народныхъ школахъ належалобы змѣнити и систему науки въ учительскихъ семинаріяхъ и утворити въ семинаріяхъ два ôтдѣлы, такъ щобы низшій ôтдѣлъ, творивъ для себе цѣлôсть. Позвольте панове, що прочитаю, якихъ то предметôвъ учатъ тамъ въ тыхъ школахъ (семинаріяхъ): педагогіи, дидактики, антропольогіи, льогики, языка польского, нѣмецкого, рахункôвъ, альгебры, геометріи, планиметріи, стереометріи, тригонометріи, физики, хеміи, ботаники, геольогіи, минеральогіи, зоольогіи, исторіи. А може думаєте, що се исторія звычайна? Щобы вамъ дати образъ, чого жадаютъ зъ исторіи, розкажу фактъ, якій стався въ женьскôй семинаріи въ Краковѣ. Однôй ученицѣ задано на писемну задачу пытанье: „Яке єсть ôтношенье межи кодексомъ Юстиніяна, праводавствомъ Короля Великого а кодексомъ Наполеона?“ Дальше жадаютъ въ семинаріяхъ: науки конституціи, сельского господарства и т. д. Чижь можна припускати, що человѣкъ умѣючій всѣ тіи предметы, а що гôрше, человѣкъ, котрому здаєся, що знає всѣ тіи предметы, вдоволится платою 300 зр. рôчно! Такій человѣкъ уважає своє учительске становище яко переходове, ôнъ учитъ дѣтій бôльше тыхъ додатковыхъ предметôвъ, якъ предметôвъ головныхъ: читаня и писаня — и зъ того выходитъ, що дѣти зле учатся и не роблятъ ніякого поступу. Тяжкій се замѣтъ, але, щобы єго оправдати, маю доказы. Такій доказъ подало менѣ справозданье Выс. кр. Рады школьнои за рôкъ 1877 и 1878. И такъ на сторонѣ 37 въ роздѣлѣ С. о станѣ наукъ — єсть зробленый вытягъ всѣхъ клясификацій и поступôвъ дѣтій въ школахъ народныхъ и порôвнанье съ попередными лѣтами. И такъ пише рада школьна: Що до науки религіи значне погôршенье стану сеи науки; дальше языкъ польскій... досыть значне погôршенье...; языкъ рускій... також значне погôршенье стану тои науки; языкъ нѣмецкій — мале погôршенье; наука рахункôвъ — послѣдовало мале погôршенье науки; въ плянахъ науки исторіи „ojczystej“ послѣдовало незначне погôршенье (*веселôсть*); наука выкладового языка получена съ стилистичными вправами — тожь мале погôршенье; наука писаня — послѣдовало мале погôршенье; наука спѣву — мале погôршенье. Отже въ 9 предметахъ послѣдовало мале погôршенье, але въ двохъ предметахъ, якъ се пôдноситъ кр. рада школьна, було полѣпшенье а именно въ рысункахъ и въ исторіи природописнôй. Отже дѣти поступили на передъ въ физицѣ, хеміи и рысункахъ, а въ всѣхъ иншихъ пôшли назадъ. Се не єсть мала рѣчь, се пôсля моєи гадки рѣчь застрашаюча. Наша найвыша автономична власть школьна признає, що не йдемо на передъ але вертаємося назадъ, упадаємо въ порôвнаню до лѣтъ попередныхъ, хочь до р. 1877 и 1878 було о много менше шкôлъ зреорганизованыхъ и менше патентованыхъ учителѣвъ. Помимо того повертаємо назадъ въ просвѣтѣ! — Щожь сему за причина? Кто виненъ? Чи винна рада школьна? Менѣ здаєся, що нѣ. Рада школьна складаєся въ переважнôй части зъ мужѣвъ высокого педагогичного образованя, о котрыхъ патріотизмѣ никто не може сомнѣватися. Може скажете панове, що виненъ тутъ людъ, котрый не хоче учитися. Заперечаю сему рѣшучо, бо малисьмо дуже много доказôвъ, що людъ хоче учитися. Єсли людъ нарѣкає то не на науку, але для того, що не одержує тои науки, якои ôнъ потребує. Кто отже виненъ? Вина лежитъ тутъ, думую, въ школьнôй системѣ зъ горы накиненôй. Задля тои моды, о котрôй згадавъ я высше, звязано намъ руки и ноги шумными доктринами и шумнѣйшими єще теоріями, завязано намъ очи и вмовлено въ насъ, що се поступъ. Отжежь крайна пора вже разъ позбутися тои моды и тои моднои системы и сказати, що мы хочемо такои просвѣты и науки, якои вымагаютъ нашй соспôльнй и економичнй ôтношеня, щобы людъ мавъ зъ тои науки хосенъ и нею ставався щасливѣйшимъ и щобы черезъ тую науку и просвѣту ставало єму лекше жити на свѣтѣ. Вже й сама рада школьна признала по части въ своѣмъ справозданю потребу иншого направленя въ публичнôмъ выхованю, тожь сподѣюся, що кр. рада школьна схоче глубше застановитись надъ сею справою и постарається о змѣну сеи шабльоновои системы ôтповѣдно до правдивыхъ потребъ нашого краю.“

Се єсть въ скороченю содержанье бесѣды пос. гр. Рея. Живй, гучнй брава, якими прійнято сю бесѣду въ соймѣ доказуютъ, що єсть бôльше число соймовыхъ послôвъ тогожь самого погляду на станъ нашого школьництва народного. Въ тôмъ же самôмъ дусѣ промовляли єще п. п. Зыбликевичь, гр. Менцѣньскій и Шуйскій. Пôднялися однакожь и голосы противнй п. п. Гавзнера и Войтѣха гр. Дѣдушицкого, котрымъ завторувавъ и львôвскій Dzien. Polski, а до котрыхъ певно прилучится єще голосъ п. Савчиньского при дальшихъ розправахъ покликаного черезъ Гавзнера до спеціяльнои ôтповѣди на замѣты гр. Рея. Однакожь тіи опоненты не могли оспорити сущности замѣтôвъ гр. Рея, они кинулись на коника фразъ, що теперь єсть бôльше рекрутôвъ умѣючихъ читати (Гавзнеръ) и що теперѣшнй школы народнй лучшй ôтъ давныхъ шкôлъ дякôвскихъ (гр. Дѣдушицкій) и додали єще до сего шумнй поклики о реакційнôмъ вѣтрѣ, о реакціи à la Bismark на поли нашого школьництва. Тіи голосы опонентôвъ гр. Рея показуютъ, що не менше велике число єсть у насъ тыхъ, котрíбы хотѣли зацытькати сумный станъ школьництва народного. Dzien. pol. бачитъ въ выступленю гр. Рея, Зыбликевича, Менциньского и Шуйского иниціятиву Намѣстника, котрый тожь указавъ бувъ при ôтвореню сойму на тое, що высиленье народа на закладанье новыхъ будынкôвъ школьныхъ досягнуло вже остаточныхъ границь своихъ. Однакожь кто небудь безсторонно слухавъ бесѣды Намѣстника, гр. Рея, гр. Менциньского, Шуйского и Зыбликевича, сей мôгъ пересвѣдчитися, що они совсѣмъ неповставали противъ просвѣты народа, але жадали просвѣты реальнои, правдивои, а не шумнои и на дѣлѣ не просвѣщаючои а затемнюючои и внеохочуючои шабльоновости. Никто такожь не говоривъ, щобы выключно тôлько школы були виною упадку народа, а говорено лише о тôмъ, що теперѣшна школьна просвѣта не двигає и не въ силѣ двигнути народа зъ єго упадку. Єсть однакожь єще гдещо недосказаного въ тыхъ бесѣдахъ. Вина упадку народного школьництва почиває, правда, въ блуднôй системѣ научнôй: учити всего а зъ всего н и ч о г о, але єсть єще и друга система не видима въ школьныхъ законахъ, въ школьныхъ плянахъ, а видна лише въ житю школьнôмъ. Єсть се система п о л о н и з а ц і и нашихъ шкôлъ народныхъ тысячными фактами зъ школьного житя вже доказана и бодай всѣмъ Русинамъ знана. Мы, конечно, не можемо въ тôмъ мѣстци пригадувати цѣлый рядъ тыхъ рускими часописями и по части рускими послами давно пôдношеныхъ фактôвъ. Мы пригадаємо лише кôлька новѣйшихъ фактôвъ. Чи не єсть се запорою просвѣты народнои, если въ школахъ рускихъ громадъ замѣсть учити практичныхъ, до господарского и обывательского розвою нашихъ рускихъ селянъ потрѣбныхъ наукъ, тратится часъ на науку п о л ь с к о г о языка? Предсѣ и безъ тои науки Русины а Поляки не суть для себе Хиньчиками и можутъ порозумѣтися,

хочь одинъ не умѣютъ говорити по польски, другій не умѣютъ и не хотятъ говорити по руски. Чижь отже съ тымъ дасться погодити прихильность кр. рады школьнои для правдивои просвѣты, коли она доси еще не залагодила просьбъ рускихъ громадъ внесеныхъ больше якъ передъ повркомъ до кр. рады школьнои о знесенье науки польского языка въ рускихъ школахъ[1]) удержованыхъ рускими громадами? Чи не есть се система полонизаційна противна правдивой просвѣтѣ руского народа, если всюды по можности стараются въ школахъ призначеныхъ для образованя руского народа вводити польскій языкъ яко выкладовый, хочь давно всѣма признана засада, що просвѣта и наука найотповѣднѣйше и найлекше ширятся въ материномъ языцѣ, отже у насъ въ рускомъ? Чи не есть се противъ правдивои просвѣты казати народови учитися въ чужомъ языцѣ, а тымъ самымъ просвѣтѣ ставити языковій трудности? Чи дасться се погодити съ интересами правдивои просвѣты, що въ семинаріяхъ учительскихъ (якъ пр. въ Перемышли[2]), що урядово ствердженo) або и въ школахъ (якъ въ перемыскій и снятыньскій[3]) школѣ) въ учителѣвъ, взглядно кандидатовъ учительскихъ вполовся погорда и ненависть до всего, що руске? Чи не есть се противне ширеню просвѣты народнои, если въ такъ званыхъ утраквистичныхъ семинаріяхъ учительскихъ якъ найменше предметовъ выкладаеся по руски и оттакъ выходятъ учителѣ неумѣючій учити по рускій а призначенй для рускихъ школъ[4])? Чи двигае се просвѣту руского селянина, если его учатъ въ школахъ исторіи о Вандахъ, Кракусахъ, Косцюшкахъ и т. д. — если въ школахъ уживаеся на скробъ тенденційно и ложно представлена „Исторія Польщи“ замѣсть правдивои исторіи краевои? Чимъ дасться пояснити незаперечимый фактъ, що учителѣ съ огнемъ полонизаторскимъ дѣлаючій противъ интересовъ науки и поваги учительскои мимо того чуются безпечными супротивъ своеи зверхности, навѣть надѣются не безъ подставы на авансы?

Се есть колька фактовъ и пытань въ новѣйшого житя школьного. Не говоримо тутъ въ становища партійного, але зъ становища совсѣмъ безсторонного. Фактъ, що нашій школы служатъ постороннымъ цѣлямъ, не дасться заперечити и онъ муситъ обурити кождого щирого приклонника правдивои просвѣты народнои. При такихъ обстоятельствахъ не може успѣвати народна просвѣта. Если система школьна, сама собою вже хибна, еще больше схибляеся тымъ, що народній школы маютъ головно служити полонизаціи руского народа, то очевидно рускій народъ еще больше отчужуеся отъ школъ а просвѣта и добробытъ не можутъ двигатись напередъ. Жалуемо дуже, що послы рускій при теперѣшныхъ розправахъ въ соймѣ не поднесли сеи сумнои стороны нашого школьництва съ цѣлымъ натискомъ и съ повною илюстрацією нашихъ отношень школьныхъ, столько разовъ поднощеныхъ въ рускихъ часописяхъ. Тіи факта не знаній польскимъ посламъ, именно посламъ зъ заходнои Галичины. Але колибъ они були представленій въ соймѣ, то певно и много зъ поважно мыслячихъ послювъ польскихъ побачилобы тую пропасть, надъ котру ведутъ наше школьництво народне нашій всходно-галицкій шовинисты польскій и ачейжебы и они разъ пересвѣдчилибыся, що пора перестати гратись съ народною просвѣтою на коштъ народа, пора выкинути политику зъ школы и повернути народне школьництво на дорогу правдивои, реальнои просвѣты народнои.

---

[1]) Гл. Ч. 3. „Дѣла“.
[2]) Гл. Ч. 19. „Дѣла“.
[3]) Гл. Ч. 45. „Дѣла“ допись зъ Снятына.
[4]) Гл. допись „Дѣла Ч. 47.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Министеръ просвѣты Сабуровъ не потвердивъ нового статуту для университетовъ, выробленого еще за часовъ министерства гр. Толстоя, понеже сей статутъ зносивъ самоуправленье университетовъ черезъ сенатъ, а поддававъ ихъ слѣпымъ розказамъ генералъ-губернаторовъ. Якъ звѣстно, Сабуровъ думае такожь и о регенерации школъ середныхъ, именно хоче онъ розширити объемъ наукъ реальныхъ.

Въ Харковскій и Ростовскій высшій школѣ реальній помиловавъ Сабуровъ ученикovъ 7 клясы, котрыхъ гр. Толстой засудивъ бувъ на утрату одного року за тое, що они внесли кумулятивне прошенье до школьныхъ властій противъ певныхъ неправильностій.

Новый министеръ правосудія заявляе троха больше дѣятельности, якъ его попередники. Доносятъ бо зъ подольскои губерніи, що тамже по предпринятой въ новѣйшихъ часахъ ревизіи демисіовано богато мировыхъ судіевъ.

Китай зброится сильно противъ Россіи. Не только на границяхъ китайско-сибирскихъ взносятъ Китайцѣ окопы и форты, але и самъ престольный Пекингъ перемѣнено на крѣпость. Вздовжь рѣки Пейго, котрою Пекингъ комуникуе съ моремъ, побудовано крѣпости и вооружено ихъ великимъ калибромъ пушокъ Круппа. Въ самой же рѣцѣ нагромаджено значне число военныхъ кораблѣвъ. Въ слѣдствіе того, якъ доноситъ „Голосъ“, домагаются губернаторы всходного и заходного Сибиру будовы телеграфичныхъ линій вздовжь и до границѣ сибирско-китайскои.

Франція. Правительство француске розпочало съ днемъ 30. л. червня выконувати мартовій декреты противъ Єзуитовъ. Въ Парижи замкнено каплицю Єзуитовъ на улици Севръ. То само зроблено уже и въ гдеякихъ провинціональныхъ мѣстахъ. Правительство не выступае на разъ противъ другихъ конгрегацій церковныхъ. Єзуиты замыкаютъ всюды свои заклады и заявляютъ, що уступаютъ передъ силою. Полиція лишае имъ лишь 6—7 годинъ часу до выпровадженя. Гдеякій заведеня выточили процесъ комисарамъ о нарушенье домашного супокою и личнои вольности. Въ Авиніонѣ знаменитости роялистичній грозили лѣсками комисарамъ полиційнымъ. Въ Парижи зобралось клерикальне сторонництво въ зимовомъ цирку, а бесѣдники ударяли дуже остро на правительство. Выдано окликъ: Борба до смерти! Згромаджений передъ циркомъ републиканцѣ кричали заедно: Най жіе република, най жіютъ декреты! Прочь съ Єзуитами! Гденекотрыхъ священиковъ инсультовано на улицяхъ. Товпы радикаловъ спѣвали марсиліянку, кричали и свистали.

Туреччина. Амбасадоры державъ европейскихъ зобрались 14. (26.) червня на нараду надъ отповѣдію в. порты въ справѣ чорногорскій, котрои содержанье подалисьмо въ минувшомъ числѣ. Амбасадоры предкладаютъ отступити Чорногорѣ пристань антиварску и область Дульциніо, отграничену озеромъ скодарскимъ и горломъ рѣки Бояны. Коли однакожь вѣсть о результатѣ сеи нарады амбасадоровъ, пише кореспондентъ Стандарта зъ Скодры, дойшла до комитету лиги альбаньскои, вырушили войска еи въ значній силѣ, щобы обсадити хребты горскій надъ Дульциніо и просмыкъ резигницкій, отдаленый двѣ милѣ отъ Скодры на дорозѣ до Антивари. При томъ заявили делегаты лиги передъ кореспондентомъ Стандарта, що Альбанцѣ готовій до бою на случай, еслибы Чорногора думала зайняти Дульциніо. Вѣсть тую потверджае въ цѣлости Agence Havas.

Въ сирійскомъ мѣстѣ Гайфа прійшло до грознои бойки межи христіяньскими и могаметаньскими жителями, задля чого одна англійска лодь канонирска отплынула (30 червня) до побережя сирійского.

Нѣмеччина. Конференція берлиньска прійняла 16 (28) с. м. одноголосно зредагованый черезъ повномочника французского протоколъ, заключаючій въ собѣ постановленя конференціи въ справѣ греческо-турецкой. О скольке тій постановленя прійшли до вѣдомости прасы европейскои, пойде нова граница, якъ мы о томъ уже згадовали, отъ горла Калямаса горѣ рѣкою до мѣстцевости Кангальбаки, отгакъ хребтами Пиндусу и Олимпу до горла рѣки Мавролонгосъ. Окрестности Загоры лишатся при Туреччинѣ, хотяй тій дистрикта заселенй суть переважно Греками. Греція зыскала въ загалѣ 380 квадр. миль съ 400000 жителѣвъ. Кромъ того полагодила конференція еще гдеякій подрядній справы, именно справу рѣвноуправненя, свободы религійнои и власности тыхъ могаметаньскихъ жителѣвъ въ отступленой Греціи територіи, котрій схотятъ выселитись и означила высокость кволы турецкого довгу державного, котрый Греція на себе прійняти муситъ. Дальше порѣшила конференція, що проливъ межи островомъ Корфу а сушею есть такожь вольный для кораблѣвъ греческихъ.

Чи Греція прійде скоро въ посѣданье отступленыхъ ѣй земель, о томъ можна еще сомнѣватись, хотяй якъ высше сказано представителѣ трактатовыхъ державъ остаточный протоколъ конференціи прійняли одноголосно. Идентичну ноту, котру незабавомъ представлятъ державы трактатовій в. портѣ, султанъ прійме виправдѣ до вѣдомости, але годѣ сподѣватись, чи призволитъ онъ на такъ болестну и значну ампутацію. Кабинеты бо европейскій можутъ свои постановленя коперти лишь моральною силою. Акція военна, о котрой радо згадуютъ дневники англійскій и французскій, есть неимовѣрна. Не звѣстно такожь, яке становище супротивъ рѣшень конференціи берлиньскои займе збройна альбаньска лига, а годѣ зновъ припустити, щобы Греція, лишена сама собѣ, своими военными силами змогла устоятися противъ лиги альбаньскои и войскъ турецкихъ въ Тессаліи на случай збройного тыхже выступленя. Посля найновѣйшихъ телеграмовъ, робитъ Туреччина великій приготовленя до войны и ходятъ слухи, що султанъ откине постановленя конференціи берлиньскои.

Церковна новеля перейшла остаточно большостю 206 голосовъ противъ 202 въ соймѣ прускомъ. Консерватисты и сторонництво народно-либеральне отдали для неи свои голосы, а властиво на тій параграфы, котрій имъ припали до вподобы. Найважнѣйшій артикулы, именно 1. о поновномъ обсадженю необсаженыхъ приходовъ и 4. о поворотѣ усуненыхъ зъ своихъ посадъ епископовъ упали. Розправы були дуже горячій. Сподѣются, що палата панovъ поднесе згаданй параграфы на ново и прійме ихъ и що натогды новеля церковна прійде еще разъ на порядокъ дневный въ палатѣ послювъ.

Соймъ краевый.

Десяте вечѣрне засѣданье дня 16 (28) червця 1880.

Посля дневного порядку слѣдуе справозданье буджетовои комисіи о заключеню рахунковъ краевого фонду на рокъ 1877. Справозд. пос. Хшановскій увольненый отъ читаня справозданя, отчитавъ лише уступы относячійся до переступленя въ рубрикахъ школьного фонду краевого.

Сов. Намѣстництва Бодаковскій въ имени правительственного комисаря усправедливляе, для чого кр. рада школьна була приневолена переступити тіи рубрики. Повстало се именно задля того, що кр. рада школьна мусѣла давати зворотній пожички окружнымъ радамъ школьнымъ, понеже датки громадъ и обшаровъ дворскихъ не вплываютъ правильно, такъ що не стае грошей покривати бѣжучій выдатки. Мѣстцевій рады школьній оттягаются отъ стяганя датковъ на школы, а рада окружна не маe ніякои власти надъ мѣстцевыми радами. Тымъ поясняеся недостатокъ фондовъ и кр. рада школьна на подставѣ арт. 38. закона о закладаню школъ давала зворотній пожички зъ фонду краевого, котрій оттакъ будутъ стягненій отъ контрибуентовъ. Пос. о. Бухвальдъ освѣдчаеся за тымъ, щобы датки на цѣли школьній були стяганй не черезъ предсѣдателя радъ школьныхъ, але вразъ съ податками.

По довшой розправѣ прійнято внесенье комисіи: „Соймъ высказуе свой жаль, що переступлено буджетъ школьного фонду за р. 1877.“ Такожь прійнято безъ дискусіи внесенье комисіи взываюче правительство о порученье упорядкованя рахунковъ окружныхъ фондовъ школьныхъ и ухвалено абсолюторію кр. Выдѣлови за р. 1877.

Дальше слѣдуе справозданье буджетовои комисіи о заключеню рахунковъ за р. 1878. Справозд. Гольдманъ читае уступы справозданя относячійся до отношень съ кр. радою школьною. Пос. дръ Зыбликевичъ звертае увагу на тое, що заключенье тыхъ рахунковъ кончится милионовымъ недоборомъ, котрый треба буде покрыти пожичкою. Сей сумный станъ есть еще тымъ больше сумнымъ, що недоборъ повставъ на слѣдствомъ переступленя буджету, а найбольше сумнымъ задля того, що въ краевой господарцѣ не ма ніякои системы. Зъ додатковъ до податковъ лишаеся по оттрученю коштовъ краевои репрезентаціи два милiоны, а зъ тыхъ иде майже половина, бо 900,000 зр. на шпиталѣ и доброчинность — отже на цѣли непродуктивній. Коли Соймъ ухвалитъ що на продуктивній цѣли, якъ пр. на регуляцію Сяну, засѣненье пѣщаныхъ выдмъ, на промыслъ нафтяный, на студія геологичній, — то кр. Выдѣлъ не выдае того, за те на непродуктивній цѣли выдаеся навѣть значно больше, якъ було прелиминовано. Въ рубрикахъ фондовъ школьныхъ переступлено буджетъ для того, що забули на приповѣдку: посля ставу гребля, що кр. рада школьна не уложила собѣ ніякого пляну реорганизаціи школъ. Выдатки на школы такъ великій, що черезъ тое руйнуемо народъ, а именно для того, що жадаемо школъ мурованыхъ. Бесѣдникъ наводитъ примѣры, що громада, котра платитъ податковъ 514 зр. мусѣла выставити школу за 11.000 зр. Тожь лучше булобы ставляти менше коштовній школы, а дбати больше про тое, щобы народъ мавъ що ѣсти, поперестават на существуючихъ вже будынкахъ школьныхъ, а закладати школы тамъ, где ихъ еще не ма, и ставляти такій школы, котрыбы могли бути взорцемъ для порядныхъ домовъ селяньскихъ. Теперѣшна организація значитъ только, що платити два разы столько тому самому учителеви а до сего еще ставляти новый будынокъ.

Пос. Гошардъ стае въ оборонѣ господарства въ шпиталю, п. гр. Круковецкій илюструе сумный станъ господарства въ шпиталю на Кульпарковѣ. По томъ ухвалено абсолюторію кр. Выдѣлови зъ рахунковъ за р. 1878.

Посля дневного порядку слѣдуе справозданье буджетовои комисіи о буджетѣ школьного фонду на р. 1880. Комисія вноситъ выкреслити гдеякій позиціи зъ буджету школьного.

За внесеньемъ комисіи забираe голосъ пос. гр. Рей, котрого бесѣду подаемо на иншомъ мѣстци.

Конець засѣданя ½ до 10 год. вечеромъ.

Одинацяте засѣданье дня 18 (30) червця 1880.

Початокъ о ½ до 11 год. передъ полуднемъ.

Зъ помежи петицій замѣтнѣйшій:

Петиція галиц. товариства господарского о сталу запомогу на цѣли товариства. Громада мѣста Горлицъ проситъ о реформу школъ середныхъ. Громады Паликоровы, Стыберовка, Яснище и Кутище просятъ узнати дорогу зъ Бродовъ до Тернополя краевою дорогою. Выдѣлъ повѣтовый въ Подгайцяхъ о перенесенье торговельнои комнаты зъ Бродовъ до Тернополя. Выдѣлъ повѣт. въ Чортковѣ въ справѣ реформы выробу и продажи куховарскои соли. Выдѣлъ повѣтовый въ Горлицяхъ о регуляцію тарифъ грунтового податку. Товариство политехничне о удѣленье вирильного голосу въ соймѣ ректорови политехники. Парохіяльный комитетъ въ Камѣнцѣ-Струмиловой о пожичку 10,000 зр. на будову церкви.

Правительственне предложенье проекту о поднесеню рыболовлѣ отослано до комисіи краевои культуры.

Пос. Апол. Яворскій мотивуе внесенье о ухваленю закона о доѣздахъ до желѣзниць. Внесенье отступлено комисіи дорожной.

Пос. Савчиньскій мотивуе внесенье о утвореню сталыхъ посадъ катихитовъ при учительскихъ семинаріяхъ. Въ дальшой розправѣ надъ буджетомъ школьного фонду краевого забираe голосъ пос. Гавзнеръ. Бесѣдникъ бачитъ въ промовѣ гр. Рея атакъ на дотеперѣшній законы школьній. На доказъ, що школы не упадаютъ, подае бесѣдникъ примѣръ, що коли давнѣйше на 100 рекрутовъ въ Галичинѣ умѣло читати лише 4, нынѣ умѣе читати 9. (Бесѣдникъ забувъ однакожь увзгляднити, що нынѣ есть незровнано больше число школъ якъ давнѣйше, що отже тій дата ничимъ не ослабляютъ выводовъ гр. Рея.) Гучній оплески, якими прійнято бесѣды пос. Зыбликевича и гр. Рея, доказуютъ, що у насъ суть рожній стремленя, котрій всѣма силами попихаютъ до звороту на цѣломъ поли просвѣты. Головне зло виходитъ не зъ школы, але зъ корчемъ и кто оскаржуе школы, най перше выпреся корчмы и замкне у себе корчму. Треба такожь памятати, що причиною зла есть такожь банкъ селяньскій. Що до религійности то духовеньство маe закономъ забезпеченый вилывъ на народъ. Бесѣдникъ признаe, що народъ жалуеся на тягары школьній. Край, мѣста и села выдаютъ разомъ на школы 2,600.000 зр. а на войско 5 разы больше бо 13 милионовъ. — Пос. гр. Менциньскій отповѣдаe на замѣты Гавзнера и ровно якъ гр. Рей представляe сумный станъ школъ. Жалѣ на злу организацію школъ не суть жалями на просвѣту, котрои не поднесятъ теперѣшній школы такъ якъ бы могли и повинній. Бесѣдникъ подноситъ, що въ окр. радахъ школьныхъ есть за много писанины, черезъ що рады окружній не можутъ наглядати надъ школами. Столькожь непотрѣбнои писанины маe и учитель. Онъ муситъ провадити 13 книжокъ и формулярovъ маючихъ двацять колька рубрикъ, муситъ отписувати окружники и. т. д. Дальше подноситъ бесѣдникъ коштовность будынковъ школьныхъ. Одна громада въ Хшановскомъ повѣтѣ, щобы понести кошта школьного будынку, хотѣла обложитись додаткомъ до податковъ въ высокости 1200 процентъ! Въ концы поясняe бесѣдникъ наглячу потребу реформы администраційного ладу въ нашихъ школахъ.

Пос. Шуйскій тожь само стае въ оборонѣ гр. Рея противъ замѣтовъ Гавзнера.

Представивши давный станъ шкôлъ пôдноситъ бесѣдникъ, якй то надѣи мавъ край на новй школы. Тіи надѣи завели насъ совсѣмъ. Рада державна, до котрои належитъ установляти засады научаня, назначила намъ такъ широкій плянъ, що въ нѣмъ не стало мѣстця для нашого господарства. Хотѣлисьмо ограничити часъ школьный на 4 лѣтъ и сего намъ не позволено. Въ плянѣ школьнôмъ высунено на перше мѣстце рѣчи менше потрѣбнй для рôльника, а бôльше потрѣбнй усунено на друге мѣстце. Задля того знеохочуются ученики въ народныхъ школахъ. Тожь не можемо уважати теперѣшныхъ законôвъ школьныхъ за догматъ але мусимо старатися о ихъ змѣну. Кр. рада школьна перетяжена справами администраційными не маѣ можности працювати надъ тымъ. Тожь повиненъ кр. Выдѣлъ о тое постаратися и приготовити потрѣбнй проекта о змѣнахъ школьныхъ законôвъ.

НОВИНКИ.

— **Депутація львôвскнхъ Русинôвъ** запрошена Є. Е. Намѣстникомъ на нынѣ на год. 11. удалася въ тôй цѣли до Намѣстництва въ означенôмъ часѣ, однако Є. Е. Намѣстникъ выѣхавъ на засѣданя сойму.

— **Комитетъ 15-ти**ôтбуде во вторникъ вечеромъ засѣданье для нарады, якй дальшй мѣры належитъ предприняти въ дѣлѣ рускои головнои школы.

— **Нова фотографія Тараса Шевченка.** Заходомъ и накладомъ редактора „Зорѣ“, п. Ом. Партыцкого, появилась сими днями фотографія 26-лѣтного Тараса Шевченка. Фотографія знята зъ доховавшогося власноручного Шевченкового портрету зъ 1840 р., въ котрôмъ поетъ-малярь, якъ осудили жйочй еще Шевченковй знакомй и товаришъ зъ молодыхъ лѣтъ, дуже вѣрно зъобразивъ самого себе. Фотографія, выдана п. Партыцкимъ, подвôйно отже для насъ важна и цѣнна: разъ, яко самъ доси невиданый портретъ Шевченкôвъ зъ молодечого вѣку, а друге, яко рѣдка памятка Шевченкового малярства. Фотографія формату габинетового выйшла зъ похвально звѣстнои роботнѣ фотографа львôвского п. Тшемеского и вызначуеся незвычайно чистымъ выконаньемъ. Выданьемъ сеи фотографіи сповнивъ п. Партыцкій патріотичне дѣло, зваживши, що выдавництво таке вымагаѣ великихъ коштôвъ а п. П. установивъ дуже низьку цѣну 50 кр. за примѣрникъ. Надѣемося, що ВП. Родимцѣ, почитателѣ нашого незабутого Кобзаря поспѣшатъ съ замовлюваньемъ его фотографіи. Кто якъ кто, а Шевченко, вѣрный, щирый сынъ Руси-Украины достойный тои вдячности и чести, щобы его образъ украшавъ кожду руску свѣтлицю.

— **Батькôвщины** ч. 13. сконфискувала ц. к. прокураторія за одинъ уступъ вступнои статіи.

— **Конфиската.** Ц. к. прокураторія сконфисковала брошурку: Посланникъ св. рôвноапостольного князя Владиміра“ выдану недавно во Львовѣ.

— **Славяньскій Альманахъ** сконфисковала вѣденьска прокураторія за статю М. П. Драгоманова: „Политико-соціяльнй думки.“

— **Зѣздъ всѣхъ австрійско-рускихъ академикôвъ** маѣ ôтбутися сихъ вакацій въ Коломыѣ при случаю выставы. Проектъ такого зѣзду выйшовъ ôтъ вѣденьского акад. тов. „Сѣчь“. Въ програму зѣзду входятъ передовсѣмъ обговореньe рускихъ академичныхъ ôтношень и екскурзія въ Карпаты.

— **Министерство просвѣты** ôткликало свое розпорядженье, зносяче 4 высшй клясы гимназіи коломыйскои.

— Въ **Бучачи** маѣ бути съ початкомъ слѣдуючого року школьного отворена высша гимназія починаючи ôтъ 5 клясы.

— §. **До вѣдомости ц. к. Дирекціи почтъ во Львовѣ.** Упрашаемо Свѣтлу ц. к. Дирекцію, щобъ препоручила урядникамъ Тернопôльскои почты научитись рускои азбуки, понеже дуже часто лучаеся, що часописи адресованй примѣромъ до Кицячки ôтбуваютъ подорожь до Кутковець або иншй подôбнй дѣются неправильности и надуживаня. Думаемо, що за свою добру плату повиннйбъ почтовй урядники бодай научитись: адресы читати и ôтписувати.

— **Россійска газета о Коломыѣ.** Въ „Одесск. Вѣстнику“ находимо кореспонденцію зъ Черновець, въ котрôй кореспондентъ межи иншимъ такъ пише о нашôй славнôй Коломыѣ. „Сими днями я ôтвѣдавъ Коломыю, котра колись то творила центръ галицкои Руси. Девять лѣтъ тому назадъ, коли я послѣдный разъ бувъ въ Коломыѣ, городъ той бувъ цѣлкомъ рускій; всюда чути було мѣстцевый рускій языкъ, котрымъ говорили всѣ народности, живший въ городѣ; на вывѣскахъ були написи рускй. Теперь все змѣнилося. Русины говорятъ по руски, мовьбы въ секретѣ. Отъ вамъ печальна илюстрація ôтношень межи двома спорôднеными племенами! Галицкимъ Полякамъ, держачимъ власть въ краю, годилобыся подумати о тôмъ, до чого доведутъ такй ненормальнй ôтношеня?...“ Замѣтимо, що Коломыя еще одно зъ тыхъ немногихъ вже нашихъ мѣстъ, въ котрыхъ полонизація еще не всѣла такъ докучливо и болюче пригнести характеръ рускости, якъ въ многихъ нашихъ иншихъ городахъ. А предсѣ чужостороннему чоловѣкови яскраво въ очи впала ненормальнôсть спольщеня рускаго мѣста и велика змѣна Коломыѣ за такъ короткій часъ, за девять лѣтъ!

— **Записъ на бурсу станиславôвску** въ сумѣ 50 зр. ôтказавъ послѣдною волею Блажей Стариньскій, господарь зъ Косова подôльского.

— **Зъ Черновець** доносятъ, що сегорôчнй загальнй зборы членôвъ литературного товариства „Руска Бесѣда“ ôтбудутся 2 (14) липня о 4 годинѣ по полудни въ комнатахъ тогожь товариства.

— **На выставу господарско-промыслову** въ Коломыѣ удѣлила рада мѣста Коломыѣ 50 зр. запомоги.

— **Ректоромъ политехники** львôвскои выбраный на слѣдуючій рôкъ школьный професоръ механики Иванъ Франке.

— **Громада Ôльшаница**, якъ довѣдуеьсь коломыйска „Р. Рада,“ купуе село Побереже.

— **Декорація.** Министеръ Флоріянъ Земялковскій надѣленый ордеромъ желѣзнои короны першои клясы.

— **Театръ** п. Т. Романовичъ даѣ представленя въ Бучачи, а театръ п. Бачиньского въ Улашкôвцяхъ, користаючи зъ поры ярмарковои.

— **На торжественный обхôдъ тысячилѣтя** церковно-славяньского письма наспѣло зъ галицко-буковиньскои Руси 22 телеграмôвъ, зъ Россіи 3 телеграмы а зъ всѣхъ прочихъ земель славяньскихъ разомъ 23 телеграмôвъ. Тымъ чиномъ галицко-буковиньска Русь славно заявилась передъ всеславяньскимъ свѣтомъ, давши ясный доказъ почутя належности до великои громады Славянъ и жизненнои своеи силы народнои.

— **Зъ Снятына** пишутъ намъ: Въ додатку до дописи „зъ Снятына“, помѣщенои въ 45 ч. „Дѣла“ доносимо теперь, якъ порѣшено рекурсъ о. Ганкевича, внесеный до министерства просвѣты. Ото 25 червня с. р. зôставъ заименованый сталымъ учителемъ при тутешнôй выдѣловôй школѣ учит. Пфавъ. Тарновецкій за девять лѣтъ службы узнаный недостойнымъ сталои посады... Поляки не спали а уживали всѣхъ средствъ, щобы не допустити на посаду учителя при выдѣловôй школѣ Русина. Съ початкомъ року школьного 1881 буде отворена на передмѣстю „Балки“ нова школа. О колько намъ звѣстно, Поляки конечно хотятъ и въ тôй школѣ завести языкъ выкладовый польскій, хотяй на тôмъ передмѣстю не ма ни одного Поляка, а самй Русины, — словомъ „Балки“ чисто руска громада. Русины снятыньскй протое повинний опертися сильно на основнôмъ державнôмъ законѣ зъ дня 21 грудня 1867 а именно на арт. 19., где сказано о языковôй рôвноправности кождои народности въ области публичного школьництва. Тую школу буде удержовати громада, тожь не кто иншій маѣ рѣшати о языцѣ выкладовôмъ, якъ тôлько сама громада. Бачнôсть, щобысьмо не втеряли нашихъ правъ!

— **Зъ надъ Днѣстра** пишутъ намъ: Доносивъ я свого часу (гл. „Дѣло“ ч. 31.) про арештованье жида зъ Городенки, Тодруса Кугельмаса за цыганьства при асентерункахъ. Кугельмасъ пôдчасъ сегорôчнои бранки въ Городенцѣ, ôтбувавшоися въ мартѣ, зъорганизовавъ цѣле жидôвске товариство, котре стояло пôдъ его розказами и мало задачу вытуманювати ôтъ жидôвъ и селянъ грошѣ на шахрайства при бранцѣ. Дѣло выкрылося и Тодруса Кугельмаса староство арештовало. По трехъ дняхъ зôставъ вправдѣ выпущеный, але судъ окружный въ Коломыѣ въ першихъ дняхъ мая наказавъ его на ново увязнити и жандармами до Коломыѣ приставити. Въ Коломыѣ Кугельмасъ сидитъ и доси. Якъ справа скôнчится, не залишу донести.

— **Пôдкупства при сегорôчнôмъ асентерунку** выкрылися въ Коссовѣ. Въ наслѣдство тыхъ пôдкупствъ увязнено фельдфебля, ведучого войскову листу асентерункову, бурмистра коссôвского (жида), заступника бурмистра, секретаря, ревизора полиціи, начальника кагалу жидôвского, и еще кôлькохъ жидôвъ. Судове слѣдство выказало, що жидôвъ попысовыхъ фалшиво записовано въ листахъ асентерунковыхъ. Зъ тои причины зъѣхала недавно до Коссова друга асентерункова комисія, зложена зъ генерала бригадіера, зъ генерального лѣкаря, нарочно присланыхъ зъ Вѣдня, и зъ протомедика львôвского, дра Бесядецкого. Увôльненй при бранцѣ жиды зôстали на ново покликанй и 18 зъ нихъ асентеровано, яко здôбныхъ до службы войсковои. — Случаемъ сталося, що въ нынѣшнôмъ ч-лѣ нашои часописи прійшлось намъ подати ажь два припадки неудавшихся жидôвскихъ беззаконныхъ манипуляцій при бранкахъ войсковыхъ. Само собою розумѣеся, що оба сего року ôткрытй надужитя при асентерункахъ не суть одиночнй случаѣ въ Галичинѣ. Они дѣются въ кождôмъ повѣтѣ. Пôсля датъ статистичныхъ 8000 христіянъ служитъ въ войску замѣсть жидôвъ. Тй два случаѣ выказали тôлько способбъ, въ якій жиды выкручуются ôтъ обовязку службы войсковои, ôтъ податку кровію. Выявилось, що жиды для тои безъ законнои цѣли маютъ формальнй организаціи, товариства, що головнымъ ихъ средствомъ суть грошѣ, котрыхъ не щадятъ на пôдкупленье членôвъ асентерунковыхъ комисій, якъ то сталося въ Коссовѣ. Дивна рѣчь, що въ нашихъ польскихъ газетахъ и згадки не було и не ма про выкрытй жидôвскй злочиньства. Допись зъ Городенки тôлько одинъ „Dziennik polski“ свого часу повторивъ за „Дѣломъ“ а о арештованяхъ въ Коссовѣ такожь перша звѣстила коломыйска „Руская Рада.“ Нашимъ Полякамъ здаеся, що для „ojczyzny“ бôльше небезпечный „potrójny krzyż“ на якôй рускôй церквѣ, якъ коли при однôй бранцѣ въ однôмъ тôлько повѣтѣ 18 гуцулôвъ пôде на три роки до войска замѣсть 18 жидикôвъ, тому то они и не зважаютъ на таку дрôбницю, якъ голосъ п. Теофиля Меруновича, домагаючійся черезъ постановленье доброи контролѣ справедливого роздѣлу контингенту рекрутôвъ на всѣ верствы людности и на всѣ народности

— П. **Рускій языкъ выкладовый „на папери.“** Ôтъ народного учителя зъ пôдъ Грималова дôстаемъ слѣдуючу вѣстку: „Въ моѣй школѣ такожь маѣ бути пôсля уставы языкъ выкладовый рускій; однакожь нашъ инспекторъ каже учити по польски, а я тому не могу опертися и прошу Всч. Редакцію, щобъ предприняла потрѣбнй мѣры, и увôльнила насъ ôтъ инспекторского противозаконного тероризму.“ (Просимо Пп. Учителѣвъ тыхъ школъ народныхъ, въ котрыхъ повиненъ бути языкъ выкладовый рускій, а фактично зъ наказу инспекторôвъ введеный языкъ польскій, подавати до нашои вѣдомости тіи противозаконности, а мы заховуючи имена тыхъ пп. учителѣвъ въ дискреціи, постараемось, щобъ тй надуживаня усунено. — *Ред.*)

— **Увязненье двохъ лѣкарѣвъ въ Дрогобычи.** Передъ кôлькома мѣсяцями була въ нашôй газетѣ звѣстка про селянина зъ Сôлця, котрого замучили дрогобыцкй жиды. Мучили они его немилосердно, звалили на землю, зъ стола скакали на его груди—бувбы певно пôдъ жидôвскими ногами згинувъ, якбы якійсь проѣзжій панъ не бувъ освободивъ его ôтъ смерти. Але селянинъ бувъ страшенно побитый, по двохъ дняхъ умеръ. Зъѣхала комисія судова зъ Дрогобыча и два лѣкарѣ судовй належавшй до комисіи орекли, що селянинъ маѣ вправдѣ два ребра зломанй, но смерть не наступила зъ побитя але зъ налогового піяньства(!!) Донесено такъ львôвскôй апеляціи а тая наказала самбôрскому судови окружному еще разъ перевести обдукцію. Зъѣхала комисія съ двома лѣкарями зъ Самбора и показалося, що селянинъ мавъ всѣ ребра поломанй та що смерть наступила зъ побоѣвъ. Ôтновлено слѣдство и увязнено жидôвъ и обохъ лѣкарѣвъ.

— **Канцлеръ Горчаковъ**, пробуваючій теперь для поратованя здоровля въ Баденъ-Баденъ, лежитъ, пôсля звѣстокъ россійскихъ газетъ, небезпечно хорый.

— **Новина.** Парижане вже 22 л. червня оглядали на торзѣ муку зъ сегорôчнои альгерскои пшеницѣ.

Оповѣстка.

Товариство „Рускихъ Дамъ“ маѣ честь оповѣстити Е. Т. Публицѣ, що во вторникъ, дня 6. н. с. липня ôтбудеся въ огородѣ „на Стрѣльници“ заходомъ тогожь товариства **фестинъ, полученый съ фантовою лотеріею.** Початокъ о 4 годинѣ по обѣдѣ. Чистый дохôдъ призначеный на запомоги для бѣдныхъ рускихъ ученицъ львôвскихъ жѣночихъ заведень. *Комитетъ.*

Оповѣстка.

Комитетъ занимаючійся устроеньемъ маѣвки подаѣ до загальнои вѣдомости що таяжь ôтбудеся дня 11 л. липня на „Погулянцѣ.“ Програма буде оголошена въ однôмъ зъ близщихъ чиселъ „Дѣла.“ Вступъ 20 кр. Половина чистого доходу призначена на памятникъ Маркіяна Шашкевича.

Ôтъ Комитету.

Юліянъ Матѣевъ — предсѣдатель. *Богданъ Заревичъ* — секретарь.

Ч. 223. **Конкурсъ.**

Кто въ роцѣ 1881. желаѣ бути принятымъ до бурсы тернопôльскои, маѣ найдальше до дня 29. липня (10. серпня) с. р. надôслати своѣ прошенье на руки п. предсѣдателя Д-ра Лучаковского, тутейшого адвоката краевого, заосмотрене въ свѣдоцтва школьнй, убожества, такожь крещеня и деклярацію, скôлько хоче доплачувати и въ якихъ, при чѣмъ примѣчаеся:

1. На завѣдомленье о рѣшеню выдѣлу належитъ прислати картку кореспонденційну, а єслибы кто желавъ, щобы звернено прилоги почтою, то замѣсть картки 2 марки почтовй по 10 цт. Кто не пришле того, маѣ самъ ôтобрати свои прилоги у секретаря товариства. При тôмъ маѣ точно написати мѣстце свого пробуваня и котра тамъ послѣдня почта.

2. Не пріймаеся никого, кто не скôнчивъ 3 клясы народнои, або вже скôнчивъ низшу гимназію.

3. Пôсля рѣшеня загального збору не пріймеся жадного нового питомця за низшою доплатою якъ 70 зр. Бôльше деклярующій при однакихъ условіяхъ прочихъ будутъ мати первеньство.

4. Опорожненыхъ мѣсць буде безплатныхъ 2—3, доплачуючихъ 5—7.

5. Прошеня вплынувшй по дни 29. липня увзгляднити може лишь загальный Збôръ. — Ôтъ выдѣлу рускои Бурсы.

Въ Тернополи дня 17. червня 1880.

Д-ръ В. Лучаковскій.

(Надôслане.)

Фотографіи Тараса Шевченка можна набути въ редакціи „Зорѣ“ (ул. Галицка ч. 18.) по 50 кр. за примѣрникъ. При замовленяхъ зъ по за Львова долучити належитъ 10 кр. на почтовый рецепись.

ÔТЪ АДМИНИСТРАЦІИ.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали: для Батькôвщины І. Г. въ Миколаевѣ 1 зр. 30 кр.; о. Т. Нанчôвцѣ 1 зр. 30 кр.; о. Г. въ Грабовôй 1 зр. 30 кр. — Для Зорѣ о. І. въ Грабовôй 2 зр.

РУКАВИЧКИ

въ найбогатѣйшôмъ выборѣ

поручае

І. ЦИРОКЪ

(впередъ Е. Циглеръ)

Рынокъ ч. 30, пôдъ „Рицаремъ“

Фабрика выробôвъ рукавичничихъ. 1—3

Загальный Банкъ взаимныхъ убезпечень

„ТРАНССИЛЬВАНІЯ“

основаный въ р. 1868.

Убезпечаѣ ôтъ огню всякй будынки, запасы товарôвъ, збôжье и всякй движимости, такожь принимаѣ убезпеченя на житье людске, убезпечаѣ капиталы, стипендіи и посаги малолѣтныхъ.

Головне заступництво для Галичины и Буковины во Львовѣ ул. Галицка ч. 36.

ЗАСТУПНИКЪ В. БУДИНА.

Здôбнй и зарекомендованй аенты на провинцію будутъ принятй за ôтповѣдну провизію. (4—?)

Выдаѣ: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдаѣ: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 49. Львôвъ, Середа 25. Червня (7. Липня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1. (13.) липня розпочинаєся другій пôврôкъ, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты, щобы завчасно могли мы означити число примѣрникôвъ и щобы не послѣдовала ніяка перерва въ высылцѣ нашои часописи.

На опаскахъ означено кождому зъ Вп. Читателѣвъ нашихъ, доки предплата заплачена, тожь просимо пôсля того надсылати дальшу и залягаючу предплату.

Рôвночасно просимо о якъ найскорше выровнанье всѣхъ залеглостій.

Въ слѣдуючôмъ пôвроцѣ розпôчнемо печатати въ фелетонѣ нашои часописи **нову оригинальну повѣсть.**

Предплата стоитъ на чвертъ року 2 зр., — на пôвъ року 4 зр. а. в.

Пересправы

о руску школу народну.

На передвчерашнôмъ засѣданю львôвскои рады школьнои окружнои ухвалено въ наслѣдство вôзваня кр. рады школьнои вступити въ переговоры съ интересованою стороною взглядомъ заложеня во Львовѣ рускои школы народнои. До веденя сихъ пересправъ уповажнено бурмистра мѣста Львова д-ра Гноиньского, котрый прибравши собѣ еще двохъ мужевъ довѣрія маѣ порозумѣтися въ тôмъ взглядѣ съ львôвскими Русинами а именно ôтнестися до адв. д-ра Ив. Добряньского, котрый въ справѣ народнои школы заступавъ львôвскихъ Русинôвъ передъ державнымъ Трибуналомъ, а ôттакъ и до комитету пятнайцяти выбраного львôвскими Русинами а уповажненого вести всѣ пересправы въ дѣлѣ рускои школы народнои. Бурм. д-ръ Гноиньскій загально звѣстный яко мужъ высокихъ честнотъ обывательскихъ и совсѣмъ далекій ôтъ пристрасти партійнои, тожь маємо надѣи, що дѣло рускои школы народнои во Львовѣ повѣрене окр. радою школьною въ такъ поважнѣ руки въ скорѣ буде доведене до успѣшного кôнця къ загальному вдоволеню.

Сумнѣ признаки.

Передъ кôлькома днями ôтбулися въ галицкôмъ соймѣ доволѣ оживленѣ розправы надъ буджетомъ шкôлъ народныхъ. Въ попереднôмъ Ч-лѣ посвятилисьмо тымъ розправамъ кôлька увагъ що до самого стану народныхъ шкôлъ. Нынѣ хотѣлибысьмо звернути увагу еще на другу сторону сеи справы, именно на коштовнôсть нашихъ будынкôвъ школьныхъ. Всѣ бесѣдники згôдно признали, що будынки шкôльнѣ ставляются у насъ за надто коштовно и не въ розмѣрности до силы поодинокихъ громадъ. Громады присилованѣ ставити коштовнѣ школы не можутъ перенести наложеного на нихъ тягару и попадаютъ тымъ самымъ въ лихварскѣ довги и въ нужду. Замѣсть того, щобы школа мала пôдносити просвѣту и добробытъ, на дѣлѣ выходитъ противнôсть сего, а народъ зруйнованый матеріяльно не може горнутися до шкôлъ и до просвѣты, бо голодъ и холодъ на першôмъ мѣстци маютъ свои права. Не зверталибысьмо може на тое уваги, еслибы сей люксусъ въ будôвництвѣ бувъ тôлько мѣстцевый, спорадичный. Однакожь розглянувшись блызше бачимо, що въ нашôмъ краю выродилася мовбы якась хороба люксусового будôвництва. Досыть поглянути на величаву будову техники львôвскои, котра ледви чи маѣ рôвну собѣ въ цѣлôй Австріи, на будынокъ польскои гимназіи при улици галицкôй, на таку школу св. Елисаветы и т. д., досыть пригадати собѣ, що задумано поступову будову вязниць (бодай такъ думавъ еще уступившій министеръ д-ръ Глязеръ), на будову всѣлякихъ величавыхъ шпиталѣвъ, якъ пр. на Кульпарковѣ и въ Тернополи, а можна замѣтити, що справдѣ где, — якъ где, а на поли будôвництва публичного робимо незвычайнѣ поступы и въ тôмъ взглядѣ можемо рôвнатися не тôлько съ перворядными краями Австріи, але й загранцѣ. Въ засадѣ мало що дасться сказати противъ сего, божь неперечно рѣчь се дуже красна мати прекраснѣ школы, прекраснѣ шпиталѣ, прекраснѣ вязницѣ уладженѣ пôсля найновѣйшихъ системôвъ. Тôлькожь мимоволѣ насуваеся контрасть и то дуже разячій межи тыми публичными будынками а межи дѣйстнымъ станомъ нашого краю. Въ просторôй и пышнôй техницѣ, где на майже кождого техника припадаѣ одна свѣтлиця выховуеся не богато техникôвъ, а и тіи не находятъ примѣщеня въ краю; убогѣ сурдутики и вымарнѣлѣ лиця студентôвъ сумно ôтбиваютъ ôтъ величавыхъ будынкôвъ школьныхъ; число хорыхъ взростаѣ въ великихъ шпиталяхъ а нужда выганяѣ не мало простолюдцѣвъ зъ нужденныхъ курныхъ хатъ — у вязницѣ, где простолюдинъ захованый хоть ôтъ голодовои смерти.

Щожь? — спытаютъ насъ — хибажь винна техника безпріютности тыхъ кôльканацятьохъ рôчно продукованыхъ техникôвъ? Чижь виннѣ школы, що молодѣжь въ нуждѣ и безъ выглядôвъ на хлѣбъ насущный? Чи виннѣ вязницѣ, що нужда въ народѣ? Певно що нѣ и такого замѣту не робимо. Але вина тои загальнои недолѣ почиваѣ въ тôмъ, що все робимо на ôтворотъ, найпильнѣйшѣ и найживотнѣйшѣ справы лишаемо на другôмъ плянѣ, а хапаѣмося за другѣ справы, котрѣ тôлько по успѣшнôмъ залагодженю першихъ далибыся отвѣтно устроити. Словомъ недостача якои небудь прогляднои розумнои системы въ завѣдуваню нашихъ публичныхъ справъ — се головна причина тои нещастнои крутанины — тои „kołowaciznу“, якъ ви трафно названо. Даѣмо книжку, а не дасьмо хлѣба; клопочемося о найновѣйшихъ вязничныхъ теоріяхъ, а не журимося о усуненье найпершого жерела зла: що разъ бôльшого взросту безпріютного пролетаріяту; продукуѣмо масу интелигенціи „для хлѣба“, а кидаѣмо укôнченыхъ молодцѣвъ безъ пристановища на бруку. Таке поступованье потягаѣ за собою анормальнôсть нашихъ соспôльныхъ ôтношень и выроджуѣ жалѣ и скарги, и вѣчно неустаючѣ пробы реформовои латанины. Тая несистематичнôсть въ завѣдуваню публичныхъ справъ и тая люксусова выставнôсть въ будовництвѣ пробиваеся такожь и въ господарствѣ кр. Выдѣлу а взглядно галицкого сойму. Вже пос. Зыбликевичь, забираючи голосъ при розправахъ надъ буджетомъ школьнымъ, указавъ на тое, що майже половина краевыхъ выдаткôвъ иде на непродуктивнѣ цѣли и що въ загалѣ въ краевôй господарцѣ не ма ніякои системы. Звѣстна такожь рѣчь, що буджетъ краевый выказуе значный недобôръ, котрый тяжко буде покрыти безъ пôдвышеня додаткôвъ до податкôвъ. Еще въ р. 1875 буджетъ краевый выказувавъ надвышку 867·762 зр. 10½ кр., за тое маємо вже въ лѣтахъ 1877—1880 недобôръ въ загальнôй сумѣ 1,014·974 зр. а именно въ р. 1877—199.332 зр.; въ р. 1878—338.606 зр.; въ р. 1879—151·000, а въ р. 1880—259·421 зр. Треба однакожь еще увзгляднити, що кр. Выдѣлъ жадаѣ еще на р. 1880 додаткового кредиту 290·000 зр. такъ що *загальна сума недобору за послѣднѣ чотыри лѣта выноситъ 1,304.974 зр.* Прелиминарь доходôвъ и выдаткôвъ на р. 1881 выказуѣ вже *недобору 2,695.673 зр.* Суть то числа на кождый случай застрашаючѣ. Край замѣсть поступати на передъ попадаѣ въ недоборы — довги. Не пôдлягаѣ ніякому сомнѣнію, що край буде мусѣвъ платити бôльшѣ додатки до податкôвъ, якъ плативъ доси. Не входимо тутъ въ блызшій розбôръ краевого буджету, але хочемо указати на одну справу, котра передъ кôлькома днями була обговорювана въ соймѣ и зъ однои стороны стоитъ въ звязи съ краевыми недоборами, а зъ другои стороны належитъ до сумныхъ ознакъ объявляючоися маніи люксусовои въ будовництвѣ. Есть се справа будынку соймового. Соймъ ухваливъ еще р. 1877 будову осôбного будынку на умѣщенье сойму и Выдѣлу краевого и обчисливъ кошта будовы въ сумѣ 1,014.000 зр. и призначивъ надвышку позôсталу зъ р. 1875 яко фондъ на тую будову. Замѣтна рѣчь, що сума недоборôвъ краевыхъ за послѣднѣ чотыри лѣта выноситъ майже такужь саму суму якъ сума призначена на будову, бо 1,014.974 зр. (безъ додаткового кредиту жаданого на рôкъ 1880), значитъ: *колибы не будовано соймового будынку не малибысьмо нынѣ недобору въ краевыхъ выдаткахъ за послѣднѣ чотыри лѣта.* Нынѣ маємо вправдѣ соймовый будынокъ, але рôвночасно и значный недобôръ, а съ слѣдуючимъ рокомъ выжидаємо еще бôльшого недобору.

И тутъ зъ теоретичного становища, рôвно якъ и при коштовныхъ будынкахъ школьныхъ, мало що можнабы закинути, бо скоро есть соймъ, то очевидно треба и будынку соймового. Чи однакожь такъ само въ практицѣ выходитъ, о тôмъ можна майже напевно сомнѣватися, а то тымъ бôльше, що кошта цѣлои будовы навѣть пôсля обчисленя администраційнои комисіи будутъ значно бôльше о якихъ сто кôлькадесять тысячь понадъ первѣстно призначену суму 1,014.000 зр. выносити, а пôсля обчисленя гр. Круковецкого навѣть 1,500.000 зр. Если зважится, що сама будова есть выдаткомъ непродуктивнымъ, що дальше можна дуже справедливѣ замѣты пôднести противъ певнои люксусовои выставности будынку (що до орнаментики, способу огрѣваня и освѣтлюваня, умебльованя и т. д.), що наконецъ зъ выданыхъ вже доси коштôвъ будовы бôльше якъ одна трета часть, бо 220.733 зр. 72 кр. пôшла въ кишенѣ або жидôвъ або вѣденьскихъ, отже некраевыхъ фабрикантôвъ, — то вже зъ того взгляду можна справедливо жалитися на таку господарку краеву. Еще сумнѣйше робится, если зважити, що кр. Выдѣлъ навѣть при такъ люксусово уложенôмъ выдатку мертвôмъ переступивъ границѣ зазначенѣ первѣстно соймомъ, такъ що теперь и на докôнченье соймового будынку треба еще додавати новѣ дуже значнѣ сумы. Але щожь сказати на тое, если администраційна комисія переглядаючи дотеперѣшнѣ выдатки на будову о позиціи 44.160 зр. „na perspektywiczną zmianę pierwotnego planu“ (на побôльшенье бконъ, на камѣнныѣ сходы стрыховѣ, на змѣну гаимсу и т. п.) дословно выражаеся: „nigdy lepiej pieniądz nie był użyty?!“ — а то для того, „że bez tych odmian budynek perspektywicznie na przeciw wzhoszącego się ogrodu Jezuickiego byłby żadnego nie robił wrażenia!“ Що наконець сказати на тое, що сойм[illegible] на 13-ôмъ засѣданю безъ довгои розваги затвердивъ выдатокъ 13.261 зр. 40 кр. зробленый кр. Выдѣломъ на само устроенье „trybuny i siedzeń w sali sejmowej“?! Одинъ лише посолъ рускій мѣщанинъ Олѣйникъ осмѣлився пригадати на нужду въ краю и пôднѣсъ неотвѣтнôсть такого выдатку.

Се суть объявы, надъ котрыми кождый повиненъ добре задуматись. Не ма що казати, будемо мати величаву палату соймову и иншѣ величавѣ будынки публичнѣ, будемо коштомъ краевымъ выкуповувати грунта пôдъ „трансверзальну“ желѣзницю, але въ краю останеся страшенна нужда, народъ буде гинути въ голодѣ, або выходити въ Америку, а головными и „трансверзальными“ желѣзницями будутъ вывозити хиба краевѣ лахи. Зъ власнои вины и неоглядности женемо народъ у пропасть, а не хочемо спытати себе, яку користь маѣ народъ зъ тои такъ дорогои и що разъ дорожшои автономіи, яку пôдмогу въ тыхъ коштовныхъ будынкахъ, яку охорону на тыхъ предорогихъ трибунахъ и сѣдалахъ соймовыхъ. Не закрываймо собѣ очій, що народъ якъ на коштовнôсть шкôлъ, такъ може еще бôльше и справедливѣйше жалится на коштовнôсть и безхосеннôсть такои господарки и що може наконецъ наспѣти пора, коли народъ рѣшучо выречеся такои автономіи. Тожь не дивуймося ôттакъ, що при такôмъ станѣ рѣчій правдиве житье автономичне що разъ бôльше слабне и що разъ менше маѣ прихильникôвъ. Не суть се агитаціи посторонніѣ, але наслѣдства дотеперѣшнои господарки краевои.

Економична Реставрація

Jedni ością ryby przebijają,
drudzy na wędkę je łowią.
(Зъ мовы соймовои посла Полянôвского противъ „Просвѣтѣ“).

Въ артикулахъ „Банкъ краевый“ и др. Вы справедливо пôдносите тую „суперечнôсть натуры“, яка заходитъ помежи пороненымъ теперь статутомъ проектованого „краевого банку“, а попередными заходами около статистики краевои нужды, якѣ той самъ Выдѣлъ краевый объявлявъ давнѣйше, а навѣть, якъ чую — die Botschaft hör' ich wohl, — allein mir fehlt der Glaube, — маѣ объявляти до сего дня: именно що до селяньскои нужды.

„Властивый замѣръ тыхъ заходôвъ бувъ...“ кажете Вы; о тôмъ властивôмъ замѣрѣ я хочу гдещо поговорити, бо що до того „властивого замѣру“ я маю певну свою думку и сподѣваюся нею высвѣтити тую дивну „суперечнôсть натуры“, а може и выказати, що на дѣлѣ суперечности тои совсѣмъ не ма.

Я съ великимъ интересомъ слѣдивъ черезъ кôлька послѣдныхъ рокôвъ за поступомъ тои нагло зъ польскои стороны

порушенои квестіи убожества нашихъ селянъ, бо се давнѣйше не було въ звычаю ани польскои прасы, ани польскои бо̂льшости соймовои, хлопскими справами такъ заниматися. И мене тогды власне, — а не теперь, — ударила тая „суперечно̂сть натуры.“ Бо, — пригадаймо собѣ то̂лько гдеяку̂ давнѣйшу̂ подѣю.

Отъ примѣромъ зъ гдебо̂льшого:

Передъ ко̂льканацяти роками вышовъ законъ краєвый о престаціяхъ на будову и удержанье доро̂гъ сельскихъ. По̂сля того закону на удержанье и будову дороги маѥ, — коли дорога иде черезъ „паньску територію“, тягары поносити выключно панъ; коли иде черезъ спо̂льну т. ѥ. якъ зъ одного боку притыкаѥ до „паньского“, зъ другого до „громадского“, — панъ и громада спо̂льно. Але го̂рка то для громады спо̂лка: панъ даѥ матеріялъ, громада роботу. Всѣ здоровѣ знаѥмо, зъ якого „матеріялу“ нашѣ сельскѣ дороги будованѣ; отжежь зъ землѣ, тои самои, по котро̂й дорога иде, — власности публичнои. Але правда, суть ѥще и мосты. Ну, не богато то пана, котрого при индемнизаціи щедро лѣсомъ (не даючи ничого громадѣ), надѣлено, той „матеріялъ“ коштуѥ: маѥшь громадо въ то̂й а то̂й дебрѣ того а того кривого бука; зрубай его собѣ, привези, оброби и черезъ свого инжинера громадского збудуй мо̀стъ!

Поро̂внаймо варто̂сть всеи тои сыроглины, пѣску и ваняного (непаленого) камѣня, т. ѥ. власне такого „матеріялу“, зъ котрого складаѥся примѣромъ театръ Скаро̂ка во̂ Львовѣ, съ коштомъ ѥго зо̂будованя и удержаня? Або̂ примѣромъ отъ яко̂бы сказала була громада льво̂вска до мешканцѣвъ улицѣ Короля Людвика: Я Вамъ позволяю лупати на тую цѣль камѣнь въ моихъ каменоломахъ въ яко̂мъ тамъ Голоску; а Вы забрукуйте зъ ласки своѥи Полтву о̂тъ пляцу Голуховского до Маріяцкого! — Гарный розкладъ тягаро̂въ, що правда!

Ну, але колио̂бы ѥще хоть мо̀стъ такій бувъ въ кожно̀й громадѣ; але кождый зъ насъ знаѥ, що можна иногды переѣхати 3—4 села, а ажь въ пято̂мъ подыблемо мо̀стъ, та ѥще и той на гребли, надъ паньскою млыно̂вкою, отже зъ причины ѥго власнои млыно̂вки зо̂будованый. До того ѥще той рѣдкій мо̀стъ звычайно не безъ дѣры, значитъ: панъ жалуѥ того свого „матеріялу“, бо колио̂бы дѣйстно не жалувавъ, а вызначивъ того кривого дуба, го! то бы другій панъ, п. делегатъ рады повѣтовои, заразъ до села зъѣхавъ за дѥтами, заразъ бы во̂йтъ до̂ставъ гривну, заразъ бы бувъ шарварокъ, заразъ бы дубище бувъ зрубаный, звезеный, хотьбы въ найгорячѣйшу̂ жнива; однымъ словомъ, не можнабы було на жадно̂мъ галицко̂мъ мостѣ подыбати дѣры.

Ну добре, але предсѣ той пятый панъ бодай кривого дуба, бодай якъ дѣра стане така велика, що панѣ, ѣдучи черезъ мо̀стъ, починаѥ кричати и замыкати очи, дасть, значитъ, понесе якійсь коштъ за всѣ громадскѣ дороги, котрыхъ уживаѥ. Але кто поноситъ и якѣ тягары въ тамтыхъ 4-хъ, безмостыхъ селахъ? Всѣ сама громада! Правда, панъ маѥ поносити кошта дороги, коли она переходитъ черезъ ѥго обшаръ. Але такими дорогами звычайно николи жадна громадска фѣра не ѣздитъ, бо звѣстно, дво̀рскѣ обшары творятъ великѣ, цѣлѣ въ собѣ заокругленѣ комплексы або при само̀мъ дворѣ, — або при границяхъ села. А ко̀лькожь о̂нъ за тоѥ уживаѥ громадскои дороги, а ко̀лько ѥи псуѥ, маючи звычайно що найменше $^1/_5$ часть сто̀лько худобы и коней, що цѣла громада?!

Алежь на Бога милосердного! щожь значитъ въ конституційно̀й державѣ право? Предсѣ головна засада правна у насъ: ро̂вно̀сть правъ — ро̂вно̀сть тягаро̂въ, ро̂вно̀сть передъ законо̀мъ!

О̂тповѣдь: не передъ галицкимъ законо̀мъ дорожнымъ. *(Дальше буде.)*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Маркизъ Ченгъ, надзвычайный посолъ Китайскій, котрый небавомъ мавъ наспѣти зъ Петербурга и спорну справу о Кульджу полагодити, о̂ткликаный зъ дороги. Отсе найновѣйша вѣсть, котра выглядаѥ мовьбы ultimatum для Россіи зъ стороны китайскихъ монархинь. Въ слѣдъ за сею вѣстію доносятъ дневники, що Россія громадитъ великій обсерваційный корпусъ въ Владивостоку по̀дъ начальствомъ генерала Скобелева и вздовжь границѣ сибирско-китайскои. Владивостокъ подо̀бный до великого арсеналу и здаѥся, буде головною операційною точкою Россіи противъ Китаю. Зъ Кронштату выплывъ панцерный корабель Россія съ залогою о 1300 людей. Вождомъ обсерваційнои фльоты назначеный министеръ маринарки Лѣсовскій, котрый на дняхъ о̂тъѣздитъ до пристани въ Сандъ (въ Египтѣ), а зъ о̂тси на крейсерѣ Европѣ до китайского моря. Во̀йна межи Россію а Китаемъ ѥсть мовьбы рѣшена, лишень досиѣ не потвердились донесеня о занятю Кульджи черезъ нерегулярнѣ китайскѣ войска.

Лорисъ Меликовъ не устаѥ въ своѣй организаційно̀й праци. Ходятъ слухи о змѣнахъ поодинокихъ личностій въ министерствѣ. Думаютъ такожь о загально̀й амнестіи емигранто̀въ россійскихъ просиджуючихъ за границею. Дневники Берегъ и Голосъ говорятъ о амнестіи яко рѣшено̀мъ уже дѣлѣ. До провадженя политичныхъ процесо̀въ буде установленый окремый трибуналъ съ провинціональными комисіями, такъ якъ дотеперѣшнѣ военнѣ суды съ политичными переступниками поступаютъ дуже строго.

Нѣмеччина. Гр. Гогенлоге закрывъ засѣданя конференціи дня 1 л. липня подякою для представителѣвъ трактатовыхъ державъ за ихъ великѣ труды въ дѣлѣ помиреня Греціи съ портою и заявивъ повну надѣю, що миръ европейскій не буде нарушеный (?). Сабуровъ давъ на прощанье бенкетъ, на котро̂мъ явились всѣ репрезентанты державъ и члены техничнои комисіи. Конференція згодилася, щобы до обохъ интересованыхъ правительствъ выслати ноту identique collective, котра буде заразомъ завѳзваньемъ (inviter), щобы такъ Туреччина якъ и Греція сповнили волю Европы. Чи члены техничнои комисіи удадутся на мѣстце въ цѣли докладного означеня новои границѣ, буде зависѣти о̂тъ о̂тновѣди, котру удѣлитъ в. порта трактатовымъ державамъ на идентичну соборну ноту.

Въ палатѣ пано̀въ стоитъ на порядку дневно̀мъ церковна новеля ухвалена на дняхъ соймомъ прускимъ.

Союзна рада одержала о̂тъ кн. Бисмарка завѳзваньe, щобы застановилася надъ тымъ, о ско̀лько належалобы ограничити спосо̀бно̀сть выставляти векслѣ. Жовняры, ученики, ученѣ, духовнѣ, професоры, учителѣ и урядники малибы по̀сля предложеня канцлера бути узнанѣ яко неспособнѣ. Право уживати векслѣ яко оборотовый гро̀шь прислуговалобы лишь купцямъ, факрикантамъ, посѣдателямъ копаленъ и товариствамъ господарско-заробковымъ. Заходитъ ино пытанье, чи бо̀льшимъ и меншимъ посѣдателямъ земскимъ можнабы тую спосо̀бно̀сть признати?

Сербія. Подорожь князя Миляна до Вѣдня и гостинный пріемъ, якій до̂стався въ участи суверенови Сербіи на дворѣ цѣсарско̀мъ, заповѣдаѥ певный зворотъ въ политицѣ сеи державы до австрійскои и певну симпатію межи обома правительствами, якои до сего часу на шкоду обохъ державъ не було. Противно, исторія послѣдныхъ десятилѣтій доказуѥ ясно, що Австрія ро̂вно не довѣряла Сербіи, якъ Сербія Австріи. Навѣть и по̀дчасъ турецко-россійскои во̀йны и въ хвили, коли о результатахъ сеи во̀йны рѣшала перша конференція берлиньска, дивилася Австрія досыть завистнымъ окомъ, що Сербіи признано Нишь и другѣ території. Ро̂вно немило до̀ймила Сербію окупація Босніи и Герцоговины черезъ австрійскѣ войска, такъ якъ Сербія живила повну надѣю, що сѣ краѣ припадутъ ѣй въ нагороду за пролиту кровь въ оборонѣ христіяньства противъ деспотизму магометаньского. Коли министеръ сербскій Ристичь прибувъ на першу конференцію берлиньску, щобы для своеи о̂тчины выклопотати гдеякѣ користи, бувъ о̂нъ дуже нерадый тому, що трактатовѣ державы, межи ними навѣть Россія, о̂тослали ѥго съ претенсіями сербскими до гр. Андрашого. Трактатъ заключено, а Сербію надѣлено гдеякими землями, але мимо того минули два роки, закимъ Сербія рѣшилася приступити до конвенціи съ Австрією въ справѣ будовы новыхъ желѣзныхъ доро̂гъ и трактату торговельного. Нынѣ все то ѥсть довершенымъ фактомъ и обѣ сосѣдни державы глянули на себе бо̀льше довѣрчиво. Довѣрчивость тая не лишится безъ результато̀въ и ѥсть имовѣрно заповѣстію, що на будуще обѣ державы по̀йдутъ солидарно на случай, еслибы справы балканьского по̀вострова сталися на ново пытаньемъ европейскимъ. Не менше зазначила симъ Австрія, що она перестала бути туркофильскою, а бо̀льше клонится до славяньского елементу. И Австрія повѣрила уже, що турецке панованье се рѣчь пропаща. Замѣтно такожь, що ро̀вно гостинно и съ почестями пріймали князя Миляна и въ Темешварѣ, престольно̀мъ городѣ Банату угорского, хотяй имовѣрно до̀ймило се угорскихъ шовинисто̀въ дуже немило.

Туреччина. Потверджаются нашѣ догады, що вѣроломна Туреччина о̂ткине раду (arbitrage) конференціи берлиньскои въ справѣ греческо̀й. Министеръ дѣлъ заграничныхъ, Аббединъ-паша, завзятый приклонникъ стронництва фанатико̀въ на дворѣ султаньско̀мъ, выславъ на днѣхъ тайне письмо до лиги альбаньскои, въ котро̀мъ радуѥсь фактомъ, що Альбанцѣ не допустили Чорногорцѣвъ занятi окрестности Дульциніо и Бояны, що не устаютъ въ зброѥню и заявляѥ надѣю, що при помочи войскъ ихъ удастся срталовани ударемнити всѣ найновѣйшѣ постановленя конференціи берлинскои. Письмо се значитъ те саме, що Туреччина думаѥ добути всѣхъ силъ, щобы не уступити ани пяди землѣ ни въ Епирѣ ни въ Тессаліи и що надѣѥся на крѣпку помо̀чь Альбанцѣвъ. Ѥсли при то̀мъ розважимо, що Греція высылаѥ 16000 войска до Тессаліи, а 28.000 до Епиру, то можна смѣло заключати, що ѥще сего лѣта розгорится на балканьско̀мъ по̀востровѣ кервава може послѣдна борба народо̀въ греческо-славяньскихъ съ послѣднымъ по̀вмѣсяцемъ. Борба тая не дасться однакожь по нашо̀й думцѣ зльокализовати, а буде окликомъ до громадного выступленя и другихъ жителѣвъ балканьского по̀вострова. Болгарія бо не утратила ѥще надѣи на прилученье всхо̀дноi Румеліи, Крета бажаѥ сполучитись съ Грецією, Арабія стремитъ до независимости, а Чорногора вызыскаѥ сей часъ, щобы силою пріити въ посѣданье признаныхъ ѣй земель. Можна навѣть сподѣватись, що Австрія посягне рукою за Новый Базаръ и пристань солуньску, тымъ бо̀льше, що доконане на дняхъ (27. лат. червня) Еюбомъ-беемъ (Альбанцемъ) убійство на особѣ губернатора Н. Базару, Гассанъ-пашѣ, подаѥ ѣй догодну причину вмѣшатись въ справы балканьскѣ, щобы въ сосѣдно̀мъ виляѥтѣ прикоротити небезпечну анархію.

О мисіи Гешена пропали и слухи, одно лишь ѥсть певне, що султанъ, утративши надѣю не традиційну помо̀чь Англіи, зрозумѣвъ, що теперѣшный часъ ѥсть предсмертною кризою для ѥго державы и приготовлюѥ опозицію до крайности.

Въ гдеякихъ касахъ провинціональныхъ выкрыто на дняхъ девравдаціи на якихъ 560 мілио̀нѣвъ піястро̂въ (5 мілио̀нѣвъ фунто̂въ штерлинго̂въ).

Франція. Министерство Фрейсинета понесло велике пораженье въ сенатѣ. Сенатъ по бесѣдѣ Жюль Симона о̂ткинувъ ухвалену въ палатѣ посло̀въ амнестію комунардо̀въ 143 голосами противъ 138. Говорятъ о пересиленю министеріяльно̀мъ, хотяй зъ другои стороны догадуются, що правительство въ администраційно̀й дорозѣ выдасть розпорядженье амнестуюче комунардо̀въ.

Бельгія. Правительство зо̂рвало всякѣ о̂тношеня съ Римомъ. Нунцій папскій выѣхавъ зъ Брукседѣ.

Соймъ краєвый.

Одинацяте засѣданье дн. 18 (30) черв. Войт. гр. Дѣдушицкій звѣстный польскій ультрамонтанъ не знати въ яко̀й цѣли забравъ голосъ. Розпочавъ о̂тъ натяганыхъ поро̀внань и недорѣчныхъ байокъ, розплывався въ похвалахъ теперѣшнои системы школьнои, а о̂ттакъ зновъ почавъ розказувати байки о „дяко̀вскихъ школахъ въ дзво̀нницяхъ“, где „дѣти по части сидѣли на земли, по части на злыхъ лавкахъ“ и учился „od diaka czy pałamarza czytać trochę w umarłym języku starosłowiańskim (!) z jakiejś (sic) liturgicznej książki“. Такѣ то школы мали бути у насъ, — якъ приснилося najszczerzej przywiązanemu synowi św. Ojca, — передъ часомъ, нѣмъ ущасливила насъ рада школьна и соймъ теперѣшными школами! Бесѣдникъ очевидно помылився о сто лѣтъ и мавъ певно на гадцѣ „obrazek“ школъ за часо̀въ польскои ославленои комисіи едукаційнои. Не досыть на то̀мъ, гр. Вой. Дѣ. зъѣхавъ дальше на „шизму“ и „podwójne (!) krzyże“, на „колпаки“, на „książeczki, które wprawdzie nie kolidują z kodeksem karnym a jednak są niezawodnie *podpalającej natury* i od czasu do czasu *jarzią się* (bardzo dobrze po polsku!) u nas“— и почавъ розводитись надъ тымъ, котрѣ святѣ лучшѣ, чи польскѣ — чи рускѣ — и тѣ всѣ нѣсенѣтницѣ говоривъ — при буджетѣ школьно̀мъ! Бесѣдникъ хотѣвбы поправы о̂тношень школьныхъ, але якои поправы *не говоритъ*. Разъ бесѣдникъ выказуѥ, чи властиво силится выказати, що ѥсть поступъ въ наукахъ школьныхъ, але незадовго зновъ выводитъ, що не ма поступу и для чого не ма. Своею бесѣдою не до рѣчи обуривъ рускихъ посло̀въ и хочь маршалокъ на во̀званье пос. о Красицкого не во̀звавъ бесѣдника до порядку, то незадовго сама палата дала ему зрозумѣти, що знудилась ѥго предовгимъ говореньемъ о всѣмъ и о ничѣмъ.

Пос. о. Ясеницкій по̀дноситъ, що народнѣ школы о̂тчужено зъ по̀дъ вплыву духоненьства и годится съ гр. Рѳемъ, що въ школахъ потреба бо̀льше духа религійного плекати. Не годится однакожь съ тымъ, щобы народнѣ школы мали бути якоюсь о̂тъ прочихъ высшихъ шко̀лъ о̂трубною цѣлостію; всѣ школы разомъ повинны творити систематичну цѣло̀сть. Нынѣшна система школьна ѥсть добра, хоть не совсѣмъ добра. Бесѣдникъ годится съ гр. Менциньскимъ въ то̀мъ, що учителѣ суть перетяженѣ писаниною, а ночасти и съ гр. Дѣдушицкимъ въ то̀мъ взглядѣ, що не треба будувати коштовныхъ шко̀лъ. Вина злого — то рады школьнѣ и надзоры. Особливо въ всхо̀днѣ Галичинѣ погоршаѥся станъ шко̀лъ зъ вины учителѣвъ и надзоро̀въ. По перше не выкладаѥся въ школахъ въ материно̀мъ руско̀мъ, але въ чужо̀мъ польско̀мъ языцѣ; дѣтій силуѥся учитися польского языка яко обовязкового, хоть дѣти рускѣ, а школы удержованѣ рускими громадами. Сельскѣ учителѣ остаются по̀дъ тероризмомъ инспекторо̀въ и щобы имъ по̀дхлѣбитись учатъ исторійокъ и стишко̀въ польскихъ. Школы о̂тсуненѣ зъ по̀дъ вплыву церкви а учителѣ народныхъ шко̀лъ навѣть не ходятъ до церкви на службу божу. Рады школьнѣ приневолюютъ громады ставити коштовнѣ школы, обѣцюючи имъ ко̀лькатысячнѣ запомоги, а коли прійде платити, рада школьна признаѥ ледви ко̀лька сотъ, а решта спадаѥ несподѣваным тягаремъ на громады. Се причина, для чого повстаютъ жалѣ на школы. Дальше по̀дноситъ бесѣдникъ неотвѣтно̀сть у насъ максимы примусу школьного именно не отвѣтного ѥи приложеня въ практицѣ, що такожь причиняѥся до численныхъ жалобъ и нарѣкань. Бесѣдникъ освѣдчаѥ въ имени рускихъ посло̀въ, що будутъ голосувати за внесеньемъ комисіи.

Одинацяте засѣданье (вечѣрне) дня 18 (30) червця 1880.

Початокъ $^1/_4$ 7 вечеромъ. — Дальша розправа надъ буджетомъ школьнымъ. Пос. Савчиньскій поясняѥ, що краєвѣ и окружнѣ конференціи учительскѣ оправуются на законѣ и на розпорядженю министеріяльно̀мъ. Краєвѣ конференціи маютъ о̂тбуватися що найменше разъ на три лѣта, а окружнѣ — разъ до року — и маютъ розглядати и испытувати пляны науковѣ и методу научаня, не менше такожь розважати перешкоды въ розвою шко̀лъ и т. д. На конференціяхъ окружныхъ выбираѥ собѣ учительство своихъ заступнико̀въ до школьныхъ радъ окружныхъ. Бесѣдникъ стараѥся выказати пожиточно̀сть такихъ конференцій, хоть не выказуѥ ніякихъ позитивныхъ, хоценныхъ результато̀въ тыхъ конференцій и забувъ згадати, що гдеякѣ окружнѣ конференціи учительскѣ занимаются обдумуваньемъ средствъ полонизаціи нашихъ шко̀лъ. О̂ттакъ обговорюѥ бесѣдникъ саму систему школьну опираючуся на загально̀мъ законѣ державно̀мъ, противъ котрого самъ бесѣдникъ свого часу выступавъ. Признаѥ однакожь, що законы школьнѣ зъ р. 1873 суть дѣломъ соймy. Народна школа творитъ для себе цѣло̀сть. Въ планѣ шко̀лъ народныхъ ѥсть много предмето̀въ, але ихъ выкладаѥся не зъ осо̀бныхъ по̀дручнико̀въ а то̀лько зъ читанки „зъ всѣхъ по троха“. Станъ шко̀лъ не ѥсть свѣтлый, але й не ѥсть дуже злый. Рада школьна дбаѥ такожь о религійно-моральне выхованье дѣтій, але соймъ не дбаѥ, бо на ремунерацію катихито̀въ не ма фондо̀въ. Дальше переходитъ бесѣдникъ до пляну наукъ въ семинаріяхъ и признаѥ, що тамъ вымагаютъ за много предмето̀въ о̂тъ учителѣвъ: сельского господарства, хову товару, лѣченя товару, садо̀вництва, гигіены, патольогіи, лѣсництва, стенографіи, знавства кодексо̀въ и процедуры, и т. д.

Пос. Романовичъ говоритъ, що буджетъ школьный зо̂ставъ вже въ Выдѣлѣ краєво̀мъ окроѥный о 109.000 а буджетова комисія обнижила ѥго ѥще о 25,000 зр. — разомъ отже обнижено буджетъ о 130,000 зр. Бесѣдникъ широко розводится „o wstecznych prądach“.

Пос. о. Красицкій забираѥ голосъ. Понеже бесѣду п. Красицкого не можна було добре чути зъ галеріи, протоѥ подамо ѥи по̀знѣйше по̀сля записко̀въ стенографо̀въ.

Пос. гр. Генрикъ Водзицкій выступаѥ противъ выводо̀въ Гавзнера и Дѣдушицкого. Треба старатися о просвѣту загалу, а нуждѣ учителѣвъ далобыся почаети въ той спосо̀бъ зарадити, щобы утворювано замѣсть стипендій для молодѣжи, стипендія для сельскихъ учителѣвъ.

Забирали ѥще голосъ пп. Хшановскій, гр. Круковецкій, правительственный комисарь Залескій, справозд. Смаржевскій а о̂т-

такъ приступлено до спеціяльнои розправы. Внесенье п. о. Ясеницкого, щобы на ремунерацію катихитôвъ вставлено суму 30,000 зр., не зôстало достаточно поперте. Тожь само не поперто внесеня заст. правительственного комисаря Бодаковского о пôдвышенье двохъ позицій — а прійнято внесенье буджетовои комисіи.

Конець засѣданя о 9 г. 40 мин.

Дванацяте засѣданье дня 19 червця (1 липця).

Межи петиціями важнѣйшѝ: петиція громады Сянока о заведенье гимназіи въ Сяноку. Петиція гром. мѣста Обертынъ о узнанье дороги зъ Коломыѣ до Бучача за краєву. Петиція закладу им. Оссолиньского о запомогу 2000 зр. на высушенье лугôвъ. Повѣт. выдѣлъ Кольбушовы о змѣну §. 2, 95 и 96 закона громадского, ограниченье подѣльности селяньскихъ грунтôвъ и о установленье въ кождôмъ повѣтѣ радъ школьныхъ. Пов. выдѣлъ въ Коломыѣ о реформу фабрикаціи и продажи соли. Громада мѣста Стрыя о утворенье колегіяльного суду въ Стрыю. Церковный комитетъ и громада въ Мединичахъ о запомогу 500 зр. на побудованье погорѣлыхъ будынкôвъ парохіяльныхъ. Громада мѣста Калуша о выеднанье свобôдного побору сыровицѣ для товару.

Внесенье пос. Голеєвского о змѣну гдеякихъ параграфôвъ закона конкуренційного вôслано до Выдѣлу краєвого.

Ухвалено законъ о пропинаціи для мѣста Львова.

Въ справѣ фондôвъ на ремунерацію катихитôвъ въ школахъ народныхъ комисія школьна предложила слѣдуюче внесенье: 1. взываєся правительство, щобы на ремунерацію катихитôвъ шкôлъ народныхъ вставлѧно суму 24,000 зр. зъ фонду религійного до буджету державного такъ довго ажь поки черезъ змѣну §. 5 закона державного зъ р. 1869 и §. 3 закона держ. зъ р. 1872 той выдатокъ не станеся злишнымъ; 2. на ремунерацію катихитôвъ вставляєся до буджету краєвого на рôкъ 1881 суму 10,000 зр".

По довшôй розправѣ, въ котрôй Грохольскій горячо промовлявъ противъ ремунерованя катихитôвъ, вôслано внесенье до комисіи буджетовои.

Комисія правнича здає справу о перенесеню суду повѣтового зъ Пôдбужа до Борыслава и вноситъ, щобы не призволити на тое перенесенье. Противъ внесеня комисіи промовляє пос. Ксен. Охрымовичь и выказуе потребу утвореня нового суду повѣтового въ Борыславѣ такъ зô взгляду на продукційну и промыслову важнôсть Борыслава якъ и на число его людности (20,000). Кромѣ того борыславска громада заневняє судови на три лѣта безплатне умѣщенье и пôднимаєся выставити власнымъ коштомъ арешта. Въ тôмже дусѣ промовляє дръ Ранапортъ. Пос. Вайгартъ яко справоздатель боронивъ внесеня комисіи, почѣмъ внесенье вôслано назадъ до комисіи для точнѣйшого розсмотреня.

Тринацяте засѣданье дня 21. червця (3. липця) 1880.

Пос. Охрымовичь предкладае внесенье, щобы вôзвати правительство о утворенье суду повѣтового въ Борыславѣ не зносячи суду повѣтового въ Пôдбужу.

Пос. Бухвальдъ мотивуе свое внесенье о змѣнѣ арт. 4 закона школьного зъ 2. мая 1873, щобы учено дѣвчата и хлопцѣвъ осôбно, если число ученикôвъ школы есть бôльше якъ 80. Внесенье вôслано до кр. Выдѣлу.

Законъ о пропинаціи для мѣста Львова прійнято въ 3. читаню.

Пос. Попель предкладае справоздаье комисіи администраційнои о будовѣ соймового будынку. Комисія похваляє всѣ дотеперѣшнѝ чинности кр. Выдѣлу и вноситъ приняти справозданье кр. Выдѣлу о дотеперѣшнôй будовѣ до вѣдомости. — Соймъ принимае справозданье до вѣдомости. Дальше вноситъ администраційна комисія затвержденье выдатку 13.206 зр. на устроенье трибуны и сѣдалъ соймовыхъ.

Пос. Олѣйникъ представляе, яка нужда пануе въ цѣлôмъ краю. Тожь не годилобся справляти такѝ коштовнѝ меблѣ, а поперестати на дотеперѣшныхъ. Для того вноситъ бесѣдникъ, щобы не принимати такого коштовного выдатку. — Соймъ ухваляе сей выдатокъ, а взглядно потверджае его, позаякъ кр. Выдѣлъ вже заключивъ въ тôмъ взглядѣ умовы съ предпринимателями.

Пос. Петрускій именемъ кр. Выдѣлу здае справу о выборѣ пос. Рожанковского зъ повѣту сокальского и вноситъ, затвердити выбôръ. Противъ затвержденя промовляе Поляновскій звѣстный зъ своеи неприхильности для Русинôвъ. За затвержденьемъ выбору промовляе пос. Кулачковскій и на напады Поляновского указуе на тое, що робили польскѝ агитаторы „съ кіями" при выборахъ. Выбôръ пос. Рожанковского затверджено. Пос. Рожанковскій належитъ безперечно до найлучшихъ силъ межи рускими послами и яко всесторонно образованый правникъ (судія въ Сокали) може много причинитись до успѣшнои обороны справъ руского народа. Тожь само затверджено выбôръ пос. Симона и Вольфарта.

НОВИНКИ.

— **На принятье Цѣсаря** при его пріѣздѣ въ Галичину ухвалило соймове коло польске внести въ соймѣ призначити 26.000 зр. Намѣстникъ гр. Потоцкій заявивъ бувъ въ колѣ, що Цѣсарь задля нужды въ Галичинѣ зажелавъ собѣ, щобы его пріѣздъ обôйшовся безъ всякихъ коштôвъ для краю, коло однакожь приняло одноголосно внесенье посла гр. Грохольского и ухвалило повысше згадане внесенье.

— **Депутація соймова** зъ 5 членôвъ маe удатися до Цѣсаря съ просьбою оôтступленье замку кракôвского на власнôсть краю. На тôмъ замку находятся касарнѣ для войска, побудованѝ коштомъ державнымъ. Край буде мусѣвъ касарнѣ побудовати на иншôмъ мѣстци въ Краковѣ и in natura звернути державѣ.

— **Соймъ буковиньскій** на внесенье митр. Андрієвича поручивъ Выдѣлови краєвому, выслати депутацію до Вѣдня до Цѣсаря съ просьбою, щобы пріѣзжаючи до Галичины ôтвѣдавъ такожь Буковину.

— **Боже Тѣло пôсля гр. к. обряду** обходжено торжественно сеи недѣлѣ во Львовѣ. Обхôдъ провадивъ Еп. суфр. Сильвестеръ Сембратовичь съ численнымъ духовеньствомъ при спѣвѣ питомцѣвъ семинаріи. Пôвъ баталіону войска въ отвѣтныхъ хвиляхъ давало сальвы. Музика 30 полку нѣхоты грала маршѣ, а по скôнченю торжества при ôтходѣ заграла гучну коломыйку. Яко представителѣ властій явились: п. Подлевскій ôтъ Выдѣлу краєвого, п. Кмицикевичь ôтъ Намѣстництва и ректоръ универзитету съ трема деканами.

— **Велика спека** була во Львовѣ въ суботу и недѣлю. Въ недѣлю въ полудне вказувавъ термометръ + 34° R. Въ понедѣлокъ нагальный двогодинный дощъ по обѣдѣ освѣживъ и охолодивъ воздухъ. Минувшого тыждня спека безъ вѣтру пановала въ цѣлôй Европѣ.

— **На выставѣ штукъ красныхъ** во Львовѣ находится хорошій образъ нашого маляря Корнила Устыяновича: „Хрістосъ передъ Пилатомъ."

— **Коломыя.** Дня 1. л. липня с. р. предложивъ одинъ учитель квитъ рускій на пенсію касіерови уряду податкового, п. Фишерови, котрый оглянувши его сказавъ: Czy wy mię na starość chcecie uczyć po rusku?.. а ôтдаючи квитъ учителеви додавъ: Proszę mi napisać po polsku, czyj to kwit, bo ja po rusku czytać nie umiem! Мы вздержуемося на теперь ôтъ всякихъ увагъ а запытуемо тôлько: чи нарôдъ есть для уряду чи урядъ для народа?.. Жаль, що п. Фишеръ будучи въ Коломыѣ довшій часъ, не научився и не хоче научитися руского письма, не кажемо вже языка, — а знаемо такожь, що той панъ учитель пише все рускѝ квиты и п. Фишеръ выплачовавъ, ажь сего мѣсяця обрушився, що собѣ можна толкувати такъ, що п. Фишеръ може намовленый ôтъ кого шукае зачѣпки съ учителемъ, щобы его потомъ яко „niespokojnego człowieka" оголосити.

(*И.*) **Зъ пôдъ Устрикъ** пишутъ намъ: **Новôсть.** Въ Солинѣ коло Устрикъ закладаєся фабрика выробу спиритусу горѣвчаного зъ дерева. Зъ гисернѣ V. Prick'a въ Вѣдню спроваджено на дняхъ машину парову великаньскихъ розмѣрôвъ. Самъ котелъ важитъ около 200 сотнарѣвъ. Въ тôмъ кôтлѣ буде варитися въ 100 литрахъ солодкого молока дрôбно рѣзане дерево букове и маe продуковатись зъ того по *1000* литрôвъ спиритусу на добу. Тайну тои продукціи ôткрывъ одинъ д-ръ вѣденьскій, за що получивъ 25.000 зр. ôтъ предпринимаючихъ баронôвъ Енгельсгофенъ и спôлки зъ Вѣдня.

— **Министеръ д-ръ Дунаєвскій** принималъ дня 2. с. м. депутацію Полякôвъ, замешкалыхъ у Вѣдни, котра объявила новому министрови-Полякови свою радôсть зъ причины его именованя.

— **Д-ръ Штремайеръ** зôставъ именованый другимъ президентомъ найвысшого Трибуналу.

— **Вп. сов. Вас. Ковальскій,** покликаный до найвысшого судового трибуналу до Вѣдня, одержавъ ôтпустку на поворотъ до Львова ажь до замкненя галицкои соймовои сесіи.

— **Стефанъ Козма** секретарь львôвского универзитету умеръ въ 73 роцѣ житя.

— **Гр. Вильгельмъ Сѣмѣньскій-Левицкій** членъ палаты панôвъ одержавъ достоиньство тайного совѣтника.

— **Д-ръ Емануилъ Германъ** ц. к. сов. министеріяльный, ôтвѣдувавъ минувшого тыждня яко делегатъ министерства торговлѣ всякѝ заклады и школы промысловѝ нашого краю.

— **Д-ръ Максимиліянъ Марешъ,** директоръ закладу краєвого для божевôльныхъ на Кульпарковѣ, внесъ до Выдѣву краєвого димисію, котра зôстала Выдѣломъ принята.

— **О. Иванъ Наумовичь** ôтказався задля недостачи часу дописуватн до коломыйскои „Рус. Рады".

— **До рады мѣста Львова** выбраный одинъ тôлько дръ Билиньскій проф. университета, одержавши бôльшôсть голосôвъ. На прочѝ два опорожненѝ мѣстця не одержали кандидаты бôльшости голосôвъ.

— **Вчера, въ день св. Іоана крест.** кружокъ рускои академичнои молодежи ôтбувъ проѣздку до Новосѣлокъ лѣскахъ на могилу пок. Маркіяна Шашкевича. Обширнѣйшій описъ проѣздки ôткладаємо до слѣдуючого числа.

— **Въ львôвскôмъ гарнизоновôмъ судѣ** оголошено вчера о год. 9 рано выроκъ смерти черезъ повѣшенье двомъ уланамъ 11 полку: Гаврилови Мочернюкови (гр. кат.) и Константію Гнатчукови (православному) за скрытоубійство свого фирера Артура Шица, сповнене въ ночи зъ 5 на 6 сѣчня с. р. въ стайни уланьскôй въ Судовôй Вишни. Поводомъ скрытоубійства була месть за дôзнанѝ кривды ôтъ тогожь фирера, котрый дуже часто унивався и своихъ пôдвладныхъ побивавъ. Екзекуція ôтбудеся завтра рано въ войск. судовôмъ забудованю при Замарстыновскôй улици.

— **Выгнанѝ зъ Франціи Єзуиты** маютъ оселитися, якъ доноситъ вѣденьска Presse, въ Галичинѣ, особливо же въ Краковѣ и Тарновѣ.

— **Въ Ивоничу** на купеляхъ гостило въ другôй половинѣ червня 640 осôбъ.

— **Складъ теперѣшного министерства.** 1) Гр. Таффе, президентъ министрôвъ и мин. дѣлъ внутренныхъ; 2) бар. Конрадъ, министеръ вѣроисповѣдань и просвѣты; 3) бар. Штрайтъ, министеръ правосудія; 4) гр. Фалькенгайнъ, министеръ рôльництва; 5) фонъ Кремеръ министеръ торговлѣ; 6) дръ Дунаєвскій, министеръ финансôвъ; 7) гр. Вельзергаймбъ, министеръ обороны краєвои; 8) дръ Земялковскій министеръ безъ теки (для Галичины), и 9) дръ Пражакъ такожь министеръ безъ теки (для краѣвъ ческихъ). — Дръ Дунаєвскій есть третій Полякъ въ достоиньствѣ австрійского министра съ текою (значитъ, не спеціяльнымъ министромъ для Галичины). Першимъ бувъ пок. гр. Голуховскій, другимъ гр. Потоцкій. Покликанье Поляка до теперѣшного министерства було вже ôтъ довшого часу рѣчію певною, ходило тôлько о особу. На першôмъ плянѣ бувъ п. Смаржевскій, посолъ до рады державнои и до сойму, оказавшій яко референтъ буджету на сегорôчнôй сесіи рады державнои велику здôбнôсть въ дѣлахъ финансовыхъ. Звѣстный процесъ о Черляньску фабрику паперу, котрый зависъ надъ Смаржевскимъ и его товаришемъ Симономъ, перешкодивъ его покликаню на министра.

— **Галицкихъ правникôвъ** занепоконили послѣдными часами двѣ пригоды, а именно, именованье совѣтника при окружнôмъ судѣ въ Золочевѣ безъ розписаня конкурсу и ôтнятье голосу рѣшаючого (votum) въ справахъ карныхъ адъюнктови перемыского суду Гавзерови президентомъ апеляційнымъ, бар. Шенкомъ. Другу пригоду особливо розбираютъ польскѝ газеты, пытаючись, чи президентъ бар. Шенкъ ôтнимаючи votum судовому адъюнктови поступивъ собѣ правно, чи неправно. Бôльшôсть годится на послѣдне. Президентови апеляційному прислугуе, правда, право удѣляня суд. урядникови голосу (votum), але ôнъ не може разъ удѣленого ôтняти, бо удѣленый голосъ надае урядникови характеръ и достоиньство судіи (§. 1. закона зъ 21 мая 1868) а судія може тôлько въ наслѣдство засуду дисциплинарного по переведеню слѣдства, законом указаного, зъ посады бути усуненый (арт. 6. основи. закона держ. зъ 21 грудня 1867).

— **Новѝ щедрѝ жерела нафты** ôткрывъ Германъ, директоръ Спаскихъ посѣлостій въ Хваткôвцяхъ коло Спаса въ старомѣскôмъ повѣтѣ. На тую вѣдомôсть поспѣшили многѝ предпріемцѣ зъ Дрогобыча, щобы експльоатовати новѝ жерела, а звѣстный начальникъ дрогобыцкои фирмы, Гартенбергъ, доробившійся въ Борыславѣ милiонôвъ, намѣряе вступити въ спôлку съ Германомъ.

— **До испыту зрѣлости** въ станиславôвскôй гимназіи зголосилося 21 публичныхъ ученикôвъ а 4 екстернистôвъ. Зъ публичныхъ ученикôвъ 13 признано зрѣлыми, 5 одержало поправку, 1 ôтпавъ на рôкъ а 2 на пôвъ року. Зъ екстернистôвъ 1 одержавъ поправку а 3 ôтпали на пôвъ року.

— **Межинародный збожевый торгъ** у Вѣдни ôтбудеся сего року въ дни 16. и 17. серпня.

— **Зъ причины книгосушу** панующого въ росс. мѣстцевостяхъ на граници пов. Борщѣвского вызначило намѣстництво округъ заразы, до котрого належитъ 31. мѣстцевостій пов. борщѣвского и 2 мѣстцевости повѣта коцманьского на Буковинѣ. Забороненѝ такожь ярмарки на худобу въ Мѣльницяхъ, Кривчу, Кудринцяхъ, Окопахъ и Устю бискупскôмъ.

— **Залѣщицкій бурмистръ,** Альойзій Негрушъ, пропавъ сими днями безъ слѣду, увѣвши съ собою коханку-жидôвочку. Негрушъ жонатый и маe дѣти. Зъ касы громадскои забравъ съ собою значну суму, такъ само и зъ фонда шпитального. Крôмъ того остало по нѣмъ приватныхъ довгôвъ надъ 4000 зр.

— **Въ перемыскôмъ окружнôмъ судѣ** ôтбулася 28 червня с. р. розправа противъ Оленѣ Кушко, жѣнцѣ будника при желѣзнôй дорозѣ межи Мостисками и Ляцкою Волею, обвиненôй о злочиньство публичного насиля. Олена Кушко въ ночи зъ 3 на 4 жовтня 1879 передъ переѣздомъ поспѣшного потягу пôдложила грубу колоду межи шины. На щастье удалося борзо льокомотиву здержати и ухиблено великого нещастя, яке могло стрѣтити переѣзджаючій потягъ, но все таки часть дороги зруйновалася. Показалося, що колоду пôдложила Кушко въ тôй цѣли, щобы позбутися заступника будника въ ѥи будцѣ а щобы на того мѣстце дôстався ѥи коханокъ, бувшій передъ тымъ заступникомъ будника. Для такои то причины зважилась она на своe легкомысне дѣло. Трибуналъ засудивъ ѥи на дволѣтну остру вязницю.

— **Бабуня въ 26 роцѣ житя.** Одна американьска газета доноситъ про муринку, котра съ 26-ымъ рокомъ житя дôждалася внука. Исторія забавна, хоть впрочѣмъ проста и коротка: Муринку поблагословивъ Богъ въ 13 роцѣ дочкою а тую дочку такожь въ 13 роцѣ зновъ дочкою.

— **Испыты въ школѣ лѣсовôй** ôтбудутся въ дняхъ ôтъ 16 до 31 с. м. включно и суть публичнѝ.

— **Перенесеня учителѣвъ.** Министеръ просвѣты перенѣсъ професора гимн. Винк. Строку зъ Коломыѣ до Кракова, проф. шк. реальнои въ Ярославлю Людм. Германа до Кракова и Мечисл. Залеского, суплента въ гимн. Францъ-Іосифа во Львовѣ на посаду дѣйстного учителя при школѣ реальнôй въ Ярославю.

— **Испыты** въ ц. к. школѣ вправъ съ рускимъ выкладовымъ языкомъ ôтбудутся с. м. въ слѣдуючôмъ порядку: суббота 10 липця рано I и II кляса дѣвчатъ а зъ полудня III; понедѣлокъ 12 липця рано IV, V и VI кляса дѣвчатъ; во вторникъ 13 липця рано I и II кляса хлопцѣвъ, а зъ полудня III; въ середу 14 липця рано IV кляса хлопцѣвъ. Испыты все будутъ розпочинатися о 8 годинѣ рано и о 3 зъ полудня и суть публичнѝ. Тожь можна надѣятися, що всѣ родичѣ дѣтій, котрымъ лишь часу стане, и другѝ интересуючіяся особы, являтся численно на испытахъ. Службою божою 3 (15) липця закôнчится рôкъ (третій) школьный.

— **Жукъ-австріякъ,** такъ званый хрущикъ збожовый, великій шкôдникъ збôжя, появився знова и сего року въ губерніяхъ полуденнои Россіи.

— **Конкурса учительскѝ** І Бережаньска окружна рада школьна розписуе конкурсъ до ч. 410 на слѣдуючѝ учит. посады при школахъ етатовыхъ. 1) въ повѣтѣ Бережаньскôмъ: а) въ Козловѣ при 2-кляс. школѣ посада учит. управляючого съ рôчн. пл. 500 зр. и вольне мешк. б) въ Курянахъ при однокл. шк. — 300 зр. и вольне мешк. 2) въ повѣтѣ Пôдгаецкôмъ: при однокля. шк. въ Богаткôвцяхъ съ рôчн. пл. 320 зр, въ Сосновѣ, въ Бекерсдорфѣ (язык выкл. нѣмецкій) въ Заваловѣ и Вербовѣ съ плат. 300 зр. и вольнымъ мешк. Всюда презентуе рада шк. мѣстцева. Речинець подаваня до 10 липня с. р. П Калуска окружна рада шк. розписуе пôд. ч. 737 конкурсъ на слѣдуючѝ посады: 1) въ повѣ. калускôмъ а) для шк. етат. съ платою 300 зр. въ Краснôмъ и Верхни б) для шк. фил. съ платою 250 зр. въ Бережници шлях., Берлогахъ, Добровлянахъ, Довгôмъ, Довпотовѣ, Кадобнѣ, Копанкахъ, Медыни, Лдзянôмъ, Мысловѣ, Негôвцяхъ, Перевôзци, Рôвни, Сливкахъ, Угрыновѣ стар. и Вѣстовѣ; 2) въ нов. долиньскôмъ: а) для шк. етат. по 300 зр. въ Тисовѣ, Спасѣ, Струтынѣ выжн. и Велдѣжи; б), для школъ фил. по 250 зр. въ Белеєвѣ, Брочковѣ катол., Брошневѣ, Гозѣевѣ, Новошинѣ, Пациковѣ, Рахини и Розточкахъ; 3) на посады молодшихъ учителѣвъ: въ Войниловѣ съ платою 270 зр. и въ Перегиньску 240 зр. Кандидаты и кандидатки маютъ внести поданя до послѣдного серпня 1880.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ епархіи Перемыскои.

Душпастырскѝ посады получили Вс. ОО. Михаилъ Кручковскій сотруд. въ Судовôй Вишни сотрудництво въ Речичанахъ; Анатолій Сѣнкевичь сотр. въ Сосницѣ дек. Перемыского сотрудництво въ Судовôй Вишни.

Презенту получивъ Вс. О. Теодоръ Дорыкъ кап. въ Грозьовôй дек. Жукот., на пар. Ветлинъ дек. Ярославского.

Припущеный до испыту конкурсового О. Андрей Чарнецкій сотруд. въ Каменцѣ лѣскôй дек. Потелицкого.

Приняли св. крещенье минувшои недѣлѣ въ престоль. церквѣ св. Юра двѣ жидôвки: 15-лѣтна Тавба Кацъ зô Сушна — и 18-лѣтна Малка Гохбергъ зъ Мушиловичъ. Перша получила имя Марія, а друга Анна.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Зоря ч. 12.** мѣститъ: Марія, княжна руска, повѣсть истор. зъ початку XII. столѣтя нап. Евзев. К. Грушкевичъ; На котрôмъ мѣстци нынѣшного Галича и его окресности стоявъ старорускій княжій городъ Галичъ? Д-ра Из. Шараневича; Чого я бажаю, поезія Иляр. Грабовича; На Днѣпровій пороги! Пôсля Я. Новицкого подае Василь Лукичъ; Два неробы, оповѣданье народне, поезія М. С.; Зъ житя артистки П. Дениса; Письма рускихъ Галичанъ до Михайла Петровича Погодина въ лѣтахъ 1836—1861. Ив. Ем. Левицкого; О магнетизмѣ звѣрячôмъ, Ил. Грабовича; Образъ „Страшного Суду“, причинокъ до исторіи руского малярства въ XVI. вѣку, подавъ Евг. Желехôвскій; Зъ листôвъ Юстины В*.; Зъ свѣта артистичного, Василя Лукича. Число 12. выйшло въ 2 аркушахъ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Трієстеньска Azienda Assicuratrice.** Справа трієстеньскои Азіенды набрала у насъ послѣдными часами великого розголосу и то совсѣмъ справедливо, бо належитъ она не тôлько до найстаршихъ але и найбôльше въ нашôмъ краю розширеныхъ асекурацій. Тожь совсѣмъ справедливо занепокоилася наша Публика вѣстями о некористнôмъ станѣ финансовôмъ. Мусимо признати, що поясненя, якій намъ удѣлила Трієстеньска Азіенда далеко еще не можутъ успокоити розбудженыхъ обавъ. Супротивъ пôдношеныхъ замѣтôвъ требабы яснѣйшои ôтповѣди. Насъ дôйшла брошура: „Die Azienda Assicuratrice“ — von Carl M. Müller. Wien 1880. Авторъ розбирае глубше станъ финансовый Азіенды и выводитъ навѣть дуже сумнѣ результаты. Передовсѣмъ переходитъ авторъ всѣ позиціи активôвъ билянсу трієстеньскои Аціенды и выказуе несолидноѣсть зôставленя сего билянсу. „An der Hand der 55 Schlussbilanz wird es uns nicht schwer, die durch Misswirthschaft sonder gleichen herbeigeführte unhaltbare Lage des Institutes ad oculos zu demonstriren“ — пише авторъ и приступае до сего доказу. Передовсѣмъ пôдноситъ, що акціи товариства акційного Азіенда Асикуратрице не суть вповнѣ вплачені, що именно на акцію à 1000 зр. номинальнои вартости вплачено лише 300 зр. а не вплачино еще 700 зр. Товариство вставляе межи активa свои суму 2,368.100 зр., яка сму належится еще ôтъ акціонерôвъ. Müller пôдноситъ, що тая позиція есть совсѣмъ безвартною. Дальше пôдноситъ, що межи активами вставлено „векслѣ и записы довговій тукраевій и заграничній“ въ сумѣ 1,442.879 зр. 38 кр., що не можна уважати яко реальне активумъ именно зôвзгляду на ніяке обезпеченье такъ значного порфелю векслевого. Тожь само пôдноситъ „als eine blühende Sünde der Azienda-Leitung“ позицію активôвъ 3,012.800 зр. вставлену яко вартôсть реальностій товариства въ Трієстѣ, Истріи, Вѣдни, Пештѣ и Венеціи — и выказуе, що тіи реальности Азіенда дуже значно перецѣнюе, такъ що и тои позиціи не можна ніякъ узнати яко реальну. И такъ выказуе авторъ, що Азіенда цѣнитъ собѣ одинъ квадратовый сяжень незабудованого грунту въ ôтдаленôй части за Трієстомъ по 300 зр.!! Зъ помежи дальшихъ численныхъ замѣтôвъ пôднесемо для примѣру еще тôлько одинъ. Авторъ совсѣмъ справедливо замѣчае, що добре ведене товариство асекураційне не повинно выказувати такъ величезного saldo зъ рахункôвъ съ своими филіями якъ сума 915.839 зр 39 кр., яка вставлена межи активами билянсу Азіенды. На пôдставѣ такихъ доказôвъ доходитъ авторъ до того выводу, що „Азіенда находится въ нужденнôмъ станѣ, що єи умѣщенье капиталôвъ єсть якъ найбôльше несолидне, що єи выказанй фонды поруки нѣбыто около 10 мил. навѣть на покрытье премійнои резервы ôтдѣлу убезпеченя на житье не выстарчаютъ и що Азіенда не єсть въ станѣ сама собою остоятись.“

Держачись засады audiatur et altera pars, хотѣлисьмо почути оборону Азіенды на тіи замѣты, однакожь доси не случалося намъ ихъ почути. Надôслано намъ вправдѣ одно Ч-ло финансового листка „Regenerator“, въ котрôмъ подыбуемо ôтповѣдь на гдеякій замѣты высше згаданои брошуры—ôтповѣдь походячу видимо ôтъ самои Азіенды,—признаемося однакожь, що тая ôтповѣдь еще бôльше скрѣпляе, якъ ослабляе замѣты К. Милера. И такъ на першій замѣтъ, що до невплаченя повнои вартости акцій ôтповѣдае Regenerator а взглядно Azienda, що найбôльша часть акціонерôвъ Азіенды належитъ до найлучшихъ кругôвъ „der Finanz- und der Geburtsaristocratie, welche jeden Augenblick bereit (?!) und in der Lage sind (?!) den Rest per 700 fl. per Actie nachzuzahlen“. Не входимо въ тое, що Азіенда маe въ переважнôй части складатись зъ жидôвскихъ акціонерôвъ, але вже само признанье, що доси на акціи не вплачено бôльшои половины ихъ вартости, бо ажь по 700 зр. на акцію, доказуе, що дѣйстно станъ акцій дуже сумный. Впрочѣмъ повѣйшими часами мала Азіенда подати о позволенье выпустити новій акціи, щобы придбати собѣ фонды на ратунокъ, однакъ не ма надѣи, щобы министерство на таку спекуляцію призволило, коли давній акціи еще не вплачені! Тожь само слабо и на свою некористь ôтповѣдае Азіенда на дальшій замѣты, именно що до векслѣвъ признае, що сума ихъ велика, але каже, що нема причины сомнѣватися о реальности тои позиціи, — въ чѣмъ однакожь певнôсть векольового портфелю, сего не поясняе. Такъ само загальній и чисто фразистій дальшій ôтповѣди на замѣты брошуры Милера. Пôрôвнавши брошуру Müller-a съ тою ôтповѣдію треба прійти дѣйстно до того сумного пересвѣдченя, що станъ Азіенды Асикуратрице муситъ бути дуже а дуже сумный, єсли она тôлько фразами закрываеся передъ такими замѣтами.

ПОСЛѢДНІЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Є. В. Цѣсарь принимаючи депутацію зъ Шлеска запрошуючу єго навѣдати Шлескъ, ôтповѣвъ що ôтвѣдае Шлескъ еще въ липню, бо опôсля пôѣде до Галичины. Пріѣздъ Цѣсаря єсть отже запевненый. Буковиньскій соймъ ухваливъ выслати до Цѣсаря депутацію, котра маe запросити Цѣсаря ôтвѣдати Буковину.

Букарештъ 24. червня (6. липня). Зъ Царгороду звѣщаютъ, що Туреччина громадитъ войска въ Адріянополи и Вольо и высылае множество охотниковъ до Альбаніи.

Оповѣстка.

Комитетъ занимавшійся уряджeньемъ декляматорско-музикального вечерка въ памятъ Маркіяна Шашкевича маe честь подати до вѣдомости, що чистый дохôдъ зъ тогожь выноситъ 30 зр. — Половину того доходу ôтдасть Выдѣлъ товариства „Акад. Кружка“ Вп. Директорови рускои гимназіи для роздѣленя межи ученикôвъ. Комитетъ складае щиро руске спасибôгъ всѣмъ, котрій причинилися до такъ благороднои цѣли, а заразомъ надѣеся, що В. П. Публика руска такъ приклонна для нашого товариства, и теперь зважаючи на благородну цѣль и на обширнôсть програмы, зволитъ якъ найчисленнѣйше зôбратися на забаву огородову, котра ôтбудеся не въ недѣлю але въ суботу т. є. 10 л. липня въ городѣ на „Погулянцѣ“. — Близшу програму подадутъ афиши.

Юліянъ Матѣевъ предсѣдатель. *Богданъ Пелехъ* секретарь.

Подяка.

Смерть неумолима забираючи дорогу намъ доньку и сестру Марію, поразила свѣжимъ ударомъ оспрочену нашу родину. Въ тôмъ тяжкôмъ горю дôзнала родина наша немало ôтрады зô стороны добросердныхъ добродѣевъ, котрій своимъ заходомъ причинились до величавости похоронôвъ сироты, не зазнавшои въ туземнôмъ житю добра. Не будучи въ силѣ ôтвдячитись належито Имъ за ихъ превелику ласку, складае осирочена мати разомъ съ доньками щиросердечну прилюдну подяку ВПоважнымъ рускимъ Отцямъ духовнымъ именно: Вс. о. Скоморовскому зъ Остапя, Чачковскому зъ Товстого, Герасимовичови зъ Кривого, Ганкевичови зъ Глѣбова, Мелешкевичови зъ Ôкна и Познаньскому зъ Борокъ, якъ и латинскимъ Всч. ОО. Зелецкому и Закшевскому зъ Грималова, котрій въ неприсутности мѣстцевого пароха незважаючи на слотливу пору, охочо поспѣшили ôтпровадити останки сироты до вѣчного супокою, а особливо Вч. ОО. Ганкевичови и Мелешкевичови за ихъ хорошй слова надгробній.

Не менше щиру подяку складаемо знакомымъ и товаришкамъ покôйнои, и всѣмъ тымъ, що потрудились ôтдати сиротѣ остатну послугу.

Въ Грималовѣ 30-го червця 1880.

Александра Любовичь,
вдова по свящ. съ доньками.

(Надôслане.)

Фотографіи Тараса Шевченка можна набути въ редакціи „Зорѣ“ (ул. Галицка ч. 18.) по 50 кр. за примѣрникъ. При замовленяхъ зъ по за Львова долучити належитъ 10 кр. на почтовый рецеписъ.

Курсъ львôвскій зъ дня 5. л. липця 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	281 50	284 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	169	172 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	292 —	— —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	98 25	99 25
„ „ „ по 4% ав.	91 50	92 50
„ „ „ по 5% ав. період.	98 25	99 25
Банку гип. галиц 6% ав.	102 25	103 25
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	102 —	104 -
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 --	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 50	98 50
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 -
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	101 -	103 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	23 —
„ „ Станиславова	25 --	27 -
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 42	5 52
„ цѣсарскій	5 45	5 55
Наполеондоръ	9 32	9 42
Пôвимперіялъ	9 57	9 68
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 68
„ „ паперовый	1 24	1 26
100 марокъ нѣмецкихъ	57 25	58 -
Серебро	99 50	100 50

(Курсъ текучого куп. безъ купону)

Курсъ вѣденьскій
зъ дня 2 л. липця 1880.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ державный.		
Довгъ держ. въ банкнот.	73 90	74.05
„ „ „ серебрѣ	73.90	74.05
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	122.50	123.50
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	134.—	134.50
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	133.50	133. -
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	173.75	174.25
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	173.75	174.25
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	—.—	29.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	143.75	144.—
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	100.50	101 —
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	89.15	89.30
Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)		
Буковины	97.10	97.60
Галичины	97.85	98.10
Акціи.		
Банкъ Англо-австр. 200 р. емит. р. 120	137.75	138.25
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	285.90	286.10
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р. 790.		800. -
Галиц. банку гипот. по 200 р.	—.—	—.—
„ бан. для тор. и пр. по 200 р. впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	—.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—

	платятъ	жадаютъ
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	68.25	68.75
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	579.—	581.—
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	195.50	196.—
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	—.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2435.—	2440.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср.	284·25	284 75
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	170.25	170.75
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м к.	288.50	289.—
Полудн. желѣз. держ по 200 р. а. в.	82.75	83.—
І. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	145.—	145.50
Листы заставнй лосованй.		
Общ роль.-кред. Завед. д. Гал. и Буков. въ 15 л. 6%	93.	—.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	116.30	116.60
Гал. б. кр. з. Крак лос. въ 18 л. 6%	101·	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	106.	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	—.—
Галиц. общ кред. в. а по 4%	90.25	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	98.25	99.—
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	98.25	92.—
Галиц. банку гипот. по 6%	102.50	103.—
„ „ рустик. по 6%	102.50	102.75
Банку народного по 5%	—.—	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	99.75	100.—
„ „ „ по 5%	102.25	102.75
Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)		
Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	90.—	90 50
Общ жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	85.75	86·25
Жел пôвн. по 100 р. м. к.	105.50	106.—
„ „ „ 100 р. а. в.	101.50	—.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	104.75	105 25
„ „ „ „ II. емисіи	102.50	103·50
„ „ „ „ III. „	102.50	103. -
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв. - Черн. - Яс. III. емис. по 300 р. 5% ср. зъ р. 1865	92.—	—.—
„ „ 1867	96 50	97.—
„ „ 1868	92.—	92 75
„ „ 1872	89.—	89.50
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	87.75	88. -
Лосы.		
Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	177.50	178.50
Клярого по 40 р. м. к.	—.—	44 -
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	107.50	108. -
Кеглевича по 10 р. м. к.	16.—	16.50
Лосы мѣста Кракова	—.—	20.50
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	41.—	42.—
Пальфія по 40 р. м. к.	—.—	42.—
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.25	18.75
Сальма по 40 р. м. к.	52.—	52 75
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	46.	47.50
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	25.—	26. -
„ „ Трієсту по 100 р. мк.	125.75	—.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	—.—
Вальдштайна по 20 р. м. к.	32.50	33.—
Виндишгреца по 20 р. м. к.	39.—	40.—

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

вô Львовѣ при улици Коперника Ч. 10
маe честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою

РОБôТНЮ
МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, Упрашаючи яко Русинъ о ласкавій взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовеньства поручаеся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавій замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ.

7—12

Товариство „Просвѣта“
маe великій запасъ формулярôвъ для касъ кредитовыхъ сельскихъ и продаe ихъ по дуже низькôй цѣнѣ. (6—?)

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подаe до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенй Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленй, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця краковска ч. 14. по слѣдующôй цѣнѣ:

Повѣстки для дѣтій и Байки Павла Свого (разомъ)	42 кр.
Перекотиполе и Салдацкій патретъ (разомъ)	35 „
У пропасть дорога ховска	33 „
Сестра, Ластôвка, Добре роби добре буде (разомъ)	37 „
Розказы про силы природы ч. I. и Оповѣданя про св. мученикôвъ Бориса и Глѣба (разомъ)	35 „
Зоря и Байки Павла Свого (разомъ)	39 „
Звѣрята шкôднй и пожиточнй	45 „
Оповѣданя М. Вовчка III. т.	47 „

Замовленя почтовій выконуются скоро и точно. (6—?)

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ
ХЕМИЧНО - КОСМЕТИЧНО - КУМЫСОВЫЙ
ИВАНА ИГНАТОВИЧА
хемика и магистра фармаціи
ВО ЛЬВОВѢ, УЛИЦЯ КОПЕРНИКА Ч. 3.

поручаe
СВôЙ богатый складъ
всѣхъ водъ минеральныхъ
природныхъ краевыхъ и заграничныхъ
якъ такожь кумысъ и соли жереляній
НА РôКЪ 1880. (11—12)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товарыства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 50. Львôвъ, Субота 28. Червня (10. Липня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1. (13.) липня розпочинаєся другій пôврôкъ, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты, щобы завчасно могли мы означити число примѣрникôвъ и щобы не послѣдовала ніяка перерва въ высылцѣ нашои часописи.

На опаскахъ означено кождому зъ Вп. Читателѣвъ нашихъ, доки предплата заплачена, тожь просимо пôсля того надсылати дальшу и залягаючу предплату.

Рôвночасно просимо о якъ найскорше выpôвнанье всѣхъ залеглостій.

Въ слѣдуючôмъ пôвроцѣ розпôчнемо печатати въ фелетонѣ нашои часописи **нову оригинальну повѣсть.**

Предплата стоитъ на чвертъ року 2 зр., — на пôвъ року 4 зр. а. в.

Руска школа народна во Львовѣ.

Якъ зачуваємо зъ добре поинформованого жерела, носятся гдеякѝ члены львôвскои окружнои рады школьнои съ тою гадкою, щобы замѣсть осôбнои рускои школы народнои утворити при двохъ существующихъ вже польскихъ школахъ народныхъ а именно при одиôй школѣ въ середмѣстю и при школѣ св. Елисаветы рускѝ паралєльки, а доперва колибы черезъ кôлька лѣтъ оказалося, що єсть достаточне число рускихъ дѣтій, малабы бути заложена осôбна школа народна руска. Поминувши саму цѣль, до котрои може змѣряти таке утворенье паралєльокъ замѣсть осôбнои школы, мусимо завчасно звернути увагу на тое, що таке постановленье не далобыся оправдати съ взглядами педагогичными и научными, совсѣмъ не ôтповѣлобы справедливому жаданю львôвскихъ Русинôвъ и не булобы сповненьемъ права признаного львôвскимъ Русинамъ державнымъ трибуналомъ и основными законами. Булабы пора залишити всякѝ посторонніѝ пляны и безъ всякихъ дальшихъ пробъ и трудностій дати Русинамъ народну школу во Львовѣ. Предсѣ руска школа вправъ єсть найлучшимъ доказомъ неумѣстности и злишности такихъ експериментôвъ о тревалости потребы рускои школы, а жаданье львôвскихъ Русинôвъ стôлько разôвъ обявлене, заслугує на бôльше поважне увзглядненье, якъ се гдекому зъ членôвъ рады моглобы здаватися. Маємо надѣю, що почутье справедливости переважитъ въ лонѣ львôвскои школьнои рады окружнои и що Русины будутъ звôльненѝ зарôвно ôтъ дальшихъ експериментôвъ, якъ и ôтъ потребы наново шукати дороги права. Въ кôнци съ жалемъ пôднести мусимо, що єдиный заступникъ Русинôвъ въ радѣ окружнôй крыл. Ю. Сембратовичъ доси зъ невѣдомыхъ намъ причинъ не мôгъ участвувати въ двохъ послѣднихъ засѣданяхъ рады окружнои, черезъ що таяжь рада не маѣ ніякихъ пояснень зъ стороны Русинôвъ и очевидно легко може запôзнати правдивѣ потребы и жаданя львôвскихъ Русинôвъ.

„Економична“ пожичка!

I.

Приглянувшись бližше всѣмъ сôймовымъ справамъ и лучше вслухавшись въ голосы польскихъ дневникôвъ, не тяжко замѣтити велику суперечнôсть межи шумно голошеною фразою о „органичнôй працѣ“ а дѣйстнымъ станомъ краєвыхъ справъ. Ôтъ бôльше якъ десять лѣтъ роздаєся той покликъ: „органична праця“, а на дѣлѣ все поступає до що разъ бôльшои дезорганизаціи. Не першій разъ указуємо на тую суперечнôсть, але все мусимо на ново повертати до сеи справы, бо разъ вразъ прибуваютъ новѝ факта, що разъ сумнѣйшѝ и дивогляднѣйшѝ.

Пригляньмося станови нашого краю, а побачимо, що всяка, хочь троха раціональна праця муситъ тутъ розпочинатися ôтъ першихъ основъ, ôтъ самого долу а поступати що разъ въ гору ôтъ степени до степени. Головна маса людности краєвои — наше селяньство и маломѣщаньство находится въ якъ найсумнѣйшôмъ станѣ економичнôмъ и обывательскôмъ. Лихвою знищене, довгами обтяжене, лихвярскими и банковыми пожичками обмотане, попадає наше селяньство и маломѣщаньство що разъ дальше въ пропасть нужды и недолѣ. При такôмъ складѣ рѣчій совсѣмъ понятно, що селяне и мѣщане при своѣй розмѣрно дуже маленькôй просвѣтѣ а при такъ великôмъ економичнôмъ упадку не можутъ ніякимъ чиномъ жити тымъ житьемъ свобôднымъ, обывательскимъ, яке признає имъ наша конституція. Забитѝ економично, не могутъ они двигатись и политично. Такій станъ нашого селяньства и маломѣщаньства потягає за собою такожь и недолю такъ званыхъ клясъ середныхъ. Ремѣсництво, учительство, священьство, цѣла интелигенція, ôтдаючи свои услуги народови — ôтчуває на собѣ сей сумный станъ селяньства и маломѣщаньства. Чимъ бôльше въ гору, тымъ бôльше слабне тоє почутье загальнои нужды краєвои, хочь не безъ того, щобы и великѝ капиталисты и великѝ посѣдателѣ землѣ не ôтчували наслѣдствій економичного упадку краю.

Якажь тутъ дорога поправы и реформы? Самъ реальный станъ нашои соспôльности указує тую дорогу. Коли недоля маѣ своє жерело въ нужденнôмъ станѣ масы народнои, то й въ ôтси повинна початись реформова праця. Высвобожденье народа зъ лихвярскихъ путъ — се перше дѣло. Не выкупивши народа зъ єго лихвярско-банковыхъ довгôвъ, не сотворивши для селяньства и маломѣщаньства здоровои и приступнои организаціи кредитовои — не ма що думати о якôй небудь поправѣ нашихъ соспôльно-политичныхъ ôтношень. Такъ ôтже стає въ першôмъ рядѣ утворенье краєвого кредитового банку опертого на зреформованôй организаціи громадскихъ касъ пожичковыхъ, чи радше сполученье всѣхъ громадскихъ касъ пожичковыхъ въ одинъ краєвый организмъ кредитовый пôдъ контролею и управою краєвою, переведенье выкупу задовженыхъ грунтôвъ селяньскихъ зъ рукъ лихвярскихъ и банковыхъ. Съ тымъ разомъ лучится справа ограниченя подѣльности селяньскихъ грунтôвъ и реформа судоводства, о скôлько она дотыкає нашого селяньства и маломѣщаньства. Однакожь высвободити селяньство зъ рукъ лихвярôвъ и банкôвъ, не значитъ єще, що тымъ вже закôнчено всяку економичну реформу. Треба такожь крôмъ самои охороны подати єще позитивнѝ пôдставы економичного розвою взростаючои масы народнои. Тожь въ другôмъ рядѣ выступає справа закладаня школъ рôльничихъ и промысловыхъ въ цѣли пôдненя рôльництва, домового промыслу, ремѣсництва и промыслу дрôбного. Ôттакъ наступає справа реформы громадъ, именно высвобожденье громадъ и громадскихъ старшинъ зъ пôдъ терористичного вплыву администрації, реформа уряду громадскихъ писарѣвъ и въ загалѣ здвигненье громадъ до бôльшого и самостôйнѣйшого житя автономичного. Въ дальшôмъ рядѣ наступає реформа нашои повѣтовои и краєвои автономіи. По переведеню тыхъ реформъ можнабы доперва при пôднесенôй продуктивности краю, а при збôльшенôмъ житю автономичнôмъ приступити до дальшихъ широкихъ реформъ на поли економичнôмъ и политично-соспôльнôмъ.

Чижь такъ у насъ дѣеся? Якъ недавно выказалисьмо на тôмъ мѣстци, провктъ „краєвого банку гипотечного“ не подає нашому селяньству и маломѣщаньству найменшои помочи, справа задовженя селянъ въ банкахъ и примусового вывлащуваня зъ землѣ остаєся навѣть нетыканою, о реформѣ судоводства ани згадки и думки, и въ загалѣ никто не клопочеся о економичнôмъ и политичнôмъ двигненю нашого народа. Що найбôльше довелисьмо до того, що ôтъ часу до часу озываются загальнѝ крики чи то въ часописяхъ чи въ соймѣ о загальнôй нуждѣ, о „потребѣ органичнои працѣ“, о „руинѣ Галичины“ и т. д. Але на тыхъ загальныхъ крикахъ все кôнчится, а на дѣлѣ робится впростъ противне ôтъ того, що належалобы зробити. Розправы надъ буджетомъ школьнымъ подали малѝ илюстрацію такои переворотнои роботы. Дубляньска школа єсть такожь маленькою илюстраційкою тои крутанины. Край выдає рôчно надъ 17.000 зр. на удержанье школы, котра ничимъ не причиняєся до рôльничого образованя селяньства, а въ найлучшôмъ случаю выховає певне число економôвъ двôрскихъ. Щобы тую школу зробити неприступною для селяньства, перетворено єи на якійсь економскій университетъ, о котрого хосенности навѣть для дворôвъ дуже можна сомнѣватися. О тôмъ однакожь, щобы не зачинати ôтъ разу ажь ôтъ рôльничого университету, але щобы проучувати молоде селяньство раціональнои рôльничои азбуки, о тôмъ никто поки що навѣть не думає, а фондъ краєвый не маѣ грошій на такѝ цѣли!

Теперь маємо єще новый обявъ такои „органичнои працѣ“. Якъ вѣдомо буджетъ фонду краєвого за послѣднѝ лѣта и на р. 1881 выказує значный дефицитъ— разомъ около три милѝоны, а именно за послѣднѝ чотыри лѣта недобору 1,304.974 зр., а на рôкъ 1881 — недобору 2,695.673 зр. Сей послѣдній недобôръ може бути єще зменшеный черезъ заведенье бôльшои ощадности въ краєвôмъ буджетѣ, а позôсталый недобôръ може бути хочь въ части покрытый додатками до податкôвъ. Все жь таки останеся мимо того значный недобôръ, котрый треба буде въ иншій способôмъ покрыти. Якъ же жь покрыти сей недобôръ? Єще при отвореню сôймовои сесіи, коли то першій разъ розôйшлася чутка о тыхъ недоборахъ, всѣ публичнѝ голосы заговорили якось то не мило, хочь не рѣшучо, о „przekroczeniach budżetu“ за минувшѝ лѣта, згадали о загальнôй нуждѣ въ краю и накликали до ощадности. Позаякъ правительство обнижило теперь додатокъ индемнизаційный о 3 кр., тожь указано на тоє, щобы черезъ пôдвысшенье додаткôвъ до податкôвъ на краєвѝ потребы о 3 кр. ôтъ 1 зр. покрыти недобôръ фонду краєвого, а въ остаточности єще затягнути одномиліонову пожичку краєву, о котру вже передъ тымъ кр. Выдѣлъ трактувавъ съ правительствомъ. Однакожь и о тôй пожичцѣ говорено дуже несмѣло. „Кто знає, писала Gaz. Nar. еще 9 л. червня, чи не булобы ôтповѣднѣйше такожь и на рôкъ 1881 покрыти недобôръ въ сей способôбъ якъ на р. 1880 с. є. черезъ затягненье бôльшои о 250,000 зр. пожички, котрубы зъамортизовано въ довшôмъ протягу лѣтъ, коли поправлятся краєвѝ ôтношеня...“ Такъ отже пôдвысшенье додаткôвъ до податкôвъ, а взглядно затягненье одномиліоновои пожички вважалося єще недавно чимсь то доволѣ тяжкимъ и для краю некористнымъ.

Не минувъ однакожь єще и мѣсяць, ажь наразъ „заграли иншои“.

„Затягненье значнѣйшои — що **найменше шестимиліоновои пожички** *— не тôлько на покрытье вже наслого недобору въ будучихъ лѣтахъ, затягненье єи на пôдмогу проектованыхъ новыхъ желѣзницъ, для регуляціи рѣкъ и осушеня багонъ, єсть єдиною дорогою(?!) на котрôй край скорою ступою може дôйти до новои щасливои єры!*“ — такъ затрубѣли „велегласно“ оба герольды галицко-польскѝ Gazeta Narod. и Dziennik Pol. и нуже выказувати, що шестимиліонова (що найменше!!) пожичка направитъ все; усуне убожество селянъ, пôдратує панôвъ, дасть хлѣбъ техникамъ, сотворитъ все и вся — нову еру щасливости въ Галичинѣ! „Wszakże wielkie klęski narodowe tylko wielkimi środkami usunąć się dają“ — трубитъ Dziennik Pol. „Тымъ дѣломъ смѣлымъ, котре вже въ близькôй будучности може не тôлько утвердити, але що разъ высше пôдносити добробытъ краю, єсть затягненье великои пожички краєвои на цѣли пôднесеня культуры, промыслу и торговлѣ, котрыхъ фундаментами суть добрѝ средства комуникаційнѝ“.—„Pożyczka ekonomiczna“ не соромится кликати Gaz. Nar. „звертає на себе що разъ бôльшу увагу. Єсли соймъ въ сегорôчнôй сесіи не уповажнитъ кр. Выдѣлу затягнути значну може **десятьміліонову пожичку** (en mangent vient l'appetit!) *економичну*, то справедливо(!) можна буде єго посудити, що абсолютно не єсть способнымъ до якихъ небудь иншихъ операцій финансовыхъ, якъ хиба до затяганя пожичокъ голодовыхъ“. — „Тôлько sobkowstwo i zaściankowe pojęcia можутъ противитись *економичнôй* пожичцѣ“, вторує Dzien. Pol. Пригляньможся бližше тôй „економичнôй“ пожичцѣ.

Економична Реставрація

Jedni ośćią ryby przebijają,
drudzy na wędkę je łowią.
(Зъ мовы соймовои посла Полянôвского противъ „Просвѣтѣ“).

(*Дальше.*)

Ктожь то бувъ такій, що такій законъ надавъ? А вжежь галицкій соймъ. Ба, о тоє я не пытаю; соймъ єсть абстрактна фирма; законы надає пануюча въ соймѣ бôльшôсть; скажѣтъ менѣ, зъ кого складаєся бôльшôсть того сойму? — Зъ бôльшихъ посѣдателѣвъ и ихъ адгерентôвъ, (а взглядно зъ усѣхъ, и то самыхъ Полякôвъ). Отже зъ тыхъ самыхъ 4-хъ панôвъ, на котрыхъ ужитокъ громады будуютъ власнымъ коштомъ дороги и удержуютъ и того пятого, котрый имъ за тоє все позволяє зрубати деревину въ лѣсѣ.

Точнѣсѣнько такъ. На чіожь они користь выдали такій законъ, чи на пу-

бличну, чи на користь тôлько власнои кишенѣ? Не пытайте! Чи може, щобы „убожеству селянъ“ зарадити? Не кепкуйте!

Ну якъ було, такъ було (а властиво: такъ и доси есть), але предсѣ и на тôмъ сонци найшли нашѝ паны-законодателѣ одну пляму. Стали агитувати за змѣною дорожного права. И дѣйстно дебатовано кôлькома наворотами надъ новыми проєктами въ соймѣ. Гадаєте, що пляма, котру паны-законодателѣ достерегли, була та сама и такъ само чорна, якъ тая, котру мы бачимо? Совсѣмъ нѣ! То той пятый панъ почавъ соб'ѣ кривдувати, за що ôнъ на тую дѣру въ мостѣ муситъ свôй лѣсъ вынищувати що кôльканацять рокôвъ, тогды, якъ у єго сусѣдôвъ всѣ кривѝ и порохнавѝ буки неруханѝ умираютъ натуральною смертію. „Taki nierówny rozkład ciężarów nie może być nadal cierpiany“. Або най и ихъ хирляки падаютъ пôдъ вражою сокирою, або еще лѣпше, най и моимъ буде дозволено въ супокою умирати! И внѣсъ такожь свôй проєктъ. Що тогды не дебатовано! Бо щобы такъ похвальну, особливо тую другу альтернативну гадку въ житье впровадити, треба було доконче вынайти когось третого, котрый бы давъ за пятого пана матеріялъ на тую вѣчну дѣру въ мостѣ. Бо предсѣ на громаду не выпадало еще новѝ тягары накладати и жадати ôтъ неи, щобы еще и матеріялъ за дорогѝ грошѣ у свого пятого пана купувала. Пробовано рôжныхъ штучокъ, щобы законъ предсѣ и для громадъ выдався справедливый. Межи иншими одинъ проєктъ тѣшився попертьемъ великои части соймовои бôльшости, бо навѣть здався менѣ (о кôлько можу памятати) дотычна комисія єго приняла, обробила и здався менѣ въ засадѣ навѣть єго разъ вже принято въ соймѣ. Той проєктъ постановляє, крôмъ иншихъ выбѣгôвъ, щобы тôлько ôтъ найсправедлившого розкладу, розмѣрно до оплачуваныхъ податкôвъ, ухоронитися, — розкладъ пôсля скôлькости штукъ худобы.

Ну, звѣстно, що панъ може купувати и ховати самѝ добôрнѝ, сильнѝ конѣ и волы и т. д., такъ що 1 штука стане за 3 штуки хлопскои, а тымъ самымъ на кождого хлопа спадавъ 3 разы такъ высокій тягаръ, якъ на пана, тогды якъ користи були рôвнѝ; бо своєю одною сильною и быстрою штукою мôгъ панъ примѣромъ фѣрою съ снопами обернути по тôй самôй дорозѣ и тôмъ самôмъ мостѣ 3 разы, закимъ хлопъ разъ доволѣкся своими трема. Мимо того паны чогось були недовольнѝ тымъ проєктомъ зъ разу; пôднесено великій крикъ противъ нему по часописяхъ и проєктъ власне тогды звернено до комисіи. Щожь Вы скажете, на другій день комисія предкладає той самѣсенькій проєктъ, чи тамъ оголошує въ часописяхъ, бо вже не памятаю, чи не було то по замкненю сесіи, — и щожь? Загальнѝ похвалы и рукоплесканя!

Чудо тов здѣлавъ одинъ маленькій, безъ жадныхъ мотивôвъ веуненый додаточокъ до того параграфу, въ котрôмъ була мова, въ якій спосôбъ утримувати статистику дотычнои худобы. Отже ту додано таке: обчисленье худобы ôтбувається 21 жовтня.

Видите самѝ, якъ мало треба до задоволеня нашои пануючои соспôльности. Що за патріотичне пожертвованье своихъ засадъ и интересôвъ, по такôй поправцѣ очевидно pro forma тôлько, бо безъ ніякихъ мотивôвъ зробленôй, щобы тôлько не здержувати бôльше змѣны дотеперѣшного такъ прикрого для селянъ закона!

Але то предсѣ рѣчь цѣкава той 21-ій жовтень! Чи то може якій польскій патронъ припадає на той день въ календарѣ? Нѣ, св. Уршуля не заслужила собѣ у Полякôвъ ани у властителѣвъ бôльшихъ посѣлостій, ни ничого бôльше, ни ничого менше, якъ примѣромъ св. Сильвестеръ, припадаючій на 31 грудня, а тымъ самымъ на день статистичныхъ конскрипцій, якѝ по загальному европейскому звычаю и впрочѣмъ найôтповѣднѣйше съ кôнцемъ а взглядно съ початкомъ року, а не въ якôмъ безмысльно и безъ системы вырванôмъ дни ôтбуваются.

Яку може мати власне якійсь 21. жовтень высшôсть по надъ кôнцемъ року?

Але мои добродѣи, ja nie taki głupi, jak wyglądam, ja pan na Propinacyi i dwóch gorzelniach!

Подумаймо собѣ, щобы то було, якôбы тая, для розмѣрного розкладу тягарôвъ помежи пана а громаду призначена конскрипція товару ôтбувалася въ зимѣ, 31 грудня? Звѣстно, що о тôмъ часѣ кождый другій господарь-селянинъ або продавъ вже свою послѣдну худобину, або єму въ голоду здохла, — бо не мôгъ єи „зимувати“; въ громадѣ стало о половину худобы менше. Але за тое въ паньскôй горальни есть о тôмъ часѣ що найменше 100 штукъ добôрныхъ волôвъ на бразѣ, котрѝ тамъ прибули понадъ лѣтный станъ паньскои домашнои худобы и стоятъ ôтъ „wszystkich świętych“ до „trzech króli“ и ôтходятъ; знова на ихъ мѣстце приходитъ новыхъ зо 100, по „zwiastowaniu“ знова ôтходятъ — и знова горальня пуста до wszystkich świętych. Розумѣвся, тая худоба незгôрше користає зъ громадскихъ дорôгъ, якъ всяка инша, а навѣть найгôрше ихъ псує, бо она власне есть въ пôзну мокру осѣнь (падолистъ), и въ мокру весну: лютый, цвѣтень; а звѣстно тогды и найгôрше болото, и лишь въ тыхъ власне часахъ можна худобою дороги псувати и нищити, особливо такъ великими стадами, тогды, якъ въ суху лѣтну пору худоба навѣть слѣду не лишає на дорозѣ, а фѣры иногды самѝ собою єи направляютъ. Що иншого дня 21 жовтня: тогды кождый хлопъ має весь свôй живый товаръ ненарушеный, бо оранка и т. д. а навѣть повнѣйшій якъ на веснѣ, бо собѣ пôдховавъ и якого бычка, щобы єго на зиму продати, тогды якъ панъ о тôмъ часѣ має еще пусту горальню, — горальня розпочинає рухъ по выкопаню и звезеню бараболь, власне доперва 28—30 жовтня, або 1 падолиста: речинець (терминъ) въ цѣлôмъ краю принятый и звѣстный. Отже точнѣсенько межи 21 а послѣднымъ жовтнемъ есть стôлько часу, щобы тыхъ 100 волôвъ закупити и до горальнѣ зôгнати.

Теперь вже розумѣєте — чія то патронка тая św. Urszula? Можнабы зъ того уложити на пôдставѣ згаданого §-у таку „господарску пословицю“: Święta Urszula—ratuje od konskrypcyi mnie i mego Szmula; а властиво ратує ôтъ поношень тягарôвъ, звалюючи ихъ на хлопа, котрый не має щастя, мати въ своимъ календарѣ той аристократичнои святои.

Отже панъ має примѣромъ 100 штукъ инвентаря звычайного; въ громадѣ есть примѣромъ 500; то було въ лѣтѣ и въ дню 21 жовтня. Але 31 сѣчня то вже инакше. Панъ має 200, громада має также вже заледви 200; потôмъ панъ въ пущенье ôтогнавши 100 до Вѣдня, згонивъ новыхъ 100, мавъ отже вже 300; въ громадѣ продано знова — зъ 50 штукъ товару. Але тягару на дорогу ôнъ — по тôй штуцѣ — поноситъ за найнизшій можливый станъ своеи худобы, бо лишь за 100, с. е. 3-у часть, за цѣлый рôкъ, тогды якъ громада поноситъ за найвышшій можливый станъ своеи худобы, за 500, за цѣлый рôкъ, мимо того, що въ дѣйстности лишь що найбôльше половина того стану, 250, уживала дороги цѣлый рôкъ, друга половина черезъ найгôршого ½ року совсѣмъ не уживала, ани псувала, бо єи въ селѣ не було.

Отже въ тôмъ штука!

Чи то було зроблено на користь загалу? А може навѣть щобы хлопови помочи въ єго убожествѣ?

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. „Русскій Инвалидъ“ дементує вѣсть Times-а о якихто стычкахъ межи войсками россійскими и китайскими въ Кульджи. Рôвно невѣрнымъ показалось донесенье лондоньске о пораженю Скобелева черезъ Туркоманôвъ. Противно, доноситъ „Инвалидъ“, що передня сторожа зайняла 9. червня Хойдакалю, 23. червня Базъ, а 25. выслала реконесансъ до Арчмана, зъ ôтки непріятель уступивъ. Зъ линіи Атреку и зъ селъ опущеныхъ черезъ Текинцѣвъ ôтходятъ безперестанно транспорты до Бамы.

Побôчь Скобелева одержавъ генералъ Кавфманъ начальство надъ окремымъ корпусомъ противъ Китаю. Шефомъ штабу именованый генералъ Фриде. Есть надѣя, що войска россійскѝ небавомъ переступлятъ границю китайску.

О орієнтальнôй политицѣ Россіи подали дневники Temps и Daily Telegraph дуже сензаційнѝ вѣдомости. Пôсля нихъ жертвовала Россія Греціи войскову помôчь въ цѣли обсадженя Тессаліи и Епиру на случай певныхъ евентуальностій. Якѝ суть тѝ евентуальности, не знати. Въ загалѣ политика Россіи супротивъ Греціи и Туреччины есть, якъ мы о тôмъ недавно згадовали, дуже загадочна. Держава ся, пише Polit. Corr., давнѣйше неприклонна аспираціямъ греческимъ, станула на конференціи берлиньскôй рѣшущо по сторонѣ Греціи. Насуваєся гадка, що Россія посѣдає въ тôмъ свои укрытѝ пляны. Temps выражаєся о Россіи въ слѣдуючій спосôбъ: „Россія жертвуе свою помôчь въ цѣли переведеня постановлень берлиньскои конференціи и чуе потребу скорого ôтилаченя за трактатъ берлиньскій и союзъ австрійсконѣмецкій. Въ Австріи бачитъ Россія соперника (compétiteur) на случай колибы прійшло до подѣлу спадщины по султанѣ. На конференціи старався Сабуровъ змодифікувати гдеякѝ точки трактату берлиньского, зреализувати договоръ санстефаньскій и подати пôдставы до вытвореня Великоболгаріи черезъ прилученье всхôднои Румеліи. Англія есть нынѣ природнымъ союзникомъ Россіи противъ панованя султана. Австріи интересъ знову спочиває въ тôмъ, щобы спарализовати пляны Россіи, въ чѣмъ єи попирає Нѣмеччина. Вѣдень и Петербургъ держатся нынѣ въ шаху“. Pester Lloyd заявляє навѣть ôткровенно, що орієнтальна политика Австріи буде на перекоры Англіи, Франціи и Россіи заедно консервативною. Австрія має пôсля сего угорско-туркофильского дневника задачу, не допустити смертоносного удару на Туреччину. Она старалася о те на конференціи и такiжь будутъ єи намѣреня и на будуще.

Чорногора. Съ новымъ проєктомъ выступає нынѣ Европа, щобы вынагородити Чорногору за Гусинье и Пляву. Дипльомація ôткрыла крайну коло Пôдгорицѣ, заселену выключно христіяньскими жителями, котрѝ радо(?) прилучилибыся до Чорногоры. Въ суперечности съ тымъ доноситъ Agence Havas, що Чорногорцѣ выступили въ похôдъ на Тусы и Пôдгорицю и що небавомъ прійде до бою съ войсками альбаньскои лиги.

Туреччина. Якъ звѣщаютъ зъ Царгорода, султанъ не думає пôдъ жаднымъ условьемъ выконати постановлень берлиньскои конференціи. Соборну ноту прійме ôнъ вправдѣ до вѣдомости, однакожь симъ часомъ приготовлює єго министерство военну опозицію. До Альбаніи высылаются грошѣ, карабины конструкціи Снидера и Мартиніого и официры. До Вольо, Солуня и Превезы выслано значнѝ ôтдѣлы военнѝ. Три военнѝ кораблѣ перевезли на дняхъ 4000 войска до Тессаліи. Губернаторы одержали розказъ, щобы розпочали нову бранку на провинціи. Въ Царгородѣ самôмъ вербуютъ богато охотникôвъ. Блюмъ башу выслано на оглядины дарданельскихъ портôвъ, а Бакеръ башу въ такôй самôй цѣли до Солуня. Недавно туды выправленыхъ 8 батерій призначено для Альбанцѣвъ. Губернаторъ Адріянополя, Ревфъ баша формуе таборъ охотникôвъ по припорученю министра вôйны. Туреччина въ загалѣ добуває послѣднѝ силы, щобы здержати бодай на часъ смертоносный ударъ, котрый має задати ѣй Европа зъ иниціятивы Глядстона. Вѣсть о евентуальнôй демонстраціи фльоты англійско-французскои въ егейскôмъ мори не притихає. Противно, переговоры межи Англією и Францією въ сѣй справѣ маютъ бити на окôнченю. На случай, еслибы навѣть Франція ôтказалася ôтъ участи, то фльота англійска удасться туды сама.

Султанъ ôтповѣвъ уже на трету точку идентичнои ноты, представленои єму черезъ Гешена и другихъ амбасадорôвъ европейскихъ державъ, именно на справу угнетаня христіяньскихъ жителѣвъ Ôрменіи черезъ тамошныхъ могаметанъ и розбишацкихъ Курдôвъ. Якъ давнѣйшѝ такъ и послѣдна ôтповѣдь есть вымичаюча. Султанъ заявляє, що єму лежитъ на серци добро Ôрменôвъ, однакожь каже имъ до якогось часу узброитися въ терпеливôсть, доки интернаціональна комисія засѣдаюча въ Царгородѣ не порѣшитъ новыхъ реформъ(?) въ администраціи виляетôвъ. Тогды, робитъ султанъ надѣю, надѣлитъ Ôрменію начальниками, котрыхъ возьме зъ посередъ бôльшости народонаселеня и вызначитъ окремый трибуналъ, котрый переселяючися зъ мѣстця на мѣстце буде боронивъ жителѣвъ христіяньскихъ противъ всякого насилія. Ôтповѣдь тая есть однакожь такъ недостаточною и такъ малои вартости, що державы европейскѝ нею не вдоволятся, якъ не вдоволилися ôтповѣдями на справы греческу и чорногорску. Если до сего часу graeca fides значила стôлько, що nulla fides, то небавомъ fides turcica набере сего значеня безъ всякого сомнѣня.

Зъ Нового Базару доносятъ о новыхъ заворушеняхъ. Шайки дикихъ Альбанцѣвъ нападаютъ безперестанно на безборонныхъ христіяньскихъ жителѣвъ и мордуютъ ихъ безъ пощады. Богато христіянъ утѣкає до Сербіи. Напады тѝ були причиною, що губернаторъ Нового Базару, Гассанъ паша, выдавъ розказъ на загальне розброєнье могаметанъ. Результатъ розказу бувъ однакожь якъ звѣстно такій, що Альбанцѣ въ силѣ 5000 людій вторгнули до Нового Базару, а начальникъ ихъ, Еюбъ бей, вдерся до палаты губернатора и убивъ єго. Есть се вѣрна илюстрація до фанатизму турецкого и анархіи, котра вже разъ скôнчитися повинна.

Хохлій соборна нота буде доручена султанови имовѣрно доперва около 16. л. липня, то не зважаючи на те, нынѣ уже суть скодифікованѝ точки ôтповѣди султанъскои. Порта ôткличеся имовѣрно на берлиньскій договоръ, заставляючися, що въ сѣмъ договорѣ була бесѣда лишь о розграниченю Греціи ôтъ Туреччины, але не о ôтступленю територіяльнôмъ. Порта згодится на медіяцію, але не узнасть надъ собою ніякого суду розъємного и буде уважати постановленя додатковои берлиньскои конференціи яко такѝ, котрѝ самѝ нарушаютъ договоръ берлиньскій.

Англія. Греческій король опустивъ Лондонъ 5. л. липця. Догадуются, що головною цѣлію поѣздки короля були переговоры вспôльнои военнои акціи противъ Туреччины.

Справа Афганьска клопоче заедно кабинетъ англійскій. Абдерраманъ, котрый стоитъ съ войсками въ мѣстцевости Ханабадъ въ афганьскôмъ Туркестанѣ не хоче прійняти зъ рукъ Англичанъ короны емирскои въ Кабули.

Нѣмеччина. Соймъ прускій закрытый. Князь Милянъ загостивъ до купель въ Емсъ, где стрѣтився съ цѣсаремъ нѣмецкимъ.

Франція. Ôткинена сенатомъ устава о загальнôй амнестіи комунардôвъ прійшла уже передъ палату послôвъ.

Правительство выконує дальше мартовѝ декреты противъ Єзуитôвъ, котрѝ вправдѣ уступаютъ передъ силою, але заразомъ выточуютъ процесы префектамъ и комисарамъ полиціи о нарушенье супокою домашного. Доси зложило 110 судіѣвъ свои декреты, щобы не рѣшати сихъ процесôвъ. Правительство обсаджає опорожненѝ мѣстця своими приклонниками. Нарôдъ заявляє въ гдеякихъ окрестностяхъ велику симпатію для прогнаныхъ Єзуитôвъ, стає въ ихъ оборонѣ и проситъ для себе о благословенье. Значне число Єзуитôвъ переносится до Ишаніи. На разѣ лишає правительство другѝ конгрегаціи церковнѝ въ супокою. Сторонництва антирепубликанъскѝ выкористуютъ прикре положенье кабинету для своихъ цѣлій. Пôдозрѣваютъ навѣть Гамбету, що ôнъ дорадивши кабинетови Фрейсинета до выконаня мартовыхъ декретôвъ и амнестіи комунардôвъ, бажає паденя министерства, щобы зъ президента палаты послôвъ выйти на диктатора Франціи(?!) Нынѣшна анархія есть єму дуже на руку.

Соймъ краєвый.

Чотырнаците засѣданье дня 21 червца (5 липца) 1880.

Пос. Тышковскій предкладає внесенье съ проєктомъ слѣдуючого закона: „Ôтъ сторôнъ обовязаныхъ до конкуренціи на покрытье коштôвъ ставленя новыхъ и удержованя давныхъ будынкôвъ призначеныхъ до службы Божои и на удержанье священикôвъ, а на конець и на будынки школьнѝ,— не можна стягати на тую цѣль примусово въ протягу одного року бôльшои сумы якъ 50 процентъ ôтъ квоты однорôчныхъ податкôвъ сталыхъ, якѝ оплачуютъ обовязанѝ до тои конкуренціи.“

Пос. Олѣйникъ интерпелює правительственного комисаря, „чи вѣдомо правительству, що крадѣжь коней въ краю що разъ бôльше збôльшаєся, а зъ тыхъ крадѣжій ледво половина (50%) буває выкрывана, а прочѝ остаютъ не выслѣдженѝ зъ причины недостаточности силъ жандармеріи и ей инородного занятя, и якъ задумуе правительство сему зарадити?“ (Ся справа була обширно обговорена въ нашôй часописи дописователемъ „зъ Равского“).

Пос. Поляновскій вноситъ интерпеляцію: „Чи вѣдомо правительству, що товариство им. Качковского выключило зъ помежи своихъ членôвъ Антона Сѣрка за тое, що ôнъ голосувавъ при выборахъ на кандидата польского комитету (Федоровича) а не на кандидата „Р. Рады“ (дир. Яновского), що отже товариство не маюче цѣхи политичнои выключае „porządnych, trzeźwych i uczciwych ludzi“ за ихъ политичнй пересвѣдченя и що задумуе правительство, щобы подôбнымъ политичнымъ агитаціямъ того товариства запобѣгчи?“ (Чи знае п. Поляновскій, що товариство им. Качковского якъ и всѣ рускй товариства не маютъ найменшого обовязку руководитися поглядами п. Поляновского на „porządność, trzeźwość i uczciwość“ членôвъ перекупленыхъ або переполеныхъ поль. комитетомъ, чи розумѣе п. Поляновскій, що товариство им. Качковского маe право пôсля своихъ статутôвъ выключати членôвъ, котрй чимъ небудь причиняются до упадку рускаго народа або до его компромитаціи, чи понимае п. Поляновскій, що выключенье члена пôсля статутôвъ задля мотивôвъ статутами означеныхъ не може вважатися чинностію политичною и що про тое п. Поляновскому „zasie“ до того?)

Межи внесеными петиціями важнѣйшй: Петиція гр. кат. парохіянъ въ Монастырискахъ о запомогу на будову церкви. Петиція выдѣлу повѣтового въ Бучачи о ограченье подѣльности селяньскихъ грунтôвъ. Выдѣлъ повѣт. въ Залѣщикахъ о модификацію закона о податку консумційнôмъ ôтъ мяса. Тойже самъ выдѣлъ пов. проситъ о охорону краю ôтъ увеличеной тарифы для податку грунтового и ограниченье подѣльности селяньскихъ грунтôвъ.

Пос. Скалковскій здае справу о замкненю рахункôвъ фонду пропинаційного за рôкъ 1878. Дохôдъ фонду пропинаційного въ тôмъ роцѣ выносивъ 172.306 зр. 76½ кр., выдатки 3,583 зр. 11 кр., залягало 117.080 зр. 55 кр. Комисія вноситъ приняти до вѣдомости справозданье кр. Выдѣлу и вôзвати правительство о скоре стяганье належитостій. Гр. Голеевскій пôдноситъ, що старосты дуже поблажаютъ „шинкарямъ-жидамъ.“ — Внесенье комисіи прійнято.

Слѣдуе справозданье буджетовои комисіи о буджетѣ школъ рôльничихъ въ Дублянахъ. Выдатки тыхъ школъ обчислено на 34.845 зр. а доходы на 17.805 зр.; комисія вноситъ, щобы недобôръ 17.040 зр. покрыти зъ фонду краевого.

Пос. о. Красицкій пригадуе, що противився свого часу, щобы принимати дубляньскй школы на фондъ краевый, а то не тôлько зô взгляду на сторону финансову, але и для того, що въ тыхъ школахъ застережено выключный языкъ польскій такъ, що рускій народъ не маe зъ нихъ ніякого хôсна. Сама школа маe характеръ за надто высоконауковый, потягае много коштôвъ, а не выховуе селянъ-господарѣвъ. Пос. Гросъ высказуе важнôсть дубляньскои школы, хочбы съ характеромъ университетскимъ, для краю переважно рôльничои. Пос. Абрагамовичъ покликуючись на стенографичнй справозданя доказуе, що о. Красицкій голосувавъ за принятьемъ школъ дубляньскихъ на фондъ краевый. Пос. о. Красицкій ôтповѣдае, що голосувавъ такъ для того, понеже знавъ, до чого дôйдутъ тіи школы, хотѣвъ отже, щобы сама практика высказала, якъ то некористно принимати тіи школы на фондъ краевый. Пос. Романовичъ освѣдчае, що въ парляментарнôмъ словарѣ не находитъ ответного выразу, щобы напятнувати поступованье посла, котрый голосуе за тымъ, що уважае яко зло. Ôттакъ прійнято внесенье буджетовои комисіи.

Дальше слѣдували справозданя о кôлькохъ поменшихъ петиціяхъ. Межи иншими здавъ справу пос. Янко о петиціи Рудокъ въ справѣ блянкетôвъ катастральныхъ (аркушôвъ индивидуальныхъ) и внесъ, щобы тую петицію ôтступити правительству съ вôзваньемъ, щобы правительство въ оголошеняхъ по руски стилизованыхъ дбало о чистоту сего языка. Сподѣемося, що правительство схоче на будуче пильнѣйше дбати о чистоту языка рускаго.

Пятнаците засѣданье дня 23 червця (7 липця) 1880.

Пос. о. Качала усправедливляе свою неприсутнôсть слабостію.

Правительственне предложенье о зборовыхъ касахъ пожичковыхъ для громадъ ôтослано до комисіи банковои.

Зъ помежи надôсланыхъ петицій замѣтнѣйшй: Пов. выдѣлъ въ Дрогобычи о ограниченье подѣльности селяньскихъ грунтôвъ. Громада Мшана дольна о утворенье тамже суду повѣтового. Пов. выдѣлъ въ Рудкахъ о заради, щобы грунтовый податокъ не бувъ высшій. Пов. выдѣлъ въ Горлицяхъ попираe проектъ будовы пôдкарпатскои желѣзницѣ. Пов. выдѣлъ въ Пôдгайцяхъ о реформу шкôлъ середныхъ, о ограниченье подѣльности селяньскихъ грунтôвъ и о запомогу на докôнченье дороги Пôдгаецко-Галицкои. Пов. выдѣлъ въ Перемышлянахъ о знесенье самостôйныхъ громадъ, котрй не оплачуютъ 200 зр. податку. Пов. выдѣлъ въ Снятынѣ о реформу выробу и продажи соли. Тожъ само проситъ пов. выдѣлъ въ Перемышли. Пов. рада въ Кроснѣ противъ будовы желѣзницѣ пôдкарпатскои.

Пос. Ксен. Охримовичъ мотивуе своe внесенье о утворенье суду повѣтового въ Борыславѣ; внесенье ôтослано до комисіи правничои.

Пос. Хшановскій мотивуе своe внесенье о выносаженю краевои касы сталою дотацією на непредвиджень а наглячй потребы.

Пос. Тышковскій мотивуе своe внесенье що до вымѣру рôчнои конкуренціи церковнои и школьнои. Бесѣдникъ хоче за радити обтяженю селянъ надмѣрною конкуренцією.

Перше внесенье ôтослано до комисіи буджетовои а друге до комисіи администраційнои.

Пос. Грохольскій вноситъ; щобы на кошта прійнятя Є. В. Цѣсаря пôдчасъ замѣреного пріѣзду до Галичины вызначити 26,000 зр.

Є. Е. Намѣстникъ освѣдчае, щобы зо взгляду на нужду въ краю не роблено ніякихъ выдатковъ на прійнятье.

Пос. Грохольскій мимо того обстае при своемъ внесеню, почѣмъ тое внесенье прійнято одноголосно.

Пос. Зыблікевичъ именемъ комисіи буджетовои вноситъ: на покрытье потребъ индемнизаційныхъ фондôвъ установляся додатокъ до сталыхъ податковъ съ додаткомъ ⅓ части по 45 кр. въ всходнôй Галичинѣ, а 30 кр. въ вел. кн. Краковскôмъ.

Внесенье прійнято.

НОВИНКИ.

— **Є. В. Цѣсарь** подаровавъ громадѣ Богородчаны старй 100 зр. яко пôдмогу на будову церкви.

— **Желѣзницѣ** Кароля-Людвика и львôвско-черновецка реставруютъ за-для пріѣзду Цѣсаря всѣ двôрцѣ. Ôтновленье внѣшне буде коштовати 42.000 зр. На львôвско-черновецкôй желѣзници вздержано выдаванье ôтпустокъ урядникамъ ажь до ôтъѣзду Цѣсаря.

— **Министры,** д-ръ Дунаевскій зъ Кракова и д-ръ Земялковскій зъ Вѣдня пріѣхали вчера до Львова.

— **Въ справѣ высшои гимназіи въ Коломыѣ** оголосила краева рада школьна урядово, що министерство просвѣты ôткликало замкненье чотырохъ высшихъ клясъ тоижь гимназіи.

— **Рускій аматорскій театръ въ Коломыѣ** устроюе въ сали бровару на Вербѣжи на цѣль господарско-промысловои выставы въ Коломыѣ представленье въ середу дня 2 р. (14 л.) липня 1880. Буде представлена „Боднарѣвна“, драматъ народный съ спѣвами и танцями въ 3 дѣйствіяхъ, Теодора Заревича.

— **Желѣзницю архкн. Альбрехта** намѣряе правительство вже ôтъ 1. серпня с. р. взяти въ свôй зарядъ. Министеръ торговлѣ въ порозумѣню съ министромъ скарбу завѣдомивъ вже о тôмъ раду завѣдуючу тоижь желѣзницѣ.

— На сегорôчнй загальнй зборы **тов. педагогичного**, котрй ôтбудутся въ Дрогобычи 21, 22 и 23 липця записалося значно надъ 500 участниковъ и зарядъ товариства мусѣвъ замкнути дальшй вписы зъ тои причины, що не булобы где бôльше гостій помѣстити.

— **Замкненье границѣ.** Намѣстництво выдало въ сихъ дняхъ слѣдуюче обвѣщенье: Зъ причины появившогося книгосушу на граници россійскôй, замыкаеся границѣ повѣтôвъ: бродского, збараского, скалатского, гусятыньского и борщѣвского. Для удержаня того наказу призначаеся асистенція войскова.

— **Выбôръ Офенгайма** въ Сучавѣ до рады державнои зôставъ зъ причины многихъ надужитъ и пôдкупствъ радою державною уневажненый. Сими днями ôтбулася въ тôмъ дѣлѣ розправа карна въ Чернôвцяхъ противъ жидôвъ, агентôвъ Офенгаймовыхъ, котрй пôдкуплювали выборцѣвъ а навѣть покусилися пôдкупити самого старосту повѣтового. Двохъ обжалованыхъ Мойсея Райхенберга и Ейзика Грабшайда засуджено на мѣсяць строгого арешту. Оба внесли зажаленье неважности.

— **Deutch-jüdiches Theater aus Rumänien** зъѣхавъ до Львова и сего тыждня зачавъ давати представленя.

— **До Босніи** выбираеся сими днями зъ Галичины 36 техникôвъ-инжинерôвъ.

— **Сегорôчнй маневры** будутъ дорого коштовати громаду мѣста Львова. Первѣстно заповѣло войскове начальство громадѣ квартирунокъ на 4.500 людій. Теперь заповѣджено зновъ на 6 баталіонôвъ. Мѣсто буде зъ тои причины мати выдатокъ до 30.000 зр.

— **Страченье двохъ уланôвъ,** Мочернюка и Гнатчука ôтбулося въ четверъ о год. 6 рано. При екзекуціи були присутнй кромѣ двохъ компаній войска авдиторъ, гр. к. священикъ о. Литиньскій и православный о. Митрофановичъ. Передъ розпочатьемъ екзекуціи списавъ еще авдиторъ съ засуджеными протоколъ взглядомъ вины третого улана Тихона Будзя зъ Старыхъ Кутъ (пов. Коссôвского), котрый пôдчасъ слѣдства уперто перечивъ свою участь въ убійствѣ фирера. Передъ екзекуцією зôзнали Мочернюкъ и Гнатчукъ, що они спôльно съ Будземъ сповнили скрытоубійство фирера, зненавидженого въ цѣлôй компаніи за тое, що запившися збытковався надъ жовнѣрями. Будзь мавъ держати фирера за ногу. По списаню протоколу катъ спровадженый зъ Берна взявся до дѣла. Коли Мочернюка взяли вязати, попросивъ склянку пива — але просьбѣ его ôтмовлено. Гнатчукъ зновъ въ довшôй промовѣ взывавъ жовнѣрôвъ, що бы не пили горѣвки, котра веде до всякого найпоганѣйшого злочиньства. Будзь буде на ново судженый. Трупы висѣли цѣлый день ажь до заходу сонця.

— **Зо Стрыя.** (Въ день Ивана Крестителя.) Благаю Васъ, пане Редакторе, будьте ласкавй, вышлѣтъ всѣхъ Вашихъ мальконтентôвъ, що въ своихъ артикулахъ такъ пристрастно розписуются про якесь покривдженье рускои народности черезъ нашихъ такъ дорогихъ сусѣдôвъ до насъ, хочьбы на короткій часъ. Побувши помѣжь нами, думаю, сталибъ они иншои думки та съ нами „пѣлибы велегласно“ гимнъ славы на честь „wspólnej ojczyzny“. До насъ въ науку! Мы навчимъ не, — якъ казавъ Шевченко, — но чому хлѣбъ та сôль, лишень якъ и що треба Русинамъ чинити, щобы имъ было такъ добре якъ у раю за дверима. Отое бачите мы уладили нашй ôтносины на св. п. Уніи Любельскôй, про котру Вы и знати не хочете. „Wolni z wolnymi, równi z równymi“! Будучи зрôвнанй съ нашими братьми поспѣшаемо кождого латиньского свята съ польскими таки молитвенниками до костела та ôтспѣвуемо ажь любо послухати godzinki i różańce. Щобъ вказати нашу уступчивôсть поперекрещувалисьмо на ладъ великихъ мѣстъ назвы нашихъ улиць. Ulica Kazimierza, Gołuchowskiego — чижь то не звучитъ красше, якъ якого тамъ Володимѣра або Данила (не кажучи вже про бунтôвника Хмельницкого) а дальше чи не побуджуе насъ на кождôмъ кроку до великои вдячности першому, що намъ давъ способнôсть пôзнати нашихъ сусѣдôвъ а другому, що всѣми силами старався утвердити насъ въ дружбѣ съ ними ?..

Маючи рôвнй права съ Поляками ôтносимось до всѣхъ урядôвъ въ языцѣ польскôмъ, щобъ то показати, що мы вже гденещо и навчились та сталися достойными сего зрôвнаня. Въ школѣ ще красше перевели мы „Unią“! Дѣти нашй учатся и польского и рускаго языка, всѣ загаломъ, чи то Полякъ чи Русинъ. Позаякъ языкъ польскій яко „język wyrobiony, wykształcony, krajowy“ намъ потрѣбнѣйшій, вызначили мы ему бôльше годинъ та постановили его выкладовымъ. Рускому досыть и 2 годины у тыждень та й на що бôльше. Чуе его кождый вже зъ малку та впрочѣмъ и безъ науки розмовится нимъ съ служницею. Любо тому и послухати, якъ дѣтвакъ розкаже тобѣ исторійку про „Jadwig-y, Stanisława Augusta“ плавнымъ(?), чистымъ(?) польскимъ языкомъ. А вже й не знаешь що чинити зъ великои утѣхи, якъ доведеся тобѣ прочитати якій уступъ, списаный по руски рукою дѣтины, або почути якъ що оповѣдае! Не подыблешь тамъ вправдѣ правописи, або граматики, — кто тамъ зважавбы на такй марницѣ! Коло рускои буквы стоитъ польска, коло рускаго слова польске, — zgodnie jako równe z równemi. Розказуютъ, що п. инспекторъ краевый, объѣжджаючи сего року нашь округъ, лишень наукою рускаго языка бувъ въ повнѣ задоволеный. Потягавъ учителѣвъ и за нѣмецке и за рахунки, „krajową historję“ а именно за языкъ польскій къ отвѣчальности — лишень не за руске. Такъ бувъ пересвѣдченый, що наука сего предмету добре ведеся, що навѣть не жадавъ справы зъ поступу въ нѣмъ. Святкуемо свята латиньскй, но и рускй. Вправдѣ пôдъ часъ хвалы Божои въ церквѣ муштруютъ таки нашй жовняры, но се рѣчь меншои ваги. Що таки дѣвчата малй въ урочисте нынѣшне свято пôдчасъ ôтправы въ церквѣ цѣлый ранокъ пересидѣли въ школѣ, то такожь не великій грѣхъ. Часу багато не стало, а испыта наближаются! Хотѣлибысьте може еще знати — якъ мы газдуемо въ радѣ мѣйскôй? Но про се и гдещо иншого розкажу иншимъ разомъ.

— **Выдѣлъ филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ** запрошуе Вп. Членôвъ золочѣвскои „Бурсы филіи Просвѣты“, не менше и тыхъ Вп. Родимцѣвъ, котрй до сего товариства приступити хотятъ на день 15. липня с. р. на загальнй Зборы въ цѣли уконституованя. Зборы ôткрыются о 2. год. по полудни въ сали рады повѣтовои.

Золочѣвъ дня 9. л. липня 1880.

Выдѣлъ филіи „Просвѣты“.

— **Перше загальне зôбранье членôвъ тов. „Руска Бурса въ Бережанахъ“** ôтбудеся дня 15. лат. Липня о 4 год. зъ полудня въ сали засѣдань Рады громадскои Бережаньскои. Порядокъ дневный: 1. Вступне слово. 2. Справозданье дѣятельности тымчасового комитета и ôтчитанье статута товариства. 3. Выбôръ Выдѣлу. 4. Внесеня.

Ôтъ комитета „Рускои Бурсы“.

М. Глебовицкій. предсѣдатель. *І. С. Волчукъ* секретарь.

— **Зъ Вѣдня** одержали мы слѣдуючу оповѣстку съ просьбою о ей умѣщенье: „До ПП. предплатникôвъ „Славяньского Альманаха“! Якъ вже була звѣстка въ 48 ч. „Дѣла“, ц. к. прокураторія сконфискувала сегорôчный выпускъ „Славяньского Альманаха“. Задля тои несподѣваной перепоны спôзнится розôсланье „Славяньского Альманаха“ ажь до окôнченя процесу, що, здаеся, наступитъ съ кôнцемъ сего мѣсяця. Просимо проте ВП. предплатникôвъ увзгляднити тую пригоду и простити не ôтъ насъ залежну проволоку. — „Ôтъ редакціи Славяньского Альманаха“.

— **Въ Лондонѣ** пôдчасъ закладаня новыхъ руръ газовыхъ дня 5 с. м. вечеромъ выбухъ на двохъ улицяхъ газъ съ такою нагальною силою, що брукъ на 20 мѣсцяхъ высадивъ въ воздухъ и надъ 20 домôвъ такъ ушкодивъ, що треба буде ихъ розбирати. Зъ людій въ першôй хвили знайдено 12 мертвыхъ а надъ пятьдесять раненыхъ. Робôтники цѣлу нôчь були занятй при вывозѣ грузôвъ.

— **Адвокатъ вѣденьскій,** дръ Викторъ Моравицъ зôставъ именованый безплатнымъ авскультантомъ въ Моравіи.

— **Страшна саранча** нищитъ ростинноcть въ окрестностяхъ полуднево-всхôдного Кавказу, именно въ губерніи елисаветопольскôй. Вынищеньемъ саранчѣ, котра паде величезными роями, занимаеся 4500 людій день въ день постоянно, а до 5000 людій чергою приходитъ имъ въ помôчь. Що дня нищится 2000 сотнарôвъ саранчѣ. Доси вынищено ей вже 80.000 сотнарôвъ.

— **Всероссійска выстава** ôтбудеся 1881. р. въ Москвѣ. Министерство финансôвъ усильно стараеся, щобы на тôйже выставѣ именно два ôтдѣлы були якъ найбогатѣйше заступленй а то: ôтдѣлъ машинъ и ôтдѣлъ дрôбного, домашного промыслу.

— **Памятникъ Пушкинôвъ** мавъ бути посвященый, и въ тôй цѣли, пôсля первѣстно уложеного програму, мала удатися до памятника духовна процесія. Синодъ не позволивъ священою водою кропити памятника, бо то не годилобыся съ уставомъ православнои церкви и для того духовна процесія не ôтбулася.

— **Султановй дѣти** учатся кромѣ языка турецкого и французского такожь россійского. Що не учатся нѣмецкого и англійского, не есть то ніяке чудо, пише съ насмѣшкою сербска газета „Застава“, але то чудо, що не учатся языка мадярского, языка найбôльшихъ пріятелѣвъ Турціи и султана.

— **Средство на рака** вынайшовъ одинъ англійскій лѣкарь. Оголосивъ ôнъ къ медициньскôмъ дневнику, що за помочію терпентины зъ Хіосъ або Кипру можна не тôлько повздержати розвитокъ тои страшнои доси невылѣчимои хоробы, але навѣть можна цѣлкомъ зъ неи вылѣчитись.

— **Цѣкава судова розправа** ôтбулася недавно на зъѣздѣ мировыхъ судій въ росс. мѣстѣ Уфѣ при многочисленнôй публицѣ. Жѣнка штатского совѣтника, панѣ Б. прійшла до церкви на чійсь слюбъ и пôдчасъ священодѣйства закурила въ церквѣ папиросъ. Полиція заразъ вдалася въ дѣло, списала актъ и передала мировому судіи. Мировый судія засудивъ паню Б. на 14 днѣвъ арешту. Панѣ Б. рекуровала и мировый зъѣздъ зниживъ ей кару на 7 днѣвъ арешту. Она и тымъ засудомъ не вдовольнилася и заапелювала до сената.

— **Стародавне поганьске кладбище** ôткрывъ недавно и розкопавъ проф. варшавского университета Павиньскій въ селѣ Славенцинѣ, ленчицкого уѣзда. Выкопано дуже рѣдкй урны и кôлька цѣло перехованыхъ кôстякôвъ людскихъ съ характерными чашками. Кладбище тое належитъ по думцѣ проф. Павиньского до X. або XI столѣтя.

— **До германизаціи Полякôвъ въ Прусахъ.** Пôсля статистичныхъ даныхъ въ Познаньщинѣ въ 1848 р. посѣдали Поляки 3,717.837 моргôвъ землѣ а Нѣмцѣ 2,496.935 моргôвъ. По трицяти лѣтахъ, т. є. 1878 р. Нѣмцѣ посѣдаютъ вже 3,491.125 а Поляки вже тôлько 2,623.647 моргôвъ. И день въ день переходитъ що разъ бôльше землѣ польско славяньскои въ нѣмецкй руки.

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

На конкурсъ выставленй: 1) Парохія Труханôвъ деканата Болехôвского, 2) пар. Посѣчь дек. Станиславôвского.

Душпастырскй мѣстця получили: О. Иванъ Воляньскій сотруд. изъ Городка — сотрудничество въ Крылосѣ дек. Галицкого, а Павло Филиповскій изъ Крылоса — сотрудничество въ Городку.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Лише що выйшла зъ печати друкомъ и накладомъ товариства имени Шевченка поважна що до объему и содержаня книга професора дра Омеляна Огоновского пôдъ заг.: **Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache** von Dr Emil Ogonowski. Lemberg. Verlag und Druck des ruthenischen Ševčenko-Vereines. 1880. въ VIII-цѣ, сторôнъ 244. Цѣна 2 зр. 25 кр.“ Не беручися писати оцѣнки того многоважного для рускаго языкознавства дѣла мусимо тôлько по побѣжнôмъ переглядѣ „Студій“ зазначити утяжливу и совѣстну працю, котра много часу и труду стояла нашого трудолюбного, заслуженого Професора. Въ своихъ „Студіяхъ“ обнявъ дръ Огоновскій рускій языкъ зъ цѣлои его географичнои области въ одну цѣлôсть, порôвнавъ его съ языкомъ старорускимъ, вказавъôтношенье нашого языка до прочихъ языкôвъ именно же россійского и польского. Передъ властивыми языковыми студіями подавъ Авторъ важнѣйшій литературно-историчній замѣтки, котрій толкуютъ: I. про ôтношенье руского языка до россійского, II. про географичне розширенье Русинôвъ и III. про нарѣчія (Mundarten) руского языка. Цѣлый твôръ кромѣ наведеного, що такъ скажемо, вступу, дѣлится на чотыри головній ôтдѣлы: A. Studien auf dem Gebiete der Lautlere. B. Studien auf dem Gebiete der Stammbildung. C. Studien auf dem Gebiete der Wortbildung и D. Studien auf dem Gebite der Syntax. Въ додатку говорится еще про акцентованье слôвъ рускихъ. Ôтъ давна вже чулася и розбиралася по часописяхъ потреба граматичного твору въ нѣмецкôмъ языцѣ, котрый показавбы ученому свѣтови по-при милозвучнôсть и красу нашого языка богатство его слôвъ и оригинальныхъ формъ, котрый бы показавъ живучу силу нашого языка въ могущôмъ его розвою. Задача такого твору кождому буде ясна, надто зрозумѣла. Пригадати собѣ тôлько, кôлько то неправдъ чи зô злои водѣ, чи невѣдомости плетеся про нашь богатый, прекрасный, милозвучный, кождому щиро му Русинови премилый языкъ; пригадати собѣ дальше, якъ мало и мы самі знаємо зъ тыхъ неперебраныхъ окарбôвъ-богатствъ нашого питомого языка, кôлько у насъ языковыхъ путаниць, недорозумѣнь, сомнѣній — — пригадавши собѣ все тое, зрозумѣємо ясно задачу найновѣйшого твору професора дра Ом. Огоновского, твору, смѣло можемъ сказати, найпершого, найзначнѣйшого въ рускôмъ языкознавствѣ. Єсть се можна сказати основа граматики руского языка зъ увзглядненьемъ всѣхъ его говорôвъ. Тожь надѣємося, що „Студіи“, написанй дуже приступно и поучаючо, — въ котрыхъ якъ филологъ такъ и не филологъ, дилетантъ, кождый для себе щедрі скарбы языкові знайде, — удостоятся щирого привѣту ôтъ цѣлои Руси и выведутъ насъ зъ дотеперѣшнихъ путаниць языковыхъ походячихъ звычайно зъ незнаня рôдного языка.

„Студіи“ дра Огоновского можна набути въ „Друкарни товариства им. Шевченка“, пляцъ Маріяцкій во Львовѣ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Станъ озимины и ярины** въ всхôднôй Галичинѣ **за часъ ôтъ 15 червня до 1 липня 1880.** Вѣдомости про станъ засѣвôвъ, які дôйшли до 1 липня, суть переважно потѣшаючі и переконуютъ, що сей рôкъ можна зачислити до рокôвъ середно урожайныхъ. Вправдѣ жнива озимины выпадутъ погдекуда може навѣть плôхще якъ минувшого року, але за тое ярины, наколи тôлько якій елементарній нещастя не впадутъ, будутъ значно лучшій, якъ въ минувшôмъ роцѣ.

Подаємо подрôбній донесеня зъ гдеякихъ околиць. И такъ зъ околиць Тѣшанова доносятъ: Дощѣ при кôнци червня значно поправили ярину. Бараболя показуе на гойный урожай; озимины лихі, ячмена добрі, ôвсы мѣрній, горохъ добрый; загаломъ отже жнива падутъ середній. Конюшины и травы лихі. Зъ околиць Збаража: Збôжя въ загалѣ дуже добре выглядаютъ. Житный колосъ красный и повный, пшениця ôтцвила красно, снѣти дуже мало. Въ загалѣ надѣя на лучшій урожай, якъ тамтого року. Зъ околиць Хоросткова. Сторона наша поблагословлена урожаемъ всякого збôжя; сей рôкъ буде однымъ зъ рѣдкихъ добрыхъ рокôвъ, коли жнива щастливо перейдутъ. Зъ околиць Турѣ повѣта Старомѣского: Послѣдного червня падавъ ôтъ ранку дрôбный, теплый дощикъ, правдива благодать для сельскихъ господарѣвъ; то першій сегорôчный дощь, котрый землю кôлька цалѣвъ въ глубь звогчивъ. Той дощь вправдѣ не направитъ всеи шкоды, яку вчинила довга зима и посуха, но все таки богато помôгъ зростови травы и пôзного ôвса. Бараболѣ красній, тôлько що потерплятъ ôтъ великихъ мышей, котрыхъ много появилося. Сѣножати сего року не принесутъ и половины вторôчныхъ зборôвъ, соломы такожь не буде богато — для того гôрняки вже зделегôдь выпродуютъ худобу, въ наслѣдство чого цѣна худобы спала. На Подôлю въ загалѣ єсть урожай — озимины добрі а ярины въ захôдныхъ повѣтахъ Подôля лучшій, бо тамъ дощѣ частѣйшій падали. Селяне хлѣборобы, — не сѣючи рѣпаку, пшеницѣ такожь мало, потерпѣли лишь тôлько зъ весны шкоды, що мусѣли переорувати озимі жита а насѣвати ярі, котрі зародилися. Бараболя и капуста дуже зародили. Зъ околиць Городенки жалуются на бракъ роботника, за 50 кр. денно тяжко дôстати. Въ тôйже окрестности конѣ и волы до роботы дуже дорогі; пара середныхъ волôвъ платится около 250 зр. Зъ околиць Золочева и Бродôвъ такожь доходятъ жалобы на бракъ роботника.

ВСЯЧИНА.

— **Долина рожъ.** Широко звѣстна на всю Европу „Долина рожъ“ пôдъ Казанликомъ въ Румеліи. Сей рôкъ принѣсъ такій врожай на рожѣ, що простора долина Казанлицка представлялася якъ правдиве море пышного цвѣтя. Жителѣ Казанлика ôтдаются выключно ховови рожъ, зъ котрыхъ выробляютъ такъ пожаданый въ цѣлôмъ свѣтѣ а именно на Всходѣ рожевый олѣець. Видъ въ порѣ росцвѣту рожъ чаруе око людске, єсть одинокимъ, величавымъ въ своѣмъ родѣ. Долину окружаютъ зъ усѣхъ сторôнъ узгôря. Ажь до щовбôвъ тыхъ узгôрь розстелюются килимы рôжноцвѣтныхъ рожъ. Подорожного вже зъ далека привитае райскій запахъ, бо на ôсѣмь милъ на около воздухъ насыченый милыми пахощами. Предпріємцѣ именно Англійцѣ и Россіяне закуповуютъ ôтъ мешканцѣвъ жнива рожъ а дуже много заграничныхъ подорожникôвъ нарочно пріѣздитъ поглянути, налюбоватися роскôшнымъ чудомъ на полуденнôмъ стоцѣ Балканôвъ. Податокъ ôтъ доходôвъ зъ управы рожъ въ долинѣ Казанлицкôй занимае одно зъ найповажнѣйшихъ мѣсць въ буджетѣ всхôднорумелійскôмъ, бо выноситъ звычайно до два мілioны франкôвъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

О. *Дж. въ Лабіи.* ч. 49 „Дѣла“ пôслати Вамъ не можемо, бо цѣлый накладъ розкуплено.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали: для Сіона о. К. С. въ Жужелю 2 зол.; для Батькôвщины В. Ш. во Львовѣ 1 зол. 30 кр., В. Ч. въ Рудѣ 1 зол., Е. Ж. въ Станиславовѣ 1 зол. 30 кр., Филія Просвѣты въ Станиславовѣ 1 зол. 30 кр., А. Б. въ Тернополи 1 зол. 30 кр., филія Просвѣты въ Тернополи 1 зол. 30 кр., Т. въ Неполокôвцяхъ 1 зол. 30 кр., И. В. въ Стрыю 1 зол. 30 кр., О. Н. въ Ясеновѣ п. 1 зол. 30 кр., о. В. С. въ Чортковѣ 1 зол. 30 кр., о. В. въ Могильници 1 зол. 30 кр., о. Ч. въ Девятири 1 зол. 30 кр., п. А. въ Пôдберезцяхъ 1 зол. 30 кр.; для Зорѣ А. Б. въ Коломыѣ 2 зол., о. Ю. Ф. въ Стрыю 2 зол. 35 кр., И. В. въ Стрыю 1 зол. 15 кр., о. П. въ Бобятынѣ 1 зол., о. В. С. въ Чортковѣ 3 зол., о. В. въ Могильници 2 зол., М. М. въ Чернôвцяхъ 1 зол.

Ôтозва.

Основателѣ „Рускои Бурсы въ Бережанахъ“ ôтбули дня 22. лат. червня с. р. збôръ, на котрôмъ выбрано тымчасовый комитетъ. Въ складъ его вôйшли: о. Мих. Глебовицкій яко предсѣдатель, п. Петро Дуткевичь яко мѣстопредсѣдатель, о. Мих. Соневицкій яко касіеръ, п. І. Волчукъ яко секретарь, — и оо. Иполитъ Дзеровичь, Иларіонъ Стеткевичь и Іоанъ Слюзарь яко члены комитета. Понеже пôсля статута бурса наша тогды отворится мае, коли збереся фондъ на закупленье на власнôсть дому для бурсы и на удержанье 6 ученикôвъ, прото ôтзываючися до жертволюбія нашихъ Родимцѣвъ, запрошуємъ такъ поодинокій лиця, якъ и громады, братства церковній, товариства и въ загалѣ лиця моральній до якъ найчисленнѣйшого вступленя въ члены, бо ôтъ того зависитъ розвôй такъ добродѣтельнои институціи. Датки просимъ надсылати на руки касіера о. Мих. Соневицкого, катихита гимназіяльного въ Бережанахъ. — Инший рускій часописи просимо повторити нынѣшну нашу ôтозву.

Ôтъ комитету „Руск. Бурсы въ Бережанахъ“.
М. Глебовицкій предсѣдатель. *І. С. Волчукъ* секретарь.

Подяка.

Комитетъ занявшійся устроєньемъ проѣздки на могилу бл. п. Маркіяна Шашкевича до Новосѣлокъ лѣскихъ въ имени литературно-историчного кружка Русинôвъ академикôвъ во Львовѣ мае честь зложити прилюдну подяку Всеч. о. Володимиру Рожеевскому, пароху Новосѣлокъ, за ôтправленье торжественного парастаса, за надгробне слово якъ и за гостинне принятье участникôвъ проѣздки.

Во Львовѣ дня 9 л. липня 1880.
Ôтъ комит. „Лит. историчного Кружка“.

Курсъ львôвскій зъ дня 8. *л.* липця 1880

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	276 —	280 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	164 50	168 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	293 —	— —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	98 15	99 15
„ „ „ по 4% ав.	91 50	92 50
„ „ „ по 5% ав. період.	98 15	99 15
Банку гип. галиц 6% ав.	102 15	103 15
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 50	103 50
3. Листы довжній за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 30	98 40
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	101 —	103 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	25 —	27 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 43	5 53
„ цѣсарскій	5 47	5 57
Наполеондоръ	9 32	9 42
Півимперіялъ	9 57	9 68
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 68
„ „ паперовый	1 24	1 26
100 марокъ нѣмецкихъ	57 45	58 15
Серебро	99 50	100 50

(Без текучого куп. безъ купону)

Курсъ збôжя зъ дня 1. липня 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ		до	
	зр.	кр	зр.	кр.
Пшениця	10	40	11	90
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	25	9	90
Ячмѣнь	7	50	9	—
„ паст.	—	—	—	—
Овесъ	6	90	8	25
Горохъ до варки	8	—	10	50
„ паст.	—	—	—	—
Вика	5	75	6	50
Кокорудза стара	7	55	7	75
„ нова	7	—	7	30
Рѣпакъ зимовый	—	—	—	—
„ лѣтный	—	—	—	—
Лянка	9	—	9	50
Насѣнье ляне	—	—	—	—
Конюшина	28	—	46	—
Кминъ	—	—	—	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	38	—	40	—

Въ книгарни Ставропигійскôй
набути можна
многоцѣнну илюстровану книгу
„Церкви рускія въ Галиціи и на Буковинѣ въ сравненіи съ храмами и зданіями у инныхъ, преимущественно у древныхъ народовъ“, написану дир. Ѳеодоромъ Ив. Бѣлоусомъ.

На 184 сторонахъ мѣстятся самі цѣнній описы, студіи и уваги заслуженого Автора, призбираній нимъ самымъ пôдчасъ его подорожій не тôлько по рôднôй краннѣ, але по цѣлôй майже Европѣ та побережахъ Азіи и Африки. Зъ кождои стороны книжки вѣе щира любовь до свого рôдного, бажанье славы и величности рускои землѣ. 85 добôрныхъ илюстрацій украшае книгу. Цѣна книги въ прирôвнаню до єи хорошого выданя низька, бо **тôлько 1 зр. 50 кр.**

Для консументôвъ и торговельникôвъ
поручае
КАВУ
включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

1а Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.—		
1а великозерниста Куба	„	1.90	Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.
1а арабска правдива Мокка	„	1.70	
1а найлучша Ява	„	1.55	
1а досконала Pio	„	1.35	
1а найлучша Порторико	„	1.70	
1а Ст. Доминго	„	1.55	
1а найлучша Сантосъ	„	1.50	

Г. Зингеръ, Трієстъ.
(G. Singer, Triest.)
Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 10—10

Товариство Просвѣта
набувши на власнôсть
першій и найлучшій
НѢМЕЦКО-РУСКІЙ СЛОВАРЬ
Ом. Партицкого
обôймаючій 820 сторôнъ
рѣшилось знижити цѣну Словаря
зъ 3 злр. на 1 злр. 50 кр.,
щобы тымъ чиномъ улегшити Вп. Публицѣ рускôй купно такъ въ кождôй хвили потрѣбного пôдручника.
Адреса: **Товариство Просвѣта во Львовѣ.**

Товариство „ПРОСВѢТА“
при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подае до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенй Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленй, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця крακôвска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Повѣстки для дѣтій и Байки Павла Свого (разомъ)	42 кр.
Перекотиполе и Салдацкій патретъ (разомъ)	35 „
У пропасть дорога ховска	33 „
Сестра, Ластôвка, Добре роби добре буде (разомъ)	37 „
Розказы про силы природы ч. I. и Оповѣданя про св. мученикôвъ Бориса и Глѣба (разомъ)	35 „
Зоря и Байки Павла Свого (разомъ)	39 „
Звѣрята шкôднй и пожиточній	45 „
Оповѣданя М. Вовчка III. т.	47 „

Замовленя почтовій выконуются скоро и точно. (7—?)

РУКАВИЧКИ
въ найбогатѣйшôмъ выборѣ
поручае
І. ЦИРОКЪ
(впередъ Е. Циглеръ)
Рынокъ ч. 30, пôдъ „Рицаремъ“
Фабрика выробôвъ рукавичничихъ. 2—3

Загальный Банкъ взаимныхъ убезпечень
„ТРАНССИЛЬВАНІЯ“
основаный въ р. 1868.
Убезпечае ôтъ огню всякі будынки, запасы товарôвъ, збôжье и всякі движимости, такожь принимае убезпеченя на житье людске, убезпечае капиталы, стипендіи и посаги малолѣтныхъ.
Головне заступництво для Галичины и Буковины во Львовѣ ул. Галицка ч. 36.
ЗАСТУПНИКЪ В. БУДИНА.
Здôбнй и зарекомендованй аенты на провинцію будутъ принятй за ôтповѣдну провизію. (5—?)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.